

Tämä PDF on valmistettu käyttäjälle 654987

Kalajoen perusopetuksen opetussuunnitelma

Sisällysluettelo

Kalajoen perusopetuksen opetussuunnitelma

Huomattavaa!

MINIOPS

LUKU 1 Paikallisen opetussuunnitelman merkitys ja laadinta

1.1 Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma

1.1 Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma

1.2 Paikallisen opetussuunnitelman laatimista ohjaavat periaatteet

1.2 Paikallisen opetussuunnitelman laatimista ohjaavat periaatteet

1.3 Paikallisen opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen

1.3 Paikallisen opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen

1.4 Paikallisen opetussuunnitelman laadinta ja keskeiset opetusta ohjaavat ratkaisut

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa opetuksen järjestämiseen liittyvät ratkaisut:

LUKU 2 Perusopetus yleissivistyksen perustana

Perusopetus yleissivistyksen perustana

2.1 Opetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet

2.1 Opetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet

2.2 Perusopetuksen arvoperusta

Opetussuunnitelman perusteet on laadittu tässä esitetyn arvoperustan mukaisesti.

Oppilaan ainutlaatuisuus ja oikeus hyvään opetukseen

Oppilaan ainutlaatuisuus ja oikeus hyvään opetukseen

Ihmisyys, sivistys, tasa-arvo ja demokratia

Ihmisyys, sivistys, tasa-arvo ja demokratia

Kulttuurinen moninaisuus rikkautena

Kulttuurinen moninaisuus rikkautena

Kestävän elämäntavan välttämättömyys

Kestävän elämäntavan välttämättömyys

2.3 Oppimiskäsitys

2.3 Oppimiskäsitys

LUKU 3 Perusopetuksen tehtävä ja tavoitteet

3.1 Perusopetuksen tehtävä

3.1 Perusopetuksen tehtävä

3.2 Opetuksen ja kasvatuksen valtakunnalliset tavoitteet

3.2 Opetuksen ja kasvatuksen valtakunnalliset tavoitteet

3.3 Tavoitteena laaja-alainen osaaminen

Tavoitteena laaja-alainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Monilukutaito (L4)

Monilukutaito (L4)

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

LUKU 4 Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri

4.1 Toimintakulttuurin merkitys ja kehittäminen

4.1 Toimintakulttuurin merkitys ja kehittäminen

4.2 Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

4.2 Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä

Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä

Hyvinvointi ja turvallinen arki

Hyvinvointi ja turvallinen arki

Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely

Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Osallisuus ja demokraattinen toiminta

Osallisuus ja demokraattinen toiminta

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen

Vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen

4.3 Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppimisympäristöt

Oppimisympäristöt

Työtavat

Työtavat

4.4 Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet

Opetuksen eheyttäminen

Opetuksen eheyttäminen

Monialaiset oppimiskokonaisuudet

Monialaiset oppimiskokonaisuudet

LUKU 5 Oppimisen ja hyvinvoinnin edistäminen koulutyön järjestämisessä

5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä

5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä

- Kouluun kiinnittyminen ja poissaolojen ehkäiseminen
- Poissaolojen seuranta ja niistä ilmoittaminen
- Poissaoloihin puuttuminen ja taustasyiden selvittäminen

5.2 Yhteistyö

Yhteistyö

Oppilaiden osallisuus

Oppilaiden osallisuus

Kodin ja koulun yhteistyö

Kodin ja koulun yhteistyö

Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa

Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa

5.3 Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

Paikallinen suunnitelma

Kalajoen suunnitelma kasvatuskeskustelujen ja kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista

Kotitehtävien suorittaminen työpäivän päätyttyä

Kotitehtävien suorittaminen työpäivän päätyttyä

Velvollisuus siivota omat jälkensä

Velvollisuus siivota omat jälkensä

Kasvatuskeskustelu

Kasvatuskeskustelu

Jälki-istunto

Jälki-istunto

Luokasta/muusta opetustilasta/koulun järjestämästä tilaisuudesta poistaminen

Luokasta/muusta opetustilasta/koulun järjestämästä tilaisuudesta poistaminen

Opetuksen epääminen enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi

Opetuksen epääminen enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi

Kirjallinen varoitus

Kirjallinen varoitus

Määräaikainen erottaminen

Määräaikainen erottaminen

Poisotto-oikeus

Poisotto-oikeus

Tarkastamisoikeus

Tarkastamisoikeus

Muuta huomioitavaa: korvaaminen tai syytteen vireilläolo

Muuta huomioitavaa

5.4 Opetuksen järjestämistapoja

5.4 Opetuksen järjestämistapoja

Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu

Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu

Yhdysluokkaopetus

Yhdysluokkaopetus

Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Joustava perusopetus

Joustava perusopetus

Opetus erityisissä tilanteissa

Opetus erityisissä tilanteissa

5.5 Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta

5.5 Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta

Koulun kerhotoiminta

Koulun kerhotoiminta

Koulun kirjastotoiminta

Koulun kirjastotoiminta

Kouluruokailu

Kouluruokailu

Välitunnit, päivänavaukset ja muut koulun yhteiset tapahtumat

Välitunnit, päivänavaukset ja muut koulun yhteiset tapahtumat

Koulumatkat ja koulukuljetukset

Koulumatkat ja koulukuljetukset

LUKU 6 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa

6.1 Arvioinnin tehtävät perusopetuksessa

Teksti

6.8 Perusopetuksen päättöarviointi

Teksti

6.2. Arvioinnin yleiset periaatteet

Teksti

6.3 Oppimisen ja osaamisen arviointi

Teksti

6.4 Työskentelyn arviointi

Teksti

6.5 Käyttäytymisen arviointi

Teksti

6.6 Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana

Teksti

6.6.1 Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain

Teksti

6.6.2 Eteneminen oman opinto-ohjelman mukaan

Teksti

6.7 Lukuvuoden päätteeksi arvioitavat yhteiset oppiaineet ja valinnaiset aineet

Teksti

6.8 Perusopetuksen päättöarviointi

Teksti

6.8.1 Päättöarvosanan muodostaminen

Teksti

6.8.3. Arvioitavat yhteiset oppiaineet päättöarvioinnissa

Teksti

6.8.4 Taide- ja taitoaineiden oppimäärien arviointi päättöarvioinnissa

Teksti

6.8.5 Valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa

Teksti

6.8.6 Johonkin oppiaineeseen painottuva opetus ja päättöarviointi

Teksti

6.8.2 Erityistä tukea saavan oppilaan päättöarviointi

Teksti

6.9 Poissaolojen vaikutukset arviointiin

Teksti

6.10 Arvioinnin uusiminen ja oikaisu

Teksti

6.12 Erityinen tutkinto ja siitä annettavat todistukset

Teksti

6.13 Paikallisesti päätettävät asiat

Teksti

6.11 Todistukset

Teksti

6.11.1 Sanalliset arviot ja numeroarvosanat todistuksissa

Teksti

6.11.2 Lukuvuositolidistus

Teksti

6.11.3 Välitolidistus

Teksti

6.11.4 Erotodistus

Teksti

6.11.5 Perusopetuksen päättötolidistus

Teksti

LUKU 7 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

LUKU 7 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

7.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

7.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

- 7.1.1 Ohjaus tuen aikana
 - 7.1.1 Ohjaus tuen aikana
- 7.1.2 Kodin ja koulun yhteistyö tuen aikana
 - 7.1.2 Kodin ja koulun yhteistyö tuen aikana
- 7.2 Yleinen tuki
 - 7.2 Yleinen tuki
- 7.3 Tehostettu tuki
 - 7.3 Tehostettu tuki
- 7.3.1 Pedagoginen arvio
 - 7.3.1 Pedagoginen arvio
- 7.3.2 Oppimissuunnitelma
 - 7.3.2 Oppimissuunnitelma
- 7.4 Erityinen tuki
 - 7.4 Erityinen tuki
- 7.4.1 Pedagoginen selvitys
 - 7.4.1 Pedagoginen selvitys
- 7.4.2 Erityisen tuen päätös
 - 7.4.2 Erityisen tuen päätös
- 7.4.3 Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma
 - 7.4.3 Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma
- 7.4.4 Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen ja opetuksesta vapauttaminen
 - 7.4.4 Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen ja opetuksesta vapauttaminen
- 7.4.5 Pidennetty oppivelvollisuus
 - 7.4.5 Pidennetty oppivelvollisuus
- 7.4.6 Toiminta-alueittain järjestettävä opetus
 - 7.4.6 Toiminta-alueittain järjestettävä opetus
- 7.5 Perusopetuslaissa säädetty tukimuodot
 - 7.5.1 Tukiovetus
 - 7.5.2 Osa-aikainen erityisopetus
 - 7.5.2 Osa-aikainen erityisopetus
 - 7.5.3 Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja apuvälineet
 - 7.5.3 Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja apuvälineet
- LUKU 8 Opiskeluhoolto
 - Paikallinen opiskeluhooltosuunnitelma
 - LUKU 8 Opiskeluhoolto
- 8.1 Monialainen opiskeluhoollon yhteistyö
 - 8.1 Monialainen oppilashuollon yhteistyö
- Opiskeluhooltoryhmät
 - Oppilashuoltoryhmät
- 8.2 Yhteisöllinen opiskeluhoolto
 - 8.2 Yhteisöllinen oppilashuolto
- 8.3 Yksilökohtainen opiskeluhoolto
 - 8.3 Yksilökohtainen oppilashuolto
- 8.4 Kalajoen esi- ja perusopetuksen opiskeluhooltosuunnitelma
 - Yleistä
- Opiskeluhoollon kokonaisuus
 - Opiskeluhoollon kokonaisuus
- Koulukohtainen opiskeluhooltosuunnitelma
- Opiskeluhoollon kokonaistarve ja opiskeluhooltopalvelut
 - Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut
- Yhteisöllinen opiskeluhoolto ja sen toimintatavat
 - Yhteisöllinen oppilashuolto
- Yhteisöllisen opiskeluhoollon kehittäminen ulkopuolisten tahojen kanssa
 - Yhteistyö koulun ulkopuolisten lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien tahojen kanssa yhteisöllisen opiskeluhoollon kehittämisessä
- Oppilaan ohjaus, siirtymävaiheet ja jatko-opintojen suunnittelu
 - Yhteistyö oppilaan ohjauksessa, koulutuksen siirtymävaiheissa sekä jatko-opintojen suunnittelussa
- Kouluympäristön terveellisyys, turvallisuus ja koulu yhteisön hyvinvointi
 - Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa
- Yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä
 - Terveysneuvonta ja terveystieto

Järjestyssäännöt

Järjestyssäännöt

Poissaolojen seuranta

Poissaolot

Tapaturmat, ensiavu ja hoitoonohjaus

Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus

Tupakkatuotteet, alkoholi ja muut päihteet

Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Koulukuljetukset

Koulukuljetusten odotusaikoja ja turvallisuutta koskevat ohjeet

Väkivalta, kiusaaminen ja häirintä

Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusamiselta ja häirinnältä

Kriisit, uhka- ja vaaratilanteet

Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Yksilökohtaisen opiskeluhoitojärjestämisen

Yksilökohtainen oppilashuolto

Laajat terveystarkastukset

Yhteistyö kouluterveydenhuollon laajoissa terveystarkastuksissa

Sairausten hoito, erityisruokavalio ja lääkitys

Oppilaan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen koulussa

Tehostettu ja erityinen tuki, joustava perusopetus ja sairaalaopetus

Yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä

Kurinpitorangaistus, opetukseen osallistumisen epääminen

Oppilashuollon tuki kurinpitorangaistuksen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä

Esiopetus: tuki lapsen elämäntilanteesta johtuvissa vaikeuksissa

Esiopetuksen oppilashuollon tuki lapsen elämäntilanteesta johtuvissa vaikeuksissa

Asiantuntijaryhmän kokoaminen

Asiantuntijaryhmän kokoaminen ja suostumuksen hankkiminen sekä ryhmän yhtenäiset menettelytavat yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelyssä

Opiskeluhoitokertomuksen laatiminen ja säilytys

Oppilashuoltokertomuksen laatiminen ja säilytys

Koulun ulkopuoliset palvelut ja yhteistyökumppanit

Yhteistyö koulun ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi

Opiskeluhoitojärjestämisen yhteydessä oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Oppilaiden ja huoltajien osallisuus

Oppilaiden ja huoltajien osallisuus yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa

Periaatteista ja menettelytavoista tiedottaminen oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille

Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon periaatteista ja menettelytavoista tiedottaminen oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille

Opiskeluhoitonsuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Opiskeluhoitonsuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

LUKU 9. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä

LUKU 9. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä

9.1. Saamelaiset ja saamenkieliset

9.1. Saamelaiset ja saamenkieliset

9.2. Romanit

9.2. Romanit

9.3. Viittomakieliset

9.3. Viittomakieliset

9.4. Muut monikieliset oppilaat

9.4. Muut monikieliset oppilaat

S2-opetussuunnitelma

Kalajoen kaupungin perusopetuksen suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetussuunnitelma

LUKU 10. Kaksikielinen opetus

LUKU 10. Kaksikielinen opetus

10.1 Kaksikielisen opetuksen tavoitteet ja opetuksen järjestämisen lähtökohtia

10.1 Kaksikielisen opetuksen tavoitteet ja opetuksen järjestämisen lähtökohtia

10.1.1 Laajamittainen kaksikielinen opetus

Kotimaisten kielten varhainen täydellinen kielikylpy

Kotimaisten kielten varhainen täydellinen kielikylpy

Muu laajamittainen kaksikielinen opetus

Muu laajamittainen kaksikielinen opetus

- 10.1.2 Suppeampi kaksikielinen opetus
 - 10.1.2 Suppeampi kaksikielinen opetus
- LUKU 11. Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva perusopetus
 - Opetuksen järjestämisen periaatteet
- LUKU 12. Valinnaisuus perusopetuksessa
 - LUKU 12. Valinnaisuus perusopetuksessa
 - 12.1 Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit
 - 12.1 Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit
 - 12.2 Valinnaiset aineet
 - 12.2 Valinnaiset aineet
 - 12.3 Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät
 - 12.3 Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät
- LUKU 13. Vuosiluokat 1-2
 - 13.1 Siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen sekä vuosiluokkien 1-2 tehtävä
 - 13.1 Siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen sekä vuosiluokkien 1-2 tehtävä
- Siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen
 - Siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen
- Vuosiluokat 1-2: Koululaiseksi kasvaminen
 - Vuosiluokat 1-2: Koululaiseksi kasvaminen
- Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe
 - Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe
- 13.2 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 1-2
 - 13.2 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 1-2
- Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)
 - Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)
 - Kysymyksiä ja ehdotuksia (malli paikallisista tarkennuksista)
- Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)
 - Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)
- Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)
 - Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)
 - Kysymyksiä ja ehdotuksia (malli paikallisista tarkennuksista)
- Monilukutaito (L4)
 - Monilukutaito
- Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)
 - Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)
- Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)
 - Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)
- Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)
 - Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)
- 13.4 Oppiaineet vuosiluokilla 1-2
- Äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärien ja toisen kotimaisen kielen opiskelu
 - Äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärien ja toisen kotimaisen kielen opiskelu
- 13.4.1 Äidinkieli ja kirjallisuus
 - Oppiaineen tehtävä
- Kielikasvatus
 - Kielikasvatus
- Oppimisympäristöt ja työtavat
 - Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 1-2
- Ohjaus, eriyttäminen ja tuki
 - Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 1-2
- Oppimisen arviointi
 - Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 1-2
- Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärät
- Suomen kieli ja kirjallisuus
 - Suomen kieli ja kirjallisuus
- Oppimäärän erityinen tehtävä
 - Oppimäärän erityinen tehtävä
- 1. luokka
 - Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 1. vuosiluokalla
- 2. luokka
 - Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 2. vuosiluokalla

Ruotsin kieli ja kirjallisuus (Svenska och litteratur)

Inledning

Allmänna anvisningar

Lärokursens särskilda uppdrag

Nationalspråk

Det speciellt viktig i årskurserna 1-2

Mål för undervisningen i lärokursen svenska och litteratur i årskurs 1–2

Att kommunicera

Att tolka texter

Att producera texter

Att förstå språk, litteratur och kultur

Centralt innehåll som anknyter till målen för lärokursen svenska och litteratur i årskurs 1–2

Johdanto

I1 Att kommunicera

I2 Att tolka texter

I3 Att producera texter

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Saamen kieli ja kirjallisuus

Johdanto

Yleisten ohjeiden huomiointi

Saamen kielen ja kirjallisuuden erityinen tehtävä

Saamen kielten säilyminen

3 saamen kieltä

Ikäkauden huomioiminen

Opetuksen erityispiirteet vuosiluokilla 1-2

Saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1–2

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tekstien tulkitseminen

Tekstien tuottaminen

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1-2

Johdanto

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

S2 Tekstien tulkitseminen

S3 Tekstien tuottaminen

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Romanikieli ja kirjallisuus

Johdanto

Yleisten ohjeiden huomiointi

Romanikielen erityinen tehtävä

Romanikielen säilyminen

Lähtötason huomioiminen ja yhteisöllisyys

Ikäkauden huomioiminen

Romanikielen erityinen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1–2

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tekstien tulkitseminen

Tekstien tuottaminen

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1-2

Johdanto

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

S2 Tekstien tulkitseminen

S3 Tekstien tuottaminen

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Viittomakieli ja kirjallisuus

Johdanto

Yleisten ohjeiden huomiointi

Viittomakielen ja kirjallisuuden erityinen tehtävä

- Suomalaisten viittomakielten säilyminen elävänä
- Opetuksessa keskeistä
- Opetuksen laajuuden huomiointi
- Opetuksen erityispiirteet vuosiluokilla 1-2

Viittomakielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1–2

- Vuorovaikutustilanteissa toimiminen
- Tekstien tulkitseminen
- Tekstien tuottaminen
- Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen
- Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Viittomakielen ja kirjallisuuden tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1–2

- Johdanto
- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen
- S2 Tekstien tulkitseminen
- S3 Tekstien tuottaminen
- S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen
- S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Muu oppilaan äidinkieli

- Muu koulun tarjoama äidinkieli ja kirjallisuus

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

- Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Oppimäärän erityinen tehtävä

- Oppimäärän erityinen tehtävä
- Vaihtoehtoinen oppimäärä
- S2-oppimäärän erityinen tehtävä
- Kotoutumisen tukeminen
- Oppilaan tarpeen selvittäminen
- S2-oppimäärän erityispiirteitä
- Painopiste vuosiluokilla 1-2

1. luokka

- Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppiaineen tavoitteet ja sisällöt 1. vuosiluokalla

2. luokka

- Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppiaineen tavoitteet ja sisällöt 2. vuosiluokalla

Ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus (Svenska som andra språk och litteratur)

Inledning

- Allmänna anvisningar

Lärokursens särskilda uppdrag

- Lärokurs som är speciellt inriktad för invandrare.
- Det särskilda uppdraget i lärokursen
- Integreringen i det finländska samhälle
- En elevs behov
- Helt eller delvis
- Undervisningens tyngdpunkt i årskurserna 1–2

Mål för undervisningen i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur årskurs 1–2

- Att kommunicera
- Att tolka texter
- Att producera texter
- Att förstå språk, litteratur och kultur
- Att använda språket som stöd för allt lärande

Centralt innehåll som anknyter till målen för lärokursen svenska som andraspråk och litteratur i årskurs 1–2

- Johdanto
- I1 Att kommunicera
- I2 Att tolka texter
- I3 Att producera texter
- I4 Att förstå språk, litteratur och kultur
- I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Suomi saamenkielisille

- Tavoitteena korkeatasoinen kaksikielisyys

Ruotsi saamenkielisille (Svenska för samisktalande)

- Målet för en högklassig tvåspråkighet

Suomi viittomakielisille

Tavoitteena korkeatasoinen kaksikielisyys

Ruotsi viittomakielisille (Svenska för teckenspråkiga)

Målet för en högklassig tvåspråkighet

13.4.2 Toinen kotimainen kieli

Kielikasvatus

Koulun kieltenopetuksen lähtökohta

Oma ja muut kielet

Toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelun mahdollisuudet

Pitkä ja keskipitkä oppimäärä

Kuusi oppimäärää

Seitsemän oppimäärää

Kaikki kielet ilman omaa oppimääräkuvausta

Toinen kotimainen kieli, ruotsi

Ruotsin kielen tehtävä

Kielen merkitys

Ruotsin kieli osana kielikasvatusta

Ruotsin kielen opiskelun mahdollisuudet

Rohkeus ja eriyttäminen

Vapaa-ajan huomioiminen

Ruotsin kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Aloitus ennen 3. vuosiluokkaa

Kielisuihku

Äidinkielenomaisen ruotsin opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Aloitus ennen 3. vuosiluokkaa

Kielisuihku

Toinen kotimainen kieli, suomi (Det andra inhemska språket, finska)

Läroämnets uppdrag

Språk som förutsättning för lärande och tänkande

En del av språkpedagogiken

Läroämnets möjligheter L

Studering i egen takt L

Multilitteracitet L

Mål för undervisningen i A-lärokursen i finska i årskurs 1–2

Att börja före årskurs 3

Språkdusch

Mål för undervisningen i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska i årskurs 1–2

Att börja före årskurs 3

Språkdusch

13.4.3 Vieraat kielet

Kielikasvatus

Yleisten ohjeiden huomioiminen

Vieras kieli A-oppimäärä

Englanti, muu vieras kieli, saamen kieli

Vieraan kielen tehtävä

Kieli oppimisen edellytyksenä

Kieltenopetus osana kielikasvatusta

Kielten opiskelun tehtäviä

Luottamus, yksilöllisyys ja eriyttäminen

Monilukutaito, yksilöllisyys ja tiedonhaku

Englannin/muun vieraan kielen/saamen kielen opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Aloittaminen ennen 3. vuosiluokkaa

Kielisuihku

13.4.4 Matematiikka

Oppiaineen tehtävä

1. luokka

Matematiikan opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 1. vuosiluokalla

2. luokka

Matematiikan opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 2. vuosiluokalla

Oppimisympäristöt ja työtavat

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 1-2

13.4.5 Ympäristöoppi

Oppiaineen tehtävä

1. luokka

Ympäristöopin opetuksen tavoitteet ja sisällöt 1. vuosiluokalla

2. luokka

Ympäristöopin opetuksen tavoitteet ja sisällöt 2. vuosiluokalla

Oppimisympäristöt ja työtavat

Ympäristöopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Toiminnallisuus, kokemuksellisuus ja elämyksellisyys

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ympäristöopissa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi ympäristöopissa vuosiluokilla 1-2

13.4.6 Uskonto

Oppiaineen tehtävä

1. luokka

Evankelisluterilaisen uskonnon opetuksen tavoitteet ja sisällöt 1. vuosiluokalla

2. luokka

Evankelisluterilaisen uskonnon opetuksen tavoitteet ja sisällöt 2. vuosiluokalla

Oppimisympäristöt ja työtavat

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Kiireettömyys, luottamus ja oppilaslähtöisyys

Uskonnon opetuksen menetelmät

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 1-2

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 1-2

Johdanto

Ortodoksinen uskonto

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallisia tarkennuksia)

Johdanto

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Katolinen uskonto

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallisia tarkennuksia)

Johdanto

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Islam

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallisia tarkennuksia)

Johdanto

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Juutalainen uskonto

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallisia tarkennuksia)

Johdanto

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

13.4.7 Elämänkatsomustieto

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

1. luokka

Elämänkatsomustiedon tavoitteet ja sisällöt vuosiluokalla 1

2. luokka

Elämäkatsomustiedon tavoitteet ja sisällöt vuosiluokalla 2

Oppimisympäristöt ja työtavat

Elämäkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 1-2

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 1-2

13.4.8 Musiikki

Oppiaineen tehtävä

1. luokka

Musiikin opetuksen tavoitteet ja sisällöt 1. vuosiluokalla

2. luokka

Musiikin opetuksen tavoitteet ja sisällöt 2. vuosiluokalla

Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet musiikissa vuosiluokilla 1-2

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 1-2

13.4.9 Kuvataide

Oppiaineen tehtävä

Paikallisesti päätettävät asiat

1. luokka

Kuvataiteen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 1. vuosiluokalle

2. luokka

Kuvataiteen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 2. vuosiluokalle

Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet kuvataiteessa vuosiluokilla 1-2

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kuvataiteessa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 1-2

13.4.10 Käsiyö

Oppiaineen tehtävä

1. luokka

Käsiyön opetuksen tavoitteet ja sisällöt 1. vuosiluokalla

2. luokka

Käsiyön opetuksen tavoitteet ja sisällöt 2. vuosiluokalla

Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet käsiyössä vuosiluokalla 1-2

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsiyössä vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi käsiyössä vuosiluokilla 1-2

13.4.11 Liikunta

Oppiaineen tehtävä

1. luokka

Liikunnan opetuksen tavoitteet ja sisällöt 1. vuosiluokalla

2. luokka

Liikunnan opetuksen tavoitteet ja sisällöt 2. vuosiluokalla

Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet liikunnassa vuosiluokalla 1-2

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 1-2

13.4.12 Oppilaanohjaus

Oppiaineen tehtävä

LUKU 14. Vuosiluokat 3-6

14.1 Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe ja vuosiluokkien 3-6 tehtävä

Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe ja vuosiluokkien 3-6 tehtävä

Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe

Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe

Vuosiluokat 3-6: Oppijana kehittyminen

Oppijana kehittyminen

Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe

Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe

14.2 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 3-6

Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 3-6

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen vuorovaikutus ja ilmaisu

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjenhallinta

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjenhallinta

L4 Monilukutaito

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen

L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

14.4 Oppiaineet vuosiluokilla 3-6

Äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärien ja toisen kotimaisen kielen opiskelu

Äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärien ja toisen kotimaisen kielen opiskelu

14.4.1 Äidinkieli ja kirjallisuus

Oppiaineen tehtävä

Kielikasvatus

Kielikasvatus

Koulun kieltenopetuksen lähtökohta L

Monikielisuuden tukeminen ja luottamuksen vahvistaminen L

Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3-6

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärät

Suomen kieli ja kirjallisuus

Suomen kieli ja kirjallisuus

Oppimäärän erityinen tehtävä

Oppimäärän erityinen tehtävä

3. luokka

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 3. vuosiluokalla

4. luokka

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 4. vuosiluokalla

5. luokka

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 5. vuosiluokalla

6. luokka

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 6. vuosiluokalla

Ruotsin kieli ja kirjallisuus (Svenska och litteratur)

Lärokursens särskilda uppdrag

Lärokursens särskilda uppdrag

Mål för undervisningen i lärokursen svenska och litteratur i årskurs 3-6

Mål för undervisningen i lärokursen svenska och litteratur i årskurs 3-6

Centralt innehåll som anknyter till målen för lärokursen svenska och litteratur i årskurs 3-6

Centralt innehåll som anknyter till målen för lärokursen svenska och litteratur i årskurs 3-6

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska och litteratur

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska och litteratur

Saamen kieli ja kirjallisuus

Oppimäärän erityinen tehtävä

Oppimäärän erityinen tehtävä

Saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota / arvosanaa kahdeksan varten

Saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota / arvosanaa kahdeksan varten

Romanikieli ja kirjallisuus

Oppimäärän erityinen tehtävä

Oppimäärän erityinen tehtävä

Romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota / arvosanaa kahdeksan varten

Romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota / arvosanaa kahdeksan varten

Viittomakieli ja kirjallisuus

Oppimäärän erityinen tehtävä

Oppimäärän erityinen tehtävä

Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota / arvosanaa kahdeksan varten

Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota / arvosanaa kahdeksan varten

Muu oppilaan äidinkieli

Muu oppilaan äidinkieli

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Oppimäärän erityinen tehtävä

Oppimäärän erityinen tehtävä

Keskeisten sisältöalueiden valinta vuosiluokilla 3-6

Sisältöalueiden valinta

3. luokka

Suomi toisen kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet ja sisällöt 3. vuosiluokalla

4. luokka

Suomi toisen kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet ja sisällöt 4. vuosiluokalla

5. luokka

Suomi toisen kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet ja sisällöt 5. vuosiluokalla

6. luokka

Suomi toisen kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet ja sisällöt 6. vuosiluokalla

Ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus (Svenska som andraspråk och litteratur)

Lärokursens särskilda uppdrag

Lärokursens särskilda uppdrag

Mål för undervisningen i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur i årskurs 3–6

Mål för undervisningen i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur i årskurs 3–6

Centralt innehåll som anknyter till målen för lärokursen svenska som andraspråk och litteratur i årskurs 3–6

Centralt innehåll som anknyter till målen för lärokursen svenska som andraspråk och litteratur i årskurs 3–6

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur

Suomi saamenkielisille

Suomi saamenkielisille

Ruotsi saamenkielisille (Svenska för samisktalande)

Ruotsi saamenkielisille (Svenska för samisktalande)

Suomi viittomakielisille

Suomi viittomakielisille

Ruotsi viittomakielisille (Svenska för teckenspråkiga)

Ruotsi viittomakielisille (Svenska för teckenspråkiga)

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3–6

14.4.2 Toinen kotimainen kieli

Kielikasvatus

Kielikasvatus

Toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelumahdollisuudet

Toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelumahdollisuudet

Toinen kotimainen kieli, ruotsi

Oppiaineen tehtävä

Ruotsin kieli, A-oppimäärä vuosiluokilla 3-6

Johdanto

Ruotsin kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Ruotsin kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Ruotsin kielen A-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Ruotsin kielen A-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Ruotsin kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Ruotsin kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Oppilaan oppimisen arviointi ruotsin kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Oppilaan oppimisen arviointi ruotsin kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Ruotsin kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Ruotsin kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Ruotsin kieli, B1-oppimäärä vuosiluokilla 3-6

Ruotsin kielen, B1 -oppimäärän tehtävä vuosiluokalle 6

6. luokka

Ruotsin kielen, B1-oppimäärän opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 6. vuosiluokalla

Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet ruotsin kielen B1 -oppimäärässä vuosiluokalla 6

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen B1 -oppimäärässä vuosiluokalla 6

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokalla 6

Toinen kotimainen kieli, suomi, A-oppimäärä vuosiluokilla 3-6 (Finska som ndra inhemska språk, A-lärokurs i årskurs 3-6)

Inledning

Mål för undervisningen i A-lärokursen i finska i årskurs 3-6

Mål för undervisningen i A-lärokursen i finska i årskurs 3-6

Centralt innehåll som anknyter till målen för A-lärokursen i finska i årskurs 3-6

Centralt innehåll som anknyter till målen för A-lärokursen i finska i årskurs 3-6

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i A-lärokursen i finska i årskurs 3-6

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i A-lärokursen i finska i årskurs 3-6

Handledning, differentiering och stöd i A-lärokursen i finska i årskurs 3-6

Handledning, differentiering och stöd i A-lärokursen i finska i årskurs 3-6

Bedömning av elevernas lärande i A-lärokursen i finska i årskurs 3-6

Bedömning av elevernas lärande i A-lärokursen i finska i årskurs 3-6

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i finska

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i finska

Toinen kotimainen kieli, suomi, B1-oppimäärä vuosiluokilla 3-6 (Finska som andra inhemska språk, B1-lärokurs i årskurs 3-6)

Inledning

Mål för undervisningen i B1-lärokursen i finska i årskurs 3-6

Mål för undervisningen i B1-lärokursen i finska i årskurs 3-6

Centralt innehåll som anknyter till målen för B1-lärokursen i finska i årskurs 3-6

Centralt innehåll som anknyter till målen för B1-lärokursen i finska i årskurs 3-6

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i B1-lärokursen i finska i årskurs 3-6

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i B1-lärokursen i finska i årskurs 3-6

Handledning, differentiering och stöd i B1-lärokursen i finska i årskurs 3-6

Handledning, differentiering och stöd i B1-lärokursen i finska i årskurs 3-6

Bedömning av elevernas lärande i B1-lärokursen i finska i årskurs 3-6

Bedömning av elevernas lärande i B1-lärokursen i finska i årskurs 3-6

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i B1-lärokursen i finska

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i B1-lärokursen i finska

Ruotsin kieli, äidinkielenomainen ruotsi -oppimäärä vuosiluokilla 3-6

Johdanto

Äidinkielenomainen ruotsi -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Äidinkielenomainen ruotsi -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Äidinkielenomainen ruotsi -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Äidinkielenomainen ruotsi -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Äidinkielenomainen ruotsi -oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Äidinkielenomainen ruotsi -oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkielenomainen ruotsi -oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkielenomainen ruotsi -oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Äidinkielenomainen ruotsi -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Äidinkielenomainen ruotsi -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkielenomainen ruotsi -oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkielenomainen ruotsi -oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Suomen kieli, äidinkielenomainen suomi, A-oppimäärä vuosiluokilla 3-6 (Finska som andra inhemska språk, modernmålsriktad A-lärokurs i årskurs 3-6)

Inledning

Målen för undervisningen i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska i årskurs 3-6

Målen för undervisningen i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska i årskurs 3-6

Centralt innehåll som anknyter till målen för A-lärokursen i modersmålsinriktad finska i årskurs 3-6

Centralt innehåll som anknyter till målen för A-lärokursen i modersmålsinriktad finska i årskurs 3-6

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska i årskurs 3-6

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska i årskurs 3-6

Handledning, differentiering och stöd i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska i årskurs 3-6

Handledning, differentiering och stöd i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska i årskurs 3-6

Bedömning av elevernas lärande i A-lärokursen modersmålsinriktad finska i årskurs 3-6

Bedömning av elevernas lärande i A-lärokursen modersmålsinriktad finska i årskurs 3-6

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska

14.4.3 Vieraat kielet

Kielikasvatus

Kielikasvatus

Oppiaineen tehtävä

Oppiaineen tehtävä

Vieras kieli englanti, A-oppimäärä vuosiluokilla 3-6

Vieras kieli englanti, A-oppimäärä vuosiluokilla 3-6

3. luokka

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 3. vuosiluokalla

4. luokka

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 4. vuosiluokalla

5. luokka

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 5. vuosiluokalla

6. luokka

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 6. vuosiluokalla

Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet englannin A-oppimäärässä vuosiluokalla 3-6

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Muu vieras kieli, A-oppimäärä vuosiluokilla 3-6

Johdanto

Vähintään kaksi muuta kieltä

Ei nivelvaihetta

Perusteet mille tahansa muulle kielelle

Vieraan kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Kielenopiskelutaidot

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Vieraan kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

S2 Kielenopiskelutaidot

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Vieraan kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 3-6

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Tavoitteena asianmukaisuus, luonnollisuus ja merkityksellisyys

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Kysymyksiä ja ehdotuksia. (paikallinen tarkennus)

Rohkeus, kannustus ja tuki

Oppilaan oppimisen arviointi vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Arvioinnin luonne

Paikalliset tavoitteet ja valtakunnalliset kriteerit

Vieraan kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Kielenopiskelutaidot

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa Taitotaso A1.3

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä Taitotaso A1.3

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä Taitotaso A1.2

Vieras kieli, B1-oppimäärä vuosiluokilla 3-6

Oppimäärän tehtävä

Vähintään kaksi muuta kieltä

Kielikohtaisen sovelluksen laatiminen

Vieraan kielen B1-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Kielenopiskelutaidot

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Vieraan kielen B1-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

S2 Kielenopiskelutaidot

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Vieraan kielen B1-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 3-6

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Tavoitteena asianmukaisuus, luonnollisuus ja merkityksellisyys

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Rohkeus, kannustus ja tuki

Oppilaan oppimisen arviointi vieraan kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Arvioinnin luonne

Paikalliset tavoitteet ja valtakunnalliset kriteerit

Vieraan kielen B1-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Kasvu kulttuuriseen monimuotoisuuteen ja kielitietoisuuteen

Kielenopiskelutaidot

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuoro-vaikutustilanteissa Taitotaso A1.2

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä Taitotaso A1.2

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä Taitotaso A1.1

Saamen kieli, A-oppimäärä vuosiluokilla 3-6

Johdanto

Vähintään kaksi muuta kieltä

Opetuksen järjestäjän tehtävä

Ei nivelvaihetta

Saamen kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3-6

- Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen
- Kielenopiskelutaidot
- Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa
- Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä
- Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Saamen kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

- Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)
- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen
- S2 Kielenopiskelutaidot
- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstiä, taito tuottaa tekstiä

Saamen kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 3-6

- Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)
- Tavoitteena asianmukaisuus, luonnollisuus ja merkityksellisyys

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki saamen kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

- Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)
- Rohkeus, kannustus ja eriyttäminen

Oppilaan oppimisen arviointi saamen kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

- Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)
- Arvioinnin luonne L
- Paikalliset tavoitteet ja valtakunnalliset kriteerit L

Saamen kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

- Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen
- Kielenopiskelutaidot
- Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa Taitotaso A1.3
- Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä Taitotaso A1.3
- Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä Taitotaso A1.2

14.4.4 Matematiikka

Oppiaineen tehtävä

3. luokka

Matematiikan opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 3. vuosiluokalla

4. luokka

Matematiikan opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 4. vuosiluokalla

5. luokka

Matematiikan opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 5. vuosiluokalla

6. luokka

Matematiikan opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 6. vuosiluokalla

Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet matematiikassa vuosiluokalla 3–6

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 3-6

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 3-6

14.4.5 Ympäristöoppi

Oppiaineen tehtävä

3. luokka

Ympäristöopin opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 3. vuosiluokalle

4. luokka

Ympäristöopin opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 4. vuosiluokalla

5. luokka

Ympäristöopin opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 5. vuosiluokalla

6. luokka

Ympäristöopin opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 6. vuosiluokalla

Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet ympäristöopissa vuosiluokilla 3-6

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ympäristöopissa vuosiluokilla 3-6

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi ympäristöopissa vuosiluokilla 3-6

14.4.6 Uskonto

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

3. luokka

Evankelisluterilaisen uskonnon opetuksen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokalla 3

4. luokka

Evankelisluterilaisen uskonnon opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit vuosiluokalla 4

5. luokka

Evankelisluterilaisen uskonnon opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit vuosiluokalla 5

6. luokka

Evankelisluterilaisen uskonnon opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit vuosiluokalla 6

Oppimisympäristöt ja työtavat

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 3-6

Kerronta, draama, kokemukset, toiminta ja yhteisö

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 3-6

Taustat, kielitaito, käsitteet, osallisuus ja oma-aloitteisuus

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 3-6

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 3-6

Johdanto

Ortodoksinen uskonto

Johdanto

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Katolinen uskonto

Johdanto

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Islam

Johdanto

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Juutalainen uskonto

Johdanto

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

14.4.7 Elämäkatsomustieto

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

3. luokka

Elämäkatsomustiedon tavoitteet ja sisällöt vuosiluokalla 3

4. luokka

Elämäkatsomustiedon tavoitteet ja sisällöt vuosiluokalla 4

5. luokka

Elämäkatsomustiedon tavoitteet ja sisällöt vuosiluokalla 5

6. luokka

Elämäkatsomustiedon tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit vuosiluokalla 6

Oppimisympäristöt ja työtavat

Elämäkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 3-6

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 3-6

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 3-6

14.4.8 Historia

Oppiaineen tehtävä

5. luokka

Historian opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 5. vuosiluokalla

6. luokka

Historian opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 6. vuosiluokalla

- Ohjaus, eriyttäminen ja tuki
Ohjaus, eriyttäminen ja tuki historiassa vuosiluokilla 5-6
- Oppimisympäristöt ja työtavat
Historian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 5-6
- Oppimisen arviointi
Oppilaan oppimisen arviointi historiassa vuosiluokilla 5-6
- 14.4.9 Yhteiskuntaoppi
Oppiaineen tehtävä
4. luokka
Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 4. vuosiluokalla
- Oppimisympäristöt ja työtavat
Ympäristöopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 4-6
- Ohjaus, eriyttäminen ja tuki
Ohjaus, eriyttäminen ja tuki yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 4-6
- Oppimisen arviointi
Oppilaan oppimisen arviointi yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 4-6
- 14.4.10 Musiikki
Oppiaineen tehtävä
Paikallisesti päätettävät asiat
3. luokka
Musiikin opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 3. vuosiluokalla
4. luokka
Musiikin opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 4. vuosiluokalla
5. luokka
Musiikin opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 5. vuosiluokalla
6. luokka
Musiikin opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 6. vuosiluokalla
- Oppimisympäristöt ja työtavat
Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet musiikissa vuosiluokilla 3-6
- Ohjaus, eriyttäminen ja tuki
Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 3-6
- Oppimisen arviointi
Oppilaan oppimisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 3-6
- 14.4.11 Kuvataide
Oppiaineen tehtävä
3. luokka
Kuvataiteen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 3. vuosiluokalla
4. luokka
Kuvataiteen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 4. vuosiluokalla
5. luokka
Kuvataiteen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 5. vuosiluokalla
6. luokka
Tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 6. vuosiluokalla
- Oppimisympäristöt ja työtavat
Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet kuvataiteessa vuosiluokilla 3-6
- Ohjaus, eriyttäminen ja tuki
Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kuvataiteessa vuosiluokilla 3-6
- Oppimisen arviointi
Oppilaan oppimisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 3-6
- 14.4.12 Käsityö
Oppiaineen tehtävä
3. luokka
Käsityön opetuksen tavoitteet ja sisällöt 3. vuosiluokalla
4. luokka
Käsityön opetuksen tavoitteet ja sisällöt 4. vuosiluokalla
5. luokka
Käsityön opetuksen tavoitteet ja sisällöt 5. vuosiluokalla
6. luokka
Käsityön opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 6. vuosiluokalla
- Oppimisympäristöt ja työtavat
Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet käsityössä vuosiluokilla 3-6

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityössä vuosiluokilla 3-6

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi käsityössä vuosiluokilla 3-6

14.4.13 Liikunta

Oppiaineen tehtävä

3. luokka

Liikunnan opetuksen tavoitteet ja sisällöt 3. vuosiluokalla

4. luokka

Liikunnan opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 4. vuosiluokalla

5. luokka

Liikunnan opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 5. vuosiluokalla

6. luokka

Liikunnan opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 6. vuosiluokalla

Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet liikunnassa vuosiluokalla 3-6

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 3-6

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 3-6

14.4.14 Oppilaanohjaus

Oppiaineen tehtävä

LUKU 15. Vuosiluokat 7-9

15.1 Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe sekä vuosiluokkien 7-9 tehtävä

Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe sekä vuosiluokkien 7-9 tehtävä

Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe

Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe

Vuosiluokat 7-9: Yhteisön jäsenenä kasvaminen

Yhteisön jäsenenä kasvaminen

Perusopetuksen päättäminen ja seuraavaan koulutusvaiheeseen siirtyminen

Perusopetuksen päättäminen ja seuraavaan koulutusvaiheeseen siirtyminen

15.2 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 7-9

Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 7-9

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Monilukutaito (L4)

Monilukutaito

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Työelämätaidot ja yrittäjyys

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

15.4 Oppiaineet vuosiluokilla 7-9

Äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärien ja toisen kotimaisen kielen opiskelu

Äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärien ja toisen kotimaisen kielen opiskelu

15.4.1 Äidinkieli ja kirjallisuus

Oppiaineen tehtävät

Koulujen omat suunnitelmat

Kunnan OPS-sisältö

Kielikasvatus

Kielikasvatus

Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokalla 7-9

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärät

Suomen kieli ja kirjallisuus

Suomen kieli ja kirjallisuus

Oppimäärän erityinen tehtävä

Oppimäärän erityinen tehtävä

7. luokka

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 7. vuosiluokalla

8. luokka

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 8. vuosiluokalla

9. luokka

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja päättöarvioinnin hyvän osaamisen kriteerit 9. vuosiluokalla

Muu oppilaan äidinkieli

Opetuksen hyvät käytännöt

Koulujen omat suunnitelmat

Kunnan OPS-sisältö

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Ruotsin kieli ja kirjallisuus (svenska och litteratur)

Opetuksen hyvät käytännöt

Koulujen omat suunnitelmat

Kunnan OPS-sisältö

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Saamen kieli ja kirjallisuus

Opetuksen hyvät käytännöt

Koulujen omat suunnitelmat

Kunnan OPS-sisältö

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Romanikieli ja kirjallisuus

Opetuksen hyvät käytännöt

Koulujen omat suunnitelmat

Kunnan OPS-sisältö

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Viittomakieli ja kirjallisuus

Koulujen omat suunnitelmat

Kunnan OPS-sisältö

Opetuksen hyvät käytännöt

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Oppimäärän erityinen tehtävä

Oppimäärän erityinen tehtävä

7. luokka

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet ja sisällöt 7. vuosiluokalla

8. luokka

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet ja sisällöt 8. vuosiluokalla

9. luokka

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteet, sisällöt ja päättöarvioinnin hyvän osaamisen kriteerit 9. vuosiluokalla

Ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus (svenska som andra språk och litteratur)

Opetuksen hyvät käytännöt

Koulujen omat suunnitelmat

Kunnan OPS-sisältö

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Suomi saamenkielisille

Opetuksen hyvät käytännöt

Koulujen omat suunnitelmat

Kunnan OPS-sisältö

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Ruotsi saamenkielisille (svenska för samisktalande)

Opetuksen hyvät käytännöt

Koulujen omat suunnitelmat

Kunnan OPS-sisältö

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Suomi viittomakielisille

Opetuksen hyvät käytännöt

Koulujen omat suunnitelmat

Kunnan OPS-sisältö

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Ruotsi viittomakielisille (svenska för teckenspråkiga)

Opetuksen hyvät käytännöt

Koulujen omat suunnitelmat

Kunnan OPS-sisältö

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

15.4.2 Toinen kotimainen kieli

Kielikasvatus

Kielikasvatus

Toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelun mahdollisuudet

Toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelun mahdollisuudet

Toinen kotimainen kieli, ruotsi

Oppiaineen tehtävä

Ruotsin kieli, B1-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

7. luokka

Ruotsin kieli, B1- oppimäärän opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 7. vuosiluokalla

8. luokka

Ruotsin kieli, B1-oppimäärän opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 8. vuosiluokalla

9. luokka

Ruotsin kieli, B1-oppimäärän opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 9. vuosiluokalla

Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet Ruotsin kielen B1 -oppimäärässä vuosiluokalla 7-9

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen B1 -oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi ruotsin kielen, B1 -oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Ruotsin kieli, A-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Suomen kieli, A-oppimäärä vuosiluokilla 7-9 (Finska som andra inhemska språk, A-lärokurs i årkurs 7-9)

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Suomen kieli, B1-oppimäärä vuosiluokilla 7-9 (Finska som andra inhemska språk, B1-lärokurs i årskurs 7-9)

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Ruotsin kieli, äidinkielenomainen oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Suomen kieli, äidinkielenomainen suomi, A-oppimäärä vuosiluokilla 7-9 (Finska som andra inhemska språk, modersmålsinriktad A-lärokurs i årkurs 7-9)

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

15.4.3 Vieraat kielet

Kielikasvatus

Kielikasvatus

Oppiaineen tehtävä

Oppiaineen tehtävä

Englanti, A-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Englanti, A-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

7. luokka

Englannin kieli, A-oppimäärän opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 7. vuosiluokalla

8. luokka

Englannin kieli, A-oppimäärän opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 8. vuosiluokalla

9. luokka

Englannin kieli, A-oppimäärän opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 9. vuosiluokalla

Oppimisympäristöt ja työtavat

Englannin kieli, A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Englannin kieli, A-oppimäärää ohjaus, eriyttäminen ja tuki vuosiluokilla 7-9

Oppimisen arviointi

Englannin kieli, A-oppimäärää oppilaan oppimisen arviointi vuosiluokilla 7-9

Muu vieras kieli, A-oppimäärää vuosiluokilla 7-9

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Vieras kieli, B1-oppimäärää vuosiluokilla 7-9

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Vieras kieli, B2-oppimäärää vuosiluokilla 7-9

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Saamen kieli, A-oppimäärää vuosiluokilla 7-9

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Saamen kieli, B2-oppimäärää vuosiluokilla 7-9

Opetuksen hyvät käytännöt

Koulujen omat suunnitelmat

Kunnan OPS-sisältö

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Latinan kieli, valinnainen B2-oppimäärää vuosiluokilla 7-9

Opetuksen hyvät käytännöt

Koulujen omat suunnitelmat

Kunnan OPS-sisältö

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

15.4.4 Matematiikka

Oppiaineen tehtävä

7. luokka

Matematiikan opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 7. luokalle

8. luokka

Matematiikan opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 8. luokalle

9. luokka

Matematiikan opetuksen tavoitteet, sisällöt ja päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle 9. luokalle

Oppimisympäristöt ja työtavat

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 7-9

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 7-9

15.4.5 Biologia

Oppiaineen tehtävä

7. luokka

Biologian opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 7. luokalle

8. luokka

Biologian opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 8. luokalle

9. luokka

Biologian opetuksen tavoitteet, sisällöt ja päättöarvioinnin hyvän osaamisen kriteerit 9. luokalle

Oppimisympäristöt ja työtavat

Biologian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7-9

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki biologiassa vuosiluokilla 7-9

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi biologiassa vuosiluokilla 7-9

15.4.6 Maantieto

Oppiaineen tehtävä

7. luokka

Maantiedon opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 7. luokalle

8. luokka

Maantiedon opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 8. luokalle

9. luokka

Maantiedon opetuksen tavoitteet, sisällöt ja päättöarvioinnin hyvän osaamisen kriteerit 9. luokalle

Oppimisympäristöt ja työtavat

Maantiedon opetuksen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki maantiedossa vuosiluokilla 7-9

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi maantiedossa vuosiluokilla 7 - 9

15.4.7 Fysiikka

Oppiaineen tehtävä

7. luokka

Fysiikan opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 7. luokalle

8. luokka

Fysiikan opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 8. luokalle

9. luokka

Fysiikan opetuksen tavoitteet, sisällöt ja päättöarvioinnin hyvän osaamisen kriteerit 9. luokalle

Oppimisympäristöt ja työtavat

Fysiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet luokille 7-9

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki fysiikassa vuosiluokilla 7-9

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi fysiikassa vuosiluokilla 7-9

15.4.8 Kemia

Oppiaineen tehtävä

7. luokka

Kemian opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 7. vuosiluokalla

8. luokka

Kemian opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 8. vuosiluokalla

9. luokka

Kemian opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 9. vuosiluokalla

Oppimisympäristöt ja työtavat

Kemian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7-9

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kemiassa vuosiluokilla 7-9

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi kemiassa vuosiluokilla 7-9

15.4.9 Terveystieto

Oppiaineen tehtävä

7. luokka

Terveystiedon opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 7. luokalla

8. luokka

Terveystiedon opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 8. luokalle

9. luokka

Terveystiedon opetuksen tavoitteet, sisällöt ja päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle 9. luokalle

Oppimisympäristöt ja työtavat

Terveystiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki terveystiedossa vuosiluokilla 7-9

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi terveystiedossa vuosiluokilla 7-9

15.4.10 Uskonto

Uskonnon opetuksen tehtävä vuosiluokilla 7-9

7. luokka evankelisuterilainen uskonto

Evankelisuterilaisen uskonnon opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 7. luokalla

8. luokka evankelisuterilainen uskonto

Evankelisuterilaisen uskonnon opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 8. luokalla

9. luokka evankelisuterilainen uskonto

Evankelisuterilaisen uskonnon opetuksen tavoitteet, sisällöt ja päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle 9. luokalla

Oppimisympäristöt ja työtavat

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 7-9

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 7-9

Ortodoksinen uskonto

- Opetuksen hyvät käytännöt
- Koulujen omat suunnitelmat
- Kunnan OPS-sisältö
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Katolinen uskonto

- Opetuksen hyvät käytännöt
- Koulujen omat suunnitelmat
- Kunnan OPS-sisältö
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Islam

- Opetuksen hyvät käytännöt
- Koulujen omat suunnitelmat
- Kunnan OPS-sisältö
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Juutalainen uskonto

- Opetuksen hyvät käytännöt
- Koulujen omat suunnitelmat
- Kunnan OPS-sisältö
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

15.4.11 Elämäkatsomustieto

- Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

7. luokka

- Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit vuosiluokalla 7

8. luokka

- Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit vuosiluokalla 8

9. luokka

- Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteet, sisällöt ja päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle 9. luokalla

Oppimisympäristöt ja työtavat

- Elämäkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

- Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 7–9

Oppimisen arviointi

- Oppilaan oppimisen arviointi elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 7–9

15.4.12 Historia

- Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

7. luokka

- Historian opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 7. luokalle

8. luokka

- Historian opetuksen tavoitteet, sisällöt ja päättöarvioinnin hyvän osaamisen kriteerit 8. luokalle

Oppimisympäristöt ja työtavat

- Historian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

- Ohjaus, eriyttäminen ja tuki historiassa vuosiluokilla 7–9

Oppimisen arviointi

- Oppilaan oppimisen arviointi historiassa vuosiluokilla 7–9

15.4.13 Yhteiskuntaoppi

- Oppiaineen tehtävä vuosiluokalla 9

9. luokka

- Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteet, sisällöt ja päättöarvioinnin hyvän osaamisen kriteerit 9. luokalle

Oppimisympäristöt ja työtavat

- Yhteiskuntaopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 9

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

- Ohjaus, eriyttäminen ja tuki yhteiskuntaopissa vuosiluokalla 9

Oppimisen arviointi

- Oppilaan oppimisen arviointi yhteiskuntaopissa vuosiluokalla 9

15.4.14 Musiikki

- Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

7. luokka

- Musiikin opetuksen tavoitteet, sisällöt päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle 7. luokalle

Oppimisympäristöt ja työtavat

Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vuosiluokilla 7-9

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 7-9

15.4.15 Kuvataide

Oppiaineen tehtävä vuosiluokille 7-9

Kunnan OPS-sisältö

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

7. luokka

Kuvataiteen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja päättöarvioinnin hyvän osaamisen kriteerit 7. luokalle

Oppimisympäristöt ja työtavat

Kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, tuki ja eriyttäminen kuvataiteessa vuosiluokilla 7-9

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 7-9

15.4.16 Käsityö

Oppiaineen tehtävä luokille 7-9

7. luokka

Käsityön opetuksen tavoitteet, sisällöt ja päättöarvioinnin hyvän osaamisen kriteerit 7. luokalle

Oppimisympäristöt ja työtavat

Käsityön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet luokille 7-9

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityössä luokille 7-9

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi käsityössä vuosiluokilla 7-9

15.4.17 Liikunta

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

7. luokka

Liikunnan opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 7. luokalle

8. luokka

Liikunnan opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 8. luokalle

9. luokka

Liikunnan opetuksen tavoitteet, sisällöt ja päättöarvioinnin hyvän osaamisen kriteerit 9. luokalle

Oppimisympäristöt ja työtavat

Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 7-9

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 7-9

15.4.18 Kotitalous

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

7. luokka

Opetuksen tavoitteet, sisällöt ja päättöarvioinnin hyvän osaamisen kriteerit vuosiluokilla 7-9

Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet kotitaloudessa vuosiluokilla 7-9

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kotitaloudessa vuosiluokilla 7-9

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi kotitaloudessa vuosiluokilla 7-9

15.4.19 Oppilaanohjaus

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

7. luokka

Oppilaanohjauksen tavoitteet ja sisällöt 7.luokalle

8. luokka

Oppilaanohjauksen tavoitteet ja sisällöt 8.luokalle

9. luokka

Oppilaanohjauksen tavoitteet ja sisällöt 9.luokalle

Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppilaanohjauksen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7-9

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7–9

Liitteet

Liite 1 Kalajoen tuntijako

Kalajoen tuntijako

Liite 2 Oppilaanohjaussuunnitelma

Ohjaus esiopetuksessa ja alakouluun siirtyminen

Ohjaus esiopetuksessa ja alakouluun siirtyminen

Ohjaus 1.- 2. luokalla

Ohjaus 1.- 2. luokalla

Ohjaus 3.-6. luokalla

Ohjaus 3.-6. luokalla, siirtyminen yläkouluun

Ohjaus ennen yläkouluun siirtymistä (6. luokan kevätlukukaudella)

Ohjaus ennen yläkouluun siirtymistä (6. luokan kevätlukukaudella)

Ohjaus 7. luokalla

Ohjaus 7. luokalla

Ohjaus 8. luokalla

Ohjaus 8. luokalla

Ohjaus 9. luokalla ja siirtyminen jatko-opintoihin

Ohjaus 9. luokalla ja siirtyminen jatko-opintoihin

Liite 3 Laatukäsikirja

Johdanto

Opetustoimen laadunhallintamalli

Opetustoimen laadunhallintamalli

Laadun arviointityön toteuttaminen

Laadun arviointityön toteuttaminen

Esimerkki toteutuksesta

Arviointiryhmät

Opetuksen järjestäjätason arviointiryhmä

Koulutason arviointiryhmä

Jatkotoimenpiteet opetuksen järjestäjätasolla

Jatkotoimenpiteet opetuksen järjestäjätasolla

Jatkotoimenpiteet koulutasolla

Jatkotoimenpiteet koulutasolla

Liitteet

Koulutason laatukortit

Koulutason laatukortit

Järjestäjätason laatukortit

Järjestäjätason laatukortit

Kehittämissopimus

Kehittämissopimus

Liite 4 Aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma

Kalajoen kaupungin aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma 2016

Liite 5 Koulujen ja kirjaston yhteistyö

Koulujen ja kirjastojen yhteistyö

Liite 6 Monialainen oppimiskokonaisuus -kaavake

Monialainen oppimiskokonaisuus

Liite 7 Suunnitelma kasvatustieteiden ja kurinpidollisten keinojen käytöstä

Suunnitelma kasvatustieteiden ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista

Liite 8 Koulukuljetuksia koskevat periaatteet

Yleiset periaatteet

Yleiset periaatteet

Koulumatkan pituus

Pituus

Koulumatkan vaarallisuus

Vaarallisuus

Koulumatkan vaikeus tai rasittavuus

Vaikeus tai rasittavuus

Muussa kuin lähikoulussa koulua käyvät oppilaat

Muu kuin lähikoulu

Mihin koulukuljetusta järjestetään?

Mihin järjestetään?

Miten toimitaan, jos oppilas ei voi käyttää julkista liikennettä?

Ei voi käyttää julkista liikennettä

Koulukuljetusten käytännön järjestelyt

Käytännön järjestelyt

Koulukuljetusten pelisäännöt

Yleiset periaatteet

Turvavyön käyttö koulukuljetuksessa

Turvavyön käyttö

Huoltajan muistilista

Huoltajan muistilista

Kuljetusoppilaan muistilista

Kuljetusoppilaan muistilista

Koulukuljettajan muistilista

Koulukuljettajan muistilista

Kuljetuksen laatuun liittyvät kysymykset

Kuljetuksen laatu

Yhteystietoja

Koulut

Koulut

Liikennöitsijät

Liikennöistijät

Taksit

Taksit

Liite 9 Käyttäytymisen arviointi ja sen perustana olevat tavoitteet ja arviointiperusteet

Käyttäytymisen arviointi ja sen perustana olevat tavoitteet ja arviointiperusteet

Liite 10 Todistukset ja muut arviointilomakkeet

Todistukset ja muut arviointilomakkeet

Liite 11 Väli- ja lukuvuosiarviointi

Väli- ja lukuvuosiarviointi

Oppiainelyhennykset

Liite 12 Kalajoen oppilashuoltosuunnitelma

Liite 13 Kalajoen perusopetuksen suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Yleistä

Ennaltaehkäisevä työ ja eri tilanteiden käsittely

Koulun taso

Ennaltaehkäisevän työn sekä väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteiden käsittelyn vaiheet

Luokan taso

Ennaltaehkäisevän työn sekä väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteiden käsittelyn vaiheet

Yksilön taso

Ennaltaehkäisevän työn sekä väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteiden käsittelyn vaiheet

Yhteistyö huoltajien kanssa

Yhteistyö huoltajien kanssa

Yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa

Yhteistyö tarvittavien viranomaisien kanssa

Perehdyttäminen ja tiedottaminen

Suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille

Suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi

Suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi

Liite 14 Kalajoen esiopetuksen suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Yleistä

Ennaltaehkäisevä työ sekä tilanteisiin puuttuminen, toiminta ja jälkiseuranta

Ennaltaehkäisy, puuttuminen, toiminta ja jälkiseuranta

Yhteistyö huoltajien kanssa

Yhteistyö huoltajien kanssa

Suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, lapsille, huoltajille ja yhteistyötahoille

Perehdyttäminen ja tiedottaminen

Suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi

Päivittäminen, seuranta ja arviointi

Liite 15 Kriisisuunnitelma

Yleistä

Koulun kriisiryhmän tehtävät

Tehtävät

Tärkeitä puhelinnumeroita

Tärkeät puhelinnumerot

Toiminta eri kriisitilanteissa

Väkivalta koulussa

Väkivalta koulussa

Tapaturmat ja onnettomuudet koulussa / oppilas

Tapaturmat ja onnettomuudet / oppilas

Tapaturmat ja onnettomuudet koulussa / henkilökunta

Tapaturmat ja onnettomuudet / henkilökunta

Vakava sairaus / oppilas

Vakava sairaus

Päihtynyt oppilas

Päihtynyt oppilas

Kuolemantapaus / oppilas

Kuolemantapaus / oppilas

Kuolemantapaus / henkilökunta

Kuolemantapaus / henkilökunta

Läheisen kuolema / oppilas

Läheisen kuolema / oppilas

Läheisen kuolema / henkilökunta

Läheisen kuolema / henkilökunta

Itsemurhauhkailu / oppilas

Itsemurhauhkailu / oppilas

Itsemurha oppilas / henkilökunta

Itsemurha oppilas / henkilökunta

Koulun ulkopuolelta tuleva väkivallan uhka

Koulun ulkopuolelta tuleva väkivallan uhka

Pommiuhkaus

Puhelimitse tehty pommiuhkaus

Koulun ulkopuoliset onnettomuudet ja kriisitilanteet

Koulun ulkopuoliset onnettomuudet ja kriisitilanteet

Kriisin käsittely ja jälkihoito koulussa

Kriisin käsittely ja jälkihoito koulussa

Tietoa kriiseistä

Tietoa kriiseistä

Miten käsitellä kriisiä luokassa?

Kriisin jälkihoito luokassa

Miten käsitellä kriisiä kotona? Ohjeita huoltajille

Ohjeita huoltajille kriisin käsittelyyn

Liite 16 Pedagoginen asiantuntijaryhmä ja yksilökohtaisen oppilashuollon monialainen asiantuntijaryhmä

Pedagoginen asiantuntijaryhmä

MINIOPS oppiaineet

Äidinkieli

Miniops äidinkieli

Ruotsi

Toinen kotimainen kieli

Englanti

Englanti

Matematiikka

Matematiikka

Ympäristöoppi

Ympäristöoppi

Biologia

Biologia

Maantieto
Maantieto
Fysiikka
Fysiikka
Kemia
Kemia
Terveystieto
Terveystieto
Uskonto
Uskonto
Elämänkatsomustieto
Historia
Historia
Yhteiskuntaoppi
Yhteiskuntaoppi
Musiikki
Musiikki
Kuvataide
Kuvataide
Käsityö
Käsityö
Liikunta
Liikunta
Kotitalous
Kotitalous
Oppilaanohjaus
Oppilaanohjaus
MINIOPS vuosiluokat
1. luokka
1. luokka
2. luokka
2. luokka
3. luokka
3. luokka
4. luokka
4. luokka
5. luokka
5. luokka
6. luokka
6. luokka
7. luokka
7. luokka
8. luokka
8. luokka
9. luokka
9. luokka

Kalajoen perusopetuksen opetussuunnitelma

Huomattavaa!

OPS-sivustomme on julkinen, arviointiosiota (luku 6.) vielä työstetään opettajien työryhmissä. Arviointiosio, luku 6, valmistuu syksyn 2016 aikana.

Vuosiluokilla 1-6 siirrytään uusien perusteiden mukaiseen opetussuunnitelmaan 1.8.2016. Yläkoulun vuosiluokat siirtyvät siihen seuraavasti: 7. luokka 2017, 8. luokka 2018 ja 9. luokka 2019. Kuudennet vuosiluokat voivat siirtyä ympäristöoppiin vasta 2017-18.

Opetussuunnitelman yleiset osat (luvut 1-12) otetaan käyttöön kaikilla 1.8.2016.

Viralliset valtakunnalliset perusteet löytyvät Opetushallituksen sivuilta [OPS2014](#).

Eri lukujen paikalliset osuudet on kirjoitettu **tummennetulla**.

MINIOPS

Miniopseista löytyy helposti jokaisen aineen keskeisimmät opetettavat asiat kyseisellä vuosiluokalla.

Voit hakea keskeisiä asioita:

- ainekohtaisesti ([Miniops oppiaineet](#)) tai
- vuosiluokittain ([Miniops vuosiluokat](#)).

LUKU 1 Paikallisen opetussuunnitelman merkitys ja laadinta

1.1 Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma

1.1 Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma

Perusopetuksen ohjausjärjestelmän tarkoituksena on varmistaa koulutuksen tasa-arvo ja laatu sekä luoda hyvät edellytykset oppilaiden kasvuille, kehitykselle ja oppimiselle. Ohjausjärjestelmän normiosan muodostavat perusopetuslaki ja -asetus, valtioneuvoston asetukset, opetussuunnitelman perusteet sekä paikallinen opetussuunnitelma ja siihen perustuvat lukuvuosisuunnitelmat. Järjestelmän eri osat uudistuvat, jotta opetuksen järjestämisessä pystytään ottamaan huomioon muutokset koulua ympäröivässä maailmassa ja vahvistamaan koulun tehtävää kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Opetussuunnitelman perusteet laaditaan perusopetuslain ja -asetuksen sekä tavoitteet ja tuntijaon määrittävän valtioneuvoston asetuksen pohjalta. Perusteasiakirja on Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys, jonka mukaisesti paikallinen opetussuunnitelma valmistellaan. Opetussuunnitelman perusteiden tehtävänä on tukea ja ohjata opetuksen järjestämistä ja koulutyötä sekä edistää yhtenäisen perusopetuksen yhdenvertaista toteutumista.

Perusopetus on opetuksen ja kasvatuksen kokonaisuus, jossa eri osa-alueiden tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodostavat opetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi opetussuunnitelman perusteet sisältävät tavoitteita ja sisältöjä koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä. Perusteasiakirja sisältää tarpeellisia osin myös viittauksia lainsäädäntöön, johon perusteissa määrättävät asiat perustuvat.

Paikallinen opetussuunnitelma on tärkeä osa ohjausjärjestelmää. Sillä on keskeinen merkitys sekä valtakunnallisten tavoitteiden että paikallisesti tärkeänä pidettyjen tavoitteiden ja tehtävien ilmentämisessä ja toteuttamisessa. Paikallinen opetussuunnitelma luo yhteisen perustan ja suunnan päivittäiselle koulutyölle. Se on strateginen ja pedagoginen työkalu, joka linjaa opetuksen järjestäjän toimintaa sekä koulujen työtä. Opetussuunnitelma liittyy koulujen toiminnan muuhun paikalliseen toimintaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi.

Paikallinen opetussuunnitelma, sitä tarkentavat lukuvuosisuunnitelmat sekä muut suunnitelmat laaditaan opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla edellä kuvattuja tavoitteita ja periaatteita noudattaen. Opetuksen järjestäjä voi päättää opetussuunnitelmaan sisältyvien ratkaisujen delegoinnista kouluille ja koulukohtaisen opetussuunnitelman laadinnasta. Tässä opetussuunnitelmassa paikalliset tarkennukset on kirjoitettu tummennettuna.

1.2 Paikallisen opetussuunnitelman laatimista ohjaavat periaatteet

1.2 Paikallisen opetussuunnitelman laatimista ohjaavat periaatteet

Opetuksen järjestäjällä on vastuu paikallisen opetussuunnitelman laadinnasta ja kehittämisestä. Opetussuunnitelmassa päätetään perusopetuksen kasvatustyön, opetuksen, oppimisen arvioinnin ja tuen, ohjauksen ja oppilashuollon, kodin ja koulun yhteistyön sekä muun toiminnan järjestämisestä ja toteuttamisesta. Siinä täydennetään ja painotetaan opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä tavoitteita, toimintaa ohjaavia linjauksia, keskeisiä sisältöjä ja muita opetuksen järjestämiseen liittyviä seikkoja paikallisesta näkökulmasta. Opetuksen järjestäjä ottaa opetussuunnitelmaa laatimissaan huomioon oppilaiden tarpeet, paikalliset erityispiirteet sekä itsearviointin ja kehittämistyön tulokset.

Opetussuunnitelman tehtävänä on edistää opetuksen laadun jatkuvaa kehittämistä ja vahvistaa koulutuksellista jatkumoa. Se luo perustan esiopetuksesta perusopetukseen ja perusopetuksesta seuraavaan koulutusvaiheeseen siirtymiselle. Laadinnassa otetaan huomioon muut paikalliset suunnitelmat kuten

- mahdollinen varhaiskasvatuksen suunnitelma
- esiopetuksen opetussuunnitelma
- mahdollinen perusopetukseen valmistavan opetuksen suunnitelma
- mahdollinen aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma
- lastensuojelulain mukainen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
- yhdenvertaisuuslain mukainen yhdenvertaisuussuunnitelma
- mahdollinen kestävän kehityksen tai kulttuurikasvatuksen suunnitelma sekä muut opetuksen järjestäjän tekemät, erityisesti koulutusta, lapsia, nuoria ja perheitä koskevat suunnitelmat ja päätökset.

Opetuksen järjestäjä hyväksyy opetussuunnitelman erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten. Paikallinen opetussuunnitelma voidaan laatia kaikille saman opetuksen järjestäjän kouluille yhteisenä tai siten, että suunnitelma sisältää opetuksen järjestäjän yhteisiä sekä useamman koulun yhteisiä ja/tai koulukohtaisia osioita. Päätökset laatimistavasta tekee opetuksen järjestäjä. Opetuksen järjestäjät voivat sopia myös järjestäjäraajat ylittävistä yhteistyöstä ja yhteisistä seudullisista opetussuunnitelmalinjauksista.

Kalajoen ja Merijärven opetussuunnitelma on tehty suomenkielellä annettavaa esi- ja perusopetusta varten kuntien yhteistyössä ja sitä voidaan täydentää mahdollisilla kunta- ja koulukohtaisilla osuuksilla. Opetussuunnitelma julkaistaan tekstimuodossa sähköisesti koulujen tiedotuskanavien kautta.

Perusopetuksen yhtenäisyyttä edistetään laatimalla yhteinen opetussuunnitelma, joka otetaan alueen kaikissa kouluissa käyttöön. Nivelvaiheissa ja koulusta toiseen siirryttäessä edellytetään yhteistyötä eri opettajien ja koulujen välillä, jotta oppilaan opinpolku säilyy yhtenäisenä ja tiedonsiirto mahdollistuu.

Opetussuunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon, että opetus voi olla pääosin ainejakoista tai se voidaan toteuttaa eheytyttynä. Eheytyttyä opetusta käytettäessä myös opetussuunnitelma voidaan laatia vuosiluokkakokonaisuuksien osalta eheytyttynä. **Kalajoella ja Merijärvellä opetus järjestetään opetuksen järjestäjän hyväksymän kuntakohtaisen tuntijaon (Liite 1 Kalajoen tuntijako) mukaisesti pääosin ainejakoisena ja vuosiluokittain etenevänä. Opetusta voidaan järjestää kokonaan tai osin eheytyttynä sekä vuosiluokkiin sitomattomasti oppilaiden omiin opinto-ohjelmiin perustuvana niiltä osin kuin opetuksen järjestäjä sen tarpeellisenä näkee. Samoin yhdysluokkaopetusta järjestetään, mikäli se on opetuksen järjestäjän kannalta tarpeellista. Kalajoen ja Merijärven perusopetuksessa ei järjestetä painotettua opetusta.**

Opetuksen eheyttämisen tavoitteena on mahdollistaa opiskeltavien asioiden välisten suhteiden ja keskinäisten riippuvuuksien ymmärtäminen. Se auttaa oppilaita yhdistämään eri tiedonalojen tietoja ja taitoja sekä jäsentämään niitä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi.

Kaikki oppilaiden yksilölliset suunnitelmat rakennetaan yhteisen opetussuunnitelman varaan. Lukuvuosisuunnitelmalla täsmennetään, miten opetussuunnitelmaa toteutetaan kussakin koulussa lukuvuoden aikana. Perusopetusasetus velvoittaa tiedottamaan oppilaille ja näiden huoltajille keskeisistä lukuvuosisuunnitelmassa päätehtävistä asioista.

Yhteistyö opetussuunnitelman ja lukuvuosisuunnitelman laadinnassa edistää sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin ja lisää opetuksen ja kasvatustyön yhtenäisyyttä. Opetuksen järjestäjä huolehtii opetustoimen henkilöstön mahdollisuuksista osallistua yhteistyöhön ja edistää sekä oppiaineiden yhteistyötä että eri toimijaryhmien välistä monialaista yhteistyötä. Osallistumismahdollisuuksista huolehditaan riippumatta siitä, mikä suunnitelmien laatimistapa on. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien valmisteluun. On tärkeää, että myös huoltajat voivat osallistua opetussuunnitelmatyöhön, lukuvuosisuunnitelman valmisteluun sekä koulun toiminnan suunnitteluun, erityisesti kasvatustavoitteiden, toimintakulttuurin sekä kodin ja koulun yhteistyön osalta. Erityistä huomiota kiinnitetään oppilaiden ja huoltajien kannalta mielekkäisiin ja monipuolisiin sekä oppilaiden kehitysvaiheen huomioon ottaviin osallistumistapoihin.

Opetussuunnitelman laatimiseen ovat osallistuneet kaikkien perusopetuksen koulujen henkilöstö, oppilaat ja huoltajat sekä sidosryhmät. Paikalliset erityispiirteet ja -tarpeet, arviointien ja kehittämistyön tuottama tieto ja kehittämisen tavoitteet sekä muut paikalliset suunnitelmat on otettu opetussuunnitelmassa huomioon.

Yhteistyö koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa rikastaa koulutyötä ja liittää sen ympäröivän yhteisön elämään. Perusopetuslaki velvoittaa laatimaan opetussuunnitelman oppilashuoltoa sekä kodin ja koulun yhteistyötä koskevilta osin yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Yhteistyötä tarvitaan myös muiden hallintokuntien kanssa, jotta kaikkien oppilaiden koulunkäynnistä, turvallisuudesta ja hyvinvoinnista voidaan huolehtia. Muidenkin organisaatioiden ja eri asiantuntijoiden kanssa tehtävä yhteistyö parantaa suunnitelmien ja koulutyön laatua. **Opetussuunnitelma laadittiin yhteistyössä sosiaali- ja terveystieteiden kanssa niiltä osin, jotka käsittelevät oppilashuoltoa ja kodin ja koulun välistä yhteistyötä.**

Oppilaalla on perusopetuslain turvaama oikeus saada kaikkina koulupäivinä opetussuunnitelman mukaista perusopetusta. Opetuksen järjestäjä huolehtii tämän oikeuden toteutumisesta, ja jokainen oppilaiden kanssa työskentelevä toteuttaa opetuksen järjestäjän vahvistamaa opetussuunnitelmaa ja noudattaa muita työtä ohjaavia normeja.

Kielten opetus toteutetaan paikallisen tuntijaon mukaan. Lisäksi on mahdollista toteuttaa kielten kerhotoimintaa ja tutustuttaa oppilaita vieraisiin kieliin jo ennen kielen opetuksen aloittamista. Valinnaisaineiden tehtävä on syventää tai soveltaa opetettavien aineiden sisältöä. Valinnaisaineita on kuntakohtaisen tuntijaon mukaisesti ja niitä tarjotaan koulukohtaisten vuosisuunnitelmien mukaan. Oppilaanohjaus järjestetään opetussuunnitelman liitteessä olevan oppilaanohjaussuunnitelman mukaisesti (Liite 2 Oppilaanohjaussuunnitelma).

1.3 Paikallisen opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen

1.3 Paikallisen opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen

Opetuksen järjestäjän tehtävänä on arvioida antamaansa koulutusta ja sen vaikuttavuutta sekä osallistua toimintansa ulkopuoliseen arviointiin. Arvioinnin tarkoitus on koulutuksen kehittäminen ja oppimisen edellytysten parantaminen. Paikallisen opetussuunnitelman ja lukuvuosisuunnitelman toteutumisen seuranta, säännöllinen arviointi ja kehittäminen ovat osa tätä tehtävää.

Opetuksen järjestäjän ja koulujen itsearvioinnissa voidaan hyödyntää kansallisten arviointien ja kehittämishankkeiden tuloksia sekä perusopetuksen valtakunnallisia laatukriteereitä. Yhteistyö oppilaiden, huoltajien ja muiden toimijoiden kanssa edistää avointa ja rakentavaa itsearviointia.

Muutokset opetussuunnitelman perusteissa edellyttävät vastaavien muutosten tekemistä paikalliseen opetussuunnitelmaan ja viemistä käytäntöön. Opetuksen järjestäjä voi tarkistaa opetussuunnitelmaansa ja parantaa sen laatua ja toimivuutta myös paikallisista tarpeista lähtien ja kehittämistyön tuloksia hyödyntäen.

Opetussuunnitelman toteutumista tullaan seuraamaan opetuksen järjestäjän toimesta sekä antamaan koulutusta henkilöstölle uuden opetussuunnitelman käyttöönottoaiheessa. Opetussuunnitelmaa arvioidaan ja kehitetään perusopetuksen laatukäsikirjan (Liite 3 Laatukäsikirja) mukaisesti. Tulosten perusteella suunnitellaan kehittämiskohteet ja toteutetaan tarvittavat kehittämistoimenpiteet. Opetussuunnitelmaa täydentää aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma (Liite 4 Aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma).

1.4 Paikallisen opetussuunnitelman laadinta ja keskeiset opetusta ohjaavat ratkaisut

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa opetuksen järjestämiseen liittyvät ratkaisut:

Miten oppilaanohjaus järjestetään: Ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn ja vastuunjako sekä työskentely monialaisissa verkostoissa, kodin ja koulun yhteistyö ohjauksessa, tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus, jatko-ohjaus perusopetuksen jälkeisiin opintoihin, työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt.

LUKU 2 Perusopetus yleissivistyksen perustana

Perusopetus yleissivistyksen perustana

Perusopetus luo perustan oppilaiden yleissivistykselle. Kunta on velvollinen järjestämään perusopetusta alueellaan asuville oppivelvollisuusikäisille. Perusopetuksen järjestämistä ohjaavat veloitteet nousevat perustuslaista, perusopetuslaista ja -asetuksesta, valtioneuvoston asetuksista sekä opetussuunnitelman perusteista. Opetuksen järjestämisessä otetaan huomioon myös veloitteet, jotka tulevat muusta lainsäädännöstä sekä kansainvälisistä sopimuksista, joihin Suomi on sitoutunut. Perusopetus rakentuu yhteiselle arvoperustalle ja käsitykselle oppimisesta. **Mahdolliset koulukohtaiset täydennykset kirjataan lukuvuosisuunnitelmaan.**

1.1 Opetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet

2.1 Opetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet

Perusopetuksessa noudatetaan valtakunnallisesti yhtenäisiä perusteita siten kuin perusopetuslaissa säädetään. Opetus järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti ja siten, että se edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Perusopetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu. Opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa.

Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Opetusryhmät muodostetaan siten, että opetuksessa voidaan saavuttaa opetussuunnitelmassa asetetut tavoitteet. Oppilaalla on oikeus saada maksutta opetus ja sen edellyttämät oppikirjat ja muu oppimateriaali, työvälineet ja työaineet. Lisäksi oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämä oppilashuolto sekä laissa määritellyt opintososiaaliset edut ja palvelut. Oppilashuollon järjestämistä ohjaa oppilas- ja opiskelijahuoltolaki. Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Oppilaalle on annettava jokaisena työpäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty, täysipainoinen, maksuton ateria. Ruokailutilanteen on oltava ohjattu.

Suomen perustuslain ja yhdenvertaisuuslain mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, seksuaalisen suuntautumisen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Tasa-arvolaki velvoittaa kaikkia oppilaitoksia huolehtimaan siitä, että ihmisillä on sukupuoleen katsomatta samat mahdollisuudet koulutukseen. Opetuksen ja opetusaineistojen tulee tukea tasa-arvolain toteutumista.

Opetuksen järjestämisessä otetaan lisäksi huomioon opetushenkilöstön määrään ja kelpoisuuteen liittyvät säännökset sekä muun muassa turvallisuuteen ja työsuojeluun liittyvät säännökset, henkilötietojen käyttöä, julkisuutta ja yksityisyyden suoja koskevat säännökset, tekijänoikeussäännökset sekä lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämistä ohjaavat määräykset.

YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus muodostaa historiallisen ja eettisen perustulkinnan ihmisoikeuksien merkittävydestä. Suomi on sitoutunut useisiin kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin, jotka edellyttävät jokaisen lapsen oppimisesta ja hyvinvoinnista huolehtimista. Näistä keskeisiä ovat Lapsen oikeuksien sopimus, Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus eli ns. TSS-sopimus, Euroopan ihmisoikeuksien sopimus sekä Vammaisten henkilöiden oikeuksien sopimus. Saamelaisen oikeuksien turvaamiseksi otetaan lisäksi huomioon YK:n julistus alkuperäiskansojen oikeuksista.

YK:n lapsen oikeuksien sopimus antaa perusopetukselle oikeudellisen perustan. Sopimuksen mukaan lasten kanssa ja lasten hyväksi työskenteleviä velvoittavat sopimuksen yleisperiaatteet, jotka ovat yhdenvertaisuus ja syrjimättömyys, lapsen edun ensisijaisuus, lapsen oikeus suojeluun, huolenpitoon ja kehittymiseen sekä lapsen oikeus ilmaista näkemyksensä ja tulla kuulluksi ja lapsen näkemysten kunnioittaminen. Sopimuksen mukaan jokaisella lapsella on oikeus hyvään elämään sekä yksilölliseen, ruumiilliseen, henkiseen, hengelliseen, moraaliseen ja sosiaaliseen kehittymiseen.

2.2 Perusopetuksen arvoperusta

Opetussuunnitelman perusteet on laadittu tässä esitetyn arvoperustan mukaisesti.

Arvokeskustelut luovat perustan sekä opetussuunnitelman laadinnalle että yhteiselle opetus- ja kasvatustyölle. Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa arvokeskustelut toteutettiin kyselyiden muodossa ja järjestettiin erilaisia yhteistoiminnallisia keskustelutilaisuuksia. Koulutyön aikana arvokeskustelua käydään vuosittain koulukohtaisesti ja opetuksen järjestäjän päätösten mukaisesti.

Paikallisesti korostetaan rohkeutta puolustaa hyvää ja toimia oikein itseään, toisia ihmisiä ja kulttuureita sekä ympäristöä arvostaen. Samoin tuetaan kasvua aktiiviseksi toimijoiksi omassa kulttuurissa ja yhteisössä ainutlaatuisia ja arvokasta luontoa ja kulttuuriperintöä kunnioittaen. Oppilas oppii arvostamaan Perämeren ainutlaatuisuutta ja ekologista herkkyyttä sekä ottamaan vastuuta oman lähiympäristönsä viihtyisyydestä, luonnosta ja kulttuurisista arvoista.

Oppilaan ainutlaatuisuus ja oikeus hyvään opetukseen

Oppilaan ainutlaatuisuus ja oikeus hyvään opetukseen

Perusopetus perustuu käsitykseen lapsuuden itseisarvoisesta merkityksestä. Jokainen oppilas on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on. Jokaisella on oikeus kasvaa täyteen mittaan ihmisenä ja yhteiskunnan jäsenenä. Tässä oppilas tarvitsee kannustusta ja yksilöllistä tukea sekä kokemusta siitä, että kouluyhteisössä häntä kuunnellaan ja arvostetaan ja että hänen oppimisestaan ja hyvinvoinnistaan välitetään. Yhtä tärkeä on kokemus osallisuudesta ja siitä, että voi yhdessä toisten kanssa rakentaa yhteisönsä toimintaa ja hyvinvointia.

Jokaisella oppilaalla on oikeus hyvään opetukseen ja onnistumiseen koulutyössä. Oppiessaan oppilas rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla hän luo suhdetta itseensä, toisiin ihmisiin, yhteiskuntaan, luontoon ja eri kulttuureihin. Oppimisesta syrjäytyminen merkitsee sivistyksellisten oikeuksien toteutumatta jäämistä ja on uhka terveelle kasvulle ja kehitykselle. Perusopetus luo edellytyksiä elinikäiselle oppimiselle, joka on erottamaton osa hyvän elämän rakentamista.

Arvokasvatuksen merkitys korostuu maailmassa, jossa monimediainen tiedonvälitys, globaalit tietoverkot, sosiaalinen media ja vertaissuhteet muokkaavat lasten ja nuorten arvomaailmaa. Arvokeskustelu oppilaiden kanssa ohjaa oppilaita tunnistamaan ja nimeämään kohtaamia arvoja ja arvostuksia sekä pohtimaan niitä myös kriittisesti. Oppilaita tuetaan rakentamaan omaa arvoperustansa. Koulun ja kotien yhteinen arvopohdinta ja siihen perustuva yhteistyö luovat turvallisuutta ja edistävät oppilaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia. Henkilöstön avoin ja kunnioittava suhtautuminen kotien erilaisiin uskontoihin, katsomuksiin, perinteisiin ja kasvatusnäkömypiin on rakentavan vuorovaikutuksen perusta.

Ihmisyys, sivistys, tasa-arvo ja demokratia

Ihmisyys, sivistys, tasa-arvo ja demokratia

Perusopetus tukee oppilaan kasvua ihmisyyteen, jota kuvaa pyrkimys totuuteen, hyvyteen ja kauneuteen sekä oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan. Ihmisyyteen kasvussa jännitteet pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välillä ovat väistämättömiä. Sivistykseen kuuluu taito käsitellä näitä ristiriitoja eettisesti ja myötätuntoisesti sekä rohkeus puolustaa hyvää. Sivistys merkitsee yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan perusteella. Eettisyyden ja esteettisyyden näkökulmat ohjaavat pohtimaan, mikä elämässä on arvokasta. Sivistys ilmenee tavassa suhtautua itseän, muihin ihmisiin, ympäristöön ja tietoon sekä tavassa ja tahdossa toimia. Sivistynyt ihminen pyrkii toimimaan oikein, itseään, toisia ihmisiä ja ympäristöä arvostaen. Hän osaa käyttää tietoa kriittisesti. Sivistykseen kuuluu myös pyrkimys itsesääntelyyn ja vastuunottoon omasta kehittymisestä ja hyvinvoinnista.

Perusopetus rakentuu elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittamiselle. Se ohjaa niiden puolustamiseen ja ihmisarvon loukkaamattomuuteen. Perusopetus edistää hyvinvointia, demokratiaa ja aktiivista toimijuutta kansalaisyhteiskunnassa. Tasa-arvon tavoite ja laaja yhdenvertaisuusperiaate ohjaavat perusopetuksen kehittämistä. Opetus edistää osaltaan taloudellista, sosiaalista, alueellista ja sukupuolten tasa-arvoa. Opetus on oppilaita uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamaton. Koulua ja opetusta ei saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen kanavana.

Kulttuurinen moninaisuus rikkautena

Kulttuurinen moninaisuus rikkautena

Perusopetus rakentuu moninaiselle suomalaiselle kulttuuriperinnölle. Se on muodostunut ja muotoutunut eri kulttuureiden vuorovaikutuksessa. Opetus tukee oppilaiden oman kulttuuri-identiteetin rakentumista ja kasvua aktiiviseksi toimijoiksi omassa kulttuurissaan ja yhteisössään sekä kiinnostusta muita kulttuureita kohtaan. Samalla opetus vahvistaa luovuutta ja kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta, edistää vuorovaikutusta kulttuurien sisällä ja niiden välillä ja luo siten pohjaa kulttuurisesti kestäväälle kehitykselle.

Eri kulttuuri- ja kieliataustoista tulevat ihmiset kohtaavat toisensa perusopetuksessa ja tutustuvat monenlaisiin tapoihin, yhteisöllisiin käytäntöihin ja katsomuksiin. Asioita opitaan näkemään toisten elämäntilanteista ja olosuhteista käsin. Oppiminen yhdessä yli kieli-, kulttuuri-, uskonto- ja katsomusrajojen luo edellytyksiä aidoille vuorovaikutukselle ja yhteisöllisyydelle. Perusopetus antaa perustan ihmisoikeuksia kunnioittavaan maailmankansalaisuuteen ja rohkaisee toimimaan myönteisten muutosten puolesta.

Kestävän elämäntavan välttämättömyys

Kestävän elämäntavan välttämättömyys

Ihminen on osa luontoa ja täysin riippuvainen ekosysteemien elinvoimaisuudesta. Tämän ymmärtäminen on keskeistä ihmisenä kasvussa. Perusopetuksessa tunnistetaan kestävä kehitys ja ekososiaalisen sivistyksen välttämättömyys, toimitaan sen mukaisesti ja ohjataan oppilaita kestävä elämäntavan omaksumiseen. Kestävän kehityksen ja elämäntavan ulottuvuudet ovat ekologinen ja taloudellinen sekä sosiaalinen ja kulttuurinen. Ekososiaalisen sivistyksen johtajatuksena on luoda elämäntapaa ja kulttuuria, joka vaalii ihmisarvon loukkaamattomuutta, ekosysteemien monimuotoisuutta ja uusiutumiskykyä sekä samalla rakentaa osaamis pohjaa luonnonvarojen kestäväälle käytölle perustavalle kiertotaloudelle. Ekososiaalinen sivistys merkitsee ymmärrystä erityisesti ilmastomuutoksen vakavuudesta sekä pyrkimystä toimia kestävästi.

Ihminen kehittää ja käyttää teknologiaa sekä tekee teknologiaa koskevia päätöksiä arvojen pohjalta. Hänellä on vastuu teknologian ohjaamisesta suuntaan, joka varmistaa ihmisen ja luonnon tulevaisuuden. Perusopetuksessa pohditaan kulutus- ja tuotantotavoissa ilmeneviä ristiriitoja suhteessa kestävään tulevaisuuteen sekä etsitään ja toteutetaan yhteistoimin ja pitkäjänteisesti elämäntapaamme korjaavia ratkaisuja. Oppilaita ohjataan tuntemaan myös kehitykseen vaikuttavia yhteiskunnallisia rakenteita ja ratkaisuja ja vaikuttamaan niihin. Perusopetus avaa näköalaa sukupolvien yli ulottuvaan globaaliin vastuuseen.

2.3 Oppimiskäsitys

2.3 Oppimiskäsitys

Opetussuunnitelman perusteet on laadittu perustuen oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppilas on aktiivinen toimija. Hän oppii asettamaan tavoitteita ja ratkaisemaan ongelmia sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa. Oppiminen on erottamaton osa yksilön ihmisenä kasvua ja yhteisön hyvän elämän rakentamista. Kieli, kehollisuus ja eri aistien käyttö ovat ajattelun ja oppimisen kannalta olennaisia. Uusien tietojen ja taitojen oppimisen rinnalla oppilas oppii reflektoimaan oppimistaan, kokemuksiaan ja tunteitaan. Myönteiset tunnekokemukset, oppimisen ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa toisten oppilaiden, opettajien ja muiden aikuisten sekä eri yhteisöjen ja oppimisympäristöjen kanssa. Se on yksin ja yhdessä tekemistä, ajattelemista, suunnittelua, tutkimista ja näiden prosessien monipuolista arvioimista. Siksi oppimisprosessissa on olennaista oppilaiden tahto ja kehittyvä taito toimia ja oppia yhdessä. Oppilaita ohjataan myös ottamaan huomioon toimintansa seuraukset ja vaikutukset muihin ihmisiin ja ympäristöön. Yhdessä oppiminen edistää oppilaiden luovan ja kriittisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoja sekä kykyä ymmärtää erilaisia näkökulmia. Se myös tukee oppilaiden kiinnostuksen kohteiden laajentumista. Oppiminen on monimuotoista ja sidoksissa opittavaan asiaan, aikaan ja paikkaan.

Oppimaan oppimisen taitojen kehittyminen on perusta tavoitteelliselle ja elinikäiselle oppimiselle. Siksi oppilasta ohjataan tiedostamaan omat tapansa oppia ja käyttämään tätä tietoa oppimisensa edistämiseen. Oppimisprosessistaan tietoinen ja vastuullinen oppilas oppii toimimaan yhä itseohjautuvammin. Oppimisprosessin aikana hän oppii työskentely- ja ajattelutaitoja sekä ennakoimaan ja suunnittelemaan oppimisen eri vaiheita. Jotta oppilas voisi oppia uusia käsitteitä ja syventää ymmärrystä opittavista asioista, häntä ohjataan liittämään opittavat asiat ja uudet käsitteet aikaisemmin oppimaansa. Tietojen ja taitojen oppiminen on kumuloituvaa ja se vaatii usein pitkäaikaista ja sinnikästä harjoittelua.

Oppilaan kiinnostuksen kohteet, arvostukset, työskentelytavat ja tunteet sekä kokemukset itsestä oppijana ohjaavat oppimisprosessia ja motivaatiota. Oppilaan minäkuva sekä pystyvyyden tunne ja itsetunto vaikuttavat siihen, millaisia tavoitteita oppilas asettaa toiminnalleen. Oppimisprosessin aikana saatava rohkaiseva ohjaus vahvistaa oppilaan luottamusta omaan mahdollisuuksiinsa. Monipuolisen myönteisen ja realistisen palautteen antaminen ja saaminen ovat keskeinen osa sekä oppimista tukevaa että kiinnostuksen kohteita laajentavaa vuorovaikutusta.

LUKU 3 Perusopetuksen tehtävä ja tavoitteet

3.1 Perusopetuksen tehtävä

3.1 Perusopetuksen tehtävä

Perusopetus on koulutusjärjestelmän kivijalka ja samalla osa esiopetuksesta alkavaa koulutusjatkumoa. Perusopetus tarjoaa oppilaille mahdollisuuden laajan yleissivistyksen perustan muodostamiseen ja oppivelvollisuuden suorittamiseen. Se antaa valmiudet ja kelpoisuuden toisen asteen opintoihin. Se ohjaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa ja rakentamaan tulevaisuutta oppimisen keinoin.

Perusopetuksen tehtävää voidaan tarkastella sen opetus- ja kasvatustehtävän, yhteiskunnallisen tehtävän, kulttuuritehtävän sekä tulevaisuustehtävän näkökulmasta. Perusopetusta kehitetään inklusioperiaatteen mukaisesti. Opetuksen saavutettavuudesta ja esteettömyydestä pidetään huoli. Jokaisella perusopetusta antavalla koululla on opetus- ja kasvatustehtävä. Tämä tarkoittaa oppilaiden oppimisen, kehityksen ja hyvinvoinnin tukemista yhteistyössä kotien kanssa. Perusopetus tarjoaa oppilaille mahdollisuuden osaamisen monipuoliseen kehittämiseen. Se rakentaa oppilaiden myönteistä identiteettiä ihmisinä, oppijoina ja yhteisön jäseninä. Opetus edistää osallisuutta ja kestävä elämäntapaa sekä kasvua demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyteen. Perusopetus kasvattaa oppilaita ihmisoikeuksien tuntemiseen, kunnioittamiseen ja puolustamiseen.

Perusopetuksen yhteiskunnallisena tehtävänä on edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Perusopetus kartuttaa inhimillistä ja sosiaalista pääomaa. Inhimillinen pääoma koostuu osaamisesta ja sosiaalinen pääoma ihmisten välisistä yhteyksistä, vuorovaikutuksesta ja luottamuksesta. Yhdessä ne edistävät yksilöllistä ja yhteiskunnallista hyvinvointia ja kehitystä. Perusopetuksen tehtävänä on osaltaan ehkäistä eriarvoistumista ja syrjäytymistä sekä edistää sukupuolten tasa-arvoa. Perusopetus kannustaa yhdenvertaisesti tyttöjä ja poikia eri oppiaineiden opinnoissa sekä lisää tietoa ja ymmärrystä sukupuolen moninaisuudesta. Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan omat mahdollisuutensa ja rakentamaan oppimispolkunsaa ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja.

Perusopetuksen kulttuuritehtävänä on edistää monipuolista kulttuurista osaamista ja kulttuuriperinnön arvostamista sekä tukea oppilaita oman kulttuuri-identiteetin ja kulttuurisen pääoman rakentamisessa. Opetus lisää ymmärrystä kulttuureiden moninaisuudesta ja auttaa hahmottamaan kulttuureita menneisyyden, nykyisyyden ja

tulevaisuuden jatkumoina, joissa jokainen voi itse olla toimijana.

Koulua ympäröivän maailman muutos vaikuttaa väistämättä oppilaiden kehitykseen ja hyvinvointiin sekä koulun toimintaan. Perusopetuksessa opitaan kohtaamaan muutostarpeita avoimesti, arvioimaan niitä kriittisesti ja ottamaan vastuuta tulevaisuutta rakentavista valinnoista. Perusopetuksen globaalikasvatus luo osaltaan edellytyksiä oikeudenmukaiselle ja kestäväälle kehitykselle YK:n asettamien kehitystavoitteiden suuntaisesti. Työtä tehdään mahdollisuuksien mukaan yhdessä muissa maissa toimivien koulujen ja opetuksen kehittäjien kanssa. Perusopetus vaikuttaa myönteisenä ja yhteiskuntaa rakentavana muutosvoimana kansallisesti ja kansainvälisesti.

Oppilaita ohjataan hyvään käytökseen ja muiden arvostamiseen. Koulussa suositetaan yhteisöllisiä ja monipuolisia opetusmenetelmiä ottaen huomioon erilaiset oppimistyyli. Kaikki osallistuvat, tekevät ja ottavat vastuuta omasta ja muiden oppimisesta. Oppilaita ohjataan vastuunkantamiseen ja kestäväan kehityksen toimintakulttuuriin. Koulussa toimitaan tukemalla kiusaamisen vastaista toimintaa.

3.2 Opetuksen ja kasvatuksen valtakunnalliset tavoitteet

3.2 Opetuksen ja kasvatuksen valtakunnalliset tavoitteet

Opetuksen ja kasvatuksen valtakunnallisista tavoitteista säädetään perusopetuslaissa sekä tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa¹. Tavoitteet ohjaavat opetussuunnitelman perusteiden kaikkien osa-alueiden laadintaa. Ne ohjaavat myös paikallisen opetussuunnitelman laadintaa ja koulutyötä.

Kasvu ihmisyyteen ja yhteiskunnan jäsenyyteen

Valtioneuvoston asetuksen 2§:ssä korostetaan koulun kasvatus- ja opetustehtävää. Keskeisenä tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuulliseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Opetuksen ja kasvatuksen tulee myös tukea kasvua tasapainoisiksi ja terveen itsetunnon omaaviksi ihmisiksi. Asetuksen mukaan opetus edistää kulttuurien sekä aatteellisten, maailmankatsomuksellisten ja uskonnollisten, kuten kristillisten, perinteiden sekä länsimaisen humanismin perinteen tuntemista ja ymmärtämistä. Elämän, toisten ihmisten ja luonnon kunnioittamisen rinnalla korostetaan ihmisarvon loukkaamattomuutta, ihmisoikeuksien kunnioittamista ja suomalaisen yhteiskunnan demokraattisia arvoja, kuten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Sivistyksen nähdään kuuluvaksi myös yhteistyö ja vastuullisuus, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, kasvu hyviin tapoihin sekä kestäväan kehityksen edistäminen.

Tarpeelliset tiedot ja taidot

Asetuksen 3§:n mukaan opetuksen keskeisenä tavoitteena on luoda perusta oppilaan laajan yleissivistyksen muodostumiselle sekä maailmankuvan avartumiselle. Tähän tarvitaan sekä eri tiedonalojen tietoja ja taitoja että tiedonaloja läpileikkaavaa ja yhdistävää osaamista. Taitojen merkitys korostuu. Asetuksessa todetaan, että opettavan tiedon tulee perustua tieteelliseen tietoon. Siinä säädetään myös muulla kuin äidinkiellällä annettavan opetuksen sekä erityiseen maailmankatsomukseen ja kasvatukseen järjestelmään perustuvan opetuksen järjestämisestä ja tavoitteista.

Sivistyksen, tasa-arvoisuuden ja elinikäisen oppimisen edistäminen

Asetuksen 4 § sisältää tavoitteita ja periaatteita, joiden mukaisesti opetus ja kasvatusta sekä oppilashuolto tulee järjestää. Kaiken toiminnan tulee vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä parantaa oppimaan oppimisen taitoja ja edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen. Asetuksessa korostuu vuorovaikutteisten oppimisympäristöjen hyödyntäminen sekä koulun ulkopuolella tapahtuva oppiminen opetustyön resurssina. Samoin korostuu kasvua ja oppimista edistävää toimintakulttuurin sekä toimivan oppilashuollon merkitys.

Valtioneuvoston asetuksessa säädetty tavoitteet ohjaavat tarkastelemaan opetusta kokonaisuutena, joka rakentaa tässä ajassa tarvittavaa yleissivistystä ja luo pohjaa elinikäiselle oppimiselle. Tiedonalaakohtaisen osaamisen lisäksi tulee tavoitella oppiainerajat ylittävää osaamista. Tähän pohjautuen opetussuunnitelman perusteissa määritellään tavoitteet ja sisällöt sekä yhteisille oppiaineille että tavoitteet oppiaineita yhdistäville laaja-alaisille osaamisalueille ja monialaisille oppimiskokonaisuuksille. Tavoitteiden toteutuminen edellyttää suunnitelmallista yhteistyötä ja tavoitteiden toteutumisen arviointia.

3.3 Tavoitteena laaja-alainen osaaminen

Tavoitteena laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostamaa kokonaisuutta. Osaaminen tarkoittaa myös kykyä käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla. Siihen, miten oppilaat käyttävät tietojaan ja taitojaan, vaikuttavat oppilaiden omaksumat arvot ja asenteet sekä tahto toimia. Laaja-alaisen osaamisen lisääntyneen tarpeen nousee ympäröivän maailman muutoksista. Ihmisenä kasvaminen, opiskelu, työnteke sekä kansalaisena toimiminen nyt ja tulevaisuudessa edellyttävät tiedon- ja taidonalat ylittävää ja yhdistävää osaamista.

Arvot, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan osaamisen kehittymiselle. Kukin oppiaine rakentaa osaamista oman tiedon- ja taidonalansa sisältöjä ja menetelmiä hyödyntäen. Osaamisen kehittymiseen vaikuttavat sekä ne sisällöt, joiden parissa työskennellään että erityisesti se, miten työskennellään ja miten oppijan ja ympäristön vuorovaikutus toimii. Oppilaille annettava palaute sekä oppimisen ohjaus ja tuki vaikuttavat etenkin asenteisiin, motivaatioon ja tahtoon toimia.

Paikallisesti laaja-alaisen osaamisen osa-alueita toteutettaessa tehdään yhteistyötä kirjastotoimen (Liite 5 Koulujen ja kirjaston yhteistyö), paikallisten yrittäjien, yhdistysten, päättäjien ja viranomaistahojen sekä muiden yhteistyötahojen kanssa (esimerkiksi palo- ja pelastuslaitos, poliisi, Liikenneturva, seurakunta).

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista määritetään rehtorikokouksessa kuntakohtaisesti vuosittain yksi tai useampi painopistealue, joka kirjataan lukuvuosisuunnitelmaan. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumista seurataan koulukohtaisessa arvioinnissa.

Seuraavassa kuvataan seitsemän laaja-alaisista osaamiskokonaisuutta ja perustellaan niiden merkitys. Kokonaisuuksilla on useita liittymäkohtia toisiinsa. Niiden yhteisenä tavoitteena on perusopetuksen tehtävän mukaisesti ja oppilaiden ikäkauden huomioon ottaen tukea ihmisenä kasvamista sekä edistää demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyden ja kestäväan elämäntavan edellyttämää osaamista. Erityisen tärkeää on rohkaista oppilaita tunnistamaan oma erityislaatunsa, omat vahvuutensa ja kehittymismahdollisuutensa sekä arvostamaan itseään.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet täsmennetään luvuissa 13, 14 ja 15 vuosiluokkakokonaisuuksittain. Tavoitteet on otettu huomioon oppiaineiden tavoitteiden ja keskeisten sisältöalueiden määrittelyssä. Oppiainekuvauksissa osoitetaan oppiaineiden tavoitteiden yhteys laaja-alaiseen osaamiseen.

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Ajattelun ja oppimisen taidot luovat perustaa muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Ajatteluun ja oppimiseen vaikuttaa se, miten oppilaat hahmottavat itsensä oppijoina ja ovat vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Olennaista on myös, miten he oppivat tekemään havaintoja ja hakemaan, arvioimaan,

muokkaamaan, tuottamaan sekä jakamaan tietoa ja ideoita. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti päättelämällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Tutkiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen sekä mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen edistävät ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä.

Opettajien on tärkeä rohkaista oppilaita luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä ja olemaan samalla avoimia uusille ratkaisuille. Rohkaisua tarvitaan myös epäselvän ja ristiriitaisen tiedon äärellä olemiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan asioita eri näkökulmista, hakemaan uutta tietoa ja siltä pohjalta tarkastelemaan ajattelutapojaan. Heidän kysymyksilleen annetaan tilaa ja heitä innostetaan etsimään vastauksia, kuuntelemaan toisten näkemyksiä sekä samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Heitä rohkaistaan rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Koulun muodostaman oppivan yhteisön jäsenenä oppilaat saavat tukea ja kannustusta ideoilleen ja aloitteilleen, jolloin heidän toimijuutensa voi vahvistua.

Oppilaita ohjataan käyttämään tietoa itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä uuden keksimiseen. Oppilailla tulee olla mahdollisuus analysoida käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Innovatiivisten ratkaisujen löytäminen edellyttää, että oppilaat oppivat näkemään vaihtoehtoja ja yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti ja voivat käyttää kuvittelukykyään olemassa olevien rajojen ylittämiseen. Leikit, pelillisuus, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja muut toiminnalliset työtavat sekä taiteen eri muodot edistävät oppimisen iloa ja vahvistavat edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen. Valmiudet systeemiseen ja eettiseen ajatteluun kehittyvät vähitellen, kun oppilaat oppivat näkemään asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä sekä hahmottamaan kokonaisuuksia.

Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan oma tapansa oppia ja kehittämään oppimisstrategioitaan. Oppimaan oppimisen taidot karttavat, kun oppilaita ohjataan ikäkaudelleen sopivalla tavalla asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään, arvioimaan edistymistään sekä hyödyntämään teknologisia ja muita apuvälineitä opiskelussaan. Oppilaita tuetaan rakentamaan perusopetuksen aikana hyvää tiedollinen ja taidollinen perusta sekä kestävä motivaatio jatko-opinnoille ja elinikäiselle oppimiselle.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Oppilaat kasvavat maailmaan, joka on kulttuurisesti, kielellisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti moninainen. Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään.

Perusopetuksessa oppilaita ohjataan ympäristön kulttuuristen merkitysten tunnistamiseen ja arvostamiseen sekä oman kulttuuri-identiteetin ja myönteisen ympäristösuhteen rakentamiseen. Oppilaat oppivat tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä omia sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan. Heitä kannustetaan pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa, miten media muokkaa kulttuuria sekä pohtimaan myös, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisena hyväksyä. Kouluyhteisössä ja koulun ulkopuolella tehtävässä yhteistyössä oppilaat oppivat havaitsemaan kulttuurisia erityispiirteitä ja toimimaan joustavasti eri ympäristöissä. Heitä kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä. He oppivat myös välittämään, muokkaamaan ja luomaan kulttuuria ja perinteitä ja huomaamaan niiden merkityksen hyvinvoinnille.

Koulutyöhön sisällytetään runsaasti tilaisuuksia harjaantua esittämään mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan eettisesti. Oppilaita ohjataan asettamaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita ja tilanteita eri näkökulmista. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti ihmisoikeuksien, erityisesti lapsen oikeuksien tuntemista ja arvostamista sekä niiden mukaista toimintaa. Kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan vahvistetaan kaikessa toiminnassa, myös kansainvälistä yhteistyötä tehden.

Kouluyhteisössä oppilaat saavat kokemuksia vuorovaikutuksen merkityksestä myös omalle kehitykselle. He kehittävät sosiaalisia taitojaan, oppivat ilmaisemaan itseään eri tavoin ja esiintymään eri tilanteissa. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukseen ja itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Yhtä tärkeätä on oppia käyttämään matemaattisia symboleita, kuvia ja muuta visuaalista ilmaisua, draamaa sekä musiikkia ja liikettä vuorovaikutuksen ja ilmaisun välineinä. Koulutyöhön sisältyy myös monipuolisia mahdollisuuksia käsillä tekemiseen. Oppilaita ohjataan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyössä rohkaistaan mielikuvituksen käyttöön ja kekseliäisyyteen. Oppilaita ohjataan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Elämässä ja arjessa selviäminen edellyttää yhä moninaisempia taitoja. Kyse on terveydestä, turvallisuudesta ja ihmissuhteista, liikkumisesta ja liikenteestä, teknologisoituneessa arjessa toimimisesta sekä oman talouden hallinnasta ja kuluttamisesta, jotka kaikki vaikuttavat kestävään elämäntapaan. Perusopetuksessa tuetaan oppilaiden luottavaista suhtautumista tulevaisuuteen.

Kouluyhteisö ohjaa ymmärtämään, että jokainen vaikuttaa toiminnallaan niin omaan kuin toistenkin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia. Oppilaat oppivat perusopetuksen aikana tuntemaan ja ymmärtämään hyvinvointia ja terveyttä edistävien ja sitä haittaavien tekijöiden sekä turvallisuuden merkityksen ja hakemaan niihin liittyvää tietoa. He saavat mahdollisuuden kantaa vastuuta omasta ja yhteisestä työstä sekä kehittää taitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Oppilaat kasvavat huomaamaan ihmissuhteiden ja keskinäisen huolenpidon tärkeyden. He oppivat myös ajanhallintaa, joka on tärkeä osa arjenhallintaa ja itsesääätelyä. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella toimimaan omasta ja muiden turvallisuudesta huolehtien eri tilanteissa, myös liikenteessä. Heitä ohjataan ennakoimaan vaaratilanteita ja toimimaan niissä tarkoituksenmukaisesti. Heitä opetetaan tunnistamaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit sekä suojaamaan yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan.

Oppilaat tarvitsevat perustietoa teknologiasta ja sen kehityksestä sekä vaikutuksista eri elämäntilanteilla ja ympäristössä. He tarvitsevat myös opastusta järjeviin teknologisiin valintoihin. Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja ohjataan ymmärtämään sen toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista. Perusopetuksessa oppilaita ohjataan teknologian vastuulliseen käyttöön ja pohditaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Oppilaita opastetaan kehittämään kuluttajataitojaan sekä edellytyksiään omasta taloudesta huolehtimiseen ja talouden suunnitteluun. Oppilaat saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen, mainonnan kriittiseen tarkasteluun sekä omien oikeuksien ja vastuiden tuntemiseen ja eettiseen käyttöön. Heitä kannustetaan kohtuullisuuteen, jakamiseen ja säästäväisyyteen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestävä elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin.

Monilukutaito (L4)

Monilukutaito (L4)

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat oppilaita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaista tietoa. Tekstejä voidaan tulkita ja tuottaa esimerkiksi kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa.

Oppilaat tarvitsevat monilukutaitoa osatakseen tulkita maailmaa ympärillään ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta. Monilukutaito merkitsee taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Sitä kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä. Monilukutaitoon sisältyy monia erilaisia lukutaitoja, joita kehitetään kaikessa opetuksessa. Oppilaiden tulee voida harjoittaa taitojaan sekä perinteisissä että monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä.

Oppilaiden monilukutaitoa kehitetään kaikissa oppiaineissa arkikielestä kohti eri tiedonalojen kielen ja esitystapojen hallintaa. Osaamisen kehittyminen edellyttää rikasta tekstiympäristöä, sitä hyödyntävää pedagogiikkaa sekä oppiaineiden välistä ja muiden toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia erilaisista teksteistä nauttimiseen. Oppimistilanteissa oppilaat käyttävät, tulkitsevat ja tuottavat erilaisia tekstejä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa. Oppimateriaalina hyödynnetään ilmaisultaan monimuotoisia tekstejä ja mahdollistetaan niiden kulttuuristen yhteyksien ymmärtäminen. Opetuksessa tarkastellaan oppilaille merkityksellisiä, autenttisia tekstejä sekä niistä nousevia tulkintoja maailmasta. Näin oppilaat voivat hyödyntää opiskelussa vahvuuksiaan ja itseään kiinnostavia sisältöjä ja käyttää niitä myös osallistumisessa ja vaikuttamisessa.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Tieto- ja viestintäteknologinen (tv) osaaminen on tärkeä kansalaistaito sekä itsessään että osana monilukutaitoa. Se on oppimisen kohde ja väline. Perusopetuksessa huolehditaan siitä, että kaikilla oppilailla on mahdollisuudet tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittämiseen. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään suunnitelmallisesti perusopetuksen kaikilla vuosiluokilla, eri oppiaineissa ja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä muussa koulutyössä.

Tieto- ja viestintäteknologista osaamista kehitetään neljällä pääalueella

- 1) Oppilaita ohjataan ymmärtämään tieto- ja viestintäteknologian käyttö- ja toimintaperiaatteita ja keskeisiä käsitteitä sekä kehittämään käytännön tv-taitojaan omien tuotosten laadinnassa.
- 2) Oppilaita opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti.
- 3) Oppilaita opetetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työskentelyssä.
- 4) Oppilaat saavat kokemuksia ja harjoittelevat tv:n käyttämistä vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa.

Kaikilla näillä alueilla tärkeätä on oppilaiden oma aktiivisuus ja mahdollisuus luovuuteen sekä itselle sopivien työskentelytapojen ja oppimispolkujen löytämiseen. Tärkeätä on myös yhdessä tekemisen ja oivaltamisen ilo, mikä vaikuttaa opiskelumotivaatioon. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa välineitä tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi monin eri tavoin ja siten se myös kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja.

Oppilaita opastetaan tuntemaan tv:n erilaisia sovelluksia ja käyttötarkoituksia sekä huomaamaan niiden merkitys arjessa, ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja vaikuttamisen keinona. Yhdessä pohditaan, miksi tieto- ja viestintäteknologiaa tarvitaan opiskelussa, työssä ja yhteiskunnassa ja miten näistä taidoista on tullut osa yleisiä työelämätaitoja. Tieto- ja viestintäteknologian vaikutusta opitaan arvioimaan kestävän kehityksen näkökulmasta ja toimimaan vastuullisina kuluttajina. Oppilaat saavat perusopetuksen aikana kokemuksia tv:n käytöstä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa. He oppivat hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Työelämä, ammatit ja työn luonne muuttuvat mm. teknologisen kehityksen ja talouden globalisoitumisen seurauksena. Työn vaatimusten ennakointi on vaikeampaa kuin ennen. Oppilaiden tulee perusopetuksessa saada yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilaiden on tärkeää saada kokemuksia, jotka auttavat oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. Koulutyö järjestetään niin, että oppilaat voivat kartuttaa työelämäntuntemustaan, oppia yrittäjämäistä toimintatapaa ja oivaltaa koulussa ja vapaa-ajalla hankitun osaamisen merkityksen oman työuran kannalta.

Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Perusopetuksen aikana oppilaat tutustuvat työelämään ja saavat kokemuksia työnteosta sekä yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja sekä huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Itsensä työllistämisen taidot ja yrittäjyys sekä riskien arviointi ja hallittu ottaminen tulevat tutuiksi myös erilaisten projektien kautta. Koulutyössä opitaan ryhmätoimintaa, projektityöskentelyä ja verkostoitumista.

Koulussa harjaannutaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Yhteisessä työssä jokainen oppilas voi hahmottaa oman tehtävänsä osana kokonaisuutta. Siinä opitaan myös vastavuoroisuutta ja ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa oppilaat voivat oppia suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja ja tekemään johtopäätöksiä. He harjoittelevat työhön tarvittavan ajan arviointia ja muita työn edellytyksiä sekä uusien ratkaisujen löytämistä olosuhteiden muuttuessa. Samalla on tilaisuus oppia ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia ja kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuunsaattamisessa sekä työn ja sen tulosten arvostamiseen.

Oppilaita rohkaistaan suhtautumaan uusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti. Heitä ohjataan tarttumaan asioihin aloitteellisesti ja etsimään erilaisia vaihtoehtoja. Oppilaita tuetaan tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteita sekä tekemään jatko-opintovalintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Yhteiskunnalliseen toimintaan osallistuminen on demokratian toimivuuden perusedellytys. Osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä vastuullista suhtautumista tulevaisuuteen voi oppia vain harjoittelemalla. Kouluyhteisö tarjoaa tähän turvalliset puitteet. Samalla perusopetus luo osaamisperustaa oppilaiden kasvulle demokraattisia oikeuksia ja vapauksia vastuullisesti käyttäviksi, aktiivisiksi kansalaisiksi. Koulun tehtävänä on vahvistaa jokaisen oppilaan osallisuutta.

Perusopetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Koulussa kunnioitetaan heidän oikeuttaan osallistua päätöksentekoon ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Oppilaat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. He saavat tietoja ja kokemuksia kansalaisyhteiskunnan osallistumis- ja vaikuttamisjärjestelmistä ja keinoista sekä yhteisöllisestä työskentelystä koulun ulkopuolella. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaat oppivat arvioimaan median vaikutuksia ja käyttämään sen mahdollisuuksia. Kokemusten kautta oppilaat oppivat vaikuttamista, päätöksentekoa ja vastuullisuutta. Samalla he oppivat hahmottamaan sääntöjen ja sopimusten sekä luottamuksen merkityksen. Osallistuessaan sekä koulussa että sen ulkopuolella oppilaat oppivat ilmaisemaan omia näkemyksiään rakentavasti. He oppivat työskentelemään yhdessä ja saavat tilaisuuksia harjoitella neuvottelemista, sovittamista ja ristiriitojen ratkaisemista sekä asioiden kriittistä tarkastelua. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ehdotuksiaan eri osapuolten yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä oikeudenmukaisen kohtelun ja kestävän elämäntavan näkökulmista.

Perusopetuksen aikana oppilaat pohtivat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä sekä erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Heitä ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävästä tulevaisuudesta rakentaviksi.

LUKU 4 Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri

4.1 Toimintakulttuurin merkitys ja kehittäminen

4.1 Toimintakulttuurin merkitys ja kehittäminen

Perusopetusta kehitetään opetussuunnitelmallisesti ja pedagogisesti yhtenäisenä kokonaisuutena. Perusopetus jäsenyytään valtioneuvoston asetuksen mukaisesti vuosiluokkien 1–2, 3–6 sekä 7–9 muodostamiin jaksoihin. Vuosiluokat muodostavat opetuksellisesti eheän ja kasvatuksellisesti johdonmukaisen jatkumon. Yhteistyö esiopetuksen kanssa vahvistaa työn pitkäjänteisyyttä. Opetuksen järjestäjä huolehtii yhteistyöstä ja opetuksen yhtenäisyydestä riippumatta siitä, toimivatko esiopetus ja perusopetus tai perusopetuksen eri luokka-asteet hallinnollisesti eri yksiköissä tai eri rakennuksissa. Yhteistyötä tehdään mahdollisuuksien mukaan myös seuraavan koulutusvaiheen oppilaitosten kanssa.

Toimintakulttuurilla on keskeinen merkitys perusopetuksen yhtenäisyyden toteuttamisessa. Se vaikuttaa aina oppilaan kohtaamaan koulutyön laatuun. Yhteisön toimintakulttuuri on sen historiallisesti ja kulttuurisesti muotoutuva tapa toimia. Toimintakulttuuria voidaan kehittää ja muuttaa. Se on kokonaisuus, joka rakentuu

- työtä ohjaavien normien ja toiminnan tavoitteiden tulkinnasta
- johtamisesta sekä työn organisoinnista, suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista
- yhteisön osaamisesta ja kehittämisestä
- pedagogiikasta ja ammatillisuudesta
- vuorovaikutuksesta, ilmapiiristä, arkikäytännöistä ja oppimisympäristöistä.

Toimintakulttuuria muovaavat sekä tiedostetut että tiedostamattomat tekijät. Toimintakulttuuri vaikuttaa sen piirissä oleviin riippumatta siitä, tunnustetaanko sen merkitys ja vaikutukset vai ei. Aikuisten tapa toimia välittyy oppilaille, jotka omaksuvat kouluyhteisön arvoja, asenteita ja tapoja. Esimerkiksi vuorovaikutuksen ja kielenkäytön mallit sekä sukupuoliroolit siirtyvät oppilaille. Toimintakulttuurin vaikutusten pohdinta ja sen ei-toivottujen piirteiden tunnistaminen ja korjaaminen ovat tärkeä osa toimintakulttuurin kehittämistä.

Toimintakulttuuri ilmenee selvimmin yhteisön käytännöissä. Perusopetuksessa kaikki käytännöt rakennetaan tukemaan opetus- ja kasvatustyölle asetettuja tavoitteita. Toimintakulttuurin tulee tukea tavoitteisiin sitoutumista ja edistää yhteisen arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumista koulutyössä. Toimintakulttuurin kehittämisen perusedellytys on toisia arvostava, avoin ja vuorovaikutteinen sekä kaikkia yhteisön jäseniä osallistava ja luottamusta rakentava keskustelu.

4.2 Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

4.2 Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

Perusopetuksen toimintakulttuurin periaatteiden tehtävänä on tukea opetuksen järjestäjiä ja kouluja toimintansa suuntaamisessa. Periaatteet on kuvattu ajatellen erityisesti koulun toimintaa. Opetuksen järjestäjän tehtävänä on luoda edellytykset periaatteiden toteutumiselle kouluissa ja kehittää omaa toimintakulttuuriaan samassa suunnassa. Tavoitteena on luoda toimintakulttuuria, joka edistää oppimista, osallisuutta, hyvinvointia ja kestävästä elämäntapaa. Periaatteiden toteuttamiseksi tarvitaan paikallisten tarpeiden ja mahdollisuuksien huomioon ottamista, yhteistyötä huoltajien ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa sekä oppilaiden aitoa mukanaoloa yhteisön kehittämisessä.

Jokainen koulu täsmentää oman toimintakulttuurinsa sekä oppimisympäristöjen ja työtapojen kehittämisen tavoitteet, yhteiset toimintaperiaatteet sekä yhteistyön ja muun käytännön toteutuksen.

Toimintakulttuurin kehittämiseksi oppilaat, huoltajat, koulun henkilökunta ja muut sidosryhmät tekevät yhteistyötä, jossa kiinnitetään huomiota toimintakulttuurin jatkuvuuteen koko esi- ja perusopetuksen aikana. Yhteistyötä tehtiin opetussuunnitelman laatimisen aikana oppilaiden, huoltajien ja eri sidosryhmien kanssa.

Opetuksen järjestäjä ja koulut edistävät ja arvioivat toimintakulttuurin kehittämisen periaatteiden toteutumista vuosittain. Toimintakulttuurin paikallisesti kehitettävät painopisteet ovat mm. toiminnallisuuden ja liikkumisen lisääminen, kiusaamisen vastainen toiminta, kestävän kehityksen periaatteet sekä oppilaiden osallisuus.

Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä

Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä

Koulu toimii oppivana yhteisönä ja kannustaa kaikkia jäseniään oppimiseen. Oppiva yhteisö kehittyy dialogin avulla. Yhdessä tekeminen ja osallisuuden kokemukset vahvistavat yhteisöä. Tavoitteiden pohdinta, oman työn säännöllinen arviointi ja kiireettömyys edistävät yhteisön oppimista. Sitä tukee kodeilta ja muilta yhteistyökumppaneilta saatu palaute. Oppimista edistää myös kehittämistyöstä, arvioinneista ja tutkimuksesta saadun tiedon hyödyntäminen. Pedagogisen ja jaetun johtamisen merkitys korostuu, ja johtaminen kohdistuu erityisesti oppimisen edellytyksistä huolehtimiseen.

Oppiva yhteisö luo edellytyksiä yhdessä ja toinen toisiltaan oppimiseen. Se luo edellytyksiä myös tutkimiseen ja kokeilemiseen sekä innostumisen ja onnistumisen kokemuksiin. Yhteisö rohkaisee jokaista jäsentään yrittämään ja oppimaan myös virheistä. Se antaa sopivia haasteita ja tukee vahvuuksien löytämistä ja hyödyntämistä. Yhteisön jäsenenä oppilaat voivat luoda myönteisen ja realistisen käsityksen itsestään ja kehittää luontaista kokeilun ja tutkimisen haluaan. Oppivassa yhteisössä ymmärretään fyysisen aktiivisuuden merkitys oppimiselle ja irrottaudutaan istuvasta elämäntavasta. Siinä arvostetaan työhön syventymistä, oppimisessa tarvittavaa ponnistelua ja työn loppuunsaattamista.

Hyvinvointi ja turvallinen arki

Hyvinvointi ja turvallinen arki

Oppivan yhteisön rakenteet ja käytännöt edistävät hyvinvointia ja turvallisuutta ja luovat siten edellytyksiä oppimiselle. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen koulutyöhön ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Toiminnassa otetaan huomioon yhteisön jäsenten yksilöllisyys ja tasa-arvoisuus sekä yhteisön tarpeet. Koulun käytännöt ovat joustavia ja mahdollistavat monipuolisen toiminnan. Liikkuminen sekä mielen hyvinvointia edistävät yhteiset toiminnot ovat luonteva osa jokaista koulupäivää. Yhteisöllinen oppilashuolto on tärkeä osa toimintakulttuuria.

Oppilailla on yhdenvertainen mahdollisuus saada ohjausta sekä tukea kehitykseensä ja oppimiseensa sekä yksilöinä että ryhmän jäseninä. Yhteisössä arvostetaan hyväntahtoisuutta ja ystävällisyyttä. Kiusaamista, väkivaltaa, rasismia tai muuta syrjintää ei hyväksytä ja epäasialliseen käytökseen puututaan. Koulutyössä pyritään arjen ennakoitavuuteen ja kiireettömyyteen. Kuulluksi tuleminen ja oikeudenmukaisuuden kokemus rakentavat luottamusta. Rauhallinen ja hyväksyvä ilmapiiri, hyvät sosiaaliset suhteet sekä ympäristön viihtyisyys edistävät työrauhaa.

Kalajoen ja Merijärven koulujen päämääränä on vakiinnuttaa kouluun liikunnallinen ja aktiivinen toimintakulttuuri, jonka tavoitteena on hyvinvoiva oppilas ja henkilökunta. Pääteemoina ovat yhteisöllisyys ja kaikkien osallistaminen. Viihtyisämpi koulupäivä syntyy yhteistyössä oppilaiden ja koko henkilökunnan kesken. Koko kouluyhteisöä kannustetaan istumaan vähemmän, oppimaan toiminnallisemmin sekä liikkumaan enemmän koulupäivän aikana. Koulupäivä rakennetaan niin, että se mahdollistaa pitkän välitunnin. Aktiivinen koulupäivä antaa sekä malleja että rohkaisee hyvinvointia ja terveyttä edistävään elämäntapaan.

Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely

Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely

Vuorovaikutus, yhteistyö ja monipuolinen työskentely ovat yhteisön kaikkien jäsenten oppimista ja hyvinvointia edistäviä tekijöitä. Oppiva yhteisö tunnistaa oppimisen ja tiedon rakentamisen moninaisuuden ja toimii joustavasti. Se rohkaisee kokeilemisen ja antaa tilaa eri ikäkausille ja oppijoille tunnusomaiselle toiminnallisuudelle, luovalle työskentelylle, liikkumiselle, leikille ja elämyksille.

Koulutyössä hyödynnetään suunnitelmallisesti eri työtapoja ja oppimisympäristöjä ja työskentelyä pyritään säännöllisesti viemään ulos luokkahuoneesta. Luodaan mahdollisuuksia projektimaiseen työskentelyyn ja kokonaisuusien opiskeluun sekä yhteistyöhön koulun sisällä ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Koulun aikuisten keskinäinen yhteistyö sekä vuorovaikutus ympäröivän yhteiskunnan kanssa tukevat oppilaiden kasvua hyvään vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Yhdessä tekeminen edistää oman erityislaadun tunnistamista ja taitoa työskennellä rakentavasti monenlaisten ihmisten kanssa. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään edistämään vuorovaikutusta sekä työskentelyn moniaistisuutta ja monikanavaisuutta.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Koulu oppivana yhteisönä on osa kulttuurisesti muuntuvaa ja monimuotoista yhteiskuntaa, jossa paikallinen ja globaali liittyvät. Erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppivassa yhteisössä kotikansainvälisyys on tärkeä voimavara. Yhteisö arvostaa ja hyödyntää maan kulttuuriperintöä ja kansalliskieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista monimuotoisuutta. Se tuo esiin saamelaiskulttuurin ja eri vähemmistöjen merkityksen Suomessa. Se kehittää yksilöiden ja ryhmien välistä ymmärrystä ja kunnioitusta sekä vastuullista toimintaa. Yhteisössä tunnustetaan, että oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin on perusoikeus. Kulttuuritraditioihin tutustutaan, erilaisista ajattelu- ja toimintatavoista keskustellaan rakentavasti ja luodaan uusia tapoja toimia yhdessä.

Yksi kulttuurisen moninaisuuden ilmentymä on monikielisyys. Jokainen yhteisö ja yhteisön jäsen on monikielinen. Eri kielten käyttö rinnakkain koulun arjessa nähdään luontevana ja kieliä arvostetaan. Kielitietoisessa yhteisössä keskustellaan kieliin ja kieliyhteisöihin kohdistuvista asenteista ja ymmärretään kielen keskeinen merkitys oppimisessa, vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan soaialistumisessa. Jokaisella oppiaineella on oma kielensä, tekstikäytäntönsä ja käsitteistönsä. Eri tiedonalojen kielet ja symbolijärjestelmät avaavat samaan ilmiöön eri näkökulmia. Opetuksessa edetään arkikielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. Kielitietoisessa koulussa jokainen aikuinen on kielellinen malli ja myös opettamansa oppiaineen kielen opettaja.

Osallisuus ja demokraattinen toiminta

Osallisuus ja demokraattinen toiminta

Oppivan yhteisön toimintatavat rakennetaan yhdessä. Osallisuutta edistävä, ihmisoikeuksia toteuttava ja demokraattinen toimintakulttuuri luo perustan oppilaiden kasvulle aktiivisiksi kansalaisiksi. Oppilaat osallistuvat oman kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin. He saavat kokemuksia kuulluiksi ja arvostetuiksi tulemisesta yhteisön jäseninä. Yhteisö kannustaa demokraattiseen vuoropuheluun ja osallistumiseen sekä luo niille toimintatapoja ja rakenteita. Oppilaskuntatoiminta tarjoaa yhden tärkeän väylän oppilaiden osallistumiselle. Muut toimintamuodot kuten tukioppilas- ja kummitoiminta, vapaaehtoistyö tai erilaiset kestävä kehityksen toiminnot täydentävät sitä. Samalla ne vahvistavat yhteistyötä ja vuorovaikutusta koko kouluyhteisössä. Yhteistyö eri hallinnonalojen, seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden toimijoiden kanssa syventää käsityksiä yhteiskunnasta ja kansalaisyhteiskunnassa toimimisesta. Yhteydet eri maissa toimivien koulujen kanssa lisäävät globalisoituneessa maailmassa toimimisen taitoja.

Kalajoen ja Merijärven perusopetuksen koulujen kaikessa toiminnassa vahvistetaan jokaisen oppilaan kokemusta osallisuudesta, mikä merkitsee, että hän kuuluu kouluyhteisöönä tasa-arvoisena jäsenenä, hänen toiminnallaan on merkitystä ja hän voi vaikuttaa ympäristöönsä ja yhteisönsä asioihin.

Oppilaan osallisuutta omaan opiskeluunsa ja koulunkäyntiinsä vahvistetaan pitämällä häntä keskeisenä henkilönä ja ohjaamalla häntä omien ja oman oppilasryhmänsä tavoitteiden asettamisessa sekä oppimisen suunnittelussa ja arvioinnissa. Oppilasta ohjataan tekemään valintoja ja vaikuttamaan omaan oppimiseensa ja koulunkäyntiinsä sekä löytämään parhaat tapansa oppia ja työskennellä. Häntä kannustetaan ottamaan enemmän vastuuta omista asioistaan ja toimimaan yhdessä toisten kanssa ympäristönsä hyväksi. Elämänhallinnan taitoja harjoitellaan monipuolisesti.

Oppilaan osallisuus toteutuu myös edustuksellisesti. Oppilaskunnan hallitukseen valitaan edustajat vaaleilla. Edustajien kautta tieto kulkee luokista oppilaskunnan hallitukseen ja hallituksesta luokkiin. Oppilaskunnan hallituksen vaalissa oppilaat toteuttavat demokraattista päätöksentekoa. Oppilaskunnan hallitus toimii vuorovaikutuksessa rehtorin ja koulun muun henkilöstön kanssa. Oppilaskunnan hallitus kehittää ja arvioi toimintaansa vuosittaisen toimintasuunnitelman ja -kertomuksen avulla yhdessä muiden oppilaiden ja henkilöstön kanssa. Oppilaskunnan hallitukselle valitaan ainakin puheenjohtaja ja sihteeri.

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Oppiva yhteisö edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina riippumatta mistään henkilön liittyvästä tekijästä². Samanarvoisuus ei merkitse samanlaisuutta. Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista.

Peruskouluaikana oppilaiden käsitys omasta sukupuoli-identiteetistä ja seksuaalisuudesta kehittyy. Oppiva yhteisö edistää arvoillaan ja käytänteillään sukupuolten tasa-arvoa ja tukee oppilaita oman identiteetin rakentumisessa. Opetus on lähestymistavaltaan sukupuolittietoista. Yhteisö rohkaisee oppilaita tunnistamaan omat mahdollisuutensa sekä suhtautumaan eri oppiaineisiin, tekemään valintoja ja sitoutumaan opiskeluun ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. Oppimisympäristöjä, työtapoja ja opetusmateriaaleja valitsemalla ja kehittämällä luodaan näkyvyyttä inhimillisen moninaisuuden arvostamiselle.

Vastuu ympäristöstä ja kestäväan tulevaisuuteen suuntautuminen

Vastuu ympäristöstä ja kestäväan tulevaisuuteen suuntautuminen

Oppiva yhteisö ottaa kaikessa toiminnassaan huomioon kestäväan elämäntavan välttämättömyyden. Arjen valinnoillaan ja toimillaan koulu ilmentää vastuullista suhtautumista ympäristöön. Raaka-aineita, energiaa ja luonnon monimuotoisuutta tuhlaavia materiaalivalintoja ja toimintatapoja muutetaan kestäviksi. Kestäväan elämäntavan aineettomien tekijöiden merkitystä hyvinvoinnille korostetaan ja niille annetaan aikaa ja näkyvyyttä päivittäisessä koulutyössä. Oppilaat ovat mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa kestävää arkea.

Oppiva yhteisö rakentaa toivoa hyvästä tulevaisuudesta luomalla osaamisperustaa ekososiaaliselle sivistykselle. Realistinen ja käytännöllinen asenne hyvän tulevaisuuden edellytysten muovaamiseen vahvistaa kasvamista vastuullisuuteen yhteisön jäsenenä, kuntalaisina ja kansalaisina. Se rohkaisee oppilaita kohtaamaan avoimesti ja uteliaasti maailman moninaisuutta sekä toimimaan oikeudenmukaisemman ja kestävämmän tulevaisuuden puolesta.

4.3 Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppimisympäristöt

Oppimisympäristöt

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja toimintakäytäntöjä, joissa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Oppimisympäristöön kuuluvat myös välineet, palvelut ja materiaalit, joita opiskelussa käytetään. Oppimisympäristöjen tulee tukea yksilön ja yhteisön kasvua, oppimista ja vuorovaikutusta. Kaikki yhteisön jäsenet vaikuttavat toiminnallaan oppimisympäristöihin. Yhteisö toimivat oppimisympäristöt edistävät vuorovaikutusta, osallistumista ja yhteisöllistä tiedon rakentamista. Ne myös mahdollistavat aktiivisen yhteistyön koulun ulkopuolisten yhteisöjen tai asiantuntijoiden kanssa.

Oppimisympäristöjen kehittämisen tavoitteena on, että oppimisympäristöt muodostavat pedagogisesti monipuolisen ja joustavan kokonaisuuden. Kehittämisessä otetaan huomioon eri oppiaineiden erityistarpeet. Oppimisympäristöjen tulee tarjota mahdollisuuksia luoviin ratkaisuihin sekä asioiden tarkasteluun ja tutkimiseen eri näkökulmista. Lisäksi oppimisympäristöjen kehittämisessä ja valinnassa otetaan huomioon, että oppilaat oppivat uusia tietoja ja taitoja myös koulun ulkopuolella.

Perusopetuksen tilaratkaisujen kehittämisessä, suunnittelussa, toteutuksessa ja käytössä otetaan huomioon ergonomia, ekologisuus, esteettisyys, esteettömyys ja akustiset olosuhteet sekä tilojen valaistus, sisäilman laatu, viihtyisyys, järjestys ja siisteys. Koulun tilaratkaisuilla kalusteineen, varusteineen ja välineineen on mahdollista tukea opetuksen pedagogista kehittämistä ja oppilaiden aktiivista osallistumista. Tilat, välineet ja materiaalit sekä kirjastopalvelut pyritään saamaan oppilaan käyttöön niin, että ne antavat mahdollisuuden myös itsenäiseen opiskeluun. Koulun sisä- ja ulkotilojen lisäksi eri oppiaineiden opetuksessa hyödynnetään luontoa ja rakennettua ympäristöä. Kirjastot, liikunta-, taide- ja luontokeskukset, museot ja monet muut yhteistyötahot tarjoavat monimuotoisia oppimisympäristöjä.

Tieto- ja viestintäteknologia on olennainen osa monipuolisia oppimisympäristöjä. Sen avulla vahvistetaan oppilaiden osallisuutta ja yhteisöllisen työskentelyn taitoja sekä tuetaan oppilaiden henkilökohtaisia oppimispolkuja. Oppimisympäristöjen kehittämisessä otetaan huomioon monimuotoinen mediakulttuuri. Uusia tieto- ja viestintäteknologisia ratkaisuja otetaan käyttöön oppimisen edistämiseksi ja tukemiseksi. Oppilaiden omia tietoteknisiä laitteita voidaan käyttää oppimisen tukena huoltajien kanssa sovittavilla tavoilla. Samalla varmistetaan, että kaikilla oppilaila on mahdollisuus tieto- ja viestintäteknologian käyttöön.

Onnistumisen kokemukset ja elämykset erilaisissa ympäristöissä ja oppimistilanteissa innostavat oppilaita oman osaamisensa kehittämiseen. Oppilaat osallistuvat oppimisympäristöjen kehittämiseen. Oppimisympäristöjen suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset tarpeet. Näin voidaan ehkäistä oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarvetta. Tuen tarpeen mukaan räätälöidyt oppimisympäristöt voivat olla osa oppilaan suunnitelmallista tukea.

Oppimisympäristöjen kehittämisessä otetaan huomioon koulu-yhteisön ja jokaisen oppilaan kokonaisvaltainen hyvinvointi. Ympäristöjen tulee olla turvallisia ja terveellisiä ja edistää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaista tervettä kasvua ja kehitystä. Oppilaita ohjataan vastuulliseen ja turvalliseen toimintaan kaikissa oppimisympäristöissä. Hyvä työrauha sekä ystävällinen ja kiireetön ilmapiiri tukevat oppimista.

Työtavat

Työtavat

Työtapojen valinnan lähtökohdaksi ovat opetukselle ja oppimiselle asetetut tavoitteet sekä oppilaiden tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Työtapojen vaihtelu tukee ja ohjaa koko opetusryhmän ja jokaisen oppilaan oppimista. Opetuksessa käytetään eri ikäkausien ja erilaisten oppimistilanteisiin soveltuvia työtapoja. Työtapojen ja arviointimenetelmien monipuolisuus antaa oppilaalle mahdollisuuden osoittaa osaamistaan eri tavoin. Työtapojen valinnassa kiinnitetään huomiota myös sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Monipuoliset työtavat tuovat oppimiseen iloa ja onnistumisen kokemuksia sekä tukevat eri ikäkausille ominaisen luovaa toimintaa. Kokemukselliset ja toiminnalliset työtavat sekä eri aistien käyttö ja liikkuminen lisäävät oppimisen elämyksellisyyttä ja vahvistavat motivaatiota. Motivaatiota vahvistavat myös työtavat, jotka tukevat itseohjautuvuutta ja ryhmään kuuluminen tunnetta. Draamatoiminta sekä muut taiteelliset ilmaisukeinot edistävät oppilaiden kasvua itsensä tunteiksi, itsetunnonlaan terveiksi ja luoviksi ihmisiksi. Tällöin oppilaat pystyvät ilmaisemaan itseään monipuolisesti ja toimimaan rakentavassa vuorovaikutuksessa erilaisten ihmisten ja ryhmien kanssa. Työtapojen valinnalla voidaan tukea myös yhteisöllistä oppimista, jossa osaamista ja ymmärrystä rakennetaan vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisissa rooleissa, jakamaan tehtäviä keskenään ja olemaan vastuussa sekä henkilökohtaisista että yhteisistä tavoitteista.

Työtapojen valinnassa otetaan huomioon eri oppiaineiden ominaispiirteet sekä laaja-alaisen osaamisen kehittäminen. Oppiaineille ominaisten työtapojen käyttö edistää sekä jäsentyneiden tietorakenteiden muodostumista että taitojen omaksumista. Oppimisen kannalta tärkeitä ovat tiedon hankkimisen, käsittelyn, analysoimisen, esittämisen, soveltamisen, yhdistelemisen, arvioinnin ja luomisen taidot. Tutkiva ja ongelmalähtöinen työskentely, leikki, mielikuvituksen käyttö ja taiteellinen toiminta edistävät käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista, kriittistä ja luovaa ajattelua sekä taitoa soveltaa osaamista.

Opetuksen eriyttäminen ohjaa työtapojen valintaa. Eriyttäminen perustuu oppilaantuntemukseen ja on kaiken opetuksen pedagoginen lähtökohta. Se koskee opiskelun laajuutta ja syvyyttä, työskentelyn rytmiä ja etenemistä sekä oppilaiden erilaisia tapoja oppia. Eriyttäminen perustuu oppilaan tarpeille ja mahdollisuuksille suunnitella itse opiskeluaan, valita erilaisia työtapoja ja edetä yksilöllisesti. Työtapojen valinnassa otetaan huomioon myös oppilaiden väliset yksilölliset ja kehitykselliset erot. Eriyttämällä tuetaan oppilaan itsetuntoa ja motivaatiota sekä turvataan oppimisen rauhaa. Eriyttämällä myös ehkäistään tuen tarpeen syntyä.

Myös opetuksen eheyttäminen ohjaa työtapojen valintaa. Opetuksen eheyttämistä käsitellään seuraavassa alaluvussa 4.4.

Monipuolinen ja tarkoituksenmukainen tieto- ja viestintäteknologian käyttö lisää oppilaiden mahdollisuuksia kehittää työskentelyään ja verkostoitumistaitojaan. Siten valmiudet tiedon omatoimiseen, vuorovaikutteiseen ja kriittiseen hankintaan, käsittelyyn ja luovaan tuottamiseen karttuvat. Työtapojen valinnassa hyödynnetään pelien ja peillisyyden tarjoamat mahdollisuudet.

Opettaja valitsee työtavat vuorovaikutuksessa oppilaiden kanssa ja ohjaa oppilaita erityisesti uusien työtapojen käytössä itseohjautuvuutta vahvistaen. Oppimaan oppimisen taidot kehittyvät parhaiten silloin, kun opettaja ohjaa oppilaita myös suunnittelemaan ja arvioimaan työskentelytapojaan. Tämä motivoi ja auttaa oppilaita ottamaan vastuuta oppimisesta ja työskentelystä koulu yhteisössä. Yhteinen tavoitteiden ja arviointiperusteiden pohdinta sitouttaa tavoitteiden mukaiseen työskentelyyn.

Oppimisympäristöjen ja työtapojen valinnan, käytön ja kehittämisen periaatteena on saavuttaa terveellinen ja viihtyisä kouluympäristö, jossa toiminnallinen ja aktiivinen koulupäivä on mahdollista toteuttaa. Kouluille tarvitaan esimerkiksi lisää välituntiliikuntamahdollisuuksia, muunneltavia tiloja ja oppimisympäristöt on saatava terveelliseksi.

4.4 Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet

Opetuksen eheyttäminen

Opetuksen eheyttäminen

Opetuksen eheyttäminen on tärkeä osa perusopetuksen yhtenäisyyttä tukevaa toimintakulttuuria. Eheyttämisen tavoitteena on tehdä mahdolliseksi opiskeltavien asioiden välisten suhteiden ja keskinäisten riippuvuuksien ymmärtäminen. Se auttaa oppilaita yhdistämään eri tiedonalojen tietoja ja taitoja sekä jäsentämään niitä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Kokonaisuuksien tarkastelu ja tiedonaloja yhdistelevät, tutkivat työskentelyjaksot ohjaavat oppilaita soveltamaan tietojään ja tuottavat kokemuksia osallistumisesta tiedon yhteisölliseen rakentamiseen. Oppilaat voivat näin hahmottaa koulussa opiskeltavien asioiden merkitystä oman elämän ja yhteisön sekä yhteiskunnan ja ihmiskunnan kannalta. Samalla he saavat aineksia maailmankuvansa laajentamiseen ja jäsentämiseen.

Opetuksen eheyttäminen edellyttää sekä opetuksen sisältöä että työtapoja koskevaa pedagogista lähestymistapaa, jossa kunkin oppiaineen opetuksessa ja erityisesti oppiainerajat ylittäen tarkastellaan todellisen maailman ilmiöitä tai teemoja kokonaisuuksina. Eheyttämisen tapa ja kesto voi vaihdella oppilaiden tarpeista ja opetuksen tavoitteista riippuen. Eheyttämistä voidaan toteuttaa mm:

- rinnastamalla eli opiskelamalla samaa teemaa kahdessa tai useammassa oppiaineessa samanaikaisesti
- jaksottamalla eli järjestämällä samaan teemaan liittyvät asiat peräkkäin opiskeltaviksi
- toteuttamalla toiminnallisia aktiviteetteja kuten teemapäiviä, erilaisia tapahtumia, kampanjoita, opintokäyntejä ja leirikouluja
- suunnittelemalla monialaisia, pitkäkestoisia oppimiskokonaisuuksia, joiden toteuttamiseen osallistuu useampia oppiaineita ja joihin voi sisältyä edellä mainittuja eheyttämistapoja
- muodostamalla oppiaineista integroitua kokonaisuuksia
- kokonaisopetuksena, jossa kaikki opetus toteutetaan eheyttynä kuten esiopetuksessa.

Opetuksen eheyttäminen toteutetaan tekemällä yhteistyötä eri oppiaineiden ja eri ikäluokkien välillä esimerkiksi toiminta- ja teemapäivien, projektien ja välituntitoiminnan avulla. Lisäksi opetuksessa ja opetuksen eheyttämisessä huomioidaan lähiympäristöistä erityisesti Perämeri ja sen luonto, kulttuuri ja historia.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet

Monialaiset oppimiskokonaisuudet

Jotta voidaan turvata kaikkien oppilaiden mahdollisuus kokonaisuuksien tarkasteluun ja oppilaita kiinnostavaan tutkivaan työskentelyyn, opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että oppilaiden opintoihin sisältyy vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus lukuvuodessa. Monialaisten oppimis-kokonaisuuksien tavoitteet, sisällöt ja toteuttamistavat päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa ja ne täsmennetään koulujen lukuvuosisuunnitelmissa. Oppimiskokonaisuudet suunnitellaan riittävän pitkäkestoisiksi siten, että oppilailla on aikaa syventyä oppimiskokonaisuuden sisältöön ja työskennellä tavoitteellisesti, monipuolisesti ja pitkäjänteisesti. Paikallisessa opetussuunnitelmassa ja lukuvuosisuunnitelmassa voidaan päättää myös muista opetuksen eheyttämistavoista.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet edistävät perusopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja erityisesti laaja-alaisen osaamisen kehittämistä. Oppimiskokonaisuuksien aiheet suunnitellaan paikallisesti ilmentämään luvussa 4.2 kuvattuja toimintakulttuurin periaatteita.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään paikallisia voimavaroja ja mahdollisuuksia. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat hyvän tilaisuuden koulun ja muun yhteiskunnan väliselle yhteistyölle. Käsiteltävien asioiden paikallisuus, ajankohtaisuus ja yhteiskunnallinen merkittävyys luovat lisämotivaatiota sekä opettajille että oppilaille. Oppilaiden osallistuminen suunnitteluun on välttämätöntä. Oppimiskokonaisuuksien tarkoituksena on käsitellä toiminnallisesti oppilaiden kokemusmaailmaan kuuluvia ja sitä avartavia asioita, jolloin tavoitteena on

- vahvistaa oppilaiden osallisuutta ja tarjota mahdollisuuksia olla mukana opiskelun tavoitteiden, sisältöjen ja työskentelytapojen suunnittelussa
- nostaa esiin oppilaiden merkitykselliseksi kokemia kysymyksiä sekä luoda tilaisuuksia niiden käsittelyyn ja edistämiseen
- lisätä mahdollisuuksia opiskella erilaisissa ja eri-ikäisten oppilaiden ryhmissä ja työskennellä useiden eri aikuisten kanssa
- tarjota mahdollisuuksia yhdistää koulun ulkopuolinen oppiminen koulutyöhön
- antaa tilaa älylliselle uteliaisuudelle, elämyksille ja luovuudelle sekä haastaa monenlaisiin vuorovaikutus- ja kielenkäyttötilanteisiin
- vahvistaa tietojen ja taitojen soveltamista käytäntöön sekä harjaannuttaa kestävästi elämäntavan mukaista toimijuutta
- innostaa oppilaita toimimaan yhteisöä ja yhteiskuntaa rakentavalla tavalla.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen edellyttävät yhteistyötä eri lähestymistapoja edustavien oppiaineiden kesken sekä koulun muun toiminnan hyödyntämistä. Kaikki oppiaineet ovat vuorollaan mukana oppimiskokonaisuuksien toteuttamisessa kulloisenkin kokonaisuuden edellyttämällä tavalla. Oppimiskokonaisuuksien sisältöiksi etsitään toimintakulttuurin periaatteiden mukaisia, oppilaita kiinnostavia sekä oppiaineiden ja opettajien väliseen yhteistyöhön soveltuvia teemoja. Niiden opiskelussa käytetään eri oppiaineille ominaisia tarkastelutapoja, käsitteitä ja menetelmiä.

Oppilaille annetaan palautetta työskentelystään oppimiskokonaisuuden aikana ja oppilaan osoittama osaaminen otetaan huomioon oppiaineissa annettavaa sanallista arviota tai arvosanaa muodostettaessa.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien aiheet ja tavoitteet päätetään vuosittain opetuksen järjestäjän taholta ja ne kirjataan lukuvuosisuunnitelmaan. Sisällöt suunnitellaan koulukohtaisesti yhteistyössä oppilaiden kanssa ja päätökset kirjataan vuosittain lukuvuosisuunnitelmaan. Monialaisessa oppimiskokonaisuudessa on mukana mahdollisuuksien mukaan kaikki oppiaineet, kuitenkin vähintään neljä oppiainetta, jotka opetuksen järjestäjä päättää. Monialaisen oppimiskokonaisuuden laajuus on vähintään oppilaan vuosiviikkotuntimäärä. Monialaisen oppimiskokonaisuuden arvioinnissa otetaan huomioon kyseisessä kokonaisuudessa osoitetut työskentelytaidot ja muu osaaminen, joka huomioidaan mukana olevien oppiaineiden arvioinnissa. Opetuksen järjestäjä huolehtii monialaisen oppimiskokonaisuuden toteutumisesta, arvioinnista ja kehittämisestä. (Liite 6 Monialaisen oppimiskokonaisuuden suunnittelulomake)

Rehtorit huolehtivat, että monialaisten oppimiskokonaisuuksien sekä mahdollisen muun eheyttämisen suunnittelu, tavoitteiden ja sisältöjen määrittely, toteuttaminen, seuranta ja arviointiyhteistyö täsmennetään koulukohtaisesti. Koulukohtaisesti on tärkeä määritellä eri oppiaineiden ja koulun muun toiminnan yhteistyötä ja työnjakoa koskevat toimintatavat oppimiskokonaisuuksien toteuttamisessa sekä tarkentaa oppimiskokona isuuksiin liittyvän oppilaan arvioinnin käytänteet. Täsmennykset kirjataan lukuvuosisuunnitelmaan.

LUKU 5 Oppimisen ja hyvinvoinnin edistäminen koulutyön järjestämisessä

5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä

5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä

Arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri ilmenevät koulutyön käytännön järjestämisessä. Järjestämisen tulee edistää kasvatukselle ja opetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja perusopetuksen tehtävän toteuttamista. Järjestämisellä luodaan edellytykset oppilaiden hyvinvoinnille, kehitykselle ja oppimiselle sekä huolehditaan koulu yhteisön sujuvasta toiminnasta ja yhteistyöstä. Koulutyön käytännöt edistävät myös kestäväää elämäntapaa.

Lähtökohtana on yhteinen vastuu ja huolenpito jokaisen hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä. Kasvatustyö ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu koulun kaikille aikuisille tehtävästä riippumatta. Koulutyön järjestämisessä otetaan huomioon kaikkien oppilaiden tarpeet, edellytykset ja vahvuudet. Hyvä opettajan ja oppilaan vuorovaikutussuhde edistää koulun kiinnittymistä. Huoltajien ja muiden tahojen kanssa tehtävä yhteistyö tukee tässä onnistumista.

Perusopetuslain mukaan opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa. Yhteistyöllä tuetaan kasvatuksen ja opetuksen järjestämistä siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Yhteistyö edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Huoltajien osallisuus sekä mahdollisuus olla mukana koulutyössä ja sen kehittämisessä on keskeinen osa koulun toimintakulttuuria. Kodin ja koulun kasvatusyhteistyö lisää oppilaan, luokan ja koko koulu yhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta.

Huoltajalla on ensisijainen vastuu lapsensa kasvatuksesta. Hänen on myös huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua. Perusopetuslain mukaan oppivelvollisuuden voi suorittaa joko siten, että oppilas osallistuu opetukseen tai saa muulla tavalla perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot. Koulu tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa oppilaan opetuksesta ja kasvatuksesta koulu yhteisön jäsenenä.

Vastuu kodin ja koulun yhteistyön edellytysten kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä. Yhteistyön lähtökohtana on luottamuksen rakentaminen, tasavertaisuus ja keskinäinen kunnioitus. Yhteistyössä otetaan huomioon perheiden moninaisuus sekä tiedon ja tuen tarpeet. Yhteistyön onnistumiseksi tarvitaan koulun henkilöstön aloitteellisuutta ja henkilökohtaista vuorovaikutusta huoltajien kanssa sekä muutoin monipuolista viestintää. Kodin ja koulun yhteistyötä toteutetaan sekä yhteisö- että yksilötasolla.

Voidakseen huolehtia kasvatustehtävästään huoltajan tulee saada tietoa lapsensa oppimisen ja kasvun edistymisestä sekä mahdollisista poissaoloista. Lisäksi huoltajan kanssa keskustellaan opetuksen järjestämisen keskeisistä asioista, kuten opetussuunnitelmasta, oppimisen tavoitteista, oppimisympäristöistä ja työtavoista, oppimisen tuesta ja opiskeluhoollosta, arvioinnista ja todistuksista sekä opiskeluun liittyvistä valinnoista ja lukuvuoden erilaisista tapahtumista. Kannustavat ja oppilaan oppimista ja kehitystä myönteisesti kuvaavat viestit ovat tärkeitä. Säännöllisen palautteen avulla huoltaja voi osaltaan tukea lapsensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä. Erityisen tärkeää yhteistyö on oppilaan koulupolun nivelvaiheissa sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukea suunniteltaessa ja toteutettaessa. Henkilökohtaisten ja ryhmätapaamisten lisäksi yhteistyössä hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa.

Huoltajille tarjotaan mahdollisuuksia tutustua koulun arkeen ja osallistua koulun toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen yhdessä koulun henkilöstön ja oppilaiden kanssa. Yhteinen arvopohdinta luo perustaa yhteiselle kasvatustyölle. Kodin ja koulun yhteistyössä edistetään myös huoltajien keskinäistä vuorovaikutusta ja luodaan pohjaa vanhempainyhdistystoiminnalle. Vanhempien verkostoituminen ja yhteinen toiminta vahvistavat yhteisöllisyyttä ja antavat tukea opettajien ja koulun työlle.

Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa

Henkilöstön tiivis yhteistyö edesauttaa koulun kasvatusta ja opetustavoitteiden toteuttamista. Koulutyö järjestetään tarkoituksenmukaisesti ja joustavasti yhdessä toimien ja työtä jakaen. Aikuisten yhteistyö, kuten samanaikaisopettajuus, mallintaa koulun toimintaa oppivana yhteisönä myös oppilaille. Yhteistyötä tarvitaan erityisesti monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa, oppimisen arvioinnissa ja tuessa sekä oppilashuollon toteuttamisessa.

Koulut tekevät myös keskinäistä yhteistyötä. Tavoitteena on edistää opetuksen kehittämistä ja yhtenäisyyttä sekä vahvistaa henkilöstön osaamista. Yhteistyötä tarvitaan perusopetuksen nivelvaiheissa ja oppilaiden siirtyessä koulusta toiseen. Usein myös eri kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen, oppimisen tuen sekä opiskeluhoollon sujuva järjestäminen edellyttää hyvää koulujen välistä yhteistyötä. Toiminta paikallisissa, kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa edistää pedagogiikan kehittämistä.

Eheän oppimispolun varmistamiseksi koulu toimii yhteistyössä varhaiskasvatuksen, esiopetuksen sekä lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa. Hyvä yhteistyö kerho- sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan kanssa edistää oppilaiden hyvinvointia. Yhteistyö nuoris-, kirjasto-, liikunta- ja kulttuuritoimen, poliisin sekä seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden lähiympäristön toimijoiden kuten luontokoulujen, museoiden ja nuorisokeskusten kanssa lisää oppimisympäristöjen monipuolisuutta ja tukee koulun kasvatustehtävää.

Kaikessa toiminnassa pyritään myönteisellä vuorovaikutuksella yhteisön hyvinvointiin. Opettajilta edellytetään vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa, opettajien keskinäistä yhteistyötä ja erityisesti oppilashuollon henkilöstön kanssa tehtävää yhteistyötä. Oppilaiden tulee noudattaa yhteisiä sääntöjä ja suhtautua arvostavasti muihin oppilaisiin ja koulun henkilökuntaan.

Opetussuunnitelman mukainen opetus, ohjaus, oppilashuolto ja tuki kaikkina koulupäivinä sekä turvallinen oppimisympäristö ovat jokaisen oppilaan oikeus. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilaan oikeudet toteutuvat ja huolehtii edellytysten luomisesta tätä edistävälle koulutyölle. Koulun johdolla on käytännön vastuu opetuksen, ohjauksen, oppilashuollon ja tuen järjestämiseen liittyvistä ratkaisuista koulu yhteisössä, kaikilla vuosiluokilla ja kaikissa oppiaineissa. Tähän sisältyy myös ongelmien ja poissaolojen suunnitelmallinen ennaltaehkäisy sekä kasvun ja oppimisen esteiden tunnistaminen ja poistaminen koulun toimintatavoista. Jokaisella opettajalla on vastuu opetusryhmänsä toiminnasta, oppimisesta ja hyvinvoinnista. Opettajat vaikuttavat näihin pedagogisilla ja didaktisilla ratkaisuillaan ja ohjausotteellaan. Opettajan

tehtävään kuuluu oppilaiden oppimisen, työskentelyn ja hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen, jokaisen oppilaan arvostaminen ja oikeudenmukainen kohtelu, mahdollisten vaikeuksien varhainen tunnistaminen sekä oppilaiden ohjaaminen ja tukeminen. Opettaja huolehtii osaltaan siitä, että oppilaiden oikeus ohjaukseen sekä opetukselliseen ja oppilashuollolliseen tukeen toteutuu. Tämä edellyttää vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa, opettajien keskinäistä yhteistyötä ja erityisesti oppilashuollon henkilöstön kanssa tehtävää yhteistyötä. **Laadukas perusopetus sekä oppimisen ja kasvun tuki ehkäisevät tuen tarpeen kasautumista. Varhainen tuki ja ennaltaehkäisevä toiminta vahvistavat oppilaalle annettavan tuen suunnitelmallisuutta.**

Oppilailla on kouluyhteisön jäsenenä oma vastuunsa. Se ilmenee säännöllisenä osallistumisena koulutyöhön, reiluna ja arvostavana suhtautumisena koulutovereihin ja koulun aikuisiin sekä yhteisten sääntöjen noudattamisena. Toisten ihmisten loukkaamattomuuden sekä työn ja työrauhan kunnioittaminen ja sovitusta tehtävistä huolehtiminen on koulutyössä välttämätöntä. Laki velvoittaa oppilaan osallistumaan perusopetukseen ja suorittamaan tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytymään asiallisesti. Oppilaan on käytäydyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden oppilaiden, kouluyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä. Vapautus opetukseen osallistumisesta voidaan myöntää oppilaalle vain tilapäisesti erityisestä syystä. Koti ja koulu yhdessä ohjaavat oppilaita toimimaan lain edellyttämällä tavalla ja tukevat oppilaita näiden ponnisteluisissa. Koulun tehtävänä on puuttua suunnitelmallisesti poissaoloihin ja auttaa oppilaita onnistumaan koulutyössään.

Kouluun kiinnittyminen ja poissaolojen ehkäiseminen

Läsnäoloa tukeva koulun toimintakulttuuri edistää oppimista, osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia. Poissaolojen ehkäiseminen on keskeisessä asemassa suunniteltaessa poissaoloihin liittyviä toimenpiteitä ja toimintamalleja. Poissaolojen ehkäisemisessä kouluun kiinnittymistä ja läsnäoloa tuetaan niin kouluyhteisön kuin yksittäisen oppilaankin tasolla.

Koulussa opitaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja ja ryhmässä toimimisen taitoja osana oppiaineiden opetusta ja laaja-alaisen osaamisen kokonaisuutta. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelua varten voidaan paikallisesti laajentaa esimerkiksi terveystiedon tai muiden aineiden oppimäärää. Yhteisön kannustava ilmapiiri tukee oppilaiden aitoa toimijuutta sekä vertaissuhteiden muodostumista. Erityistä huomiota läsnäolon tukemiseen tulee kiinnittää opintojen nivelvaiheissa, jolloin kiinnittyminen uuteen yhteisöön on kesken.

Opiskeluhoolto on yhteisöllistä ja yksilökohtaista työtä, jonka avulla huolehditaan niin kouluyhteisön kuin yksittäisen oppilaan hyvinvoinnista ja oppimisesta. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on tärkeä osa koulun toimintakulttuuria ja arjen huolenpitoa, jonka avulla vahvistetaan oppilaan osallisuutta ja kokemusta kuulumisesta luokka- ja kouluyhteisöön. Opiskeluhoolto ulottuu kaikkeen koulutyöhön ja on kouluyhteisön aikuisten yhteinen tehtävä. Väliittävä ilmapiiri, hyvät sosiaaliset suhteet sekä kiireettömyys ja kuulluksi tuleminen edistävät oppilaan kiinnittymistä yhteisöön. Poissaolojen ehkäisemistä, suunnitelmallista seuranta ja niihin puuttumista koordinoi koulukohtainen opiskeluhoitoryhmä osana yhteisöllisen opiskeluhoitotyön kokonaisuutta. Yhteisöllisen työn suunnittelussa on tärkeää varmistaa oppilaiden ja huoltajien osallisuus.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeiden varhainen havaitseminen sekä riittävä ja oikea-aikainen tuki ehkäisee poissaoloja. Oppimisen sujuminen, onnistumiset ja kannustava palaute tukevat kouluun kiinnittymistä. Myös kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäiseminen ja niihin järjestelmällinen puuttuminen tukevat yksittäisen oppilaan ja koko yhteisön hyvinvointia ja kiinnittymistä koulutyöhön4.

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö, keskustelu läsnäolon merkityksestä ja tiedottaminen poissaolojen seurannasta ja puuttumisen käytännöistä tukee oppilaan läsnäoloa koulussa1.

Poissaolojen seuranta ja niistä ilmoittaminen

Opetuksen järjestäjä seuraa poissaoloja suunnitelmallisesti hyödyntäen koulutason tietoja. Opetuksen järjestäjä päättää poissaoloihin puuttumisen toimintamallissaan kenen tehtävänä ja miten on seurata koulun tasolla oppilaiden poissaoloja suunnitelmallisesti koulu-, luokka- ja yksilötasolla.1

On tärkeää, että poissaoloihin reagoidaan varhain poissaolon syystä riippumatta. Poissaolosta ilmoitetaan huoltajalle tai muulle oppilaan lailliselle edustajalle mahdollisimman pian.1 Poissaolojen lisääntyessä tai pitkittyessä tulee olla viipymättä yhteydessä opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisiin5. Poissaolojen kohdennetusta seurannasta sovitaan yksilöllisesti1,7.

Poissaoloihin puuttuminen ja taustasyiden selvittäminen

Poissaolojen taustasyöt ovat moninaiset ja ne voivat liittyä niin yhteiskunnan, koulun, oppilaan kuin kodinkin tapahtumiin ja muutoksiin. Oppilaan kannalta tarkoituksenmukaisten tukitoimien tarjoamiseksi on hyvä selvittää poissaolojen taustasyitä siinä määrin kuin se on mahdollista.

Syiden selvittäminen ja vastuut sovitaan tiiviissä yhteistyössä oppilaan, huoltajien, opettajien ja opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisten kanssa. Opetuksen järjestäjän ja koulun tulee tunnistaa kouluun ja kouluyhteisöön liittyviä tekijöitä poissaolotilanteissa ja puuttua niihin1.

Yksittäisen oppilaan poissaoloihin puututaan opetuksen järjestäjän tekemän poissaoloihin puuttumisen toimintamallin mukaisesti1. Opettaja voi konsultoida yksittäisen oppilaan asiassa opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisia opiskeluhoollon tuen tarpeen arvioimiseksi ja tilanteen selvittämiseksi. Monialainen työskentely on tärkeää käynnistää mahdollisimman varhain.

Tarvittaessa kutsutaan koolle monialainen asiantuntijaryhmä (yksilökohtainen). Ryhmässä selvitetään oppilaan tuen tarvetta, järjestetään tukea ja seurataan tilannetta. Opiskeluhoitopalveluista oppilas ohjataan tarvittaessa koulun ulkopuolisiin sosiaali- ja terveydenhuollonpalveluihin.

Oppilaan poissaolojen vähentämiseksi voidaan lisäksi tarvita oppilaan tarvitsemien oppimisen ja koulunkäynnin tukitoimien päivittämistä 1,8. Mikäli oppilas ei terveydentilän tai painavan muun syyn vuoksi pysty kokonaan tai osittain osallistumaan lähiopetukseen, tulee viimesijaisena keinona harkita päätöksen tekemistä erityisistä opetusjärjestelyistä ja oppimissuunnitelmasta ja siitä, miten oppilaan opetus, oppimisen tuki ja arviointi järjestetään poissaolojakson aikana.

Tarvittaessa on otettava yhteyttä sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi tai tehtävä lastensuojeluilmoitus.

Oppilaat tulevat kouluun oikeaan aikaan, kouluvälineet ja muut tarvittavat varusteet mukanaan sekä noudattavat yhdessä luotuja sääntöjä. Kouluyhteisössä arvostetaan kaikkien työtä.

Hyvän ja turvallisen koulupäivän luomiseksi ja yhteistyön järjestämiseksi pyritään viihtyisään, avoimeen ja keskustelemaan ilmapiiriin sekä ongelmia ennaltaehkäisevään työhön. Tavoitteena on, että kaikkien on turvallista tulla kouluun. Jokaista oppilasta arvostetaan ja kaikkia kohdellaan oikeudenmukaisesti. Korostetaan hyvän käytöksen merkitystä.

5.2 Yhteistyö

Yhteistyö

Opetustoimi ja koulu tekevät monipuolista yhteistyötä perusopetuksen yhtenäisyyden, eheyden ja laadun varmistamiseksi, toiminnan avoimuuden lisäämiseksi sekä oppilaiden oppimisen ja kasvun tukemiseksi. Yhteistyötä tarvitaan myös oppimisympäristöjen monipuolisuuden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin turvaamiseksi. Yhteistyö on suunnitelmallista ja sen toteutumista arvioidaan yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa.

Oppilaiden osallisuus

Oppilaiden osallisuus

Koulutyö järjestetään siten, että sen perustana on oppilaiden osallisuus ja kuulluksi tuleminen. Huolehditaan siitä, että oppilaat saavat kokemuksia yhteistyöstä ja demokraattisesta toiminnasta omassa opetusryhmässä, koulussa ja sen lähiympäristössä sekä erilaisissa verkostoissa. **Koulujen toiminnassa huomioidaan yhteiskunnalliseen vastuuseen ja lasten aktiivisiksi kansalaisiksi kasvaminen.**

Oppilaiden osallistuminen oman koulutyönsä ja ryhmänsä toiminnan suunnitteluun on luonteva tapa vahvistaa osallisuutta. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa oppilaiden osuus on tärkeä. Lisäksi oppilaita rohkaistaan vaikuttamaan myös koulun yhteisen toiminnan ja oppimisympäristön suunnitteluun ja kehittämiseen. Oppilaille tulee järjestää mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä koulun järjestyssäännön valmisteluun. Oppilaat ovat myös mukana arvioimassa ja kehittämässä yhteistyötä. **Oppilailla on oikeus tulla kuulluksi ikätasonsa mukaisesti itseään koskeissa ja oppimisympäristönsä tarpeisiin liittyvissä asioissa, arvioida omaa oppimistaan ja antaa palautetta. Koulut tukevat oppilaiden osallistumista toiminnan suunnitteluun. Oppilailla on mahdollisuus antaa palautetta saamastaan opetuksesta ja kasvatuksesta.**

Perusopetuslain mukaan koululla tulee olla sen oppilaista muodostuva oppilaskunta. Oppilaskunnan ja sen toimielinten tehtävänä on edistää oppilaiden yhteistoimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja osallistumista. Se innostaa oppilaita esittämään näkemyksiään, toimimaan ja vaikuttamaan omiin ja yhteisiin asioihin. Oppilaskunta sekä koulun ja kunnan muut osallisuutta tukevat rakenteet ja toimintatavat tarjoavat tilaisuuksia harjoitella demokratia- ja käyttäytymiskäytäntöjä. **Oppilaiden osallistuminen toteutetaan kouluissa oppilaskuntien, yhteisten tilaisuuksien ja kodin ja koulun yhteistyön kautta sekä mahdollisuuksien mukaan oppitunneilla. Lisäksi oppilaat voivat osallistua yhteiseen suunnitteluun esimerkiksi tukioppilas- ja välituntitoiminnan mahdollisuuksien kautta.**

Kodin ja koulun yhteistyö

Kodin ja koulun yhteistyö

Perusopetuslain mukaan opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa. Yhteistyöllä tuetaan kasvatuksen ja opetuksen järjestämistä siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Yhteistyö edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Huoltajien osallisuus sekä mahdollisuus olla mukana koulutyössä ja sen kehittämässä on keskeinen osa koulun toimintakulttuuria. Kodin ja koulun kasvatusyhteistyö lisää oppilaan, luokan ja koko kouluyhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta.

Huoltajalla on ensisijainen vastuu lapsensa kasvatuksesta. Hänen on myös huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua. Perusopetuslain mukaan oppivelvollisuuden voi suorittaa joko siten, että oppilas osallistuu opetukseen tai saa muulla tavalla perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot. Koulu tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa oppilaan opetuksesta ja kasvatuksesta kouluyhteisön jäsenenä.

Vastuu kodin ja koulun yhteistyön edellytysten kehittämistä on opetuksen järjestäjällä. Yhteistyön lähtökohtana on luottamuksen rakentaminen, tasavertaisuus ja keskinäinen kunnioitus. Yhteistyössä otetaan huomioon perheiden moninaisuus sekä tiedon ja tuen tarpeet. Yhteistyön onnistumiseksi tarvitaan koulun henkilöstön aloitteellisuutta ja henkilökohtaista vuorovaikutusta huoltajien kanssa sekä muutoin monipuolista viestintää. Kodin ja koulun yhteistyötä toteutetaan sekä yhteisö- että yksilötasolla.

Voidakseen huolehtia kasvatustehtävästään huoltajan tulee saada tietoa lapsensa oppimisen ja kasvun edistymisestä sekä mahdollisista poissaoloista. Lisäksi huoltajan kanssa keskustellaan opetuksen järjestämisen keskeisistä asioista, kuten opetussuunnitelmasta, oppimisen tavoitteista, oppimisympäristöistä ja työtavoista, oppimisen tuesta ja oppilashuollosta, arvioinnista ja todistuksista sekä opiskeluun liittyvistä valinnoista ja lukuvuoden erilaisista tapahtumista. Kannustavat ja oppilaan oppimista ja kehitystä myönteisesti kuvaavat viestit ovat tärkeitä. Säännöllisen palautteen avulla huoltaja voi osaltaan tukea lapsensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä. Erityisen tärkeää yhteistyö on oppilaan koulupolun nivelvaiheissa sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukea suunniteltaessa ja toteutettaessa. Henkilökohtaisten ja ryhmätapaamisten lisäksi yhteistyössä hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa.

Huoltajille tarjotaan mahdollisuuksia tutustua koulun arkeen ja osallistua koulun toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen yhdessä koulun henkilöstön ja oppilaiden kanssa. Yhteinen arvopohdinta luo perustaa yhteiselle kasvatustyölle. Kodin ja koulun yhteistyössä edistetään myös huoltajien keskinäistä vuorovaikutusta ja luodaan pohjaa vanhempainyhdistystoiminnalle. Vanhempien verkostoituminen ja yhteinen toiminta vahvistavat yhteisöllisyyttä ja antavat tukea opettajien ja koulun työlle. **Huoltajat ovat tärkeä yhteistyökumppani koulun toimintaa kehitettäessä. Kodin ja koulun yhteistyötä vahvistetaan esimerkiksi kehitys- ja arviointikeskusteluissa, vanhempaintapaamisissa, -illoissa, kodin ja koulun päivinä sekä koulun juhlissa ja tapahtumissa. Erilaiset yhteiset tapahtumat lisäävät yhteenkuuluvuuden tunnetta ja mataloittavat yhteydenottokynnystä.**

Kodin ja koulun yhteistyön keskeisiä tavoitteita ovat avoimuus ja selkeys viestinnässä. Koulu antaa aktiivisesti tietoa lapsen koulunkäyntiin ja oppimiseen liittyvissä asioissa. Huoltajan vastuulla on seurata lapsensa koulunkäyntiä säännöllisesti sekä toimia yhteistyössä koulun kanssa. Vanhempainiltoja ja muita yhteisiä kokoontumisia järjestetään tarvittaessa. Vanhempainvarttia tarjotaan huoltajalle joka lukuvuosi. Vanhempainyhdistykset tai -toimikunnat toimivat jokaisella koululla.

Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa

Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa

Henkilöstön tiivis yhteistyö edesauttaa koulun kasvatus- ja opetustavoitteiden toteuttamista. Koulutyö järjestetään tarkoituksenmukaisesti ja joustavasti yhdessä toimien ja työtä jakaen. Aikuisten yhteistyö, kuten samanaikaisopettajuus, mallintaa koulun toimintaa oppivana yhteisönä myös oppilaille. Yhteistyötä tarvitaan erityisesti monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa, oppimisen arvioinnissa ja tuessa sekä oppilashuollon toteuttamisessa.

Koulut tekevät myös keskinäistä yhteistyötä. Tavoitteena on edistää opetuksen kehittämistä ja yhtenäisyyttä sekä vahvistaa henkilöstön osaamista. Yhteistyötä tarvitaan perusopetuksen nivelvaiheissa ja oppilaiden siirtyessä koulusta toiseen. Usein myös eri kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen, oppimisen tuen sekä oppilashuollon sujuva järjestäminen edellyttää hyvää koulujen välistä yhteistyötä. Toiminta paikallisissa, kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa edistää pedagogiikan kehittämistä.

Eheän oppimispolun varmistamiseksi koulu toimii yhteistyössä varhaiskasvatuksen, esiopetuksen sekä lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa. Hyvä yhteistyö kerho- sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan kanssa edistää oppilaiden hyvinvointia. Yhteistyö nuoris-, kirjasto-, liikunta- ja kulttuuritoimen, poliisin sekä seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden lähiympäristön toimijoiden kuten luontokoulujen, museoiden ja nuorisokeskusten kanssa lisää oppimisympäristöjen monipuolisuutta ja tukee koulun kasvatustehtävää. **Yhteistyö kunnan koulujen ja ulkopuolisten toimijoiden kanssa organisoidaan ja kehitetään koulukohtaisesti.**

5.3 Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

Paikallisesti on laadittu kaikille kouluille yhteinen suunnitelma kasvatuskeskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista (Liite 7 Suunnitelma kasvatuskeskustelujen ja kurinpitokeinojen käyttämisestä). Kaikki suunnitelmaan liittyvät keinot löytyvät myös sivun vasemmassa reunassa olevasta valikosta.

Oppilaat ja huoltajat ovat saaneet kommentoida suunnitelmaa. Myös henkilöstöä ja oppilaskuntaa on kuultu ennen suunnitelman hyväksymistä.

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat opettajan antama ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle. Opetuksen järjestäjällä on oikeus käyttää työrauhan turvaamiseksi ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumiseksi myös kasvatuskeskustelua ja erilaisia kurinpitokeinoja. Kasvatuskeskustelussa ja kurinpitoasioissa noudatettavasta menettelystä säädetään perusopetuslaissa.

Oppilas, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan määrätä jälki-istuntoon enintään kahdeksi tunniksi tai hänelle voidaan antaa kirjallinen varoitus. Jos rikkomus on vakava tai jos oppilas jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä jälki-istunnon tai kirjallisen varoituksen saatuaan, oppilas voidaan erottaa enintään kolmeksi kuukaudeksi. Kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen ovat kurinpitotoimia.

Kasvatuskeskustelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Keskustelun tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinot tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi. Opetuksen järjestäjä päättää, millaisissa tapauksissa kasvatuskeskustelua käytetään.

Kurinpidollisia keinoja ovat perusopetuslain mukaan jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen. Opetusta häiritsevää oppilasta voidaan määrätä poistumaan luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun tilaisuudesta. Lisäksi työrauhan turvaamiseksi oppilaan oikeus osallistua opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan edellä mainitulla perusteella evätä myös seuraavaksi työpäiväksi, mikäli opetuksen järjestäjä tarvitsee aikaa suunnitella oppilaan paluuta takaisin opetukseen ja tarjota oppilaalle opiskeluhoitopalveluita sekä tukea turvallista paluuta opetukseen. Epäämisen aikana oppilaalle on järjestettävä 36 h §:ssä tarkoitettuna opiskeluhoitona mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhoollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi oppilaalle on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen. Oppilaalle tehdään suunnitelma palaamisen tukemiseksi. Ennen oppilaan määräämistä jälki-istuntoon, kirjallisen varoituksen antamista oppilaalle ja oppilaan määräaikaista erottamista on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys.

Opetuksen järjestäjän tulee kurinpitotoimea harkitessaan ottaa huomioon teon laatu sekä oppilaan ikä ja kehitystaso. Ennen kurinpitotoimesta päättämistä on oppilaan huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Muista 36 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä on ilmoitettava oppilaan huoltajalle ja opetuksen epäämisestä tarvittaessa lisäksi sen hyvinvointialueen, jonka alueella koulu sijaitsee, sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Määräaikaisesta erottamisesta ja kirjallisesta varoituksesta tulee antaa päätös, ja muut 36 §:ssä tarkoitettujen toimenpiteiden tulee kirjata. Opetuksen järjestäjän tulee järjestää opetus, joka estää määrääjäksi erotetun oppilaan jäämisen jälkeen vuosiluokkansa ja opetusryhmänsä edistymisestä. Erotetulle oppilaalle laaditaan opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan. Oppilaalle ja oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle on varattava tilaisuus osallistua tässä momentissa tarkoitettuun opetussuunnitelmaan perustuvan henkilökohtaisen suunnitelman laatimiseen. Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaalle, jolle on määrätty kurinpitotoimi tai jolta opetus on evätty jäljellä olevan työpäivän ajaksi ja enintään seuraavaksi työpäiväksi, järjestetään tarvittava opiskeluhoito. Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa, kun hänet on poistettu luokkahuoneesta, muusta tilasta tai koulun tilaisuudesta tai kun oppilaan opetukseen osallistuminen on evätty jäljellä olevan ja sitä seuraavan työpäivän ajaksi.

Perusopetuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän laatimaan ja ohjeistamaan opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelman kasvatuskeskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös koulun järjestyssääntöjen toteutumista.

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokaisella sen alaisella koululla on käytössään kasvatuskeskustelujen ja kurinpitomenettelyjen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelma voidaan laatia osana opetussuunnitelmaa tai erillisinä. Se voidaan laatia kokonaisuudessaan koulujen yhteisenä tai siten, että suunnitelman rakenne ja keskeiset toimintatapalinjaukset ovat yhteisiä ja suunnitelma täsmennetään koulukohtaisesti.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa mainittuja keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Myös oppilaan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää oppilaita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

Opetuksen järjestäjä päättää suunnitelman laatimisesta ja valmisteluun osallistuvista tahoista. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun. Yhteistyö huoltajien ja muun muassa hyvinvointialueen edustajien kanssa tukee suunnitelman toteutumista. Henkilöstöä ja oppilaskuntaa tulee kuulla ennen suunnitelman hyväksymistä tai päivittämistä.

Paikallinen suunnitelma

Kalajoen suunnitelma kasvatustieteiden ja kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista

Opetuksen järjestäjä vastaa kasvatustieteiden ja kurinpidollisia keinoja koskevan suunnitelman laatimisesta. Tämä suunnitelma on osa paikallista opetussuunnitelmaa. Tässä suunnitelmassa on kuvattu:

- millaisissa tapauksissa kasvatustieteiden käytetään ja mitkä ovat keskustelujen toteuttamisen käytännöt
- mitkä ovat lainsäädäntöä tarkentavat ja täydentävät menettelytavat rike-, vilppi- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämismenettelyt, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt
- miten hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattaminen varmistetaan kurinpidollisia keinoja käytettäessä

Koulujen henkilökunnat on perehdytetty suunnitelmaan. Uudet opettajat perehdytetään suunnitelmaan ja varmistetaan heidän osaamisensa kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä.

Tämä suunnitelma on opetussuunnitelman liitteenä ja löytyy Kalajoen perusopetuksen opetussuunnitelmasivuilta <https://peda.net/kalajoki/ops-2016>.

Koulujen järjestyssäännöt löytyvät koulujen Pedanet-sivuilta.

Koulujen yhteisölliset oppilashuoltoryhmät seuraavat määräajoin suunnitelman toteutumista ja arvioivat sen vaikuttavuutta: koulukohtaiset tiedot kasvatustieteiden, kurinpidollisten toimien, häiritsevän ja turvallisuutta vaarantavan oppilaan poistamisen, esineiden ja aineiden haltuunotto-oikeuden sekä oppilaan tavaroitten haltuunotto-oikeuden käyttöä ja kaikkien edellämäinnittujen toimien kehittymistä ja vaikuttavuutta.

Kotitehtävien suorittaminen työpäivän päätyttyä

Kotitehtävien suorittaminen työpäivän päätyttyä

Kotitehtävien suorittaminen työpäivän päätyttyä	Ilmoittaminen Huoltajalle ilmoitetaan Wilma-viestillä.	Kirjaaminen Wilma	Toimivalta Opettaja	Huom! Kesto enintään 1 tunti. Valvonta järjestettävä.
Kotitehtävänä laiminlyönyt oppilas voidaan jättää tekemään tehtäviä.				

Velvollisuus siivota omat jälkensä

Velvollisuus siivota omat jälkensä

Velvollisuus siivota omat jälkensä	Ilmoittaminen Huoltajalle ilmoitetaan Wilma-viestillä.	Kirjaaminen Wilma	Toimivalta Opettaja tai rehtori
Jos tekijä on varmuudella tiedossa, hänet voidaan määrätä puhdistamaan tai uudelleen järjestämään tahallaan tai huolimattomuuttaan likaaman tai epäjärjestykseen saattaman koulun omaisuuden tai tilan.			
Huom! Kesto enintään 2 tuntia. Valvonta järjestettävä.			
Tehtävä ei saa muodostua oppilaan ikä ja kehitystaso huomioon ottaen oppilaalle vaaralliseksi tai raskaaksi. Oppilas ei voi tehtävän suorittamisen vuoksi jäädä pois opetuksesta.			
Tehtävän suorittaminen otetaan huomioon päätettäessä perusopetuslain mukaisista kurinpidollisista toimenpiteistä ja lasketaan korvattavan vahingon määrää, mikäli lisäksi vaaditaan vahingonkorvauksia.			

Kasvatustieteiden keskustelu

Kasvatustieteiden keskustelu

Kasvatustieteiden keskustelu on ensisijainen keino puuttua oppilaan häiritsevään ja epäasialliseen käyttäytymiseen, vilpin käyttöön tai koulun järjestyssääntöjen rikkomiseen.	Ilmoittaminen Huoltajalle ilmoitetaan Wilma-viestillä. Varataan huoltajalle mahdollisuus osallistua kasvatustieteiden keskusteluun tai osaan siitä, jos se katsotaan tarpeelliseksi.	Kirjaaminen Huoltajalle ilmoittaminen ja kasvatustieteiden keskustelun syy kirjataan Wilman kurinpitomakkeelle.	Toimivalta Opettaja tai rehtori
Huom! Järjestetään mahdollisimman pian tapahtuman jälkeen. Kesto enintään 2 h. Voidaan järjestää kerralla tai useammassa osassa koulupäivän aikana tai sen ulkopuolella. Kasvatustieteiden keskustelussa yksilöidään toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti yhdessä oppilaan kanssa ja tarvittaessa selvitetään laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä keinot koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi.			

Jälki-istunto

Jälki-istunto

Jälki-istunto Oppilas, joka kasvatustieteiden keskustelun jälkeen jatkaa opetuksen häiritsemistä, koulun järjestyssääntöjen rikkomista tai vilpillistä menettelyä voidaan määrätä jälki-istuntoon.	Kuuleminen Oppilasta kuullaan ennen jälki-istunnon toteuttamista.	Ilmoittaminen Huoltajalle ilmoitetaan ennen jälki-istunnon toteuttamista.	Kirjaaminen Huoltajalle ilmoittaminen, oppilaan kuuleminen, jälki-istunnon syy kirjataan Wilman kurinpitomakkeelle.	Toimivalta Opettaja tai rehtori
Huom! Kesto enintään 2 tuntia, valvonta järjestettävä.				
Voidaan istuttaa hiljaa tai teettää kirjallisia tai suullisia tehtäviä, harjoituksia ja tehtäviä, jotka tukevat kasvatusta, opetusta ja kehitystä ja ovat oikeassa suhteessa oppilaan tekoon sekä ikään ja kehitystasoon.				
Ei voida järjestää siten, että oppilas jäisi pois opetuksesta tai koulun muusta toiminnasta.				

Luokasta/muusta opetustilasta/koulun järjestämästä tilaisuudesta poistaminen

Luokasta/muusta opetustilasta/koulun järjestämästä tilaisuudesta poistaminen

Luokasta / muusta opetustilasta / koulun järjestämästä tilaisuudesta poistaminen jäljellä olevan oppitunnin/tilaisuuden ajaksi	Ilmoittaminen Huoltajalle ilmoitetaan Wilma- viestillä.	Kirjaaminen Huoltajalle ilmoittaminen ja poistamisen syy kirjataan Wilman kurinpitomakkeelle. Voimakeinojen käyttämisestä tehtävä kirjallinen selvitys opetuksen järjestäjälle	Toimivalta Opettaja ja/tai rehtori
Huom! Valvonta järjestettävä. Opettajalla tai rehtorilla yksin tai yhdessä on oikeus poistaa oppilas, joka ei noudata suullista määräystä poistua. Vastarintaa tekevä oppilas voidaan poistaa käyttäen sellaisia oppilaan poistamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Voimakeinojen käyttämisestä on annettava kirjallinen selvitys opetuksen järjestäjälle. Voimankäyttövälineitä ei saa käyttää.			

Opetuksen epääminen enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi

Opetuksen epääminen enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi

Opetuksen epääminen enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi On olemassa vaara, että oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii väkivaltaisen tai uhkaavan käytöksen johdosta tai opetus vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käytöksen vuoksi.	Ilmoittaminen Huoltajalle sovitetaan pyydetään häntä mahdollisuuksien mukaan noutamaan oppilas koululta. Ilmoitetaan sosiaalihuollon toimeenpanosta vastaavalle viranomaiselle.	Kirjaaminen Opetuksen epäämisen syy ja huoltajalle ilmoittaminen kirjataan Wilman kurinpitomakkeelle.	Toimivalta Rehtori
Huom! Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa. Opettajalla tai rehtorilla yksin tai yhdessä on oikeus poistaa oppilas, joka ei noudata suullista määräystä poistua. Vastarintaa tekevä oppilas voidaan poistaa käyttäen sellaisia oppilaan poistamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Voimakeinojen käyttämisestä on annettava kirjallinen selvitys opetuksen järjestäjälle. Voimankäyttövälineitä ei saa käyttää. Järjestetään tarvittava oppilashuolto.			

Kirjallinen varoitus

Kirjallinen varoitus

Kirjallinen varoitus Oppilas häiritsee opetusta, rikkoou koulun järjestyssääntöjä, menettelee viipillisesti.	Kuuleminen Oppilasta kuullaan ja huoltajalle varataan tilaisuus tulla kuulluksi ennen päätöstä.	Ilmoittaminen Kirjallinen päätös valitusosoituksineen huoltajalle.	Kirjaaminen Päätös tehdään Dynastyyn.	Toimivalta Rehtori
Huom! Kirjataan varoituksen syy ja teko tai laiminlyönti kuvataan tarkemmin. Kirjataan tekoon liittyvä kurinpitohistoria. Järjestetään tarvittava oppilashuolto.				

Määräaikainen erottaminen

Määräaikainen erottaminen

Määräaikainen erottaminen Vakava rikkomus tai toistuva piittaamattomuus, joka jatkuu jälki-istuntojen ja/tai varoituksen jälkeen.	Kuuleminen Oppilasta kuullaan ja huoltajalle varataan tilaisuus tulla kuulluksi ennen päätöstä.	Ilmoittaminen Kirjallinen päätös valitusosoituksineen huoltajalle. Ilmoitetaan sosiaalihuollon toimeenpanosta vastaavalle viranomaiselle.	Kirjaaminen Hallinnollinen päätös, joka voidaan panna täytäntöön sen estämättä, ettei päätös ole lainvoimainen.	Toimivalta Sivisylslautakunta
Huom! Kesto enintään 3 kk. Yksilöittäin teko, hankittava selvitys, järjestettävä oppilashuolto. Opetus on järjestettävä niin, että oppilas ei jää jälkeen muusta ryhmästä. Oppilaalle laaditaan ops:aan perustuva henkilökohtainen suunnitelma opetuksesta (toteutus ja seuranta). Järjestetään tarvittava oppilashuolto.				

Poisotto-oikeus

Poisotto-oikeus

Poisotto-oikeus Häiritsevät ja vaaralliset esineet tai aineet: Jos oppilaalla on häiritsevä tai vaarallinen esine tai aine tai esine tai aine, jolla oppilas häiritsee opetusta, opettajalla tai rehtorilla on oikeus ottaa se pois. Häirintään käytetty esine tai aine palautetaan oppilaalle oppitunnin tai koulun tilaisuuden päättymisen jälkeen. Jos on todennäköistä, että häirintä jatkuu, häirintään käytetty esine tai aine luovutetaan oppilaalle viimeistään työpäivän päättyessä. Kielletyt esineet ja aineet: Kouluun ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussaan sellaista esinettä/ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä. Kiellettyjä ovat mm. alkoholit ja tupakkalain mukaiset tuotteet, teräaseet, ampuma-aseet, aseiden osat, patruunat, ammuksiset, kaasusumuttimet, räjähteet, syövyttävät ja lamauttamiseen soveltuvat aineet.	Ilmoittaminen Ilmoitettava oppilaan huoltajalle mahdollisimman pian.	Kirjaaminen Kirjataan Wilman kurinpitomakkeelle. Myös esineiden ja aineiden luovuttaminen ja hävittäminen tulee kirjata.	Toimivalta Rehtorilla tai opettajalla yhdessä tai erikseen.
---	--	---	---

Kiellettyjen ja laittomien esineiden ja/tai aineiden luovutus

Kielletty esineet ja aineet luovutetaan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Laittomat esineet ja aineet luovutetaan poliisille tai muulle laissa säädetylle viranomaiselle, jos oppilaalla, tämän huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla ei lain mukaan ole oikeutta pitää niitä hallussaan. Ennen luovuttamista esine tai aine tulee säilyttää huolellisesti. Esineiden ja aineiden luovutus tulee järjestää mahdollisimman pian haltuunotosta. Haltuun otetut huumausaineet, ampuma-aseet, aseiden osat, patruunat, ammuksentekijät ja kaasumurttimet sekä räjähteet tulee luovuttaa poliisille välittömästi.

Jos huoltaja ei 3 kk:n kuluessa nouda esinettä tai ainetta, se voidaan todisteellisesti hävittää. Suositeltavaa on, että ennen hävittämistä muistutetaan noutovelvollisuudesta ja hävittämisestä tietynä päivänä, ellei esinettä tai ainetta noudeta.

Huom! Viimesijainen puuttumiskeino.

Haltuun ottamisessa noudatetaan hienotunteisuutta ja kunnioitetaan henkilökohtaista koskemattomuutta ja yksityisyyttä mahdollisimman pitkälle. Jos haltuun otettavaa vaarallista tai kiellettyä esinettä tai ainetta hallussaan pitävä oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää haltuun ottamisen, rehtorilla tai koulun opettajalla on oikeus käyttää sellaisia esineen tai aineen haltuun ottamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarvion huomioon ottaen. Epävarmassa tilanteessa pyydetään poliisi paikalle.

Voimakeinoja käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle.

Tarkastamisoikeus**Tarkastamisoikeus****Tarkastamisoikeus**

Opettajalla tai rehtorilla on oikeus tarkastaa oppilaan mukana olevat tavarat, hänen hallinnassaan olevat koulun säilytystilat ja päällisin puolin hänen vaatteensa, jos on ilmeistä, että oppilaan hallussa on sellainen kielletty esine tai aine, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta ja oppilas pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole. Tarkastusoikeus ei ulotu häiritsevän esineen tai aineen etsintään. Tarkastusoikeutta ei ole muulla henkilökunnalla.

Ilmoittaminen

Huoltajalle ilmoitetaan mahdollisimman pian.

Kirjaaminen

Kirjataan Wilman kurinpitomakkeelle.

Toimivalta

Opettaja tai rehtori

Huom! Viimesijainen puuttumiskeino.

Oppilaalle tulee ennen tarkastusta ilmoittaa tarkastuksen syy ja sen perustelu.

Tarkastajan tulee olla oppilaan kanssa samaa sukupuolta. Tarkastuksessa tulee olla läsnä tarkastajan lisäksi toinen täysi-ikäinen koulun henkilökuntaan kuuluva. Oppilaan pyynnöstä tarkastuksessa tulee olla läsnä hänen valitsema koulun henkilökuntaan kuuluva, jos tämä on saapuvilla. Näistä säännöistä voidaan kuitenkin poiketa, jos asian kiireellinen luonne ja turvallisuus sitä välttämättömästi vaativat.

Tarkastaminen on tehtävä mahdollisimman turvallisesti ja hienotunteisesti. Oppilaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen ei saa puuttua enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi. Vaatetuksen ja ihon väliseltä alueelta ei tarkasteta edes silloin, kun esineen tai aineen sijainnista on varma tieto. Tällöin kutsutaan poliisi paikalle. Vaatteiden päällisin puolin tunnustelu erogeeniseksi luokiteltavien alueiden kohdalta on kielletty. Tarkastusta tehtäessä on otettava erityisen varovainen ja otettava huomioon, ettei esimerkiksi ilmeinen teräse aiheuta vahinkoa tarkastettavalle tai tarkastajalle.

Muuta huomioitavaa: korvaaminen tai syytteen vireilläolo**Muuta huomioitavaa****Korvaaminen**

Se, joka tahallisesti tai tuottamuksesta aiheuttaa toiselle vahingon, on velvollinen korvaamaan sen. Kahdeksaatoista vuotta nuorempi vahingonaiheuttaja on velvollinen korvaamaan vahingosta määrän, joka hänen ikänsä ja kehitystasoonsa, teon laatuun, vahingon aiheuttajan ja vahingon kärsineen varallisuusoloihin sekä muihin olosuhteisiin katsoen harkitaan kohtuulliseksi. Ilmoitetaan oppilaan huoltajalle. Korvaamisesta voidaan tapauskohtaisesti sopia. Jos korvataan rahalla, pääsääntöisesti huoltaja käyttää puhevaltaa. Vahingonkorvauksen vaatiminen ja teosta rankaiseminen ovat toisistaan riippumattomia toimenpiteitä. Vahingonkorvausta ei saa käyttää rangaistuksenomaisesti.

Syytteen vireilläolo

Jos oppilasta vastaan on vireillä syyte tuomioistuimessa, se estää aloittamasta tai jatkamasta koulun rangaistusmenettelyjä. Jos syyte on vapauttava oppilaalle, häntä voidaan rangaista koulussa, kun teko ei ollut rikos, mutta koulussa rangaistava teko. Jos oppilas on tuomittu, samasta asiasta ei voida antaa kurinpitovangastusta (eli varoitusta tai määräaikaista erottamista).

Määräaikaisen erottaminen on kuitenkin tällöinkin mahdollinen, jos se oppilaan tekemän rikoksen tai siihen liittyvien seikkojen perusteella on perusteltua.

5.4 Opetuksen järjestämistapoja**5.4 Opetuksen järjestämistapoja**

Opetuksen järjestämisessä otetaan huomioon oppilaiden tarpeet ja olosuhteet sekä paikalliset mahdollisuudet. Näin pyritään löytämään oppimista ja hyvinvointia parhaiten edistäviä ratkaisuja.

Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu**Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu**

Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu on yksilöllisen opinnoissa etenemisen mahdollistava joustava järjestely. Vuosiluokkiin sitomatonta järjestelyä voidaan käyttää koko koulun, vain tiettyjen vuosiluokkien tai yksittäisten oppilaiden opiskelun järjestämisessä. Sitä voidaan hyödyntää esimerkiksi lahjakkuutta tukevana tai opintojen keskeyttämistä ehkäisevänä toimintatapana.

Vuosiluokkiin sitomattoman opiskelun toteuttaminen edellyttää tätä koskevaa päätöstä opetussuunnitelmassa. Opetussuunnitelmassa päätetään tällöin, että eri oppiaineiden opinnoissa voidaan edetä vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijasta kunkin oppilaan oman opinto-ohjelman mukaisesti. Oppilaan oma opinto-ohjelma rakentuu opetussuunnitelmassa määrättyistä opintokokonaisuuksista. Opintokokonaisuudet suunnitellaan eri oppiaineille määriteltujen tavoitteiden ja sisältöjen pohjalta. Näiden opintokokonaisuuksien suorittaminen hyväksytysti on edellytyksenä opinnoissa etenemiselle ao. oppiaineessa ja opinnoissa kokonaisuutena. Opetussuunnitelmassa on määrättävä, mitkä opintokokonaisuudet ovat oppilaalle pakollisia ja mitkä valinnaisia. Oppilaan opintojen etenemistä ja opintokokonaisuuksien suorittamista tulee seurata säännöllisesti. Oppimisen arviointi oman opinto-ohjelman mukaan edettäessä käsitellään luvussa 6.

Vuosiluokkiin sitomatonta opiskelua käytettäessä tuntijako sekä oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja niihin liittyvät sisällöt määritellään opintokokonaisuuksittain. Opintokokonaisuudet muodostetaan kussakin aineessa valtioneuvoston asetuksen määrittelemien tuntijaon nivelkohtien väliin muodostuvien vuosiluokkakokonaisuuksien pohjalta. Vuosiluokkakokonaisuudet voidaan jakaa kahdeksi tai useammaksi opintokokonaisuudeksi. Opintokokonaisuuksien sisältö voidaan myös muodostaa yhdistämällä eri oppiaineiden tavoitteita ja sisältöjä vuosiluokkakokonaisuuksien sisällä tai tarvittaessa yli tuntijaon nivelkohtien.

Tarvittaessa oman opinto-ohjelman mukaan etenemistä koskeva ratkaisu voidaan tehdä hallintopäätöksenä yksittäiselle oppilaalle myös perusopetuslain 18 §:n nojalla. Tällainen hallintopäätös on mahdollinen silloinkin, kun paikallista opetussuunnitelmaa ei ole laadittu vuosiluokkiin sitomatonta opiskelua varten. Oppilaalle tulee laatia oppimissuunnitelma. Siinä on mainittava opintokokonaisuudet, jotka sisältyvät oppilaan opinto-ohjelmaan sekä määriteltävä niiden suorittamisjärjestys, aikataulu ja mahdolliset erityistavoitteet. **Rehtori tekee hallintopäätöksen yksittäisen oppilaan vuosiluokkiin sitomattomasta opiskelusta. Tällöin oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma.**

Yhdysluokkaopetus

Yhdysluokkaopetus

Yhdysluokalla tarkoitetaan opetusryhmää, jossa opiskelee eri vuosiluokilla olevia tai vuosiluokkiin sitomattomasti edettäessä eri-ikäisiä oppilaita. Yhdysluokka voidaan perustaa joko oppilasmäärän pienen vuoksi tai pedagogisista syistä. Opetus yhdysluokassa voidaan toteuttaa kokonaan oppilaiden vuosiluokkien mukaisesti tai osittain vuorokursseilla noudattaen. Vuorokursseilla opiskeltaessa tulee huolehtia opiskeltavien sisältöjen jatkuvuudesta ja johdonmukaisesta etenemisestä. Erityisesti on huolehdittava oppilaiden opiskelutaitojen kehittymisestä. Mikäli yhdysluokan eri vuosiluokilla on joissakin oppiaineissa erilaiset viikkotuntimäärät, oppiaineiden vuosiviikkotunnit voidaan myös jakaa osiin ja siten tasata oppiaineiden opetustunnit. Oppiaineiden opetustunteja tasattaessa tulee aina turvata oppilaan oikeus opetussuunnitelmassa määritellyn kokonaistuntimäärään. Mikäli oppilas siirtyy vuorokursseilla noudattaen mukaisesta opiskelusta vuosiluokittain etenevään opiskeluryhmään, oppilaan opetus järjestetään yksilöllisesti mahdollisen puuttuvan oppimäärän tai sen osan suorittamiseksi.

Opiskelu yhdysluokassa voidaan toteuttaa myös vuosiluokkiin sitomattomana perusopetusasetuksen mukaisesti. Tällöin oppimäärä määritellään opetussuunnitelmassa opintokokonaisuuksina jakamatta sitä vuosiluokkiin. Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu voi koskea kaikkia koulun oppilaita, tiettyä yhdysluokkaa tai yksittäisiä oppilaita.

Yhdysluokkaopetuksessa on hyvät edellytykset edistää opetuksen eheyttämistä ja käyttää monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Yhdysluokkaopetuksessa hyödynnetään erityisesti vertais- ja mallioppimisen mahdollisuuksia. Yhdysluokissa lähiopetusta voidaan tukea ja rikastaa myös etäyhteyksiä hyödyntäen.

Opetussuunnitelmaa laadittaessa otettiin huomioon, että se soveltuu myös yhdysluokkaopetukseen. Opetus yhdysluokassa järjestetään osittain vuorokursseilla noudattaen. Oppiaineiden vuosiviikkotunnit jaetaan vuosiluokille paikallisen tuntijaon mukaan.

Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Perusopetuksessa voidaan hyödyntää etäyhteyden kautta tapahtuvaa opetusta ja näin täydentää opetusta sekä tarjota monipuolisia opiskelumahdollisuuksia eri oppiaineisiin. Etäyhteyden kautta annettavasta opetuksesta vastaa aina perusopetuksen järjestämisluvan saanut opetuksen järjestäjä. Opetustavan soveltuvuutta pohditaan erityisesti oppilaiden iän ja edellytysten näkökulmasta.

Etäyhteyksillä voidaan tukea erityisesti harvemmin opiskeltujen kielten ja uskontojen sekä valinnaisten aineiden opetusta. Etäyhteyksiä hyödyntävällä opetuksella edistetään oppilaiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia monipuoliseen ja laadukkaaseen perusopetukseen koulun koosta ja sijainnista riippumatta. Etäyhteyksien käyttö lisää osaltaan koulun toiminnan ekologista kestävyttä.

Etäyhteyksiä hyödyntämällä opetusta voidaan sekä eriyttää että eheyttää. Opetuksella voidaan vastata oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin - tarjota erityislahjakkuuden kehittymistä tukevaa opetusta, syventää koulun tarjoamaa oppimisen ja koulunkäynnin tukea tai huolehtia opetuksesta joissakin poikkeustilanteissa, esimerkiksi oppilaan pitkän sairausjakson aikana. Etäyhteyksien ja erilaisten opetusteknologioiden käyttö monipuolistavat oppimisympäristöjä. Tällöin voidaan käyttää eri opettajien osaamista sekä koulun yhteistyökumppaneiden ja mahdollisten kansainvälisten verkostojen asiantuntemusta oppilaiden tarpeiden ja opetuksen tavoitteiden mukaisesti.

Oppimisympäristön turvallisuudesta sekä oppilaiden valvonnasta ja ohjauksesta huolehditaan samojen periaatteiden mukaisesti kuin muissakin opetustilanteissa. Opetusryhmällä tulee olla turvallisuudesta ja hyvinvoinnista vastaava opettaja ja oppilaiden mahdollisuudet oppimista edistävään vuorovaikutukseen tulee turvata. Oppilaiden tarpeet huomioonottamalla ja opetusteknologian mahdollisuuksia hyödyntävällä pedagogisella suunnittelulla varmistetaan opetuksen laadukas toteuttaminen. Tekijänoikeuksia koskevan lainsäädännön toteutumiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Mikäli opetuksen järjestäjä näkee tarpeelliseksi, käytetään etäyhteyksiä hyödyntävää opetusta. Tällöin opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa, minkä asioiden opetuksessa ja opiskelussa etäyhteyksiä hyödynnetään. Samalla etäyhteyksien opetuskäyttöä ohjaavat tavoitteet, käytännöt, toimintatavat ja toimijoiden vastuut selvitetään.

Joustava perusopetus

Joustava perusopetus

Perusopetuslain mukaan kunta voi järjestää päättämässään laajuudessa perusopetuksen 7–9 vuosiluokkien yhteydessä annettavaa joustavan perusopetuksen toimintaa. Tässä käytetään joustavan perusopetuksen toiminnasta nimitystä joustava perusopetus. Opetus toteutetaan perusopetusta koskevien säästöjen ja opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Joustavalla perusopetuksella pyritään vähentämään perusopetuksen keskeyttämistä ja ehkäisemään syrjäytymistä. Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden opiskelumotivaatiota ja elämänhallintaa. Perusopetuksen oppimäärän suorittamisen lisäksi oppilaita tuetaan, kun he siirtyvät seuraavaan koulutusvaiheeseen ja edistetään heidän valmiuksiaan menestyä opiskelussa.

Joustava perusopetus on tarkoitettu niille 7–9-luokkien oppilaille, joilla on alisuoriutumista ja heikko opiskelumotivaatio sekä oppilaille, joiden arvioidaan olevan vaarassa syrjäytyä jatkokoulutuksesta ja työelämästä. Opetuksessa korostuu moniammatillinen sekä eri hallintokuntien ja organisaatioiden välinen yhteistyö. Yhteistyöhön voivat osallistua myös ammatilliset oppilaitokset ja lukiot, vapaan sivistystyön oppilaitokset sekä nuorten työpajat. Joustavaa perusopetusta suunnittelemaan ja organisoimaan voidaan muodostaa ohjausryhmä.

Koulun toimintatapoja ja opetusmenetelmiä kehitetään niin, että ne vastaavat joustavaan perusopetukseen valittujen oppilaiden yksilöllisiä tarpeita. Erityistä huomiota kiinnitetään työmuotoihin, joilla lisätään oppilaiden osallisuutta ja yhteenkuuluvuutta koulu yhteisössä sekä vahvistetaan huoltajien ja kaikkien joustavassa perusopetuksessa työskentelevien yhteistä kasvatustyötä. Opetuksessa painotetaan toiminnallisia ja työpainotteisia opiskelumenetelmiä.

Joustava perusopetus järjestetään pienryhmämuotoisesti koulussa, työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä moniammatillista yhteistyötä sekä tuki- ja neuvontapalveluita käyttäen. Opettajan lisäksi toimintaan osallistuu nuorten sosiaalisen kasvun tukemiseen, perheiden kanssa tehtävään yhteistyöhön sekä muuhun tuki- ja neuvontatyöhön perehtynyt, opetuksen järjestäjän nimeämä ammatillinen. Opetusta voidaan tarvittaessa antaa osittain myös muun opetusryhmän yhteydessä.

Opetus toteutetaan lähiopetuksena koulussa sekä ohjattuna opiskeluna työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä. Opiskelu koulun ulkopuolella on oleellinen osa joustavaa perusopetusta. Näiden jaksojen aikana oppilaille on oikeus opettajan antamaan ohjaukseen ja opetukseen. Oppilaille annetaan opetussuunnitelman mukaisia oppimistehtäviä. Suoriutuminen oppimistehtävistä otetaan huomioon oppilaan arvioinnissa. Työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä oppilaiden kanssa työskentelevä henkilöstö tulee perehdyttää työturvallisuuteen, tietosuojaan ja salassapitoon liittyviin sekä muihin tarvittaviin sääntöihin.

Oppilas valitaan joustavaan perusopetukseen oppilaan tai huoltajan hakemuksesta. Oppilaita valittaessa heihin on sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita. Opetuksen järjestäjä päättää oppilasvalinnan perusteista ja valintamenettelyistä. Oppilasvalinnasta tehdään hallintopäätös joka valmistellaan moniammatillisesti. Jos yksittäinen oppilas siirtyy pois joustavasta perusopetuksesta ennen perusopetuksen päättymistä, tehdään joustavan perusopetuksen päättymisestä hallintopäätös.

Joustavan perusopetuksen oppilaalla on oikeus säädösten mukaiseen oppimisen ja koulunkäynnin tukeen, ohjaukseen ja oppilashuoltoon. Oppilas voi tarvittaensa saada yleistä tai tehostettua tukea. Poikkeuksellisesti joustavaan perusopetukseen voidaan ottaa myös erityistä tukea saava oppilas, mikäli oppilas kykenee noudattamaan opetuksessa käytettävää opetussuunnitelmaa ja järjestelyä voidaan pitää oppilaan edun mukaisena.

Joustavan perusopetuksen oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma tai tarkistetaan hänelle jo aiemmin laadittua oppimissuunnitelmaa. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Se sisältää soveltuvin osin samoja osa-alueita kuin tehostetun tuen aikana laadittava oppimissuunnitelma. Lisäksi oppimissuunnitelmassa kuvataan oppilaan joustavan perusopetukseen liittyvät erityispiirteet, kuten opetuksen järjestäminen koulun ulkopuolisissa oppimisympäristöissä. Mikäli oppilas saa erityistä tukea, joustava perusopetus kuvataan vastaavalla tavalla henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa eli HOJKSissa.

Opetus erityisissä tilanteissa

Opetus erityisissä tilanteissa

Oppilaan opetuksen järjestäminen ja oppilaan tarvitsema tuki edellyttää erityistä pohdintaa esimerkiksi oppilaan sairastuessa vakavasti tai vaikeassa elämäntilanteessa. Perusopetusta voidaan tällöin järjestää muun muassa sairaalaopetuksena, koulukodissa, vastaanottokodissa tai -keskuksessa taikka vankilassa tai muussa rangaistuslaitoksessa annettavana opetuksena.

Sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään sairaalassa potilaana olevalle oppilaalle opetusta siinä määrin kuin se oppilaan terveys huomioon ottaen on mahdollista. Hoidosta vastaavan sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään myös muulle erikoissairaanhoidossa olevalle oppivelvolliselle oppilaalle opetusta ja tukea siinä määrin kuin se hänen terveytensä, pedagogiset erityistarpeensa ja erikoissairaanhoidon hoidolliset ja kuntoutukselliset toimenpiteet huomioon ottaen on perusteltua, jos opetuksen järjestäminen muutoin ei ole perusopetuslain tai muun lain mukaisista tukitoimista huolimatta oppilaan edun mukaista. Myös kunta, jossa on erikoissairaanhoidon muu toimintayksikkö, voi järjestää opetusta erikoissairaanhoidossa olevalle oppilaalle. Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetuksessa yhdistyvät oppimista ja koulunkäyntiä ylläpitävä sekä oppilaan hoitotavoitteita tukeva kokonaiskuntoutuksellinen tavoite. Oppilaan opetuksen järjestäjä ja sairaalan sijaintikunta sopivat ja järjestävät moniammatillisessa yhteistyössä siirtymisen kannalta välttämättömän tuen sairaalaopetukseen tai sieltä takaisin omaan kouluun siirtyväälle oppilaalle. Sairaalaopetuksessa voidaan hyödyntää myös etäyhteyksien kautta tapahtuvaa opetusta. Oppilaan kotikunta on velvollinen maksamaan kotikuntakorvauksen sairaalakoulussa olevista oppilaista.

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten opetuksesta vastaa se kunta, johon lapsi on sijoitettu. Lastensuojelulaitokseen sijoitetun oppilaan opetuksesta vastaa laitoksessa toimiva koulu, jos laitoksella on opetuksen järjestämislupa. Lastensuojelulain perusteella sijoitettujen oppilaiden kotikunnalle on säädetty velvollisuus maksaa kotikuntakorvaus. Oppivelvollisuusikäisten vankilaopetuksesta vastaa se kunta, jossa vankila sijaitsee.

Kunta voi osoittaa oppilaan lähikouluksi sopimuksen mukaisesti oman kunnan koulun sijasta myös toisen kunnan koulun, sellaisen yksityisen yhteisön tai säätiön ylläpitämän koulun, jolla on opetuksen järjestämislupa, tai valtion koulun.

5.5 Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta

5.5 Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta

Perusopetuksen yhteydessä voidaan oppilaille järjestää kirjastotoimintaa, kerhotoimintaa ja muuta opetukseen läheisesti liittyvää toimintaa. Opetuksen järjestäjä päättää toiminnan järjestämisestä ja laajuudesta. Myös kouluruokailu, välituntitoiminta sekä koulun päivänavaukset, juhlat, retket, opintokäynnit ja leirikoulut sekä mahdollisuuksien mukaan koulumatkat järjestetään siten, että ne tukevat oppilaiden oppimiselle, monipuoliselle kehitykselle ja hyvinvoinnille asetettuja tavoitteita. Ne myös osaltaan vahvistavat kokemusta hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä ja tekevät mahdolliseksi oppilaiden näkökulmasta eheän, vireyttä vahvistavan ja vaihtelevan päivän. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään toimintaa ohjaavat tavoitteet ja järjestämisen periaatteet. Koulukohtaisesta järjestämisestä päätetään lukuvuosisuunnitelmassa.

Oppilaita kannustetaan kulkemaan koulumatkat terveyttä ja kuntoa edistävällä tavalla. Heitä opastetaan sekä itsenäisesti että koulukuljetuksin liikuttaessa huolehtimaan omasta ja muiden turvallisuudesta ja käyttäytymään matkaa tehdessään hyvin.

Koulukuljetuksen odotusaikojen valvonnasta ja ohjatusta toiminnasta sekä matkojen aikaisesta turvallisuudesta huolehditaan sopimalla menettelytavoista ja vastuuhenkilöistä. Niistä sekä kuljetusjärjestelyistä tiedotetaan oppilaille ja huoltajille. Opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle⁴²

Koulun kerhotoiminta

Koulun kerhotoiminta

Kerhotoiminta on oppituntien ulkopuolista toimintaa, jonka lähtökohtana ovat koulun kasvatukselliset, opetukselliset ja ohjaukselliset tavoitteet. Se on osa maksutonta perusopetusta ja rakentaa omalta osaltaan toiminnan yhteisöllisyyttä ja rikastuttaa koulun toimintakulttuuria. Kerhotoiminnan tehtävä on tukea oppilaiden monipuolista kasvua ja kehitystä. Kerhot tarjoavat oppilaille mahdollisuuksia tutustua erilaisiin harrastuksiin. Tavoitteena on lisätä harrastuneisuutta sekä tuottaa yhdessä tekemisen, osaamisen, onnistumisen ja ilon kokemuksia. Kerhotoiminnassa oppilaat saavat tilaisuuksia koulussa opitun soveltamiseen, luovaan toimintaan ja monimuotoiseen vuorovaikutukseen aikuisten ja toisten oppilaiden kanssa. Kerhot voivat lisätä oppilaiden osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia sekä arjen hallintaa ja turvallisuutta.

Joustavilla kerhotoiminnan ratkaisuilla tuetaan oppilaan päivän kokonaisuutta. Kerhotoiminnan järjestämis- ja toteuttamistapoja kehitetään ja oppimisympäristöä muokataan harrastuneisuutta tukevaksi. Oppilaiden osuutta kerhotoiminnan suunnittelussa lisätään. Kerhotoiminnan järjestäminen tarjoaa mahdollisuuden vahvistaa myös kodin ja koulun kasvatusyhteistyötä sekä yhteistyötä ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Koulut voivat hyödyntää kerhotoiminnan järjestämisessä eri hallintokuntien, yhteisöjen, yritysten ja järjestöjen sekä koulun muiden sidosryhmien osaamista.

Kerhotoiminta on koulun toimintaa, jota järjestetään lukuvuosisuunnitelman mukaisesti. Kerhotoiminta voi olla ennen koulupäivää, sen keskellä tai sen jälkeen. Kerhotoiminnassa pyritään tekemään yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa. Kerhotoiminnan tavoitteena on lisätä oppilaiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja motivaatiota. Samalla tavoitellaan kouluviihtyvyyden lisäämistä myönteisen vuorovaikutuksen kautta. Oppilaita voidaan ohjata hakeutumaan heille sopiviin kerhoihin.

Koulun kirjastotoiminta

Koulun kirjastotoiminta

Koulun kasvatus- ja opetustyön tukemiseksi voidaan järjestää koulukirjastotoimintaa ja toteuttaa sitä yhteistyössä lähikirjaston ja muiden kirjastojen kanssa. Kirjastotoiminnalla vahvistetaan oppilaiden yleissivistyksen ja maailmankuvan laajenemista ja avartumista. Monimuotoinen koulukirjastotoiminta tukee oppimiskäsityksen toteutumista aidoissa oppimistilanteissa ja luo oppilaille mahdollisuuksia monenlaisten vastuutehtävien hoitamiseen. Koulun kirjasto ja muut kirjastot tarjoavat aktiivisia ja virikkeisiä oppimisympäristöjä sekä monipuolisia työtapoja. Kirjastotoiminnan tehtävänä on kannustaa oppilaita omaehtoiseen lukemiseen ja omiin lukuvaihtoihin, tyydyttää heidän tiedonhaluaan, kannustaa hakemaan tietoa eri lähteistä ja arvioimaan tietolähteitä. Toiminta lisää mahdollisuuksia opetuksen eriyttämiseen, oppilaiden yksilöllisten kiinnostusten mukaiseen työskentelyyn sekä yhteistyöhön kotien kanssa. Yhdessä koulu ja kirjasto ohjaavat elinikäiseen oppimiseen ja aktiiviseen kansalaisuuteen. **Koulukirjasto toimii koulun yhteydessä ja se voi tehdä yhteistyötä paikallisen kirjastotoimen kanssa (Liite 5 Koulujen ja kirjaston yhteistyö). Aamu- ja iltapäivätoiminta voi käyttää koulukirjaston palveluita.**

Kouluruokailu

Kouluruokailu

Kouluruokailun tehtävänä on oppilaiden terveen kasvun ja kehityksen, opiskeluympäristön sekä ruokaosaamisen tukeminen. Opetukseen osallistuvalla on annettava jokaisena työpäivänä täysipainoinen maksuton ateria. Ateria nautitaan tarkoituksenmukaisesti järjestettynä ja ohjattuna ruokailuna. Kouluruokailun järjestämisessä otetaan huomioon ruokailun terveydellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen merkitys. Ruokailuhetkillä on tärkeä virkistystehtävä ja niillä edistetään kestävästä elämäntapaa, kulttuurista osaamista sekä ruoka- ja tapakasvatuksen tavoitteita. Oikea-aikainen ja kiireeton ruokailu ja mahdolliset välipalat varmistavat jaksamisen koulupäivän aikana. Viihtyisä ruokailuhetki lisää hyvinvointia koko kouluyhteisössä.

Kouluruokailu on oppilaille tärkeä osa koulupäivää. Oppilaita kannustetaan osallistumaan kouluruokailun ja etenkin ruokailuhetkien suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Opettajat huolehtivat ruokailun yhteydessä annettavasta ohjauksesta ja kasvatuksesta yhdessä koulun muiden aikuisten kanssa. Kouluruokailun tavoitteista ja järjestämisestä keskustellaan kotien kanssa ja yhdessä tuetaan oppilaiden kehitystä. Kouluruokailuun osallistumista sekä ruoan ja ruokailutilanteen laatua seurataan ja arvioidaan säännöllisesti.

Opetushenkilöstö ja ruokailusta vastaava henkilöstö tekevät yhteistyötä kouluruokailun järjestämisessä ja toiminnan kehittämisessä. Mikäli oppilaalla on yksilöllisiä ravitsemukseen sekä terveyden tai sairauden hoitoon liittyviä tarpeita, tulee oppilaan, huoltajan, ruokailusta vastaavan henkilöstön ja kouluterveydenhuollon sopia yhdessä ruokailuun liittyvistä tukitoimista ja seurannasta.

Kouluruokailun toteuttamista ohjaava terveyskasvatuksellinen tavoite on, että oppilas ymmärtää ruuan merkityksen terveyteen, hyvinvointiin ja jaksamiseen. Tämä toteutetaan siten, että oppilaita ohjataan maistamaan kaikkia ruokia ja pitämään säännöllinen ruokailurytmi. Kouluruokailun tapakasvatuksellisenä tavoitteena on hyvät ruokailutavat, ruokailuvälineiden sujuva käyttö ja ruuan kunnioittaminen sekä ruuasta kiittäminen. Kestävästä elämäntapaan ohjataan kouluruokailussa opastamalla oppilasta ottamaan ruokaa itselle sopiva määrä ja kierrättämällä ruokailun sa syntyneet jätteet. Suositetaan lähiruokaa ja vältetään raaka-aineiden pitkiä kuljetuksia. Oppilaiden ruokailuun liittyvät erityistarpeet otetaan huomioon allergioiden, eettisten ja uskonnollisten syiden takia.

Välitunnit, päivänavaukset ja muut koulun yhteiset tapahtumat

Välitunnit, päivänavaukset ja muut koulun yhteiset tapahtumat

Perusopetusasetuksen mukaan opetukseen tulee käyttää tuntia kohti vähintään 45 minuuttia ja opetukseen käytettävä aika jaetaan tarkoituksenmukaisesti opetusjaksoiksi. Osa työajasta voidaan käyttää työelämään tutustuttamiseen sekä lukuvuoden päättäjaisiin ja muihin yhteisiin tapahtumiin. Säännös luo edellytykset koulupäivän monenlaiseen rytmittämiseen sekä välituntien järjestämiseen oppilaiden hyvinvointia edistävällä tavalla. Yhteisiä tapahtumia voivat olla muun muassa koulun juhlat, teemapäivät ja retket. Opintokäynnit ja leirikoulu voivat koskea koko kouluyhteisöä tai vain joitakin tai jotakin opetusryhmää. Myös niissä hyödynnetään perusopetusasetuksen mukaista koulutyön joustavan järjestämisen mahdollisuutta. Päivän työ aloitetaan lyhyellä päivänavauksella.

Koulun yhteisöllisyyden ja oppilaiden terveen kehityksen, sosiaalisten suhteiden sekä opiskelussa jaksamisen kannalta välitunnit, päivänavaukset ja monenlaiset yhteiset tapahtumat ovat tärkeitä. Niitä hyödynnetään myös osana monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Ne vahvistavat oppilaiden laaja-alaista osaamista ja tekevät näkyväksi koulun kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta. Opintokäynnit ja leirikoulu puolestaan tarjoavat mahdollisuuksia oppimisympäristön laajentamiseen ja oppimiseen autenttisissa tilanteissa sekä yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa.

Opetuksen järjestäjällä on paljon harkintavaltaa sen suhteen, miten koulupäivä jaetaan opetusjaksoihin ja välitunteihin, mitä muuta toimintaa koulupäiviin sisältyy ja millaisia toimintamuotoja käytetään. Ratkaisut muokkaavat koulun toimintakulttuuria. Niitä tehtäessä otetaan huomioon perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämisen periaatteet.

Koulumatkat ja koulukuljetukset

Koulumatkat ja koulukuljetukset

Oppilaita kannustetaan kulkemaan koulumatkat terveyttä ja kuntoa edistävällä tavalla. Heitä opastetaan sekä itsenäisesti että koulukuljetuksiin liikuttaessa huolehtimaan omasta ja muiden turvallisuudesta ja käyttäytymään matkaa tehdessään hyvin.

Koulukuljetuksen odotusaikojen valvonnasta ja ohjatusta toiminnasta sekä matkojen aikaisesta turvallisuudesta huolehditaan sopimalla menettelytavoista ja vastuuhenkilöistä. Niistä sekä kuljetusjärjestelyistä tiedotetaan oppilaille ja huoltajille. Koulun tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta, koulumatkalla tapahtuneesta kiusaamisesta, väkivallasta tai häirinnästä tekoihin syylistyneiden sekä niiden kohteina olleiden oppilaiden huoltajille ja tarvittaessa tukea huoltajia asian selvittämisessä.

Koulumatkoista ja kuljetuksista sekä niihin liittyvistä toimintatavoista tiedotetaan oppilaille ja huoltajille koulukohtaisesti vuosittain. Koulumatkoja ja kuljetuksia varten on tehty koulukuljetuksia koskevat kuntakohtaiset periaatteet, joita täydennetään ja päivitetään tarpeen mukaan. Koulukuljetuksia koskevat periaatteet perusopetuksessa on opetussuunnitelman liitteenä (Liite 8 Koulukuljetuksia koskevat periaatteet).

LUKU 6 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa

6.1 Arvioinnin tehtävät perusopetuksessa

Teksti

Perusopetuslain ja -asetuksen mukaan perusopetuksen oppilaan arvioinnilla on kaksi toisiaan tukevaa tehtävää. Arvioinnin tehtävänä on

- ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kehittää oppilaiden itsearvioinnin taitoja (formatiivinen arviointi).

- määrittää, missä määrin oppilas on saavuttanut oppiaineille asetetut tavoitteet (summatiivinen arviointi).

Perusopetuksessa arviointi kohdistuu oppimiseen, osaamiseen, työskentelyyn ja käyttäytymiseen. Opiskelun ohjaaminen ja kannustaminen sekä itsearvioinnin taitojen kehittäminen toteutuvat formatiivisen arvioinnin avulla. Summatiivisesti arvioidaan sitä, miten oppilas on saavuttanut eri oppiaineille asetetut tavoitteet.

Arvioinnin tehtävien toteuttamisessa tulee noudattaa arvioinnin yleisiä periaatteita. Kouluissa tulee olla yhtenäiset arvioinnin periaatteet ja käytänteet, jotka ilmenevät koulun arviointikulttuurissa. Opetuksen järjestäjä seuraa arvioinnin periaatteiden toteutumista kouluissa ja tukee yhtenäisen arviointikulttuurin kehittymistä.

6.1.1 Formatiivinen arviointi

Formatiivisen arvioinnin tehtävänä on ohjata oppilaan opintojen edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Formatiivinen arviointi auttaa oppilasta ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämään työskentelyään oppiaineille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Formatiivinen arviointi on osa opetusta.

Formatiivinen arviointi on oppimista tukevaa ja ohjaavaa palautetta. Palautteen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään oppiaineen tavoitteet, hahmottamaan oma edistymisensä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin sekä se, miten voi parantaa suoriutumistaan suhteessa tavoitteisiin ja arviointikriteereihin.

Itsearviointi ja vertaispalaute ovat osa formatiivista arviointia. Oppilaat harjoittelevat opettajan ohjaamana itsearvioinnin ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja. Niitä tulee harjoitella osana kaikkien oppiaineiden opiskelua. Itsearviointi ja vertaispalaute eivät vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon.

Itsearviointi ja vertaisarviointi kohdistuvat työskentelyyn, oppimiseen ja käyttäytymiseen. Ne ovat osa ryhmän työskentelyä, monipuolista, jatkuvaa ja vuorovaikutteista toimintaa. Koulut määrittävät, miten itsearviointi ja vertaisarviointi toteutetaan.

Oppilaille on selvitettävä oppiaineiden tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet ikäkaudelle tarkoituksenmukaisella tavalla. Jokaisen oppilaan tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaan arvioidaan. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan lukuvuoden aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä. Formatiivista arviointia tehdään aina perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettujen ja paikallisessa opetussuunnitelmassa täsmennettyjen oppiaineiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään Luvussa 13 vuosiluokat 1-2, Luvussa 14 vuosiluokat 3-6 ja Luvussa 15 vuosiluokat 7-9 kunkin oppiaineen kohdalla miten formatiivista arviointia toteutetaan.

Formatiivinen arviointi ei edellytä dokumentointia.

6.1.2 Summatiivinen arviointi

Summatiivisen arvioinnin tehtävänä on kuvata, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut opetussuunnitelmassa oppiaineille asetetut tavoitteet.

Summatiivinen arviointi tehdään vähintään jokaisen lukuvuoden päätteeksi sekä perusopetuksen päättyessä. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan kuitenkin myös lukuvuoden aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä. Tietoa annetaan Wilman kautta, puhelimitse, vanhempainvartissa ja muissa mahdollisissa tapaamisissa. Kunkin lukuvuoden päättyessä oppilaalle annetaan lukuvuositodistus, jota varten tehdään summatiivinen arviointi siitä, miten oppilas on kyseisenä lukuvuonna saavuttanut tavoitteet opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Lukuvuositodistukseen sisältyy myös käyttäytymisen arviointi.

Summatiivinen arviointi tehdään suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja niiden pohjalta paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain tarkennettuihin oppiaineiden tavoitteisiin. Lukuvuoden päätteeksi tehtävä arviointi on summatiivinen kokonaisarviointi oppilaan koko lukuvuoden suoriutumisesta. Päätösarviointi kohdistuu oppiaineille asetettuihin tavoitteisiin perusopetuksen oppimäärän päättyessä.

Oppilaille on selvitettävä oppiaineiden tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet ikäkaudelle tarkoituksenmukaisella tavalla. Jokaisen oppilaan tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaan arvioidaan.

Summatiivisen arvioinnin tekee aina oppilasta opettanut opettaja, tai jos opettajia on useita, opettajat yhdessä.

Opettajan tulee dokumentoida luotettavalla tavalla esimerkiksi Wilmaan ja/tai omaan päiväkirjaan arvioinnin niistä näytöistä, jotka vaikuttavat oppilaan summatiiviseen arviointiin.

6.8 Perusopetuksen päätösarviointi

Teksti

Päättöarvioinnin tehtävänä on määrittää, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa oppiaineille asetetut tavoitteet perusopetuksen päättyessä. Päättöarvioinnissa annettava numeroarvosana tai sanallinen arvio kuvaa oppilaan osaamisen tasoa suhteessa kunkin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Päättötodistus annetaan perusopetuksen päättyessä oppilaalle, joka on saavuttanut perusopetuksen koko oppimäärän tavoitteet vähintään arvosanan 5 edellyttämän osaamisen mukaisesti.

Päättöarviointi tehdään vuosiluokkien 7–9 aikana osoitetun osaamisen perusteella suhteessa oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin käyttäen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteereitä.

6.2. Arvioinnin yleiset periaatteet

Teksti

Arvioinnissa tulee noudattaa seuraavia periaatteita jokaisella vuosiluokalla.

Arviointi on yhdenvertaista

Arviointi perustuu kaikilla vuosiluokilla oppilaiden yhdenvertaiseen kohteluun. Vuosiluokkien 1–8 päätteeksi annetun lukuvuosiarviointin ja perusopetuksen päättöarvioinnin tulee perustua perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa täsmennettyihin tavoitteisiin. Jokaisen oppilaan tulee saada tietää, mitä on tarkoitus oppia ja miten oppimista, osaamista, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan. Päättöarvosanat muodostetaan valtakunnallisesti yhdenvertaisin perustein.

Arviointi edellyttää avoimuutta, yhteistyötä ja osallisuutta

Arvioinnin tehtävänä on auttaa oppilasta hahmottamaan opintojensa etenemistä. Tämä edellyttää vuorovaikutusta opettajan ja oppilaan välillä sekä palautteen antamista tavoitteiden saavuttamisen edistämiseksi. Arvioinnin toteuttamiseen liittyy oppilaiden osallisuuden mahdollistaminen, vahvuuksien tunnistaminen ja kannustaminen. Arvioinnin toteuttaminen edellyttää yhteistyötä sekä koulussa että kotien kanssa. Yhteistyön tarkoituksena on selkiyttää huoltajille arvioinnin periaatteita ja käytänteitä. Oppilaan ja huoltajan tulee saada riittävästi tietoa oppilaan oppimisesta, osaamisesta, työskentelystä ja käyttäytymisestä. Oppilaalla ja huoltajalla on oikeus saada tieto arvioinnin perusteista ja siitä, miten niitä on sovellettu oppilaan arviointiin. Tiedottaminen huoltajille tapahtuu pääasiassa Wilman kautta. Wilman kautta annetaan jatkuvaa arviointipalautetta. Lisäksi arvioinnin perusteita voidaan käydä läpi vanhempainilloissa ja -varteissa. Painotetaan erityisesti kannustavan palautteen antamista. Arviointi on suunnitelmallista ja johdonmukaista. Arviointikäytännöt on suunniteltava johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi ja varmistettava arviointiperiaatteiden yhtenäisyys koulussa. Arviointia toteutetaan sekä lukuvuoden aikana että sen päättyessä. Arvioinnin tulee kohdistua vain siihen, mitä paikallisessa opetussuunnitelmassa on asetettu tavoitteeksi. Opettaja toteuttaa arvioinnin näyttöihin perustuen. Oppilaiden suorituksia ei verrata toisiinsa. Arviointi ei kohdistu oppilaiden persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arvioinnin avulla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan oppilaiden tarpeiden mukaisesti. Arviointi toimii myös tärkeänä välineenä oppilaan mahdollisten tuen tarpeiden tunnistamisessa. Opettajien yhteistyö kouluyhteisössä on välttämätöntä arvioinnin johdonmukaisuuden toteutumiseksi.

Arviointi on monipuolista

Oppilaiden oppimista, osaamista, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan monipuolisesti. Monipuolinen arviointi perustuu eri menetelmin kerättyihin näyttöihin. Opettaja valitsee arviointimenetelmät arvioinnin tehtävien ja oppiaineen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Oppilaalle tulee tarjota mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan ja osaamistaan eri tavoin ja tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisin keinoin. Arviointimenetelmien valinnassa on otettava huomioon, että vain yhden arviointimenetelmän avulla ei voida arvioida kaikkia oppiaineille asetettuja tavoitteita. Arviointikulttuurin kehittämisen paikalliset painopistealueet ovat oppilaiden osallisuutta edistävä, vuorovaikutteinen ja ratkaisukeskeinen toimintatapa, arvioinnin kohdistuminen oppimisprosessiin ja vertaisarviointiin ohjaaminen.

Arviointi perustuu tavoitteisiin ja kriteereihin

Oppimisen, osaamisen ja työskentelyn arvioinnin tulee perustua perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain tarkennettuihin oppiaineiden tavoitteisiin. Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin. Oppilaan osaamisen arvioinnissa käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä, oppiaineiden tavoitteista johdettuja arviointikriteereitä. Arviointikriteerit on laadittu eri vuosiluokkien päätteeksi annettavaan arviointiin ja päättöarviointiin. Kriteerit eivät ole oppilaille asetettuja tavoitteita, vaan ne määrittelevät eri arvosanoihin vaadittavan osaamisen tason.

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, hänen suorituksiaan arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän yhteisiin tavoitteisiin edellä mainittuja arviointikriteerejä käyttäen.

Yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa opiskelevien oppilaiden suorituksia arvioidaan näissä oppiaineissa suhteessa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin. Osaamisen tason määrittelyssä ei käytetä edellä mainittuja arviointikriteerejä. Oppimäärä yksilöllistetään vasta, kun oppilas ei tuetustikaan näytä saavuttavan arvosanan 5 edellyttämää osaamisen tasoa.

Toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa toiminta-alueittain määriteltyihin tavoitteisiin.

Jos oppilas on opiskellut oppimissuunnitelmassa määriteltyjen oppiaineen erityisten painoalueiden mukaisesti, hänen suorituksensa arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä arviointikriteereitä käyttäen.

Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden ikäkaus ja edellytykset

Arviointikäytänteet suunnitellaan ja toteutetaan oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti. Oppilaiden erilaiset tavat oppia ja työkennellä otetaan huomioon ja huolehditaan siitä, ettei osaamisen osoittamiselle ole esteitä.

Arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet. Oppimisen tuen tarpeet sekä muut osaamisen osoittamista vaikeuttavat syyt tulee ottaa arviointikäytänteissä huomioon siten, että oppilaalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Maahanmuuttajataustaisten ja vieraskielisten oppilaiden arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaidon taso koulun opetuskielessä sekä arvioinnin kohteena olevan oppiaineen tiedonalan kielessä.

6.3 Oppimisen ja osaamisen arviointi

Teksti

Perusopetuksessa arviointi kohdistuu oppilaan oppimiseen ja osaamiseen. Oppimisen arviointi liittyy oppimisprosessin ohjaamiseen ja siitä annettavaan palautteeseen. Osaamisen arviointi puolestaan kohdistuu oppilaan tiedollisen ja taidollisen osaamisen tasoon. Oppilaan oppimista ohjataan ja osaamista arvioidaan aina suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa eri oppiaineille määriteltyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain täsmennettyihin tavoitteisiin.

Oppilaan osaamisen arvioinnissa käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä, tavoitteista johdettuja arviointikriteereitä eri vuosiluokkien päätteeksi annettavassa arvioinnissa ja päättöarvioinnissa.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden saavuttamista ei arvioida oppiaineista erillisinä. Kun opettaja toteuttaa arvioinnin oppiaineiden tavoitteiden ja kriteereiden mukaisesti, tulevat myös laaja-alaisen osaamisen tavoitealueet arvioiduiksi.

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä arviointikriteerejä käyttäen.

Yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa opiskelevien oppilaiden suorituksia arvioidaan näissä oppiaineissa suhteessa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin eikä osaamisen tason määrittelyssä käytetä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä arviointikriteerejä.

6.4 Työskentelyn arviointi

Teksti

Työskentelyn arviointi on osa oppiaineen arviointia. Työskentelyä ei siis arvioida oppiaineista erillisenä. Työskentelyn arviointi perustuu perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain täsmennettyihin oppiaineiden tavoitteiden sisältämiin työskentelytaitojen tavoitteisiin. Kun opettaja toteuttaa arvioinnin oppiaineiden tavoitteiden ja kriteerien mukaisesti, tulee myös työskentely arvioiduksi.

Työskentelytaidoilla tarkoitetaan perusopetuksen aikana kehittyvää taitoa työkennellä itsenäisesti ja yhdessä, taitoa suunnitella ja arvioida omaa työskentelyään, taitoa toimia vastuullisesti ja parhaansa yrittäen sekä taitoa toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.

Oppilaan työskentelyyn liittyviä erityistarpeita tulee tarvittaessa kirjata oppimissuunnitelmaan tai henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan (HOJKS), jotta ne voidaan ottaa huomioon työskentelyn arvioinnin suunnittelussa ja toteutuksessa.

6.5 Käyttäytymisen arviointi

Teksti

Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen. Käyttäytymiselle asetetut tavoitteet perustuvat koulun toimintatapoihin ja järjestysääntöihin. Käyttäytyminen arvioidaan todistuksissa omana kokonaisuutena, eikä siitä saatu arvosana tai sanallinen arvio vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon.

Oppilaan käyttäytymiseen liittyvät erityistarpeet tulee tarvittaessa kirjata oppimissuunnitelmaan tai henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan (HOJKS), jotta ne voidaan ottaa huomioon käyttäytymisen arvioinnin suunnittelussa ja toteutuksessa.

Käyttäytyminen arvioidaan asetettujen tavoitteiden perusteella (LIITE 9) väli- ja lukuvuosiarvioinnin yhteydessä. Sanallisessa todistuksessa käyttäytyminen arvioidaan erillisellä liitteellä.

6.6 Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana

Teksti

6.6.1 Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain

Teksti

Oppilas siirtyy seuraavalle vuosiluokalle, jos hän on saanut vuosiluokan oppimäärään sisältyvissä oppiaineissa vähintään välttävää tietoa ja taitoja osoittavan numeron tai vastaavan sanallisen arvioinnin. Oppilas voi myös siirtyä seuraavalle vuosiluokalle, vaikka hänen vuosiluokan suorituksensa jossakin oppiaineissa olisi hylätty, jos arvioidaan, että hän kykenee selviytymään seuraavan vuosiluokan opinnoista hyväksytysti. Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle, jos hänen lukuvuotta koskeva suorituksensa yhdessä tai useammassa vuosiluokan oppimäärään kuuluvassa oppiaineessa on tukitoimista huolimatta hylätty.

Mikäli oppilaan koko vuosiluokan suoritus jossakin oppiaineessa on vaarassa tulla hylätyksi, tulee siitä tiedottaa lukuvuoden aikana oppilasta ja huoltajaa sekä sopia toimenpiteistä oppimisen tukemiseksi. Ennen luokalle jättämistä oppilaalle tulee varata mahdollisuus opetukseen osallistumatta osoittaa saavuttaneensa asianomaisessa oppiaineessa hyväksyttävät tiedot ja taidot erillisessä näytössä. Mahdollisuuksia voidaan antaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla yksi tai useampia lukuvuoden aikana tai lukuvuoden koulutyön päätyttyä. Erillinen näyttö voi sisältää monipuolisesti erilaisia suullisia, kirjallisia ja muita suorituksia, joilla oppilas parhaiten kykenee osoittamaan osaamisensa.

Jos suoritusmahdollisuus annetaan lukuvuoden koulutyön päätyttyä, vuosiluokalle jättämisestä voidaan koulutyön päätyttyä tehdä lukuvuositolustukseen ehdollinen päätös. Päätöksessä mainitaan ne vuosiluokan oppimäärän osa-alueet, joiden hyväksytyt suorittaminen erillisessä näytössä on vuosiluokalta siirtymisen edellytys.

Oppilas voidaan myös jättää vuosiluokalle, vaikka hänellä ei ole hylättyjä suorituksia, jos se katsotaan hänen yleisen koulumenestyksensä vuoksi tarkoituksenmukaiseksi. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee tällöin varata mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä. Vuosiluokalle jäävän oppilaan suoritukset asianomaiselta luokalta raukeavat.

Koulujen lukuvuosisuunnitelmassa määrätään koepäivä, jolloin oppilaalla on ennen luokalle jättämistä mahdollisuus erillisessä kokeessa lukuvuoden päättymisen jälkeen osoittaa saavuttaneensa hyväksyttävät tiedot ja taidot.

6.6.2 Eteneminen oman opinto-ohjelman mukaan

Teksti

Oppilas voi edetä opinnoissa vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijaan vuosiluokkiin sitomattomasti oman opinto-ohjelman mukaisesti. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään opintokokonaisuuksista, joiden suorittaminen hyväksytysti on edellytyksenä opinnoissa etenemiseen asianomaisessa oppiaineessa. Oman opinto-ohjelman mukaan opiskeleva oppilas saa lukuvuoden päätteeksi lukuvuositolustuksen kyseisenä lukuvuonna hyväksytysti suorittamistaan opinnoista ja siirtyä lukuvuoden koulutyön päätyttyä opinnoissaan eteenpäin.

Oman opinto-ohjelman mukaisella etenemisellä voidaan tarvittaessa välttää luokalle jättäminen, jonka myötä oppilaan kaikki opinnot kyseiseltä vuosiluokalta raukeaisivat. Oman opinto-ohjelman mukaisesti etenevä oppilas voidaan jättää vuosiluokalle vain yleisen heikon koulumenestyksen perusteella. Yhdeksännellä vuosiluokalla oleva oppilas luetaan tämän vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai eroaa koulusta.

6.7 Lukuvuoden päätteeksi arvioitavat yhteiset oppiaineet ja valinnaiset aineet

Teksti

Perusopetuksessa kaikki oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluvat yhteiset oppiaineet arvioidaan kunkin lukuvuoden päätteeksi erillisinä. Arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, ympäristöoppi, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämänkatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous. Lukuvuositolustukseen merkitään sanallinen arvio tai arvosana siitä, miten oppilas on saavuttanut opinto-ohjelmaansa kuuluneiden oppiaineiden tavoitteet lukuvuoden aikana.

Vuosiluokilla 1-2 arviointi on sanallista. 3. luokan välitodistus on sanallinen ja lukuvuositolustus on sanallisen ja numeroarvioinnin yhdistelmä. Vuosiluokkien 4-9 väli- ja lukuvuositolustus on numeerinen. Numeroarvioinnin ohessa on mahdollista antaa sanallista palautetta. Se annetaan

aina todistuksen liitteenä. (LIITE 11).

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opetettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, jolloin oppilas saa yhden sanallisen arvion tai arvosanan kustakin taide- ja taitoaineesta kaikilla niillä vuosiluokilla, joilla hän niitä opiskelee. Taide- ja taitoaineiden valinnaisina tunteina tarjotuista ja suoritetuista opinnoista ei anneta todistuksiin erillistä sanallista arviota tai arvosanaa.

Taide- ja taitoaineiden valinnaisista opinnoista ei tule erillistä arviota lukuvuosi- tai päättötodistukseen, vaan ne arvioidaan osana kaikille yhteisten taide- ja taitoaineiden oppimääriä.

Monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa opiskellut oppiaineiden tavoitteet ja sisällöt sekä monialaisten oppimiskokonaisuuksien opiskelun yhteydessä annetut näytöt otetaan huomioon kunkin oppiaineen arvosanaa muodostettaessa. Oppiainekohtainen arviointi tulee suunnitella ja olla oppilaiden tiedossa jo oppimiskokonaisuuden alkaessa. Monialaisista oppimiskokonaisuuksista ei anneta erillisiä sanallisia arvioita tai arvosanoja.

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti hyväksyty-merkinnällä.

Valinnaisena aineena voidaan tarjota perusopetuksen yhteisten aineiden syventäviä ja soveltavia opintoja tai useasta aineesta muodostettuja oppiainekokonaisuuksia.

Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan jonkin yhteisen aineen syventäväksi opinnoiksi, sen suoritus voi korottaa kyseisen oppiaineen arvosanaa yhdellä numerolla.

Perusopetuksen tuntijaon mukaiset valinnaiset aineet arvioidaan vuosiluokilla 1–3 opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti joko sanallisesti tai numeroin. Vuosiluokilla 4–9 vähintään 2 vuosiviikkotunnin laajuisista valinnaisista aineista annetaan numeroarvosana.

6.8 Perusopetuksen päättöarviointi

Teksti

Päättöarvioinnin tehtävänä on määrittää, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa oppiaineille asetetut tavoitteet perusopetuksen päätyessä. Päättöarvioinnissa annettava numeroarvosana tai sanallinen arvio kuvaa oppilaan osaamisen tasoa suhteessa kunkin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Päättötodistus annetaan perusopetuksen päätyessä oppilaille, joka on saavuttanut perusopetuksen koko oppimäärän tavoitteet vähintään arvosanan 5 edellyttämän osaamisen mukaisesti.

Päättöarviointi tehdään vuosiluokkien 7–9 aikana osoitetun osaamisen perusteella suhteessa oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin käyttäen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyjä päättöarvioinnin kriteereitä.

6.8.1 Päättöarvosanan muodostaminen

Teksti

Päättöarvosanan muodostaminen perustuu oppilaan osoittaman osaamisen tasoon suhteessa oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt oppiaineen oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niiden oppiaineiden tavoitteiden, joiden osalta osaaminen on osoitettu vuosiluokilla 7 ja 8, arviointi otetaan huomioon päättöarviointia tehtäessä. Näihin tavoitteisiin perustuva osaamisen taso tulee arvioida käyttäen päättöarvioinnin kriteereitä.

Päättöarvosana on oppiaineen tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.

Työskentelyn arviointi sisältyy oppiaineen arvosanaan myös päättöarvioinnissa.

6.8.3. Arvioitavat yhteiset oppiaineet päättöarvioinnissa

Teksti

Perusopetuksen päättöarvioinnissa numeroin arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämänkatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous. Päättöarvioinnin kriteerit määrittelevät numeroarvosanoihin 5, 7, 8 ja 9 vaadittavan osaamisen tason kussakin oppiaineessa.

Äidinkiessä ja kirjallisuudessa oppilas on voinut opiskella kahta tähän oppiaineeseen määriteltyä eri kielen oppimäärää. Tällöin arvioidaan molemmat oppilaan suorittamat äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimäärät.

Jos oppilas on vaihtanut äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen tai vieraiden kielen oppimäärää, arvioidaan päättöarvioinnissa se oppimäärä, jota hän on viimeksi opiskellut. Samoin menetellään, jos oppilas on vaihtanut katsomusaineesta tai sen oppimäärästä toiseen.

Mikäli oppilas on perusopetuslain 18 §:ssä tarkoitetulla päätöksellä vapautettu kokonaan jonkin perusopetuksen oppimäärään kuuluvan oppiaineen opiskelusta, ei tätä oppiainetta arvioida. Oppiaineen opiskelusta vapauttamiseen tulee olla erityisen painavat syyt ja sen tulee perustua jokaisen oppilaan osalta yksilölliseen ratkaisuun.

6.8.4 Taide- ja taitoaineiden oppimäärien arviointi päättöarvioinnissa

Teksti

Kaikille oppilaille yhteisiä taide- ja taitoaineita ovat musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta ja kotitalous. Paikallinen tuntijako ja mahdolliset oppilaiden omat valinnat vaikuttavat siihen, milloin oppilaille annetaan päättötodistukseen tuleva arvosana eri taide- ja taitoaineissa.

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, jolloin oppilas saa yhden arvosanan kustakin taide- ja taitoaineesta päättötodistukseen. Taide- ja taitoaineiden valinnaisina tunteina tarjotuista ja suoritetuista opinnoista ei anneta päättötodistukseen erillistä arvosanaa.

Päättöarvosanaa muodostettaessa käytetään näihin oppiaineisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteereitä. Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun kunkin taide- ja taitoaineen koko oppimäärä, sisältäen myös mahdolliset valinnaiset taide- ja taitoaineiden tunnit, on opiskeltu. Kunkin taide- ja taitoaineen osalta päättötodistukseen merkitään oppilaan opiskelemaan oppimäärän laajuus.

6.8.5 Valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa

Teksti

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti hyväksyty-merkinnällä. Yhteiseen oppiaineeseen liittyvässä sanallisesti arvioitavassa valinnaisessa aineessa osoitettu osaaminen voi korottaa kyseisen oppiaineen päättöarvosanaa **yhdeällä numerolla**. **Koulukohtaisesti määritellään onko valinnaisen aineen alle kahden vuosiviikkotunnin oppimäärä jonkin yhteisen aineen syventävä opinto.**

6.8.6 Johonkin oppiaineeseen painottuva opetus ja päättöarviointi

Teksti

Mikäli koulu painottaa opetussuunnitelmassaan jotakin oppiainetta tai oppiainekokonaisuutta tai toteuttaa kaksikielistä opetusta, ovat opetuksen koulukohtaiset tavoitteet tässä oppiaineessa tai kielessä yleensä korkeammat kuin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetetut tavoitteet. Oppilaiden yhdenvertaisuuden vuoksi myös painotetussa opetuksessa tai kaksikielisessä opetuksessa tulee oppilaiden suoriutumista kuitenkin arvioida perusopetuksen päättyessä suhteessa oppiaineiden tavoitteisiin. Osaamisen tason määrittämisessä käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteereitä.

Jos painotettu opetus toteutetaan käyttäen valinnaisten aineiden vuosiviikkotunteja, arviointi suoritetaan näiden tuntien osalta valinnaisten aineiden arvioinnin periaatteita noudattaen. Kaksikielisessä opetuksessa oppilaan opiskelemaan kohde- tai kielikyöpykielen osaaminen arvioidaan vieraiden kielten tai toisen kotimaisen kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien mukaan.

Painotetusta opetuksesta ja oppilaan suoriutumisesta siinä voidaan tarvittaessa antaa lisätietoja erillisellä todistuksen liitteellä.

6.8.2 Erityistä tukea saavan oppilaan päättöarviointi

Teksti

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, hänen suoriutumistaan arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin käyttäen päättöarvioinnin kriteereitä. Jos oppilas opiskelee yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa, arvioidaan oppilaan suoriutumista näissä oppiaineissa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) suhteessa hänelle määriteltyihin, yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin ja sisältöihin, ei päättöarvioinnin kriteereihin.

Yksilöllistettyjen oppimäärien mukaisesti opiskeltujen oppiaineiden arvioinnissa voidaan antaa numeroarvosanan sijaan sanallinen arvio myös päättöarvioinnissa. Oppimäärän yksilöllistäminen tehdään vasta silloin, kun oppilas ei annetusta tuesta huolimatta näytä saavuttavan arvosanan 5 edellyttämää osaamisen tasoa.

Pidennetyt oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan päättöarviointi perustuu perusopetuksen oppiaineiden yleisiin oppimääriin tai yksilöllistettyihin oppimääriin sen mukaan, mitä oppilaan erityistä tukea koskevassa päätöksessä on päätetty. Jos pidennetyt oppivelvollisuuden piirissä oleva oppilas opiskelee opintokokonaisuuksia, annetaan arviointi todistuksessa kuitenkin oppiaineittain.

Jos oppilaan opiskelu on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi perustuu oppilaan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) asetettuihin tavoitteisiin, ja jokaisesta toiminta-alueesta annetaan sanallinen arvio.

6.9 Poissaolojen vaikutukset arviointiin

Teksti

Oppilaan tulee osallistua opetukseen, ellei hänelle ole sairaudesta tai muusta erityisestä syystä tilapäisesti myönnetty siitä vapautusta. Oppilaan opiskelu ja siihen perustuva arviointi voidaan järjestää osittain toisin, jos se on perusteltua oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä.

Jos oppilas on luvottomasti poissa eikä osallistu opetukseen, kokeisiin eikä muihinkaan hänelle tarjottuihin näyttömahdollisuuksiin, eikä hänellä ole hyväksytyjä suorituksia suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltyihin oppiaineen tavoitteisiin, hän voi saada oppiaineesta hylätyn arvosanan lukuvuositoludistukseen.

6.10 Arvioinnin uusiminen ja oikaisu

Teksti

Mahdollisuus arvioinnin uusimiseen ja oikaisuun koskee päättöarviointia sekä opinnoissa etenemistä ja vuosiluokalle jättämistä koskevaa päätöstä. Pyyntö arvioinnin uusimisesta osoitetaan koululle ja huoltajan on tehtävä se kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja oppilaan opettajat yhdessä.

6.12 Erityinen tutkinto ja siitä annettavat todistukset

Teksti

Perusopetuksen oppimäärä tai sen osa voidaan suorittaa perusopetuslaissa ja -asetuksessa tarkoitetussa erityisessä tutkinnossa[24]. Erityisen tutkinnon voi järjestää se, jolla on lupa järjestää perusopetusta. Erityiseen tutkintoon osallistuvan tulee osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat perusopetuksen eri oppiaineiden yleisen oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja.

Erityisessä tutkinnossa käytettävät todistukset ovat

1. todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta
2. todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä
3. todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta

Jos oppilas tai muu henkilö suorittaa perusopetuksen jonkin oppiaineen oppimäärän erityisessä tutkinnossa, hänelle annetaan todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta. Todistuksesta tulee käydä ilmi suoritettu oppiaine ja oppimäärä. Samaa todistukseen voidaan merkitä useamman oppiaineen suoritukset. Vain osan perusopetuksen oppimäärästä, kuten vuosiluokan oppimäärän, suorittaneelle annetaan todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä.

Jos perusopetuksen koko oppimäärä on suoritettu erityisessä tutkinnossa, annetaan todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Todistuksiin merkitään samat yleistiedot kuin päättötodistukseen. Suoritetuista oppiaineista merkitään oppiaineen nimi, oppimäärä sekä arvosana.

Oppivelvollisen on suoritettava hyväksytysti kaikki perusopetuksen oppimäärään kuuluvat yhteiset oppiaineet saadakseen todistuksen perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Koulutuksen järjestäjä nimeää tutkinnon suorittamisen valvojan (rehtorin), joka antaa tutkinnon järjestämisen aineenopettajan/-opettajien tehtäväksi.

6.13 Paikallisesti päätettävät asiat

Teksti

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt arvioinnin linjaukset siirretään paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan noudatettaviksi. Myös valtakunnalliset arviointikriteerit 6. vuosiluokan loppuun sekä päättöarvioinnin kriteerit siirretään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan noudatettaviksi.

Lisäksi opetuksen järjestäjä täsmentää paikallisessa opetussuunnitelmassa seuraavat asiat:

- yhteistyö huoltajien kanssa arvioinnin osalta
- arvioinnista tiedottamisen muodot

- käyttäytymisen arviointi ja sen perustana olevat tavoitteet
- valinnaisten aineiden arviointi sen mukaan, miten opetuksen järjestäjä niitä tarjoaa
- opinnoissa etenemisen, vuosiluokalta siirtymisen ja vuosiluokalle jättämisen periaatteet ja käytännöt
- sanallisen arvon ja numeroarvosanan antaminen todistuksissa eri oppiaineissa sekä käyttäytymisen arvioinnissa
- valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa sen mukaan, miten opetuksen järjestäjä niitä tarjoaa
- välitodistukset, mikäli opetuksen järjestäjä niitä päättää antaa
- erityisen tutkinnon suorittamisen mahdollisuudet ja ajankohdat.

6.11 Todistukset

Teksti

Perusopetuksessa käytettävät todistukset ovat

1. lukuvuositodistus
2. välitodistus
3. erotodistus
4. päättötodistus.

Opetuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

6.11.1 Sanalliset arviot ja numeroarvosanat todistuksissa

Teksti

Vuosiluokilla 1–3 arviointi lukuvuositodistuksiin ja mahdollisiin välitodistuksiin annetaan sanallinen arvio tai numeroarvosana opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti. Mikäli annetaan sanallinen arvio, todistuksesta tulee ilmetä, onko oppilaan suoritus hyväksytty vai hylätty.

Vuosiluokilla 1-2 arviointi on sanallista. 3. luokan välitodistus on sanallinen ja lukuvuositodistus on sanallisen ja numeroarvioinnin yhdistelmä. Vuosiluokkien 4-9 väli- ja lukuvuositodistus on numeerinen. Numeroarvioinnin ohessa on mahdollista antaa sanallista palautetta. (LIITE 11).

Vuosiluokkien 4–8 lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa annetaan numeroarvosanat. Päättötodistuksessa ja mahdollisessa 9. vuosiluokan välitodistuksessa annetaan numeroarvosanat. Numeroarvosanaa voidaan täydentää kuvailevalla sanallisella arviolla, joka annetaan todistuksen liitteenä.

Käyttäytymisestä annetaan numeroarvosana lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa vuosiluokilla 4–8. Jos käyttäytymisestä annetaan vuosiluokilla 1–3 sanallinen arvio, se annetaan todistuksen liitteellä. Vuosiluokilla 1-3 käytöksen sanallinen arviointi annetaan liitteellä. Myös numeroarvosanaa täydentävä sanallinen käyttäytymisen arvio annetaan todistuksen liitteenä. Käyttäytymisen sanallista arviota koskevasta liitteestä merkitään tieto todistuksen lisätietoihin.

Sanallista arviota voidaan käyttää päättöarviointia lukuun ottamatta myös niiden oppilaiden arvioinnissa, joiden äidinkieli on muu kuin opetuksessa käytettävä kieli. Yksilöllistetyistä oppimääräistä annetaan sanallinen arvio tai numeroarvosana opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. **Yksilöllistetyn oppimäärän suoritukset arvioidaan suhteessa HOJKSin tavoitteisiin sanallisesti ja numeroarviointina vuosiluokittain kuten edellä. Yksilöllistetty oppimäärä merkitään tähdellä.** Toiminta-alueittain annettavassa opetuksessa käytetään sanallista arviota.

6.11.2 Lukuvuositodistus

Teksti

Oppilaalle tulee antaa lukuvuositodistus lukuvuoden päättyessä jokaisella vuosiluokalla lukuun ottamatta vuosiluokkaa 9, jolloin oppilas saa päättötodistuksen. Lukuvuositodistukseen merkitään oppilaan opinto-ohjelma ja oppiaineittain sanallinen arvio tai numeroarvosana siitä, missä määrin oppilas on saavuttanut asetetut tavoitteet lukuvuoden aikana. Lukuvuositodistus on päätös oppilaan siirtymisestä seuraavalle luokalle tai hänen jättämisestään luokalle.

Kun todistuksessa käytetään numeroarvosanaa, todistukseen merkitään myös arviointiasteikko.

Sanallista arviota voidaan käyttää lukuvuositodistuksissa vuosiluokilla 1–3. Sanallistakin arvioista tulee käydä ilmi, onko oppilas suoriutunut hyväksytysti lukuvuoden opinnoista kussakin opinto-ohjelmaansa kuuluvassa oppiaineessa.

Lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa käyttäytymisen numeroarvosana merkitään todistukseen. Silloin kun käyttäytymisestä kirjoitetaan sanallinen arvio, se annetaan todistuksen liitteenä.

Uskonnon ja elämäntietämisen sanallinen arvio tai numeroarvosana merkitään lukuvuositodistukseen ja mahdollisiin välitodistuksiin muodossa "uskonto/elämäntietäminen" erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta oppilas on opiskellut. Oppilaan opiskelemaa uskonnon oppimäärää ei merkitä todistuksiin. Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa sanallinen arvio tai numeroarvosana merkitään todistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnon yhdyksunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua sanallista arviota tai numeroarvosanaa ei merkitä todistukseen.

Jos oppilas on opiskellut kaksikielisessä opetuksessa, lukuvuositodistukseen merkitään oppilaan opiskelema kohde- tai kielikylpykieli.

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, lisätään numeroarvosanan tai sanallisen arvion perään tähti (*). Todistuksen lisätietoja-kohdassa mainitaan, että oppilas on opiskellut nämä oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Lukuvuositodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- arvio oppilaan käyttäytymisestä
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- luokalta siirtyminen tai mahdollinen luokalle jättäminen
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

6.11.3 Välitodistus

Teksti

Opetuksen järjestäjä päättää mahdollisten välitodistusten antamisesta. Välitodistus annetaan samoin perustein kuin lukuvuositodistus.

Erillinen välitodistus tulee tarvittaessa antaa yhdeksännen luokan oppilaalle jatko-opintoihin hakeutumista varten.

Välitodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- arvio oppilaan käyttäytymisestä (lukuun ottamatta 9. luokalla jatko-opintoihin hakeutumista varten annettavaa välitodistusta)
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita
- maininta siitä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

6.11.4 Erotodistus

Teksti

Erotodistus annetaan oppilaalle, joka vaihtaa toiseen kouluun, eroaa kesken perusopetuksen oppimäärän suorittamista koulusta tai ei ole saanut oppivelvollisuutta suoritetuksi oppivelvollisuutensa aikana. Erotodistuksen liitteenä tulee olla koulussa noudatettu tuntijako sekä selvitys opetuksen mahdollisista painotuksista. Erillistä erotodistusta ei tarvitse antaa, jos oppilas siirtyy saman opetuksen järjestäjän ylläpitämään toiseen kouluun.

Erotodistus annetaan samoin periaattein kuin lukuvuositodistus. Erotodistukseen ei merkitä käyttäytymisen arvioita.

Erotodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi

- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita
- maininta siitä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

6.11.5 Perusopetuksen päättötodistus

Teksti

Perusopetuksen päättötodistus annetaan 9. vuosiluokan koulutyön päättyessä oppilaalle, jonka suoriutuminen suhteessa oppiaineiden oppimäärien tavoitteisiin on hyväksytty kaikissa hänen opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Numeroarvosanoja käytettäessä tämä merkitsee vähintään todistusarvosanaa viisi (5) ja sanallisesti arvioitavissa oppiaineissa arviota "hyväksytty".

Päättötodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan koko nimi ja henkilötunnus
- todistuksen antamispäivä
- rehtorin allekirjoitus
- yhteisten oppiaineiden ja numeroin arvioitavien valinnaisten aineiden arviointi numeroin (5–10) ja sanoin (välttävä–erinomainen)
- opintojen laajuus vuosiluokilla 7–9 jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- suoritettu oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- maininta siitä, että oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko
- maininta siitä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen
- maininta siitä, että perusopetuksen oppimäärä sijoittuu tasolle kaksi kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä.

Arviota oppilaan käyttäytymisestä ei merkitä päättötodistukseen.

Vuosiluokilla 7–9 oppilaan opiskeleminen yhteisen oppiaineiden ja valinnaisten aineiden laajuus merkitään päättötodistukseen vuosiviikkotunteina.

Jos oppilas on opiskellut kaksikielisessä opetuksessa, päättötodistukseen merkitään oppilaan opiskelema kohde- tai kielikylypykieli.

Uskonnon ja elämäntutkimustiedon numeroarvosana merkitään päättötodistukseen muodossa "uskonto/elämäntutkimustieto" erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta oppilas on opiskellut. Oppilaan opiskelemaa uskonnon oppimäärää ei merkitä päättötodistukseen. Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa numeroarvosana merkitään päättötodistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua numeroarvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Oppilaan oman äidinkielen opetuksesta mahdollisesti saatua sanallista arviota tai numeroarvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Jos oppilas on opiskellut yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, myös päättöarviointi voi näissä aineissa olla sanallinen. Päättötodistuksessa voidaan käyttää näissä oppiaineissa myös numeroarviointia. Sekä numeroarvosana että sanallinen arvio varustetaan tähdellä (*). Todistuksen lisätietoja-kohtaan tulee merkintä siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, päättötodistus on sanallinen. Päättötodistukseen merkitään arvosanat niistä erityisessä tutkinnossa suoritetuista oppiaineista, jotka on suoritettu ennen päättötodistuksen antamista.

Päättötodistukseen voi kuulua liitteitä, esimerkiksi arvio oppilaan käyttäytymisestä sekä sanallinen liite alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista. Jokaisesta liitteestä tulee ilmetä oppilaan tunnustiedot. Päättötodistuksen liitteistä ei tule mainintaa päättötodistukseen.

Niistä valinnaisista aineista, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, merkitään päättötodistukseen numeroarvosana. Yhteisiin oppiaineisiin liittyvistä syventävistä numeroin arvioitavista valinnaisista aineista merkitään päättötodistukseen yhteisen oppiaineen nimen alle valinnaisen aineen nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja annettu arvosana. Kaikki yhteisiin oppiaineisiin liittyvät oppilaan suorittamat syventävät valinnaiset aineet merkitään päättötodistukseen välittömästi kyseisen oppiaineen alle. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä syventävistä valinnaisista aineista ja tällaisista oppimäärästä koostuvista kokonaisuuksista merkitään todistukseen sanallinen arvio. Sanallisesti arvioitavan valinnaisen oppiaineen nimen alle merkitään valinnaisen aineen nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja merkintä "hyväksytty".

Ne valinnaiset aineet, jotka eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen merkitään päättötodistukseen otsikon "soveltavat valinnaiset aineet" alle. Aineesta mainitaan nimi, vuosiviikkotuntimäärä sekä arvio joko numeroarvosanana tai merkinnällä "hyväksytty". Mikäli oppilas vaihtaa valinnaisen aineen toiseen joko omassa koulussaan tai koulun vaihdon yhteydessä, päättötodistukseen merkitään molempien valinnaisaineiden nimet. Kesken jäänyt valinnaisaine arvioidaan numeroin, mikäli oppilas on ehtinyt suorittaa kyseisestä aineesta vähintään kahden vuosiviikkotunnin laajuuden osuuden. Mikäli osuus on alle kaksi vuosiviikkotuntia, kesken jääneen valinnaisaineen kohdalle tulee merkintä "osallistunut". Kesken jääneestä valinnaisesta aineesta merkitään todistukseen myös oppilaan suorittama tuntimäärä. Uudesta valinnaisesta aineesta tulee todistukseen joko numeroarvosana tai sanallinen arvio "hyväksytty" suoritetusta vuosiviikkotuntimäärästä riippuen.

Mikäli oppilaan huoltaja pyytää kirjallisesti, ettei oppilaan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisena aineena opiskeltavasta A2- tai B2- kielestä, arvosana jätetään pois ja päättötodistukseen tulee merkintä "hyväksytty". Toista kotimaista kieltä opetetaan kuitenkin yhteisenä oppiaineena ja siitä annetaan numeroarvosana.

Koulu ei voi muuttaa tai korjata jälkikäteen jo saatua päättötodistukseen kirjattuja arvosanoja lisänäyttöjen perusteella. Oppilaan on hankittava uusi, erillinen todistus mahdollisesta parantuneesta osaamisesta. Uuden todistuksen voi saada joko osoittamalla osaamisensa erityisessä tutkinnossa tai opiskelamalla perusopetuksen lisäopetuksessa tai aikuisten perusopetuksessa.

LUKU 7 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

LUKU 7 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki ja oppilashuolto muodostavat kokonaisuuden. Tässä luvussa määrätään perusopetuslain mukaisesta oppimisen ja koulunkäynnin tuesta. Oppilashuolto sisältyy lukuun 8.

7.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

7.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen kolme tasoa ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Näistä oppilas voi saada kerrallaan vain yhden tasoista tukea. Perusopetuslaissa säädettyjä tukimuotoja ovat esimerkiksi tukiopetus, osa-aikainen erityisopetus, tulkittamis- ja avustajapalvelut sekä erityiset apuvälineet. Näitä tukimuotoja voi käyttää kaikilla kolmella tuen tasolla sekä yksittäin että samanaikaisesti toisiaan täydentävinä. Oppilaan saaman tuen tulee olla joustavaa, pitkäjänteisesti suunniteltua ja tuen tarpeen mukaan muuttuvaa. Tukea annetaan niin kauan sekä sen tasoisena ja muotoisena kuin se on tarpeellista.

Opetuksen ja tuen järjestämisen lähtökohdaksi ovat sekä kunkin oppilaan että opetusryhmän vahvuudet ja oppimis- ja kehitystarpeet. Huomiota tulee kiinnittää oppimisen esteettömyyteen sekä oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen tunnistamiseen. Oppimisen ja koulunkäynnin tukeminen merkitsee yhteisöllisiä ja oppimisympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Opetusta ja tukea suunniteltaessa on otettava huomioon, että tuen tarve voi vaihdella tilapäisestä jatkuvaan, vähäisestä vahvempaan tai yhden tukimuodon tarpeesta useamman tukimuodon tarpeeseen.

Oppilaan opettajan eli esiopettajan, luokanopettajan, aineenopettajan tai erityisopettajan ja koulun rehtorin vastuulle kuuluvat oppimisen ja koulunkäynnin tuen käytännön järjestäminen, toteuttaminen ja seuranta, pedagogisten asiakirjojen laatiminen ja yhteistyö oppilaan huoltajien ja vuosiluokkahuollon asiantuntijaverkoston kanssa. Toimiva ja säännöllinen yhteistyö vanhempien ja opettajien välillä on olennainen osa ennaltaehkäisevää työtä ja varhaista puuttumista.

Tuen tehtävänä on ehkäistä ongelmien monimuotoistumista ja syvenemistä sekä pitkäaikaisvaikutuksia. On huolehdittava oppilaan mahdollisuuksista saada onnistumisen kokemuksia oppimisessa ja ryhmän jäsenenä toimimisessa sekä tuettava oppilaan myönteistä käsitystä itsestään ja koulutyöstä. Pedagoginen asiantuntemus ja opettajien sekä muiden tuen ammattihenkilöiden monialainen yhteistyö tuen tarpeen havaitsemisessa, arvioinnissa sekä tuen suunnittelussa ja toteuttamisessa on tärkeää. Yhteistyöhön kulloinkin osallistuvat ammattihenkilöt harkitaan tapauskohtaisesti. **Oppimisvaikeudet ja oppimiseen liittyvät tuen tarpeet pyritään löytämään mahdollisimman varhain. Oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeiden suunnitelmallinen seulonta tuen järjestämiseksi tehdään erityisopettajien yhteisesti tekemän suunnitelman mukaisesti. Erityisopettajat toteuttavat yhteistyössä luokan- ja aineenopettajien kanssa vuosiluokkaseuloja yhdessä tehdyn suunnitelman pohjalta. Seulonnan avulla pyritään löytämään kaikki oppimiseensa ja koulunkäyntiinsä tukea tarvitsevat oppilaat.**

Pedagoginen arvio ja selvitys sekä mahdollinen tehostetun tai erityisen tuen aloittaminen käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa pedagogisessa asiantuntijaryhmässä. Pedagogisen asiantuntijaryhmän kutsuu koolle luokanopettaja, aineenopettaja tai erityisluokanopettaja, joka vastaa ko. aineen opettamisesta. Pedagogiseen asiantuntijaryhmään kutsutaan mukaan ne henkilöstön edustajat, joiden läsnäolo on tarpeellinen käsiteltävän asian kannalta. Yhteistyötä tehdään tapauskohtaisesti oppilashuollon palveluista vastaavien ja muiden tarvittavien asiantuntijoiden kanssa. Kaikki pedagogiset asiakirjat tehdään Wilmassa ja näkyvät oppilasta opettaville opettajille. Pedagogisen asiantuntijaryhmän päätökset tehostetun tuen osalta kirjataan pedagogiseen arvioon ja erityisen tuen osalta päätösesitys pedagogiseen selvitykseen.

Perusopetuslain mukaan opetuksen osallistuvalla on oikeus saada riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Tuen tarpeen varhaiseksi havaitsemiseksi oppilaiden oppimisen edistymistä ja koulunkäynnin tilannetta tulee arvioida jatkuvasti. Ensimmäiseksi tarkastellaan koulussa käytössä olevia

toimintatapoja, opetusjärjestelyjä ja oppimisympäristöjä sekä niiden soveltuvuutta oppilaalle. Tarkastelun pohjalta arvioidaan, voidaanko näitä muuttamalla toteuttaa oppilaalle aikaisempaa paremmin sopivia pedagogisia ratkaisuja. Arvioinnissa ja tuen suunnittelussa hyödynnetään mahdollisten muiden arviointien tuloksia ja otetaan huomioon oppilaalle aiemmin annettu tuki.

Tuki annetaan oppilaalle ensisijaisesti omassa opetusryhmässä ja koulussa erilaisin joustavin järjestelyin, ellei oppilaan etu tuen antamiseksi välttämättä edellytä oppilaan siirtämistä toiseen opetusryhmään tai kouluun. Erityisesti huolehditaan tuen jatkumisesta lapsen siirtyessä esiopetuksesta perusopetukseen, perusopetuksen sisällä sekä oppilaan siirtyessä perusopetuksesta toiselle asteelle. **Erityisopettajat tekevät kiinteää yhteistyötä esi-, luokan- ja aineenopettajien kanssa. Tällä yhteistyöllä pyritään siihen, että tieto oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeista siirtyy oppilaan vaihtaessa koulua tai opetusryhmää ja erityisesti nivelvaiheissa. Tiedonkulun varmistamiseksi on paikallisesti sovittu nivelvaiheikäytännöistä. Nivelvaiheikäytännöt on kuvattu osana oppilaan ohjaussuunnitelmaa (Liite 2 Oppilaanohjaussuunnitelma).**

Oppilaan opetuksesta vastaavan opettajan merkitys on ennaltaehkäisevässä työssä keskeinen. Hän ottaa puheeksi oppilaan oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät havainnot oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa. Tuki pyritään suunnittelemaan ja järjestämään niin, että tukea annetaan riittävän varhain. Oppilaalle voidaan antaa muun muassa ennakoivaa tukiovetusta. Myös joustavien opetusryhmittelyjen avulla voidaan antaa oppilaalle ennaltaehkäisevää tukea. Varhaisen tuen avulla pyritään ennaltaehkäisemään oppimisen ja koulunkäynnin vaikeuksia.

Hyvinvointipalveluiden opetuspalvelun palvelualuejohtajan toimivaltaan kuuluvat hallintopäätökset erityiseen tukeen liittyen, oppiaineen tavoitteiden ja sisältöjen yksilöllistämistä, pidennetystä oppivelvollisuudesta, koulunkäynnin poikkeavasta aloittamisajankohdasta ja toissijaisista lähikouluosoituksista sekä erityisistä opetusjärjestelyistä. Rehtorin toimivaltaan kuuluu hallintopäätös vuosiluokkiin sitomattomasta opiskelusta.

Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa palaaminen takaisin yleisen tuen piiriin käsitellään pedagogisessa asiantuntijaryhmässä ja se kirjataan pedagogiseen arvioon.

7.1.1 Ohjaus tuen aikana

7.1.1 Ohjaus tuen aikana

Jokaisen opettajan tehtävänä on ohjata tukea tarvitsevaa oppilasta koulunkäynnissä ja eri oppiaineiden opiskelussa. Ohjaus liittyy kaikkiin opetustilanteisiin, oppiaineisiin ja oppilaalle annettavaan arviointipalautteeseen. Ohjauksen tavoitteena on, että tukea tarvitsevan oppilaan itseluottamus, itsearviointi- ja oppimaan oppimisen taidot sekä kyky suunnitella tulevaisuuttaan vahvistuvat. Huomiota kiinnitetään oppilaan arjenhallinnassa, opintojen suunnittelu- ja opiskelutaidoissa tai yhteistyötilanteissa mahdollisesti ilmeneviin tuen tarpeisiin. Näitä taitoja vahvistetaan tarkoituksenmukaisilla ohjauksellisilla toimintatavoilla. Ohjauksella pyritään siihen, että oppilas oppii asettamaan tavoitteita oppimiselleen ja ottamaan vastuuta opiskelustaan.

Ohjauksen näkökulma otetaan huomioon arviotaessa oppilaan tarvetta sekä tehostettuun että erityiseen tukeen. Osana pedagogista arviota tai pedagogista selvitystä arvioidaan oppilaan aikaisemmin saaman ohjauksen riittävyys ja vaikutus sekä oppilaan tarpeet ohjaukseen jatkossa. Oppimissuunnitelmaan tai HOJKSiin kirjataan myös oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet. Ohjauksellista tukea suunniteltaessa tehdään tiivistä yhteistyötä oppilaan ja huoltajan kanssa sekä hyödynnetään myös oppilashuollon ja oppilasta mahdollisesti avustavan henkilöstön asiantuntemusta.

Päättövaiheen ohjauksessa etsitään yhdessä oppilaalle soveltuvia jatko-opintomahdollisuuksia ja selvitetään oppilaan tarvitseman tuen jatkuminen toisella asteella. Perusopetuksen päättövaiheessa tukea tarvitsevalle oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee antaa tietoa ja mahdollisuus keskustella oppilaanohjaajan ja oppilashuollon eri asiantuntijoiden kanssa oppilaan jatkokoulutukseen liittyvistä erityisistä kysymyksistä.

Opetussuunnitelman liitteenä olevassa paikallisessa ohjaussuunnitelmassa (Liite 2 Oppilaanohjaussuunnitelma) kuvataan tarkemmin oppilaan ohjausta.

7.1.2 Kodin ja koulun yhteistyö tuen aikana

7.1.2 Kodin ja koulun yhteistyö tuen aikana

Opetus ja kasvatus tulee järjestää yhteistyössä huoltajien kanssa siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Kun oppilaalla on tuen tarvetta, kodin ja koulun yhteistyön merkitys korostuu. Yhteistyötapoja ja toimintamalleja kehitetään koko perusopetuksen ajalle ja koulunkäynnin nivelvaiheisiin. Koulun henkilöstön tulee tuntea säädökset ja määräykset, jotka liittyvät huoltajan kanssa tehtävään yhteistyöhön oppilaan tukeen liittyvissä asioissa. Huoltajalle annetaan tietoa niiden soveltamisesta koulun arjessa, esimerkiksi oppilasta koskevien asioiden käsittelystä, tietojensaannista ja niiden luovuttamisesta sekä salassapidosta. Koulun henkilöstön on tärkeää olla yhteydessä kotiin heti, kun oppilaalla ilmenee oppimisen tai koulunkäynnin ongelmia tai hänen hyvinvointinsa on vaarantumassa.

Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa tuen saannin mahdollisuuksista, tuen kolmiportaisuudesta sekä käytettävissä olevista tukimuodoista. Huoltajia kannustetaan tukemaan osaltaan lapsensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä. Oppilaan edistymisen ja tuen tarpeen arviointi sekä tuen suunnittelu on osa kodin ja koulun säännöllistä yhteistyötä. Tavoitteena on toimia yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Oppilas tai huoltaja ei voi kuitenkaan kieltäytyä perusopetuslaissa säädetyn tuen vastaanottamisesta. Oppilas voi tarvita myös yksilökohtaisen oppilashuollon tukea. Yksilökohtaisen oppilashuollon tuki perustuu vapaaehtoisuuteen ja edellyttää oppilaan tai tarvittaessa huoltajan suostumusta (katso Luku 8 Oppilashuolto). **Kaikissa oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen asioissa tehdään yhteistyötä oppilaan huoltajien kanssa, jollei sille ole ilmeistä estettä. Lähtökohtaisesti molempia huoltajia tiedotetaan aina oppilaan tuen tarpeesta ja hänelle annettavasta tuesta. Opettaja, jolla on huoli oppilaasta tai joka huomaa oppilaan tuen tarpeen, ottaa ensin yhteyttä huoltajiin. Oppilaan asiat etenevät vasta, kun oppilaan ja huoltajan kanssa on keskusteltu.**

7.2 Yleinen tuki

7.2 Yleinen tuki

Laadukas perusopetus on perusta oppilaan oppimiselle ja hyvinvoinnille. Oppimisen ja koulunkäynnin vaikeuksia ehkäistään ennakolta esimerkiksi opetusta eriyttämällä, opettajien keskinäisellä sekä muun henkilöstön yhteistyöllä, ohjauksella sekä opetusryhmiä joustavasti muuntelemalla. Opetuksessa otetaan huomioon sekä ryhmän että yksittäisen oppilaan tarpeet. **Yleinen tuki kuuluu kaikille oppilaille.**

Yleinen tuki on ensimmäinen keino vastata oppilaan tuen tarpeeseen. Tämä tarkoittaa yleensä yksittäisiä pedagogisia ratkaisuja sekä ohjaus- ja tukitoimia, joilla tilanteeseen vaikutetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa osana koulun arkea. Yleistä tukea annetaan heti tuen tarpeen ilmetessä, eikä tuen aloittaminen edellytä erityisiä tutkimuksia tai päätöksiä.

Tuen tarpeiden arviointi ja tarvittavan tuen antaminen kuuluvat kaikkiin kasvatus- ja opetustilanteisiin. Tuki järjestetään opettajien ja muun henkilöstön yhteistyönä. Oppilaan ja huoltajan kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä. Yleisen tuen aikana voidaan käyttää kaikkia perusopetuksen tukimuotoja lukuun ottamatta erityisen tuen päätöksen perusteella annettavaa erityisopetusta ja oppiaineiden oppimäärien yksilöllistämistä. Oppilaan tuen tarpeisiin vastataan esimerkiksi tukiovetuksella, osa-aikaisella erityisopetuksella tai ohjauksen keinoin.

Oppimissuunnitelmaa voidaan tarvittaessa käyttää osana yleistä tukea. Tällöin oppimissuunnitelma sisältää soveltuvin osin samoja osa-alueita kuin tehostettua tukea varten laadittava oppimissuunnitelma. Pidemmälle edistyneen oppilaan opiskelua voidaan syventää ja laajentaa oppimissuunnitelman avulla.

Oppilaan opetuksesta vastaavan opettajan vastuulla on aloittaa tarvittavat tukitoimet oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tukemiseksi. Tuki pyritään aloittamaan mahdollisimman varhain. Tukea on annettava riittävästi ja sen vaikuttavuutta on seurattava säännöllisesti. Luokan opettajan ja aineenopettajan vastuulla on tarvittaessa tehdä aloite oppilaan ohjaamisesta tehostetun tuen piiriin, mikäli yleinen tuki ei oppilaalle riitä. Yleisen tuen aikana oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen asiat voidaan kirjata pedagogiseen arvioon tai oppilaalle voidaan laatia oppimissuunnitelma.

Luokanopettaja/luokanvalvoja tiedottaa muita opettajia oppilaan tuen tarpeista ja niiden muutoksista. Jokaisen oppilasta opettavan opettajan vastuulla on perehtyä oppilaan tuen tarpeisiin. Opettajan on tarvittaessa pyydettävä lisäselvitystä oppilaan tuen tarpeesta oppilaalta, huoltajilta, opetus- ja/tai oppilashuollon henkilöstöltä. Oppilasta opettavalla opettajalla on oikeus saada opetuksen järjestämisen kannalta olennaiset tiedot.

7.3 Tehostettu tuki

7.3 Tehostettu tuki

Oppilaalle, joka tarvitsee oppimisessaan tai koulunkäynnissään säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, on pedagogiseen arvioon perustuen annettava tehostettua tukea hänelle tehdyn oppimissuunnitelman mukaisesti. Tehostettu tuki tulee järjestää laadultaan ja määrältään oppilaan yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. Tehostettua tukea annetaan silloin, kun yleinen tuki ei riitä, ja niin kauan kun oppilas sitä tarvitsee. Oppilaan tehostettu tuki suunnitellaan kokonaisuutena. Se on luonteeltaan vahvempaa ja pitkäjänteisempää kuin yleinen tuki. Oppilas tarvitsee yleensä myös useampia tukimuotoja. Tehostettu tuki annetaan muun opetuksen yhteydessä joustavin opetusjärjestelyin.

Tehostetun tuen aikana voidaan käyttää kaikkia perusopetuksen tukimuotoja, lukuun ottamatta erityisen tuen päätöksen perusteella annettavaa erityisopetusta ja oppiaineiden oppimäärien yksilöllistämistä. Esimerkiksi osa-aikaisen erityisopetuksen, opintojen yksilöllisen ohjauksen ja kodin kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu tehostetun tuen aikana. Myös oppilashuollon osuutta oppilaan hyvinvoinnin edistäjänä ja ylläpitäjänä vahvistetaan.

Tuki järjestetään opettajien ja muun henkilöstön yhteistyönä. Tehostetun tuen aikana annettava tuki kirjataan oppimissuunnitelmaan. Oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu. Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä tulee seurata ja arvioida säännöllisesti tehostetun tuen aikana. Mikäli arvioinnin perusteella todetaan tuen tarpeen muuttuneen tai annettu tuki ei hyödytä oppilasta, päivitetään oppimissuunnitelma vastaamaan uutta tilannetta.

Tuen tarpeen arvioinnista vastaa oppilaan opettaja yhteistyössä oppilaan, huoltajan ja erityisopettajan kanssa. Opettajan vastuulla on tarvittaessa tehdä aloite oppilaan tehostetun tuen aloittamisesta, mikäli yleinen tuki ei oppilaalle riitä. Luokanopettaja tai aineenopettaja, joka vastaa ko. oppiaineen opetuksesta laatii tarvittaessa yhteistyössä muiden oppilasta opettavien opettajien kanssa pedagogisen arvion Wilmassa olevalle lomakkeelle. Pedagoginen arvio tulee laatia aina ennen kuin oppilas siirtyy tehostettuun tukeen. Tehostetun tuen päätös ja siirtyminen takaisin yleiseen tukeen perustuu myös pedagogiseen arvioon.

Oppilas siirtyy yleisestä tuesta tehostettuun tukeen, kun hän tarvitsee oppimisessaan tai koulunkäynnissään säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja. Tehostetun tuen aikana tukimuotojen käyttöä tehostetaan lisäämällä tuen intensiteettiä, pienentämällä ryhmää, va ihtamalla opetusmenetelmää, tehostamalla edistymisen seurantaa, lisäämällä osa-aikaista erityisopetusta ja tiivistämällä yhteistyötä huoltajien kanssa.

Tukea voidaan järjestää oppilaan omassa opetusryhmässä työjärjestyksen kuuluvien oppituntien aikana tai oppituntien ulkopuolella. Tuen muotoja ovat esimerkiksi eriytetyt tehtävät ja monipuoliset oppimismenetelmät ja -ympäristöt sekä tukiovetus. Oppitunneilla tapahtuvia tuen muotoja voivat olla myös samanaikaisopetus, osa-aikainen erityisopetus ja koulunkäyntiavustajan hyödyntäminen tunneilla. Samanaikaisopetuksesta on kyse silloin, kun toinen luokan-/aineenopettaja tai erityisopettaja on opetuksesta vastaavan luokan-/aineenopettajan työparina oppitunnilla. Oppimista voidaan tukea myös tarvittaessa oppilashuollollisen tuen avulla.

7.3.1 Pedagoginen arvio

7.3.1 Pedagoginen arvio

Tehostetun tuen aloittaminen perustuu pedagogiseen arvioon. Kirjallisessa pedagogisessa arviossa kuvataan

- oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanne koulun, oppilaan sekä huoltajan näkökulmista
- oppilaan saama yleinen tuki ja arvio eri tukimuotojen vaikutuksista
- oppilaan vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet, oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, ohjauksellisilla, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta voidaan tukea
- arvio tehostetun tuen tarpeesta.

Yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa on tärkeää sekä tarpeiden selvittämisen että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta. Oppilaan opettaja tai opettajat yhdessä laativat kirjallisen pedagogisen arvion. Tarvittaessa arvion laatimisessa käytetään myös muita asiantuntijoita. Pedagogisen arvion laatimisessa hyödynnetään oppilaalle jo mahdollisesti osana yleistä tukea laadittua oppimissuunnitelmaa. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma tai muita suunnitelmia, hyödynnetään niitä huoltajan luvalla.

Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa palaaminen takaisin yleisen tuen piiriin käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisesti yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa. Käsiteltäviä koskevat tiedot kirjataan opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla, esimerkiksi kirjallisesti laadittuun pedagogiseen arvioon.

Tehostetun tuen aloittaminen ja järjestäminen käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa pedagogisessa asiantuntijaryhmässä opettajan laatiman pedagogisen arvion pohjalta. Pedagogista arviota täydennetään tarvittaessa psykologisella tai lääketieteellisellä asiantuntijalausunnolla tai vastaavalla sosiaalisella selvityksellä. Luokanopettaja/aineenopettaja, joka vastaa ko. oppiaineen opetuksesta kutsuu koolle pedagogisen asiantuntijaryhmän. Paikalle kutsutaan vain palaverissa käsiteltävien asioiden kannalta tarpeelliset henkilöt (vanhemmat ja ikäkausi huomioiden oppilas, luokanopettaja/luokanvalvoja, aineenopettaja, opo/apulaisrehtori, erityisopettaja).

Pedagogisen arvion pohjalta oppilaan tilanne ja tuen tarpeet arvioidaan mahdollisimman kattavasti. Keskustelussa sovitaan oppilaan tehostetun tuen mahdollisesta aloittamisesta, suunnittelusta, seurannasta, aikataulusta ja arvioinnista. Pedagogisen asiantuntijaryhmän päätös tehostetusta tuesta kirjataan pedagogiseen arvioon. Tehostetun tuen aloittamiseen ei tarvita erillistä huoltajien suostumusta, mutta asia pyritään sopia yhteistyössä opettajan ja huoltajien välillä.

Tehostetun tuen päätöksen jälkeen oppilaalle laaditaan tehostetun tuen suunnitelmalliseksi toteuttamiseksi oppimissuunnitelma. Oppilaan opetuksesta vastaava opettaja on vastuussa oppimissuunnitelman laatimisesta Wilmassa olevalle lomakkeelle. Oppimissuunnitelma tehdään mahdollisimman pian oppilaan siirryttyä tehostettuun tukeen. Oppimissuunnitelma laaditaan, tarkistetaan ja päivitetään yhteistyössä oppilaan ja huoltajien sekä tarvittaessa erityisopettajan kanssa. Luokanopettaja/luokanvalvoja tiedottaa muita opettajia oppilaan tehostetusta tuesta.

Oppilas otetaan mukaan suunnittelemaan ja toteuttamaan oppimisen ja koulunkäynnin tukea hänen ikätasonsa mukaisesti. Huoltajien kanssa tehdään yhteistyötä ja heille annetaan tietoa oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen suunnittelusta, käytännön toteutuksesta ja seurannasta.

7.3.2 Oppimissuunnitelma

7.3.2 Oppimissuunnitelma

Tehostetun tuen aikana oppilaalle järjestettävä tuki kirjataan oppimissuunnitelmaan, **jonka laatii oppilaan opetuksesta vastaava opettaja yhteistyössä oppilaan, huoltajan ja tarvittaessa erityisopettajan kanssa.** Oppimissuunnitelma on opetussuunnitelmaan perustuva kirjallinen suunnitelma oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tavoitteista, tarvittavista opetusjärjestelyistä sekä oppilaan tarvitsemasta tuesta ja ohjauksesta.

Tavoitteena on turvata oppilaalle edellytykset edetä opinnoissaan ja edistää hänen hyvinvointiaan. Oppimissuunnitelma tukee kunkin opettajan oman työn suunnittelua ja opettajien keskinäistä sekä kodin kanssa tehtävää yhteistyötä. Oppimissuunnitelmasta huoltaja saa itselleen tietoa ja voi siten paremmin tukea lastaan. Suunnitelma antaa pohjan oppilaan edistymisen arvioinnille.

Tehostettua tukea varten tehtävä oppimissuunnitelma perustuu pedagogisessa arvioissa tuotettuun tietoon. Oppimissuunnitelma on laadittava, ellei siihen ole ilmeistä estettä, yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Laatimiseen osallistuvat tarvittaessa myös muut asiantuntijat. Oppilaan osuus suunnittelussa kasvaa siirryttäessä perusopetuksen ylemmille luokille. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma tai muita suunnitelmia, niitä voidaan hyödyntää huoltajan luvalla. Oppimissuunnitelman laatimisen yhteydessä sovitaan tavoitteiden toteutumisen seurannasta ja suunnitelman tarkistamisen aikataulusta. Lisäksi oppimissuunnitelma tarkistetaan vastaamaan tuen tarvetta aina oppilaan tilanteen muuttuessa.

Tehostettua tukea varten laadittavan oppimissuunnitelman tulee sisältää seuraavat tiedot sen mukaan kuin oppilaan opetuksen ja tuen järjestäminen edellyttää:

Oppilaskohtaiset tavoitteet

- oppilaan näkemys tavoitteistaan ja kiinnostuksen kohteistaan
- oppilaan oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät vahvuudet, oppimisvalmiudet sekä erityistarpeet
- oppilaan oppimiseen, työskentely- ja vuorovaikutustaitoihin sekä koulunkäyntiin liittyvät tavoitteet

Pedagogiset ratkaisut

- oppimisympäristöihin liittyvät ratkaisut
- oppilaan tukeen liittyvät ratkaisut, kuten joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät, opiskelustrategiat, työskentelytavat ja kommunikointitavat
- oppilaalle annettava tukiopetus ja osa-aikainen erityisopetus
- opiskelun erityiset painoalueet eri oppiaineissa
- oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet

Tuen edellyttämä yhteistyö ja palvelut

- oppilashuollon ja muiden asiantuntijoiden antama tuki ja eri toimijoiden vastuunjako
- opetukseen osallistumisen edellyttämien perusopetuslain mukaisten tulkitsemis- ja avustajapalveluiden, muiden opetuspalveluiden, apuvälineiden ja kuntoutuspalveluiden järjestäminen sekä eri toimijoiden vastuunjako
- yhteistyön toteuttaminen oppilaan ja huoltajan kanssa, huoltajan tarjoama tuki

Tuen seuranta ja arviointi

- oppimissuunnitelman tavoitteiden toteutumisen seuranta, toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi sekä arviointijankohdat
- oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävä arviointi oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanteesta sekä oppilaan itsearviointi
- arvioinnissa käytettävät menetelmät joiden avulla oppilas voi osoittaa osaamistaan hänelle sopivin tavoin
- oppimissuunnitelman tarkistaminen ja sen ajankohta
- suunnitelman laatimiseen osallistuneet henkilöt

Oppimissuunnitelmassa ei kuvata oppilaan henkilökohtaisia ominaisuuksia.

Oppimissuunnitelma muissa tilanteissa

Oppimissuunnitelmaa käytetään vaikka oppilas ei saisi tehostettua tukea, mikäli

- oppilas etenee eri oppiaineiden opinnoissa vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijasta oman opinto-ohjelman mukaisesti
- opetus järjestetään erityisin opetusjärjestelyin
- perusopetuksen 7-9 vuosiluokkien oppilas on otettu joustavan perusopetuksen toimintaan.

Näissä tilanteissa laadittava oppimissuunnitelma sisältää soveltuvin osin samoja osa-alueita kuin tehostettua tukea varten laadittava oppimissuunnitelma.

Oppimissuunnitelmassa voidaan määritellä myös opiskelun erityiset painoalueet yhdessä tai useammassa oppiaineessa. Tavoitteena on auttaa oppilasta saavuttamaan opinnoissa etenemisen kannalta oppiaineen keskeiset sisällöt ja samalla vahvistaa oppimaan oppimisen taitoja. Erityiset painoalueet muodostetaan oppilaan oman vuosiluokan kaikkein keskeisimmistä sisällöistä aineenopettajan ja erityisopettajan yhteistyönä. Opiskelun erityisiä painoalueita voidaan hyödyntää tehostetun tuen vaiheessa ja ne tulee kirjata oppimissuunnitelmaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa.

Tehostetun tuen aikana oppilaalle laaditaan vuosittain ajan tasalla oleva oppimissuunnitelma, jota seurataan säännöllisesti. Tällöin arvioidaan annettujen tukimuotojen toimivuutta ja oppilaan tarvitsemia tuen tasoja jatkossa. Oppilas voi siirtyä takaisin yleiseen tukeen, jatkaa tehostetussa tuessa samoilla tai muunnelluilla tukitoimilla, tai siirtyä erityiseen tukeen. Tehostetun tuen vaiheessa ei oppiaineiden oppimääriä yksilöllistytä.

7.4 Erityinen tuki

7.4 Erityinen tuki

Erityistä tukea annetaan niille oppilaille, joiden kasvun, kehityksen tai oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei toteudu riittävästi muuten. Erityisen tuen tehtävänä on antaa oppilaalle kokonaisvaltaista ja suunnitelmallista tukea niin, että oppilas voi suorittaa oppivelvollisuutensa ja saa pohjan opintojen jatkamiselle peruskoulun jälkeen. Oppilaan itsetuntoa, opiskelumotivaatiota ja mahdollisuutta kokea onnistumisen ja oppimisen iloa vahvistetaan. Samoin tuetaan oppilaan osallisuutta ja vastuunottoa opiskelusta.

Erityinen tuki muodostuu erityisopetuksesta ja muusta oppilaan tarvitsemasta, perusopetuslain mukaan annettavasta tuesta. Erityisopetus ja oppilaan saama muu tuki muodostavat järjestelmällisen kokonaisuuden. Käytettävissä ovat kaikki perusopetuslain mukaiset tukimuodot. Erityinen tuki järjestetään joko yleisen tai pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä. Erityistä tukea saava oppilas opiskelee joko oppiaineittain tai toiminta-alueittain. Mikäli oppilas opiskelee oppiaineittain, hän opiskelee eri oppiaineissa joko yleisen tai yksilöllistetyn oppimäärän mukaisesti.

Sellaiselle oppilaalle, jolle on tehty erityisen tuen päätös, annetaan erityisopetusta hänelle laaditun henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman mukaisesti. Erityisopetukseen sisältyvillä pedagogisilla ratkaisuilla pyritään ensisijaisesti turvaamaan oppilaan oppiminen. Pedagogiset ratkaisut voivat liittyä esimerkiksi opetukseen ja työtapoihin tai valittaviin materiaaleihin ja välineisiin. Nämä vaihtelevat oppimisen tavoitteiden ja sisältöjen sekä oppilaan henkilökohtaisten tarpeiden mukaisesti. Oppilaalla on perusopetuslain mukaan oikeus saada oppimisensa tueksi tukipetusta ja osa-aikaista erityisopetusta myös osana erityisopetusta.

Oppimista tukevien erityisopetuksen pedagogisten ratkaisujen lisäksi erityistä tukea saavalla oppilaalla on oikeus myös muuhun tukeen. Tällaista muuta tukea ovat esimerkiksi ohjaus, yksilökohtainen oppilashuolto, tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä erityiset apuvälineet.

Oppilas siirtyy tehostetusta tuesta erityiseen tukeen, jos kasvun, kehityksen tai oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei toteudu tehostetun tuen avulla. Oppilas tarvitsee tehostettua tukea intensiivisempää ja pitkäkestoisempaa sekä useita tukimuotoja sisältävää tukea. Erityistä tukea voidaan antaa koulussa monin eri tavoin: yleisopetuksen luokassa, yleisopetuksen luokassa erityisopettajan konsultaation turvin, yleisopetuksen luokassa erityisopettajan kanssa, yleisopetuksessa avustajan tukemana ja osittain erityisopetuksessa, erityisopetuksen pienryhmässä ja osittain yleisopetuksessa tai erityisopetuksen pienryhmässä. Käytössä on kaikki perusopetuslain mukaiset tukimuodot.

Oppilaan tuen tarpeen arvioinnista vastaa oppilaan opettaja yhteistyössä oppilaan, huoltajan ja erityisopettajan kanssa. Opettajan vastuulla on tarvittaessa tehdä aloite oppilaan siirtymisestä erityiseen tukeen. Oppilaan asiat etenevät vasta kun oppilaan, huoltajan ja erityisopettajan kanssa on keskusteltu. Erityisopettaja kokoaa yhteistyössä oppilaan, huoltajan ja oppilasta opettavien opettajien sekä tarvittaessa oppilashuoltohenkilöstön kanssa pedagogisen selvityksen Wilmassa olevalle lomakkeelle. Pedagoginen selvitys tulee laatia aina ennen kuin oppilas siirtyy erityiseen tukeen.

7.4.1 Pedagoginen selvitys

7.4.1 Pedagoginen selvitys

Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on tehtävä oppilaasta pedagoginen selvitys, jonka kokoa erityisopettaja yhteistyössä oppilaan, huoltajan, oppilasta opettavien opettajien ja tarvittaessa oppilashuoltohenkilöstön kanssa. Yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa on tärkeää sekä tuen tarpeiden selvittämisen että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta. Opetuksen järjestäjän päättämä toimielin, viranhaltija tai työntekijä hankkii

- oppilaan opetuksesta vastaavilta opettajilta kirjallisen selvityksen oppilaan oppimisen etenemisestä
- oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa moniammatillisena yhteistyönä tehdyn kirjallisen selvityksen oppilaan saamasta tehostetusta tai erityisestä tuesta ja oppilaan kokonaistilanteesta.

Näiden kahden selvityksen perusteella opetuksen järjestäjä tekee kirjallisen arvion oppilaan erityisen tuen tarpeesta. Selvitysten ja niiden pohjalta laaditun arvion muodostamaa kokonaisuutta kutsutaan pedagogiseksi selvitykseksi.

Kirjallisessa pedagogisessa selvityksessä kuvataan

- oppilaan oppimisen eteneminen
- oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanne koulun, oppilaan sekä huoltajan näkökulmista
- oppilaan saama tehostettu tai erityinen tuki ja arvio eri tukimuotojen vaikutuksista
- oppilaan vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet, oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, ohjauksellisilla, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta voidaan tukea
- arvio erityisen tuen tarpeesta
- arvio ja perustelut sille, tarvitseeko oppilas yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän.

Pedagogisen selvityksen laatimisessa hyödynnetään oppilaasta aiemmin laadittua pedagogista arviota ja oppilaan oppimissuunnitelmaa. Jos oppilas on jo saanut erityistä tukea, hyödynnetään aiemmin laadittua pedagogista selvitystä ja HOJKSia. Pedagogisen selvityksen lisäksi erityisen tuen päätöksen valmistelemiseksi tulee tarvittaessa hankkia muita lausuntoja, kuten psykologinen tai lääketieteellinen lausunto tai vastaava sosiaalinen selvitys. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma tai muita suunnitelmia, myös niitä voidaan hyödyntää huoltajan luvalla.

Erityisopettaja kokoaa pedagogisen selvityksen, joka sisältää opettajien laatiman selvityksen oppilaan kasvun, kehityksen ja oppimisen etenemisestä, oppilaan saamasta tehostetusta tuesta, sen vaikutuksesta ja suunnitelman siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta tulisi tukea sekä huoltajien ja oppilaan kuulemisen. Pedagogista selvitystä täydennetään tarvittaessa psykologisella tai lääketieteellisellä asiantuntijalausunnolla tai vastaavalla sosiaalisella selvityksellä.

Pedagoginen selvitys käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa pedagogisessa asiantuntijaryhmässä, jonka luokanopettaja/aineopettaja, joka vastaa ko. oppiaineen opetuksesta kutsuu koolle. Paikalle kutsutaan vain palaverissa käsiteltävien asioiden kannalta tarpeelliset henkilöt (vanhemmat ja ikäkausi huomioiden oppilas, luokanopettaja/luokanvalvoja, aineenopettaja, opo/apulaisrehtori, erityisopettaja, oppilashuoltohenkilöstön edustaja). Keskustelun aikana oppilaan kokonaistilanne ja erityisen tuen tarve arvioidaan mahdollisimman kattavasti. Keskustelussa sovitaan oppilaan mahdollisesta siirtymisestä erityiseen tukeen, tuen suunnittelusta, seurannasta, aikataulusta ja arvioinnista.

7.4.2 Erityisen tuen päätös

7.4.2 Erityisen tuen päätös

Erityisen tuen antamiseksi opetuksen järjestäjän tulee tehdä kirjallinen päätös. Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa tai laillista edustajaa. Päätös erityisestä tuesta tehdään hallintolain mukaisesti. Erityisen tuen päätöksessä tulee päättää oppilaan pääsääntöinen opetusryhmä, mahdolliset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä muut tarvittavat palvelut sekä tarvittaessa oppilaan opetuksen poikkeava järjestäminen. Päätökseen on liitettävä valitusosoitus, sillä huoltajat voivat hakea siihen muutosta valittamalla. Päätös on aina perusteltava. Päätöksen perustelut sisältyvät pedagogiseen selvitykseen ja mahdollisiin lausuntoihin.

Yleensä erityisen tuen päätös tehdään, jos todetaan, ettei oppilaan saama tehostettu tuki ole riittänyt. Erityisen tuen päätös voidaan tehdä myös ennen esi- tai perusopetuksen alkamista tai esi- tai perusopetuksen aikana ilman sitä edeltävää pedagogista selvitystä ja oppimisen tehostetun tuen antamista, jos psykologisen tai lääketieteellisen arvion perusteella ilmenee, että oppilaan opetusta ei vamma, sairauden, kehityksessä viivästymisen tai tunne-elämän häiriön taikka muun vastaavan erityisen syyn vuoksi voida antaa muuten. Jos erityisen tuen päätös tehdään perusopetuksen aikana ilman tehostetun tuen antamista, tulee sen perustua oppilaan tilanteen uudelleen arviointiin esimerkiksi onnettomuuden tai vakavan sairauden seurauksena.

Erityisen tuen tarpeellisuus tulee tarkistaa toisen vuosiluokan jälkeen sekä ennen seitsemännelle vuosiluokalle siirtymistä. Päätös tulee tarkistaa myös aina oppilaan tuen tarpeen muuttuessa sellaisissa asioissa, joista päätetään erityisen tuen päätöksessä. Tarkistamista varten oppilaasta tehdään uusi pedagoginen selvitys. Mikäli tarpeen todetaan jatkuvan, erityisestä tuesta tehdään uusi päätös. Mikäli katsotaan, että oppilas ei enää tarvitse erityistä tukea, tulee tuen lopettamisesta tehdä päätös. Tällöin oppilaalle ryhdytään antamaan tehostettua tukea.

Erityisopettaja toimittaa erityisen tuen päätöstä varten pedagogisen selvityksen, mahdolliset lausunnot ja huoltajien kuulemiset hyvinvointipalveluiden opetuspalvelun palvelualuejohtajalle, joka tekee hallintosäännön mukaisesti kirjallisen erityisen tuen päätöksen. Erityisen tuen päätöstä ei ole mahdollista tehdä ilman riittävän kattavaa pedagogista selvitystä. Huoltajia kuullaan ensisijaisesti kirjallisesti ja he vahvistavat kuulemisensa allekirjoituksin. Erityisen tuen päätös voidaan tehdä siitä huolimatta, vaikka huoltaja ei tulisi pedagogisen asiantuntijaryhmän palaveriin tai haluaisi tulla kuulluksi. Opetuksen järjestäjän on koetettava löytää yhteisymmärrys oppilaan ja huoltajan kanssa, mutta opetuksen järjestäjällä on myös oikeus ja velvollisuus tehdä päätös oppilaan edun mukaisesti, vaikka vastoin huoltajan tahtoa.

Erityistä tukea koskevan päätöksen tekee erityisopetuksen koordinaattori.

Erityisen tuen tarpeellisuus tarkistetaan 2. vuosiluokan kevätlukukaudella sekä 6. vuosiluokalla kevätlukukauden alkupuolella seuraavan lukuvuoden opetusjärjestelyjä varten. Tarkistamiseen liittyvästä pedagogisesta selvityksestä vastaa erityisopettaja yhteistyössä oppilaan luokanopettajan, oppilaan, huoltajan ja tarvittaessa oppilashuoltohenkilöstön kanssa. Erityisen tuen päätös tarkistetaan myös tuen tarpeen tai muun olennaisen muutoksen vuoksi. Erityisopettaja toimittaa erityisen tuen päätöstä varten pedagogisen selvityksen, mahdolliset lausunnot ja huoltajien kuulemiset hyvinvointipalveluiden opetuspalvelun palvelualuejohtajalle, joka tekee hallintosäännön mukaisesti kirjallisen päätöksen erityisen tuen jatkumisesta tai lopettamisesta. Mikäli todetaan, että erityinen tuki ei ole enää tarpeen, oppilas siirtyy tehostettuun tukeen.

7.4.3 Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma

7.4.3 Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma

Erityistä tukea koskevan päätöksen toimeenpanemiseksi oppilaalle on laadittava henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Suunnitelmasta tulee ilmetä oppilaan erityistä tukea koskevan päätöksen mukainen opetuksen ja muun tuen antaminen. Kaikki erityistä tukea saavan oppilaan tuki kirjataan HOJKSiin. Se on kirjallinen suunnitelma oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tavoitteista, sisällöistä, käytettävistä opetusjärjestelyistä, pedagogisista menetelmistä ja oppilaan tarvitsemasta tuesta ja ohjauksesta.

Erityistä tukea varten tehtävä HOJKS perustuu pedagogisessa selvityksessä tuotettuun tietoon ja erityisen tuen päätöksen sisältöön. HOJKSin laatimisessa voidaan hyödyntää oppilaalle osana tehostettua tukea tehtyä oppimissuunnitelmaa. Jos oppilas on jo saanut erityistä tukea, hyödynnetään aiemmin laadittua pedagogista selvitystä ja HOJKSia. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma tai muita suunnitelmia, niitä voidaan hyödyntää huoltajan luvalla. Oppilaan opettajat laativat suunnitelman yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa, ellei siihen ole ilmeistä estettä. Laatimiseen osallistuvat tarvittaessa myös muut asiantuntijat. **Erityisopettaja ja oppilaan opettajat laativat HOJKSin yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Tarvittavilta osin se valmistellaan moniammatillisesti. HOJKS laaditaan mahdollisimman pian oppilaan siirryttyä erityiseen tukeen. Luokanopettaja/luokanvalvoja/erityisopettaja tiedottaa muita opettajia oppilaan erityisestä tuesta. Jokaisen oppilasta opettavan opettajan vastuulla on perehtyä oppilaan tuen tarpeeseen. HOJKS laaditaan Wilmassa olevalle lomakkeelle. HOJKS tarkistetaan aina tarvittaessa ja sen toteutumista arvioidaan yhteistyössä huoltajien kanssa.**

Erityistä tukea varten laadittavan HOJKSin tulee sisältää seuraavat tiedot sen mukaan kuin oppilaan opetuksen ja tuen järjestäminen edellyttää:

Oppilaskohtaiset tavoitteet

- oppilaan näkemys tavoitteistaan ja kiinnostuksen kohteistaan
- oppilaan oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät vahvuudet, oppimisvalmiudet sekä erityistarpeet
- oppilaan oppimiseen, työskentelytaitoihin sekä koulunkäyntiin liittyvät tavoitteet
- oppilaan kehitykseen, kuten sosioemotionaalisiin tai motorisiin taitoihin liittyvät tavoitteet
- oppiaineet ja aineryhmät sekä valinnaiset opinnot, joita oppilas opiskelee sekä oppiaineiden vuosiviikkotuntimäärät

Pedagogiset ratkaisut

- oppimisympäristöihin liittyvät ratkaisut
- oppilaan tukeen liittyvät ratkaisut, kuten joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät, opiskelustrategiat, työskentelytavat ja kommunikointitavat
- oppilaalle annettava tukiopetus ja osa-aikainen erityisopetus
- opiskelun erityiset painoalueet eri oppiaineissa
- oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet

Opetuksen järjestäminen

- oppilaan opetuksen järjestäminen muun opetuksen yhteydessä ja/tai erityisluokalla
- muun opetuksen yhteydessä opiskelevalle oppilaalle samanaikaisopetuksena, pienryhmässä tai yksilöopetuksena annettava erityisopetus
- erityisluokalla opiskelevalle oppilaalle nimetty yleisopetuksen yhteistyöluokka ja suunnitelma oppilaan opiskelusta tässä luokassa
- oppilaan koulukuljetusten järjestelyt ja vastuut sekä suunnitelma kuljetusta odottavan oppilaan ohjatusta toiminnasta ja valvonnasta

Tuen edellyttämä yhteistyö ja palvelut

- oppilashuollon ja muiden asiantuntijoiden antama tuki ja eri toimijoiden vastuunjako
- erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisten tulkitsemis- ja avustajapalveluiden, muiden opetuspalveluiden, apuvälineiden ja kuntoutuspalveluiden järjestäminen sekä eri toimijoiden vastuunjako
- yhteistyön toteuttaminen oppilaan ja huoltajan kanssa, huoltajan tarjoama tuki
- oppilaan mahdollinen osallistuminen aamu- ja iltapäivätoimintaan ja kuvaus yhteistyöstä toiminnan järjestäjän kanssa

Tuen seuranta ja arviointi

- HOJKSin tavoitteiden toteutumisen seuranta, toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi sekä arviointijankohdat
- oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävä arviointi oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanteesta sekä oppilaan itsearviointi
- oppimisen arvioinnissa käytettävät menetelmät joiden avulla oppilas voi osoittaa osaamistaan hänelle sopivin tavoin
- HOJKSin tarkistaminen ja sen ajankohta
- suunnitelman laatimiseen osallistuneet henkilöt

Mikäli oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, HOJKSiin kirjataan edellä mainittujen yleisten kohtien lisäksi

- luettelo niistä oppiaineista, joissa oppilaalla on yksilöllistetty oppimäärä
- yksilöllistettyjen oppiaineiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt
- yksilöllistettyjen oppimäärien mukaisesti opskeltavien oppiaineiden arviointi suhteessa HOJKSissa määriteltyihin tavoitteisiin ja sisältöihin

Mikäli oppilas opiskelee toiminta-alueittain, HOJKSiin kirjataan edellä mainittujen yleisten kohtien lisäksi

- toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan yksilölliset tavoitteet ja keskeiset sisällöt toiminta-alueittain
- oppilaan edistymisen arviointi suhteessa HOJKSissa hänelle määriteltyihin tavoitteisiin ja sisältöihin toiminta-alueittain

Henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa ei kuvata oppilaan henkilökohtaisia ominaisuuksia. HOJKSiin voidaan liittää huoltajan antamat yksilöidyt tiedonsiirtoluvat.

HOJKS tulee tarkistaa tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa, oppilaan tarpeiden mukaiseksi. Sitä muutetaan aina oppilaan tuen tarpeen tai opetuksen tavoitteiden muuttuessa. Jos erityisen tuen antaminen päätetään lopettaa, oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma tehostetun tuen antamiseksi.

7.4.4 Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen ja opetuksesta vapauttaminen

7.4.4 Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen ja opetuksesta vapauttaminen

Opetus järjestetään ottaen huomioon oppilaiden edellytykset ja se voi perustua erilaisiin oppimääriin. Ensisijaisena tavoitteena on tukea oppilaan opiskelua siten, että yleisen oppimäärän mukaiset tavoitteet on mahdollista saavuttaa kaikissa oppiaineissa.

Eri oppiaineissa ilmeneviä vaikeuksia voidaan ennaltaehkäistä ja oppimista tukea erilaisilla eriyttämisen keinoilla ja perusopetuslaissa säädettyillä tukimuodoilla. **Ennen oppimäärän yksilöllistämistä kokeillaan koulun muita tukitoimenpiteitä: tukiopetusta, opetuksen eriyttämistä, keskittymistä perustehtäviin, tiivistä yhteistyötä kodin ja koulun sekä muiden tahojen kanssa, osa-aikaista erityisopetusta, avustajapalveluiden käyttämistä, eritasoisia ryhmiä, erityisopettajan antamaa samanaikaisopetusta, piiryhmiä, oppimissuunnitelmaa, oman opinto-ohjelman mukaan opiskelua.**

Jos oppilaalle määritellään opiskelun erityiset painoalueet jossakin oppiaineessa, hän voi keskittyä opiskelussa tämän oppiaineen keskeisiin sisältöihin. Tällöin oppilas opiskelee oppiainetta vielä yleisten tavoitteiden mukaisesti ja hänen suorituksensa arvioidaan suhteessa yleiseen oppimäärään. Mikäli edes oppiaineen keskeisiin sisältöihin liittyvien tavoitteiden saavuttaminen hyväksytyksi ei tuesta huolimatta ole oppilaalle mahdollista, oppiaineen oppimäärä voidaan yksilöllistää. Esimerkiksi kieli- ja kulttuuritausta, poissaolot, motivaation puute, puutteellinen opiskeluteknikka tai käyttäytymisen haasteet eivät sellaisenaan voi olla syynä oppimäärän yksilöllistämiseen, vaan oppilasta tulee tukea näissä asioissa.

Mikäli oppilas ei annetuista tukitoimista, opetuksen eriyttämisestä ja painoalueopetuksesta huolimatta suoriudu ydinsisältöihin liittyvistä tavoitteista hyväksytyksi, voidaan oppiaineen oppimäärä yksilöllistää. Erityisten painoalueiden käyttöä edellytetään kuitenkin ennen oppiaineen yksilöllistämistä.

Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen merkitsee oppilaan oppimiselle asetettavan tavoitetason määrittelemistä hänen edellytystensä mukaiseksi. Tavoitteiden tulee kuitenkin olla oppilaalle riittävän haasteellisia. Oppimäärän yksilöllistämistä määrätään erityisen tuen päätöksessä. Pedagoginen selvitys sisältää erilliset perustelut yksilöllistämiseksi kussakin oppiaineessa. Jokaisen oppiaineen kohdalla arvioidaan erikseen, voiko oppilas opiskella oppiainetta yleisen oppimäärän mukaan vai tuleeko oppiaineen oppimäärä yksilöllistää. Jos yksilöllistettyjen oppiaineiden määrää on tarpeen myöhemmin lisätä tai vähentää, tehdään uusi pedagoginen selvitys ja sen pohjalta uusi erityisen tuen päätös.

Yksilöllistetyn oppimäärän tavoitteet ja sisällöt johdetaan oppiaineen luokka-asteen yleisistä tavoitteista ja sisällöistä, myös alempien luokkien tavoitteita ja sisältöjä voidaan soveltaa. Ne kuvataan riittävän selkeästi ja yksityiskohtaisesti oppilaan HOJKSissa. Tämä on tärkeää, koska oppilaan opetus ja arviointi toteutetaan HOJKSiin kirjatus perusteella kyseisessä oppiaineessa. Oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa HOJKSissa määriteltyihin, hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin. Oppilaan opiskelua tuetaan lisäksi erilaisilla pedagogisilla järjestelyillä ja tarvittaessa eri tukimuodoilla. Kunkin oppiaineen opetuksesta vastaava opettaja, tai jos opettajia on useita, opettajat yhdessä, laativat edellä mainitut HOJKSin sisällöt.

Jos oppilas opiskelee yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, varustetaan kyseisen oppiaineen numeroarvosana ja sanallinen arvio tähdellä (*) sekä opintojen aikaisessa että päättöarvioinnissa. Todistuksen lisätietoja -kohtaan tulee maininta siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan. Sanallista arviointia voidaan käyttää numeroarvioinnin sijasta kaikilla vuosiluokilla ja myös päättötodistuksessa.

Oppimäärän yksilöllistäminen on ensisijainen vaihtoehto ennen oppilaan vapauttamista oppimäärän suorittamisesta. Vapauttamiseen oppimäärän opiskelusta tulee olla erityisen painavat syyt ja se perustuu jokaisen oppilaan kohdalla yksilölliseen harkintaan. Vapauttamisesta oppiaineen opiskelusta tehdään hallintopäätös perusopetuslain 18§:n perusteella. Jos oppilaalla on erityisen tuen päätös, vapauttamisesta päätetään erityisen tuen päätöksessä. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden oppiaineiden opiskelusta vapauttamisesta on säädetty erityissäännöksissä. Oppilaalle, joka on muutoin kuin tilapäisesti vapautettu jonkin aineen opiskelusta, tulee järjestää vastaavasti muuta opetusta tai ohjattua toimintaa.

Oppiaineen oppimäärien yksilöllistäminen ja oppiaineesta vapauttaminen tehdään yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Heille tulee selvittää näiden toimenpiteiden vaikutukset jatko-opintoihin.

7.4.5 Pidennetty oppivelvollisuus

7.4.5 Pidennetty oppivelvollisuus

Jos perusopetukselle säädettyjä tavoitteita ei lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi ilmeisesti ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa, alkaa oppivelvollisuus vuotta perusopetuslaissa säädettyä aikaisemmin. Oppivelvollisuus päättyy, kun perusopetuksen oppimäärä on suoritettu tai kun pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan oppivelvollisuuden alkamisesta on kulunut 11 vuotta. Esiopetus voi pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleville oppilaille annettavassa erityisopetuksessa kestää yhden tai kaksi vuotta. Tarkoitus on vahvistaa oppilaan valmiuksia niin, että hän selviytyisi opiskelustaan perusopetuksessa mahdollisimman hyvin.

Pidennetyt oppivelvollisuuden piiriin kuuluvat vaikeasti vammaiset lapset. Myös vaikea sairaus voi olla syynä pidennettyyn oppivelvollisuuteen. Päätös pidennetyistä oppivelvollisuuksista tehdään pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkamista. Lapselle tehdään tällöin myös päätös erityisestä tuesta. Lapselle laaditaan HOJKS esiopetuksen alkaessa. Lapsella on oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna oikeus saada esiopetusta. Pidennetyt oppivelvollisuuden piirissä olevalla lapsella tämä oikeus alkaa sen vuoden syyslukukauden alussa, jolloin lapsi täyttää viisi vuotta. Päätös oppivelvollisuuden pidentämisestä tarvitaan ennen esiopetuksen alkua, jotta oikeus siihen voi toteutua.

Lapsen ohjautuminen riittävän varhain tuen piiriin edellyttää yhteistyötä eri hallintokuntien välillä. **Yhteistyömuotoja ovat siirtopalaverit, siirtymiseen liittyvät tutustumiset, mahdollinen muu yhteistyö perusopetuksen erityisopetuksen kanssa. Yhteistyötä tehdään tarvittaessa vammaispalveluiden sekä lasta tutkivan ja/tai kuntouttavan tahon kanssa.**

Lapsen huoltajalle tulee antaa ajoissa tietoa pidennetyt oppivelvollisuuden eri vaihtoehtoista ja valinnan vaikutuksista. Huoltaja päättää, osallistuuko lapsi oppivelvollisuutta edeltävään esiopetukseen. Esiopetuksen kesto ja perusopetuksen aloittaminen tulee suunnitella lapsen edistymisen, tuen tarpeen ja kokonaistilanteen perusteella. **Esiopetuksessa pyritään käyttämään tietoa, jota lapsesta on saatavilla varhaiskasvatuksen ajalta. Esiopetuksesta tieto siirretään perusopetukseen. Yhteistyömuotoja voivat olla siirtopalaverit, siirtymiseen liittyvät tutustumiset ja mahdollinen muu yhteistyö perusopetuksen erityisopetuksen kanssa. Yhteistyötä tehdään tarvittaessa vammaispalveluiden sekä lasta tutkivan ja/tai kuntouttavan tahon kanssa.**

Pidennetyt oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden opetus voidaan järjestää vaihtoehtoisesti kolmella eri tavalla:

- Lapsi aloittaa oppivelvollisuutta edeltävässä esiopetuksessa sinä vuonna, kun hän täyttää viisi vuotta, jatkaa toisen vuoden oppivelvollisuuden suorittamiseen kuuluvassa esiopetuksessa ja aloittaa tämän jälkeen perusopetuksen.

- Lapsi aloittaa pidennettyyn oppivelvollisuuteen kuuluvan esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta ja opiskelee esiopetuksessa yhden vuoden, minkä jälkeen hän aloittaa perusopetuksen.

- Lapsi aloittaa pidennettyyn oppivelvollisuuteen kuuluvan esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta ja opiskelee esiopetuksessa kaksi vuotta. Tällöin lapsi aloittaa perusopetuksen vuotta säädettyä myöhemmin eli sinä vuonna, kun hän täyttää kahdeksan vuotta. Perusopetuksen myöhemmästä aloittamisesta on tehtävä erillinen hallintopäätös.

Pidennetyt oppivelvollisuuden piirissä olevien lasten varhennettu esiopetus ja esiopetus järjestetään tapauskohtaisesti päiväkodin varhaiskasvatusryhmissä, päiväkotien ja koulujen esiopetusryhmissä, perusopetuksen pienluokissa tai yleisopetuksen yhdysluokissa 0-2. Pidennetyt oppivelvollisuuden perusopetuksen (1-9) oppilaiden opetus (1-9-luokat) järjestetään tapauskohtaisesti pienluokissa tai yleisopetuksen luokissa. Ensisijaisesti pyritään siihen, että jokaisen oppilaan kotiluokka olisi yleisopetuksen luokka. Opetuksesta vastaa lastentarhanopettaja tai luokanopettaja/aineenopettaja yhteistyössä erityisopettajan kanssa tai erityisluokanopettaja.

Oppilaan tarve pidennettyyn oppivelvollisuuteen arvioidaan erityisen tuen päätöksen tarkistamisen yhteydessä. Jos todetaan, ettei oppilas enää kuulu pidennetyt oppivelvollisuuden piiriin, tehdään päätös pidennetyt oppivelvollisuuden päättämisestä, jonka jälkeen oppilas kuuluu yleisen oppivelvollisuuden piiriin. Tarvittaessa oppilaalle voidaan edelleen antaa erityistä tukea.

7.4.6 Toiminta-alueittain järjestettävä opetus

7.4.6 Toiminta-alueittain järjestettävä opetus

aikeimmin kehitysvammaisten oppilaiden opetus voidaan järjestää oppiainejaon sijasta toiminta-alueittain. Myös muulla tavoin vammaisen tai vakavasti sairaan oppilaan opetus voi olla oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä perusteltua järjestää toiminta-alueittain. Opetuksen järjestämisestä oppiainejaon sijasta toiminta-alueittain päätetään erityisen tuen päätöksessä. Opetus järjestetään toiminta-alueittain vain kun todetaan, ettei oppilas kykene opiskelemaan edes oppiaineiden yksilöllistettyjä oppimääriä. Toiminta-alueet ovat motoriset taidot, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen taidot ja kognitiiviset taidot.

Toiminta-alueittain järjestävän opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle tietoja ja taitoja, joiden avulla hän suoriutuu mahdollisimman itsenäisesti elämässään. Opetuksen suunnittelun lähtökohdista ovat oppilaan vahvuudet. Koulupäivän eri tilanteita hyödynnetään oppimisessa, ja oppimisympäristöä kehitetään toimivaksi ja oppilasta motivoivaksi. Oppilaan yksilölliset tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä oppilaan edistymisen arviointi kuvataan HOJKSissa kullekin toiminta-alueelle. Tavoitteet asetetaan siten, että ne ovat saavutettavissa olevia ja oppilaalle mielekkäitä.

Toiminta-alueet voivat sisältää jonkin yksittäisen oppiaineen tavoitteita ja sisältöjä, jos oppilaalla on vahvuuksia tässä oppiaineessa. Opetuksen toteuttamisessa eri toiminta-alueiden sisältöjä voidaan yhdistää. Toiminta-alueittain järjestetyssä opetuksessa tuetaan oppilaan kokonaiskehitystä sekä edistetään ja ylläpidetään oppilaan toimintakykyä. Opetus suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Lisäksi tehdään opettajien keskinäistä sekä muun henkilöstön ja eri asiantuntijoiden välistä yhteistyötä.

Motoristen taitojen oppimisen tavoitteena on vahvistaa oppilaan kehon hahmotusta, edistää kokonais- ja hienomotoristen taitojen kehittymistä sekä antaa mahdollisuuksia monipuolisesti harjoitella taitoja arjen eri tilanteissa. Motoristen taitojen opetuksen tulee sisältää motoristen toimintojen suunnittelun ja ohjauksen, tasapainon, koordinaation, rytmin, kestävyuden ja lihasvoiman kehittämiseen liittyviä osa-alueita.

Kommunikaatiotaitojen oppimisen lähtökohdista on vuorovaikutuksen muodostuminen ja sen pohjalle rakentuva kommunikoinnin ymmärtämisen ja tuottamisen harjoittelu. Tavoitteena on, että oppilas on vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa, tulee ymmärrettyksi ja ymmärtää itsekin muita ryhmän oppilaita ja aikuisia. Oppilaalle turvataan mahdollisuus käyttää itselleen tarkoituksenmukaisia tapoja kommunikoida. Oppilaalla tulee olla tarvittaessa käytettävissään vaihtoehtoisia kommunikaatiokeinoja. Kielen ja kommunikaation opetus sisältää kielellistä tietoisuutta, ilmaisua, käsite- ja sanavarastoa, viittomien, merkkien, symbolien, kirjainten ja sanojen tunnistamista ja käyttöä sekä ajattelua kehittäviä osa-alueita. Kommunikaatiotaitoja harjoitellaan eri tilanteissa koulupäivän aikana.

Sosiaalisten taitojen oppimisen tavoitteena on oppilaan ryhmässä toimimisen taitojen ja osallisuuden kehittyminen. Opetuksen tulee sisältää erilaisissa ympäristöissä toimimista sekä vuorovaikutus- ja tunnetaitojen harjoittelua tukevia osa-alueita. Oppilaan itsetuntemusta ja oppimismotivaatiota tuetaan luomalla edellytykset onnistumisen kokemuksiin ja vahvistamalla myönteistä sosiaalisen oppimisen ilmapiiriä.

Kognitiivisten taitojen oppimisen tavoitteena on, että oppilas aktivoituu ja oppii käyttämään aistejaan ympäröivän todellisuuden hahmottamiseen. Opetuksen tulee tukea oppimiseen, muistamiseen ja ajattelemiseen liittyvien prosessien kehittymistä. Kognitiivisten taitojen oppimisen tulee sisältää aistien stimulointia ja harjoittamista, valinnan, luokittelun, ongelmanratkaisun ja päätöksenteon sekä syy-seuraussuhteen oppimista edistäviä osa-alueita. Oppimisen tavoitteena on kehittää lukemisen, kirjoittamisen ja matemaattisten taitojen perusvalmiuksia. Oppiaineiden sisällöistä voidaan saada aineistoa kognitiivisten taitojen oppimiseen.

Päivittäisten taitojen oppimisen tavoitteena on lisätä oppilaan aktiivista osallistumista ympäristönsä toimintaan sekä edistää omatoimisuutta ja itsenäistymistä. Opetuksen tulee sisältää terveyttä ja turvallisuutta, arjen taitoja, asumista ja ympäristössä liikkumista sekä vapaa-ajan viettoa käsitteleviä osa-alueita. Päivittäisten taitojen harjoittelu luo mahdollisuuksia motoristen taitojen, kielen ja kommunikaation, tieto- ja viestintäteknologisten taitojen, sosiaalisten sekä kognitiivisten taitojen kehittymiselle ja harjoittelulle. Ne puolestaan vahvistavat päivittäisten taitojen hallintaa. **Toiminta-alueita voidaan yhdistellä oppiainekokonaisuuksiksi, jotka kirjataan jokaisen oppilaan HOJKSiin. Oppiaineittain opiskelevat pidennetyt oppivelvollisuuden piirissä olevat oppilaat, jotka tarvitsevat vahvaa erityistä tukea, opiskelevat eri oppiaineista muodostettua oppiainekokonaisuutta, joka kulkee nimellä orientoitumisaineet.**

Toiminta-alueittain järjestetyssä opetuksessa arviointi tapahtuu toiminta-alueittain. Arviointi annetaan aina sanallisena. Mikäli jokin toiminta-alue sisältää yksittäisen oppiaineen tavoitteita ja sisältöjä, tämä voidaan kuvata osana sanallista arviointia tai todistuksen liitteessä.

7.5 Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot

7.5.1 Tukiopetus

7.5.1 Tukiopetus

Oppilaalla, joka on tilapäisesti jäänyt jälkeen opinnoissaan tai muutoin tarvitsee oppimisessaan lyhytaikaista tukea, on oikeus saada tukiopetusta. Tukiopetus tulee aloittaa heti, kun oppimiseen tai koulunkäyntiin liittyvät vaikeudet on havaittu, jotta oppilas ei jäisi pysyvästi jälkeen opinnoissaan. Tukiopetuksella voidaan ehkäistä vaikeuksia ennakolta. Tukiopetusta tulee järjestää suunnitelmallisesti sekä niin usein kuin on tarpeen.

Tukiopetukselle on ominaista yksilöllisesti suunnitellut tehtävät, ajankäyttö ja ohjaus. Tukiopetuksen järjestämisessä tulee käyttää monipuolisia menetelmiä ja materiaaleja, joiden avulla voidaan löytää uusia tapoja lähestyä opittavaa asiaa. Ennakoivassa tukiopetuksessa uusiin opittaviin asioihin perehdytään jo etukäteen. Tukiopetuksella voidaan vastata myös poissaoloista johtuviin tuen tarpeisiin.

Koulutyö tulee suunnitella siten, että jokaisella oppilaalla on tarvittaessa mahdollisuus osallistua tukiopetukseen. Tukiopetusta annetaan joko oppilaan työjärjestyksen mukaisten, sellaisten oppituntien aikana, joihin tuen tarve liittyy, tai oppituntien ulkopuolella. Erilaisia joustavia ryhmittelyjä voidaan käyttää tukiopetuksen toteuttamisessa.

Aloitteen tukiopetuksen antamisesta oppilaalle tekee ensisijaisesti opettaja, sen voi tehdä myös oppilas tai huoltaja. Jokaisen opettajan tehtävänä on seurata oppilaan oppimista ja kasvua sekä mahdollista tuen tarpeen ilmenemistä. Tukiopetusta pyritään järjestämään yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Heille annetaan tietoa tukiopetuksen toteuttamistavoista ja merkityksestä oppimiselle ja koulunkäynnille, sekä oppilaan velvollisuudesta osallistua hänelle järjestettyyn tukiopetukseen.

Tukiopetusta voidaan antaa tuen kaikilla tasoilla. Osana pedagogista arviota ja selvitystä arvioidaan oppilaan aikaisemmin saaman tukiopetuksen riittävyys ja vaikutus sekä oppilaan tarpeet tukiopetukseen jatkossa. Oppimissuunnitelmaan ja HOJKSiin kirjataan myös tukiopetuksen tavoitteet ja antaminen. **Tukiopetuksen toteuttamiseen liittyvistä käytännön asioista tiedotetaan koulukohtaisesti huoltajia.**

7.5.2 Osa-aikainen erityisopetus

7.5.2 Osa-aikainen erityisopetus

Oppilaalla, jolla on vaikeuksia oppimisessaan tai koulunkäynnissään, on oikeus saada osa-aikaista erityisopetusta muun opetuksen ohessa. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan oppilaille, joilla on esimerkiksi kielellisiä tai matemaattisiin taitoihin liittyviä vaikeuksia, oppimisvaikeuksia yksittäisissä oppiaineissa, vaikeuksia opiskelutaidoissa, vuorovaikutustaidoissa tai koulunkäynnissä. Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan oppimisedellytyksiä ja ehkäistä oppimisen ja koulunkäynnin vaikeuksia.

Osa-aikaista erityisopetusta annetaan joustavin järjestelyin samanaikaisopetuksena, pienryhmässä tai yksilöopetuksena. Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteet ja sisällöt nivelletään oppilaan saamaan muuhun opetukseen. Osa-aikaisen erityisopetuksen toteuttamista suunnitellaan, sen tarvetta ja vaikutuksia arvioidaan opettajien keskinäisenä yhteistyönä sekä yhdessä oppilaan ja huoltajan kanssa.

Osa-aikaisen erityisopetuksen toteuttamistavoista tiedotetaan oppilaille ja huoltajille. Osa-aikaista erityisopetusta pyritään järjestämään yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Heille annetaan tietoa sen merkityksestä oppimiselle ja koulunkäynnille, sekä oppilaan velvollisuudesta osallistua siihen.

Osa-aikaista erityisopetusta annetaan kaikilla tuen tasoilla. Tehostetun tuen aikana osa-aikaisen erityisopetuksen merkitys tukimuotona yleensä vahvistuu. Oppilas voi saada osa-aikaista erityisopetusta myös erityisen tuen aikana ja opiskellessaan erityisluokassa. Osana pedagogista arviota ja selvitystä arvioidaan oppilaan aikaisemmin saaman osa-aikaisen erityisopetuksen riittävyys ja vaikutus sekä oppilaan tarpeet osa-aikaiseen erityisopetukseen jatkossa. Oppimissuunnitelmaan ja HOJKSiin kirjataan myös osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteet ja antaminen. **Osa-aikaisen erityisopetuksen toteuttamisesta tiedotetaan koulukohtaisesti huoltajia.**

7.5.3 Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja apuvälineet

7.5.3 Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja apuvälineet

Oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetuspalvelut sekä erityiset apuvälineet kaikilla tuen tasoilla. Tarkoituksena on turvata oppilaalle oppimisen ja koulunkäynnin perusedellytykset, esteettömyys ja mahdollisuus vuorovaikutukseen kaikkina koulupäivinä.

Oppilaalle järjestetään tarvittaessa tulkitsemista esimerkiksi kuulovamman tai kielellisen erityisvaikeuden takia. Hän voi tarvita myös puhetta tukevia ja korvaavia kommunikaatiokeinoja, kuten erilaisia symbolijärjestelmiä. Viittomakieltä käyttävien oppilaiden kommunikaation tukena voidaan tarvittaessa käyttää viittomakielen tulkkaa tai viittomakielentaitoista avustajaa. Eriasteisesti kuulovammaisten oppilaiden kohdalla tulkkauksen menetelmä saattaa olla myös jokin muu kuin viittomakielen tulkkaus. Oppilaan kielellisen erityisvaikeuden takia käytetään puhevammainen tulkkaa tai puhetta tukevia ja korvaavia menetelmiä hallitsevaa avustajaa. Myös opettaja voi tukea oppilaita kommunikoinnissa viittomien tai muiden symbolien avulla. **Oppilaalle turvataan hänen tarvitsemansa tulkitsemispalvelut koulupäivän aikana. Tulkitsemispalvelut on mahdollista järjestää avustajapalvelun yhteydessä.**

Opettajan tehtävänä on suunnitella, opettaa, antaa tukea sekä arvioida oppilaan ja koko ryhmän oppimista ja työskentelyä. Avustaja ohjaa ja tukee oppilasta päivittäisissä tilanteissa oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvien tehtävien suorittamisessa opettajan tai muiden tuen ammattihenkilöiden ohjeiden mukaisesti. Opettajat ja avustajat suunnittelevat ja arvioivat työtään yhdessä sekä tarvittaessa muun henkilöstön kanssa. On tärkeää, että työn- ja vastuunjako on selkeä.

Avustajan antama tuki edistää oppilaan itsenäistä selviytymistä ja omatoimisuutta sekä myönteisen itsetunnon kehittymistä. Avustajapalvelun tavoitteena on tukea yksittäistä oppilasta siten, että hän kykenee ottamaan yhä enemmän itse vastuuta oppimisestaan ja koulunkäynnistään. Avustajan antama tuki voidaan suunnata yksittäiselle oppilaalle tai koko opetusryhmälle. **Avustajapalveluiden tarvetta arvioitaessa otetaan huomioon oppilaan oppimisen, kasvun ja koulunkäynnin tukitoimien kokonaisuus. Koulun sisällä avustajapalveluiden jakautuminen suunnitellaan opetus- ja oppilashuollon henkilöstön yhteistyönä. Palvelun kohdentumista tarkoituksenmukaisesti tarkastellaan koulussa säännöllisesti. Mikäli oppilaiden tuen tarve muuttuu, tehdään muutoksia joustavasti lukuvuoden aikana.**

Erytysten apuvälineiden tarve voi liittyä näkemiseen, kuulemiseen, liikkumiseen tai muuhun fyysiseen tarpeeseen. Se voi liittyä myös oppimisen erityistarpeisiin. Tällöin käytetään esimerkiksi erilaisia tietoteknisiä sovelluksia, äänikirjoja, matematiikan havainnollistamisen välineitä tai keskittymistä tukevia apuvälineitä. Oppilaan kanssa työskentelevät perehtyvät riittävästi opetukseen osallistumisen edellyttämien apuvälineiden käyttöön sekä ohjaavat oppilasta ja huoltajaa näiden käytössä yhteistyössä tuen muiden ammattihenkilöiden kanssa. Apuvälineitä käytetään suunnitelmallisesti ja niiden käyttöä ja tarvetta arvioidaan säännöllisesti.

Oppilaan kanssa työskentelevät suunnittelevat yhdessä opetukseen osallistumisen edellyttämien palvelujen ja apuvälineiden käytön eri oppimistilanteissa hyödyntäen tarvittaessa muita asiantuntijoita. Oppilaan tukeminen voi edellyttää erityisosaamista, jota oman koulun henkilöstöllä ei ole riittävästi. Tällöin hyödynnetään esimerkiksi

oppimis- ja ohjauskeskusten oppilaille tarjoamia palveluja ja henkilöstölle suunnattua koulutusta ja konsultaatiota.

Opetuksen järjestäjä päättää tulkitsemis- ja avustajapalveluista sekä muista opetuspalveluista ja erityisistä apuvälineistä. Palveluiden ja apuvälineiden tarve ja määrä arvioidaan moniammatillisena yhteistyönä hyödyntäen oppilaan ja huoltajan antamia tietoja ja mahdollisten koulun ulkopuolisten asiantuntijoiden lausuntoja. Tehostettua tukea saavan oppilaan palveluiden ja apuvälineiden tarve arvioidaan pedagogisessa arviossa. Erityistä tukea saavan oppilaan palveluiden ja erityisten apuvälineiden tarve arvioidaan pedagogisessa selvityksessä ja niistä päätetään erityisen tuen päätöksessä. Yleistä ja tehostettua tukea saavalle oppilaalle mahdollisista palveluista ja erityisistä apuvälineistä tehdään hallintopäätös. Palveluiden ja apuvälineiden käyttö kuvataan oppimissuunnitelmassa tai HOJKSissa. **Oppilaita ja huoltajia informoidaan avustaja- ja tulkitsemispalveluista oppilaan pedagogisia asiakirjoja laadittaessa.**

LUKU 8 Opiskeluhoolto

Paikallinen opiskeluhooltosuunnitelma

Paikallinen opiskeluhooltosuunnitelma (Liite 12 Kalajoen opiskeluhooltosuunnitelma) laadittiin monialaisena yhteistyönä. Opiskeluhooltosuunnitelmaan on sisällytetty luvun 8 mukaiset kohdat ja koulut voivat täydentää sitä tarpeen mukaan. Suunnitelma löytyy myös kohdasta 8.4. Kalajoen esi- ja perusopetuksen opiskeluhooltosuunnitelma.

LUKU 8 Opiskeluhoolto

Tässä luvussa määrätään perusopetuslain mukaisesti opiskeluhoollon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan opiskeluhoollon tavoitteista sekä oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa määrätyn opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelman laatimisesta.

Näissä perusteissa käytetään perusopetuslain mukaisesta käsitteestä oppilashuolto ilmaisua opiskeluhoolto, oppilas- ja opiskelijahuoltolaisten käsitteiden sijasta opiskelijasta ilmaisua oppilas ja oppilaitoksesta nimitystä koulu. Koulutuksen järjestäjään viitataan käsitteellä opetuksen järjestäjä. Mitä jäljempänä todetaan hyvinvointialueesta, koskee myös Helsingin kaupunkia.

Opiskeluhoollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa koulu yhteisössä. Oppilaalla on oikeus saada maksutta opiskeluhoolto, jota opetukseen osallistuminen edellyttää. Opiskeluhoollotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus.

Lasten ja nuorten kehitysympäristön ja koulun toimintaympäristön muuttuessa opiskeluhoollosta on tullut yhä tärkeämpi osa koulun perustoimintaa. Opiskeluhoolto liittyy läheisesti koulun kasvatus- ja opetustehtävään. Opiskeluhoollotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus.

Oppilaalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhoolto, jota opetukseen osallistuminen edellyttää. Oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa koulu yhteisössä. Oppilashuolto toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä ja koko koulu yhteisöä tukevana yhteisöllisenä oppilashuollona. Tämän lisäksi oppilailla on lakisääteinen oikeus yksilökohtaiseen oppilashuoltoon. Monialainen yhteistyö on oppilashuollossa keskeistä. Oppilashuollotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioitettava suhtautuminen oppilaseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen.

Perusopetuksen oppilashuollossa ja siihen liittyvistä suunnitelmista säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa. Tässä luvussa määrätään oppilashuollon keskeisistä periaatteista, opetustoimeen kuuluvan oppilashuollon tavoitteista sekä paikallisen opetussuunnitelman ja koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laatimisesta. Opetuksen toteuttamiseen kuuluvasta oppimisen ja koulunkäynnin tuesta määrätään perusteiden luvussa 7.

Oppilashuoltosuunnitelma (Liite 12 Kalajoen oppilashuoltosuunnitelma) laadittiin monialaisena yhteistyönä. Oppilashuoltosuunnitelmaan on sisällytetty luvun 8 mukaiset kohdat ja koulut voivat täydentää sitä tarpeen mukaan.

8.1 Monialainen opiskeluhoollon yhteistyö

8.1 Monialainen oppilashuollon yhteistyö

Oppilashuolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Oppilashuolto toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa ottaen huomioon oppilaan ikä ja edellytykset. Tarvittaessa yhteistyötä tehdään myös muiden toimijoiden kanssa. Koulu yhteisön tai oppilaiden hyvinvoinnissa havaittuihin huolenaiheisiin etsitään ratkaisuja yhdessä oppilaiden ja huoltajien kanssa.

Koulussa oppilashuolto on kaikkien koulu yhteisössä työskentelevien ja oppilashuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu koulu yhteisön hyvinvoinnista on koulun henkilökunnalla. Oppilashuollon palveluja ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä kouluterveydenhuollon palvelut. Näiden asiantuntijoiden tehtävät liittyvät niin yksilöön, yhteisöön kuin yhteistyöhön. Palveluja tarjotaan oppilaille ja huoltajille siten, että ne ovat helposti saatavilla. Palvelut järjestetään lain edellyttämässä määrääjässä.

Oppilaille ja heidän huoltajilleen annetaan tieto käytettävissä olevasta oppilashuollossa ja heitä ohjataan hakemaan tarvitsemiaan oppilashuollon palveluja. Oppilaan ja huoltajan osallisuus oppilashuollossa, suunnitelmallinen yhteistyö ja oppilashuollossa tiedottaminen lisää oppilashuollon tuntemusta ja edesauttaa palveluihin hakeutumista. Eri ammattiryhmiin kuuluvien työntekijöiden keskinäinen konsultaatio on tärkeä työmenetelmä oppilashuollossa.

Oppilashuollon tavoitteet, tehtävät ja toteuttamisen periaatteet muodostavat esiopetuksesta toisen asteen koulutukseen ulottuvan jatkumon. Eri koulutusasteiden vuorovaikutus on tärkeää pohdittaessa oppilashuollon toimintaa kokonaisuutena. Yhtenäiset käytännöt tukevat eri kehitysvaiheissa oppilaan terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Oppilashuollon monialaisen yhteistyön rakenteita, muotoja ja toimintatapoja kehitetään koulu yhteisössä ja eri yhteistyötahojen kanssa. Kehittämissä edellyttää oppilashuollon suunnitelmallista arviointia.

Opiskeluhooltoryhmät

Oppilashuoltoryhmät

Opetuksen järjestäjä asettaa oppilashuollon ohjausryhmän ja koulukohtaiset oppilashuoltoryhmät. Yksittäistä oppilasta koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano. Kaikki oppilashuoltoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa että ryhmässä on opetushenkilöstön lisäksi kouluterveydenhuoltoa sekä psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä sen mukaan kun käsiteltävä asia edellyttää.

Oppilashuollon ohjausryhmä vastaa opetuksen järjestäjäkohtaisen oppilashuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Sille asetetut tehtävät voi hoitaa myös muu tehtävään soveltuva ryhmä. Ohjausryhmä voi olla kahden tai useamman opetuksen järjestäjän yhteinen. Sama ryhmä voi olla myös useamman koulutusmuodon yhteinen, jolloin ryhmästä on perusteltua käyttää nimitystä opiskeluhoollon ohjausryhmä.

Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä vastaa koulun oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Sitä johtaa opetuksen järjestäjän nimeämä edustaja. Opetuksen järjestäjä ja oppilashuollon palveluja tuottavat tahot päättävät yhdessä ryhmän kokoonpanosta, tehtävistä ja toimintatavoista. Oppilashuoltoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen oppilashuollon toteuttaminen ja kehittäminen.

Asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen oppilaan tai oppilasryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja oppilashuollon palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoa se opetushenkilöstön tai oppilashuollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Asiantuntijoiden nimeäminen ryhmän jäseniksi ja muiden yhteistyötahojen tai oppilaiden läheisten osallistuminen ryhmän työskentelyyn edellyttää oppilaan tai huoltajan suostumusta.

8.2 Yhteisöllinen opiskeluhoito

8.2 Yhteisöllinen oppilashuolto

Oppilashuolto on tärkeä osa perusopetuksen toimintakulttuuria. Yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään koulu yhteisön ja oppilasryhmien hyvinvointia. Lisäksi huolehditaan kouluympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä. Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä oppilaiden, huoltajien sekä muiden lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Oppilaiden ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on yhteisöllisessä oppilashuollossa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Oppilaiden osallisuuden edistäminen on opetuksen järjestäjän tehtävä. Oppilashuolto luo koulu yhteisössä edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Osallisuutta lisäävät toimintatavat edesauttavat myös ongelmien ennalta ehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä.

Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskelu ympäristöön. Siihen kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on oppilaiden ja henkilökunnan turvallisuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa. Rauhallinen ilmapiiri edistää työrauhaa. Koulun järjestyssäännöt lisäävät koulu yhteisön turvallisuutta, viihtyisyyttä ja sisäistä järjestystä. Opetuksen järjestäjä laatii suunnitelman oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä osana koulu kohtaista oppilashuoltosuunnitelmaa. Opettaja tai rehtori ilmoittaa koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta tilanteeseen osallistuneiden huoltajille.

Koulurakennuksesta sekä opetustiloista ja -välineistä huolehtiminen ylläpitää ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Koulu yhteisöllä on yhtenäiset toimintatavat eri oppimisympäristöissä tapahtuvaa opetusta ja välitunteja varten. Eri oppiaineiden opetukseen laadittuja turvallisuusohjeita noudatetaan. Opetuksen järjestäjä varmistaa, että oppilaan oppimisympäristö työelämään tutustumisen aikana on turvallinen. Koulu ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta sekä koulu yhteisön hyvinvointia edistetään ja seurataan jatkuvasti. Niitä arvioidaan kolmen vuoden välein toteutettavissa tarkastuksissa. Turvallisuuden edistämiseen kuuluvat myös koulukuljetuksia, tapaturmien ennaltaehkäisyä ja tietoturvallisuutta koskevat toimintatavat.

8.3 Yksilökohtainen opiskeluhoito

8.3 Yksilökohtainen oppilashuolto

Yksilökohtaisella oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaalle annettavia kouluterveydenhuollon palveluja, oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista oppilashuoltoa. Kouluterveydenhuollossa toteutettavat laajat terveystarkastukset sekä muut määräaikaistarkastukset ovat osa yksilökohtaista oppilashuoltoa ja niistä tehtävät yhteenvedot tuottavat tietoa myös yhteisöllisen oppilashuollon toteuttamiseen.

Yksilökohtaisen oppilashuollon tavoitteena on seurata ja edistää oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Tärkeää on myös varhaisen tuen turvaaminen ja ongelmien ehkäisy. Oppilaiden yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon sekä oppilashuollon tuen rakentamisessa että koulun arjessa.

Yksilökohtainen oppilashuolto perustuu aina oppilaan sekä tarpeen niin vaatiessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuisissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti. Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa ja luottamuksellista. Työ järjestetään niin, että oppilas voi kokea tilanteen kiireettömänä ja hän tulee kuulluksi. Oppilashuoltotyössä noudatetaan tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

Asian käsittely myös yksittäisen oppilaan tueksi koottavassa asiantuntijaryhmässä ja ryhmän kokoonpano perustuu oppilaan tai tarvittaessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan tai huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia oppilashuollon yhteistyötahoja tai oppilaan läheisiä. Ryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa oppilaan asiassa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta.

Yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan oppilashuoltokertomus. Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot oppilashuoltokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki edellyttää, että kertomukseen kirjataan seuraavat asiat:

- yksittäisen oppilaan nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa
- kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa
- asian aihe ja vireille panija
- oppilaan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset
- toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet
- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma
- toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot.

Jos sivulliselle annetaan oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

Oppilashuoltokertomukset sekä muut oppilashuollon tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä oppilasta koskevat asiakirjat tallennetaan oppilashuoltorekisteriin. Opetuksen järjestäjä vastaa henkilötietojen käsittelystä ja ylläpitää edellä mainittua rekisteriä. Oppilashuoltorekisteriin tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä oppilasta taikka muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä.

Kouluterveydenhuollon henkilöstö ja psykologit kirjaavat yksilökohtaisen oppilashuoltotyön säädetyksi potilaskertomukseen ja muihin potilasasiakirjoihin. Vastaavasti oppilashuollon kuraattorit kirjaavat asiakastiedot kuraattorin asiakaskertomukseen.

Oppilaan yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä oppilashuollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Lisäksi heillä on oikeus saada ja luovuttaa toisilleen sekä oppilaan opettajalle, rehtorille ja opetuksen järjestäjälle oppilaan opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot. Tiedon luovuttaja joutuu harkitsemaan esimerkiksi sitä, onko kysymys sellaisesta tiedosta, joka on välttämätön oppilaan tai muiden

oppilaiden turvallisuuden varmistamiseksi. Luovutettava tieto voi koskea muun muassa sellaista oppilaan sairautta, joka tulee ottaa opetustilanteissa huomioon. Vaikka tiedon luovuttamiselle olisikin edellä todettu lain tarkoittama peruste, yhteistyön ja luottamuksen turvaamiseksi pyritään aina ensisijaisesti hankkimaan oppilaan tai huoltajan suostumus salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen.

Jos oppilas siirtyy toisen opetuksen tai koulutuksen järjestäjän opetukseen tai koulutukseen, aikaisemman opetuksen järjestäjän on pyydettävä oppilaan tai tarvittaessa hänen huoltajansa suostumus siihen, että uudelle opetuksen järjestäjälle voidaan siirtää oppilashuollon asiakasrekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia oppilashuollon jatkuvuuden kannalta. Sen sijaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot toimitetaan salassapidon estämättä viipymättä toiselle opetuksen järjestäjälle tai lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden opetuksen tai koulutuksen järjestäjän pyynnöstä.

8.4 Kalajoen esi- ja perusopetuksen opiskeluhoitosuunnitelma

Yleistä

Opetuksen järjestäjä asettaa oppilashuollon ohjausryhmän ja koulukohtaiset oppilashuoltoryhmät. Yksittäistä oppilasta koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano. Kaikki oppilashuoltoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa että ryhmässä on opetushenkilöstön lisäksi kouluterveydenhuoltoa sekä psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä sen mukaan kun käsiteltävä asia edellyttää.

Oppilashuollon ohjausryhmän tehtävänä on kehittää, ohjata ja arvioida oppilashuoltoa yleisellä tasolla/ kunnan tasolla. Tähän ryhmään kuuluvat perusopetuksen palvelualuejohtaja, sosiaalipalvelujen palvelualuejohtaja, rehtoreiden/johtajien edustaja, vastaava kuraattori, neuvolan osastonhoitaja, koulupsykologi ja erityisopetuksen koordinaattori. Ryhmä kokoontuu vähintään kaksi kertaa lukuvuodessa. Kokoonkutsujana toimii perusopetuksen palvelualuejohtaja.

Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä vastaa koulun oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Sitä johtaa rehtori tai koulun johtaja. Ryhmään kuuluu opetushenkilöstöä, kuraattori ja terveydenhoitaja. Oppilashuoltoryhmään voidaan kutsua muita toimijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on koulu yhteisön ja oppilasryhmien hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen oppilashuollon toteuttaminen ja kehittäminen.

Asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen oppilaan tuen tarpeen selvittämiseksi ja oppilashuollon palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoa se opetushenkilöstön tai oppilashuollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Asiantuntijoiden nimeäminen ryhmän jäseneksi edellyttää aina oppilaan tai huoltajan kirjallista suostumusta. Asian käsittelystä laaditaan oppilashuoltokertomus.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma hyväksytään kaupunginhallituksessa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Oppilashuoltosuunnitelma tarkastetaan vuoden kuluttua siitä, kun lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkastettu.

HUOMI!

Tämä suunnitelma koskee myös päiväkotien esiopetusryhmiä. Kun suunnitelmassa mainitaan koulu tarkoitetaan sillä myös päiväkodin esiopetusyksikköä, koulukohtaisella myös päiväkodin esiopetusyksikkökohtaista, rehtorilla/johtajalla myös päiväkodin johtajaa.

Esiopetusryhmiä eivät koske seuraavat oppilashuoltosuunnitelman luvut:

- 2.5. Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa
- 2.6. Yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä
- 2.7. Järjestyssäännöt
- 2.8. Poissaolojen seuraaminen
- 2.10. Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen
- 3.1. Yhteistyö kouluterveydenhuollon laajoissa terveystarkastuksissa
- 3.4. Oppilashuollon tuki kurinpitorangeistuksen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä

Esiopetusryhmiä koskee luku

- 3.4.1. Esiopetuksen oppilashuollon tuki lapsen elämäntilanteesta johtuvissa vaikeuksissa

Opiskeluhoollon kokonaisuus

Opiskeluhoollon kokonaisuus

Opiskeluhoollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa koulu yhteisössä. Opiskeluhooltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko koulu yhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoollona. Lisäksi oppilailla on oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon.

Opiskeluhooltoon sisältyvät koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen oppilashuolto sekä opiskeluhoollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä kouluterveydenhuollon palvelut.

Opiskeluhooltoa toteutetaan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen monialaisena suunnitelmallisena yhteistyönä oppilaiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. (laki 3§)

Jokaiselle Kalajoen koululle perustetaan koulun ja opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista vastaava opiskeluhooltoryhmä. Koulun yhteisöllistä opiskeluhooltoryhmää johtaa rehtori/johtaja. Kalajoen päiväkodit voivat perustaa esiopetusyksiköidensä yhteisen yhteisöllisen opiskeluhooltoryhmän.

Koulukohtainen opiskeluhoitosuunnitelma

Opiskeluhoollon kokonaistarve ja opiskeluhoollopalvelut

Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuollopalvelut

Jokaisella koululla yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä arvioi koulun oppilashuollon tarvetta ja toimintatapoja

Lastenneuvola

Esikouluikäiset käyvät 6-vuotistarkastuksessa lastenneuvolassa. Terveysteen liittyvissä ongelmissa vanhemmat ottavat itse yhteyttä omaan terveydenhoitajaan. Esikoulun opettaja voi olla yhteydessä terveydenhoitajaan vanhempien luvalla.

Kouluterveydenhuolto

Kouluterveydenhuoltoa toteutetaan olennaisena osana oppilashuoltoa. Kaikille oppilaille järjestetään määräaikaistarkastus vuosittain. Laaja terveystarkastus tehdään 1., 5. ja 8. luokan oppilaille. Terveystarkastusten lisäksi kouluterveydenhoitaja tapaa asiakkaita yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Oppilaille järjestetään mahdollisuus käydä

terveydenhoitajan vastaanotolla myös ilman ajanvarausta. Terveysneuvoja voi ottaa yhteyttä puhelimitse, sähköpostilla tai Wilma-viestillä. Myös vanhemmat voivat olla yhteydessä terveydenhoitajaan. Kouluterveydenhoitaja ja koululääkäri tekevät tiivistä yhteistyötä muun oppilashuoltohenkilökunnan ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Kouluterveydenhoitaja osallistuu säännöllisesti oppilashuoltotyöhön. Koululääkäriä voidaan konsultoida tai hänet voi tarvittaessa erikseen kutsua oppilashuoltotyöhön.

Suun terveydenhuolto koululaisilla

Hammaslääkäri tekee suun terveystarkastukset koko ikäryhmälle 1.-, 3.-, 5.- ja 7.-luokilla. Muut vuosiluokat tarkastaa hammaslääkärin harkinnan mukaan hammaslääkäri tai suuhygienisti. Oppilaat saavat huoltajille tarkoitetun tiedotteen lapsen suun tilanteesta tarkastuskäynnin yhteydessä. Tarkastuksissa arvioidaan myös ehkäisevän hoidon ja terveystarkastuksen tarpeet sekä oikomishoidon tarve.

Psykologi- ja kuraattoripalvelut

Psykologien ja kuraattoreiden tehtävänä on lasten ja nuorten erilaisten elämäntilanteiden, oppimisvaikeuksien ja kehityksellisten asioiden arviointi sekä tarvittavien tukitoimien ja kuntoutuksien suunnittelu. Työtä tehdään yhteistyössä lapsen, nuoren, perheen, sekä lapsen opetuksen ja kasvatukseen osallistuvien työntekijöiden kanssa. Psykologit ja kuraattorit antavat konsultaatiota ja neuvontaa kouluilla, sekä osallistuvat yhteisöllisiin oppilashuoltoryhmiin ja tarvittaessa yksilöllisiin asiantuntijaryhmiin.

Terveyspalvelut vastaa kouluterveydenhoitaja- ja lääkäripalveluista ja niiden sijoittelusta.

Hyvinvointipalvelut/sosiaalipalvelut/lasten ja perheiden palvelut vastaa perusopetuksen kuraattori- ja psykologipalveluista ja niiden sijoittelusta.

Yhteisöllinen opiskeluhoito ja sen toimintatavat

Yhteisöllinen oppilashuolto

Yhteisöllisellä oppilashuollolla tarkoitetaan toimintakulttuuria ja toimia, joilla koko kouluyhteisössä edistetään oppilaiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Yhteisöllistä oppilashuoltoa toteuttavat kaikki oppilashuollon toimijat.

Kaikkien kouluyhteisössä oppilaiden kanssa työskentelevien sekä oppilashuoltopalveluista vastaavien viranomaisten ja työntekijöiden on tehtävissään edistettävä oppilaiden ja kouluyhteisön hyvinvointia sekä kotien ja koulujen välistä yhteistyötä. Koulujen henkilökunnalla on ensisijainen vastuu kouluyhteisön hyvinvoinnista. (laki 4§)

Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä vastaa koulun oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Sitä johtaa opetuksen järjestäjän nimeämä edustaja. Ryhmään voidaan kutsua tarvittaessa eri asiantuntijoita. Ryhmän tehtävä on yhteisöllisen hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen oppilashuollon toteuttaminen ja kehittäminen.

Koulun oppilashuoltoryhmä laatii vuosisuunnitelman yhteyteen koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelma, jossa kuvataan koulun oppilashuollon kokonaistarve, käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut, ryhmän kokoonpano, toiminnan tavoitteet ja arviointi sekä kehittäminen. Terveystarkastuksissa ja terveystarkastuksissa voidaan kerätään anonyymiä tietoa luokan ja koulun hyvinvointitilanteesta. Tätä tietoa voidaan hyödyntää oppilashuollon yhteisöllisten toimenpiteiden suunnittelussa, oppilashuollon toimintasuunnitelman laadinnassa ja kuntatason suunnittelutyössä.

Yhteisöllisen opiskeluhoitoon kehittäminen ulkopuolisten tahojen kanssa

Yhteistyö koulun ulkopuolisten lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien tahojen kanssa yhteisöllisen opiskeluhoitoon kehittämisessä

Koulukohtaisen opiskeluhoito-ryhmän yhteistyökumppaneita ovat myös koulun ulkopuoliset lasten ja nuorten hyvinvointia edistävät tahot. Yhteistyö ja yhteisöllisen opiskeluhoitoon kehittäminen voi toteutua konsultoimalla monialaisia asiantuntijoita tai kutsumalla asiantuntijoita paikalle yhteisölliseen palaveriin (esim. Kalajoen hyvinvointipalveluiden eri asiantuntijat, poliisi, kolmannen sektorin edustajat, seurakunta). Yhteistyötä tehdään tarvittaessa myös muiden kuntien toimijoiden kanssa.

Oppilaan ohjaus, siirtymävaiheet ja jatko-opintojen suunnittelu

Yhteistyö oppilaan ohjauksessa, koulutuksen siirtymävaiheissa sekä jatko-opintojen suunnittelussa

Esi- ja perusopetuksessa toteutettavan ohjauksen ja oppilashuoltotyön tehtävänä on tukea oppilaan kasvua ja kehitystä siten, että oppilas kykenee edistämään opiskelunvalmiuksiaan ja sosiaalista kypsymistään sekä kehittämään elämänsuunnittelun kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjauksen tarkoituksena on edistää koulutyön tuloksellisuutta, lisätä hyvinvointia koulussa sekä ehkäistä syrjäytymistä. Oppilaita tuetaan myös opintopolun nivelvaiheissa. Siirtymiin liittyy erityisesti sosiaalisen tuen tarve ja tiedon kulun haasteet.

Varhaiskasvatuksesta esiopetukseen:

Esiopetuksessa hyödynnetään vanhempien luvalla varhaiskasvatuksesta saatua tietoa.

Esiopetuksesta 1. luokalle:

Ennen 1. luokalle siirtymistä pidetään siirtopalaveri, jossa opetuksen kannalta tarpeellista tietoa esikoululaisesta siirretään opettajille. Kevään aikana on myös tulevien 1. luokan oppilaiden tutustumispäivä ja mahdollinen vanhempainilta.

Siirtyminen koulusta toiseen:

Tiedonsiirtopalaverit järjestetään yläkoulun erityisopettajan ja opinto-ohjaajan ja alakoulun erityisopettajan ja kuudennen luokan opettajien kesken. Kaikille kuudesluokkalaisille järjestetään yhteinen tutustuminen yläkouluun. Yhdeksännellä luokalla oppilaat tutustuvat toisen asteen opintoihin. Opinto-ohjaaja esittelee oppilaanohjauksen luokkatunneilla jatko-opintomahdollisuuksia. Tavoitteena on, että kaikki oppilaat saavat jatkokoulutuspaikan. Yhdeksännen luokan aikana järjestetään vanhempainilta, jossa esitellään jatko-opintomahdollisuuksia. Erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden jatko-opinnot suunnitellaan heidän erityistarpeensa huomioiden. Kaikilta siirtyviltä oppilaita ja heidän huoltajiltaan pyritään saamaan tiedonsiirtolupa viimeisen lukuvuoden aikana.

Kouluympäristön terveellisyys, turvallisuus ja kouluyhteisön hyvinvointi

Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Kouluyhteisön ja opiskeluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden tarkastus tulee tehdä kolmen vuoden välein (Terveystarkastuslaki 1326/2010).

Kouluyhteisön ja opiskeluympäristön terveellisyys ja turvallisuus on tarkastettava yhteistyössä koulun ja sen oppilaiden, kouluterveydenhuollon, terveystarkastajan, henkilöstön työterveyshuollon, työsuojelunhenkilöstön ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kesken. Tarkastuksessa todettujen puutteiden korjaamista on seurattava vuosittain (Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 338/2011 12§).

Jos koululla järjestetään esiopetusta, se kuuluu tarkastuksen piiriin.

Koulujen on hyvä hyödyntää myös säännöllisesti toteutettujen kouluterveyskyselyjen tulokset koulu yhteisön hyvinvoinnin ja koulutyön kehittämisessä.

Yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä

Terveysneuvonta ja terveystieto

Kouluterveydenhoitaja pitää murrosikään ja seksuaaliterveyteen liittyvän oppitunnin 5. luokan oppilaille. Oppitunnit pidetään erikseen tytöille ja pojille.

Järjestyssäännöt

Järjestyssäännöt

Kouluilla on omat järjestyssäännöt, joita päivitetään tarvittaessa. Järjestyssäännöt laaditaan yhteistyössä opettajakunnan kanssa ja oppilaskuntaa kuullaan.

Poissaolojen seuranta

Poissaolot

Perusopetuslain mukaan oppilaan tulee osallistua perusopetukseen, jolle hänelle ole erityisestä syystä myönnetty vapautusta. Huoltajalla on velvollisuus ilmoittaa koululle oppilaan poissaolosta mahdollisimman pian ensimmäisen poissaolopäivän aikana. Opettajat kirjaavat poissaolot Wilmaan. Opetusryhmästä vastuussa oleva luokanopettaja tai luokanvalvoja seuraa säännöllisesti oppilaiden poissaoloja ja tarvittaessa selvittää poissaolon syyn.

Luokanopettaja/luokanvalvoja seuraa oppilaidensa poissaoloja ja on välittömästi yhteydessä kotiin.

Mikäli oppilaalle kertyy huomattava määrä (n. 60-80 h) poissaoloja, luokanopettaja/luokanvalvoja ilmoittaa asiasta rehtorille/johtajalle. Rehtori/johtaja päättää tapauskohtaisesti jatkotoimista. Rehtori/johtaja voi konsultoida kuraattoria ja kutsua tarvittaessa huoltajat keskustelemaan asiasta.

Tapaturmat, ensiavu ja hoitoonohjaus

Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus

Tapaturmien ehkäisyssä on ensisijaista koulu ympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden huomioiminen. Koulurakennuksesta sekä opetustiloista ja –välineistä huolehtiminen vähentää tapaturmariskiä.

Huolehditaan myös eri oppiaineiden opetukseen laadittujen turvallisuusohjeiden noudattamisesta. Koulun yhtenäiset toimintatavat eri oppimisympäristöissä tapahtuvaa opetusta ja välitunteja varten lisäävät turvallisuutta.

Koulutapaturmia seurataan, arvioidaan ja niistä kertynyttä tietoa hyödynnetään tapaturmien ehkäisyssä. Koulun henkilöstöä tiedotetaan kouluilla, miten tapaturmatilanteissa toimitaan ja miten tiedotus hoidetaan. Ensimmäiseksi huolehditaan siitä, että oppilas saa tarvittavan avun. Huoltajille tiedotetaan tapahtuneesta mahdollisimman nopeasti. Ensisijaisesti tiedottamisesta huolehtii paikalla ollut opettaja, mutta mikäli se ei ole mahdollista, sovitaan kuka ilmoittaa huoltajille. Paikalla ollut opettaja täyttää Wilmaan tapaturmailmoituslomakkeen. Mikäli koulutapaturma vaatii jatkohoitoa, opettaja ilmoittaa siitä terveydenhoitajalle.

Kouluterveydenhoitaja antaa ensiapua ja hoitoonohjausta koululla ollessaan, muutoin koulun henkilöstö huolehtii tarvittavasta ensiavusta ja hoitoon ohjauksesta terveyskeskuksen ensiapuun. Vakavat tapaturmat ilmoitetaan huoltajalle välittömästi.

Jos oppilaan koulutapaturma on sattunut koulumatkalla tai vaatii hoitoa vasta koulupäivän jälkeen, niin asiasta on tiedotettava mahdollisimman pian koulua.

Tupakkatuotteet, alkoholi ja muut päihteet

Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Koulun tavoitteena on ohjata oppilaita terveellisen elämäntavan piiriin. Tupakoinnin, alkoholin ja päihteiden käyttöön liittyviä terveydellisiä ja muita haittatekijöitä käydään läpi oppilaan kouluikäisen ikäkauden huomioon ottaen usean eri oppilaineen puitteissa ja erityisesti terveystiedon oppimäärässä. Koulu voi myös pyytää ulkopuolisia asiantuntijoita puhumaan oppilaille tupakan- ja päihteidenkäytön haitoista.

Tupakointi, päihteiden ja alkoholin käyttö sekä tupakointivälineiden, päihteiden ja alkoholin tuominen kouluun on kielletty koulujen järjestyssäännöissä. Kouluissa tupakointiin ja alkoholin ja muiden päihteiden käyttöön puututaan kurinpitotoimin sekä ollaan kodin lisäksi yhteydessä tarvittaviin viranomaisiin (esim. kouluterveydenhoitaja, lastensuojelu, poliisi). Nuorten päihteidenkäytöstä tehdään aina lastensuojeluilmoitus.

Kouluterveydenhoitaja keskustelelee päihteiden käyttöön liittyvistä asioista oppilaiden kanssa terveystarkastuksissa. Keskusteluilla pyritään ennaltaehkäisemään päihdekokeiluja ja päihteiden käytön aloittamista. Myös mahdolliseen jo alkaneeseen päihteiden käyttöön puututaan keskustelemalla oppilaan kanssa ja miettimällä yhdessä oppilaan ja hänen perheensä kanssa jatkotoimia/hoitoonohjausta. Yläkouluikäisten päihteiden käytön kartoituksessa käytetään nuorten päihdemittari Adsumeaa.

Koulukuljetukset

Koulukuljetusten odotusaikoja ja turvallisuutta koskevat ohjeet

Kaupunkiin on laadittu koulukuljetuksia koskevat periaatteet (Liite 8 Koulukuljetuksia koskevat periaatteet), joissa on koulukuljetuksen pelisäännöt ja turvallisuutta koskevat ohjeet. Koulu järjestää valvonnan koulukuljetusta odottaville oppilaille.

Väkivalta, kiusaaminen ja häirintä

Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Yhteisöllisen oppilashuollon keskeisenä tehtävänä on luoda ja ylläpitää turvallinen koulu ja koulunkäynnin arki jokaiselle oppilaalle ja koulussa työskentelevälle. Kalajoella peruskouluilla on ohjelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä (Liite 13 Kalajoen perusopetuksen suunnitelman oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä). Ohjelma käydään läpi lukuvuoden alussa. Sijaiset perehdytetään koulun käytänteisiin. Perehdyttämisestä vastaa rehtori/koulunjohtaja. Päiväkotien esiopetusryhmillä on suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä (Liite 14 Kalajoen esiopetuksen suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä).

Kriisit, uhka- ja vaaratilanteet

Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Kouluilla on pelastuslain- ja asetuksen edellyttämä ajan tasalla oleva pelastussuunnitelma.

Erillinen kriisisuunnitelma (Liite 15 Kriisisuunnitelma) on laadittu yhteistyössä tarvittavien viranomaisten kanssa ja otettu huomioon muut uhka- ja vaaratilanteita sekä kriisitilanteita koskevat suunnitelmat ja ohjeistukset. Kriisisuunnitelma päivitetään vuosittain.

Pelastussuunnitelma ja kriisisuunnitelma käydään läpi aina lukuvuoden alussa ja toimintavalmiuksia harjoitellaan. Sijaiset perehdytetään suunnitelmiin. Pelastussuunnitelmasta ja kriisisuunnitelmasta vastaa rehtori.

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestäminen

Yksilökohtainen oppilashuolto

Yksilökohtaisella oppilashuollolla tarkoitetaan yksittäiselle lapselle annettavia:

- neuvola- ja kouluterveydenhuollon palveluja
- psykologi- ja kuraattoripalveluja
- monialaista yksilökohtaista oppilashuoltoa, jota toteutetaan tapauskohtaisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä
- erityisoppilaitoksen järjestämiä opiskeluterveydenhuollon ja sosiaalihuollon palveluja

Yksilökohtainen oppilashuolto toteutetaan oppilaan tai tarvittaessa hänen huoltajansa yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella. Suostumusta ei sen sijaan tarvita yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen liittyviin käsittelyihin ja selvitysten laadintaan.

Oppilaan osallisuus, toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevilla toimenpiteillä ja ratkaisuisissa oppilaan iän, kehitystason ja muiden henkilökohtaisten edellytysten mukaisesti. Alaikäinen voi painavasta syystä kieltää huoltajaansa tai muuta laillista edustajaansa osallistumasta oppilashuoltoasian käsittelyyn sekä antamasta itseään koskevia salassa pidettäviä oppilashuollon tietoja huoltajalleen tai muulle lailliselle edustajalleen, jollei se ole selvästi hänen etunsa vastaista. Arvion vakaavaltaisen edun toteutumisesta tekee oppilashuollon henkilöstöön kuuluva sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö.

Laajat terveystarkastukset

Yhteistyö kouluterveydenhuollon laajoissa terveystarkastuksissa

Laajassa terveystarkastuksessa (1. lk, 5. lk, 8. lk) kouluterveydenhoitaja ja lääkäri arvioivat yhdessä oppilaan terveyden ja hyvinvoinnin lisäksi aina myös koko perheen hyvinvointia. Laajoihin terveystarkastuksiin kutsutaan myös huoltajat mukaan. Kouluterveydenhuollon laajaan terveystarkastukseen sisältyy myös opettajan arvio oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa. Terveystarkastusta toteuttaa kyselylomakkeen opettajalle oppilaan ja huoltajan luvalla. Tarkastuksissa keskustellaan huoltajien ja oppilaan kanssa esitäytettyjen lomakkeiden (https://www.thl.fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/lomakkeet/lomakkeet_koulu_ja_opiskeluterveydenhuoltoon) pohjalta. Tarvittaessa tehdään yhteistyötä muiden oppilashuollon toimijoiden kanssa.

Terveyden edistämisen lisäksi tavoitteena on tunnistaa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa oppilaan ja hänen perheensä erityisen tuen tarpeet ja järjestää tarvittava tuki sekä seurata tilanteen edistymistä yhdessä laaditun suunnitelman mukaisesti.

Sairauden hoito, erityisruokavalio ja lääkitys

Oppilaan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen koulussa

Oppilaan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion ja lääkityksen järjestäminen hoidetaan kouluterveydenhuollon ja koulun henkilöstön sekä oppilaan ja vanhempien yhteistyönä.

Sairauden vaatima koulupäivän aikainen hoito suunnitellaan tapauskohtaisesti kouluterveydenhuollon kanssa. Kouluterveydenhuollon tulee varmistaa yhteistyö koulun sekä sairaanhoidosta ja kuntoutuksesta vastaavien tahojen kanssa.

Koulussa annetaan lääkkeitä yksilöllisen suunnitelman mukaan tai vain erityistilanteissa. Lääkehoidon suunnitelma laaditaan lapsen ikä ja kehitystaso huomioon ottaen.

Lääkehoitoa toteutetaan seuraavissa tilanteissa yksilöllisesti tehdyn suunnitelman mukaan:

- ensiapulääkitys anafylaktisessa reaktiossa
- ensiapulääkitys epilepsia-kohtauksessa
- astmalapsen avaava lääke astma-kohtauksessa tai ennakoivasti esim. ennen liikuntatuntia
- diabeetikkolapsen insuliinipistikset ja ensiapulääkitys insuliinishokissa.

Allergiaruokavalioista vaaditaan kouluterveydenhoitajan tai lääkärin kirjoittama todistus, joka toimitetaan ruokapalvelulle. Eettisistä tai uskonnollisista syistä tarvittava erityisruokavalio tai kasvisruokavalio toteutetaan huoltajan ilmoituksen perusteella. Huoltaja ilmoittaa asian ruokapalvelulle.

Tehostettu ja erityinen tuki, joustava perusopetus ja sairaalaopetus

Yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä

Tehostetun tuen aloittaminen perustuu pedagogiseen arvioon. Oppilasta opettavat opettajat laativat pedagogisen arvion. Tehostetun tuen aloittaminen ja järjestäminen käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen pedagogisessa asiantuntijaryhmässä. Päätetty ajankohta tehostetun tuen aloittamisesta, jatkamisesta tai päättymisestä kirjataan oppimissuunnitelmaan.

Tehostetun tuen pedagogiset tavoitteet ja toimet suunnitellaan oppimissuunnitelmaan yhteistyössä oppilaan, huoltaja ja oppilasta opettavien kanssa. Mikäli tehostetun tuen antamisesta huolimatta oppilaan kehitys ei etene toivotulla tavalla, aloitetaan pedagogisen selvityksen valmistelu erityisen tuen päätöstä varten.

Oppilasta opettavat opettajat valmistelevat pedagogisen selvityksen. Pedagogiset arvot ja selvitykset käsitellään pedagogisessa asiantuntijaryhmässä tarvittaessa oppilashuollon ammattihenkilöitä konsultoiden (Liite 16 Pedagoginen asiantuntijaryhmä ja yksilökohtaisen oppilashuollon monialainen asiantuntijaryhmä). Oppilashuoltohenkilö arvioi, tarvitaanko pedagogisten tukitoimien lisäksi myös oppilashuollollista tukea tai selvitystä, esim. psykologisia tai lääketieteellisiä tutkimuksia, sosiaalista selvitystä tai koulun ulkopuolisten tukitoimien piiriin ohjaamista. Erityisen tuen pedagogiset tavoitteet ja toimet suunnitellaan HOJKSiin yhteistyössä oppilaan, huoltajan ja oppilasta opettavien kanssa.

Sairaalakoulujakson aikana oppilaan palvelut suunnitellaan ja toteutetaan tapauskohtaisesti.

Kurinpitorangaistus, opetukseen osallistumisen epääminen

Oppilashuollon tuki kurinpitorangaistuksen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä

Jos oppilas ei noudata järjestyssääntöjä, koulussa menetellään perusopetuslain mukaisesti (Liite 7 Suunnitelma kasvatustieteiden ja kurinpidollisten keinojen käytöstä).

Esiopetus: tuki lapsen elämäntilanteesta johtuvissa vaikeuksissa

Esiopetuksen oppilashuollon tuki lapsen elämäntilanteesta johtuvissa vaikeuksissa

Lapsen elämäntilanteesta johtuvissa vaikeuksissa, kuten perhe- ja lähisuhdeväkivalta tai päihde- ja mielenterveysongelmat, huoltajan suostumuksella yhteistyössä perheen, lastensuojelun, perheneuvolan ja esiopetusyksikön kanssa suunnitellaan tapauskohtaisesti oppilashuollon tukitoimenpiteet.

Asiantuntijaryhmän kokoaminen

Asiantuntijaryhmän kokoaminen ja suostumuksen hankkiminen sekä ryhmän yhtenäiset menettelytavat yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelyssä

Yksittäisen oppilaan asiaa käsiteltäessä monialainen asiantuntijaryhmä kootaan tapauskohtaisesti. Ryhmän kokoonpano perustuu harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Yksilökohtainen oppilashuolto perustuu vapaaehtoisuuteen ja edellyttää oppilaan tai tarvittaessa huoltajan suostumusta. Suostumus (lomake Wilmassa) läsnäolijoita on hyvä ottaa kirjallisena joko etukäteen tai kokoontumisen alkaessa. Suostumusta sen sijaan ei tarvita yleiseen, tehostettuun tai erityiseen tukeen liittyviin käsittelyihin ja selvitysten laadintaan.

Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön.

Opiskeluhuoltokertomuksen laatiminen ja säilytys

Oppilashuoltokertomuksen laatiminen ja säilytys

Laatiminen:

Yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan oppilashuoltokertomus (lomake Wilmassa). Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot oppilashuoltokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä.

Kertomukseen kirjataan seuraavat asiat:

- yksittäisen oppilaan nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
- asian aihe ja vireillepanija
- oppilaan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet, kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset
- tiedot asian käsittelystä monialaisessa asiantuntijaryhmän palaverissa
- kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa
- kokouksessa tehdyt päätökset, päätösten toteuttamissuunnitelma sekä toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot
- toteutetut toimenpiteet
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa

Jos sivulliselle annetaan oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

Säilytys:

Tulostettu oppilashuoltokertomus ja siihen liitetty suostumuslomake säilytetään koululla niin kuin muutkin salassa pidettävät asiakirjat. Koulun rehtori, johtaja, apulaisrehtori, vararehtori tai apulaisjohtaja vastaa oppilashuoltokertomuksesta. Rekisterin vastuuhenkilö päättää tietojen luovuttamisesta ja määrittää käyttöoikeudet rekisteriin. Sähköisen oppilashuoltokertomuksen luominen on selvittelyn alla. Sitä siirrytään käyttämään heti, kun se on valmis.

Salassapito:

Oppilashuoltokertomuksen tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä oppilasta taikka muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä. Salassa pidettäviä tietoja ei saa antaa sivulliselle, ellei siihen ole kirjallista lupaa asianomaiselta oppilaalta tai ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida suostumuksen merkitystä, hänen huoltajaltaan. Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on kuitenkin salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä oppilashuollosta vastaaville viranomaisille sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Tietojen luovutus oikeus salassapitovelvollisuuden estämättä koskee myös oppilaan asianmukaisen opetuksen kannalta välttämättömän tiedon luovuttamista tai saamista opettajalta, rehtorilta ja opetuksen järjestäjältä. Tiedon luovuttaja harkitsee, minkä tiedon luovuttaminen on välttämätöntä esimerkiksi turvallisuuden valmistamisen kannalta.

Oppilaan siirtyessä toisen koulutuksen järjestäjän oppilaitokseen on pyydettävä oppilaan taikka, jollei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumus siihen, että uudelle koulutuksen järjestäjälle voidaan siirtää oppilashuollon asiakasrekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia oppilashuollon jatkuvuuden kannalta.

Koulun ulkopuoliset palvelut ja yhteistyökumppanit

Yhteistyö koulun ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi

Keskeistä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa toteutettavassa yhteistyössä on varmistaa oppilaan kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukeminen. Oppilaalla, huoltajalla ja jokaisella oppilasta tukevalla taholla on selkeä kuva siitä, miten ja kenen kanssa oppilaan asioita edistetään. Asiantuntijaryhmä voi tarvittaessa oppilaan ja/tai huoltajan luvalla konsultoida tai pyytää asian käsittelyyn mukaan perheneuvonnan, nuorisopalveluiden, Jelpiverkon, aamu- ja iltapäivätoiminnan tai muiden oppilaan kanssa toimivien tahojen edustajia.

Lastensuojeluilmoituksen käsittelyssä lastensuojelun työntekijä määrittelee tapauskohtaisesti ilmoituksen käsittelyn.

Osa nuoriso-ohjaajan ja etsivän nuorisotyöntekijän työstä voi tapahtua koulun tiloissa. Yksilökohtaisessa oppilashuoltotyössä varmistetaan, että työn- ja vastuunjako eri toimijoiden kesken on selkeä. Työ suunnitellaan aina koulun henkilöstön kanssa siten, että se tukee hyvinvointia edistävää toimintaa.

Poliisi tukee ja auttaa koulua turvallisuuteen liittyvissä asioissa. Poliisin vierailut ovat luonnollinen tapa edistää turvallisuutta kouluissa. Poliisi antaa apuaan kouluille myös yksittäisten tapahtumien selvityksessä. Asiat käsitellään luottamuksellisesti ja tarvittavat jatkotoimenpiteet sovitaan tapauskohtaisesti.

Opiskeluhuollon yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Oppilaiden ja huoltajien osallisuus

Oppilaiden ja huoltajien osallisuus yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa

Yhteisöllistä oppilashuoltotyötä suunnitellaan yhteistyössä oppilaiden kanssa. Oppilashuoltosuunnitelman laatimiseen osallistuvat myös oppilaskunnan edustajat.

Vanhemmilta kerätään tietoa ja mielipiteitä luokkien ja koulu yhteisön toiminnasta vanhempainilloissa, arviointikeskusteluissa ja kyselyiden avulla. Koulun oppilashuoltosuunnitelma tehdään yhteistyössä koulun vanhempien, esim. johtokunnan/vanhempainyhdistyksen edustajien kanssa.

Yksilökohtaisen oppilashuoltotyön suunnittelu tapahtuu aina yhdessä huoltajan ja oppilaan kanssa. Oppilas, huoltaja, opettaja tai oppilashuollon palveluiden edustaja sopivat yhdessä, ketkä osallistuvat monialaisen asiantuntijaryhmän palaveriin, joka toteutetaan mahdollisimman pienellä kokoonpanolla. Oppilas on mukana palaverissa, ellei sitä katsota oppilaan kehitykselle haitalliseksi tai ellei se ole käytännön syistä mahdotonta järjestää.

Periaatteista ja menettelytavoista tiedottaminen oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille

Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon periaatteista ja menettelytavoista tiedottaminen oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille

Oppilaille ja heidän huoltajilleen annetaan tieto käytettävissä olevasta oppilashuollosta ja heitä ohjataan hakemaan tarvitsemaansa oppilashuollon palveluja. Oppilaan ja huoltajan osallisuus oppilashuollosta, suunnitelmallinen yhteistyö ja oppilashuollosta tiedottaminen lisää oppilashuollon tuntemusta ja edesauttaa palveluihin hakeutumista. Eri ammattiryhmiin kuuluvien työntekijöiden keskinäinen konsultaatio on tärkeä työmenetelmä oppilashuollosta.

Koulu tiedottaa monipuolisesti oppilashuollon käytännöistä ja oppilashuoltopalveluihin hakeutumisen periaatteista. Tiedotuskanavat ovat ensisijaisesti sähköiset välineet (Wilma, Pedanet) sekä kirjalliset ilmoitukset ja tiedotteet. Vanhempainilloissa tiedotetaan vanhempia oppilashuollon palveluista ja prosesseista. Luokanopettajat ja luokanvalvojat huolehtivat luokakohtaisesta tiedottamisesta.

Opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen on osa opetuksen järjestäjän omavalvontaa. Opetuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen opiskeluhoitopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa opiskeluhoollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta.

Kalajoen opiskeluhoollon ohjausryhmä johtaa, ohjaa, seuraa ja arvioi koulukohtaista opiskeluhoollotyötä. Lisäksi opiskeluhoollon ohjausryhmä laatii vuosittain oman toimintasuunnitelman, jossa määritetään painopistealueet kunta- ja koulukohtaisen arviointitiedon perusteella seuraavalle toimintakaudelle.

Esiopetusyksiköiden/koulujen yhteisölliset opiskeluhoolloryhmät tekevät yksikkökohtaisen opiskeluhoollosuunnitelman lukuvuodeksi. Suunnitelmaan kirjataan toimintakalenteri, jossa kuvataan yhteisöllisen opiskeluhoolloryhmän toiminnan tavoitteet ja toimenpiteet. Suunnitelman toteutumista seurataan ja arvioidaan. Arviointitietoa hyödynnetään yksikön opiskeluhoollon kehittämässä.

LUKU 9. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä

LUKU 9. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä

Kaikkien oppilaiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Oppilaiden kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan perusopetuksessa huomioon. Jokaisen oppilaan kieli- ja kulttuuri-identiteettiä tuetaan monipuolisesti. Oppilaita ohjataan tuntemaan, ymmärtämään ja kunnioittamaan jokaisen kansalaisen perustuslain mukaista oikeutta omaan kieleen ja kulttuuriin.

Tavoitteena on ohjata oppilaita arvostamaan eri kieliä ja kulttuureja sekä edistää kaksi- ja monikielisuutta ja siten vahvistaa oppilaiden kielellistä tietoisuutta ja metalingvistisiä taitoja. Koulutyöhön voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita, joissa opettajat ja oppilaat käyttävät kaikkia osaamiaan kieliä. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden ja heidän huoltajiensa ja yhteisönsä tietämystä oman kieli- ja kulttuurialueensa luonnosta, elämäntavoista, historiasta, kielistä ja kulttuureista. Kulttuurista monilukutaitoa voidaan vahvistaa mediakasvatuksella ja ottamalla huomioon oppilaiden ja heidän perheidensä mediakulttuuri.

Oppilaiden pintoja varten voidaan tarvittaessa laatia oppimissuunnitelma. Suunnitelma sisältää soveltuvin osin samoja osa-alueita kuin tehostettua tukea varten laadittava oppimissuunnitelma, joka kuvataan alaluvussa 7.3.2.

Perusopetuslain mukaan perusopetuksessa käytettävä kieli on suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Opetuskielenä voidaan käyttää myös muita kieliä, kun se ei vaaranna opetussuunnitelman perusteissa asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

9.1. Saamelaiset ja saamenkieliset

9.1. Saamelaiset ja saamenkieliset

Saamelaisen opetuksessa erityisenä tavoitteena on tukea oppilaiden kasvamista kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisönsä sekä antaa heille mahdollisuus omaksa saamelainen kulttuuriperintö. Tavoitteena on lisätä oppilaiden valmiuksia toimia saamenkielisessä ympäristössä, oppia saamen kieltä ja saamen kielellä.

Saamelaisen kotiseutualueella asuvien saamen kieltä osaavien oppilaiden opetus tulee antaa pääosin saamen kielellä. Silloin kun perusopetus on saamenkielistä, sen erityisenä tavoitteena on vahvistaa saamen kielen osaamista ja kielen käyttöä. Opetus perustuu yhteisölliseen näkemykseen kielestä. Yhteisön jäsenyys ja osallisuus lujittuvat, kun oppilaat oppivat käyttämään kieltä yhteisölle ominaisella tavalla.

Saamen kielen ja kirjallisuuden opetuksessa otetaan huomioon eri saamen kielet ja niiden murteet sekä kielen sisältämä kulttuurinen tietous. Oppilaita ohjataan ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja vaikutuksia ympäristöönsä sekä myönteisen viestintäilmapiirin rakentamisen tärkeyttä osana oman elämänsä hallintaa ja kielellistä tapakasvatusta. Kielellisten taitojen kehittyessä oppilaat saavat valmiuksia osallistua ja vaikuttaa yhteisiin asioihin ja päätöksentekoon. Opetus lisää oppilaiden ymmärrystä ja arvostusta oman kieli- ja kulttuuritaustan merkityksestä sekä itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle että muille alkuperäiskansoille. Oppilaita ohjataan ymmärtämään ja arvostamaan myös muita kieliä ja kulttuureja.

9.2. Romanit

9.2. Romanit

Romanien opetuksessa erityisenä tavoitteena on vahvistaa oppilaiden identiteetin kehitystä ja tietoisuutta omasta historiasta ja kulttuurista. Opetuksessa otetaan huomioon Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Opetus vahvistaa romanien kieli- ja kulttuuriperinnön säilymistä yhteistyössä kotien kanssa.

Oppilaille pyritään tarjoamaan romanikielen opetusta. Mahdollisuuksien mukaan heille tarjotaan myös romanikielistä opetusta. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden ikä ja romanikielen taito ja hyödynnetään romanikielistä yhteisöä ja mediaa.

9.3. Viittomakieliset

9.3. Viittomakieliset

Viittomakielisten opetuksessa erityisenä tavoitteena on vahvistaa oppilaiden viittomakielistä identiteettiä ja tietoisuutta omasta kulttuuristaan ja viittomakielisestä yhteisöstä. Opetuksessa hyödynnetään viittomakielistä yhteisöä ja mediaa. Viittomakieliltä käytävät oppilaat voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia.

Perusopetuslain mukaan kuulovammaisille tulee tarvittaessa antaa opetusta myös viittomakielellä[4]. Lain perusteluiden mukaan ainakin viittomakieltä ensimmäisenä kielenä oppineille kuuroille opetus tulee antaa viittomakielellä[5]. Viittomakielinen perusopetus voidaan toteuttaa joko viittomakielisessä ryhmässä tai ryhmässä, joka koostuu viittomakielisistä ja puhuttua kieltä käyttävistä oppilaista. Viittomakielisen perusopetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaiden viittomakielen taitoa ja lisätä valmiuksia toimia erilaisissa ympäristöissä.

Viittomakielen ja kirjallisuuden opetuksessa oppilaat vahvistavat valmiuksiaan vuorovaikutukseen viittomakielellä osana oman elämänsä hallintaa. Vuorovaikutustaitojen kehittyessä he saavat valmiuksia osallistua ja vaikuttaa yhteisiin asioihin ja päätöksentekoon. Viittomakielisille kuuleville annetaan viittomakielen opetusta mahdollisuuksien mukaan. Opetus lisää oppilaiden ymmärrystä viittomakielisen kommunikaation merkityksestä itselle ja viittomakieliselle yhteisölle.

9.4. Muut monikieliset oppilaat

9.4. Muut monikieliset oppilaat

Muiden monikielisten oppilaiden opetuksessa erityisenä tavoitteena on tukea oppilaiden monikielisyyttä sekä identiteetin ja itsetunnon kehittymistä. Siten oppilaat saavat valmiudet tasapainoiseen ja aktiiviseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden taustat ja lähtökohdat kuten äidinkieli ja kulttuuri sekä maassaoloaika.

Monikielisiä oppilaita rohkaistaan käyttämään osaamistaan kieliä monipuolisesti eri oppiaineiden tunneilla ja muussa koulun toiminnassa. Näin oman äidinkielen oppiminen ja käyttö tukevat eri oppiaineiden sisällön omaksumista ja oppilas oppii viestimään koulun oppiainesisällöistä myös omalla äidinkielellään. Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Oppilaille pyritään tarjoamaan oppilaan oman äidinkielen opetusta.

Valtioneuvoston asetuksen mukaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti[6]. Oppilas opiskelee suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita yhdellä tai usealla kielitaidon osa-alueella, jolloin hänen osaamisensa ei ole riittävää yhdenvertaiseen koulu-yhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja koulutyöskentelyssä tai oppilaan suomen kielen taito on muutoin riittämätön suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun (katso myös Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus).

Oppilaan oman äidinkielen ja suomen tai ruotsin kielen opetuksen ohella oppilaille annetaan tarvittaessa tukea myös muilla oppimisen osa-alueilla tasavertaisten oppimisvalmiuksien saavuttamiseksi. Maahanmuuttajaoppilaalle voidaan laatia oppimissuunnitelma, joka voi olla osa oppilaan kotoutumissuunnitelmaa.

S2-opetussuunnitelma

Kalajoen kaupungin perusopetuksen suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetussuunnitelma

Sisältö:

1. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävä
2. Opetusjärjestelyiden suunnittelu ja S2-oppimissuunnitelman tekeminen
3. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus vuosiluokilla 1-6; sisällöt, tavoitteet ja arviointi

3.1.1 Ydinsisällöt ja tavoitteet vuosiluokilla 1-2

3.1.2 Arviointi vuosiluokilla 1-2

3.2.1 Ydinsisällöt ja tavoitteet vuosiluokalla 3

3.2.2 Arviointi vuosiluokalla 3

3.3.1 Ydinsisällöt ja tavoitteet vuosiluokalla 4

3.3.2 Arviointi vuosiluokalla 4

3.4.1 Ydinsisällöt ja tavoitteet vuosiluokalla 5

3.4.2 Arviointi vuosiluokalla 5

3.5.1 Ydinsisällöt ja tavoitteet vuosiluokalla 6

3.5.2 Arviointi vuosiluokalla 6

4. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus vuosiluokilla 7-9, sisällöt, tavoitteet ja arviointi

4.1 Oppiaineen erityinen tehtävä

4.2 Opetuksen keskeiset sisällöt

4.3.1 Opetuksen tavoitteet 7. luokalla

4.3.2 Oppimäärän arviointiperusteet 7.luokan päätteeksi

4.4.1 Opetuksen tavoitteet 8. luokalla

4.4.2 Arviointiperusteet 8. luokan päätteeksi

4.5.1 Opetuksen tavoitteet 9. luokalla

4.5.2 Päätösarvioinnin arviointiperusteet

5. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksessa käytettävä kielitaidon opetusjärjestys (luokat 1-9)

1. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävä

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (S2) on yksi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimäärästä. S2-opetus ei ole tuki- tai erityisopetusta, vaan sillä on omat tavoitteensa, sisältönsä ja arviointikriteerinsä. Oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkieltensä ei ole suomi, ruotsi tai saame tai hänellä on muutoin monikielinen tausta. Oppimäärän tarpeen selvittämisessä huomioidaan myös seuraavat näkökulmat:

- oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita jollakin tai joillakin kielitaidon osa-alueilla, jolloin oppilaan osaaminen ei vielä anna edellytyksiä yhdenvertaiseen kouluyhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja koulutyöskentelyssä tai
- oppilaan suomen kielen taito ei vielä anna edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun.

Mikäli oppilaan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin riippumatta siitä, minkä opetusryhmän yhteydessä kyseinen opetus on järjestetty. Tärkeää on, että oppilas tulee osalliseksi samoista teksteistä ja tekstilajeista kuin luokkatasonsa muutkin oppilaat. Oppilas voi siirtyä opiskelemaan suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos hänellä on riittävät edellytykset sen tavoitteiden mukaiseen opiskeluun.

Kaikilla vuosiluokilla suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on tukea oppilaan monikielisyyden kehittymistä sekä herättää kiinnostus ja tarjota välineitä kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Yhteistyössä kotien, oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus auttaa oppilasta rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimedialaisessa yhteiskunnassa. Suomen kielen oppiminen tukee kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Oppimäärän tehtävänä on tukea lapsen ja nuoren kasvua kieliyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi, jolla on kielelliset valmiudet jatko-opintoihin.

Muissa oppiaineissa S2-oppilaan arviointi perustuu opetuksen tavoitteisiin ja niistä johdettuihin kriteereihin sekä jatkuvaan ja monipuoliseen havainnointiin ja näyttöön opetussuunnitelman mukaisesti. Arvioinnin tehtävä on tukea oppilaan kehitystä ja ohjata oppilasta tunnistamaan oman osaamisensa edistymistä, vahvuuksia ja kehittämiskohteita. Muissa oppiaineissa on lisäksi hyvä ottaa huomioon, että opiskelussa tarvittavan kielitaidon saavuttaminen vie aikaa, joten kaikkien oppiaineiden opetuksessa tulee oppilaalle tarjota kielellistä tukea. Kaikkien aineiden opetuksen tulee olla kielitietoista: jokainen opettaja on kielellinen malli ja myös opettamansa oppiaineen kielen opettaja.

2. Opetusjärjestelyiden suunnittelu ja S2-oppimissuunnitelman tekeminen

Kun oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, hänelle opetetaan suomea tai ruotsia toisena kielenä joko kokonaan tai osittain suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen sijaan. Oppilasta opettavat opettajat ja rehtori suunnittelevat S2-oppilaalle sopivat opetusjärjestelyt.

Suomea toisena kielenä oppivalle kieli on sekä oppimisen kohde että sen väline. Suomea opitaan kaikissa oppiaineissa, joten S2-oppilaan opetuksen suunnittelussa otetaan huomioon myös muiden oppiaineiden sisältöjä, käsitteitä ja sanastoa. Tämä edellyttää yhteistyötä opettajien kesken, jotta oppilaiden kielitaito kehittyy suunnitelmallisesti.

Kalajoen kaupungissa jokaiselle S2-oppilaalle laaditaan vuosittain suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimissuunnitelma, joka on kuvaus oppilaan S2-opetuksen tavoitteista, sisällöistä ja käytännön järjestelyistä. Alakoulussa suunnitelman tekevät luokanopettaja ja S2-opettaja ja yläkoulussa aineenopettajat ja S2-opettaja. S2-oppimissuunnitelmaan kirjataan oppilaan kielitaidon taso, kielenoppimiseen liittyvät tavoitteet sekä se, minkä vuosiluokan tavoitteiden mukaan hänen suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opiskelunsa etenee. Opetuksen suunnittelun lähtökohdaksi on oppilaan kokonaistilanne, eli huomioon otetaan ikä, kielitaito sekä koulu- ja kokemustausta. S2-opetussuunnitelma ei ole kolmiportaisen tukeen liittyvä suunnitelma, vaan oppimisen tukeen liittyvät asiakirjat laaditaan erikseen.

Tässä opetussuunnitelmassa on kuvattu S2-opetuksen vuosiluokkatavoitteet, keskeiset arvioinnin kohteet luokilla 1-2 ja hyvän osaamisen arviointikriteerit luokille 3-9. Alakoulussa S2-opetuksen arviointi perustuu vuosiluokkatavoitteisiin. Kuudennen luokan lopulla tehdään lisäksi kielitaidon arviointi, joka liitetään todistukseen. Luokilla 7-9 arviointi perustuu vuosiluokkatavoitteisiin, minkä lisäksi arvioidaan, kuinka oppilas on saavuttanut kielitaitonsa kehittymiselle asetetut - lukuvuoden alussa oppimissuunnitelmaan kirjatut - tavoitteet. Yläkoulussa kielitaidon kehittymisen arvioinnissa ja oppimistavoitteiden asettelussa käytetään tämän opetussuunnitelman viimeisessä kappaleessa olevaa kielitaidon kehittymisen kuvausta.

3. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus vuosiluokilla 1-6; sisällöt, tavoitteet ja arviointi

Äidinkieli ja kirjallisuus oppiaineen tehtävä, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet, ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppimisen arviointi koskevat myös suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää.

3.1.1 Ydinsisällöt ja tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Opetuksessa huolehditaan oppimisprosessin jatkumosta esiopetuksesta kouluun niin suomen kielen perustaitojen kuin laaja-alaisen osaamisen osalta.

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

- Harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä, kysymistä, vastaamista, pyytämistä, kertomista, mielipiteen ilmaisua ja tunteista kertomista arjen ja koulun kielenkäyttötilanteissa
- Harjoitellaan ääntämistä, kuullun ymmärtämistä, toisten kuuntelemista ja toisilta viestijöiltä oppimista.
- Hyödynnetään rooli- ja teatterileikkejä sekä muita vuorovaikutusharjoituksia satujen, tarinoiden, lorujen ja tietotekstien käsittelyssä.

Tekstien tulkitseminen

- Edistetään lukemaan oppimista ja tekstin merkitysten ymmärtämistä hyödyntäen käsitteitä teksti, kuva, otsikko, kappale, lopetusmerkki, sana, tavu, kirjain, äänne.
- Harjoitellaan yhteisten ja oman kiinnostuksen mukaisten kaunokirjallisten tekstien lukemista.
- Harjoitellaan luetun liittämistä omaan kokemukseen ja lukukokemusten jakamista.
- Työskennellään muun muassa kuvien ja lastenkirjallisuuden parissa.
- Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.
- Opitaan tunnistamaan kerronnan peruskäsitteitä (päähenkilö, tapahtumapaikka).

Tekstien tuottaminen

- Harjoitellaan erilaisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien tuottamista yksin ja ryhmässä.
- Harjoitellaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

- Havainnoidaan eri kieliä ja puhetapoja koulussa, medioissa ja vapaa-ajan tilanteissa.
- Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa.
- Tutustutaan eri kulttuurien kertomuksiin, leikkeihin ja juhliin.

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

- Tarjotaan erilaisia malleja koulun ja oppimiseen liittyvistä kielenkäyttötilanteista.
- Tehdään yksinkertaisia eri oppiaineisiin liittyviä tiedonhankintatehtäviä itsenäisesti ja ryhmässä tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia.
- Harjoitellaan tiedon kertomista toisille.
- Hyödynnetään oppilaan oman äidinkielen taitoa oppimisen tukena.

3.1.2 Oppimäärän arviointi vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1–2 oppimisen arvioinnin päätehtävänä on tukea ja edistää oppilaiden kielellistä kehitystä kaikilla tavoitealueilla. Opettaja pyrkii saamaan kokonaiskuvan kunkin oppilaan kielellisestä kehityksen edistymisestä. Arviointiin perustuvan palautteen kautta oppilaat saavat tietoa kielitaitonsa vahvuuksista sekä edistymisestään suomen kielen oppijana. Oppilaat saavat myös monipuolisesti palautetta siitä, miten he ymmärtävät ja käyttävät kieltä, ilmaisevat itseään, osallistuvat yhteiseen keskusteluun sekä tuottavat ja tulkitsevat tekstejä. Laadukas ja kannustava palaute osaamisen eri alueilta on tärkeää. Se auttaa oppilaita huomaamaan onnistumisiaan ja edistymistään sekä motivoi suuntaamaan työskentelyään kielellisen kehityksen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Arviointi tuottaa tietoa myös opetuksen suunnittelua varten sekä auttaa havaitsemaan mahdollisia tuen tarpeita oppilaiden kielellisessä kehityksessä.

Keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita ovat:

- edistyminen itsensä ilmaisemisessa ja vuorovaikutustaidoissa, sana- ja käsitevarannon karttuminen
- edistyminen lukutaidossa sekä tekstien ymmärtämisessä ja lukemisen harrastamisessa
- edistyminen tekstin tuottamisessa, erityisesti käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen kehittyminen
- edistyminen kielen ja kulttuurin ymmärtämisessä, erityisesti havaintojen tekeminen sanojen merkityksestä ja arjen kielenkäyttötilanteista.

Vuosiluokilla 1-2 todistukseen kirjoitetaan sanallinen arvio oppilaan edistymisestä.

3.2.1 Ydinsäällöt ja tavoitteet vuosiluokalla 3

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

- Harjoitellaan kertomista ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta.
- Ohjataan kokonaisilmaisuun ja hyödynnetään draamatyöskentelyä.
- Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja.
- Osallistutaan oman luokan sekä koulu yhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Tavoitteet:

- Ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuvarantoaan ja taitoa ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa.
- Innostaa oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan.

Tekstien tulkitseminen

- Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista sekä käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita.
- Edistetään eri tekstilajien tunnistamista sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta.
- Harjoitellaan mielipiteen ilmausten erottamista teksteissä.
- Harjoitellaan selvittämään tiedon lähde.
- Harjaannutetaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan teksteissä.
- Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä.
- Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.

Tavoite: Ohjata oppilasta päättävään tekstin tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan.

Tekstien tuottaminen

- Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista sekä tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustointoja.

- Harjoitellaan yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä.
- Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia ja kuvaavia tekstilajeja ja niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kieliopillisia rakenteita.
- sisältöjä: adjektiivien vertailu, adjektiivien laajentaminen, kielteinen imperfekti, partitiivin käyttö kieltolauseissa

Tavoite: Innostaa oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

- Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuvaan ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina.
- Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kuultuja ja luettuja tekstejä.
- Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä.
- Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin.

Tavoite: Innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kannustaa lukemaan lapsille suunnattua kirjallisuutta ja kannustaa kirjaston käyttöön.

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

- Harjoitellaan eri oppiaineiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista.
- Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamia kieliä kaiken oppimisen tukena.

Tavoite: Innostaa oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita.

3.2.2 Arviointi vuosiluokalla 3.

Hyvä osaaminen:

- Oppilas osallistuu erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin käyttäen ilmaisuvarantoaan sekä keskusteleee ja työskentelee erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta.
- Oppilas ymmärtää opetuspuhetta ja muuta kuulemaansa, kun tilanne tai aihe on ennestään tuttu tai ymmärtämistä tuetaan. Oppilas osaa toimia kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa.
- Oppilas hallitsee kohtuullisen sana- ja käsitevarannon sekä tunnistaa tekstistä merkityksiä, jotka vaativat päättelyä.
- Oppilas osaa ohjautusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kanta-aottavalle tekstille tyypillistä kieltä. Oppilas osaa kirjoittaa suomea käsin ja hän on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja.
- Oppilas lukee lasten- ja nuortenkirjallisuutta ja pystyy kertomaan ajatuksiaan lukemastaan ja muusta lasten- ja nuortenkulttuurista.

3.3.1 Ydinsisällöt ja tavoitteet vuosiluokalla 4

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

- Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta.
- Ohjataan kokonaisilmaisuun ja hyödynnetään draamatyöskentelyä.
- Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa, vertaaminen kuvailussa sekä epäsuora esitys ja toisen puheeseen viittaaminen).
- Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja.
- Osallistutaan oman luokan sekä kouluyhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.

Tavoite: Ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuvarantoaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa.

Tekstien tulkitseminen

- Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista
- Harjoitellaan käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita.
- Ohjataan kokonaisilmaisuun ja hyödynnetään draamatyöskentelyä.
- Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden (pää- ja sivuhenkilö, juoni, kertoja) tuntemusta.
- Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause, lausekkeen pääsanana ja määritteen suhde, lauseenvastike) tekstin ymmärtämisen tukena.
- Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita.
- Harjaannutetaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan tekstissä.

Tavoite: Kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen.

Tekstien tuottaminen

- Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista.
- Harjoitellaan tekstien tuottamisen ja käsittelyn sekä yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä.
- Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kanta-ottavia tekstilajeja.
- Opetellaan kirjoittamisessa käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kieliopillisia rakenteita.

Tavoite: Auttaa oppilasta syventämään taitoaan suunnitella ja tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

- Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kuultuja ja luettuja tekstejä.
- Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä.
- Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin.
- Opitaan päättämään keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat, nominien ja verbien taiputus) ja tapoja luoda merkityksiä.
- Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuvaan ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina.
- Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykiperinteeseen.

Tavoite: Ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielen piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia.

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

- Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin.
- Harjoitellaan erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita.
- Harjoitellaan eri oppiaineiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista.
- Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa suhteessa tavoitteisiin.
- Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen.
- Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamia kieliä kaiken oppimisen tukena.

Tavoitteet:

- Ohjata oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa.
- Kannustaa oppilasta kehittämään tietoja ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä.

3.3.2 Oppimäärän arviointi vuosiluokalla 4

Hyvä osaaminen:

- Oppilas osallistuu erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin käyttäen ilmaisuväranänsä sekä keskusteleee erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta.
- Oppilas osallistuu erilaisiin kielenkäyttötilanteisiin ja osaa tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.
- Oppilas tuottaa kokonaisia tekstejä ja osoittaa niissä oikeinkirjoituksen tuntemusta.
- Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.
- Oppilas tunnistaa kielen rakenteen säännönmukaisuuksia ja kykenee kuvaamaan tavallisimpia peruskäsitteitä käyttäen, miten kielenkäyttö vaihtelee eri tilanteissa.
- Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristönsä kielistä ja murteista.
- Oppilas lukee tuetusti eri oppiaineiden tekstejä tai niiden osia ja osaa kuvailla, millaisista osista tekstit rakentuvat.

3.4.1 Ydinsisällöt ja tavoitteet vuosiluokalla 5

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

- Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta.
- Ohjataan kokonaisilmaisua ja hyödynnetään draamatyöskentelyä.
- Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus, vertaaminen kuvailussa sekä epäsuora esitys ja toisen puheeseen viittaaminen).
- Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja.
- Osallistutaan oman luokan sekä koulu yhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.

Tavoite: Ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat.

Tekstien tulkitseminen

- Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista sekä käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita.
- Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta.
- Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä.
- Harjoitellaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä.
- Harjoitellaan selvittämään tiedon lähde ja arvioimaan tiedon luotettavuutta.
- Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lausekkeen pääsanana ja määritteen suhde) tekstin ymmärtämisen tukena.
- Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat).
- Opitaan verbien taipuminen persoonaa- ja aikamuodoissa (presens ja imperfekti).
- Harjaannutetaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan teksteissä.
- Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.

Tavoite: Ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstin erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä.

Tekstien tuottaminen

- Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä.
- Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kieliopillisia rakenteita.
- Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä palautteen perusteella.

Tavoitteet:

- Ohjata oppilasta päättävään tekstin tulkintaan ja sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan.
- Ohjata oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

- Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä.
- Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin.
- Opitaan päättämään keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda merkityksiä.
- Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuviin ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina.

Tavoite: Ohjata oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaista hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria.

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

- Opetellaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin ja harjoitellaan näitä osaitaitoja.
- Opitaan erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita.
- Opetellaan eri oppiaineiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista.
- Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa suhteessa tavoitteisiin.
- Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen.

Tavoite: Innostaa oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielekäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita.

3.4.2 Oppimäärän arviointi vuosiluokalla 5

Hyvän osaamisen (arvosana 8) kriteerit vuosiluokalla 5

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

- Oppilas osallistuu erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin käyttäen ilmaisuvaramaantoaan sekä keskusteleee ja työskentelee erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta.
- Oppilas ymmärtää joitakin sanattoman viestinnän merkityksiä.
- Oppilas ilmaisee itseään erilaisia ilmaisun keinoja käyttäen ja osaa ottaa huomioon puhekuppaninsa.

Tekstien tulkitseminen

- Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä. Oppilas tunnistaa kertomuksen, tietotekstin ja arvioivan tekstin ja harjoittelee käyttämään tietoa tekstilajipiirteistä tekstien tulkitsemisessä ja arvioinnissa.
- Oppilas hallitsee monipuolisen sana- ja käsitevarannon sekä tunnistaa tekstistä merkityksiä, jotka vaativat päättelyä.

Tekstien tuottaminen

- Oppilas tuottaa kokonaisen tekstin, joka voi olla tietoteksti, fiktiivinen teksti tai mielipiteitä sisältävä kirjoitus.
- Oppilas osaa etsiä tekstinsä aiheeseen liittyviä lähteitä suomen kielellä.
- Oppilas osaa arvioida tuottamiaan tekstejä, tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana sekä osaa antaa ja vastaanottaa palautetta.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

- Oppilas osaa kuvailla omaa ja elinympäristönsä monikielisyyttä sekä kulttuurista monimuotoisuutta.

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

- Oppilas osaa ohjatusti asettaa itselleen oppimistavoitteita.
- Oppilas lukee tuetusti eri oppiaineiden tekstejä tai niiden osia ja osaa kertoa, mistä tekstit kertovat.

3.5.1 Ydinsisällöt ja tavoitteet vuosiluokalla 6

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

- Opitaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta.
- Ohjataan kokonaisilmaisua ja hyödynnetään draamatyöskentelyä.
- Opitaan käyttämään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus, vertaaminen kuvailussa sekä epäsuora esitys ja toisen puheeseen viittaaminen).
- Varmennetaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja.
- Osallistutaan oman luokan sekä koulu yhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Tavoite: Ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat.

Tekstien tulkitseminen

- Varmennetaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista sekä käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita.
- Vahvistetaan tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden (aihe ja teema aiempien lisäksi) tuntemusta.
- Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä.
- Opitaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä sekä selvittämään tiedon lähteen ja arvioimaan tiedon luotettavuutta.
- Varmennetaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lauseenvastike) tekstin ymmärtämisen tukena.
- Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat).
- Opitaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät.
- Kerrataan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa ja opitaan kaikki aikamuodot.
- Harjaannutetaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan teksteissä.
- Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita.
- Laajennetaan sana- ja käsitevarastoa.

Tavoite: Ohjataan oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä.

Tekstien tuottaminen

- Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä.
- Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja.
- Opitaan hyödyntämään niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kieliopillisia rakenteita.

Tavoite: Ohjata oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

- Ymmärretään tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua puhutuissa ja kirjoitetuissa teksteissä.

- Opitaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä.
- Perehdytään puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin.
- Opitaan päättämään keskeisiä säännönmukaisuuksia (lausetyypit) ja tapoja luoda merkityksiä.
- Luetaan lapsille ja nuorille suunnattua kauno- ja tietokirjallisuutta sekä tutustutaan elokuvaan ja mediateksteihin.
- Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.

Tavoite: Ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia.

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

- Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin.
- Opitaan käyttämään erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita.
- Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamia kieliä kaiken oppimisen tukena.
- Käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa,
- Opitaan arvioimaan omaa oppimista suhteessa tavoitteisiin.
- Oppilasta perehdytetään toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen.

Tavoite: Kannustaa oppilasta kehittämään tietojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä.

3.5.2 Hyvän osaamisen kriteerit (arvosana 8) vuosiluokalla 6

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

- Oppilas osallistuu erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin käyttäen ilmaisuväranantoaan sekä keskustele ja työskentelee erilaisten aihepiirin ja tekstien pohjalta.
- Oppilas ymmärtää opetuspuhetta ja muuta kuulemaansa, kun tilanne tai aihe on ennestään tuttu tai ymmärtämistä tuetaan.
- Oppilas ilmaisee itseään erilaisia ilmaisun keinoja käyttäen ja osaa ottaa huomioon puhekuppaninsa.

Tekstien tulkitseminen

- Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä. Oppilas tunnistaa kertomuksen, tietotekstin ja arvioivan tekstin ja harjoittelee käyttämään tietoa tekstilajipiirteistä tekstien tulkinnassa ja arvioinnissa.
- Oppilas osallistuu erilaisiin kielenkäyttötalanteisiin ja osaa tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.
- Oppilas hallitsee kohtuullisen sana- ja käsitevarannon sekä tunnistaa tekstistä merkityksiä, jotka vaativat päättelyä.

Tekstien tuottaminen

- Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kantaottavalle tekstile tyypillistä kieltä.
- Oppilas osaa etsiä tekstejään, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.
- Oppilas osaa arvioida tuottamia tekstejä, tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana sekä osaa antaa ja vastaanottaa palautetta.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

- Oppilas tunnistaa kielen rakenteen säännönmukaisuuksia ja kykenee kuvaamaan tavallisia peruskäsitteitä käyttäen, miten kielenkäyttö vaihtelee eri tilanteissa.
- Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristönsä kielistä ja murteista.

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

- Oppilas osaa ohjatusti asettaa itselleen oppimistavoitteita.
- Oppilas lukee tuetusti eri oppiaineiden tekstejä tai niiden osia ja osaa kuvailla, millaisista osista teksti rakentuu.
- Oppilas osaa tuottaa sovitusta aihepiiristä hankkimansa tiedon pohjalta jäsennellyn suullisen tai kirjallisen tekstin itsenäisesti tai ryhmässä. Oppilas osaa ohjatusti valita tilanteeseen ja aiheeseen sopivan tavan hankkia tietoa.

4. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus vuosiluokilla 7-9, sisällöt, tavoitteet ja arviointi

4.1 Oppiaineen erityinen tehtävä:

Vuosiluokilla 7–9 suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen erityisenä tehtävänä on vakiinnuttaa ja monipuolistaa suomen kielen taitoa, oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden kielitaito ja vahvuudet. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan. Kehitetään kielellisiä valmiuksia jatko-opintoja, yhteiskuntaa ja työelämää varten. Kirjallisuuden opetuksessa kannustetaan monipuoliseen, elämykselliseen ja erittelevään lukemiseen.

4.2 Opetuksen keskeiset sisällöt

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen keskeisiä sisältöalueita ovat vuorovaikutustilanteissa toimiminen, tekstien tulkitseminen, tekstien tuottaminen, kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen sekä kielen käyttö kaiken oppimisen tukena.

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Harjoitellaan muodollisempia vuorovaikutustilanteita, argumentointia, selostamista, referointia sekä puhe-esityksen pitämistä ja havainnollistamista. Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa: kussakin toiminnassa tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen, modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa, tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen. Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina. Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puheesitysten pitämistä.

Tekstien tulkitseminen: Syvennetään opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysointia. Tekstejä tarkastellaan niissä esiintyvien arvojen, ideologioiden ja vaikuttamiskeinojen kannalta (näkökulman, lauseen rakenteen, henkilöiden ja asioiden nimeämisen, kielikuvien

ja ionicion vaikutus tekstin tulkintaan). Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. Harjoitellaan erittelemään erityisesti pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstilajien kielellisiä piirteitä sekä tunnistamaan kirjallisuuden tyyli- ja laajennuksia teksteissä. Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia, palautteen antoa ja vastaanottamista.

Tekstien tuottaminen: Tuotetaan erityisesti pohtivia, kantaaottavia ja ohjaavia tekstejä tekstilajivalikoimaa laajentaen ja ohjataan käyttämään sanastoa, fraseologiaa ja kieliopillisia rakenteita monipuolisesti (mm. infiniittiset rakenteet tiiviin ilmaisuun keinoina). Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa sekä erilaisten tietolähteiden käyttöä. Harjoitellaan eri tyyli- ja laajennuksia sekä erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti teksteissä. Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio) ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kielisiin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen ja kielen kehityksen päävaiheisiin. Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina. Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa.

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaiden taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamia kieliä kaiken oppimisen tukena.

4.3.1 Opetuksen tavoitteet 7. luokalla

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

- Oppilas opettelee toimimaan aktiivisesti ja tavoitteellisesti erilaisissa viestintäympäristöissä ja -tilanteissa. Oppilas harjaantuu tarkkailemaan oman viestintänsä vaikutuksia muihin ja pyrkii rakentamaan vuorovaikutukseen.
- Oppilas pystyy osallistumaan keskusteluun. Oppilas ymmärtää opetuspuhetta ja median puhuttuja tekstejä. Oppilas kehittää perustelutaitojaan. Oppilas oppii käyttämään sosiaalista mediaa turvallisesti ja eettisesti.
- Oppilas uskaltaa ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Oppilas harjoittelee valmisteltujen puheenvuorojen pitämistä.

Tekstien tulkitseminen

- Oppilas kehittää taitojaan ymmärtää, tulkita ja analysoida tekstejä sana- ja käsitevarantoaan laajentaen. Oppilas hioo lukutaitojaan ja oppii itselleen sopivia lukustrategioita. Oppilas oppii tunnistamaan eri tekstilajeja.
- Oppilas harjoittelee erittelevää ja kriittistä lukutaitoa.

Tekstien tuottaminen

- Oppilas harjoittelee omien tekstien suunnittelua ja muokkaamista sekä hyödyntää eri tekstilajien tekstejä omien tuotostensa malleina.
- Oppilas harjoittelee kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja pohtivien tekstejä tuottamista itsenäisesti ja ryhmässä.
- Oppilas kirjoittaa sujuvasti käsin ja vahvistaa tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitojaan tekstien tuottamisessa. Oppilas vahvistaa kirjoitetun kielen normien hallintaa. Oppilas kehittää suomen kielen rakenteiden hallinnassa.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

- Oppilas kehittää kielitietoisuuttaan ja tutustuu kielen ilmiöihin. Oppilas tunnistaa kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyyli- ja laajennuksia.
- Oppilas tuntee Suomessa luettavaa nuortenkirjallisuutta sekä elokuva-, teatteri- ja mediakulttuuria. Oppilas lukee sovitut tekstit.
- Oppilas ymmärtää kulttuurin monimuotoisuutta ja erilaisten tekstien kulttuurisidonnaisuutta.

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

- Oppilas tuntee erilaisia oppimistylejä ja -tapoja. Oppilas harjaantuu arvioimaan itseään kielenoppijana ja asettamaan itselleen tavoitteita.
- Oppilas havainnoi eri tiedonalojen kieltä ja laajentaa käsitevarantoaan.
- Oppilas kehittää tiedonhankintataitojaan. Oppilas kehittää itsenäisen työskentelyn taitojaan.

4.3.2 Arviointiperusteet 7.luokan päätteeksi

Arvosana 6

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

- oppilas osallistuu vuorovaikutustilanteisiin ja viestii ainakin tutuissa tilanteissa ymmärrettävästi. Viestintätilanteen ja muiden viestijöiden huomioon ottaminen on vaikeaa.
- Oppilas ymmärtää opetuspuhetta ja median puhuttuja tekstejä kohtalaisesti, kun aihepiiri on yleinen tai tuttu. Oppilas osaa hiukan perustella ja havainnollistaa sanomaansa.
- Oppilaan viestintä on yksipuolista ja epäjohdonmukaista.

Tekstien tulkitseminen

- Oppilas pystyy kohtalaisesti selittämään yleisiä sanoja. Oppikirjatekstien ja useimpien lehtitekstien ymmärtäminen on vielä vaikeaa. Oppilas tunnistaa joitakin tekstilajeja.
- Oppilas osaa satunnaisesti hyödyntää tietojaan tekstilajeista tekstien erittelyssä ja osaa tehdä tekstistä joitakin kysymyksiä.

Tekstien tuottaminen

- Oppilas pystyy ohjatusti jonkin verran suunnittelemaan tekstiään ja käyttämään apuna mallitekstejä. Itsenäisesti tuotetut tekstit jäävät lyhyiksi, tai ne voivat olla epäjohdonmukaisia.
- Oppilas hallitsee suomen kielen perusrakenteita sen verran, että hän pystyy tuottamaan kokonaisia tekstejä. Teksti on kuitenkin monin paikoin kömpelöä ja vaikeaselkoista.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

- Oppilas pystyy tekemään joitakin havaintoja kielestä. Hän ymmärtää, että on olemassa erilaisia tyyli- ja kielen rekistereitä.
- Oppilas lukee sovitut tekstit, mutta keskusteleminen kirjallisuudesta ja kulttuurista on vaikeaa.

- Oppilas ei juurikaan tunnista ilmiöiden ja tekstien kulttuurisidonnaisuutta.

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

- Oppilas osaa ohjatusti asettaa itselleen oppimistavoitteita ja saavuttaa joitakin niistä.
- Oppilas osaa tehdä joitakin havaintoja eri tiedonalojen teksteistä.
- Oppilas tyytyy tietoa etsiessään tietoon, jonka helpoiten löytää. Oppilas ei juuri arvioi hankkimansa tiedon luotettavuutta. Oppilaan työskentely on epäitsenäistä.

Arvosana 8

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

- Oppilas viestii aktiivisesti ja melko sujuvasti useimmissa vuorovaikutustilanteissa. Hän ottaa keskustelukumppaninsa huomioon. Oppilas pystyy havaitsemaan oman viestintänsä vaikutuksia muihin.
- Oppilas ymmärtää opetuspuhetta ja median puhuttuja tekstejä, kun aihepiiri on yleinen tai ainakin jossain määrin tuttu. Oppilas osaa perustella ja havainnollistaa sanomaansa. Hän tunnistaa tuttavallisuuden ja muodollisuuden eron.
- Oppilas ilmaisee itseään erilaisia ilmaisun keinoja käyttäen. Hän uskalltaa esiintyä ja osaa viestiä selkeästi.

Tekstien tulkitseminen

- Oppilas pystyy hyvin selittämään yleisiä sanoja, ja hänen sanavarastonsa riittää esimerkiksi useimpien uutistekstien ja oppikirjatekstien ymmärtämiseen. Oppilaalla on käytössään toimivia lukustrategioita. Oppilas tunnistaa joitakin tekstilajeja ja niille tyypillisiä ilmaisutapoja.
- Oppilas hyödyntää tekstien erittelyssä tietojaan tekstilajeista. Oppilas kykenee tekemään teksteistä päätelmiä ja kysymyksiä.

Tekstien tuottaminen

- Oppilas suunnittelee tekstejään ohjeiden mukaan ja ymmärtää tekstin tuottamisen prosessiluonteen. Oppilas kiinnittää tekstejä tuottaessaan huomiota eri tekstien tekstilajipiirteisiin ja osaa hyödyntää mallitekstejä.
- Oppilas kirjoittaa sujuvasti käsin ja osaa hyödyntää tieto- ja viestintä- teknologiaa tekstien tuottamisessa. Oppilas tuottaa ymmärrettäviä tekstejä, joissa näkyy suomen kielen perusrakenteiden ja kirjoitetun kielen normien kohtuullinen tuntemus.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

- Oppilas osaa havainnoida tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Hän tunnistaa kielen rakenteita, eri rekistereitä ja tyylipiirteitä. Oppilas ymmärtää, että kielellisillä valinnoilla on vaikutusta tekstin sävyyn.
- Oppilas tuntee Suomessa luettavaa nuortenkirjallisuutta sekä elokuva-, teatteri- ja mediakulttuuria. Hän osaa keskustella kirjallisuudesta ja kulttuurista. Oppilas lukee sovitut tekstit.
- Oppilas kykenee tunnistamaan kulttuurisen monimuotoisuuden piirteitä. Hän ymmärtää erilaisten tekstien ja ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta.

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

- Oppilas pystyy kertomaan omasta oppimisestaan ja nimeämään kehittämistarpeitaan kielenoppijana. Oppilas osaa asettaa itselleen tavoitteita.
- Oppilas osaa tehdä havaintoja eri tiedonalojen kielestä ja teksteistä.
- Oppilas tietää erilaisia tiedonhankintatapoja ja pyrkii arvioimaan hankkimansa tiedon luotettavuutta. Oppilaalla on melko hyvät itsenäisen työskentelyn taidot.

4.4.1 Opetuksen tavoitteet 8.luokalla

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

- Oppilas opettelee toimimaan aktiivisesti ja tavoitteellisesti erilaisissa viestintäympäristöissä ja - tilanteissa. Oppilas harjaantuu tarkkailemaan oman viestintänsä vaikutuksia muihin ja pyrkii rakentamaan vuorovaikutukseen.
- Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä ja kehittää perustelutaitojaan. Oppilas tunnistaa viestintätilanteille tyypillisiä kielellisiä keinoja.
- Oppilas uskalltaa ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa.
- Oppilas harjoittelee valmisteltujen puheenvuorojen pitämistä.

Tekstien tulkitseminen

- Oppilas kehittää taitojaan ymmärtää, tulkita ja analysoida tekstejä sana- ja käsitevarantoaan laajentaen. Oppilas ja hioo lukutaitoaan ja oppii itselleen sopivia lukustrategioita. Oppilas tunnistaa eri tekstilajeja ja niille tyypillisiä ilmaisutapoja.
- Oppilas harjoittelee erittelevää ja kriittistä lukutaitoa.

Tekstien tuottaminen

- Oppilas oppii omien tekstien suunnittelua ja muokkaamista sekä hyödyntää eri tekstilajien tekstejä omien tuotostensa malleina. Oppilas tuottaa kuvaavia, ohjaavia, pohtivia ja kantaottavia tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä.
- Oppilas kirjoittaa sujuvasti käsin ja vahvistaa tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoaan tekstien tuottamisessa.
- Oppilas vahvistaa kirjoitetun kielen normien hallintaa.
- Oppilas kehittyi suomen kielen rakenteiden hallinnassa.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

- Oppilas kehittää kielitietoisuuttaan ja tutustuu kielen ilmiöihin. Oppilas tunnistaa kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä.
- Oppilas tuntee kirjallisuuden pääajit ja joitakin alalajeja sekä on lukenut sovitut kirjat.
- Oppilas tutustuu kulttuurin eri muotoihin sekä pohtii kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään.

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

- Oppilas tuntee erilaisia oppimistyyliä ja -tapoja. Oppilas osaa nimetä kehittämistarpeitaan kielenoppijana ja asettaa itselleen tavoitteita.
- Oppilas ymmärtää eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä ja laajentaa käsitevarantoaan.
- Oppilas osaa suunnitella työskentelyään. Oppilas kehittää taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja opettelee käyttämään sitä tarkoituksenmukaisesti.

4.4.2 Arviointiperusteet 8.luokan päätteeksi

Arvosana 6

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

- Oppilas viestii yleensä ymmärrettävästi, mutta viestintätilanteen huomioon ottaminen on vaikeaa. Oppilas ei aina pysty reagoimaan tarkoituksenmukaisesti toisten viestintään.
- Oppilas tunnistaa joitakin muodollisen ja vapaamuotoisen viestintätilanteen eroja.
- Oppilas pystyy esiintymään, mutta viestintä on haparoivaa.

Tekstien tulkitseminen

- Oppilas pystyy selittämään yleisiä sanoja, mutta sanavarasto on suppea. Median ja oppiaineiden tekstien ymmärtäminen ilman tukea on vaikeaa. Oppilas tunnistaa joitakin tekstilajeja.
- Oppilas kykenee tekemään teksteistä joitakin päätelmiä ja kysymyksiä.

Tekstien tuottaminen

- Oppilas osaa tuottaa yksinkertaisia tekstejä yksin ja ryhmässä. Hän pystyy jossain määrin hyödyntämään eri tekstilajien tekstejä omien tuotostensa malleina. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä ja ohjatusti jakaa sen kappaleisiin.
- Oppilas tuottaa pääosin ymmärrettävää tekstiä ja osoittaa tuntevansa suomen kielen keskeisimpiä normeja.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

- Hän tunnistaa joitakin kielen rakenteita, eri rekistereitä ja tyylipiirteitä. Oppilas ymmärtää voivansa vaikuttaa kielellisillä valinnoilla tekstin tyyliin ja sävyyn.
- Oppilas tietää, että on olemassa erilaisia kirjallisuuden lajeja. Oppilas lukee sovitut kirjat, mutta keskusteleminen niistä on vaikeaa.
- Oppilas tunnistaa joitakin kulttuurisen monimuotoisuuden piirteitä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristönsä kielistä ja murteista, mutta hänen on vaikea keskustella kulttuurin ja monikielisyyden merkityksestä.

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

- Oppilas osaa ohjatusti asettaa itselleen oppimistavoitteita.
- Oppilas osaa tehdä joitakin havaintoja eri tiedonalojen kielestä ja teksteistä.
- Oppilas ei juurikaan arvioi hankkimaansa tietoa. Oppilaan työskentely on epäitsenäistä.

Arvosana 8

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

- Oppilas viestii aktiivisesti ja sujuvasti monenlaisissa vuorovaikutustilanteissa. Hän kykenee ottamaan kulloisenkin viestintätilanteen luonteen huomioon. Oppilas pyrkii rakentamaan vuorovaikutukseen. Oppilas havainnoi omaa viestintäänsä.
- Oppilas ymmärtää opetuspuhetta ja median puhuttuja tekstejä suurimmaksi osaksi. Oppilas tunnistaa eri viestintätilanteille tyypillisiä viestintäkeinoja, esim. vaikuttamisen keinoja. Oppilas osaa yleensä erottaa muodollisen ja vapaamuotoisen viestintätilanteen toisistaan.
- Oppilas ilmaisee itseään luontevasti erilaisia ilmaisun keinoja käyttäen. Hän kykenee vahvistamaan ja pehmentämään ilmaisuunsa. Oppilas pystyy jonkin verran muuttamaan viestintäänsä tilanteen muodollisuuden mukaan. Oppilas osaa pitää lyhyitä valmisteltuja puheenvuoroja ja esityksiä.

Tekstien tulkitseminen

- Oppilas pystyy selittämään useimmat yleiset sanat, ja hänen passiivinen sanavarastonsa on melko laaja. Oppilas ymmärtää median ja eri oppiaineiden tekstejä kohtuullisen helposti, kun aihe ei ole tuntematon. Oppilaalla on käytössään toimivia lukustrategioita. Oppilas tunnistaa erilaisia tekstilajeja ja niille tyypillisiä ilmaisu- ja ilmaisutapoja.
- Oppilas tekee tulkintoja teksteistä. Oppilas osaa itsenäisesti tehdä teksteistä päätelmiä, arvioita ja kysymyksiä.

Tekstien tuottaminen

- Oppilas osaa suunnitella ja tuottaa johdonmukaisia tekstejä sekä muokata niitä. Hän hyödyntää eri tekstilajien tekstejä omien tuotostensa malleina. Oppilas pystyy tuottamaan kuvaavia, ohjaavia, kantavia ja pohtivia tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä.
- Oppilas kirjoittaa sujuvasti käsin ja osaa hyödyntää tieto- ja viestintäteknologioita tekstien tuottamisessa. Oppilas hallitsee kirjoitetun kielen keskeisimmät normit. Hän osaa tuottaa helposti luettavaa, melko virheetöntä tekstiä.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

- Hän havainnoi tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Oppilas ymmärtää eri rekisterien ja tyylien välisiä eroja sekä kielellisten valintojen vaikutuksia.
- Oppilas tuntee kirjallisuuden pääajit ja joitakin alalajeja. Hän osaa keskustella kirjallisuudesta. Oppilas lukee sovitut kirjat.
- Oppilas osaa kuvailla joitakin kulttuurisen monimuotoisuuden piirteitä ja kertoa monikielisyyden ja kulttuurin merkityksestä omassa elämässään.

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

- Oppilas tarkastelee omia oppimisstrategioitaan ja osaa nimetä kehittämistarpeitaan kielenoppijana. Oppilas osaa asettaa oppimiselleen tavoitteita.
- Oppilas osaa tehdä havaintoja eri tiedonalojen kielestä ja teksteistä.
- Oppilas osaa suunnitella työskentelyään. Oppilas osaa arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa.

4.5.1 Opetuksen tavoitteet 9.luokalla

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

- rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa
- ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhe- ja viestintätilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja
- kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen

Tekstien tulkitseminen

- ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sanaja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättämään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella
- ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä

Tekstien tuottaminen

- ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä
- auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

- ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia
- innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin
- auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

- ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyyliä ja tapoja sekä oppimaan muilta
- ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla
- kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä

4.5.2 Päättöarvioinnin arviointiperusteet

Arvosana 8

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

- Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteissa rakentavasti.
- Oppilas ymmärtää muodollisia puhetilanteita, opetuspuhetta ja mediaa.
- Oppilas osaa valmistella itsenäisesti esityksen ja osaa esiintyä ja ilmaista itseään tilanteen mukaisesti.

Tekstien tulkitseminen

- Oppilas osaa tarkastella tekstejä kriittisesti ja tunnistaa tekstilajeja. Oppilas osaa kuvailla kertovan, kuvaavan, ohjaavan, kantaa ottavan ja pohtivan tekstin tekstilajipiirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoituseriä.
- Oppilas osaa tehdä tekstistä päätelmiä ja kriittisiä kysymyksiä.

Tekstien tuottaminen

- Oppilas hyödyntää tekstien kirjallisessa ja suullisessa tuottamisessa tietoa kertovan, kuvaavan, ohjaavan, kantaaottavan ja pohtivan tekstin tekstilajipiirteistä.
- Oppilas tuottaa ymmärrettäviä ja koherentteja tekstejä, tuntee pääosin kirjoitetun kielen perussäännöt ja soveltaa niitä kirjoittaessaan.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

- Oppilas osaa kuvailla tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä, pohtii niiden merkityksiä ja osaa kuvailla eri rekisterien ja tyylien välisiä eroja.
- Oppilas tuntee suomalaista kirjallisuutta, osaa nimetä sen tärkeimpiä vaiheita ja sen yhteyksiä maailmankirjallisuuteen.
- Oppilas osaa kuvailla kulttuurin monimuotoisuutta ja perustella yhteiskunnan monikielisuuden merkitystä.

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

- Viestijäkuvan kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena.
- Oppilas tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa kielenoppijana ja osaa asettaa itselleen oppimistavoitteita.
- Oppilas tunnistaa eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä.
- Oppilas osaa etsiä tietoa monipuolisesti eri lähteistä sekä pystyy suunnittelemaan, jäsentämään ja arvioimaan työskentelyään itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.

5. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksessa käytettävä kielitaidon opetusjärjestys (luokat 1-9)

Kielitaidon osalta noudatetaan seuraavaa opetusjärjestystä: opetuksen tavoitteet ja sisällöt on sidottu kielitaidon tasojen kuvausasteikkoon (kts. liite), jossa kielitaito jaetaan alkeiskielitaitoon (A1—A2), peruskielitaitoon (B1—B2) ja edistyneeseen kielitaitoon (C1— C2). Tätä kielitaidon kuvausasteikkoa hyödynnetään opetuksen suunnittelussa riippumatta siitä, minkä vuosiluokan tavoitteiden mukaan oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppiainetta.

Opetus tulee järjestää siten, että oppilas voi oppimisessaan edetä järjestelmällisesti kielitaidon tasolta toiselle. Tämä tarkoittaa sitä, että voidakseen edetä esimerkiksi alkeistasolta peruskielitaidon tasolle, oppilaan on opittava alkeistason taidot kaikilla kielen osa-alueilla. Opetusjärjestys on monilta osin toisteinen, koska taitoja ja sisältöjä ei voi opettaa eikä omaksua yhdellä kertaa tyhjentävästi. Monet sisällöt toistuvat kaikilla kielitaidon tasoilla, ja niitä tulee laajentaa sitä mukaan, kun oppilaan taidot karttuvat ja ilmaisuvarasto laajenee.

TASO A1-A2 alkeiskielitaito

TAVOITTEET:

Kuullun ymmärtäminen

Oppilas oppii:

- ymmärtämään selkeää, toisteista puhetta
- noudattamaan yleisiä suullisesti annettuja ohjeita koulutilanteessa

Puhuminen

Oppilas oppii:

- rohkeasti ilmaisemaan itseään puhumalla
- käsitteistöä, jonka avulla selviää tavallisissa puhetilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella
- selviytymään kulttuurisidonnaisista puheviestintätilanteista käyttämällä sopivia fraasi-ilmauksia

Luetun ymmärtäminen

Oppilas oppii:

- ymmärtämään pääasiat ikätason mukaisista, erilaisista lyhyistä teksteistä
- lukustrategioiden pääperiaatteita, joilla helpottaa luetun ymmärtämistä

Kirjoittaminen

Oppilas oppii:

- hallitsemaan suomen kirjoitusjärjestelmän
- oikeinkirjoituksen säännöt
- kirjoittamaan ikätason mukaisia lyhyitä tekstejä

sanastoaihepiirejä

henkilökohtainen elämä,

perhe, suku, ystävät;

vuoden- ja vuorokaudenajat sekä sää;

koti ja asuminen;

koulu fyysisenä ympäristönä,

oppitunnit, koulutoverit, opettajat ja muu henkilökunta;

ruokailu ja puhtaus;

ihmisen keho ja vaatetus;

julkiset tilat ja palvelut, kuten kauppa ja kirjasto;

maaseutu- ja kaupunki;

luonto;

vapaa-aika

rakenteet ja kielitieto

verbityypit,

verbin persoonamuodot ja niiden taivutus myönteisenä ja kielteisenä,

verbin aikamuodoista preesens ja imperfekti,

verbikysymys (- ko/-kö)

Tärkeimmät nominityypit

yksikkö ja monikko

vokaaliharmonia ja

Varoitus: sisältö oli liian pitkä, ja sen loppu on poistettu. Koko sisältö näkyy vain muokkausnäkyvässä.

LUKU 10. Kaksikielinen opetus

LUKU 10. Kaksikielinen opetus

Koulun opetuskieli on suomi tai ruotsi ja joissakin tapauksissa saame, romani tai viittomakieli. Opetuksessa voidaan perusopetuslain mukaan käyttää koulun varsinaisen opetuskielen lisäksi myös muuta kieltä, jos arvioidaan, että se ei vaaranna oppilaiden mahdollisuutta seurata opetusta. Erillisessä opetusryhmässä tai koulussa opetus voidaan antaa pääosin tai kokonaan muulla kielellä.

Perusopetuslain mukainen opetuskieli määrittelee, millä kielellä äidinkielen ja kirjallisuuden opetus annetaan. Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän ja A1-kielen oppimäärän tunnit voidaan kuitenkin tarvittaessa yhdistää valtioneuvoston asetuksen mukaisesti. Yhdistetystä tuntimäärästä on tällöin vähintään puolet opetettava koulun varsinaisella opetuskielellä.

Kodin ja koulun yhteistyön turvaamiseksi huoltajille tarkoitettu tiedotus ja keskeiset asiakirjat tulee olla saatavana koulun perusopetuslain mukaisella opetuskielellä sekä tarpeen mukaan myös koulun muulla tai muilla opetuskielillä.

Opetus voidaan toteuttaa laajamittaisena kaksikielisenä opetuksena, joka voidaan jakaa kotimaisten kielten varhaiseen täydelliseen kielikylpyyn ja muuhun laajamittaiseen kaksikieliseen opetukseen. Sitä voidaan antaa myös suppeampana kaksikielisenä opetuksena, josta käytetään tässä nimitystä kielirikasteinen opetus. Joskus kaksikielistä opetusta toteutetaan muilla kuin kotimaisilla kielillä kielikylvyn tapaan. Tällainen opetus, samoin kuin mahdolliset kestoletat lyhyemmät kielikylpyohjelmat katsotaan tässä kuuluvaksi muun kaksikielisen opetuksen piiriin.

10.1 Kaksikielisen opetuksen tavoitteet ja opetuksen järjestämisen lähtökohtia

10.1 Kaksikielisen opetuksen tavoitteet ja opetuksen järjestämisen lähtökohtia

Kaksikielisellä opetuksella pyritään saavuttamaan hyvä ja monipuolinen kielitaito sekä koulun opetuskielessä että kohdekielessä. Kaksikielisen opetuksen pitkántähtäimen tavoitteena on perustan luominen elinikäiselle kielten oppimiselle sekä kielten ja kulttuurien moninaisuuden arvostamiselle. Kaksikielisessä opetuksessa oppilaille tarjotaan autenttinen kielenkäyttöympäristö. Tavoitteeseen pyritään järjestämällä äidinkielen ja kirjallisuuden sekä kielikylpykielen/kohdekielen tuntien lisäksi eri oppiaineiden opetusta kummallakin kielellä ja hyödyntämällä molempia kieliä koulun arjessa myös opetuksen ulkopuolella. Opetuksen järjestäjä määrittelee paikallisesti kielikylpykielen/kohdekielen sisällöt ja tuntimäärän. Kielikylpykieli/kohdekieli on yleensä samalla oppilaan A1-kieli.

Kaikissa oppiaineissa tulee saavuttaa valtakunnallisen perusopetuksen opetussuunnitelman tavoitteet.

Kaksikielisessä opetuksessa painottuu luonnollinen viestintä ja vuorovaikutus, toiminnallisuus ja oppilaiden aktiivinen kielenkäyttö. Oppilaan mahdollisuuksia käyttää kieltä oppiainekohtaisesti sekä koulun opetuskielessä että kielikylpykielessä/kohdekielessä tuetaan tietoisesti. Koulun opetuskieli ja kielikylpykieli/kohdekieli muodostavat kokonaisuuden, ja molempien kielten oppimista tuetaan yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa. Kaksikielinen opetus heijastuu koko koulun toimintakulttuuriin. Opetuksen suunnittelu ja toteutus edellyttää systemaattista yhteistyötä ja vuoropuhelua sekä eri oppiaineita opettavien opettajien että myös koulun muun henkilöstön kesken.

Siirtyäessä opetuksessa luokanopetuksesta aineenopetukseen, on siirtymävaihe hyvä suunnitella opettajien välisenä yhteistyönä. Tällöin kaksikielisen opetuksen asettamat erityisvaatimukset voidaan ottaa suunnitelmallisesti huomioon.

Opetuksen jatkumon ja siirtymävaiheiden suunnittelu edellyttää yhteistyötä myös sidosryhmien kesken.

Kielikylpykielen/kohdekielen opetus

Opetuksen järjestäjä määrittelee paikallisesti kielikylpykielille/kohdekielille asetettavat tavoitteet ja sisällöt. Tavoitteiden asettamisessa voidaan hyödyntää esimerkiksi Kielitaidon tasojen kuvausasteikkoa. Kielikylpykielen/kohdekielen opetuksessa kehitetään oppilaiden kielitaitoa monipuolisesti ja samalla ottaen huomioon eri oppiaineiden asettamat vaatimukset kielitaidolle.

Oppiaineiden opetuksen muuttuessa käsitteellisemmäksi tarvitaan myös vaativamman asiatekstin tuottamis- ja ymmärtämistaitoja sekä taitoa keskustella vaativista aiheista. Myös oikeakielisyyteen kiinnitetään huomiota lisääntyvässä määrin. Kielikylpykielen/kohdekielen kehittymistä tuetaan ja seurataan.

Muiden oppiaineiden opetus kielikylpykielellä/kohdekielellä

Eri oppiaineiden opetus kielikylpykielellä/kohdekielellä edellyttää opettajalta kielitietoista ja kielipedagogista otetta sekä riittävää kielenhallintaa[4]. Tarvitaan yhteistä pohdintaa siitä, millaiset kielenkäytön konventiot ja millaiset tekstit ovat millekin oppiaineelle tyypillisiä. Näin määritellään kielellisiä tavoitteita eri oppiaineissa. Opetuksessa korostuu havainnollisuus ja konkreettisuus, oppilaskeskeiset työtavat ja vuorovaikutteisuus. Oppilaita rohkaistaan käyttämään kielikylpykieltä/kohdekieltä eri oppiainesäiltöjä opiskeltaessa. Tavoitteena on, että oppilaat ovat samanaikaisesti sekä kielen oppijoita että kielen käyttäjiä. Oppilaiden kielikylpykielen/kohdekielen tuottamista tuetaan opettajan ja muiden oppilaiden vertaistuellalla.

Muiden oppiaineiden opetus koulun opetuskielellä

Opetuksessa varmennetaan, että oppilaiden äidinkielen käsitteiden hallinta sekä tekstien ymmärtäminen ja tuottaminen kehittyvät ikäkauden mukaiselle tasolle myös eri oppiaineiden opetuksessa. Myös koulun opetuskielellä annettavassa opetuksessa edellytetään opettajalta kielitietoista ja kielipedagogista otetta.

Seurannan ja arvioinnin erityispiirteet kaksikielisessä opetuksessa

Arvioinnin tulee antaa opettajalle, oppilaalle ja huoltajille monipuolisesti palautetta oppilaiden aineenhallinnan ja kielitaidon kehittymisestä suhteessa opetukselle määriteltyihin tavoitteisiin. Oppilaan kielitaidon kehittymistä molemmissa kielissä seurataan eri oppiaineissa sekä kaikkien opettajien yhteistyönä että oppilaiden itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin avulla. Tässä voidaan hyödyntää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Eri oppiaineiden arvioinnissa noudatetaan perusopetuksen yleisiä arviointiperusteita riippumatta siitä, millä kielellä niitä on opetettu. Arvioinnissa huomioidaan myös oppiainekohtaisen kielen kehittyminen niiden kielellisten tavoitteiden osalta, jotka on paikalliseen opetussuunnitelmaan kirjattu.

Perusopetuksen päättöarvioinnissa kielikylpykielen tai kohdekielen tavoitteiden saavuttaminen arvioidaan A1-kielen päättöarvioinnin kriteereiden mukaisesti. Näin menetellään oppilaiden yhdenvertaisuuden turvaamiseksi toisen asteen opintoihin hakeuduttaessa. Mahdollisuuksien mukaan arviointi tehdään yhteistyössä eri oppiaineita opettavien opettajien kesken. Päättötodistuksen yhteydessä oppilaalle voidaan antaa liite kielikylpyyn tai muuhun kaksikieliseen opetukseen osallistumisesta.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki kaksikielisessä opetuksessa

Pedagogisissa arvioissa ja tukitoimissa huomioidaan kaksikielinen kielenkehitys ja pohditaan millä kielellä ja millaista tukea voidaan antaa. Perusopetuslain mukaan oppilaalla on oikeus saada ohjausta ja riittävää tukea oppimiseensa ja koulunkäyntiin heti, kun tarvetta ilmenee. Oppilaan tuen tarvetta seurataan säännöllisesti, ja tukea annetaan tarpeen mukaan. Tarkoitus on, että oppilas saa suunnitelmallista, jatkuvaa tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki suunnitellaan yhteistyössä opettajien, oppilaan ja oppilaan huoltajien sekä oppilashuollon kesken.

10.1.1 Laajamittainen kaksikielinen opetus

Kotimaisten kielten varhainen täydellinen kielikylpy

Kotimaisten kielten varhainen täydellinen kielikylpy

Kotimaisten kielten varhaisella täydellä kielikylvyllä tarkoitetaan tässä varhaisintaan kolmevuotiaana ja viimeistään esiopetuksesta alkavaa ja perusopetuksen loppuun kestävää ohjelmaa, jossa osa opetuksesta järjestetään koulun varsinaisella opetuskielellä ja osa toisella kotimaisella kielellä tai saamen kielellä. Kyseisestä kielestä käytetään tässä nimitystä kielikylpykieli. Kielikylpyopetus on tarkoitettu pääsääntöisesti lapsille, jotka eivät puhu kyseistä kieltä äidinkielenään.

Kielikylpykielellä annettavan opetuksen osuus varhaisessa täydellisessä kielikylvyssä on koko ohjelman ajan vähintään 50 % niin, että varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa kielikylpykielen osuus on lähes 100 %, vuosiluokilla 1–2 noin 90%, vuosiluokilla 3–4 noin 70% ja vuosiluokilla 5–9 keskimäärin 50%. Osuus lasketaan vuosiluokan koko tuntimäärästä.

Kaikkia oppiaineita pyritään opettamaan perusopetuksen kestäessä sekä kielikykykielellä että koulun opetuskielellä, mutta ei molemmilla kielillä samanaikaisesti. Opettajat toimivat joko koulun opetuskielen tai kielikykykielen mukaisina kielellisinä malleina. Opettajalla on yksikielinen rooli kielikykyryhmässä. Opetuskielen vaihtuessa vaihtuu siis myös opettaja. Opetusmateriaali on samankielistä kuin opetus. Tärkeää on, että oppilas saavuttaa riittävän kielitaidon eri oppiaineiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Kielikyvyssä tuetaan kummankin opetuskäytössä olevan kotimaisen kielen avulla oppilaan kulttuuri-identiteetin syvenemistä. Kotimaisten kielten lisäksi tuetaan muiden kielten ja kulttuureiden kohtaamista ja vahvistetaan tällä tavoin oppilaan monikielistä ja kulttuurisesti monikerroksista identiteettiä myönteisellä tavalla.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa ja kielikykykieleessä on osittain yhteisiä tavoitteita ja sisältöjä. Äidinkielen ja kirjallisuuden sekä kielikykykielen opetussuunnitelmat laaditaan opettajien yhteistyönä niin, että kaikki äidinkielen ja kirjallisuuden sisällöt tulevat katetuiksi ja tavoitteet on mahdollista saavuttaa. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen sekä kielikykykielen opetuksen välillä on siirtovaikutusta varsinkin kun kielikykykielen opetuksen tuntimäärä on suuri ja opetus aloitetaan varhain. Lukemaan ja kirjoittamaan opettaminen tapahtuu 1.-2.-luokilla ainoastaan kielikykykielellä. Oppilaan kielikykykielen kehityksen tukemiseksi opetus järjestetään niin, että oppilaat saavat sekä lukuaineissa että taito- ja taideaineissa riittävästi opetusta kielikykykielellä. Siirtovaikutuksen suuruus vaihtelee sisältöaiheittain. Sisältöjen suunnittelussa voidaan hyödyntää äidinkielenomaisia tai maahanmuuttajille tarkoitettuja suomen/ruotsin kielen oppimääriä.

Muu laajamittainen kaksikielinen opetus

Muu laajamittainen kaksikielinen opetus

Muussa laajamittaisessa kaksikielisessä opetuksessa käytetään koulun opetuskielen lisäksi yhtä tai useampaa muuta kieltä. Muusta opetuksessa käytetystä kielestä käytetään tässä nimitystä *kohdekieli*.

Laajamittaisella kaksikielisellä opetuksella tarkoitetaan opetusta, jossa vähintään 25 % perusopetuksen koko oppimäärän opetuksesta järjestetään kohdekielillä. Osuus lasketaan koko tuntimäärästä niillä vuosiluokilla, joilla laajamittaista kaksikielistä opetusta toteutetaan. Laajamittainen kaksikielinen opetus voi alkaa jo esiopetuksessa ja kestää koko perusopetuksen ajan tai vain osan siitä.

Laajamittaisessa kaksikielisessä opetuksessa olevien oppilaiden kielitausta voi myös vaihdella suuresti. Joidenkin oppilaiden äidinkieli ei ole mikään opetuskielistä. Osa oppilaista tulee kouluun ulkomailta niin myöhäisessä perusopetuksen vaiheessa, että oppisisältöjen opiskelu suomeksi/ ruotsiksi tuottaa heille vaikeuksia. Ellei näitä oppilaita jostakin syystä voida ohjata valmistavaan opetukseen, heille tarjotaan muita tukitoimia (katso luku 7 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki).

Oppilaat, joiden äidinkieli on jokin muu kuin koulun opetuskieli, opiskelevat useimmiten suomi/ruotsi toisena kielenä -oppimäärää. Näiden oppilaiden kielitaidon kehittymiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota, jos kohdekielisen opetuksen osuus koko opetuksesta on suuri.

Opetussuunnitelmaa laadittaessa on tärkeää miettiä sitä, millaisia oppiaineita tai sisältöjä on mielekästä opettaa kohdekielillä. Lisäksi tulee pohtia, onko osa oppiaineiden sisällöistä sellaisia, että niiden opiskelu suomeksi tai ruotsiksi olisi erityisen tärkeää, jotta oppilas saavuttaisi hyvät toimintavalmiudet suomalaisessa yhteiskunnassa.

Mikäli kohdekielisen opetuksen määrä on suuri, on huolehdittava siitä, että oppilaiden suomenkielinen/ruotsinkielinen käsitteiden hallinta sekä vaativan asiatekstin ymmärtäminen ja tuottaminen kehittyvät hyvälle tasolle myös eri oppiaineiden opetuksessa.

Kaksikielinen opetus tulee järjestää niin, että kaikki oppilaat voivat saavuttaa perusopetuksen aikana jatko-opintokelpoisuuden toisen asteen opetukseen.

Kouluissa, joissa opetusta järjestetään kahdella tai useammalla kielellä, on usein runsas kielten ja kulttuurien kirjo niin oppilaiden kuin koulun henkilökunnankin keskuudessa. Tämä antaa paljon mahdollisuuksia tuoda kieltä ja kulttuureita esiin koulun arjessa, kehittää kulttuurien kohtaamistaitoja ja ruokkia monikielisyttä. Samalla se asettaa koululle haasteen tukea kunkin oppilaan monikielistä ja kulttuurisesti monikerroksista identiteettiä myönteisellä tavalla.

10.1.2 Suppeampi kaksikielinen opetus

10.1.2 Suppeampi kaksikielinen opetus

Kielirikasteinen opetus

Kielirikasteisella opetuksella tarkoitetaan tässä opetusta, jossa alle 25 % oppiaineiden sisällöstä opetetaan muulla kuin koulun opetuskielellä. Osuus lasketaan koko tuntimäärästä niillä vuosiluokilla, joilla kielirikasteista opetusta toteutetaan. Kielirikasteista opetusta voi olla jo esiopetuksessa, ja se voi kestää koko perusopetuksen ajan tai vain osan siitä.

Kielirikasteisen opetuksen tavoitteet eri oppiaineiden opetuksen ja oppimistulosten osalta ovat perusopetuksen päätyttyessä samat kuin sellaisessa perusopetuksessa, joka ei ole kielirikasteista. Kielirikasteinen opetus kannustaa ja aktivoi oppilaita kohdekielen käyttöön varsinaisten kielen tuntien lisäksi. Kielelliset tavoitteet suhteutetaan kielirikasteisen opetuksen määrään.

LUKU 11. Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva perusopetus

Opetuksen järjestämisen periaatteet

Valtioneuvosto voi myöntää rekisteröidylle yhdistykselle tai säätiölle luvan perusopetuksen järjestämiseen. Järjestämisluvassa opetuksen järjestäjälle voidaan määrätä erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva erityinen koulutustehtävä.

Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuvassa perusopetuksessa toiminnan, kasvatuksen ja opetuksen tulee noudattaa perusopetukselle asetettuja yleisiä kasvatusavoitteita ja opetukselle asetettuja tavoitteita. Opetuksessa noudatetaan näitä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita sitouttamatta oppilaita tiettyyn opetuksen taustalla olevaan maailmankatsomukseen tai kasvatusjärjestelmän taustalla olevaan arvo- tai kasvatusfilosofiseen näkemykseen. Poikkeamista ja painotuksista määrätään järjestämisluvassa ja valtioneuvoston asetuksessa.

LUKU 12. Valinnaisuus perusopetuksessa

LUKU 12. Valinnaisuus perusopetuksessa

Perusopetuksen valinnaisten opintojen yhteisenä tehtävänä on syventää oppimista, laajentaa opintoja ja vahvistaa jatko-opintovalmiuksia. Valinnaiset opinnot tarjoavat oppilaille mahdollisuuden kehittää osaamistaan kiinnostuksensa suunnassa. Valinnaisuus tukee opiskelumotivaatiota ja kartuttaa valintojen tekemisen taitoja.

12.1 Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit

12.1 Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit

Valtioneuvoston asetuksessa vuosiluokille 1-6 ja vuosiluokille 7-9 osoitetaan kullekin taide- ja taitoaineelle (musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta, kotitalous) kaikille yhteisen opetuksen vähimmäistuntimäärä. Lisäksi näiden oppiaineiden opetukseen osoitetaan 1-6 vuosiluokille yhteensä kuusi vuosiviikkotuntia ja vuosiluokille 7-9 yhteensä viisi vuosiviikkotuntia, joista tuntijaossa käytetään nimeä taide- ja taitoaineiden valinnaiset. Valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opettavien taide- ja taitoaineiden opetusta ja ne myös arvioidaan osana tätä opetusta. Valinnaisten tuntien käytöstä päätöksen tekee opetuksen järjestäjä. **Taide- ja taitoaineiden valinnaisia tarjotaan paikallisen tuntijaon mukaisesti (Liite 1 Kalajoen tuntijako).**

Taide- ja taitoaineiden valinnaisiin osoitetut vuosiviikkotunnit voidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa jakaa musiikin, kuvataiteen, käsityön, liikunnan ja kotitalouden kesken opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Vaihtoehtoisesti vuosiviikkotunnit tai osa niistä voidaan osoittaa oppilaiden valittaviksi taide- ja taitoaineiden opinnoiksi, jotka syventävät oppilaan osaamista. Valinnaisia tunteja voidaan käyttää painotetun opetuksen järjestämiseen, mikäli paikallisessa opetussuunnitelmassa painotetaan joitakin taide- ja taitoaineita tai niistä muodostettua oppiainekokonaisuutta.

Kalajoella oppilaat valitsevat taide- ja taitoaineisiin osoitetut valinnaiset tunnit. Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opettavien taide- ja taitoaineiden opetusta ja ne arvioidaan osana niiden opetusta. Taide- ja taitoaineiden valinnaiset opinnot syventävät oppilaan osaamista. Koulut päättävät millaisia taide- ja taitoaineiden valinnaisia opintoja oppilaille tarjotaan. Valituille syventäville opinnoilla koulu tekee omat suunnitelmansa, jossa määritellään

- opintojen nimi, laajuus, tavoitteet, sisällöt, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät mahdolliset erityispiirteet sekä vuosiluokat, joilla niitä tarjotaan.

Opintojen nimi määräytyy ko. yhteisen taide- tai taitoaineen mukaisesti (esim. käsityön syventävät opinnot). Valinnaiset tunnit voivat koostua myös useammasta taide- ja taitoaineesta, jolloin nimestä käytävä ilmi mistä taide- ja taitoaineista valinnainen muodostuu.

Taide- ja taitoaineiden valinnaisista opinnoista ei tule erillistä arviota lukuvuosi- tai päättötodistukseen, vaan ne arvioidaan osana kaikille yhteisten taide- ja taitoaineiden oppimääriä.

12.2 Valinnaiset aineet

12.2 Valinnaiset aineet

Valinnaisten aineiden tehtävänä on syventää ja laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisten aineiden yhteenlaskettu määrä on vähintään yhdeksän vuosiviikkotuntia vuosiluokilla 1-9. Valinnaisena aineena voidaan tarjota perusopetuksen yhteisten aineiden syventäviä ja soveltavia opintoja tai useasta aineesta muodostettuja oppiainekokonaisuuksia. Valinnaisten aineiden tulee edistää perusopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Syventävät valinnaiset aineet syventävät ja/tai laajentavat yhteisten oppiaineiden tavoitteita ja sisältöjä. Soveltavat valinnaiset aineet voivat sisältää aineksia useasta eri oppiaineesta tai laaja-alaisesta osaamisesta. Soveltavilla valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä esimerkiksi taide- ja taitoaineiden opinnoissa, tieto- ja viestintäteknologiassa, kuluttaja- ja talouskasvatuksessa, globaalikasvatuksessa tai draamaopinnoissa.

Opetuksen järjestäjä päättää, mitä valinnaisia aineita tarjotaan. Opetuksen järjestäjän tulee ottaa valinnaisten aineiden tarjonnasta sekä arvioinnista päättäessään huomioon opiskelijaksi ottamisen perusteet toiselle asteelle .

Valtioneuvoston asetuksessa määritellyssä tuntijaossa on vuosiluokilla 1-9 varattu yhdeksän vuosiviikkotuntia opetusajaksi valinnaisille aineille. Mikäli opetuksen järjestäjän hyväksymässä tuntijaossa ylitetään perusopetusasetuksen määrittelemä vähimmäisvuosiviikkotuntimäärä (222 vvt), voivat tunnit ylityksen osalta sisältää myös valinnaisia aineita. Valinnaisiin aineisiin osoitettuja vuosiviikkotunteja voidaan tarvittaessa käyttää painotetun opetuksen järjestämiseen. **Valinnaisaineita tarjotaan paikallisen tuntijaon mukaisesti (Liite 1 Kalajoen tuntijako).**

Valinnaisena aineena voidaan tarjota perusopetuksen yhteisten aineiden syventäviä ja soveltavia opintoja tai useasta aineesta muodostettuja oppiainekokonaisuuksia. Koulut päättävät millaisia valinnaisia opintoja oppilaille tarjotaan. Valituille opinnoille koulu tekee suunnitelmat, joissa määritellään

- opintojen nimi, tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain sekä oppimisympäristöihin, työtapoihin, tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet
- määritellään onko valinnainen alle kahden vuosiviikkotunnin oppimäärä, jonkin yhteisen aineen syventävä aine (voi korottaa yhteisen aineen arvosanaa yhdellä numerolla).

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin.

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat alle kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan sanallisesti. Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan jonkin yhteisen aineen syventäväksi opinnoiksi, sen suoritus voi korottaa kyseisen oppiaineen arvosanaa yhdellä numerolla.

12.3 Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät

12.3 Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät

Vieraiden kielten osalta näissä perusteissa on määritelty A2- ja B2-kielinä opettavien vapaaehtoisten ja valinnaisten kielten tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Mahdollisista muista valinnaisista kielistä sekä niiden tavoitteista ja sisällöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Vapaaehtoisen A-kielen (A2-kieli) laajuus on vähintään 12 vuosiviikkotuntia. Opetuksen järjestämiseen voidaan käyttää valinnaisiin aineisiin varattuja vuosiviikkotunteja sekä perusopetuksen vähimmäistuntimäärän ylittäviä vuosiviikkotunteja. Mikäli A2-kieli on toinen kotimainen kieli, käytetään sen opetuksen järjestämiseen B1-kielelle varatut vuosiviikkotunnit. Vapaaehtoisen A-kielen vuosiviikkotunnit jaetaan vuosiluokille opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Tavoitteet ja päättöarviointin kriteerit ovat samat kuin kaikille yhteisessä A-kielessä.

Valinnaisen B-kielen (B-kieli) laajuus on vähintään neljä vuosiviikkotuntia.

Mikäli opetuksen järjestäjä niin päättää, vieraiden kielten vapaaehtoisia ja valinnaisia oppimääriä voidaan tarjota. Tällöin tehdään kuntakohtainen lisäys opetussuunnitelmaan, jossa kuvataan tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain sekä oppimisympäristöihin, työtapoihin, tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet.

LUKU 13. Vuosiluokat 1-2

13.1 Siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen sekä vuosiluokkien 1-2 tehtävä

13.1 Siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen sekä vuosiluokkien 1-2 tehtävä

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista ja turvallisista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa (Liite 2 Oppiaaohjaussuunnitelma).

Siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen

Siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen

Lapsen siirtyminen esiopetuksesta perusopetukseen edellyttää suunnitelmallista yhteistyötä esiopetuksen ja alkuopetuksen henkilöstön kesken. Tarvitaan oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen molemminpuolista tuntemista. Yhteistyö huoltajien kanssa ja keskinäisen luottamuksen rakentaminen on tärkeää. Jokaisen lapsen tilanne, oppimisvalmiudet ja tarpeet otetaan huomioon. Lasten mahdollisesti tarvitsema oppimisen ja koulunkäynnin tuki turvataan koulun aloitusvaiheessa ja tarkistetaan aamu- ja iltapäivätoimintaan tai kerhotoimintaan osallistumisen tarpeet ja mahdollisuudet. Lapsia kannustetaan olemaan ylpeitä esiopetuksen aikana opituista taidoista. Heitä rohkaistaan liittymään uuteen ryhmään ja toimimaan uudessa ympäristössä kohtaamiensa aikuisten kanssa.

Vuosiluokat 1-2: Koululaiseksi kasvaminen

Vuosiluokat 1-2: Koululaiseksi kasvaminen

Vuosiluokkien 1-2 opetuksessa otetaan huomioon esiopetuksen ja sitä edeltäneen varhaiskasvatuksen antamat valmiudet. Vuosiluokkien 1-2 erityisenä tehtävänä on luoda perusta oppilaiden myönteiselle käsitykselle itsestä oppijana ja koululaisena sekä kehittää valmiuksia myöhempää työskentelyä ja oppimista varten.

Perusopetuksen alussa jokaisen oppilaan edistymisen huolellinen seuranta on erityisen tärkeää, jotta voidaan huolehtia siitä, että oppilaalla on edellytykset oppinnoissa etenemiseen.

On tärkeää, että jokainen oppilas saa rohkaisevaa palautetta ja tilaisuuksia uusien asioiden oppimisesta nouseville ilon ja onnistumisen kokemuksille. Oppilaita kannustetaan tuomaan esiin kiinnostuksen kohteensa ja löytämään uusia. Opetus suunnitellaan riittävän haasteelliseksi kunkin oppilaan tarpeita ajatellen. Koulussa ei sallita minkäänlaista kiusaamista eikä syrjivää käyttäytymistä. Oppilaita ohjataan yhdessä toimimiseen, omatoimisuuteen ja vastuunottoon omista koulutehtävistä. Kielellisten, sosiaalisten sekä motoristen taitojen ja muistin kehittämiseen samoin kuin kunkin omaan kehitysrytmiin kiinnitetään erityistä huomiota. Tavoitteena on, että kehitykseen ja oppimiseen liittyvät vaikeudet tunnistetaan varhain ja tuki annetaan oikea-aikaisesti. Työtavoissa korostuvat havainnollisuus ja toiminnallisuus, leikki ja pelillisuus sekä mielikuvitus ja tarinallisuus. Koulun aloitusta ja koululaiseksi kasvamista tuetaan yhdessä kotien kanssa.

Esiopetuksen oppimiskokonaisuudet muuttuvat vuosiluokilla 1-2 oppiaineiksi, mutta opetus voi olla edelleen pääosin eheytettyä. Oppilaiden omatoimisuutta, yhdessä tekemisen taitoja sekä asioiden välisten yhteyksien ymmärtämistä edistetään toteuttamalla luvun 4 mukaisia monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Tällöin tarjoutuu myös enemmän tilaisuuksia yhteistyöhön niin esiopetuksen kuin ylempien vuosiluokkien kanssa.

Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe

Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe

Siirtymävaiheessa on tärkeä varmistaa opiskelun edellyttämien perustaitojen hallinta ja tukea kunkin oppilaan itseluottamusta koululaisena. Oppilaita tuetaan erityisesti lukemisen, kirjoittamisen sekä matematiikan valmiuksissa ja opiskelutaidoissa. Myös itsenäisen ja ryhmässä työskentelyn taitojen vahvistaminen sekä vastuullisuuteen oppiminen tulevat entistä tärkeämmiksi. Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa koulun tarjoamasta kieliohjelmasta ja opintojen järjestelyistä, alkavista uusista oppiaineista sekä mahdollisista valinnaisista tai vapaaehtoisista oppinnoista. Heidän kanssaan pohditaan opiskelun asettamia vaatimuksia ja mahdollisesti uuteen ryhmään liittymistä.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen kolmannen vuosiluokan opintojen alkamista.

13.2 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 1-2

13.2 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 1-2

Laaja-alaisen osaamisen yleistavoitteet on määritelty luvussa 3. Tässä kuvataan, mitkä tavoitenäkökulmat painottuvat vuosiluokilla 1-2.

Laaja-alaisen osaamisen perusta luodaan esiopetuksessa ja sitä edeltävässä varhaiskasvatuksessa sekä perusopetuksen ensimmäisten vuosien aikana. Tavoitteena on, että oppilaan osaamisen kehittyminen vahvistaa edellytyksiä itsensä tuntemiseen ja arvostamiseen, oman identiteetin muotoutumiseen sekä kestävään elämäntapaan. Alusta lähtien on tärkeää, että koulu tarjoaa jokaiselle oppilaalle vuorovaikutteisen ja kannustavan yhteisön, jossa oppilas voi tuntea tulevansa kuulluksi, nähdyksi ja arvostetuksi. Kestävään elämäntapaan koulu kasvattaa eniten omalla esimerkillään. Kestävän elämäntavan edistämässä korostuvat erityisesti yhdessä toimimisen taidot, lähiyhteisön kulttuurisen monimuotoisuuden havainnointi ja luonnossa liikkuminen ja luontosuhteen vahvistaminen.

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Työskentelyn lähtökohtana ovat oppilaiden omat kokemukset, havainnot ja kysymykset. Ihmettelylle, oivaltamiselle, uuden löytämiselle ja keksimiselle, mielikuvitukselle sekä oppimisen ilolle on tilaa. Oppilaita kannustetaan kysymään ja kuuntelemaan, tekemään tarkkoja havaintoja, etsimään tietoa sekä tuottamaan ja kehittämään yhdessä ideoita ja esittämään työnsä tuloksia. Ikäkaudelle sopivien ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla viritetään uteliaisuutta ja kiinnostusta ympäröivän maailman ilmiöitä kohtaan sekä vahvistetaan taitoa jäsentää, nimetä ja kuvailla ympäristöä. Oppilaita rohkaistaan myös kyseenalaistamaan havaitsemiaan asioita ja huomaamaan, että tieto voi olla joskus ristiriitaista ja epäselvää.

Oman ja yhteisen työn suunnittelemista, tavoitteiden asettamista ja työskentelyn arviointia harjoitellaan. Yhdessä pohditaan, milloin työssä on onnistuttu ja mistä sen tietää. Oppilaita ohjataan havaitsemaan edistymistään, tunnistamaan omat vahvuutensa oppijoina ja ilmoittamaan onnistumisistaan. Heidän kanssaan keskustellaan opintoihin liittyvistä mahdollisista valinnoista ja autetaan ymmärtämään erilaisten vaihtoehtojen merkitys.

Monipuolinen liikkuminen ja motoriset harjoitukset tukevat ajattelun kehittymistä ja oppimista. Muistin, mielikuvituksen sekä eettisen ja esteettisen ajattelun kehittymistä tuetaan satujen ja tarinoiden, pelien, lorujen, laulujen ja leikkien, taiteen eri muotojen sekä monipuolisen vuorovaikutuksen avulla.

Kysymyksiä ja ehdotuksia (malli paikallisista tarkennuksista)

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Oppilaita rohkaistaan ja ohjataan myönteiseen vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Oppitunnit, juhlat, leikit, pelit, ruokailuhetket sekä yhteistyö koulussa ja koulun ulkopuolella tarjoavat tilaisuuksia harjoitella toimimista monenlaisten ihmisten kanssa. Oppilaita kohdellaan arvostavasti ja ohjataan ystävällisyyteen ja hyviin tapoihin.

Oppilaita ohjataan arvostamaan oman perheensä ja yhteisönsä sekä muiden perinteitä ja tapoja. Koulutyössä tutustutaan läheiseen kulttuuriympäristöön sekä sen kulttuuriseen monimuotoisuuteen. Oppilaille avataan mahdollisuuksia tutustua kulttuuriperintöön sekä taiteeseen ja muuhun kulttuuritarjontaan ja saada kokemuksia myös kansainvälisyydestä. Tärkeää on pohtia yhdessä, miten omaan ympäristöön ja sen kulttuuriin voi vaikuttaa. Oppilaat oppivat tuntemaan Lapsen oikeuksien sopimuksen pääperiaatteet ja pohtivat, mitä ne tarkoittavat heidän elämässään ja toiminnassaan.

Koulutyössä oppilaat voivat ilmaista itseään ja itselleen merkityksellisiä asioita monipuolisilla esittämisen tapoja käyttäen. Oppilaita kannustetaan nauttimaan käden ja koko kehon taitojen kehittymisestä ja harjoittelemaan monenlaista esiintymistä. Mielikuvitus, kekseliäisyys ja ilmaisutaidot kehittyvät muun muassa leikkien, seikkailujen, musiikin, draaman, saduttamisen, mediaesitysten, kuvallisen ja käsityöllisen ilmaisun sekä rakentelun ja muiden käden töiden keinoin.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Koulun aloittaminen edellyttää uudenlaisia itsestä huolehtimisen taitoja ja itsenäisyyden lisääntymistä. Koulutyöhön kuuluu oppilaiden ikäkaudelle sopivista vastuutehtävistä huolehtiminen luokka- ja koulu yhteisössä. Yhteisten pelisääntöjen, hyvien tapojen sekä kannustavan palautteen merkitys korostuu. Oppilaita ohjataan hahmottamaan aikaan ja paikkaan liittyviä käsitteitä ja niiden käytännön merkitystä. He harjoittelevat omien tunteiden tunnistamista ja ilmaisemista ja esimerkiksi leikkien ja draaman avulla kehittävät tunteita ja taitoja.

Koulussa opitaan omaan ja yhteiseen hyvinvointiin, turvallisuuteen ja arjen sujumiseen liittyviä perusasioita. Huomiota kiinnitetään itsenäiseen ja turvalliseen liikkumiseen lähiympäristössä, turva- ja suojavälineiden käyttöön sekä omien tietojen ja taitojen kehittämiseen kävelijänä ja pyöräilijänä. Myös erilaisissa vaaratilanteissa tarvittavan toiminnan ja avun hakemisen taitoja harjoitellaan. Oppilaiden kanssa tutkitaan arjen teknologiaa ja sen merkitystä päivittäisessä elämässä sekä opitaan, mitä teknisten laitteiden turvallinen käyttö edellyttää. Oppilaiden muotoutuvista kulutustottumuksista keskustellaan, opitaan tarkastelemaan mainontaa ja median vaikutuksia sekä pohditaan mahdollisuuksia oman rahankäytön suunnitteluun. Oppilaita ohjataan kriittiseen kuluttajuuteen ja mietitään, mitä taloudellisuus, kohtuullisuus ja ympäristön huomioon ottaminen tarkoittavat kuluttajan valinnoissa ja mitä ne merkitsevät omassa toiminnassa.

Kysymyksiä ja ehdotuksia (malli paikallisista tarkennuksista)

Monilukutaito (L4)

Monilukutaito

Oppilaita ohjataan monilukutaitoisiksi, monenlaisten, ikäkaudelle ominaisten tekstien tulkitsijoiksi, tuottajiksi ja arvioijiksi. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaista tai ilmenevää tietoa. Monilukutaidon kehittämistä tuetaan perustamalla opetus moniaistisuudelle, kokonaisvaltaisuukselle ja ilmiökeskeisyydelle. Oppilaita kannustetaan käyttämään ja tuottamaan erilaisia tekstejä, nauttimaan niistä sekä ilmaisemaan itseään niiden avulla. Kirjoitettujen tekstien perusluku- ja kirjoitustaito kehittyy ja sujuvoituu. Samoin kehittyä taito käsitellä arkeen liittyen numeerista informaatiota, kuten lukumäärien eroja. Oppilaita ohjataan kehittämään kuvanlukutaitoa kokeilemalla kuvallisia ilmaisutapoja sekä tarkastelemaan visuaalisen vaikuttamisen keinoja lähiympäristössä.

Oppilaita ohjataan hankkimaan tietoa erilaisista lähteistä ja välittämään tietoa muille. Heitä ohjataan pohtimaan kuvitteellisen ja todellisen maailman suhdetta sekä myös sitä, että jokaisella tekstillä on tekijänsä ja tarkoituksensa. Näin opetuksessa tuetaan kriittisen ajattelun kehittymistä. Monilukutaitoiseksi kehittyäkseen oppilaat tarvitsevat sekä rikasta tekstiympäristöä että suojaavaa tukea median käytössä. Opetuksessa käytetään ikäkauden tarpeisiin soveltuvia tekstejä, kuten lehtiä, kirjoja, pelejä, elokuvia ja musiikkia sekä monimuotoisen ympäristön havainnointia ja oppilaiden tekemiä ja valitsemissa sisältöjä. Tuottamisen taitoja kehitetään tulkittamisen ja arvottamisen taitojen rinnalla. Oppilaille luodaan runsaasti tilaisuuksia kysyä ja ihmetellä, kertoa tarinoita, esittää näkemyksiään ja jakaa kokemuksiaan monenlaisia välineitä ja ilmaisun keinoja käyttäen.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Opetuksessa hyödynnetään esiopetuksen aikana ja koulun ulkopuolella oppilaille karttuneita tieto- ja viestintäteknologian (tv) tietoja ja taitoja. Leikkiin perustuva työskentely on edelleen keskeistä. Tieto- ja viestintäteknologian perustaitoja harjoitellaan ja opitaan käyttämään niitä opiskelun välineinä. Samalla opitaan keskeisiä käsitteistöä. Oppilaat pohtivat myös, mihin tarkoituksiin tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään lähiympäristössä ja mikä sen merkitys on arjessa.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Koulutyössä harjoitellaan laitteiden, ohjelmistojen ja palveluiden käyttöä ja opetellaan niiden keskeisiä käyttö- ja toimintaperiaatteita. Samoin harjoitellaan näppäintaitoja sekä muita tekstin tuottamisen ja käsittelyn perustaitoja. Oppilaat saavat ja jakavat keskenään kokemuksia digitaalisen median parissa työskentelystä sekä ikäkaudelle sopivasta ohjelmoinnista. Pelillisyyttä hyödynnetään oppimisen edistäjänä. *Vastuullinen ja turvallinen toiminta:* Oppilaiden kanssa keskustellaan ja luodaan yhdessä tv:n turvallisia käyttötapoja ja hyviä käytöstapoja. Huomiota kiinnitetään terveellisiin työasentoihin sekä sopivan pituisten työjaksojen merkitykseen hyvinvoinnille. *Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely:* Oppilaita opastetaan käyttämään keskeisiä hakupalveluita, kokeilemaan eri työvälineitä ja tekemään pienimuotoisia tiedonhankintatehtäviä eri aihepiireistä ja itseä kiinnostavista asioista. Heitä kannustetaan toteuttamaan tv:n avulla ideoitaan yksin ja yhdessä toisten kanssa. *Vuorovaikutus ja verkostoituminen:* Oppilaat saavat kokemuksia oppimista tukevien yhteisöllisten palveluiden käytöstä ja harjoittelevat käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Koulutyössä oppilaat saavat monimuotoisia tilaisuuksia oppia työskentelemään yksin ja yhdessä toisten kanssa. Heitä ohjataan harjoittelemaan ryhmässä toimimista ja yhteistyötä, omien ideoiden soveltamista yhteen toisten kanssa sekä ikäkaudelle sopivaa vastuunkantoa. Oppilaita kannustetaan tutkimaan uusia asioita ja miettimään, missä itse on erityisen hyvä ja mitä voisi tehdä toisten hyväksi koulussa ja kotona. Heitä rohkaistaan toimimaan uusissa tilanteissa itseensä luottaen. Oppilaita opastetaan tutustumaan eri ammatteihin koulussa ja koulun ulkopuolella ja ymmärtämään niiden ja yleensä työn merkitys yhteiskunnassa, erityisesti perheiden arjen ja toimeentulon kannalta. Yhteistyö huoltajien ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa rikastaa työskentelyä.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Ensimmäisestä luokasta lähtien oppilaat ovat mukana pohtimassa ja suunnittelemassa omaa opiskeluaan ja oman ryhmänsä työn tavoitteita ja toimintatapoja, työskentelytilojen järjestämistä ja viihtyisyyttä sekä ruokailuun, välitunteihin, juhliin ja retkiin sekä koulun muihin tapahtumiin liittyviä asioita. Oppilaiden kanssa keskustellaan, mitä oikeudenmukaisuus, yhdenvertaisuus ja vastavuoroisuus merkitsevät. Omien kokemusten kautta oppilaat tutustuvat demokraattisen toiminnan sääntöihin ja toteutumiseen käytännössä. Oppilaat kuuluvat oppilaskuntaan ja voivat osallistua itseään koskevista asioista päättämiseen ikätasonsa ja edellytystensä mukaisesti. Oppilaiden kanssa pohditaan, mitä heille merkitsee oikeudenmukainen ja kestävä tulevaisuus omassa maassa ja maailmassa ja mitä he voivat itse tehdä sen puolesta.

13.4 Oppiaineet vuosiluokilla 1-2

Äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärien ja toisen kotimaisen kielen opiskelu

Äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärien ja toisen kotimaisen kielen opiskelu

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineeseen on näissä opetussuunnitelman perusteissa määritelty kaksitoista eri oppimäärää, jotka ovat seuraavat: suomen kieli ja kirjallisuus, ruotsin kieli ja kirjallisuus, saamen kieli ja kirjallisuus, romanikieli ja kirjallisuus, viittomakieli ja kirjallisuus, muu oppilaan äidinkieli, suomi ja ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus, suomi ja ruotsi saamenkielisille sekä suomi ja ruotsi viittomakielisille. Muuna oppilaan äidinkielenä on mahdollista opettaa opetuksen järjestäjän tarjoamana ja huoltajan valitsemana jotakin edellä mainitsematonta äidinkieltä koko äidinkielen ja kirjallisuuden tuntimäärällä tai valtioneuvoston asetuksen 422/2012 8 §:n mukaisesti järjestettynä. Lisäksi erillisrahoitettuna voidaan tarjota oppilaan oman äidinkielen opetusta. Toisessa kotimaisessa kielessä on ruotsin ja suomen kielessä määritelty A- ja B-oppimäärät sekä kaksikielisille oppilaille tarkoitetut äidinkielenomaiset oppimäärät.

Oppilas opiskelee äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa ja toisessa kotimaisessa kielessä seuraavassa taulukossa mainittuja oppimääriä sen mukaan kuin opetuksen järjestäjä tarjoaa ja oppilaan huoltaja valitsee. Taulukossa oppilaan äidinkiellellä tarkoitetaan koulun opetuskieltä (suomi, ruotsi ja saame) tai muuta huoltajan ilmoittamaa kieltä.

Oppilaan äidinkieli	Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärä	Toinen kotimainen kieli	
		yhteinen	valinnainen
suomi	suomen kieli ja kirjallisuus	ruotsi	-
ruotsi	ruotsin kieli ja kirjallisuus	suomi	-
saame	saamen kieli ja kirjallisuus sekä suomi tai ruotsi saamenkielisille	-	suomi tai ruotsi
saame	suomen tai ruotsin kieli ja kirjallisuus sekä saamen kieli ja kirjallisuus	ruotsi tai suomi	
romani	suomen tai ruotsin kieli ja kirjallisuus sekä romanikieli ja kirjallisuus	ruotsi tai suomi	-
viittomakieli	viittomakieli ja kirjallisuus sekä suomi tai ruotsi viittomakielisille	-	ruotsi tai suomi
muu äidinkieli	muu äidinkieli koko äidinkielen ja kirjallisuuden tuntimäärällä tai VA422/2012 8 §:n mukaisesti järjestettynä sekä suomi tai ruotsi toisena kielenä	-	ruotsi tai suomi

13.4.1 Äidinkieli ja kirjallisuus

Oppiaineen tehtävä

Tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat kaikkia äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääriä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoisiksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Oppilaiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden ja kotien kanssa oppilaiden kielikasvatuksesta ja auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä monikulttuurisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen. Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Ikäkaudelle ja kielitaidolle soveltuva kirjallisuus vahvistaa luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä ja laajentaa oppilaiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus yhdistää oppilaan kulttuuriinsa ja avartaa käsitystä muista kulttuureista.

Oppilaita rohkaistaan rakentamaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta oppilaita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen opetuksessa painottuvat tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen rakenteita opiskellaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Opetuksessa edetään portaattain oppilaiden kehitysvaiheen mukaan.

Opetus tutustuttaa moniin kulttuurisälöihin, joista keskeisiä ovat sanataide, media, draama, teatteritaide sekä puhe- ja viestintäkulttuurit. Sanataiteeseen kuuluu kaunokirjallisten tekstien kirjoittaminen ja tulkitseminen. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostaminen, elämysten saaminen ja jakaminen, kulttuurintuntemuksen syventäminen, eettisen kasvun tukeminen sekä oppilaiden kielen ja mielikuvituksen rikastaminen. Draama vahvistaa oppiaineen toiminnallista, kokemuksesta, elämyksellistä ja esteettistä luonnetta. Mediakasvatus tähtää mediasisältöjen tulkitsemiseen ja tuottamiseen ja niiden ymmärtämiseen kulttuurisena ilmiönä. Puhe- ja viestintäkulttuurien opetus vahvistaa vuorovaikutus- ja viestintätaitoja.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat oppitavien asioiden merkityksellisyys oppilaille ja osallisuuden kokemukset. Oppilaiden kiinnostusta vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon oppilaiden tekstimaailma ja kokemukset sekä laajentamalla niitä. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon oppilaiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo ja tuetaan niin edistyneitä kuin oppimisvaikeuksien kanssa ponnistelevia. Äidinkielen oppimäärät tekevät yhteistyötä.

Vuosiluokilla 1–2 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen erityisenä tehtävänä on edistää oppilaiden yksilöllisten edellytysten pohjalta itsensä ilmaisemisen ja vuorovaikutuksen taitoja, kielellistä tietoisuutta sekä kehittää kuuntelemisen, puhumisen, lukemisen ja kirjoittamisen perustaitoja. Opetuksen tehtävänä on kiinnostuksen ja innostuksen vahvistaminen kielelliseen ilmaisuun, draamaan, kaunokirjallisuuteen ja monimuotoisten tekstien tulkitsemiseen ja tuottamiseen. Opetuksessa huolehditaan oppimisprosessin jatkumosta esiopetuksesta kouluun niin äidinkielen perustaitojen kuin laaja-alaisen osaamisen osalta.

Kielikasvatus

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielen ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kielenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaisista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisiä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä. Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 1-2

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisympäristö rakennetaan monipuoliseksi teksti- ja kieliympäristöksi. Saatavilla tulee olla paljon oppilaita kiinnostavaa kirjallisuutta ja monimuotoisia tekstejä. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä ja niitä julkaistaan luokassa ja lähipiirissä. Kieltä tutkitaan leikinomaisesti, esimerkiksi rooli-, draama- ja teatterileikin keinoin. Opetusta eheytetään niin, että äidinkielen taitojen oppiminen nivoutuu ilmiöiden kielelliseen hahmottamiseen eri oppiaineiden yhteydessä. Koulu- tai lähikirjaston toimintaan ja erilaisiin lasten kulttuuritapahtumiin tutustuminen laajentavat oppimisympäristöä luokan ulkopuolelle. Lisäksi hyödynnetään lähiympäristön ja median kulttuurista monimuotoisuutta. Opetuksessa korostuvat kokemusten ja elämysten jakaminen sekä taitojen harjoittelu yhdessä ja yksin, myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Draamaa integroidaan kirjallisuuteen ja muihin oppiaineisiin, esimerkiksi musiikkiin, liikuntaan ja ympäristöoppiin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä ja vuorovaikutustaitoja sekä luku- ja kirjoitustaidon oppimista yhteistyössä kotien kanssa. Kielellisiä vaikeuksia puheen, lukemisen ja kirjoittamisen alueella pyritään tunnistamaan mahdollisimman varhain. Opettaja mallintaa sanojen, virkkeiden ja tekstien lukemista ja ymmärtämistä sekä kirjoittamisen tapoja. Oppilaita ohjataan käyttämään mediavälineitä monipuolisesti ja turvallisesti. Kielellisesti taitavia oppilaita ohjataan haastavampien tehtävien, materiaalien ja tekstiympäristöjen pariin. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Yhteisen pohdinnan sekä palautteen antamisen ja saamisen avulla opettaja ohjaa niin koko opetusryhmän kuin yksittäisen oppilaan oppimista ja edistymistä. Vuosiluokilla 1–2 oppimisen arvioinnin päätehtävänä on tukea ja edistää oppilaiden kielellistä kehitystä kaikilla tavoitealueilla. Opettaja pyrkii saamaan kokonaiskuvan kunkin oppilaan kielellisestä kehityksen edistymisestä. Arviointiin perustuvan palautteen kautta oppilaat saavat tietoa kielitaitonsa vahvuuksista sekä edistymisestään opiskelunsa kielen oppijana. Oppilaat saavat myös monipuolisesti palautetta siitä, miten he ymmärtävät ja käyttävät kieltä, ilmaisevat itseään, osallistuvat yhteiseen keskusteluun sekä tuottavat ja tulkitsevat tekstejä. Laadukas ja kannustava palaute osaamisen eri alueilta on tärkeää. Se auttaa oppilaita huomaamaan onnistumisiaan ja edistymistään sekä motivoi suuntaamaan työskentelyään kielellisen kehityksen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Arviointi tuottaa tietoa myös opetuksen suunnittelua varten sekä auttaa havaitsemaan mahdollisia tuen tarpeita oppilaiden kielellisessä kehityksessä.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärissä ovat

- edistyminen itsensä ilmaisemisessa ja vuorovaikutustaidoissa, sana- ja käsitevarannon karttuminen
- edistyminen lukutaidossa sekä tekstien ymmärtämisessä ja lukemisen harrastamisessa
- edistyminen tekstin tuottamisessa, erityisesti käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen kehittyminen
- edistyminen kielen ja kulttuurin ymmärtämisessä, erityisesti havaintojen tekeminen sanojen merkityksestä ja arjen kielenkäyttölanteista.

Lukuvuoden aikana oppilaan edistymistä seurataan äidinkielen osa-alueilla mm. tuntityöskentelyn, kotitehtävien tekemisen, testien, kirjallisten ja suullisten tuotosten, harrastuneisuuden ja innostuneisuuden kautta. Sekä syys- että kevätlukukaudella arvioidaan lukemista, kirjoittamista ja itseilmaisua monipuolisesti. Arvioidaan lukemisen sujuvuutta, nopeutta ja virheettömyyttä sekä luetun ja kuullun ymmärtämistä. Kirjoittamisessa tarkastelun kohteena ovat oikeinkirjoitus ja tekstien tuottaminen. Lisäksi havainnoidaan oppilaan suullista ilmaisua, kerrontaa, itseilmaisua ja toimimista vuorovaikutustilanteissa. Arvioinnin osana käytetään myös itse- ja vertaisarviointia. Oppilaan edistymisen arviointia tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä mm. erityisopettajan kanssa. Huoltajille annetaan oppilaan edistymisestä palautetta vähintään kerran sekä syys- että kevätlukukaudella.

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärät

Suomen kieli ja kirjallisuus

Suomen kieli ja kirjallisuus

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki ja oppilaan oppimisen arviointi koskevat myös suomenkieli ja kirjallisuus -oppimäärää.

Oppimäärän erityinen tehtävä

Oppimäärän erityinen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on kehittää oppilaiden suomen kielen, moniluku- sekä vuorovaikutustaitoja ja tutustuttaa kirjallisuuteen ja kulttuuriin. Opetus tukee oppilaiden monilukutaidon, kielitietoisuuden ja kielellisen identiteetin rakentumista. Opetuksessa ohjataan oppilaita ymmärtämään suomen kielen, kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkitystä ja asemaa monikulttuurisessa ja monikielisessä yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan huomaamaan koulun ulkopuolella opitun kieli-, media- ja kulttuuritiedon merkitys suomen kielen oppimisen tukena.

Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielten asema kansalliskielinä ja suomen asema enemmistökielenä ja pääasiallisena opetuksen kielenä. Suomen kieli on paitsi opetuksen kohde myös väline muiden oppiaineiden opiskelussa, ja opetuksessa vahvistuvat keskeiset oppimaan oppimisen ja ajattelun taidot. Tehdään yhteistyötä suomen toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärien kanssa.

Vuosiluokilla 1–2 opetuksen painopiste on luku- ja kirjoitustaitojen perustan luomisessa sekä oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen kehittämisessä. Opetuksen tehtävänä on herättää kiinnostusta kieleen, ilmaisuun ja erilaisten tekstien tuottamiseen ja tulkitsemiseen.

1. luokka

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 1. vuosiluokalla

Lukuvuoden aikana harjoitellaan toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Kehitetään kieltä ja mielikuvitusta sekä vuorovaikutustaitoja ryhmäviestintätilanteissa. Oppilas osallistuu draamaharjoituksiin omien persoonallisten kykyjensä mukaan. Opetellaan tarkastelemaan ja ymmärtämään, että ihmiset viestivät eri tavoin.

Tavoitteena on luku- ja kirjoitustaidon perusteiden oppiminen. Tutustutaan lastenkirjallisuuteen ja tietokirjallisuuteen sekä erilaisiin mediateksteihin. Samalla oppilas laajentaa sanavarastoaan. Tutustutaan myös kirjaston käyttöön. Oppilas harjoittelee kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan kokemuksia puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla. Oppilas kirjoittaa käsin ja tietokoneella, ensin tavuja, sanoja ja sitten lauseita. Oppilas keskittyy ja kuuntelee ohjeita, satuja ja kertomuksia sekä toisten oppilaiden kerrontaa. Oppilas innostuu lukemaan lapsille suunnattua kirjallisuutta ja valitsemaan itseään kiinnostavaa luettavaa.

Tavoitteena on myös oppilaan oman kielen ja kulttuurin arvostaminen. Oppilas tuottaa omaa kulttuuria yhdessä muiden kanssa.

Oppilas harjoittelee ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä. Opetuksessa harjoitellaan kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista. Opetellaan toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja havainnoimaan erilaisia viestintätapoja. Tutustutaan lastenkirjallisuuteen, esimerkiksi satujen, kertomuksien, lorujen, tietotekstien ja mediatekstien avulla. Toimintamuotoina voivat olla pelit, keskustelut ja draama.

Lukutaidon saavuttamiseksi harjoitellaan äänteiden ja kirjainten tunnistamista sekä niiden vastaavuutta. Opetellaan lukemaan tavuja, sanoja, virkkeitä ja pieniä tarinoita. Tutustutaan otsikon, tekstin ja kuvan käsitteisiin. Oppilas etsii itseään kiinnostavaa luettavaa. Jaetaan lukukokemuksia ja keskustellaan tekstien sisällöistä. Harjoitellaan tiedon etsintää ja sen jakamista toisille. Samalla oppilas laajentaa sanavarastoaan.

Kirjoitetaan tavuja, sanoja ja lauseita. Harjoitellaan käyttämään omilla teksteissä sanavälejä, tavutusta, virkettä ja sen lopetusmerkkejä sekä isoa alkukirjainta virkkeen alussa ja erisnimissä. Opetellaan isojen ja pienten kirjainten kirjoittamista käsin ja koneella.

Rohkaistaan oppilasta käyttämään mielikuvitusta sekä kertomaan tarinoita ja mielipiteitä. Kerrotaan omista kokemuksista, havainnoista ja ajatuksista puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla yksin ja yhdessä. Oppilas leikittelee kielellä lorujen, runojen ja sanaleikkien avulla. Osallistutaan esitysten tai muiden kulttuurituotteiden tekemiseen. Tutustutaan lastenkulttuuriin, tapakulttuuriin, juhlaperinteisiin sekä joihinkin kansanperinteen muotoihin omissa lähiympäristöissä.

Hyvän osaamisen kriteerit äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokalla 1

Oppilas

- tunnistaa lukemalla tutut sanat
- lukee lyhyitä tekstejä
- ymmärtää yleensä lukemansa
- kirjoittaa helppoja ja tuttuja sanoja lähes virheettömästi
- alkaa merkitä isoja alkukirjaimia
- tuottaa sanoja käsin ja koneella kirjoittaen
- pystyy kertomaan pienelle ryhmälle kokemuksistaan ja kuuntelemaan opettajan ja muiden oppilaiden kerrontaa.

2. luokka

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 2. vuosiluokalla

Opetuksen tavoitteena on, että oppilas vahvistaa vuorovaikutustaitojaan, parantaa luku- ja kirjoitustaidon nopeutta, sujuvuutta ja luetun ymmärtämistä sekä harjoittelee etsimään tietoa eri tavoin. Tavoitteena on tarkastella monimuotoisten tekstien merkityksiä ja rakenteita sekä laajentaa sana- ja käsitevarastoja tekstien tarkastelun yhteydessä. Tavoitteena on tuottaa yksinkertaisia kertovia, kuvaavia ja muita tekstejä myös monimediaisissa ympäristöissä. Harjoitellaan käsin ja koneella kirjoittamista ja harjoitellaan tuottamaan pieniä tarinoita. Pohditaan, miten omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisten käyttäytymiseen.

Oppilas harjoittelee ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä. Harjoitellaan myös kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opetellaan erilaisia viestintätapoja.

Oppilas harjoittelee tekstinymmärtämistaitoja ja -menetelmiä. Havainnoidaan ja tulkitaan ympäristöstä löytyviä tekstejä. Pohditaan sanojen ja sanontojen merkityksiä sekä sananvalintoja teksteissä. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erilaisissa teksteissä. Harjoitellaan kerronnan pääkäsitteitä kuten päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika sekä juoni.

Oppilas harjoittelee tekstien suunnittelua ja tuottamista sekä puhutun kielen muuntamista kirjoitetuksi kieleksi. Tutustutaan ajan ja paikan ilmaisutapoihin sekä kertomuksen perusrakenteeseen. Harjoitellaan käyttämään niitä omilla teksteissä. Vahvistetaan oikeinkirjoitustaitoja.

Kielellistä tietoisuutta vahvistetaan tekemällä havaintoja puhutusta kielestä ja eri puhetoivoista. Tutustutaan kirjoitettuun kieleen kuunnellen ja lukien sekä pohditaan sanoja, sanontoja ja ilmaisutapoja.

Hyvän osaamisen kriteerit äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokalla 2

Oppilas

- tunnistaa tutut sanat ilman että etenee kirjain kirjaimelta ja tavu tavulta
- on lukenut muutamia lukutaitoaan vastaavia lastenkirjoja
- ymmärtää yleensä lukemansa ja käyttää lukutaitoa tiedon etsintään

- kirjoittaa helppoja ja tuttuja sanoja lähes virheettömästi
- alkaa merkitä lopetusmerkkejä ja isoja alkukirjaimia lauseisiin
- tuottaa pieniä tekstejä käsin ja koneella kirjoittaen
- pystyy kertomaan pienelle ryhmälle kokemuksistaan ja kuuntelemaan opettajan ja muiden oppilaiden kerrontaa.

Ruotsin kieli ja kirjallisuus (Svenska och litteratur)

Inledning

Allmänna anvisningar

Läroämnets uppdrag samt målen för lärmiljöer och arbetssätt, handledning, differentiering och stöd samt bedömning av lärandet, som är inskrivna under rubriken Modersmål och litteratur, gäller för alla lärokursen inom läroämnet modersmål och litteratur, alltså även för lärokursen svenska och litteratur.

Lärokursens särskilda uppdrag

Nationalspråk

Svenska språket är det ena av Finlands två nationalspråk och lärokursen i svenska och litteratur undervisas i samma omfattning och med samma mål och innehåll som lärokursen finska och litteratur, dock med vissa mindre avvikelser som beror på språkliga och kulturella särdrag. Läroämnets centrala kulturbärande uppdrag i de svenska skolorna i Finland är även viktigt att betona. Elevernas skolspråk och språkmedvetenhet ska kontinuerligt stödjas, parallellt med att flerspråkighet ska användas som en resurs. Elevernas varierande språkbakgrund ska uppmärksammas och beaktas i undervisningen i modersmål och litteratur och även i alla övriga läroämnen.

Det speciellt viktig i årskurserna 1-2

I årskurserna 1-2 är det speciellt viktigt att eleverna lär sig grundläggande läs- och skriftfärdighet, och att de kommunicerar genom många olika uttrycksätt och lär sig att lära. Undervisningens syfte är att väcka intresse för språk och kommunikation och för att producera och tolka olika slag av texter.

Mål för undervisningen i lärokursen svenska och litteratur i årskurs 1–2

Att kommunicera

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som målet anknyter till
M1 stödja eleven i att stärka sin förmåga att uttrycka sig och fungera i olika kommunikationssituationer	I1	K1, K2, K3
M2 stödja eleven i att utveckla sitt språk och sin fantasi, kommunikations- och samarbetsförmåga genom att erbjuda möjlighet för eleven att delta i olika kommunikations-situationer och bli bekant med normerna för dessa	I1	K1, K2, K7
M3 stödja elevens lust och vilja att uttrycka sig både verbalt och icke-verbalt och genom drama	I1	K1, K2, K7
M4 stödja eleven i att utveckla kommunikativa färdigheter och förståelse för att människor kommunicerar på olika sätt	I1	K1, K2, K7

Att tolka texter

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som målet anknyter till
M5 sporra och handleda eleven vid läsinläringen och ge eleven möjlighet till övning i att använda strategier för läsförståelse samt uppmuntra eleven att iaktta sin egen läsförståelse	I2	K1, K4, K5
M6 handleda eleven att analysera texter av många olika slag och att vidga sitt ordförråd i samband med textanalys	I2	K1, K2, K4
M7 handleda eleven i att söka information på många olika sätt	I2	K1, K4, K5
M8 sporra eleven att bli intresserad av (barn)litteratur, medietexter och andra texter genom att skapa positiva läsupplevelser och samtidigt väcka intresse och lust att läsa och lära sig samt dela med sig av sina läsupplevelser	I2	K2, K4, K5

Att producera texter

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som målet anknyter till
M9 inspirera eleven att berätta och uttrycka sina åsikter och beskriva sina upplevelser i tal, bild och skrift	I3	K1, K4, K5, K7
M10 erbjuda eleven möjlighet att producera enkla berättelser, beskrivningar och andra texter, även i multimediala miljöer	I3	K2, K4, K5
M11 lära eleven att skriva för hand och utveckla skrivförmågan och att använda tangentbord, handleda eleven i att småningom börja planera och strukturera texter samt lära känna de grundläggande färdigheterna i rättstavning och övriga skriftspråkskonventioner	I3	K1, K4, K5

Att förstå språk, litteratur och kultur

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som målet anknyter till
M12 sporra eleven att utveckla sin språkliga medvetenhet gällande talat och skrivet språk och sin kunskap om grundläggande språkbegrepp samt handleda eleven i att göra iakttagelser om språk och språkbruk och bli medveten om hur det egna språkbruket påverkar andra	I4	K2, K4, K7
M13 uppmuntra eleven att lyssna till och själv läsa litteratur för barn, att hitta intressant läsning och utveckla sitt läsintresse och använda sig av bibliotek	I4	K2, K3, K4
M14 handleda eleven att uppskatta sin egen och andras kultur och språk samt kulturell mångfald, ge eleven möjlighet att bekanta sig med olika former av barnkultur och sporra eleven att producera kultur tillsammans med andra	I4	K2, K4, K7

Centralt innehåll som anknyter till målen för lärokursen svenska och litteratur i årskurs 1–2

Johdanto

Under årskurs 1 fokuserar man på att eleverna lär sig lyssna och uttrycka sig och på grundläggande läs- och skriftfärdighet samt laborering med talat språk och dramatiseringar. Eleverna bearbetar och reflekterar kring många slag av barnlitteratur i olika medier.

11 Att kommunicera

Eleverna får öva sig i att verbalt gestalta och benämna sin omvärld, att lyssna, fråga, svara och berätta ansikte mot ansikte i olika slag av kommunikationssituationer och för olika syften. De övar sig att kommunicera i grupp i olika textmiljöer. Med hjälp av kommunikationsövningar och drama, roll- och teaterlekar får eleverna möjlighet att gemensamt behandla barnlitteratur, sagor, berättelser, ramsor, faktatexter, medietexter och spel.

12 Att tolka texter

Eleverna lär sig läsa och övar sig samtidigt i läsförståelse och i att använda grundläggande lässtrategier. Eleverna bekantar sig med sambandet mellan ljud och bokstav och med begreppen språkljud, stavelse, ord, sats, mening, punkt, rubrik, text och bild. Eleverna får möjlighet att iakta och tolka många olika slag av texter i omgivningen och fundera över deras betydelser och strukturer. De arbetar med bland annat bilder, berättelser, sagor, dikter, enkla faktatexter och olika slag av medietexter. Eleverna bekantar sig även med olika sätt att uttrycka tid, ordningsföljd och plats, speciellt i berättande, beskrivande och instruerande texter, och de lär sig förstå berättelsens grundbegrepp såsom huvudperson, plats, tid och händelseförlopp. Läsupplevelserna diskuteras med de övriga i gruppen och eleverna övar sig att återge en text med egna ord och reflektera kring texters innehåll, ordval och ords betydelser och vidgar på så sätt sitt ordförråd. Eleverna övar sig i informationssökning genom att göra iakttagelser om sin omgivning, analysera bilder och skriva texter och berätta för andra om sina iakttagelser.

13 Att producera texter

Eleverna övar sig att producera texter utgående från sina egna tankar, upplevelser och iakttagelser och ur sin fantasi och sina inre bilder, både individuellt och tillsammans. Dessutom bekantar sig eleverna med textuella och språkliga drag som är typiska för berättelser såsom uttryck för tid och plats och berättelsestruktur. De använder sig av dessa strukturer i sina egna texter. Eleverna lär sig att forma och skriva textade gemener och versaler för hand och att använda tangentbord och skriva digitalt, lär sig grundläggande skrivregler såsom mellanrum mellan ord, mening och skiljetecken, användningen av versal i början av en mening och i namn och de övar rättstavning med hjälp av läsning och övningar som utvecklar den fonologiska medvetenheten.

14 Att förstå språk, litteratur och kultur

Elevernas språkliga medvetenhet stärks genom att de laborerar med talat språk och grundläggande språkliga begrepp samt läser och lyssnar till skrivna texter, såsom litteratur och kultur för barn. Eleverna får iakta det talade språket i dess olika varianter och reflekterar kring hur språkanvändningen påverkar omgivningen. De läser, lyssnar till, diskuterar och bearbetar många olika slag av texter såsom sagor, berättelser, dikter, serier och annan litteratur i flera olika medier. Tillsammans bekantar sig eleverna med biblioteket och hur det används. Eleverna får även bekanta sig med kulturutbudet för barn i närområdet och med olika kultur- och högtidstraditioner och de arbetar kreativt tillsammans inom olika kulturella uttrycksformer.

Saamen kieli ja kirjallisuus

Johdanto

Yleisten ohjeiden huomiointi

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävä, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet, ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppimisen arviointi koskevat myös saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärää.

Saamen kielen ja kirjallisuuden erityinen tehtävä

Saamen kielten säilyminen

Saamen kielen ja kirjallisuuden erityisenä tehtävänä on tukea Suomessa puhuttujen saamen kielten säilymistä elävänä ja vahvistaa niiden asemaa muiden kielten rinnalla. Oppilaat saavat pohjan kehittää ja käyttää kielellisiä taitojaan itsenäisesti läpi elämän. Opetus vastaa yhteistyössä kotien, saamenkielisen yhteisön ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa oppilaiden kielitaidon kehittymisestä sekä auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään rinnakkais- ja monikielisyytään hyödyntäen. Opetus lisää oppilaiden ymmärrystä ja arvostusta oman kieli- ja kulttuuritaustan merkityksestä sekä itselle, yhteisölle, yhteiskunnalle että muille alkuperäiskansoille. Opetus ohjaa ymmärtämään ja arvostamaan myös muita kieliä ja kulttuureja.

3 saamen kieltä

Saamen kieltä ja kirjallisuutta voidaan opettaa jollakin Suomessa puhutuista saamen kielistä: inarin-, koltan- tai pohjoissaamen kielellä. Kieli on sekä opetuksen kohde että väline. Opetus perustuu yhteisölliseen näkemykseen kielestä. Yhteisön jäsenyys ja osallisuus syntyvät, kun oppilas oppii käyttämään kieltä yhteisön tavoin. Eri saamen kielet huomioidaan erityisesti saamelaiskulttuurien alueelliseen variaatioon tutustumisen yhteydessä. Kielellisten taitojen kehittyessä oppilaat saavat valmiuksia osallistua ja vaikuttaa yhteisiin asioihin ja päätöksentekoon.

Ikäkauden huomioiminen

Kieltä opitaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden, tekstilajien ja sanaston avulla. Saamen kielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on tukea, kehittää ja syventää kielitietoisuutta ja kielellisen havainnoinnin taitoja sekä vahvistaa oppilaiden kielellistä identiteettiä. Saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärässä kulttuurisällöistä keskeisiä ovat sanataiteen, teatteritaiteen ja draaman sekä median lisäksi kertomusperinne, saamelainen lyriikka (livde, leu'dd, luohiti), kielyhteisön tavat, perinteet, taide, saamelainen elämäntapa ja historia.

Opetuksen erityispiirteet vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1–2 saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksessa painopiste on oppilaiden rohkaisemisessa ja innostamisessa käyttämään saamen kieltä sekä kehittämään itseilmaisua- ja vuorovaikutustaitoja yksilöllisten edellytysten pohjalta. Keskeistä on huolehtia kielellisen tietoisuuden, lukemisen ja kirjoittamisen perustaitojen sekä monilukutaidon kehittymisestä. Opetuksessa otetaan huomioon erityisesti kuuntelutaitojen ja kuullun ymmärtämisen merkitys puheen, kielen sekä luku- ja kirjoitustaidon perustana. Opetuksen tehtävänä on kiinnostuksen ja innostuksen vahvistaminen kielelliseen ilmaisuun ja draamaan sekä monimuotoisten tekstien tulkitsemiseen ja tuottamiseen. Opetuksessa huolehditaan oppimisprosessin jatkumosta esiopetuksesta alkuopetukseen niin saamen kielen perustaitojen kuin laaja-alaisen osaamisen osalta.

Saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1–2

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 innostaa oppilasta kehittämään taitoaan esittä ajatuksia, kokemuksia ja mielipiteitä sekä kysyä ja kuunnella	S1	L1, L2
T2 ohjata oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja vahvistamalla kielellistä ja kehollista ilmaisuja ja mielikuvitusta sekä ohjata osallistumaan ja ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti myös draaman keinoin	S1	L2
T3 tukea oppilaan viestijäkuvan rakentamista siten, että oppilas oppii toimimaan saamen kielellä erilaisissa viestintätilanteissa ja ymmärtää ihmisten viestivän eri tavoin	S1	L2, L7

Tekstien tulkitseminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T4 ohjata ja innostaa oppilasta lukutaidon oppimisessa ja tekstien ymmärtämisen taitojen harjoittelussa sekä auttaa häntä tarkkailemaan omaa lukemistaan	S2	L1, L4
T5 ohjata oppilasta hakemaan tietoa eri tavoin	S2	L1, L4, L5
T6 herättää oppilaan kiinnostus omaehtoista lukemista kohtaan tarjoamalla saamelaiseen kulttuuriin liittyviä virikkeitä, luomalla myönteisiä lukukokemuksia ja elämyksiä sekä tarjoamalla mahdollisuuksia tiedonjonon tydyttämiseen sekä lukukokemuksen jakamiseen	S2	L1, L5

Tekstien tuottaminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T7 ohjata oppilasta tuottamaan monimuotoisia tekstejä eri tarkoituksiin ja luoda edellytyksiä myönteisille tekstien tuottamisen, yhdessä tekemisen ja tekstien jakamisen kokemuksille	S3	L2, L5, L1, L4
T8 tarjota oppilaalle tilaisuuksia kertoa ja kuvata asioita puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla myös monimediaisissa ympäristöissä	S3	L1, L4, L5
T9 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja rakentamaan omia tekstejä, harjaannuttamaan käsikirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä ohjata oppilasta löytämään käyttämästään sähköisestä välineestä saamen kielen fontit	S3	L1, L4, L5

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T10 ohjata oppilasta tekemään havaintoja sanojen ja ilmausten merkityksistä, kielenkäytöstä, kielestä ja saamen kielen varianteista	S4	L2, L1, L4
T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja ymmärtämään monimuotoiseen saamelaiseen kulttuuriin ja saamen kieleen liittyviä piirteitä	S4	L1, L2
T12 ohjata oppilasta tutustumaan saamenkieliseen lastenkirjallisuuteen, erilaisiin saamelaisiin perinteisiin ja oman alueen kulttuurimuotoihin ja -tarjontaan sekä ohjata häntä arvostamaan omaa kieltä ja kulttuuria sekä kielten ja kulttuurien monimuotoisuutta	S4	L1, L2, L7

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T13 innostaa oppilasta kehittämään eri oppiaineissa tarvittavaa kieltä ja hyödyntämään äidinkielen taitoa kaikessa oppimisessa	S5	L1, L4
T14 tukea oppilasta omaksumaan tiedonhaluinen tapa opiskella	S5	L1, L2, L7

Saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1-2

Johdanto

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaa kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tarjotaan runsaasti tilaisuuksia ihmetellä, kertoa ja keskustella ryhmässä muun muassa perinteenmukaisen muistelun ja draaman avulla monipuolisesti erilaisissa rooleissa. Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista. Harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä kasvokkain tapahtuvissa vuorovaikutustilanteissa tarjoamalla kokemuksia erilaisista viestintätilanteista. Mahdollisuuksien mukaan tarjotaan myös tilaisuuksia vierailuihin ja kanssakäymiseen eri-ikäisten saamen kieltä puhuvien kanssa. Opetellaan käyttämään kieltä kohteliaasti ja tilanteen mukaisesti. Osallistutaan draaman sekä muiden vuorovaikutusharjoitusten ja keskustelujen avulla lastenkirjallisuuden, saamelaisen tarinoiden ja lyriikan, satujen, kertomusten, lorujen, tietotekstien, mediatekstien ja pelien käsittelyyn.

S2 Tekstien tulkitseminen

Havainnoidaan ja tulkitaan monimuotoisia kertovia ja kuvaavia tekstejä, niiden merkityksiä ja rakenteita sekä työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Opetellaan lukemaan ja harjoitellaan siinä tarvittavia käsitteitä. Tuetaan tekstinymmärtämisen taitoja ja harjoitellaan ymmärtämisen strategioita kuten ennen kuuntelua/lukemista, kuuntelun/lukemisen aikana ja sen jälkeen. Keskustellaan teksteistä, pohditaan sanavalintoja, sanojen ja sanontojen merkityksiä sekä laajennetaan käsitteistöä. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa, kuvaavissa ja ohjaavissa teksteissä sekä opitaan käyttämään kerronnan peruskäsitteitä. Jaetaan lukukokemuksia eri tavoin, keskustellaan tekstien sisällöistä ja harjoitellaan tekstin kertomista omin sanoin. Harjoitellaan tiedon etsintää tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille. Tarjotaan saamelaiseen kulttuuriin liittyviä virikkeitä oppilaita tarinoiden ja tekstien tuottamisen pohjaksi.

S3 Tekstien tuottaminen

Tarkastellaan puhutun kielen muuntamista kirjoitetuksi kieleksi, harjoitellaan tekstin suunnittelua ja tuetaan oikeinkirjoitustaidon kehittymistä fonologisen tietoisuuden harjoitteiden ja lukemisen avulla. Harjoitellaan oikeinkirjoituksen perusasioita ja opitaan käyttämään niitä omissa teksteissä. Opetellaan isot ja pienet tekstauskirjaimet ja niillä kirjoittamista sekä näppäintaitoja. Harjoitellaan tuottamaan tekstejä, käyttämään mielikuvitusta, kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan omia kokemuksia, havaintoja ja ajatuksia puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla yksin ja yhdessä. Opetellaan kertomiselle ja kuvaamiselle tyypillisiä tekstuaalisia ja kielellisiä perusrakenteita, esimerkiksi ajan ja paikan ilmaisutapoja, sekä opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta tekemällä havaintoja puhutusta kielestä sekä tutustumalla kirjoitettuun kieleen kuunnellen ja lukien. Tällöin otetaan huomioon oppilaan rinnakkais- ja monikielisyys. Havainnoidaan ja pohditaan saamen kielen piirteitä, sanoja, sanontoja ja ilmaisutapoja sekä niiden merkityksiä. Tehdään havaintoja eri puhetavoista, koulussa ja vapaa-ajalla esillä olevista kielistä sekä kielenkäytön vaikutuksesta muihin. Harjoitellaan erityisesti sukulausnimityksiä oppilaan läheisen suku-yhteisön sisäältä. Leikitellään kielillä lorujen, runojen ja sanaleikkien avulla tutustuen myös muihin saamen kielisiin. Tarjotaan runsaasti tilaisuuksia kuulla tarinointia (mainstem, mainstem, mäännasteapmi) sekä osallistua saamenkieliseen keskusteluun ja saamelaiseen kontekstiin liittyviin tapoihin ja toimintoihin vanhojen ja nykyisten perinteiden, tapakulttuurin ja juhlaperinteiden kautta. Harjoitellaan kertomaan ja kuvaamaan asioita puhuen ja monimuotoisin tekstein. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa. Tutustutaan kuunnellen ja lukien monimuotoisiin teksteihin, kuten lapsille suunnattuun kirjallisuuteen ja mediateksteihin, ja käytetään niitä ilmaisun virikkeenä ja keskustellaan niiden merkityksestä omassa arjessa. Tutustutaan yhdessä kirjastoon ja sen käyttöön.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Kartutetaan ja harjoitellaan eri oppiaineiden sanastoa. Huomioidaan tulevien luokka-asteiden ja oppiaineiden kielelliset haasteet ja tutustutaan käsitteiden muodostamiseen.

Romanikieli ja kirjallisuus

Johdanto

Yleisten ohjeiden huomiointi

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävä, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet, ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppimisen arviointi koskevat myös romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärää.

Romanikielen erityinen tehtävä

Romanikielen säilyminen

Romanikielen ja kirjallisuuden erityisenä tehtävänä on tukea Suomessa puhutun romanikielen säilymistä elävänä ja vahvistaa sen asemaa muiden kielten rinnalla. Oppimäärää voivat opiskella kaikki ne oppilaat, joiden äidinkieli tai jokin perheen kielistä on romanikieli. Opetus vastaa yhteistyössä kotien ja romanikielisen yhteisön kanssa oppilaiden kielitaidon kehittämisestä sekä auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään rinnakkais- ja monikielisyystään hyödyntäen. Oppilaat saavat pohjan kehittää ja käyttää kielellisiä taitojaan itsenäisesti läpi elämän. Opetus lisää oppilaiden ymmärrystä ja arvostusta oman kieli- ja kulttuuritaustan merkityksestä sekä itselle, yhteisölle, yhteiskunnalle että muille vähemmistöille. Opetus ohjaa ymmärtämään ja arvostamaan myös muita kieliä ja kulttuureja.

Lähtötason huomiointi ja yhteisöllisyys

Oppilaiden romanikielen osaamisen lähtötaso otetaan huomioon kielellisesti virikkeisen oppimisympäristön rakentamisessa ja opetusmenetelmien valinnassa. Opetus perustuu yhteisölliseen näkemykseen kielestä. Yhteisön jäsenyys ja osallisuus muodostuvat, kun oppilas oppii käyttämään kieltä yhteisön tavoin. Kodin ja koulun yhteistyö sekä monimediaiset oppimisympäristöt antavat mahdollisuuden kielen käyttöalueen laajentamiseen koulun ulkopuolelle.

Ikäkauden huomiointi

Kieltä opitaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden, tekstilajien ja sanaston avulla. Romanikielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on tukea, kehittää ja syventää kielitietoisuutta ja kielellisen havainnoinnin taitoja sekä vahvistaa oppilaiden kielellistä identiteettiä. Romanikulttuuriin kuuluu vahva kerronta-, musiikki- ja käsityöperinne, jota hyödynnetään opetuksessa.

Romanikielen erityinen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1–2 romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista ja innostaa oppilaita käyttämään romanikieltä sekä edistää heidän ilmaisu- ja vuorovaikutustaitojaan yksilöllisten edellytysten pohjalta. Keskeistä on huolehtia lukemisen ja kirjoittamisen perustaitojen sekä monilukutaidon ja kielellisen tietoisuuden kehittämisestä. Opetuksessa huomioidaan erityisesti kuuntelemisen ja kuullun ymmärtämisen merkitys puheen sekä luku- ja kirjoitustaidon perustana.

Romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1–2

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään romanikielellä yksin ja yhdessä	S1	L1, L2
T2 ohjata oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja kokonaisvaltaisesti, myös draaman keinoin	S1	L2, L7
T3 tukea oppilaan viestijäkuvan rakentamista siten, että oppilas oppii toimimaan romanikielellä erilaisissa viestintätilanteissa hyödyntäen kieliyhteisön osaamista	S1	L1, L2, L7

Tekstien tulkitseminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T4 ohjata ja innostaa oppilasta romanikielen lukutaidon oppimisessa ja tekstien ymmärtämisen taitojen harjoittelussa sekä auttaa häntä tarkkailemaan omaa lukemistaan	S2	L1, L4
T5 kannustaa oppilasta laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan	S2	L1, L4
T6 rohkaista oppilasta omaehtoiseen lukemiseen ja tiedonhaluiseen tapaan opiskella sekä ohjata häntä hankkimaan tietoa eri tavoin	S2	L1, L4, L5

Tekstien tuottaminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T7 rohkaista ja innostaa oppilasta kuvaamaan asioita puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla	S3	L2, L4
T8 ohjata oppilasta tuottamaan yksinkertaisia kertovia, kuvaavia ja muita tekstejä yhdessä ja yksin, myös monimedialaisissa oppimisympäristöissä	S3	L1, L4, L5
T9 ohjata oppilasta tutustumaan romanikielen kirjoitustapaan ja erikoismerkkeihin sekä innostaa häntä harjoittelemaan käsinkirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja	S3	L1, L4, L5

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T10 rohkaista oppilasta arvostamaan romanikieltä ja vahvistaa hänen tietämystään romanien kerronta- ja kulttuuriperinteestä	S4	L2, L7
T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja ymmärtämään monimuotoiseen romanikulttuuriin ja romanikieleen liittyviä piirteitä rinnakkais- ja monikielisyttä hyödyntäen	S4	L1, L2
T12 kannustaa oppilasta arvostamaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuutta, tutustumaan lastenkulttuuriin ja tuottamaan omaa kulttuuria yhdessä muiden kanssa	S4	L2, L4, L7

Romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1-2

Johdanto

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstintaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan kuuntelemista, ääntämistä ja suullista ilmaisua nimeämällä ympäristöä, esineitä ja asioita romanikielellä. Harjoitellaan vuorovaikutus- ja draamataitoja pareittain ja ryhmissä. Tarjotaan kokemuksia monikielisistä viestintätilanteista sekä mahdollisuuksien mukaan tilaisuuksia vierailuihin ja kanssakäymiseen eri-ikäisten romanikieltä puhuvien kanssa. Opetellaan käyttämään kieltä kohteliaasti ja tilanteen mukaisesti. Hyödynnetään satuja, kertomuksia, loruja, tieto- ja mediatekstejä ja pelejä, myös draaman keinoin.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan lukemista tutustumalla erilaisiin teksteihin ja keskustellaan niistä. Laajennetaan sana- ja ilmaisuarantoa. Pohditaan sanavalintoja, sanojen ja sanontojen merkityksiä ja opitaan käyttämään kerronnan peruskäsitteitä, kuten päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika sekä juoni. Harjoitellaan tiedon etsintää tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä. Hyödynnetään puhuttujen tekstien tulkitsemisessä mahdollisuuksien mukaan romaniyhteisön osaamista.

S3 Tekstien tuottaminen

Tutustutaan romanikielen kirjoitusjärjestelmän ominaispiirteisiin ja opitaan tuottamaan isot ja pienet kirjaimet. Harjoitellaan oikeinkirjoituksen perusasioita ja opitaan käyttämään niitä omista teksteistä. Harjoitellaan tekstin tuottamista yksin ja yhdessä sekä keskustellaan teksteistä harjoitellen palautteen antamista ja saamista. Opetellaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Kuvataan omia kokemuksia, havaintoja ja ajatuksia puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla. Tarjotaan romanikulttuuriin liittyviä virikkeitä tarinoiden ja tekstien tuottamisen innostamiseksi.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Pohditaan romanikielen merkitystä itselle, perheelle, lähipiirille ja koululle. Tutustutaan romanien kerronta- ja kulttuuriperinteeseen hyödyntäen mahdollisuuksien mukaan paikallista romaniyhteisöä. Tehdään havaintoja eri puhetavoista, koulussa ja vapaa-ajalla käytetyistä kielistä sekä kielenkäytön vaikutuksesta muihin. Tarjotaan tilaisuuksia kuulla romanikielistä kerrontaa ja musiikkia.

Viittomakieli ja kirjallisuus

Johdanto

Yleisten ohjeiden huomiointi

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävä, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet, ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppimisen arviointi koskevat myös viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärää.

Viittomakielen ja kirjallisuuden erityinen tehtävä

Suomalaisten viittomakielten säilyminen elävänä

Erityisenä tehtävänä on tukea suomalaisten viittomakielten säilymistä elävänä. Viittomakieltä käyttävät oppilaat voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia. Oppilaat saavat pohjan kehittää ja käyttää kielellisiä taitojaan itsenäisesti läpi elämän. Opetus vastaa yhteistyössä kotien, viittomakielisen yhteisön ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa oppilaiden kielitaidon kehittymisestä sekä auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään rinnakkais- ja monikielisyyttään hyödyntäen. Opetus lisää oppilaiden ymmärrystä ja arvostusta oman kieli- ja kulttuuritaustan merkityksestä itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle sekä ohjaa heitä ymmärtämään ja arvostamaan myös muita kieliä ja kulttuureja.

Opetuksessa keskeistä

Opetuksessa keskeisiä ovat kieli, kirjallisuus ja kertomusperinne, perinteet, tavat, taide ja historia. Opetuksessa otetaan huomioon myös osallisuus kansallisen ja kansainvälisen yhteisön asioihin. Oppimisen iloa tuottaa, kun oppilaat ovat aktiivisia toimijoita ja opetus ottaa huomioon myös heidän kielimaailmansa ja kokemuksensa. Pyrkimyksenä on, että oppilaat tulevat entistä tietoisimmaksi itsestään viittomakielen käyttäjinä ja ymmärtävät kielen sosiaalisen merkityksen yhteisölle.

Opetuksen laajuuden huomiointi

Paikallisen opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon suomalaisen tai suomenruotsalaisen viittomakielen ja kirjallisuuden opetuksen laajuus. Opetussuunnitelman perusteet on laadittu viittomakielen ja kirjallisuuden opetukseen, jota annetaan äidinkielen ja kirjallisuuden tuntimäärällä. Muun viittomakielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteiden ja sisältöjen määrittelyssä sekä oppimisen arvioinnissa huomioidaan opetuksen laajuus.

Opetuksen erityispiirteet vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1–2 viittomakielen ja kirjallisuuden opetuksessa ohjataan oppilasta käyttämään viittomakieltä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa siten, että aikaisemmin opittu kielitaito otetaan huomioon. Oppilaat oppivat katsomaan viittomista, kysymään, vastaamaan ja kertomaan. Opetuksen avulla kehitetään oppilaiden ajattelu- ja itseilmaisutaitoja. Oppilaat omaksuvat viittomakielisen keskustelun perustaidot sekä tutustuvat ikätasoaan vastaavaan lastenkirjallisuuteen sekä kertomus- ja kulttuuriperinteeseen. Tavoitteena on oppia selviytymään arjen tilanteista viittomakielellä, oppia vertailemaan ja hyödyntämään eri kielten taitoa sekä käyttämään äidinkieltä erilaisissa oppimisympäristöissä ja eri oppiaineissa.

Viittomakielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1–2

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään viittomakielellä ja edistää oppilaan ajatusten, kokemusten ja mielipiteiden esittämisen ja kysymisen taitoja sekä kannustaa häntä kertomaan tarinoita	S1	L1, L2
T2 rohkaista oppilasta kehittämään viittomakielisen keskustelun taitoja ja arvioimaan omia vuorovaikutustaitojaan	S1	L1, L2
T3 kannustaa oppilasta toimimaan yksin ja ryhmässä vahvistuen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, myös draaman avulla	S1	L2, L7

Tekstien tulkitseminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T4 herättää oppilaan kiinnostus viittomakielisiä ja kuvallisia tekstejä kohtaan ja aktivoida oppilasta jakamaan niistä kokemuksia ja ajatuksia	S2	L2, L4
T5 virittää oppilaan mielikuvitusta ja ajattelutaitoa	S2	L1

Tekstien tuottaminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T6 ohjata oppilasta saamaan myönteisiä tuottamisen, yhdessä tekemisen ja jakamisen kokemuksia sekä harjoittelemaan erilaisten esitysten suunnittelua ja toteuttamista	S3	L2, L6, L7
T7 tarjota oppilaalle tilaisuuksia kertoa ja kuvata asioita ja tiedonhankinnan tuloksia sekä innostaa häntä tuottamaan monimuotoisia esityksiä	S3	L1, L4, L5

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T8 herätellä oppilaan kielitietoisuutta ja ohjata tekemään havaintoja kielestä ja kielenkäytöstä sekä auttaa huomaamaan, että omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisten kielelliseen käyttäytymiseen	S4	L1, L3
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tutustua viittomakielisen ja muun kulttuurin eri muotoihin ja perinteisiin sekä ohjata häntä arvostamaan omaa kieltä ja kulttuuria sekä kielten ja kulttuurien moninaisuutta	S4	L1, L2

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T10 ohjata oppilasta kehittämään viittomakielen taitoaan eri oppiaineissa ja ohjata hyödyntämään äidinkielen taitoa kaikessa oppimisessa	S5	L1, L2, L3
T11 rohkaista oppilasta omaksumaan tiedonhaluinen tapa opiskella sekä kehittämään monilukutaitoaan	S5	L1, L4, L7

Viittomakielen ja kirjallisuuden tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1–2

Johdanto

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstintaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötalanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Kartutetaan viittomistoa, leikitellään kielellä, kerrotaan omista kokemuksista, havainnoista ja tiedoista. Keksitään omia mielikuvitustarinoita huomioiden kertomuksen peruselementit: tapahtumapaikka ja -aika, juoni ja henkilöt. Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

S2 Tekstien tulkitseminen

Visuaalista lukutaitoa harjoitellaan tulkitsemalla viittomakielisiä tekstejä ja muita kuvallisia lähteitä. Niiden pohjalta harjoitellaan kysymysten tekemistä ja niihin vastaamista. Kartutetaan viittomistoa keskustelemalla teksteistä ja jakamalla lukukokemuksia niistä. Työstetään rooli-, draama- ja teatterileikin sekä monimediaisten oppimisympäristöjen avulla erilaisia viittomakielisiä tekstejä.

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan tekstien tuottamista yksin ja yhdessä sekä leikitellään kielellä. Keskustellaan tuotetuista teksteistä yhdessä ja harjoitellaan palautteen antamista ja saamista. Harjoitellaan sormiaakkoset ja tutustutaan niiden käyttöön. Harjoitellaan viittomakielisiä vuorovaikutustaitoja muun muassa huomion herättämisen tekniikoita, katsekontaktia, viittojen optimaalista sijaintia, puheenvuoron ottamista, vuorottelua keskustelutilanteessa, ajatusten ja mielipiteiden perustelua, aktiivista seuraamista ja kommentointia.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutustutaan erilaisiin kulttuurimuotoihin ja perinteisiin ja havainnoidaan viittomakielisen yhteisön käyttäytymisnormeja ja tapoja. Tutustutaan viittomakielisen yhteisön kulttuuriperinteeseen ja kulttuuritoimintaan.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Opetuksessa tutkitaan ja käytetään materiaalina erilaisia tekstejä, kuvia ja taulukoita rikastuttaen viittomistoa ja antaen mahdollisuuksia hyödyntää viittomakieltä eri oppiaineissa. Järjestetään tilaisuuksia tutkivaan oppimiseen ja vuorovaikutukseen ja tarjotaan monipuolisia oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä monilukutaidon edistämiseksi.

Muu oppilaan äidinkieli

Muu koulun tarjoama äidinkieli ja kirjallisuus

Perusopetuslain 12 §:n nojalla äidinkielenä voidaan huoltajan valinnan mukaan opettaa suomen, ruotsin, saamen, romanikielen ja viittomakielen lisäksi myös muuta opetuksen järjestäjän tarjoamaa ja huoltajan valitsemaa oppilaan äidinkieltä. Tällöin mainittua äidinkieltä opetetaan valtioneuvoston asetuksen 422/2012 8 §:n määrittelemällä tuntimäärällä äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineena. Opetussuunnitelma laaditaan ja opetuksen tavoitetaso määritellään tällöin suomen kieli ja kirjallisuus tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärää soveltaen. Opetuksen järjestäjä tai koulu laatii perusteiden pohjalta kielikohtaisen opetussuunnitelman. Kielikohtaiset opetussuunnitelmat voidaan laatia myös opetuksen järjestäjien yhteistyönä. Opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon oppilaiden kielellinen ja kulttuurinen tausta sekä ympäristön tarjoaman tuen määrä oppilaan äidinkielen kehittymiselle.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävä, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet, ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppimisen arviointi koskevat myös suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää.

Oppimäärän erityinen tehtävä

Oppimäärän erityinen tehtävä

Tuntijakoasetuksen mukaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti^[1]. Tämän oppimäärän tehtävänä on tukea lapsen ja nuoren kasvua kieliyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi, jolla on kielelliset valmiudet jatko-opintoihin. Opetuksen avulla pyritään monilukutaitoon, jonka avulla oppilas osaa hakea tietoa sekä ymmärtää, tuottaa, arvioi ja analysoi erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja suomenkielisiä tekstejä päivittäisessä vuorovaikutuksessa, koulutyöskentelyssä ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tuetaan kielitaidon eri osa-alueiden sekä eri tiedonalojen kielen kehittymistä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on tukea oppilaan monikielisyyden kehittymistä sekä herättää kiinnostus ja tarjota välineitä kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Yhteistyössä kotien, oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus auttaa oppilasta rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa.

Suomen kielen oppiminen tukee kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen lähtökohdista ovat oppilaille merkitykselliset ja tarpeelliset tekstilajit ja kielenkäyttötilanteet, joiden avulla kielen muotoja, merkityksiä ja käyttöä tutkitaan ja opitaan analysoimaan. Kielitaitoa kehitetään kaikilla kielen käytön osa-alueilla, joita ovat kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen. Ymmärtämis- ja tuottamistaitojen kehittyminen nivoutuvat toisiinsa. Oppilaiden kielen osaaminen laajenee arkielämän konkreettisesta kielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. He saavat valmiudet havaintojen ja ilmiöiden sekä oman ajattelunsa, tunteidensa ja mielipiteidensä ilmaisemiseen tilanteeseen sopivalla tavalla. Opetuksessa arvostetaan ja hyödynnetään oppilaiden osaamia kieliä.

Kunkin oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppilaan huoltaja päättää oppimääriä koskevista valinnoista^[2]. Koska opetus tulee järjestää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti, oppimäärän valinnassa on keskeistä, että oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta^[3]. Oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkieltensä ei ole suomi, ruotsi tai saame tai hänellä on muutoin monikielinen tausta. Oppimäärän tarpeen selvittämisessä huomioidaan myös seuraavat näkökulmat:

- oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita jollakin tai joillakin kielitaidon osa-alueilla, jolloin oppilaan osaaminen ei anna vielä edellytyksiä yhdenvertaiseen kouluyhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja koulutyöskentelyssä tai
- oppilaan suomen kielen taito ei anna vielä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun.

Kun oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, hänelle opetetaan suomea tai ruotsia toisena kielenä joko kokonaan tai osittain suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen sijaan. Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe. Mikäli oppilaan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin riippumatta siitä, minkä opetusryhmän yhteydessä kyseinen opetus on järjestetty. Tärkeää on, että oppilas tulee osalliseksi samoista teksteistä ja tekstilajeista kuin luokkatason muutkin oppilaat. Kesken perusopetuksen Suomeen muuttaneiden oppilaiden opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot. Tarvittaessa laaditaan oppimissuunnitelma. Opetuksessa hyödynnetään tavoitteellisesti erilaisia oppimisympäristöjä, jotka tukevat kielitaidon monipuolista kehittämistä sekä koulussa että sen ulkopuolella. Oppilas voi siirtyä opiskelemaan suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos hänellä on riittävät edellytykset sen tavoitteiden mukaiseen opiskeluun.

Vuosiluokilla 1-2 opetuksen painopiste on suomen kielen ja sen luku- ja kirjoitustaitojen perustan luomisessa sekä oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen kehittämisessä. Opetuksen tehtävänä on herättää kiinnostusta kieleen ja ilmaisuun sekä erilaisten tekstien tuottamiseen ja tulkitsemiseen.

Vaihtoehtoinen oppimäärä

Tuntijakoasetuksen mukaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti. Tämän oppimäärän tehtävänä on tukea lapsen ja nuoren kasvua kieliyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi, jolla on kielelliset valmiudet jatko-opintoihin. Opetuksen avulla pyritään monilukutaitoon, jonka avulla oppilas osaa hakea tietoa sekä ymmärtää, tuottaa, arvioida ja analysoida erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja suomenkielisiä tekstejä päivittäisessä vuorovaikutuksessa, koulutyöskentelyssä ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tuetaan kielitaidon eri osa-alueiden sekä eri tiedonalojen kielen kehittämistä.

S2-oppimäärän erityinen tehtävä

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on tukea oppilaan monikielisyyskehittämistä sekä herättää kiinnostusta ja tarjota välineitä kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Yhteistyössä kotien, oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus auttaa oppilasta rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediasessa yhteiskunnassa.

Kotoutumisen tukeminen

Suomen kielen oppiminen tukee kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen lähtökohtana ovat oppilaille merkitykselliset ja tarpeelliset tekstilajit ja kielenkäyttötilanteet, joiden avulla kielen muotoja, merkityksiä ja käyttöä tutkitaan ja opitaan analysoimaan. Kielitaitoa kehitetään kaikilla kielen käytön osa-alueilla, joita ovat kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen. Ymmärtämis- ja tuottamistaitojen kehittyminen nivoutuvat toisiinsa. Oppilaiden kielen osaaminen laajenee arkielämän konkreettisesta kielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. He saavat valmiudet havaintojen ja ilmiöiden sekä oman ajattelunsa, tunteidensa ja mielipiteidensä ilmaisemiseen tilanteeseen sopivalla tavalla. Opetuksessa arvostetaan ja hyödynnetään oppilaiden osaamia kieliä.

Oppilaan tarpeen selvittäminen

Kunkin oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppilaan huoltaja päättää oppimääriä koskevista valinnoista. Koska opetus tulee järjestää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti, oppimäärän valinnassa on keskeistä, että oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta. Oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkieltensä ei ole suomi, ruotsi tai saame tai hänellä on muutoin monikielinen tausta. Oppimäärän tarpeen selvittämisessä huomioidaan myös seuraavat näkökulmat:

- oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita jollakin tai joillakin kielitaidon osa-alueilla, jolloin oppilaan osaaminen ei anna vielä edellytyksiä yhdenvertaiseen kouluyhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja koulutyöskentelyssä tai
- oppilaan suomen kielen taito ei anna vielä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun.

S2-oppimäärän erityispiirteitä

Kun oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, hänelle opetetaan suomea tai ruotsia toisena kielenä joko kokonaan tai osittain suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen sijaan. Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe. Mikäli oppilaan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin riippumatta siitä, minkä opetusryhmän yhteydessä kyseinen opetus on järjestetty. Tärkeää on, että oppilas tulee osalliseksi samoista teksteistä ja tekstilajeista kuin luokkatason muutkin oppilaat. Kesken perusopetuksen Suomeen muuttaneiden oppilaiden opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot. Tarvittaessa laaditaan oppimissuunnitelma. Opetuksessa hyödynnetään tavoitteellisesti erilaisia oppimisympäristöjä, jotka tukevat kielitaidon monipuolista kehittämistä sekä koulussa että sen ulkopuolella. Oppilas voi siirtyä opiskelemaan suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos hänellä on riittävät edellytykset sen tavoitteiden mukaiseen opiskeluun.

Painopiste vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 opetuksen painopiste on suomen kielen ja sen luku- ja kirjoitustaitojen perustan luomisessa sekä oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen kehittämisessä. Opetuksen tehtävänä on herättää kiinnostusta kieleen ja ilmaisuun sekä erilaisten tekstien tuottamiseen ja tulkitsemiseen.

1. luokka

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppiaineen tavoitteet ja sisällöt 1. vuosiluokalla

Opetuksen tavoitteena vuosiluokalla 1 on rohkaista oppilasta harjoittamaan vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja erilaisissa koulun ja arjen vuorovaikutustilanteissa sekä vahvistaa kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitoja. Oppilasta harjaannutetaan ja rohkaistaan kertomaan ajatuksistaan ja tunteistaan ja keskustelemaan erilaisista aiheista sekä vahvistamaan niissä tarvittavaa sanastoa ja ilmaisuja. Kannustetaan oppilasta vahvistamaan kielellistä ja kehollista ilmaisuohjelmia ja mielikuvitusta ohjaamalla oppilasta osallistumaan ja ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti, myös draaman keinoin. Innostetaan ja ohjataan oppilasta lukutaidon oppimiseen ja sanan- ja käsittevarannon kartuttamiseen. Kannustetaan oppilasta lukemaan ikäkaudelle ja kielitaidolle sopivia tekstejä ja kirjallisuutta ja keskustelemaan lukemastaan.

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä, kysymistä, vastaamista, pyytämistä, kertomista, mielipiteen ilmaisua ja tunteista kertomista arjen ja koulun

kielenkäyttötilanteissa. Harjoitellaan ääntämistä, kuullun ymmärtämistä, toisten kuuntelemista ja toisilta viestijöiltä oppimista. Hyödynnetään rooli- ja teatterileikkejä sekä muita vuorovaikutusharjoituksia satujen, tarinoiden, lorujen ja tietotekstien käsittelyssä.

Tekstien tulkitseminen

Edistetään lukemaan oppimista ja tekstin merkitysten ymmärtämistä hyödyntäen käsitteitä teksti, kuva, otsikko, kappale, virke, lopetusmerkki, sana, tavu, kirjain ja äänne. Harjoitellaan yhteisten ja oman kiinnostuksen mukaisten kaunokirjallisten ja tietotekstien lukemista, tutkitaan niiden merkityksiä ja rakenteita, luetun liittämistä omiin kokemuksiin sekä lukukokemusten jakamista.

Tekstien tuottaminen

Tutustutaan eri tekstilajeihin ja niiden piirteisiin, kuten sanastoon ja fraseologiaan sekä kieliopillisiin rakenteisiin.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Pohditaan kielen ja kulttuurin merkitystä erilaisissa koulun vuorovaikutustilanteissa ja monenlaisissa kuulluissa ja luetuissa teksteissä ja havainnoidaan eri kieliä ja puhetapoja koulussa, medioissa ja vapaa-ajan tilanteissa.

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tarjotaan erilaisia malleja kouluun ja oppimiseen liittyvistä kielenkäyttötilanteista ja tutustutaan eri oppiaineiden teksteihin. Hyödynnetään oppilaan oman äidinkielen taitoa oppimisen tukena.

2. luokka

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppiaineen tavoitteet ja sisällöt 2. vuosiluokalla

Opetuksen tavoitteena vuosiluokalla 2 on ohjata oppilasta harjoittelemaan eri tekstilajien ja niissä tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden tuottamista. Ohjataan oppilasta harjoittelemaan käsin kirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä tekstien suunnittelun ja tuottamisen taitoja. Kannustetaan oppilasta harjoittelemaan oikeinkirjoituksen perusasioita. Oppilasta innostetaan edistämään kielitietoisuuttaan tekemällä havaintoja erilaisista puhetavoista omassa lähipiirissään sekä autetaan oppilasta huomaamaan, että omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisten kielelliseen käyttäytymiseen. Innostetaan oppilasta kuuntelemaan ja lukemaan ikäkaudelle ja kielitaidolle sopivaa kirjallisuutta ja ohjataan valitsemaan häntä itseään kiinnostavaa luettavaa sekä opastetaan kirjaston käyttöön ja lastenkulttuuriin tutustumiseen. Ohjataan oppilasta tunnistamaan ja arvostamaan eri kieliä ja kulttuureita omassa ympäristössään ja eläytymään erilaisten ihmisten asemaan ja elämäntilanteisiin. Autetaan oppilasta rakentamaan myönteistä käsitystä itsestä viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana. Ohjataan oppilasta kehittämään kielitaitoaan eri oppiaineissa ja perehtymään koulussa tärkeisiin tekstilajeihin ja niiden ominaispiirteisiin. Ohjata oppilasta havainnoimaan itseään kielenkäyttäjänä sekä arvioimaan omaa kielenoppimistaan.

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Opetellaan huomaamaan, miten kieli toimii eri tilanteissa: kohteliaat ilmaukset, mielipide- ja tunneilmaukset, kysymysten rakentaminen, nykyhetki ja mennyt aika kerronnassa.

Tekstien tulkitseminen

Työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa ja kuvaavissa teksteissä. Harjoitellaan tekstin ymmärtämisen strategioita, laajennetaan sana- ja käsitevarantoa sekä harjoitellaan tunnistamaan kerronnan peruskäsitteitä (päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika sekä juoni).

Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan erilaisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstilajien tuottamista yksin ja ryhmässä. Harjoitellaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Opiskellaan keskustelussa tarvittavia kielitiedon käsitteitä. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa. Tutustutaan eri kulttuurien kertomuksiin, leikkeihin ja juhliin.

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tehdään yksinkertaisia eri oppiaineisiin liittyviä tiedonhankintatehtäviä itsenäisesti ja ryhmässä tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Hyödynnetään oppilaan oman äidinkielen taitoa oppimisen tukena.

Ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus (Svenska som andra språk och litteratur)

Inledning

Allmänna anvisningar

I lärokursen svenska som andraspråk och litteratur är uppdraget, målen för lärmiljöer och arbetssätt, handledning, differentiering och stöd samt bedömning av lärandet de samma som i läroämnet modersmål och litteratur.

Lärokursens särskilda uppdrag

Lärokurs som är speciellt inriktad för invandrare.

Enligt förordningen om timfördelning kan invandrare i stället för att följa lärokursen i modersmål och litteratur, som bestäms av skolans undervisningspråk, helt eller delvis undervisas i svenska eller finska enligt en lärokurs som är speciellt inriktad för invandrare. Syftet med denna lärokurs är att stödja barnens och de ungas utveckling till fullvärdiga medlemmar i språkgemenskapen och ge dem språkliga förutsättningar för fortsatta studier. Undervisningen eftersträvar att utveckla elevernas multilitteracitet för att de ska kunna söka information och förstå, producera, bedöma och analysera olika slags talade och skrivna texter på svenska i daglig kommunikation, i skolarbetet och i samhället. Undervisningen ska stödja utvecklingen av de olika delområdena av språkkunskaperna samt språk som används inom olika kunskapsområden.

Det särskilda uppdraget i lärokursen

Det särskilda uppdraget i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur är att stödja utvecklingen av flerspråkighet hos eleverna samt väcka intresse och erbjuda redskap för att utveckla språkkunskaperna under hela livet. Undervisningen i svenska som andraspråk ska i samarbete med hemmen, undervisningen i det egna modersmålet och de övriga läroämnena hjälpa eleverna att bygga upp en språklig och kulturell identitet i ett mångkulturellt och -medialt samhälle.

Integreringen i det finländska samhälle

Kunskaper i svenska stödjer integreringen i det finländska samhället. Utgångspunkten för lärokursen svenska som andraspråk och litteratur är att utnyttja sådana textgenrer och språksituationer som är relevanta och viktiga för att eleven ska kunna undersöka och analysera språkets former, betydelser och användning. Språkkunskaperna ska utvecklas inom alla delområden: hörförståelse, tal, läsförståelse och skrivande. Förmågan att förstå och förmågan att producera ska utvecklas samtidigt. Elevernas språkkunskaper ska utvidgas från konkret vardagsspråk till ett språk som lämpar sig för abstrakt tänkande. Eleverna ska få färdigheter att ge språkligt uttryck åt iakttagelser och företeelser och sina personliga tankar, känslor och åsikter på ett för situationen lämpligt sätt. I undervisningen ska de språk som eleverna behärskar värdesättas och utnyttjas.

En elevs behov

En elevs behov av lärokursen svenska som andraspråk och litteratur fastställs gemensamt av de lärare som undervisar eleven. Elevens vårdnadshavare fattar beslut om valet av lärokurs. Eftersom undervisningen ska ordnas enligt elevernas ålder och förutsättningar är det viktigt att valet av lärokurs gör det möjligt för eleven att få undervisning enligt den mest lämpliga lärokursen. En elev kan studera enligt lärokursen svenska som andraspråk och litteratur om elevens modersmål inte är svenska, finska eller samiska eller eleven i övrigt har en flerspråkig bakgrund. Då behovet av lärokursen kartläggs ska också följande eventualiteter tas i betraktande:

- elevens baskunskaper i svenska är bristfälliga inom ett eller flera delområden av språkkunskaperna och räcker inte ännu till för att eleven ska kunna delta i den dagliga interaktionen och det dagliga skolarbetet som en jämlik medlem i skolgemenskapen, eller
- elevens kunskaper i svenska räcker inte ännu till för studier enligt lärokursen svenska och litteratur.

Helt eller delvis

En elev som studerar enligt lärokursen svenska som andraspråk och litteratur får undervisning i svenska som andraspråk antingen helt eller delvis i stället för undervisning i svenska och litteratur. Undervisningen läggs upp utgående från elevens behov att lära sig och det skede av språkutvecklingen eleven befinner sig i. Om lärokursen svenska som andraspråk och litteratur valts för en elev ska elevens utveckling och prestationer bedömas enligt målen och kriterierna för lärokursen svenska som andraspråk och litteratur oberoende av i vilken undervisningsgrupp undervisningen ordnas. Det är viktigt att eleven tar del av samma texter och textgenrer som de övriga eleverna i samma årskurs. Om en elev flyttat till Finland mitt i den grundläggande utbildningen är det viktigt att ta hänsyn till elevens språkkunskaper och tidigare kunskaper och färdigheter då målsättningarna och innehållet i undervisningen fastställs. Vid behov görs en plan för elevens lärande. Olika lärmiljöer som stödjer mångsidig utveckling av språkkunskaperna ska målinriktat användas i undervisningen, både i skolan och utanför skolan. Det är möjligt att övergå till att läsa svenska enligt lärokursen svenska och litteratur, om eleven har tillräckliga förutsättningar för att lära sig svenska enligt målsättningarna för den lärokursen.

Undervisningens tyngdpunkt i årskurserna 1–2

I årskurserna 1–2 ligger undervisningens tyngdpunkt i att skapa en grund för elevernas svenska språk och läs- och skrivfärdigheter samt i att utveckla elevernas studie- och kommunikationsfärdigheter. Undervisningens uppdrag är att väcka elevernas intresse för språk, uttrycksätt och för att tolka och producera olika slags texter.

Mål för undervisningen i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur årskurs 1–2

Att kommunicera

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som målet anknyter till
M1 uppmuntra eleven att använda sina kommunikations- och samarbetsfärdigheter i olika kommunikationssituationer i skolan och i vardagen samt stärka förmågan att lyssna och förstå det som sägs	I1	K2, K4
M2 träna och uppmuntra eleven att berätta om sina tankar och känslor och att diskutera olika ämnen samt stärka ordförrådet och de uttrycksätt som behövs för det	I1	K1, K2, K7
M3 uppmuntra eleven att utveckla sitt mod att uttrycka sig språkligt och kroppsligt samt stärka elevens fantasiförmåga genom att uppmuntra eleven att delta och uttrycka sig mångsidigt, även med hjälp av drama	I1	K1, K2, K7

Att tolka texter

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som målet anknyter till
M4 motivera och handleda eleven att lära sig läsa och utveckla sitt ord- och begreppsförråd	I2	K1, K2, K4
M5 uppmuntra eleven att läsa och diskutera texter och litteratur som lämpar sig för åldern och språkkunskaperna	I2	K2, K4

Att producera texter

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som målet anknyter till
M6 handleda eleven att träna produktion av olika textgenrer och att behärska de ord och språkstrukturer som behövs i dem	I3	K2, K4
M7 handleda eleven att träna att skriva för hand och att använda tangentbord samt att planera och producera texter	I3	K4, K5
M8 uppmuntra eleven att träna grunderna i rättstavning	I3	K1, K4, K5

Att förstå språk, litteratur och kultur

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som målet anknyter till
M9 motivera eleven att utveckla sin språkmedvetenhet genom att iaktta olika varianter av talspråk i den närmaste omgivningen och hjälpa eleven att märka att det egna språkbruket kan påverka andras språkliga beteende	I4	K4, K6, K7
M10 motivera eleven att lyssna på och läsa litteratur som lämpar sig för åldern och språkkunskaperna och handleda eleven att välja litteratur som intresserar samt lära eleven använda biblioteket och bli bekant med barnkultur	I4	K1, K2, K4, K5
M11 handleda eleven att känna igen och uppskatta olika språk och kulturer i sin miljö och att kunna sätta sig in i olika människors situationer och livsskeden	I4	K2

Att använda språket som stöd för allt lärande

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som målet anknyter till
M12 hjälpa eleven att utveckla en positiv uppfattning om sig själv och sitt sätt att kommunicera, läsa, skriva och lära sig språk	I5	K1, K2, K4
M13 handleda eleven att utveckla sina språkfärdigheter i olika läroämnen och att studera i skolan viktiga textgenrer och genretypiska drag	I5	K1, K2, K4
M14 handleda eleven att observera sitt eget språkbruk och att utvärdera sitt eget språklärande	I5	K1, K2, K4

Centralt innehåll som anknyter till målen för lärokursen svenska som andraspråk och litteratur i årskurs 1–2

Johdanto

Eleverna lär sig språk- och kommunikationsfärdigheter och utvecklar sin förmåga att arbeta med texter genom att använda språk i olika situationer och arbeta mångsidigt med språk. Innehållet i undervisningen väljs så att eleverna får möjlighet att vidga de färdigheter som har en anknytning till språk, litteratur och övrig kultur på ett mångsidigt sätt. Undervisningens innehåll ska stödja målsättningarna och utnyttja elevernas erfarenheter och lokala möjligheter. Innehållet formas till helheter för de olika årskurserna.

11 Att kommunicera

Eleverna tränar artigt språkbruk, att fråga, svara, begära, berätta, uttrycka åsikter och berätta om sina känslor i olika situationer i vardagen och i skolan. Eleverna övar sig på att lägga märke till hur språket fungerar i olika situationer: artighetsfraser, åsikts- och känslouttryck, frågeformulering samt att ange nutid och förfluten tid i berättelser. Eleverna tränar uttal, hörförståelse och att lyssna och lära sig av andra. Roll- och teaterlekar samt andra interaktiva övningar utnyttjas i samband med att sagor, berättelser, ramsor och faktatexter behandlas i undervisningen.

12 Att tolka texter

Elevernas läsfärdigheter och läsförståelse främjas genom användning av begreppen text, bild, rubrik, stycke, mening, punkt, ord, stavelse, bokstav och fonem. Eleverna tränar att läsa gemensamt och individuellt valda skönlitterära texter och faktatexter, undersöker vad de betyder och hur de är uppbyggda samt kopplar det lästa till de egna erfarenheterna och delar med sig av sina läsoplevelser. Eleverna arbetar bland annat med bilder, barnlitteratur och enkla fakta- och medietexter. Eleverna bekantar sig med olika sätt att uttrycka tid, ordningsföljd och miljö i synnerhet i berättande och beskrivande texter. Eleverna tränar lässtrategier, vidgar ordförrådet och uttrycksförmågan och lär sig att känna igen berättelsens grundelement (huvudperson, plats, tid och händelseförlopp).

13 Att producera texter

Eleverna bekantar sig med olika textgenrer och deras typiska drag, såsom ordförråd, fraseologi och språkliga strukturer. Eleverna övar sig på att producera olika slags skrivna och talade texter både individuellt och tillsammans med andra. Skrivfärdigheterna tränas både för hand och på tangentbord.

14 Att förstå språk, litteratur och kultur

Eleverna reflekterar över språkets och kulturens betydelser i olika kommunikationssituationer i skolan samt i olika texter som eleverna hör eller läser. Eleverna tränas att ge akt på olika språk och talspråkliga varianter i skolan, i media och på fritiden. Eleverna övar sig att använda språkliga begrepp för att förstå hur en diskussion fungerar. Eleverna söker litteratur som intresserar och bekantar sig med berättelser, lekar och festtraditioner inom olika kulturer.

15 Att använda språket som stöd för allt lärande

Eleverna ges modeller för olika språksituationer som har med skolan och lärandet att göra och de får bekanta sig med texter i olika läroämnen. Eleverna genomför enkla uppgifter i informationssökning med koppling till olika läroämnen, både självständigt och tillsammans med andra. Eleverna observerar sin omgivning, tolkar bilder och skriva texter samt tränar att förmedla information genom att berätta. Eleverna övar sig att använda digitala verktyg för att skaffa information, för att lära sig och för att utvärdera sitt lärande. Elevers kunskaper i det egna modersmålet används som stöd för lärandet.

Suomi saamenkielisille

Tavoitteena korkeatasoinen kaksikielisyys

Suomi saamenkielisille -oppimäärä on tarkoitettu niille oppilaille, jotka opiskelevat saamen kieltä ja kirjallisuutta. Opetuksen tavoitteena on oppilaan korkeatasoiseen kaksikielisyteen kasvamisen tukeminen ja edellytysten luominen sille, että oppilas voi saavuttaa jatko-opinnoissa vaadittavan kielitaidon molemmilla kielillä sekä toimia tasavertaisena jäsenenä suomen- ja saamenkielisessä yhteisössä. Paikallinen opetussuunnitelma laaditaan ja opetuksen tavoitetaso määritellään tällöin suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärää soveltaen. Opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon oppilaiden kielellinen ja kulttuurinen tausta sekä perheen ja muun ympäristön tarjoaman tuen määrä oppilaan suomen kielen kehitykselle.

Ruotsi saamenkielisille (Svenska för samisktalande)

Målet för en högklassig tvåspråkighet

Lärokursen svenska för samisktalande är avsedd för elever som studerar samiska och litteratur. Målet för undervisningen är att stödja eleverna att utveckla en högklassig tvåspråkighet och ge dem förutsättningar att uppnå sådan språkkunskap i bägge språken som förutsätts för fortsatta studier och för att fungera som jämbördiga medlemmar i den svenska och den samiska gemenskapen. Den lokala läroplanen utarbetas och den eftersträfvade nivån för undervisningen fastställs utgående från lärokursen svenska och litteratur. Läroplanen utarbetas med hänsyn till elevernas språkliga och kulturella bakgrund samt i vilken omfattning familjen och den övriga omgivningen stödjer utvecklingen av elevens kunskaper i svenska.

Suomi viittomakielisille

Tavoitteena korkeatasoinen kaksikielisyys

Suomi viittomakielisille -oppimäärä on tarkoitettu niille oppilaille, jotka opiskelevat viittomakieltä ja kirjallisuutta suomenkielisissä kouluissa. Opetuksen tavoitteena on oppilaan korkeatasoiseen kaksikielisytyteen kasvamisen tukeminen ja edellytysten luominen sille, että oppilas voi saavuttaa jatko-opinnoissa vaadittavan kielitaidon molemmilla kielillä sekä toimia tasavertaisena jäsenenä suomen- ja viittomakielisessä yhteisössä. Paikallinen opetussuunnitelma laaditaan ja opetuksen tavoitetaso määrittellään suomen kieli ja kirjallisuus ja/tai suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää soveltaen. Tällöin myös oppilaan arviointi määräytyy sen mukaan, kumman oppimäärän pohjalta suomi viittomakielisille -oppimäärä on laadittu. Opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon oppilaiden kielellinen ja kulttuurinen tausta sekä perheen ja muun ympäristön tarjoaman tuen määrä oppilaan suomen kielen kehittymiselle.

Ruotsi viittomakielisille (Svenska för teckenspråkiga)

Målet för en högklassig tvåspråkighet

Lärokursen svenska för samisktalande är avsedd för elever som studerar samiska och litteratur. Målet för undervisningen är att stödja eleverna att utveckla en högklassig tvåspråkighet och ge dem förutsättningar att uppnå sådan språkkunskap i bägge språken som förutsätts för fortsatta studier och för att fungera som jämbördiga medlemmar i den svenska och den samiska gemenskapen. Den lokala läroplanen utarbetas och den eftersträfvade nivån för undervisningen fastställs utgående från lärokursen svenska och litteratur. Läroplanen utarbetas med hänsyn till elevernas språkliga och kulturella bakgrund samt i vilken omfattning familjen och den övriga omgivningen stödjer utvecklingen av elevens kunskaper i svenska.

13.4.2 Toinen kotimainen kieli

Kielikasvatus

Koulun kieltenopetuksen lähtökohta

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielen ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oma ja muut kielet

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omaan kykyihinsä oppia kieliä ja kannustaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelun mahdollisuudet

Pitkä ja keskipitkä oppimäärä

Oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluu vähintään yksi pitkä ja yksi keskipitkä kielen oppimäärä. Näistä toinen on toinen kotimainen kieli (ruotsi tai suomi) ja toinen jokin vieras kieli tai saamen kieli. Pitkiä oppimääriä ovat A-oppimäärät sekä ruotsin ja suomen äidinkielenomaiset oppimäärät. Keskipitkiä oppimääriä ovat B1-oppimäärät. Lisäksi opetuksen järjestäjä voi tarjota oppilaille valinnaisina ja vapaaehtoisina kieliopintoina eripituisia kielten oppimääriä.

Kuusi oppimäärää

Toinen kotimainen kieli -oppiaineeseen on näissä perusteissa määritelty kuusi oppimäärää: äidinkielenomainen suomi ja ruotsi, ruotsin ja suomen pitkä eli A-oppimäärä sekä ruotsin ja suomen keskipitkä eli B1-oppimäärä.

Seitsemän oppimäärää

Vieras kieli -oppiaineeseen on määritelty seitsemän eri oppimäärää: englannin, muun vieraan kielen ja saamen pitkät eli A-oppimäärät, vieraan kielen keskipitkä eli B1-oppimäärä sekä vieraan kielen, saamen ja latinan lyhyet eli B2-oppimäärät.

Kaikki kielet ilman omaa oppimääräkuvausta

Vieraan kielen oppimääräkuvaukset soveltuvat kaikille niille kielille, joille ei ole kielikohtaista oppimääräkuvausta. Paikalliseen opetussuunnitelmaan laaditaan tällöin kielikohtainen sovellus näiden opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Englantiin on opetussuunnitelman perusteissa laadittu vain A-oppimäärä. Jos on tarpeen, voidaan paikallisesti laatia englannin B1- tai B2- oppimääräkuvaus vieraan kielen B1- tai B2- oppimäärän perusteiden pohjalta. Perusteissa määritelty kehittyvän kielitaidon taso soveltuu eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman noudattaen näitä opetussuunnitelman perusteita soveltuvin osin.

Toinen kotimainen kieli, ruotsi

Ruotsin kielen tehtävä

Kielen merkitys

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikkillisyydelle ja luovuudelle.

Ruotsin kieli osana kielikasvatusta

Ruotsin kielen opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus koulu yhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisisa ruotsinkielisissä ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Ruotsin kielen opiskelun mahdollisuudet

Ruotsin kielen opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla Pohjoismaita. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisisa tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Rohkeus ja eriyttäminen

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omaan kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Vapaa-ajan huomioiminen

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Ruotsin kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Aloitukset ennen 3. vuosiluokkaa

Koulussa ensimmäinen vieras kieli tai toinen kotimainen kieli alkaa useimmiten 3. vuosiluokalla. A-oppimäärän opetus voidaan kuitenkin aloittaa jo ennen 3. vuosiluokkaa. Tällöin noudatetaan A-oppimäärän opetussuunnitelman perusteita ottaen huomioon oppilaiden ikä.

Kielisuihku

Jo ennen A-oppimäärän opetuksen alkamista voidaan oppilaita tutustuttaa alustavasti joihinkin kieliin, esimerkiksi ruotsiin. Tällaista toimintaa kutsutaan kielisuihkuksi. Kielen tai kielen alkeita opitaan siinä laulaen, leikkien, pelaten ja liikkuen. Aiheet valitaan oppilaita kiinnostavista asioista yhdessä oppilaiden kanssa. Opetus voidaan toteuttaa muiden oppituntien yhteydessä, osana monialaisia oppimiskokonaisuuksia tai sille voidaan varata omia oppitunteja tai opetustuokioita. Kielisuihku voidaan järjestää myös ylempillä vuosiluokilla.

Äidinkielenomaisen ruotsin opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Aloitukset ennen 3. vuosiluokkaa

Koulussa ensimmäinen vieras kieli tai toinen kotimainen kieli alkaa useimmiten 3. vuosiluokalla. Äidinkielenomaisen oppimäärän opetus voidaan kuitenkin aloittaa jo ennen 3. vuosiluokkaa. Tällöin noudatetaan äidinkielenomaisen ruotsin oppimäärän opetussuunnitelman perusteita ottaen huomioon oppilaiden ikä.

Kielisuihku

Jo ennen äidinkielenomaisen oppimäärän opetuksen alkamista voidaan oppilaita tutustuttaa alustavasti ruotsinkielisiin teksteihin. Oppilaat kehittävät tällöin ruotsin kielen taitoaan laulaen, leikkien, pelaten ja liikkuen. Aiheet valitaan oppilaita kiinnostavista asioista yhdessä oppilaiden kanssa. Opetus voidaan toteuttaa muiden oppituntien yhteydessä, osana monialaisia oppimiskokonaisuuksia tai sille voidaan varata omia oppitunteja tai opetustuokioita. Äidinkielenomaisessa ruotsin kielen opetuksessa kaksikieliset oppilaat saavat mahdollisuuden pohtia ja syventää ruotsin kielen taitoaan ja ruotsinkielisen kulttuurin erityispiirteiden tuntemustaan.

Toinen kotimainen kieli, suomi (Det andra inhemska språket, finska)

Läroämnetts uppdrag

Språk som förutsättning för lärande och tänkande

Språk är en förutsättning för lärande och tänkande. Språket är närvarande i all verksamhet i skolan och alla lärare är språklärare. Språkstudierna främjar utvecklingen av tankeförmågan. De ger underlag för att forma en flerspråkig och mångkulturell identitet och värdesätta den. I takt med att ordförrådet och strukturerna utvecklas, utvecklas också de kommunikativa färdigheterna och förmågan att söka information. Språkundervisningen ger goda möjligheter till glädje, lek och kreativitet.

En del av språkpedagogiken

Undervisningen i finska är en del av språkpedagogiken och fostran till språkmedvetenhet. Den ska väcka elevernas intresse för den språkliga och kulturella mångfalden i skolan och den omgivande världen och uppmanar dem att kommunicera i autentiska finskspråkiga miljöer. Eleverna ska lära sig värdesätta andra språk, människorna som talar dem och olika kulturer. Jämställdheten i språkval och språkstudier förstärks genom att man på varierande och intressanta sätt informerar om valmöjligheter i språken, genom att man uppmanar eleverna att oberoende av kön fatta beslut om språkval utgående från sina individuella intressen, genom att man behandlar teman mångsidigt och ur olika synvinklar och genom att man använder omväxlande och praktiska arbetsmetoder.

Läroämnetts möjligheter L

Studierna i finska ska förbereda eleverna för planmässigt och kreativt arbete i olika sammansättningar. Eleverna och elevgrupperna ska ges möjligheter att bilda nätverk och kommunicera muntligt med finskspråkiga elever och grupper. Digitala verktyg erbjuder en naturlig möjlighet att genomföra språkundervisningen i autentiska finskspråkiga situationer och utifrån elevernas kommunikationsbehov. Undervisningen ska också ge färdigheter som främjar delaktighet och aktiv påverkan.

Studering i egen takt L

Undervisningen ska stärka elevernas tilltro till sin förmåga att lära sig språk och att modigt använda dem. Eleverna ska ges möjlighet att studera i egen takt och vid behov få stöd för sitt lärande. Undervisningen ska ordnas så att också elever som avancerar snabbare eller kan språket sedan tidigare kan göra framsteg.

Multilitteracitet L

Språkundervisningen ska utveckla multilitteracitet och ta upp olika texter. Texterna ska väljas med hänsyn till barnens och de ungas intressen. Undervisningen ska också bygga broar mellan olika språk och med de språk som eleverna använder på fritiden. Eleverna ska uppmuntras att söka information på de språk som de behärskar.

Mål för undervisningen i A-lärokursen i finska i årskurs 1–2

Att börja före årskurs 3

Studierna i det första främmande språket eller det andra inhemska språket inleds oftast i årskurs 3. Undervisningen i A-lärokursen kan dock påbörjas redan före årskurs 3. I det fallet följs grunderna för läroplanen för A-lärokursen med hänsyn till elevernas ålder.

Språkdusch

Redan innan undervisningen i A-lärokursen inleds kan eleverna preliminärt stifta bekantskap med finska, i första hand genom hörförståelse. Sådan verksamhet kallas ofta för språkdusch. Eleverna lär sig grunderna i språket samtidigt som de sjunger, leker, spelar och rör på sig. Innehållet väljs tillsammans med eleverna utifrån elevernas intressen. Undervisningen kan genomföras i samband med andra lektioner, som en del av den helhetsskapande undervisningen och de mångvetenskapliga lärområdena eller under särskilda lektioner eller undervisningspass. Språkdusch kan också ordnas i högre årskurser.

Mål för undervisningen i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska i årskurs 1–2

Att börja före årskurs 3

Studierna i det första främmande språket eller det andra inhemska språket inleds oftast i årskurs 3. Undervisningen i den modersmålsinriktade lärokursen kan dock påbörjas redan före årskurs 3. I det fallet följs grunderna för läroplanen för den modersmålsinriktade lärokursen med hänsyn till elevernas ålder.

Språkdusch

Redan innan undervisningen i den modersmålsinriktade lärokursen inleds i åk 3 kan eleverna stifta bekantskap med finska texter av olika slag. Eleverna utvecklar sitt språk och sitt kunnande i finska samtidigt som de sjunger, leker, spelar och rör på sig. Innehållet väljs tillsammans med eleverna utifrån deras intressen. Undervisningen kan genomföras i samband med andra lektioner, som en del av den helhetsskapande undervisningen och de mångvetenskapliga lärområdena eller under särskilda lektioner eller undervisningspass. I den modersmålsinriktade lärokursen ges de tvåspråkiga eleverna möjlighet att reflektera över och fördjupa sig i finska språkets och den finska kulturens särdrag.

13.4.3 Vieraat kielet

Kielikasvatus

Yleisten ohjeiden huomioiminen

Kielikasvatusta koskevat tavoitteet sekä toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelun mahdollisuudet on määritelty toisen kotimaisen kielen opetusta koskevassa osuudessa.

Vieras kieli A-oppimäärä

Englanti, muu vieras kieli, saamen kieli

Vieraan kielen tehtävä

Kieli oppimisen edellytyksenä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikkisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus osana kielikasvatusta

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelun tehtäviä

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Luottamus, yksilöllisyys ja eriyttäminen

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Monilukutaito, yksilöllisyys ja tiedonhaku

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Englannin/muun vieraan kielen/saamen kielen opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Aloittaminen ennen 3. vuosiluokkaa

Koulussa ensimmäinen vieras kieli tai toinen kotimainen kieli alkaa useimmiten 3. vuosiluokalla. A-oppimäärän opetus voidaan kuitenkin aloittaa jo ennen 3. vuosiluokkaa. Tällöin noudatetaan A-oppimäärän opetussuunnitelman perusteita ottaen huomioon oppilaiden ikä.

Kielisuihku

Jo ennen A-oppimäärän opetuksen alkamista voidaan oppilaita tutustuttaa alustavasti joihinkin kieliin, kuten englantiin, saameen tai muuhun kieleen. Tällaista toimintaa kutsutaan kielisuihkuksi. Kielen tai kielten alkeita opitaan siinä laulaen, leikkien, pelaten ja liikkuen. Aiheet valitaan oppilaita kiinnostavista asioista yhdessä oppilaiden kanssa. Opetus voidaan toteuttaa muiden oppituntien yhteydessä, osana monialaisia oppimiskokonaisuuksia tai sille voidaan varata omia oppitunteja tai opetustuokioita. Kielisuihkuja voidaan järjestää myös ylempillä vuosiluokilla.

13.4.4 Matematiikka

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää oppilaiden kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Matematiikan kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee oppilaiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan sekä positiivista minäkuvaa matematiikan oppijoina. Se kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa oppilaat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus ohjaa oppilaita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää oppilaiden kykyä käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

Vuosiluokkien 1–2 matematiikan opetuksessa oppilaille tarjotaan monipuolisia kokemuksia matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden muodostumisen perustaksi. Opetuksessa hyödynnetään eri aisteja. Opetus kehittää oppilaiden kykyä ilmaista matemaattista ajatteluaan konkreettisin välinein, suullisesti, kirjallisesti ja piirtäen sekä tulkiten kuvia. Matematiikan opetus luo vahvan pohjan lukukäsitteen ja kymmenjärjestelmän ymmärtämiseksi sekä laskutaidolle.

1. luokka

Matematiikan opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 1. vuosiluokalla

Tuetaan oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä myönteisen minäkuvan ja itseluottamuksen kehittymistä. Ohjataan oppilasta havainnoimaan ympäristöä matematiikan näkökulmasta ja hyödyntämään matemaattisia taitoja arkielämässä.

Etsitään yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia ympäristöstä. Vertaillaan, luokitellaan ja asetetaan järjestykseen sekä havaitaan syy- ja seuraussuhteita. Tutustutetaan oppilaita ohjelmoinnin alkeisiin toimimalla vaiheittaisen toimintaohjeen mukaan.

Tutustutaan lukukäsitteeseen ja harjoitellaan lukujonotaitoja lukualueella 0-100. Opetellaan tunnistamaan ja yhdistämään lukumäärä, lukusana ja numerosymboli. Harjoitellaan lukujen suuruusvertailua. Opetellaan hajottamaan ja kokoamaan lukuja 1-10. Pehdytään kymmenjärjestelmän rakentumisen periaatteisiin konkreettisten mallien avulla. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskutaitoja lukualueella 0-20, sekä yhteenlaskun vaihdannaisuutta. Harjoitellaan erilaisia päässälaskustrategioita. Opetellaan vähennyslaskun tarkistamista yhteenlaskulla.

Opetellaan tunnistamaan, piirtämään ja rakentamaan kuvioita ja kappaleita. Harjoitellaan suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä. Harjoitellaan mittaamista ja ohjataan oppilaita oivaltamaan mittaamisen periaatteet. Tutkitaan kappaleita ja tasokuvioita ja luokitellaan niitä ominaisuuksien perusteella. Käsitellään mittayksiköiden suureita ja harjoitellaan niiden käyttöä. Tutustutaan kellonaikoihin ja ajan yksiköihin.

Tutustutaan yksinkertaisiin taulukoihin ja diagrammeihin sekä harjoitellaan niiden tulkintaa.

Oppilasta kannustetaan esittämään ratkaisujaan ja päätelmiään konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen.

Hyvän osaamisen kriteerit matematiikassa vuosiluokalla 1

- Oppilas
- ymmärtää lukukäsitteen
 - hallitsee lukujonotaidot 0-100
 - osaa hajotelmat 1-10-alueella
 - ymmärtää kymmenilytyksen- ja alituksen periaatteen
 - osaa noudattaa vaiheittaisia toimintaohjeita.

2. luokka

Matematiikan opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 2. vuosiluokalla

Tuetaan oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä myönteisen minäkuvan ja itseluottamuksen kehittymistä. Ohjataan oppilasta havainnoimaan ympäristöä matematiikan näkökulmasta ja hyödyntämään matemaattisia taitojaan arkielämässä.

Etsitään yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia ympäristöstä. Vertaillaan, luokitellaan ja asetetaan järjestykseen sekä havaitaan syy- ja seuraussuhteita. Tutustutetaan oppilaita ohjelmoinnin alkeisiin laatimalla vaihteittaisia toimintaohjeita, joita myös testataan.

Harjoitellaan erilaisia laskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi. Harjoitellaan soveltamaan yhteen- ja vähennyslaskutaitoja konkreettisten välineiden avulla. Syvennetään lukujonotaitoja lukualueella 0-100. Tutkitaan lukujen ominaisuuksia, kuten parillisuutta, monikertoja ja puolittamista. Tutustutaan murtoluvun käsitteeseen jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.

Tutustutaan kertolaskun käsitteeseen konkretian avulla ja opetellaan kertotaulut 1-5 ja 10. Luodaan pohja ymmärtää jakolaskua sekä kerto- ja jakolaskun yhteyttä. Opetellaan ratkaisemaan sanallisia tehtäviä ja yksinkertaisia ongelmia sekä perustelevaan ratkaisuja. Luokitellaan rakennelmia, kappaleita ja tasokuvioita tuttujen ominaisuuksien mukaisesti. Opetellaan soveltamaan opetettuja mittayksiköitä käytännön tilanteisiin.

Laaditaan ja tulkitaan yksinkertaisia taulukoita ja diagrammeja.

Hyvän osaamisen kriteerit matematiikassa vuosiluokalla 2

Oppilas

- hallitsee lukujonotaidot 0-100-alueella monipuolisesti
- osaa soveltaa yhteen- ja vähennyslaskua
- osaa kertotaulut 1-5 ja 10
- laatii yksinkertaisia vaihteittaisia toimintaohjeita.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Opetuksen lähtökohdana käytetään oppilaille tuttuja ja kiinnostavia aiheita ja ongelmia. Tavoitteena on luoda oppimisympäristö, jossa matematiikkaa opiskellaan toiminnallisesti ja välineiden avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Oppilaat tottuvat työskentelemään sekä itsenäisesti että yhdessä. Pedagogisesti ohjatut leikit ja pelit ovat yksi tärkeä työtapa. Opetuksessa ja opiskelussa käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 1-2

Koulun alkaessa selvitetään, mitä oppilaat jo osaavat ja millaisia eroja osaamisessa on. Kumulatiivisena oppiaineena matematiikan perusasioiden hallinta on välttämätön edellytys uusien sisältöjen oppimiselle. Oppilaille tarjotaan tukea puutteellisten, aiemmin opittujen tietojen ja taitojen täydentämiseen sekä uusien sisältöjen oppimiseen. Matematiikan oppimisen valmiuksien kehittämiseksi ja matematiikan oppimiselle varataan riittävästi aikaa ja tuetaan oppimista systemaattisesti. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti. Tarjottava tuki antaa oppilaille mahdollisuuden kehittää taitojaan niin, että oppimisen ja osaamisen ilo säilyvät. Oppilaille tarjotaan sopivia välineitä oppimisen tueksi ja luodaan mahdollisuuksia oivaltaa ja ymmärtää itse. Oppilaille turvataan mahdollisuus riittävään harjoitteluun.

Taitaville oppilaille tarjotaan mahdollisuus syventää vuosiluokkien 1-2 sisältöjen ymmärtämistä. Sisältöalueita voivat olla esimerkiksi luonnollisten lukujen ominaisuudet, erilaiset lukujonot, geometria, luova ongelmanratkaisu ja vaativimmat peruslaskutoimitusten sovellukset.

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 oppimisen arvioinnin päätehtävänä lukuvuoden aikana on tukea ja edistää oppilaiden matemaattisen ajattelun ja osaamisen kehittymistä kaikilla tavoitealueilla. Matematiikan oppimisen arviointi ja palaute on kannustavaa. Oppilaita rohkaistaan vahvuuksien ylläpitämiseen ja kehityksessä olevien taitojen harjoitteluun. Oppilaita ohjataan huomaamaan oman oppimisensa eteneminen.

Oppilaiden matematiikan ymmärtämisen ja osaamisen tasoa voidaan selvittää puheen, välineiden, piirtämisen tai kirjallisen työskentelyn avulla. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa edistymistään eri tavoin. On tärkeää arvioida ratkaisujen oikeellisuuden lisäksi tekemisen tapaa ja sujuvuutta.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita matematiikassa ovat

- edistyminen lukukäsitteen ymmärtämisessä ja lukujonotaidoissa
- edistyminen kymmenjärjestelmän ymmärtämisessä
- edistyminen laskutaidon sujuvuudessa
- edistyminen kappaleiden ja kuvioiden luokittelun taidoissa
- edistyminen matematiikan käyttämisessä ongelmanratkaisussa.

Itsearviointin avulla voidaan käyttää apuna valmiita itsearviointimateriaaleja. Toteutetaan vertaisarviointia pari- ja pienryhmätyöskentelyn kautta. Opettaja antaa huoltajalle palautetta oppilaan edistymisestä säännöllisesti.

13.4.5 Ympäristöoppi

Oppiaineen tehtävä

Ympäristöoppi on biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon tiedonaloista koostuva integroitu oppiaine, jonka opetukseen sisältyy kestävä kehityksen näkökulma. Ympäristöopissa yhdistyy sekä luonnon- että ihmistieteellisiä näkökulmia. Ympäristöopissa oppilaat nähdään osana ympäristöä, jossa he elävät. Lähtökohdana on luonnon kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä.

Ympäristöopin opetus tukee oppilaiden ympäristösuhteen rakentumista, maailmankuvan kehittymistä sekä kasvua ihmisenä. Ympäristöopin opetuksen tavoitteena on ohjata oppilaita tuntemaan ja ymmärtämään luontoa ja rakennettua ympäristöä, niiden ilmiöitä, itseään ja muita ihmisiä sekä terveyden ja hyvinvoinnin merkitystä. Ympäristöopin monitieteinen perusta edellyttää, että oppilaat harjaantuvat hankkimaan, käsittelemään, tuottamaan, esittämään, arvioimaan ja arvottamaan tietoa

erilaisissa tilanteissa. Tieteellistä tietoa käytetään opetuksen perustana ja kriittisen ajattelun kehittämiseen kiinnitetään huomiota. Ympäristöopissa kiinnitetään huomiota kestävän kehityksen ekologiseen, kulttuuriseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen ulottuvuuteen. Ympäristöopin keskeisenä tavoitteena on ohjata ymmärtämään ihmisten tekemien valintojen vaikutuksia elämälle ja ympäristölle nyt sekä tulevaisuudessa.

Ympäristöopissa rakennetaan perustaa ympäristöopin eri tiedonalojen osaamiselle. Tavoitteena on tunnistaa niiden merkitys ympäristössä, teknologiassa, jokapäiväisessä elämässä, ihmisessä ja ihmisen toiminnassa. Biologian kannalta keskeistä on oppia tuntemaan ja ymmärtämään luonnonympäristöä, ihmistä, elämää, sen kehittymistä ja reunaehtoja maapallolla. Maantiedon kannalta keskeistä on tutkia omaa lähiympäristöä sekä ymmärtää erilaisia alueita maapallolla, niillä esiintyviä ilmiöitä ja alueilla asuvien ihmisten elämää. Fysiikan kannalta keskeistä on ymmärtää luonnon perusrakenteita ja ilmiöitä, ja selittää näitä ilmiöitä käyttäen myös omissa tutkimuksissa saatavaa tietoa. Kemian kannalta keskeistä on havaita erilaisia aineita ympärillämme sekä tutkia, kuvailla ja selittää niiden ominaisuuksia, rakenteita ja niissä tapahtuvia muutoksia. Terveystiedon kannalta keskeistä on oppia ymmärtämään terveyttä tukevia ja suojaavia tekijöitä ympäristössä ja ihmisten toiminnassa, ja edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista.

Opetuksen tavoitteena on herättää ja syventää oppilaiden kiinnostusta ympäristöopin eri tiedonaloja kohtaan. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla jokaiselle oppilaalle mahdollisuuksia tutustua monipuolisesti kaikkiin ympäristöopin tiedonaloihin sekä niihin liittyvään teknologiaan ja koulutuspolkuihin.

Vuosiluokilla 1-2 ympäristöopin opetus jäsenetään kokonaisuuksiksi, joissa tarkastellaan oppilaiden omaa ympäristöä sekä oppilaita ja heidän toimintaansa yhteisön jäsenenä. Leikkiin perustuvien ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla viritetään uteliaisuutta ja kiinnostusta ympäristön ilmiöitä kohtaan. Lisäksi harjoitellaan ympäristön jäsentämistä ja nimeämistä sekä omaan hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä asioita.

1. luokka

Ympäristöopin opetuksen tavoitteet ja sisällöt 1. vuosiluokalla

Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia toteuttaa luontaista uteliaisuutta ja kokea ympäristöopin asiat merkitykselliseksi itselle. Oppilasta kannustetaan iloitsemaan oppimisesta, osaamisesta ja uusista haasteista. Oppilasta ohjataan toimimaan kestäväällä tavalla omassa elämässään.

Oppilasta ohjataan tutkimaan lähiympäristöään, kyselemään ja pohtimaan, toimimaan ja liikkumaan. Havaintoja ja kokeiluja voidaan tehdä eri aisteja tai yksinkertaisia tutkimusvälineitä käyttäen. Harjoitellaan tulosten esittämistä, kuvaillua, vertailua, luokittelua ja nimeämistä. Tutustutaan myös arjen teknologiaan sekä tieto- ja viestintäteknologiaan. Oppilasta ohjataan toimimaan ryhmässä ja arvostamaan itseään sekä muita. Oppilasta opastetaan toimimaan turvallisesti ja ohjeiden mukaan.

Oppilasta ohjataan jäsentämään ympäristöä, ihmisten toimintaa ja eri ilmiöitä sekä tutustutaan ympäristöopin käsitteisiin ikätason mukaisesti. Oppilasta kannustetaan pohtimaan kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia koskevia asioita. Harjoitellaan tulkitsemaan yksinkertaisia kuvia, malleja ja karttoja sekä ilmaisemaan itseään ja perustelemaan omaa näkemystään.

Oppilasta rohkaistetaan arvostamaan oman perheensä ja yhteisönsä sekä muiden perinteitä ja tapoja. Tutustutaan läheiseen kulttuuriympäristöön ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen ja annetaan mahdollisuuksia tutustua myös kulttuuriperintöön ja -tarjontaan. Oppilasta opastetaan tutustumaan eri ammatteihin koulussa.

Ensimmäisen luokan alussa on hyvä käsitellä sellaisia sisältöjä, jotka tukevat lapsen koululaiseksi kasvamista. Esimerkiksi toisiin tutustuminen, itsensä ja muiden hyväksyminen sekä arvostaminen, erilaisuuden kohtaaminen sekä koulussa tarvittavien taitojen oppiminen ovat tärkeitä sisältöjä. Pohditaan kotona ja koulussa toimimista hyvien käytänteiden ja tapojen sekä terveyden ja turvallisuuden näkökulmasta. Käsitellään kodin ja koulun sääntöjä, käytöstapoja, yhdessä toimimista ja kiusaamisen ennalta ehkäisemistä. Myös pieniä turva- ja itsehoitotaitoja, säänmukaista pukeutumista ja liikennesääntöjä harjoitellaan.

Ensimmäisellä luokalla tarkastellaan ihmisen kehon osia ja elämäntapaa oppilaan oman ikävaiheen näkökulmasta. Puhutaan elämän perusedellytyksiin ja arjen terveystottumuksiin, kuten esimerkiksi riittävään liikuntaan ja lepoon sekä terveelliseen ravintoon ja puhtauteen. Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvointia ikäkuuden mukaisesti esimerkiksi erilaisten teematuntien tai valmiiden ohjelmien avulla.

Ensimmäisellä luokalla harjoitellaan havainnointia ja tutkimisen taitoja koulun lähellä luonnon ympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä ikäkaudelle sopivilla tavoilla. Voidaan tarkastella esimerkiksi elollisen ja elottoman luonnon eroja. Tutustutaan kartan ideaan ja laaditaan pihakartta tutusta ympäristöstä. Tutkitaan esimerkiksi Suomen karttaa ja Suomelle ominaisia piirteitä. Tunnistetaan muutamia yleisimpiä eliölajeja, niiden elinympäristöjä ja rakennetun ympäristön kohteita. Lähempään tarkasteluun voidaan ottaa esimerkiksi metsä ja sille ominaisia puita, muita kasveja ja eläimiä. Luonnon ominaispiirteitä ja ilmiöitä tarkastellaan eri vuodenaikoina. Silloin voidaan tarkkailla luonnossa tapahtuvia muutoksia syksyllä, talvella, keväällä ja kesällä. Voidaan harjoitella eliöiden jakamista erilaisiin ryhmiin kuten esimerkiksi eläinten, kasvien ja sienten ryhmiin. Aineista lähempään tarkasteluun voidaan valita esimerkiksi vesi, sen ominaisuudet ja veden kiertoaluetta. Kaikkiin tutkittaviin kokonaisuuksiin liittyviin käsitteisiin tutustutaan oppilaiden ikä huomioiden.

Lisäksi ensimmäisellä luokalla pohditaan kestävästä elämäntavasta: omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista, kierrättämistä sekä syntyvän jätteen vähentämistä ja lajittelua. Oppilas voidaan tutustuttaa johonkin kestävästä kehityksen ohjelmaan.

2. luokka

Ympäristöopin opetuksen tavoitteet ja sisällöt 2. vuosiluokalla

Tavoitteet rakentuvat ensimmäisen luokan tavoitteiden ympärille siten, että niitä syvennetään ja laajennetaan. Uteliaisuuden herättäminen ja merkityksellisyyden kokeminen ovat yhä tärkeitä tavoitteita, kuten myös ilo omasta oppimisesta ja osaamisesta. Kestävät ja turvalliset toimintatavat oppilaan omassa elämässä kuuluvat myös toisen luokan tavoitteisiin, samoin ryhmässä toimimisen taidot. Omia tutkimuksia voidaan tehdä jo hieman suuremmassa mittakaavassa ja lähiympäristön tarkastelusta voidaan siirtyä hiukan etäämmällä olevien ympäristöjen tarkasteluun. Ympäristöoppiin liittyvien käsitteiden määrä lisääntyy. Ympäristön, ihmisen toiminnan ja ympäristöopin ilmiöiden jäsentämistä jatketaan, kuten myös omaan hyvinvointiin liittyvien asioiden pohtimista. Tarkastellaan vaikuttamismahdollisuuksia omaan ympäristöön ja sen kulttuuriin mutta toisaalta saadaan myös kokemuksia kansainvälisyydestä. Tutustutaan ammatteihin koulun ulkopuolella ja pohditaan työn merkitystä yhteiskunnassa erityisesti perheiden arjen ja toimeentulon kannalta.

Toisella luokalla joitakin ensimmäisen luokan sisältöjä syvennetään ja laajennetaan, mutta mukaan tulee myös uusia kokonaisuuksia. Erilaisia tutkimus- ja ongelmanratkaisutehtäviä voidaan lisätä. Niiden avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita ja lähdeaineistojen sekä teknologian käyttämistä. Havaintoja ja tuloksia harjoitellaan kuvailemaan, vertailemaan, luokittelemaan ja selittämään. Tehtyjä havaintoja ja saatuja tuloksia pyritään esittämään monipuolisin tavoin.

Ensimmäisellä luokalla aloitetut koululaiseksi kasvamisen sisällöt jatkuvat toisella luokalla. Tarkastellaan liikennesääntöjä ja tutustutaan erilaisissa hätätilanteissa toimimiseen sekä ensiaputaitoihin oppilaan ikätason mukaisesti. Myös ihmisen elintoimintoihin ja arjen terveystottumuksiin perehdytään ikätasolle sopivalla tavalla. Lisäksi pohditaan elämän perusedellytyksiä ravinnon, veden, ilman, lämmön ja huolenpidon osalta.

Tarkastellaan luontoa ja rakennettua ympäristöä. Lähemmin voidaan perehtyä johonkin uuteen elinympäristöön, esimerkiksi puistoon tai niittyyn. Myös kartan avaruuteen, karttamerkkeihin ja ilmansuuntiin voidaan tutustua, samoin Pohjoismaiden karttaan ja Suomen naapurimaihin. Joitakin avaruuden ilmiöitä ja käsitteitä, kuten Aurinkoa, Kuuta, Maata ja muita planeettoja voidaan tarkastella, kuten myös ajan yksiköitä vuorokausi, kuukausi ja vuosi sekä niiden syntyä. Jatketaan eri vuodenaikojen

tarkastelua, kuten niiden vaikutusta kasveihin ja eläimiin. Tutkimuksia tehdään esimerkiksi säästä, ilmasta, kasvien kasvamisesta tai syksyn sadosta. Tutustutaan ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään. Tietoa eläinmaailman järjestäytymisestä voidaan laajentaa jaolla esimerkiksi selkärangkaisiin ja selkärangattomiin ja siitä edelleen pienempiin ryhmiin. Fysikaalisista ilmiöistä valitaan tarkemmin tutkittavaksi liike.

Kestävää elämäntapaa koskien toisella luokalla harjoitellaan kierrättämistä ja lajittelemista. Voidaan pohtia myös järkevää kulutuskäyttäytymistä sekä energian ja veden säästämiseen liittyviä asioita. Lisäksi osallistutaan oman lähiympäristön tilan ja kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille ja omalle lähiympäristölle. Tutustutaan myös omaan kotiseutuun ja mietitään sen merkitystä.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Ympäristöopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden omat kokemukset ihmiseen, ympäristöön, ihmisen toimintaan ja arkeen liittyvistä asioista, ilmiöistä ja tapahtumista. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa otetaan huomioon toiminnallisuus, kokemuksellisuus, elämyksellisyys, draaman ja tarinoiden käyttö sekä ympäristöopin monitieteinen perusta. Ympäristöopin eri tiedonalojen ilmiöitä pyritään tutkimaan luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä. Oppimisympäristöinä käytetään koulun tilojen ja opetusryhmän lisäksi monipuolisesti lähiluontoa ja rakennettua ympäristöä, erilaisia yhteisöjä ja vuorovaikutustilanteita, tieto- ja viestintäteknologisia ympäristöjä sekä paikallisia mahdollisuuksia kuten yhteistyötä luontokoulujen, museoiden, yritysten, kansalaisjärjestöjen, luonto- ja tiedekeskusten kanssa. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä erilaisten näkökulmien ja ratkaisujen pohtimisessa. Oppilaiden aktiivinen työskentely opiskeltavan ilmiön, teeman tai ajankohtaisen ongelman parissa tukee ympäristöopin tavoitteiden mukaista oppimista.

Toiminnallisuus, kokemuksellisuus ja elämyksellisyys

Työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden omat kokemukset ihmiseen, ympäristöön, ihmisen toimintaan ja arkeen liittyvistä asioista, ilmiöistä ja tapahtumista. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa otetaan huomioon toiminnallisuus, kokemuksellisuus, elämyksellisyys, draaman ja tarinoiden käyttö sekä ympäristöopin monitieteinen perusta. Ympäristöopin eri tiedonalojen ilmiöitä pyritään tutkimaan luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä. Oppimisympäristöinä käytetään koulun tilojen ja opetusryhmän lisäksi monipuolisesti lähiluontoa ja rakennettua ympäristöä, erilaisia yhteisöjä ja vuorovaikutustilanteita, tieto- ja viestintäteknologisia ympäristöjä sekä paikallisia mahdollisuuksia kuten yhteistyötä luontokoulujen, museoiden, yritysten, kansalaisjärjestöjen, luonto- ja tiedekeskusten kanssa. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä erilaisten näkökulmien ja ratkaisujen pohtimisessa. Oppilaiden aktiivinen työskentely opiskeltavan ilmiön, teeman tai ajankohtaisen ongelman parissa tukee ympäristöopin tavoitteiden mukaista oppimista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ympäristöopin vuosiluokilla 1-2

Ympäristöopin tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita käyttämään monipuolisesti erilaisia opiskelutapoja. Ohjausta tarvitaan erityisesti turvalliseen ja muut huomioivaan toimimiseen eri oppimisympäristöissä. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden aikaisemmat tiedot ja taidot sekä kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen itseään koskevissa henkilökohtaisissa asioissa. Tutkimuksellinen työskentely ja eri ajattelutaitojen tasoilla olevat harjoitukset voivat tukea eriyttämistä yksilöllisten tarpeiden mukaan. Yhteisönä toimiminen tukee yhdessä oppimista ja erilaisten vahvuuksien hyödyntämistä. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkövian vahvistumista ympäristöopin oppimista. Oppilaille annetaan mahdollisuus myös syventymiseen ja rauhoittumiseen.

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi ympäristöopin vuosiluokilla 1-2

Opittavien asioiden jakaminen kokonaisuuksiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen, kysymysten ja konkreettisten kehittämissuositusten avulla. Myönteinen palaute ja kannustaminen tukevat erityisesti tutkimisen taitojen ja motivaation kehittymistä. Oppilaat voivat ilmaista osaamistaan kirjoitetun tekstin sijaan myös toimintana ja muuna ilmaisuna, joten oppilaille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan sovitujen tavoitteiden saavuttamista. Oppilaat harjoittelevat tunnistamaan omaa oppimistaan ja toimintaansa. Arvioinnin kohteena eivät ole oppilaiden arvot, asenteet, terveyskäyttäytyminen, sosiaalisuus, temperamentti tai muut henkilökohtaiset ominaisuudet.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita ympäristöopin oppimista ovat

- edistyminen lähiympäristössä tutkimisessa sekä toimimisessa ja liikkumisessa
- edistyminen havaintojen tekemisessä
- edistyminen turvallisen toimimisen taidoissa
- edistyminen ryhmässä toimimisen taidoissa.

Oppimista edistävä palaute on luonteeltaan laadullista ja kuvailevaa. Edistävän palautteen tulee auttaa oppilaita hahmottamaan ja ymmärtämään, mitä heidän on tarkoitus oppia, mitä he ovat jo oppineet, miten he voivat edistää omaa oppimistaan ja parantaa suoriutumistaan. Oppilaat tekevät itsearviointia ja vertaisarviointia. Huoltajat saavat palautetta Wilma-viestien muodossa ja vanhempainvarteissa.

13.4.6 Uskonto

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opetus perehdyttää oppilaita opiskeltavaan uskontoon ja sen monimuotoisuuteen. Se tutustuttaa uskonto- ja katsomuserinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa. Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monikulttuurista tietoa. Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Oppilaita ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa oppilaita kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Opetuksessa tutustutaan opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen sekä katsomusten eettiseen ajatteluun ja rohkaistaan oppilaita pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Opetus tukee oppilaan itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämäntaitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan. Opetus antaa oppilaalle aineksia oman identiteetin, elämäntutkimuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnon opetus tukee oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailmankansalaiseksi.

Vuosiluokilla 1-2 uskonnon opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita tuntemaan ja arvostamaan omaa uskonnollista ja katsomuksellista taustaansa sekä kohtaamaan arvostavasti uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta omassa luokassa ja koulussa sekä lähiympäristössä. Tähän opetus antaa perustietoja ja -taitoja sekä ajattelun välineitä. Oppilaita rohkaistaan tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan ja omia mielipiteitään sekä harjaantumaan toisten tunteiden tunnistamisessa ja mielipiteiden huomioon ottamisessa. Oppilaita kannustetaan ihmettelemään, kyselemään ja osallistumaan keskusteluun. Oppilaita ohjataan toimimaan vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.

1. luokka

Evangelisluterilaisen uskonnon opetuksen tavoitteet ja sisällöt 1. vuosiluokalla

Oppilaassa herää mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan. Hän tutustuu oman perheen uskonnolliseen ja katsomukselliseen taustaan. Oppilas tutustuu oman luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen tapoihin ja juhlaperinteisiin. Oppilas harjoittelee omien ajatusten ja tunteiden tunnistamista ja ilmaisemista. Oppilasta ohjataan toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia. Ohjataan oppilaita eettiseen pohdintaan sekä ohjataan oppilasta hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta. Oppilas harjoittelee omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä.

Suhde omaan uskontoon

Tutustutaan oman perheen ja suvun historiaan. Ymmärretään oma rooli sukupolvien ketjussa ja se, että on erilaisia perheitä. Tutustutaan kirkkovuoden keskeisiin juhliin joulun ja pääsiäiseen sekä niihin liittyviin Raamatun kertomuksiin ja perinteisiin. Korostetaan kokemuksellista oppimista ja esimerkiksi yhdessä keskustellen käydään läpi kristilliseen elämäntapaan liittyvien juhlien sisältöä ja merkitystä.

Yhdessä suunnitellaan ja toteutetaan opiskeluprojekteja, esimerkiksi erilaisia juhlia. Perehdytään omaan uskonnolliseen taustaan monipuolisesti kuvia, tekstejä, kertomuksia ja audiovisuaalisia tai digitaalisia välineitä hyväksi käyttäen.

Uskontojen maailma

Sisällöissä huomioidaan oppilaan kouluuyhteisön ja lähiympäristön uskonnot. Otetaan huomioon kristinuskon monimuotoisuus ja myös uskonnottomuus. Ymmärretään omat uskonnolliset juuret ja hyväksytään myös muut uskonnot tapoineen.

Kulttuurisen osaamisen taitoja kehitetään tutustumalla oman uskonnon tapoihin ja katsomuksiin vuorovaikutuksessa toisten kanssa pelien, leikkien ja laulujen avulla. Oppilaat harjoittelevat omien tunteiden tunnistamista ja ilmaisemista ja esimerkiksi leikkien ja draaman avulla kehittävät tunnetaitojaan.

Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan ihmisen syntymään ja kuolemaan liittyviä elämänsäilymyksiä sekä elämän kunnioittamista. Avataan kristillistä näkökulmaa niihin. Keskeisiä sisältöjä ovat oppilaan omat teot ja niiden seuraukset, vastuu toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta sekä toisen asemaan eläytyminen, ihmisarvo ja yksilöllisyys. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja niiden merkitykseen. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja Kultainen sääntö sekä ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Sisällöt tukevat oppilaan tunnetaitojen kehittämistä.

Harjoitellaan keskustelutaitoja: oppilas kertoo, kuuntelee, nimeää ja kuvailee kokemuksiaan ja havaintojaan. Hän arvioi kuultua ja opettelee ymmärtämään erilaisia mielipiteitä. Oppilasta rohkaistaan ja ohjataan myönteiseen vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Hän harjoittelee ryhmässä toimimista ja ikäkaudelle sopivaa vastuunkantoa. Oppilaiden kanssa keskustellaan, mitä oikeudenmukaisuus, yhdenvertaisuus ja vastavuoroisuus merkitsevät. Harjoitellaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologisia välineitä peleissä ja tiedonhankintatehtävissä yhteistyössä luokkatovereiden kanssa. Oppilas on mukana pohtimassa ja suunnittelemassa omaa ja ryhmän opiskelua ja siihen liittyviä tavoitteita ja työtapoja.

2. luokka

Evangelisluterilaisen uskonnon opetuksen tavoitteet ja sisällöt 2. vuosiluokalla

Oppilas tutustuu opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin. Oppilas tutustuu kirkkovuoden juhliin ja tapoihin. Oppilasta ohjataan toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia. Ohjataan oppilaita eettiseen pohdintaan sekä ohjataan oppilasta hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta. Oppilas harjoittelee omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä.

Suhde omaan uskontoon ja uskontojen maailma

Tutustutaan kristinuskon juhliin ja pyhiin aikoihin sisältöineen. Tutustutaan kristinuskoon ja seurakuntaan liittyviin keskeisiin käsitteisiin ja symboleihin. Opetuksen sisältönä on kirkkovuoden juhlat, perhejuhlat ja seurakunnan työmuodot. Tutustutaan kristilliseen jumalakäsitykseen ja kirkkorakennukseen. Ymmärretään omat uskonnolliset juuret ja hyväksytään myös muut uskonnot tapoineen.

Harjoitellaan keskustelutaitoja; omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista. Ajattelun ja oppimaan oppimisen taitojen kehittämiseksi annetaan oppilaan kysymyksille tilaa ja innostetaan heitä etsimään vastauksia, kuuntelemaan toisten näkemyksiä sekä samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Harjoitellaan työskentelyn ja oppimisen arviointia. Oppilaita rohkaistaan ja ohjataan myönteiseen vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön juhlien, leikkien, pelien, ruokailuhetkien ja koulun tilaisuuksien myötä sekä koulussa että oppilaan lähiympäristössä. Oppilaita kohdellaan arvostavasti ja ohjataan ystävällisyyteen ja hyviin tapoihin. Oppilaat ovat mukana pohtimassa ja suunnittelemassa omaa ja ryhmän opiskelua ja siihen liittyviä tavoitteita ja työtapoja. Oppilaita ohjataan arvostamaan oman perheensä ja yhteisönsä sekä muiden perinteitä ja tapoja. Koulutyössä tutustutaan läheiseen kulttuuriympäristöön sekä sen kulttuuriseen monimuotoisuuteen. Koulutyössä oppilaat voivat ilmaista itseään ja itselleen merkityksellisiä asioita monipuolisilla esittämisen tapoja käyttäen.

Hyvä elämä

Keskustelua käydään syntymästä ja kuolemasta, puhutaan elämän kunnioittamisesta ja ihmisen vastuusta ympäristöstä ja elämästä sekä oikeuksista ja avataan kristillistä näkökulmaa niihin. Keskeisiä sisältöjä ovat oppilaan omat teot ja niiden seuraukset, vastuu toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta sekä toisen asemaan eläytyminen, ihmisarvo ja yksilöllisyys. Yhdistetään kyseisiä asioita valittuihin Raamatun kertomuksiin. Tarkastellaan YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta ja ihmisen kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Tutustutaan lapsen oikeuksiin ja pohditaan niiden merkitystä omassa elämässä. Koulutyössä oppilaat saavat monimuotoisia tilaisuuksia opetella työskentelemään yksin ja yhdessä toisten kanssa. Heitä ohjataan harjoittelemaan ryhmässä toimimista ja yhteistyötä, omien ideoiden sovittamista yhteen toisten kanssa sekä ikäkaudelle sopivaa vastuunkantoa. Oppilaiden kanssa keskustellaan, mitä oikeudenmukaisuus, yhdenvertaisuus ja vastavuoroisuus merkitsevät. Ohjataan oppilaita ymmärtämään ihmisen vastuullisuus oman toiminnan suhteen koko luomakunnassa. Oppilaiden kanssa pohditaan, mitä heille merkitsee oikeudenmukainen ja kestävä tulevaisuus

omassa maassa ja maailmassa ja mitä he voivat itse tehdä sen puolesta. Oppilas kertoo, kuuntelee, nimeää ja kuvailee kokemuksiaan ja havaintojaan. Hän arvioi kuultua ja opettelee ymmärtämään erilaisia mielipiteitä. Harjoitellaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologisia välineitä peleissä ja tiedonhankintatehtävissä yhteistyössä luokkatovereiden kanssa. Oppilas on mukana pohtimassa ja suunnittelemassa omaa ja ryhmän opiskelua ja siihen liittyviä tavoitteita ja työtapoja.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Opetuksessa pyritään kiireettömyyteen ja avoimen, luottamuksellisen keskusteluilmapiiirin luomiseen. Opetuksessa on tärkeää, että jokainen oppilas tulee kuulluksi omine havaintoineen ja kokemuksineen. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukselliseen oppimiseen, keskusteluun ja omien mielipiteiden perusteluun sekä erilaisuuden hyväksymiseen. Opetuksessa keskeistä on oppilaslähtöisyys ja oppilaan oman kokemusmaailman kunnioittaminen etenkin eettisiä kysymyksiä tarkasteltaessa. Luovat, toiminnalliset ja elämäkselliset menetelmät, projektit ja keskustelut tukevat oppilasta kokonaisvaltaisena, kaikkia aistejaan oppimisessa hyödyntävänä vuorovaikutustaitoisena ja aktiivisena oppijana. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti ja vuorovaikutteisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Kertomuksia, musiikkia, kuvataidetta, leikkiä, draamaa sekä vierailijoita ja vierailuja eri kohteisiin käytetään tukemaan monipuolista työskentelyä ja oppimisen iloa.

Kiireettömyys, luottamus ja oppilaslähtöisyys

Opetuksessa pyritään kiireettömyyteen ja avoimen, luottamuksellisen keskusteluilmapiiirin luomiseen. Opetuksessa on tärkeää, että jokainen oppilas tulee kuulluksi omine havaintoineen ja kokemuksineen. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukselliseen oppimiseen, keskusteluun ja omien mielipiteiden perusteluun sekä erilaisuuden hyväksymiseen. Opetuksessa keskeistä on oppilaslähtöisyys ja oppilaan oman kokemusmaailman kunnioittaminen etenkin eettisiä kysymyksiä tarkasteltaessa.

Uskonnon opetuksen menetelmät

Luovat, toiminnalliset ja elämäkselliset menetelmät, projektit ja keskustelut tukevat oppilasta kokonaisvaltaisena, kaikkia aistejaan oppimisessa hyödyntävänä vuorovaikutustaitoisena ja aktiivisena oppijana. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti ja vuorovaikutteisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Kertomuksia, musiikkia, kuvataidetta, leikkiä, draamaa sekä vierailijoita ja vierailuja eri kohteisiin käytetään tukemaan monipuolista työskentelyä ja oppimisen iloa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnessa vuosiluokilla 1-2

Uskonnon eri oppimäärien opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet ja taustat kuten kielitaito ja kulttuuritausta. Keskeisiä käsitteitä pohditaan ja avataan niin, että niiden ymmärtäminen on mahdollista kaikille oppilaille. Käytettävät työtavat sovitetaan ikäkauteen. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi uskonnessa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolinen palaute rakentuu osaksi työskentelyä ja yhteisiä keskusteluja. Palaute ohjaa oppilaita yhteistyötaitoissa ja rohkaisee ilmaisemaan ajatuksiaan. Opetuksessa annetaan tilaa ja oppilaita kannustetaan ihmettelyyn, kysymiseen sekä omien mielipiteiden perusteluun ja toisten näkemysten kuunteluun. Monipuoliset työtavat luovat oppilaille mahdollisuuksia osoittaa ja itse huomata edistymistään ja osaamistaan.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita uskonnessa ovat edistyminen lähiympäristön katsomuksellisten ilmiöiden tunnistamisessa ja nimeämisessä, edistyminen ryhmässä toimimisen taidoissa ja edistyminen ajatusten ilmaisemisessa ja toisten kuuntelemisessa.

Keskeistä arvioinnissa on nostaa esiin lapsen vahvuuksia. Palaute on yksinkertaista ja lapsen ikätason mukaista, esim. peukutus, hymiöt, symbolit ja selkeät kommentit. Vanhemmille palaute annetaan Wilma-viesteinä, vanhempien tapaamisissa ja mahdollisesti todistuksessa.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 1-2

Johdanto

Perusopetuslain 11 §:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämäntietomustietä. Uskonto toteutetaan saman lain 13 §:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalta.

Ortodoksinen uskonto

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallisia tarkennuksia)

Johdanto

Tässä oppimääräkuvauksessa tarkennetaan kaikille yhteisiä uskonnon sisältöjä. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan uskonnon yhteisten tavoitteiden ja sisältökuvausten sekä eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten perustalle.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa otetaan huomioon perheiden erilaisuus, yhteys ortodoksisuuteen ja muihin kirkkoihin tai katsomuksiin. Opetuksessa aloitetaan mysteerioiden tarkastelu osana perheen ja lapsen omaa elämää. Tutustutaan alustavasti oman uskonnon piirteisiin ja kirkon keskeisiin käsitteisiin, sanastoon ja symboleihin sekä erilaisiin jumalanpalveluksiin.

Tutkitaan kirkkoa rakennuksena. Tutustutaan omaan seurakuntaan sekä ortodoksisen kirkkovuoden keskeisiin juhliin vuoden kristillisen juhlakierroksen mukaisesti. Tarkastelussa otetaan huomioon kirkkovuoden juhlien perinteet ja tavat sekä joitakin niihin liittyviä pyhiä ihmisiä. Tutustutaan oppilaan omaan nimikkopyhään.

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan oman luokan oppilaiden, koulun ja lähiympäristön uskontoihin, katsomuksiin ja uskonnottomuuteen koulun arjen tapahtumien ja juhlien yhteydessä. Opetuksessa huomioidaan juhlien sisällöissä tai kirkollisissa tapahtumissa mahdollinen ortodoksinen näkökulma. Tutustutaan oppilaan ortodoksisen perinnetaustaan osana monikulttuurista ortodoksisuutta.

S3 Hyvä elämä

Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisen ihmiskäsitykseen liittyvä opetus vapaudesta ja vastuusta sekä ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Perehdytään vastuuseen ympäristöstä ja luonnosta sekä tunnistetaan elämän ainutkertaisuus. Pyritään eläytymään toisen asemaan ja pohditaan ihmiselämään liittyviä kysymyksiä kuten toisesta välittäminen, anteeksiantaminen, rehellisyys, huolenpito, rakkaus niin perheessä kuin kouluyhteisössäkin. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä. Tarkastellaan elämää ja kuolemaa sekä eettisiä kysymyksiä Vanhan ja Uuden Testamentin kertomusten ja arjen esimerkkien avulla.

Katolinen uskonto

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallisia tarkennuksia)

Johdanto

Tässä oppimääräkuvauksessa tarkennetaan kaikille yhteisiä uskonnon sisältöjä. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan uskonnon yhteisten tavoitteiden ja sisältökuvauksen sekä eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvauksen perustalle.

S1 Suhde omaan uskontoon

Tutustutaan katoliseen uskontoon oppilaan perheen kautta. Keskeisiä sisältöjä ovat kirkon jäsenyys, kaste ja pyhä messu, ristinmerkki, Pyhä Kolminaisuus, Jeesus Kristus ja Jeesuksen elämän päätapaukset. Tutustutaan keskeisiin katolisen uskonnon päivittäisiin rukouksiin. Tutkitaan Raamatun kuvausta elämän synnystä. Opetuksessa tutustutaan Raamatun asemaan pyhänä kirjana sekä kirkkovuoden suuriin juhliin. Tutustutaan omaan seurakuntaan ja kirkkorakennukseen sekä tarkastellaan Neitsyt Mariaa ja joitakin pyhiä ihmisiä.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden oma tausta ja sen mahdollinen monikulttuurisuus ja moniuskontoisuus. Tutustutaan oman luokan, oman koulun ja lähiympäristön uskontoihin, katsomuksiin sekä uskonnottomuuteen osana arkea ja juhlaa. Tutkitaan katolisen perinteen yhtäläisyyksiä muiden uskontojen ja katsomusten kanssa.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa pohditaan Vanhan testamentin ja Uuden testamentin kertomusten avulla hyvän ja pahan tunnistamista ja erottamista. Pohditaan toisista välittämisen ja rehellisyyden merkitystä. Perehdytään vastuuseen luonnosta ja maailmasta sekä tarkastellaan vastuuta luomiskertomuksen antamana tehtävänä. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä. Opiskellaan alustavasti uskonnon keskeiset käsitteet kuten syntiinlankeemus, anteeksisaaminen ja -antaminen, oma ja yhteinen hyvä sekä näihin liittyvät keskeiset käskyt.

Islam

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallisia tarkennuksia)

Johdanto

Tässä oppimääräkuvauksessa tarkennetaan kaikille yhteisiä uskonnon sisältöjä. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan uskonnon yhteisten tavoitteiden ja sisältökuvauksen sekä eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvauksen perustalle.

S1 Suhde omaan uskontoon

Tutustutaan islamiin oman perheen kautta. Opiskellaan alustavasti islamilaisen kalenterin juhlat sekä ihmisen elämänkaareen liittyvät perinteet. Sisältöjen valinnassa keskeisiä ovat islamin opin perusteet: Jumalan ykseys, profeetat, pyhät kirjat, usko näkymättömään. Tutustutaan alustavasti Koraaniin ja perimätietoon sekä Islamilaiseen yhteisöön. Tarkastellaan islamin monimuotoisuutta ilmiönä sekä moskeijan merkitystä muslimille. Pohditaan muslimien uskonnollisia velvollisuuksia.

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan kouluyhteisössä ja koulun lähiympäristössä läsnä oleviin uskontoihin, niiden pyhiin rakennuksiin, juhlaperinteisiin sekä uskonnottomaan tapakulttuuriin.

S3 Hyvä elämä

Sisältöjen valinnassa keskeistä on oppilaiden elämäntapa ja siihen liittyvät elämäntapa- ja elämäntapamallit. Keskeisiä sisältöjä ovat elämän kunnioittaminen, ihmisarvo ja lasten oikeudet. Pohditaan toisen asemaan eläytymistä. Tutustutaan islamin oikeuksiin ja velvollisuuksiin perhe-elämässä. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä. Keskeisinä opittavina sisältöinä ovat hyvän elämän perusteet islamissa. Lisäksi tarkastellaan oman perheen tapakulttuuria ja pohditaan erilaisuuden hyväksymistä.

Juutalainen uskonto

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallisia tarkennuksia)

Johdanto

Tässä oppimääräkuvauksessa tarkennetaan kaikille yhteisiä uskonnon sisältöjä. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan uskonnon yhteisten tavoitteiden ja sisältökuvausten sekä eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten perustalle.

S1 Suhde omaan uskontoon

Tutustutaan juutalaisuuteen oman perheen kautta. Sisältöjen valinnassa keskeisiä ovat juhlat, niiden suhde juutalaiseen kalenteriin, elämäntapaan liittyvät perinteet sekä juutalaisuuden opin perusteet: Jumalan ykseys, Toora, Tanach ja muut merkittävät uskonnolliset kirjat ja usko näkyväksi. Tutustutaan juutalaiseen seurakuntaan ja tarkastellaan juutalaisuuden monimuotoisuutta ilmiönä. Perehdytään synagogaan juutalaisten elämän keskuksena.

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan kouluyhteisössä ja koulun lähiympäristössä läsnä oleviin uskontoihin ja juhlaperinteisiin, oman alueen pyhiin rakennuksiin sekä uskonnottomuuteen perinteiden keskellä.

S3 Hyvä elämä

Sisältöjen valinnassa keskeistä on oppilaiden elämäntapaan liittyvät asiat. Opetuksessa aloitetaan oppilaan elämäntapamallien pohdinta ja avataan juutalaista näkökulmaa niihin. Tärkeitä pohdittavia kysymyksiä ovat elämän kunnioittaminen, ihmisarvo ja YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä toisen asemaan eläytyminen. Opetuksessa tutustutaan juutalaisuuteen perhe-elämässä sekä oman perheen tapakulttuuriin ja hyvän elämän perusteisiin juutalaisuudessa. Rohkaistaan oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan sekä eläytymään toisen asemaan ja hyväksymään erilaisuutta.

13.4.7 Elämäntapamallit

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Elämäntapamallitiedon opetuksen ydintehtävänä on edistää oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää. Elämäntapamallitiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriin ja uskontoihin liittyen. Elämäntapamallitiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriin ja uskontoihin liittyen. Elämäntapamallitiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriin ja uskontoihin liittyen. Elämäntapamallitiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriin ja uskontoihin liittyen.

Elämäntapamallitiedon opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaan valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitseväiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tämä edellyttää elämäntapamallitiedon opetukselta monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi eettisen ja kriittisen ajattelu- ja toimintakyvyn sekä oppimisen taitojen kehittämistä. Elämäntapamallitiedossa kriittinen ajattelu ymmärretään perusteita etsivänä, asiayhteydet hahmottavana ja tilannetajuutena sekä itseään korjaavana. Siihen liittyy avoin ja pohdiskelleva asenne.

Elämäntapamallitieto tukee laaja-alaisen osaamisen kehittämistä, erityisesti ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja, kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taitoja, itsestä huolehtimista ja arjen taitoja sekä osallistumista, vaikuttamista ja vastuullisuutta.

Vuosiluokilla 1–2 elämäntapamallitiedon opetuksen painopiste on oppilaiden yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen, ilmaisun sekä ajattelun ja oppimisen taitojen kehittämisessä. Oppilaan omaa ajattelua ja kokemuksia kuuntelemalla ja arvostamalla vaikutetaan terveen itsetunnon ja myönteisen minäkuvan rakentamiseen.

1. luokka

Elämäntapamallitiedon tavoitteet ja sisällöt vuosiluokalla 1

Tavoitteena on ohjata oppilasta kuuntelemaan toisten oppilaiden mielipiteitä ja ajattelua ja rohkaista oppilasta ilmaisemaan omaa ajatteluaan ja tunteitaan eri tavoin. Lisäksi tavoitteena on rohkaista oppilasta arvostamaan omaa ja muiden ajattelua sekä edistää oppilaan taitoa tehdä kysymyksiä ja esittää perusteltuja väitteitä. Tavoitteena on myös ohjata oppilasta kunnioittamaan ja arvostamaan omaa ympäristöään ja luontoa.

Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan keskustelutaitoja opettelemalla kuuntelemaan toisia kunnioittavasti ja harjoitellaan selkeää itseilmaisua. Pohditaan yhdessä hyvän, oikean ja väärän merkityksiä ja niiden erottamista sekä ihmisen hyvyttä. Tutkitaan ystävyyden sisältöä ja merkitystä lasten elämässä.

Ihmettelylle, oivaltamiselle, uuden löytämiselle ja keksimiselle, mielikuvitukselle sekä oppimisen ilolle on tilaa. Oman ja yhteisen työn suunnittelemista, tavoitteiden asettamista ja työskentelyn arviointia harjoitellaan. Oppilaita kohdellaan arvostavasti ja ohjataan ystävällisyyteen ja hyviin tapoihin. Oppilaita ohjataan arvostamaan oman perheensä ja yhteisönsä sekä muiden perinteitä ja tapoja. Monilukutaidon kehittämistä tuetaan perustamalla opetus moniaistisuudelle, kokonaisvaltaisuukselle ja ilmiökeskeisyydelle. Oppilaita kannustetaan käyttämään ja tuottamaan erilaisia tekstejä, nauttimaan niistä sekä ilmaisemaan itseään niiden avulla.

Erilaisia elämäntapoja

Tutustutaan erilaisiin elämäntapoihin: Pohditaan kysymystä "Kuka minä olen?" sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella. Tutkitaan erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan.

Ikäkaudelle sopivien ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla viritetään uteliaisuutta ja kiinnostusta ympäröivään maailman ilmiöitä kohtaan sekä vahvistetaan taitoa jäsentää, nimetä ja kuvailla ympäristöä. Oppilaita ohjataan arvostamaan oman perheensä ja yhteisönsä sekä muiden perinteitä ja tapoja. Tärkeätä on pohtia yhdessä, miten omaan ympäristöön ja sen kulttuuriin voi vaikuttaa. Ensimmäisestä luokasta lähtien oppilaat ovat mukana pohtimassa ja suunnittelemassa omaa opiskeluaan ja oman ryhmänsä työn tavoitteita ja toimintatapoja, työskentelytilojen järjestämistä ja viihtyisyyttä sekä ruokailuun, välitunteihin, juhliin ja retkiin sekä koulun muihin tapahtumiin liittyviä asioita.

2. luokka

Elämäkatsomustiedon tavoitteet ja sisällöt vuosiluokalla 2

Tavoitteena on ohjata oppilasta kuuntelemaan toisten oppilaiden mielipiteitä ja ajattelua ja rohkaista oppilasta ilmaisemaan omaa ajatteluaan ja tunteitaan eri tavoin. Lisäksi tavoitteena on rohkaista oppilasta arvostamaan omaa ja muiden ajattelua sekä edistää oppilaan taitoa tehdä kysymyksiä ja esittää perusteltuja väitteitä. Elämäkatsomustiedon tulisi myös ohjata oppilasta tunnistamaan kokemiensa arkipäiväisten tilanteiden syitä ja seurauksia sekä eettisiä ulottuvuuksia sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oikean ja väärän eroa sekä hyvyttä. Oppiaineen tulisi myös opastaa oppilasta tuntemaan lähiympäristön tapakulttuureja sekä ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisten yhteiselämän perusteita. Lisäksi tavoitteena on ohjata oppilasta kunnioittamaan ja arvostamaan omaa ympäristöään ja luontoa

Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi säännön, luottamuksen, rehellisyyden ja reiluuden merkityksiä erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja lapsen asemaan erilaisissa yhteisöissä.

Ikäkaudelle sopivien ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla viritetään uteliaisuutta ja kiinnostusta ympäröivään maailman ilmiöitä kohtaan sekä vahvistetaan taitoa jäsentää, nimetä ja kuvailla ympäristöä. Oppilaita rohkaistaan myös kyseenalaistamaan havaitsemiaan asioita ja huomaamaan, että tieto voi olla joskus ristiriitaista ja epäselvää. Oppitunnit, juhlat, leikit, pelit, ruokailuohjelmat sekä yhteistyö koulussa ja koulun ulkopuolella tarjoavat tilaisuuksia harjoitella toimimista monenlaisten ihmisten kanssa. Koulun aloittaminen edellyttää uudenlaisia itsestä huolehtimisen taitoja ja itsenäisyyden lisääntymistä. Kouluyöhön kuuluu oppilaiden ikäkaudelle sopivista vastuutehtävistä huolehtiminen luokka- ja kouluyhteisössä. Yhteisten pelisääntöjen, hyvien tapojen sekä kannustavan palautteen merkitys korostuu. Monilukutaitoiseksi kehittyäkseen oppilaat tarvitsevat sekä rikasta tekstiympäristöä että suojaavaa tukea median käytössä. Oppilaiden kanssa keskustellaan, mitä oikeudenmukaisuus, yhdenvertaisuus ja vastavuoroisuus merkitsevät. Omien kokemusten kautta oppilaat tutustuvat demokraattisen toiminnan sääntöihin ja toteutumiseen käytännössä.

Luonto ja kestävä tulevaisuus

Tutkitaan erilaisia elämänmuotoja maapallolla pohtien samalla elämän rajallisuutta. Perehdytään kertomuksiin maailman synnystä. Tutkitaan oppilaan omaa lähiympäristöä ja tarkastellaan omien valintojen ja toiminnan vaikutusta siihen. Etsitään luontoon liittyviä merkityksellisiä kokemuksia.

Ikäkaudelle sopivien ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla viritetään uteliaisuutta ja kiinnostusta ympäröivään maailman ilmiöitä kohtaan sekä vahvistetaan taitoa jäsentää, nimetä ja kuvailla ympäristöä. Tärkeätä on pohtia yhdessä, miten omaan ympäristöön ja sen kulttuuriin voi vaikuttaa. Huomiota kiinnitetään itsenäiseen ja turvalliseen liikkumiseen lähiympäristössä, turva- ja suojavaikojen käyttöön sekä omien tietojen ja taitojen kehittämiseen kävelijänä ja pyöräilijänä. Oppilaiden muotoutuvista kulutustottumuksista keskustellaan, opitaan tarkastelemaan mainontaa ja median vaikutuksia sekä pohditaan mahdollisuuksia oman rahankäytön suunnitteluun. Oppilaita ohjataan kriittiseen kuluttajuuteen ja mietitään, mitä taloudellisuus, kohtuullisuus ja ympäristön huomioon ottaminen tarkoittavat kuluttajan valinnoissa ja mitä ne merkitsevät omassa toiminnassa. Oppilaille luodaan runsaasti tilaisuuksia kysyä ja ihmetellä, kertoa tarinoita, esittää näkemyksiään ja jakaa kokemuksiaan monenlaisia välineitä ja ilmaisia keinoja käyttäen. Tieto- ja viestintäteknologian perustaitoja harjoitellaan ja opitaan käyttämään niitä opiskelun välineinä. Oppilaiden kanssa pohditaan, mitä heille merkitsee oikeudenmukainen ja kestävä tulevaisuus omassa maassa ja maailmassa ja mitä he voivat itse tehdä sen puolesta.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Elämäkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 1-2

Työtapojen valinnassa on oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä luoda turvallinen ja avoin psyykinen ja sosiaalinen oppimisympäristö, jossa oppilas kokee tulevansa kuulluksi ja arvostetuksi. Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesäätelytaitojen kehittämistä. Fyysistä oppimisympäristöä kehitetään erilaiset oppimisen ja työskentelemisen tavat huomioivaksi ja joustavasti muunneltavaksi. Yhteisiä, opettajan ohjaamia tutkimuskeskusteluja rikastetaan toiminnallisilla aktiviteeteilla, saduilla, kertomuksilla, leikeillä, musiikilla, kuvataiteella ja draamalla. Toiminnassa otetaan huomioon lasten elinympäristön digitalisoituminen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 1-2

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa oppilaan osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Elämäkatsomustietä oppiaineena tukee oppilaan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja rakentaa omaa katsomuksellista identiteettiä yhdessä muiden kanssa. Ohjausta ja tukea tarvitaan erityisesti vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittämiseen. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet otetaan huomioon työtapojen valinnassa.

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolinen palaute rakentuu osaksi työskentelyä ja yhteisiä keskusteluja. Se tukee ja vahvistaa oppilaiden osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Palaute ohjaa oppilaita yhteistyötaitoissa ja rohkaisee ilmaisemaan ajatuksiaan. Opetuksessa annetaan tilaa ja oppilaita kannustetaan ihmettelyyn, kysymiseen sekä omien mielipiteiden perusteluun ja toisten näkemysten kuunteluun. Monipuoliset työtavat luovat oppilaille mahdollisuuksia osoittaa ja itse huomata edistymistään ja osaamistaan.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita elämäkatsomustiedossa ovat

- edistyminen lähiympäristön katsomuksellisten ilmiöiden tunnistamisessa ja nimeämisessä
- edistyminen ryhmässä toimimisen taidoissa
- edistyminen ajatusten ilmaisemisessa ja toisten kuuntelemisessa.

Keskeistä arvioinnissa on nostaa esiin lapsen vahvuuksia. Palaute on yksinkertaista ja lapsen ikätason mukaista, esim. peukutus, hymiöt, symbolit ja selkeät kommentit. Vanhemmille palaute annetaan Wilma-viesteinä, vanhempien tapaamisissa ja mahdollisesti todistuksessa.

13.4.8 Musiikki

Oppiaineen tehtävä

Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminoissa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliaista suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta. Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä.

Vuosiluokkien 1-2 musiikin opetuksessa oppilaat voivat yhdessä havaita ja kokea, kuinka jokainen on musiikissa ainutlaatuinen ja kuinka musiikillinen toiminta luo parhaimmillaan iloa ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Musiikin opetus tukee kinesteettisen ja auditiivisen hahmottamiskyvyn, terveen äänenkäytön sekä myönteisen musiikkisuhteen kehittymistä. Musiikkikäsitteiden ja ilmaisukeinojen oppimisen perustana ovat laulamisen, soittamisen, säveltämisen, musiikkiliikunnan ja kuuntelun yhteydessä saadut kokemukset ja niistä keskusteleminen. Oppilaiden luovaa musiikillista ajattelua sekä esteettistä ja musiikillista ymmärrystä edistetään luomalla tilanteita, joissa oppilaat voivat suunnitella ja toteuttaa erilaisia äänikokonaisuuksia sekä käyttää mielikuvitustaan ja kekseliäisyyttään yksin tai yhdessä muiden kanssa. Musiikillinen toiminta liittyy luontevasti ehyttävään opiskeluun koulun arjessa ja juhlassa.

Musiikin oppimisen perusta ja arvot lähtevät käsityksestä, että oppilas on ainutlaatuinen ja hänellä on oikeus hyvään ja tasapuoliseen opetukseen. Musiikin ominta sisältöä ovat myös opetussuunnitelman perusarvot: totuus, hyvyys ja kauneus. Musiikki kehittää erityisesti kulttuurista osaamista, monilukutaitoa, osallistumista ja ajattelutaitoja.

Musiikissa on olennaista, että oppilaalla on aktiivinen ja vastuullinen rooli. Onnistumisen kokemukset ja oppimisen ilo vahvistavat positiivista minäkuvaa, samalla kyky arvioida omaa osaamista tulee luontevaksi osaksi oppimista. Musiikki tukee oppilaan omien taitojen kehittymisen rinnalla myös sosiaalisten taitojen oppimista.

Musiikissa keskeistä on vuorovaikutteisuus. Musiikin työtavat ovat prosessiluonteisia, ongelmanratkaisua ja yhdessä oppimista. Toiminnallinen oppiminen on musiikissa luontaista, siinä opitaan kokemalla ja tekemällä. Erityisen tärkeää on tukea oppilaan persoonallisia vahvuuksia.

Tavoitteita vastaavien laitteiden, soittimien ja muun oppimisympäristön tulee olla tasapuolisesti kaikkien käytössä ja saatavilla.

1. luokka

Musiikin opetuksen tavoitteet ja sisällöt 1. vuosiluokalla

Nimetään peruskäsitteistä rytmi ja melodia. Laulamissa kannustetaan rohkeaan ja ilmeikkääseen äänenkäyttöön ja laajennetaan ohjelmisto. Oppilas toimii musiikillisen ryhmän jäsenenä ja on mukana luomassa myönteistä yhteishenkeä. Musiikin osallisuus toteutuu yhteisesti musisoiden eli laulaen, soittaen, kuunnellen, liikkuen, improvisoiden ja keksien.

Opetuksessa keskitytään peruskäsitteiden taso (korkea - matala), kesto (lyhyt - pitkä), voima (hiljainen - voimakas) ja väri (vaalea - tumma) hahmottamiseen. Laulamissa tavoitteena on luontevan hengityksen ja äänenkäytön harjoittaminen ikäkauteen sopivien laulujen, leikkien ja lorujen avulla. Soittamisessa käytetään omaa kehoa sekä rytmisoittimia, esim. kaiku- ja soolo-tutti -tehtävissä. Opetuksessa annetaan tilaa oppilaiden omille musiikillisille ideoille ja improvisoinnille käyttäen äänellisiä, liikkunnallisia, kuvallisia, teknologisia tai muita ilmaisukeinoja.

Opetuksessa innostetaan oppilasta tutustumaan ja arvostamaan omaa sekä muiden musiikillista kulttuuriperintöä leikkien, laulaen, liikkuen ja kuunnellen. Oppilas ymmärtää, että musiikkia voidaan pukea eri tavoin kuvalliseen muotoon, esim. kuva- tai värisymbolein.

Musiikin opetuksessa tarjotaan oppilaalle esteettisesti nautinnollisia elämyksiä, joiden kautta lapsi oppii käsittelemään ja hallitsemaan omia tunteitaan (ääni- ja musiikkisadut sekä oman musiikin kuuntelu ja tarkastelu). Musiikin kuuntelussa edetään hiljaisuudesta aktiiviseen kuunteluun. Oppilasta ohjataan toimimaan vastuullisesti musisoinnissa.

Opetuksessa ohjataan oppilasta virittäytymään musiikilliseen ilmapiiriin, jossa hän kokee oppivansa uutta. Samalla häntä autetaan ymmärtämään ja tiedostamaan harjoituksen merkitys halutun lopputuloksen saavuttamiseksi.

2. luokka

Musiikin opetuksen tavoitteet ja sisällöt 2. vuosiluokalla

Oppilas toimii vastuullisesti ryhmän jäsenenä, ottaa toiset huomioon ja arvostaa omaa ja muiden tekemistä. Edelleen keskitytään laulamiseen, soittamiseen, kuuntelemiseen, liikkumiseen, improvisoimiseen ja keksimiseen. Opetellaan myös kuuntelemaan omaa suoritusta ja sen suhdetta kokonaisuuteen.

Soitinvalikoimaan lisätään laattasoittimia sekä 5-kielinen kantele. Oppilaita rohkaistaan musiikillisten ideoiden ja improvisoinnin suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Opetellaan ymmärtämään musiikin merkintätapojen peruseräiteitä musisoinnin yhteydessä. Opetuksessa tutustutaan musiikilliseen juhla-perinteeseen, esim. itsenäisyyspäivä ja joulun. Tutustutaan alustavasti nuotinlukuun ja nuotintamiseen.

Musiikin opetuksessa tarjotaan oppilaalle esteettisesti nautinnollisia elämyksiä, joiden kautta hän oppii käsittelemään ja hallitsemaan omia tunteitaan esim. ääni- ja musiikkisadut sekä oman ja yhteisen musiikin kuuntelu ja tarkastelu. Opetellaan keskittynyttä kuuntelua ja etsitään musiikin elementtejä. Opitaan ilmaisemaan kuuntelukokemuksia verbaalisesti, kuvallisesti ja liikkeen avulla.

Opetuksessa ohjataan oppilasta asettamaan toiminnalleen tavoitteita, harjoittelemaan tavoitteiden suuntaisesti ja arvioimaan omia tuotoksiaan.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet musiikissa vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolisia ja joustavia musiikin opiskelukokonaisuuksia, joissa musiikin opetuksen erilaiset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusiointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita kehittämään musiikillisia taitojaan. Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 1-2

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Niiden pohjalta tehdään mm. työtapoja, erilaisten välineiden käyttöä ja oppilaiden ryhmittelyä koskevat ratkaisut niin, että myös oppilaita kuullaan. Musiikin opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteismusiointin tilanteita ja vahvistetaan näin oppilaan yhteistyötaitoja, itsetuntoa ja oma-aloitteellisuutta.

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi musiikissa on välitöntä, oppilaita ohjaavaa ja rohkaisevaa. Oppilaalle annetaan **rakentavaa** palautetta ja mahdollisuuksia oman ja ryhmän arviointiin siten, että se kannustaa yrittämiseen ja opittavien taitojen harjoittamiseen. Erityistä huomiota **oppimistilanteessa** kiinnitetään musiikillisten yhteistyötaitojen ja musisointitaitojen edistymiseen. **Alkuopetuksessa erityisen tärkeää on lyhyet, konkreettiset tavoitteet ja niiden mukainen arviointi. Lasta ohjataan jo 1. luokalta lähtien itsearviointiin.**

Keskeistä arvioinnissa on nostaa esiin lapsen vahvuuksia sekä rohkaista ilmaisemaan itseään musiikillisesti. Palaute on yksinkertaista ja lapsen ikätason mukaista, esim. peukutus, hymiöt, symbolit ja selkeät kommentit. Vanhemmille palaute annetaan Wilma-viesteinä, vanhempien tapaamisissa ja mahdollisesti todistuksessa.

13.4.9 Kuvataide

Oppiaineen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteettien rakentamista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Oppilaiden omat kokemukset, mielikuvitus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kuvataiteen opetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Oppilaille tarjotaan tapoja arvottaa todellisuutta ja vaikuttaa siihen. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistamalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Kuvataiteen opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille toimijuudelle.

Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaat tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

Vuosiluokilla 1-2 luodaan perustaa oppilaiden omakohtaiselle suhteelle kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin. Ilmaisun taitojen ja esteettisten valmiuksien kehittymistä tuetaan eri aistien ja koko kehon yhteistyöllä. Oppilaita ohjataan käyttämään mielikuvia, kuvataiteen käsitteistöä ja kuvallisen tuottamisen keinoja. Opetuksessa hyödynnetään toiminnallisuutta ja leikinomaisuutta. Oppilaita kannustetaan pitkäjänteiseen taideoppimiseen. Kuvien tuottamista ja tulkintaa harjoitellaan myös tieto- ja viestintäteknologian ja verkkoympäristöjen avulla. Opetuksessa rohkaistaan toimimaan yhdessä, jakamaan kokemuksia sekä vastaanottamaan ja antamaan palautetta kuvallisesta työskentelystä.

Kuvataiteen oppimisen perusta ja arvot lähtevät käsityksestä, että oppilas on ainutlaatuinen ja hänellä on oikeus hyvään ja tasapuoliseen opetukseen. Kuvataiteen ominta sisältöä ovat myös opetussuunnitelman perusarvot totuus, hyvyys ja kauneus. Kuvataide kehittää erityisesti kulttuurista osaamista, monilukutaitoa, osallistumista ja ajattelutaitoja.

Kuvataiteessa oppilaalla on aktiivinen ja vastuullinen rooli. Taiteen tekeminen ja kokeminen muokkaavat omaa identiteettiä ja ihmiskäsitystä ja maailmankuvaa. Onnistumisen kokemukset ja oppimisen ilo vahvistavat positiivista minäkuvaa. Samalla kyky arvioida omaa osaamista tulee luontevaksi osaksi oppimista. Kuvataide tukee oppilaan omien taitojen kehittymisen rinnalla myös sosiaalisten taitojen oppimista. Oppilas tutkii ja muovaa suhdetta itseensä, muihin ihmisiin, yhteiskuntaan ja luontoon.

Paikallisesti päätettävät asiat

- mitkä ovat kuvataiteen tavoitteet ja keskeiset sisällöt vuosiluokalla 1 ja vuosiluokalla 2

- mitkä ovat kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyvät mahdolliset erityispiirteet vuosiluokkakokonaisuudessa 1-2.

1. luokka

Kuvataiteen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 1. vuosiluokalle

Taiteen, ympäristön ja visuaalisen kulttuurin havainnointi

Oppilas havainnoi omaa kehoaan ja persoonaansa. Hän tarkastelee ja tunnistaa omaan lähiluontoon ja rakennettuun ympäristöön liittyviä asioita moniaistisesti ja kuvia tekemällä.

Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Ihmettelyle, oivaltamiselle, uuden löytämiselle ja keksimiselle, mielikuvitukselle sekä oppimisen ilolle on tilaa.

Havaintojen sanallistaminen

Oppilas perustelee näkemyksiään ja ilmaisee ajatuksiaan ja tunteitaan. Oppilaita kannustetaan kysymään ja kuuntelemaan, tekemään tarkkoja havaintoja, etsimään tietoa sekä tuottamaan ja kehittämään yhdessä ideoita ja esittämään työnsä tuloksia.

Kuvataide ja muut ilmaisutavat

Oppilas ilmaisee itseään, tunteitaan ja itselleen merkityksellisiä asioita monipuolisia esittämisen tapoja käyttäen. Oppilasta kannustetaan nauttimaan käden ja koko kehon taitojen kehittymisestä ja harjoittelemaan monenlaista esiintymistä. Mielikuvitus, kekseliäisyys ja ilmaisutaidot kehittyvät muunmuassa leikkien, seikkailujen, musiikin, draaman, saduttamisen, mediaesitysten, kuvallisen ja käsityöllisen ilmaisen sekä rakentelun ja muiden kädentöiden keinoin.

Materiaalit ja tekniikat

Piirustuksessa oppilas käyttää erilaisia piirtimiä, esim. lyijykynää, hiiltä, tusseja, liituvärejä ja digitaalisia välineitä. Grafiikassa tehdään yksinkertaista painantaa (esim. koho-, kaavio- ja leimasinpainanta sekä laattavedokset).

Oppilas maalaa peiteväreillä ja vesiväreillä ja harjoittelee erilaisia sivellintekniikoita. Oppilas muovailee ja rakentelee erilaisilla materiaaleilla (esim. muovailuvaha, savi, erilaiset massat, lumi, rautalanka, erilainen romutavara).

Oppilas osaa ottaa valokuvia ja videokuvaa ja tallentaa ne tietokoneelle sekä harjoittelee kuvankäsittelyn ja editoinnin alkeita.

Kulttuurien moninaisuus ja kestävä kehitys

Oppilas ilmaisee taiteen avulla omaa persoonaansa ja elämänpiiriään. Oppilas tutustuu taiteen avulla muissa kulttuureissa elävien lasten elämään.

Oppilasta ohjataan kriittiseen kuluttajuuteen ja mietitään mitä taloudellisuus, kohtuullisuus ja ympäristön huomioon ottaminen tarkoittavat oppilaan valinnoissa ja toiminnassa. Oppilaiden kanssa pohditaan, mitä heille merkitsee oikeudenmukainen ja kestävä tulevaisuus omassa maassa ja maailmassa ja mitä he voivat itse tehdä sen puolesta.

Hyvän osaamisen kriteerit 1. luokalla

Oppilas

- osaa tehdä havaintoja ja kertoa niistä
- ilmaisee itseään erilaisin kuvallisin keinoin
- osaa käyttää erilaisia piirustus- ja maalausvälineitä.

2. luokka

Kuvataiteen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 2. vuosiluokalle

Pitkäjänteinen työskentely

Oppilas suunnittelee työprosessiaan ja toteuttaa yhdessä muiden kanssa kuvallisia projekteja. Opettaja kannustaa oppilasta kiireettömään ja keskittyneeseen työskentelyyn. Yhdessä pohditaan, milloin työssä on onnistuttu ja mistä sen tietää.

Kuvallisen vaikuttamisen keinot

Tarkastellaan kuvien vaikuttamisen keinoja. Oppilas tiedostaa kuvien vaikutustapoja ja tunnistaa niiden herättämiä tuntemuksia. Oppilasta ohjataan pohtimaan kuvitteellisen ja todellisen maailman suhdetta. Jokaisella kuvalla on tekijänsä ja tarkoituksensa. Oppilas tutustuu uutis- ja mainoskuviin. Opitaan tarkastelemaan mainontaa ja median vaikutuksia.

Oppilaita rohkaistaan myös kyseenalaistamaan kuvista havaitsemiaan asioita, koska kuvat voivat olla joskus ristiriitaisia ja tulkinnanvaraisia.

Kuvataiteen käsitteistö ja kuvatyypit

Oppilas tunnistaa pää- ja välivärit sekä lämpimät ja kylmät värit sekä tutustuu sommittelun ja symboliikan alkeisiin. Oppilas osaa syvyyksivaikutelman luomisen esim. kokoerojen avulla ja harjoittelee ihmisen mittasuhteita. Oppilas tarkastelee erilaisia kuvatyyppejä (esim. kollaasit, ornamentit). Oppilas erottaa toisistaan toden ja fiktion kuvassa, mainos- ja uutiskuvan sekä muita kuvatyyppejä.

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

Oppilas tutustuu lähiympäristönsä arkkitehtuuriin ja muotoiluun. Vierailaan oman paikkakunnan museoissa ja taidenäyttelyissä mahdollisuuksien mukaan. Yhteistyö huoltajien ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa rikastaa työskentelyä. Tärkeää on pohtia yhdessä, miten omaan ympäristöön ja sen kulttuuriin voi vaikuttaa.

Oppilasta innostetaan tekemään kuvia omasta elinympäristöstä vierailujen pohjalta. Hän muokkaa elämykset ja kokemukset kuviksi.

Visuaalisen kulttuurin arvomaailma

Opettaja ohjaa oppilasta löytämään taiteesta samaistumiskohteita ja arvoja (hyvyys, totuus ja kauneus) sekä hahmottamaan omaan elämänpiiriin liittyviä arvoja.

Inspiraation lähteitä haetaan oppilaan omasta lähiympäristöstä ja elämänpiiristä. Oppilasta rohkaistaan arvostamaan omaa työtään ja kädenjälkeään. Oppilas tutustuu myös muiden oppilaiden töihin ja harjoittelee rakentavan palautteen antamista.

Hyvän osaamisen kriteerit 2. luokalla

Oppilas

- osaa etsiä tietoa visuaalisesta ympäristöstä
- ideoi työskentelyään yksin ja yhdessä muiden kanssa
- tunnistaa erilaisia kuvan vaikutustapoja
- pystyy toteuttamaan kokonaisen prosessin (suunnittelu, toteutus, arviointi).

Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet kuvataiteessa vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen. Opetustilanteissa luodaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri. Pedagogisilla ratkaisuilla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä tutkivaa sekä tavoitteellista taideoppimista. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisuuden tarpeet ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä.

Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Vuosiluokilla 1-2 innostetaan leikinomaiseen kokeiluun, tieto- ja viestintäteknologian käyttöön sekä taiteiden väliseen toimintaan. Opetustilanteet toteutetaan kouluympäristön lisäksi erilaisissa rakennetuissa ympäristöissä, luonnonympäristöissä ja verkkoympäristöissä.

Kuvataiteen työtavat ovat prosessiluonteisia, ongelmanratkaisua ja yhdessä oppimista. Toiminnallinen oppiminen on kuvataiteessa luontaista, opitaan kokemalla ja tekemällä. Erityisen tärkeää on tukea oppilaan persoonallisia vahvuuksia.

Monipuolinen kuvataiteen opetus innostaa lasta jo alkuopetuksessa ilmaisemaan itseään ja omia tuntemuksiaan. Taideoppiminen on sekä yksilöllistä että yhteisöllistä. Lapsi saa mahdollisuuden oman identiteetin rakentamiseen ja osallistumiseen. Turvallinen oppimisympäristö ja -kulttuuri tukevat lapsen itseilmaisua ja hyvinvointia. Kotiseudun havainnointi ja sen kuvallistaminen ovat tärkeitä jo alaluokilla.

Lapsi oppii leikinomaisesti, tekemällä ja kokeilemalla; kaikkia aisteja käyttäen. Tieto- ja viestintäteknologian käyttö sekä poikkitaiteelliset projektit ovat olennaisia taideaineiden alkuopetuksessa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kuvataiteessa vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Taideoppimisen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukee oppilaan identiteetin rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Taideoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuuhan rohkaiseva ilmapiiri, jossa oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea. Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvittaessa erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisissa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä. Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä voidaan hyödyntää esimerkiksi leikinomaisuutta, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia.

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 1-2

Arviointi kuvataiteessa vuosiluokalla 1-2

Oppimisen arviointi ja siihen perustuva palaute kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Palautteella tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Oppilasta ohjataan omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppimisen arviointi kohdistuu kaikkiin opetuksen tavoitteissa määriteltyihin taideoppimisen ulottuvuuksiin.

Antaessaan kuvataiteen sanallista arviota tai arvosanaa opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määriteltessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää kuvataiteen valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä havainnoida oppilaan edistymistä kuvien tuottamiseen, vastaanottamiseen ja tulkitsemiseen liittyvien taitojen kehittämisessä.

Oppilas arvioi sanallisesti omia ja muiden töitä. Keskustellaan pareittain, ryhmässä tai opettajan kanssa. Arviointi voidaan antaa myös tekstinä esimerkiksi kirjeen tai ajatuskuvan muodossa. Palaute huoltajille annetaan vähintään kaksi kertaa lukuvuodessa. Arvioinnit on hyvä liittää portfolioon.

13.4.10 Käsiyö

Oppiaineen tehtävä

Käsiyön oppiaineen tehtävänä on ohjata oppilaita kokonaiseen käsiyöprosessin hallintaan. Käsiyö on monimateriaalinen oppiaine, jossa toteutetaan käsiyöilmaisuuhan, muotoiluun ja teknologiaan perustuvaa toimintaa. Tähän kuuluu tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsiyöprosessin arviointi. Käsiyön tekeminen on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa toimintaa ja siinä toteutetaan ennakkoluulottomasti erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä sekä valmistusmenetelmällisiä ratkaisuja. Käsiyössä opetellaan kuvien tuottamista, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologisia sovelluksia sekä käyttämään oppittuja tietoja ja taitoja arjessa. Käsiyössä kehitetään oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista. Opetuksella vahvistetaan edellytyksiä monipuoliseen työskentelyyn. Käsiyön merkitys on pitkäjänteisessä ja innovatiivisessa työskentelyprosessissa sekä itsetuntoa vahvistavassa, mielihyvää tuottavassa kokemuksessa.

Opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita ja korostetaan yhteisöllistä toimintaa. Käsiyössä lähtökohtana on erilaisten laaja-alaisten teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu oppiainerajat luontevasti ylittäen. Ympäröivän materiaallisen maailman tuntemus luo perustaa kestäväälle elämäntavalle ja kehitykselle. Tähän sisältyy myös oppilaiden oma elämämpiiri, paikallinen kulttuuriperintö sekä yhteisön kulttuurinen moninaisuus. Käsiyö kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osaavia ja riitteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään tekijöinä ja joilla on taito käsiyöilmaisuuhan sekä halu ylläpitää ja kehittää käsiyökulttuuria.

Vuosiluokilla 1-2 käsiyön tehtävänä on mahdollistaa oppilaiden käsiyön ilmaisun, suunnittelun ja tekemisen tietojen ja taitojen kehittyminen sekä kokemusten kartoittaminen. Oppilaita rohkaistaan ja ohjataan toimimaan käsiyön suunnittelujoina ja valmistajina sekä käyttämään siinä erilaisia materiaaleja. Käsiyö kehittää keskittymiskykyä ja aloitteellisuutta. Se kannustaa arvostamaan omaa ja toisten työtä ja työskentelyä. Käsiyössä oppilas harjaantuu arvostamaan ja arvioimaan omaa ja toisten työtä. Käsiyön kasvatus tehtävä on ohjata oppilaita ymmärtämään kulttuurin moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta.

Käsiyössä oppilas saa onnistumisen kokemuksia ja kokee mielihyvää oppiessaan uutta. Harjoitellaan työskentelemään pitkäjänteisesti yksin ja ryhmässä. Käsiyö edistää motorisia taitoja, luovuutta, hahmottamista ja suunnitteluosaamista.

1. luokka

Käsiyön opetuksen tavoitteet ja sisällöt 1. vuosiluokalla

Käsiyö oppiaineena rohkaisee oppilasta kiinnostumaan ja innostumaan käsin tekemisestä sekä herättää uteliaisuutta keksivään ja kokeilevaan käsiyöhön. Opetuksen tavoitteena ohjata oppilas kokonaiseen käsiyöprosessiin ja esittämään omia ideoitaan kuvallisesti sekä kertomaan käsiyön tekemisestä ja valmiista tuotteesta. Oppilasta ohjataan suunnittelemaan ja valmistamaan käsiyötuotteita tai teoksia luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihinsa ikätasonsa mukaisesti. Opastetaan oppilasta tutustumaan moniin erilaisiin materiaaleihin ja niiden työstämiseen sekä ohjataan toimimaan vastuuntuntoisesti ja turvallisesti. Opetus tukee oppilaan itsetunnon kehittymistä käsiyössä onnistumisen, oivaltamisen ja keksimisen kokemusten kautta.

Oppilas suunnittelee työnsä sovitussa puitteissa. Lähtökohtana voi olla muoto, väri tai pinta. Suunnittelussa korostuu oppilaan oma kokemusmaailma, mielikuvitus, tunteet ja tarinat. Ideoinnissa käytetään apuna erilaisia visuaalisia ja materiaalisia keinoja. Oppilas pohtii säilyttämistä käsityön avulla. Käsityössä kokeillaan eri materiaaleja, esimerkiksi puuta, metallia, muovia, kuituja, lankaa ja kangasta. Harjoitellaan liittämistä, leikkaamista, yhdistämistä, muokkaamista, työstämistä ja viimeistelyä. Oppilas tutustuu käsityöperinteeseen ja tutkii myös nykyisiä käsityötapoja ja -materiaaleja. Oppilasta kannustetaan arvostamaan käsityöaitoja, -tuotteita ja käsityöntekijöitä. Työskentelyssä hyödynnetään myös käytettyä ja käyttökelpoista materiaalia uuteen työhön. Tavoitteena on työskennellä turvallisesti sekä kokea käsityön iloa yksin ja yhdessä muiden kanssa. Käsityössä tutustutaan tieto- ja viestintätekniikan mahdollisuuksiin dokumentoinnissa. Oppilas käyttää erilaisia tapoja arvioida käsityötä ja tekee itsearviointia sekä opettelee palautteen vastaanottamista ja antamista.

2. luokka

Käsityön opetuksen tavoitteet ja sisällöt 2. vuosiluokalla

Käsityö oppiaineena rohkaisee oppilasta kiinnostumaan ja innostumaan käsin tekemisestä sekä herättää uteliaisuutta keksivään ja kokeilevaan käsityöhön. Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta kokonaiseen käsityöprosessiin ja esittämään omia ideoitaan kuvallisesti sekä kertomaan käsityön tekemisestä ja valmiista tuotteesta. Ohjataan suunnittelemaan ja valmistamaan käsityötuotteita tai teoksia luottaen oppilaan omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihinsa ikätasonsa mukaisesti. Opastetaan oppilasta tutustumaan moniin erilaisiin materiaaleihin ja niiden työstämiseen sekä ohjataan toimimaan vastuuntuntoisesti ja turvallisesti. Opetus tukee oppilaan itsetunnon kehittymistä käsityössä onnistumisen, oivaltamisen ja keksimisen kokemusten kautta.

Oppilas tutkii liikettä ja tasapainoa sekä tutustuu rakennettuun ja luonnonympäristöön. Oppilas pohtii suojautumista käsityön avulla. Oppilas etsii tietoa eri aistien ja tieto- ja viestintätekniikan avulla. Käsityössä tutustutaan erilaisiin käsityövälineisiin ja -laitteisiin sekä kokeillaan työtapoja ja materiaaleja tarkoituksenmukaisella tavalla. Oppilasta ohjataan suunnittelemaan käsityöprosessinsa ja työstämään suunnitelmaansa kokeilujen pohjalta omien edellytystensä mukaisesti. Oppilas harjoittelee liittämistä, leikkaamista, yhdistämistä, muokkaamista, työstämistä ja viimeistelyä sekä hyödyntää oppittuja taitoja käsityötuotteiden ja -teosten valmistuksessa. Oppilas tutustuu tieto- ja viestintätekniikan mahdollisuuksiin ideoinnissa ja dokumentoinnissa sekä käyttää erilaisia tapoja arvioida käsityötä ja tekee sekä itse- että vertaisarviointia sekä opettelee palautteen vastaanottamista ja antamista.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet käsityössä vuosiluokalla 1-2

Oppimisympäristö tukee käsityön toiminnallisuutta ja vuorovaikutusta opettajan, vertaisryhmän sekä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Asianmukaiset ja turvalliset tilat, työvälineet ja materiaalit edistävät tavoitteiden saavuttamista. Oppilaita innostetaan havainnoimaan ja käyttämään havaintojaan käsityötaitojen osana sekä vaikuttamaan ympäristöönsä. Työtapojen valinnoilla oppilaita kannustetaan osallisuuteen, aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen. Ohjatun suunnittelun ja tekemisen tukena hyödynnetään mielikuvitusta, tarinoita, draamaa, leikkiä, pelejä sekä luonnon- ja rakennettua ympäristöä. Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityössä vuosiluokilla 1-2

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä on luoda pedagogisesti erilaisia työtapoja ja vuorovaikutustilanteita, joilla tuetaan sekä yksilöllistä käsityötaitojen oppimista ja suunnittelua että yhteisöllistä työskentelyä. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet sekä tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien materiaalien, työtapojen ja oppimistehtävien valinnassa. Käsityön toiminnallinen oppiminen edellyttää riittävästi aikaa, tilaa ja ohjausta.

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi käsityössä vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arvioinnissa kiinnitetään huomiota myönteisen palautteen antamiseen ja kannustamiseen sekä työskentelyn aikana että prosessin lopussa. Monipuolisella arvioinnilla ja palautteella tuetaan laaja-alaisen käsityötiedon ja -taidon kehittymistä. Oppilaille annetaan erilaisia tapoja osoittaa edistymistään ja kannustetaan omien vahvuuksien ylläpitämiseen sekä kehittymässä olevien taitojen harjoitteluun. Ryhmän työskentelyä ja tuotosta voidaan esitellä ja arvioida yhdessä, jolloin oppilaat oppivat esiintymistä ja toisten työskentelyn arvostamista. Arviointi kohdistuu kokonaiseen käsityöprosessiin ja eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä, joka todentaa oppilaiden edistymistä ja käsityöllisen osaamisen tasoa. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita käsityössä ovat

- edistyminen työskentelyn sujuvuudessa
- edistyminen suunnittelun, tekemisen ja arvioinnin taidoissa
- edistyminen tavoitteellisessa toiminnassa
- edistyminen kekseliäiden ratkaisujen tuottamisessa.

Oppimista edistävä palaute on luonteeltaan laadullista ja kuvailevaa. Edistävän palautteen tulee auttaa oppilaita hahmottamaan ja ymmärtämään, mitä heidän on tarkoitus oppia, mitä he ovat jo oppineet, miten he voivat edistää omaa oppimistaan ja parantaa suoriutumistaan. Oppilaat tekevät itsearviointia ja vertaisarviointia. Huoltajat saavat palautetta Wilma-viestien muodossa ja vanhempainvarteissa.

13.4.11 Liikunta

Oppiaineen tehtävä

Liikunnanopetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Oppiaineessa tärkeitä ovat yksittäisiin liikuntatunteihin liittyvät positiiviset kokemukset ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen. Oppitunneilla korostuvat kehollisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhdessä tekeminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurista moninaisuutta. Opetus on turvallista, ja se perustuu eri vuodenaikojen ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti. Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestävään toimintaan ja oppimisilmapiiriin.

Liikunnassa oppilaat kasvavat liikkumaan ja liikunnan avulla. Liikkumaan kasvamisen osatekijöitä ovat oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen fyysisesti aktiivinen toiminta, motoristen perustaitojen oppiminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoittelu. Oppilaat saavat tietoa ja taitoja erilaisissa liikuntatilanteissa toimimiseen. Liikunnan avulla kasvamiseen kuuluu toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksen kehittyminen. Liikunta tarjoaa mahdollisuuksia iloon, keholliseen ilmaisuun, osallisuuteen, sosiaalisuuteen, rentoutumiseen, leikinomaiseen kisailuun ja ponnisteluun sekä toisten auttamiseen. Liikunnassa oppilas saa valmiuksia terveytensä edistämiseen.

"Liikutaan yhdessä leikkien."

Vuosiluokilla 1-2 opetuksen pääpaino on havaintomotoristen taitojen ja motoristen perustaitojen oppimisessa, yhdessä tekemisessä ja sosiaalisten taitojen kehittämisessä sekä liikuntaan liittyvien myönteisten kokemusten vahvistamisessa. Opetus tukee oppilaita auttamalla heitä kohtaamaan emotionaalisesti vaihtelevia tilanteita. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden mielikuvitusta ja omia oivalluksia.

1. luokka**Liikunnan opetuksen tavoitteet ja sisällöt 1. vuosiluokalla**

Opetuksessa kannustetaan oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen eri alustoilla vuodenaikojen mukaan. Liikutaan leikkien eri perusliikuntamuodoissa. Opetuksen tavoitteena on rohkaista oppilasta kokeilemaan itsenäisesti ja yhteisesti uusia, erilaisia liikuntatehtäviä sekä ilmaisemaan itseään liikunnan avulla. Oppilas harjaantuu liikkumaan turvallisesti erilaisissa ympäristöissä erilaisilla välineillä ja telineillä sekä tutustuu vesiliikuntaan ja alkeisuintiin.

Tuetaan oppilasta sosiaalisessa toimintakyvyssä hallitsemaan erilaisia tunnetiloja. Edistetään yhdessä tekemisen taitoja, kuten yhdessä sovittujen sääntöjen noudattamista, ohjaamalla oppilasta ottamaan vastuuta pelien ja leikkien onnistumisesta. Ohjataan oppilasta myönteisen minäkäsityksen kehittämisessä. Rohkaistaan oppilasta kokeilemaan oman toimintakykynsä rajoja. Varmistetaan myönteisiä liikuntakokemuksia.

Opetukseen sisältyy paljon fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan leikkejä ja tehtäviä sekä liikuntamuotoja, joissa harjoitellaan tasapaino- ja liikkumistaitoja perusliikuntamuodoissa ja välineenkäsittelytaitoja erilaisissa oppimisympäristöissä. Kehonhallintaa edistetään käyttämällä tehtäviä, joissa harjaannutetaan kehonhahmotusta, ilmaisuja ja rytmin mukaan liikkumista. Tutustutaan monipuolisiin ja turvallisiin tehtäviin liikkumiseen sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina eri oppimisympäristöissä. Vesiliikunta ja uinti kuuluvat liikunnan opetukseen.

Opetus sisältää liikunnallisia sääntöleikkejä, tehtäviä ja pelejä, joissa oppilaat toimivat yhteistyössä muiden kanssa ja saavat kokemuksia muiden auttamisesta. Opetukseen valitaan iloa ja virkistystä tuottavia leikkejä ja tehtäviä, joissa koetaan onnistumisia sekä kohdataan tuetusti emotionaalisesti vaihtelevia tilanteita kuten leikeissä tai peleissä koetut tilanteet.

2. luokka**Liikunnan opetuksen tavoitteet ja sisällöt 2. vuosiluokalla**

Vahvistetaan oppilaan liikunnan iloa ja onnistumisen kokemuksia. Varmistetaan, että kuljetaan asetettujen tavoitteiden suunnassa. Liikutaan leikkien eri perusliikuntamuodoissa erilaisilla alustoilla vuodenaikojen mukaan. Opetuksen tavoitteena on kannustaa oppilasta kokeilemaan itsenäisesti ja yhteisesti uusia, erilaisia liikuntatehtäviä sekä ilmaisemaan itseään liikunnan avulla. Oppilaan liikkuminen turvallisesti erilaisissa ympäristöissä erilaisilla välineillä ja telineillä vahvistuu. Oppilas tutustuu vesiliikuntaan omaksuen alkeisuintaidon.

Ohjataan oppilasta hallitsemaan erilaisia tunnetiloja. Tuetaan yhdessä tekemisen taitoja, kuten yhdessä sovittujen sääntöjen noudattamista, ohjaamalla oppilasta ottamaan vastuuta pelien ja leikkien onnistumisesta. Vahvistetaan oppilaan myönteisen minäkäsityksen kehittymistä. Rohkaistaan oppilasta kokeilemaan oman toimintakykynsä rajoja.

Sisältöjen osalta vahvistetaan ja harjaannutetaan aiemmin opittuja taitoja ja asioita. Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan leikkejä ja tehtäviä sekä liikuntamuotoja, joissa harjoitellaan tasapaino- ja liikkumistaitoja perusliikuntamuodoissa ja välineenkäsittelytaitoja erilaisissa oppimisympäristöissä. Kehonhallintaa vahvistetaan käyttämällä tehtäviä, joissa harjaannutetaan kehonhahmotusta, ilmaisuja ja rytmin mukaan liikkumista. Perekäytetään monipuolisin ja turvallisin tehtäviin liikkumiseen sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina eri oppimisympäristöissä. Vesiliikunta ja uinti kuuluvat liikunnan opetukseen.

Opetuksen osana on liikunnallisia sääntöleikkejä, tehtäviä ja pelejä, joissa oppilaat toimivat yhteistyössä muiden kanssa ja saavat kokemuksia muiden auttamisesta. Opetukseen valitaan iloa ja virkistystä tuottavia leikkejä ja tehtäviä, joissa koetaan onnistumisia sekä kohdataan tuetusti emotionaalisesti vaihtelevia tilanteita kuten leikeissä tai peleissä koetut tilanteet. Koululiikunnassa koettu pätevyys lisää intoa liikuntaan myös vapaa-aikana.

Oppimisympäristöt ja työtavat**Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet liikunnassa vuosiluokalla 1-2**

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen. Opetuksessa otetaan huomioon vuodenaikat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa. Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttäytymistä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki**Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 1-2**

Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä. Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoiminen ja opetusviestinnän selkeys. Pätevyyskokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtapoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla palautteella. Vuosiluokilla 1-2 on tärkeää tunnistaa sellaiset motorisen oppimisen vaikeudet, joilla voi olla yhteyttä muihin oppimisen ongelmiin.

Oppimisen arviointi**Oppilaan oppimisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 1-2**

Oppimisen arvioinnilla tuetaan oppilaiden kasvamistalikuuntaan ja liikunnan avulla eli sen tarkoituksena on tukea fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn kehittymistä. Rakentava ja kannustava palaute tukee oppilaan myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön oppilaiden oppimisesta, työskentelystä ja edistymisestä.

Arvioinnissa pyritään tunnistamaan oppilaiden yksilölliset vahvuudet ja kehittymistarpeet sekä tukemaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet. Arviointi toteutetaan oppilaiden toimintaa ja työskentelyä havainnoimalla sekä ohjaamalla oppilaita itsearviointiin.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita liikunnassa ovat - edistyminen liikuntatilanteisiin sopivien ratkaisujen löytämisessä

- edistyminen motorisissa perustaidoissa ja niiden harjoittamisessa
- edistyminen sovituihin tehtäviin liittyvässä tarvallisessa toiminnassa
- edistyminen yhdessä työskentelyn ja itsenäisen työskentelyn taidoissa.

Käytännössä liikunnan arviointi tapahtuu usein suoraan liikuntatilanteissa. Arvioinnissa korostetaan rohkaisevaa ja rakentavaa otetta. Palautteen antamisessa kiinnitetään huomio oppilaan omiin vahvuuksiin. Oppilasta ohjataan arvioimaan omaa tekemistään myös oman ryhmän jäsenenä.

Palaute koteihin annetaan Wilma-viesteinä, vanhempaintapaamisissa, sekä todistusarvosanana. Liikunnan tekeminen näkyy koulun arjessa ja juhlissa monin tavoin: oppilaat valmistavat esityksiä koulun tilaisuuksiin ja juhliin.

13.4.12 Oppilaanohjaus

Oppiaineen tehtävä

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaiden, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että jokainen oppilas pystyy kehittämään opiskelunvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilaat oppivat tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiä ja tekemään valintansa omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan vastaten. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulun ohjaussuunnitelmassa (Liite 2 Oppilaanohjaussuunnitelma) kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjakoa sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö, koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti. Oppilaiden opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä. Opettajat hyödyntävät työssään ajantasaisista tiedoista jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista.

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeuden- mukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Oppilaanohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Vuosiluokilla 1-2 oppilaanohjaus toteutuu kiinteänä osana muuta opetusta ja koulun toimintaa. Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa. Ohjauksella edistetään oppilaiden opiskelunvalmiuksien ja -taitojen kehittymistä sekä tuetaan vähitellen kasvavaa vastuunottoa koulutyöstä sekä omista tehtävistä ja tavaroista. Oppilaiden tulee saada ohjausta tavoitteiden asettamisesta sekä kannustavaa ja ohjaavaa palautetta tavoitteiden saavuttamisesta siten, että oppimaan oppimisen taidot vahvistuvat. Oppilaanohjauksen tavoitteiden kannalta on tärkeä valita työtapa ja palautteen antamisen tapoja, jotka mahdollistavat oppilaiden myönteisen käsityksen muodostumisen itsestään oppijoina ja ryhmän jäsenenä. Oppilaita ohjataan vuorovaikutustaitojen harjoitteluun ja ryhmässä toimimiseen. Heidä kannustetaan myös osallisuuteen omassa lähiympäristössään.

Perusopetuksen alkuvaiheessa luodaan pohja kodin ja koulun yhteistyölle oppilaan ohjauksessa. Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita ja huoltajia tekemään ensimmäisiä koulutukseen liittyviä valintoja ja näkemään valintojen merkityksen tulevien opintojen kannalta. Ammatteihin ja työelämään tutustuminen aloitetaan luokan tai koulun sisäisistä tehtävistä sekä oppilaan lähipiirin ammasteista.

LUKU 14. Vuosiluokat 3-6

14.1 Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe ja vuosiluokkien 3-6 tehtävä

Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe ja vuosiluokkien 3-6 tehtävä

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa (Liite 2 Oppilaanohjaussuunnitelma).

Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe

Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe

Siirtymävaiheessa on tärkeä varmistaa opiskelun edellyttämien perustaitojen hallinta ja vahvistaa kunkin oppilaan itseluottamusta koululaisena. Oppilaita tuetaan erityisesti lukemisen, kirjoittamisen sekä matematiikan valmiuksissa ja opiskelutaidoissa. Myös itsenäisen ja ryhmässä työskentelyn taitojen kehittäminen sekä vastuullisuuteen oppiminen tulevat entistä tärkeämmiksi. Koulutyön onnistumista tuetaan yhdessä kotien kanssa. Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa koulun tarjoamasta kieliohjelmasta ja opintojen järjestelystä, alkavista uusista oppiaineista sekä mahdollisista valinnaisista tai vapaaehtoisista opinnoista. Heidän kanssaan pohditaan opiskelun asettamia vaatimuksia ja mahdollisesti uuteen ryhmään liittymistä.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen kolmannen vuosiluokan opintojen alkamista.

Vuosiluokat 3-6: Oppijana kehittyminen

Oppijana kehittyminen

Vuosiluokkien 3-6 erityisenä tehtävänä on oppimaan oppimisen taitojen kehittäminen sekä omien opiskelutapojen ja -taitojen tunnistaminen ja kehittäminen. Oppilaita rohkaistaan itsensä hyväksymiseen, omien rajojen ja oikeuksien tunnistamiseen ja puolustamiseen sekä omasta turvallisuudesta huolehtimiseen. Heidä ohjataan myös velvolluuksiensa ja vastuunsa ymmärtämiseen sekä rakentavaan mielipiteiden ilmaisuun ja vuorovaikutukseen. Minkäänlaista kiusaamista tai syrjivää käyttäytymistä ei sallita. Oppilaiden kiinnostusta eettisiin ja moraalisiin kysymyksiin hyödynnetään luomalla tilaisuuksia keskusteluun ja pohdintaan sekä osallistumisen ja vastuun ottamisen harjoitteluun. Oppilaita kannustetaan tekemään valintoja omista lähtökohdistaan, sukupuolittuneita ratkaisuja välttäen. Erityistä huomiota kiinnitetään oppilaiden ohjauksen ja tuen tarpeisiin.

Vuosiluokkien 3-6 opetuksessa vahvistetaan ja täydennetään alemmilla vuosiluokilla hankittuja perustaitoja ja opitaan uusia asioita. Oppiaineiden määrä kasvaa. Opetuksessa pyritään löytämään luontevia tilanteita eheyttämiseen. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttaminen vahvistaa oppiaineiden välistä yhteistyötä ja tarjoaa mahdollisuuksia oppilaiden ikäkaudelle tärkeiden kokemusten saamiseen. Oppimiskokonaisuuksilla voidaan lisätä työskentelyn toiminnallisuutta sekä tekemällä ja tutkimalla oppimista erilaisissa oppimisympäristöissä. Oppilaiden osuus suunnittelussa vahvistuu. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat tilaisuuksia yhdessä tekemiseen, omaan ilmaisuun sekä yhteisön kannalta hyödylliseen toimintaan.

Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe

Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe

Siirtyminen kuudennelta seitsemännelle luokalle edellyttää koulun tai koulujen henkilöstön suunnitelmallista yhteistyötä, opetuksen kannalta tarpeellisen tiedon siirtämistä sekä oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen tuntemista. Kodin ja koulun välisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu siirtymävaiheessa. Siirtymä tarkoittaa oppilaille usein uuteen ryhmään sopeutumista, uusiin opettajiin ja ympäristöön tutustumista sekä uusien työskentelytapojen ja arviointikäytäntöjen kohtaamista. Tällöin on tärkeää, että kotona ja koulussa huolehditaan oppilaiden mahdollisuudesta tuntea olonsa turvallisiksi samalla kun heitä rohkaistaan uusien asioiden kohtaamiseen. Vastuu omasta opiskelusta lisääntyy ja monet tulevaisuuteen vaikuttavat valinnat tulevat ajankohtaisiksi. Oppilaiden kuunteleminen ja arvostaminen sekä heidän osallisuutensa omista asioista ja valinnoista päättämiseen on tärkeää.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen seitsemännelle luokalle siirtymistä.

14.2 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 3-6

Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 3-6

Laaja-alaisen osaamisen yleistavoitteet on määritelty luvussa 3. Tässä tuodaan esiin, mitkä tavoitenäkökulmat painottuvat vuosiluokilla 3-6.

Laaja-alaisen osaamisen kehittämistä jatketaan systemaattisesti. Tavoitteena on, että oppilaan osaamisen kehittyminen vahvistaa edellytyksiä itsensä tuntemiseen ja arvostamiseen sekä oman identiteetin muotoutumiseen. Identiteetti rakentuu vuorovaikutuksessa toisten ihmisten ja ympäristön kanssa. Ystävyys ja hyväksytyksi tuleminen merkitys on suuri. Ikävuodet ovat erityisen otollisia myös kestävän elämäntavan omaksumiselle ja kestävän kehityksen tarpeen pohtimiselle.

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Opetuksessa vahvistetaan taitoa asettaa kysymyksiä ja hakea niihin vastauksia itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa havaintoja tehden sekä erilaisia tietolähteitä ja apuvälineitä hyödyntäen. Samalla kehittyvät oppilaiden edellytykset tunnistaa pohdittavaan asiaan liittyviä erilaisia näkökulmia ja löytää uusia oivalluksia sekä harjaantua vähitellen asioiden kriittiseen tarkasteluun. Oppilaita ohjataan huomaamaan asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä. Heitä kannustetaan kuuntelemaan toisten näkemyksiä ja samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti päättelämällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Vertaisoppimista eli parin ja ryhmän kanssa työskentelyä ja oppimiseen tähtäävää vuorovaikutusta käytetään monipuolisesti ja vahvistetaan yhdessä työskentelyn taitoja. Ajattelun taitoja harjoitellaan ongelmanratkaisu- ja päättelytehtävin sekä uteliaisuutta, mielikuvitusta, kekseliäisyyttä ja toiminnallisuutta hyödyntävin ja edistävien työskentelytapoin. Oppilaita rohkaistaan käyttämään kuvittelukykyään luoviin ratkaisuihin ja olemassa olevien rajojen ylittämiseen.

Oppimaan oppimisen taitoja vahvistetaan kaikissa opiskelutilanteissa. Oppilaita ohjataan tunnistamaan itselle luontevimmat tavat oppia ja kiinnittämään huomiota omiin opiskelutapoihin. Työn suunnittelua, tavoitteiden asettamista sekä työskentelyn ja edistymisen arviointia harjoitellaan edelleen. Oppilaita opastetaan huomaamaan säännöllisesti suoritettujen tehtävien vaikutus edistymiseen sekä tunnistamaan vahvuutensa ja kehittämistarpeensa. Heitä autetaan hahmottamaan opintoihinsa liittyviä tavoitteita ja valintoja ja kannustetaan keskustelemaan niistä huoltajiensa kanssa.

L2 Kulttuurinen osaaminen vuorovaikutus ja ilmaisu

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan sekä pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Koulutyössä tutustutaan kouluyhteisön ja kotiseudun kulttuuriin ennen ja nyt sekä kulttuuriympäristöön ja sen muutokseen ja moninaisuuteen. Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan kulttuuriperintöä ja osallistumaan uuden kulttuurin luomiseen. Heille avataan mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta ja kulttuuria. Mediakulttuurin analysointi ja median vaikutusten tunnistaminen ja pohdinta on näillä vuosiluokilla tärkeitä. Koulutyössä opitaan tuntemaan ihmisoikeuksia koskevien sopimusten merkitys yhteiskunnassa ja maailmassa; erityisesti perehdytään Lapsen oikeuksien sopimukseen. Oppilaita ohjataan ihmisoikeuksien kunnioittamiseen ja puolustamiseen.

Oppilaita kannustetaan kokeilemaan erilaisia ilmaisutapoja ja nauttimaan tekemisen ja ilmaisun ilosta. Heille järjestetään mahdollisuuksia kansainväliseen yhteistyöhön ja erilaisten toimintatapojen ja kulttuurien vertailuun. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkiellellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Vuorovaikutusta, yhteistyötä ja hyvää käytöstä harjoitellaan monipuolisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita eri näkökulmista. Koulutyössä luodaan innostavia tilaisuuksia harjaannuttua sosiaalisia taitoja, kekseliäisyyttä, suunnittelu- ja ilmaisutaitoja sekä käden taitoja. Oppilaita kannustetaan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoa ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjenhallinta

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjenhallinta

Koulutyössä oppilaille on tilaisuuksia harjoitella ajanhallintaa, hyvää käytöstä sekä muita omaan ja yhteiseen hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttavia toimintatapoja. Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta oppimisympäristön siisteydestä, viihtyisyydestä ja ilmapiiristä sekä osallistumaan kouluyhteisön yhteisten sääntöjen laadintaan ja toimintatapojen kehittämiseen. Yhteisessä työskentelyssä oppilaat voivat kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Pelien ja leikkien sekä yhteisten tehtävien yhteydessä opitaan ymmärtämään sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitys ja harjoitellaan päätöksentekoa. Tuetaan oppilaiden itsenäisen liikkumisen taitoja aiempaa laajemmalla alueella ja joukkoliikenteessä. Kiinnitetään huomiota erityisesti pyöräilykasvatukseen sekä omasta ja toisten turvallisuudesta huolehtimiseen liikenteessä. Oppilaita ohjataan asianmukaisten turva- ja suojavälineiden käyttöön ja opetetaan tuntemaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit. Yhdessä keskustellaan yksityisyyden ja henkilökohtaisten rajojen suojaamisen merkityksestä ja opitaan siihen liittyviä toimintatapoja. Koulussa harjoitellaan tarkoituksenmukaista toimintaa erilaisissa vaaratilanteissa.

Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja merkitystä. Oppilaat hankkivat tietoa teknologian kehityksestä ja vaikutuksista eri elämänalueilla ja monenlaisissa ympäristöissä. Heitä opastetaan teknologian vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön ja tarkastellaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä. Oppilaat tutustuvat

myös kestäväen kuluttamisen käytäntöihin, tutkivat jakamisen, kohtuullisuuden ja säästäväisyyden sekä talouden suunnittelun merkitystä ja harjoittelevat niitä. He saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen sekä mainonnan ja median vaikutusten kriittiseen tarkasteluun. Oppilaita ohjataan pohtimaan omia valintojaan kestäväen tulevaisuuden kannalta.

L4 Monilukutaito

L4 Monilukutaito

Oppilaita ohjataan kehittämään monilukutaitoaan ja tulkitsemaan, tuottamaan ja arvioimaan yhä moninaisempia tekstejä erilaisissa yhteyksissä ja ympäristöissä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaista tai ilmenevää tietoa. Tähän liittyvää perustaitojen ja -tekniikoiden hallintaa syvennetään. Fiktio, faktaa ja mielipiteen tarkastelua ja erottelua harjoitellaan. Oppilaita ohjataan havainnoimaan ja tulkitsemaan ympäristöön ja huomaamaan, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja että tavoitteet vaikuttavat siihen, millaisia keinoja teksteissä käytetään. Tekstit voivat esimerkiksi välittää tietoa, luoda mielikuvia tai houkuttaa ostamaan.

Monilukutaitoa vahvistetaan tarkastelemalla erilaisia tekstejä tekijän, katsojan sekä käyttöyhteyksien ja -tilanteiden näkökulmista. Oppilaita kannustetaan monipuolisille tiedon lähteille kuten suullisten, audiovisuaalisten, painettujen ja sähköisten lähteiden sekä haku- ja kirjastopalveluiden käyttöön. Samalla oppilaita ohjataan vertailemaan ja arvioimaan hakemansa tiedon soveltuvuutta. Oppilaita ohjataan omakohtaiseen työskentelyyn eri medioiden parissa, jolla tehdään näkyväksi medioiden tuottamia merkityksiä ja välittämää todellisuutta. Kriittistä lukutaitoa kehitetään oppilaille merkityksellisissä kulttuurisissa yhteyksissä. Kertominen, kuvaaminen, vertailu ja selostaminen sekä erilaiset mediaesitykset ovat tässä vaiheessa ominaisia tiedon esittämisen tapoja. Erilaisten tekstien aktiivinen lukeminen ja tuottaminen koulutyössä ja vapaa-aikana sekä teksteistä nauttiminen - niin tulkitsejan kuin tuottajan roolissa - edistää monilukutaidon kehittymistä.

L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen

L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologiaa (tv) hyödynnetään monipuolisesti eri oppiaineissa ja muussa koulutyössä ja vahvistetaan yhteisöllistä oppimista. Samalla oppilaille luodaan mahdollisuuksia etsiä, kokeilla ja käyttää omaan oppimiseen ja työskentelyyn parhaiten sopivia työtapoja ja -välineitä. Koulussa tutkitaan tieto- ja viestintäteknologian vaikutusta arkeen ja otetaan selvää sen kestävästä käyttötavoista.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Oppilaat oppivat käyttämään erilaisia laitteita, ohjelmistoja ja palveluita sekä ymmärtämään niiden käyttö- ja toimintalogiikkaa. He harjaantuvat sujuvaan tekstin tuottamiseen ja käsittelyyn eri välineillä ja oppivat myös kuvan, äänen, videon ja animaation tekemistä. Oppilaita kannustetaan toteuttamaan tv:n avulla ideoita yksin ja yhdessä toisten kanssa. Ohjelmoitua kokeillessaan oppilaat saavat kokemuksia siitä, miten teknologian toiminta riippuu ihmisen tekemistä ratkaisuksista. *Vastuullinen ja turvallinen toiminta:* Oppilaita ohjataan tv:n vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön, hyviin käytöstapoihin sekä tekijänoikeuksien peruseränteiden tuntemiseen. Koulutyössä harjoitellaan eri viestintäjärjestelmien sekä opetuskäytössä olevien yhteisöllisten palvelujen käyttöä. Oppilaat saavat tietoa ja kokemusta hyvien työasentojen ja sopivan mittaisen työjaksojen merkityksestä terveydelle. *Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely:* Oppilaat harjoittelevat etsimään tietoa useammasta eri lähteestä hakupalveluiden avulla. Heitä ohjataan hyödyntämään lähteitä oman tiedon tuottamisessa ja harjoittelemaan tiedon kriittistä arviointia. Oppilaita kannustetaan etsimään itselle sopivia ilmaisutapoja ja käyttämään tv:tä työskentelyn ja tuotosten dokumentoinnissa ja arvioinnissa. *Vuorovaikutus ja verkostoituminen:* Oppilaita ohjataan toimimaan oman roolinsa ja välineen luonteen mukaisesti sekä ottamaan vastuuta viestinnästään. Heitä ohjataan tarkastelemaan ja arvioimaan tv:n roolia vaikuttamiskeinona. Oppilaat saavat kokemuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttämisestä vuorovaikutuksessa koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa myös kansainvälisissä yhteyksissä.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Oppilaita ohjataan työskentelemään järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti ja ottamaan kasvavassa määrin vastuuta tekemisestään. Heitä rohkaistaan tunnistamaan vahvuuksiaan ja kiinnostumaan erilaisista asioista. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuun saattamisessa ja työn tulosten arvostamiseen. Koulutyössä harjoitellaan projektien toteuttamista, ryhmässä toimimista sekä yhteistyötä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Yhteisissä työskentelytilanteissa oppilaat saavat mahdollisuuden oppia vastavuoroisuutta, neuvottelutaitoja sekä ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Oppilaita rohkaistaan tuomaan vapaa-ajalla oppimaan taitoja koulutyöhön ja opettamaan niitä toisille oppilaille.

Koulutyöhön sisällytetään toimintaa, jossa oppilaat saavat kokemuksia työstä, eri ammanteista ja toisten hyväksi toimimisesta. Tällaista voi olla esimerkiksi koulun sisäinen työharjoittelu, yhteistyöhankkeet lähellä toimivien yritysten ja järjestöjen kanssa, kummitoiminta sekä vertaissovitteilu tai tukipilana toimiminen. Oppilaita kannustetaan aloitteellisuuteen ja yritteliäisyyteen ja ohjataan näkemään työn ja yrittäjyyden merkitys elämässä ja yhteiskunnassa.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestäväen tulevaisuuden rakentaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestäväen tulevaisuuden rakentaminen

Opetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Oppilaiden kanssa tutkitaan kestäväen kehitykseen, rauhaan, tasa-arvoon ja demokratiaan sekä ihmisoikeuksiin, erityisesti lasten oikeuksiin, liittyviä kysymyksiä ja tilanteita. Heidän kanssaan mietitään ja harjoitellaan käytännön tekoja, joilla itse voi vaikuttaa myönteisten muutosten puolesta. Oppilaita ohjataan näkemään median vaikutus yhteiskunnassa ja harjoittelemaan median käyttöä vaikuttamisen välineenä.

Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella yhteistyötä, ristiriitojen käsittelyä ja ratkaisujen etsimistä sekä päätöksentekoa niin omassa luokkayhteisössä ja eri opiskelutilanteissa kuin koko kouluyhteisössäkin. Vaikuttaminen ja osallistuminen sekä niistä myönteisten kokemusten saaminen lisäävät yhteisöllisyyden kokemusta koulussa. Kokemukset yhdenvertaisuudesta, osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä rakentavat luottamusta. Oppilaita innostetaan oppilaskuntatoimintaan, kerhotoimintaan ja esimerkiksi ympäristötoimintaan tai muihin koulun ja lähiyhteisön tarjoamiin toimintamuotoihin, joissa voi oppia osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja ja kasvaa vähitellen vastuun kantamiseen. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle.

14.4 Oppiaineet vuosiluokilla 3-6

Äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärien ja toisen kotimaisen kielen opiskelu

Äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärien ja toisen kotimaisen kielen opiskelu

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineeseen on näissä opetussuunnitelman perusteissa määritelty kaksitoista eri oppimäärää, jotka ovat seuraavat: suomen kieli ja kirjallisuus, ruotsin kieli ja kirjallisuus, saamen kieli ja kirjallisuus, romanikieli ja kirjallisuus, viittomakieli ja kirjallisuus, muu oppilaan äidinkieli, suomi ja ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus, suomi ja ruotsi saamenkielille sekä suomi ja ruotsi viittomakielille. Muuna oppilaan äidinkielenä on mahdollista opettaa opetuksen järjestäjän tarjoamana

ja huoltajan valitsemana jotakin edellä mainitsematonta äidinkieltä koko äidinkielen ja kirjallisuuden tuntimäärällä tai valtioneuvoston asetuksen 422/2012 8 §:n mukaisesti järjestettynä. Lisäksi erillisrahoitettuna voidaan tarjota oppilaan omaa äidinkieltä. Toisessa kotimaisessa kielessä on ruotsin ja suomen kielessä määritelty A- ja B-oppimäärät sekä kaksikielisille oppilaille tarkoitetut äidinkielenomaiset oppimäärät.

Oppilas opiskelee äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa ja toisessa kotimaisessa kielessä seuraavassa taulukossa mainittuja oppimääriä sen mukaan kuin opetuksen järjestäjä tarjoaa ja oppilaan huoltaja valitsee. Taulukossa oppilaan äidinkielellä tarkoitetaan koulun opetuskieltä (suomi, ruotsi ja saame) tai muuta huoltajan ilmoittamaa kieltä.

Oppilaan äidinkieli	Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärä	Toinen kotimainen kieli	
		yhteinen	valinnainen
suomi	suomen kieli ja kirjallisuus	ruotsi	-
ruotsi	ruotsin kieli ja kirjallisuus	suomi	-
saame	saamen kieli ja kirjallisuus sekä suomi tai ruotsi saamenkielisille	-	suomi tai ruotsi
saame	suomen tai ruotsin kieli ja kirjallisuus sekä saamen kieli ja kirjallisuus	ruotsi tai suomi	
romani	suomen tai ruotsin kieli ja kirjallisuus sekä romanikieli ja kirjallisuus	ruotsi tai suomi	-
viittomakieli	viittomakieli ja kirjallisuus sekä suomi tai ruotsi viittomakielisille	-	ruotsi tai suomi
muu äidinkieli	muu äidinkieli koko äidinkielen ja kirjallisuuden tuntimäärällä tai VA 422/2012 8 §:n mukaisesti järjestettynä sekä suomi tai ruotsi toisena kielenä	-	ruotsi tai suomi

14.4.1 Äidinkieli ja kirjallisuus

Oppiaineen tehtävä

Tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet, ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat kaikkia äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääriä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoisiksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Oppilaiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden ja kotien kanssa oppilaiden kielikasvatuksesta ja auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä monikulttuurisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen. Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Ikäkaudelle ja kielitaidolle soveltuva kirjallisuus vahvistaa luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä ja laajentaa oppilaiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus yhdistää oppilaan kulttuuriinsa ja avartaa käsitystä muista kulttuureista.

Oppilaita rohkaistaan rakentamaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta oppilaita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen opetuksessa painottuvat tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen rakenteita opiskellaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Opetuksessa edetään portaittain oppilaiden kehitysvaiheen mukaan.

Opetus tutustuttaa moniin kulttuurisäilöihin, joista keskeisiä ovat sanataide, media, draama, teatteritaide sekä puhe- ja viestintäkulttuurit. Sanataiteeseen kuuluu kaunokirjallisten tekstien kirjoittaminen ja tulkitseminen. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostaminen, elämysten saaminen ja jakaminen, kulttuurintuntemuksen syventäminen, eettisen kasvun tukeminen sekä oppilaiden kielen ja mielikuvituksen rikastaminen. Draama vahvistaa oppiaineen toiminnallista, kokemuksellista, elämyksellistä ja esteettistä luonnetta. Mediakasvatus tähtää mediasisältöjen tulkitsemiseen ja tuottamiseen ja niiden ymmärtämiseen kulttuurisena ilmiönä. Puhe- ja viestintäkulttuurien opetus vahvistaa vuorovaikutus- ja viestintätaitoja.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys oppilaille ja osallisuuden kokemukset. Oppilaiden kiinnostusta vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon oppilaiden tekstimaailma ja kokemukset sekä laajentamalla niitä. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon oppilaiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo ja tuetaan niin edistyneitä kuin oppimisvaikeuksien kanssa ponnistelevia. Äidinkielen oppimäärät tekevät yhteistyötä.

Vuosiluokilla 3–6 opetuksen erityisenä tehtävänä on oppilaiden ilmaisu- ja vuorovaikutustaitojen sekä lukemisen ja tekstien tuottamisen taitojen ja strategioiden sujuvoittaminen ja tekstilajivalikoiman laajentaminen. Oppilaita ohjataan toimimaan tarkoituksenmukaisesti, turvallisesti ja vastuullisesti entistä monipuolisemmissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa, ja heitä ohjataan tulkitsemaan, tuottamaan ja arvioimaan yhä monimuotoisempia tekstejä osana oppimaan oppimista. Tietoa kielestä, kirjallisuudesta, mediasta ja muusta kulttuurista opitaan kielellisten taitojen kehittämisen ja tekstien merkitysten tarkastelun yhteydessä. Opetuksen tavoitteena on herättää kiinnostus ja antaa välineitä kielen havainnointiin, lukuharrastukseen ja monenlaiseseen ilmaisuun sekä tarjota kieleen ja kirjallisuuteen liittyviä elämyksiä.

Kielikasvatus

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohdaksi on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytännöistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolle sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoaan rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Koulun kieltenopetuksen lähtökohta L

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohdaksi on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden

kielietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittämistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Monikielisyyden tukeminen ja luottamuksen vahvistaminen L

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoaan rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on kielellisesti virikkeinen ja yhteisöllinen oppimisympäristö, jossa oppilaiden näkemyksiä arvostetaan ja jossa on mahdollisuus tarkastella ja tuottaa tekstejä yksin ja yhdessä turvallisesti myös viestintäteknologian avulla. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden itse valitsemia ja heitä kiinnostavia kirjoja ja muita monimuotoisia tekstejä sekä laajennetaan oppilaiden lukukokemuksia. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että ne mahdollistavat yhdessä toimimisen ja kokemusten jakamisen sekä oppiaineen sisältöalueiden luontevan integroitumisen. Opetusta eheytetään prosessinomaisen opiskelun ja projektityöskentelyn avulla. Vuorovaikutus- ja dramataitoja syvennetään erilaisten harjoitusten avulla. Draamaa ja kirjallisuuden opetusta yhdistetään muiden oppiaineiden opetukseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3–6

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä, sujuvan luku- ja kirjoitustaidon oppimista sekä lukutaidon syvenemistä ymmärtäväksi lukemiseksi. Oppilaita tuetaan sanavarannon laajentamisessa, käsitteiden oppimisessa sekä ajatusten kielentämisessä ja vuorovaikutustaidoissa. Jokaista oppilasta kannustetaan taitotasoaan vastaavan kirjallisuuden ja muiden tekstien lukemiseen ja ohjataan luetun ymmärtämisen strategioiden käyttöön sekä sopivien opiskelustrategioiden kehittämiseen ja omien vahvuuksien tunnistamiseen. Oppilaiden tekstien tuottamisen taitojen sekä oikeinkirjoituksen kehittämiseksi annetaan malleja sekä yhteisöllistä ja yksilöllistä tukea. Myös kielellisesti taitavia oppilaita tuetaan lukuhaasteiden ottamisessa, itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärät

Suomen kieli ja kirjallisuus

Suomen kieli ja kirjallisuus

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet, ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat myös suomenkieli ja kirjallisuus -oppimäärää.

Oppimäärän erityinen tehtävä

Oppimäärän erityinen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on kehittää oppilaiden suomen kielen, moniluku- sekä vuorovaikutustaitoja ja tutustuttaa kirjallisuuteen ja kulttuuriin. Opetus tukee oppilaiden monilukutaidon, kielietoisuuden ja kielellisen identiteetin rakentumista. Opetuksessa ohjataan oppilaita ymmärtämään suomen kielen, kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkitystä ja asemaa monikulttuurisessa ja monikielisessä yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan huomaamaan koulun ulkopuolella opitun kieli-, media- ja kulttuuritietouden merkitys suomen kielen oppimisen tukena.

Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielten asema kansalliskielinä ja suomen asema enemmistökielenä ja pääasiallisena opetuksen kielenä. Suomen kieli on paitsi opetuksen kohde myös väline muiden oppiaineiden opiskelussa, ja opetuksessa vahvistuvat keskeiset oppimaan oppimisen ja ajattelun taidot. Tehdään yhteistyötä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärien kanssa.

Vuosiluokilla 3–6 opetuksen painopiste on oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen, luku- ja kirjoitustaitojen sekä sujuvan ja monipuolisen luku- ja kirjoitustaidon vakiinnuttamisessa. Tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen yhteydessä harjaannutaan tarkastelemaan kielen piirteitä ja kirjallisuuden keinoja. Lyhyiden tekstien lukemisesta edetään kokonaisteosten lukemiseen ja lukukokemusten monipuoliseen jakamiseen.

3. luokka

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 3. vuosiluokalla

Lukuvuoden aikana oppilasta kannustetaan ilmaisemaan oman mielipiteensä sekä kuuntelemaan toisten mielipiteitä ja kerrontaa. Häntä rohkaistaan ilmaisemaan itseään viestintätilanteissa.

Oppilasta kannustetaan lukemaan ikätasolleen sopivia tekstejä sujuvasti ja eläytyen. Oppilas harjoittelee keskeisten asioiden löytämistä tekstistä. On tärkeää, että oppilas saa myönteisiä lukukokemuksia ja tutustuu lastenkirjallisuuteen. Oppilas käyttää tiedon etsinnässä useampia tietolähteitä.

Oppilasta kannustetaan uskomaan itseensä kirjoittajana sekä kirjoittamaan kertovia ja kuvaavia tekstejä. Oppilas kehittyi oikeinkirjoituksessa sekä käsin ja koneella kirjoitettaessa. Hän opettelee prosessikirjoittamista ja kehittää tekstiään saamansa palautteen avulla. Oppilas opettelee suunnittelemaan ja kirjoittamaan tekstejä myös ryhmässä.

Oppilas harjaantuu ymmärtämään arkielämän sanaston ja siihen liittyviä ylä- ja alakäsitteitä. Häntä ohjataan asioimaan kirjastossa. Oppilas osallistuu kulttuuritarjontaan kertomalla, kokemalla ja esiintymällä.

Oppilaalle tarjotaan monipuolisesti mahdollisuuksia kertoa arkipäivän asioita ja tapahtumia. Harjoitellaan vuorovaikutteista keskustelua, kerrontaa, kuuntelemista ja palautteen antamista. Vuorovaikutteinen keskustelu sisältää toisten huomioon ottamisen ja asiallisen kommunikoinnin aikuisten ja lasten kanssa.

Tekstien tulkitsemista harjoitellaan lukemalla, kuuntelemalla sekä käyttämällä niitä tiedonhaun välineinä. Tutustutaan erilaisiin teksteihin, kuten lastenkirjallisuuteen, runoihin, ympäristön teksteihin, sarjakuviiin ja ikätasolle sopiviin tietoteksteihin. Kartutetaan sanavarastoa esimerkiksi synonyymien avulla. Opitaan myös sanojen luokittelua ja hierarkkisuutta.

Opetellaan kertomaan omista kokemuksista, havainnoista ja ajatuksista myös kirjallisesti. Tuotetaan niistä pieniä fiktiivisiä tarinoita ja tietotekstejä. Tekstiä tuotetaan oikeinkirjoituksen perusasiat halliten sekä käsin että koneella. Kolmannella luokalla tunnustetaan teksteissä virke ja opitaan käyttämään isoja alkukirjaimia, sanavälejä ja päättövälimerkkejä. Harjoitellaan myös oman tekstin tarkastelua ja prosessoidaan tekstiä myös saadun opetuksen ja palautteen avulla.

Pyritään laajentamaan kielen ja kirjallisuuden ymmärtämistä ohjaamalla oppilaita aktiiviseen kirjastossa käyntiin sekä oman lukuharrastuksen aloittamiseen. Kiinnitetään opetuksessa huomiota sanojen merkityksiin, vieraiden sanojen ja käsitteiden selvittämiseen ja tekstien sanomaan ja opetukseen. Omaa kulttuuria tuodaan tutuksi esimerkiksi kansansatujen, tarinoiden ja mediakulttuurin avulla ja huomioidaan niiden rooli lasten arjessa.

Hyvän osaamisen kriteerit äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokalla 3

Oppilas

- lukee ikätasolleen sopivia tekstejä
- löytää yleensä teksteistä keskeiset asiat
- osaa käyttää tiedon etsinnässä erilaisia tietolähteitä
- tuottaa tekstejä käsin ja koneella kirjoittaen
- tunnistaa virkkeen ja oikeinkirjoituksen perusasiat
- merkitsee pääsääntöisesti sanavälit, lopetusmerkit ja isot alkukirjaimet lauseisiin
- ymmärtää sanojen luokittelun periaatteita
- pystyy ilmaisemaan mielipiteensä ja kuuntelemaan muiden mielipiteitä ja kerrontaa.

4. luokka

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 4. vuosiluokalla

Oppilas osaa ilmaista sekä myönteisen että kielteisen mielipiteensä rakentavasti sekä osaa harkita omaa puhetta ja hallitsee asiallisen kielenkäytön myös ristiriitatilanteissa. Hänelle annetaan tilaisuuksia osallistua erilaisiin viestintätilanteisiin ja esityksiin.

Oppilas löytää lukemastaan tekstistä olennaiset asiat, osaa käyttää erilaisia tietolähteitä ja saa myönteisiä lukukokemuksia erilaisista teksteistä tutustuen mm. lastenkirjallisuuteen.

Oppilas uskoo omiin kykyihinsä kirjoittajana ja harjoittelee kirjoittamaan kertovia ja kuvaavia tekstejä. Hän ymmärtää oikeinkirjoituksen perusteet kirjoitettaessa käsin ja koneella. Oppilas opettelee myös prosessikirjoittamista ja kehittää tekstiään saamansa palautteen perusteella sekä kirjoittaa tekstiä yhdessä muiden kanssa. Hän suunnittelee ja tuottaa omaa tekstiään ymmärtäen puhe- ja kirjakielen erot: hän oppii tarkastelemaan kieltä kielioppikäsitteiden kautta ja hyödyntää mediaa.

Oppilas tekee pienimuotoisia esityksiä ja esitelmiä, esimerkiksi kohteliaat käytöstavat draaman avulla. Oppilas harjoittelee oman mielipiteen kertomista ja sen perustelamista. Oppilas lukee monipuolisesti erilaisia ikätasolleen sopivia tekstejä, muun muassa ympäristön tekstejä, lastenkirjoja, runoja, sarjakuvia ja mediatekstejä. Lukemisen sujuvuutta harjoitellaan. Oppilas tekee pienimuotoisia esitelmiä ja opettelee käyttämään hyväkseen melle- ja ajatuskarttoja. Oppilas laajentaa sana- ja käsitevarastoaan, muun muassa synonyymit, ala- ja yläkäsitteet tulevat tutuiksi. Sanoja luokitellaan tekstien avulla, ja näin tutustutaan myös sanaluokkiin. Verbejä taivutetaan persoonamuodoissa.

Tuotetaan pienimuotoisia fiktiivisiä tarinoita ja lyhyitä tietotekstejä käsin ja koneella. Oppilas hyödyntää myös omia kokemuksiaan kirjoittamisessa ja etsikoi kirjoitelmansa. Oppilas tunnistaa pää- ja sivulauseen sekä lauseen ja virkkeen eron.

Oppilas käyttää kirjastoa ja toimii siellä oikein ja asiallisesti. Tutustutaan media- ja kulttuuritarjontaan mahdollisuuksien mukaan. Myös kansanperinteeseen tutustutaan. Draaman avulla opiskellaan muun muassa vuorovaikutustaitoja.

Hyvän osaamisen kriteerit äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokalla 4

Oppilas

- lukee erilaisia tekstejä ja pyrkii sujuvoittamaan lukemistaan
- löytää lukemastaan tekstistä olennaiset asiat
- käyttää melle- ja ajatuskarttoja kirjoittamisen tukena
- kirjoittaa fiktiivisiä tarinoita ja lyhyitä tietotekstejä ja kehittää tekstiään saamansa palautteen avulla
- ymmärtää puhe- ja kirjakielen eroja
- tunnistaa pää- ja sivulauseen sekä lauseen ja virkkeen eron
- tunnistaa sanaluokkia, synonyymeja sekä ala- ja yläkäsitteitä
- hallitsee yleensä asiallisen kielenkäytön
- tekee pienimuotoisen esitelmän
- käyttää kirjastoa ja toimii siellä asiallisesti.

5. luokka

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 5. vuosiluokalla

Lukuvuoden aikana pohditaan, miten omalla puheella voi vaikuttaa toisiin ihmisiin. Samalla opetellaan ymmärtämään sanattoman viestinnän merkityksiä. Harjoitellaan itsensä ilmaisemista myös draaman keinoin.

Tavoitteena on lukea erilaisia tekstejä, myös tietotekstejä, ja tehdä päätelmiä luetuista teksteistä. Harjoitellaan eri tekstilajien tunnistamista. Luetaan tekstejä myös monimedialaisissa ympäristöissä. Samalla oppilas laajentaa sana- ja käsitevarantoaan. Kieltä opetellaan tarkastelemaan kielopin termein. Opetellaan analysoimaan kielen rakenteita.

Oikeinkirjoitustaitoa vahvistetaan kirjoittamalla käsin ja koneella. Oppilas harjoittelee mielipidetekstien kirjoittamista. Kirjoittaessaan oppilas käyttää entistä monipuolisempia tietolähteitä ja osaa arvioida käyttämiensä lähteiden luotettavuutta ja käyttökelpoisuutta. Opetellaan antamaan rakentavaa palautetta toisten oppilaiden teksteistä ja myös vastaanottamaan sitä. Verkkoympäristöjä hyödynnetään opinnoissa ja samalla opetellaan toimimaan verkossa eettisesti ja vastuullisesti yksityisyyttä sekä tekijänoikeuksia kunnioittaen.

Tavoitteena on myös oppilaan kielellisen ja kulttuurisen identiteetin vahvistuminen. Oppilas tutustuu kulttuuritarjontaan ja osallistuu myös itse sen tuottamiseen.

Opetuksessa käytetään draaman toimintamuotoja ja hyödynnetään niitä lasten- ja nuortenkirjallisuuden opetuksessa. Myös arkipäivän ristiriitatilanteiden ratkaisemisessa hyödynnetään draaman keinoja. Tutustutaan sanattoman viestinnän muotoihin.

Luetaan ja kirjoitetaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja kantaottavia tekstejä, myös mediatekstejä. Tunnistetaan niissä käytettyjä aikamuotoja ja sanaluokkia. Opetellaan käyttämään erilaisia tietolähteitä ja arvioimaan niiden luotettavuutta. Tekstejä kirjoitettaessa opetellaan huomioimaan puhutun ja kirjoitetun kielen eroavaisuuksia. Kirjoitelmassa käytetään monipuolisesti erilaisia lauserakenteita. Kirjoitetaan tekstejä myös lähdetietoa hyödyntäen.

Kulttuurista ja kielellistä identiteettiä kehitetään tutustumalla kulttuurin eri muotoihin. Suomalaisen kulttuurin lisäksi tutustutaan myös muiden maiden kulttuureihin ja kieliin. Kulttuuriin tutustuttaessa hyödynnetään monimediaisia ympäristöjä. Samalla opitaan myös mediakriittistä ajattelutapaa. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia myös itse osallistua kulttuurin tuottamiseen.

Hyvän osaamisen kriteerit äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokalla 5

Oppilas

- tekee päätelmiä luetuista teksteistä
- tunnistaa tekstilajeja ja analysoi kieltä
- kirjoittaa perustellun mielipidetehtävän ja muita ohjaavia ja kuvaavia tekstejä
- huomioi puhutun ja kirjoitetun kielen eroja omissa teksteissään
- valikoi kirjoittaessaan käyttökelpoisia lähteitä
- osaa hyödyntää verkkoympäristöjä vastuullisesti
- tunnistaa aikamuotoja ja sanaluokkia
- ymmärtää sanattoman viestinnän merkityksiä.

6. luokka

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 6. vuosiluokalla

Lukuvuoden aikana harjoitellaan mielipiteen perustelua suullisesti ja kirjallisesti sekä opetellaan reagoimista eri vuorovaikutustilanteissa. Käytetään draamaa viestintä- ja esitystilanteissa entistä monipuolisemmin. Lisäksi harjoitellaan eri viestintävälineiden käyttöä ja opetellaan tunnistamaan omat vahvuudet viestijänä.

Tavoitteena on, että oppilas tunnistaa, arvioi ja tulkitsee erilaisia tekstejä. Monipuolistetaan tietolähteiden käyttöä, arvioidaan tiedon luotettavuutta ja käyttökelpoisuutta. Tarjotaan oppilaalle häntä itseään kiinnostavia tietotekstejä ja jaetaan omia lukukokemuksia nykyaikaisia medioita hyödyntäen.

Tuotetaan kirjallisia tekstejä käsin ja koneella sekä annetaan rakentavaa palautetta toisten teksteistä. Oppilasta ohjataan toimimaan vastuullisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen. Tarkastellaan kieltä kielopin termien avulla ja analysoidaan kielellisiä eroja. Tarjotaan mahdollisuuksia kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamiselle media- ja kulttuuritarjonnan avulla. Lisäksi tuotetaan kulttuuria.

Draaman toimintamuotojen käyttöä syvennetään ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn ja tapakasvatukseen. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia osallistua kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

Tekstien tulkinnassa keskitytään tekstin ja lähteiden luotettavuuden arviointiin. Tekstien avulla harjoitellaan myös kirjallisuuden termistön käyttöä, esimerkiksi kertoja, aihe ja teema. Tekstien avulla harjoitellaan myös tunnistamaan sijamuotoja ja niiden käyttötapoja.

Tekstien tuottamiseen kuuluvat tekstin rakenteen tutkiminen ja kappalejako. Itsenäistä muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä harjoitellaan. Oppilasta ohjataan lähteiden asianmukaiseen merkitsemiseen erilaisissa kirjoitustehtävissä. Kiinnitetään huomiota sanajärjestyksen merkityseroihin ja tutustutaan lauseen pääjäseniin.

Tarkastellaan eri näkökulmista mediakulttuurin ilmiöitä ja niihin liittyviä kielen vaihteluita. Tutustutaan koti- ja ulkomaiseen nykykirjallisuuteen, klassikoihin ja ikäkaudelle sopivaan tietokirjallisuuteen. Pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä ja tekstienvälisyyttä.

Hyvän osaamisen kriteerit äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokalla 6

Oppilas

- esittää ajatuksiaan ja ilmaisee mieliteensä itselleen tutuissa viestintäympäristöissä
- hyödyntää äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, osaa muunnella viestintätapaansa tilanteen mukaan ja pyrkiä ottamaan muiden näkökulmat huomioon
- osaa käyttää kokonaisilmäisen keinoja omien ideoidensa ja ajatustensa ilmaisemiseen ryhmässä, osaa pitää lyhyen valmistellun puheenvuoron tai esityksen sekä osallistuu draamatoimintaan
- ottaa vastaan palautetta omasta toiminnasta ja antaa palautetta muille
- lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä ja käyttää tekstinymmärtämisen perusstrategioita sekä osaa tarkkailla ja arvioida omaa lukemistaan
- tunnistaa joitakin kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä
- osaa käyttää tekstien tulkintataitoja oman ajattelunsa sekä sana- ja käsitevarastonsa kehittämiseen
- käyttää tiedonhankinnassaan mediaa ja eri tekstiympäristöjä sekä tilanteeseen sopivia strategioita ja osaa jossain määrin arvioida tietolähteiden luotettavuutta
- tuntee jonkin verran lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, mediatekstejä ja muita tekstejä ja osaa jakaa kokemuksiaan, myös monimediaisessa ympäristössä
- ilmaisee kokemuksiaan ja ajatuksiaan monimuotoisten tekstien avulla
- osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kantaottavalle tekstile tyypillistä kieltä
- osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sanavalintoihin
- kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin ja on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja
- tuntee kirjoitetun kielen perusrakenteita ja oikeinkirjoituksen perusasioita ja käyttää niitä oman tekstinsä tuottamiseen
- tuntee ja osaa kuvailla tekstien tuottamisen perusvaiheita, osaa arvioida omia tekstejään ja tuottaa tekstejä vaihteittain yksin ja muiden kanssa sekä antaa ja vastaanottaa palautetta
- osaa merkitä lähteet tekstin loppuun, ymmärtää, ettei saa esittää lainaamaansa tekstiä omanaan ja tietää verkossa toimimisen eettiset periaatteet
- tekee havaintoja ja osaa kuvailla tekstien kielellisiä piirteitä ja käyttää oppimiaan käsitteitä puhuessaan ja kirjoittaessaan niistä
- lukee sovitut lapsille ja nuorille suunnatut kirjat, keskusteleo ja jakaa kokemuksiaan lukemistaan kirjoista
- osaa kuvailla havaitsemaan yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielten ja kulttuurien välillä
- osaa kertoa itseään kiinnostavasta media- ja kulttuuritarjonnasta
- osallistuu omien esitysten suunnitteluun ja esittämiseen.

Ruotsin kieli ja kirjallisuus (Svenska och litteratur)

Lärokursens särskilda uppdrag

Lärokursens särskilda uppdrag

Läroämnets uppdrag samt målen för lärmiljöer och arbetssätt, handledning, differentiering och stöd samt bedömning av lärandet, som är inskrivna under rubriken Modersmål och litteratur, gäller för alla lärokursen inom läroämnet modersmål och litteratur, alltså även för lärokursen svenska och litteratur.

Lärokursens särskilda uppdrag

Svenska språket är det ena av Finlands två nationalspråk och lärokursen i svenska och litteratur undervisas i samma omfattning och med samma mål och innehåll som lärokursen finska och litteratur, dock med vissa mindre avvikelser som beror på språkliga och kulturella särdrag. Läroämnets centrala kulturbärande uppdrag i de svenska skolorna i Finland är även viktigt att betona. Elevernas skolspråk och språkmedvetenhet ska kontinuerligt stödjas, parallellt med att flerspråkighet ska användas som en resurs. Elevernas varierande språkbakgrund ska uppmärksammas och beaktas i undervisningen i modersmål och litteratur och även i alla övriga läroämnen.

I **årskurserna 3-6** är det specifika uppdraget för undervisningen i svenska och litteratur att befästa elevens kommunikativa färdigheter, förmåga att lär sig, läsinträsse och en flytande läs- och skrivfärdighet. I funktionella sammanhang, då eleverna tolkar och producerar texter, övar de sig även i att laborera med språkliga strukturer och litteratur ur olika perspektiv. Eleverna läser allt längre texter och hela verk och delar med sig av sina läserfarenheter.

Mål för undervisningen i lärokursen svenska och litteratur i årskurs 3–6

Mål för undervisningen i lärokursen svenska och litteratur i årskurs 3–6

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som målet anknyter till
Att kommunicera		
M1 handleda eleven i förmågan att uttrycka sin åsikt och delta konstruktivt i olika kommunikationssituationer	11	K1, K2, K7
M2 stödja eleven att i sin kommunikation ta hänsyn till mottagarens behov och de egna språkvalens betydelse vid kommunikation i grupp	11	K1, K2, K3, K7
M3 uppmuntra eleven att använda sin kreativitet och uttrycka sig mångsidigt i olika kommunikationssituationer, även genom drama	11	K1, K2, K4, K7
M4 sporra eleven att stärka sitt självförtroende som kommunikator och viljan och sin förmåga att delta i olika typer av kommunikationssituationer, även multimediala	11	K1, K2, K3, K4
Att tolka texter		
M5 stödja eleven i att vidareutveckla sin grundläggande läsfärdighet till ett flytande läsande, utveckla strategier för läsförståelse samt stödja eleven i att observera och utvärdera sitt eget läsande	12	K1, K4, K5
M6 stödja eleven i att utveckla elevens färdighet att analysera, tolka och utvärdera texter av flera olika slag, bredda elevens ord- och begreppsfröjd samt stödja tänkandet	12	K1, K2, K4, K5
M7 handleda eleven att söka information, använda många olika slag av informationskällor och bedöma informationens tillförlitlighet	12	K1, K4, K5
M8 stödja eleven i att öka sin litteraturkunskap och att utveckla sitt intresse för barn- och ungdomslitteratur och medietexter samt ge möjlighet till positiva läsupplevelser som eleven kan dela med sig av bland annat i multimediala miljöer	12	K1, K4, K5
Att producera texter		
M9 uppmuntra eleven att uttrycka upplevelser, tankar och åsikter och stärka elevens positiva bild av sig själv som textproducent	13	K1, K2, K4, K7
M10 uppmuntra och handleda eleven i att återge och redogöra för sina tankar och att öva sig att producera berättande, beskrivande, instruerande och enkla argumenterande texter, även i multimediala lärmiljöer	13	K1, K4, K5, K7
M11 stödja eleven att vidareutveckla sin förmåga att skriva flytande för hand och digitalt och stärka färdigheterna i rättstavning och de grundläggande strukturerna i skriftspråket	13	K1, K4, K5
M12 sporra eleven att lära sig textproduktionsprocesser och förmåga att utvärdera sina egna texter, erbjuda möjligheter att ta emot och ge konstruktiv respons samt lära eleven att ta hänsyn till textmottagaren och att tillämpa etiska regler, sekretess och normer för upphovsrätt på internet	13	K2, K4, K5, K6
Att förstå språk, litteratur och kultur		
M13 stödja eleven i att utveckla språklig medvetenhet, väcka elevens intresse för att undersöka språket och dess olika varianter samt ge eleven möjligheter att använda begrepp som beskriver språket och språkliga strukturer	14	K1, K2, K4
M14 sporra eleven att vidga sin textvärld och läsa litteratur som är riktad till barn och unga och uppmuntra eleven att läsa och reflektera kring sina läsupplevelser samt att aktivt använda sig av bibliotek	14	K2, K4, K5, K7
M15 stärka elevens språkliga och kulturella identitet(er), handleda eleven att lära känna och värdesätta olika kulturer och språk, väcka elevens intresse för de nordiska grannspråken och erbjuda eleven möjlighet att bekanta sig med ett mångsidigt medie- och kulturutbud och att själv medverka i kulturproduktioner	14	K2, K4, K6, K7

Centralt innehåll som anknyter till målen för lärokursen svenska och litteratur i årskurs 3–6

Centralt innehåll som anknyter till målen för lärokursen svenska och litteratur i årskurs 3–6

11 Att kommunicera: I årskurs 3-6 övar sig eleverna i att i olika kommunikationssituationer dela med sig av sina tankar, erfarenheter och åsikter och övar sig att ta och ge konstruktiv respons som kommunikatorer i olika kommunikationsmiljöer. Eleverna observerar sitt eget sätt att kommunicera och tränar sig till exempel i att visa respekt, kommunicera målinriktat, uttrycka sina egna åsikter och motivera dessa samtidigt som de lyssnar till andra. De övar sig i att fungera i olika slag av kommunikations- och roll-situationer och att använda sig av retoriska verktyg och drama som kommunikationsverktyg då man behandlar litteratur och aktuella teman. Eleverna får möjlighet att medverka i kulturproduktioner i skolan och i planeringen av dessa.

12 Att tolka texter: Eleverna lär sig tillämpa lässtrategier och kognitiva strategier (tankestrategier) som är lämpliga för olika situationer. De övar sig att läsa flytande olika slag av texter, såsom skönlitteratur, faktatexter och medietexter som kombinerar ord och bild. De observerar och utvärderar sin egen läsfärdighet. Eleverna fördjupar sin textanalytiska förmåga genom att laborera med och jämföra många olika slag av texter. De övar sig att förklara, jämföra och reflektera över ord, synonymer, metaforer, ordspråk och talesätt och olika begrepp. Eleverna lär sig identifiera de typiska språkliga och textuella dragen i berättande, beskrivande, instruerande och argumenterande texter.

Eleverna tolkar och laborerar med texter genom att använda sig av sin kunskap om språkliga strukturer och klassificerar ord enligt form och innehåll (ordklasser).

Tillsammans läser de och lyssnar till barn- och ungdomslitteratur som de själva är med och väljer. De övar sig att använda även nya begrepp såsom berättare, motiv och tematik när de tolkar skönlitteratur. Eleverna får handledning i att förklara, jämföra och reflektera över innebörden i ord och begrepp. De utvärderar sin egen läsförståelse och vidgar sina kunskaper genom de texter de läser. De söker information i olika källor och skaffar sig nya kunskaper genom att läsa. De använder skolbiblioteket och andra bibliotekstjänster och övar sig i att bedöma texters och källors tillförlitlighet.

13 Att producera texter: Eleverna producerar både fiktiva texter och faktatexter multimodalt, utgående från egna upplevelser, tankar och iakttagelser och från andras texter. De reflekterar över skrivandets idé och hur texters syften syns i de språkliga val man gör. Eleverna skriver textade bokstäver för hand och övar sig att skriva

obehindrat digitalt. Eleverna undersöker språkliga drag och textupbyggnad i olika texter och lär sig att använda rubriker, textstrukturer och styckeindelning i berättande, beskrivande, instruerande och argumenterande texter som de själva producerar. Medvetenheten om språkets uppbyggnad utvecklas genom övningar i språkanalys av de texter eleverna själva skriver.

Tillsammans undersöker de språkstrukturer och meningsbyggnad: stavningsregler, skiljetecken, ordklasser, böjningsformer, huvudsatser och bisatser. Språkliga element i svenska språket jämförs med andra språk som är bekanta för eleverna.

Eleverna övar sig att producera texter steg för steg från idé till planering, utkast, skrivande, respons, bearbetning, finslipning och publicering. De övar sig i grundläggande rättskrivning och undersöker valet av ordval, uttryck och ordföljd i relation till textens betydelse. De lär sig skilja mellan skriftspråkliga och talspråkliga uttryckssätt och att känna igen huvudsats och bisats och de centrala satsdelarna (subjekt och predikat) i en sats och att använda denna kunskap då de producerar texter.

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur: Inom detta delområde arbetar eleverna med det talade och skrivna språket och dess strukturer, med kulturell mångfald samt med litteratur och kultur. De undersöker språkets variation enligt situation och textinnehåll och funderar över olika betydelser i ord, texter och talesätt. De undersöker relationer mellan texter i multimodala sammanhang. Därtill bekantar sig eleverna med övriga språk och kulturer i Finland och med de nordiska grannspråken och nordisk kultur. De möter moderna kulturformer som berör barnens värld. Det lokala kultur- och medieutbudet, till exempel bibliotek, film, teater och museer utnyttjas i undervisningen. Eleverna reflekterar över olika mediekulturella uttryck och diskuterar mediernas roll i sin vardag. De medverkar i skolans kulturevenemang och i planeringen av dessa. Eleverna uppmuntras till att aktivt och mångsidigt använda bibliotekstjänster, hitta intressant läsning och att läsa och skriva på fritiden. Inom litteraturundervisningen läser eleverna finländsk, svensk, nordisk och annan internationell barn- och ungdomslitteratur inom olika genrer och de diskuterar och bearbetar teman och frågor som litteraturläsningen väcker.

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska och litteratur

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska och litteratur

Mål för undervisningen	Innehåll	Föremål för bedömning i läroämnet	Kunskapskrav för goda kunskaper/vitsordet åtta
Att kommunicera			
M1 handleda eleven i förmågan att uttrycka sin åsikt och delta konstruktivt i olika kommunikations-situationer	I1	Förmåga att kommunicera i olika kommunikations-miljöer	Eleven kan uttrycka sina tankar och åsikter i välbekanta kommunikationssituationer.
M2 stödja eleven att i sin kommunikation ta hänsyn till mottagarens behov och de egna språkvalens betydelse vid kommunikation i grupp	I1	Förmåga att beakta andra i en kommunikations-situation	Eleven kan använda sig av sin röst och kan rikta sitt budskap och ta kontakt i olika kommunikationssituationer samt modifiera sin kommunikation efter behov och ta andra i betraktande.
M3 uppmuntra eleven att använda sin kreativitet och uttrycka sig mångsidigt i olika kommunikationssituationer, även genom drama	I1	Förmåga att använda mångsidiga retoriska uttrycksmedel	Eleven kan ge uttryck för sina idéer och tankar i grupp, kan hålla en kort förberedd presentation eller ett diskussionsinlägg och deltar i dramaverksamhet.
M4 sporra eleven att stärka sitt självförtroende som kommunikatör och viljan och förmågan att delta i olika typer av kommunikations-situationer, även multimediala	I1	Hur eleven utvecklat sina kommunikations-färdigheter	Eleven kan ta emot och ge respons på sin egen och andras kommunikation.
Att tolka texter			
M5 stödja eleven i att vidareutveckla sin grundläggande läsfärdighet till ett flytande läsande, utveckla strategier för läsförståelse samt stödja eleven i att observera och utvärdera sitt eget läsande	I2	Förmåga att använda grundläggande strategier för läsförståelse	Eleven läser många olika slag av texter flytande, använder sig av grundläggande lässtrategier samt iakttar och utvärderar sin egen läsfärdighet
M6 stödja eleven i att utveckla elevens färdighet att analysera, tolka och utvärdera texter av flera olika slag, bredda elevens ord- och begrepps-förråd samt stödja tänkandet	I2	Läsförståelse och textanalytisk förmåga	Eleven känner igen vissa typiska språkliga och textuella drag i berättande, beskrivande, instruerande och enkla argumenterande texter. Eleven kan använda textanalys för att utveckla sitt ord- och begrepps-förråd.
M7 handleda eleven i att söka information, använda många olika slag av informationskällor och bedöma informationens tillförlitlighet	I2	Färdighet i informationssökning och källkritik	Eleven använder olika medier och textmiljöer samt lämpliga strategier vid informationssökning och kan i någon mån bedöma källors tillförlitlighet.
M8 stödja eleven i att öka sin litteraturkunskap och att utveckla sitt intresse för barn- och ungdomslitteratur och medietexter samt ge möjlighet till positiva läsupplevelser som eleven kan dela med sig av bland annat i multimediala miljöer	I2	Kunskap om litteratur och texter för barn och unga och förmåga att dela med sig av sina läsupplevelser	Eleven känner i någon mån till barn- och ungdomslitteratur, medietexter och andra texter och kan dela med sig av sina läserfarenheter, även i multimediala miljöer.
Att producera texter			
M9 uppmuntra eleven att uttrycka upplevelser, tankar och åsikter och stärka elevens positiva bild av sig själv som textproducent	I3	Förmåga att uttrycka tankar och erfarenheter	Eleven uttrycker sina erfarenheter och tankar med hjälp av texter.
M10 uppmuntra och handleda eleven i att återge och redogöra för sina tankar och att öva sig att producera berättande, beskrivande, instruerande och enkla argumenterande texter, även i multimediala lärmiljöer	I3	Förmåga att verbalisera sina tankar och använda olika textgenrer	Eleven kan med hjälp av handledning använda sig av det språk som är typiskt för berättande, beskrivande och enkla argumenterande texter. Eleven behärskar styckeindelning och rubriksättning och kan reflektera över sina ordval.
M11 stödja eleven att vidareutveckla sin förmåga att skriva flytande för hand och digitalt och stärka färdigheterna i rättstavning och de grundläggande strukturerna i skriftspråket	I3	Skrivfärdighet och grundläggande kunskap om menings- och satsbyggnad	Eleven skriver flytande och läsligt för hand och har den digitala kompetens som skolarbetet kräver, känner till normerna för grundläggande rättstavning och skriftspråkets strukturer och kan använda dem vid textproduktion.
M12 sporra eleven att lära sig textproduktionsprocesser och förmåga att utvärdera sina egna texter, erbjuda möjligheter att ta emot och ge konstruktiv respons, lära eleven att ta hänsyn till textmottagaren och att tillämpa etiska regler, sekretess och normer för upphovsrätt på internet	I3	Förmåga att strukturera texter och kommunicera på ett etiskt lämpligt sätt	Eleven känner till och kan beskriva grundläggande textproduktionsprocesser, kan utvärdera sina egna texter, producera texter stegvis både individuellt och tillsammans med andra och kan ge och ta emot respons. Eleven kan ange sina källor samt känner till normerna för upphovsrätt på nätet.
Att förstå språk, litteratur och kultur			
M13 stödja eleven i att utveckla språklig medvetenhet, väcka elevens intresse för att undersöka språket och dess olika varianter samt ge eleven möjligheter att använda begrepp som beskriver språket och språkliga strukturer	I4	Förmåga att göra en språkanalys och behärska språkliga begrepp	Eleven kan göra iakttagelser om språkliga drag i texter och använder sig av språkanalytiska begrepp vid muntlig och skriftlig textanalys.
M14 sporra eleven att vidga sin textvärld och läsa litteratur som är riktad till barn och unga och uppmuntra eleven att läsa och reflektera kring sina läsupplevelser samt att aktivt använda sig av bibliotek	I4	Litteraturkunskap	Eleven läser de barn- och ungdomsböcker man har kommit överens om och diskuterar och delar med sig av sina läsupplevelser.
M15 stärka elevens språkliga och kulturella identitet(er), handleda eleven att lära känna och värdesätta olika kulturer och språk, väcka elevens intresse för de nordiska grannspråken och erbjuda eleven möjlighet att bekanta sig med ett mångsidigt medie- och kulturutbud och att själv medverka i kulturproduktioner	I4	Kunskap om kultur och förmåga att reflektera över språklig och kulturell identitet	Eleven har kunskap om sin egen och andras språk och kultur och kan beskriva och reflektera över likheter och skillnader mellan olika språk och kulturer. Eleven medverkar i och planerar egna framträdanden.

Saamen kieli ja kirjallisuus

Oppimäärän erityinen tehtävä

Oppimäärän erityinen tehtävä

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävä, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet, ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppimisen arviointi koskevat myös saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärää.

Oppimäärän erityinen tehtävä

Saamen kielen ja kirjallisuuden erityisenä tehtävänä on tukea Suomessa puhuttujen saamen kielten säilymistä elävänä ja vahvistaa niiden asemaa muiden kielten rinnalla. Oppilaat saavat pohjan kehittää ja käyttää kielellisiä taitojaan itsenäisesti läpi elämän. Opetus vastaa yhteistyössä kotien, saamenkielisen yhteisön ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa oppilaiden kielitaidon kehittymisestä sekä auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään rinnakkais- ja monikielisyytään hyödyntäen. Opetus lisää oppilaiden ymmärrystä ja arvostusta oman kieli- ja kulttuuritaustan merkityksestä sekä itselle, yhteisölle, yhteiskunnalle että muille alkuperäiskansoille. Opetus ohjaa ymmärtämään ja arvostamaan myös muita kieliä ja kulttuureja.

Saamen kieltä ja kirjallisuutta voidaan opettaa jollakin Suomessa puhutuista saamen kielistä: inarin-, koltan- tai pohjoissaamen kielellä. Kieli on sekä opetuksen kohde että väline. Opetus perustuu yhteisölliseen näkemykseen kielestä. Yhteisön jäsenyys ja osallisuus syntyvät, kun oppilas oppii käyttämään kieltä yhteisön tavoin. Eri saamen kielel huomioidaan erityisesti saamelaiskulttuurien alueelliseen variaatioon tutustumisen yhteydessä. Kielellisten taitojen kehittyessä oppilaat saavat valmiuksia osallistua ja vaikuttaa yhteisiin asioihin ja päätöksentekoon.

Kieltä opitaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden, tekstilajien ja sanaston avulla. Saamen kielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on tukea, kehittää ja syventää kielitietoisuutta ja kielellisen havainnoinnin taitoja sekä vahvistaa oppilaiden kielellistä identiteettiä. Saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärässä kulttuurisäällöistä keskeisiä ovat sanataiteen, teatteritaiteen ja draaman sekä median lisäksi kertomusperinne, saamelainen lyriikka (livde, leu'dd, luohiti), kieliyhteisön tavat, perinteet, taide, saamelainen elämäntapa ja historia.

Vuosiluokilla 3–6 saamen kielen ja kirjallisuuden opetuksessa oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti omalla äidinkielellään erilaisissa suullisissa ja kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilaiden kielitaitoa kehitetään sanastoa ja käsitteistöä monipuolistamalla, ohjaamalla oppilaita tarkastelemaan kielen keskeisimpiä ominaispiirteitä, vahvistamalla tekstin tulkinnan ja tuottamisen taitoja sekä tarjoamalla ikäkaudelle sopivaa kirjallisuutta ja työskentelytapoja monimediaisissa oppimisympäristöissä. Äidinkielen taitojen kehittämisessä ja oppimistaitojen monipuolistamisessa käytetään muun muassa oppiainerajojen ylittävää eheyttävää opetusta. Opetus kehittää oppilaiden taitoa arvioida omaa oppimistaan.

Saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 rohkaista ja ohjata oppilasta vuorovaikutustaitojen kehittämiseen luomalla tilaisuuksia keskusteluun ja eettisten kysymysten pohdintaan	S1	L1, L2, L7
T2 innostaa oppilasta vahvistamaan taitoa toimia rakentavasti erilaisissa viestintätilanteissa sanallisesti ja ei-sanallisesti sekä ohjata oppilasta huomioimaan viestinnässään vastaanottajan tarpeita ja omien kielellisten valintojen vaikutusta	S1	L2, L6, L3
T3 tukea oppilaan myönteisen viestijäkuvan rakentamista sekä ohjata oppilasta tunnistamaan tilaisuudet käyttää saamen kielen taitoaan	S1	L2, L6
Tekstien tulkitseminen		
T4 ohjata oppilasta lukutaidon sujuvoittamiseen ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä havainnoimaan ja arvioimaan omaa lukemistaan	S2	L1, L4
T5 ohjata oppilasta laajentamaan sana- ja käsitevarantoa sekä tekstin käsitteiden ymmärtämistä	S2	L1, L2, L4
T6 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin sekä kiinnittämään huomiota saamenkielisten alkuperäistekstien kulttuurisidonnaisiin ominaispiirteisiin	S2	L1, L2, L4, L6
Tekstien tuottaminen		
T7 kannustaa oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä	S3	L1, L4
T8 ohjata oppilasta harjoittelemaan käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvuutta ja vahvistamaan kirjoitetun kielen ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa	S3	L1, L4
T9 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	S3	L1, L5, L7
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja, ohjata tunnistamaan tilaisuudet käyttää saamen kieltä ja ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia	S4	L1, L2
T11 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja oman perinteen arvostamisessa sekä saamen kielen/kielten merkityksen ymmärtämisessä itselleen ja yhteisölle	S4	L2, L4
T12 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivaihtoehtojaan ja innostaa lukemaan ja arvostamaan saamenkielistä lasten- ja nuortenkirjallisuutta sekä ohjata media- ja kulttuuritarjonnan pariin ja tarjota tilaisuuksia kulttuurin tuottamiseen	S4	L2, L7, L1
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T13 innostaa oppilasta kehittämään ja monipuolistamaan eri oppiaineissa tarvittavaa ja saamelaiseen kulttuuriin liittyvää kieltä sekä hyödyntämään taitoaan kaikessa oppimisessa	S5	L1, L2, L7

Saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, käyttää omaa ääntään, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Harjoitellaan positiivisen ja kohteliaan ilmaisun keinoja. Harjoitellaan kuuntelemisen, ideoinnin, päätöksenteon, ongelmanratkaisun sekä projektityöskentelyn taitoja sekä spontaanina ja harjoiteltua puheviestintää tutulle yleisölle. Harjoitellaan ilmaisekeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Ohjataan kokonaisilmaisun, hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä. Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan ja koulu yhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Harjoitellaan toimimista erilaisissa saamenkielissä viestintäympäristöissä.

S2 Tekstien tulkitseminen: Syvennetään erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien sekä kuvaa ja tekstiä yhdistävien mediatekstien lukutaitoa, tekstin ymmärtämisen ja lukemisen strategioita ja tulkinnan taitoja. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä sekä harjoitteleamalla käsitteiden, kuten aiheen ja teeman, ymmärtämistä ja käyttämistä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien, kuten mielipidetekstien ja mainosten, kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Laajennetaan tekstejä tutkimalla oppilaiden tietoja kielen piirteistä. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella. Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Tutkitaan tekstien yhteydessä kielen kuvallisuutta sekä puhutun ja kirjoitetun kieli muodon eroja sanatasolla. Tutustutaan selostamisen, vertailun ja mielipiteen esittämisen keinoihin. Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittuja lapsille ja nuorille suunnattuja tekstejä ja kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. Aiemmin opittujen käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema. Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

S3 Tekstien tuottaminen: Tuotetaan monimuotoisia fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta sujuvoittamalla käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Tutkitaan ja harjoitellaan kertomista, kuvaamista sekä ohjaavaa ja kantaa ottavaa ilmaisua. Harjoitellaan otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa oman tekstin tuottamisessa. Harjoitellaan tekstin elävöittämisen ja muuntelun keinoja sekä sanavalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Tarkastellaan kirjoitetun ja puhutun kielen eroja. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja sekä tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja silvulauseiden perustyyppit sekä lauseke ja lauseen pääjäsenet, ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opitaan käyttämään oikeinkirjoituksen perusasioita omassa tekstissä Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita: ideointia, suunnittelua, jäsentämistä, muokkaamista, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamista, kuten tiivistämistä ja muistiinpanojen

tekoa sekä lähteiden käyttöä ja merkintää tekstissä. Tarjotaan monipuolisesti tilaisuuksia kertoa, selostaa ja kuvata tapahtumia ja ilmiöitä sekä esittää omia näkemyksiään puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla myös monimedialaisissa ympäristöissä. Opitaan toimimaan verkkoympäristöissä eettisesti oikein yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä. Tutkitaan tekstienvälisyyttä (intertekstuaalisuus) monimuotoisissa teksteissä. Tutustutaan saamelaisen kulttuurin lisäksi muihin kulttuureihin ja kieliin ja vertaillaan omaa saamen kieltä muiden, oppilaille tuttuun kielten piirteisiin: Saamen kielen piirteistä tutustutaan teksteissä esiintyviin johdoksiin, luokitteluun lauseyhteyden ja merkityksen perusteella (sanaluokat) sekä pohditaan ja harjoitellaan sanojen taipumista. Havainnoidaan äänne- ja astevaihtelun esiintymistä. Tutustutaan eri saamen kieliin ja niillä julkaistuihin lasten- ja nuortenkirjallisuuteen sekä kansanperinteeseen ja sen nykytulkitsijoihin. Opitaan tuntemaan perinteistä saamelaista elämää ja elinkeinoja sekä vapaa-ajan viettotapoja. Opitaan ymmärtämään saamen kielen käytön vaikutuksia omaan elämään ja ympäristöön. Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kulttuuritapahtumia, kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museota. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä myös yhteistyössä saamelaisyhteisön eri toimijoiden kanssa. Kannustetaan kirjaston aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön, etsitään itseä kiinnostavaa omakielistä luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista. Luetaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta sekä pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Harjoitellaan eri oppiaineiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa suhteessa tavoitteisiin. Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamia kieliä kaiken oppimisen tukena.

Saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota / arvosanaa kahdeksan varten

Saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota / arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen			
T1 rohkaista ja ohjata oppilasta vuorovaikutustaitojen kehittämiseen luomalla tilaisuuksia keskusteluun ja eettisten kysymysten pohdintaan	S1	Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	Oppilas esittää ajatuksiaan ja ilmaisee mielipiteensä itselleen tutuissa vuorovaikutustilanteissa.
T2 innostaa oppilasta vahvistamaan taitoa toimia rakentavasti erilaisissa viestintätilanteissa sanallisesti ja ei-sanallisesti sekä ohjata oppilasta huomioimaan viestinnässään vastaanottajan tarpeita ja omien kielellisten valintojen vaikutusta	S1	Vuorovaikutustaitojen kehittyminen	Oppilas ottaa vastaan palautetta omasta toiminnastaan vuorovaikutustilanteissa ja antaa palautetta muille.
T3 tukea oppilaan myönteisen viestijäkuvan rakentumista sekä ohjata oppilasta tunnistamaan tilaisuudet käyttää saamen kielen taitoaan	S1	Oman viestinnän havainnointi ja saamen kielen taidon hyödyntäminen	Oppilas havainnoi itseään kielenkäyttäjänä ja viestijänä ja asettaa ohjatuksi itselleen tavoitteita hyödyntää saamen kielen taitoaan.
Tekstien tulkitseminen			
T4 ohjata oppilasta lukutaidon sujuvoittamiseen ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä havainnoimaan ja arvioimaan omaa lukemistaan	S2	Lukutaidon sujuvuus	Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä sekä havainnoi ja arvioi omaa lukemistaan.
T5 ohjata oppilasta laajentamaan sana- ja käsitevarantoa sekä tekstin käsitteiden ymmärtämistä	S2	Sana- ja käsitevarannon laajentuminen	Oppilas hallitsee kohtuullisen sana- ja käsitevarannon ja käyttää tekstin käsitteiden ymmärtämistä ja tulkitsemistä edistäviä strategioita
T6 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin sekä kiinnittämään huomiota saamenkielisten alkuperäistekstien kulttuurisidonnaisiin ominaispiirteisiin	S2	Tiedonhankinta- taidot ja lähdekriittisyys	Oppilas käyttää tiedonhankinnassaan erilaisia tietolähteitä ja osaa jossain määrin arvioida tietolähteiden luotettavuutta.
Tekstien tuottaminen			
T7 kannustaa oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimedialaisissa ympäristöissä	S3	Oman ajattelun kielentäminen ja eri tekstilajien käyttö	Oppilas osaa ohjatuksi käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kantaaottavalle tekstile tyypillistä kieltä. Oppilas osaa etsiä tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sanavalintoihin.
T8 ohjata oppilasta edistämään käsikirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoittamista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa	S3	Kirjoitustaito ja kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin ja on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja. Oppilas tuntee kirjoitetun kielen rakenteita ja oikeinkirjoituksen perusasioita ja käyttää niitä oman tekstinsä tuottamisessa.
T9 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	S3	Tekstien rakentaminen ja eettinen viestintä	Oppilas tuntee ja osaa kuvailla tekstien tuottamisen perusvaiheita, osaa arvioida omia tekstejään ja tuottaa tekstejä vaiheittain yksin ja muiden kanssa. Oppilas osaa antaa ja vastaanottaa palautetta, on tietoinen tekstin vastaanottajan merkityksestä sekä osaa merkitä lähteet tekstin loppuun ja tietää verkossa toimimisen eettiset periaatteet.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen			
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja, ohjata tunnistamaan tilaisuudet käyttää saamen kieltä ja ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia	S4	Kielen tarkastelun kehittyminen ja kielikäsitteiden hallinta	Oppilas osaa kuvailla tekstien kielellisiä piirteitä ja käyttää oppimiaan käsitteitä puhuessaan ja kirjoittaessaan niistä.
T11 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja oman perinteen arvostamisessa sekä saamen kielen/kielten merkityksen ymmärtämisessä itselleen ja yhteisölleen	S4	Kulttuurintuntemuksen kehittyminen	Oppilas osaa kertoa saamelaisen elämän pääpiirteistä ja nimetä saamelaisen kulttuurin tavallisia ilmenemismuotoja.
T12 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja innostaa lukemaan ja arvostamaan saamenkielistä lasten- ja nuortenkirjallisuutta sekä ohjata media- ja kulttuuritarjonnan pariin ja tarjota tilaisuuksia kulttuurin tuottamiseen	S4	Saamenkielisen lasten- ja nuortenkirjallisuuden sekä media- ja kulttuuritarjonnan tuntemus	Oppilas lukee sovitut lapset ja nuorille suunnatut kirjat ja tekstit, keskustele ja jakaa kokemuksiaan lukemastaan. Oppilas osaa kertoa itseään kiinnostavasta media- ja kulttuuritarjonnasta.
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena			
T13 innostaa oppilasta kehittämään ja monipuolistamaan eri oppiaineissa tarvittavaa ja saamelaiseen kulttuuriin liittyvää kieltä sekä hyödyntämään taitoaan kaikessa oppimisessa	S5	Eri oppiaineiden kielen havainnointi	Oppilas tunnistaa eri oppiaineiden tapoja käyttää kieltä ja pystyy hyödyntämään kielitaitoaan oppimisessa.

Romanikieli ja kirjallisuus

Oppimäärän erityinen tehtävä

Oppimäärän erityinen tehtävä

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävät, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet, ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppimisen arviointi koskevat myös romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärää.

Oppimäärän erityinen tehtävä

Romanikielen ja kirjallisuuden erityisenä tehtävänä on tukea Suomessa puhutun romanikielen säilymistä elävänä ja vahvistaa sen asemaa muiden kielten rinnalla. Oppimäärää voivat opiskella kaikki ne oppilaat, joiden äidinkieli tai jokin perheen kielistä on romanikieli. Opetus vastaa yhteistyössä kotien ja romanikielisen yhteisön kanssa oppilaiden kielitaidon kehittymisestä sekä auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään rinnakkais- ja monikielisyyttään hyödyntäen. Oppilaat saavat pohjan kehittää ja käyttää kielellisiä taitojaan itsenäisesti läpi elämän. Opetus lisää oppilaiden ymmärrystä ja arvostusta oman kieli- ja kulttuuritaustan merkityksestä sekä itselle, yhteisölle, yhteiskunnalle että muille vähemmistöille. Opetus ohjaa ymmärtämään ja arvostamaan myös muita kieliä ja kulttuureja.

Oppilaiden romanikielen osaamisen lähtötaso otetaan huomioon kielellisesti virikkeisen oppimisympäristön rakentamisessa ja opetusmenetelmien valinnassa. Opetus perustuu yhteisölliseen näkemykseen kielestä. Yhteisön jäsenyys ja osallisuus muodostuvat, kun oppilas oppii käyttämään kieltä yhteisön tavoin. Kodin ja koulun yhteistyö sekä monimediaiset oppimisympäristöt antavat mahdollisuuden kielen käyttöalueen laajentamiseen koulun ulkopuolelle.

Kieltä opitaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden, tekstilajien ja sanaston avulla. Romanikielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on tukea, kehittää ja syventää kielitietoisuutta ja kielellisen havainnoinnin taitoja sekä vahvistaa oppilaiden kielellistä identiteettiä. Romanikulttuuriin kuuluu vahva kerronta-, musiikki- ja käsityöperinne, jota hyödynnetään opetuksessa.

Vuosiluokilla 3–6 romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksessa pyritään erityisesti rohkaisemaan oppilasta toimimaan aktiivisesti romanikielellä erilaisissa suullisissa ja kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilaiden kielitaitoa kehitetään sanastoa ja käsitteistöä monipuolistamalla, ohjaamalla oppilaita tarkastelemaan kielen keskeisimpiä ominaispiirteitä, vahvistamalla tekstin tulkinnan ja tuottamisen taitoja sekä tarjoamalla ikäkaudelle sopivaa kirjallisuutta ja työskentelytapoja monimediaisissa oppimisympäristöissä. Opetus kehittää oppilaan taitoa arvioida omaa oppimistaan.

Romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 rohkaista ja ohjata oppilasta vuorovaikutustaitojen kehittämiseen luomalla tilaisuuksia keskusteluun, arvostamaan omaa ilmaisuaan sekä antamaan ja vastaanottamaan palautetta	S1	L2, L7
T2 innostaa oppilasta vahvistamaan taitoa toimia rakentavasti erilaisissa viestintätilanteissa sekä ohjata oppilasta huomioimaan viestinnässään vastaanottajan tarpeita	S1	L2, L3, L7
T3 tukea oppilaan myönteisen viestijäkuvan rakentumista sekä ohjata oppilasta tunnistamaan tilaisuudet käyttää romanikielen taitoaan	S1	L2, L7
Tekstien tulkitseminen		
T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan, havainnoimaan lukemistaan ja tarkastelemaan monimuotoisia tekstejä, kehittämään kuullun ja luetun ymmärtämistä ja huomioimaan puhe- ja kirjakielen eroja	S2	L1, L4
T5 auttaa oppilasta laajentamaan sana- ja käsitteistöänsä sekä tekstin käsitteiden ymmärtämistä	S2	L1, L4
T6 opastaa oppilasta hankkimaan romanikielisiä tietoja ja käyttämään monipuolisia tiedonlähteitä sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta	S2	L1, L4, L5
Tekstien tuottaminen		
T7 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaan ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä	S3	L1, L4, L5
T8 ohjata oppilasta edistämään käsikirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoittamista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa	S3	L4, L5
T9 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	S3	L4, L5, L7
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan havainnoida kieltä ja käyttää kieleen liittyviä käsitteitä	S4	L2, L7
T11 tukea oppilasta oman kulttuurisen ja kielellisen identiteetin vahvistamisessa ja romanien kulttuuriperinteen ja historian tuntemisessa sekä romanikielen merkityksen ymmärtämisessä oppilaalle itselleen ja yhteisölleen	S4	L1, L2
T12 kannustaa oppilasta monimuotoisen kulttuuritarjonnan pariin ja tarjota tilaisuuksia kulttuurin tuottamiseen	S4	L2, L7

Romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstintaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista sekä rakentavan palautteen antamista ja saamista. Harjoitellaan positiivisen ja kohteliaan ilmaisun keinoja. Harjoitellaan ideoinnin, päätöksenteon ja ongelmanratkaisun sekä projektityöskentelyn taitoja. Harjoitellaan erilaisia viestintätapoja ja draaman toimintamuotoja. Harjoitellaan toimimista erilaisissa romanikielissä ja monikielissä viestintäympäristöissä.

S2 Tekstien tulkitseminen: Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien, kuvaa ja tekstiä yhdistävien ja mediatekstien lukutaitoa. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaan ottavien tekstien piirteitä. Tutkitaan puhutun ja kirjoitetun kielimuodon eroja sanatasolla. Tutustutaan selostamisen, vertailun ja mielipiteen esittämisen keinoihin. Harjoitellaan muista teksteistä lainattujen tekstien tunnistamista. Etsitään tietoa eri lähteistä ja harjoitellaan arvioimaan lähteiden luotettavuutta.

S3 Tekstien tuottaminen: Tuotetaan monimuotoisia fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä sujuvoittaen käsikirjoittamista ja näppäintaitoja. Harjoitellaan kertomisen, selostamisen, kuvaamisen ja mielipiteen ilmaisun piirteitä. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoja, sekä opitaan käyttämään niitä omista teksteistä.

Harjoitellaan tekstin elävöittämisen ja muuntelun keinoja sekä sanavalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Tarkastellaan kirjoitetun ja puhutun kielen eroja ilmaisutapojen tasolla. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja sekä tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden perustyyppit. Harjoitellaan oikeinkirjoituksen perusasioita omassa tekstissä. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita: ideointia, suunnittelua, jäsentämistä, muokkaamista sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opitaan toimimaan verkkoympäristöissä eettisesti oikein yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä sekä puhutun ja kirjoitetun kielen eroja sanatasolla. Tutustutaan romanikielen piirteisiin ja murre-eroihin. Keskustellaan romanikielen kansainvälisestä asemasta ja merkityksestä. Etsitään romanikielillä julkaistua lasten- ja nuortenkirjallisuutta. Opitaan tuntemaan romanien kerronta-, käsityö- ja musiikkiperinnettä. Suunnitellaan ja toteutetaan omia romanikielisiä esityksiä.

Romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/ arvosanaa kahdeksan varten

Romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/ arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen			
T1 rohkaista ja ohjata oppilasta vuorovaikutustaitojen kehittämiseen luomalla tilaisuuksia keskusteluun, arvostamaan omaa ilmaisuaan sekä antamaan ja vastaanottamaan palautetta	S1	Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	Oppilas osaa esittää ajatuksiaan ja hyödyntää kontaktinoton taitoja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä kykenee antamaan ja vastaanottamaan palautetta.
T2 innostaa oppilasta vahvistamaan taitoa toimia rakentavasti erilaisissa viestintätilanteissa sekä ohjata oppilasta huomioimaan viestinnässään vastaanottajan tarpeita.	S1	Vuorovaikutustaitojen kehittyminen	Oppilas osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja omien ideoidensa ja ajatustensa ilmaisemiseen ryhmässä sekä osaa ottaa muiden näkökulmat huomioon.
T3 tukea oppilaan myönteisen viestijäkuvan rakentumista sekä ohjata oppilasta tunnistamaan tilaisuudet käyttää romanikielen taitoaan	S1	Oman viestinnän havainnointi ja romanikielen taidon hyödyntäminen	Oppilas osaa havainnoida itseään viestijänä ja tunnistaa tilaisuudet käyttää romanikielen taitoaan.
Tekstien tulkitseminen			
T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan, havainnoimaan lukemistaan ja tarkastelemaan monimuotoisia tekstejä, kehittämään kuullun ja luetun ymmärtämistä ja huomioimaan puhe- ja kirjakielen eroja	S2	Lukutaidon sujuvuus ja oman lukemisen havainnointi	Oppilas lukee sujuvasti sekä osaa tarkkailla ja arvioida omaa lukemistaan.
T5 auttaa oppilasta laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä tekstin käsitteiden ymmärtämistä	S2	Sana- ja käsitevarannon laajentuminen	Oppilas hallitsee kohtuullisen sana- ja käsitevarannon ja käyttää tekstin käsitteiden ymmärtämistä ja tulkittaa edistäviä strategioita.
T6 opastaa oppilasta hankkimaan romanikielisiä tietoa ja käyttämään monipuolisia tiedonlähteitä sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta	S2	Tiedonhankinta-taidot ja lähdekirjallisuus	Oppilas käyttää tiedonhankinnassaan erilaisia tietolähteitä ja osaa jossain määrin arvioida tietolähteiden luotettavuutta.
Tekstien tuottaminen			
T7 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kanta-ottavien tekstien tuottamista myös monimedialaisissa ympäristöissä	S3	Oman ajattelun kielentäminen ja eri tekstilajien käyttö	Oppilas osaa ohjatuksi käyttää kertovalle, kuvaavalle, ohjaavalle ja yksinkertaiselle kantaottavalle tekstille tyypillistä kieltä ja tuottaa fiktiivisiä ja asiatekstejä. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sanavalintoihin.
T8 ohjata oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoittamista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa	S3	Kirjoitustaito ja kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin ja on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja. Oppilas tuntee kirjoitetun kielen rakenteita ja oikeinkirjoituksen perusasioita ja käyttää niitä oman tekstinsä tuottamisessa.
T9 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	S3	Tekstien rakentaminen ja eettinen viestintä	Oppilas tuntee ja osaa kuvailla tekstien tuottamisen perusvaiheita, osaa arvioida omia tekstejään ja tuottaa tekstejä vaihteittain yksin ja muiden kanssa. Oppilas osaa antaa ja vastaanottaa palautetta, on tietoinen tekstin vastaanottajan merkityksestä sekä osaa merkitä lähteet tekstin loppuun ja tietää verkossa toimimisen eettiset periaatteet.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen			
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan havainnoida kieltä ja käyttää kieleen liittyviä käsitteitä	S4	Kielen tarkastelun kehittyminen ja kielikäsitteiden hallinta	Oppilas tekee havaintoja ja osaa kuvailla tekstien kielellisiä piirteitä ja käyttää oppimiaan käsitteitä puhuessaan ja kirjoittaessaan niistä.
T11 tukea oppilasta oman kulttuurisen ja kielellisen identiteetin vahvistamisessa ja romanien kulttuuriperinteen ja historian tuntemisessa sekä romanikielen merkityksen ymmärtämisessä oppilalle itselleen ja yhteisölleen	S4	Romanien kulttuuriperinteen, kielen ja historian tuntemus	Oppilas osaa kertoa romanien kulttuuriperinteen, kielen ja historian pääpiirteistä.
T12 kannustaa oppilasta monimuotoisen kulttuuritarjonnan pariin ja tarjota tilaisuuksia kulttuurin tuottamiseen	S4	Kulttuuritarjonnan hyödyntäminen ja tuottaminen	Oppilas osaa kertoa itseään kiinnostavasta media- ja kulttuuritarjonnasta. Oppilas osallistuu omien esitysten suunnitteluun ja esittämiseen.

Viittomakieli ja kirjallisuus

Oppimäärän erityinen tehtävä

Oppimäärän erityinen tehtävä

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävä, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet, ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppimisen arviointi koskevat myös viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärää.

Oppimäärän erityinen tehtävä

Erityisenä tehtävänä on tukea suomalaisten viittomakielen säilymistä elävänä. Viittomakieltä käyttävät oppilaat voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia. Oppilaat saavat pohjan kehittää ja käyttää kielellisiä taitojaan itsenäisesti läpi elämän. Opetus vastaa yhteistyössä kotien, viittomakielisen yhteisön ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa oppilaiden kielitaidon kehittämisestä sekä auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään rinnakkais- ja monikielisyttään hyödyntäen. Opetus lisää oppilaiden ymmärrystä ja arvostusta oman kieli- ja kulttuuritaustan merkityksestä itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle sekä ohjaa heitä ymmärtämään ja arvostamaan myös muita kieliä ja kulttuureja.

Opetuksessa keskeisiä ovat kieli, kirjallisuus ja kertomusperinne, perinteet, tavat, taide ja historia. Opetuksessa huomioidaan myös osallisuus kansallisen ja kansainvälisen yhteisön asioihin. Oppimisen iloa tuottaa, kun oppilaat ovat aktiivisia toimijoita ja opetus ottaa huomioon myös heidän kielimaailmansa ja kokemuksensa. Pyrkimyksenä on, että oppilaat tulevat entistä tietoisimmaksi itsestään viittomakielen käyttäjinä ja ymmärtävät kielen sosiaalisen merkityksen yhteisölle.

Paikallisen opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon suomalaisen tai suomenruotsalaisen viittomakielen ja kirjallisuuden opetuksen laajuus. Opetussuunnitelman perusteet on laadittu viittomakielen ja kirjallisuuden opetukseen, jota annetaan äidinkielen ja kirjallisuuden tuntimäärällä. Muun viittomakielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteiden ja sisältöjen määrittelyssä sekä oppimisen arvioinnissa huomioidaan opetuksen laajuus.

Vuosiluokilla 3–6 työskentelyn painopisteenä on oppia toimimaan aktiivisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa viittomakielellä. Oppilaiden kielitaitoa kehitetään viittomistoa ja käsitteistöä monipuolistamalla. Oppilaat pystyvät osallistumaan eri oppiaineisiin ja arjen tilanteisiin liittyviin keskusteluihin. Oppilaat tarkastelevat kielen keskeisimpiä ominaispiirteitä ja oppivat hyödyntämään kielitietoaan. Tavoitteena on oppia arvioimaan omaa oppimista.

Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 ohjata ja rohkaista oppilasta vuorovaikutustaitojen kehittämiseen sekä toimimiseen erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa toimia viittomakielisessä ja monikielisessä yhteisössä, myös draaman toimintamuotoja käyttäen	S1	L1, L2
T2 rohkaista oppilasta monipuolistamaan ilmaisuun ja kehittämään myönteistä viestijäkuvaansa sekä ohjata häntä havainnoimaan omaa vuorovaikutus- ja ilmaisukykyään	S1	L2, L5
Tekstien tulkitseminen		
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään ja tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä sekä ohjata keskustelemaan niistä käsite- ja viittomavarantoaan laajentaen	S2	L1, L2, L4
T4 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia tekstiympäristöjä tiedonhankinnassa ja tulkitsemisessa sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta	S2	L1, L4, L5
Tekstien tuottaminen		
T5 kannustaa oppilasta kehittämään kielen perusrakenteiden tuntemusta ja tekstin tuottamisen prosesseja	S3	L1
T6 rohkaista oppilasta kokemusten ja ajatusten ilmaisemiseen erilaisissa viestintäympäristöissä, tarjota tilaisuuksia kertoa ja selostaa tapahtumia, kuvata ilmiöitä ja esittää omia näkemyksiään erilaisten esitysten ja esitelmien avulla yksin ja yhteisöllisesti	S3	L1, L2, L5
T7 ohjata oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	S3	L2, L3, L5
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T8 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa oppilasta käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista voidaan keskustella	S4	L1, L2
T9 rohkaista oppilasta vahvistamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään ja ohjata arvostamaan muita kieliä ja kulttuureita, ohjata oppilasta monimuotoisen kulttuuritarjonnan pariin, tarjoten tilaisuuksia osallistua itse niiden tuottamiseen sekä innostaa oppilasta seuraamaan ja arvostamaan lasten- ja nuorten kulttuuria	S4	L4, L7
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T10 tarjota mahdollisuuksia harjoitella viittomakielen tulkin käyttöä	S5	L3, L6, L7
T11 rohkaista oppilasta kehittämään käsitteiden ymmärtämistään eri oppiaineissa	S5	L1

Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Osallistutaan erilaisiin keskusteluihin, joissa harjoitellaan päätöksentekoa, ongelmanratkaisua ja pienimuotoista projektityöskentelyä. Tutustutaan viestinnän perustekijöihin ja sovelletaan tietoa käytännössä pienelle, tutulle yleisölle esiintyessä. Havainnollistetaan esitystä ja harjoitellaan oman tuotoksen elävöittämistä ja kielen erilaisten ilmaisukeinojen tiedostamista tutustumalla improvisaation perusasioihin ja sovelletaan niitä aiempaa monipuolisemmin ajatusten ja ideoiden ilmaisemisessa. Harjoitellaan rakentavan palautteen antamista ja vastaanottamista.

S2 Tekstien tulkitseminen: Harjoitellaan tulkitsemaan monipuolisesti esityksiä ja esitelmiä, erityyppisiä viitottuja, suomenkielisiä ja kuvallisia tekstejä eri medioista visuaalista lukutaitoa kehittäen. Harjoitellaan tekstinymmärtämisen strategioita, kuten ennustamista, tekstin silmäilyä, tiivistämistä ja kysymysten ja johtopäätösten tekemistä. Opetellaan tiedonhankinnan perusteita myös sähköisiä lähteitä käyttäen. Ohjataan oman ymmärtämistävän tarkkailuun ja arviointiin. Harjoitellaan lähdetietoisuutta ja opastetaan erilaisten tietolähteiden käyttöön sekä arvioimaan lähteiden käyttökelpoisuutta.

S3 Tekstien tuottaminen: Harjoitellaan sekä fiktiivisten että ei-fiktiivisten tekstien tuottamista ja esittämistä yleisölle. Tutustutaan kertomiselle, selostamiselle, kuvaamiselle ja mielipiteen ilmaisulle tyypillisiin piirteisiin. Tutkitaan tekstien rakenteita ja tautotusta sekä opitaan käyttämään niitä oman tekstin suunnittelussa ja tuottamisessa. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja pohditaan viittomavarianttien, sanontojen ja viittomajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita: ideointia, suunnittelua, tekstin jäsentämistä ja muokkaamista sekä palautteen antamisen ja vastaanoton taitoa. Luomisprosessin eri vaiheita ja viittomista harjoitellaan myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamista, esimerkiksi tiivistämistä sekä lähteiden käyttöä ja merkintää tekstissä.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Opitaan tarkastelemaan kielen ilmiöitä. Tutustutaan viittoman osiin, aikajanoihin ja muihin ajan ilmaisemisen tapoihin, roolinvaihtoon ja lukumäärien ilmaisemiseen. Syvennetään viittomakielisiä vuorovaikutustaitoja, ajatusten ja mielipiteiden perustelua sekä tutkitaan viittomakielisen yhteisön käyttäytymisnormeja ja tapoja. Osallistutaan aktiivisesti viittomakielisen yhteisön kulttuuriperinteeseen ja kulttuuritoimintaan. Opitaan etsimään erilaisia tekstejä internetistä. Tutustutaan muihin viittomakielisiin sekä verrataan viittomakieliä puhuttuihin kieliin. Vertaillaan suomalaisen viittomakielen erityispiirteitä muihin viittomakielisiin.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Tutkitaan ja käytetään materiaalina erilaisia tekstejä, kuvia ja taulukoita rikastuttaen viittomistoa ja antaen mahdollisuuksia hyödyntää viittomakieltä eri oppiaineissa.

Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota / arvosanaa kahdeksan varten

Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota / arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutuksessa toimiminen			
T1 ohjata ja rohkaista oppilasta vuorovaikutustaitojen kehittämiseen sekä toimimiseen erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä ohjata oppilasta vahvistamaan tilaioita toimia viittomakielisessä ja monikielisessä yhteisössä, myös draaman toimintamuotoja käyttäen	S1	Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	Oppilas hallitsee viestin kohdentamisen, sujuvan kontaktin ottamisen ja sen ylläpitämisen taitoja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.
T2 rohkaista oppilasta monipuolistamaan ilmaisuun ja kehittämään myönteistä viestijäkuvaansa sekä ohjata häntä havainnoimaan omaa vuorovaikutus- ja ilmaisukykyään	S1	Ilmaisun kehittyminen	Oppilas osaa käyttää kokonaisilmausallisia keinoja itsensä ja ajatustensa ilmaisemiseen.
Tekstien tulkitseminen			
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään ja tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä sekä ohjata keskustelemaan niistä käsite- ja viittomavarantoaan laajentaen	S2	Tekstin ymmärtäminen ja tulkitseminen sekä käsite- ja viittomavarannon laajentuminen	Oppilas hallitsee kohtuullisen käsite- ja viittomavarannon ja käyttää tekstin käsitteiden ymmärtämistä ja tulkintaa edistäviä strategioita. Oppilas pystyy keskustelemaan teksteistä oma-aloitteisesti ja kysymään selitystä itselleen vieraista viittomista tai käsitteistä.
T4 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia tekstiympäristöjä tiedonhankinnassa ja tulkitsemisessa sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta	S2	Tiedonhankintataidot ja lähdekirjallisuus	Oppilas käyttää erilaisia tietolähteitä ja osaa jossain määrin arvioida niiden luotettavuutta.
Tekstien tuottaminen			
T5 kannustaa oppilasta kehittämään kielen perusrakenteiden tuntemusta ja tekstin tuottamisen prosesseja	S2, S3	Kielenhallinta ja tekstin tuottaminen	Oppilas osaa muuttaa viittomistaan tilanteen mukaan käyttäen oikein käsimuotoja, orientaatiota, liikettä, paikkoja sekä ilmeitä ja käyttää omassa tuotoksessaan tekstin tuottamisen vaiheita: ideointia, suunnittelua, tekstin jäsentämistä ja muokkaamista.
T6 rohkaista oppilasta kokemusten ja ajatusten ilmaisemiseen erilaisissa viestintäympäristöissä, tarjota tilaisuuksia kertoa ja selostaa tapahtumia, kuvata ilmiöitä ja esittää omia näkemyksiään erilaisten esitysten ja esitelmien avulla yksin ja yhteisöllisesti	S3	Ajatusten ja kokemusten ilmaiseminen	Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan ja kokemuksiaan, kuvata ilmiöitä ja esittää näkemyksiään erilaisissa tilanteissa ja viestintäympäristöissä.
T7 ohjata oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	S3	Verkkoviestintätaidot	Oppilas osaa viestiä verkossa ja harjoittelee toimimaan ja tuottamaan tekstiä eettisten periaatteiden mukaan.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen			
T8 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa oppilasta käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista voidaan keskustella	S4	Kielen havainnointi ja käsitteiden käyttäminen	Oppilas osaa havainnoida kieltä ja keskustella kielestä käyttäen oppimiaan käsitteitä.
T9 rohkaista oppilasta vahvistamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään ja ohjata arvostamaan muita kieliä ja kulttuureita, ohjata oppilasta monimuotoisen kulttuuritarjonnan pariin, tarjoten tilaisuuksia osallistua itse niiden tuottamiseen sekä innostaa oppilasta seuraamaan ja arvostamaan lasten- ja nuortenkulttuuria	S4	Kulttuurintuntemus ja oma ilmaisu	Oppilas osaa nimetä viittomakielistä kulttuuritarjontaa ja osallistuu omien esitysten tekemiseen.
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena			
T10 tarjota mahdollisuuksia harjoitella viittomakielen tulkin käyttöä	S4	Tulkin kanssa toimiminen	Oppilas osaa toimia viittomakielen tulkin kanssa tarvittaessa.
T11 rohkaista oppilasta kehittämään käsitteiden ymmärtämistään eri oppiaineissa	S5	Eri oppiaineiden kielen havainnointi	Oppilas osaa havainnoida ja käyttää ohjatusti eri oppiaineissa tarvittavaa kieltä.

Muu oppilaan äidinkieli

Muu oppilaan äidinkieli

Perusopetuslain 12 §:n nojalla äidinkielenä voidaan huoltajan valinnan mukaan opettaa suomen, ruotsin, saamen, romanikielen ja viittomakielen lisäksi myös muuta opetuksen järjestäjän tarjoamaa ja huoltajan valitsemaa oppilaan äidinkieltä. Tällöin mainittua äidinkieltä opetetaan valtioneuvoston asetuksen 422/2012 8 §:n määrittelemällä tuntimäärällä äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineena. Paikallinen opetussuunnitelma laaditaan ja opetuksen tavoitetaso määritellään tällöin suomen kieli ja kirjallisuus tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärää soveltaen. Opetuksen järjestäjä tai koulu laatii perusteiden pohjalta kielikohtaisen opetussuunnitelman. Kielikohtaiset opetussuunnitelmat voidaan laatia myös opetuksen järjestäjien yhteistyönä. Opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon oppilaiden kielellinen ja kulttuurinen tausta sekä ympäristön tarjoaman tuen määrä oppilaan äidinkielen kehittymiselle.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävä, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet, ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppimisen arviointi koskevat myös suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää.

Oppimäärän erityinen tehtävä

Oppimäärän erityinen tehtävä

Tuntijakoasetuksen mukaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitettun oppimäärän mukaisesti. Tämän oppimäärän tehtävänä on tukea lapsen ja nuoren kasvua kieliyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi, jolla on kielelliset valmiudet jatko-opintoihin. Opetuksen avulla pyritään monilukutaitoon, jonka avulla oppilas osaa hakea tietoa sekä ymmärtää, tuottaa, arvioi ja analysoi erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja suomenkielisiä tekstejä päivittäisessä vuorovaikutuksessa, koulutuskeskustelussa ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tuetaan kielitaidon eri osa-alueiden sekä eri tiedonalojen kielen kehittymistä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on tukea oppilaan monikielisyyden kehittymistä sekä herättää kiinnostus ja tarjota välineitä kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Yhteistyössä kotien, oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus auttaa oppilasta rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediasessa yhteiskunnassa.

Suomen kielen oppiminen tukee kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen lähtökohdista ovat oppilaille merkitykselliset ja tarpeelliset tekstilajit ja kielenkäyttötilanteet, joiden avulla kielen muotoja, merkityksiä ja käyttöä tutkitaan ja opitaan analysoimaan. Kielitaitoa kehitetään kaikilla kielen käytön osa-alueilla, joita ovat kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen. Ymmärtämis- ja tuottamistaitojen kehittyminen nivoutuvat toisiinsa. Oppilaiden kielen osaaminen laajenee arkielämän konkreettisesta kielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. He saavat valmiudet havaintojen ja ilmiöiden sekä oman ajattelunsa, tunteidensa ja mielipiteidensä ilmaisemiseen tilanteeseen sopivalla tavalla. Opetuksessa arvostetaan ja hyödynnetään oppilaiden osaamia kieliä.

Kunkin oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppilaan huoltaja päättää oppimääriä koskevista valinnoista. Koska opetus tulee järjestää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti, oppimäärän valinnassa on keskeistä, että oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta. Oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkielenä ei ole suomi, ruotsi tai saame tai hänellä on muutoin monikielinen tausta. Oppimäärän tarpeen selvittämisessä huomioidaan myös seuraavat näkökulmat:

- oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita jollakin tai joillakin kielitaidon osa-alueilla, jolloin oppilaan osaaminen ei vielä anna edellytyksiä yhdenvertaiseen kouluyhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja koulutyöskentelyssä tai
- oppilaan suomen kielen taito ei vielä anna edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun.

Kun oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, hänelle opetetaan suomea tai ruotsia toisena kielenä joko kokonaan tai osittain suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen sijaan. Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe. Mikäli oppilaan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin riippumatta siitä, minkä opetusryhmän yhteydessä kyseinen opetus on järjestetty. Tärkeää on, että oppilas tulee osalliseksi samoista teksteistä ja tekstilajeista kuin luokkatasonsa muutkin oppilaat. Kesken perusopetuksen Suomeen muuttaneiden oppilaiden opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot. Tarvittaessa laaditaan oppimissuunnitelma. Opetuksessa hyödynnetään tavoitteellisesti erilaisia oppimisympäristöjä, jotka tukevat kielitaidon monipuolista kehittymistä sekä koulussa että sen ulkopuolella. Oppilas voi siirtyä opiskelemaan suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos hänellä on riittävät edellytykset sen tavoitteiden mukaiseen opiskeluun.

Vuosiluokilla 3–6 erityisenä tehtävänä on tukea suomen kielen taidon kehittymistä sekä luku- ja kirjoitustaidon ja vuorovaikutustaitojen sujuvoitumista ja monipuolistumista. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden kielitaito ja vahvuudet. Tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen yhteydessä harjaannutaan tarkastelemaan kielen piirteitä ja kirjallisuuden keinoja ja edetään laajempien tekstien lukemiseen ja lukukokemusten monipuoliseen jakamiseen.

Keskeisten sisältöalueiden valinta vuosiluokilla 3-6

Sisältöalueiden valinta

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

3. luokka

Suomi toisen kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet ja sisällöt 3. vuosiluokalla

Tavoitteet:

Oppilasta ohjataan vahvistamaan ilmaisuarantoaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa.

Ohjataan oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä. Oppilasta innostetaan edistämään käsikirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä.

Oppilasta ohjataan vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia. Innostetaan oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustetaan lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaistaan lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön.

Innostetaan oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita. Ohjataan oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa.

Sisällöt:

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta. Ohjataan kokonaisilmaisuuksiin ja hyödynnetään draamatyöskentelyä.

Tekstien tulkitseminen: Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista sekä käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita.

Tekstien tuottaminen: Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kuultuja ja luettuja tekstejä

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin ja harjoitellaan näitä osataitoja sekä erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita. Harjoitellaan eri oppiaineiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista.

4. luokka

Suomi toisen kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet ja sisällöt 4. vuosiluokalla

Tavoitteet:

Innostetaan oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan. Kannustetaan oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen.

Auttetaan oppilasta syventämään taitoaan suunnitella ja tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita.

Ohjataan oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tuetaan oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaistaan hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria.

Kannustaan oppilasta kehittämään tietojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä.

Sisällöt:

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Ohjataan kokonaisilmaisuun ja hyödynnetään draamatyöskentelyä. Osallistutaan oman luokan sekä kouluyhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.

Tekstien tulkitseminen: Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä sekä selvittämään tiedon lähteen ja arvioimaan tiedon luotettavuutta.

Tekstien tuottaminen: Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Opitaan päätelemään keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat ja lausetyypit, nominien ja verbien taiputus, sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda merkityksiä.

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa suhteessa tavoitteisiin.

Harjoitellaan eri oppiaineiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista.

5. luokka

Suomi toisen kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet ja sisällöt 5. vuosiluokalla

Tavoitteet:

Autetaan oppilasta syventämään taitoaan suunnitella ja tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kielipiillisiä rakenteita.

Sisällöt:

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus, vertaaminen kuvailussa sekä epäsuora esitys ja toisen puheeseen viittaaminen). Osallistutaan oman luokan sekä kouluyhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.

Tekstien tulkitseminen: Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta. Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause, lausekkeen pääsanana ja määritteen suhde, lauseenvastike) tekstin ymmärtämisen tukena. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Harjaannutetaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan tekstissä. Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.

Tekstien tuottaminen: Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kielipiillisiä rakenteita. Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä palautteen perusteella.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuviin ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina.

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa suhteessa tavoitteisiin. Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen. Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

6. luokka

Suomi toisen kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet ja sisällöt 6. vuosiluokalla

Tavoitteet:

Kannustetaan oppilasta kehittämään tietojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä.

Sisällöt:

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Ohjataan kokonaisilmaisuun ja hyödynnetään draamatyöskentelyä. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus, vertaaminen kuvailussa sekä epäsuora esitys ja toisen puheeseen viittaaminen). Osallistutaan oman luokan sekä kouluyhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.

Tekstien tulkitseminen: Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä sekä selvittämään tiedon lähteen ja arvioimaan tiedon luotettavuutta. Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause, lausekkeen pääsanana ja määritteen suhde, lauseenvastike) tekstin ymmärtämisen tukena. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Harjaannutetaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan tekstissä. Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.

Tekstien tuottaminen: Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kielipiillisiä rakenteita. Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä palautteen perusteella.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuviin ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina. Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa suhteessa tavoitteisiin. Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen. Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Hyvän osaamisen kriteerit Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokalla 6

Oppilas

- osallistuu erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin käyttäen ilmaisuvaramoan sekä keskusteleee ja työskentelee erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta.
- ymmärtää opetuspuhetta ja muuta kuulemaansa, kun tilanne tai aihe on ennestään tuttu tai ymmärtämistä tuetaan.
- osaa toimia kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa.
- ilmaisee itseään erilaisia ilmaisun keinoja käyttäen ja osaa ottaa huomioon puhekuppaninsa.
- lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä.
- tunnistaa kertomuksen, tietotekstin ja arvioivan tekstin ja harjoittelee käyttämään tietoa tekstilajipiirteistä tekstien tulkinassa ja arvioinnissa.
- osallistuu erilaisiin kielenkäyttötilanteisiin ja osaa tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.
- hallitsee kohtuullisen sana- ja käsivearannon sekä tunnistaa tekstistä merkityksiä, jotka vaativat päättelyä.
- osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kantaaottavalle tekstille tyyppillistä kieltä.
- osaa kirjoittaa suomea käsin ja hän on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja.
- tuottaa kokonaisia tekstejä ja osoittaa niissä oikeinkirjoituksen tuntemusta.
- osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.
- osaa arvioida tuottamia tekstejä, tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana sekä osaa antaa ja vastaanottaa palautetta.
- tunnistaa kielen rakenteen säännönmukaisuuksia ja kykenee kuvaamaan tavallisimpia peruskäsitteitä käyttäen, miten kielenkäyttö vaihtelee eri tilanteissa.
- osaa antaa esimerkkejä ympäristönsä kielistä ja murteista.
- lukee lasten- ja nuortenkirjallisuutta ja pystyy kertomaan ajatuksiaan lukemastaan ja muusta lasten- ja nuortenkuultuurista.
- osaa kuvailla omaa ja elinympäristönsä monikielisyttä sekä kulttuurista monimuotoisuutta.
- osaa ohjatusti asettaa itselleen oppimistavoitteita.
- lukee tuetusti eri oppiaineiden tekstejä tai niiden osia ja osaa kuvailla, millaisista osista tekstit rakentuvat.
- osaa tuottaa sovitusta aihepiiristä hankkimansa tiedon pohjalta jäsenneilyn suullisen tai kirjallisen tekstin itsenäisesti tai ryhmässä.
- osaa ohjatusti valita tilanteeseen ja aiheeseen sopivan tavan hankkia tietoa.

Ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus (Svenska som andraspråk och litteratur)

Lärokursens särskilda uppdrag

Lärokursens särskilda uppdrag

I lärokursen svenska som andraspråk och litteratur är uppdraget, målen för lärmiljöer och arbetssätt, handledning, differentiering och stöd samt bedömning av lärandet de samma som i läroämnet modersmål och litteratur.

Lärokursens särskilda uppdrag

Enligt förordningen om timfördelning kan invandrare i stället för att följa lärokursen i modersmål och litteratur, som bestäms av skolans undervisningsspråk, helt eller delvis undervisas i svenska eller finska enligt en lärokurs som är speciellt inriktad för invandrare. Syftet med denna lärokurs är att stödja barnens och de ungas utveckling till fullvärdiga medlemmar i språkgemenskapen och ge dem språkliga förutsättningar för fortsatta studier. Undervisningen eftersträvar att utveckla elevernas multilitteracitet för att de ska kunna söka information och förstå, producera, bedöma och analysera olika slags talade och skrivna texter på svenska i daglig kommunikation, i skolarbetet och i samhället. Undervisningen ska stödja utvecklingen av de olika delområdena av språkkunskaperna samt språk som används inom olika kunskapsområden.

Det särskilda uppdraget i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur är att stödja utvecklingen av flerspråkighet hos eleverna samt väcka intresse och erbjuda redskap för att utveckla språkkunskaperna under hela livet. Undervisningen i svenska som andraspråk ska i samarbete med hemmen, undervisningen i det egna modersmålet och de övriga läroämnena hjälpa eleverna att bygga upp en språklig och kulturell identitet i ett mångkulturellt och -medialt samhälle.

Kunskaper i svenska stödjer integreringen i det finländska samhället. Utgångspunkten för lärokursen svenska som andraspråk och litteratur är att utnyttja sådana textgenrer och språksituationer som är relevanta och viktiga för att eleven ska kunna undersöka och analysera språkets former, betydelser och användning. Språkkunskaperna ska utvecklas inom alla delområden: hörförståelse, tal, läsförståelse och skrivande. Förmågan att förstå och förmågan att producera ska utvecklas samtidigt. Elevernas språkkunskaper ska utvidgas från konkret vardagspråk till ett språk som lämpar sig för abstrakt tänkande. Eleverna ska få färdigheter att ge språkligt uttryck åt iakttagelser och företeelser och sina personliga tankar, känslor och åsikter på ett för situationen lämpligt sätt. I undervisningen ska de språk som eleverna behärskar värdesättas och utnyttjas.

En elevs behov av lärokursen svenska som andraspråk och litteratur fastställs gemensamt av de lärare som undervisar eleven. Elevens vårdnadshavare fattar beslut om valet av lärokurs. Eftersom undervisningen ska ordnas enligt elevernas ålder och förutsättningar är det viktigt att valet av lärokurs gör det möjligt för eleven att få undervisning enligt den mest lämpliga lärokursen. En elev kan studera enligt lärokursen svenska som andraspråk och litteratur om elevens modersmål inte är svenska, finska eller samiska eller eleven i övrigt har en flerspråkig bakgrund. Då behovet av lärokursen kartläggs ska också följande eventualiteter tas i betraktande:

- elevens baskunskaper i svenska är bristfälliga inom ett eller flera delområden av språkkunskaperna och räcker inte ännu till för att eleven ska kunna delta i den dagliga interaktionen och det dagliga skolarbetet som en jämlik medlem i skolgemenskapen, eller
- elevens kunskaper i svenska räcker inte ännu till för studier enligt lärokursen svenska och litteratur.

En elev som studerar enligt lärokursen svenska som andraspråk och litteratur får undervisning i svenska som andraspråk antingen helt eller delvis i stället för undervisning i svenska och litteratur. Undervisningen läggs upp utgående från elevens behov att lära sig och det skede av språkutvecklingen eleven befinner sig i. Om lärokursen svenska som andraspråk och litteratur valts för en elev ska elevens utveckling och prestationer bedömas enligt målen och kriterierna för lärokursen svenska som andraspråk och litteratur oberoende av i vilken undervisningsgrupp undervisningen ordnas. Det är viktigt att eleven tar del av samma texter och textgenrer som de övriga eleverna i samma årskurs. Om en elev flyttat till Finland mitt i den grundläggande utbildningen är det viktigt att ta hänsyn till elevens språkkunskaper och tidigare kunskaper och färdigheter då målsättningarna och innehållet i undervisningen fastställs. Vid behov görs en plan för elevens lärande. Olika lärmiljöer som stödjer mångsidig utveckling av språkkunskaperna ska målinriktat användas i undervisningen, både i skolan och utanför skolan. Det är möjligt att övergå till att läsa svenska enligt lärokursen svenska och litteratur, om eleven har tillräckliga förutsättningar för att lära sig svenska enligt målsättningarna för den lärokursen.

I **årskurserna 3–6** är det särskilda målet att stödja utvecklingen av elevernas svenska språk samt att värna om att elevernas läs- och skrivfärdigheter vidareutvecklas och blir mångsidigare. Undervisningen ska beakta elevernas språkfärdigheter och styrkor. Då eleverna tolkar och producerar texter handleds de samtidigt i att observera språkliga drag och litterära medel. Repertoaren vidgas gradvis till längre texter och eleverna lär sig olika sätt att dela med sig av sina läsupplevelser.

Mål för undervisningen i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur i årskurs 3–6

Mål för undervisningen i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur i årskurs 3–6

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som målet anknyter till
Att kommunicera		
M1 handleda eleven att stärka sin uttrycksförmåga och förmåga att uttrycka sina åsikter samt lära eleven att agera konstruktivt i kommunikationssituationer i skolan och i vardagen	I1	K1, K2, K4
M2 motivera eleven att stärka förmågan att kommunicera öga mot öga samt färdigheterna att lyssna på och förstå lärarens kommunikation och annan muntlig kommunikation	I1	K1, K2, K4
M3 handleda eleven att uttrycka sig mångsidigt både verbalt och icke-verbalt, att utnyttja sin kreativitet och att ta hänsyn till andra	I1	K2
Att tolka texter		
M4 handleda eleven att utveckla en flytande läsförmåga samt att använda kunskap om textgenrer i textanalys och i bedömningen av informationens tillförlitlighet, både på egen hand och tillsammans med andra	I2	K1, K4
M5 uppmuntra eleven att utveckla sin förmåga att tolka skrivna och talade texter genom att utnyttja lässtrategier ändamålsenligt i olika situationer	I2	K2, K4
M6 handleda eleven att utveckla sin förmåga att dra slutsatser om en texts betydelse samt att vidga repertoaren av ord och begrepp	I2	K1, K2, K4
Att producera texter		
M7 motivera eleven att utveckla förmågan att producera olika slags texter som behövs i vardagen och i skolan för hand och digitalt, både individuellt och tillsammans med andra	I3	K1, K4, K5
M8 hjälpa eleven att fördjupa förmågan att planera och producera texter både självständigt och tillsammans med andra samt att lära eleven att göra mångsidigt bruk av ord och strukturer som behövs vid textproduktion	I3	K1, K2, K4
M9 handleda eleven att analysera och bedöma egna texter samt att utveckla färdigheterna att ge och ta emot respons	I3	K1, K2, K4
Att förstå språk, litteratur och kultur		
M10 handleda eleven att stärka sin språkmedvetenhet och att iaktta situationsbundna variationer i språkbudet, egenskaper hos olika språk och lagbundenheter i svenskt tal- och skriftspråk	I4	K2, K4
M11 motivera eleven att mångsidigt stifta bekantskap med litteratur och kultur, att uppmuntra eleven att läsa litteratur skriven för barn och unga och att dela med sig av sina läsoplevelser och att bli en aktiv biblioteksanvändare	I4	K2
M12 handleda eleven att lägga märke till den kulturella mångfalden i skolan och i den övriga omgivningen, stödja elevens flerspråkiga och multikulturella identitet samt uppmuntra eleven att utnyttja och utveckla sin språkrepertoar	I4	K2, K4
Att använda språket som stöd för allt lärande		
M13 motivera eleven att stärka en positiv uppfattning om sig själv och sitt sätt att använda och lära sig språk samt uppmuntra eleven att ställa upp mål för lärandet	I5	K1, K2, K7
M14 handleda eleven att lägga märke till hur språk används i olika läroämnen	I5	K4, K7
M15 uppmuntra eleven att utveckla kunskaper och språkliga medel för självstyrt arbete, informationssökning och för att kunna strukturera information självständigt och tillsammans med andra	I5	K1, K6, K7

Centralt innehåll som anknyter till målen för lärokursen svenska som andraspråk och litteratur i årskurs 3–6

Centralt innehåll som anknyter till målen för lärokursen svenska som andraspråk och litteratur i årskurs 3–6

Eleverna lär sig språk- och kommunikationsfärdigheter och utvecklar sin förmåga att arbeta med texter genom att använda språk i olika situationer och arbeta mångsidigt med språk. Innehållet i undervisningen väljs så att eleverna får möjlighet att vidga de färdigheter som har en anknytning till språk, litteratur och övrig kultur på ett mångsidigt sätt. Undervisningens innehåll ska stödja målsättningarna och utnyttja elevernas erfarenheter och lokala möjligheter. Innehållet ska formas till helheter för de olika årskurserna.

I1 Att kommunicera: Eleverna övar tillsammans att berätta, uttrycka och beskriva åsikter utgående från olika ämnesområden och texter. Eleverna handleds att uttrycka sig mångsidigt och att utnyttja drama som ett arbetssätt. Eleverna undersöker och använder språket som en del av den dagliga verksamheten med fokus på situationsbundna fraser och uttryck, tidsuttryck i berättelser, modalitet, jämförande beskrivningar samt indirekt anföring och hur man hänvisar till någon annans tal. Eleverna ges träning i att uttala, lyssna och lära sig av det hörda. Eleverna deltar i att planera och genomföra den egna klassens och skolans interaktiva och kulturella verksamhet.

I2 Att tolka texter: Eleverna tränar att läsa skönlitteratur och olika fakta- och medietexter flytande samt att utnyttja för situationen och ändamålet lämpliga lässtrategier. Undervisningen ska främja kännedomen om olika textgenrer och litterära grundbegrepp. Eleverna lär sig att känna igen språkliga och textuella drag i berättande, beskrivande, instruerande och enkla argumenterande texter. Eleverna övar sig att urskilja åsikter, värderingar och informationskällor i texter och att bedöma informationens tillförlitlighet. Eleverna övar att uppfatta delarna i en mening (sats, förhållandet mellan huvudord och bestämning, satsdel) som stöd för läsförståelsen. Eleverna klassificerar ord utgående från betydelse och form. Eleverna reflekterar över hur ordböjning påverkar betydelsen och lär sig hur man böjer verb i olika tidsformer. Eleverna tränar att beskriva, jämföra och reflektera över betydelse och hierarkier hos ord, synonymymer, språkliga bilder, talesätt och begrepp. Eleverna ges också träning i att ge akt på hur person och tid uttrycks i en text. Ord- och begreppsförrådet vidgas.

I3 Att producera texter: Eleverna tränar att skriva flytande, grunderna i att producera och behandla texter samt behärskning av språknormer. Eleverna tränar både individuellt och tillsammans med andra. Eleverna producerar för åldern lämpliga berättande, beskrivande, instruerande och enkla argumenterande texter och tränar samtidigt ordförråd, fraseologi och språkliga strukturer. Eleverna bekantar sig med skrivprocessens faser och bearbetar texter utifrån respons.

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur: Eleverna undersöker hur olika situationer och ämnen skapar variationer i språket genom att iaktta kommunikationssituationer i skolan och på fritiden samt hur variationer kommer till uttryck i olika typer av talade och skrivna texter. Eleverna reflekterar över betydelse hos ord, fraser och texter och bekantar sig samtidigt med olika sätt att klassificera dem. Eleverna bekantar sig med kännetecknen för svenskt tal- och skriftspråk. Eleverna lär sig centrala lagbundenheter i språket (ordklasser och sats, böjning av substantiv och verb, sammansättning och avledning) och olika sätt att skapa betydelse. Eleverna bekantar sig med skön- och faktalitteratur, filmer och medietexter riktade till barn och unga och stiftar samtidigt bekantskap med biblioteket som en resurs. Eleverna bekantar sig också med nya och gamla arter av olika kulturtraditioner som har anknytning till barnens och de ungas värld.

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande: Eleverna lär sig att dela upp läs-, skriv-, lyssnande- och talprocesser i mindre delar och att träna delfärdigheter samt olika skriv- och lyssnartekniker. Eleverna tränar att känna igen och använda viktiga begrepp och uttryck i olika läroämnen. I undervisningen används digitala verktyg för att lära eleverna att söka information inom olika kunskapsområden och för att eleverna ska lära sig utvärdera sitt lärande i förhållande till målen för undervisningen. Eleverna vägleds att handla etiskt med respekt för upphovsrätt och integritet. I undervisningen stärks elevernas förmåga att använda sitt eget modersmål som ett stöd för allt lärande.

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur

Mål för undervisningen	Innehåll	Föremål för bedömning i läroämnet	Kunskapskrav för goda kunskaper/vitsordet åtta
M1 handleda eleven att stärka sin uttrycksförmåga och förmåga att uttrycka sina åsikter samt lära eleven att agera konstruktivt i kommunikationssituationer i skolan och i vardagen	I1	Kommunikativa färdigheter och uttrycksförmåga	Eleven deltar i olika kommunikationssituationer, utnyttjar sina språkkunskaper och kan diskutera och arbeta utgående från olika teman och texter.
M2 motivera eleven att stärka förmågan att kommunicera öga mot öga samt färdigheterna att lyssna på och förstå lärarens kommunikation och annan muntlig kommunikation	I1	Förmåga att förstå texter och interagera i kommunikationssituationer	Eleven förstår lärarens kommunikation och annat tal då en situation eller ett ämne är bekant eller då läraren ger handledning. Eleven kan agera ansikte mot ansikte i kommunikationssituationer.
M3 handleda eleven att uttrycka sig mångsidigt både verbalt och icke-verbalt, att utnyttja sin kreativitet och att ta hänsyn till andra	I1	Förmåga att använda olika uttryckssätt i kommunikationssituationer	Eleven uttrycker sig mångsidigt genom att använda olika uttryckssätt och kan ta hänsyn till sin samtalspart.
Att tolka texter			
M4 handleda eleven att utveckla en flytande läsförmåga samt att använda kunskap om textgenrer i textanalys och i bedömningen av informationens tillförlitlighet, både på egen hand och tillsammans med andra	I2	Förmåga att läsa flytande samt förmåga att använda kunskaper om textgenrer i tolkningen av texter	Eleven läser olika texter flytande. Eleven känner igen en berättelse, en faktatext och en värderande text och tränar tillämpning av kunskap om genretypiska drag i tolkningen och bedömningen av texter.
M5 uppmuntra eleven att utveckla sin förmåga att tolka skrivna och talade texter genom att utnyttja lässtrategier ändamålsenligt i olika situationer	I2	Förmåga att tolka texter	Eleven deltar i olika situationer där språk används och har en förmåga att tolka skrivna och talade texter.
M6 handleda eleven att utveckla sin förmåga att dra slutsatser om en texts betydelse samt att vidga repertoaren av ord och begrepp	I2	Hur ord- och begreppsrepertoaren vidgats samt förmåga att dra slutsatser om en texts betydelse	Eleven har en relativt stor ord- och begreppsrepertoar och kan identifiera textbetydelser som kräver slutledning.
M7 motivera eleven att utveckla förmågan att producera olika slags texter som behövs i vardagen och i skolan för hand och med tangentbord, både individuellt och tillsammans med andra	I3	Förmåga att använda kunskaper om textgenrer i produktionen av texter, förmåga att skriva för hand och med tangentbord	Eleven kan under handledning använda språk som kännetecknar berättande, beskrivande och enkla argumenterande texter. Eleven kan skriva svenska för hand och har tillägnat sig färdigheter att skriva med hjälp av tangentbord.
M8 hjälpa eleven att fördjupa förmågan att planera och producera texter både självständigt och tillsammans med andra samt att lära eleven att göra mångsidigt bruk av ord och strukturer som behövs vid textproduktion	I3	Förmåga att producera texter	Eleven kan skriva hela texter och uppvisar kännedom om rättskrivning i sina texter. Eleven behärskar rubriksättning, styckeindelning och fäster uppmärksamhet vid ordval.
M9 handleda eleven att analysera och bedöma egna texter samt att utveckla färdigheterna att ge och ta emot respons	I3	Förmåga att bedöma texter och att ge och ta emot respons	Eleven kan bedöma sina egna texter, är medveten om styrkor och utvecklingsbehov i sitt skrivande och kan ge och ta emot respons.
M10 handleda eleven att stärka sin språkmedvetenhet och att iaktta situationsbundna variationer i språkbruket, egenskaper hos olika språk och lagbundenheter i svenskt tal- och skriftspråk	I4	Förmåga att observera och jämföra olika drag i språk och språkbruk	Eleven känner igen lagbundenheter i språket och kan med hjälp av gängse begrepp beskriva hur språket varierar i olika situationer. Eleven kan ge exempel på språk och dialekter i sin omgivning.
M11 motivera eleven att mångsidigt stifta bekantskap med litteratur och kultur, att uppmuntra eleven att läsa litteratur skriven för barn och unga och att dela med sig av sina läsoplevelser och att bli en aktiv biblioteksanvändare	I4	Kännedom om litteratur och kultur	Eleven läser barn- och ungdomslitteratur och kan delta i diskussioner om sina läsoplevelser och om övrig barn- och ungdomskultur.
M12 handleda eleven att lägga märke till den kulturella mångfalden i skolan och i den övriga omgivningen, stödja elevens flerspråkiga och multikulturella identitet samt uppmuntra eleven att utnyttja och utveckla sin språkrepertoar	I4	Förmåga att reflektera över kulturell mångfald	Eleven kan beskriva flerspråkigheten och den kulturella mångfalden i sitt eget liv och i sin omgivning.
M13 motivera eleven att stärka en positiv uppfattning om sig själv och sitt sätt att använda och lära sig språk samt uppmuntra eleven att ställa upp mål för lärandet	I5	Förmåga att ställa upp mål för lärandet	Eleven kan under handledning ställa upp mål för lärandet.
M14 handleda eleven att lägga märke till hur språk används i olika läroämnen	I5	Förmåga att observera språket i olika läroämnen	Eleven läser med hjälp av stöd texter eller delar av texter som används i olika läroämnen och kan beskriva hur de är uppbyggda.
M15 uppmuntra eleven att utveckla kunskaper och språkliga medel för självstyrt arbete, informationsökning och för att kunna strukturera information självständigt och tillsammans med andra	I5	Förmåga att bygga upp en text och söka information	Eleven kan söka information om ett visst ämne och producera en strukturerad muntlig eller skriftlig presentation av ämnet självständigt eller i grupp. Eleven kan under handledning välja ett sätt att söka information som är lämpligt med tanke på sammanhanget och ämnet.

Suomi saamenkielisille

Suomi saamenkielisille

Suomi saamenkielisille -oppimäärä on tarkoitettu niille oppilaille, jotka opiskelevat saamen kielitä ja kirjallisuutta. Opetuksen tavoitteena on oppilaan korkeatasoiseen kaksikielisyteen kasvamisen tukeminen ja edellytysten luominen sille, että oppilas voi saavuttaa jatko-opinnoissa vaadittavan kielitaidon molemmilla kielillä sekä toimia tasavertaisena jäsenenä suomen- ja saamenkielisessä yhteisössä. Paikallinen opetussuunnitelma laaditaan ja opetuksen tavoitetaso määritellään tällöin suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärää soveltaen. Opetussuunnitelman laadinnassa huomioidaan oppilaiden kielellinen ja kulttuurinen tausta sekä perheen ja muun ympäristön tarjoaman tuen määrän oppilaan suomen kielen kehittymiselle.

Ruotsi saamenkielisille (Svenska för samisktalande)

Ruotsi saamenkielisille (Svenska för samisktalande)

Lärokursen svenska för samisktalande är avsedd för elever som studerar samiska och litteratur. Målet för undervisningen är att stödja eleverna att utveckla en högklassig tvåspråkighet och ge dem förutsättningar att uppnå sådan språkkunskap i bägge språken som förutsätts för fortsatta studier och för att fungera som jämbördiga medlemmar i den svenska och den samiska gemenskapen. Den lokala läroplanen utarbetas och den eftersträfvade nivån för undervisningen fastställs utgående från lärokursen svenska och litteratur. Läroplanen utarbetas med hänsyn till elevernas språkliga och kulturella bakgrund samt i vilken omfattning familjen och den övriga omgivningen stödjer utvecklingen av elevens kunskaper i svenska.

Suomi viittomakielisille

Suomi viittomakielisille

Suomi viittomakielisille -oppimäärä on tarkoitettu niille oppilaille, jotka opiskelevat viittomakieltä ja kirjallisuutta suomenkielisissä kouluissa. Opetuksen tavoitteena on oppilaan korkeatasoiseen kaksikielisytyteen kasvamisen tukeminen ja edellytysten luominen sille, että oppilas voi saavuttaa jatko-opinnoissa vaadittavan kielitaidon molemmilla kielillä sekä toimia tasavertaisena jäsenenä suomen- ja viittomakielisessä yhteisössä. Paikallinen opetussuunnitelma laaditaan ja opetuksen tavoitetaso määritellään suomen kieli ja kirjallisuus ja/tai suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää soveltaen. Tällöin myös oppilaan arviointi määräytyy sen mukaan, kumman oppimäärän pohjalta suomi viittomakielisille -oppimäärä on laadittu. Opetussuunnitelman laadinnassa huomioidaan oppilaiden kielellinen ja kulttuurinen tausta sekä perheen ja muun ympäristön tarjoaman tuen määrä oppilaan suomen kielen kehittymiselle.

Ruotsi viittomakielisille (Svenska för teckenspråkiga)

Ruotsi viittomakielisille (Svenska för teckenspråkiga)

Lärokursen svenska för teckenspråkiga är avsedd för elever som studerar teckenspråk och litteratur i svenska skolor. Målet för undervisningen är att stödja eleverna att utveckla en högklassig tvåspråkighet och ge dem förutsättningar att uppnå sådan språkkunskap i bägge språken som förutsätts för fortsatta studier och för att fungera som jämbördiga medlemmar i den svenska och den teckenspråkiga gemenskapen. Den lokala läroplanen utarbetas och den eftersträfvade nivån för undervisningen fastställs utgående från lärokursen svenska och litteratur och/eller svenska som andraspråk och litteratur. Eleven bedöms också enligt den lärokurs som utgör grund för lärokursen svenska för teckenspråkiga. Läroplanen utarbetas med beaktande av elevernas språkliga och kulturella bakgrund samt i vilken omfattning familjen och den övriga omgivningen stödjer utvecklingen av elevens kunskaper i svenska.

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3–6

Arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävää. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Arviointi perustuu monipuoliseen dokumentointiin siitä, miten oppilaiden laajenevat kielelliset taidot ja tekstien tuottaminen sekä tulkinta kehittyvät ja mitkä ovat heidän tietonsa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista.

Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia. Oppimista tukevan, monipuolisen ja erittelevän arvioinnin ja palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosessistaan ja he saavat välineitä niiden kehittämiseen. Omaehtoinen lukeminen on tärkeä tavoite, jota tuetaan ja arvioidaan suhteessa luku- ja kirjoitustaitoon.

Äidinkielen ja kirjallisuuden sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määriteltessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuosidistusta varten opettaja käyttää valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat äidinkielen ja kirjallisuuden eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.

Lukuvuoden aikana oppilaan edistymistä seurataan ja arvioidaan monipuolisesti etenkin toisen ja kolmannen vuosiluokan sekä kuudennen ja seitsemännen vuosiluokan nivelvaiheissa. Opinnoissa etenemistä arvioidaan äidinkielen kaikilla osa-alueilla tuntiaktiivisuuden, itsenäisen työskentelyn ja kirjallisten ja suullisten tuotosten kautta. Lukemista, kirjoittamista, kielenhuoltoa ja itseilmaisua arvioidaan sekä syys- että kevätlukukaudella vähintään yhden summatiivisen kokeen ja yhden oman tekstin kautta. Muita oppimisen arvioinnin dokumentointitapoja ovat esimerkiksi suullisen esitys, lukupäiväkirja ja kirjallinen tai suullinen testi luetusta kokonaisteoksesta. Lisäksi ryhmätöiden ja esiintymistaidon arvioinnissa otetaan huomioon sekä itse- että vertaisarviointi. Huoltajat saavat tietoa arvioinnista sähköisesti ja tarvittaessa arviointikeskusteluissa.

14.4.2 Toinen kotimainen kieli

Kielikasvatus

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielen ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoaan rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelumahdollisuudet

Toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelumahdollisuudet

Oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluu vähintään yksi pitkä ja yksi keskipitkä kielen oppimäärä. Näistä toinen on toinen kotimainen kieli (ruotsi tai suomi) ja toinen jokin vieras kieli tai saamen kieli. Pitkiä oppimääriä ovat A-oppimäärät sekä ruotsin ja suomen äidinkielenomaiset oppimäärät. Keskipitkiä oppimääriä ovat B1-oppimäärät. Lisäksi opetuksen järjestäjä voi tarjota oppilaille valinnaisina ja vapaaehtoisina kieliopinointina eripituisia kielten oppimääriä.

Toinen kotimainen kieli -oppiaineeseen on näissä perusteissa määritelty kuusi oppimäärää: äidinkielenomainen suomi ja ruotsi, ruotsin ja suomen pitkä eli A-oppimäärä sekä ruotsin ja suomen keskipitkä eli B1-oppimäärä.

Vieras kieli -oppiaineeseen on määritelty seitsemän eri oppimäärää: englannin, muun vieraan kielen ja saamen pitkät eli A-oppimäärät, vieraan kielen keskipitkä eli B1-oppimäärä sekä vieraan kielen, saamen ja latinan lyhyet eli B2-oppimäärät.

Vieraan kielen oppimääräkuvaukset soveltuvat kaikille niille kielille, joille ei ole kielikohtaista oppimääräkuvausta. Opetuksen järjestäjä huolehtii tällöin kielikohtaisen sovelluksen laatimisesta näiden perusteiden pohjalta. Englantiin on laadittu vain A-oppimäärä. Jos on tarpeen, voidaan paikallisesti laatia englannin B1- tai B2-

oppimääräkuvaus vieraan kielen B1- tai B2- oppimäärän perusteiden pohjalta. Perusteissa määritelty kehittyvän kielitaidon taso soveltuu eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin.

Toinen kotimainen kieli, ruotsi

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikkisyydelle ja luovuudelle.

Ruotsin kielen opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaisissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ruotsinkielisissä ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Ruotsin kielen opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla Pohjoismaita. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Ruotsin kieli, A-oppimäärä vuosiluokilla 3-6

Johdanto

Vuosiluokilla 3 – 6 kaikilla oppilaille on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

A2-kielen vuosiviikkotuntien jakamisessa eri vuosiluokille ei ole 6. vuosiluokan nivelvaihtetta.

Ruotsin kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Ruotsin kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 kannustaa oppilasta kiinnostumaan lähiympäristön, Suomen ja Pohjoismaiden kielellisestä ja kulttuurisesta runsaudesta sekä suomen ja ruotsin asemasta kansalliskielinä	S1	L2
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuriaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennako-oletuksia.	S1	L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä	S1	L1, L4
T4 ohjata oppilasta löytämään ruotsinkielistä aineistoa	S1	L4, L5
Kielenopiskelutaidot		
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluympäristö, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2	L1, L7
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kieltenopiskelustaan ja kannustaa oppilasta harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilla, millaiset tavat oppia kieliä sopivat kullekin parhaiten	S2	L5, L6
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T7 järjestää oppilaille tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta	S3	L2, L4, L5, L7
T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	L2, L4
T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	L2, L4
Kehittyvä kielitaito, taito tulkitä tekstejä		
T10 rohkaista oppilaita tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisiin rakenteisiin	S3	L3, L4, L5, L7

Ruotsin kielen A-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Ruotsin kielen A-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Tutustutaan ruotsin ja muiden pohjoismaisten kielten ja kulttuurien piirteisiin ja sukulaisuussuhteisiin. Vertaillaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuriaustausta.

Hankitaan tietoa ja keskustellaan Suomen kansalliskielistä ja vähemmistökielistä sekä niiden merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdä havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa.

S2 Kielenopiskelutaidot: Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Ohjataan oppilaita huomaamaan ruotsin kieli ympärillään. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omassa ilmaisussa, muistiinpainamiskeinoja ja tuntemattoman sanan merkityksen päättämistä asyayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan ruotsia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ruotsinkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä ja me Suomessa ja Ruotsissa. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttölanteita. Opetellaan löytämään ruotsinkielistä aineistoa ympäristöstä, verkosta, kirjastosta, jne. Opetellaan ruotsin kielen tärkeimmät suomen kielestä poikkeavat foneettiset merkit ja niiden ääntäminen.

Ruotsin kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 3-6

Ruotsin kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 3-6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi ruotsin kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Oppilaan oppimisen arviointi ruotsin kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Arviointi ja palaute on luonteeltaan oppimista ohjaavaa ja kannustavaa. Se antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Ruotsin kielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määriteltessään osaamisen taso 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää ruotsin kielen A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opintoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppimista arvioidaan monin eri tavoin ja se kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen.

Ruotsin kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Ruotsin kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 kannustaa oppilasta kiinnostumaan lähiympäristön, Suomen ja Pohjoismaiden kielellisestä ja kulttuurisesta runsaudesta sekä suomen ja ruotsin asemasta kansalliskielinä	S1		Oppilas osaa kertoa syitä, miksi Suomessa puhutaan ruotsia ja kuvailla Pohjoismaiden kielellistä moninaisuutta
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuristaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennako-oletuksia	S1	Kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden arvostaminen	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä	S1	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja ruotsin kielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.
T4 ohjata oppilasta löytämään ruotsinkielistä aineistoa	S1	Ruotsin kielen havaitseminen ympäristössä	Oppilas osaa kertoa, missä ruotsin kieltä voi nähdä tai kuulla.
Kielenopiskelutaidot			
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluympäristö, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2	Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekoon.
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kieltenopiskelustaan ja kannustaa oppilasta harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilla, millaiset tavat oppia kieliä sopivat kullekin parhaiten	S2	Omien kieltenopiskelutavoitteiden asettaminen ja hyvien opiskelutottumusten löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kieltenopiskelulleen, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa, harjaannuttaa ja arvioi taitojaan
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			
			Taitotaso A1.3 T7 – T9
T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta	S3	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy monista rutiinomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiinomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			
			Taitotaso A1.3
T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolle sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			
			Taitotaso A1.2
T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisiin rakenteisiin	S3	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieopin aineksia.

Ruotsin kieli, B1-oppimäärä vuosiluokilla 3-6

Ruotsin kielen, B1 -oppimäärän tehtävä vuosiluokalle 6

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikkisyydelle ja luovuudelle.

Ruotsin kielen opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisesti ruotsinkielisissä ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Ruotsin kielen opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille voidaan luoda mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla Pohjoismaita. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisesti tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielellä tietoa.

6. luokka

Ruotsin kielen, B1-oppimäärän opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 6. vuosiluokalla

Oppilas tutustuu suomen ja ruotsin asemaan kansalliskielinämme sekä ruotsin kielen vaikutukseen suomen kieleen. Lisäksi hän vertailee ja havainnoi osaamiensa kielten keskinäisiä suhteita, kielten yhtäläisyyksiä ja eroja. Lähiseutujen ruotsinkieliset alueet huomioidaan opetuksessa. Oppilas harjoittelee tavoitteellista ja vastuullista työskentelyä sekä arvioi omaa ruotsin kielen oppimistaan. Hän harjoittelee erilaisia tapoja opiskella ruotsia ja tunnistaa omat tapansa oppia. Oppilaiden kanssa selvitetään, missä ruotsia tarvitaan ja missä sitä voidaan käyttää, näin oppilas kiinnostuu havainnoimaan ruotsin kieltä arkielämässään. Hän harjoittelee toimimaan kohteliaasti erilaisissa viestintätilanteissa, erityisesti suullisissa, ja hyödyntämään myös ei-kielellisiä keinoja. Opetuksessa käytetään oppilaan ikätasolle sopivia tekstejä ja hidasta puhetta. Tekstien avulla harjoitellaan sanastoa ja rakenteita aihealueina esim. minä itse, perheeni, koulu, harrastukset ja vapaa-aika, myös oppilaan omat kiinnostuksen kohteet huomioiden. Oppilas harjoittelee ilmaisemaan itseään kirjallisesti ja suullisesti. Harjoittelussa käytetään monipuolisia työtapoja sekä eri viestintävälineitä. Kiinnitetään huomiota luontevaan ääntämiseen.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arvioita/arvosanaa kahdeksan varten

Oppilas

- osaa kuvata, mihin kielikuntiin hänen osaamansa ja opiskelemaisensa kielet kuuluvat
- osaa nimetä syitä, joiden vuoksi Suomessa käytetään ruotsia ja mainita ruotsista suomeen lainautuneita sanoja
- harjaannuttaa ruotsin taitoaan ryhmässä myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen, huolehtii kotitehtävistään sekä osallistuu ryhmän työskentelyyn myönteisellä tavalla
- osaa arvioida ruotsin taitonsa kehittymistä suhteellisen realistisesti
- osaa mainita joitakin ruotsin kielen käyttöalueita ja -mahdollisuuksia
- selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiinomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin
- tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Hän tarvitsee paljon apukeinoja ja osaa pyytää toistamista tai hidastamista
- osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiinomaisissa sosiaalisissa kontakteissa
- ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisia sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Hän tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja
- osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja
- ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet ruotsin kielen B1 -oppimäärässä vuosiluokalla 6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuunottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyys- ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen B1 -oppimäärässä vuosiluokalla 6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsaan viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokalla 6

Arviointi ja palaute on luonteeltaan oppimista ohjaavaa ja kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Ruotsin kielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määriteltessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuosidistusta varten opettaja käyttää ruotsin kielen B1-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin ja että arviointi kohdistuu kaikkiin arvioitaviin tavoitteisiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehukseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseseen sovellukseen.

Opetuksessa on mahdollista käyttää numeroilla arvioitavia eritasoisia kirjallisia tai suullisia kokeita tai portfolio -työskentelyä. Oppilaalla on mahdollisuus osoittaa osaamisensa eri tavoin hänen erityiset tuen tarpeensa huomioiden. Keskeisintä on kielen eri osa-alueiden jatkuva arviointi ja prosessiarvioinnin painottaminen. Tuntityöskentely ja tehtävien säännöllinen suorittaminen ovat osa jatkuvaa arviointia. Oppilaat ohjataan käyttämään itsearviointia osana oppimisprosessia. Itsearviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi kokeiden yhteydessä tai arviointikeskusteluna oppilaan kanssa. Osana arviointia voidaan käyttää myös vertaisarviointia.

Toinen kotimainen kieli, suomi, A-oppimäärä vuosiluokilla 3-6 (Finska som andra inhemska språk, A-lärokurs i årskurs 3–6)

Inledning

I årskurs 3–6 ska alla elever få undervisning i minst två andra språk utöver modersmålet. Det första språket är ett gemensamt A1-språk, det följande ett A2-språk (frivillig, lång lärokurs) eller B1-språk.

Årsveckotimmarna i A2-språket fördelas på de olika årskurserna utan etappmål mellan årskurs 6 och årskurs 7.

Mål för undervisningen i A-lärokursen i finska i årskurs 3–6

Mål för undervisningen i A-lärokursen i finska i årskurs 3–6

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som målet anknyter till
Kulturell mångfald och språkmedvetenhet		
M1 uppmuntra eleven att lägga märke till finskan och dess kulturella mångfald i omgivningen, väcka intresse för finska och motivera hen att värdesätta svenskans och finskans ställning som nationalspråk	I1	K2
M2 motivera eleven att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund och den språkliga och kulturella mångfalden i världen samt att bemöta människor fördomsfritt	I1	K2
M3 vägleda eleven att lägga märke till vad som förenar respektive skiljer olika språk åt samt stödja hen att utveckla språklig nyfikenhet och medvetenhet	I1	K1, K4
M4 handleda eleven att hitta finskspråkigt material	I1	K4, K5
Färdigheter för språkstudier		
M5 tillsammans gå igenom målen för undervisningen och skapa en tillåtande studieatmosfär som stöder och uppmuntrar eleverna att lära sig och lära av varandra	I2	K1, K7
M6 handleda eleven att ta ansvar för sina språkstudier och modigt öva sina kunskaper i finska, också med hjälp av digitala verktyg, samt att få insikt i vilket sätt att lära sig språk som bäst passar var och en	I2	K5, K6
Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera		
M7 ordna tillfällen där eleven med hjälp av olika medier får träna muntlig och skriftlig kommunikation	I3	K2, K4, K5, K7
M8 handleda eleven i att använda sig av språkliga kommunikationsstrategier	I3	K2, K4
M9 hjälpa eleven att öka sin kännedom om uttryck som kan användas i och som hör till artigt språkbruk	I3	K2, K4
Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter		
M10 uppmuntra eleven att tolka för sig själv och sin åldersgrupp lämpliga och intressanta muntliga och skriftliga texter	I3	K4
Växande språkkunskap, förmåga att producera texter		
M11 ge eleven många möjligheter att öva sig i att tala och skriva i för åldern lämpliga situationer och i detta sammanhang fästa uppmärksamhet vid uttal och vid strukturer som är relevanta för textens innehåll	I3	K3, K4, K5, K7

Centralt innehåll som anknyter till målen för A-lärokursen i finska i årskurs 3–6

Centralt innehåll som anknyter till målen för A-lärokursen i finska i årskurs 3–6

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet: Att bekanta sig med talad finska i klassen, skolan eller omgivningen. Att fundera över sin egen språkliga och kulturella bakgrund. Att inhämta kunskap och diskutera om Finlands nationalspråk och minoritetsspråk och deras betydelse för individen och samhället. Att lyssna på olika former av talad finska och bekanta sig med olika former av skriven finska. Att diskutera och fundera över hur man kan kommunicera om man endast har ringa kunskaper i ett språk. Att träna artigt språkbruk i olika kommunikationssituationer.

I2 Färdigheter för språkstudier: Att tillsammans lära sig planera arbetet, att ge och ta emot respons och att ta ansvar. Att vägleda eleven att lägga märke till finskan runt omkring sig. Att lära sig effektiva sätt att studera språk, som t.ex. att använda nya ord och strukturer i olika egna sammanhang, att öva sig i studieteknik och att lära sig härleda ords betydelse ur en kontext. Att vänja sig vid att utvärdera sina språkkunskaper t.ex. genom att använda den Europeiska språkportfolion.

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter: Att lära sig att lyssna, tala, läsa och skriva på finska och att behandla olika teman som bl.a. jag själv, min familj, mina vänner, skolan, fritidsintressen och fritidssysslor och om livet i finskspråkiga miljöer. Teman ska också väljas tillsammans. Innehållet väljs med beaktande av elevernas dagliga omgivning, intressen och aktualitet och utgående från perspektivet jag, vi och vårt samhälle. Att använda språket för olika syften, som t.ex. att hälsa, be om hjälp eller uttrycka en åsikt. Att lära sig ordförråd och strukturer i samband med olika typer av texter, som t.ex. kortare berättelser, skådespel, intervjuer och sångtexter. Att erbjuda eleven möjlighet att öva sig i att använda finska också i språkligt mer krävande situationer. Att lära sig hitta finskspråkigt material i omgivningen, på nätet, i bibliotek osv. Att träna uttal, betoning av ord, satsbetoning, talrytm och intonation.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i A-lärokursen i finska i årskurs 3–6

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i A-lärokursen i finska i årskurs 3–6

Målet är att språkbruket ska vara så korrekt, naturligt och så relevant som möjligt för eleverna. Arbetet ska även ske genom pararbete, smågruppsarbete och lärande tillsammans i olika typer av lärmiljöer. För att uppnå målen för flerspråkighet och språkpedagogik behövs samarbete mellan lärarna. Eleverna ska med hjälp av lek, sång, spel och drama få möjlighet att testa sina växande språkkunskaper och även bearbeta sina attityder. Olika lärmiljöer, medier och digitala verktyg ska mångsidigt användas i undervisningen. Eleverna ska uppmuntras att vara aktiva och ta självständigt ansvar för sitt lärande med hjälp av den Europeiska språkportfolion eller motsvarande verktyg. Med hjälp av olika nätverk får eleverna också bekanta sig med flerspråkigheten och den kulturella mångfalden i närmiljön eller samhället. Målspråket finska används alltid när det är möjligt.

Handledning, differentiering och stöd i A-lärokursen i finska i årskurs 3–6

Handledning, differentiering och stöd i A-lärokursen i finska i årskurs 3–6

Eleverna ska uppmuntras att modigt använda sina språkkunskaper. Gott om kommunikativa övningar stödjer utvecklingen av elevernas språkkunskaper. Eleverna ska också uppmuntras att studera andra språk som skolan erbjuder. Elever som har inlärningssvårigheter i språk ska ges stöd. Undervisningen ska planeras så att den erbjuder tillräckliga utmaningar även för elever som avancerar snabbare eller kan språket från tidigare.

Bedömning av elevernas lärande i A-lärokursen i finska i årskurs 3–6

Bedömning av elevernas lärande i A-lärokursen i finska i årskurs 3–6

Bedömningen ska sporra och ge eleverna möjlighet att bli medvetna om sina kunskaper, att utveckla dem och att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. Mångsidig bedömning ger också elever som har inlärningssvårigheter i språk, eller annars har ett annorlunda språkligt utgångsläge, möjligheter att visa sina kunskaper. Den Europeiska språkportfolion eller andra liknande utvärderingsverktyg kan användas vid bedömningen.

Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i finska genom att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i den lokala läroplanen. För att definiera kunskapsnivån för lärsämbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i A-lärokursen i finska. För att studierna ska framskrida är det viktigt att bedömningen sker på många olika sätt och att den beaktar alla mål. Bedömningen ska rikta sig till samtliga innehåll. Bedömningen av delområdena ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska referensram som utarbetats utgående från den.

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i finska

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i finska

Mål för undervisningen	Innehåll	Föremål för bedömningen i läroämnet	Kunskapskrav för goda kunskaper/vitsordet åtta
Kulturell mångfald och språkmedvetenhet			
M1 uppmuntra eleven att lägga märke till finskan och dess kulturella mångfald i omgivningen, väcka intresse för finska och motivera hen att värdesätta svenskans och finskans ställning som nationalspråk	I1	Förmåga att gestalta den språkliga miljön	Eleven kan nämna orsaker till varför man talar svenska och finska i Finland.
M2 motivera eleven att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund och att bemöta människor fördomsfritt	I1		Används inte som bedömningsgrund. Eleven handleds att som en del av självbedömningen reflektera över sina egna erfarenheter
M3 vägleda eleven att lägga märke till vad som förenar respektive skiljer olika språk åt samt stödja hen att utveckla språklig nyfikenhet och medvetenhet	I1	Språklig medvetenhet	Eleven uppfattar likheter och olikheter i t.ex. strukturer, ordförråd och betydelse mellan finskan och modersmålet eller andra språk hen kan.
M4 handleda eleven att hitta finskspråkigt material	I1	Förmåga att iaktta finska språket i omgivningen	Eleven kan beskriva i vilka sammanhang man kan läsa och höra finska.
Färdigheter för språkstudier			
M5 tillsammans gå igenom målen för undervisningen och skapa en tillåtande studieatmosfär som stöder och uppmuntrar eleverna att lära sig och lära av varandra	I2	Kännedom om målen för undervisningen och om hur man arbetar som grupp	Eleven kan beskriva målen för undervisningen och deltar i gemensamma arbetsuppgifter.
M6 handleda eleven att ta ansvar för sina språkstudier och modigt öva sina kunskaper i finska, också med hjälp av digitala verktyg, samt att få insikt i vilket sätt att lära sig språk som bäst passar var och en	I2	Förmåga att ställa upp mål för sina språkstudier och att hitta väl fungerande studiemetoder	Eleven ställer upp mål för sina språkstudier, övar sig i olika sätt att lära sig språk också med hjälp av digitala verktyg och utvecklar och utvärderar sina kunskaper.
Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera			
M7 ordna tillfällen där eleven med hjälp av olika medier får träna muntlig och skriftlig kommunikation	I3	Förmåga att kommunicera i olika situationer	Eleven kan utbyta tankar eller information i bekanta och vardagliga situationer och stundtals hålla igång en konversation.
M8 handleda eleven i att använda sig av språkliga kommunikationsstrategier	I3	Förmåga att använda kommunikationsstrategier	Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation. Använder mera sällan nonverbala uttryck. Måste ganska ofta be samtalspartnern upprepa eller förtydliga. Kan i någon mån utnyttja samtalspartnerns uttryck i sin egen kommunikation.
M9 hjälpa eleven att öka sin kännedom om uttryck som kan användas i och som hör till artigt språkbruk	I3	Kulturellt lämpligt språkbruk	Eleven klarar av korta sociala situationer. Kan använda de vanligaste artiga hälsnings- och tilltalsfraserna samt artigt framföra till exempel önskemål, invitationer, förslag och ursäkter och besvara sådana.
Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter			
M10 uppmuntra eleven att tolka för sig själv och sin åldersgrupp lämpliga och intressanta muntliga och skriftliga texter	I3	Förmåga att tolka texter	Eleven förstår texter som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck samt tydligt tal. Förstår det centrala innehållet i korta, enkla budskap som intresserar hen och grundtankarna i en förutsägbar text som innehåller ett bekant ordförråd. Klarar mycket enkel slutledning med hjälp av kontexten.
Växande språkkunskap, förmåga att producera texter			
M11 ge eleven många möjligheter att öva sig i att tala och skriva i för åldern lämpliga situationer och i detta sammanhang fästa uppmärksamhet vid uttal och vid strukturer som är relevanta för textens innehåll	I3	Förmåga att producera texter	Eleven behärskar en begränsad mängd korta, inövade uttryck, det mest centrala ordförrådet och grundläggande satsstrukturer. Kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om vardagliga och för hen viktiga saker samt skriva enkla meddelanden. Uttalar inövade uttryck begripligt.

Toinen kotimainen kieli, suomi, B1-oppimäärä vuosiluokilla 3–6 (Finska som andra inhemska språk, B1-lärokurs i årskurs 3–6)

Inledning

I årskurs 3–6 ska alla elever få undervisning i minst två andra språk utöver modersmålet. Det första språket är ett gemensamt A1-språk, det följande ett A2-språk (frivillig, lång lärokurs) eller B1-språk.

Mål för undervisningen i B1-lärokursen i finska i årskurs 3–6

Mål för undervisningen i B1-lärokursen i finska i årskurs 3–6

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som målet anknyter till
Kulturell mångfald och språkmedvetenhet		
M1 hjälpa eleven att forma sin uppfattning om det inbördes sambandet mellan alla språk hen studerar	I1	K1, K2, K4
M2 hjälpa eleven att se historiska och kulturella beröringspunkter mellan Finland och Sverige och att bekanta sig med finskans och svenskans ställning som nationalspråk	I1	K2
Färdigheter för språkstudier		
M3 ge eleven möjligheter att också med hjälp av digitala verktyg träna sina kommunikativa färdigheter i en tillåtande studieatmosfär, att ta ansvar för sina studier och att utvärdera sina kunskaper	I2	K1, K3, K5
M4 uppmuntra eleven att se kunskaper i finska som en viktig del av livslångt lärande och utökade språkresurser och uppmuntra hen att söka och utnyttja finska lärmiljöer också utanför skolan	I2	K3, K5
Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera		
M5 handleda eleven att mångsidigt träna huvudsakligen muntlig kommunikation	I3	K4
M6 uppmuntra eleven att använda olika, också non-verbala tillvägagångssätt för att nå fram med sitt budskap och att vid behov i en muntlig kommunikationssituation be om upprepning eller långsammare tempo	I3	K4
M7 handleda eleven att öva sig i olika artighetsfraser	I3	K4
Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter		
M8 uppmuntra eleven att med hjälp av kontexten få insikt i innehållet i tal eller text som är förutsägbara och för åldersgruppen vanliga eller lämpliga	I3	K4
Växande språkkunskap, förmåga att producera texter		
M9 ge eleven många möjligheter att öva sig i att tala och skriva i mycket enkla och för åldern relevanta situationer	I3	K4

Centralt innehåll som anknyter till målen för B1-lärokursen i finska i årskurs 3–6

Centralt innehåll som anknyter till målen för B1-lärokursen i finska i årskurs 3–6

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet: Att analysera och jämföra de viktigaste likheterna och skillnaderna mellan finska och andra språk som är bekanta från tidigare. Att t.ex. med hjälp av digitala verktyg bekanta sig med Finlands och Sveriges gemensamma historia ur språklig synvinkel och med några av finskans släktspråk.

I2 Färdigheter för språkstudier: Att ställa upp mål och planera arbetet gemensamt. Att ta reda på var kunskaper i finska behövs och används. Att lära sig iaktta hur finskan syns i olika vardagliga sammanhang.

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter: Att lära sig ordförråd och strukturer i samband med olika typer av teman som bl.a. jag själv, min familj, mina vänner, skolan, fritidsintressen och fritidssysslor. Att tillsammans med eleverna välja för dem intressanta temaområden för språkanvändningen. Att lära sig de viktigaste finska fonetiska tecknen som avviker från svenskan eller något annat modersmål och kunna uttala dem naturligt. Att träna olika kommunikationssituationer.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i B1-lärokursen i finska i årskurs 3–6

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i B1-lärokursen i finska i årskurs 3–6

Målet är att språkbruket ska vara så korrekt, naturligt och så relevant för eleverna som möjligt. Arbetet ska även ske genom pararbete, smågruppsarbete och lärande tillsammans i olika typer av lärmiljöer. För att uppnå målen för flerspråkighet och språkpedagogik behövs samarbete mellan lärarna. Eleverna ska med hjälp av lek, sång, spel och drama få möjlighet att testa sina växande språkkunskaper och även bearbeta attityder. Olika lärmiljöer, medier och digitala verktyg ska mångsidigt användas i undervisningen. Eleverna ska uppmuntras att vara aktiva och ta självständigt ansvar för sitt lärande med hjälp av den Europeiska språkportfolion eller motsvarande verktyg. Med hjälp av olika nätverk får eleverna också bekanta sig med flerspråkigheten och den kulturella mångfalden i närmiljön eller samhället. Målspråket finska används alltid när det är möjligt.

Handledning, differentiering och stöd i B1-lärokursen i finska i årskurs 3–6

Handledning, differentiering och stöd i B1-lärokursen i finska i årskurs 3–6

Eleverna ska i språkundervisningen uppmuntras att modigt använda sina språkkunskaper. Gott om kommunikativa övningar stödjer utvecklingen av elevens språkkunskaper. Eleverna ska också uppmuntras att studera andra språk som skolan erbjuder. Elever som har inlärningssvårigheter i språk ska ges stöd. Undervisningen ska planeras så att den erbjuder tillräckliga utmaningar även för elever som avancerar snabbare eller kan språket från tidigare.

Bedömning av elevernas lärande i B1-lärokursen i finska i årskurs 3–6

Bedömning av elevernas lärande i B1-lärokursen i finska i årskurs 3–6

Bedömningen ska sporra och ge eleverna möjlighet att bli medvetna om sina kunskaper, att utveckla dem och att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. Mångsidig bedömning ger också elever som har inlärningssvårigheter i språk, eller annars har ett annorlunda språkligt utgångsläge, möjligheter att visa sina kunskaper. Den Europeiska språkportfolion eller andra liknande utvärderingsverktyg kan användas vid bedömningen.

Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i finska genom att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i den lokala läroplanen. För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i B1-lärokursen i finska. För att studierna ska framskrida är det viktigt att bedömningen sker på många olika sätt och att den beaktar alla mål. Bedömningen ska rikta sig till samtliga innehåll. Bedömningen av delområdena ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska referensram som utarbetats utgående från den.

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i B1-lärokursen i finska

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i B1-lärokursen i finska

Mål för undervisningen	Innehåll	Föremål för bedömningen i läroämnet	Kunskapskrav för goda kunskaper/vitsordet åtta
Kulturell mångfald och språkmedvetenhet			
M1 hjälpa eleven att forma sin uppfattning om det inbördes sambandet mellan alla språk hen studerar	I1	Förmåga att uppfatta inbördes samband mellan olika språk	Eleven har en uppfattning om finskans släktspråk och kan nämna något av dessa samt ge exempel på finska länord.
M2 hjälpa eleven att se historiska och kulturella beröringspunkter mellan Finland och Sverige och att bekanta sig med finskans och svenskans ställning som nationalspråk	I1	Kännedom om finskans ställning och betydelse i Finland	Eleven kan nämna några orsaker till varför det talas finska och svenska i Finland.
Färdigheter för språkstudier			
M3 ge eleven möjligheter att också med hjälp av digitala verktyg träna sina kommunikativa färdigheter i en tillåtande studieatmosfär, att ta ansvar för sina studier och att utvärdera sina kunskaper	I2	Förmåga att agera i undervisningssituationen	Eleven tränar sina kunskaper i finska tillsammans med gruppen också med hjälp av digitala verktyg, tar ansvar för sina hemuppgifter och deltar på ett tillmötesgående sätt i arbetet i gruppen. Eleven kan utvärdera sina kunskaper i finska relativt realistiskt.
M4 uppmuntra eleven att se kunskaper i finska som en viktig del av livslångt lärande och utökade språkresurser och uppmuntra hen att söka och utnyttja finska lärmiljöer också utanför skolan	I2	Förmåga att fastställa i vilka sammanhang finska används i det egna livet	Eleven kan nämna några sammanhang där finska används.
Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera			
M5 handleda eleven att mångsidigt träna huvudsakligen muntlig kommunikation	I3	Förmåga att kommunicera i olika situationer	Eleven klarar sporadiskt av ofta återkommande rutinmässiga kommunikationssituationer men tar för det mesta ännu stöd av sin samtalspartner.
M6 uppmuntra eleven att använda olika, också non-verbala tillvägagångssätt för att nå fram med sitt budskap och att vid behov i en muntlig kommunikationssituation be om upprepning eller långsammare tempo	I3	Förmåga att använda kommunikationsstrategier	Eleven använder sig av det mest centrala ord- och uttrycksförrådet i sin kommunikation. Behöver mycket hjälpmedel. Kan be samtalspartnern att upprepa eller tala långsammare.
M7 handleda eleven att öva sig i olika artighetsfraser	I3	Kulturellt lämpligt språkbruk	Eleven kan använda några av de vanligaste artighetsfraserna på språket i rutinmässiga sociala sammanhang.
Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter			
M8 uppmuntra eleven att med hjälp av kontexten få insikt i innehållet i tal eller text som är förutsägbara och för åldersgruppen vanliga eller lämpliga	I3	Förmåga att tolka texter	Eleven förstår skriven text bestående av några ord och långsamt tal som innehåller inövade, bekanta ord och uttryck. Kan urskilja enskilda fakta i en text.
Växande språkkunskap, förmåga att producera texter			
M9 ge eleven många möjligheter att öva sig i att tala och skriva i mycket enkla och för åldern relevanta situationer	I3	Förmåga att producera texter	Eleven kan uttrycka sig mycket kortfattat i tal med hjälp av inövade ord och inlärd standarduttryck. Uttalar några inövade uttryck begripligt. Kan skriva några enskilda ord och uttryck.

Ruotsin kieli, äidinkielenomainen ruotsi -oppimäärä vuosiluokilla 3-6

Johdanto

Vuosiluokilla 3-6 kaikilla oppilaille on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

Äidinkielenomaisessa ruotsin kielen opetuksessa kaksikieliset oppilaat saavat mahdollisuuden pohtia ja syventää ruotsin kielen taitoaan ja ruotsinkielisen kulttuurin erityispiirteiden tuntemustaan.

Äidinkielenomaisen ruotsin kielen opetus toteutetaan A1- tai A2- kielen opetuksena ja samoin vähimmäistuntimäärin kuin A1- ja A2- kieli. A2-kielen vuosiviikkotuntien jakamisessa eri vuosiluokille ei ole 6. vuosiluokan nivelvaihetta.

Äidinkielenomainen ruotsi -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Äidinkielenomainen ruotsi -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 kannustaa oppilasta kiinnostumaan Suomen ja Pohjoismaiden kielellisestä ja kulttuurisesta ransaudesta, auttaa oppilasta löytämään omaa oppimistaan tukevaa ruotsinkielistä materiaalia sekä ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota ruotsinkielisen kulttuurin erityispiirteisiin	S1	L2
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa, suomen ja ruotsin asemaa kansalliskielinä ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkoletuksia	S1	L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä herättää oppilaan uteliaisuus omaa kaksi- tai monikielisyttään ja kaksikulttuurisuuttaan kohtaan	S1	L1, L4
Kielenopiskelutaidot		
T4 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluympäristö, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2	L1, L7
T5 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielienopiskelustaan myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen ja kannustaa oppilasta harjaannuttamaan kielitaitoaan monipuolisesti ja aktiivisesti esimerkiksi etsimällä itseään kiinnostavaa ruotsinkielistä aineistoa	S2	L6
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaan ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä	S3	L2, L4
T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä	S3	L2, L4
T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaan rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää	S3	L2
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaille mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 ohjata oppilasta tuottamaan jokapäiväiseen elämään liittyviä tekstejä ja opettelemaan myös tulkittavien tekstien käyttämistä tuottamiseen, jakamiseen ja julkaisemiseen, perustason ja hiukan vaativampienkin rakenteiden hallintaan	S3	L4

Äidinkielenomainen ruotsi -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Äidinkielenomainen ruotsi -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Tutustutaan ruotsin ja muiden pohjoismaisten kielten ja kulttuurien piirteisiin ja sukulaisuussuhteisiin. Vertaillaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin varianttien eroja. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Pohditaan omaa kaksikielistä kulttuuri-identiteettiä. Hankitaan

tietoa ja keskustellaan Suomen kansalliskielistä ja vähemmistökielistä sekä niiden merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Kiinnitetään huomiota siihen, mikä on yhteistä kaikille kielille ja miten voi käyttää ja kehittää omaa kielitaitoaan. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

S2 Kielenopiskelutaidot: Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Ohjataan oppilaita huomaamaan ruotsin kieli ympärillään (esim. tiedotusvälineet, netti) hyödyntämään sitä ja kehittämään omaa ruotsin taitoaan sen avulla. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omilla ilmaisuilla, muistiinpanamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelyä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan ruotsia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ruotsinkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on kiinnostus ja ajankohtaisuus, näkökulmana minä ja me Suomessa ja Ruotsissa. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien yhteydessä. Sisältöjen valinnassa edistetään oppilaiden kielitaidon kehittymistä ottaen huomioon oppilaiden kaksikielinen ja kaksikulttuurinen tausta. Opetellaan löytämään ruotsinkielistä aineistoa ympäristöstä, verkosta, kirjastosta, ja niin edelleen.

Äidinkielenomainen ruotsi -oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 3-6

Äidinkielenomainen ruotsi -oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 3-6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat saavat tilaisuuksia tutustua pohjoismaisiin verkostoihin. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkielenomainen ruotsi -oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkielenomainen ruotsi -oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan monipuolisesti ja rohkeasti, laajentamaan sanavarastoaan, omaksumaan uusia käsitteitä, pukemaan ajatuksiaan sanoiksi ja kehittämään vuorovaikutustaitojaan. Oppilaita kannustetaan lukemaan kirjallisuutta ja muita omalle kielitaidon tasolle sopivia tekstejä, heitä ohjataan soveltamaan luetunymmärtämisstrategioita, käyttämään sopivia opiskelustrategioita ja tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös nopeammin edistyville.

Äidinkielenomainen ruotsi -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Äidinkielenomainen ruotsi -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 kannustaa oppilasta kiinnostumaan Suomen ja Pohjoismaiden kielellisestä ja kulttuurisesta runsaudesta, auttaa oppilasta löytämään omaa oppimistaan tukevaa ruotsinkielistä materiaalia sekä ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota ruotsinkielisen kulttuurin erityispiirteisiin.	S1	Kielellisen ympäristön hahmottaminen	Oppilas osaa kuvailla Suomen ja Pohjoismaiden kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja ruotsinkielisen kulttuurin erityispiirteitä. Oppilas osaa kertoa, mistä löytyy häntä kiinnostavaa ruotsinkielistä aineistoa.
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa, suomen ja ruotsin asemaa kansalliskielinä ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkooletuksia	S1		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä herättää oppilaan uteliaisuus omaa kaksi- tai monikielisuuttään ja kaksikulttuurisuuttaan kohtaan.	S1	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja ruotsin kielen ja äidinkielenä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.
Kielenopiskelutaidot			
T4 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluympäristö, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2	Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja suhtautuu myönteisesti ryhmän yhteisten tehtävien tekoon.
T5 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa oppilasta harjaannuttamaan kielitaitoaan monipuolisesti ja aktiivisesti esimerkiksi etsimällä itseään kiinnostavaa ruotsinkielistä aineistoa	S2	Omien kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja hyvien opiskelutottumusten löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulleen, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä, huolehtii kotitehtävistään, harjaannuttaa ja arvioi taitojaan sekä löytää omaa oppimistaan edistävää ruotsinkielistä aineistoa.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutus-tilanteissa			
			Taitotaso B1.1 T6 – T8
T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaan ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös miellipiteitä	S3	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä tilanteissa.
T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä	S3	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Oppilas osaa kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.
T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaan rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää	S3	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohtelaisuussäännöt. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.
Karttuva kielitaito, taito tulkita tekstejä			
			Taitotaso B1.1
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita	S3	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaali-temppoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Oppilas ymmärtää yhteisen kokemuksen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatuksen, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.
Karttuva kielitaito, taito tuottaa tekstejä			
			Taitotaso A 2.2
T10 ohjata oppilasta tuottamaan jokapäiväiseen elämään liittyviä tekstejä ja opettelemaan myös tulkittavien tekstien käyttämistä tuottamiseen, jakamiseen ja julkaisemiseen, perustason ja hiukan vaativampienkin rakenteiden hallintaan	S3	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti ikäkautelleen tyypillisiä ja jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkielenomainen ruotsi -oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkielenomainen ruotsi -oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja tai osoittaa informaalien oppimisen kautta hankittua osaamista. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Ruotsin kielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määriteltessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää ruotsin kielen valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppimista arvioidaan monin eri tavoin ja se kohdistuu kaikkiin arvioitaviin tavoitteisiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehukseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Arvioinnissa otetaan huomioon, että viitekehys on tarkoitettu vieraiden kielen osaamisen arviointiin ja että äidinkielenomaista oppimäärää opiskelevien oppilaiden ruotsin kielen suullinen taito on varsin hyvä jo koulun alkaessa, kun taas oppilaiden taidot muilla kielitaidon osa-alueilla voivat vaihdella paljonkin.

Suomen kieli, äidinkielenomainen suomi, A-oppimäärä vuosiluokilla 3–6 (Finska som andra inhemska språk, modernmålsriktad A-lärokurs i årskurs 3–6)

Inledning

I årskurs 3–6 ska alla elever få undervisning i minst två andra språk utöver modersmålet. Det första språket är ett gemensamt A1-språk, det följande ett A2-språk (frivillig, lång lärokurs) eller B1-språk.

I den modersmålsinriktade lärokursen i finska ges de tvåspråkiga eleverna möjlighet att reflektera över och fördjupa sig i finska språket och den finska kulturens särdrag. Den modersmålsinriktade lärokursen är ämnad för elever som lever i en tvåspråkig hemmiljö och som i tidig ålder kommit i kontakt med den finska kulturen.

Den modersmålsinriktade lärokursen undervisas som A1-språk eller som A2-språk. Undervisningen i A1- och A2-lärokursen i modersmålsinriktad finska har samma mål. Årsveckotimmarna i A2-språket fördelas på de olika årskurserna utan etappmål mellan årskurs 6 och årskurs 7.

Målen för undervisningen i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska i årskurs 3–6

Målen för undervisningen i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska i årskurs 3–6

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som målet anknyter till
Kulturell mångfald och språkmedvetenhet		
M1 uppmuntra eleven att lägga märke till och intressera sig för mångfalden och utbudet av finskspråkigt material som stödjer det egna lärandet och att hjälpa eleven att bli förtrogen med karaktäristiska drag i den finskspråkiga kulturen	I1	K2
M2 motivera eleven att värdesätta sin egen och andras språkliga och kulturella bakgrund, svenskans och finskans ställning som nationalspråk samt att bemöta människor fördomsfritt	I1	K2
M3 vägleda eleven att lägga märke till likheter och olikheter i språk och väcka hans nyfikenhet för sin två/flerspråkighet och sin dubbla kulturbakgrund	I1	K1, K4
Färdigheter för språkstudier		
M4 tillsammans gå igenom målen för undervisningen och skapa en tillåtande studieatmosfär, som stöder och uppmuntrar eleverna att lära sig och lära av varandra	I2	K1, K7
M5 handleda eleven att också med hjälp av digitala verktyg ta ansvar för sina språkstudier och mångsidigt och aktivt använda sina kunskaper i både finska och svenska t.ex. genom att söka information på båda språken	I2	K6
Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera		
M6 uppmuntra eleven att diskutera och debattera ämnen som lämpligen angår och intresserar hans åldersgrupp i relation till livserfarenheten	I3	K2, K4
M7 uppmuntra eleven att visa initiativförmåga i kommunikationssituationer och att utveckla språkliga kompensationsstrategier, t.ex. i samband med nya ord och begrepp	I3	K2, K4
M8 hjälpa eleven att känna igen kulturella drag i interaktionen på målspråket finska och på svenska och att stödja hans växande förmåga i interkulturell kommunikation	I3	K2
Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter		
M9 erbjuda eleven möjlighet att med hjälp av olika källor lyssna på, läsa och med hjälp av läs- och lässtrategier tolka för hen betydelsefulla lättbegripliga texter på standardspråk	I3	K4
Växande språkkunskap, förmåga att producera texter		
M10 handleda eleven att producera texter som hänför sig till hans vardag och att med hjälp av strukturer på en grundläggande och något mer krävande språkfärdighetsnivå öva sig att producera, dela och publicera redan tolkade texter	I3	K4

Centralt innehåll som anknyter till målen för A-lärokursen i modersmålsinriktad finska i årskurs 3–6

Centralt innehåll som anknyter till målen för A-lärokursen i modersmålsinriktad finska i årskurs 3–6

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet: Att bekanta sig med olika varianter av talad och skriven finska i klassen, skolan eller omgivningen och att jämföra finska och svenska texter. Att fundera över sin egen tvåspråkiga kulturidentitet. Att inhämta kunskap och diskutera om Finlands nationalspråk och minoritetsspråk och deras betydelse för individen och samhället. Att fästa uppmärksamhet vid vad som är gemensamt för alla språk inklusive finska och svenska och hur man kan utnyttja och utveckla den språkkunskap man har. Att träna artigt språkbruk i olika kommunikationssituationer.

I2 Färdigheter för språkstudier: Att tillsammans lära sig planera arbetet, att ge och ta emot respons och att ta ansvar. Att uppmuntra eleverna att lägga märke till och utnyttja det finska språket i omgivningen (t.ex. via medier, nätet) för att utveckla sina kunskaper i finska. Att utveckla effektiva lässtrategier i språk, t.ex. att aktivt ta i bruk nya ord eller strukturer i sitt eget sätt att uttrycka sig, öva sig att använda olika minnesstrategier och härleda nya ords betydelse på basen av kontexten. Att vänja sig vid att utvärdera sina språkkunskaper, t.ex. med hjälp av den Europeiska språkportfolion.

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter: Att lära sig att lyssna, tala, läsa och skriva på finska och att behandla olika teman som bl.a. jag själv, min familj, mina vänner, skolan, fritidsintressen och fritidssysslor och om livet i finskspråkiga miljöer. Teman ska också väljas tillsammans. Innehållet ska väljas utifrån intresse och aktualitet och perspektivet jag, vi och vårt samhälle. Att använda språket för olika syften. Att lära sig ordförråd och strukturer i samband med olika typer av texter och genom text- och ämnesval främja elevernas språkliga utveckling med beaktande av elevernas tvåspråkiga bakgrund och dubbla kulturarv. Att lära sig hitta finskspråkigt material i omgivningen, på nätet, i bibliotek osv. Att ge eleverna möjlighet att träna mera krävande språksituationer.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska i årskurs 3–6

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska i årskurs 3–6

Målet är att språkbruket ska vara så korrekt, naturligt och så relevant för eleverna som möjligt. Arbetet ska även ske genom pararbete, smågruppsarbete och lärande tillsammans i olika typer av lärmiljöer. För att uppnå målen för flerspråkighet och språkpedagogik behövs samarbete mellan lärarna. Eleverna ska med hjälp av lek, sång, spel och drama få möjlighet att testa sina växande språkkunskaper och även bearbeta sina attityder. Olika lärmiljöer, medier och digitala verktyg ska mångsidigt användas i undervisningen. Eleverna ska uppmuntras att vara aktiva och ta självständigt ansvar för sitt lärande med hjälp av den Europeiska språkportfolion eller motsvarande verktyg. Med hjälp av olika nätverk får eleverna också bekanta sig med flerspråkigheten och den kulturella mångfalden i närmiljön eller samhället. Målspråket finska används alltid när det är möjligt.

Handledning, differentiering och stöd i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska i årskurs 3–6

Handledning, differentiering och stöd i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska i årskurs 3–6

Eleverna ska uppmuntras att mångsidigt använda sina språkkunskaper, utvidga sitt ordförråd, tillägna sig begrepp, klä sina tankar i ord och utveckla sina kommunikativa färdigheter. Eleverna ska uppmuntras att läsa litteratur och andra texter i enlighet med sin färdighetsnivå och handledas att tillämpa läsförståelsestrategier, utveckla lämpliga studiestrategier och identifiera sina styrkor. Kommunikativa övningar stödjer utvecklingen av elevens språkkunskaper. Elever som har inlärningssvårigheter i språk ska ges stöd. Undervisningen planeras så att den erbjuder tillräckliga utmaningar även för elever som avancerar snabbt.

Bedömning av elevernas lärande i A-lärokursen modersmålsinriktad finska i årskurs 3–6

Bedömning av elevernas lärande i A-lärokursen modersmålsinriktad finska i årskurs 3–6

Bedömningen ska sporra och ge eleverna möjlighet att bli medvetna om sina kunskaper, att utveckla dem och att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. Mångsidig bedömning ger också elever som har inlärningssvårigheter i språk, eller annars har ett annorlunda språkligt utgångsläge, möjligheter att visa sina kunskaper. Den Europeiska språkportfolion eller andra liknande utvärderingsverktyg kan användas vid bedömningen.

Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i finska genom att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i den lokala läroplanen. För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska. För att studierna ska framskrida är det viktigt att bedömningen sker på många olika sätt och att den beaktar alla mål. Bedömningen ska rikta sig till samtliga innehåll. Bedömningen av

delområdena ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska referensram som utarbetats utgående från den. Man bör i bedömningen speciellt ta hänsyn till att referensramen är anpassad för språkundervisningen i främmande språk och att elever som undervisas enligt den modersmålsinriktade lärokursen har relativt goda muntliga kunskaper i finska redan vid skolstarten, medan elevens kunskaper i de övriga delområdena kan variera stort.

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska

Mål för undervisningen	Innehåll	Föremål för bedömningen i läroämnet	Kunskapskrav för goda kunskaper/vitsordet åtta
Kulturell mångfald och språkmedvetenhet			
M1 uppmantra eleven att lägga märke till och intressera sig för mångfalden och utbudet av finskspråkigt material som stödjer det egna lärandet och att hjälpa eleven att bli förtrogen med karaktäristiska drag i den finskspråkiga kulturen	I1	Förmåga att gestalta den språkliga miljön	Eleven kan beskriva karaktäristiska drag inom den finskspråkiga kulturen och berätta var hen kan finna för hen intressant finskspråkigt material.
M2 att motivera eleven att värdesätta sin egen och andras språkliga och kulturella bakgrund, svenskans och finskans ställning som nationalspråk samt att bemöta människor fördomsfritt	I1		Används inte som bedömningsgrund. Eleven handleds att som en del av självbedömningen reflektera över sina egna erfarenheter.
M3 vägleda eleven att lägga märke till likheter och olikheter i språk och väcka hens nyfikenhet för sin två/fierspråkighet och sin dubbla kulturbakgrund	I1	Språklig medvetenhet	Eleven uppfattar likheter och olikheter i t.ex. strukturer, ordförråd och betydelse mellan finskan och modersmålet eller andra språk hen kan.
Färdigheter för språkstudier			
M4 tillsammans gå igenom målen för undervisningen och skapa en tillåtande studieatmosfär som stöder och uppmantrar eleverna att lära sig och lära av varandra	I2	Kännedom om målen för undervisningen och om hur man arbetar som grupp	Eleven kan beskriva målen för undervisningen och deltar i gemensamma arbetsuppgifter.
M5 handleda eleven att också med hjälp av digitala verktyg ta ansvar för sina språkstudier och mångsidigt och aktivt använda sina kunskaper i både finska och svenska t.ex. genom att söka information på båda språken	I2	Förmåga att ställa upp mål för sina språkstudier och att hitta väl fungerande studiemetoder	Eleven ställer upp mål för sina språkstudier, övar sig i olika sätt att lära sig språk också med hjälp av digitala verktyg, utvecklar och utvärderar sina kunskaper och finner finskspråkigt material som stödjer det egna lärandet.
Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera			
M6 uppmantra eleven att diskutera och debattera ämnen som lämpligen angår och intresserar hans åldersgrupp i relation till livserfarenheten	I3	Förmåga att kommunicera i olika situationer	Eleven kan relativt obehindrat kommunicera, delta i diskussioner och uttrycka sina åsikter i vardagliga kommunikationssituationer.
M7 uppmantra eleven att visa initiativförmåga i kommunikationssituationer och att utveckla språkliga kompensationsstrategier, t.ex. i samband med nya ord och begrepp	I3	Förmåga att använda kommunikationsstrategier	Eleven kan i någon mån ta initiativ i olika skeden av en kommunikationssituation och försäkra sig om att samtalspartnern har förstått budskapet. Kan omskriva eller byta ut obekanta ord eller omformulera sitt budskap. Kan diskutera betydelsen av obekanta uttryck.
M8 hjälpa eleven att känna igen kulturella drag i interaktionen på målspråket finska och på svenska och att stödja hens växande förmåga i interkulturell kommunikation	I3	Kulturellt lämpligt språkbruk	Eleven visar att hen behärskar de viktigaste artighetskutymerna. Eleven kan i sin kommunikation ta hänsyn till några viktiga kulturellt betingade aspekter.
Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter			
M9 erbjuda eleven möjlighet att med hjälp av olika källor lyssna på, läsa och med hjälp av läs- och lärstrategier tolka för hen betydelsefulla lättbegripliga texter på standardspråk	I3	Förmåga att tolka texter	Eleven förstår det väsentliga och vissa detaljer i tydligt och relativt långsamt allmänspråkligt tal eller i lättfattlig skriven text. Förstår tal eller skriven text som bygger på gemensam erfarenhet eller allmän kunskap. Urskiljer även oförberedd det centrala innehållet, nyckelord och viktiga detaljer.
Växande språkkunskap, förmåga att producera texter			
M10 handleda eleven att producera texter som hänför sig till hans vardag och att med hjälp av strukturer på en grundläggande och något mer krävande språkfärdighetsnivå öva sig att producera, dela och publicera redan tolkade texter	I3	Förmåga att producera texter	Eleven kan redogöra för det väsentliga och även för vissa detaljer angående vardagliga ämnen, verkliga eller fiktiva, som intresserar hen. Använder sig av ett ganska omfattande ordförråd och olika strukturer samt en del allmänna fraser och idiom. Kan tillämpa flera grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck.

14.4.3 Vieraat kielet

Kielikasvatus

Kielikasvatus

Kielikasvatusta koskevat tavoitteet sekä toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelun mahdollisuudet on määritelty toisen kotimaisen kielen opetusta koskevassa osuudessa.

Oppiaineen tehtävä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikkisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaisia herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisesti ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Vieras kieli englanti, A-oppimäärä vuosiluokilla 3-6

Vieras kieli englanti, A-oppimäärä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3 – 6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

Useat oppilaat käyttävät englantia kasvavassa määrin vapaa-aikanaan. Tämä oppilaiden informaalin oppimisen kautta hankkima taito otetaan huomioon opetuksen suunnittelussa ja sisältöjä valittaessa

3. luokka

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 3. vuosiluokalla

On huomattava, että eri kielioppirakenteita sisältyy aina opiskeltavaan kieliainekseen alusta lähtien ja niitä harjoitellaan sekä ennakoivasti että kertauksena.

Ohjataan oppilasta tekemään havaintoja englannin kielen asemasta ja levinneisyydestä maailmassa. Harjoitellaan erilaisia kielenoppimistapoja esimerkiksi sanastojen opettelussa.

Opetellaan käyttämään aakkosellista sanastoa. Tutustutetaan oppilas alustavasti foneettisiin merkkeihin ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä. Harjoitellaan yksinkertaisia viestintätilanteita esimerkiksi kohtelias tervehtiminen ja esittäytyminen sekä itsestä ja perheestä kertominen.

Harjoitellaan kirjoittamaan lyhyitä lauseita ja viestejä. Ohjataan oppilasta alusta asti arvioimaan omaa oppimistaan.

Hyvän osaamisen kriteerit englannin kielessä vuosiluokalla 3

Oppilas

- osaa tuottaa suullisesti ja kirjallisesti sekä tunnistaa englanninkielistä sanastoa
- tunnistaa joitakin foneettisia merkkejä
- osaa ääntää tutuimmat sanat ja lauseet oikein
- osaa tervehtiä ja esittäytyä
- osaa kertoa itsestään ja perheestään käyttäen lyhyitä lauseita
- osaa käyttää aakkosellista sanastoa hyväkseen.

4. luokka

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 4. vuosiluokalla

Vahvistetaan kolmannen luokan taitoja. Harjoitellaan pieniä kuullun- ja luetunymmärtämisen tehtäviä. Laajennetaan viestintätehtäviä yksinkertaisiin keskustelu- ja haastattelutehtäviin. Opetellaan kertomaan laajemmin itsestään ja elinympäristöstään suullisesti ja kirjallisesti.

Harjoitellaan tunnistamaan enenevässä määrin foneettisia merkkejä. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esim. verkosta ja kirjastosta. Rohkaistaan käyttämään jo opittua vähäistäkin kielitaitoa koulun ulkopuolella. Kannustetaan tarvittaessa pitämään viestintätilannetta yllä esimerkiksi elekielen avulla.

Hyvän osaamisen kriteerit englannin kielessä vuosiluokalla 4

Oppilas

- ymmärtää pienten kuullun- ja luetunymmärtämisen tehtävien sisällön
- osallistuu aktiivisesti keskustelu- ja haastattelutehtäviin
- osaa kertoa lyhyesti itsestään ja elinympäristöstään suullisesti ja kirjallisesti
- tunnistaa suurimman osan foneettisista merkeistä
- osaa hakea englanninkielistä aineistoa esim. verkosta ja kirjastosta.

5. luokka

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 5. vuosiluokalla

Vahvistetaan edellisiä taitoja. Harjoitellaan runsaasti erilaisia suullisia ja kirjallisia viestintätilanteita. Ohjataan oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan erilaisia teemoja/projekteja oppilaan oman kiinnostuksen mukaan. Ohjataan oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja löytämään itselle soveltuvia kielenopiskelutaitoja.

Ääntämisen harjoittelussa kiinnitetään huomiota erityisesti intonaation harjoitteluun.

Hyvän osaamisen kriteerit englannin kielessä vuosiluokalla 5

Oppilas

- ymmärtää keskeisen sisällön yksinkertaisista kuullun- ja luetunymmärtämisen tehtävistä aihealueena oppilaalle tutut asiasisällöt
- kykenee viestimään yksinkertaisella tavalla kirjallisesti ja suullisesti
- osaa suunnitella ja toteuttaa erilaisia yksinkertaisia teemoja/projekteja
- ottaa vastuuta omasta kielenopiskelustaan
- on löytänyt itselleen soveltuvia kielenopiskelutaitoja
- osaa jossain määrin huomioida intonaation puheen tuottamisessa.

6. luokka

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 6. vuosiluokalla

Vahvistetaan edellisten vuosiluokkien taitoja. Ohjataan tuottamaan ja ymmärtämään laajempia teksti- ja puhekokonaisuuksia sisältöalueena koko maailma.

Opetellaan päättämään tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteyden perusteella.

Ohjataan oppilas havaitsemaan eri kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä.

Hyvän osaamisen kriteerit englannin kielessä vuosiluokalla 6

Oppilas

- osaa kuvata pääpiirteissään millaisia kieliä on hänen lähiympäristössään, mitkä ovat maailman eniten puhutut kielet ja miten laajalti englannin kieli on levinnyt
- osaa tehdä havaintoja englannin kielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä
- osaa kertoa millaista englanninkielistä hänen omaa oppimistaan edistävää aineistoa on saatavilla
- osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekoon
- asettaa tavoitteita kielenopiskelulleen, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieltä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa, harjaannuttaa ja arvioi taitojaan
- pystyy vaihtamaan ajatuksia ja tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa ja toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta
- osallistuu enenevässä määrin viestintään, turvautuu harvemmin ei-kielillisiin ilmaisuihin
- joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein
- osaa jonkin verran soveltaa viestikumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään
- selviytyy lyhyistä sanallisista tilanteista
- osaa käyttää yleisimpiä kohtelilaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esim. pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia, anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin
- ymmärtää helppoa, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä
- ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä, pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana
- pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa
- osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita
- osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet englannin A-oppimäärässä vuosiluokalla 3-6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuunottoon omasta oppimisestaan esimerkiksi Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaita tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille voidaan tarjota myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Englantia käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsaan viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kielisiin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai englannin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Englannin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määriteltessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuosidistusta varten opettaja käyttää englannin A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin ja että arviointi kohdistuu kaikkiin arvioitaviin tavoitteisiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehukseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseseen sovellukseen.

Monipuolinen arviointi vieraissa kielissä

- itsearviointi, jota toteutetaan kokeiden yhteydessä sekä arviointikeskustelu oppilaan kanssa
- vertaisarviointi (sanojen kysely pareittain, suulliset parityöt)
- mahdolliset kokeet (kirjalliset kokeet, suulliset kokeet, sanakokeet), huomioi oppilaan tuen tarpeet, erityisvaikeudet
- tuntityöskentely
- kotitehtävistä huolehtiminen
- keskeistä kielen eri osa-alueiden jatkuva arviointi, prosessiarvioinnin painottaminen
- mahdollisuus osoittaa osaamisensa eri tavoin
- mahdollisuus käyttää portfolioa

Muu vieras kieli, A-oppimäärä vuosiluokilla 3-6

Johdanto

Vähintään kaksi muuta kieltä

Vuosiluokilla 3 – 6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

Ei nivelvaihetta

A2-kielen vuosiviikkotuntien jakamisessa eri vuosiluokille ei ole 6. vuosiluokan nivelvaihetta.

Perusteet mille tahansa muulle kielelle

Vieraan kielen opetussuunnitelman perusteet on laadittu perusteiksi mille tahansa kielelle, jolle ei ole kielikohtaisia perusteita. Opetuksen järjestäjä huolehtii tällöin kielikohtaisen sovelluksen laatimisesta paikalliseen opetussuunnitelmaan näiden perusteiden pohjalta. Perusteissa kuvattu kehittyvän kielitaidon taso vuosiluokan 6 lopussa ja perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksytyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa ottaen huomioon esimerkiksi erilaisten kirjoitusmerkkien vaikutus kielen oppimisnopeuteen.

Vieraan kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä opiskeltavan kielen asema siinä	S1	L2
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuristaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkoletuksia	S1	L1, L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä	S1	L1, L2
T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielistä aineistoa	S1	L2, L3

Kielenopiskelutaidot

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluympäristö, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2	L1, L3
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieltä sopivat hänelle parhaiten	S2	L1, L4, L5, L6

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta	S3	L2, L4, L5, L7
T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	L2, L4
T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	L2, L4

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolle sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	L4

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Opetuksen tavoitteet sisältöalueet	Tavoitteisiin liittyvät	Laaja-alainen osaaminen
T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3	L3, L4, L5, L7

Vieraan kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieltä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omassa ilmaisussa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättämistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpääpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytimiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Vieraan kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 3-6

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Tavoitteena asianmukaisuus, luonnollisuus ja merkityksellisyys

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Kysymyksiä ja ehdotuksia. (paikallinen tarkennus)

Rohkeus, kannustus ja tuki

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyneille tai kielistä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Arvioinnin luonne

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja tai osoittaa informaalin oppimisen kautta hankittua osaamista. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Paikalliset tavoitteet ja valtakunnalliset kriteerit

Vieraan kielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määriteltessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuosidistusta varten opettaja käyttää vieraan kielen A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin ja että arviointi kohdistuu kaikkiin arvioitaviin tavoitteisiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehukseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseseen sovellukseen.

Vieraan kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä opiskeltavan kielen asema siinä	S1	Kielellisen ympäristön sekä kohdekielen aseman ja merkityksen hahmottaminen	Oppilas tietää, että maailman kielet jakautuvat kielikuntiin ja osaa kertoa, mihin kielikuntaan opiskeltava kieli kuuluu. Oppilas osaa kuvata, mitä kieliä lähiympäristössä puhutaan.
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennako-oletuksia			Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia. S1
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä	S1	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja opiskeltavan kielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.
T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielistä aineistoa	S1	Kohdekielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, missä opiskeltavaa kieltä voi nähdä tai kuulla.

Kielenopiskelutaidot

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluympäristö, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2	Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekemiseen.
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintätekniologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieltä sopivat hänelle parhaiten	S2	Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja opiskelutottumusten löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulleen, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieltä käyttäen myös tieto- ja viestintätekniologiaa sekä harjaannuttaa ja arvioi taitojaan.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa Taitotaso A1.3

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta	S3	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy monista rutiinomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiinomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä Taitotaso A1.3

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolle sopivia ja itsensä kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisia sisältäviä kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä Taitotaso A1.2

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisiin rakenteisiin	S3	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.

Vieras kieli, B1-oppimäärä vuosiluokilla 3-6

Oppimäärän tehtävä

Vähintään kaksi muuta kieltä

Vuosiluokilla 3-6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

Kielikohtaisen sovelluksen laatiminen

Vieraan kielen opetussuunnitelman perusteet on laadittu perusteiksi mille tahansa kielelle, jolle ei ole kielikohtaisia perusteita. Opetuksen järjestäjä huolehtii tällöin kielikohtaisen sovelluksen laatimisesta paikalliseen opetussuunnitelmaan näiden perusteiden pohjalta. Perusteissa kuvattu karttuvan kielitaidon taso 6. vuosiluokan lopussa ja perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksytyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa ottaen huomioon esimerkiksi erilaisten kirjoitusmerkkien vaikutus kielen oppimisnopeuteen.

Vieraan kielen B1-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 auttaa oppilasta jäsentämään käsitystään kaikkien osaamiensa kielten keskinäisestä suhteesta	S1	L1, L2, L4
T2 auttaa oppilasta hahmottamaan opiskeltavan kielen asemaa maailmassa ja sen levinneisyyttä	S1	L2, L4

Kielenopiskelutaidot

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T3 ohjata oppilasta harjaannuttamaan viestinnällisiä taitojaan sallivassa opiskeluympäristössä sekä ottamaan vastuuta opiskelustaan ja arvioimaan osaamistaan	S2	L3
T4 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito tärkeänä osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja rohkaista löytämään ja hyödyntämään kohdekielisiä aineistoja myös koulun ulkopuolella	S2	L4

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T5 ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia, erityisesti suullisia viestintätilanteita	S3	L4
T6 rohkaista oppilasta käyttämään viestinsä perille saamiseksi monenlaisia, myös ei-kielillisiä keinoja ja pyytämään tarvittaessa toistoa ja hidastusta	S3	L4
T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia	S3	L4

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T8 rohkaista oppilasta ottamaan selvää tilanneyhteyden avulla helposti ennakoitavasta ja ikätasolle sopivasta puheesta tai kirjoitetusta tekstistä	S3	L4

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T9 tarjota oppilaille runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa hyvin pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista	S3	L4

Vieraan kielen B1-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tarkastellaan ja verrataan opiskeltavan kielen ja entuudestaan tuttujen kielten tärkeimpiä yhtäläisyyksiä ja eroja. Tutustutaan kielen levinneisyysalueeseen.

S2 Kielenopiskelutaidot

Asetetaan tavoitteita ja suunnitellaan toimintaa yhdessä. Selvitetään, missä opiskeltavan kielen taitoa tarvitaan ja missä sitä voi käyttää.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten aihepiirien yhteydessä, kuten minä itse, perheeni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto. Lisäksi valitaan yhdessä kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä. Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita. Opetellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Vieraan kielen B1-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 3-6

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Tavoitteena asianmukaisuus, luonnollisuus ja merkityksellisyys

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Rohkeus, kannustus ja tuki

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kielistä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi vieraan kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Arvioinnin luonne

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Paikalliset tavoitteet ja valtakunnalliset kriteerit

Vieraan kielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää vieraan kielen B1-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin ja että arviointi kohdistuu kaikkiin arvioitaviin tavoitteisiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehukseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen.

Vieraan kielen B1-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Kasvu kulttuuriseen monimuotoisuuteen ja kielitietoisuuteen

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
T1 auttaa oppilasta jäsentämään käsitystään kaikkien osaamiensa kielten keskinäisistä suhteista	S1	Kielten keskinäissuhteiden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata, mihin kielikuntiin hänen osaamansa ja opiskelemansa kielet kuuluvat.
T2 auttaa oppilasta hahmottamaan opiskeltavan kielen asemaa maailmassa ja sen levinneisyyttä	S1	Kielen aseman tunteminen	Oppilas osaa kertoa, missä maissa opiskeltavaa kieltä puhutaan.

Kielenopiskelutaidot

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
T3 ohjata oppilasta harjaanuttamaan viestinnällisiä taitojaan sallivassa opiskeluympäristössä sekä ottamaan vastuuta opiskelustaan ja arvioimaan osaamistaan	S2	Toiminta opiskelutilanteissa, oman osaamisen arviointi	Oppilas harjaanuttaa kielitaitoaan ryhmässä myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen, huolehtii kotitehtävistään sekä osallistuu ryhmän työskentelyyn myönteisellä tavalla. Oppilas osaa arvioida kielitaitonsa kehittymistä suhteellisen realistisesti.
T4 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito tärkeänä osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja rohkaista löytämään ja hyödyntämään kohdekielisiä aineistoja myös koulun ulkopuolella	S2	Kielen käyttöalueiden ja -mahdollisuuksien tunnistaminen	Oppilas osaa nimetä joitakin kyseisen kielen käyttöalueita ja -mahdollisuuksia.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuoro-vaikutustilanteissa Taitotaso A1.2

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
T5 ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia, erityisesti suullisia viestintätilanteita	S3	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiinomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
T6 rohkaista oppilasta käyttämään viestinsä perille saamiseksi monenlaisia, myös eikielellisiä keinoja ja pyytämään tarvittaessa toistoa ja hidastusta	S3	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja ja osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia	S3	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiinomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä Taitotaso A1.2

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
T8 rohkaista oppilasta ottamaan selvää tilanneyhteyden avulla helposti ennakoitavasta ja ikätasolle sopivasta puheesta tai kirjoitetusta tekstistä	S3	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä Taitotaso A1.1

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
T9 tarjota oppilaille runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa hyvin pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista	S3	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.

Saamen kieli, A-oppimäärä vuosiluokilla 3-6

Johdanto

Vähintään kaksi muuta kieltä

Vuosiluokilla 3 – 6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

Opetuksen järjestäjän tehtävä

Nämä ovat yleiset saamen kielen opetuksen perusteet. Opetuksen järjestäjä laatii näiden perusteiden mukaan paikallisen sovelluksen pohjoissaameen, inarinsaameen tai kolttasaameen.

Ei nivelvaihetta

A2-kielen vuosiviikkotuntien jakamisessa eri vuosiluokille ei ole 6. vuosiluokan nivelvaihetta.

Saamen kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön, saamelaisalueen, Suomen ja Pohjoismaiden kielellinen ja kulttuurinen runsaus, ja herättää oppilaassa kiinnostusta hänen omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa kohtaan	S1	L2
T2 motivoida oppilasta arvostamaan saamen kielen asemaa alkuperäiskansan kielinä sekä tutustuttaa oppilasta paikalliseen, elävään saamelaiskulttuuriin.	S1	L2, L7
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä	S1	L1, L4
T4 ohjata oppilasta löytämään saamenkielistä aineistoa	S1	L2, L3

Kielenopiskelutaidot

Opetuksen tavoitteet sisältöalueet	Tavoitteisiin liittyvät	Laaja-alainen osaaminen
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluympäristö, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2	L1, L7
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaantumistaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieltä sopivat hänelle parhaiten	S2	L5, L6

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta	S3	L2, L4, L5, L7
T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	L2, L4
T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	L2, L4

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolle sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	L4

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3	L3, L4, L5, L7

Saamen kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan saamen kieliä ja suomen kieltä ja joitakin muita suomalais-ugrilaisia kieliä yhdistäviin keskeisiin piirteisiin. Keskustellaan kielten sukulaisuussuhteista erityisesti luokassa tai koulussa puhuttujen tai opiskeltujen kielten osalta. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa saamen kielen puhuma-alueesta ja saamen kielten asemasta. Tutustutaan paikalliseen saamelaiskulttuuriin. Kiinnitetään huomiota siihen, mikä on yhteistä kaikille kielille ja miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omilla ilmaisilla, muistiinpainamiskeinoja ja tuntemattoman sanan merkityksen päättämistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen. Ohjataan oppilaita huomaamaan saamenkielinen kieliympäristö.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstiä, taito tuottaa tekstiä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan saamen kieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä saamenkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämäntilanne, kiinnostuksen kohteet ja ajankohtaisuus, näkökulmana minä ja me Suomessa sekä saamen kielen puhuma-alueella ja saamelaisen kotiseutualueella. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen ja avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään saamenkielistä aineistoa. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä ja puhumista.

Saamen kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 3-6

Kusymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Tavoitteena asianmukaisuus, luonnollisuus ja merkityksellisyys

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Saamen kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki saamen kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Rohkeus, kannustus ja eriyttäminen

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi saamen kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Arvioinnin luonne L

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Paikalliset tavoitteet ja valtakunnalliset kriteerit L

Saamen kielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määriteltessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää saamen kielen A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin ja että arviointi kohdistuu kaikkiin arvioitaviin tavoitteisiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehukseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen.

Saamen kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
T1 virittää oppilaan kiinnostus lähiympäristön, saamelaisalueen, Suomen ja Pohjoismaiden kielellistä ja kulttuurista runsautta kohtaan ja herättää oppilaassa kiinnostusta hänen omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa kohtaan	S1		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T2 motivoida oppilasta arvostamaan saamen kielten asemaa alkuperäiskansan kielenä sekä tutustuttaa oppilasta paikalliseen, elävään saamelaiskulttuuriin	S1	Saamen kielten merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa kertoa, miksi Suomessa puhutaan saamea ja tuntee saamen kielten moninaisuutta
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä	S2	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja saamen kielen ja äidinkielenä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.
T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielisiä aineistoa	S1	Kohdekielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, missä saamen kieltä voi nähdä tai kuulla.

Kielenopiskelutaidot

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluympäristö, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2	Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekoon.
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintä teknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavot oppia kieltä sopivat hänelle parhaiten	S2	Opiskelutavoitteiden asettaminen ja opiskelutottumusten löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulle, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieltä käyttäen myös tieto- ja viestintä teknologiaa sekä harjaannuttaa ja arvioi taitojaan

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa Taitotaso A1.3

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
T7järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta	S3	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy monista rutiinomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiinomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä Taitotaso A1.3

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolle sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisia sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä Taitotaso A1.2

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisiin rakenteisiin	S3	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tuntuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskielipiopin aineksia.

14.4.4 Matematiikka

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää oppilaiden kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Matematiikan kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee oppilaiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan sekä positiivista minäkuvaava matematiikan oppijoina. Se kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa oppilaat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus ohjaa oppilaita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää oppilaiden kykyä käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

Vuosiluokkien 3–6 matematiikan opetuksessa tarjotaan kokemuksia, joita oppilaat hyödyntävät matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden muodostamisessa. Opetus kehittää oppilaiden taitoja esittää matemaattista ajatteluaan ja ratkaisujaan eri tavoilla ja välineillä. Monipuolisten ongelmien ratkaisu yksin ja ryhmässä sekä erilaisten ratkaisutapojen vertailu ovat opetuksessa keskeistä. Matematiikan opetuksessa varmennetaan ja laajennetaan oppilaiden lukukäsitteen ja kymmenjärjestelmän ymmärtämistä. Lisäksi kehitetään laskutaidon sujuvuutta.

3. luokka

Matematiikan opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 3. vuosiluokalla

Pidetään yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan. Tuetaan myönteistä minäkuvaavaa ja itseluottamusta. Ohjataan oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimisen asioiden välillä. Kannustetaan oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein.

Kehitetään ja syvennetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä ja säännönmukaisuuksia sekä vertailu- ja luokittelutaitoja. Ohjataan oppilasta etsimään ja havaitsemaan syy- ja seuraussuhteita. Harjoitellaan toimintaohjeiden laadintaa tietokoneohjelmoina graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Varmennetaan oppilaan ymmärrystä kymmenjärjestelmästä. Monipuolistetaan oppilaan käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta tutkimalla ja luokittelemalla lukuja. Kehitetään päässälaskutaitoa. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja. Varmennetaan kertolaskun käsitettä. Opetellaan kertotaulut 6-9 sekä varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Opetellaan kertolaskualgoritmeja. Opiskellaan jakolaskua harjoittelemalla jakolaskun sisältö- ja ositusjakotilanteita. Ohjataan oppilasta hyödyntämään peruslaskutoimitusten välisiä ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä. Käytetään opetuksessa mahdollisimman paljon konkreettisia välineitä ja tilanteita.

Harjoitellaan arvioimaan tuloksen oikeellisuutta lukuja pyöristämällä ja likiarvoja käyttämällä. Tutustutaan negatiivisiin kokonaislukuihin sekä harjoitellaan murtoluvun käsitettä konkreettisin välinein. Tutustutaan desimaaliluvun käsitteeseen.

Syvennetään geometrinen kappaleiden ja kuvien käsitteitä. Luokitellaan kappaleita ja kuvia sekä pohjustetaan niiden rakenteiden tunnistamista. Tarkastellaan symmetriaa ja koordinaatistoa. Harjoitellaan tarkkaa mittaamista ja mittaustuloksen arviointia. Mitataan ja lasketaan piirejä. Tutustutaan yleisimpiin arkipäivän mittayksiköihin.

Ohjataan oppilasta keräämään tietoa ja tekemään siitä taulukoita ja diagrammeja.

Hyvän osaamisen kriteerit matematiikassa vuosiluokalla 3

- Oppilas
- osaa kertotaulut 1-10
- hallitsee peruslaskutoimituksia luonnollisilla luvuilla
- käyttää ja tunnistaa tavallisia mittayksiköitä

- ymmärtää murto- ja desimaaliluvun käsitteen
- tunnistaa ja luokittelee tasokuvioita ja kappaleita
- osaa käyttää yksinkertaisia graafisia ohjelmointiympäristöjä.

4. luokka

Matematiikan opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 4. vuosiluokalla

Pidetään yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan. Tuetaan myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta. Ohjataan oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä. Kannustetaan oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein.

Syvennetään oppilaiden taitoja havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Harjoitellaan toimintaohjeiden laadintaa tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Varmennetaan matemaattisten käsitteiden, lukujen, yhtäläisyyksien, säännönmukaisuuksien ja kymmenjärjestelmän ymmärtämistä. Vahvistetaan päässälaskutaitojen ja kertotaulujen 1-10 osaamista. Tehostetaan yhteen-, vähennys- ja kertolaskualgoritmien osaamista. Opiskellaan jakolaskua. Varmennetaan tuloksen oikeellisuutta lukuja pyöristämällä ja likiarvoja käyttämällä. Tutustutaan negatiivisiin kokonaislukuihin. Harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaali- ja murtoluvuilla. Hyödynnetään konkreettisia välineitä opetuksessa.

Jatketaan geometristen kappaleiden ja kuvioiden käsitteiden opiskelua. Lasketaan tasokuvioiden piirejä ja tutustutaan pinta-alan käsitteeseen. Harjoitellaan kulmien piirtämistä ja luokittelemista. Perehdytään laskutoimituksissa tarvittavien arkipäivän mittayksiköiden käyttämiseen. Laajennetaan koordinaatiston käsittelyä kaikkiin neljänneksiin.

Harjoitellaan tiedon etsimistä ja esittämistä taulukoin ja diagrammein.

Hyvän osaamisen kriteerit matematiikassa vuosiluokalla 4

Oppilas

- oppilas hallitsee yhteen-, vähennys- ja kertolaskualgoritmit
- osaa allekkain jakamisen perusteet
- osaa erottaa positiiviset ja negatiiviset luvut
- osaa sijoittaa lukuja koordinaatiston 1. ja 2. neljännekseen
- osaa laskea kolmion, neljän ja suorakulmion pinta-alan ja piirin
- osaa käyttää yksinkertaisia graafisia ohjelmointiympäristöjä.

5. luokka

Matematiikan opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 5. vuosiluokalla

Pidetään yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan. Tuetaan myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta. Ohjataan oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä. Kannustetaan oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.

Pidetään yllä kiinnostusta matematiikan opiskeluun ja luodaan onnistumisen elämyksiä matematiikan harjoittelussa. Laaditaan toimiva ohjelma graafisessa ohjelmointiympäristössä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.

Varmistetaan matemaattisten käsitteiden, kymmenjärjestelmän ja säännönmukaisuuksien osaamista. Kehitetään päässälaskutaitoa ja varmistetaan kertotaulujen 2-10 osaamista osana kerto- ja jakolaskualgoritmeja. Opetellaan pyöristämistä ja likiarvojen eri tarkkuuksia tuloksen yhteydessä. Varmennetaan desimaali- ja murtolukujen peruslaskutoimituksia. Perehdytään prosentin käsitteeseen murtoluvun, desimaaliluvun ja prosenttiluvun välisiä yhteyksiä hyödyntäen. Lasketaan yksinkertaisia prosenttilaskuja. Opetellaan laskimen käyttöä osana matematiikan opiskelua.

Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen. Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja pääättelemällä ja kokeilemalla.

Opetellaan geometristen kappaleiden ja tasokuvioiden piirtämistä sekä käsitteiden nimityksiä. Mitataan ja lasketaan tasokuvioiden pinta-aloja. Harjoitellaan kulmien mittaamista. Syvennetään mittayksiköiden käyttämistä eri laskutoimituksissa. Harjoitellaan koordinaatiston käsittelyä kaikissa neljänneksissä. Tarkastellaan symmetriaa suoran ja pisteen suhteen. Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään tietoa suurennoksen ja pienennöksen tekemiseen.

Tutkitaan erilaisia diagrammeja ja niiden käyttämistä kuvaamaan erilaisia tietoja. Opetellaan taulukon käyttämistä tiedon analysointiin. Kehitetään taitoa kerätä erilaista tietoa ja kuvata sitä järkevällä tavalla. Tutustutaan tilastollisista tunnusluvuista keskiarvoon, tyyppiarvoon sekä suurimpaan ja pienimpään arvoon. Tutustutaan todennäköisyyden käsitteeseen arkitilanteissa.

Hyvän osaamisen kriteerit matematiikassa vuosiluokalla 5

Oppilas

- osaa peruslaskualgoritmit
- osaa pyöristää ja määrittää tuloksen likiarvon
- ymmärtää prosenti-, desimaali- ja murtoluvun yhteyden
- tutustuu tuntemattoman käsitteeseen
- osaa piirtää ja mitata kulmia
- osaa tulkita ja analysoida diagrammeja
- osaa laatia toimivan ohjelman graafisessa ohjelmointiympäristössä.

6. luokka

Matematiikan opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 6. vuosiluokalla

Pidetään yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan. Tuetaan myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta. Ohjataan oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä. Kannustetaan oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.

Ohjataan oppilasta yhdistelemään ja soveltamaan oppimiaan asioita tilanteen mukaan. Opetellaan tekemään päätelmiä havaintojen pohjalta. Syvennetään aiemmin opittuja ohjelmointitaitoja.

Syvennetään ymmärrystä desimaaliluvuista osana kymmenjärjestelmää. Varmistetaan peruslaskutoimitusten hallintaa sekä peruskäsitteiden ja merkintätapojen käyttöä. Lasketaan vaativampia prosenttilaskuja. Lisätään ongelmanratkaisua vaativia tehtäviä suhteessa perustehtäviin.

Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja päättämällä ja kokeilemalla.

Varmistetaan geometrian käsitteitä. Syvennetään kappaleiden ja tasokuvioiden ominaisuuksien hallintaa. Opetellaan erilaisten pinta-alojen sekä suorakulmaisen särmiön tilavuuden laskemista. Laajennetaan kulman käsitettä. Tutustutaan kierto- ja siirtosymmetrioihin. Hyödynnetään mittakaavaa kartan käytössä.

Lisätään tieto- ja viestintätekniikoiden käyttöä erilaisten ratkaisujen esittämisessä.

Hyvän osaamisen kriteerit matematiikassa vuosiluokalla 6

Oppilas

- tunnistaa ja antaa esimerkkejä oppimiensa asioiden välisistä yhteyksistä
- osaa esittää matematiikan kannalta mielekkäitä kysymyksiä ja päätelmiä
- esittää ratkaisujaan ja päätelmiään eri tavoin
- käyttää ongelmanratkaisussaan erilaisia strategioita
- osaa pääsääntöisesti arvioida ratkaisun järjestyttävyyttä ja tuloksen mielekkyyttä
- käyttää pääsääntöisesti oikeita käsitteitä ja merkintöjä
- hallitsee kymmenjärjestelmän periaatteen, myös desimaalilukujen osalta
- osaa käyttää positiivisia rationaalilukuja ja negatiivisia kokonaislukuja
- laskee melko sujuvasti päässä ja kirjallisesti
- osaa luokitella ja tunnistaa kappaleita ja kuvioita
- osaa käyttää mittakaavaa sekä tunnistaa suoran ja pisteen suhteen symmetrisiä kuvioita
- osaa valita sopivan mittavälineen, mitata ja arvioida mittaustuloksen järjestyttävyyttä
- osaa laskea pinta-aloja ja tilavuuksia
- hallitsee yleisimmät mittayksikkömuunnokset
- osaa laatia taulukon annetusta aineistosta sekä tulkita taulukoita ja diagrammeja
- osaa laskea keskiarvon ja määrittää tyyppiä
- osaa ohjelmoida toimivan ohjelman graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet matematiikassa vuosiluokalla 3–6

Opetuksen lähtökohtana käytetään oppilaille tuttuja ja kiinnostavia aiheita ja ongelmia. Matematiikkaa opiskellaan edelleen oppimisympäristössä, jossa konkretisointi ja välineet ovat keskeisessä asemassa. Välineet tulee olla helposti saatavilla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Oppilailla on mahdollisuus vaikuttaa työtapojen valintaan. Työskennellään sekä yhdessä että itsenäisesti. Oppimispelit ja -leikit ovat yksi tärkeä ja oppilaita motivoiva työtapo. Tieto- ja viestintäteknologiaa sekä laskinta hyödynnetään opetuksessa ja opiskelussa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 3-6

Jokaisella oppilaalla on mahdollisuus saada opetusta myös aiempien vuosiluokkien keskeisimmistä sisällöistä, jos hän ei hallitse niitä riittävästi. Lisäksi annetaan ennakoivaa tukea uusien sisältöjen oppimiseksi. Matematiikan oppimiselle on varattava riittävästi aikaa ja tuen on oltava systemaattista. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti. Tarjottava tuki antaa oppilaille mahdollisuuden kehittää taitojaan niin, että myönteinen asenne ja kyvykkyyden tunne vahvistuvat. Oppilaille tarjotaan sopivia välineitä oppimisen tueksi ja heille tarjotaan mahdollisuuksia oivaltaa ja ymmärtää itse. Jokaiselle oppilaalle turvataan mahdollisuus riittävään harjoitteluun.

Taitavia oppilaita tuetaan tarjoamalla heille vaihtoehtoisia työskentelymuotoja ja rikastuttamalla käsiteltäviä sisältöjä. Sisältöalueita voivat olla esimerkiksi lukujen ominaisuudet, erilaiset lukujonot, geometria, luova ongelmanratkaisu ja matematiikan sovellukset.

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3–6 oppimisen arvioinnin päätehtävänä lukuvuoden aikana on tukea ja edistää oppilaiden matemaattisen ajattelun ja osaamisen kehittymistä kaikilla tavoitealueilla. Arviointi on monipuolista ja palaute ohjaavaa ja rakentavaa. Ne tukevat oppilaiden matemaattisten taitojen kehittymistä ja rohkaisevat tarvittaessa uuteen yrittämiseen. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja tiedostamaan vahvuuksiaan. Palaute auttaa oppilaita ymmärtämään, mitä tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää ja miten. Lisäksi oppilaita ohjataan kiinnittämään huomiota tapaansa työskennellä sekä tiedostamaan asennettaan matematiikan opiskelua kohtaan.

Oppilaita edellytetään aiempaa enemmän matemaattisen ajattelunsa esilletuomista puheen, välineiden, piirtämisen ja kirjallisen työskentelyn avulla. Arvioinnin kohteena ovat tekemisen tapa, ratkaisujen oikeellisuus sekä taito soveltaa opittua.

Yhdessä työskenneltäessä arvioidaan sekä ryhmän jäsenten että koko ryhmän toimintaa ja tuotosta. Palautteella ohjataan oppilaita ymmärtämään jokaisen ryhmän jäsenen työskentelyn ja kehittymisen merkitys. Oppilaita ohjataan tuotosten ja toiminnan arvioimiseen.

Itsearviointiin voidaan käyttää apuna valmiita itsearviointimateriaaleja. Toteutetaan vertaisarviointia pari- ja pienryhmätyöskentelyn kautta. Opettaja antaa huoltajalle palautetta oppilaan edistymisestä säännöllisesti.

14.4.5 Ympäristöoppi

Oppiaineen tehtävä

Ympäristöoppi on biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon tiedonaloista koostuva integroitu oppiaine, jonka opetukseen sisältyy kestävä kehityksen näkökulma. Ympäristöopissa yhdistyy sekä luonnon- että ihmistieteellisiä näkökulmia. Ympäristöopissa oppilaat nähdään osana ympäristöä, jossa he elävät. Lähtökohtana on luonnon kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä.

Ympäristöopin opetus tukee oppilaiden ympäristösuhteen rakentumista, maailmankuvan kehittymistä sekä kasvua ihmisenä. Ympäristöopin opetuksen tavoitteena on ohjata oppilaita tuntemaan ja ymmärtämään luontoa ja rakennettua ympäristöä, niiden ilmiöitä, itseään ja muita ihmisiä sekä terveyden ja hyvinvoinnin merkitystä. Ympäristöopin monitieteinen perusta edellyttää, että oppilaat harjaantuvat hankkimaan, käsittelemään, tuottamaan, esittämään, arvioimaan ja arvottamaan tietoa

erilaisissa tilanteissa. Tieteellistä tietoa käytetään opetuksen perustana ja kriittisen ajattelun kehittämiseen kiinnitetään huomiota. Ympäristöopissa kiinnitetään huomiota kestävän kehityksen ekologiseen, kulttuuriseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen ulottuvuuteen. Ympäristöopin keskeisenä tavoitteena on ohjata ymmärtämään ihmisten tekemien valintojen vaikutuksia elämälle ja ympäristölle nyt sekä tulevaisuudessa.

Ympäristöopissa rakennetaan perustaa ympäristöopin eri tiedonalojen osaamiselle. Tavoitteena on tunnistaa niiden merkitys ympäristössä, teknologiassa, jokapäiväisessä elämässä, ihmisessä ja ihmisen toiminnassa. Biologian kannalta keskeistä on oppia tuntemaan ja ymmärtämään luonnonympäristöä, ihmistä, elämää, sen kehittymistä ja reunaehtoja maapallolla. Maantiedon kannalta keskeistä on tutkia omaa lähiympäristöä sekä ymmärtää erilaisia alueita maapallolla, niillä esiintyviä ilmiöitä ja alueilla asuvien ihmisten elämää. Fysiikan kannalta keskeistä on ymmärtää luonnon perusrakenteita ja ilmiöitä, ja selittää näitä ilmiöitä käyttäen myös omissa tutkimuksissa saatavaa tietoa. Kemian kannalta keskeistä on havaita erilaisia aineita ympärillämme sekä tutkia, kuvailla ja selittää niiden ominaisuuksia, rakenteita ja niissä tapahtuvia muutoksia. Terveystiedon kannalta keskeistä on oppia ymmärtämään terveyttä tukevia ja suojaavia tekijöitä ympäristössä ja ihmisten toiminnassa, ja edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista.

Opetuksen tavoitteena on herättää ja syventää oppilaiden kiinnostusta ympäristöopin eri tiedonaloja kohtaan. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla jokaiselle oppilaalle mahdollisuuksia tutustua monipuolisesti kaikkiin ympäristöopin tiedonaloihin sekä niihin liittyvään teknologiaan ja koulutuspolkuun.

Vuosiluokilla 3-6 ympäristöopin opetus voidaan jäsentää kokonaisuuksiksi, joissa tarkastellaan ympäröivää maailmaa sekä oppilaita ja heidän toimintaansa yhteisön jäsenenä. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omaa kasvuaan ja kehitystään. Ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla syvennetään kiinnostusta ympäristön ilmiöitä kohtaan. Vuosiluokkakokonaisuuden loppupuolella pohditaan myös eri tiedonalojen ominaispiirteitä.

3. luokka

Ympäristöopin opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 3. vuosiluokalle

Synnytetään ja ylläpidetään oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun. Autetaan oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkitykselliseksi itselleen. Ohjataan ja kannustetaan oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan. Tuetaan oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä.

Rohkaistaan oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana. Ohjataan oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia sekä tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen. Ohjataan oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin. Ohjataan oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostetaan oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien.

Kannustetaan oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään. Ohjataan oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen. Ohjataan oppilasta tutkimaan, toimimaan, liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä. Tarjotaan oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa. Innostetaan oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita. Tuetaan oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan. Ohjataan oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti.

Ohjataan oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla. Ohjataan oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä. Ohjataan oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa ja ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä. Ohjataan oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja ympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun. Ohjataan oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geometiataitoja.

Ohjataan oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa. Ohjataan oppilasta rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle. Ohjataan oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia. Ohjataan rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle.

Ohjataan oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämänkulkua. Rohkaistaan oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa.

Kolmannella luokalla on hyvä käsitellä sisältöalueita, jotka liittyvät terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin sekä arjen terveystottumuksiin kuten esimerkiksi liikunta, lepo ja terveellinen ravinto. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä ikätasoon sopivalla tavalla. Opetellaan tunnistamaan omaa oppimista tukevia asioita.

Kolmannen luokan sisältöjä valitaan siten, että harjoitellaan selittämään arjen tilanteita. Lisäksi harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille. Näitä asioita voidaan käsitellä esimerkiksi puhuttaessa hyvästä luokkahengestä, ystävästä, kiusaamisesta ja perheestä.

Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvatoimia esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat ja myrkytykset. Kolmannella luokalla voidaan myrkytyksistä puhuttaessa käyttää esimerkkeinä päihteitä, lääkkeitä, liuottimia ja pesuaineita.

Kolmannella luokalla hahmotetaan Suomea monipuolisten alueellisten esimerkkien kuten meriluonnon, jokien ja muiden vesialueiden, jääkauden synnyttämien maiseman muotojen ja ajankohtaisten uutisten avulla. Kannustetaan oppilaita opiskelemaan paikannimistöä. Lisäksi hahmotetaan Suomen luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeinen näkökulma on luonnon ja kulttuurin moninaisuuden arvostaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehityksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geometriaa.

Kolmannen luokan sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä, joiden avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään monipuolisesti. Oppilaille luodaan mahdollisuuksia etsiä, kokeilla ja käyttää omaan oppimiseen ja työskentelyyn parhaiten sopivia työtapoja ja -välineitä. Kolmannella luokalla tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää.

Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan eläinten ja kasvien lisääntymiseen. Havainnoidaan kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin. Ohjataan oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä ohjeiden mukaisesti.

Kolmannella luokalla tarkastellaan erilaisten materiaalien ja aineiden avulla olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia esimerkiksi luokittelamalla arkipäivän aineita ja esineitä ominaisuuksien ja materiaalien mukaan. Palaminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan yksinkertaisten kodin sähkölaitteiden toimintaperiaatteita kuten esimerkiksi yksinkertaiset virtapiirit ja niistä esimerkiksi taskulamppuja.

Kolmannen luokan sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen ja monikulttuurisessa maailmassa eläminen. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon

ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista.

Hyvän osaamisen kriteerit ympäristöopissa vuosiluokalla 3

Oppilas

- osaa tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteita
- osaa kuvata terveyden osa-alueita ja antaa esimerkkejä siitä, miten terveyttä voidaan arjessa edistää, kuten liikunta, lepo ja terveellinen ravinto
- harjoittelee toimimista erilaisissa yhteisöissä ja vuorovaikutustilanteissa
- osaa esitellä keskeisiä hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä esimerkkien avulla sekä toimia erilaisissa vaaratilanteissa
- osaa hahmottaa Suomea monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla
- osaa paikannimistöä
- osaa käyttää karttoja ja muita geomedialähteitä tiedonhaussa ja esittämisessä
- osaa tutkia säätä sekä maa- ja kallioperää
- osaa hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa opiskelussa
- osaa tunnistaa eliöitä ja elinympäristöjä
- osaa kuvata eläinten ja kasvien lisääntymistä
- osaa toimia, liikkua ja retkeillä luonnossa ja rakennetussa ympäristössä noudattaen jokamiehen oikeuksia ja velvollisuuksia
- harjoittelee ympäristövastuullista toimintaa
- osaa kuvata erilaisten materiaalien ja aineiden avulla olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia
- osaa kuvata aineen säilymisen periaatteen palamisen ja veden kiertokulun avulla
- osaa antaa esimerkkejä energian säilymisen periaatteesta
- osaa mitata lämpötilaa
- osaa kuvata kodin yksinkertaisten sähkölaitteiden toimintaperiaatteita
- osaa hahmottaa monikulttuurista maailmaa
- ymmärtää kulttuuriperinnön vaalimisen tärkeyden.

4. luokka

Ympäristöopin opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 4. vuosiluokalla

Synnytetään ja ylläpidetään oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun. Autetaan oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkitykselliseksi itselleen. Ohjataan ja kannustetaan oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan. Tuetaan oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä. Ohjataan oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristöönsä ja -yhteisöönsä kestävä kehityksen edistämiseksi. Lisäksi ohjataan oppilasta arvostamaan kestävä kehityksen merkitystä itselle.

Rohkaistaan oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana. Ohjataan oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen. Ohjataan oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin. Ohjataan oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostetaan oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien.

Kannustetaan oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään. Ohjataan oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen. Ohjataan oppilasta tutkimaan, toimimaan, liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä. Tarjotaan oppilalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa. Innostetaan oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita. Tuetaan oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan. Ohjataan oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti.

Ohjataan oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla. Ohjataan oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä. Ohjataan oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa ja ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä. Ohjataan oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja ympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun. Ohjataan oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja.

Ohjataan oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa. Ohjataan oppilasta rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle. Ohjataan oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia. Ohjataan rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle.

Ohjataan oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämäntapaa. Rohkaistaan oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa.

Neljännellä luokalla harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita. Pehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: tapaturmat, kiusaamisen ehkäisy sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa.

Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita kuten esimerkiksi vipu, kalteva taso, kiila ja pyörä. Tutkitaan erilaisia rakenteita kuten esimerkiksi putki- ja kolmirakenne.

Hahmotetaan monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla Pohjoismaiden ja Baltian maiden (Viro, Latvia, Liettua) luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurin moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehityksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomedialähteitä. Kannustetaan oppilaita opiskelemaan paikannimistöä.

Neljännän luokan sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään monipuolisesti. Tunnistetaan edelleen eliöitä ja elinympäristöjä. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Havainnoidaan kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin. Ohjataan oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä ohjeiden mukaisesti. Neljännän luokan sisältöjä valittaessa otetaan huomioon

luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen ja monikulttuurisessa maailmassa eläminen. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista.

Neljännellä luokalla tutkitaan ääni- ja valoilmioita. Voidaan tutkia esimerkiksi äänen etenemistä ilmassa, kaikua, värähtelijän synnyttämää ääntä, valon heijastumista peileistä ja valon taittumista. Aineen muutoksia ja säilymisen periaatteen tutkimista jatketaan yhteyttämisen kautta.

Hyvän osaamisen kriteerit ympäristöopissa vuosiluokalla 4

Oppilas

- osaa tunnistaa oman kehon ja mielen viestejä
- osaa tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteita
- osaa kuvata terveyden osa-alueita ja antaa esimerkkejä siitä, miten terveyttä voidaan arjessa edistää
- osaa esitellä keskeisiä hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä esimerkkien avulla sekä toimia erilaisissa vaaratilanteissa
- osaa kuvata laitteiden toimintaperiaatteita kuten esimerkiksi vipu, kalteva taso, kiila ja pyörä
- osaa kuvata erilaisia rakenteita kuten esimerkiksi putki- ja kolmiorakenne
- osaa hahmottaa monipuolisesti alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla Pohjoismaiden ja Baltian maiden (Viro, Latvia ja Liettua) luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa
- osaa paikannimistöä
- osaa käyttää karttoja ja muita geomedialähteitä tiedonhaussa ja esittämisessä
- osaa kuvata elollista ja elotonta luontoa
- osaa kuvata rakennettua ja sosiaalista ympäristöä
- osaa tunnistaa kasvilajeja, eliöitä ja elinympäristöjä
- osaa selittää ravintoketjun
- osaa kuvata eläinten ja kasvien lisääntymistä
- osaa kuvata ravinnon tuotantoa
- osaa selittää metsien hyötykäyttöä
- osaa kuvata kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä
- osaa toimia, liikkua ja retkeillä luonnossa ja rakennetussa ympäristössä noudattaen jokamiehen oikeuksia ja velvollisuuksia
- harjoittelee ympäristövastuullista toimintaa
- osaa kuvata ilmastonmuutosta ja keinoja sen hillitsemiseksi
- osaa kuvata ääni- ja valoilmioita
- osaa selittää yhteyttämisen.

5. luokka

Ympäristöopin opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 5. vuosiluokalla

Synnytetään ja ylläpidetään oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun. Autetaan oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkitykselliseksi itselleen. Ohjataan ja kannustetaan oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan. Tuetaan oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä. Ohjataan oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisössään kestävästi kehityksen edistämiseksi. Lisäksi ohjataan oppilasta arvostamaan kestävästi kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle.

Rohkaistaan oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohrana. Ohjataan oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen. Ohjataan oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin. Ohjataan oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostetaan oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien.

Kannustetaan oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään. Ohjataan oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen. Ohjataan oppilasta tutkimaan, toimimaan, liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä. Tarjotaan oppilalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa. Innostetaan oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita. Tuetaan oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan. Ohjataan oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti.

Ohjataan oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla. Ohjataan oppilasta kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä. Ohjataan oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä. Ohjataan oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa ja ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä. Ohjataan oppilasta tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia.

Ohjataan oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun. Ohjataan oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen.

Ohjataan oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja.

Ohjataan oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa. Ohjataan oppilasta rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle. Ohjataan oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia. Ohjataan oppilasta rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle.

Ohjataan oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämäntapaa, yksilöllistä kasvua ja kehitystä lapsuudessa ja nuoruudessa. Rohkaistaan oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa.

Viidennen luokan sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan edelleen tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Yhteisessä työskentelyssä oppilaat voivat kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Edelleen tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita. Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja sekä toimintaa erilaisissa vaaratilanteissa.

Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Arjen ilmiöinä voidaan tutkia, miten esimerkiksi maan vetovoima ja kitkavoima muuttavat kappaleen liiketilaa. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita kuten esimerkiksi pyörä, vipu ja kalteva taso.

Hahmotetaan monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla Venäjän valtion, Keski- ja Etelä-Euroopan sekä eri maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediala. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan paikannimistöä. Oppilaita ohjataan monipuolisille tiedon lähteille kuten suullisten, audiovisuaalisten, painettujen ja sähköisten lähteiden sekä haku- ja kirjastopalveluiden käyttöön. Oppilaita ohjataan omakohtaiseen työskentelyyn eri medioiden parissa. Tällä tehdään näkyväksi medioiden tuottamia merkityksiä ja niiden välittämää todellisuutta. Kehitetään kriittistä lukutaitoa.

Viidennen luokan sisällöiksi valitaan edelleen omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Rohkaistaan oppilaita muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi. Ohjataan oppilasta esittämään tutkimuksiaan ja tuloksiaan selkeästi ja eri tavoin. Tunnistetaan edelleen eliöitä ja elinympäristöjä. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan eläinten ja kasvien lisääntymiseen. Tunnistetaan yleisimpiä kasvilajeja ja niiden tunnusomaisia elinympäristöjä kuten esimerkiksi niitty, niityn kasvit ja eliöt. Oppilas laatii ohjatusti pienen kasvion ja tutkii kokeellisesti kasvien kasvua yksin ja yhdessä muiden kanssa. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin. Ohjataan edelleen oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä ohjeiden mukaisesti.

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla harjoitellaan niihin liittyviä käsitteitä kuten esimerkiksi alkuaine, yhdiste, puhdas aine ja seos. Havainnoidaan ja kuvataan aineiden ominaisuuksia kuten olomuoto, happamuus ja liukoisuus. Yhdisteistä voisi perehtyä tarkemmin esimerkiksi vesimolekyylin rakenteeseen ja sen ominaisuuksiin liuottimena. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Aineen säilymisen periaatetta selitetään esimerkiksi veden kiertokulun avulla. Tutkitaan ääni- ja valoilmioita. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen.

Viidennen luokan sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Kuvataan erilaisia keinoja lähiympäristön ja -yhteisöjen vaalimiseen, kehittämiseen ja niihin vaikuttamiseen. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista.

Hyvän osaamisen kriteerit ympäristöopissa vuosiluokalla 5

Oppilas

- osaa ihmisen rakennetta ja keskeisiä elintoimintoja
- osaa kuvata elämänkulun eri vaiheita ja selittää murrosikään liittyviä keskeisiä kasvun ja kehityksen tunnuspiirteitä ja niiden yksilöllistä vaihtelua
- osaa selittää ihmisen lisääntymisen
- osaa tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteita
- osaa kuvata terveyden osa-alueita ja antaa esimerkkejä siitä, miten terveyttä voidaan arjessa edistää
- osaa esitellä keskeisiä hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä esimerkkien avulla sekä toimia erilaisissa vaaratilanteissa
- osaa kuvata joitakin arjen tilanteita ja ilmiöitä eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla
- osaa kuvata joidenkin arjen teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja antaa esimerkkejä niiden merkityksestä
- osaa hahmottaa monipuolisesti alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla Venäjän valtion, Keski- ja Etelä-Eurooppa sekä eri maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa
- osaa paikannimistöä
- osaa käyttää karttoja ja muita geomedialähteitä tiedonhaussa ja esittämisessä
- osaa kuvata elollista ja elotonta luontoa
- osaa tunnistaa kasvilajeja, eliöitä ja elinympäristöjä
- osaa kuvata eläinten ja kasvien lisääntymistä
- laatii ohjatusti pienen kasvion
- osaa toimia, liikkua ja retkeillä luonnossa ja rakennetussa ympäristössä noudattaen jokamiehen oikeuksia ja velvollisuuksia
- osaa kuvata erilaisten materiaalien ja aineiden avulla harjoiteltuja käsitteitä kuten alkuaine, yhdiste, puhdas aine ja seos
- osaa selittää aineen säilymisen periaatteen avulla esimerkiksi veden kiertokulua, palamista ja yhteyttämistä
- osaa havainnoida ja kuvata aineiden ominaisuuksia kuten olomuoto, happamuus ja liukoisuus
- osaa kuvata ääni- ja valoilmioita
- osaa kuvata lähiavaruutta, vuodenaikoa, päivän ja yön vaihtelua ja rakennetta
- harjoittelee ympäristövastuullista toimintaa.

6. luokka

Ympäristöopin opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 6. vuosiluokalla

Synnytetään ja ylläpidetään oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun. Autetaan oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkitykselliseksi itselleen. Ohjataan ja kannustetaan oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan. Tuetaan oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä. Ohjataan oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisössään kestävästi kehityksen edistämiseksi. Lisäksi ohjataan oppilasta arvostamaan kestävästi kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle.

Rohkaistaan oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi. Ohjataan oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen. Ohjataan oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin. Ohjataan oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostetaan oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien.

Kannustetaan oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään. Ohjataan oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojelemaan. Ohjataan oppilasta tutkimaan, toimimaan, liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä. Tarjotaan oppilalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa. Innostetaan oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita. Tuetaan oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan. Ohjataan oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti.

Ohjataan oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla. Ohjataan oppilasta kehittämään käsiterakenteita ennakko- ja käsitteiden täsmällistä käyttöä. Ohjataan oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla

voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä. Ohjataan oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa ja ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä. Ohjataan oppilasta tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia. Ohjataan oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun. Ohjataan oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen.

Ohjataan oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja.

Ohjataan oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa. Ohjataan oppilasta rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle. Ohjataan oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia. Ohjataan oppilasta rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle. Ohjataan oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämäntapaa, yksilöllistä kasvua ja kehitystä lapsuudessa ja nuoruudessa. Rohkaistaan oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa.

Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Pehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisu- ja säätelyä. Harjoitellaan ryhmässä toimimista, vuorovaikutustaitoja sekä kohteliaasta käytöstä eri rooleissa ja tilanteissa. Oppimistehtävien sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Oppilaita ohjataan ja kannustetaan ottamaan vastuuta itsestä, toisista ja arjen sujumisesta. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita. Oppilaita ohjataan turvalliseen ja vastuulliseen tieto- ja viestintäteknologian käyttöön.

Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Arjen ilmiöinä voidaan käsitellä esimerkiksi hankaussähköä, ukonilmaa ja yksinkertaisia sähkölaitteita. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita kuten esimerkiksi yksinkertaiset virtapiirit ja niistä esimerkiksi taskulamppuja.

Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: palo- ja sähköturvallisuus, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omaa ja yhteistä hyvinvointia edistäviä ja haittaavia tekijöitä ja harjaantumaan terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistäviin toimintatapoihin.

Hahmotetaan monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla maanosien, kuten esimerkiksi Aasian, Australian ja Afrikan, luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Lisäksi oppilasta ohjataan edelleen jäsentämään omaa ympäristöään ja hahmottamaan opiskelemaan alueita. Oppilas käyttää kartoja ja muita geomedialähteitä tiedonhaussa ja esittämisessä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan paikannimistöä. Oppilaita ohjataan monipuolisille tiedon lähteille kuten suullisten, audiovisuaalisten, painettujen ja sähköisten lähteiden sekä haku- ja kirjastopalveluiden käyttöön. Samalla oppilaita ohjataan vertailemaan ja arvioimaan hakemansa tiedon soveltuvuutta. Oppilaita ohjataan omakohtaiseen työskentelyyn eri medioiden parissa. Tällä tehdään näkyväksi medioiden tuottamia merkityksiä ja niiden välittämää todellisuutta. Kriittistä lukutaitoa kehitetään oppilaille merkityksellisissä kulttuurisissa yhteyksissä. Kertominen, kuvaaminen, vertailu ja selostaminen sekä erilaiset mediaesitykset ovat tässä vaiheessa ominaisia tiedon esittämisen tapoja.

Kuudennen luokan sisällöiksi valitaan edelleen omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Rohkaistaan oppilaita muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi. Ohjataan oppilasta esittämään tutkimuksiaan ja tuloksiaan selkeästi ja eri tavoin. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Kuvataan joidenkin arjen teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja annetaan esimerkkejä niiden merkityksestä sekä kustannusten muodostumisesta. Harjoitellaan teknologian vastuullista käyttöä ja teknologisten ideoiden kehittämistä ja mallintamista. Harjoitellaan kokeiluissa ja keksimisessä yhteistoimintaa.

Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä. Tutkitaan edelleen eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan eläinten ja kasvien lisääntymiseen sekä metsien hyötykäyttöön. Havainnoidaan kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin. Ohjataan edelleen oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä ohjeiden mukaisesti.

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Tutkittavia aineita voivat olla esimerkiksi ilma, maaperän aineet, metallit, muovi, lasi, paperi ja tekstiilit. Pehdytään edelleen aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteeseen palamisen ja yhteyttämisen avulla. Myös hiilen kiertokulkua voidaan tutkia. Lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen.

Kuudennen luokan sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastomuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövuorovaikutusta omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista.

Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista sekä ryhmässä toimimista. Projekti voidaan toteuttaa yhteistyönä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Vaikuttamisprojekti toteutetaan joko paikallisella tai globaalilla tasolla. Vaikuttamisprojekti voi olla esimerkiksi kirpputori, tavaranvaihtopäivä, uusiopaperin valmistaminen tai hyväntekeväisyyspöytä. Yhteisissä työskentelytilanteissa oppilaat saavat mahdollisuuden oppia vastavuoroisuutta, neuvottelutaitoja sekä sisukkuutta ja ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi ja loppuunsaattamiseksi.

Ympäristöopin arviointikriteerit 6.vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Oppilas

- osaa antaa esimerkkejä ympäristöopin tiedonalojen merkityksestä
- osaa asettaa omia tavoitteita pienille kokonaisuuksille ja työskennellä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi
- osaa kuvata esimerkkien avulla kestävästi tulevaisuuden rakentamista tukevia ja uhkaavia tekijöitä
- osaa kuvata erilaisia keinoja lähiympäristön ja -yhteisöjen vaalimiseen, kehittämiseen ja niihin vaikuttamiseen
- osaa toimia ohjatusti yhteisessä vaikuttamisprojektissa
- osaa muodostaa aiheeseen liittyviä kysymyksiä, joita voidaan yhdessä kehittää tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi
- osaa toimia, havainnoida, mitata ja dokumentoida tuloksia ohjeiden mukaisesti
- osaa suunnitella pieniä tutkimuksia yksin tai yhdessä muiden kanssa
- harjoittelee ohjatusti syy-seuraussuhteiden tunnistamista ja osaa tehdä yksinkertaisia johtopäätöksiä tuloksista
- osaa esittää tuloksiaan selkeästi
- osaa kuvata joidenkin arjen teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja antaa esimerkkejä niiden merkityksestä
- osaa työskennellä kokeiluissa ja keksimisessä yhdessä toimien
- osaa esitellä keskeisiä hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä esimerkkien avulla
- osaa kuvata turvallisuusohjeita ja toimintatapoja erilaisissa vaara- ja ensiaputilanteissa, osaa käyttää niitä oppimistilanteissa sekä harjoittelee niiden perustelemista ympäristöopin eri tiedonalojen avulla
- osaa toimia, liikkua ja retkeillä luonnossa ja rakennetussa ympäristössä ohjeiden mukaisesti
- osaa tehdä tutkimuksia ympäristössä ohjatusti sekä yksin että ryhmän jäsenenä
- osaa kuvata esimerkkien avulla ryhmässä toimimiseen, kohteliaaseen käytökseen sekä tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä toimintamalleja ja harjoittelee niiden soveltamista eri rooleissa

- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tutkimusprosessin eri vaiheissa ja vuorovaikutuksen välineenä
- osaa kuvata tieto- ja viestintäteknologian vastuullista, turvallista ja ergonomista käyttöä
- osaa kuvata ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin tiedonalojen keskeisillä käsitteillä ja omin sanoin
- osaa yhdistää käsitteitä loogisesti toisiinsa
- osaa käyttää ja tulkita erilaisia konkreettisia malleja
- harjoittelee abstraktien mallien käyttöä
- osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä
- harjoittelee erilaisten näkemysten perustelemista ja osaa nimetä eroja eri näkökulmissa
- osaa havainnoida luontoa, tunnistaa yleisimpiä kasvilajeja ja niiden tunnusomaisia elinympäristöjä
- laatii ohjatusti pienen kasvion
- osaa tutkia kokeellisesti kasvien kasvua yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä osaa pääpiirteittäin kuvata ihmisen rakenteen, elintoiminnan ja kehityksen
- osaa tunnistaa eri alueetasot, jäsentää omaa ympäristöään, hahmottaa opiskelemaan alueita ja koko maapallon karttakuvaa sekä osaa kuvata alueellista monimuotoisuutta maapallolla
- osaa käyttää karttoja ja muita geomedialähteitä tiedonhaussa ja esittämisessä
- osaa havainnoida ja kuvata yksinkertaisia fyysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä
- osaa käyttää energia-, voima- ja liikekäsitteitä arkisissa tilanteissa ja osaa antaa esimerkkejä energian säilymisen periaatteesta
- osaa havainnoida ja kuvata olomuotoja ja tuttujen aineiden ominaisuuksia sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä
- osaa selittää aineen säilymisen periaatteen avulla esimerkiksi veden kiertokulkua tai kierrätystä
- osaa kuvata terveyden osa-alueita ja antaa esimerkkejä siitä, miten terveyttä voidaan arjessa edistää
- osaa kuvata elämänsä eri vaiheita ja selittää murosikään liittyviä keskeisiä kasvun ja kehityksen tunnuspiirteitä ja niiden yksilöllistä vaihtelua.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet ympäristöopin vuosiluokilla 3-6

Työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnan lähtökohdaksi ovat oppilaiden omat kokemukset ihmiseen, ympäristöön, ihmisen toimintaan ja arkeen liittyvistä asioista, ilmiöistä ja tapahtumista. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa otetaan huomioon toiminnallisuus, kokemuksellisuus, elämyksellisyys, draaman ja tarinoiden käyttö sekä ympäristöopin monitieteinen perusta. Ympäristöopin eri tiedonalojen ilmiöitä pyritään tutkimaan luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä. Oppimisympäristöinä käytetään koulun tilojen ja opetusryhmän lisäksi monipuolisesti lähiluontoa ja rakennettua ympäristöä, erilaisia yhteisöjä ja vuorovaikutustilanteita, tieto- ja viestintäteknologisia ympäristöjä sekä paikallisia mahdollisuuksia kuten yhteistyötä luotokoulujen, museoiden, yritysten, kansalaisjärjestöjen, luonto- ja tiedekeskusten kanssa. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä erilaisten näkökulmien ja ratkaisujen pohtimisessa. Oppilaiden aktiivinen työskentely opiskeltavan ilmiön, teeman tai ajankohtaisen ongelman parissa tukee ympäristöopin tavoitteiden mukaista oppimista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ympäristöopin vuosiluokilla 3-6

Ympäristöopin tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita käyttämään monipuolisesti erilaisia opiskelutapoja. Ohjausta tarvitaan erityisesti turvalliseen ja muut huomioivaan toimimiseen eri oppimisympäristöissä. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden aikaisemmat tiedot ja taidot sekä kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen itseään koskevissa henkilökohtaisissa asioissa. Tutkimuksellinen työskentely ja eri ajattelutaitojen tasoilla olevat harjoitukset voivat tukea eriyttämistä yksilöllisten tarpeiden mukaan. Yhteisönä toimiminen tukee yhdessä oppimista ja erilaisten vahvuuksien hyödyntämistä. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkövian vahvistumista ympäristöopin oppimista. Oppilaille annetaan mahdollisuus myös syventymiseen ja rauhoittamiseen.

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi ympäristöopin vuosiluokilla 3-6

Työskentelyn jäsentäminen kokonaisuuksiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Tutkimuksissa ja projekteissa keskitytään arvioimaan vain muutamaa osa-aluetta asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsitteitänsä. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen, kysymysten ja konkreettisten kehittämehdotusten avulla. Myönteinen palaute ja kannustaminen tukevat erityisesti tutkimisen taitojen ja motivaation kehittymistä. Oppilaille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi oppilaiden työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin. Sisällön lisäksi arvioidaan olennaisen hahmottamista, tiedonhakua ja ilmaisun selkeyttä. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Oppilaat harjoittelevat omien vahvuuksien ja kehittämistarpeiden tunnistamista sekä kannustamaan toisiaan oppimisessa. Arvioinnin kohteena eivät ole oppilaiden arvot, asenteet, terveyskäyttäytyminen, sosiaalisuus, temperamentti tai muut henkilökohtaiset ominaisuudet.

Ympäristöopin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määriteltäessä osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää ympäristöopin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä tutkimisen ja toimimisen taitojen lisäksi myös tiedonalojen osaaminen.

Oppimista edistävä palaute on luonteeltaan laadullista ja kuvailevaa, oppimisen solmukohtia analysoivaa ja ratkovaa vuorovaikutusta. Edistävän palautteen tulee auttaa oppilaita hahmottamaan ja ymmärtämään, mitä heidän on tarkoitus oppia, mitä he ovat jo oppineet, miten he voivat edistää omaa oppimistaan ja parantaa suoriutumistaan. Oppimisen dokumentointitapoja ympäristöopin vuosiluokilla 3-6 voivat olla esimerkiksi formatiiviset kokeet, itsearviointit, keskustelut, projektityöt ja kokeellisen työskentelyn arviointi. Oppimista edistävää palautetta annetaan vähintään neljä kertaa lukuvuodessa.

14.4.6 Uskonto

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleisivistys. Opetus perehdyttää oppilaita opiskeltavaan uskontoon ja sen monimuotoisuuteen. Se tutustuttaa uskonto- ja katsomusperinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa. Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Oppilaita ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa oppilaita kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Opetuksessa tutustutaan opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen sekä katsomusten eettiseen ajatteluun ja rohkaistaan oppilaita pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Opetus tukee oppilaan itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämänhallintataitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan. Opetus antaa oppilaalle aineksia oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnon opetus tukee oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailmankansalaiseksi.

Vuosiluokilla 3-6 uskonnon opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja. Opetuksessa perehdytään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeiseenoppiin, eettisiin periaatteisiin, rituaaleihin ja tapoihin. Oppilaita kannustetaan ihmettelyyn ja kyselyyn. Opetuksessa tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnollisiin juuriin sekä uskonnolliseen ja katsomukselliseen elämään nyky-Suomessa ja Euroopassa. Oppilaat harjaannuttavat medialukutaitoaan ja heitä ohjataan arvioimaan ja käyttämään eri lähteistä etsimäänsä tietoa sekä hyödyntämään sitä eri tilanteissa.

Opetuksessa käsitellään lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoistaan. Opetuksessa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan oppilaita muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiä. Oppilaita rohkaistaan ystävyyteen, myönteisen luokka- ja kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan.

3. luokka

Evangelisluterilaisen uskonnon opetuksen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokalla 3

Uskonnon opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin. Oppilas tutustuu opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Oppilasta kannustetaan kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa. Oppilasta ohjataan ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta. Ohjataan oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta. Oppilaalle luodaan mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään. Tavoitteena on auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään.

Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Perehdytään rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetukseen ja merkitykseen kristinuskossa. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt.

Hyvä elämä

Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Opetuksessa vahvistetaan taitoa asettaa kysymyksiä ja hakea niihin vastauksia itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa havaintoja tehden sekä erilaisia tietolähteitä ja apuvälineitä hyödyntäen. Oppimaan oppimisen taitoja vahvistetaan kaikissa opiskelutilanteissa. Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan sekä pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita kannustetaan kokeilemaan erilaisia ilmaisutapoja ja nauttimaan tekemisen ja ilmaisuuden ilosta. Koulutyössä oppilailta on tilaisuuksia harjoitella ajanhallintaa, hyvää käytöstä sekä muita omaan ja yhteiseen hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttavia toimintatapoja. Oppilaita ohjataan kehittämään monilukutaitoaan ja tulkitsemaan, tuottamaan ja arvioimaan yhä moninaisempia tekstejä erilaisissa yhteyksissä ja ympäristöissä. Oppilaita ohjataan työskentelemään järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti ja ottamaan kasvavassa määrin vastuuta tekemisestään. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella yhteistyötä, ristiriitojen käsittelyä ja ratkaisujen etsimistä sekä päätöksentekoa niin omassa luokkayhteisössä ja eri opiskelutilanteissa kuin koko kouluyhteisössäkin.

4. luokka

Evangelisluterilaisen uskonnon opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit vuosiluokalla 4

Uskonnon opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin. Oppilas tutustuu opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Oppilasta kannustetaan kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa. Oppilasta ohjataan ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta. Ohjataan oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta. Oppilaalle luodaan mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään. Tavoitteena on auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään.

Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Perehdytään rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetukseen ja merkitykseen kristinuskossa. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt.

Hyvä elämä

Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Opetuksessa vahvistetaan taitoa asettaa kysymyksiä ja hakea niihin vastauksia itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa havaintoja tehden sekä erilaisia tietolähteitä ja apuvälineitä hyödyntäen. Oppimaan oppimisen taitoja vahvistetaan kaikissa opiskelutilanteissa. Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan sekä pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita kannustetaan kokeilemaan erilaisia ilmaisutapoja ja nauttimaan tekemisen ja ilmaisun ilosta. Koulutyössä oppilailla on tilaisuuksia harjoitella ajanhallintaa, hyvää käytöstä sekä muita omaan ja yhteiseen hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttavia toimintatapoja. Oppilaita ohjataan kehittämään monilukutaitoaan ja tulkitsemaan, tuottamaan ja arvioimaan yhä moninaisempia tekstejä erilaisissa yhteyksissä ja ympäristöissä. Oppilaita ohjataan työskentelemään järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti ja ottamaan kasvavassa määrin vastuuta tekemisestään. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella yhteistyötä, ristiriitojen käsittelyä ja ratkaisujen etsimistä sekä päätöksentekoa niin omassa luokkayhteisössä ja eri opiskelutilanteissa kuin koko koulu yhteisössäkin.

Hyvän osaamisen (8) kriteerit uskonnossa vuosiluokalla 4

Oppilas

- osaa kuvata opiskeltavan uskonnon pyhiä kirjoja ja kertomuksia pääpiirteissään
- osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon rituaaleja, tapoja, pyhiä paikkoja ja rakennuksia
- pyrkii kunnioittamaan toisen pyhää ja tietää, miten toimitaan ja käyttäydytään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa
- ymmärtää YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkityksen ihmisoikeuksien näkökulmasta
- pyrkii osallistumaan yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

5. luokka

Evangelisluterilaisen uskonnon opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit vuosiluokalla 5

Tavoitteena on auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Oppilasta ohjataan tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa. Oppilasta kannustetaan kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa. Oppilasta ohjataan perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin. Oppilasta ohjataan ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta. Ohjataan oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta. Oppilaalle luodaan mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään. Tavoitteena on auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään.

Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Perehdytään luterilaisuuden oppiin ja sakramentteihin. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyyliä ja uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa syvennetään tietoa kirkkovoudesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkein tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt.

Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kulusta sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunteidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Opetuksessa vahvistetaan taitoa asettaa kysymyksiä ja hakea niihin vastauksia itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa havaintoja tehden sekä erilaisia tietolähteitä ja apuvälineitä hyödyntäen. Oppimaan oppimisen taitoja vahvistetaan kaikissa opiskelutilanteissa. Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan sekä pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita kannustetaan kokeilemaan erilaisia ilmaisutapoja ja nauttimaan tekemisen ja ilmaisun ilosta. Koulutyössä oppilailla on tilaisuuksia harjoitella ajanhallintaa, hyvää käytöstä sekä muita omaan ja yhteiseen hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttavia toimintatapoja. Oppilaita ohjataan kehittämään monilukutaitoaan ja tulkitsemaan, tuottamaan ja arvioimaan yhä moninaisempia tekstejä erilaisissa yhteyksissä ja ympäristöissä. Oppilaita ohjataan työskentelemään järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti ja ottamaan kasvavassa määrin vastuuta tekemisestään. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella yhteistyötä, ristiriitojen käsittelyä ja ratkaisujen etsimistä sekä päätöksentekoa niin omassa luokkayhteisössä ja eri opiskelutilanteissa kuin koko koulu yhteisössäkin. Oppilaat harjoittelevat etsimään tietoa useammasta eri lähteestä hakupalveluiden avulla. Heitä ohjataan hyödyntämään lähteitä oman tiedon tuottamisessa ja harjoittelemaan tiedon kriittistä arviointia. Oppilaita kannustetaan etsimään itselle sopivia ilmaisutapoja ja käyttämään tv:tä työskentelyn ja tuotosten dokumentoinnissa ja arvioinnissa.

Hyvän osaamisen (8) kriteerit uskonnossa vuosiluokalla 5

Oppilas

- osaa kuvata kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia
- osaa kuvata kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita (Kulusta sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä)
- osaa kuvata juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia sekä niiden vaikutusta ja historiaa Euroopassa
- osaa arvioida tekemiään valintoja ja pohtia toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta
- pyrkii osallistumaan yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

6. luokka

Evangelisluterilaisen uskonnon opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit vuosiluokalla 6

Kuudennella luokalla uskonnon opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä. Oppilas perehtyy Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan. Ohjataan oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa. Oppilasta ohjataan ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta. Ohjataan oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta. Oppilaalle luodaan mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemalla omia näkemyksiään. Tavoitteena on auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään.

Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

Hyvä elämä

Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Opetuksessa vahvistetaan taitoa asettaa kysymyksiä ja hakea niihin vastauksia itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa havaintoja tehden sekä erilaisia tietolähteitä ja apuvälineitä hyödyntäen. Oppimaan oppimisen taitoja vahvistetaan kaikissa opiskelutilanteissa. Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan sekä pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita kannustetaan kokeilemaan erilaisia ilmaisutapoja ja nauttimaan tekemisen ja ilmaisun ilosta. Koulutyössä oppilailta on tilaisuuksia harjoitella ajanhallintaa, hyvää käytöstä sekä muita omaan ja yhteiseen hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttavia toimintatapoja. Oppilaita ohjataan kehittämään monilukutaitoaan ja tulkitsemaan, tuottamaan ja arvioimaan yhä moninaisempia tekstejä erilaisissa yhteyksissä ja ympäristöissä. Oppilaita ohjataan työskentelemään järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti ja ottamaan kasvavassa määrin vastuuta tekemisestään. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella yhteistyötä, ristiriitojen käsittelyä ja ratkaisujen etsimistä sekä päätöksentekoa niin omassa luokkayhteisössä ja eri opiskelutilanteissa kuin koko kouluyhteisössäkin. Oppilaat harjoittelevat etsimään tietoa useammasta eri lähteestä hakupalveluiden avulla. Heitä ohjataan hyödyntämään lähteitä oman tiedon tuottamisessa ja harjoittelemaan tiedon kriittistä arviointia. Oppilaita kannustetaan etsimään itselle sopivia ilmaisutapoja ja käyttämään tv:tä työskentelyn ja tuotosten dokumentoinnissa ja arvioinnissa.

Hyvän osaamisen (8) kriteerit uskonnoissa vuosiluokalla 6

Oppilas

- osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä
- osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä
- osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta
- osaa hakea tietoa useasta lähteestä
- oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta
- tunnistaa uskontojen merkityksiä yhteiskuntien kehityksessä, kulttuurissa ja mediassa ja osaa antaa niistä esimerkkejä
- osaa kuvata suomalaisen ja eurooppalaisen uskonnollisuuden juuria pääpiirteissään
- osaa kuvata juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteet sekä niiden keskinäiset suhteet
- tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa
- tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita
- tietää YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä ihmisoikeuksista
- osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta
- osaa soveltaa opiskelunsa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan
- osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 3-6

Asioita tarkastellaan kerronnallisuuden, draaman, kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen avulla. Keskeistä on opittavien asioiden alustava käsitteellistäminen. Uskonnon opetuksessa käytetään sisältöjen oppimista edistäviä tietoteknisiä sovelluksia siten, että oppilaiden oma aktiivisuus ja vuorovaikutus korostuvat. Opetuksessa korostetaan kiireettömyyttä ja keskustelua. Opetuksessa voidaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntää vierailuja ja vierailijoita. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen. Tavoitteena on ilmentää koulussa edustettujen uskontojen ja katsomusten moninaisuutta kunnioittavasti.

Kerronta, draama, kokemukset, toiminta ja yhteisö

Asioita tarkastellaan kerronnallisuuden, draaman, kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen avulla. Keskeistä on opittavien asioiden alustava käsitteellistäminen. Uskonnon opetuksessa käytetään sisältöjen oppimista edistäviä tietoteknisiä sovelluksia siten, että oppilaiden oma aktiivisuus ja vuorovaikutus

korostuvat. Opetuksessa korostetaan kiireettömyyttä ja keskustelua. Opetuksessa voidaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntää vierailuja ja vierailijoita. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen. Tavoitteena on ilmentää koulussa edustettujen uskontojen ja katsomusten moninaisuutta kunnioittavasti.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonossa vuosiluokilla 3-6

Oppimäärien toteutuksessa tehdään toimintaan ja opetukseen liittyvät ratkaisut huomioiden oppilaiden erilaiset uskonnolliset ja katsomukselliset taustat ja kehittyvä kielitaito. Keskeisten käsitteiden ymmärtämistä tuetaan. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Taustat, kielitaito, käsitteet, osallisuus ja oma-aloitteisuus

Oppimäärien toteutuksessa tehdään toimintaan ja opetukseen liittyvät ratkaisut huomioiden oppilaiden erilaiset uskonnolliset ja katsomukselliset taustat ja kehittyvä kielitaito. Keskeisten käsitteiden ymmärtämistä tuetaan. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi uskonossa vuosiluokilla 3-6

Uskonnon opetuksessa oppimisen arviointi on ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilasta perehtymään ja tutkimaan uskontojen keskeisiä lähteitä ja piirteitä sekä tekemään asioista omia tulkintoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjallisen ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Tärkeää on niiden kautta osoitettu taito ilmaista itseään ja ajatuksiaan. Yksityiskohtaisen muistamisen sijaan arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun kehittymiseen.

Uskonnon arvioinnissa pyritään tukemaan oppilasta oman oppimisprosessinsa ymmärtämisessä ja auttamaan häntä näkemään oma edistyminen koko oppimisprosessin ajan. Arvioinnissa käytetään monipuolisia vertais- ja itsearviointitapoja. Arvioinnin tulisi olla oppilaiden osallisuutta edistävää, keskustelevaa ja vuorovaikutteisia toimintatapoja edistävää.

Uskonnon sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määriteltessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää uskonnon valtakunnallisia arviointikriteereitä.

Arviointia voidaan toteuttaa itse- ja vertaisarviona, keskusteluna opettajan ja oppilaan välillä tai kirjallisena palautteena. Palaute oppilaan osaamisesta annetaan vanhemmille esim. Wilmassa, vanhempain tapaamisissa sekä todistuksessa. Arvioinnin lähtökohtana on oppilaan omien vahvuuksien löytäminen.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 3-6

Johdanto

Perusopetuslain 11 §:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämäntutkimus. Uskonto toteutetaan saman lain 13 §:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalta.

Ortodoksinen uskonto

Johdanto

Tässä oppimääräkuvauksessa tarkennetaan kaikille yhteisiä uskonnon sisältöjä. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan uskonnon yhteisten tavoitteiden ja sisältökuvausten sekä eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten perustalle.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan ortodoksinen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteerit ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksinen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksinen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksinen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksinen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonottomuutta elämäntutkimuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksinen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja

luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

Katolinen uskonto

Johdanto

Tässä oppimääräkuvauksessa tarkennetaan kaikille yhteisiä uskonnon sisältöjä. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan uskonnon yhteisten tavoitteiden ja sisältökuvausten sekä eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten perustalle.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan katolisen kirkon opetuksen lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Tutustutaan oman seurakunnan elämään, messuun ja sakramenttien viettoon sekä liturgian vietoissa käytettäviin paramenteihin ja sakraaliesineisiin. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki ja kirkkotaide. Perehdytään Vanhan ja Uuden testamentin päätapauksiin sekä muun uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin sekä niiden käyttöön katolisen kirkon elämässä. Opetuksessa käsitellään esimerkkejä Jeesuksen ja ihmisten kohtaamisesta. Tutustutaan omaan suojeluspyhään ja oman seurakunnan suojeluspyhään sekä joidenkin pyhien ihmisten elämään.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tutkitaan katolisen kirkon ja muiden kristittyjen kohtaamista eri aikoina. Opetuksessa otetaan huomioon myös uskonnottomuus. Keskeisinä sisältöinä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat harjoittaa uskontoa lähialueen kirkoissa, uskonnollisissa yhteisöissä ja eri uskontojen parissa. Perehdytään alustavasti juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon sekä niiden yhteisiin piirteisiin. Pohditaan uskonnonvapauslain vaikutusta uskontojen ja kirkkojen asemaan Suomessa. Tutustutaan ihmisoikeuksiin eri uskonnoissa, ekumeeniseen ajatteluun ja uskontodialogiin sekä Kirkkojen maailmanneuvostoon ja Suomen ekumeeniseen neuvostoon ja katolisen kirkon suhteeseen niihin.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat katolinen ihmiskuva ja ihmisoikeudet. Perehdytään katolisen kirkon moraaliopetukseen perusteisiin yksilöä koskevissa ja yhteiskuntamoraalia koskevissa yhteyksissä. Syvennetään Kymmenen käskyn, Vuorisaarnan, Rakkauden kaksoiskäskyn ja katolisen kirkon käskyjen tuntemista. Pohditaan käskyjä moraalisena kasvamisen perustana, omantunnon tutkistelua ja parannuksen tekoa sekä niiden seurauksia. Tärkeitä opetuksessa huomioitavia asioita ovat elämän kunnioittaminen, omat valinnat ja vastuu sekä huolenpito luonnosta. Opetuksessa keskeistä on eri uskontojen eettisten opetusten yhteisten piirteiden tutkiminen.

Islam

Johdanto

Tässä oppimääräkuvauksessa tarkennetaan kaikille yhteisiä uskonnon sisältöjä. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan uskonnon yhteisten tavoitteiden ja sisältökuvausten sekä eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten perustalle.

S1 Suhde omaan uskontoon

Islamin opetuksen keskeisiä sisältöjä ovat Koraani, perimätieto ja islamin opillinen perusta. Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen tradition vaikutusta kulttuuriin, arkkitehtuuriin ja islamilaiseen taiteeseen. Tutustutaan Islamin maailmanlaajuiseen vaikutukseen Antiikin kirjallisuuden ja kommentaarien kautta. Opetuksessa otetaan huomioon Islamin pyhät paikat ja niiden merkitys. Sisältöjen valinnassa tärkeitä ovat islamilaisen perinteen ikäkauteen sopivat uskonnolliset opetukset ja kertomukset. Tutustutaan uskonnollisiin symboleihin, juhliin ja islamilaiseen kalenteriin. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskonnollisen kielen erityispiirteet, islamilainen terminologia ja sen yhdistävä vaikutus islamilaisessa maailmassa. Perehdytään islamin monimuotoisuuteen ja tutkitaan tarinoita profeetoista islamin opin kehityksen näkökulmasta. Opetuksessa tutustutaan islamin historiaan Euroopassa ja islamiin Suomessa.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeisinä sisältöinä ovat juutalaisuus, kristinusko ja islam. Perehdytään niitä yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja pyhiin kirjoituksiin. Tutkitaan juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutusta eurooppalaiseen kulttuuriin. Opetuksessa otetaan huomioon Suomessa vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt ja uskontodialogin merkitys sekä uskonnot mediassa ja populaarikulttuurissa sekä uskontojen rooli maailmanrauhan rakentamisessa.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen etiikan perusteita ja elämän arvoja. Perehdytään käsitykseen kielletystä ja sallitusta islamissa sekä syntikäsitteeseen. Pohditaan ihmisen ja luonnon suhdetta sekä globaalivastuuta. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisen oikeus elämään ja YK:n Lapsen oikeuksien sopimus. Pohditaan uskon ja tekojen välistä suhdetta, islamilaisia käytöstapoja, myötäelämisen taitoa ja oppilaiden elämästä nousevia eettisiä kysymyksiä.

Juutalainen uskonto

Johdanto

Tässä oppimääräkuvauksessa tarkennetaan kaikille yhteisiä uskonnon sisältöjä. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan uskonnon yhteisten tavoitteiden ja sisältökuvausten sekä eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten perustalle.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan Tooraan, Tanachiin, perimätietoon ja juutalaisuuden opilliseen perustaan. Perehdytään juutalaisen tradition vaikutukseen eurooppalaiseen kulttuuriin ja tieteisiin. Opetuksessa tarkastellaan juutalaisuuden pyhiä paikkoja ja niiden merkitystä. Opetukseen valitaan juutalaisen perinteen ikäkauteen sopivia uskonnollisia opetuksia ja kertomuksia. Pohditaan uskon ja tekojen välistä suhdetta sekä Tooran erityisasiaa. Perehdytään uskonnollisiin symboleihin ja juutalaisen kalenterin juhliin, juutalaisuuden monimuotoisuuteen sekä juutalaisuuteen Suomessa.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeisinä sisältöinä ovat juutalaisuus, kristinusko ja islam. Pehdytään uskontoja yhdistäviin henkilöihin, tapahtumiin, pyhiin paikkoihin ja pyhiin kirjoituksiin sekä vaikutukseen eurooppalaisessa kulttuurissa. Tarkastellaan erityisesti juutalaisuuden historiaa Euroopassa ja pehdytään oppilaiden lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja uskontodialogin merkitykseen. Opetuksessa otetaan huomioon uskonnot mediassa ja populaarikulttuurissa ja uskontojen rooli maailmanrauhan rakentamisessa.

S3 Hyvä elämä

Opetuksen keskeisiä sisältöjä ovat juutalaisen etiikan perusteet ja elämän arvo. Pehdytään uskonnollisten käskyjen eli mitzvöjen jakoon kiellettyihin ja vaadittaviin tekoihin. Pohditaan ihmisen ja luonnon suhdetta sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisen oikeus elämään ja YK:n Lapsen oikeuksien sopimus. Tutkitaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä, juutalaisen kielen terminologiaa ja sen yhdistävää vaikutusta juutalaisessa maailmassa. Opetuksessa tärkeitä sisältöjä ovat juutalaisuuden vaikutus arkielämän käyttäytymiseen, myötäelämisen taito ja oppilaiden elämästä nousevat eettiset kysymykset.

14.4.7 Elämäkatsomustieto

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

Elämäkatsomustiedon opetuksen ydintehtävänä on edistää oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää. Elämäkatsomustiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uusintavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä toiminnassaan ja kanssakäymisissä ympäröivän maailman kanssa. Katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämäkatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Tämä koskee myös oppilaiden opiskelua ja oppimista. Siksi on keskeistä sovitaa opetukseen ja opiskeluun oppilaan oma ajattelu- ja kokemusmaailma.

Elämäkatsomustiedon opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitsevaisiksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tämä edellyttää elämäkatsomustiedon opetukselta monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi eettisen ja kriittisen ajattelu- ja toimintakyvyn sekä oppimisen taitojen kehittämistä. Elämäkatsomustiedossa kriittinen ajattelu ymmärretään perusteita etsivänä, asiayhteydet hahmottavana ja tilannetaajuksena sekä itseään korjaavana. Siihen liittyy avoin ja pohdiskeleva asenne.

Elämäkatsomustieto tukee laaja-alaisen osaamisen kehittämistä, erityisesti ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja, kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taitoja, itsestä huolehtimista ja arjentaitoja sekä osallistumista, vaikuttamista ja vastuullisuutta.

Vuosiluokilla 3-6 elämäkatsomustiedon opetuksen erityisenä tehtävänä on rohkaista ja tukea oppilaiden pyrkimystä rakentaa identiteettiään ja elämäkatsomustaan. Opetuksessa keskeistä on tukea oppilaiden eettisen ajattelun taitojen ja kulttuurisen osaamisen kehittämistä sekä kykyä ilmaista omia näkemyksiään ja niiden perusteita.

3. luokka

Elämäkatsomustiedon tavoitteet ja sisällöt vuosiluokalla 3

Elämäkatsomustiedon tavoitteena kolmannella luokalla on luoda edellytyksiä oppilaan eettisen ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin. Tavoitteena on edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluun. Oppilasta ohjataan kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta. Häntä ohjataan tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä. Oppilasta tuetaan rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään. Oppilasta rohkaistaan ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja. Oppilasta rohkaistaan myös toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään.

Kasvamisen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Pehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin.

Yhteiselämän perusteita

Pehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin.

Luonto ja kestävä tulevaisuus

Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Opetuksessa vahvistetaan taitoa asettaa kysymyksiä ja hakea niihin vastauksia itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa havaintoja tehden sekä erilaisia tietolähteitä ja apuvälineitä hyödyntäen. Oppimaan oppimisen taitoja vahvistetaan kaikissa opiskelutilanteissa. Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan sekä pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita kannustetaan kokeilemaan erilaisia ilmaisutapoja ja nauttimaan tekemisen ja ilmaisun ilosta. Koulutyössä oppilailta on tilaisuuksia harjoitella ajanhallintaa, hyvää käytöstä sekä muita omaan ja yhteiseen hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttavia toimintatapoja. Oppilaita ohjataan kehittämään monilukutaitoaan. Oppilaita ohjataan työskentelemään järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti ja ottamaan kasvavassa määrin vastuuta tekemisestään. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella yhteistyötä, ristiriitojen käsittelyä ja ratkaisujen etsimistä sekä päätöksentekoa niin omassa luokkayhteisössä ja eri opiskelutilanteissa kuin koko koulu-yhteisössäkin. Oppilaat opettelevat etsimään tietoa useammasta eri lähteestä hakupalveluiden avulla. Heitä ohjataan hyödyntämään lähteitä oman tiedon tuottamisessa ja harjoittelemaan tiedon kriittistä arviointia. Oppilaita kannustetaan etsimään itselle sopivia ilmaisutapoja ja käyttämään tv:tä työskentelyn ja tuotosten dokumentoinnissa ja arvioinnissa.

4. luokka

Elämäkatsomustiedon tavoitteet ja sisällöt vuosiluokalla 4

Elämäkatsomustiedon tavoitteena neljännellä luokalla on luoda edellytyksiä oppilaan eettisen ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin. Tavoitteena on edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluun. Oppilasta ohjataan kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta. Häntä ohjataan tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä. Oppilasta tuetaan rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään. Oppilasta rohkaistaan ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja. Oppilasta rohkaistaan myös toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään.

Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin.

Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin.

Luonto ja kestävä tulevaisuus

Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Opetuksessa vahvistetaan taitoa asettaa kysymyksiä ja hakea niihin vastauksia itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa havaintoja tehden sekä erilaisia tietolähteitä ja apuvälineitä hyödyntäen. Oppimaan oppimisen taitoja vahvistetaan kaikissa opiskelutilanteissa. Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan sekä pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita kannustetaan kokeilemaan erilaisia ilmaisutapoja ja nauttimaan tekemisen ja ilmaisun ilosta. Koulutyössä oppilailta on tilaisuuksia harjoitella ajanhallintaa, hyvää käytöstä sekä muita omaan ja yhteiseen hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttavia toimintatapoja. Oppilaita ohjataan kehittämään monilukutaitoaan ja tulkitsemaan, tuottamaan ja arvioimaan yhä moninaisempia tekstejä erilaisissa yhteyksissä ja ympäristöissä. Oppilaita ohjataan työskentelemään järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti ja ottamaan kasvavassa määrin vastuuta tekemisestään. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella yhteistyötä, ristiriitojen käsittelyä ja ratkaisujen etsimistä sekä päätöksentekoa niin omassa luokkayhteisössä ja eri opiskelutilanteissa kuin koko kouluyhteisössäkin. Oppilaat harjoittelevat etsimään tietoa useammasta eri lähteestä hakupalveluiden avulla. Heitä ohjataan hyödyntämään lähteitä oman tiedon tuottamisessa. Oppilaita kannustetaan etsimään itselle sopivia ilmaisutapoja ja käyttämään tv:tä työskentelyn ja tuotosten dokumentoinnissa ja arvioinnissa.

5. luokka

Elämäkatsomustiedon tavoitteet ja sisällöt vuosiluokalla 5

Elämäkatsomustiedon tavoitteena viidennellä luokalla on luoda edellytyksiä oppilaan eettisen ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin. Oppilasta ohjataan tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita. Tavoitteena on edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluun. Oppilasta tuetaan katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen rakentamisessa. Oppilasta ohjataan suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan.

Kasvaminen hyvään elämään

Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämäkatsomuksen vapauden näkökulmista. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

Erilaisia elämäntapoja

Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä.

Yhteiselämän perusteita

Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

Luonto ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Opetuksessa vahvistetaan taitoa asettaa kysymyksiä ja hakea niihin vastauksia itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa havaintoja tehden sekä erilaisia tietolähteitä ja apuvälineitä hyödyntäen. Oppimaan oppimisen taitoja vahvistetaan kaikissa opiskelutilanteissa. Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan sekä pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita kannustetaan kokeilemaan erilaisia ilmaisutapoja ja nauttimaan tekemisen ja ilmaisun ilosta. Koulutyössä oppilailta on tilaisuuksia harjoitella ajanhallintaa, hyvää käytöstä sekä muita omaan ja yhteiseen hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttavia toimintatapoja. Oppilaita ohjataan kehittämään monilukutaitoaan ja tulkitsemaan, tuottamaan ja arvioimaan yhä moninaisempia tekstejä erilaisissa yhteyksissä ja ympäristöissä. Oppilaita ohjataan työskentelemään järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti ja ottamaan kasvavassa määrin vastuuta tekemisestään. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella yhteistyötä, ristiriitojen käsittelyä ja ratkaisujen etsimistä sekä päätöksentekoa niin omassa luokkayhteisössä ja eri opiskelutilanteissa kuin koko kouluyhteisössäkin. Oppilaat harjoittelevat etsimään tietoa useammasta eri lähteestä hakupalveluiden avulla. Heitä ohjataan hyödyntämään lähteitä oman tiedon tuottamisessa ja harjoittelemaan tiedon kriittistä arviointia. Oppilaita kannustetaan etsimään itselle sopivia ilmaisutapoja ja käyttämään tv:tä työskentelyn ja tuotosten dokumentoinnissa ja arvioinnissa.

6. luokka

Elämäkatsomustiedon tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit vuosiluokalla 6

Elämäkatsomustiedon tavoitteena kuudennella luokalla on luoda edellytyksiä oppilaan eettisen ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin. Häntä ohjataan tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä. Oppilasta tuetaan katsomuksellisen ja kulttuurisen yleisivistyksen rakentamisessa. Oppilasta ohjataan suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan. Oppilasta ohjataan tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia. Oppilasta rohkaistaan myös toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään.

Kasvaminen hyvään elämään

Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

Erilaisia elämäntapoja

Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

Yhteiselämän perusteita

Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

Luonto ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Opetuksessa vahvistetaan taitoa asettaa kysymyksiä ja hakea niihin vastauksia itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa havaintoja tehden sekä erilaisia tietolähteitä ja apuvälineitä hyödyntäen. Oppimaan oppimisen taitoja vahvistetaan kaikissa opiskelutilanteissa. Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan sekä pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita kannustetaan kokeilemaan erilaisia ilmaisutapoja ja nauttimaan tekemisen ja ilmaisuuden ilosta. Koulutyössä oppilailta on tilaisuuksia harjoitella ajanhallintaa, hyvää käytöstä sekä muita omaan ja yhteiseen hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttavia toimintatapoja. Oppilaita ohjataan kehittämään monilukutaitoaan ja tulkitsemaan, tuottamaan ja arvioimaan yhä moninaisempia tekstejä erilaisissa yhteyksissä ja ympäristöissä. Oppilaita ohjataan työskentelemään järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti ja ottamaan kasvavassa määrin vastuuta tekemisestään. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella yhteistyötä, ristiriitojen käsittelyä ja ratkaisujen etsimistä sekä päätöksentekoa niin omassa luokkayhteisössä ja eri opiskelutilanteissa kuin koko kouluyhteisössäkin. Oppilaat harjoittelevat etsimään tietoa useammasta eri lähteestä hakupalveluiden avulla. Heitä ohjataan hyödyntämään lähteitä oman tiedon tuottamisessa ja harjoittelemaan tiedon kriittistä arviointia. Oppilaita kannustetaan etsimään itselle sopivia ilmaisutapoja ja käyttämään tv:tä työskentelyn ja tuotosten dokumentoinnissa ja arvioinnissa.

Hyvän osaamisen kriteerit elämäkatsomustiedossa 6. vuosiluokalla

Oppilas:

- osaa selittää muutamia keskeisiä etiikan käsitteitä ja jäsentää niiden avulla joitakin elämässä kohtaamiaan eettisiä tilanteita
- osaa löytää keskustelusta väitteitä ja niiden perusteluja sekä pohtia perusteluiden asiaankuuluvuutta
- osaa tunnistaa virhepäätelyä ja korjata sen pohjalta omaa ajatteluaan
- osaa kuvata, mitä tarkoittaa itsestä, toisista ja luonnosta vastuun ottaminen sekä kertoa, mitä se tarkoittaa omassa toiminnassa
- osaa nimetä ja selittää joitakin kulttuuriin liittyviä ilmiöitä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja maailman kulttuuriperinnöstä
- osaa antaa esimerkkejä yhteisön tai yhteiskunnan kulttuurisesta moninaisuudesta
- osaa nimetä joitakin katsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä
- osaa asettaa opiskeluun liittyviä tavoitteita, pyrkii toimimaan tavoitteiden suunnassa ja arvioi niiden toteutumista sekä yksin että ryhmässä
- ilmaisee omaa katsomuksellista ajatteluaan rakentavasti ja osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja kannanottoja
- tietää YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä lapsen oikeuksista
- osaa etsiä ja kuvata joitakin vastuullisen vaikuttamisen keinoja.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Elämäkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 3-6

Työtapojen valinnassa oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä on luoda turvallinen ja avoin psyykkinen ja sosiaalinen oppimisympäristö, jossa jokainen oppilas kokee tulevansa kuulluksi ja arvostetuksi. Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesäätelytaitojen kehittymistä. Fyysistä oppimisympäristöä kehitetään erilaiset oppimisen ja työskentelemisen tavat huomioon ottavaksi ja joustavasti muunneltavaksi. Yhteisiä, opettajan ohjaamia tutkimuskeskusteluja rikastetaan toiminnallisilla aktiviteeteilla, saduilla, kertomuksilla, leikeillä, musiikilla, kuvataiteella ja draamalla. Toiminnallisissa aktiviteeteissä otetaan huomioon elinympäristön digitalisoituminen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 3-6

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa oppilaan osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Elämäkatsomustietä oppiaineena tukee oppilaan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja rakentaa omaa katsomuksellista identiteettiä yhdessä muiden kanssa. Ohjausta ja tukea tarvitaan erityisesti vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymiseen. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet sekä mahdollisuus syventymiseen ja yksilölliseen etenemiseen otetaan huomioon työtapojen ja sisältöjen valinnassa.

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 3-6

Elämäkatsomustiedon opetuksessa oppimisen arviointi on ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilasta perehtymään ja tutkimaan oppimisen kannalta keskeisiä lähteitä ja piirteitä sekä tekemään asioista omia tulkintoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjallisen ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Tärkeää on niiden kautta osoitettu ilmaisu- ja perustelutaito. Yksityiskohtaisen muistamisen sijaan arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun ja argumentaation kehittymiseen.

Elämäntutkimustiedon sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää elämäntutkimustiedon valtakunnallisia arviointikriteereitä.

Arviointia voidaan toteuttaa itse- ja vertaisarviona, keskusteluna opettajan ja oppilaan välillä tai kirjallisena palautteena. Palaute oppilaan osaamisesta annetaan vanhemmille esim. Wilmassa, vanhempain tapaamisissa sekä todistuksessa. Arvioinnin lähtökohtana on oppilaan omien vahvuuksien löytäminen.

14.4.8 Historia

Oppiaineen tehtävä

Historian opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden historiatietoisuutta ja kulttuurien tuntemusta sekä kannustaa heitä omaksumaan vastuullisen kansalaisuuden periaatteet. Menneisyyttä koskevan tiedon avulla oppilaita ohjataan ymmärtämään nykyisyyteen johtanutta kehitystä, henkisen ja aineellisen työn arvoa sekä pohtimaan tulevaisuuden valintoja. Oppilaita ohjataan näkemään yksilön merkitys historiallisena toimijana sekä oivaltamaan toiminnan taustalla esiintyviä tekijöitä ja ihmisten motiiveja. Tarkoituksena on tukea oppilaiden identiteetin rakentumista sekä edistää heidän kasvuaan aktiivisiksi ja erilaisuutta ymmärtäviksi yhteiskunnan jäseniksi.

Historianopetuksessa oppilaat paneutuvat erilaisten toimijoiden tuottaman tiedon kriittiseen käsittelyyn ja historiallisen lähdeaineiston ulottuvuuksiin. Opetuksessa syvennytään lisäksi historiantutkimuksen lähtökohtaan, jonka mukaan menneestä pyritään muodostamaan mahdollisimman luotettava kuva saatavilla olevan todistusaineiston perusteella. Opetuksen tavoitteena on kehittää historian tekstitaitoja: taitoa lukea ja analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä sekä tehdä päteviä tulkintoja niiden tarkoituksesta ja merkityksestä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään historiatiedon tulkinnallisuutta ja moniperspektiivisyyttä sekä selittämään historiallisessa kehityksessä ilmenevää muutosta ja jatkuvuutta. Historianopetus auttaa oppilaita tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja, arvojännitteitä ja niissä tapahtuneita muutoksia eri aikoina.

Vuosiluokilla 5-6 historian opetuksen tehtävänä on perehdyttää oppilaat historiallisen tiedon luonteeseen, tiedon hankkimiseen sekä peruskäsitteisiin. Pyrkimyksenä on herättää oppilaiden kiinnostus menneestä ajasta, ihmisen toimintaa, sen merkitystä ja ymmärtämistä kohtaan. Perusteissa määriteltujen sisältöjen opetuksessa korostetaan toiminnallisia ja elämyksellisiä työtapoja.

5. luokka

Historian opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 5. vuosiluokalla

Merkitys, arvot ja asenteet

Oppilasta ohjataan kiinnostamaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena.

Tiedon hankkiminen menneisyydestä

Opetuksen tavoitteena on johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä ja ohjata oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinnallisuuden.

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

Opetuksen tavoitteena on auttaa oppilasta hahmottamaan erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä. Oppilasta ohjataan ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja. Oppilasta ohjataan hahmottamaan erilaisia syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille. Tavoitteena on auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa sekä ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille. Opetuksen tavoitteena on harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan jatkuvuuksia historiassa.

Historiallisen tiedon käyttäminen

Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta esittämään muutoksille syitä ja ohjata oppilasta selittämään, miten tulkinat saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä. Ohjataan oppilasta selittämään ihmisen toimintaa.

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista. Historian opiskelu on hyvä aloittaa perehtymällä historian tiedon luonteeseen oppilaan suvun tai lähiyhteisön menneisyyden avulla. Keskeisissä sisältöalueissa kiinnitetään huomio oman perheen, paikkakunnan ja lähialueen historiaan soveltuvissa kohdissa.

Sisältöalueet voidaan käsitellä joko kronologisesti tai temaattisesti.

Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty: Perehdytään ihmisen elämiseen pienissä populaatioissa ja metsästyskulttuuriin sekä maanviljelykulttuurin murrokseen ja sivilisaation syntyyn.

Vanha aika ja antiikin perintö: Paneudutaan demokratian orastukseen Kreikassa ja roomalaiseen yhteiskuntaan. Aikakautta tarkastellaan lisäksi Pohjolan asuttamisen näkökulmasta.

Keskiaika: Perehdytään keskiaikaiseen maailmankuvaan sekä idän ja lännen kulttuuriin yhtäläisyyksiin ja eroavaisuuksiin ja niiden vaikutuksiin eri ihmisryhmille.

Opetuksessa vahvistetaan taitoa asettaa kysymyksiä ja hakea niihin vastauksia itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa havaintoja tehden sekä erilaisia tietolähteitä ja apuvälineitä hyödyntäen. Samalla kehittyvät oppilaiden edellytykset tunnistaa pohdittavaan asiaan liittyviä erilaisia näkökulmia ja löytää uusia oivalluksia sekä harjaantua vähitellen asioiden kriittiseen tarkasteluun. Oppilaita ohjataan huomaamaan asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä. Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan sekä pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan kulttuuriperintöä. Yhteisessä työskentelyssä oppilaat voivat kehittää tunteita ja sosiaalisia taitojaan. Pelien ja leikkien sekä yhteisten tehtävien yhteydessä opitaan ymmärtämään sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitys ja harjoitellaan päätöksentekoa. Oppilaita kannustetaan monipuolisille tiedon lähteille kuten suullisten, audiovisuaalisten, painettujen ja sähköisten lähteiden sekä haku- ja kirjastopalveluiden käyttöön. Samalla oppilaita ohjataan vertailemaan ja arvioimaan hakemansa tiedon soveltuvuutta. Oppilaita kannustetaan toteuttamaan tv:n avulla ideoitua yksin ja yhdessä toisten kanssa. Yhteisissä työskentelytilanteissa oppilaat saavat mahdollisuuden oppia vastavuoroisuutta, neuvottelutaitoja sekä ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Oppilaiden kanssa tutkitaan kestävään kehitykseen, rauhaan, tasa-arvoon ja demokratiaan sekä ihmisoikeuksiin, erityisesti lasten oikeuksiin, liittyviä kysymyksiä ja tilanteita.

Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen luokalla 5

Oppilas

- osaa tunnistaa erilaisia historian lähteitä
- osaa hahmottaa erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin
- osaa käyttää niihin liittyviä historiallisia käsitteitä
- osaa kuvailla pääpiirteittäin erilaisia syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille
- osaa tunnistaa muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa.

6. luokka

Historian opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 6. vuosiluokalla

Merkitys, arvot ja asenteet

Oppilasta ohjataan kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena.

Tiedon hankkiminen menneisyydestä

Opetuksen tavoitteena on johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä ja ohjata oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinnallisuuden.

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

Opetuksen tavoitteena on auttaa oppilasta hahmottamaan erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä. Oppilasta ohjataan ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja. Oppilasta ohjataan hahmottamaan erilaisia syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille. Tavoitteena on auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa sekä ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille. Opetuksen tavoitteena on harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan jatkuvuuksia historiassa.

Historiallisen tiedon käyttäminen

Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta esittämään muutoksille syitä ja ohjata oppilasta selittämään, miten tulkinat saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä. Ohjataan oppilasta selittämään ihmisen toimintaa.

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista. Historian opiskelu on hyvä aloittaa perehtymällä historian tiedon luonteeseen oppilaan suvun tai lähiyhteisön menneisyyden avulla. Keskeisissä sisältöalueissa kiinnitetään huomio oman perheen, paikkakunnan ja lähialueen historiaan soveltuvissa kohdissa. Sisältöalueet voidaan käsitellä joko kronologisesti tai temaattisesti.

Keskiaika: Käsitellään Suomen siirtyminen historialliseen aikaan ja Ruotsin yhteyteen.

Uuden ajan murrosvaihe: Tutustutaan tieteessä, taiteessa ja ihmisten uskomuksissa tapahtuneisiin muutoksiin.

Suomi osana Ruotsia: Tarkastellaan kehitystä Suomessa 1600–1700-luvuilla.

Opetuksessa vahvistetaan taitoa asettaa kysymyksiä ja hakea niihin vastauksia itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa havaintoja tehden sekä erilaisia tietolähteitä ja apuvälineitä hyödyntäen. Samalla kehittyvät oppilaiden edellytykset tunnistaa pohdittavaan asiaan liittyviä erilaisia näkökulmia ja löytää uusia oivalluksia sekä harjaantua vähitellen asioiden kriittiseen tarkasteluun. Oppilaita ohjataan huomaamaan asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä. Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan sekä pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan kulttuuriperintöä. Yhteisessä työskentelyssä oppilaat voivat kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Pelien ja leikkien sekä yhteisten tehtävien yhteydessä opitaan ymmärtämään sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitys ja harjoitellaan päätöksentekoa. Oppilaita kannustetaan monipuolisille tiedon lähteille kuten suullisten, audiovisuaalisten, painettujen ja sähköisten lähteiden sekä haku- ja kirjastopalveluiden käyttöön. Samalla oppilaita ohjataan vertailemaan ja arvioimaan hakemansa tiedon soveltuvuutta. Oppilaita kannustetaan toteuttamaan tv:n avulla ideoitua yksin ja yhdessä toisten kanssa. Yhteisissä työskentelytilanteissa oppilaat saavat mahdollisuuden oppia vastavuoroisuutta, neuvottelutaitoja sekä ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Oppilaiden kanssa tutkitaan kestävään kehitykseen, rauhaan, tasa-arvoon ja demokratiaan sekä ihmisoikeuksiin, erityisesti lasten oikeuksiin, liittyviä kysymyksiä ja tilanteita.

Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen luokalla 6

Oppilas

- osaa ohjatusti etsiä historiatietoa erilaisista tietolähteistä
- osaa erottaa toisistaan faktan ja tulkinnan
- tunnistaa keskeiset historiaan liittyvät ajan jäsentämisluokat
- osaa antaa esimerkkejä eri aikojen yhteiskunnille ja aikakausille ominaisista piirteistä
- pystyy eläytymään menneen ajan ihmisen asemaan ja nimeämään tämän toiminnan motiiveja
- tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä historian ilmiöiden syy- ja seuraussuhteista
- osaa kuvata muutoksia ja kertoa, miksi muutos ei ole sama kuin edistys
- osaa kuvata joidenkin esimerkkien avulla, miten muutos ei ole merkinnyt samaa eri ihmisten ja ryhmien näkökulmasta
- osaa antaa esimerkkejä ilmiöiden jatkuvuudesta eri aikakaudesta toiseen
- osaa kuvailla pääpiirteissään joidenkin historian ilmiöiden syy- ja seuraussuhteita
- osaa selittää joidenkin esimerkkien avulla, miksi sama tapahtuma tai ilmiö voidaan tulkita eri tavoin
- osaa esittää käsiteltävästä asiasta kertomuksen siten, että hän selittää tapahtuman tai ilmiön eri toimijoiden kannalta.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki historiassa vuosiluokilla 5-6

Historianopetuksessa oppilaita ohjataan tutkivaan opiskelutapaan ja heitä rohkaistaan tekemään tulkintoja, vertailemaan, tekemään johtopäätöksiä ja soveltamaan hankittua tietoa sekä suullisesti että kirjallisesti. Tekstien ymmärtämiseen ohjataan avaamalla teksteissä käytettyjä käsitteitä.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Historian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 5-6

Oppiaineen tavoitteiden kannalta on tärkeä valita elämyksellisiä ja toiminnallisia työtapoja, esimerkiksi erilaisten lähteiden tutkimista, kerrontaa, draamaa, leikkiä ja pelejä. Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden historian tekstien ja ympäristön lukutaitoa sekä harjoitella tulkintojen tekemistä itsenäisesti ja toisten kanssa. Opiskelussa hankitaan ja käytetään historiallista tietoa erilaisissa oppimisympäristöissä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Historia oppiaineena sopii hyvin integroitavaksi muiden oppiaineiden kanssa.

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi historiassa vuosiluokilla 5-6

Historian opetuksessa oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilaita tutkimaan erilaisia historiallisia lähteitä ja tekemään niistä omia tulkintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjalliset ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun kehittymiseen.

Historian sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi kunkin oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää historian valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opintojen edistymisen kannalta keskeistä on tutkimisen, toimimisen ja menneisyyteen eläytymisen ohella ankkuroituminen kulttuuriympäristöön, aikaperspektiivin hahmottaminen, ihmisen toimijuuden sekä historian merkityksen oivaltaminen ihmiskunnan ja oman elämän kannalta nyt ja tulevaisuudessa.

Historian arvioinnissa pyritään tukemaan oppilasta oman oppimisprosessinsa ymmärtämisessä ja auttamaan häntä näkemään oma edistyminen koko oppimisprosessin ajan. Arvioinnissa käytetään monipuolisia vertais- ja itsearviointitapoja. Arvioinnin tulisi olla oppilaiden osallisuutta edistävää, keskustelevaa ja vuorovaikutteisia toimintatapoja edistävää.

14.4.9 Yhteiskuntaoppi

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi, vastuuntuntoisiksi ja yritteliäiksi kansalaisiksi. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisuutta ymmärtävässä, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa kunnioittavassa moniarvoisessa yhteiskunnassa demokratian arvojen ja periaatteiden mukaan. Oppiaineen tehtävänä on antaa yhteiskunnan toiminnasta ja kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista tiedollinen perusta sekä rohkaista oppilaita kehittymään oma-aloitteisiksi yhteiskunnallisiksi ja taloudellisesti toimijoiksi.

Yhteiskuntaopin opetuksessa oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia kysymyksiä ja tapahtumia sekä ymmärtämään niiden yhteyksiä omaan elämään. Keskeistä on oppia hankkimaan ja arvioimaan kriittisesti erityyppisten toimijoiden tuottamaa tietoa sekä soveltamaan sitä kohtaamisissaan tilanteissa. Oppilaita kannustetaan osallistumaan sekä toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti erilaisissa tilanteissa ja yhteisöissä. Heitä ohjataan ymmärtämään, että yhteiskunnallinen päätöksenteko perustuu valintoihin, joita tehdään vaihtoehtoisten mahdollisuuksien välillä pyrkimyksenä löytää yhteisymmärrys.

Vuosiluokilla 4–6 yhteiskuntaopin opetuksen painopisteenä on perehtyminen yhteisölliseen elämään ja rakentavaan vuorovaikutukseen. Oppilaita rohkaistetaan kuuntelemaan muita, ilmaisemaan mielipiteitään ja perustelemaan näkemyksiään sekä löytämään omat vahvuutensa. Oppilaat harjoittelevat päätöksentekoa ja vaikuttamisessa tarvittavia taitoja kouluyhteisössä sekä muiden lähiyhteisön toimijoiden kanssa. Opetus vahvistaa oppilaiden kiinnostusta työtä, työelämää ja yrittäjyyttä sekä eri ammatteja kohtaan. Oppilaat tutustuvat oman taloudenhoitoon ja vastuullisen kuluttamisen perusasioihin.

4. luokka

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 4. vuosiluokalla

Merkitys, arvot ja asenteet

Oppilasta ohjataan tutustumaan yhteiskuntaopin näkökulmasta oman ympäristönsä merkitykseen ja arvomaailmaan. Tarkastelun kohteena ovat oppilaan omat lähiyhteisöt ja niihin vaikuttavat muut yhteisöt esimerkiksi perhe, harrastukset, koulu, kaverit, paikalliset yritykset ja työelämä sekä seurakunta. Oppilas pohtii, kuinka lähiyhteisöjen arvoihin ja asenteisiin voidaan vaikuttaa ja tekevät aloitteita lähiyhteisöjen asenneilmapiiriin kehittämiseksi. Oppilas tutkii ja vertailee, millaisia arvoja ja asenteita erilaisissa yhteisöissä vallitsee. Hän pohtii, kuinka arvoihin ja asenteisiin voidaan vaikuttaa. Oppilaat tutkivat lähiyhteisöjen ja median yhteyttä ja vaikutusta toisiinsa: esimerkiksi mainonnan ja markkinoinnin kautta. He tutustuvat myös eri kulttuurien ja vähemmistöryhmien arvo- ja asennemaailmaan. Oppilaat pohtivat, kuinka talous toimii ja vaikuttaa lähiyhteisöissä. Erityisenä tarkastelun kohteena on, kuinka kestävän kehityksen ja demokratian ihanteet (tasa-arvo, ihmisoikeudet ja yhdenvertaisuus) näkyvät ja toteutuvat erilaisissa yhteisöissä.

Oppilas tutustuu päätöksenteon ja vaikuttamisen näkökulmasta erilaisten yhteisöjen oikeuksiin ja velvollisuuksiin. Oppilas pohtii, kuinka lähiyhteisöjen arvoihin ja asenteisiin voidaan vaikuttaa. Oppilas tutkii yhteiskunnallista merkitystä, joka ympäristöllä on omaan sekä lähimmäisten hyvinvointiin, turvallisuuteen ja viihtyvyyteen. Hän selvittää, kuinka oman perheen ja kavereiden arvomaailma vaikuttaa omaan ajatteluun. Oppilas pohtii oikeudenmukaisuuden ja päätöksenteon käsitteitä omassa elämässään.

Yhteiskuntaopissa tuetaan oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin. Oppilas miettii, miten yhteiskunnallinen vaikuttaminen näkyy omassa elämässä. Hän tutustuu, kuinka voi omalta osaltaan vaikuttaa ympäristönsä kehittämiseen. Oppilas pohtii, kuinka yhteiskunnallinen eriarvoisuus ilmenee yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa ja kulttuurin vaikutusta yhteiskunnan arvoihin. Oppilas tarkastelee kriittisesti omaa ja lähipiiriinsä toimintaa ympäristön ja kestävän kehityksen kannalta. Oppilasta ohjataan pohtimaan, millaisia ristiriitoja työelämän ja talouden arvojen sekä kestävän kehityksen ja demokratian ihanteiden välille voi syntyä. Oppilaan kanssa pohditaan myös, millaisia oikeuksia ja velvollisuuksia hyvinvointiyhteiskunnalla on suhteessa muuhun maailmaan. Oppilas muodostaa omaa maailmankuvaansa, jonka pohjalta hän pyrkii vaikuttamaan huomaamiinsa yhteiskunnallisiin epäkohtiin.

Oppilas pohtii, mitä tarkoittaa eriarvoisuus yhteiskunnan kannalta ja mikä merkitys kulttuurilla on yhteiskunnassa. Hän tarkastelee myös yhteiskunnallisen eriarvoisuuden ilmenemismuotoja. Oppilas tarkastelee kriittisesti omia kulutustottumuksiaan. Hän tunnistaa omia yhteiskunnallisia velvollisuuksiaan ja oikeuksiaan. Oppilas muodostaa omaa maailmankuvaansa ja pohtii sen merkitystä omassa elämässään. Hän miettii, mitä yhteiskunnallinen vaikuttaminen tarkoittaa. Oppilas miettii, millaisia olemassa olevia vaikuttamismahdollisuuksia on hänen arvojensa edistämiseksi yhteiskunnassa.

Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys

Oppilasta ohjataan hahmottamaan itseään yksilönä ja erilaisten yhteisöjen jäsenenä. Oppilas osaa määritellä yhteiskunnallisia ja kulttuurisia syitä, jotka määrittävät hänen identiteettiään ja selittävät hänen ajatteluaan. Hän ymmärtää olevansa osa uuden kulttuurin luomista ja kulttuurista jatkumoa. Oppilasta ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. Oppilas pohtii omien juurien vaikutusta omaan identiteettiin ja arvostaa juuriaan. Hän pohtii, kuinka hän voi aktiivisesti vaikuttaa omaan sekä läheistensä elämään ja olla siten vaikuttava osa sukupolvien ketjussa. Oppilas ymmärtää yhteiskunnallisen vaikuttamisen tärkeyden ja tuntee oikeudellisuuden yhteiskunnalliset perusperiaatteet. Koulutyössä opitaan tuntemaan ihmisoikeuksia koskevien sopimusten merkitys yhteiskunnassa ja maailmassa. Oppilas osaa suhtautua demokratiaa ja ihmisoikeuksia laiminlyöviin kirjoituksiin ja tietoon kriittisesti. Hän harjoittelee omien näkemysten perustelemista ja erilaisten viestimien hyödyntämistä. Hän tietää, mitä kautta hän voi yhteiskunnallisesti vaikuttaa toteamiinsa asioihin. Oppilas tarkastelee yhteiskuntaa ja pohtii omaa arkista toimintaansa suhteessa ihmisoikeuksiin, tasa-arvoon ja oikeudenmukaisuuteen. Oppilaan kanssaan mietitään ja harjoitellaan käytännön tekoja, joilla itse voi vaikuttaa myönteisten muutosten puolesta.

Oppilas tutustuu omiin juuriinsa. Hän tutustuu myös omiin yhteiskunnallisiin oikeuksiinsa ja velvollisuuksiinsa. Oppilas ottaa vastuuta lähiympäristöstään ja osallistuu sen kehittämiseen. Koulutyössä opitaan tuntemaan ihmisoikeuksia koskevien sopimusten merkitys yhteiskunnassa ja maailmassa; erityisesti perehdytään Lapsen oikeuksien sopimukseen. Oppilas tarkastelee yhteiskuntaa ympärillään ja pohtii omaa arkista toimintaansa yhteiskunnallisesta näkökulmasta. Oppilas ymmärtää oman vastuunsa ja vaikuttamismahdollisuutensa yhteisön turvallisuudesta ja hyvinvoinnista.

Oppilasta ohjataan tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa. Hän pohtii omaa yhteisöllisyyttään, identiteettiään, vuorovaikutusta, vallankäyttöä ja vaikuttamismahdollisuuksia median näkökulmasta. Oppilas harjoittaa kriittistä medialukutaitoa muun muassa mainontaa kohtaan. Oppilas pohtii median tarjoamia yhteistyön ja vuorovaikutuksen mahdollisuuksia sekä vastuullisuutta median käytössä. Hän tarkastelee demokraattisuuden, vastuullisuuden ja kulttuurin osuutta mediassa sekä median yhteyttä eri kulttuureihin ja väestöryhmiin. Oppilas luo monipuolisia multimediatautoitteita luoden kuvaa, ääntä, videoita ja animaatioita. Hän osaa ilmaista omia ajatuksiaan niiden kautta monipuolisesti. Hän luo omia mediaviestejä, joissa on yhteiskunnallinen painotus, mm. tekstiviestejä, mainoksia ja pamfletteja. Hän osaa hyödyntää mediaa oman viestinsä vahvistamiseen, monipuoliseen ilmaisuun ja erityisyleisön tavoittamiseksi. Siten oppilas oppii luomaan uutta tietoa ja kulttuuria median välityksellä. Oppilas tutustuu mediakulttuuriin eri toimijoiden näkökulmista. Oppilas osaa etsiä tietoa useammasta eri lähteestä, vertailla tietoja ja soveltaa tietoa omassa ajattelussa. Oppilas oppii käyttämään mediataitoihin liittyviä erilaisia laitteita, ohjelmistoja ja palveluita sekä ymmärtämään niiden käyttö- ja toimintalogiikkaa.

Oppilasta ohjataan oivaltamaan työnteon ja yrittäjyyden merkitys omassa lähiyhteisössään. Koulutyössä harjoitellaan projektien toteuttamista, ryhmässä toimimista ja neuvottelemista sekä yhteistyötä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Lisäksi projekteissa tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Oppilasta autetaan ymmärtämään, kuinka erilaisten ihmisten kanssa toimeen tuleminen ja verkostoituminen ovat tärkeitä asioita yhteisöllisyyden ja yhteistyön kannalta. Oppilasta kannustetaan tuomaan omat vapaa-ajalla hankitut taidot muiden tietoon ja mahdollisuuksien mukaan opettamaan niitä muille. Oppilas tutustuu itseään kiinnostaviin töihin, työpaikkoihin ja koulutukseen sekä työssä vaadittaviin taitoihin ja ominaisuuksiin. Hän haastattelee työssä toimivaa työntekijää. Oppilas pohtii talouden merkitystä hyvinvoinnin ja työelämän kannalta. Oppilas suunnittelee omaa tulevaisuuttaan kestävän kuluttamisen ja säästämisen näkökulmista. Oppilasta autetaan ymmärtämään vastuullisuuden, ajanhallinnan, teknologisen osaamisen, hyvän käytöksen ja myönteisen asenteen merkitystä työelämässä. Oppilas osaa ilmaista omia vahvuuksiaan ja osaamistaan työelämän edellyttämällä tavalla. Oppilasta tuetaan tunnistamaan omasta lähiympäristöstään ongelmia, joihin etsitään ratkaisuja mm. tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.

Oppilasta tuetaan ymmärtämään, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä. Oppilasta autetaan vertailemaan yhteiskunnallisia ilmiöitä muun muassa talouden, ympäristön, työelämän, uskonnon, politiikan, eri kulttuurien, vallankäytön, oikeudenmukaisuuden sekä hyvinvoinnin kannalta. Hän tutustuu ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ilmiöihin eri näkökulmista ja luo niistä erilaisia tekstejä hyödyntäen useaa tietolähdettä. Oppilaat osaavat kuunnella ja kunnioittaa vastakkaista näkemystä, vaikka olisivat eri mieltä. Oppilas pyrkii rakentamaan siltoja erilaisten näkemysten välille. Häntä ohjataan myös tarkastelemaan omia kokemuksiaan, asenteitaan ja näkemyksiään uusista näkökulmista. Oppilaita kannustetaan rakentamaan uusia ratkaisuja, jotka ylittävät erilaisten näkökulmien välisiä rajoja. Oppilaat rakentavat tulkintojensa pohjalta erilaisia tuotoksia hyödyntäen käden taitoja ja monipuolisia tekstityyppejä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa. Oppilaita ohjataan havainnoimaan ja tulkitsemaan ympäristöä ja huomaamaan, että teksteillä on erilaisia tavoitteita.

Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen

Oppilasta kannustetaan harjoittelemaan demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä keskustelemaan rakentavasti eri mielipiteistä. Hän oppii ilmaisemaan itseään monipuolisesti ja perusteellisesti kantaansa muille vakuuttavasti sekä erilaisia viestikanavia käyttäen. Opetuksessa luodaan edellytykset oppilaan aktiiviselle osallistumiselle yhteisön edistämiseksi. Vuorovaikutusta, yhteistyötä ja hyvää käytöstä harjoitellaan monipuolisesti, esimerkiksi väittelyiden kautta. Oppilasta innostetaan oppilaskuntatoimintaan, kerhotoimintaan ja esimerkiksi ympäristötoimintaan tai muihin koulun ja lähiyhteisön tarjoamiin toimintamuotoihin, joissa voi oppia osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja ja kasvaa vähitellen vastuun kantamiseen. Oppilas pohtii, kuinka demokraattisuutta voisi parantaa tai tehostaa lähiyhteisöissä. Oppilasta kannustetaan oivaltamaan, että erilaisuus on yhteiskunnallinen vahvuus ja voimavara sekä kulttuurin rikastaja.

Oppilas pohtii demokraattista vaikuttamista ja sen peruskäsitteistöä. Hän osaa keskustella asioista rakentavasti. Oppilas harjoittelee ilmaisemaan itseään ja perusteellisesti mielipiteensä. Opetuksessa luodaan edellytykset oppilaan kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Oppilaat neuvottelevat ja päättävät luokan yhteisistä asioista demokratian toteutumisen hengessä. Vuorovaikutusta, yhteistyötä ja hyvää käytöstä harjoitellaan monipuolisesti. Oppilasta innostetaan oppilaskuntatoimintaan, kerhotoimintaan ja esimerkiksi ympäristötoimintaan tai muihin koulun ja lähiyhteisön tarjoamiin toimintamuotoihin, joissa voi oppia osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja ja kasvaa vähitellen vastuun kantamiseen.

Oppilasta tuetaan ymmärtämään oman rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteita sekä harjoittelemaan niihin liittyviä taitoja. Oppilasta autetaan ymmärtämään, kuinka työstä ansaitaan ja mihin arjessa tarvitaan rahaa. Häntä ohjataan vastuulliseen kuluttamiseen ja säästäväisyyteen. Olennaisia ovat myös kohtuullisuus ja talouden suunnittelu. Oppilaat tekevät suunnitelmia omasta kuluttamisestaan. Oppilaita autetaan oivaltamaan, kuinka mainonnan ja median luomat mielikuvat ohjaavat kulutustottumuksiamme.

Oppilas pohtii, kuinka hän osallistuu erilaisten yhteisöjen toimintaan, mm. harrastustoiminnan, perheen ja median kautta, ja kuinka hänen toimintansa vaikuttaa muihin. Hän miettii, kuinka voi kehittää yhteisöjen turvallisuutta. Oppilasta tuetaan harjoittelemaan median käyttöä vaikuttamisen välineenä. Hän luo omia mediatekstejä yhteiskunnallisista aiheista, kuten kestävään kehitykseen, rauhaan, tasa-arvoon ja demokratiaan sekä ihmisoikeuksiin, erityisesti lasten oikeuksiin, liittyvistä kysymyksistä. Oppilasta kannustetaan monipuolisille tiedon lähteille kuten suullisten, audiovisuaalisten, painettujen ja sähköisten lähteiden sekä haku- ja kirjastopalveluiden käyttöön. Oppilasta autetaan huomaamaan, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja että tavoitteet vaikuttavat siihen, millaisia keinoja teksteissä käytetään. Oppilas pohtii omaa yhteisöllisyyttään ja sen vaikutusta omaan identiteettiin. Oppilas oivaltaa yhteistyön ja verkostoitumisen merkityksen sekä median roolin ilmaisukanavana. Häntä opastetaan teknologian vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön ja tarkastellaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä. Oppilas hankkii tietoa teknologian kehityksestä ja vaikutuksista eri elämänalueilla ja monenlaisissa ympäristöissä.

Oppilasta ohjataan myös vertailemaan ja arvioimaan eri lähteistä löydetyn viestin yhteiskunnallista merkitystä. Yhdessä keskustellaan yksityisyyden ja henkilökohtaisten rajojen suojaamisen merkityksestä, vastuullisesta internet-käyttäytymisestä ja opitaan niihin liittyviä toimintatapoja. Oppilas pohtii omaa yhteisöllisyyttään ja identiteettiään. Oppilas oivaltaa yhteistyön merkityksen sekä median roolin ilmaisukanavana. Häntä opastetaan teknologian vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön ja tarkastellaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Oppilas tarkastelee, millaisia yhteiskunnallisia toimijoita hänen lähiympäristössään on. Oppilas tunnistaa erilaisten yhteiskunnallisten toimijoiden tarkoituksia ja arvoja. Hän tutustuu ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ilmiöihin ja luo niistä erilaisia tekstejä hyödyntäen useaa tietolähdettä ja erilaisia tekstityyppejä. Oppilas osaa kuunnella erilaisia mielipiteitä ja vertailla niitä omiin ajatuksiin. Hän ymmärtää, että ryhmän yleinen mielipide voi poiketa omasta. Oppilaita kannustetaan löytämään ristiriitoja ja yhtäläisyyksiä erilaisten näkökulmien välillä.

Yhteiskuntaopin arviointikriteerit 4. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/ arvosanaa kahdeksan varten

Oppilas osaa

- selittää yhteisten sääntöjen merkityksen ja toimia niiden mukaisesti
- perustella, miksi ihmisoikeudet ovat tärkeitä ja mihin oikeusjärjestelmää tarvitaan
- kuvaila, millainen merkitys medialla on hänen omassa elämässään ja miten erilaisia medioita voidaan käyttää vaikuttamisen välineenä
- antaa esimerkkejä työnteon ja yrittäjyyden merkityksestä perheen toimeentulon lähteenä ja yhteiskunnan toimivuuden perustana
- selittää esimerkkien avulla, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä
- soveltaa demokraattisessa yhteisössä toimimisen periaatteita ja taitoja, kuten kuuntelemista, kantaa ottamista, sopeutumista enemmistö- päätöksiin sekä vaikuttamista lähiyhteisössä
- perustella omaan rahankäyttöön sekä kuluttamiseen liittyviä ratkaisuja sekä pystyy kertomaan, millaisia muihin ihmisiin sekä ympäristöön ulottuvia vaikutuksia hänen kuluttamis päätöksillään on
- käyttää mediaa yhteiskunnallisen ajattelun ja toiminnan välineenä sekä pohtia sen käyttämiseen liittyviä turvallisuusnäkökulmia.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Ympäristöopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 4-6

Yhteiskuntaopin tavoitteiden kannalta on keskeistä käyttää vuorovaikutuksellisia, elämäksellisiä ja toiminnallisia työtapoja tiedon luomisessa, kuten simulaatioita, opetuskeskusteluja, väittelyitä ja draamaa. Niiden kautta harjoitellaan yhteistoimintaa, osallistumista ja vaikuttamista lähiyhteisössä. Oppilaiden arki harrastuksineen ja omat kokemukset sekä oma luokka, koulu ja oppilaskunta sekä muut lähiyhteisön toimijat ovat osallistumisen harjoittelun kannalta erityisen tärkeitä. Tieto- ja viestintäteknologian käyttö tarjoaa luontevan keinon yhteiskuntaa koskevan tiedon etsimiseen ja osallistumiseen yksin ja yhdessä toisten kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 4-6

Oppiaineen tavoitteiden ja luonteen kannalta keskeistä on ohjata oppilaat näkemään itsensä yhteiskunnan jäsenenä, joilla on oikeuksia ja velvollisuuksia sekä tukea heidän kasvuaan yhteistyökykyisiksi erilaisten yhteisöjen jäseniksi. Oppilaita tuetaan erityisesti yhteiskuntaa ja taloutta koskevan tiedon etsimisessä, ymmärtämisessä ja soveltamisessa, jolla on merkitystä heidän oman elämänsä ja tulevaisuutensa kannalta. Oppilaita kannustetaan osallisuuteen ja keskusteluun. Oppiaineen käsitteellinen luonne otetaan huomioon avaamalla ja konkretisoimalla siinä käytettäviä keskeisiä käsitteitä.

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 4-6

Yhteiskuntaopissa oppimisen arvioinnilla ja palautteella oppilaita ohjataan ja kannustetaan toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti omissa lähiyhteisöissään ja soveltamaan käytännössä yhteiskunnasta oppimaan tietoja ja taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monipuolisesti erilaisia toiminnan ja tuottamisen tapoja. Itsearviointia ja vertaisarviointia käytetään myös osana arviointia. Lisäksi tehdään yhteistyötä kodin kanssa ja tiedotetaan oppilaan arvioinnista. Huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen hallintaan.

Yhteiskuntaopin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määriteltäessä osaamisen taso 4. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää yhteiskuntaopin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppilas hahmottaa ympäröivän yhteiskunnan toimintaa sekä näkee itsensä osana kansalaisyhteiskuntaa omat vaikuttamismahdollisuutensa ja vastuunsa tiedostaen.

Arviointia voidaan toteuttaa itse- ja vertaisarviona, keskusteluna opettajan ja oppilaan välillä tai kirjallisena palautteena. Palaute oppilaan osaamisesta annetaan vanhemmille esim. Wilmassa, vanhempain tapaamisissa sekä todistuksessa. Arvioinnin lähtökohtana on oppilaan omien vahvuuksien löytäminen.

14.4.10 Musiikki

Oppiaineen tehtävä

Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöiden toimintoissa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Musiikinopetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta. Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä.

Vuosiluokkien 3-6 musiikin opetuksessa oppilaat oppivat suhtautumaan avoimesti ja kunnioittavasti toisten kokemuksiin sekä luomaan yhteenkuuluvuuden tunnetta ryhmässään. Samalla he tottuvat jäsentämään aiempaa tietoisemmin musiikillisia kokemuksia ja ilmiöitä sekä musiikkikulttuureja. Oppilaiden ymmärrys musiikkikäsitteistä ja ilmaisukeinoista syvenee ja laajenee samalla, kun taidot laulaa, soittaa, säveltää, liikkua ja kuunnella kehittyvät. Ääniin ja musiikin ilmaisukeinoihin liittyvää luovaa ja esteettistä ajattelua edistetään luomalla tilanteita, joissa oppilaat voivat suunnitella ja toteuttaa erilaisia musiikillisia tai monitaiteellisia kokonaisuuksia. Näissä tehtävissä oppilaat käyttävät mielikuvitustaan ja kekseliäisyyttään yksin tai yhdessä muiden kanssa. Musiikillinen toiminta liittyy luontevasti eheyttävään opiskeluun koulun arjessa ja juhlassa. Oppilaiden käsitys itsestään musiikillisenä toimijoina rakentuu myönteisten oppimiskokemusten kautta.

Paikallisesti päätettävät asiat

- mitkä ovat musiikin tavoitteet ja keskeiset sisällöt vuosiluokilla 3, 4, 5 ja 6

- mitkä ovat musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyvät mahdolliset erityispiirteet vuosiluokkakokonaisuudessa 3-6.

3. luokka

Musiikin opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 3. vuosiluokalla

Oppilasta rohkaistaan osallistumaan aktiivisesti ja toimimaan rakentavasti musisoivan ryhmän jäsenenä. Oppilaan vuorovaikutustaitoja pyritään kehittämään myönteiseen suuntaan siten, että hän osaa antaa ja ottaa positiivista palautetta luokkayhteisössä.

Oppilasta ohjataan luontevaan ja monipuoliseen äänenkäyttöön. Lauluohjelmistoa laajennetaan siten, että lapsella on mahdollisuus kokeilla erilaisia äänenkäyttötapoja, improvisaatiota ja musiikillista keksimistä.

Musiikkikäsitteistöä laajennetaan opettamalla kuulemaan ja tuottamaan voiman ja tempon vaihtelua ja erottamaan musiikin sointivärejä. Soitinvalikoimaan lisätään melodiasoitimia, esimerkiksi nokkahuilu. Oppilasta kannustetaan pienimuotoisten musiikillisten tuotosten tekemiseen.

Kolmannella luokalla musiikin ohjelmistossa keskitytään suomalaisen lastenlauluperinteeseen sekä lisätään kansallista musiikintuntemusta. Musiikin avulla oppilaalle opetetaan musiikin pysyviä kulttuurisia ja kestäviä arvoja siten, että hän tiedostaa musiikkiperinteen pitkän jatkumon ja itsensä osana sitä. Samalla opetellaan arvostamaan jokaisen kansan omaa musiikkikulttuuria.

Musiikin lukutaitoa laajennetaan nuotinlukutaidon suuntaan. Oppilasta ohjataan havainnoimaan musiikin muotorakenteita.

Oppilasta autetaan ymmärtämään musiikin terapeuttinen vaikutus omaan hyvinvointiin. Musiikki voi näin toimia sekä oppilaaseen päin että hänen omana purkautumiskeinonaan. Hänelle annetaan mahdollisuus kuunnella ja tuottaa musiikkia turvallisesti.

Oppilasta ohjataan asettamaan toiminnalleen tavoitteita ja häntä rohkaistaan pitkäjänteisempään, tavoitteelliseen harjoitteluun ja oman tuotoksen arviointiin. Toteutetaan vuorovaikutteista toimintaa parin tai pienen ryhmän kanssa erilaisten musiikkitehtävien muodossa ja osana laajempia oppimiskokonaisuuksia.

Hyvän osaamisen kriteerit 3. luokalle

Oppilas

- kuuntelee keskittyneesti
- osallistuu innokkaasti yhteislauluun
- käyttää kehorytmejä ja rytmisoittimia
- innostuu musiikilliseen keksimiseen yksin ja ryhmässä.

4. luokka

Musiikin opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 4. vuosiluokalla

Ryhmämusisoinnissa harjoitellaan musiikin tekemistä ja esittämistä ryhmässä ideoiden ja luovaa ongelmanratkaisua käyttäen. Oppilasta ohjataan itsearviointiin sekä antamaan rakentavaa palautetta ryhmässä.

Oppilasta kannustetaan luontevaan ja monipuoliseen äänenkäyttöön. Oppilasta rohkaistaan kokeilemaan ja etsimään erilaisia äänenkäyttötapoja. Yksinäänisten laulujen lisäksi harjoitellaan kaanoneita ja tutustutaan alustavasti moniäänisyyteen laulamalla yhtäaikaan samasointuisia lauluja.

Musisointitilanteissa opetellaan kuuntelemaan ja tunnistamaan harmonian, muodon ja dynamiikan ominaisuuksia ja rakenteita; harjoitellaan duurin ja mollin tunnistamista sekä tutustutaan erilaisiin muotorakenteisiin. Musiikkitunneilla käytetään monipuolisesti rytm- ja melodiasoittimia. Soitinvalikoimaan lisätään esim. ukulele.

Oppilasta ohjataan suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä, esimerkiksi kuvapartituureja tai omia symboleja käyttäen. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksiin musiikin tekemisessä.

Neljännellä luokalla ohjelmistossa keskitytään suomalaiseen sekä pohjoismaiseen ja eurooppalaiseen musiikkiperinteeseen. Tunnustetaan oman ja muiden musiikkikulttuurien erilaisuus ja arvo.

Oppilasta ohjataan tunnistamaan musiikin vaikutus omaan hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta.

Oppilasta ohjataan kehittämään musiikin taitojaan harjoittelun avulla, asettamaan sopivia tavoitteita ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.

Hyvän osaamisen kriteerit musiikissa vuosiluokalla 4

Oppilas

- laulaa pääsääntöisesti melodian mukaisesti säestyksen kanssa
- hahmottaa perussykkeen
- tunnistaa tutuimmat rytm- ja melodiasoittimet
- osallistuu rohkeasti ja monipuolisesti laulamiseen ja yhteismusisointiin
- keksii itse omia pieniä sävellyksiä.

5. luokka

Musiikin opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 5. vuosiluokalla

Musisoinnissa edetään pikkuhiljaa itsenäiseen ideointiin ja tuottamiseen pienemmissä ryhmissä soveltaen aiemmin opittuja tietoja ja taitoja. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia esimerkiksi monitaiteellisissa ja oppiaineita yhdistävissä kokonaisuuksissa. Rohkaistaan asettamaan omia tavoitteita ja arvioimaan omia ja toisten tuotoksia musiikin eri osa-alueiden ja tavoitteiden valossa.

Harjoitellaan pitkäjänteistä työskentelyä.

Lauluopetuksen pohjana on luonteva ja rikas äänenkäyttö. Ohjelmistoon valitaan monipuolisesti ikäkaudelle sopivia lauluja, joiden avulla lapsi voi ilmentää omia tunnetilojaan ja omaa kokemusmaailmaansa. Samalla koetaan yhdessä laulamisen riemua. Lauletaan kaanoneita ja helppoja kaksiaänisiä lauluja.

Musiikkikäsitteitä melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka syvennetään tutustumalla kuunnellen laajasti eri soittimiin ja niiden kokoonpanoihin. Soitinvalikoimaan lisätään esim. kitara, basso ja rummut. Huolehditaan samalla musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta. Ohjataan kuuntelemaan keskittyneesti ja aktiivisesti. Toteutetaan mahdollisuuksien mukaan konserttavierailuja.

Rohkaistaan oppilasta musiikin, erityisesti rytmien, ilmaisemisessa taputtaen, askeltaen, napsuttaen ja liikkuen. Keksitään ja harjoitellaan perusrytmejä ja erilaisia sanarytmejä. Laajennetaan nuotinlukutaitoa sekä musiikillista sanastoa.

Ohjataan oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta. Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia.

Hyvän osaamisen kriteerit vuosiluokalla 5

Oppilas

- laulaa pääsääntöisesti melodian mukaisesti säestyksen kanssa
- pysyy omassa äänessään esim. kaanoneissa tai helpoissa 2-äänisissä lauluissa
- osallistuu rohkeasti yhteislauluun ja -soittoon pyrkien sovittamaan osuutensa osaksi kokonaisuutta
- käyttää monipuolisesti rytm- ja melodiasoittimia sekä tunnistaa joitakin soitin- ja kuorokokoonpanoja
- osaa hyödyntää opittuja musiikillisia merkintätapoja
- käyttää omassa musiikillisissa tuotoksissaan monipuolisesti ääntä, musiikkia, liikettä ja kuvaa.

6. luokka

Musiikin opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 6. vuosiluokalla

Musiikin opetus painottuu aiemmillä luokilla opittujen tietojen ja taitojen hyödyntämiseen erilaisissa kokoonpanoissa. Musisointi on tavoitteellista ja pitkäjänteistä. Se on myös elämyksellistä, esteettistä ja eheyttävää toimintaa. Oppilas keksii omia luovia ratkaisuja käyttäen ääntä, musiikkia, kuvaa tai muita ilmaisutapoja, ja hyödyntää ohjautusti musiikkitekniikan tarjoamia mahdollisuuksia. Oppilas arvioi omaa kehittymistään asettamiensa tavoitteiden mukaisesti ja antaa rakentavaa palautetta myös toisten toiminnasta.

Laulamisessa kiinnitetään huomiota terveeseen ja ilmeikkääseen äänenkäyttöön. Lauluvalikoimaa laajennetaan ikätason puitteissa. Tarjotaan eväitä henkilökohtaisen musiikkimaun rakentamiseen. Ohjelmistossa on moniäänisiä lauluja, rap-musiikkia ja sointu-clustereita. Tutustutaan äänialoihin sopraano, alto, tenori ja basso.

Soittamisessa syvennetään musiikkikäsitteiden osaamista sekä soveltamista. Soitinvalikoimaan lisätään kosketinsoittimia. Samalla syvennetään eri soitinryhmien tuntemusta ja tutustutaan myös eri maiden kansallisiin soittimiin. Harjoitellaan sointukompeja monipuolisesti eri soittimilla eri merkintätapoja käyttäen. Oppilasta ohjataan kehittämään omaa soittamistaan musisoivan ryhmän jäsenenä ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä ryhmässä.

Kiinnitetään huomiota kuolonhuoltoon ja ääniergonomiaan. Ohjataan käyttämään ja huoltamaan vastuullisesti laitteita ja soittimia sekä huomioimaan äänen ja musiikin voimakkuuteen liittyvät tekijät.

Oppilasta kannustetaan rakastamaan musiikkia ihmisten yhteisenä maailmankielenä sekä ohjataan näin edistämään eri kulttuurien ymmärtämistä ja ihmisten vuorovaikutusta.

Musiikin arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi arvosanaa kahdeksan (8) varten

Oppilas

- ottaa huomioon ryhmän muut jäsenet yhteismusisoinnissa
- osallistuu yhteislauluun ja -soittoon pyrkien sovittamaan osuutensa osaksi musiikillista kokonaisuutta
- liikkuu musiikin mukaan ja käyttää kehoaan musiikilliseen ilmaisuun
- kuuntelee keskittyneesti musiikkia ja esittää näkemyksiään kuulemastaan
- keksii omia ratkaisuja käyttäen ääntä, musiikkia, kuvaa tai muita ilmaisutapoja ja osaa tarvittaessa ohjautusti hyödyntää musiikkitekniikan tarjoamia mahdollisuuksia
- esittää näkemyksiä musiikilliseen toimintaan liittyvistä havainnoistaan ja kokemuksistaan
- toimii opiskelijan musiikillisten merkintöjen mukaisesti musisoinnin yhteydessä
- käyttää laitteita ja soittimia ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen liittyvät tekijät
- asettaa tavoitteen musiikillisen osaamisensa kehittämiseksi ja toimii tavoitteen mukaisesti yhteismusisoinnissa.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet musiikissa vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolinen ja joustava musiikin opiskelukokonaisuus, joissa erilaiset musiikilliset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista jokaiselle oppilaalle. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ennakkoluuloton ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita kehittämään musiikillisiä taitojaan. Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötoimijoiden tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 3-6

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, aikaisempi oppiminen ja kiinnostuksen kohteet. Niiden pohjalta tehdään mm. työtapoja, opetusvälineiden käyttöä ja ryhmätyöskentelyä koskevat ratkaisut niin, että myös oppilaita kuullaan. Ratkaisuilla luodaan oppimista edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita sekä vahvistetaan jokaisen oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteellisuutta.

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 3-6

Musiikin opetuksessa oppilaat tarvitsevat ohjaavaa ja rohkaisevaa palautetta erityisesti yhteistoiminnan ja musiikillisten taitojen harjoittelemisessa. Palaute ohjaa jokaista oppilasta hahmottamaan musiikkia ja musiikkikäsitteitä sekä kehittämään toimintaansa ryhmän jäsenenä suhteessa soivaan musiikilliseen kokonaisuuteen. Tämä palaute on jatkuvaa ja välitöntä koko musiikillisen prosessin aikana ja jälkeen sekä itse- että vertaisarviointina.

Arvioidessaan opettaja tarkkailee oppilaan osaamista suhteessa opetussuunnitelman tavoitteisiin. Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuosittodistusta varten opettaja käyttää musiikin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä seurata erityisesti oppilaan yhteismusisointitaitojen, musiikillisen ajattelun ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä.

Arviointia voidaan toteuttaa itse- ja vertaisarviona, keskusteluna opettajan ja oppilaan välillä, kirjallisena palautteena sekä erilaisina oppilaan musiikillisina näytteinä (laulu, soitto, kuuntelu, liikunta, kuva). Palaute oppilaan osaamisesta annetaan vanhemmille esim. Wilmassa, vanhempain tapaamisissa sekä todistuksessa. Arviointin lähtökohtana on oppilaan omien vahvuuksien löytäminen.

14.4.11 Kuvataide

Oppiaineen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteettien rakentumista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Oppilaiden omat kokemukset, mielikuvitus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kuvataiteen opetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Oppilaille tarjotaan tapoja arvottaa todellisuutta ja vaikuttaa siihen. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistamalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Kuvataiteen opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille vaikuttamiselle.

Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaat tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti

erilaisia välineitä, materiaaleja ja tekniikoita. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

Vuosiluokilla 3-6 oppilaat laajentavat omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin. Oppilaita kannustetaan erilaisten kuvailmaisun keinojen kokeiluun ja harjoitteluun sekä kuvallisten taitojen tavoitteelliseen kehittämiseen. Opetuksessa tarkastellaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin vaikutuksia mielipiteisiin, asenteisiin ja toimintatapoihin oppilaiden omassa elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan tutkimaan taiteilijoiden ja muun visuaalisen kulttuurin tekijöiden tavoitteita ja rooleja eri aikoina sekä erilaisissa kulttuurisissa yhteyksissä. Opetuksessa tuetaan oppilaiden yhdessä toimimisen edellytyksiä ja käytäntöjä. Kuvien tuottamisen ja tulkinnan taitoja syvennetään hyödyntämällä vastuullisesti tietoa- ja viestintäteknologiaa ja verkkoympäristöjä.

3. luokka

Kuvataiteen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 3. vuosiluokalla

Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu 3. luokalla

Oppilas harjaantuu havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria. Oppilas käsittelee omia havaintojaan ja mielikuviaan erilaisin kuvallisin keinoin. Havainnot ovat pohjana omien tunteiden ja ajatusten käsittelylle. Oppilas keskustelee havainnoistaan ja perustelee niitä.

Työskentely kehittää ajattelua, kulttuurista osaamista, vuorovaikutusta ja ilmaisua. Oppilaita ohjataan kehittämään kuvanlukutaitoa ja tarkastelemaan erilaisia viestejä.

Kuvallinen tuottaminen 3. luokalla

Piirustuksessa harjoitellaan valon ja varjon sekä erilaisten muotojen kuvaamista. Käytetään monipuolisesti erilaisia piirtimiä. Grafiikassa kokeillaan jotakin kohopainomenetelmää. Kerrataan pää- ja välivärit sekä tutustutaan vastaväripareihin. Harjoitellaan erilaisten maalaustekniikoiden ja maalauspuhjen käyttöä monipuolisesti. Muovaillaan ja muotoillaan erilaisilla materiaaleilla ja tekniikoilla. Kuvataan erilaisilla välineillä ja harjoitellaan kuvankäsittelyä. Opiskellaan kuvakerronnan perusteista kuvakoot. Tutustutaan sommittelun periaatteisiin esim. koon, suunnan ja välimatkan vaihtelu.

Välineistä ja materiaaleista huolehtiminen kehittää arjen taitoja. Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta oppimisympäristön siisteydestä ja viihtyisyydestä. Oppilasta ohjataan tuottamaan kuvallisia tekstejä erilaisissa yhteyksissä ja ympäristöissä. Tieto- ja viestintätekniikan taitoja kehitetään.

Visuaalisen kulttuurin tulkinta 3. luokalla

Oppilas tutustuu taiteilijan ammattiin ja joidenkin suomalaisten taiteilijoiden teoksiin. Tutkitaan vieraiden kulttuurien visuaalista ilmaisua ja lähiympäristön rakennusperinnettä. Oppilas tarkastelee esineiden materiaalia, muotoa ja käyttötarkoitusta. Hän opettelee havaitsemaan ja tulkitsemaan erilaisia kuvatyyppejä.

Oppilaita kannustetaan etsimään kulttuurista tietoa eri lähteistä ja kuuntelemaan muiden näkemyksiä. Tieto- ja viestintätekniikan taidoissa painotetaan kriittisyyttä ja omaa ajattelua.

Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen 3. luokalla

Keskustellaan taiteesta, ympäristöstä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista. Oppilas miettii, mikä on hänelle hyväksi ja mikä vahingoksi. Hän pohtii, miten voi suojella oman ympäristönsä viihtyisyyttä ja turvallisuutta.

Oppilasta ohjataan tarkastelemaan valintojaan oman elämän ja kestävän kehityksen kannalta. Oppilas tutustuu kestävän kuluttamisen käytäntöihin ja harjoittelee kohtuullisuutta ja säästäväisyyttä. Taiteeseen tutustuminen auttaa ymmärtämään ja arvostamaan muita ihmisiä.

Hyvän osaamisen kriteerit kuvataiteessa vuosiluokalla 3

Oppilas

- osaa ilmaista havaintojaan, ajatuksiaan ja tunteitaan erilaisin kuvallisin keinoin
- osaa hyödyntää tieto- ja viestintätekniikkaa työskentelyssään
- tunnistaa eri kulttuurien visuaalisia erityispiirteitä
- tunnistaa joitakin suomalaisten taiteilijoiden teoksia
- kokeilee rohkeasti erilaisia kuvan tekemisen tekniikoita
- on aktiivinen ja innostunut.

4. luokka

Kuvataiteen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 4. vuosiluokalla

Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu 4. luokalla

Oppilas syventää kuvallista ajatteluaan havaintojen kautta. Visuaalisen kulttuurin käsite laajenee. Taiteen tuntemus on tukena omalle kasvulle ja minäkuvan kehittymiselle. Oppilasta rohkaistetaan kriittiseen ajatteluun ja omien ajatusten ilmaisuun keskustellen.

Työskentely kehittää ajattelua, kulttuurista osaamista, vuorovaikutusta ja ilmaisua. Oppilaita ohjataan tulkitsemaan omalle ikäkaudelle ominaisia ja kasvua tukevia kuvallisia viestejä.

Kuvallinen tuottaminen 4. luokalla

Oppilas opettelee valitsemaan työhönsä tarkoituksenmukaiset välineet ja tekniikat. Piirustuksessa kuvataan erilaisia materiaaleja ja pintarakenteita. Harjoitellaan valöörien kuvaamista ja syvyysvaikutelman luomista. Grafiikassa kokeillaan jotakin syväpainomenetelmää. Väriopissa tutustutaan murrettuihin ja taitettuihin väreihin. Maalaamisessa harjoitellaan erilaisia värin sävyjä ja vaaleusasteita. Rakennellaan ja muovaillaan erilaisista materiaaleista. Syvennetään kuvaamis- ja kuvankäsittelytaitoja. Harjoitellaan kuvakulmia ja niiden merkitystä kuvakerronnassa. Tutustutaan sommittelun periaatteisiin esim. tasapaino, jännite ja symmetria.

Välineistä ja materiaaleista huolehtiminen kehittää arjen taitoja. Oppilaita ohjataan huolehtimaan itsenäisesti oppimisympäristön siisteydestä, viihtyvyydestä ja turvallisuudesta. Tieto- ja viestintätekniikassa tutkitaan, millä tavoilla kuvat vaikuttavat oppilaan omaan elämään. Tutustutaan uusiin tapoihin tehdä kuvallisia viestejä.

Visuaalisen kulttuurin tulkinta 4. luokalla

Tutustutaan eri aikojen suomalaisiin taiteilijoihin ja taideteoksiin sekä joidenkin suomalaisten arkkitehtien ja muotoilijoiden töihin. Oppilas tutustuu Pohjoismaiden visuaaliseen kulttuuriin. Oppilas miettii suhdettaan digitaaliseen kuvamaailmaan ja tarkastelee kuvia kriittisesti.

Oppilaita ohjataan tv:n vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön sekä hyvin käytöstapoihin. Oppilaat etsivät kulttuurista tietoa eri lähteistä, keskustelevat ja opettelevat arvostamaan muiden näkemyksiä.

Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen 4. luokalla

Oppilas harjoittelee ilmaisemaan kuvallisesti omia mielipiteitään ja näkemyksiään. Oppilas pohtii valintojensa seurauksia itselle ja muille. Hän tutustuu toimintatapoihin, jotka edistävät kestäviä arvoja.

Oppilasta ohjataan pohtimaan omia valintojaan oman elämän ja kestävä kehityksen kannalta. Oppilas tutustuu kestävä kuluttamisen käytäntöihin ja harjoittelee kohtuullisuutta ja säästäväisyyttä. Taiteeseen tutustuminen auttaa ymmärtämään ja arvostamaan muita ihmisiä.

Hyvän osaamisen kriteerit kuvataiteessa vuosiluokalla 4

Oppilas

- valitsee työhönsä tarkoituksen mukaisen tekniikan
- osaa ilmaista omia ideoitaan kuvia tekemällä sekä niistä keskustellen
- tiedostaa tieto- ja viestintätekniikan vastuullisen ja turvallisen käytön
- hallitsee kuvan tuottamisen prosessin (suunnittelu, toteutus ja arviointi)
- on aktiivinen ja innostunut.

5. luokka

Kuvataiteen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 5. vuosiluokalla

Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu 5.luokalla

Oppilasta ohjataan tekemään monipuolisia havaintoja ympäristöstä ja sen kuvista. Oppilas harjoittelee ilmaisemaan havaintojaan sanallisesti ja kuvallisesti sekä perustelemaan ajatuksiaan. Oppilasta ohjataan omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen.

Kuvallinen tuottaminen 5.luokalla

Oppilasta ohjataan asettamaan tavoitteita ja kehittämään kuvailmaisuun yksin ja yhteistyössä muiden kanssa. Pyritään pitkäjänteiseen ja prosessiluonteiseen työskentelyyn. Oppilas harjoittelee valitsemaan omaan ilmaisuun sopivia välineitä ja materiaaleja. Piirretään eri välineillä ja opiskellaan esim. syvyysvaikutelman luomista. Ilmaistaan tunteita värin avulla ja tutustutaan värisymboliikkaan. Vahvistetaan grafiikan keinojen tuntemusta. Muotoillaan ja rakennellaan syventäen kolmiulotteista hahmottamista ja painottaen suunnitteluprosessia. Kuvankäsittelytaitoja vahvistetaan ja opiskellaan editointia. Editoinnin yhteydessä opiskellaan montaa ja leikkauksen merkitystä.

Visuaalisen kulttuurin tulkinta 5.luokalla

Oppilas tutustuu eri aikojen eurooppalaisiin taiteilijoihin ja taideteoksiin sekä arkkitehtuuriin. Oppilas tarkastelee erilaisia kuvatyyppejä, kuvia tutkitaan esim. teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista. Elokvien rakenteesta opiskellaan esim. otos, kameran liikkeitä ja juonen kaava. Harjoitellaan tunnistamaan kuvista todellisuus ja fiktio.

Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen 5.luokalla

Keskustellaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista. Kuvia tehdessä otetaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden laajeneva elinpiiri ja erilaisten medioiden merkitys.

Hyvän osaamisen kriteerit kuvataiteessa vuosiluokalla 5

Oppilas

- osaa työskennellä pitkäjänteisesti ja prosessiluonteisesti
- osaa käyttää monipuolisia työtapoja
- on aktiivinen ja innostunut
- tunnistaa joitakin erilaisille kulttuureille ominaisia kuvailmaisuuden piirteitä.

6. luokka

Tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 6. vuosiluokalla

Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu 6.luokalla

Oppilasta ohjataan tarkentamaan havaintojaan ja käyttämään kuvataiteen peruskäsitteitä. Kannustetaan oppilasta rohkeaan ja moniaistiseen havainnointiin. Oppilas hyödyntää havaintojen tekemisessä ja ilmaisemisessa erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja esim. tekstiä tai draamaa. Oppilasta ohjataan omien ajatusten ilmaisemiseen ja perustelemiseen sekä toisten näkemysten arvostamiseen.

Havaintojen käsittely kehittää kuvanlukutaitoa. Omien tunteiden tunnistaminen ja ilmaiseminen harjaantuvat ja oppilas saa tilaisuuksia jakaa kokemuksia muiden kanssa. Oppilaita rohkaistaan luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä sekä olemaan avoimia uusille ratkaisuille. Vahvistetaan kuvittelukykyä, luovaa ajattelua, oppimisen ilo ja oivaltamista.

Kuvallinen tuottaminen 6.luokalla

Oppilas harjoittelee ilmaisemaan itseään erilaisin kuvallisin keinoin yksin ja ryhmän jäsenenä. Piirretään, maalataan, valokuvataan, jne. Väriopissa tutustutaan värisymboliikkaan ja värien viesteihin. Tutustutaan elokuvan tekemiseen, esim. kirjoitetaan synopsis, tehdään kuvakäsikirjoitus, kuvataan ja editoidaan. Kerrataan grafiikan, muotoilun ja rakentelun ilmaisukeinoja. Oppilas asettaa itselleen tavoitteita ja soveltaa kuvataiteen materiaaleja ja tekniikoita omassa ilmaisussaan.

Tieto- ja viestintätekniikan käyttö monipuolistuu, harjoitellaan tarkastelemaan mainontaa ja median vaikutuksia. Monilukutaidon kehittymistä tukevat opetuksen moniaistisuus, kokonaisvaltaisuus ja ilmiökeskeisyys.

Visuaalisen kulttuurin tulkinta 6.luokalla

Harjoitellaan sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta kuvien tulkintaan esim. tarkastelemalla uutiskuvia ja mainoskuvia. Oppilas pohtii historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuvaan. Oppilas käyttää kuvien tulkinnassa erilaisia kuvailmaisuuden tapoja esim. samaistuminen taidekuvan henkilöön tai taideteosten muuntelu. Tulkinnoista myös keskustellaan.

Oppilas saa mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä. Erilaisten kuvien tulkinta ohjaa kulttuuristen merkitysten tunnistamiseen ja arvostamiseen. Taide ohjaa asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita eri näkökulmista. Oppilaat harjaantuvat arvioimaan median vaikutuksia ja käyttämään sen mahdollisuuksia.

Esteettinen, ekologinen ja eettinen arviointi 6.luokalla

Oppilas harjoittelee ilmaisemaan näkemyksiään kulttuurissa ilmenevistä arvoista esim. tarkasteltaessa median kuvastoa. Omassa ilmaisussaan oppilas ottaa huomioon monikulttuurisuuden ja kestävä kehityksen näkökulmat.

Oppilasta ohjataan oman kulttuuri-identiteetin ja myönteisen ympäristösuhteen rakentamiseen. Pohditaan omien valintojen merkitystä itselle, lähiyhteisölle ja luonnolle. Oppilas saa valmiuksia kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen.

Hyvän osaamisen kriteerit kuvataiteessa vuosiluokalla 6

Oppilas

- osaa tehdä monipuolisia havaintoja ympäristöstä ja sen kuvista käyttämällä kuvallisia välineitä
- osaa kuvailla taiteeseen, ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin liittyviä havaintojaan ja perustella ajatuksiaan sanallisesti
- osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan hyödyntämällä kuvien rinnalla myös muita tiedon tuottamisen tapoja
- osaa soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja kuvallisessa tuottamisessaan
- osaa asettaa tavoitteita ja pyrkii kehittämään kuvailmaisuaan yksin ja ryhmän jäsenenä
- osaa käyttää erilaisia kuvallisen vaikuttamisen keinoja ilmaistessaan mielipiteitään
- osaa tarkastella sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkintaan
- osaa tulkita kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä hyödyntää tulkintojaan kuvista keskustellessaan
- osaa hyödyntää erilaisia kuvailmaisun tapoja tarkastellessaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria sekä tehdessään omia kuvia
- osaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista
- ottaa kuvailmaisussaan huomioon kulttuurien moninaisuuden ja kestäväen kehitykseen liittyviä näkökulmia.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet kuvataiteessa vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, tekniikoiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen. Opetustilanteissa luodaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri. Pedagogisilla ratkaisuilla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä tutkivaa ja tavoitteellista taideoppimista. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisun tarpeet ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Vuosiluokilla 3-6 tarkastellaan laajenevan elinpiirin ajankohtaisia ilmiöitä. Opetuksessa ohjataan taiteidenväliseen ja temaattiseen lähestymistapaan. Oppilaita kannustetaan suhtautumaan kriittisesti eri tietolähteisiin. Opetustilanteissa teknologioita ja verkkoympäristöjä hyödynnetään monipuolisesti, vastuullisesti ja turvallisesti.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kuvataiteessa vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Taideoppimisen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukee oppilaan identiteettien rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Taideoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisun rohkaiseva ilmapiiri, jossa oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea. Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvittaessa erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä. Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä voidaan hyödyntää esimerkiksi leikinomaisuutta, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia.

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 3-6

Oppimisen arviointi ja siihen perustuva palaute kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Palautteella tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Oppilasta ohjataan omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppimisen arviointi kohdistuu kaikkiin opetuksen tavoitteissa määriteltyihin taideoppimisen ulottuvuuksiin.

Antaessaan kuvataiteen sanallista arviota tai arvosanaa opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellään osaamisen taso 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää kuvataiteen valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä havainnoida oppilaan edistymistä kuvien tuottamiseen, vastaanottamiseen ja tulkitsemiseen liittyvien taitojen kehittämisessä.

Oppilas arvioi sanallisesti omia ja muiden töitä. Keskustellaan pareittain, ryhmässä tai opettajan kanssa. Arviointi voidaan antaa myös tekstinä esimerkiksi kirjeen tai ajatuskuplan muodossa. Palaute huoltajille annetaan vähintään kaksi kertaa lukuvuodessa. Arvioinnit on hyvä liittää portfolioon.

14.4.12 Käsityö

Oppiaineen tehtävä

Käsityön oppiaineen tehtävänä on ohjata oppilaita kokonaiseen käsityöprosessin hallintaan. Käsityö on monimateriaalinen oppiaine, jossa toteutetaan käsityöilmaisun, muotoiluun ja teknologiaan perustuvaa toimintaa. Tähän kuuluu tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsityöprosessin arviointi. Käsityön tekeminen on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa toimintaa ja siinä toteutetaan ennakkoluulottomasti erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä sekä valmistusmenetelmällisiä ratkaisuja. Käsityössä opetellaan ymmärtämään, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologisia sovelluksia sekä käyttämään oppittuja tietoja ja taitoja arjessa. Käsityössä kehitetään oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista. Opetuksella vahvistetaan edellytyksiä monipuoliseen työskentelyyn. Käsityön merkitys on pitkäjänteisessä ja innovatiivisessa työskentelyprosessissa sekä itsetuntoa vahvistavassa, mielihyvää tuottavassa kokemuksessa.

Opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita ja korostetaan yhteisöllistä toimintaa. Käsityössä lähtökohtana on erilaisten laaja-alaisten teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu oppiainerajat luontevasti ylittäen. Ympäriöivän materiaallisen maailman tuntemus luo perustaa kestäväälle elämäntavalle ja kehitykselle. Tähän sisältyy myös oppilaiden oma elämämpiiri, paikallinen kulttuuriperintö sekä yhteisön kulttuurinen moninaisuus. Käsityö kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osaavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisun sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria.

Vuosiluokilla 3-6 käsityön tehtävänä on tukea ja vahvistaa oppilaiden kokonaisen käsityöprosessin hallintaa. Opetus edistää käsityöhön liittyvien käsitteiden, sanaston ja symbolien oppimista ja soveltamista. Materiaalien ominaisuuksiin tutustuminen edellyttää niiden käsityöllistä työstämistä, jonka

myötä päästään kehittämään toimivia ratkaisuja. Oppilasta ohjataan tekemään valintoja työstämismenetelmien, työvälineiden, koneiden ja laitteiden välillä sekä työskentelemään niiden avulla. Käsityön kasvatustehtävänä on haastaa oppilaat tarkastelemaan ihmisten kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti oikeudenmukaisuuden, eettisyyden ja kestävän kehityksen näkökulmista.

3. luokka

Käsityön opetuksen tavoitteet ja sisällöt 3. vuosiluokalla

Oppiaineessa vahvistetaan oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen ja harjoitellaan kokonaisen käsityöprosessin hallintaa. Tutustutaan käsityöhön liittyviin käsitteisiin, sanastoon ja symboleihin. Oppilas tutustuu työstämismenetelmiin, työvälineisiin, koneisiin ja laitteisiin sekä harjoittelee niiden käyttöä turvallisesti. Oppilasta kannustetaan sisukkuuteen työn loppuun saattamisessa ja työn tulosten arvostamiseen.

Oppilas harjoittelee yhdistämään värejä, muotoja ja kuvioita. Työskentelyssä hyödynnetään oppilaan omia moniaistillisia kokemuksia omien töiden lähtökohtana. Käsityössä kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työstetään niitä tarkoituksenmukaisella tavalla. Oppilas harjoittelee laatimaan käsityöprosessille suunnitelman ja muuttaa sitä tarvittaessa sekä valmistaa käsityötuotteen suunnitelmansa pohjalta. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana käsityöprosessia. Oppilas dokumentoi suunnitelmaa sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä harjoittelee palautteen antamista ja vastaanottamista käsityöprosessin eri vaiheissa. Oppilas ilmaisee itseään käsityön avulla sekä nauttii tekemisestä ja ilmaisun ilosta.

4. luokka

Käsityön opetuksen tavoitteet ja sisällöt 4. vuosiluokalla

Oppilas harjoittelee yhdistämään erilaisia pintoja. Käsityössä kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi. Sovelletaan hankittua tietoa käsityön suunnittelussa ja toteutuksessa. Valmistetaan erilaisia tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään käsityön tekniikoita. Tutustutaan käsityön peruskäsitteistöön. Oppilas dokumentoi suunnitelmaa sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä harjoittelee palautteen antamista ja vastaanottamista käsityöprosessin eri vaiheissa. Oppilas kokee iloa käsillä tekemisestä ja arvostaa työn tulosta.

5. luokka

Käsityön opetuksen tavoitteet ja sisällöt 5. vuosiluokalla

Oppilas harjoittelee yhdistämään erilaisia pintoja. Käsityössä kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi. Sovelletaan hankittua tietoa käsityön suunnittelussa ja toteutuksessa. Valmistetaan erilaisia tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään käsityön tekniikoita. Tutustutaan käsityön peruskäsitteistöön. Oppilas dokumentoi suunnitelmaa sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä harjoittelee palautteen antamista ja vastaanottamista käsityöprosessin eri vaiheissa. Oppilas kokee iloa käsillä tekemisestä ja arvostaa työn tulosta.

6. luokka

Käsityön opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 6. vuosiluokalla

Oppilaan suunnittelun lähtökohtina ovat moniaistiset kokemukset ja elämykset sekä havainnot rakennetusta- ja luonnonympäristöstä. Oppilaita ohjataan tutustumaan kotiseudun käsityökulttuuriin ennen ja nyt sekä arvostamaan kulttuuriperintöä ja osallistumaan uuden kulttuurin luomiseen. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä. Oppilas tutustuu kulutus- ja tuotantotapojen vaikutuksiin tuotteen elinkaareissa. Oppilas harjoittelee dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti esim. käyttäen mittoja, määriä ja mittakaavoja. Työskennellessä opetellaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvalliisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Puhutaan laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin. Oppilas valmistaa omaan tai yhteiseen suunnitelmaan perustuvan tuotteen tai teoksen, jossa on otettu huomioon esteettisyys ja toimivuus. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Ohjataan oppilasta arvostamaan omaa ja muiden kokonaista käsityöprosessia.

Käsityön arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa arvosanaa kahdeksan(8) varten

Oppilas

- osaa toteuttaa kokonaisen käsityöprosessin ja tehdä dokumentointia prosessin eri vaiheista
- osaa valmistaa omaan tai yhteiseen suunnitelmaan perustuvan tuotteen tai teoksen, jossa on huomioitu esteettisyys ja toimivuus
- valitsee, yhdistää ja käyttää tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja ja valmistustekniikoita
- tuntee ja osaa käyttää käsityön käsitteistöä
- ottaa vastuuta omasta työstään ja toimii tavoitteellisesti
- osaa kuvata yksinkertaisten ja arkipäivään liittyvien laitteiden toimintaperiaatteita
- osaa käyttää asianmukaisia työvälineitä, koneita ja laitteita oikein, turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa ohjatusti käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa
- osallistuu rakentavasti oman ja toisten työn ja työskentelyn arviointiin ja vertaispalautteen antamiseen
- osaa ilmaista miten kulutus- ja tuotantotavat vaikuttavat tuotteen elinkaareen.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet käsityössä vuosiluokilla 3-6

Asianmukaiset ja turvalliset tilat, työvälineet, koneet, laitteet ja materiaalit muodostavat käsityön oppimista tukevan oppimisympäristön. Samalla ympäristö tukee käsityössä tarvittavan teknologian toimintaperiaatteiden ymmärtämistä. Tieto- ja viestintäteknikka tarjoaa mahdollisuuden käyttää erilaisia oppimateriaaleja, oppimälustoja, piirto-ohjelmia, digitaalisten kuvien muokkausta sekä piirrosten ja mallien tekemistä oman ilmaisun ja suunnittelun tukena.

Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja.

Toiminnallista oppimista tuetaan tutkivan oppimisen projekteilla oppiainerajat ylittäen ja yhteistyössä ulkopuolisten asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa. Kansalliseen ja kansainväliseen kulttuuriin ja kulttuuriperintöön tutustutaan esimerkiksi virtuaalisesti sekä museo-, näyttely- ja kirjastokäynneillä. Näyttelyihin ja yrityksiin tehtävillä opintokäynneillä tuetaan ja vahvistetaan koulussa opittua ja käyntejä hyödynnetään oppimistehtävissä. Opetustilanteissa teknologioita ja verkkoympäristöjä käytetään monipuolisesti, vastuullisesti ja turvallisesti.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityössä vuosiluokilla 3-6

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä on ottaa huomioon oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet käsityön opiskeluun ja tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien oppimisympäristöjen, työtapojen ja oppimistehtävien valinnassa. Oppilasta tuetaan kehittämään käsityöllisiä taitojaan joustavasti itselleen sopivalla tavalla ja kannustetaan nauttimaan tekemisestään. Käsityössä tuetaan oppilaiden omia ratkaisuja sekä vahvistetaan uutta luovan tiedon rakentamista ja käyttöönottoa yksin tai yhdessä muiden kanssa. Ohjaukselle ja tuelle varataan riittävästi aikaa.

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi käsityössä vuosiluokilla 3-6

Oppimisen arviointi ja siihen perustuva palaute on ohjaavaa ja kannustavaa, koko käsityöprosessia koskevaa. Eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä. Palautteen antamisessa korostetaan myönteisesti oppilaan kehittymistä ja kannustetaan osaamisen laajentamiseen ja syventämiseen. Keskeisten oppisisältöjen oppimisen ja omaksumisen rinnalla arvioidaan monipuolisesti laaja-alaisen käsityötaidon ja -tiedon kehittymistä. Arviointikeskustelussa ja muussa palautteessa osoitetaan kehittämiskohde ja ohjataan kehittämään suoritusta. Oppilaat osallistuvat arviointiin ja heille tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia. Ryhmän työskentelyä ja tuotosta voidaan esitellä ja arvioida, jolloin oppilaat oppivat esiintymistä, asioiden selkeää ja jäseneltyä esittämistä, toisten työskentelyn arvostamista ja rakentavaa palautteen antoa.

Käsityön arvioinnissa pyritään tukemaan oppilasta oman oppimisprosessinsa ymmärtämisessä ja auttamaan häntä näkemään oma edistyminen koko oppimisprosessin ajan. Arvioinnissa käytetään monipuolisia vertais- ja itsearviointitapoja. Arvioinnin tulisi olla oppilaiden osallisuutta edistävää, keskustelevaa ja vuorovaikutteisia toimintatapoja edistävää.

Käsityön sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määriteltessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää käsityön valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä havainnoida kokonaista käsityön prosessia, monimateriaalisen tekemisen tapoja, työskentelyn sujuvuutta ja tuotosten laatua sekä muissa oppiaineissa opitun soveltamista. **Nuoroarvosana laaditaan yhdessä käsityön opetuksen osallistuneiden opettajien kesken.**

14.4.13 Liikunta

Oppiaineen tehtävä

Liikunnanopetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Oppiaineessa tärkeitä ovat yksittäisiin liikuntatunteihin liittyvät positiiviset kokemukset ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen. Oppitunneilla korostuvat kehollisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhdessä tekeminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurista moninaisuutta. Opetus on turvallista, ja se perustuu eri vuodenaikojen ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti. Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestävään toimintaan ja oppimisilmapiiriin.

Liikunnassa oppilaat kasvavat liikkumaan ja liikunnan avulla. Liikkumaan kasvamisen osatekijöitä ovat oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen fyysisesti aktiivinen toiminta, motoristen perustaitojen oppiminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoittelu. Oppilaat saavat tietoa ja taitoja erilaisissa liikuntatilanteissa toimimiseen. Liikunnan avulla kasvamiseen kuuluu toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, parhaansa yrittäminen, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksen kehittyminen. Liikunta tarjoaa mahdollisuuksia iloon, keholliseen ilmaisuun, osallisuuteen, sosiaalisuuteen, rentoutumiseen, leikinomaiseen kisailuun ja ponnisteluun sekä toisten auttamiseen. Liikunnassa oppilas saa valmiuksia terveytensä edistämiseen.

"Liikutaan yhdessä toimien ja taitoja harjoitellen."

Vuosiluokilla 3-6 opetuksen pääpaino on motoristen perustaitojen vakiinnuttamisessa ja monipuolistamisessa sekä sosiaalisten taitojen vahvistamisessa. Monipuolinen ja vuorovaikutuksellinen opetus tukee taitojen oppimista, oppilaiden hyvinvointia, kasvua itsenäisyyteen ja osallisuuteen sekä luo valmiuksia liikunnalliseen elämäntapaan. Oppilaat osallistuvat kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun ja vastuulliseen toteuttamiseen.

3. luokka

Liikunnan opetuksen tavoitteet ja sisällöt 3. vuosiluokalla

Liikunnanopetuksen tavoitteita ohjaa liikunnan ilo, onnistuminen ja koettu pätevyys. Opetuksessa tuetaan motoristen perustaitojen vakiintumista. Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuteknotaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina. Näitä vahvistetaan sekä eri vuodenaikoina että erilaisissa oppimisympäristöissä tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitona monipuolisten liikuntamuotojen avulla. Liikunnan opetuksen kuuluu uinnin ja vesiliikunnan opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Oppilasta kannustetaan osallistumaan erilaisiin liikuntatapahtumiin, joissa hän saa kokeilla ja kehittää sekä fyysistä toimintakykyään että sosiaalisia ja psyykkisiä taitojaan.

Opetukseen valitaan myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita sekä tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä.

Opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjänteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Yhteisillä tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä autetaan myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä.

4. luokka

Liikunnan opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 4. vuosiluokalla

Liikunnanopetuksen tavoitteita ohjaa liikunnan ilo, onnistuminen ja koettu pätevyys. Opetuksessa jatketaan motoristen perustaitojen vakiinnuttamista. Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja

ratkaisuntekotoitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina. Näitä vahvistetaan sekä eri vuodenaikoina että erilaisissa oppimisympäristöissä tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitona monipuolisten liikuntamuotojen avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin ja vesiliikunnan opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla edistetään nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisen ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Oppilasta kannustetaan osallistumaan erilaisiin liikuntatapahtumiin, joissa hän saa kokeilla ja kehittää sekä fyysistä toimintakykyään että sosiaalisia ja psyykkisiä taitojaan.

Opetukseen valitaan myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan sosiaalisia taitoja. Tehtävissä otetaan vastuuta omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä autetaan erilaisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä.

Hyvän osaamisen kriteerit liikunnassa vuosiluokalla 4

Oppilas

- osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntatehtäviä
- tekee eri liikuntatilanteissa, kuten leikeissä ja peleissä, useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja
- osaa tasapainoilla ja liikkua erilaisissa oppimisympäristöissä
- osaa käsitellä erilaisia liikuntavälineitä erilaisissa oppimisympäristöissä
- hallitsee motorisia perustaitoja
- on alkeisuimataitoinen (osaa uida 10 metriä yhtä uintitapaa käyttäen)
- pyrkii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla
- pyrkii toimimaan eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla
- pyrkii noudattamaan reilun pelin periaatteita
- osaa yleensä työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.

5. luokka

Liikunnan opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 5. vuosiluokalla

Liikunnanopetuksen tavoitteita ohjaa liikunnan ilo, onnistuminen ja koettu pätevyys. Oppilasta ohjataan soveltamaan vakiintuneita motorisia perustaitoja. Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotoitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina. Näitä vahvistetaan sekä eri vuodenaikoina että erilaisissa oppimisympäristöissä tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitona monipuolisten liikuntamuotojen ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla kehitetään nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisen ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Oppilasta kannustetaan osallistumaan erilaisiin liikuntatapahtumiin, joissa hän saa kokeilla ja kehittää sekä fyysistä toimintakykyään että sosiaalisia ja psyykkisiä taitojaan.

Opetukseen valitaan myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan sosiaalisia taitoja. Tehtävissä otetaan vastuuta omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä. Liikunnanopetus tarjoaa oppilaalle sellaisia taitoja, tietoja ja kokemuksia, joiden pohjalta on mahdollista omaksua liikunnallinen elämäntapa. Se myös ohjaa oppilasta ymmärtämään liikunnan terveydellisen merkityksen.

Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantarjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia. Move!-mittauksen tavoitteena on auttaa ensisijaisesti oppilasta ja hänen perhettään ymmärtämään fyysisen toimintakyvyn yhteydet oppilaan terveyteen, päivittäiseen hyvinvointiin, jaksamiseen ja opiskeluun.

Hyvän osaamisen kriteerit liikunnassa vuosiluokalla 5

Oppilas

- osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntatehtäviä
- tekee eri liikuntatilanteissa, kuten leikeissä ja peleissä, useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja
- osaa tasapainoilla ja liikkua erilaisissa oppimisympäristöissä
- osaa käsitellä erilaisia liikuntavälineitä erilaisissa oppimisympäristöissä
- harjoittelee arvioimaan fyysisiä ominaisuuksiaan ja harjoittaa nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa
- on perusuimataitoinen (osaa uida 50 metriä kahta uintitapaa käyttäen)
- pyrkii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti
- osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla
- noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa pyrkivänsä vastuullisuuteen yhteisissä oppimistilanteissa
- osaa yleensä työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.

6. luokka

Liikunnan opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 6. vuosiluokalla

Liikunnanopetuksen tavoitteita ohjaa liikunnan ilo, onnistuminen ja koettu pätevyys. Syvennetään motoristen perustaitojen soveltamista. Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotoitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina. Näitä vahvistetaan sekä eri vuodenaikoina että erilaisissa oppimisympäristöissä tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitona monipuolisten liikuntamuotojen ja eri liikuntalajien avulla. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Kalajoella ja Merijärvellä tavoitellaan, että jokainen 6. luokkalainen saavuttaa erinomaisen uimataidon eli 200 metriä yhtäjaksoista uintia, josta 50 metriä selällään.

Valitaan tehtäviä, joilla vahvistetaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisen ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Oppilasta kannustetaan osallistumaan erilaisiin liikuntatapahtumiin, joissa hän saa kokeilla ja kehittää sekä fyysistä toimintakykyään että sosiaalisia ja psyykkisiä taitojaan.

Opetukseen valitaan myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita sekä tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä. Liikunnanopetus tarjoaa oppilaalle sellaisia taitoja, tietoja ja kokemuksia, joiden pohjalta on mahdollista omaksua liikunnallinen elämäntapa. Se myös ohjaa oppilasta ymmärtämään liikunnan terveydellisen merkityksen.

Opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Yhteisillä tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä autetaan myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyiden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä.

Fyysistä toimintakykyä seurataan kunnon ja liikehallinnan mittareilla. Tärkeää on, että oppilas itse oppii seuraamaan omaa fyysistä toimintakykyään.

Hyvän osaamisen kriteerit liikunnassa vuosiluokalla 6

Oppilas

- osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntatehtäviä
- tekee eri liikuntatilanteissa, kuten leikeissä ja peleissä, useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja
- osaa tasapainoilla ja liikkua erilaisissa oppimisympäristöissä
- osaa käsitellä erilaisia liikuntavälineitä erilaisissa oppimisympäristöissä
- osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja harjoittaa nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa
- on perusuimataitoinen (osaa uida 50 metriä kahta uintitapaa käyttäen ja sukeltaa 5 metriä pinnan alla)
- osaa ottaa huomioon mahdolliset vaaratilanteet liikuntatunneilla sekä pyrkii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti
- osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla
- noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa pyrkivänsä vastuullisuuteen yhteisissä oppimistilanteissa
- osaa yleensä työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet liikunnassa vuosiluokalla 3-6

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen. Liikunnan opetuksessa otetaan huomioon vuodenaikat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa. Liikuntateknologian hyödyntämisellä voidaan tukea liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamista. Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttäytymistä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 3-6

Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä. Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoinnin ja opetusviestinnän selkeys. Pätevydenkokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla palautteella. Vuosiluokilla 3-6 kiinnitetään huomiota sellaisten perustaitojen hallintaan, joilla on merkitystä yhteiseen toimintaan osallistumisessa.

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 3-6

Oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla tuetaan monipuolisella, kannustavalla ja ohjaavalla palautteella ja arvioinnilla. Ne tukevat oppilaiden myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön oppilaan oppimisesta ja työskentelystä ikätaso huomioiden.

Palautteessa ja arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset vahvuudet sekä kehittymistarpeet ja tuetaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet. Arviointi toteutetaan oppilaan toimintaa ja työskentelyä havainnoimalla. Liikunnan arviointi perustuu fyysisen-, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arvioinnin kohteina ovat oppiminen ja työskentely, joten fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Move!-mittausten tuloksia ei käytetä oppilaan arvioinnin perusteina. Oppilaita ohjataan itsearviointiin.

Liikunnan sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määriteltessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuosittodistusta varten opettaja käyttää liikunnan valtakunnallisia arviointikriteereitä.

Käytännössä liikunnan arviointi tapahtuu usein suoraan liikuntatilanteissa. Arvioinnissa korostetaan rohkaisevaa ja rakentavaa otetta. Palautteen antamisessa kiinnitetään huomio oppilaan omiin vahvuuksiin. Oppilasta ohjataan arvioimaan omaa tekemistään myös oman ryhmän jäsenenä.

Palaute koteihin annetaan Wilma-viesteinä, vanhempaintapaamisissa, sekä todistusarvosanana. Liikunnan tekeminen näkyy koulun arjessa ja juhlissa monin tavoin: oppilaat valmistavat esityksiä koulun tilaisuuksiin ja juhliin.

14.4.14 Oppilaanohjaus

Oppiaineen tehtävä

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaan, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaan koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaan kasvua ja kehitystä siten, että oppilas pystyy kehittämään opiskeluvälmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilasta tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilas oppii tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilasta kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiään ja tekemään valintansa ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulun ohjaussuunnitelmassa ([Liite 2 Oppilaanohjaussuunnitelma](#)) kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti. Oppilaiden opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä. Opettajat hyödyntävät työssään ajantasaisista tiedoista jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista.

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeuden-mukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Oppilaanohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Vuosiluokilla 3-6 oppilaanohjaus toteutuu pääasiassa eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Oppilaanohjaukseen voidaan myös varata oppitunteja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa. Oppimisympäristönä oman koulu-yhteisön ja lähiympäristön lisäksi voivat toimia lähiseudun yritykset ja muut yhteistyötahot.

Oppilaanohjauksella **tuetaan oppilaita opiskelustrategioidensa tunnistamisessa ja kehittämisessä, vahvistetaan kykyä asettaa itselle tavoitteita ja arvioida tavoitteiden saavuttamista sekä edistetään oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä**. Ohjaus auttaa oppilaita omaksumaan erilaisia opiskelussa tarvittavia oppimisen, työskentelyn, tiedon omaksumisen sekä tiedonhallinnan taitoja ja menetelmiä, tunnistamaan oppiaineiden ominaispiirteitä sekä valitsemaan kuhunkin oppiaineeseen soveltuvia opiskelumenetelmiä. Ohjauksella tuetaan sosiaalisten taitojen ja ryhmässä toimimisen taitojen kehittymistä.

Oppilaanohjauksen tuella oppilaat kehittävät elämässä tarvittavia taitoja ja vahvistavat myönteistä käsitystä itsestään oppijana. Oppilaita ohjataan tunnistamaan ja arvostamaan sekä omia että toisten vahvuuksia, kykyjä ja taitoja. Heitä tuetaan ottamaan vastuuta elämästään, opiskelustaan, valinnoistaan sekä toiminnastaan ryhmän ja lähiyhteisönsä aktiivisena jäsenenä ja toimijana. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia osallisuuteen ja vaikuttamiseen omassa koulu-yhteisössä ja lähiympäristössä, jolloin heidän käsityksensä yhteiskunnallisista vaikutusmahdollisuuksista alkaa muotoutua.

Oppilaanohjauksen kautta oppilaat tutustuvat lähiseudun ammatteihin, työpaikkoihin ja elinkeinoelämään. Mahdollisten tutustumiskäyntien ja vierailujen yhtenä tehtävänä on esitellä oppilaille työelämää, yritysmaailmaa ja erilaisia ammatteja. Niillä myös edistetään oppilaiden ammatillisen kiinnostuksen heräämistä.

Oppilaanohjaus tukee oppilaita ja huoltajia opiskeluun liittyvässä tiedonsaannissa ja valinnoissa. Heille järjestetään mahdollisuuksia henkilökohtaiseen ohjauskeskusteluun oppilaan opiskelun ja valintojen tukemiseksi sekä erilaisissa oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvissä kysymyksissä.

LUKU 15. Vuosiluokat 7-9

15.1 Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe sekä vuosiluokkien 7-9 tehtävä

Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe sekä vuosiluokkien 7-9 tehtävä

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa ([Liite 2 Oppilaanohjaussuunnitelma](#)).

Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe

Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe

Siirtyminen kuudennelta seitsemännelle luokalle edellyttää koulun tai koulujen henkilöstön suunnitelmallista yhteistyötä, opetuksen kannalta tarpeellisen tiedon siirtämistä sekä oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen tuntemista. Kodin ja koulun välisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu siirtymävaiheessa. Siirtyminen tarkoittaa oppilaille usein uuteen ryhmään sopeutumista, uusiin opettajiin ja ympäristöön tutustumista. Koulun tehtävä on huolehtia, että myös näillä vuosiluokilla työskentelytavat ja arviointikäytännöt ovat oppilaiden ikäkauteen ja edellytyksiin soveltuvia. Tärkeää on, että kotona ja koulussa huolehditaan myös oppilaiden mahdollisuudesta tuntea olonsa turvallisiksi samalla kun heitä rohkaistaan uusien asioiden kohtaamiseen. Monet tulevaisuuteen vaikuttavat valinnat tulevat ajankohtaisiksi. Oppilaiden kuunteleminen ja arvostaminen sekä heidän osallisuutensa omista asioista ja valinnoista päättämiseen on tärkeää.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen seitsemännelle luokalle siirtymistä.

Vuosiluokat 7-9: Yhteisön jäsenenä kasvaminen

Yhteisön jäsenenä kasvaminen

Vuosiluokkien 7-9 erityisenä tehtävänä on ohjata ja tukea oppilaita näiden voimakkaiden kehitysvuosien aikana, huolehtia perusopetuksen oppimäärän opiskelun loppuunsaattamisesta ja kannustaa kaikkia oppilaita opintojen jatkamiseen. Erityistä huolta pidetään siitä, että jokainen oppilas saisi mahdollisimman hyvät edellytykset perusopetuksen jälkeisille opinnoille ja osaisi pohtia ratkaisujaan realistisesti ja tietoon perustuen. Oppilaiden väliset yksilölliset kehityserot, myös poikien ja tyttöjen usein erilainen kehitysritys, alkavat näkyä aiempaa selvemmin ja vaikuttavat koulutyöhön. Oppilaita ohjataan oman kehityksensä ymmärtämiseen ja rohkaistaan itsensä hyväksymiseen sekä vastuunottoon itsestä ja omista opinnoista, kavereista ja lähiympäristöstä. Oppilaita tuetaan yhteisöllisyyteen, joka ei hyväksy minkäänlaista kiusaamista, seksuaalista häirintää, rasismia eikä muuta syrjintää. Välittämällä, yksilöllisellä kohtaamisella sekä työskentelytapojen ja oppimisympäristöjen monimuotoisuudella vahvistetaan opiskelumuotiota. Opintojen aikaisen arvioinnin ja palautteen antamisen käytännöt suunnitellaan ja toteutetaan siten, että ne ovat vuorovaikutteisia ja oppimista ohjaavia sekä kannustavat oppilaita työskentelemään tavoitteellisesti yksilöinä ja ryhmänä. Kodin ja koulun yhteistyö saa uusia muotoja ja sisältöjä. Se on edelleen kasvavan nuoren tärkeä tuki. Yhteisistä pelisäännöistä ja hyvistä käytöstavoista sopiminen oppilaiden ja huoltajien kanssa luo turvallisuutta ja edistää koulutyön onnistumista.

Vuosiluokkien 7-9 aikana oppilaat luovat perustaa aikuisidentiteetilleen, kartuttavat osaamistaan sekä suuntautuvat ja valmistautuvat perusopetuksen jälkeiseen elämään. Opetuksessa syvennetään, rikastetaan ja laajennetaan alemmilla vuosiluokilla opittua. Uusina yhteisinä oppiaineina alkavat kotitalous ja oppilaanohjaus. Fysiikan ja kemian, biologian ja maantiedon sekä terveystiedon opetus eriytyy ympäristöopista viideksi eri oppiaineeksi. Oppilaille tarjoutuu lisää valinnaisia aineita. Monialaiset oppimiskokonaisuudet ja valinnaiset aineet tarjoavat mahdollisuuksia oppilaiden kiinnostuksen kohteiden syventämiseen ja vapaa-ajalla opitun yhdistämiseen koulutyöhön. Ne luovat tilaisuuksia itsenäisyyden ja vastuullisuuden harjoitteluun esimerkiksi taiteellisissa produktioissa, tutkimushankkeissa tai yhteiskunnallisissa projekteissa.

Perusopetuksen päättäminen ja seuraavaan koulutusvaiheeseen siirtyminen

Perusopetuksen päättäminen ja seuraavaan koulutusvaiheeseen siirtyminen

Perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheessa oppilaat suuntautuvat jatko-opintoihin ja tekevät päätöksiä koulutus- ja uravalinnoistaan. Siirtyminen edellyttää suunnitelmallista ja monialaista yhteistyötä sekä vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa. Tavoitteena on antaa oppilaille mahdollisimman hyvät valmiudet edetä perusopetuksesta seuraavaan koulutusvaiheeseen sekä turvata opiskelun edellytykset ja hyvinvointi. Siirtyminen kohti uutta elämänvaihetta edellyttää nuorilta

lisääntyvää elämänhallintaa, itsenäisyyttä ja vastuullisuutta. Koulu tukee oppilaita tässä kehitysprosessissa, jolloin oppilaanohjauksen ja oppilashuollon merkitys korostuu. Oppilaat tarvitsevat runsaasti tietoa erilaisista peruskoulun jälkeisistä mahdollisuuksista sekä monipuolista ohjausta niin opinto-ohjaajalta kuin eri oppiaineiden opettajiltakin. On tärkeä varata aikaa keskustella oppilaiden kanssa heidän suunnitelmistaan ja auttaa oppilaita ymmärtämään jatko-opintojen asettamia vaatimuksia sekä tekemään realistisia valintoja.

15.2 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 7-9

Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 7-9

Laaja-alaisen osaamisen yleistavoitteet on määritelty luvussa 3. Tässä kuvataan, mitkä tavoitenäkökulmat painottuvat vuosiluokilla 7-9.

Edellytykset laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle vahvistuvat oppilaiden kasvun myötä. Toisaalta oppiaineiden välisen yhteistyön ja kouluarjen hallinnan haasteet lisääntyvät. Koulu voi parhaimmillaan tarjota yhteisön, jonka murrosiässä oleva nuori voi kokea itselleen merkitykselliseksi ja joka auttaa jäsentämään sekä omaa kehitystä että ympäröivää maailmaa. Erityisen tärkeää on luoda mahdollisuuksia itsetuntoa vahvistaviin osaamisen ja onnistumisen kokemuksiin sekä ohjata jokaista oppilasta tunnistamaan oma erityislaatunsa ja omat vahvuutensa ja näkemään realistisesti myös kehittymistarpeensa.

Näinä vuosina jatketaan kestävästä elämäntavan ja hyvinvoinnin pohjan rakentamista ja pohditaan oppilaiden kanssa kestävästä kehityksen sosiaalisia, yhteiskunnallisia ja taloudellisia sekä kulttuurisia ja ekologisia edellytyksiä. Opetukseen tuodaan esimerkkejä, käytäntöjä ja teoreettista pohdintaa siitä, miten kestävästä kehityksen eri ulottuvuudet ovat yhteydessä toisiinsa ja mitä kestävä elämäntapa käytännössä merkitsee.

Laaja-alaisen osaamisen kehittämistä tuetaan kaikissa oppiaineissa kullekin oppiaineelle luontevalla tavalla. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen yhdessä oppilaiden kanssa tähtää erityisesti laaja-alaisen osaamisen kehittämiseen ja syventämiseen.

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Koulutyössä vahvistetaan oppilaiden aktiivista roolia oppimisprosessissa ja luodaan edellytyksiä oppimista tukeville myönteisille kokemuksille ja tunteille. Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta opiskeluun liittyvien tavoitteiden asettamisesta, työn suunnittelusta ja oman työskentelyprosessin ja etenemisen arvioinnista. Heitä ohjataan tunnistamaan omat oppimis- ja opiskelustrategiansa ja kehittämään niitä tietoisesti. Oppilaat tarvitsevat keinoja tarkkaavaisuutensa ja keskittynisyytensä ylläpitämiseen sekä ohjausta teknologian ja muiden apuvälineiden hyödyntämiseen opiskelussaan.

Oppilaita kannustetaan luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä, perustelemaan ajatuksiaan ja soveltamaan koulun ulkopuolella opittuja taitoja koulutyössä. On tärkeää oppia kuuntelemaan itseä ja toisia, näkemään asioita toisten silmin sekä löytämään vaihtoehtoja ja luovia ratkaisuja. Rohkaisua tarvitaan epäselvään ja ristiriitaisen tiedon kohtaamiseen ja käsitteilyyn. Tiedon rakentumisen erilaisia tapoja tutkitaan yhdessä ja oppilaita rohkaistaan tuomaan esille omaa kokemustietoaan ja pohtimaan sen merkitystä ajattelulle. Oppilailla tulee olla mahdollisuus tehdä havaintoja ja harjaannuttaa havaintoherkyyttään, hakea monipuolisesti tietoa sekä tarkastella käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Oppilaita rohkaistaan käyttämään kuvittelukykyään uuden oivaltamiseen ja luomiseen, yhdistelemään ennakkoluulottomasti erilaisia näkökulmia sekä rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Oppilaiden omia ideoita tuetaan. Ajattelun taitoja kehitetään lisäksi luomalla monimuotoisia tilaisuuksia itsenäiseen ja yhteiseen ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä asioiden välisten vuorovaikutussuhteiden ja keskinäisten yhteyksien huomaamiseen ja siten systeemiseen ajatteluun. Eettisen ajattelun kehittämistä tuetaan pohtien oikeaa ja väärää, hyvää elämää ja hyveitä sekä eettisen toiminnan periaatteita. Taiteet syventävät eettistä ja esteettistä ajattelua herättämällä tunteita ja luomalla uusia oivalluksia.

Oppiainerajat ylittävä, kokeileva, tutkiva ja toiminnallinen työskentely oppilaita kiinnostavien ilmiöiden tarkastelemiseksi on tärkeää paitsi ajattelun taitojen myös oppimisen motivaation ja perusopetuksen jälkeisiin opintoihin liittyvien valintojen kannalta. Eri oppiaineiden tunneilla pohditaan opiskelun sekä omien ajattelu- ja työskentelytapojen merkitystä tulevaisuudelle. Oppilaita autetaan ottamaan selvää opintoihin ja työhön liittyvistä mahdollisuuksista ja uravalinnoista ja tekemään valintansa perustellusti omia taipumuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan arvostaen.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Koulutyössä tuetaan oppilaiden kulttuuri-identiteetin muodostumista ja kulttuurisesti kestävästä elämäntapaa, joka perustuu ihmisoikeuksien kunnioittamiselle. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa sekä pohtimaan, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisina hyväksyä. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan. Tutustutaan keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin ja niiden merkitykseen ja toteutumiseen maailmassa.

Oppilaita ohjataan lukemaan ympäristön kulttuurisia viestejä, tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä tunnistamaan siihen liittyviä arvoja. Mediaympäristöä analysoidaan ja sen vaikutuksia opitaan arvioimaan. Kulttuuriperintöön tutustutaan monipuolisesti ja osallistutaan sen ylläpitoon ja uusintamiseen. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä ja oppivat huomaamaan niiden merkityksen yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvoinnille. Toimimalla yhteistyössä muiden tahojen kanssa koulu tarjoaa oppilaille monenlaisia tilaisuuksia ilmaista kulttuurista osaamistaan ja vaikuttaa esimerkiksi taiteen keinoin.

Kouluyhteisössä ja sen ulkopuolella tapahtuvan vuorovaikutuksen sekä kansainväliseen yhteistyöhön liittyvien kokemusten kautta oppilaiden maailmankuva avartuu ja taito käydä dialogia kehittyy. Oppilaat harjoittelevat ilmaisemaan mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan osaamistaan monenlaisissa esiintymis-, yhteistyö- ja vuorovaikutustilanteissa. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaita rohkaistaan ilmaisemaan itseään monipuolisesti. Heitä ohjataan myös arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden, näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyöhön sisällytetään runsaasti mahdollisuuksia luovaan toimintaan. Oppilaita kannustetaan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Oppilaiden itsenäistymistä tuetaan yhteistyössä kotien kanssa. Oppilaita ohjataan ja kannustetaan ottamaan vastuuta itsestä, toisista ja arjen sujumisesta. Lisätään oppilaiden mahdollisuuksia osallistua koulutyöhön ja oppimisympäristön suunnitteluun ja toteuttamiseen. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omaa ja yhteistä hyvinvointia edistäviä ja haittaavia tekijöitä ja harjaantumaan terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistäviin toimintatapoihin. Erityistä huomiota kiinnitetään unen ja levon, tasapainoisen päivärytmin, liikunnan ja monipuolisen ravinnon sekä päihteettömyyden merkitykseen ja hyvien tapojen tärkeyteen elämässä. Sosiaalisia taitoja harjoitellaan ja tuetaan tunnetaitojen kehittymistä. Käsitellään yhdessä ristiriitaisen tunteiden ja ajatusten kohtaamista ja hallintaa. Oppilaat saavat valmiuksia suojata

yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan. He oppivat ennakoimaan ja välttämään vaaratilanteita ja toimimaan onnettomuusilanteissa tarkoituksenmukaisesti. Oppilaita ohjataan toimimaan kestävästi ja vastuullisesti myös liikenteen erilaisissa tilanteissa, erityisesti pyörällä ja mopolla liikuttaessa, sekä huolehtimaan turvavarusteiden käytöstä ja päihitteettömyydestä liikenteessä.

Eri oppiaineiden opetuksessa ja muussa koulutyössä oppilaat oppivat ymmärtämään teknologian kehitystä, monimuotoisuutta ja merkitystä omassa elämässä, kouluyhteisössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita opetetaan ymmärtämään myös teknologian toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista sekä harjoittelemaan sen vastuullista käyttöä ja teknologisten ideoiden kehittämistä ja mallintamista. Oppilaiden kanssa pohditaan teknologiaan liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tulevaisuuden mahdollisuuksia. Oppilaita ohjataan tarkastelemaan kulutustottumuksiaan kestäväen tulevaisuuden näkökulmasta, tarkastelemaan mainosviestintää analyttisesti ja toimimaan kriittisinä ja vastuullisina kuluttajina. Heitä opastetaan vahvistamaan edellytyksiään oman talouden suunnitteluun ja taloudesta huolehtimiseen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestäväen elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin elämän eri alueilla.

Monilukutaito (L4)

Monilukutaito

Oppilaita ohjataan monilukutaitoisuuden syventämiseen laajentamalla tekstien kirjoa kaikkien oppiaineiden opetuksessa. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaista tai ilmenevää tietoa. Harjoittelun painopiste on analyttisessä, kriittisessä ja kulttuurisessa lukutaidossa. Oppilaat harjaantuvat kaikkien aistialueiden ja tietämisen tapojen monipuoliseen hyödyntämiseen oppimisessa. Tiedon tuottamisen, tulkinnan ja välittämisen taitoja harjoitellaan eri oppiaineille ominaisilla tavoilla sekä oppiaineiden yhteistyönä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään monilukutaitoaan myös vaikuttamiseen ja osallistumiseen omassa elinympäristössä, mediassa ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tarjotaan runsaasti tilaisuuksia näiden taitojen yhteistoiminnalliseen harjoitteluun.

Monilukutaidon kehittämisessä siirrytään aikaisempaa enemmän eri tilanteissa ja eri yhteyksissä käytettäviin teksteihin. Oppilaiden monilukutaitoa syvennetään tutustuttamalla heidät kertoviin, kuvaaviin, ohjaaviin, kantaa ottaviin ja pohtiviin tekstilajeihin. Opetuksessa vahvistetaan kulttuurista ja katsomuksellista lukutaitoa sekä ympäristölukutaitoa. Siinä tarkastellaan ja tulkitaan myös työelämään liittyviä tekstejä. Kuluttaja- ja talousosaamista kehitetään aihepiiriä monipuolisesti käsittelevien tekstien sekä niiden käyttöyhteyksiin tutustumalla. Numeraalista lukutaitoa hyödynnetään esimerkiksi arvioitaessa gallupien luotettavuutta tai ostotarjousten edullisuutta. Oppilaita ohjataan kehittämään kuvanlukutaitoa käyttämällä erilaisia kuvatulkinna menetelmiä ja esittämisen tapoja. Medialukutaitoa syvennetään osallistumalla ja työskentelemällä eri medioiden parissa. Oppilaita kannustetaan ilmaisemaan näkemyksiään monipuolisten viestinnän ja vaikuttamisen keinojen avulla.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologian käyttö on luonteva osa oppilaan omaa ja yhteisön oppimista. Oppilaat syventävät taitojaan ja hyödyntävät opiskelussaan koulun ulkopuolella opittua. Heille muodostuu käsitys siitä, miten tieto- ja viestintäteknologiaa voi hyödyntää eri oppiaineiden opiskelussa, myöhemmissä opinnoissa ja työelämässä sekä yhteiskunnallisessa toiminnassa ja vaikuttamisessa. Oppimistehtävien yhteydessä tarkastellaan tv:n merkitystä yhteiskunnassa ja vaikutuksia kestäväen kehitykseen.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Oppilaita kannustetaan oma-aloitteiseen tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen erilaisissa oppimistehtävissä sekä eri tehtäviin sopivien työtapojen ja välineiden valintaan. Heidän käsityksensä eri laitteiden, ohjelmistojen ja palvelujen käyttö- ja toimintalogiikasta syvenee. He harjaantuvat systematisoimaan, organisoimaan ja jakamaan tiedostoja sekä valmistamaan erilaisia digitaalisia tuotoksia itsenäisesti ja yhdessä. Ohjelmointia harjoitellaan osana eri oppiaineiden opintoja. *Vastuullinen ja turvallinen toiminta:* Oppilaita ohjataan turvalliseen ja eettisesti kestäväen tieto- ja viestintäteknologian käyttöön. He oppivat, miten suojaudutaan mahdollisilta tietoturvariskeiltä ja vältytään tiedon häviämiseltä. Vastuulliseen toimintaan ohjataan pohtimalla, mitä esimerkiksi käsitteet tietosuojaja ja tekijänoikeus tarkoittavat, ja mitä seurauksia vastuuttomasta ja lainvastaisesta toiminnasta voi olla. Oppilaita opastetaan terveellisten ja ergonomisten työtapojen omaksumiseen. *Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely:* Oppilaita ohjataan monipuoliseen tiedon hankintaan ja tuottamiseen sekä tietolähteiden monipuoliseen käyttöön tutkivan ja luovan työskentelyn pohjana. Samalla harjoitellaan lähdekriittisyyttä ja opitaan arvioimaan omaa ja muiden - myös erilaisten hakupalveluiden ja tietokantojen - tapaa toimia ja tuottaa tietoa. *Vuorovaikutus ja verkostoituminen:* Opetuksessa käytetään yhteisöllisiä palveluita ja koetaan yhteistyön ja vuorovaikutuksen merkitys oppimiselle, tutkivalle työskentelylle ja uuden luomiselle. Oppilaita opastetaan käyttämään erilaisia viestintäkanavia ja -tyylejä tarkoituksenmukaisesti. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa ja opitaan hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Työelämätaidot ja yrittäjyys

Opetuksessa edistetään oppilaiden kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan sekä vahvistetaan siihen liittyvää tietopohjaa. Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Huolehditaan siitä, että viimeistään tässä vaiheessa oppilaat saavat kokemuksia työelämästä ja yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan myös työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja ja huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Koulutyöhön sisältyy toimintamuotoja, joissa tarjoutuu tilaisuus oppia tuntemaan erilaisia ammatteja ja työaloja sekä yritystoimintaa. Tällaisia ovat mm. työelämään tutustumisjaksot, koulussa vieraillevien henkilöiden kanssa käytävät keskustelut, vierailut yrityksissä ja erilaisissa organisaatioissa sekä harjoitusyritystoiminta ja vapaaehtoistyö.

Koulussa harjoitellaan projektityöskentelyä ja verkostoitumista omassa yhteisössä, lähialueella ja Suomessa sekä mahdollisuuksien mukaan myös kansainvälisesti. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa opitaan suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja, tekemään johtopäätöksiä ja löytämään uusia ratkaisuja olosuhteiden muuttuessa. Samalla opitaan tarttumaan tehtäviin aloitteellisesti, ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia, arvioimaan ja ottamaan hallittuja riskejä, kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä sekä viemään työ sisukkaasti loppuun. Näin oppilaat saavat tilaisuuksia oppia oman kokemuksensa kautta työn, yrittäjämäisen toimintatavan sekä yrittäjyyden merkityksen yhteisössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita opastetaan ottamaan selvää opintoihin ja työhön liittyvistä mahdollisuuksista ja uravaihtoista. Heitä rohkaistaan tunnistamaan ja kehittämään omia taipumuksiaan, vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan sekä tekemään opintoihin ja työhön liittyvät valintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestäväen tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestäväen tulevaisuuden rakentaminen

Opetuksessa vahvistetaan ja syvennetään oppilaiden kiinnostusta yhteisiä ja yhteiskunnallisia asioita kohtaan ja harjoitellaan toimintaa demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä. Omassa luokkayhteisössä ja eri opiskeluryhmissä, oppilaskunnassa sekä koulu-yhteisössä tapahtuva monimuotoinen osallistuminen ja siitä saatavat kuulluksi ja arvostetuksi tuleminen kokemukset auttavat näkemään vaikuttamisen mahdollisuuksia ja oppimaan vaikuttamisen tapoja. Oppilaat saavat tietoa ja kokemuksia yhteiskuntaa rakentavan osallistumisen keinoista ja muodoista kuten tukioppilastoiminnasta, ympäristötoiminnasta ja vapaaehtoistyöstä tai median, taide-elämän,

julkisen sektorin, kansalaisjärjestöjen ja poliittisten puolueiden kautta vaikuttamisesta. Kokemukset tukevat oppilaiden itsetuntoa, oma-aloitteisuutta ja rohkaistumista vastuulliseen toimintaan. Osallistamalla oppilaat voivat harjaantua ilmaisemaan näkemyksensä rakentavasti, etsimään ratkaisuja yhteistyössä toisten kanssa sekä pohdimaan erilaisten toimintatapojen oikeutusta eri näkökulmista. Toiminnassa opitaan neuvottelemista, sovittelmista ja ristiriitojen ratkaisemista. Ympäristön ja toisten ihmisten hyväksi tehdyt konkreettiset teot ja yhteistyöprojektit laajentavat vastuun piiriä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkitys itselle sekä lähiyhteisölle, yhteiskunnalle ja luonnolle. Yhdessä pohditaan menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä ja erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävästä hyvinvoinnista edistäviksi. Perusopetuksen aikana muodostuu näkemys siitä, miksi opiskelu ja osallistuminen ovat tärkeitä, mitä kestävä elämäntapa merkitsee ja miten koulussa hankittua osaamista voi käyttää kestävä tulevaisuuden rakentamisessa.

15.4 Oppiaineet vuosiluokilla 7-9

Äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärien ja toisen kotimaisen kielen opiskelu

Äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärien ja toisen kotimaisen kielen opiskelu

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineeseen on näissä opetussuunnitelman perusteissa määritelty kaksitoista eri oppimäärää, jotka ovat seuraavat: suomen kieli ja kirjallisuus, ruotsin kieli ja kirjallisuus, saamen kieli ja kirjallisuus, romanikieli ja kirjallisuus, viittomakieli ja kirjallisuus, muu oppilaan äidinkieli, suomi ja ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus, suomi ja ruotsi saamenkielille sekä suomi ja ruotsi viittomakielille. Muuna oppilaan äidinkielenä on mahdollista opettaa opetuksen järjestäjän tarjoamana ja huoltajan valitsemana jotakin edellä mainitsematonta äidinkieltä koko äidinkielen ja kirjallisuuden tuntimäärällä tai valtioneuvoston asetuksen 422/2012 8 §:n mukaisesti järjestettynä. Lisäksi erillisrahoitettuna voidaan tarjota oppilaan omaa äidinkieltä. Toisessa kotimaisessa kielessä on ruotsin ja suomen kielessä määritelty A- ja B-oppimäärät sekä kaksikielille oppilaille tarkoitetut äidinkielenomaiset oppimäärät.

Oppilas opiskelee äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa ja toisessa kotimaisessa kielessä seuraavassa taulukossa mainittuja oppimääriä sen mukaan kuin opetuksen järjestäjä tarjoaa ja oppilaan huoltaja valitsee. Taulukossa oppilaan äidinkielellä tarkoitetaan koulun opetuskieltä (suomi, ruotsi ja saame) tai muuta huoltajan ilmoittamaa kieltä.

Oppilaan äidinkieli	Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärä	Toinen kotimainen kieli	
		yhteinen	valinnainen
suomi	suomen kieli ja kirjallisuus	ruotsi	-
ruotsi	ruotsin kieli ja kirjallisuus	suomi	-
saame	saamen kieli ja kirjallisuus sekä suomi tai ruotsi saamenkielille	-	suomi tai ruotsi
saame	suomen tai ruotsin kieli ja kirjallisuus sekä saamen kieli ja kirjallisuus	ruotsi tai suomi	
romani	suomen tai ruotsin kieli ja kirjallisuus sekä romanikieli ja kirjallisuus	ruotsi tai suomi	-
viittomakieli	viittomakieli ja kirjallisuus sekä suomi tai ruotsi viittomakielille	-	ruotsi tai suomi
muu äidinkieli	muu äidinkieli koko äidinkielen ja kirjallisuuden tuntimäärällä tai VA 422/2012 8 §:n mukaisesti järjestettynä sekä suomi tai ruotsi toisena kielenä	-	ruotsi tai suomi

15.4.1 Äidinkieli ja kirjallisuus

Oppiaineen tehtävät

Tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat kaikkia äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääriä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstintaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoisiksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Oppilaiden arjen kieli- ja tekstintaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden ja kotien kanssa oppilaiden kielikasvatuksesta ja auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä monikulttuurisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen. Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Ikäkaudelle ja kielitaidolle soveltuva kirjallisuus vahvistaa luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä ja laajentaa oppilaiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus yhdistää oppilaan kulttuuriinsa ja avartaa käsitystä muista kulttuureista.

Oppilaita rohkaistaan rakentamaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta oppilaita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen opetuksessa painottuvat tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen rakenteita opiskellaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Opetuksessa edetään portaittain oppilaiden kehitysvaiheen mukaan.

Opetus tutustuttaa moniin kulttuurisäilöihin, joista keskeisiä ovat sanataide, media, draama, teatteritaide sekä puhe- ja viestintäkulttuurit. Sanataiteeseen kuuluu kaunokirjallisten tekstien kirjoittaminen ja tulkitseminen. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostaminen, elämysten saaminen ja jakaminen, kulttuurintuntemuksen syventäminen, eettisen kasvun tukeminen sekä oppilaiden kielen ja mielikuvituksen rikastaminen. Draama vahvistaa oppiaineen toiminnallista, kokemuksellista, elämyksellistä ja esteettistä luonnetta. Mediakasvatus tähtää mediasäilöjen tulkitsemiseen ja tuottamiseen ja niiden ymmärtämiseen kulttuurisena ilmiönä. Puhe- ja viestintäkulttuurien opetus vahvistaa vuorovaikutus- ja viestintätaitoja.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys oppilaille ja osallisuuden kokemukset. Oppilaiden kiinnostusta vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon oppilaiden tekstimaailma ja kokemukset sekä laajentamalla niitä. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon oppilaiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo ja tuetaan niin edistyneitä kuin oppimisvaikeuksien kanssa ponnistelevia. Äidinkielen eri oppimäärät tekevät yhteistyötä.

Vuosiluokilla 7–9 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on edistää oppilaiden kielellisiä ja kulttuurisia taitoja monimuotoisissa viestintäympäristöissä. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja monimediasisissa ympäristöissä niin, että he hahmottavat oman viestijäkuvansa ja pystyvät osaltaan vaikuttamaan myönteiseen viestintäilmapiiriin. Opetuksen tehtävänä on rohkaista oppilaita oma-aloitteisiksi ja osallistuviksi kansalaisiksi, jotka osaavat perustella näkemyksiään ja vaikuttaa omaan elämäänsä ja ympäröivään yhteiskuntaan eri viestintävälineitä hyödyntäen. Tekstien valikoima laajenee yhteiskunnallisten sekä opiskelu- ja työelämässä tarvittavien tekstien suuntaan. Oppilaita ohjataan puhutun ja kirjoitetun kielen normien hallintaan ja taitoon käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä. Kirjallisuuden analyysin ja tulkinnan taitoja syvennetään. Oppilaita ohjataan kirjallisuuden lukemiseen, oman lukuharrastuksen syventämiseen ja lukuelämysten hankkimiseen.

Koulujen omat suunnitelmat

Mahdolliset koulukohtaiset täydennykset kirjataan koulukohtaiseen toimintasuunnitelmaan.

Tähän linkki koulun toimintasuunnitelmaan vastaavaan kohtaan.

Kunnan OPS-sisältö

Koulutuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- mitkä ovat oppiaineen tavoitteet ja keskeiset sisällöt vuosiluokilla 7, 8 ja 9

- mitkä ovat kunkin oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyvät mahdolliset erityispiirteet vuosiluokilla 7-9

Kielikasvatus

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielen ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoaan rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokalla 7-9

Tavoitteena on rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä edistävä oppimisympäristö, joka tarjoaa runsaasti kielellisiä virikkeitä sekä mahdollisuuksia etsiä, käyttää ja tuottaa tietoa laajoistakin tekstikonaisuuksista myös monimediaisissa ympäristöissä. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että luetun ymmärtämisen strategioiden hallinta vahvistuu ja tekstien tuottamisen prosessit sujuvoituvat. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opetusta ehytetään prosessi- ja projektityöskentelyn avulla ja valitaan työtavat niin, että oppiaineen sisältöalueet integroituvat luontevasti toisiinsa. Draamaa integroidaan eri sisältöalueiden, erityisesti kirjallisuuden, ja muiden oppiaineiden opetukseen. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus integroituu luontevasti esimerkiksi vieraiden kielten, historian, maantiedon ja kuvataiteen opetukseen. Jokaisen oppilaan viestijäkuvaa vahvistetaan vuorovaikutusharjoituksin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista auttamalla häntä löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelustrategioita sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Oppilaita ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omalle lukutaidolle ja -tavalle soveltuvia tekstejä monimuotoisten tekstien joukosta ja kannustetaan kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen. Oppilaita ohjataan myös turvalliseen ja vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen. Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja palautetta. Oppilaat saavat ohjausta ja tukea mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kielentämisessä. Myös kielellisesti lahjakkaita tuetaan esimerkiksi lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 oppilaan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee oppilaiden motivaation rakentamista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumista suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Vuosiluokilla 7–9 opetuksen kaikki neljä tavoitealuetta ovat oppilaiden oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa kielenkäyttö- ja tekstianalyysitilanteissa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointiin lisäksi harjoitellaan vertaisarviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päätyttyä saavuttanut oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso asianomaisen oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyy kumulatiivisesti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Oppilaan oppimisen arvioinnin dokumentointitavat ovat esimerkiksi seuraavat: formatiiviset ja summatiiviset kirjalliset kokeet, oppilaan omat fiktiiviset tekstit ja tietotekstit, esitelmät, puheet, väittelyt ja tekstitaitokokeet. Lukuvuoden aikana luettujen kokonaisteosten ymmärtämistä arvioidaan esimerkiksi kirjallisten testien tai lukupäiväkirjojen avulla. Ryhmätöiden ja esiintymistaidon arvioinnissa otetaan huomioon sekä itse- että vertaisarviointi. Kokeita voidaan tehdä myös sähköisessä muodossa.

Huoltajat saavat tietoa oppilaan arvioinnista sähköisesti ja tarvittaessa arviointikeskusteluissa. Lukuvuoden aikana arvioidaan vähintään kaksi oppilaan omaa tekstiä. Lisäksi arvioidaan vähintään yksi summatiivinen koe, yksi ryhmä- tai yksilöesiintyminen ja yksi luettuun kokonaisteokseen liittyvä testi.

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärät

Suomen kieli ja kirjallisuus

Suomen kieli ja kirjallisuus

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet, ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat myös suomenkieli ja kirjallisuus -oppimäärää.

Oppimäärän erityinen tehtävä

Oppimäärän erityinen tehtävä

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat myös suomenkieli ja kirjallisuus -oppimäärää.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on kehittää oppilaiden suomen kielen, moniluku- sekä vuorovaikutustaitoja ja tutustuttaa kirjallisuuteen ja kulttuuriin. Opetus tukee oppilaiden monilukutaidon, kielitietoisuuden ja kielellisen identiteetin rakentumista. Opetuksessa ohjataan oppilaita ymmärtämään suomen kielen, kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkitystä ja asemaa monikulttuurisessa ja monikielisessä yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan huomaamaan koulun ulkopuolella opitun kieli-, media- ja kulttuuritiedon merkitys suomen kielen oppimisen tukena.

Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielten asema kansalliskielinä ja suomen asema enemmistökielenä ja pääasiallisena opetuksen kielenä. Suomen kieli on paitsi opetuksen kohde myös väline muiden oppiaineiden opiskelussa, ja opetuksessa vahvistuvat keskeiset oppimaan oppimisen ja ajattelun taidot. Tehdään yhteistyötä suomen toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärien kanssa.

Vuosiluokilla 7–9 erityisenä tehtävänä on monipuolistaa oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan. Opetuksessa ohjataan tilanteeseen sopivaan kielenkäyttöön, ilmaisuun ja viestintään eri ympäristöissä. Jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavat kielelliset ja vuorovaikutusvalmiudet otetaan huomioon. Kirjallisuudenopetuksessa kannustetaan elämykselliseen ja monipuoliseen lukemiseen.

7. luokka

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 7. vuosiluokalla

Vuorovaikutustilanteissa toimimisessa tavoitteena on ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä. Oppilasta kannustetaan monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan. Oppilaan itseilmaisua ohjataan siten, että hän laajentaa taitojaan erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa.

Tekstin tulkitsemisen tavoitteena on ohjata oppilasta kehittämään erilaisia lukemisstrategioita ja metakognitiivisia taitoja, joilla laajennetaan erilaisten tekstien ymmärtämistä, tulkintaa ja analysointia. Oppilasta ohjataan monipuolisesti valitsemaan, käyttämään, tulkitsemaan ja arvioimaan erilaisia tekstejä sekä kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa. Oppilasta harjaannutetaan tekemään teksteistä havaintoja ja tulkitsemaan niitä sekä vakiinnutetaan ja laajennetaan hänen sana- ja käsitevarastoaan.

Tekstien tuottamisen tavoitteena on rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana. Oppilaalle tarjotaan tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia ja ohjaavia tekstejä, myös monimediaisessa ympäristössä, ja autetaan oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja. Oppilasta ohjataan vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja ja tarjotaan oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa. Lisäksi häntä rohkaistetaan antamaan palautetta ja vastaanottamaan sitä sekä arvioimaan itseään tekstin tuottajana. Oppilasta ohjataan edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa. Oppilasta opastetaan toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtämisessä tavoitteena on ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä sekä auttaa häntä tunnistamaan kielen rakenteita ja eri registreitä. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen.

Vuorovaikutustilanteissa toimimista harjoitellaan ja vahvistetaan niin koulussa kuin jalkautamalla koulun ulkopuolelle. Samalla havainnoidaan omaa ja muiden viestintää ja sen synnyttämiä vaikutelmia ja merkityksiä. Lisäksi harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen ideointia ja toteutusta. Lisäksi havainnoidaan viestintätilanteille tyypillisiä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä.

Tekstin tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan, kuten esimerkiksi kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Tekstin ymmärtämisen strategioita syvennetään ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Lisäksi eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.

Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan kielellisinä ja visuaalisina tuotoksina, kuten esimerkiksi sarjakuvina. Tekstien tuottamista harjoitellaan vaihteittain etenemällä. Palautteen antaminen ja vastaanottaminen ovat olennainen osa tekstin tuottamisen eri vaiheiden harjoittelemista. Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja pohtiville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä sekä hyödynnetään tätä tietoa tuotettaessa omia tekstejä. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, kuten esimerkiksi tekstilajeja. Laajennetaan ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita, kuten esimerkiksi erilaisia kappalerakenteita sekä pää- ja sivulauseita. Tarkastellaan erilaisia ajan ilmaisutapoja sekä harjoitellaan niiden käyttöä omilla teksteillä. Harjoitellaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkaamisessa. Vahvistetaan opiskelustrategioita tekstin tuottamisen suhteen muistiinpanoja tekemällä ja perehtymällä lähteiden käyttöön.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtämistä pyritään laajentamaan tutkimalla tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä sekä käyttämällä käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella. Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin, kuten esimerkiksi puhe-kulttuuriin. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse. Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin ja joihinkin alalajeihin. Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja ja nykykirjallisuutta sekä tutustutaan tietokirjallisuuteen. Kannustetaan käyttämään monipuolisesti ja aktiivisesti kirjaston palveluita.

Hyvän osaamisen kriteerit äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokalla 7

Oppilas

- osaa toimia tavoitteellisesti erilaisissa viestintäympäristöissä
- osoittaa ymmärtävänsä muiden puheenvuoroja ja osaa tarkkailla oman viestintänsä vaikutuksia muihin
- osaa tehdä yhteistyötä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- osaa ilmaista itseään tavoitteen ja tilanteen mukaisesti
- osaa esittää valmistellun puhe-esityksen, ottaa yleisön huomioon ja käyttää joitakin havainnollistamisen keinoja
- tunnistaa eri tekstilajeja
- osaa ohjatusti tuottaa kertovia, kuvaavia ja pohtivia tekstejä
- osaa antaa ja vastaanottaa palautetta teksteistä
- tuntee kirjoitettujen tekstien perusrakenteita ja kirjoitetun yleiskielen piirteitä sekä osaa hyödyntää tietoa tekstejä kirjoittaessaan ja muokatessaan
- kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen
- osaa käyttää omilla teksteissään muualta hankittua tietoa
- osaa kuvata omia kulttuurikokemuksiaan
- tuntee kirjallisuuden pääajattajat ja on lukenut sovitut kirjat
- löytää itsenäisesti itselleen sopivaa luettavaa, kuunneltavaa ja katseltavaa
- lukee kirjoja ja osaa jakaa lukukokemuksiaan
- tunnistaa kielen rakenteita ja eri rekistereitä.

8. luokka

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 8. vuosiluokalla

Lukuvuoden aikana vahvistetaan oppilaan taitoja toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä. Oppilasta kannustetaan monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan sekä perustelemaan näkemyksiään ja viestinnällisiä valintojaan. Oppilaalle tarjotaan keinoja ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa sekä draamaharjoituksissa. Lisäksi oppilasta kannustetaan monipuolistamaan ja havainnoimaan omaa viestintäänsä myös monimediaisissa viestintäympäristöissä.

Tavoitteena on ohjata oppilasta kehittämään tekstin ymmärtämiseen, tulkintaan ja analysoimiseen tarvittavia menetelmiä ja metakognitiivisia taitoja. Oppilasta ohjataan tulkitsemaan erilaisia tekstejä ja käyttämään niihin liittyviä käsitteitä. Oppilasta kannustetaan laajentamaan lukukokemuksiaan erilaisiin fiktiivisiin teksteihin ja tekstilajityyppeihin ja syventämään ymmärrystä fiktion keinoista. Oppilaalle tarjotaan monipuolisia luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksia sekä erilaisia tekstien jakamisen keinoja.

Tavoitteena on antaa oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa erityisesti kanta-aottavia ja pohtivia tekstejä myös monimediaisissa ympäristöissä. Oppilaalle tarjotaan tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa. Lisäksi häntä rohkaistaan vahvistamaan taitojaan antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään kirjoittajana. Oppilaalle annetaan tietoa kirjoitetun kielen konventioista, jotta hän voisi syventää ymmärrystään kirjoittamisesta viestintämuotona ja hänen yleiskielen hallintansa vahvistuiksi.

Oppilasta ohjataan tunnistamaan tyyli- ja sävy- sekä ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia. Oppilasta kannustetaan tutustumaan kirjallisuuden eri lajeihin sekä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään.

Vuorovaikutustilanteissa toimimista vahvistetaan sekä havainnoidaan viestinnästä syntyviä taitoja ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelut- ja ongelmatilanteissa. Käytetään erilaisia draaman toimintamuotoja.

Tekstien tulkitsemisen taitoja harjoitellaan tutustumalla pohtiviin ja kanta-aottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostuttelun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen ja perustelukeinoihin. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Arvioidaan erilaisten tietolähteiden luotettavuutta.

Tuotetaan erilaisia fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä sekä perehdytään tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Pohtiville ja kanta-aottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä hyödynnetään omia tekstejä tuottaessa. Harjoitellaan erilaisten tekstilajien tuottamista. Hyödynnetään oppilaan tietoa lauseenjäsenistä ja lausekkeista sekä suhtautumisen ilmaisutavoista omilla teksteissä. Harjoitellaan referointia ja tiivistämistä.

Tehdään havaintoja kielen eri rekistereistä ja tyyli- ja sävy- sekä kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn. Tutkitaan, miten eri kielet ovat vaikuttaneet nimistöön. Kulttuurinlajeista tutustutaan erityisesti elokuvaan ja mediakulttuurin eri muotoihin. Tutustutaan kirjallisuuden eri tyylivirtauksiin, klassikkoteoksiin, nykykirjallisuuteen ja tietokirjallisuuteen.

Hyvän osaamisen kriteerit äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokalla 8

Oppilas

- osaa ilmaista mielipiteensä ja perustella sen uskottavasti
- osaa ottaa toisten näkemykset huomioon ja tehdä yhteistyötä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- osaa pitää valmistellun puhe-esityksen, havainnollistaa sitä ja ottaa esittäessään huomioon yleisönsä
- osaa arvioida omia vuorovaikutustaitojaan palautteen pohjalta
- osaa arvioida omaa lukutaitojaan ja nimetä kehittämiskohteita
- osaa käyttää ja tulkita ohjatusti erityyppisiä, monimuotoisia ja myös itselleen uudenlaisia tekstejä
- osaa tarkastella tekstejä kriittisesti, tunnistaa tekstilajeja ja kuvailla joitakin pohtivien, kanta-aottavien ja ohjaavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä
- ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoituksiperiä
- osaa nimetä tiedonhauksen keskeiset vaiheet ja tietää, mistä ja miten tietoa voidaan hakea
- osaa tulkita fiktiivisiä tekstejä, käyttää keskeisimpiä käsitteitä ja osaa liittää tekstit kontekstiin
- tuottaa ohjatusti myös itselleen uudenlaisia tekstejä sekä kokeilee erilaisia tapoja ja keinoja tuottaa tekstejä ja ilmaista näkemyksiään
- osaa ohjatusti tuottaa ohjaavia, pohtivia ja erityisesti kanta-aottavia tekstejä sekä käyttää niille tyypillisiä ilmaisutapoja
- osaa nimetä tekstien tuottamisen prosessin vaiheita
- osaa arvioida omia tekstintuottamisen taitojaan ja nimetä niiden kehittämiskohteita
- osaa pohtia tekstien merkityksiä ja kuvata eri rekisterien ja tyylien välisiä eroja.

9. luokka

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja päättöarvioinnin hyvän osaamisen kriteerit 9. vuosiluokalla

Lukuvuoden aikana syvennetään oppilaan taitoja toimia erilaisissa viestintäympäristöissä. Tavoitteena on myös vahvistaa oppilaan taitoja ilmaista itseään erilaisissa viestintätilanteissa. Oppilas syventää omaa viestijäkuvaansa monimediaisissa viestintäympäristöissä.

Tekstien tulkitsemisessa syvennetään oppilaan metakognitiivisia taitoja. Oppilasta harjaannutetaan tekemään tarkkoja havaintoja teksteistä sekä analysoimaan ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilasta ohjataan vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan. Oppilasta kannustetaan arvioimaan hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tavoitteena on harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja. Samalla pyritään monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä ohjataan tekijänoikeuksien kunnioittamiseen.

Oppilasta kannustetaan avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään sekä tutustetaan häntä erityisesti kotimaisen kirjallisuuden historiaan ja nykytilaan. Oppilasta ohjataan tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen sekä suomen kielen taustaan ja piirteisiin. Oppilasta autetaan pohtimaan äidinkielen merkitystä ja tiedostamaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään. Oppilasta innostetaan aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi.

Oppilaan kirjallisia ja puheviestinnällisiä taitoja syvennetään esimerkiksi laajahkon tiedonhankintaa vaativan työn valmistamisen ja esittämisen avulla. Oppilaan taitoja ja viestijäkuva vahvistetaan mediaviestien kirjoittamisen sekä puhe- ja draamaharjoitusten avulla.

Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään edelleen tarkastelemalla kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä sekä tuottamalla tekstejä toisia tekstejä hyödyntäen. Vahvistetaan oppilaan kykyä tulkita tekstejä retorisiin keinoihin perehtymällä. Tutustutaan myös kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä sekä esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Syvennetään oppilaan käsitystä kielen kuvallisuudesta, symboliikasta sekä fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemuksesta.

Tuotetaan lähinnä ei-fiktiivisiä tekstejä, myös audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja niiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Syvennetään tiiviin yleiskielisen asiatekstin tuottamisen taitoja lauseenvastikkeiden käyttöön perehtymällä ja tutkimalla sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä. Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan niitä omia tekstejä tuottaessa esimerkiksi tarkkaa lähdeviittausta käyttäen ja lähdediedot mainiten.

Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaissuhteisiin, suomen sukukieliin, suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteisiin. Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa myös sanastotasolla. Syvennetään käsitystä kulttuurista kansanperinteeseen ja teatterin konventioihin tutustumalla. Perehdytään suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin ja klassikoihin sekä tärkeimpiin niiden taustalla vaikuttaneisiin aate- ja tyyliuuntauksiin.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Oppilas:

- osaa toimia tavoitteen mukaisesti erilaisissa viestintäympäristöissä ja -tilanteissa, osoittaa ymmärtävänsä muiden puheenvuoroja ja osaa tarkkailla oman viestintänsä vaikutuksia muihin
- osaa ilmaista mielipiteensä ja perustella sen uskottavasti
- ottaa toisten näkemykset huomioon ja tekee yhteistyötä heidän kanssaan vuorovaikutustilanteissa
- osaa ilmaista itseään ja käyttää tavoitteen ja tilanteen mukaisesti kokonaisilmaisun keinoja
- osaa esittää sekä spontaanin että valmistellun puheenvuoron tai puhe-esityksen ja ottaa esittäessään huomioon yleisönsä ja käyttää joitakin havainnollistamisen keinoja
- osaa arvioida omia vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta ja nimetä kehittämiskohteita
- osaa käyttää tekstinymmärtämisen strategioita itsenäisesti
- osaa arvioida omaa lukutaitoaan ja nimetä kehittämiskohteita
- osaa käyttää ja tulkita ohjatusti erityyppisiä, monimuotoisia ja myös itselleen uudenlaisia tekstejä
- osaa tarkastella tekstejä kriittisesti, tunnistaa tekstilajeja ja osaa kuvailla joitakin pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä käyttäen tarkoituksenmukaisia käsitteitä
- ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoitusperiä
- osaa nimetä tiedonhaun keskeiset vaiheet ja tietää, mistä ja miten tietoa voidaan hakea
- osaa arvioida tietojen käytettävyyttä ja lähteiden luotettavuutta
- osaa tulkita fiktiivisiä tekstejä, käyttää keskeisimpiä käsitteitä puhuessaan teksteistä ja osaa liittää tekstit johonkin kontekstiin
- löytää itsenäisesti tilanteeseen sopivaa luettavaa, kuunneltavaa ja katseltavaa
- lukee useita kirjoja ja osaa jakaa lukukokemuksiaan
- tuottaa ohjatusti myös itselleen uudenlaisia tekstejä, kokeilee erilaisia tapoja ja keinoja tuottaa tekstiä ja ilmaista näkemyksiään
- osaa kuvailla itseään tekstien tuottajana
- osaa ohjatusti tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä ja käyttää niille tyypillisiä ilmaisutapoja
- osaa nimetä tekstien tuottamisen prosessin vaiheita ja osaa työskennellä niiden mukaisesti sekä yksin että ryhmässä
- antaa ja vastaanottaa palautetta teksteistä sekä osaa arvioida omia tekstintuottamisen taitojaan ja nimetä niiden kehittämiskohteita
- tuntee kirjoitettujen tekstien perusrakenteita ja kirjoitetun yleiskielen piirteitä sekä osaa hyödyntää tietoa kirjoittaessaan ja muokatessaan tekstejä
- kirjoittaa sujuvasti sekä käsin että tietokone- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen
- osaa käyttää omassa teksteissään muualta hankittua tietoa
- osaa tehdä muistiinpanoja, tiivistää hankkimaansa tietoa ja käyttää lähteitä omassa tekstissään
- noudattaa tekijänoikeuksia ja osaa merkitä lähteet
- osaa kuvailla tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä, pohtia niiden merkityksiä ja kuvata eri rekisterien ja tyylien välisiä eroja
- tuntee ja ymmärtää kulttuurin monimuotoisuutta sekä osaa kuvata omia kulttuurikokemuksiaan
- tuntee kirjallisuuden vaiheita ja suomalaisen kulttuurin juuria
- tuntee kirjallisuuden pääalajit ja on lukenut sovitut kirjat
- osaa kuvailla Suomen kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta
- osaa kuvailla äidinkielen merkitystä ja suomen kielen piirteitä ja asemaa muiden kielten joukossa.

Muu oppilaan äidinkieli

Opetuksen hyvät käytännöt

Hyviä käytäntöjä

Koulujen omat suunnitelmat

Tähän linkki koulujen omiin toimintasuunnitelmiin.

Kunnan OPS-sisältö

Koulutuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- mitkä ovat oppiaineen tavoitteet ja keskeiset sisällöt vuosiluokilla 7, 8 ja 9

- mitkä ovat kunkin oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyvät mahdolliset erityispiirteet vuosiluokilla 7-9

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Perusopetuslain 12 §:n nojalla äidinkielenä voidaan huoltajan valinnan mukaan opettaa suomen, ruotsin, saamen, romanikielen ja viittomakielen lisäksi myös muuta opetuksen järjestäjän tarjoamaa ja huoltajan valitsemaa oppilaan äidinkieltä. Tällöin mainittua äidinkieltä opetetaan valtioneuvoston asetuksen 422/2012 8 §:n määrittelemällä tuntimäärällä äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineena. Opetussuunnitelma laaditaan ja opetuksen tavoitetaso määritellään tällöin suomen kieli ja kirjallisuus tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärää soveltaen. Opetuksen järjestäjä tai koulu laatii perusteiden pohjalta kielikohtaisen opetussuunnitelman. Kielikohtaiset opetussuunnitelmat voidaan laatia myös opetuksen järjestäjien yhteistyönä. Opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon oppilaiden kielellinen ja kulttuurinen tausta sekä ympäristön tarjoaman tuen määrä oppilaan äidinkielen kehittymiselle.

Ruotsin kieli ja kirjallisuus (svenska och litteratur)

Opetuksen hyvät käytännöt

Hyviä käytäntöjä

Koulujen omat suunnitelmat

Tähän linkki koulujen omiin toimintasuunnitelmiin.

Kunnan OPS-sisältö

Koulutuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- mitkä ovat oppiaineen tavoitteet ja keskeiset sisällöt vuosiluokilla 7, 8 ja 9

- mitkä ovat kunkin oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyvät mahdolliset erityispiirteet vuosiluokilla 7-9

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Läroämnets uppdrag samt målen för lärmiljöer och arbetssätt, handledning, differentiering och stöd samt bedömning av lärandet, som är inskrivna under rubriken Modersmål och litteratur, gäller för alla lärokursen inom läroämnet modersmål och litteratur, alltså även för lärokursen svenska och litteratur.

Lärokursens särskilda uppdrag

Svenska språket är det ena av Finlands två nationalspråk och lärokursen i svenska och litteratur undervisas i samma omfattning och med samma mål och innehåll som lärokursen finska och litteratur, dock med vissa mindre avvikelser som beror på språkliga och kulturella särdrag. Läroämnets centrala kulturbärande uppdrag i de svenska skolorna i Finland är även viktigt att betona. Elevernas skolspråk och språkmedvetenhet ska kontinuerligt stödjas, parallellt med att flerspråkighet ska användas som en resurs. Elevernas varierande språkbakgrund ska uppmärksammas och beaktas i undervisningen i modersmål och litteratur och även i alla övriga läroämnen.

I **årskurserna 7-9** är det speciella uppdraget för undervisningen att stödja eleverna i att utveckla allt mer mångsidig kompetens i att lära sig och kommunicera och att utveckla en bredare kompetens i multilitteracitet. Eleverna utvecklar och breddar sin språkliga medvetenhet, sin textvärld och sin kulturella kompetens. Inom undervisningen handleder man eleverna att anpassa sitt språkbruk till situationen och att uttrycka sig och kommunicera i olika kontexter. Även språkliga och kommunikativa färdigheter som behövs i de fortsatta studierna och i arbetslivet ligger i fokus. Inom litteraturundervisningen sporrar man eleverna till mångsidiga läsupplevelser.

Mål för undervisningen i lärokursen svenska och litteratur i årskurs 7-9

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som målet anknyter till
Att kommunicera		
M1 handleda eleven att utveckla sin förmåga att kommunicera målinriktat, ändamålsenligt, etiskt och på ett konstruktivt sätt i olika kommunikationsmiljöer	I1	K2, K3, K6, K7
M2 uppmuntra eleven att utveckla sin förmåga att kommunicera i grupp och utveckla förmågan att motivera sina åsikter och sina språkliga och kommunikativa val	I1	K1, K2, K3, K7
M3 stödja eleven i att bredda sin förmåga att uttrycka sig i olika slag av kommunikationssituationer, även genom drama	I1	K1, K2, K3, K7
M4 uppmuntra eleven att vidareutveckla sina kommunikativa färdigheter så att hen lär sig observera sin egen kommunikation och identifiera sina styrkor och svagheter i olika kommunikationsmiljöer, även multimediala	I1	K1, K2, K6, K7
Att tolka texter		
M5 handleda eleven i att utveckla de lässtrategier och metakognitiva färdigheter som behövs för att läsa, förstå, tolka och analysera texter och för att utvärdera sin läsfärdighet och bli medveten om hur den behöver utvecklas	I2	K1, K2, K4
M6 erbjuda eleven många olika möjligheter att välja, använda, analysera och tolka många olika slag av skönlitterära, fakta- och medietexter och därvid använda lämpliga begrepp	I2	K1, K2, K4, K5
M7 handleda eleven i att utveckla analytisk och kritisk läsfärdighet, förmåga att analysera och tolka texter samt befästa och bredda ord- och begreppsförrådet	I2	K1, K2, K4
M8 sporra eleven att utveckla sin förmåga att utnyttja flera olika källor för att få information och att använda denna information på ett ändamålsenligt sätt	I2	K2, K4, K5, K6
M9 väcka elevens intresse för nya slag av fiktiva texter och litteratur, bredda elevens erfarenheter av att lyssna till och läsa texter samt bearbeta dessa och samtidigt fördjupa elevens förståelse av fiktion	I2	K1, K2, K4, K5
Att producera texter		
M10 uppmuntra eleven att uttrycka sina åsikter genom att skriva och på annat sätt producera många olika slag av texter, även multimodala samt stödja eleven i att definiera sina styrkor och utvecklingsbehov som textproducent	I3	K2, K4, K5, K7
M11 erbjuda eleven möjligheter att producera berättande, beskrivande, instruerande och speciellt förklarande och argumenterande texter, även i multimediala miljöer och att välja det uttrycks sätt som är lämpligast för ifrågavarande textgenre och situation	I3	K2, K4, K5
M12 stödja eleven i att utveckla sina textproduktions-processer och erbjuda eleven möjligheter att producera text tillsammans med andra, uppmuntra eleven att stärka förmågan att ge och ta emot respons samt hjälpa eleven att utvärdera sig själv som textproducent	I3	K2, K4, K5, K6
M13 handleda eleven att utveckla sin skrivfärdighet och digitala kompetens och fördjupa sin förståelse för skrivandet som kommunikationsform, bidra till kunskap om skriftspråkets konventioner och på så sätt bidra till att stärka elevens kompetens i standardspråket	I3	K2, K4, K5, K6
M14 erbjuda eleven tillfälle att träna sin förmåga att söka, bedöma och använda information och att använda sig av flera olika källor samt göra källhänvisningar i sin egen text och följa upphovsrättsliga regler	I3	K2, K4, K5, K7
Att förstå språk, litteratur och kultur		
M15 stödja elevens möjlighet att fördjupa sin språkliga medvetenhet och väcka intresse för språkliga fenomen, stödja eleven i att känna igen språkets strukturer, olika språkvarianter, stildrag och nyanser och i att förstå betydelsen av språkliga val och följderna av dem	I4	K1, K2, K4
M16 handleda eleven i att öka sin litteratur- och kulturkunskap, bidra till att eleven lär känna litteraturens historia och modern litteratur samt olika litterära genrer och ge eleven möjlighet att reflektera över litteraturens och kulturens betydelse både i sitt eget liv och i en mångkulturell omvärld	I4	K1, K2, K4
M17 bidra till att eleven lär känna svenska språket och dess historia och utveckling, de nordiska grannspråken och nordisk kultur samt får en helhetsbild av övriga språk och kulturer i Finland och stödja eleven i att reflektera över det egna modersmålet betydelse och sin språkliga och kulturella identitet samt sporra eleven att aktivt producera och konsumera kultur i olika former	I4	K2, K4, K6, K7

Centralt innehåll som anknyter till målen för lärokursen svenska och litteratur i årskurs 7–9

I1 Att kommunicera: Eleverna stärker sina färdigheter i att fungera i olika slag av kommunikationssituationer, även utanför skolan. De ökar sin medvetenhet om betydelsen av sina egna och andras kommunikativa val. De tränar sig i att lyssna och tala genom att utbyta idéer, argumentera, förhandla och lösa problem, övar sig i att motivera sina åsikter och analysera sina styrkor och utvecklingsområden som kommunikatorer. De bekantar sig också med teatern som konstform och med teaterns uttrycksmedel genom dramaövningar. Eleverna får övning i att använda olika retoriska medel då de kommunicerar. De övar sig i att hålla förberedda muntliga anföranden och presentationer och att åskådliggöra det de vill kommunicera. De övar sig även att utvärdera sina egna kommunikativa färdigheter och analysera vilka färdigheter som bör utvecklas.

I2 Att tolka texter: Elevernas texttolkningsförmåga fördjupas genom att de läser, analyserar och tolkar fiktiva texter och faktatexter i olika former: litteratur, faktatexter och texter i tryckta, elektroniska och audiovisuella medier. De funderar över texters olika syften och mottagare och får öva sig att ställa frågor till de texter de arbetar med. Eleverna fördjupar sin läsförståelse genom att förutspå en texts innehåll, sammanfatta det centrala i en text, dra slutsatser och formulera frågor utifrån en text, omformulera texter och ställa ny information i relation till sin tidigare kunskap. De iakttar även sin egen läsutveckling. Eleverna bekantar sig också med olika slag av förklarande och argumenterande texter och de språkliga drag som är utmärkande för dessa textgenrer. Eleverna ska kunna skilja mellan åsikter och fakta, referat och argumentation, peka på förhållanden mellan företeelser och hur man uttrycker t.ex. förhållningssätt och affektivitet. De reflekterar över texters syfte och målgrupp och ställer läsarkritiska frågor till texterna. Då eleverna läser litteratur reflekterar de över sina egna livserfarenheter i relation till det de läst och analyserar sina läsoplevelser. De vidgar sitt läsande från ungdomslitteratur till allmän litteratur, både fiktion och fakta. De analyserar även texter som kombinerar bild, ljud och text och uttrycksätten i sådana texter. De övar sig att analysera och tolka litteratur och lär sig använda nya begrepp för detta. De lär sig om symboler och bildspråk och fördjupar sin kännedom om berättarteknik. De bekantar sig med informationsökningens olika faser, med olika informationskällor och hur man bedömer tillförlitligheten hos olika källor.

I3 Att producera texter: Eleverna producerar fiktiva och icke-fiktiva texter i olika former: språkliga, visuella, audiovisuella och webbtexter. De övar sig att producera texter steg för steg och att ge och ta emot respons i olika skeden av textproduktionsprocessen. De övar sig i att avgöra syftet med olika texter och att använda kriterier för att bedöma texter. Eleverna studerar textuella, språkliga och visuella drag som är typiska för berättande, beskrivande, instruerande och speciellt förklarande och argumenterande texter och utnyttjar denna kunskap då de producerar egna texter. De lär sig anpassa textinnehållet och språket i sina texter för olika syften och målgrupper och att ta emot och ge respons under olika faser av textproduktionen. Eleverna undersöker olika element i skriftspråket och de övar sig i att dra nytta av denna kunskap då de producerar egna texter. Eleverna fördjupar även sina kunskaper om standardskriftspråket. De lär sig identifiera stycken, menings- och satsstrukturer, att undersöka olika sätt att uttrycka förhållanden mellan företeelser samt att känna igen olika register och stildrag. De undersöker olika tidsformer och laborerar med dessa i sina egna texter. De bekantar sig med förkortningar, främmande ord och sifferuttryck och lär sig använda alla dessa kännetecken då de skapar egna texter. Eleverna förbättrar sin förmåga att producera texter som behövs i studierna, såsom att referera, göra sammandrag och anteckningar och att använda källor och källhänvisningar i sina egna texter och de lär sig även om upphovsrätt och etisk webbkommunikation.

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur: Eleverna använder och analyserar på mer avancerad nivå språkliga strukturer, de nordiska grannspråken, kulturella fenomen samt litteratur inom många olika genrer och medier i en mångkulturell omvärld. Eleverna tolkar texter och deras språkliga uppbyggnad, betydelse och syften och använder gängse begrepp för att diskutera språkliga drag och sociokulturella fenomen. Eleverna fördjupar sina kunskaper om det skrivna standardspråket, olika stilmått och svenska språkets satsbyggnad med fokus på ordföljd, struktur, sats, satsdelar och mening. De svenska språkdragen analyseras även genom kontrastiv jämförelse med andra språk. Eleverna bekantar sig med det svenska språkets utveckling och historia, med språkbruket i Finland och Norden och regionala varianter i svenskan i Finland. De undersöker hur olika språk påverkar varandras ordförråd och namnskick. Eleverna bekantar sig med kulturbegreppet och med olika former av kultur såsom folklore, film, teater, muntlig tradition och olika slag av mediekultur. De vidgar sin kulturförståelse till hela Finland, Sverige och det övriga Norden och även till andra länder och kulturer i världen. Eleverna diskuterar etiska och moraliska aspekter på språkbruk, yttrandefrihet och integritet i olika medier och i olika

språksituationer. De bekantar sig med olika skeden inom finlandssvensk, annan finländsk och svensk litteratur, med ungdomsböcker och klassiska och moderna verk samt faktaböcker. Eleverna övar sig även i att analysera och tolka litteratur, de laborerar med litteraturens huvudgenrer, några undergenrer och stilriktningar och blir vana att använda sig av textanalytiska begrepp. Eleverna uppmuntras att använda bibliotekstjänster både aktivt och mångsidigt.

Bedömningskriterier för goda kunskaper (vitsordet 8) i slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska och litteratur

Mål för undervisningen	Innehåll	Föremål för bedömning i läroämnet	Kunskapskrav för goda kunskaper/ vitsordet åtta
Att kommunicera			
M1 handleda eleven att utveckla sin förmåga att kommunicera målinriktat, ändamålsenligt, etiskt och på ett konstruktivt sätt i olika kommunikationsmiljöer	11	Förmåga att kommunicera i olika slag av kommunikationsmiljöer	Eleven kan kommunicera målinriktat i olika slag av kommunikationsmiljöer och -situationer, visar att hen förstår andras inlägg och kan iakttä hur den egna kommunikationen påverkar andra.
M2 uppmuntra eleven att utveckla sin förmåga att kommunicera i grupp och utveckla förmågan att motivera sina åsikter och sina språkliga och kommunikativa val	11	Förmåga att kommunicera i grupp	Eleven kan uttrycka sina åsikter och motivera dem på ett trovärdigt sätt, beaktar andras åsikter och samarbetar med andra i kommunikations-situationer.
M3 stödja eleven i att bredda sin förmåga att uttrycka sig i olika slag av kommunikations-situationer, även genom drama	11	Förmåga att uttrycka sig med retoriska hjälpmedel och uppträda inför publik	Eleven kan uttrycka sig såsom situationen och ändamålet kräver och använda sig av retoriska grepp. Eleven kan framföra både ett spontant och ett förberett anförande eller diskussions-inlägg, ta hänsyn till sin publik och använda några retoriska knep för att åskådliggöra sitt budskap.
M4 uppmuntra eleven att vidareutveckla sina kommunikativa färdigheter så att hen lär sig observera sin egen kommunikation och identifiera sina styrkor och svagheter i olika kommunikationsmiljöer, även multimediala	11	Förmåga att utveckla sina kommunikativa färdigheter	Eleven kan utvärdera sin kommunikativa kompetens i olika kommunikationsmiljöer på basis av feedback från andra och vet vilka områden som behöver utvecklas.
Att tolka texter			
M5 handleda eleven i att utveckla de lässtrategier och metakognitiva färdigheter som behövs för att läsa, förstå, tolka och analysera texter och för att utvärdera sin läsfärdighet och bli medveten om hur den behöver utvecklas	12	Behärskande av lässtrategier	Eleven kan självständigt använda sig av lässtrategier. Eleven kan utvärdera sin egen läskunnighet och namnge de områden hen behöver utveckla.
M6 att erbjuda eleven många olika möjligheter att välja, använda, analysera och tolka många olika slag av skönlitterära, fakta- och medietexter och därvid använda lämpliga begrepp	12	Multilitteracitets-kompetens och förmåga att bredda sin textvärld	Eleven kan med hjälp av handledning bruka och analysera många olika slag av texter också sådana typer av texter som är obekanta för eleven samt använda några analytiska begrepp.
M7 handleda eleven i att utveckla analytisk och kritisk läsfärdighet, förmåga att analysera och tolka texter samt befästa och bredda ord- och begreppsförrådet	12	Förmåga att analysera och tolka texter	Eleven kan granska texter kritiskt, känner igen olika textgenrer och kan beskriva några språkliga och textuella drag i förklarande, instruerande och argumenterande texter samt förstå att olika texter har olika upphov och syften.
M8 sporra eleven att utveckla sin förmåga att utnyttja flera olika källor för att få information och att använda denna information på ett ändamålsenligt sätt	12	Färdighet i informationssökning och källkritik	Eleven kan namnge de centrala faserna vid informations-sökning och vet var och hur man kan söka information. Eleven kan värdera vilken information som är användbar och avgöra vilka källor som är tillförlitliga.
M9 väcka elevens intresse för nya slag av fiktiva texter och litteratur, bredda elevens erfarenheter av att lyssna till och läsa texter samt bearbeta dessa och samtidigt fördjupa elevens förståelse av fiktion	12	Förmåga att analysera och tolka fiktiva texter samt att ge uttryck för sin läserfarenhet	Eleven kan tolka fiktiva texter, använda centrala textanalytiska begrepp och kan koppla texterna till en kontext. Eleven hittar självmant lämpliga texter, läser flera böcker och breddar villigt samt delar med sig av sina läserfarenheter.
Att producera texter			
M10 uppmuntra eleven att uttrycka sina åsikter genom att skriva och på annat sätt producera många olika slag av texter, även multimodala samt stödja eleven i att definiera sina styrkor och utvecklingsbehov som textproducent	13	Förmåga att uttrycka tankar och producera olika slag av texter (multilitteracitet) och bredda sin textvärld	Eleven producerar under handledning texter som är nya för eleven och testar olika sätt och metoder att producera texter för att uttrycka sina åsikter. Eleven kan beskriva sig själv som textproducent.
M11 erbjuda eleven möjligheter att producera berättande, beskrivande, instruerande och speciellt förklarande och argumenterande texter, även i multimediala miljöer och att välja det uttryckssätt som är lämpligast för ifrågavarande textgenre och situation	13	Kunskap om och förmåga att använda textgenrer	Eleven kan med hjälp av handledning producera berättande, beskrivande, instruerande och speciellt förklarande och argumenterande texter och använda de uttryckssätt som kännetecknar ifrågavarande textgenre.
M12 stödja eleven i att utveckla sina textproduktionsprocesser och erbjuda eleven möjligheter att producera text tillsammans med andra, uppmuntra eleven att stärka förmågan att ge och ta emot respons samt hjälpa eleven att utvärdera sig själv som textproducent	13	Kunskap om och förmåga att använda textproduktions-processer	Eleven kan namnge de olika etapperna vid textproduktion och kan arbeta med dem både individuellt och i grupp. Eleven kan ge och ta emot respons på sina texter och kan utvärdera sina egna färdigheter i textproduktion och uttrycka sina utvecklingsbehov på området.
M13 handleda eleven att utveckla sin skrivfärdighet och digitala kompetens och fördjupa sin förståelse för skrivandet som kommunikationsform, bidra till kunskap om skriftspråkets konventioner och på så sätt bidra till att stärka elevens kompetens i standardspråket	13	Skrivkompetens och förmåga att tillämpa skriftspråkets konventioner	Eleven känner till skriftspråkets grundläggande strukturer och det skrivna standardspråkets normer och kan använda dessa vid produktion och bearbetning av sina texter. Eleven skriver flytande för hand och digitalt.
M14 erbjuda eleven tillfälle att träna sin förmåga att söka, bedöma och använda information och att använda sig av flera olika källor samt göra källhänvisningar i sin egen text och följa upphovsrättsliga normer	13	Förmågan att använda och presentera information och tillämpa upphovsrättsliga normer (etiska normer för kommunikation)	Eleven kan i sina texter använda information från olika håll. Eleven kan göra anteckningar, komprimera information och använda olika källor i sina egna texter samt uppe dessa. Eleven kan tillämpa normerna för upphovsrätt och ange sina källor.
Att förstå språk, litteratur och kultur			
M15 stödja elevens möjlighet att fördjupa sin språkliga medvetenhet och väcka intresse för språkliga fenomen, stödja eleven i att känna igen språkets strukturer, olika språkvarianter, stildrag och nyanser och i att förstå betydelsen av språkliga val och följderna av dem	14	Språklig medvetenhet	Eleven kan beskriva språkliga och textuella särdrag i texter, fundera över deras betydelse och samt beskriva skillnader mellan olika språkliga varianter och särdrag.
M16 handleda eleven i att öka sin litteratur- och kulturkunskap, bidra till att eleven lär känna litteraturens historia och modern litteratur samt olika litterära genrer och ge eleven möjlighet att reflektera över litteraturens och kulturens betydelse både i sitt eget liv och i en mångkulturell omvärld	14	Litteraturkunskap och kulturkunskap samt hur läsutvecklingen fortskridit	Eleven kan beskriva den språkliga och kulturella mångfalden och kan beskriva sina egna kulturella erfarenheter. Eleven känner till svenska språkets historia, något om de nordiska grannspråken samt litteraturens olika skeden. Eleven har grepp om litteraturens huvudgenrer och har läst de böcker som man har avtalat om inom ämnet.
M17 bidra till att eleven lär känna svenska språket och dess historia och utveckling, de nordiska grannspråken och nordisk kultur samt får en helhetsbild av övriga språk och kulturer i Finland och stödja eleven i att reflektera över det egna modersmålet betydelse och sin språkliga och kulturella identitet samt sporra eleven att aktivt producera och konsumera kultur i olika former	14	Förmåga att reflektera över den språkliga identiteten	Eleven kan beskriva den språkliga och kulturella mångfalden i Finland och förstår språkets och modersmålet(n)s innebörd för en individ och det svenska språkets plats bland språken i världen.

Saamen kieli ja kirjallisuus

Opetuksen hyvät käytännöt

Hyviä käytäntöjä

Koulujen omat suunnitelmat

Tähän linkki koulujen omiin toimintasuunnitelmiin.

Kunnan OPS-sisältö

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Läroämneets uppdrag samt målen för lärmiljöer och arbetssätt, handledning, differentiering och stöd samt bedömning av lärandet, som är inskrivna under rubriken Modersmål och litteratur, gäller för alla lärokursen inom läroämnet modersmål och litteratur, alltså även för lärokursen svenska och litteratur.

Lärokursens särskilda uppdrag

Svenska språket är det ena av Finlands två nationalspråk och lärokursen i svenska och litteratur undervisas i samma omfattning och med samma mål och innehåll som lärokursen finska och litteratur, dock med vissa mindre avvikelser som beror på språkliga och kulturella särdrag. Läroämneets centrala kulturbärande uppdrag i de svenska skolorna i Finland är även viktigt att betona. Elevernas skolspråk och språkmedvetenhet ska kontinuerligt stödjas, parallellt med att flerspråkighet ska användas som en resurs. Elevernas varierande språkbakgrund ska uppmärksammas och beaktas i undervisningen i modersmål och litteratur och även i alla övriga läroämnen.

I **årskurserna 7-9** är det speciella uppdraget för undervisningen att stödja eleverna i att utveckla allt mer mångsidig kompetens i att lära sig och kommunicera och att utveckla en bredare kompetens i multilitteracitet. Eleverna utvecklar och breddar sin språkliga medvetenhet, sin textvärld och sin kulturella kompetens. Inom undervisningen handleder man eleverna att anpassa sitt språkbruk till situationen och att uttrycka sig och kommunicera i olika kontexter. Även språkliga och kommunikativa färdigheter som behövs i de fortsatta studierna och i arbetslivet ligger i fokus. Inom litteraturundervisningen sporrar man eleverna till mångsidiga läsoplevelser.

Mål för undervisningen i lärokursen svenska och litteratur i årskurs 7-9

Mål för undervisningen	Innehåll som anknäyer till målen	Kompetens som målet anknäyer till
Att kommunicera		
M1 handleda eleven att utveckla sin förmåga att kommunicera målinriktat, ändamålsenligt, etiskt och på ett konstruktivt sätt i olika kommunikationsmiljöer	I1	K2, K3, K6, K7
M2 uppmuntra eleven att utveckla sin förmåga att kommunicera i grupp och utveckla förmågan att motivera sina åsikter och sina språkliga och kommunikativa val	I1	K1, K2, K3, K7
M3 stödja eleven i att bredda sin förmåga att uttrycka sig i olika slag av kommunikationssituationer, även genom drama	I1	K1, K2, K3, K7
M4 uppmuntra eleven att vidareutveckla sina kommunikativa färdigheter så att hen lär sig observera sin egen kommunikation och identifiera sina styrkor och svagheter i olika kommunikationsmiljöer, även multimediala	I1	K1, K2, K6, K7
Att tolka texter		
M5 handleda eleven i att utveckla de lässtrategier och metakognitiva färdigheter som behövs för att läsa, förstå, tolka och analysera texter och för att utvärdera sin läsfärdighet och bli medveten om hur den behöver utvecklas	I2	K1, K2, K4
M6 erbjuda eleven många olika möjligheter att välja, använda, analysera och tolka många olika slag av skönlitterära, fakta- och medietexter och därvid använda lämpliga begrepp	I2	K1, K2, K4, K5
M7 handleda eleven i att utveckla analytisk och kritisk läsfärdighet, förmåga att analysera och tolka texter samt befästa och bredda ord- och begreppsförrådet	I2	K1, K2, K4
M8 sporra eleven att utveckla sin förmåga att utnyttja flera olika källor för att få information och att använda denna information på ett ändamålsenligt sätt	I2	K2, K4, K5, K6
M9 väcka elevens intresse för nya slag av fiktiva texter och litteratur, bredda elevens erfarenheter av att lyssna till och läsa texter samt bearbeta dessa och samtidigt fördjupa elevens förståelse av fiktion	I2	K1, K2, K4, K5
Att producera texter		
M10 uppmuntra eleven att uttrycka sina åsikter genom att skriva och på annat sätt producera många olika slag av texter, även multimodala samt stödja eleven i att definiera sina styrkor och utvecklingsbehov som textproducent	I3	K2, K4, K5, K7
M11 erbjuda eleven möjligheter att producera berättande, beskrivande, instruerande och speciellt förklarande och argumenterande texter, även i multimediala miljöer och att välja det uttrycksätt som är lämpligast för ifrågavarande textgenre och situation	I3	K2, K4, K5
M12 stödja eleven i att utveckla sina textproduktions-processer och erbjuda eleven möjligheter att producera text tillsammans med andra, uppmuntra eleven att stärka förmågan att ge och ta emot respons samt hjälpa eleven att utvärdera sig själv som textproducent	I3	K2, K4, K5, K6
M13 handleda eleven att utveckla sin skriftfärdighet och digitala kompetens och fördjupa sin förståelse för skrivandet som kommunikationsform, bidra till kunskap om skriftspråkets konventioner och på så sätt bidra till att stärka elevens kompetens i standardspråket	I3	K2, K4, K5, K6
M14 erbjuda eleven tillfälle att träna sin förmåga att söka, bedöma och använda information och att använda sig av flera olika källor samt göra källhänvisningar i sin egen text och följa upphovsrättsliga regler	I3	K2, K4, K5, K7
Att förstå språk, litteratur och kultur		
M15 stödja elevens möjlighet att fördjupa sin språkliga medvetenhet och väcka intresse för språkliga fenomen, stödja eleven i att känna igen språkets strukturer, olika språkvarianter, stildrag och nyanser och i att förstå betydelsen av språkliga val och följderna av dem	I4	K1, K2, K4
M16 handleda eleven i att öka sin litteratur- och kulturkunskap, bidra till att eleven lär känna litteraturens historia och modern litteratur samt olika litterära genrer och ge eleven möjlighet att reflektera över litteraturens och kulturens betydelse både i sitt eget liv och i en mångkulturell omvärld	I4	K1, K2, K4
M17 bidra till att eleven lär känna svenska språket och dess historia och utveckling, de nordiska grannspråken och nordisk kultur samt får en helhetsbild av övriga språk och kulturer i Finland och stödja eleven i att reflektera över det egna modersmålet betydelse och sin språkliga och kulturella identitet samt sporra eleven att aktivt producera och konsumera kultur i olika former	I4	K2, K4, K6, K7

Centralt innehåll som anknäyer till målen för lärokursen svenska och litteratur i årskurs 7-9

I1 Att kommunicera: Eleverna stärker sina färdigheter i att fungera i olika slag av kommunikationssituationer, även utanför skolan. De ökar sin medvetenhet om betydelsen av sina egna och andras kommunikativa val. De tränar sig i att lyssna och tala genom att utbyta idéer, argumentera, förhandla och lösa problem, övar sig i att motivera sina åsikter och analysera sina styrkor och utvecklingsområden som kommunikatörer. De bekantar sig också med teatern som konstform och med teaterns uttrycksmedel genom dramaövningar. Eleverna får övning i att använda olika retoriska medel då de kommunicerar. De övar sig i att hålla förberedda muntliga anföranden och presentationer och att åskådliggöra det de vill kommunicera. De övar sig även att utvärdera sina egna kommunikativa färdigheter och analysera vilka färdigheter som bör utvecklas.

I2 Att tolka texter: Elevernas texttolkningsförmåga fördjupas genom att de läser, analyserar och tolkar fiktiva texter och faktatexter i olika former: litteratur, faktatexter och texter i tryckta, elektroniska och audiovisuella medier. De funderar över texters olika syften och mottagare och får öva sig att ställa frågor till de texter de arbetar med. Eleverna fördjupar sin läsförståelse genom att förutspå en texts innehåll, sammanfatta det centrala i en text, dra slutsatser och formulera frågor utifrån en text, omformulera texter och ställa ny information i relation till sin tidigare kunskap. De iakttar även sin egen läsutveckling. Eleverna bekantar sig också med olika slag av förklarande och argumenterande texter och de språkliga drag som är utmärkande för dessa textgenrer. Eleverna ska kunna skilja mellan åsikter och fakta, referat och argumentation, peka på förhållanden mellan företeelser och hur man uttrycker t.ex. förhållningssätt och affektivitet. De reflekterar över texters syfte och målgrupp och ställer läsarkritiska frågor till texterna. Då eleverna läser litteratur reflekterar de över sina egna livserfarenheter i relation till det de läst och analyserar sina läsupplevelser. De vidgar sitt läsande från ungdomslitteratur till allmän litteratur, både fiktion och fakta. De analyserar även texter som kombinerar bild, ljud och text och uttrycksätten i sådana texter. De övar sig att analysera och tolka litteratur och lär sig använda nya begrepp för detta. De lär sig om symboler och bildspråk och fördjupar sin kännedom om berättarteknik. De bekantar sig med informationssökningens olika faser, med olika informationskällor och hur man bedömer tillförlitligheten hos olika källor.

I3 Att producera texter: Eleverna producerar fiktiva och icke-fiktiva texter i olika former: språkliga, visuella, audiovisuella och webbtexter. De övar sig att producera texter steg för steg och att ge och ta emot respons i olika skeden av textproduktionsprocessen. De övar sig i att avgöra syftet med olika texter och att använda kriterier för att bedöma texter. Eleverna studerar textuella, språkliga och visuella drag som är typiska för berättande, beskrivande, instruerande och speciellt förklarande och argumenterande texter och utnyttjar denna kunskap då de producerar egna texter. De lär sig anpassa textinnehållet och språket i sina texter för olika syften och målgrupper och att ta emot och ge respons under olika faser av textproduktionen. Eleverna undersöker olika element i skriftspråket och de övar sig i att dra nytta av denna kunskap då de producerar egna texter. Eleverna fördjupar även sina kunskaper om standardskriftspråket. De lär sig identifiera stycken, menings- och satsstrukturer, att undersöka olika sätt att uttrycka förhållanden mellan företeelser samt att känna igen olika register och stildrag. De undersöker olika tidsformer och laborerar med dessa i sina egna texter. De bekantar sig med förkortningar, främmande ord och sifferuttryck och lär sig använda alla dessa kännetecken då de skapar egna texter. Eleverna förbättrar sin förmåga att producera texter som behövs i studierna, såsom att referera, göra sammandrag och anteckningar och att använda källor och källhänvisningar i sina egna texter och de lär sig även om upphovsrätt och etisk webbkommunikation.

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur: Eleverna använder och analyserar på mer avancerad nivå språkliga strukturer, de nordiska grannspråken, kulturella fenomen samt litteratur inom många olika genrer och medier i en mångkulturell omvärld. Eleverna tolkar texter och deras språkliga uppbyggnad, betydelser och syften och använder gängse begrepp för att diskutera språkliga drag och sociokulturella fenomen. Eleverna fördjupar sina kunskaper om det skrivna standardspråket, olika stilnivåer och svenska språkets satsbyggnad med fokus på ordföljd, struktur, sats, satsdelar och mening. De svenska språkdragen analyseras även genom kontrastiv jämförelse med andra språk. Eleverna bekantar sig med det svenska språkets utveckling och historia, med språkbruket i Finland och Norden och regionala varianter i svenskan i Finland. De undersöker hur olika språk påverkar varandras ordförråd och namnskick. Eleverna bekantar sig med kulturbegreppet och med olika former av kultur såsom folklöre, film, teater, muntlig tradition och olika slag av mediekultur. De vidgar sin kultursfär till hela Finland, Sverige och det övriga Norden och även till andra länder och kulturer i världen. Eleverna diskuterar etiska och moraliska aspekter på språkbruk, yttrandefrihet och integritet i olika medier och i olika språksituationer. De bekantar sig med olika skeden inom finlandssvensk, annan finländsk och svensk litteratur, med ungdomsböcker och klassiska och moderna verk samt faktaböcker. Eleverna övar sig även i att analysera och tolka litteratur, de laborerar med litteraturens huvudgenrer, några undergenrer och stilriktningar och blir vana att använda sig av textanalytiska begrepp. Eleverna uppmuntras att använda bibliotekstjänster både aktivt och mångsidigt.

Bedömningskriterier för goda kunskaper (vitsordet 8) i slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska och litteratur

Mål för undervisningen	Innehåll	Föremål för bedömning i läroämnet	Kunskapskrav för goda kunskaper/ vitsordet åtta
Att kommunicera			
M1 handleda eleven att utveckla sin förmåga att kommunicera målinriktat, ändamålsenligt, etiskt och på ett konstruktivt sätt i olika kommunikationsmiljöer	11	Förmåga att kommunicera i olika slag av kommunikationsmiljöer	Eleven kan kommunicera målinriktat i olika slag av kommunikationsmiljöer och -situationer, visar att hen förstår andras inlägg och kan iakttä hur den egna kommunikationen påverkar andra.
M2 uppmuntra eleven att utveckla sin förmåga att kommunicera i grupp och utveckla förmågan att motivera sina åsikter och sina språkliga och kommunikativa val	11	Förmåga att kommunicera i grupp	Eleven kan uttrycka sina åsikter och motivera dem på ett trovärdigt sätt, beaktar andras åsikter och samarbetar med andra i kommunikations-situationer.
M3 stödja eleven i att bredda sin förmåga att uttrycka sig i olika slag av kommunikations-situationer, även genom drama	11	Förmåga att uttrycka sig med retoriska hjälpmedel och uppträda inför publik	Eleven kan uttrycka sig såsom situationen och ändamålet kräver och använda sig av retoriska grepp. Eleven kan framföra både ett spontant och ett förberett anförande eller diskussions-inlägg, ta hänsyn till sin publik och använda några retoriska knep för att åskådliggöra sitt budskap.
M4 uppmuntra eleven att vidareutveckla sina kommunikativa färdigheter så att hen lär sig observera sin egen kommunikation och identifiera sina styrkor och svagheter i olika kommunikationsmiljöer, även multimediala	11	Förmåga att utveckla sina kommunikativa färdigheter	Eleven kan utvärdera sin kommunikativa kompetens i olika kommunikationsmiljöer på basis av feedback från andra och vet vilka områden som behöver utvecklas.
Att tolka texter			
M5 handleda eleven i att utveckla de lässtrategier och metakognitiva färdigheter som behövs för att läsa, förstå, tolka och analysera texter och för att utvärdera sin läsfärdighet och bli medveten om hur den behöver utvecklas	12	Behärskande av lässtrategier	Eleven kan självständigt använda sig av lässtrategier. Eleven kan utvärdera sin egen läskunnighet och namnge de områden hen behöver utveckla.
M6 att erbjuda eleven många olika möjligheter att välja, använda, analysera och tolka många olika slag av skönlitterära, fakta- och medietexter och därvid använda lämpliga begrepp	12	Multilitteracitets-kompetens och förmåga att bredda sin textvärld	Eleven kan med hjälp av handledning bruka och analysera många olika slag av texter också sådana typer av texter som är obekanta för eleven samt använda några analytiska begrepp.
M7 handleda eleven i att utveckla analytisk och kritisk läsfärdighet, förmåga att analysera och tolka texter samt befästa och bredda ord- och begreppsförrådet	12	Förmåga att analysera och tolka texter	Eleven kan granska texter kritiskt, känner igen olika textgenrer och kan beskriva några språkliga och textuella drag i förklarande, instruerande och argumenterande texter samt förstå att olika texter har olika upphov och syften.
M8 sporra eleven att utveckla sin förmåga att utnyttja flera olika källor för att få information och att använda denna information på ett ändamålsenligt sätt	12	Färdighet i informationssökning och källkritik	Eleven kan namnge de centrala faserna vid informations-sökning och vet var och hur man kan söka information. Eleven kan värdera vilken information som är användbar och avgöra vilka källor som är tillförlitliga.
M9 väcka elevens intresse för nya slag av fiktiva texter och litteratur, bredda elevens erfarenheter av att lyssna till och läsa texter samt bearbeta dessa och samtidigt fördjupa elevens förståelse av fiktion	12	Förmåga att analysera och tolka fiktiva texter samt att ge uttryck för sin läserfarenhet	Eleven kan tolka fiktiva texter, använda centrala textanalytiska begrepp och kan koppla texterna till en kontext. Eleven hittar självmant lämpliga texter, läser flera böcker och breddar villigt samt delar med sig av sina läserfarenheter.
Att producera texter			
M10 uppmuntra eleven att uttrycka sina åsikter genom att skriva och på annat sätt producera många olika slag av texter, även multimodala samt stödja eleven i att definiera sina styrkor och utvecklingsbehov som textproducent	13	Förmåga att uttrycka tankar och producera olika slag av texter (multilitteracitet) och bredda sin textvärld	Eleven producerar under handledning texter som är nya för eleven och testar olika sätt och metoder att producera texter för att uttrycka sina åsikter. Eleven kan beskriva sig själv som textproducent.
M11 erbjuda eleven möjligheter att producera berättande, beskrivande, instruerande och speciellt förklarande och argumenterande texter, även i multimediala miljöer och att välja det uttryckssätt som är lämpligast för ifrågakvarande textgenre och situation	13	Kunskap om och förmåga att använda textgenrer	Eleven kan med hjälp av handledning producera berättande, beskrivande, instruerande och speciellt förklarande och argumenterande texter och använda de uttryckssätt som kännetecknar ifrågakvarande textgenre.
M12 stödja eleven i att utveckla sina textproduktionsprocesser och erbjuda eleven möjligheter att producera text tillsammans med andra, uppmuntra eleven att stärka förmågan att ge och ta emot respons samt hjälpa eleven att utvärdera sig själv som textproducent	13	Kunskap om och förmåga att använda textproduktions-processer	Eleven kan namnge de olika etapperna vid textproduktion och kan arbeta med dem både individuellt och i grupp. Eleven kan ge och ta emot respons på sina texter och kan utvärdera sina egna färdigheter i textproduktion och uttrycka sina utvecklingsbehov på området.
M13 handleda eleven att utveckla sin skrivfärdighet och digitala kompetens och fördjupa sin förståelse för skrivandet som kommunikationsform, bidra till kunskap om skriftspråkets konventioner och på så sätt bidra till att stärka elevens kompetens i standardspråket	13	Skrivkompetens och förmåga att tillämpa skriftspråkets konventioner	Eleven känner till skriftspråkets grundläggande strukturer och det skrivna standardspråkets normer och kan använda dessa vid produktion och bearbetning av sina texter. Eleven skriver flytande för hand och digitalt.
M14 erbjuda eleven tillfälle att träna sin förmåga att söka, bedöma och använda information och att använda sig av flera olika källor samt göra källhänvisningar i sin egen text och följa upphovsrättsliga normer	13	Förmågan att använda och presentera information och tillämpa upphovsrättsliga normer (etiska normer för kommunikation)	Eleven kan i sina texter använda information från olika håll. Eleven kan göra anteckningar, komprimera information och använda olika källor i sina egna texter samt uppe dessa. Eleven kan tillämpa normerna för upphovsrätt och ange sina källor.
Att förstå språk, litteratur och kultur			
M15 stödja elevens möjlighet att fördjupa sin språkliga medvetenhet och väcka intresse för språkliga fenomen, stödja eleven i att känna igen språkets strukturer, olika språkvarianter, stildrag och nyanser och i att förstå betydelsen av språkliga val och följderna av dem	14	Språklig medvetenhet	Eleven kan beskriva språkliga och textuella särdrag i texter, fundera över deras betydelser och samt beskriva skillnader mellan olika språkliga varianter och särdrag.
M16 handleda eleven i att öka sin litteratur- och kulturkunskap, bidra till att eleven lär känna litteraturens historia och modern litteratur samt olika litterära genrer och ge eleven möjlighet att reflektera över litteraturens och kulturens betydelse både i sitt eget liv och i en mångkulturell omvärld	14	Litteraturkunskap och kulturkänedom samt hur läsutvecklingen fortskridit	Eleven kan beskriva den språkliga och kulturella mångfalden och kan beskriva sina egna kulturella erfarenheter. Eleven känner till svenska språkets historia, något om de nordiska grannspråken samt litteraturens olika skeden. Eleven har grepp om litteraturens huvudgenrer och har läst de böcker som man har avtalat om inom ämnet.
M17 bidra till att eleven lär känna svenska språket och dess historia och utveckling, de nordiska grannspråken och nordisk kultur samt får en helhetsbild av övriga språk och kulturer i Finland och stödja eleven i att reflektera över det egna modersmålet betydelse och sin språkliga och kulturella identitet samt sporra eleven att aktivt producera och konsumera kultur i olika former	14	Förmåga att reflektera över den språkliga identiteten	Eleven kan beskriva den språkliga och kulturella mångfalden i Finland och förstår språkets och modersmålet(n)s innebörd för en individ och det svenska språkets plats bland språken i världen.

Romanikieli ja kirjallisuus

Opetuksen hyvät käytännöt

Hyviä käytäntöjä

Koulujen omat suunnitelmat

Tähän linkki koulujen omiin toimintasuunnitelmiin.

Kunnan OPS-sisältö

Koulutuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- mitkä ovat oppiaineen tavoitteet ja keskeiset sisällöt vuosiluokilla 7, 8 ja 9

- mitkä ovat kunkin oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyvät mahdolliset erityispiirteet vuosiluokilla 7-9

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävä, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet, ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppimisen arviointi koskevat myös romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärää.

Oppimäärän erityinen tehtävä

Romanikielen ja kirjallisuuden erityisenä tehtävänä on tukea Suomessa puhutun romanikielen säilymistä elävänä ja vahvistaa sen asemaa muiden kielten rinnalla. Oppimäärää voivat opiskella kaikki ne oppilaat, joiden äidinkieli tai jokin perheen kielistä on romanikieli. Opetus vastaa yhteistyössä kotien ja romanikielisen yhteisön kanssa oppilaiden kielitaidon kehittymisestä sekä auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään rinnakkais- ja monikielisyyttään hyödyntäen. Oppilaat saavat pohjan kehittää ja käyttää kielellisiä taitojaan itsenäisesti läpi elämän. Opetus lisää oppilaiden ymmärrystä ja arvostusta oman kieli- ja kulttuuri- ja kielitietoisuudesta sekä itselle, yhteisölle, yhteiskunnalle että muille vähemmistöille. Opetus ohjaa ymmärtämään ja arvostamaan myös muita kieliä ja kulttuureja.

Oppilaiden romanikielen osaamisen lähtötaso otetaan huomioon kielellisesti virikkeisen oppimisympäristön rakentamisessa ja opetusmenetelmien valinnassa. Opetus perustuu yhteisölliseen näkemykseen kielestä. Yhteisön jäsenyys ja osallisuus muodostuvat, kun oppilas oppii käyttämään kieltä yhteisön tavoin. Kodin ja koulun yhteistyö sekä monimediaiset oppimisympäristöt antavat mahdollisuuden kielen käyttöalueen laajentamiseen koulun ulkopuolelle.

Kieltä opitaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden, tekstilajien ja sanaston avulla. Romanikielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on tukea, kehittää ja syventää kielitietoisuutta ja kielellisen havainnoinnin taitoja sekä vahvistaa oppilaiden kielellistä identiteettiä. Romanikulttuuriin kuuluu vahva kerronta-, musiikki- ja käsityöperinne, jota hyödynnetään opetuksessa.

Vuosiluokilla 7–9 romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää ja laajentaa oppilaiden romanikielen taitoa. Oppilaat tutustuvat erilaisiin puhuttuihin ja kirjoitettuihin teksteihin sekä oppivat tulkitsemaan, analysoimaan ja tuottamaan niitä. Oppilaiden suhde romanikieliseen kirjallisuuteen, kertomus- ja kulttuuriperinteeseen sekä kieliyhteisöön syvenee ja monipuolistuu. Oppilaat syventävät kielen ominaispiirteiden osaamistaan ja hyödyntävät kielitietoaan ja -taitoaan. Oppilaiden arvostus romanikieltä kohtaan vahvistuu ja heidän kykynsä käyttää kieltä tietoisesti ja luovasti kasvaa. Oppilaat ymmärtävät romanikielen aseman ja oman mahdollisuutensa kielen ylläpitäjänä ja edistäjänä.

Romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 rohkaista oppilasta ilmaisemaan itseään romanikielillä sekä toimimaan monikielisissä ja -kulttuurisissa vuorovaikutustilanteissa	S1	L2, L7
T2 ohjata oppilasta rakentamaan vuorovaikutukseen, kehittämään ilmaisuun sekä kykyään antaa ja vastaanottaa palautetta	S1	L2, L7
T3 kannustaa oppilasta monipuolistamaan vuorovaikutus- ja esiintymistaitojaan erilaisissa ympäristöissä ja rohkaista häntä käyttämään romanikieltä eri-ikäisten kanssa	S1	L2, L4, L5
Tekstien tulkitseminen		
T4 rohkaista oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa sekä tekstien lukemisessa, ymmärtämisessä ja analysoimisessa tarvittavia tietoja ja taitoja	S2	L1, L4
T5 ohjata oppilasta käyttämään, tulkitsemaan ja arvioimaan monimuotoisia tekstejä tiedonhankintaan, elämysten saamiseksi ja lukuinnon tukemiseksi	S2	L1, L4
T6 ohjata oppilasta arvioimaan lukutaitoaan ja havaitsemaan sen kehittämistarpeita harjoittelemalla itselleen sopivia luku- ja opiskelustrategioita	S2	L1, L3, L4
Tekstien tuottaminen		
T7 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ja perustelemaan näkemyksiään monimuotoisten tekstien avulla erilaisissa viestintäympäristöissä	S3	L1, L4, L5
T8 tukea oppilasta laajentamaan tekstilajien tuntemustaan, sujuvoittamaan kirjoittamistaan sekä auttaa häntä tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana	S3	L1, L4
T9 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tuottamaan tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta, innostaa vahvistamaan tiedon hankinnan ja arvioinnin taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä omassa tekstissä tekijänoikeuksia, eettistä verkossa viestimistä ja yksityisyyttä kunnioittaen	S3	L4, L5, L7
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T10 ohjata oppilasta syventämään tietouttaan romanikielen piirteistä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	S4	L2, L7
T11 ohjata oppilasta tiedostamaan kielellisen ja kulttuurisen identiteetin merkitys ja tukea häntä kehittämään omaa kielellistä ja kulttuurista identiteettiään	S4	L2, L7

Romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Harjoitellaan kuuntelemisen ja keskustelemisen taitoja arkielämässä ja toimimista erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä, yleisön huomioon ottamista, palautteen antamista ja sen vastaanottamista. Arvioidaan ja kehitetään omia vuorovaikutus- ja esiintymistaitoja. Tarjotaan mahdollisuuksia itsensä ilmaisemiseen draaman keinoin.

S2 Tekstien tulkitseminen: Syvennetään lukutaitoa ja tekstien tulkinnan taitoja lukemalla ja tutkimalla monimuotoisia tekstejä. Tutustutaan erityisesti kantaa ottaviin, ohjaaviin ja pohtiviin teksteihin ja niiden keskeisiin kielellisiin piirteisiin. Eläydytään luettuun, pohditaan omaa elämää luettun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Harjoitellaan tekstien analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.

S3 Tekstien tuottaminen: Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, kantaa ottavia, ohjaavia ja pohtivia tekstejä. Opiskellaan tekstin tuottamisenvaiheita. Tutkitaan monimuotoisten tekstien elementtejä kuten otsikointia, kappalejaon perusteita ja erilajisten tekstien tyypillisiä kokonaisrakenteita. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun romanikielen piirteistä. Hyödynnetään opittua tietoa omien tekstien tuottamisessa ja muokkaamisessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Pehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan niiden käyttöä omia tekstejä tuottaessa.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja opitaan kielen käsitteitä. Tutustutaan Suomen romanikielen uhanalaisuuteen ja kielen sukulaisuussuhteisiin. Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa. Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja romanikulttuurin ilmenemismuotoihin sekä tarjotaan mahdollisuuksia myös itse osallistua kulttuurin tuottamiseen. Pohditaan kielten, kulttuurien ja identiteettien välistä suhdetta. Kannustetaan aktiiviseen luku- ja kulttuurin harrastukseen ja tutustutaan romanikieliseen mediaan.

Romanikieli ja kirjallisuus –oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen			
T1 rohkaista oppilasta ilmaisemaan itseään romanikielellä sekä toimimaan monikielissä ja -kulttuurisissa vuorovaikutustilanteissa	S1	Viestintä vuorovaikutustilanteissa	Oppilas osaa viestiä romanikielellä erilaisissa tilanteissa.
T2 ohjata oppilasta rakentamaan vuorovaikutukseen, kehittämään ilmaisuaan sekä kykyään antaa ja vastaanottaa palautetta	S1	Rakentava vuorovaikutus, ilmaisu, taito antaa ja vastaanottaa palautetta	Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteissa rakentavasti, ilmaista ja perustella mielipiteitään sekä antaa ja vastaanottaa palautetta.
T3 kannustaa oppilasta monipuolistamaan vuorovaikutus- ja esiintymistaitojaan erilaisissa ympäristöissä ja rohkaista häntä käyttämään romanikieltä eri-ikäisten kanssa	S1	Kokonaisilmaisuus ja esiintymisen taidot	Oppilas osaa ilmaista itseään ja käyttää tavoitteen ja tilanteen mukaisesti kokonaisilmaisuuden keinoja.
Tekstien tulkitseminen			
T4 rohkaista oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa sekä tekstien lukemisessa, ymmärtämisessä ja analysoimisessa tarvittavia tietoja ja taitoja	S2	Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas osaa eritellä ja tulkita kriittisesti tekstejä, ymmärtää lukemansa ja osaa analysoida sitä.
T5 ohjata oppilasta käyttämään, tulkitsemaan ja arvioimaan monimuotoisia tekstejä tiedonhankintaan, elämysten saamiseksi ja luku- ja oppimisen tukemiseksi	S2	Tekstimaailman monipuolistaminen ja tiedon hankinta	Oppilas tuottaa ja käyttää monimuotoisia fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä sekä osaa hankkia tarvitsemaansa tietoa eri lähteistä.
T6 ohjata oppilasta arvioimaan lukutaitoaan ja havaitsemaan sen kehittämistarpeita harjoittelemalla itselleen sopivia luku- ja opiskelustrategioita	S2	Oman lukutaidon analysointi ja luku- ja oppimisen strategiat	Oppilas osaa arvioida lukutaitoaan realistisesti ja havaita kehittämistarpeitaan sekä valita sopivia lukemisen strategioita.
Tekstien tuottaminen			
T7 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ja perustelemaan näkemyksiään monimuotoisten tekstien avulla erilaisissa viestintäympäristöissä	S2	Tekstitaidot tekstien tuottamisessa	Oppilas osaa tuottaa ohjautusti myös itselleen uudenlaisia tekstejä sekä perustella näkemyksiään erilaisissa viestintäympäristöissä.
T8 tukea oppilasta laajentamaan tekstilajien tuntemustaan, sujuvoittamaan kirjoittamistaan sekä auttaa häntä tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana	S3	Tekstilajien hallinta ja tekstin tuottaminen sekä omien taitojen havainnointi	Oppilas hallitsee opetetut tekstilajit ja käyttää niille tyypillisiä ilmaisutapoja sekä tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa tekstin tuottajana.
T9 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tuottamaan tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta, innostaa vahvistamaan tiedon hankinnan ja arvioinnin taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä omassa tekstissä tekijänoikeuksia, eettistä verkossa viestimistä ja yksityisyyttä kunnioittaen	S3	Tekstin tuottamisen prosessin hallinta, tiedon hankinta ja eettinen viestintä	Oppilas tuntee tekstien tuottamisen prosessin vaiheita ja osaa tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä antaa ja vastaanottaa palautetta. Oppilas osaa tehdä muistiinpanoja, tiivistää hankkimaansa tietoa ja käyttää lähteitä omassa tekstissään. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja osaa merkitä lähteet.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen			
T10 ohjata oppilasta syventämään tietouttaan romanikielen piirteistä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	S3	Romanikielen piirteiden hallinta	Oppilas tunnistaa ja osaa käyttää romanikielen keskeisiä piirteitä.
T11 ohjata oppilasta tiedostamaan kielellisen ja kulttuurisen identiteetin merkitys ja tukea häntä kehittämään omaa kielellistä ja kulttuurista identiteettiään	S3	Kielellisen ja kulttuurisen identiteetin merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvailla kielellisen ja kulttuurisen identiteetin merkitystä.

Viittomakieli ja kirjallisuus

Koulujen omat suunnitelmat

Tähän linkki koulujen omiin toimintasuunnitelmiin.

Kunnan OPS-sisältö

Opetuksen hyvät käytännöt

Hyviä käytäntöjä

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävä, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet, ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppimisen arviointi koskevat myös viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärää.

Oppimäärän erityinen tehtävä

Erityisenä tehtävänä on tukea suomalaisten viittomakielten säilymistä elävänä. Viittomakieltä käyttävät oppilaat voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia. Oppilaat saavat pohjan kehittää ja käyttää kielellisiä taitojaan itsenäisesti läpi elämän. Opetus vastaa yhteistyössä kotien, viittomakielisen yhteisön ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa oppilaiden kielitaidon kehittymisestä sekä auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään rinnakkais- ja monikielisyttään hyödyntäen. Opetus lisää oppilaiden ymmärrystä ja arvostusta oman kieli- ja kulttuuritaustan merkityksestä itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle sekä ohjaa heitä ymmärtämään ja arvostamaan myös muita kieliä ja kulttuureja.

Opetuksessa keskeisiä ovat kieli, kirjallisuus ja kertomusperinne, perinteet, tavat, taide ja historia. Opetuksessa huomioidaan myös osallisuus kansallisen ja kansainvälisen yhteisön asioihin. Oppimisen iloa tuottaa, kun oppilaat ovat aktiivisia toimijoita ja opetus ottaa huomioon myös heidän kielimaailmansa ja kokemuksensa. Pyrkimyksenä on, että oppilaat tulevat entistä tietoisemmaksi itsestään viittomakielen käyttäjinä ja ymmärtävät kielen sosiaalisen merkityksen yhteisölle.

Paikallisen opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon suomalaisen tai suomenruotsalaisen viittomakielen ja kirjallisuuden opetuksen laajuus. Opetussuunnitelman perusteet on laadittu viittomakielen ja kirjallisuuden opetukseen, jota annetaan äidinkielen ja kirjallisuuden tuntimäärällä. Muun viittomakielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteiden ja sisältöjen määrittelyssä sekä oppimisen arvioinnissa huomioidaan opetuksen laajuus.

Vuosiluokilla 7–9 erityisenä tehtävänä on syventää ja laajentaa oppilaiden viittomakielen taitoa. Oppilaat tutustuvat erilaisiin viittotuihin ja muihin teksteihin sekä oppivat tulkitsemaan, analysoimaan ja tuottamaan niitä. Oppilaiden suhde viittomakieliseen kertomus- ja kulttuuriperinteeseen sekä kieliyhteisöön syvenee ja monipuolistuu. Oppilaat syventävät kielen ominaispiirteiden osaamistaan ja hyödyntävät kielitietoaan ja -taitoaan. Oppilaiden arvostus viittomakieltä kohtaan vahvistuu ja heidän kykynsä käyttää kieltä tietoisesti ja luovasti kasvaa. Oppilaat ymmärtävät viittomakielen aseman vähemmistökieleenä ja vastuunsa kielen säilymisessä.

Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 rohkaista oppilasta kehittämään kykyään selviytyä erilaisista vuorovaikutustilanteista mielipiteitä esittäen ja hyödyntäen toisten näkemyksiä sekä kykyään antaa ja vastaanottaa palautetta opastamalla häntä vastuullisuuteen eri kielenkäyttötilanteissa ja ohjaten tunnistamaan kielen kautta välittyviä arvoja ja asenteita	S1	L2, L7
T2 tarjota oppilaalle tilaisuuksia eritellä, ottaa kantaa ja suostutella sekä rohkaista häntä syventämään ymmärrystään viestijän kannustamalla häntä ilmaisemaan itseään, osallistumaan ja vaikuttamaan myös erilaisilla välineillä käyttäen	S1	L1, L4, L6
Tekstien tulkitseminen		
T3 rohkaista oppilasta tarkkailemaan monimuotoisia esityksiä ja esitelmää erittelevästi, tulkitsevasti ja kriittisesti auttaen häntä huomaamaan omien tulkintataitojensa kehittämistarpeet	S2	L1, L4
T4 innostaa oppilasta toimimaan kertovien, kuvaavien ja kantaa ottavien lisäksi myös ohjaavien ja pohtivien tekstien parissa, keskustelemaan niistä ja jakamaan kokemuksia ja viestintäympäristöissä eri tavoin	S2	L2, L4, L5
Tekstien tuottaminen		
T5 ohjata oppilasta käyttämään yhtä yleisimmin käytössä olevaa viittomakielen merkintätapaa.	S2	L1
T6 rohkaista oppilasta monipuolistamaan ilmaisuaan ja syventämään tietoaan viittomakielen rakenteista, viittoman muodostumisesta ja ilmaisutavoista	S3	L2, L4
T7 kannustaa oppilasta vakiinnuttamaan yksin ja yhteisöllisesti tehtävien monimuotoisten tekstien tuottamisen prosesseja erilaisissa viestintäympäristöissä ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä tekijänoikeuksia ja eettistä viestintää kunnioittaen	S3	L4, L5
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T8 ohjata oppilasta syventämään tietouttaan kielen ilmiöistä, tunnistamaan kielen rekistereitä, tyyli- ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	S4	L1, L4, L7
T9 ohjata oppilasta tutustumaan suomalaisen viittomakielen kulttuuriseen ja kielelliseen monimuotoisuuteen ja ohjata häntä näkemään se voimavarana sekä auttaa oppilasta pohtimaan viittomakielen merkitystä ja asemaa ja ymmärtämään sen historiaa tukien oppilasta viittomakielen ja kulttuurisen identiteetin muodostamisessa	S4	L1, L2, L3
T10 rohkaista oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään, tutustumaan kulttuurin eri muotoihin ja instituutioihin sekä auttaa häntä pohtimaan kielen ja kulttuurin merkitystä sekä omassa elämässään että yhteiskunnassa	S4	L1, L2, L3
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T11 tarjota oppilaalle mahdollisuus vakiinnuttaa taitoaan käyttäen tulkkipalveluja ja toimia yhteistyössä viittomakielen tulkin kanssa erilaisissa asioimis-, opiskelu- ja kulttuuritilanteissa	S5	L2, L3, L7
T12 ohjata oppilasta laajentamaan tekstimaailmaansa kohti jatko-opintoja ja yhteiskunnan kannalta keskeisiä tekstejä sekä kehittämään eri tiedonalojen kielen hallintaa	S5	L1, L6, L7

Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötalanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitojaan ja viestintätapaa sekä havaitsemaan niiden kehittämiskohteita. Harjoitellaan improvisaation perusasioita ja syvennetään draaman toimintamuodoin kykyä käyttää itsensä ilmaisemisessa viittomisen ja kokonaisilmaisun keinoja. Harjoitellaan toimimista erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä kiinnittäen huomiota viittomisen selkeyteen, ymmärrettävyyteen ja viittomistoon. Harjoitellaan yleisön huomioon ottamista valmistellussa esityksessä sekä palautteen antamista vastaanottamista. Syvennetään monimuotoisia ongelmanratkaisun, argumentointiin, päättelyyn ja asioiden yhteyksien huomaamiseen liittyviä taitoja sekä harjoitellaan lukemaan ympäristön moninaisia kulttuurisia viestejä.

S2 Tekstien tulkitseminen: Tunnistetaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä sekä arvioidaan tiedon pätevyttä ja luotettavuutta. Tutkitaan kiinteiden ja produktiivisten viittomien sekä viittomakielisten idiomien merkityksiä. Harjoitellaan analysoimaan viittomakielen rakenteita, viittomien taipumista ja

viittomien merkityksiä. Tarkastellaan viittoman rakenteeseen ja viittomakielen kieliopillisiin prosesseihin liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä. Laajennetaan tekstien käyttötaitoja tutkimalla painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä, kuten verkkosivustoja ja viranomaistekstejä.

S3 Tekstien tuottaminen: Harjoitellaan eri tekstilajeille ominaisia kielen piirteitä ja argumentointia. Harjoitellaan tekstin rakennetta: aloitusta, juonen kehittelyä ja lopetusta. Vakiinnutetaan oman tuotoksen luomisprosessia: ideointia, suunnittelua, luonnostelua, viimeistelyä, viittomista ja palautetta. Tuotetaan monipuolisia fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä ja hyödynnetään kielen kuvallisuutta omassa esityksissä ja esitelmissä sekä tutustutaan viittomakielen merkintätapoihin.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Tarkastellaan suomalaisen viittomakielen viittomistoa sekä tiedostetaan eri viittomien merkityssisällöt ja käyttötarkoitukset eri kielenkäyttöyhteyksissä. Aktivoidaan oppilasta vertailemaan suomalaista viittomakieltä muihin viittomakieliin sekä puhuttuihin kieliin. Tutustutaan viittomakielen eri käyttäjäryhmiin esimerkiksi kuurosokeisiin ja kuuroutuneisiin ja heidän kommunikaationsa erityispiirteisiin. Tutustutaan suomalaisen viittomakielen ja kuurojen kulttuurin historiaan ja nykytilanteeseen sekä järjestötoimintaan ja kansainväliseen yhteistyöhön tehden myös kulttuurikäyntejä.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Harjoitellaan viittomakielen sanakirjojen käyttöä. Tutustutaan synonymiaan, homonymiaan, polysemiaan, kielen kuvallisuuteen, viittomien syntyyn, johtamiseen ja muuttumiseen.

Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen			
T1 rohkaista oppilasta kehittämään kykyään selviytyä erilaisista vuorovaikutustilanteista mielipiteitä esittäen ja hyödyntäen toisten näkemyksiä sekä kykyään antaa ja vastaanottaa palautetta opastamalla häntä vastuullisuuteen eri kielenkäyttötilanteissa ja ohjaten tunnistamaan kielen kautta välittyviä arvoja ja asenteita	S1	Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	Oppilas osaa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa viittomakielellä ja käyttää taitojaan omien viestintätavoitteidensa saavuttamiseen ja osaa huomioida toiset.
T2 tarjota oppilaalle tilaisuuksia eritellä, ottaa kantaa ja suostutella sekä rohkaista häntä syventämään ymmärrystään viestijänä kannustaen häntä ilmaisemaan itseään, osallistumaan ja vaikuttamaan myös erilaisia välineitä käyttäen	S2	Viestinnän keinojen hallinta ja viestijänä toimiminen	Oppilas osaa eritellä, ottaa kantaa ja suostutella sekä ilmaisee itseään aktiivisesti eri välineillä.
Tekstien tulkitseminen			
T3 rohkaista oppilasta tarkkailemaan monimuotoisia esityksiä ja esitelmää erittelevästi, tulkitsevästi ja kriittisesti auttaen häntä huomaamaan omien tulkintataitojensa kehittämistarpeet	S2	Tulkinnan taidot ja niiden arviointi	Oppilas osaa eritellä ja tulkita kriittisesti esityksiä sekä arvioida omia tulkinnan taitojaan ja niiden kehittämistarpeita.
T4 innostaa oppilasta toimimaan kertovien, kuvaavien ja kantaa ottavien lisäksi myös ohjaavien ja pohtivien tekstien parissa, keskustelemaan niistä ja jakamaan kokemuksia viestintäympäristöissä eri tavoin	S2	Erialaisten tekstien parissa toimiminen ja kokemusten jakaminen	Oppilas hallitsee opetetut tekstilajit ja tunnistaa niiden piirteet sekä osaa jakaa kokemuksia teksteistä.
Tekstien tuottaminen			
T5 ohjata oppilasta käyttämään yhtä yleisimmin käytössä olevaa viittomakielen merkintätapaa.	S2	Viittomakielen merkintätavan hallinta	Oppilas osaa käyttää yhtä yleisimmin käytössä olevista viittomakielen merkintätavoista.
T6 rohkaista oppilasta monipuolistamaan ilmaisuaan ja syventämään tietoaan viittomakielen rakenteista, viittoman muodostumisesta ja ilmaisutavoista	S3	Viittomakielinen ilmaisu	Oppilas tuntee viittomakielen rakennepiirteet, viittoman muodostumisen ja hallitsee erilaiset ilmaisutavat.
T7 kannustaa oppilasta vakiinnuttamaan yksin ja yhteisöllisesti tehtävien monimuotoisten tekstien tuottamisen prosesseja erilaisissa viestintäympäristöissä ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä tekijänoikeuksia ja eettistä viestintää kunnioittaen	S3	Tekstien tuottaminen ja sen prosessin hallinta, eettinen viestintä	Oppilas tuntee tekstien tuottamisen prosessin vaiheet ja osaa tuottaa tekstejä sekä yksin että ryhmässä. Oppilas osaa mainita lähteet ja toimia eettisesti viestijänä.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen			
T8 ohjata oppilasta syventämään tietouttaan kielen ilmiöistä, tunnistamaan kielen rekistereitä, tyyli- ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	S4	Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa nimetä kielen ilmiöitä, rekistereitä, tyyli- ja sävyjä. Oppilas osaa kertoa havainnoistaan.
T9 ohjata oppilasta tutustumaan suomalaisen viittomakielen kulttuuriin ja kielelliseen monimuotoisuuteen ja ohjata häntä näkemään se voimavarana sekä auttaa oppilasta pohtimaan viittomakielen merkitystä ja asemaa ja ymmärtämään sen historiaa tukien oppilasta viittomakielisen ja kulttuurisen identiteetin muodostamisessa	S4	Viittomakielen merkityksen ja aseman hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä viittomakielen useita käyttäjäryhmiä ja osaa tunnistaa heidän kommunikaationsa erityispiirteitä. Oppilas tuntee viittomakielen historiaa ja osaa kuvailla kielen merkitystä ja asemaa muiden kielten joukossa.
T10 rohkaista oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään, tutustumaan kulttuuriin eri muotoihin ja instituutioihin sekä auttaa häntä pohtimaan kielen ja kulttuurin merkitystä sekä omassa elämässään että yhteiskunnassa	S4	Kulttuurin ja sen eri muotojen tuntemus	Oppilas tuntee kulttuuria ja sen eri muotoja sekä osaa kuvailla kielen ja kulttuurin merkitystä.
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena			
T11 tarjota oppilaalle mahdollisuus vakiinnuttaa taitoaan käyttää tulkkipalveluja ja toimia yhteistyössä viittomakielen tulkin kanssa erilaisissa asioimis-, opiskelu- ja kulttuuritilanteissa	S4	Tulkin käyttötaidot	Oppilas osaa tilata tulkin ja toimia tulkin kanssa erilaisissa tilanteissa.
T12 ohjata oppilasta laajentamaan tekstimaailmaansa kohti jatko-opintoja ja yhteiskunnan kannalta keskeisiä tekstejä sekä kehittämään eri tiedonalojen kielen hallintaa	S5	Tekstimaailman laajentaminen, eri tiedonalojen kielen hallinta	Oppilas osaa hyödyntää myös jatko-opintojen ja yhteiskunnan kannalta keskeisiä tekstejä. Oppilas osaa havainnoida ja käyttää eri tiedonalojen kieltä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävä, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet, ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppimisen arviointi koskevat myös suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää.

Oppimäärän erityinen tehtävä

Oppimäärän erityinen tehtävä

Tuntijakoasetuksen mukaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti. Tämän oppimäärän tehtävänä on tukea lapsen ja nuoren kasvua kieliyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi, jolla on kielelliset valmiudet jatko-opintoihin. Opetuksen avulla pyritään monilukutaitoon, jonka avulla oppilas osaa hakea tietoa sekä ymmärtää, tuottaa, arvioi ja analysoi erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja suomenkielisiä tekstejä päivittäisessä vuorovaikutuksessa, koulutyöskentelyssä ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tuetaan kielitaidon eri osa-alueiden sekä eri tiedonalojen kielen kehittymistä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on tukea oppilaan monikielisuuden kehittymistä sekä herättää kiinnostus ja tarjota välineitä kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Yhteistyössä kotien, oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus auttaa oppilasta rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa.

Suomen kielen oppiminen tukee kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen lähtökohdista ovat oppilaille merkitykselliset ja tarpeelliset tekstilajit ja kielenkäyttötilanteet, joiden avulla kielen muotoja, merkityksiä ja käyttöä tutkitaan ja opitaan analysoimaan. Kielitaitoa kehitetään kaikilla kielen käytön osa-alueilla, joita ovat kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen. Ymmärtämis- ja tuottamistaitojen kehittyminen nivoutuvat toisiinsa. Oppilaiden kielen osaaminen laajenee arkielämän konkreettisesta kielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. He saavat valmiudet havaintojen ja ilmiöiden sekä oman ajattelunsa, tunteidensa ja mielipiteidensä ilmaisemiseen tilanteeseen sopivalla tavalla. Opetuksessa arvostetaan ja hyödynnetään oppilaiden osaamia kieliä.

Kunkin oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppilaan huoltaja päättää oppimääriä koskevista valinnoista. Koska opetus tulee järjestää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti, oppimäärän valinnassa on keskeistä, että oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta. Oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkielenä ei ole suomi, ruotsi tai saame tai hänellä on muutoin monikielinen tausta. Oppimäärän tarpeen selvittämisessä huomioidaan myös seuraavat näkökulmat:

- oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita jollakin tai joillakin kielitaidon osa-alueilla, jolloin oppilaan osaaminen ei vielä anna edellytyksiä yhdenvertaiseen kouluyhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja koulutyöskentelyssä tai
- oppilaan suomen kielen taito ei vielä anna edellytyksiä suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän opiskeluun.

Kun oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, hänelle opetetaan suomea tai ruotsia toisena kielenä joko kokonaan tai osittain suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen sijaan. Opetusjärjestelyiden lähtökohdista ovat oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe. Mikäli oppilaan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin riippumatta siitä, minkä opetusryhmän yhteydessä kyseinen opetus on järjestetty. Tärkeää on, että oppilas tulee osalliseksi samoista teksteistä ja tekstilajeista kuin luokkatonsa muutkin oppilaat. Kesken perusopetuksen Suomeen muuttaneiden oppilaiden opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot. Tarvittaessa laaditaan oppimissuunnitelma. Opetuksessa hyödynnetään tavoitteellisesti erilaisia oppimisympäristöjä, jotka tukevat kielitaidon monipuolista kehittymistä sekä koulussa että sen ulkopuolella. Oppilas voi siirtyä opiskelemaan suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän mukaan, jos hänellä on riittävät edellytykset sen tavoitteiden mukaiseen opiskeluun.

Vuosiluokilla 7–9 opetuksen erityisenä tehtävänä on vakiinnuttaa ja monipuolistaa suomen kielen taitoa, oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden kielitaito ja vahvuudet. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan. Kehitetään kielellisiä valmiuksia jatko-opintoja, yhteiskuntaa ja työelämää varten. Kirjallisuuden opetuksessa kannustetaan monipuoliseen, elämäkselliseen ja erittelevään lukemiseen.

7. luokka

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet ja sisällöt 7. vuosiluokalla

Opetuksen tavoitteena vuosiluokalla 7 on rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa. Oppilasta ohjataan hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättämään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kielipiillisten vihjeiden perusteella.

Vahvistetaan oppilaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntää eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä. Autetaan oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kielipiillisten rakenteiden hallintaa. Ohjataan oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia. Ohjataan oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyylyjä ja tapoja sekä oppimaan muilta.

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Harjoitellaan muodollisempia vuorovaikutustilanteita, argumentointia, selostamista, referointia sekä puhe-esityksen pitämistä ja havainnollistamista.

Tekstien tulkitseminen: Syvennetään opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysointia.

Tekstien tuottaminen: Tuotetaan erityisesti pohtivia, kantaaottavia ja ohjaavia tekstejä tekstilajivalikoimaa laajentaen ja ohjataan käyttämään sanastoa, fraseologiaa ja kielipiillisiä rakenteita monipuolisesti (mm. infiniittiset rakenteet tiiviin ilmaisun keinoina).

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsenitys, modaalisuus, rektio) ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn.

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä.

8. luokka

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet ja sisällöt 8. vuosiluokalla

Opetuksen tavoitteena vuosiluokalla 8 on ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja. Ohjataan oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättämään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kielipiillisten vihjeiden perusteella. Ohjataan oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä. Innostetaan oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin. Ohjataan oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla.

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa: kussakin toiminnassa tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen, modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa, tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen.

Tekstien tulkitseminen: Tekstejä tarkastellaan niissä esiintyvien arvojen, ideologioiden ja vaikuttamiskeinojen kannalta (näkökulman, lauseen rakenteen, henkilöiden ja asioiden nimeämisen, kielikuvien ja ironian vaikutus tekstin tulkintaan). Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.

Tekstien tuottaminen: Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa sekä erilaisten tietolähteiden käyttöä.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen ja kielen kehityksen päävaiheisiin.

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötapoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

9. luokka

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteet, sisällöt ja päättöarvioinnin hyvän osaamisen kriteerit 9. vuosiluokalla

Opetuksen tavoitteena vuosiluokalla 9 on kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen. Ohjataan oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä. Autetaan oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kielipillisten rakenteiden hallintaa. Autetaan oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta. Kannustetaan oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä.

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina. Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä.

Tekstien tulkitseminen: Harjoitellaan erittelemään erityisesti pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstilajien kielellisiä piirteitä sekä tunnistamaan kirjallisuuden tyylivirtauksia teksteissä. Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia, palautteen antoa ja vastaanottamista.

Tekstien tuottaminen: Harjoitellaan eri tyyllilajeja ja rekistereitä sekä erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä. Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina. Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa.

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Suomi toisena kielenä -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Oppilas

- osaa toimia vuorovaikutustilanteissa rakentavasti
- ymmärtää muodollisia puhetilanteita, opetuspuhetta ja mediaa
- osaa valmistella itsenäisesti esityksen ja osaa esiintyä ja ilmaista itseään tilanteen mukaisesti
- osaa tarkastella tekstejä kriittisesti ja tunnistaa tekstilajeja
- osaa kuvailla kertovan, kuvaavan, ohjaavan, kantaa ottavan ja pohtivan tekstin tekstilajipiirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen
- ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoituseriä
- osaa tehdä tekstistä päätelmiä ja kriittisiä kysymyksiä
- hyödyntää tekstien kirjallisessa ja suullisessa tuottamisessa tietoa kertovan, kuvaavan, ohjaavan, kantaa ottavan ja pohtivan tekstin tekstilajipiirteistä
- tuottaa ymmärrettäviä ja koherentteja tekstejä, tuntee pääosin kirjoitetun kielen perussäännöt ja soveltaa niitä kirjoittaessaan
- osaa kuvailla tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä, pohtii niiden merkityksiä ja osaa kuvailla eri rekisterien ja tyylien välisiä eroja
- tuntee suomalaista kirjallisuutta, osaa nimetä sen tärkeimpiä vaiheita ja sen yhteyksiä maailmankirjallisuuteen
- osaa kuvailla kulttuurin monimuotoisuutta ja perustella yhteiskunnan monikielisyyden merkitystä
- tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa kielenoppijana ja osaa asettaa itselleen oppimistavoitteita- tunnistaa eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä.

Ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus (svenska som andra språk och litteratur)

Opetuksen hyvät käytännöt

[Hyviä käytäntöjä](#)

Koulujen omat suunnitelmat

Tähän linkki koulujen omiin toimintasuunnitelmiin.

Kunnan OPS-sisältö

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

I lärokursen svenska som andraspråk och litteratur är uppdraget, målen för lärmiljöer och arbetssätt, handledning, differentiering och stöd samt bedömning av lärandet de samma som i läroämnet modersmål och litteratur.

Lärokursens särskilda uppdrag

Enligt förordningen om timfördelning kan invandrare i stället för att följa lärokursen i modersmål och litteratur, som bestäms av skolans undervisningsspråk, helt eller delvis undervisas i svenska eller finska enligt en lärokurs som är speciellt inriktad för invandrare^[1]. Syftet med denna lärokurs är att stödja barnens och de ungas utveckling till fullvärdiga medlemmar i språkgemenskapen och ge dem språkliga förutsättningar för fortsatta studier. Undervisningen eftersträvar att utveckla elevernas multilitteracitet för att de ska kunna söka information och förstå, producera, bedöma och analysera olika slags talade och skrivna texter på svenska i daglig kommunikation, i skolarbetet och i samhället. Undervisningen ska stödja utvecklingen av de olika delområdena av språkkunskaperna samt språk som används inom olika kunskapsområden.

Det särskilda uppdraget i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur är att stödja utvecklingen av flerspråkighet hos eleverna samt väcka intresse och erbjuda redskap för att utveckla språkkunskaperna under hela livet. Undervisningen i svenska som andraspråk ska i samarbete med hemmen, undervisningen i det egna modersmålet och de övriga läroämnena hjälpa eleverna att bygga upp en språklig och kulturell identitet i ett mångkulturellt och -medialt samhälle.

Kunskaper i svenska stödjer integreringen i det finländska samhället. Utgångspunkten för lärokursen svenska som andraspråk och litteratur är att utnyttja sådana textgenrer och språksituationer som är relevanta och viktiga för att eleven ska kunna undersöka och analysera språkets former, betydelser och användning. Språkkunskapen ska utvecklas inom alla delområden: hörförståelse, tal, läsförståelse och skrivande. Förmågan att förstå och förmågan att producera ska utvecklas samtidigt. Elevernas språkkunskaper ska utvidgas från konkret vardagsspråk till ett språk som lämpar sig för abstrakt tänkande. Eleverna ska få färdigheter att ge språkligt uttryck åt iakttagelser och företeelser och sina personliga tankar, känslor och åsikter på ett för situationen lämpligt sätt. I undervisningen ska de språk som eleverna behärskar värdesättas och utnyttjas.

En elevs behov av lärokursen svenska som andraspråk och litteratur fastställs gemensamt av de lärare som undervisar eleven. Elevens vårdnadshavare fattar beslut om valet av lärokurs^[2]. Eftersom undervisningen ska ordnas enligt elevernas ålder och förutsättningar är det viktigt att valet av lärokurs gör det möjligt för eleven att få undervisning enligt den mest lämpliga lärokursen^[3]. En elev kan studera enligt lärokursen svenska som andraspråk och litteratur om elevens modersmål inte är svenska, finska eller samiska eller eleven i övrigt har en flerspråkig bakgrund. Då behovet av lärokursen kartläggs ska också följande eventualiteter tas i betraktande:

- elevens baskunskaper i svenska är bristfälliga inom ett eller flera delområden av språkkunskaperna och räcker inte ännu till för att eleven ska kunna delta i den dagliga interaktionen och skolarbetet som en jämlik medlem i skolegenskapen, eller

- elevens kunskaper i svenska räcker inte ännu till för studier enligt lärokursen svenska och litteratur.

En elev som studerar enligt lärokursen svenska som andraspråk och litteratur får undervisning i svenska som andraspråk antingen helt eller delvis i stället för undervisning i svenska och litteratur. Undervisningen läggs upp utgående från elevens behov att lära sig och det skede av språkutvecklingen eleven befinner sig i. Om lärokursen svenska som andraspråk och litteratur valts för en elev ska elevens utveckling och prestationer bedömas enligt målen och kriterierna för lärokursen svenska som andraspråk och litteratur oberoende av i vilken undervisningsgrupp undervisningen ordnas. Det är viktigt att eleven tar del av samma texter och textgenrer som de övriga eleverna i samma årskurs. Om en elev flyttat till Finland mitt i den grundläggande utbildningen är det viktigt att ta hänsyn till elevens språkkunskaper och tidigare kunskaper och färdigheter då målsättningarna och innehållet i undervisningen fastställs. Vid behov görs en plan för elevens lärande. Olika lärmiljöer som stödjer mångsidig utveckling av språkkunskaperna ska målinriktat användas i undervisningen, både i skolan och utanför skolan. Det är möjligt att övergå till att läsa svenska enligt lärokursen svenska och litteratur, om eleven har tillräckliga förutsättningar för att lära sig svenska enligt målsättningarna för den lärokursen.

I årskurserna 7–9 är det särskilda målet för undervisningen att befästa och bredda elevernas färdigheter i svenska, lärstrategier, förmåga att kommunicera samt multilitteracitet. Undervisningen tar fasta på elevernas språkfärdigheter och styrkor. Elevernas språkkunskaper, textrepertoar och kulturkännedom vidgas. Undervisningen utvecklar elevernas färdigheter för fortsatta studier, samhället och arbetslivet. I litteraturundervisningen uppmanas eleverna att läsa mångsidigt och analytiskt samt att få läsoplevelser.

Mål för undervisningen i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur i årskurs 7–9

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som målet anknyter till
Att kommunicera		
M1 uppmanas eleven att utveckla färdigheter att handla målinriktat, etiskt och konstruktivt i olika kommunikationssituationer i skolan och i samhället	I1	K1, K2, K4
M2 handleda eleven att fördjupa förmågan att lysna och förstå formellt tal, kommunikationen i undervisningen och talade medietexter	I1	K2, K4, K5
M3 uppmanas eleven att utveckla förmågan att uppträda och uttrycka sig målmedvetet och utnyttja olika uttrycksätt i olika situationer	I1	K2
Att tolka texter		
M4 handleda eleven att använda sin kunskap om textgenrer för att tolka texter, vidga elevens ord- och begreppsförråd, handleda eleven att lära sig använda lässtrategier effektivt samt utveckla elevens förmåga att dra slutsatser om en texts betydelse utgående från texten, orden och de språkliga strukturerna	I2	K1, K2, K4
M5 handleda eleven att läsa texter kritiskt både självständigt och tillsammans med andra	I2	K1, K2, K4
Att producera texter		
M6 handleda eleven att stärka förmågan att planera, producera och bearbeta texter självständigt och tillsammans med andra samt att kunna utnyttja olika textgenrer som källor och modeller för de egna texterna	I3	K1, K2, K4
M7 hjälpa eleven att befästa kunskaperna om normerna för standardskriftspråket samt behärskningen av det ordförråd och de strukturer som behövs för produktion av olika textgenrer	I3	K2, K3
Att förstå språk, litteratur och kultur		
M8 handleda eleven att fördjupa sin språkliga medvetenhet och intressera sig för språkliga fenomen, hjälpa eleven att känna igen strukturer, olika register, stildrag och nyanser och förstå betydelser och följder av olika språkliga val	I4	K4
M9 inspirera eleven att bekanta sig med olika litteraturgenrer, den svenska och i synnerhet finlandssvenska litteraturen, dess historia och kopplingar till världslitteraturen samt att handleda eleven att känna till hur olika texter förhåller sig till varandra	I4	K2
M10 vidga elevens kulturuppfattning och lära eleven att analysera flerspråkighet och kulturell mångfald i skolan och i samhället och att lära eleven se kulturella likheter och kulturbundenheter i och mellan olika företeelser	I4	K2
Att använda språket som stöd för allt lärande		
M11 handleda eleven att befästa en positiv uppfattning om sig själv och sitt sätt att kommunicera, läsa, producera texter och lära sig språk, handleda eleven att iakttä och jämföra olika lärstilar och att lära sig av andra	I5	K1, K2, K7
M12 handleda eleven att lägga märke till hur språket används inom olika kunskapsområden	I5	K4, K6
M13 uppmanas eleven att utveckla förmågan att söka information samt att planera, strukturera och utvärdera sitt arbete självständigt och tillsammans med andra	I5	K1, K5, K6

Centralt innehåll som anknyter till målen för lärokursen svenska som andraspråk och litteratur i årskurs 7–9

Eleverna lär sig språk- och kommunikationsfärdigheter och utvecklar sin förmåga att arbeta med texter genom att använda språk i olika situationer och arbeta mångsidigt med språk. Innehållet i undervisningen väljs så att eleverna får möjlighet att vidga de färdigheter som har en anknytning till språk, litteratur och övrig kultur på ett mångsidigt sätt. Innehållet ska stödja målsättningarna och utnyttja elevernas erfarenheter och lokala möjligheter. De enskilda innehållsområdena ska användas för att bilda helheter för de olika årskurserna.

11 Att kommunicera: Eleverna tränar formella kommunikationssituationer, att argumentera, kommentera, referera samt att hålla och åskådliggöra en muntlig presentation. Eleverna tränar sina färdigheter att arbeta genom att diskutera olika ämnen och texter. Eleverna undersöker och använder språket i olika funktioner och situationer och övar samtidigt etablerade fraser och uttryck, familjära och formella uttryck, modalitet, hur man uttrycker sin åsikt kraftigt och mera dämpat, samt sammanfattar och hänvisar till någon annans tal. Eleverna övar sig att lyssna och förhålla sig kritiskt till det hörda och att använda det hörda som modell för sin egen kommunikation. Eleverna tränar förmågan att uttrycka sig genom tal och helhetsgestaltning (med medel som är kopplade till kropp, ljud, tid och rum). Eleverna tränar att hålla förberedda muntliga presentationer.

12 Att tolka texter: Eleverna fördjupar sig i att läsa mångsidigt och analysera texter som är viktiga med tanke på studier, samhälle och kultur. Texterna läses med fokus på värderingar, ideologier och påverkningsmedel (hur tolkningen påverkas av perspektiv, meningsstruktur, benämningar på personer och företeelser, språkliga bilder och ironi). Undervisningen befäster elevernas förmåga att tillämpa lässtrategier dynamiskt och vidgar elevernas ord- och begreppsfrörråd. Eleverna tränar att analysera i synnerhet förklarande, argumenterande och instruerande texter med fokus på språkliga drag samt att känna igen litterära stilriktningar i texter. Eleverna övar att analysera egna och andras texter samt att ge och ta emot respons.

13 Att producera texter: Eleverna producerar i synnerhet förklarande, argumenterande och instruerande texter och vidgar samtidigt sin repertoar av textgenrer. Eleven handleds att göra mångsidigt bruk av ordförråd, fraseologi och språkliga strukturer (bl.a. strukturer som koncentrerar formuleringen) i sina texter. Undervisningen stärker behärsningen av skrivprocessens olika faser och bruket av olika informationskällor. Eleverna tränar olika stilarter och register samt olika sätt att uttrycka person och tid på ett konsekvent sätt i en text. Eleverna lär sig att välja lämpliga uttryckssätt för olika texter.

14 Att förstå språk, litteratur och kultur: Eleverna undersöker texter och reflekterar över språkets betydelser och strukturer (satsdelar, ordböjning) samt hur språkliga val påverkar hur en text tas emot. Eleverna jämför det svenska språket med andra bekanta språk och undersöker hur olika språk påverkar varandra. Eleverna bekantar sig med språksituationen i Finland och med de centrala skedena i svenska språkets utveckling. Eleverna bekantar sig med litteratur, film, teater och mediekultur. Elevernas förståelse av den kulturella mångfalden stöds genom att kulturella upplevelser från olika tider och olika håll i världen jämförs. Eleverna undersöker mediernas funktion i det egna livet och i samhället kritiskt.

15 Att använda språket som stöd för allt lärande: Undervisningen stödjer elevernas förmåga att läsa, skriva, lyssna på och tala texter inom olika kunskapsområden. Eleverna jämför hur språk används i vardagen och inom olika kunskapsområden. Undervisningen stärker elevernas förmåga att använda digitala verktyg för att söka information, lära sig och utvärdera sitt lärande. Undervisningen fördjupar elevernas förmåga att använda sitt eget modersmål samt andra bekanta språk som stöd för allt lärande.

Bedömningskriterier för goda kunskaper (vitsordet 8) i slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska som andraspråk och litteratur

Mål för undervisningen	Innehåll	Föremål för bedömningen i läroämnet	Kunskapskrav för goda kunskaper/vitsordet åtta
M1 uppmuntra eleven att utveckla färdigheter att handla målinriktat, etiskt och konstruktivt i olika kommunikationssituationer i skolan och i samhället	I1	Kommunikativa färdigheter	Eleven kan medverka konstruktivt i kommunikationssituationer.
M2 handleda eleven att fördjupa förmågan att lyssna och förstå formellt tal, kommunikationen i undervisningen och talade medietexter	I1	Förmåga att förstå i kommunikationssituationer	Eleven förstår formellt tal, kommunikationen i undervisningen och media.
M3 uppmuntra eleven att utveckla förmågan att uppträda och uttrycka sig målmedvetet och utnyttja olika uttryckssätt i olika situationer	I1	Förmåga att uppträda	Eleven kan förbereda en presentation självständigt och uppträda och uttrycka sig själv på ett för situationen lämpligt sätt.
M4 handleda eleven att använda sin kunskap om textgenrer för att tolka texter, vidga elevens ord- och begreppsfrörråd, handleda eleven att lära sig använda lässtrategier effektivt samt utveckla elevens förmåga att dra slutsatser om en texts betydelser utgående från texten, orden och de språkliga strukturerna.	I2	Förmåga att använda kunskaper om textgenrer i tolkningen av texter	Eleven kan närma sig texter kritiskt och känna igen textgenrer. Eleven kan med hjälp av ändamålsenliga begrepp beskriva de genretypiska dragen för en berättande, beskrivande, instruerande, argumenterande och förklarande text. Eleven förstår att texter har olika mål och syften.
M5 handleda eleven att läsa texter kritiskt både självständigt och tillsammans med andra	I2	Förmåga att tolka texter	Eleven kan dra slutsatser och ställa kritiska frågor utgående från texter.
M6 handleda eleven att stärka förmågan att planera, producera och bearbeta texter självständigt och tillsammans med andra samt att kunna utnyttja olika textgenrer som källor och modeller för de egna texterna	I3	Förmåga att tillämpa kunskap om textgenrer i produktionen av texter	Eleven utnyttjar kunskap om de genretypiska dragen för en berättande, beskrivande, instruerande, argumenterande och förklarande text i sin skriftliga och muntliga produktion.
M7 hjälpa eleven att befästa kunskaperna om normerna för standardskriftspråket samt behärsningen av det ordförråd och de strukturer som behövs för produktion av olika textgenrer	I3	Behärskning av skriftspråket	Eleven producerar förståeliga och koherenta texter, känner huvudsakligen till och kan tillämpa grundreglerna för skriftspråket i sitt skrivande.
M8 handleda eleven att fördjupa sin språkliga medvetenhet och intressera sig för språkliga fenomen, hjälpa eleven att känna igen strukturer, olika register, stildrag och nyanser och förstå betydelser och följder av olika språkliga val	I4	Hur den språkliga medvetenheten utvecklats	Eleven kan beskriva språkliga och textuella drag i texter, reflektera över deras betydelser samt beskriva skillnader mellan olika register och stilar.
M9 inspirera eleven att bekanta sig med olika litteraturgenrer, den svenska och i synnerhet finlandssvenska litteraturen, dess historia och kopplingar till världslitteraturen samt att handleda eleven att känna till hur olika texter förhåller sig till varandra	I4	Kännedom om litteraturen och dess skeden	Eleven känner till den finlandssvenska litteraturen och kan namnge dess viktigaste skeden och kopplingar till världslitteraturen.
M10 vidga elevens kulturuppfattning och lära eleven att analysera flerspråkighet och kulturell mångfald i skolan och i samhället och att lära eleven se kulturella likheter och kulturbundenheter i och mellan olika företeelser	I4	Hur den kulturella medvetenheten utvecklats	Eleven kan beskriva kulturens mångfald och vad flerspråkigheten innebär i samhället.
M11 handleda eleven att befästa en positiv uppfattning om sitt eget sätt att kommunicera, läsa, producera texter och lära sig språk, handleda eleven att iaktta och jämföra olika sätt att lära sig samt att lära sig av andra	I5	Hur elevens uppfattning om sitt eget sätt att kommunicera utvecklats samt förmåga att reflektera över det egna sättet att lära sig språk	Utvecklingen av elevens uppfattning om sitt eget sätt att kommunicera används inte som grund för elevens vitsord. Eleven känner till sina egna språkliga styrkor och utvecklingsområden och kan ställa upp mål för sitt lärande.
M12 handleda eleven att lägga märke till hur språket används inom olika kunskapsområden	I5	Förmåga att lägga märke till språk inom olika kunskapsområden	Eleven känner till hur språk används inom olika kunskapsområden.
M13 uppmuntra eleven att utveckla förmågan att söka information samt att planera, strukturera och utvärdera sitt arbete självständigt och tillsammans med andra	I5	Förmåga att söka information samt förmåga att planera, strukturera och utvärdera sitt eget arbete	Eleven kan söka information mångsidigt från olika källor och kan planera, strukturera och utvärdera sitt eget arbete både på egen hand och tillsammans med andra.

[1] Statsrådets förordning om riksomfattande mål för utbildningen enligt lagen om grundläggande utbildning och om timfördelning i den grundläggande utbildningen 422/2012

[2] Lag om grundläggande utbildning 628/1998, 30 §

[3] Lag om grundläggande utbildning 628/1998, 3 §

Suomi saamenkielisille

Opetuksen hyvät käytännöt

[Hyviä käytäntöjä](#)

Koulujen omat suunnitelmat

Tähän linkki koulujen omiin toimintasuunnitelmiin.

Kunnan OPS-sisältö

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Suomi (tai ruotsi) saamenkielisille -oppimäärä on tarkoitettu niille oppilaille, jotka opiskelevat saamen kieltä ja kirjallisuutta. Opetuksen tavoitteena on oppilaan korkeatasoiseen kaksikielisyyteen kasvamisen tukeminen ja edellytysten luominen sille, että oppilas voi saavuttaa jatko-opinnoissa vaadittavan kielitaidon molemmilla kielillä sekä toimia tasavertaisena jäsenenä suomen- ja saamenkielisessä yhteisössä. Opetussuunnitelma laaditaan ja opetuksen tavoitetaso määritellään tällöin suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärää soveltaen. Opetussuunnitelman laadinnassa huomioidaan oppilaiden kielellinen ja kulttuurinen tausta sekä perheen ja muun ympäristön tarjoaman tuen määrä oppilaan suomen kielen kehittymiselle.

Ruotsi saamenkielisille (svenska för samisktalande)

Opetuksen hyvät käytännöt

[Hyviä käytäntöjä](#)

Koulujen omat suunnitelmat

Tähän linkki koulujen omiin toimintasuunnitelmiin.

Kunnan OPS-sisältö

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Lärokursen svenska för samisktalande är avsedd för elever som studerar samiska och litteratur. Målet för undervisningen är att stödja eleverna att utveckla en högklassig tvåspråkighet och ge dem förutsättningar att uppnå sådan språkkunskap i bägge språken som förutsätts för fortsatta studier och för att fungera som jämbördiga medlemmar i den svenska och den samiska gemenskapen. Den lokala läroplanen utarbetas och den eftersträfvade nivån för undervisningen fastställs utgående från lärokursen svenska och litteratur. Läroplanen utarbetas med hänsyn till elevernas språkliga och kulturella bakgrund samt i vilken omfattning familjen och den övriga omgivningen stödjer utvecklingen av elevens kunskaper i svenska.

Suomi viittomakielisille

Opetuksen hyvät käytännöt

[Hyviä käytäntöjä](#)

Koulujen omat suunnitelmat

Tähän linkki koulujen omiin toimintasuunnitelmiin.

Kunnan OPS-sisältö

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Suomi viittomakielisille -oppimäärä on tarkoitettu niille oppilaille, jotka opiskelevat viittomakieltä ja kirjallisuutta suomenkielisissä kouluissa. Opetuksen tavoitteena on oppilaan korkeatasoiseen kaksikielisyyteen kasvamisen tukeminen ja edellytysten luominen sille, että oppilas voi saavuttaa jatko-opinnoissa vaadittavan kielitaidon molemmilla kielillä sekä toimia tasavertaisena jäsenenä suomen- ja viittomakielisessä yhteisössä. Opetussuunnitelma laaditaan ja opetuksen tavoitetaso määritellään suomen kieli ja kirjallisuus ja/tai suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää soveltaen. Tällöin myös oppilaan arviointi määräytyy sen mukaan, kumman oppimäärän pohjalta suomi viittomakielisille - oppimäärä on laadittu. Opetussuunnitelman laadinnassa huomioidaan oppilaiden kielellinen ja kulttuurinen tausta sekä perheen ja muun ympäristön tarjoaman tuen määrä oppilaan suomen kielen kehittymiselle.

Ruotsi viittomakielisille (svenska för teckenspråkiga)

Opetuksen hyvät käytännöt

[Hyviä käytäntöjä](#)

Koulujen omat suunnitelmat

Tähän linkki koulujen omiin toimintasuunnitelmiin.

Kunnan OPS-sisältö

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Lärokursen svenska för teckenspråkiga är avsedd för elever som studerar teckenspråk och litteratur i svenska skolor. Målet för undervisningen är att stödja eleverna att utveckla en högklassig tvåspråkighet och ge dem förutsättningar att uppnå sådan språkkunskap i bägge språken som förutsätts för fortsatta studier och för att fungera som jämbördiga medlemmar i den svenska och den teckenspråkiga gemenskapen. Den lokala läroplanen utarbetas och den eftersträfvade nivån för undervisningen fastställs utgående från lärokursen svenska och litteratur och/eller svenska som andraspråk och litteratur. Eleven bedöms också enligt den lärokurs som utgör grund för lärokursen svenska för teckenspråkiga. Läroplanen utarbetas med beaktande av elevernas språkliga och kulturella bakgrund samt i vilken omfattning familjen och den övriga omgivningen stödjer utvecklingen av elevens kunskaper i svenska.

15.4.2 Toinen kotimainen kieli

Kielikasvatus

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielen ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoaan rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelun mahdollisuudet

Toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelun mahdollisuudet

Oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluu vähintään yksi pitkä ja yksi keskipitkä kielen oppimäärä. Näistä on toinen kotimainen kieli (ruotsi tai suomi) ja toinen jokin vieras kieli tai saamen kieli. Pitkiä oppimääriä ovat A-oppimäärät sekä ruotsin ja suomen äidinkielenomaiset oppimäärät. Keskipitkiä oppimääriä ovat B1-oppimäärät. Lisäksi opetuksen järjestäjä voi tarjota oppilaille valinnaisina ja vapaaehtoisina kieliohjelmina eripituisia kielten oppimääriä.

Toinen kotimainen kieli -oppiaineeseen on näissä perusteissa määritelty kuusi oppimäärää: ruotsin ja suomen pitkä eli A-oppimäärä, ruotsin ja suomen keskipitkä eli B1-oppimäärä äidinkielenomainen ruotsi ja suomi.

Vieras kieli -oppiaineeseen on määritelty seitsemän eri oppimäärää: englannin, muun vieraan kielen ja saamen pitkät eli A-oppimäärät, vieraan kielen keskipitkä eli B1-oppimäärä sekä vieraan kielen, saamen ja latinan lyhyet eli B2-oppimäärät.

Vieraan kielen oppimääräkuvaukset soveltuvat kaikille niille kielille, joille ei ole kielikohtaista oppimääräkuvausta. Opetuksen järjestäjä huolehtii tällöin kielikohtaisen sovelluksen laatimisesta näiden perusteiden pohjalta. Englantiin on laadittu vain A-oppimäärä. Jos on tarpeen, voidaan paikallisesti laatia englannin B1- tai B2-oppimääräkuvaus vieraan kielen B1- tai B2-oppimäärän perusteiden pohjalta. Perusteissa määritelty kehittyvän kielitaidon taso soveltuu eurooppalaisiin kielisiin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kielisiin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin.

Toinen kotimainen kieli, ruotsi

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikkisyydelle ja luovuudelle.

Toisen kotimaisen kielen opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa kieliympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla Pohjoismaita. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Ruotsin kieli, B1-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

7. luokka

Ruotsin kieli, B1- oppimäärän opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 7. vuosiluokalla

Oppilas tutustuu pohjoismaiseen kieliympäristöön ja pohjoismaiseen arvopohjaan. Tarkastelun kohteena on erityisesti Ruotsi. Oppilas tutustuu kielitiedon keskeisiin käsitteisiin, joiden avulla hän pystyy hahmottamaan ruotsin kielen säännönmukaisuuksia ja vertaamaan ruotsin kieltä aiemmin opiskelemiinsä kieliin. Oppilas asettaa tavoitteita ja käyttää monipuolisia ja tarkoituksenmukaisia kielen oppimistapoja sekä arvioi omaa oppimistaan.

Aihepiireissä syvennetään nuoren elämänpiiriin liittyvää sanastoa ja valitaan tekstejä oppilaiden kiinnostuksen kohteista. Käytetään erilaisia oppilaita motivoivia oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä sekä tutustutaan itsenäiseen tiedonhankintaan. Tuodaan luokkahuoneeseen mahdollisimman paljon autenttista kielimateriaalia. Kiinnitetään huomiota myönteiseen ja kohteliaaseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia käyttää ja kehittää suullista ja kirjallista kielitaitoaan sekä rohkaistaan käyttämään sitä myös koulun ulkopuolella.

Hyvän osaamisen (8) kriteerit ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokalla 7

Oppilas

- osaa kuvata pohjoismaista kieliympäristöä, erityisesti Ruotsia
- tuntee keskeiset kielitiedon käsitteet ja on tutustunut ruotsin kielen säännönmukaisuuksiin
- osaa asettaa realistisia tavoitteita ja käyttää tarkoituksenmukaisia kielen oppimistapoja sekä arvioida omaa oppimistaan
- hallitsee keskeisten aihepiirien sanaston sekä opetellut rakenteet
- osaa käyttää kohteliaasti kieltä lyhyissä arkielämän vuorovaikutustilanteissa kirjallisesti ja suullisesti toisia kannustaen.

8. luokka

Ruotsin kieli, B1-oppimäärän opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 8. vuosiluokalla

Oppilas jatkaa Ruotsiin ja sen kulttuuriin tutustumista sekä ruotsin kielen säännönmukaisuuksien havainnoimista. Hän syventää tietämystään ruotsin kielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä. Oppilas harjoittelee itsenäistä työskentelyä ja tiedonhankintaa sekä yhteistyötaitoja. Hän asettaa tavoitteita ja käyttää monipuolisia ja tarkoituksenmukaisia kielen oppimistapoja sekä arvioi omaa oppimistaan. Oppilas työskentelee omalle ikätasolleen sopivien monipuolisten tekstien parissa.

Oppilaalle tarjotaan edelleen mahdollisuuksia käyttää ja kehittää suullista ja kirjallista kielitaitoaan sekä rohkaistaan käyttämään sitä koulussa ja koulun ulkopuolella erilaisissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa. Harjoitellaan vuorovaikutustilanteita ja toisten kannustamista.

Hyvän osaamisen (8) kriteerit ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokalla 8

Oppilas

- kykenee itsenäiseen työskentelyyn ja tiedonhankintaan yhteistyössä muiden kanssa
- tuntee keskeiset kielitiedon käsitteet ja on tutustunut ruotsin kielen säännönmukaisuuksiin
- osaa asettaa realistisia tavoitteita ja käyttää tarkoituksenmukaisia kielen oppimistapoja sekä arvioida omaa oppimistaan
- hallitsee keskeisten aihepiirien sanaston sekä opetellut rakenteet
- osaa käyttää kohteliaasti kieltä rutiininomaisissa vuorovaikutustilanteissa kirjallisesti ja suullisesti toisia kannustaen.

9. luokka

Ruotsin kieli, B1-oppimäärän opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 9. vuosiluokalla

Oppilas tutustuu pohjoismaiseen kieliympäristöön ja pohjoismaisiin arvoihin. Hän harjoittelee jatkuvasti suullista ja kirjallista kielitaitoaan. Oppilas harjoittelee edelleen kohteliaasta kielenkäyttöä monenlaisissa vuorovaikutustilanteissa toisia kannustaen. Hän tutustuu ikätasolleen sopiviin itseään kiinnostaviin teksteihin sekä tekstin sisällön kannalta oleellisiin rakenteisiin. Oppilas kykenee yhä enemmän itsenäiseen työskentelyyn ja tiedonhankintaan sekä yhteistyöhön muiden kanssa. Ääntämiseen kiinnitetään jatkuvasti huomiota.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Oppilas

- osaa kertoa, mitä kieliä Pohjoismaissa puhutaan ja kuvailla Pohjoismaita yhdistäviä arvoja
- osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä
- tuntee ruotsin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä
- osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan
- osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen
- huomaa, mihin hän voi käyttää ruotsin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä
- selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin
- osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja
- osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella
- joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein
- osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa
- ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisia sisältäviä kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana
- pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä
- osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita
- pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä
- ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet Ruotsin kielen B1 -oppimäärässä vuosiluokalla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pellillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri

oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuunottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen B1 -oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsa viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittämistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi ruotsin kielen, B1 -oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehukseen ja sen pohjalta laadiittuun suomalaiseen sovellukseen. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkua. Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat. Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso oppiaineen valtakunnallisiin ruotsin kielen B1-oppimäärän päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehitty kumulatiivasti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Opetuksessa on mahdollista käyttää numeroilla arvioitavia eritasoisia kirjallisia tai suullisia kokeita tai portfolio -työskentelyä. Oppilaalla on mahdollisuus osoittaa osaamisensa eri tavoin hänen erityiset tuen tarpeensa huomioiden. Keskeisintä on kielen eri osa-alueiden jatkuva arviointi ja prosessiarvioinnin painottaminen. Tuntityöskentely ja tehtävien säännöllinen suorittaminen ovat osa jatkuvaa arviointia. Oppilaat ohjataan käyttämään itsearviointia osana oppimisprosessia. Itsearviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi kokeiden yhteydessä tai arviointikeskusteluna oppilaan kanssa. Osana arviointia voidaan käyttää myös vertaisarviointia.

Ruotsin kieli, A-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Oppilaita rohkaistaan käyttämään ruotsin kieltä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3–6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielillä.

Ruotsin kielen opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun ruotsin kielellä eri oppiaineissa.

Ruotsin kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia ruotsin kansalliskielen asemaan liittyviä ilmiöitä sekä antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälisiä toimintakykyään	S1	L1, L2
T2 kannustaa oppilasta löytämään kiinnostavia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	S1	L2, L5
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	L1, L4
Kielenopiskelutaidot		
T4rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieltä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	L1, L3, L7
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia	S2	L1
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	S3	L4
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää ruotsinkielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota	S3	L4
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	S3	L2
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen ja kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3	L4, L3, L5

Ruotsin kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat toimimaan ruotsinkielisissä ympäristöissä Suomessa ja muualla. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielen välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa. Pehdytään yksilön kielellisiin oikeuksiin.

S2 Kielenopiskelutaidot: Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Ruotsin kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7 - 9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pellillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7 - 9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsaan viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyneille tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi ruotsin kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin arvioitaviin tavoitteisiin ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehukseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut ruotsin kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso ruotsin kielen A-oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehittyy kumulatiivisesti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia ruotsin kansalliskielen asemaan liittyviä ilmiöitä sekä antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälisiä toimintakykyään	S1	Kieli- ja kulttuuriympäristön ja kielen merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvailla ruotsin kielen asemaa Suomessa ja Pohjoismaissa ja maailman kielten joukossa ja pohtia kielen merkitystä yksilölle.
T2 kannustaa oppilasta löytämään kiinnostavia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	S1	Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen ruotsin taitoa hyödyntämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista oppia ruotsinkielisissä toimintaympäristöissä.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ruotsin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.
Kielenopiskelutaidot			
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieltä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteissa toisia kannustaan
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia	S2	Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää ruotsin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuoro-vaikutuksessa			Taitotaso A2.2
			T6 – T8
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	S3	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selvittää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota	S3	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki)
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	S3	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			Taitotaso A2.2
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnaa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	S3	Tekstien tulkintataidot	Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summattaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			Taitotaso A2.1
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen ja kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Suomen kieli, A-oppimäärä vuosiluokilla 7-9 (Finska som andra inhemska språk, A-lärokurs i årkurs 7-9)

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Eleverna ska uppmuntras att använda finska mångsidigt för att kommunicera och söka information. Målet för undervisningen är att stödja eleverna att fördjupa de kunskaper som inhämtats i årskurs 3–6, utveckla deras språkliga medvetenhet och slutledningsförmåga och samtidigt främja deras färdigheter för språkstudier. Förståelsen för kulturell mångfald ska fördjupas genom att man diskuterar om värdebundna företeelser som är förknippade med olika språkgrupper och även ger utrymme för bearbetning av känslor.

Många elever använder i allt högre grad finska på sin fritid. Den kunskap som eleverna inhämtar genom det informella lärandet ska beaktas när undervisningen planeras och innehållet väljs.

Undervisningen i finska kan integreras i undervisningen i olika läroämnen och de mångvetenskapliga lärområdena och tvärtom. Eleverna ska uppmuntras att söka information på finska i olika läroämnen.

Mål för undervisningen i A-lärokursen i finska i årskurs 7–9

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som målet anknyter till
Kulturell mångfald och språkmedvetenhet		
M1 utveckla elevens förmåga att ge akt på och reflektera över företeelser som är förknippade med nationalspråkens ställning i Finland samt stärka elevens förmåga och vilja att komma till rätta i finska och flerspråkiga miljöer	I1	K1, K2
M2 uppmuntra eleven att upptäcka möjligheter att vidga sin syn på omvärlden genom att använda sig av sina kunskaper i finska i olika grupper och sammanhang	I1	K2, K5
M3 handleda eleven att lägga märke till regelbundenheter i finska språket och att använda sig av språkvetenskapliga begrepp som stöd för lärandet	I1	K1, K4
Färdigheter för språkstudier		
M4 uppmuntra eleven att sätta upp mål, att utnyttja olika sätt för att lära sig finska och att utvärdera sitt lärande med hjälp av både självbedömning och kamratbedömning samt att handleda eleven att delta i en uppbyggande kommunikation i vilken det viktigaste är att man når fram med sitt budskap	I2	K1, K3, K7
M5 stödja elevens egen aktivitet och förmåga att kreativt tillämpa sina språkkunskaper samt utveckla sina färdigheter för livslångt språklärande	I2	K1
Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera		
M6 uppmuntra eleven att öva sig i att aktivt delta i olika slag av vardagliga kommunikationssituationer	I3	K4
M7 handleda eleven att vara aktiv i kommunikationssituationer och att fördjupa sin förmåga att på finska använda olika kommunikationsformer, stående uttryck, omskrivningar, utfyllnader och andra kompensationsstrategier	I3	K4
M8 hjälpa eleven att i kommunikationssituationer gällande åsikter och ställningstaganden fästa uppmärksamhet vid kulturellt lämpligt språkbruk	I3	K2
Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter		
M9 erbjuda eleven möjligheter att tolka olika slags texter för informationssökning, även tydliga faktatexter och att uppmuntra hen att i tolkandet använda sig av slutledningsförmåga och förståelse av texternas centrala innehåll	I3	K4
Växande språkkunskap, förmåga att producera texter		
M10 erbjuda eleven möjligheter att producera tal och skrift som berör en tilltagande mängd teman och med beaktande av centrala strukturer och grundregler för uttal	I3	K3, K4, K5

Centralt innehåll som anknyter till målen för A-lärokursen i finska i årskurs 7–9

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet: Att i undervisningen välja sådant innehåll och sådana arbetssätt som uppmuntrar eleverna att aktivt delta i olika finskspråkiga verksamheter. Att använda sådana språkvetenskapliga begrepp som hjälper eleverna att jämföra olika språk och att studera finska. Att ta reda på vad som avses med individens språkliga rättigheter.

I2 Färdigheter för språkstudier: Att vidareutveckla färdigheterna för språkstudier. Att öva sig att använda läromedel på ett mångsidigt sätt, att använda ordlistor, uppfatta helheter, gruppera, söka information och bedöma hur tillförlitlig informationen är.

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter: Att välja innehåll med målet att eleven ska klara sig på finska i olika sammanhang också utanför skolan, att innehållet ska vara aktuellt, för eleverna intressant, rikta sig mot andra stadets utbildning och göra eleverna bekanta med den språkkunskap som behövs i arbetslivet och i fortsatta studier. Att lära sig ordförråd och strukturer i samband med olika slags texter som t.ex. berättande, beskrivande eller argumenterande texter. Att studera och öva olika kommunikationssituationer med hjälp av olika medier.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i A-lärokursen i finska i årskurs 7–9

Målet är att språkbruket ska vara så korrekt, naturligt och så relevant för eleverna som möjligt. Arbetet ska även ske genom pararbete, smågruppsarbete och lärande tillsammans i olika typer av lärmiljöer. För att uppnå målen för flerspråkighet och språkpedagogik behövs samarbete mellan lärarna. Eleverna ska med hjälp av spel, musik och drama få möjlighet att testa sina växande språkkunskaper och även bearbeta attityder. Olika lärmiljöer, medier och digitala verktyg ska mångsidigt användas i undervisningen. I texterna söker man information som man delar och publicerar. Eleverna ska uppmuntras att vara aktiva och ta självständigt ansvar för sitt lärande med hjälp av den Europeiska språkportfolien eller motsvarande verktyg. Med hjälp av olika nätverk får eleverna också bekanta sig med flerspråkigheten och den kulturella mångfalden i närmiljön eller samhället. Målspråket finska används alltid när det är möjligt.

Handledning, differentiering och stöd i A-lärokursen i finska i årskurs 7–9

Eleverna ska uppmuntras att modigt använda sina språkkunskaper. Gott om kommunikativa övningar stödjer utvecklingen av elevens språkkunskaper. Eleverna ska också uppmuntras att studera andra språk som skolan erbjuder. Elever som har inlärningssvårigheter i språk ska ges stöd. Undervisningen ska planeras så att den erbjuder tillräckliga utmaningar även för elever som avancerar snabbare eller kan språket från tidigare.

Bedömning av elevens lärande i A-lärokursen i finska i årskurs 7–9

Lärandet ska bedömas på olika sätt, också genom självbedömning och kamratbedömning. Bedömningen ska beakta samtliga mål och delområden av språkkunskapen. Bedömningen av delområdena ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska referensram som utarbetats utgående från den. Den Europeiska språkportfolien kan användas som verktyg vid bedömningen.

Bedömningen ska vara mångsidig och ge eleverna möjlighet att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. Med hjälp av uppbyggande respons hjälper man eleverna att bli medvetna om sina kunskaper och att utveckla dem. Eleverna uppmuntras att tillämpa sina kunskaper i olika kommunikationssituationer. Mångsidig bedömning ger också elever som har inlärningssvårigheter i språk, eller annars har ett annorlunda språkligt utgångsläge, möjligheter att visa sina kunskaper.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i läroämnet som ett gemensamt läroämne avslutas. Genom slutbedömningen fastställs hur eleven har uppnått målen för A-lärokursen i finska när studierna avslutas. Slutvitsordet bildas genom att elevens kunskapsnivå ställs i relation till de nationella kriterierna för slutbedömningen i A-lärokursen i finska. Kunskaperna utvecklas kumulativt inom de olika delområdena av språkkunskap. I slutvitsordet ska alla nationella kriterier för slutbedömningen beaktas, oberoende av för vilken årskurs målet fastställs i den lokala läroplanen. Eleven får vitsordet åtta (8), om hen i genomsnitt uppvisar sådana kunskaper som kriterierna förutsätter. Kunskaper som överstiger nivån för vitsordet åtta inom något delområde kan kompensera svagare kunskaper inom ett annat delområde.

Bedömningskriterier för goda kunskaper (vitsordet 8) i slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i finska

Mål för undervisningen	Innehåll	Föremål för bedömningen i läroämnet	Kunskapskrav för goda kunskaper/vitsordet åtta
Kulturell mångfald och språkmedvetenhet			
M1 utveckla elevens förmåga att ge akt på och reflektera över företeelser som är förknippade med nationalspråkets ställning i Finland samt stärka elevens förmåga och vilja att komma till rätta i finska och flerspråkiga miljöer	I1	Förståelse för frågor som gäller språklig status och språkets och kulturens betydelse	Eleven kan nämna några rättigheter och skyldigheter i anslutning till Finlands nationalspråk och hen har en uppfattning om språkets betydelse för individen, och för sin egen möjlighet att agera i finskspråkiga och flerspråkiga miljöer.
M2 uppmuntra eleven att upptäcka möjligheter att vidga sin syn på omvärlden genom att använda sig av sina kunskaper i finska i olika grupper och sammanhang	I1	Förmåga att utveckla sina medborgerliga färdigheter med hjälp av finska språket	Eleven lär sig iaktta i vilka finskspråkiga sammanhang och miljöer det finns möjligheter att lära sig.
M3 handleda eleven att lägga märke till regelbundenheter i finska språket och att använda sig av språkvetenskapliga begrepp som stöd för lärandet	I1	Språklig medvetenhet	Eleven kan utgående från sina observationer dra slutsatser om finska språkets regelbundenheter och känner till finskans centrala språkvetenskapliga begrepp.
Färdigheter för språkstudier			
M4 uppmuntra eleven att sätta upp mål, att utnyttja olika sätt för att lära sig finska och att utvärdera sitt lärande med hjälp av både självbedömning och kamratbedömning samt att handleda eleven att delta i en uppbyggande kommunikation i vilken det viktigaste är att man når fram med sitt budskap	I2	Förmåga att sätta upp mål, reflektera över lärandet och samarbeta	Eleven kan sätta egna mål och utvärdera sina lärostrategier i språkstudierna och delta i kommunikationen på ett sätt som uppmuntrar gruppen.
M5 stödja elevens egen aktivitet och förmåga att kreativt tillämpa sina språkkunskaper samt utveckla sina färdigheter för livslångt språklärande	I2	Förmåga att utveckla färdigheterna för livslångt lärande	Eleven märker var hen kan använda sina kunskaper i finska också utanför skolan och kan reflektera över hur hen kan använda sina kunskaper efter avslutad skolgång.
Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera			
M6 uppmuntra eleven att öva sig i att aktivt delta i olika slag av vardagliga kommunikationssituationer	I3	Förmåga att kommunicera i olika situationer	Eleven kan relativt obehindrat kommunicera, delta i diskussioner och uttrycka sina åsikter i vardagliga kommunikationssituationer.
M7 handleda eleven att vara aktiv i kommunikationssituationer och att fördjupa sin förmåga att på finska använda olika kommunikationsformer, stående uttryck, omskrivningar, utfyllnader och andra kompensationsstrategier	I3	Förmåga att använda kommunikationsstrategier	Eleven kan i någon mån ta initiativ i olika skeden av en kommunikationssituation och försäkra sig om att samtalspartnern har förstått budskapet. Kan omskriva eller byta ut obekanta ord eller omformulera sitt budskap. Kan diskutera betydelsen av obekanta uttryck.
M8 hjälpa eleven att i kommunikationssituationer gällande åsikter och ställningstaganden fästa uppmärksamhet vid kulturellt lämpligt språkbruk	I3	Kulturellt lämpligt språkbruk	Eleven visar att hen behäskar de viktigaste artighetskutymerna. Eleven kan i sin kommunikation ta hänsyn till några viktiga kulturellt betingade aspekter.
Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter			
M9 erbjuda eleven möjligheter att tolka olika slags texter för informationssökning, även tydliga faktatexter och att uppmuntra hen att i tolkandet använda sig av slutledningsförmåga och förståelse av texternas centrala innehåll	I3	Förmåga att tolka texter	Eleven förstår det väsentliga och vissa detaljer i tydligt och relativt långsamt allmänspråkligt tal eller i lättfattlig skriven text. Förstår tal eller skriven text som bygger på gemensam erfarenhet eller allmän kunskap. Urskiljer även förberedd det centrala innehållet, nyckelord och viktiga detaljer.
Växande språkkunskap, förmåga att producera texter			
M10 erbjuda eleven möjligheter att producera tal och skrift som berör en tilltagande mängd temaområden och med beaktande av centrala strukturer och grundregler för uttal	I3	Förmåga att producera texter	Eleven kan räkna upp och beskriva (för åldern typiska) saker som anknyter till vardagen med hjälp av vanliga ord, några idiomatiska uttryck samt grundläggande och ibland också lite svårare strukturer. Kan tillämpa några grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck.

Suomen kieli, B1-oppimäärä vuosiluokilla 7-9 (Finska som andra inhemska språk, B1-lärokurs i årskurs 7-9)

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Eleverna ska uppmuntras att använda finska mångsidigt för att kommunicera och söka information. Målet för undervisningen är att stödja eleven att fördjupa de kunskaper som inhämtats i årskurs 3–6, utveckla elevens språkliga medvetenhet och slutledningsförmåga och samtidigt främja elevens färdigheter för språkstudier. Förståelsen för kulturell mångfald ska fördjupas genom att man diskuterar om värdebundna företeelser som är förknippade med olika språkgrupper och även ger utrymme för bearbetning av känslor.

Undervisningen i finska kan integreras i undervisningen i olika läroämnen och de mångvetenskapliga lärområdena och tvärtom. Eleverna ska uppmuntras att söka information på finska i olika läroämnen.

Mål för undervisningen i B1-lärokursen i finska i årskurs 7–9

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som målet anknyter till
Kulturell mångfald och språkmedvetenhet		
M1 uppmuntra eleven att lägga märke till likheter och olikheter i det talade och det skrivna finska språket, att söka information om något eller några språk som är besläktade med finska språket	I1	K2, K5
M2 handleda eleven att lägga märke till regelbundenheter i finska språket och att använda sig av språkvetenskapliga begrepp som stöd för lärandet	I1	K1, K4
Färdigheter för språkstudier		
M3 uppmuntra eleven att sätta upp mål, att utnyttja olika sätt för att lära sig finska och att utvärdera sitt lärande med hjälp av både självbedömning och kamratbedömning samt att handleda eleven att delta i en uppbyggande kommunikation i vilken det viktigaste är att man når fram med sitt budskap	I2	K1
M4 uppmuntra eleven att lägga märke till möjligheterna att använda finska i sitt eget liv och handleda hen att modigt använda språket i olika situationer i och utanför skolan	I2	K2, K7
Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera		
M5 erbjuda eleven tillfällen att öva sig i muntlig och skriftlig kommunikation med hjälp av olika medier	I3	K4
M6 handleda eleven i att använda sig av språkliga kommunikationsstrategier	I3	K2, K4
M7 hjälpa eleven att öka sin kännedom om uttryck som kan användas i och som hör till artigt språkbruk	I3	K4
Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter		
M8 uppmuntra eleven att tolka för sig själv och sin åldersgrupp lämpliga och intressanta muntliga och skriftliga texter	I3	K4
Växande språkkunskap, förmåga att producera texter		
M9 ge eleven många möjligheter att öva sig i att tala och skriva i för åldern lämpliga situationer och i detta sammanhang fästa uppmärksamhet vid uttal och vid strukturer som är relevanta för textens innehåll	I3	K4, K5

Centralt innehåll som anknyter till målen för B1-lärokursen i finska i årskurs 7–9

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet: Att bekanta sig med typiska drag i det finska språket, med den finska kulturen och med finska språkmiljöer och släktspråk. Att fästa uppmärksamhet vid skillnader mellan talad och skriven finska och att jämföra det finska språket med andra språk eleverna studerar. Att använda språkvetenskapliga begrepp som hjälper eleverna att jämföra språk med varandra och att studera finska.

I2 Färdigheter för språkstudier: Att använda olika lärstrategier, läromedel och lärmiljöer effektivt och på ett sätt som stärker studiemotivationen. Att tillämpa arbetssätt som främjar självständigt, långsiktigt arbete och kritisk informationssökning. Att träna kommunikativa färdigheter och uppmuntra eleverna att använda språket mångsidigt i olika situationer.

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter: Att välja innehåll med målet att eleven ska klara sig på finska i olika sammanhang, att innehållet ska vara aktuellt, för eleverna intressant, rikta sig mot andra stadiets utbildning och göra eleverna bekanta med den språkkunskap som behövs i arbetslivet och i fortsatta studier. Att lära sig ordförråd och strukturer i samband med olika slags texter. Att öva sig rikligt i olika kommunikationssituationer och med hjälp av olika medier.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i B1-lärokursen i finska i årskurs 7–9

Målet är att språkbruket ska vara så korrekt, naturligt och så relevant för eleverna som möjligt. Arbetet ska även ske genom pararbete, smågruppsarbete och lärande tillsammans i olika typer av lärmiljöer. För att uppnå målen för flerspråkighet och språkpedagogik behövs samarbete mellan lärarna. Eleverna ska med hjälp av spel, musik och drama få möjlighet att testa sina växande språkkunskaper och även bearbeta attityder. Olika lärmiljöer, medier och digitala verktyg ska mångsidigt användas i undervisningen. Eleverna ska uppmuntras att vara aktiva och ta självständigt ansvar för sitt lärande med hjälp av den Europeiska språkportfolion eller motsvarande verktyg. Med hjälp av olika nätverk får eleverna också bekanta sig med flerspråkigheten och den kulturella mångfalden i närmiljön eller samhället. Målspråket finska används alltid när det är möjligt.

Handledning, differentiering och stöd i B1-lärokursen i finska i årskurs 7–9

Eleverna ska uppmuntras att modigt använda sina språkkunskaper. Gott om kommunikativa övningar stödjer utvecklingen av elevernas språkkunskaper. Eleverna ska också uppmuntras att studera andra språk som skolan erbjuder. Elever som har inlärningssvårigheter i språk ska ges stöd. Undervisningen ska planeras så att den erbjuder tillräckliga utmaningar även för elever som avancerar snabbare eller kan språket från tidigare.

Bedömning av elevernas lärande i B1-lärokursen i finska i årskurs 7–9

Lärandet ska bedömas på olika sätt, också genom självbedömning och kamratbedömning. Bedömningen ska beakta samtliga mål och delområden av språkkunskapen. Bedömningen av delområdena ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska referensram som utarbetats utgående från den. Den Europeiska språkportfolion kan användas som verktyg vid bedömningen. Bedömningen ska vara mångsidig och ge eleverna möjlighet att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. Med hjälp av uppbyggande respons hjälper man eleverna att bli medvetna om sina kunskaper och att utveckla dem. Eleverna uppmuntras att tillämpa sina kunskaper i olika kommunikationssituationer. Mångsidig bedömning ger också elever som har inlärningssvårigheter i språk, eller annars har ett annorlunda språkligt utgångsläge, möjligheter att visa sina kunskaper.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i läroämnet som ett gemensamt läroämne avslutas. Genom slutbedömningen fastställs hur eleven har uppnått målen för B1-lärokursen i finska när studierna avslutas. Slutvitsordet bildas genom att elevens kunskapsnivå ställs i relation till de nationella kriterierna för slutbedömningen i B1-lärokursen i finska. Kunskaperna utvecklas kumulativt inom de olika delområdena av språkkunskap. I slutvitsordet ska alla nationella kriterier för slutbedömningen beaktas, oberoende av för vilken årskurs målet fastställs i den lokala läroplanen. Eleven får vitsordet åtta (8), om hen i genomsnitt uppvisar sådana kunskaper som kriterierna förutsätter. Kunskaper som överstiger nivån för vitsordet åtta inom något delområde kan kompensera svagare kunskaper inom ett annat delområde.

Bedömningskriterier för goda kunskaper (vitsordet 8) i slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i finska

Mål för undervisningen	Innehåll	Föremål för bedömning i läroämnet	Kunskapskrav för goda kunskaper/vitsordet åtta
Kulturell mångfald och språkmedvetenhet			
M1 uppmuntra eleven att lägga märke till likheter och olikheter i det talade och det skrivna finska språket, att söka information om något eller några språk som är besläktade med finska språket	I1	Kunskap om finskans tal-, skrift- och släktspråk	Eleven känner till några skillnader mellan talad och skriven finska samt några språk som är nära besläktade med finskan.
M2 handleda eleven att lägga märke till regelbundenheter i finska språket och att använda sig av språkvetenskapliga begrepp som stöd för lärandet	I1	Språklig medvetenhet	Eleven kan utgående från sina observationer dra slutsatser om finska språkets regelbundenheter och känner till finskans centrala språkvetenskapliga begrepp.
Färdigheter för språkstudier			
M3 uppmuntra eleven att sätta upp mål, att utnyttja olika sätt för att lära sig finska och att utvärdera sitt lärande med hjälp av både självbedömning och kamratbedömning samt att handleda eleven att delta i en uppbyggande kommunikation i vilken det viktigaste är att man når fram med sitt budskap	I2	Förmåga att sätta upp mål, reflektera över lärandet och samarbeta	Eleven kan sätta egna mål och utvärdera sina lärstrategier i språkstudierna och delta i kommunikationen på ett sätt som uppmuntrar gruppen.
M4 uppmuntra eleven att lägga märke till möjligheterna att använda finska i sitt eget liv och handleda hen att modigt använda språket i olika situationer i och utanför skolan	I2	Förmåga att utveckla färdigheterna för livslångt lärande	Eleven märker var hen kan använda sina kunskaper i finska också utanför skolan och kan reflektera över hur hen kan använda sina kunskaper efter avslutad skolgång.
Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera			
M5 erbjuda eleven tillfällen att öva sig i muntlig och skriftlig kommunikation med hjälp av olika medier	I3	Förmåga att kommunicera i olika situationer	Eleven reder sig i många rutinmässiga kommunikationssituationer men tar ibland stöd av sin samtalspartner.
M6 handleda eleven i att använda sig av språkliga kommunikationsstrategier	I3	Förmåga att använda kommunikationsstrategier	Eleven deltar i kommunikation men behöver fortfarande ofta hjälpmedel. Kan reagera med korta verbala uttryck, små gester (t.ex. genom att nicka), ljud eller liknande minimal respons. Måste ofta be samtalspartnern att förtydliga eller upprepa.
M7 hjälpa eleven att öka sin kännedom om uttryck som kan användas i och som hör till artigt språkbruk	I3	Kulturellt lämpligt språkbruk	Eleven kan använda vanliga uttryck som kännetecknar artigt språkbruk i många rutinmässiga sociala sammanhang.
Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter			
M8 uppmuntra eleven att tolka för sig själv och sin åldersgrupp lämpliga och intressanta muntliga och skriftliga texter	I3	Förmåga att tolka texter	Eleven förstår med hjälp av kontexten skriven text och långsamt tal som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck. Kan plocka ut enkel information hen behöver ur en kort text.
Växande språkkunskap, förmåga att producera texter			
M9 ge eleven många möjligheter att öva sig i att tala och skriva i för åldern lämpliga situationer och i detta sammanhang fästa uppmärksamhet vid uttal och vid strukturer som är relevanta för textens innehåll	I3	Förmåga att producera texter	Eleven behärskar en begränsad mängd korta, inövade uttryck, det mest centrala ordförrådet och grundläggande satsstrukturer. Kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om vardagliga och för hen viktiga saker samt skriva enkla meddelanden. Uttalar inövade uttryck begripligt.

Ruotsin kieli, äidinkielenomainen oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Äidinkielenomaisen ruotsin opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään ruotsin kieltä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen opiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä antaen tilaa myös tunteiden käsittelylle.

Äidinkielenomaisen ruotsin opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia ruotsin kansalliskielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä sekä vahvistaa oppilaan taitoa ja halukkuutta toimia monikielisisä ja -kulttuurisissa ympäristöissä	S1	L2
T2 kannustaa oppilasta löytämään mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä erilaisissa yhteisöissä ja toimintaympäristöissä	S1	L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	L2, L4
Kielenopiskelutaidot		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia ruotsin kieltä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	L1, L3, L7
T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia	S2	L1
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T6 rohkaista oppilasta toimimaan monissa erilaisissa viestintätilanteissa, joissa aiheet voivat olla jo melko vaativia	S3	L4
T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan puheenvuoron ottamista, keskustelun tai kirjalliseen viestintään liittymistä sekä neuvottelemaan merkityksestä	S3	L2
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota viestinnän muodollisuusasteeseen, harjoittelemaan viestintää käyttäen erilaisia tekstilajeja (kuten blogit, haastattelut) sekä ottamaan viestinnässä huomioon kulttuurien välisen vuorovaikutustaidon vaatimukset	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaille ja etsiä yhdessä oppilaiden kanssa monipuolisia ja merkityksellisiä tekstejä, jotka edellyttävät päättelyä ja erilaisia tekstinymmärtämisstrategioita	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 ohjata oppilasta tuottamaan, tulkitsemaan ja jakamaan tekstejä melko vaativista aiheista kiinnittäen huomiota tekstilajien monipuolisuuteen (myös pienet esitelmät, mielipidekirjoitukset, tarinat), rakenteiden monipuolisuuteen ja hyvään hallintaan	S3	L4, L3, L5

Äidinkielenomaisen ruotsin opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Selvitetään, mitä yksilön kielelliset oikeudet tarkoittavat. Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat oppilaita perehtymään ruotsinkielisen kulttuurin eri ilmiöihin ja lisäämään tietoa niistä. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita ruotsin kielen opiskelussa ja kielen välisessä vertailussa sekä tarpeen mukaan tunnistamaan puhutun ja kirjoitetun ruotsin kielen variantteja ja murteita.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä sekä tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on ajankohtaisuus sekä oppilaat toimijana ruotsin kielellä Suomessa ja Pohjoismaissa. Valitaan yhdessä oppilaita kiinnostavia aihepiirejä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan erilaisia sekä suullisia että kirjallisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Äidinkielenomaisen ruotsin opetuksen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7 - 9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmytyä sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pellillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat saavat tilaisuuksia tutustua pohjoismaisiin verkostoihin. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkielenomaisessa ruotsissavuosiluokilla 7 - 9

Tavoitteena on tukea oppilaiden oppimista koulussa ja koulun ulkopuolella auttamalla oppilaita kehittämään sopivia opiskelustrategioita ja tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Oppilaita rohkaistaan etsimään itseään kiinnostavia tekstejä, jotka vahvistavat oppilaiden lukutaitoa ja rohkaisevat lukemaan itsenäisesti kirjallisuutta ja muita tekstejä. Oppilaat oppivat myös turvallista ja eettisesti vastuullista medioiden käyttöä. Oppilaat saavat yksilöllistä ohjausta ja palautetta vuorovaikutustaitojensa ja tekstintuottamistaitojensa kehittämiseksi. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Oppilaat saavat ohjausta ja tukea käsitteiden oppimisessa ja ajatustensa pukemisessa sanoiksi. Opetus kannustaa kielellisesti lahjakkaita oppilaita valitsemaan haastavia lukutehtäviä ja asettamaan itselleen sopivia tavoitteita ja työskentelytapoja.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkielenomaisessa ruotsissa vuosiluokilla 7-9

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin, ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehukseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Arvioinnissa otetaan huomioon, että viitekehys on tarkoitettu vieraiden kielen osaamisen arviointiin ja että äidinkielenomaista oppimäärää opiskelevien oppilaiden ruotsin kielen taito on varsin hyvä jo koulun alkaessa, kun taas oppilaiden taidot muilla kielitaidon osa-alueilla voivat vaihdella paljonkin.

Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä sekä rohkaistaan heitä käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen

arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päätyttyä saavuttanut ruotsin kielen äidinkielenomaisen oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso ruotsin kielen äidinkielenomaisen oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehittyi kumulatiivisesti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikkomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Äidinkielenomaisen ruotsin päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päätyttyä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia ruotsin kansalliskielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä sekä vahvistaa oppilaan taitoa ja halukkuutta toimia monikielissä ja – kulttuuriympäristöissä	S1	Kansalliskielten aseman sekä pohjoismaisen kielen ja kulttuuriympäristön hahmottaminen	Oppilas tietää, että jokaisella on oikeus käyttää ja kehittää omaa kieltään. Oppilaalla on käsitys Suomen kansalliskieliin liittyvistä oikeuksista ja velvoitteista. Oppilas tuntee ruotsin kielen asemaa Suomessa ja Pohjoismaissa ja maailman kielten joukossa.
T2 kannustaa oppilasta löytämään mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä monipuolisesti erilaisissa yhteisöissä ja toimintaympäristöissä	S1	Kielitaidon hyödyntäminen	Oppilas osaa käyttää, tuottaa ja jakaa ruotsinkielistä materiaalia muiden kanssa.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ruotsin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.
Kielenopiskelutaidot			
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia ruotsin kieltä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteissa toisia kannustaan.
T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia	S2	Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää ruotsin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.
Karttuva kielitaito, taito toimia vuoro-vaikutuksessa			Taitotaso B1.2 T6 – T8
T6 rohkaista oppilasta toimimaan monissa erilaisissa viestintätilanteissa, joissa aiheet voivat olla jo melko vaativia	S3	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas pystyy osallistumaan viestintään melko vaivattomasti myös joissakin vaativammassa viestintätilanteissa, kuten viestittäessä ajankohtaisesta tapahtumasta.
T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan puheenvuoron ottamista, keskusteluun tai kirjalliseen viestintään liittymistä sekä neuvottelemaan merkityksestä	S3	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteessa käyttäen sopivaa ilmausta. Oppilas pystyy korjaamaan väärinymmärryksiä melko luontevasti sekä neuvottelemaan myös melko mutkikkaiden asioiden merkityksestä.
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota viestinnän muodollisuusasteeseen, harjoittelemaan viestintää käyttäen erilaisia tekstilajeja (kuten blogit, haastattelut) sekä ottamaan viestinnässä huomioon kulttuurienvälisen vuorovaikutustaidon vaatimukset	S3	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian tuttavallista eikä liian muodollista, tuntee tärkeimmät kohteliaisuusäännöt ja toimii niiden mukaisesti. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon tärkeimpiä kulttuuriin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.
Karttuva kielitaito, taito tulkita tekstejä			Taitotaso B1.2
T9 tarjota oppilaalle ja etsiä yhdessä oppilaiden kanssa monipuolisia ja merkityksellisiä tekstejä, jotka edellyttävät päättelyä ja erilaisia tekstinymmärtämisstrategioita	S3	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää selväpiirteistä asiantietoa sisältävää puhetta tutuista tai melko yleisistä aiheista ja selviää myös jonkin verran päättelyä vaativista teksteistä. Oppilas ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta tai epämuodollisesta keskustelusta.
Karttuva kielitaito, taito tuottaa tekstejä			Taitotaso B1.2
T10 ohjata oppilasta tuottamaan, tulkitsemaan ja jakamaan tekstejä melko vaativista aiheista kiinnittäen huomiota tekstilajien monipuolisuuteen (myös pienet esitelmät, mielipidekirjoitukset, tarinat), rakenteiden monipuolisuuteen ja hyvään hallintaan	S3	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa kertoa tavallisista, konkreetteista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen ilmaisten itseään suhteellisen vaivattomasti. Oppilas pystyy kirjoittamaan henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä ja ilmaisemaan ajatuksiaan myös joistakin kuvitteellisista aiheista. Oppilas käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idioimeja sekä monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita.

Suomen kieli, äidinkielenomainen suomi, A-oppimäärä vuosiluokilla 7-9 (Finska som andra inhemska språk, modersmålsinriktad A-lärokurs i årkurs 7-9)

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

I den modersmålsinriktade lärokursen i finska ges de tvåspråkiga eleverna möjlighet att reflektera över och fördjupa sig i finska språket och den finska kulturens särdrag. Den modersmålsinriktade lärokursen är ämnad för elever som lever i en tvåspråkig hemmiljö och som i tidig ålder kommit i kontakt med den finska kulturen.

Eleverna ska uppmuntras att använda finska mångsidigt för att kommunicera och söka information. Målet för undervisningen är att stödja eleverna att fördjupa de kunskaper som inhämtats i hemmet och i årskurs 3–6, utveckla elevernas språkliga medvetenhet och slutledningsförmåga och samtidigt främja deras färdigheter för språkstudier. Förståelsen för kulturell mångfald ska fördjupas genom att man diskuterar om värdebundna företeelser som är förknippade med olika språkgrupper och även ger utrymme för bearbetning av känslor.

Många elever använder i allt högre grad finska på sin fritid. Den kunskap som eleverna inhämtar genom det informella lärandet ska beaktas när undervisningen planeras och innehållet väljs.

Mål för undervisningen i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska i årskurs 7–9

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som målet anknyter till
Kulturell mångfald och språkmedvetenhet		
M1 utveckla elevens förmåga att reflektera över värderingar och företeelser som är förknippade med nationalspråkens ställning i Finland samt stärka elevens förmåga och vilja att ta del av och verka i flerspråkiga och mångkulturella miljöer	I1	K2
M2 uppmuntra eleven att upptäcka möjligheter att använda finska i olika grupper och sammanhang	I1	K2
M3 handleda eleven att lägga märke till regelbundenheter i finska språket, på vilket sätt man i olika språk uttrycker samma saker samt att använda sig av språkvetenskapliga begrepp som stöd för lärandet	I1	K2, K4
Färdigheter för språkstudier		
M4 uppmuntra eleven att sätta upp mål, att utnyttja mångsidiga sätt för att lära sig finska och att utvärdera sitt lärande med hjälp av både självbedömning och kamratbedömning samt att handleda eleven att delta i en uppbyggande kommunikation i vilken det viktigaste är att man når fram med sitt budskap	I2	K1, K3, K7
M5 stödja elevens egen aktivitet och förmåga att kreativt tillämpa sina språkkunskaper samt utveckla sina färdigheter för livslångt språklärande	I2	K1
Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera		
M6 uppmuntra eleven att vara aktiv i olika, kommunikationssituationer, vilkas teman också kan vara relativt krävande	I3	K4
M7 handleda eleven att öva sig i att föra ordet, att aktivt gå in och ta del i muntlig eller skriftlig kommunikation och att förhandla om betydelser	I3	K2
M8 handleda eleven att i kommunikationen fästa uppmärksamhet vid hur formell situationen är, att öva sig i att använda olika slags texter (t.ex. bloggar, intervjuer) och att i sin kommunikation bli förtrogen med kraven på kulturell växelverkan	I3	K4
Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter		
M9 erbjuda eleven och tillsammans med hen söka mångsidiga och betydelsefulla texter vilka kräver slutledningsförmåga och textförståelsestrategier	I3	K4
Växande språkkunskap, förmåga att producera texter		
M10 handleda eleven att producera, tolka och dela texter vars tema också kan vara något mer krävande och att i sammanhanget fästa uppmärksamhet vid texternas mångsidighet (föredrag, insändare, fiktiva berättelser) och användandet samt behärskningen av varierande strukturer	I3	K3, K4, K5

Centralt innehåll som anknyter till målen för A-läro kursen i modersmålsinriktad finska i årskurs 7–9

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet: Att ta reda på vad som avses med individens språkliga rättigheter. Att i undervisningen välja sådant innehåll och sådana arbetsätt som uppmuntrar eleverna att bekanta sig med och öka sin kunskap om olika finska kulturella företeelser. Att använda sådana språkvetenskapliga begrepp som hjälper eleverna i språkstudierna, att jämföra olika språk och att notera att det finns olika dialekter och varianter av talad och skriven finska.

I2 Färdigheter för språkstudier: Att vidareutveckla färdigheterna för språkstudier. Att öva sig att använda läromedel på ett mångsidigt sätt, att använda ordlistor, uppfatta helheter, gruppera, söka information och bedöma hur tillförlitlig informationen är.

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter: Att välja innehåll tillsammans utifrån aktualitet och med målet att eleverna ska utveckla och fördjupa sin kunskap i finska i olika sammanhang också utanför skolan. Att tillsammans välja ämnen som intresserar eleverna. Att lära sig ordförråd och strukturer i samband med olika slags texter. Att öva sig att uttrycka sig både muntligt och skriftligt och att kommunicera i olika situationer med hjälp av olika medier.

Mål för lärmiljöer och arbetsätt i A-läro kursen i modersmålsinriktad finska i årskurs 7–9

Målet är att språkbruket ska vara så korrekt, naturligt och så relevant för eleverna som möjligt. Arbetet ska även ske genom pararbete, smågruppsarbete och lärande tillsammans i olika typer av lärmiljöer. För att uppnå målen för flerspråkighet och språkpedagogik behövs samarbete mellan lärarna. Eleverna ska med hjälp av bl.a. spel, finskspråkig litteratur, musik, film och drama ges möjlighet att testa sina växande språkkunskaper och även bearbeta attityder. Olika lärmiljöer, medier och digitala verktyg ska mångsidigt användas i undervisningen. I texterna söker man information som man delar och publicerar. Eleverna ska uppmuntras att vara aktiva och ta självständigt ansvar för sitt lärande med hjälp av den Europeiska språkportfolion eller motsvarande verktyg. Med hjälp av olika nätverk får eleverna också bekanta sig med flerspråkigheten och den kulturella mångfalden i närmiljön eller i samhället. Målspråket finska används alltid när det är möjligt.

Handledning, differentiering och stöd i A-läro kursen i modersmålsinriktad finska i årskurs 7–9

Målet för undervisningen är att stödja elevernas lärande i och utanför skolan genom att hjälpa eleverna att utveckla lämpliga lärstrategier och identifiera sina styrkor. Eleverna ska uppmuntras att bland olika texter hitta och välja sådana som intresserar och är lämpliga med tanke på läsfärdigheten och som uppmuntrar till att självständigt läsa litteratur och andra texter. Eleverna ska också få lära sig tryck och etiskt ansvarsfull användning av medier. Individuell respons ska ges för att utveckla de kommunikativa färdigheterna och förmågan att producera texter. Eleverna ska erbjudas stöd för verbala inlärningssvårigheter. Eleverna ska få handledning och stöd för att lära sig nya begrepp och använda dem. Språkligt begåvade elever ska också uppmuntras att till exempel anta utmanande läsuppgifter och att ställa upp mål och hitta arbetsätt som lämpar sig för dem.

Bedömning av elevernas lärande i A-läro kursen i modersmålsinriktad finska i årskurs 7–9

Lärandet ska bedömas på olika sätt, också genom självbedömning och kamratbedömning. Bedömningen ska beakta samtliga mål och delområden av språkkunskapen. Bedömningen av delområdena ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska referensram som utarbetats utgående från den. Man bör i bedömningen ta hänsyn till att referensramen är anpassad för språkundervisningen i främmande språk och att elever som undervisas enligt den modersmålsinriktade läro kursen har relativt goda muntliga kunskaper i finska redan vid skolstarten, medan elevens kunskaper i de övriga delområdena kan variera stort.

Bedömningen ska vara mångsidig och ge eleverna möjlighet att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. Med hjälp av uppbyggande respons hjälper man eleverna att bli medvetna om sina kunskaper och att utveckla dem. Eleverna uppmuntras att tillämpa sina kunskaper i olika kommunikationssituationer. Mångsidig bedömning ger också elever som har inlärningssvårigheter i språk, eller annars har ett annorlunda språkligt utgångsläge, möjligheter att visa sina kunskaper. Den Europeiska språkportfolion kan användas som verktyg vid bedömningen.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i läroämnet som ett gemensamt läroämne avslutas. Genom slutbedömningen fastställs hur eleven har uppnått målen för A-läro kursen i modersmålsinriktad finska när studierna avslutas. Slutvitsordet bildas genom att elevens kunskapsnivå ställs i relation till de nationella kriterierna för slutbedömningen i A-läro kursen i modersmålsinriktad finska. Kunskaperna utvecklas kumulativt inom de olika delområdena av språkkunskap. I slutvitsordet ska alla nationella kriterier för slutbedömningen beaktas, oberoende av för vilken årskurs målet fastställs i den lokala läroplanen. Eleven får vitsordet åtta (8), om hen i genomsnitt uppvisar sådana kunskaper som kriterierna förutsätter. Kunskaper som överstiger nivån för vitsordet åtta inom något delområde kan kompensera svagare kunskaper inom ett annat delområde.

Bedömningskriterier för goda kunskaper (vitsordet 8) i slutbedömningen efter avslutad A-läro kurs i modersmålsinriktad finska

Mål för undervisningen	Innehåll	Föremål för bedömningen i läroämnet	Kunskapskrav för goda kunskaper/vitsordet åtta
Kulturell mångfald och språkmedvetenhet			
M1 utveckla elevens förmåga att reflektera över värderingar och företeelser som är förknippade med nationalspråkets ställning i Finland samt stärka elevens förmåga och vilja att ta del av och verka i flerspråkiga och mångkulturella miljöer	I1	Förståelse för frågor som gäller nationalspråkets status	Eleven vet att var och en har rätt att använda och utveckla sitt språk. Eleven har en uppfattning om rättigheter och skyldigheter i anslutning till Finlands nationalspråk.
M2 uppmuntra eleven att upptäcka möjligheter att mångsidigt använda finska i olika grupper och sammanhang	I1	Förmåga att använda sig av sina språkkunskaper	Eleven kan använda, producera och dela finskspråkigt material med andra.
M3 handleda eleven att lägga märke till regelbundenheter i finska språket, på vilket sätt man i olika språk uttrycker samma saker samt att använda sig av språkvetenskapliga begrepp som stöd för lärandet	I1	Språklig medvetenhet	Eleven kan utgående från sina observationer dra slutsatser om finska språkets regelbundenheter och känner till finskans centrala språkvetenskapliga begrepp.
Färdigheter för språkstudier			
M4 uppmuntra eleven att sätta upp mål, att utnyttja mångsidiga sätt för att lära sig finska och att utvärdera sitt lärande med hjälp av både självbedömning och kamratbedömning samt att handleda eleven att delta i en uppbyggande kommunikation i vilken det viktigaste är att man når fram med sitt budskap	I2	Förmåga att sätta upp mål, reflektera över lärandet och samarbeta	Eleven kan sätta egna mål och utvärdera sina lärstrategier i språkstudierna och delta i kommunikationen på ett sätt som uppmuntrar gruppen.
M5 stödja elevens egen aktivitet och förmåga att kreativt tillämpa sina språkkunskaper samt utveckla sina färdigheter för livslångt språklärande	I2	Förmåga att utveckla färdigheterna för livslångt lärande	Eleven märker var hen kan använda sina kunskaper i finska också utanför skolan och kan reflektera över hur hen kan använda sina kunskaper efter avslutad skolgång.
Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera			
M6 uppmuntra eleven att vara aktiv i olika, kommunikationssituationer, vilkas teman också kan vara relativt krävande	I3	Förmåga att kommunicera i olika situationer	Eleven kan relativt obehindrat delta i kommunikation också i vissa mera krävande situationer som t.ex. att själv agera som informatör
M7 handleda eleven att öva sig i att föra ordet, att aktivt gå in och ta del i muntlig eller skriftlig kommunikation och att förhandla om betydelse	I3	Förmåga att använda kommunikationsstrategier	Eleven kan ta initiativ och använda lämpliga uttryck i en kommunikationssituation där ett bekant ämne behandlas. Kan relativt naturligt rätta till missförstånd. Kan diskutera betydelsen också av mera komplicerade uttryck.
M8 handleda eleven att i kommunikationen fästa uppmärksamhet vid hur formell situationen är, att öva sig i att använda olika slags texter (t.ex. bloggar, intervjuer) och att i sin kommunikation bli förtrogen med kraven på kulturell växelverkan	I3	Kulturellt lämpligt språkbruk	Eleven kan för olika ändamål använda ett språk som inte är för familjärt men inte heller för formellt. Eleven känner till de viktigaste artighetskutymerna och följer dem. Eleven kan i sin kommunikation ta hänsyn till viktiga kulturellt betingade aspekter.
Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter			
M9 erbjuda eleven och tillsammans med hen söka mångsidiga och betydelsefulla texter vilka kräver slutledningsförmåga och textförståelsestrategier	I3	Förmåga att tolka texter	Eleven förstår tydligt tal som innehåller fakta om bekanta eller ganska allmänna ämnen och klarar också i någon mån av texter som förutsätter slutledning. Eleven förstår det väsentliga och de viktigaste detaljerna i en pågående mera omfattande formell eller informell diskussion.
Växande språkkunskap, förmåga att producera texter			
M10 handleda eleven att producera, tolka och dela texter vars tema också kan vara något mer krävande och att i sammanhanget fästa uppmärksamhet vid texternas mångsidighet (föredrag, insändare, fiktiva berättelser) och användandet samt behärsknigen av varierande strukturer	I3	Förmåga att producera texter	Eleven kan berätta om vanliga konkreta ämnen genom att beskriva, specificera och jämföra. Uttrycker sig relativt obehindrat. Kan skriva personliga och mera allmänna meddelanden och uttrycka sina tankar också om en del fiktiva ämnen. Använder sig av ett relativt omfattande ordförråd, vanliga idiom, olika strukturer och även komplicerade meningar. Behärskar de grundläggande uttalsreglerna också för andra än inövade uttryck.

15.4.3 Vieraat kielet

Kielikasvatus

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielen ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohdista on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoaan rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutuksen ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikkisyydelle ja luovuudelle.

Kielten opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuutta verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisisia tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Englanti, A-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Englanti, A-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään englantia monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielillä.

Useat oppilaat käyttävät englantia kasvavassa määrin vapaa-aikanaan. Tämä oppilaiden informaalin oppimisen kautta hankkima taito otetaan huomioon opetuksen suunnittelussa ja sisältöjä valittaessa.

Englannin opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun englannin kielellä eri oppiaineissa.

7. luokka

Englannin kieli, A-oppimäärän opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 7. vuosiluokalla

Oppilasta ohjataan havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena. Autetaan oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä, ja tuetaan hänen rakentavaa kulttuurienvälisiä viestintäänsä. Oppilas ymmärtää helppoja, jo pidempiäkin kuultuja luettuja tekstejä, kirjoittaa ohjattuja lyhyehköjä tuotoksia ja osallistuu ohjattuihin pari- ja ryhmätehtäviin. Oppilas tutustuu kohdekulttuurin pääpiirteisiin.

Oppilas ymmärtää säännöllisen harjoittelun ja oman aktiivisuuden merkityksen kielitaitonsa kehittymiselle. Häntä ohjataan käyttämään monenlaisia työtapoja omaksuakseen englannin kieltä ja opiskellessaan hän arvioi työskentelyään ja muuttaa tarvittaessa opiskelutapojaan.

Hyvän osaamisen (8) kriteerit englannin kielessä vuosiluokalla 7

Oppilas:

- asettaa itselleen tavoitteita ja arvioi omia suorituksiaan
- ymmärtää keskeiset piirteet helppoista kuulluista ja luetuista teksteistä
- osaa kertoa lähipiirinsä ja nuorten elämään liittyvistä tapahtumista sekä nykyhetkessä, että menneessä ajassa
- osaa kertoa tulevan ajan tapahtumista
- hallitsee pääpiirteissään artikkelien ja there is / there are rakenteen käytön
- kykenee ilmaisemaan prepositiolla suuntaa ja sijaintia
- osaa kirjoittaa lyhyehköjä kirjallisia tuotoksia käsitellyistä aiheista.

8. luokka

Englannin kieli, A-oppimäärän opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 8. vuosiluokalla

Oppilas pohtii englannin asemaa ja sen eri variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja ja kehittää valmiuksiaan kulttuurienväliseen toimintaan. Oppilasta rohkaistaan osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä. Oppilas saa keinoja jäsentää kuultua ja luettua tekstiä ja pystyy poimimaan siitä pääasiat. Hän huomaa keskeisiä britti- ja amerikanenglannin eroja ja kykenee itsenäisesti tuottamaan kieltä ja toimimaan osin englanninkielisissä tilanteissa. Oppilas harjoittelee viestimään kohdekulttuurin tyypillisellä tavalla arkipäivän tilanteissa. Oppilas kehittää edelleen opiskelutapojaan ja arvioi opiskeluaan aktiivisesti.

Hyvän osaamisen kriteerit englannin kielessä vuosiluokalla 8

Oppilas:

- asettaa itselleen tavoitteita ja arvioi omia suorituksiaan
- ymmärtää jo haastavampiakin luettuja ja kuultuja tekstejä
- kertoo koulusta, koulunkäynnistä ja siihen liittyvistä asioista ja harrastuksista eri aikamuodoissa sekä konditionaalissa
- hallitsee pääpiirteissään adverbien muodostamisen, artikkelien käytön yleisesti, erilaisten pronomien käytön sekä lauserakenteisiin liittyviä säännönmukaisuuksia
- pystyy kertomaan terveyteen ja hyvinvointiin, vapaa-aikaan sekä omaan elämäänsä liittyviä asioita
- osaa kirjoittaa jo hieman pidempiä tuotoksia käsiteltyihin aiheisiin liittyen.

9. luokka

Englannin kieli, A-oppimäärän opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 9. vuosiluokalla

Oppilasta kannustetaan löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista. Oppilasta ohjataan tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen. Opetuksen sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Oppilas selviytyy vaativimmista epävirallisista keskusteluista ja pystyy sekä suullisesti että kirjallisesti kertomaan asioista yksityiskohtaisemmin. Hän ymmärtää keskeiset yksityiskohdat myös vaativimmista teksteistä. Oppilas ymmärtää oman kulttuurinsa vaikutuksen omiin arvoihinsa ja suvaitsee muunlaisia tapoja ajatella ja toimia.

Oppilas pyrkii entistä pitkäjänteisemmin saavuttamaan itseasettamansa tavoitteet, pystyy itsenäisemmin suoriutumaan erilaisista projektitöistä ja arvioi jatkuvasti omaa edistymistään.

Englannin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Oppilas:

- osaa kuvata pääpiirteittäin, missä englantia puhutaan ja mainita englannin levinneisyyden syitä sekä pohtia englannin kielen asemaa, variantteihin ja arvostukseen liittyviä ilmiöitä
- osaa pohtia kielen ja kulttuurin suhdetta englannin osalta
- havaitsee, että arvot vaihtelevat riippuen yksilöllisestä kokemuksesta ja kulttuurisesta näkökulmasta
- osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista toimia ja oppia englanninkielisissä toimintaympäristöissä

- osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä
- tuntee englannin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä
- osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan
- osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen
- huomaa, mihin hän voi käyttää englannin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä
- pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa
- pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen
- pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä
- osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliasuussäännöt
- pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia
- ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästi ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä ja ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä
- löytää pääajatuksat, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta
- osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja
- osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Englannin kieli, A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuunottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Englantia käytetään aina kun se on mahdollista. Oppilasta rohkaistaan asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjataan myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen. Tieto- ja viestintätekniikkaa hyödynnetään monipuolisesti englannin opiskelussa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Englannin kieli, A-oppimäärää ohjaus, eriyttäminen ja tuki vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsa viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai englantia entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppimisen arviointi

Englannin kieli, A-oppimäärää oppilaan oppimisen arviointi vuosiluokilla 7-9

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin, ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehukseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Heitä rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päätyttyä saavuttanut englannin kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso englannin kielen A-oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehittyi kumulatiivisesti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Monipuolinen arviointi vieraissa kielissä

Arvioinnissa voidaan käyttää itsearviointia, jota toteutetaan kokeiden yhteydessä tai arviointikeskusteluna oppilaan kanssa. Osana arviointia voidaan käyttää myös vertaisarviointia luokkatilanteissa. Opetuksessa on mahdollista käyttää numeroilla arvioitavia kirjallisia, suullisia tai sanastokokeita, joissa huomioidaan oppilaan tuen tarve ja erityisvaikeudet. Painotus on jatkuvalla arvioinnilla, jossa otetaan huomioon tuntityöskentely ja erilaisten tehtävien säännöllinen suorittaminen. Keskeisintä tässä on kielen eri osa-alueiden jatkuva arviointi ja prosessiarvioinnin painottaminen. Oppilaille annetaan mahdollisuus osoittaa osaamisensa eri tavoin. Etenemisen seuraamisessa voidaan käyttää myös esimerkiksi portfolio -työskentelyä tms. Opettaja ja oppilas voivat yhdessä keskustella arviointikriteereistä sekä taitotason parantamisesta.

Muu vieras kieli, A-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Oppilaita rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemaan kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielillä.

Vieraan kielen opetussuunnitelman perusteet on laadittu perusteiksi mille tahansa kielelle, jolle ei ole kielikohtaisia perusteita. Opetuksen järjestäjä huolehtii tällöin kielikohtaisen sovelluksen laatimisesta näiden perusteiden pohjalta. Perusteissa kuvattu karttuvan kielitaidon taso 6. vuosiluokan lopussa ja perusopetuksen

päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksytyt kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa (esim. kirjoitusmerkit).

Vieraan kielen opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun kyseisellä kielellä eri oppiaineissa.

Vieraan kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään	S1	L1, L2
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	S1	L1, L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	L1, L4
Kielenopiskelutaidot		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieltä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	L1, L3
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan	S2	L1
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	S3	L4
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota	S3	L4
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	S3	L2
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiategstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3	L5

Vieraan kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

S2 Kielenopiskelutaidot: Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Vieraan kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7 - 9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmytyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pellillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyteen ja monikulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7 - 9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsa viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittämistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin, ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehukseen ja sen pohjalta laadiittuun suomalaiseen sovellukseen. Kansainvälisesti hyväksytyt kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua tai vastaavaa työkalua.

Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päätyttyä saavuttanut vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso vieraan kielen A-oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehitty kumulatiivasti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Vieraan kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä, ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään	S1	Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienväläinen toimintakyky	Oppilas osaa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä ilmiöitä.
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	S1	Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen opiskeltavaa kieltä käyttämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista oppia kohdekielisissä toimintaympäristöissä.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielellä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee kohdekielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.
Kielenopiskelutaidot			
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieltä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S4	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteissa toisia kannustaan.
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kielenopiskelun valmiuksiaan	S4	Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			Taitotaso A2.2
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	S3	Vuorovaikutuserillisissä tilanteissa	Oppilas selviää jo kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota	S3	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäänsään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitteitä tai yleisempää käsitteitä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki)
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	S3	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintäruutiineja.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkitä tekstejä			Taitotaso A2.2
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkitä erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiainkuvia, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnaassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	S3	Tekstien tulkitintaidot	Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summattaisesti selväpiirteisen asiainkuvan pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			Taitotaso A2.1
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Vieras kieli, B1-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Oppilaita rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemissään kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielillä

Vieraan kielen opetussuunnitelman perusteet on laadittu perusteiksi mille tahansa kielelle, jolle ei ole kielikohtaisia perusteita. Opetuksen järjestäjä huolehtii tällöin kielikohtaisen sovelluksen laatimisesta näiden perusteiden pohjalta. Perusteissa kuvattu karttuvan kielitaidon taso 6. vuosiluokan lopussa ja perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksytyt kielikohtaiset viitekehykset noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa (esim. kirjoitusmerkit).

Vieraan kielen opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun kyseisellä kielellä eri oppiaineissa.

Vieraan kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään	S1	L1, L2
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	S1	L1, L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	L1, L4
Kielenopiskelutaidot		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieltä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	L1, L3
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan	S2	L1
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	S3	L4
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota	S3	L4
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	S3	L2
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selviäpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3	L5

Vieraan kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyudesta sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

S2 Kielenopiskelutaidot: Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuusien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Vieraan kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7 - 9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmytyä sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja monikulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7 - 9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kielin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin, ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehukseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Kansainvälisesti hyväksytyjä kielikohtaisia viitekehyyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua tai vastaavaa työkalua.

Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaismuotoja. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaista autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Päättöarviointi sijoittuu siihen luvuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso vieraan kielen A-oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehitty kumulatiivasti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Vieraan kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineissa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä, ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään	S1	Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky	Oppilas osaa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä ilmiöitä.
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	S1	Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen opiskeltavaa kieltä käyttämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista oppia kohdekielisissä toimintaympäristöissä.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielellä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee kohdekielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.
Kielenopiskelutaidot			
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieltä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S4	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kieltenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteissa toisia kannustaen.
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan	S4	Elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			Taitotaso A2.2
			T6 – T8
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	S3	Vuorovaikutuserillisissä tilanteissa	Oppilas selviää jo kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteissa.
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota	S3	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäänsään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki)
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	S3	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintäruutiineja.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			Taitotaso A2.2
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnaa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	S3	Tekstien tulkintataidot	Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			Taitotaso A2.1
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Vieras kieli, B2-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Valinnaisen B2-kielen opetus järjestetään useimmiten vuosiluokilla 8-9. B2-kieli on oppilaalle äidinkielen jälkeen kolmas tai neljäs opiskeltava kieli, joten oppilaalla on jo paljon kokemusta kielten opiskelusta. Hänkykenee käyttämään aiemmin hankkimaansa tietoa ja taitoa oppimisensa tukena. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemaan kieltä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kieltenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielillä.

Perusteissa kuvattu kehittyvän kielitaidon taso perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksytyt kieliakohtaiset viitekehykset noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa (esim. kirjoitusmerkit). Opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen. Oppilaita rohkaistaan tiedon hakuun opettavalla kielellä eri oppiaineissa.

Vieraan kielen B2-oppimäärän opetuksen tavoitteet

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemissä kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä	S1	L1, L2, L4
Kielenopiskelutaidot		
T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieltä jakannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella	S2	L3
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3	L4
T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	L4
T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisiin rakenteisiin	S3	L5

Vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat opiskeltavalle kielelle luonteenomaisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin opitun perustelleella. Muodostetaan käsitys lähisukukielistä, tutustutaan opiskeltavan kielen levinneisyyden taustaan, etsitään oppilaita kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurisista ja muista ilmiöistä. Pohditaan mahdollisia kyseiseen kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennako-oletuksia.

S2 Kielenopiskelutaidot: Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten kohdekielen oppimista, mihin kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Vieraan kielen B2-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen B2-oppimäärässä

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsa viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville.

Oppilaan oppimisen arviointi vieraan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin, ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehukseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Kansainvälisesti hyväksytyjä kieliakohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua tai vastaavaa työkalua.

Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Heitä rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso vieraan kielen B2-oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehitty kumulatiivasti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Vieraan kielen B2-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineissa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemissä kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon /joihinikin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielillisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä	S1	Opiskeltavan kielen aseman, keskeisten erityispiirteiden ja kielialueen hahmottaminen	Oppilas tuntee opiskeltavan kielen asemaa maailman kielten joukossa ja keskeisimpiä kielen erityispiirteitä. Oppilas osaa luonnehtia joitakin opiskeltavan kielen kielialueen kulttuurisia ja muita ilmiöitä.
Kielenopiskelutaidot			
T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä sekä kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella	S2	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa arvioida omia kielenopiskelutavoitteitaan ja opiskelutapojaan. Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3	Vuorovaikutuserillisissä tilanteissa	Oppilas selviytyy monista rutiinomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiinomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolle sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			
T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisiin rakenteisiin	S3	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.

Saamen kieli, A-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Oppilaita rohkaistaan käyttämään saamen kieltä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielillä.

Nämä ovat yleiset saamen kielen opetuksen perusteet. Opetuksen järjestäjä laatii näiden perusteiden mukaan paikallisen sovelluksen pohjoissaameen, inarinsaameen tai kolttasaameen.

Saamen kielen opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun saamen kielellä eri oppiaineissa.

Saamen kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia saamen kielen asemaa alkuperäiskansan kielenä liittyviä arvoja ja ilmiöitä sekä vahvistaa oppilaan taitoa ja halukkuutta toimia saamenkielissä ja saamelaiskulttuuria vaalivissa ympäristöissä	S1	L1, L2
T2 kannustaa oppilasta löytämään mahdollisuuksia käyttää saamen kieltä erilaisissa yhteisöissä ja toimintaympäristöissä ja löytää itseään kiinnostavia saamelaiskulttuurin ja saamelaisen elämänmuodon sisältöjä ja ilmiöitä	S1	L2, L7
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia saamen kielessä on ja miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	L1, L4
Kielenopiskelutaidot		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	L1, L3, L7
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan	S2	L1
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	S3	L4
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivisia viestintätilanteissa sekä syventämään taitoaan käyttäen saamenkielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota	S3	L4
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	S3	L2
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen ja kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3	L4, L3, L5

Saamen kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat tutustumaan saamelaiskulttuurin eri ilmiöihin. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielen välisessä vertailussa ja saamen kielen opiskelussa. Pehdytään yksilön kielellisiin oikeuksiin.

S2 Kielenopiskelutaidot: Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana ovat ajankohtaisuus sekä nuoren toiminta saamenkielisissä yhteisöissä, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä ja puhumista sekä erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Saamen kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7 - 9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Peilillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Saamen kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki Saamen kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7 - 9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittämistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai saamen kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi Saamen kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin, ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehukseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Heitä rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut saamen kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso saamen kielen A-oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehittyy kumulatiivisesti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Saamen kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen			
ja kielitietoisuuteen			
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia saamen kielen asemaa alkuperäiskansan kielenä liittyviä arvoja ja ilmiöitä sekä vahvistaa oppilaan taitoa ja halukkuutta toimia saamenkielissä ja saamelaiskulttuuria vaalivissa ympäristöissä	S1	Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienväläinen toimintakyky	Oppilas tietää, että maailma on kielellisesti ja kulttuurisesti monimuotoinen ja että jokaisella on oikeus käyttää ja kehittää omaa kieltään. Oppilaalla on käsitys saamen kielten asemasta alkuperäiskansan kielinä.
T2 kannustaa oppilasta löytämään mahdollisuuksia käyttää saamen kieltä erilaisissa yhteisöissä ja toimintaympäristöissä ja löytää itseään kiinnostavia saamelaiskulttuurin ja saamelaisen elämämuodon sisältöjä ja ilmiöitä	S1	Saamen kielen taidon hyödyntäminen	Oppilas osaa kertoa, missä saamen kielen taitoa voi hyödyntää.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia saamen kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä saamen kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksikään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee saamen kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.
Kielenopiskelutaidot			
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieltä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kieltenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia	S2	Elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää saamentaitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			Taitotaso A2.2 T6 – T8
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	S3	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviää jo kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteissa sekä syventämään taitoaan käyttäen saamenkielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota	S3	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään ja käyttää tarvittaessa vakiosanontoja pyytessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki)
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	S3	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintäruutiineja.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			Taitotaso A2.2
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	S3	Tekstien tulkintataidot	Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen ja ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			Taitotaso A2.1
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen ja kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Saamen kieli, B2-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Opetuksen hyvät käytännöt

[Hyviä käytäntöjä](#)

Koulujen omat suunnitelmat

Tähän linkki koulujen omiin toimintasuunnitelmiin.

Kunnan OPS-sisältö

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Valinnaisen B2-saamen opetus järjestetään useimmiten vuosiluokilla 8-9. B2-kieli on oppilaalle äidinkielen jälkeen kolmas tai neljäs opiskeltava kieli, joten oppilaalla on jo paljon kokemusta kielten opiskelusta. Hän kykenee käyttämään aiemmin hankkimaansa tietoa ja taitoa oppimisensa tukena. Oppilaita rohkaistaan käyttämään saamen kieltä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kieltenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielillä. Opetusta voidaan integroida muiden oppiaineiden opetukseen ja monilaisiin oppimiskokonaisuuksiin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun saamen kielellä eri oppiaineissa.

Saamen kielen B2-oppimäärän opetuksen tavoitteet

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan opiskelemaansa saamen kielen suhde muihin saamen kieliin, suomen kieleen sekä hänen aiemmin opiskelemissä kieliin, tutustumaan saamen kielten puhuma-alueisiin, saamelaisluonteen sekä joihinkin saamelaiskulttuurin ja saamelaisen elämänmuodon keskeisiin piirteisiin	S1	L1, L2, L4
Kielenopiskelutaidot		
T2 rohkaista oppilasta näkemään saamen kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon kartuttamista, ohjata häntä löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieltä jakannustaa häntä käyttämään vähaistakin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella	S2	L3
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3	L4
T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	S4
T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	S4
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisiin rakenteisiin	S3	L5

Saamen kielen B2-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat saamen kielelle luonteenomaisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin opitun perusteella. Muodostetaan käsitys lähisukukielistä, tutustutaan opiskeltavan saamen kielen levinneisyyden historialliseen taustaan, etsitään oppilaita kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurisista ja muista ilmiöistä. Pohditaan mahdollisia saamen kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennakkoletuksia.

S2 Kielenopiskelutaidot: Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten saamen kielen oppimista, mihin saamen kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa saamenkielisiä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan voidaan opiskella myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, muut ja saamelaisuus. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan saamen kieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä saamenkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Havainnoidaan saamen kielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Opetellaan tarpeen mukaan foneettisia tarkekirjoitusmerkkejä ja graafisia kirjoitusmerkkejä.

Saamen kielen B2-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi opettajat tekevät yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Saamen kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki Saamen kielen B2-oppimäärässä

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsa viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai saamen kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi Saamen kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin ja se kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehukseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua. Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Heitä rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut saamen kielen B2-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso saamen kielen B2-oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehitty kumulatiivisesti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Saamen kielen B2-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan opiskelunsa saamen kielen suhde muihin saamen kielisiin, suomen kieleen sekä hänen aiemmin opiskelemiinsa kielisiin, tutustumaan saamen kielen puhuma-alueisiin, saamelaisalueeseen sekä joihinkin saamelaiskulttuuriin ja saamelaisen elämänmuodon keskeisiin piirteisiin	S1	Opiskeltavan kielen aseman, keskeisten erityispiirteiden ja kielialueen hahmottaminen	Oppilas tuntee saamen kielten asemaa maailman kielten joukossa ja niiden keskeisimpiä erityispiirteitä. Oppilas osaa luonnehtia joitakin saamelaisen elämänmuodon ja saamelaiskulttuurin ilmiöitä.
Kielenopiskelutaidot			
T2 rohkaista oppilasta näkemään saamen kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata häntä löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieltä jakannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella	S2	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa arvioida omia kieltenopiskelutavoitteitaan ja opiskelutapojaan. Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää saamen taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3	Vuorovaikutuserillisissä tilanteissa,	Oppilas selviytyy monista rutiinomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käyttöä	S3	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiinomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolle sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	Tekstien tulkitusaidot	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisia sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			
T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuväriä ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieopin aineksia.

Latinan kieli, valinnainen B2-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Opetuksen hyvät käytännöt

[Hyviä käytäntöjä](#)

Koulujen omat suunnitelmat

Tähän linkki koulujen omiin toimintasuunnitelmiin.

Kunnan OPS-sisältö

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Valinnaisen latinan opetuksen kesto vaihtelee. Nämä perusteet on kirjoitettu B2-laajuiselle oppimäärälle. Valinnainen latina voi olla oppilaalle äidinkielen jälkeen kolmas tai neljäs opiskeltava kieli, joten oppilaalla on jo paljon kokemusta kielten opiskelusta. Hän kykenee käyttämään aiemmin hankkimaansa tietoa ja taitoa oppimisensa tukena. Oppilaita rohkaistaan käyttämään monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielillä.

Latinan B2-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 ohjata oppilasta jäsentämään käsitystään osaamiensa kielten keskinäisestä suhteesta sekä ymmärtämään latinan merkitys eurooppalaisena kielenä ja romaanisten kielten pohjana	S1	L1, L2, L4
T2 auttaa oppilasta tunnistamaan ja ymmärtämään latinan ja antiikin kulttuuriin liittyviä ilmiöitä ja niiden vaikutuksia läpi keskiajan nykypäivään asti	S1	L1, L2
Kielenopiskelutaidot		
T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieltä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen.	S2	L3
T4 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kielenopiskelun valmiuksiaan	S2	L1, L4
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T5 opastaa oppilas tutustumaan latinan muoto- ja lauseopin pääpiirteisiin, keskeiseen sanastoon ja ääntämisen periaatteisiin sekä jäsentämään opittavaa kielinestä	S3	L4
T6 tarjota oppilaalle tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista suullista ja kirjallista viestintää latinan kielelle tyypillisissä asiayhteyksissä	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T7 rohkaista oppilasta ottamaan selvää tilanneyhteyden avulla helposti ennakoitavasta puheesta tai kirjoitetusta tekstistä	S3	L5, L7
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T8 tarjota oppilaalle tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3	L5

Latinan B2-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Perekäytään latinan asemaan muiden kielten ja aiemmin opiskeltujen kielten joukossa sekä verrataan latinaa muihin eurooppalaisiin kieliin. Tutustutaan latinan kielen ja antiikin Rooman historian keskeisiin piirteisiin ja henkilöihin, tarkastellaan latinan asemaa eri tieteenalojen sanastossa, tutustutaan joihinkin latinan kieleen liittyviin sivistyssanoihin ja lentäviin lauseisiin.

S2 Kielenopiskelutaidot: Käytetään erityisesti latinaan soveltuvia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään pitkäjänteiseen työskentelyyn, kriittiseen tiedonhankintaan ja monipuoliseen yhteistyöhön ohjaavia toimintatapoja.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita ja tuottaa tekstejä: Valitaan tekstejä, jotka tutustuttavat oppilaita latinan muoto- ja lauseopin perusasioihin. Harjoitellaan ääntämistä, sanapainoa sekä oikeinkirjoitusta. Valitaan oppilaita kiinnostavia latinaa ja antiikin kulttuuriin liittyviä kielenkäytön aihepiirejä ja käytetään monenlaisia tekstejä.

Latinan B2-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pellillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan. Latinaa käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki Latinan B2-oppimäärässä

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville oppilaille.

Latinan B2-oppimäärän arviointi oppiaineessa

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin ja se kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehukseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen.

Arviointi on monipuolista. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Heitä rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päätyttyä saavuttanut latinan kielen B2-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso latinan kielen B2-oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehittyä kumulatiivisesti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava taito on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Latinan B2-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päätyttyä

Opetuksen tavoitteet	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 ohjata oppilasta jäsentämään käsitystään osaamiensa kielten keskinäisestä suhteesta sekä ymmärtämään latinan merkitys eurooppalaisena kielenä ja roomaanisten kielten pohjana	S1	Latinan kielen aseman, keskeisten erityispiirteiden ja kielialueen tunteminen	Oppilas osaa kuvata latinan asemaa maailman kielten joukossa ja sen keskeisimpiä erityispiirteitä.
T2 auttaa oppilasta tunnistamaan ja ymmärtämään latinan kieleen ja antiikin kulttuuriin liittyviä ilmiöitä ja niiden vaikutuksia läpi keskiajan nykypäivään asti	S1	Antiikin kulttuurin merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata joitakin antiikin kulttuurin ilmiöitä ja niiden vaikutuksia nykypäivään.
Kielenopiskelutaidot			
T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa tavoitteita opiskelulle. Oppilas osoittaa yhteistyökykyä kielten opiskelussaan.
T4 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan	S2	Elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää latinan taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			
T5 opastaa oppilas tutustumaan latinan muoto- ja lauseopin pääpiirteisiin, keskeiseen sanastoon ja ääntämisen periaatteisiin sekä jäsentämään opittavaa kielialueesta	S3	Kielitiedon muodostuminen	Oppilas osoittaa osaavansa keskeisiä asioita latinan muoto- ja lauseopista, tuntee kielen keskeistä sanastoa ja ääntämisen pääsäännöt
T6 tarjota oppilaalle tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista suullista ja kirjallista viestintää latinan kielelle tyypillisissä asiayhteyksissä	S3	Taito käyttää kieltä erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy kielenkäyttötilanteista, jotka liittyvät tuttuihin aiheisiin ja joissa hyödynnetään tuttua sanastoa ja vakiintuneita ilmauksia.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			
T7 rohkaista oppilasta ottamaan selvää tilanneyhteyden avulla helposti ennakoitavasta puheesta tai kirjoitetusta tekstistä	S3	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Voi tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
T8 tarjota oppilaalle tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas pystyy kertomaan suullisesti tai kirjoittamaan hyvin lyhyesti joistakin tutuista aiheista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja perusrakenteita. Oppilaan ääntäminen on hyvää.

15.4.4 Matematiikka

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää oppilaiden kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Matematiikan kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee oppilaiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan ja positiivista minäkuvaa matematiikan oppijoina. Se kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa oppilaat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus ohjaa oppilaita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää oppilaiden kykyä käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

Vuosiluokkien 7–9 matematiikan opetuksen tehtävänä on vahvistaa matemaattista yleissivistystä. Opetuksessa syvennetään matemaattisten käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien ymmärtämistä. Opetus innostaa oppilaita löytämään ja hyödyntämään matematiikkaa omassa elämässään. Oppilaiden valmiuksiin kuuluvat ongelmien matemaattinen mallintaminen ja ratkaiseminen. Matematiikan opetus ohjaa oppilaita tavoitteelliseen, täsmälliseen, keskittyneeseen ja pitkäjänteiseen toimintaan. Oppilaita rohkaistaan esittämään ratkaisujaan ja keskustelemaan niistä. Opetuksessa kehitetään oppilaiden yhteistyötaitoja.

7. luokka

Matematiikan opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 7. luokalle

Vahvistetaan oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana. Kannustetaan oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien. Rohkaistaan oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa. Opastetaan oppilasta tiedon kriittiseen tarkasteluun.

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Syvennetään algoritmista ajattelua ohjelmoinnin perustaksi.

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualueita laajennetaan reaali lukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimitusten osaamista. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku.

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Opitaan kehä- ja keskuskulman käsitteet. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja. Varmennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Hyvän osaamisen kriteerit matematiikassa vuosiluokalla 7

Oppilas

- käyttää aktiivisesti päättely- ja päässäälaskutaitoa eri tilanteissa
- osaa sujuvasti peruslaskutoimitukset rationaaliluvuilla
- tunnistaa reaali luvut ja osaa kuvailla niiden ominaisuuksia
- ymmärtää vastaluvun, käänteisluvun, itseisarvon ja muuttujan käsitteet
- osaa nimetä ja kuvailla suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia sekä niiden välisiä yhteyksiä sekä ymmärtää kehäkulman ja keskuskulman käsitteet
- osaa laskea tasokuvioiden pinta-aloja
- osaa pinta-alayksiköiden muunnoksia
- osaa soveltaa algoritmisen ajattelun periaatteita.

8. luokka

Matematiikan opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 8. luokalle

Vahvistetaan oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana. Kannustetaan oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien. Rohkaistaan oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa. Opastetaan oppilasta tiedon kriittiseen tarkasteluun.

Harjoitellaan sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan erilaisia ratkaisutapoja matemaattisissa ongelmissa. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemistä ja tuottamista. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä.

Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja.

Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta. Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Varmennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Hyvän osaamisen kriteerit matematiikassa vuosiluokalla 8

Oppilas

- osaa jäsentää ongelmia ja ratkaista niitä hyödyntäen matematiikkaa
- osaa arvioida matemaattista ratkaisuaan ja tarkastelee kriittisesti tuloksen mielekkyyttä
- osaa ratkaista ensimmäisen asteen yhtälön symbolisesti ja vaillinaisen toisen asteen yhtälön esimerkiksi päättämällä tai symbolisesti
- osaa käyttää Pythagoraan lausetta
- osaa laskea tasokuvioiden piirejä ja pinta-aloja
- osaa pinta-alayksiköiden muunnoksia
- osaa soveltaa algoritmisen ajattelun periaatteita.

9. luokka

Matematiikan opetuksen tavoitteet, sisällöt ja päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle 9. luokalle

Vahvistetaan oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana. Kannustetaan oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien. Rohkaistaan oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa. Opastetaan oppilasta tiedon kriittiseen tarkasteluun.

Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Varmistetaan prosenttien käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosentiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti.

Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti.

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Pehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nolakohtia.

Opitaan käyttämään trigonometrisia funktioita. Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia. Laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiärvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Oppilas

- ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja osallistuu rakentavasti ryhmän toimintaan
- havaitsee ja selittää oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä
- osaa ilmaista matemaattista ajatteluaan sekä suullisesti että kirjallisesti
- osaa jäsentää ongelmia ja ratkaista niitä hyödyntäen matematiikkaa
- osaa arvioida matemaattista ratkaisuaan ja tarkastelee kriittisesti tuloksen mielekkyyttä
- osaa soveltaa matematiikkaa eri ympäristöissä
- osaa itse hankkia, käsitellä ja esittää tilastotietoa
- osaa soveltaa tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa
- käyttää aktiivisesti päättely- ja päässälaskutaitoa eri tilanteissa
- osaa sujuvasti peruslaskutoimitukset rationaaliluvulla
- tunnistaa reaali- ja kompleksiluvut ja osaa kuvailla niiden ominaisuuksia
- osaa kertoa prosenttien käsitteen käytöstä, laskea prosentiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän kokonaisuudesta sekä muutos- ja vertailuprosenttien ja käyttää tietojaan eri tilanteissa
- osaa ratkaista ensimmäisen asteen yhtälön symbolisesti ja vaillinaisen toisen asteen yhtälön esimerkiksi päättämällä tai symbolisesti
- ymmärtää muuttujan ja funktion käsitteen sekä osaa piirtää ensimmäisen ja toisen asteen funktion kuvaajan sekä tulkita kuvaajia monipuolisesti
- osaa nimetä ja kuvailla suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia sekä niiden välisiä yhteyksiä
- osaa käyttää Pythagoraan lausetta ja trigonometrisia funktioita sekä ymmärtää kehäkulman ja keskuskulman käsitteet
- osaa laskea tasokuvioiden pinta-aloja ja kappaleiden tilavuuksia
- osaa pinta-ala- ja tilavuusyksiköiden muunnoksia
- hallitsee keskeiset tilastolliset tunnusluvut ja osaa antaa niistä esimerkkejä
- osaa määrittää sekä klassisia että tilastollisia todennäköisyyksiä
- osaa soveltaa algoritmisen ajattelun periaatteita ja ohjelmoida yksinkertaisia ohjelmia.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen lähtökohdat valitaan oppilaita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista. Konkretia toimii edelleen tärkeänä osana matematiikan opiskelua. Rohkaistaan oppilaita käyttämään ajattelua tukevia piirroksia ja välineitä. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Ongelmia matematisoidaan, ratkaistaan ja tulkitaan yksin ja yhdessä. Yhdessä työskennellessä jokainen toimii sekä itsensä että ryhmän hyväksi. Oppimiselit ovat yksi motivoiva työtapo. Tieto- ja viestintäteknologiaa, kuten taulukkolaskentaa ja dynaamista geometriaohjelmistoa, hyödynnetään opetuksen, oppimisen, tuottamisen, arvioinnin sekä luovuuden välineenä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 7-9

Jokaisella oppilaalla tulee olla mahdollisuus saada opetusta myös aiempien vuosiluokkien keskeisimmistä sisällöistä, jos hän ei hallitse niitä riittävästi. Lisäksi annetaan ennakoivaa tukea tarvittaessa uusien sisältöjen oppimiseksi. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti yhdessä oppilaiden kanssa. Oppilaille korostetaan asioiden ymmärtämisen tärkeyttä. Oppilaita tuetaan suurempien asiakokonaisuuksien hahmottamisessa ja yhteyksien löytämisessä. Eriyttämisessä otetaan huomioon jokaisen oppilaan osaaminen ja annetaan mahdollisuus onnistumisen elämyksiin.

Sisältöjä voidaan rikastuttaa syventämällä yhteisesti käsiteltävää aihetta oppilaiden kiinnostuksen ja taitotason mukaan. Taitavia oppilaita tuetaan tarjoamalla heille vaihtoehtoisia työskentelymuotoja, kuten esimerkiksi erilaisia projekteja ja ongelmalähtöisiä tutkimustehtäviä oppilaita kiinnostavista matemaattisista aiheista.

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 7-9

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä ja ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumuotivaatiota. Palaute tukee oppilaiden myönteistä minäkuvausta matematiikan oppijana. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin matematiikan tavoitteisiin. Arviointi ohjaa oppilaita kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitoja. Palaute auttaa oppilaita huomaamaan, mitä tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää ja miten.

Oppilailla on aktiivinen rooli arvioinnissa. Itsearvioinnissa oppilaat oppivat asettamaan tavoitteita oppimiselleen ja havainnoimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin. Lisäksi oppilaita ohjataan kiinnittämään huomiota tapaansa työskennellä sekä tiedostamaan asennettaan matematiikan opiskelua kohtaan.

Oppilaille tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Arvioinnin kohteena ovat matemaattiset tiedot ja taidot sekä niiden soveltaminen. Lisäksi arvioinnissa kiinnitetään huomiota tekemisen tapaan ja taitoon perustella ratkaisuja sekä ratkaisujen rakenteeseen ja oikeellisuuteen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös taito hyödyntää välineitä mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa.

Yhdessä työskennellessä arvioidaan sekä ryhmän jäsenten että koko ryhmän toimintaa ja tuotosta. Tuotoksen arvioinnissa kiinnitetään huomiota tuotoksen matemaattiseen sisältöön ja esitystapaan. Palautteella ohjataan oppilaita ymmärtämään jokaisen ryhmän jäsenen työskentelyn ja kehittymisen merkitys. Oppilaita ohjataan tuotosten ja toiminnan arvioimiseen.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona matematiikan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut matematiikan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso matematiikan valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Matematiikassa oppilaan osaaminen kehittyy eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin oppiaineen kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Oppilaan edistymisestä annetaan palautetta huoltajalle säännöllisesti.

15.4.5 Biologia

Oppiaineen tehtävä

Biologian opetuksen tehtävänä on auttaa oppilaita ymmärtämään elämää ja sen kehittymistä, kartuttaa oppilaan luonnontuntemusta sekä ohjata oppilaita ymmärtämään ekosysteemien toimintaa, ihmisen elintoimintoja sekä perinnöllisyyden ja evoluution perusteita.

Biologian opetuksessa työskennellään myös luonnossa ja ohjataan oppilaita tutkivan oppimisen avulla tutustumaan biologisen tiedonhankinnan luonteeseen. Luonnon tutkimisessa käytetään sekä maasto- että laboratoriotyömenetelmiä. Elämyksellinen ja kokemuksellinen oppiminen virittää oppimisen iloa ja herättää kiinnostusta tarkkailla elinympäristön tilaa ja siinä tapahtuvia muutoksia. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Teknologian käyttö edistää oppilaiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa biologian opetuksessa.

Biologian opetuksessa tuetaan oppilaiden ongelmanratkaisu- ja yhteistyötaitojen sekä yhteisöllisyyden kehittymistä ja annetaan valmiuksia biologiaa hyödyntävien alojen opiskeluun sekä työelämään.

Biologian opetus auttaa oppilaita ymmärtämään, miten biologian tietoja ja taitoja voidaan soveltaa ja hyödyntää omassa elämässä, eettisissä pohdintoissa, ajankohtaisten biologiaan liittyvien uutisten seurannassa sekä siinä, kuinka yhteiskunnalliseen päätöksentekoon voidaan vaikuttaa. Biologian opetus kehittää oppilaiden ympäristötietoisuutta ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Oppilaat saavat valmiuksia vaikuttaa ja osallistua oman lähiympäristönsä kehittämiseen ja sen säilymiseen elinvoimaisena. Oppilaita ohjataan kestäväan elämäntapaan ja globaalin vastuun ymmärtämiseen.

7. luokka

Biologian opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 7. luokalle

Biologian opetuksen tavoitteena on 7. luokalla innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta vesiluontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta. Oppilasta ohjataan ymmärtämään vesiekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä. 7. luokalla opetellaan tunnistamaan vesielölajeja ja kuvailemaan niiden rakennetta, elintoimintoja ja sopeutumista vesiympäristöön sekä ymmärtämään samalla koko eliökunnan rakennetta.

Oppilasta ohjataan kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä. Oppilasta ohjataan tekemään tutkimuksia koulussa ja koulun ulkopuolella siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi. Oppilasta opastetaan käyttämään biologian tutkimusvälineistöä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa. Opetuksen tavoitteena on kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisissa keskustelussa ja päätöksenteossa.

Opetukseen kuuluu laborointia ja maastotyöskentelyä, jossa havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin. Tutkimusretkillä painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajituntemusta sekä vesiekosysteemin tutkimista ja vertailua sekä lähialueen meriluontoon tutustumista.

Hyvän osaamisen (8) kriteerit biologiassa vuosiluokalla 7

Oppilas

- osaa kuvata vesiekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä tunnistaa erilaisia ekosysteemejä ja niiden ravintoverkkojen lajeja.
- osaa kuvata eliökunnan luokittelun periaatteita
- osaa nimetä eliöiden rakenteita sekä osaa kuvata eliöiden elintoimintoja
- osaa kuvata lajien sopeutumista eri elinympäristöihin
- osaa tunnistaa lähiympäristön tyypillisiä eliölajeja ja ymmärtää niiden merkityksen luonnon monimuotoisuudelle
- osaa tehdä havaintoja ja pieniä tutkimuksia omassa lähiympäristössä tapahtuvista luonnollisista ja ihmisen toiminnan aiheuttamista luonnonympäristön muutoksista
- osaa esittää mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä
- osaa käyttää biologialle ominaisia peruskäsitteitä sekä tutkimus- ja tiedonhankintamenetelmiä
- osaa esittää perusteltuja luonnontieteellisiä käsityksiä ja päätelmiä
- osaa työskennellä turvallisesti ja tavoitteellisesti laboratorioissa ja maastossa
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa
- osaa havainnoida ja tallentaa keräämiään tietoja laboratorioissa ja maastossa
- osaa kuvata, miten biologisia tietoja ja taitoja voi hyödyntää omassa arjessa ja yhteiskunnassa sekä osaa perustella näkemyksiä biologisen tietämyksen pohjalta
- osallistuu lähiluonnon vaalimisprojektiin, sen toteuttamiseen ja tulosten raportointiin
- osaa hyödyntää biologian tietoja ja taitoja ihmiseen ja ympäristöön liittyvien vastuukysymysten arvioinnissa.

8. luokka

Biologian opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 8. luokalle

Biologian opetuksen tavoitteena on 8. luokalla innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta ja osaamista suomalaista metsä-, suo-, tunturi- ja kaupunkiluontoa ja niiden ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta. Oppilasta ohjataan tutkimaan ja ymmärtämään eliöiden rakennetta, toimintaa ja sopeutumista eri elinympäristöihin sekä ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa. Tavoitteena on ohjata oppilasta vertailemaan erilaisia

ekosysteemejä ja tunnistamaan metsän, suon ja tunturin sekä kaupunkiekosysteemin eliölajeja. Tavoitteena on auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakennetta ja elintoimintoja sekä ymmärtämään samalla koko eliökunnan rakennetta. Opetuksessa tutustutaan eri lajeihin, niiden ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin sekä painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.

Oppilasta ohjataan koostamaan pienimuotoinen eliökokoelma ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi. Oppilasta autetaan kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa, syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä sekä ohjataan tekemään tutkimuksia koulussa ja koulun ulkopuolella. Oppilasta opastetaan käyttämään biologian tutkimusvälineistöä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa. Opetuksen tavoitteena on kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa.

Opetukseen kuuluu laborointia ja maastotyöskentelyä, jossa havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin. Tutkimusretkillä painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajituntemusta sekä ekosysteemien tutkimista ja vertailua.

Hyvän osaamisen (8) kriteerit biologiassa vuosiluokalla 8

Oppilas

- osaa kuvata metsäekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä tunnistaa erilaisia ekosysteemejä ja niiden ravintoverkkojen lajeja
- osaa kuvata monimuotoisuuden merkitystä ekosysteemien toiminnalle sekä pohtia metsien kestävän käytön merkitystä eliöille ja ihmiselle
- osaa kuvata eliökunnan luokittelun periaatteita
- osaa nimetä eliöiden rakenteita sekä osaa kuvata eliöiden elintoimintoja
- osaa vertailla eri eliöryhmien sukulaisuutta rakenteellisten ja toiminnallisten sopeutumien pohjalta sekä tunnistaa, luokittelee ja vertailee eliöryhmiä
- osaa tehdä havaintoja lajien esiintymisestä
- osaa kuvata lajien sopeutumista eri elinympäristöihin
- osaa tunnistaa lähiympäristön tyypillisiä eliölajeja ja ymmärtää niiden merkityksen luonnon monimuotoisuudelle
- osaa tehdä havaintoja ja pieniä tutkimuksia omassa lähiympäristössä tapahtuvista luonnollisista ja ihmisen toiminnan aiheuttamista luonnonympäristön muutoksista
- osaa esittää mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä
- osaa käyttää biologialle ominaisia peruskäsitteitä sekä tutkimus- ja tiedonhankintamenetelmiä
- osaa esittää perusteltuja luonnontieteellisiä käsityksiä ja päätelmiä
- osaa työskennellä turvallisesti ja tavoitteellisesti laboratoriossa ja maastossa
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa
- osaa koostaa ohjeiden mukaisesti perinteisen tai digitaalisen kasvikoelman tai muun digitaalisen eliökokoelman
- osaa toteuttaa ohjatusti kasvatuskokeen
- osaa havainnoida ja tallentaa keräämiään tietoja laboratoriossa ja maastossa
- osaa esittää hypoteeseja ja tehdä ohjatusti pienimuotoisen biologisen tutkimuksen ja osaa raportoida sen tuloksia
- osaa kuvata, miten biologisia tietoja ja taitoja voi hyödyntää omassa arjessa ja yhteiskunnassa sekä osaa perustella näkemyksiä biologisen tietämyksen pohjalta
- osallistuu lähiluonnon vaalimisprojektiin, sen toteuttamiseen ja tulosten raportointiin
- osaa perustella esimerkkien avulla miten luonnossa toimitaan kestävällä ja luonnon monimuotoisuutta säilyttävällä tavalla
- osaa hyödyntää biologian tietoja ja taitoja ihmisen ja ympäristöön liittyvien vastuukysymysten arvioinnissa.

9. luokka

Biologian opetuksen tavoitteet, sisällöt ja päättöarvioinnin hyvän osaamisen kriteerit 9. luokalle

Biologian opetuksen tavoitteena on 9. luokalla ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen kehitystä sekä elimistön, perinnöllisyyden ja evoluution perustoimintoja. Opetuksessa keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa. Syvennetään oppilaan tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmästä. Oppilaan kanssa tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita sekä tutustutaan perimän ja ympäristön vaikutukseen eri ominaisuuksien kehittämisessä.

Oppilasta opastetaan käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa. Oppilasta opastetaan tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisiin tutkimusmenetelmiin. Opetukseen kuuluu laborointia, jossa havainnoidaan eliöiden rakennetta ja toimintaa.

Oppilasta ohjataan kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä. Oppilasta ohjataan tekemään tutkimuksia koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksen tavoitteena on kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa.

Biologian opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta huomaamaan erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle. Ohjataan oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalvelujen merkitys. Oppilasta innostetaan syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta. Oppilasta ohjataan tekemään eettisesti perusteltuja valintoja. Innostetaan oppilasta rakentamaan kestävää tulevaisuutta. Opetuksessa käsitellään luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä, ilmastonmuutosta, luonnonvarojen kestävää käyttöä ja lähiympäristön muutoksia sekä niiden syitä ja seurauksia. Pohditaan yhdessä luonnonvarojen kestävän käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia käsitellään kestävän tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

Biologian päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päätyessä

Oppilas

- osaa kuvata metsäekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä tunnistaa erilaisia ekosysteemejä ja niiden ravintoverkkojen lajeja
- osaa kuvata monimuotoisuuden merkitystä ekosysteemien toiminnalle sekä pohtia metsien kestävän käytön merkitystä eliöille ja ihmiselle
- osaa kuvata eliökunnan luokittelun periaatteita
- osaa nimetä eliöiden rakenteita sekä osaa kuvata eliöiden elintoimintoja
- osaa vertailla eri eliöryhmien sukulaisuutta rakenteellisten ja toiminnallisten sopeutumien pohjalta sekä tunnistaa, luokittelee ja vertailee eliöryhmiä
- osaa tehdä havaintoja lajien esiintymisestä
- osaa kuvata lajien sopeutumista eri elinympäristöihin
- osaa tunnistaa lähiympäristön tyypillisiä eliölajeja ja ymmärtää niiden merkityksen luonnon monimuotoisuudelle
- ymmärtää ja osaa kuvata perimän ja ympäristön vaikutusta eliöiden yksilönkehityksessä
- osaa kuvata miten elämä ja luonnon monimuotoisuus ovat kehittyneet maapallolla evoluution tuloksena
- osaa kuvata ihmiselimistön perusrakenteita ja elintoimintoja sekä osaa selostaa ihmisen kasvun ja kehittymisen pääperiaatteita
- osaa tehdä havaintoja ja pieniä tutkimuksia omassa lähiympäristössä tapahtuvista luonnollisista ja ihmisen toiminnan aiheuttamista luonnonympäristön muutoksista
- ymmärtää maapallon luonnonvarojen rajallisuuden ja ekosysteemipalveluiden merkityksen sekä tuntee kestävän elämäntavan perusteet ja jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet
- osaa esittää mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä

- osaa käyttää biologialle ominaisia peruskäsitteitä sekä tutkimus- ja tiedonhankintamenetelmiä
- osaa esittää perusteltuja luonnontieteellisiä käsityksiä ja päätelmiä
- osaa työskennellä turvallisesti ja tavoitteellisesti laboratorioissa ja maastossa
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa
- osaa koostaa ohjeiden mukaisesti perinteisen tai digitaalisen kasvikoelman tai muun digitaalisen eliökokoelman
- osaa toteuttaa ohjatusti kasvatuskokeen
- osaa havainnoida ja tallentaa keräämiään tietoja laboratorioissa ja maastossa
- osaa esittää hypoteeseja ja tehdä ohjatusti pienimuotoisen biologisen tutkimuksen ja osaa raportoida sen tuloksia
- osaa kuvata, miten biologisia tietoja ja taitoja voi hyödyntää omassa arjessa ja yhteiskunnassa sekä osaa perustella näkemyksiä biologisen tietämyksen pohjalta
- osallistuu lähiluonnon vaalimisprojektiin, sen toteuttamiseen ja tulosten raportointiin
- osaa perustella esimerkkien avulla miten luonnossa toimitaan kestävällä ja luonnon monimuotoisuutta säilyttävällä tavalla
- osaa hyödyntää biologian tietoja ja taitoja ihmiseen ja ympäristöön liittyvien vastuukysymysten arvioinnissa ja esittää perusteltuja eettisesti kestäville valinnoille
- osaa kuvata, miten toimitaan kestävästä tulevaisuudesta rakentamiseksi.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Biologian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7-9

Tavoitteena on, että biologian opetuksessa oppilaille on mahdollisuus työskennellä erilaisissa tutkimuksellisuutta tukevilla oppimisympäristöissä sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Maasto- ja laboratoriotyöskentelyssä oppilaita ohjataan havainnoimaan ja käyttämään biologialle ominaisia tutkimusmenetelmiä. Biologian opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on, että oppilaita ohjataan käyttämään myös sähköisiä oppimisympäristöjä biologisen tiedon hankinnassa, käsittelyssä, tulkinnaissa ja esittämisessä.

Biologian työtapoja valittaessa painotetaan vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä ottaen huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet. Monipuolisten työtapojen avulla jokainen oppilas saa erilaisia kokemuksia, pystyy omaksumaan luonnontieteelle luonteenomaisia tutkimusmenetelmiä ja harjaantuu tekemään johtopäätöksiä sekä raportoimaan ja soveltamaan oppimaansa. Biologian opetuksen tavoitteiden mukaisesti elämyksellisyys, kokemuksellisuus ja toiminnallisuus kehittävät oppilaiden taitoa pohtia omia arvoalintoja. Lisäksi oppilaille kehittyä taito tarkastella kriittisesti ilmiöitä ja erilaisia tietolähteitä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki biologiassa vuosiluokilla 7-9

Biologian opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita omakohtaiseen havainnointiin ja tutkimiseen itsenäisesti ja ryhmissä sekä erilaisissa oppimisympäristöissä. Maasto- ja laboratoriotyöskentely toteutetaan siten, että turvallisuuskysymykset otetaan huomioon. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet huomioidaan erilaisten työmenetelmien valinnassa. Kasvua, kehitystä sekä oppimisen iloa tukevat tutkimuksellisuus, yhdessä tekeminen, vastuullisuus omasta työskentelystä, luontosuhteen syveneminen sekä tiedon liittäminen jo ennestään opittuun. Biologian tavoitteiden kannalta on keskeistä tiedostaa oppilaiden mahdolliset vaikeudet laboratorio- ja maastotyöskentelyssä. Oppilaita tuetaan työskentelyssä kunkin omien vahvuuksien pohjalta sekä tarvittaessa vahvistamalla oppilaiden taitoja eri tukimuotoja hyödyntäen. Eriyttäminen on mahdollista yhteisissä tutkimustehtävissä, joissa oppilaat toimivat erilaisissa rooleissa ja etenevät yksilöllisesti ajattelun taitojen eri tasoille.

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi biologiassa vuosiluokilla 7-9

Biologian opetuksessa kannustava ja rakentava palaute opintojen aikana tukee oppilaiden motivaation rakentamista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa jokaista löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumista suhteessa asetettuihin biologian tavoitteisiin. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa biologista tietoa. Biologian arvioinnissa oppilaille tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaan tiedolliseen osaamiseen että biologisiin taitoihin erilaisissa oppimistilanteissa ja -ympäristöissä. Opettaja seuraa oppilaan taitoa tehdä havainnoita, kerätä, käsitellä, tulkita, arvioida ja esittää erilaisia aineistoja. Lisäksi arvioidaan oppilaan taitoa käyttää biologialle ominaista välineistöä, tieto- ja viestintäteknologiaa sekä taitoa toteuttaa pienimuotoisia kokeita ja tutkimuksia koulussa ja sen ulkopuolella. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää jokaisen oppilaan työskentelytaitoja.

Palautte oppimisesta on edistävää, luonteeltaan laadullista ja kuvailevaa sekä oppimisen solmukohtia analysoivaa ja ratkovaa vuorovaikutusta. Edistävän palautteen tulee auttaa oppilaita hahmottamaan ja ymmärtämään mitä heidän on tarkoitus oppia, mitä he ovat jo oppineet, miten he voivat edistää omaa oppimistaan ja parantaa suoriutumistaan. Oppimisen dokumentointitapoja biologiassa voivat olla esimerkiksi vihkotyöskentely, tuntiaktiivisuus, tuntityöskentely, formatiiviset kokeet, suulliset kokeet, itsearviointit, vertaisarviointit, keskustelut, projektiyöt ja maasto- sekä laborointityöskentelyn arviointi. Oppimista edistävää palautetta annetaan vähintään neljä kertaa lukuvuodessa.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona biologian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut biologian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso biologian valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Biologiassa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

15.4.6 Maantieto

Oppiaineen tehtävä

Maantiedon opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden maailmankuvan rakentamista. Oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä ja koko maailmassa sekä autetaan oppilaita sijoittamaan uutiset maailman tapahtumista maantiedon opetuksessa saamaansa alueelliseen kehikkoon.

Maantieto on monitieteinen ja eri tiedonaloja integroiva oppiaine, jossa tutkitaan maapalloa ja sen alueita, luontoa, ihmisen toimintaa sekä erilaisia kulttuureita. Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon luonnontieteiden, ihmistieteiden ja yhteiskuntatieteiden näkökulmat. Näin rakennetaan eheää kokonaiskuvaa monimuotoisesta maailmasta ja sen toiminnasta.

Maantiedon opetuksessa käsitellään luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta ja sen yhteyttä ympäristön tilaan sekä luodaan perustaa ymmärtää erilaisia alueellisia näkökulmia ja ristiriitoja maapallolla. Maantieteellisten syy- ja seuraussuhteiden sekä ympäristömuutosten ymmärtäminen ja analysointi aktivoivat oppilasta toimimaan vastuullisesti omassa arjessa.

Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden oma elämisaailma. Opetus tarjoaa toiminnallisia kokemuksia erilaisissa oppimisympäristöissä, joissa oppilaat tekevät havaintoja ja tutkimuksia. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Teknologian käyttö edistää myös oppilaiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa oppimisessa.

Maantiedon opetuksessa vahvistetaan oppilaiden valmiuksia kestävästä kehitystä edistävään toimintatapaan. Opetus harjaannuttaa oppilaiden osallistumis- ja vaikuttamistaitoja antamalla oppilaille keinoja aktiiviseen kansalaisuuteen ja kestävästä tulevaisuuden rakentamiseen.

7. luokka

Maantiedon opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 7. luokalle

Kaikilla luokka-asteilla (7-9) käsiteltävät sisällöt ja tavoitteet

Maapallon karttakuva ja alueet: Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

Ohjataan oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla sekä kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja.

Ajankohtainen muuttuva maailma: Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutis seuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

Harjaannutetaan oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoimaan oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omissa lähiympäristöissä, Suomessa ja koko maailmassa.

Ohjataan oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa. Harjaannutetaan oppilasta arkielämän geomediataidoissa sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä. Tuetaan oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa.

Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö: Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristömuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren ja erityisesti Perämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Ohjataan oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaiden osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja. Kannustetaan oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnon ympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävästä käytöstä. Tuetaan oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävästä elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi.

Maantiedon opetuksen tavoitteet ja sisällöt 7. luokalle

Elämän perusedellytykset maapallolla: Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä käyttäen esimerkkinä esim. Amerikkaa tai Aasiaa, riippuen alaluokilla käsitellyistä asioista. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävästä käytöstä.

Ohjataan oppilasta ymmärtämään luonnon- ja ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja vertailemaan niitä maapallon eri alueilla. Autetaan oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä.

Hyvän osaamisen (8) kriteerit maantiedossa vuosiluokalla 7

Oppilas osaa

- nimetä kartalta tärkeimmät paikat ja alueet globaalisti ja alueellisesti
- vertailla alueita keskenään
- seurata maailman tapahtumia median välittämien uutisten avulla
- havainnoida ja/tai seurata ympäristössä tapahtuvia muutoksia omissa lähiympäristöissään ja myös maailmanlaajuisesti ja kykenee välittämään tiedon myös muille esim. karttojen, diagrammien jne. avulla
- selittää mitä on luonnonvarojen kestävä käyttö, ymmärtää sen merkityksen ja kykenee tekemään kestävästä käytöstä kannalta järkeviä kulutusvalintoja
- selittää maapallon planetaarisuudesta johtuvia ilmiöitä, esim. vuodenaikojen, vuorokaudenaikojen ja ilmastovyöhykkeiden syitä
- tulkita ja laatia karttoja ja diagrammeja.

8. luokka

Maantiedon opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 8. luokalle

Kaikilla luokka-asteilla (7-9) käsiteltävät sisällöt ja tavoitteet

Maapallon karttakuva ja alueet: Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

Ohjataan oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla sekä kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja.

Ajankohtainen muuttuva maailma: Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutis seuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

Harjaannutetaan oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoimaan oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omissa lähiympäristöissä, Suomessa ja koko maailmassa.

Ohjataan oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa. Harjaannutetaan oppilasta arkielämän geometiataidoissa sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä. Tuetaan oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätöitä sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa.

Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö: Keskitytään luonnonvarojen kestäväan käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristömuutoksiin, erityisesti ilmastomuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren ja erityisesti Perämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Ohjataan oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja. Kannustetaan oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestäväan käytön merkitys. Tuetaan oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestäväan elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi.

Maantiedon opetuksen tavoitteet ja sisällöt 8. luokalle

Ihmiset ja kulttuurit maapallolla: Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

Ohjataan oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geometiataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä. Ohjataan oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla.

Hyvän osaamisen (8) kriteerit maantiedossa vuosiluokalla 8

Oppilas osaa

- nimetä kartalta tärkeimmät paikat ja alueet globaalisti ja alueellisesti
- vertailla alueita keskenään
- seurata maailman tapahtumia median välittämien uutisten avulla
- havainnoida ja/tai seurata ympäristössä tapahtuvia muutoksia omassa lähiympäristössään ja myös maailmanlaajuisesti ja kykenee välittämään tiedon myös muille esim. karttojen, diagrammien jne. avulla
- selittää mitä on luonnonvarojen kestävä käyttö, ymmärtää sen merkityksen ja kykenee tekemään kestäväan käytön kannalta järkeviä kulutusvalintoja
- havainnoida ja selittää luonnonympäristön ja ihmistoiminnan vuorovaikutusta
- tutkia ja ymmärtää erilaisia ympäristöjä ja kulttuureita ja kykenee välittämään tietoa eteenpäin käyttäen erilaisia geometian keinoja.

9. luokka

Maantiedon opetuksen tavoitteet, sisällöt ja päättöarvioinnin hyvän osaamisen kriteerit 9. luokalle

Kaikilla luokka-asteilla (7-9) käsiteltävät sisällöt ja tavoitteet

Maapallon karttakuva ja alueet: Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geometian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

Ohjataan oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla sekä kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja.

Ajankohtainen muuttuva maailma: Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisuuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

Harjaannutetaan oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa.

Ohjataan oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa. Harjaannutetaan oppilasta arkielämän geometiataidoissa sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä. Tuetaan oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätöitä sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa.

Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö: Keskitytään luonnonvarojen kestäväan käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristömuutoksiin, erityisesti ilmastomuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren ja erityisesti Perämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Ohjataan oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja. Kannustetaan oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestäväan käytön merkitys. Tuetaan oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestäväan elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi.

Maantiedon opetuksen tavoitteet ja sisällöt 9. luokalle

Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt: Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä, Suomen maisema-alueita sekä Itämeren. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

Ohjataan oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja sekä harjaannutetaan häntä havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoidaan häntä seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa. Tuetaan oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestäväan elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi.

Maantiedon päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosana 8) oppimäärän päättyessä

Oppilas osaa

- hahmottaa maapallon karttakuvan peruspiirteet sekä tietää keskeisten kohteiden sijainnin ja nimityksen
- selittää esimerkkien avulla Maan planetaarisuuden, vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelun sekä hahmottaa maapallon kehät ja vyöhykkeisyyden
- tunnistaa ja kuvailla luonnonmaisia Suomessa ja maapallolla sekä osaa tuoda esille joitakin niiden syntyyn vaikuttaneita tekijöitä
- kuvata ihmisten elämän ja kulttuurien piirteiden sekä kulttuurimaisemien vaihtelua Suomessa ja muualla maailmassa
- kuvata, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisten elämään ja elinkeinoihin sekä millaisia vaikutuksia ihmisen toiminnalla on luonnonympäristön tilaan Suomessa ja eri puolilla maapalloa
- kertoa, miksi luonnonvarojen kestävä käyttö on tärkeää
- selittää että maantiedossa tutkitaan alueita ja alueiden välisiä eroja sekä hahmottaa kartoilta eri aluetasot: oma lähiympäristö, kunta, Suomi, Eurooppa ja koko maailma. esittää maantieteellisiä kysymyksiä ja pohtii vastauksia niihin
- mitata sekä jana- että suhdelukumittakaavan avulla etäisyyksiä kartalla, suunnata kartan todellisuuden mukaisesti ja liikkua maastossa kartan avulla
- käyttää kuvia, karttoja, karttapalveluja sekä muuta geomedian maantiedon sisältöjen opiskelussa sekä arkielämässä
- osaa laatia yksinkertaisia kartoja, diagrammeja sekä muita maantieteellisiä malleja
- toteuttaa pienimuotoisen maantieteellisen tutkimuksen ja havainnollistaa tutkimustuloksia geomedian avulla sekä esittää tutkimustulokset suullisesti
- havainnoida lähiympäristön muutoksia, osaa antaa esimerkkejä Suomessa ja muualla maailmassa tapahtuvista ympäristön muutoksista ja osaa nimetä keskeisiä muutoksia aiheuttavia tekijöitä
- osaa tuoda esille maantieteellisiin ilmiöihin liittyvää ajankohtaista uutisointia ja osaa selittää tapahtumien taustoja
- toimia ryhmän jäsenenä ja arvioida omaa toimintaansa ryhmässä
- osaa esittää mielipiteitä maantieteellisistä asioista sekä kuunnella ja suhtautua rakentavasti erilaisiin näkemyksiin
- toimia projektissa, jossa yhdessä muiden kanssa vaikutetaan lähiympäristön viihtyisyyden parantamiseen tai ympäristön monimuotoisuuden säilyttämiseen
- ymmärtää ja osaa kuvata globaalin vastuun merkitystä omassa toiminnassaan
- osaa kertoa, miten toimitaan vastuullisesti koulussa ja koulun ulkopuolella
- osaa ottaa kantaa kestävä kehityksen kysymyksiin ja osaa antaa esimerkkejä miten toimitaan kestävä elämäntavan mukaisesti.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Maantiedon opetuksen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Maantiedon opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on käyttää monipuolisia oppimisympäristöjä sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Maastotyöskentely, kenttäretket luonnossa ja rakennetussa ympäristössä sekä sähköisten oppimisympäristöjen ja paikkatiedon käyttö ovat olennainen osa maantiedon opetusta. Pelillisuus lisää oppilaiden motivaatiota. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee maantieteellisen ajattelun sekä ongelmanratkaisua- ja tutkimustaitojen kehittymistä sekä edistää yhteisöllistä ja vuorovaikutteista työskentelyä.

Opetuksessa seurataan ajankohtaisia tapahtumia ja ilmiöitä lähiympäristössä ja muualla maailmassa. Työtapoja valittaessa otetaan huomioon oppilaiden elämämaailma, kansainvälisyys ja yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opetuksessa annetaan aikaa oppilaiden ajattelulle, luovuudelle ja toiminnalle.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki maantiedossa vuosiluokilla 7-9

Maantiedon opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita hahmottamaan ympäröivää maailmaa ja ymmärtämään sen ilmiöitä. Ajankohtaisella uutisuurannalla tuetaan kunkin oppilaan maailmankuvan rakentumista. Kenttäopetuksessa lähiympäristöä tulkitaan kaikkia aisteja hyväksi käyttäen ja jaetaan kokemuksia oppilaiden ja opettajan välillä. Maantiedon tavoitteiden kannalta tuen järjestämisessä on keskeistä tiedostaa oppilaiden spatiaalisen hahmottamisen vaikeudet ja erityisesti vaikeudet karttanluvussa ja karttatulkinnassa. Oppilaita ohjataan ja tuetaan käyttämään paikkatietoa ja muita geomedian arjen tilanteissa. Jokaisen oppilaan taitoja hahmottaa lähiympäristöä ja maailmaa harjaannutetaan tukemalla ja kannustamalla oppilasta hänen omien vahvuksiensa pohjalta sekä tarvittaessa vahvistamalla oppilaan taitoja eri tukimuotoja hyödyntäen. Eriyttämistä voi toteuttaa tutkimustehtävissä, joissa oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa sekä harjoituksissa, joissa on mahdollista edetä yksilöllisesti ajattelun taitojen eri tasoille.

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi maantiedossa vuosiluokilla 7 - 9

Maantiedon opetuksessa kannustava ja rakentava palaute opintojen aikana tukee oppilaiden motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin maantiedon tavoitteisiin. Palauteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa tietoa. Maantiedon arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaiden tiedolliseen osaamiseen että maantiedon taitoihin kuten geomediataitoihin ja tiedon kriittiseen arviointitaitoon. Lisäksi arvioidaan taitoa käyttää maantiedolle ominaista välineistöä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää jokaisen oppilaan työskentelytaitoja. Itsearviointia ja vertaisarviointia käytetään.

Palaute oppimisesta on edistävää, luonteeltaan laadullista ja kuvailevaa sekä oppimisen solmukohtia analysoivaa ja ratkovaa vuorovaikutusta. Edistävän palautteen tulee auttaa oppilaita hahmottamaan ja ymmärtämään mitä heidän on tarkoitus oppia, mitä he ovat jo oppineet, miten he voivat edistää omaa oppimistaan ja parantaa suoriutumistaan. Oppimisen dokumentointitapoja maantiedossa voivat olla esimerkiksi vihkityöskentely, tuntiaktiivisuus, tuntityöskentely, formatiiviset kokeet, suulliset kokeet, itsearviointit, vertaisarviointit, keskustelut, projektityöt ja maasto- sekä laborointityöskentelyn arviointi. Oppimista edistävää palautetta annetaan vähintään neljä kertaa lukuvuodessa.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona maantiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut maantiedon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso maantiedon valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Maantiedossa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

15.4.7 Fysiikka

Oppiaineen tehtävä

Fysiikan opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä. Fysiikan opetus auttaa ymmärtämään fysiikan ja teknologian merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetus tukee oppilaiden valmiuksia keskustella fysiikan ja teknologian asioista ja

ilmiöistä. Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien teknologisten ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa oppilaita ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Fysiikan opetuksen tehtävänä on tukea fysiikkaan liittyvien käsitteiden rakentamista sekä ilmiöiden ymmärtämistä. Vuosiluokilla 7-9 opiskelun pääpaino on kvalitatiivisella tasolla, mutta oppilaiden abstraktin ajattelun ja matemaattisten taitojen kehittyessä laajennetaan työskentelyä joidenkin ilmiöiden osalta kvantitatiiviselle tasolle. Aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat oppilaiden ja opettajien vuorovaikutuksessa johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaista käsitystä ympäröivästä todellisuudesta. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat luonnosta ja teknologisesta ympäristöstä tehdyt havainnot ja tutkimukset. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden omaksumisessa ja ymmärtämisessä, tutkimisen taitojen oppimisessa ja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Tutkimusten tekeminen kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa oppilaita fysiikan opiskeluun.

Opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita hahmottamaan fysiikan osaamisen merkitystä myös jatko-opintojen ja työelämän kannalta. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla oppilaille mahdollisuuksia soveltaa fysiikkaa erilaisissa konteksteissa sekä tutustua monipuolisesti ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

7. luokka

Fysiikan opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 7. luokalle

Fysiikan opetuksen tavoitteena on kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun. Oppilasta kannustetaan ja ohjataan tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti ja turvallisesti. Oppilasta ohjataan ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa.

Oppilasta kannustetaan muodostamaan ja esittämään kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi. Oppilasta ohjataan työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti sekä toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa. Oppilasta ohjataan käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään tutkimustensa tuloksia. Oppilasta ohjataan arvioimaan tuloksia ja tutkimusprosessia. Oppilasta opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tuetaan oppilaan oppimista simulaatioiden avulla.

Oppilasta ohjataan käyttämään erilaisia malleja fysikaalisten ilmiöiden kuvaamiseen, selittämiseen ja ennustamiseen. Oppilasta ohjataan käyttämään fysiikan ilmiöihin liittyviä käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä. Oppilasta ohjataan soveltamaan fysiikan tietoa ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa.

Fysiikan opiskelu aloitetaan painottamalla tutkimusprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista. Harjoitellaan mittaamista, tulosten koontia, käsittelyä ja esittämistä sekä arvioidaan tuloksia. Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä harjoitellaan tutkimusten eri vaiheissa.

Seitsemännellä luokalla sisällöiksi valitaan sopivia kokeellisia kohteita ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Näitä voivat olla esimerkiksi aaltoliikkeen jaksollisuus, olomuodon muutokset, painava ja hidas massa, tiheys, kahden kappaleen välisissä vuorovaikutuksissa esiintyvät voimat, kitka, sähköiset ja magneettiset vuorovaikutukset sekä yksinkertaiset virtapiirit.

Hyvän osaamisen (8) kriteerit fysiikassa vuosiluokalla 7

Oppilas

- osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi
- osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearviointin perusteella
- osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä
- osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan
- osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa erilaisia tutkimuksia
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia
- osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen
- osaa tehdä havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta
- osaa kuvata ja selittää ilmiöitä fysiikan keskeisten käsitteiden avulla
- osaa yhdistää ilmiöön siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet
- osaa käyttää yksinkertaisia malleja ja tehdä ennusteita sekä harjoittelee yksinkertaisten mallien muodostamista mittaustuloksista
- osaa käyttää kahden kappaleen vuorovaikutukseen, värähdysliikkeen jaksollisuuteen, olomuodon muutoksiin, massaun, tiheyteen, sähköisiin ja magneettisiin vuorovaikutuksiin sekä yksinkertaisiin virtapiireihin liittyviä keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa.

8. luokka

Fysiikan opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 8. luokalle

Fysiikan opetuksen tavoitteena on kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun. Oppilasta kannustetaan ja ohjataan tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti ja turvallisesti. Oppilasta ohjataan ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Oppilasta ohjataan käyttämään fysiikan osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa ja arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestäväen käytön kannalta.

Oppilasta kannustetaan muodostamaan ja esittämään kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi. Oppilasta ohjataan työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti sekä toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa. Oppilasta ohjataan tulkitsemaan, käsittelemään ja esittämään tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan tuloksia ja tutkimusprosessia. Oppilasta opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Tuetaan oppilaan oppimista simulaatioiden avulla. Oppilasta ohjataan ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä. Oppilasta innostetaan osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen muiden kanssa.

Oppilasta ohjataan käyttämään erilaisia malleja fysikaalisten ilmiöiden kuvaamiseen, selittämiseen ja ennustamiseen. Oppilasta ohjataan käyttämään fysiikan ilmiöihin liittyviä käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä. Oppilasta ohjataan hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa. Oppilasta ohjataan käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla.

Oppilasta tuetaan saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä. Oppilasta ohjataan soveltamaan fysiikan tietoa ja taitoja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuus tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä.

Fysiikan opiskelussa painotetaan tutkimusprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista. Harjoitellaan mittaamista, tulosten koontia, käsittelyä ja esittämistä sekä arvioidaan tuloksia. Tutkimuksia toteutetaan ohjeistettuina ja avoimina. Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä harjoitellaan tutkimusten eri vaiheissa.

Oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmasta. Sisällöissä huomioidaan paikallinen toimintaympäristö. Ilmiöissä ja teknologisissa sovelluksissa huomioidaan yhteiskunnan toiminta ja kehittyminen. Pääpaino on energian tuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Lisäksi pohditaan, miten fysiikan osaamista tarvitaan eri ammateissa.

Sisällöissä huomioidaan fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Tutustutaan fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Tutustutaan sähkömagneettisiin ilmiöihin esimerkiksi valo-opin avulla sekä hiukkassäteilyn lajeihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketiljoja kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla. Mekaaninen työ ja teho kytketään energiaan.

Hyvän osaamisen (8) kriteerit fysiikassa vuosiluokalla 8

Oppilas

- osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi
- osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearvioinnin perusteella
- osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa
- osaa kuvata fysiikan osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa
- osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan osaamista tarvitaan kestävä tulevaisuuden rakentamiseksi
- osaa kuvata erilaisia valintoja energiavarojen kestävä käytön kannalta
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä
- osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia
- osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan
- osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa erilaisia tutkimuksia
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia
- osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta
- osaa kuvata joitakin teknologisia sovelluksia ja niiden toimintaperiaatteita
- osaa työskennellä yhteistyössä teknologisen ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen
- osaa tehdä havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta
- osaa kuvata ja selittää ilmiöitä fysiikan keskeisten käsitteiden avulla
- osaa yhdistää ilmiöön siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet
- osaa käyttää yksinkertaisia malleja ja tehdä ennusteita sekä harjoittelee yksinkertaisten mallien muodostamista mittaustuloksista
- osaa kuvata mallia ja nimetä mallin rajoituksia tai puutteita
- osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä
- osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla
- osaa kuvata fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä
- osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa
- osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähkömagneettisen säteilyn käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa
- osaa käyttää fysiikan tietoa ja taitoja monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteissa, jossa fysiikkaa sovelletaan eri ympäristöissä.

9. luokka

Fysiikan opetuksen tavoitteet, sisällöt ja päättöarvioinnin hyvän osaamisen kriteerit 9. luokalle

Fysiikan opetuksen tavoitteena on kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun. Oppilasta kannustetaan ja ohjataan tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti ja turvallisesti. Oppilasta ohjataan ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Oppilasta ohjataan käyttämään fysiikan osaamistaan kestävä tulevaisuuden rakentamisessa ja arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestävä käytön kannalta.

Oppilasta kannustaa muodostamaan ja esittämään kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi. Oppilasta ohjataan työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti sekä toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa. Oppilasta ohjataan tulkitsemaan, käsittelemään ja esittämään tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan tuloksia ja tutkimusprosessia. Oppilasta opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Tuetaan oppilaan oppimista simulaatioiden avulla. Oppilasta ohjataan ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä. Oppilasta innostetaan osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen muiden kanssa.

Oppilasta ohjataan käyttämään erilaisia malleja fysikaalisten ilmiöiden kuvaamiseen, selittämiseen ja ennustamiseen. Oppilasta ohjataan käyttämään fysiikan ilmiöihin liittyviä käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä. Oppilasta ohjataan hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa. Oppilasta ohjataan käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemään erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla.

Oppilasta tuetaan saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä. Oppilasta ohjataan soveltamaan fysiikan tietoa ja taitoja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuus tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä.

Fysiikan opiskelussa painotetaan tutkimusprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista. Harjoitellaan mittaamista, tulosten koontia, käsittelyä ja esittämistä sekä arvioidaan tuloksia. Tutkimuksia toteutetaan ohjeistettuina ja avoimina. Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä harjoitellaan tutkimusten eri vaiheissa.

Oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmasta. Sisällöissä huomioidaan paikallinen toimintaympäristö. Ilmiöissä ja teknologisissa sovelluksissa huomioidaan yhteiskunnan toiminta ja kehittyminen. Pääpaino on energian tuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Lisäksi pohditaan, miten fysiikan osaamista tarvitaan eri ammateissa.

Sisällöissä huomioidaan fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Tutustutaan fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Tutkitaan olomuodon muutoksia ja syvennytään joihinkin lämpöilmiöihin. Tarkastellaan jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, mitataan suureiden arvoja ja tutkitaan suureiden välisiä riippuvuuksia. Tutustutaan kodin sähköturvallisuuteen sekä sähkön käyttöön ja tuottamiseen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään virtapiiriin ilmiömaailmaan.

Fysiikan päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Oppilas

- osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi
- osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearvioinnin perusteella
- osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa
- osaa kuvata fysiikan osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa
- osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan osaamista tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi
- osaa kuvata erilaisia valintoja energiavarojen kestävän käytön kannalta
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä
- osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia
- osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan
- osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa erilaisia tutkimuksia
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia
- osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta
- osaa kuvata joitakin teknologisia sovelluksia ja niiden toimintaperiaatteita
- osaa työskennellä yhteistyössä teknologisen ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen
- osaa tehdä havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta
- osaa kuvata ja selittää ilmiöitä fysiikan keskeisten käsitteiden avulla
- osaa yhdistää ilmiöön siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet
- osaa käyttää yksinkertaisia malleja ja tehdä ennusteita sekä harjoittelee yksinkertaisten mallien muodostamista mittaustuloksista
- osaa kuvata mallia ja nimetä mallin rajoituksia tai puutteita
- osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä
- osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla
- osaa kuvata fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä
- osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa
- osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähkön keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa
- osaa käyttää fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa fysiikkaa sovelletaan eri ympäristöissä.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Fysiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet luokille 7-9

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan fysiikan tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentamista ja tutkimisen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kokeellisessa työskentelyssä noudatetaan työturvallisuuslainsäädäntöä ja erityisesti nuoria työntekijöitä koskevia rajoituksia.

Oppimisympäristöissä käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa luontevalla tavalla. Jotta fysiikan ja teknologian soveltamiseen voidaan tutustua monipuolisesti, koulun tilojen lisäksi hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia kuten lähiympäristöä sekä yhteistyötä yritysten ja asiantuntijoiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki fysiikassa vuosiluokilla 7-9

Fysiikan tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tunnistamaan oppimistapojaan. Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan, jotta oppilaille muodostuu selkeitä kokonaisuuksia. Kokeellisessa työskentelyssä oppilaita ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta, jolloin oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa tai edetä yksilöllisesti ajattelutaitojen eri tasoille. Erilaisilla malleilla ja niiden käyttötavoilla voidaan myös haastaa oppilaiden kehittyviä abstraktin ajattelun taitoja. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta, osallisuus toiminnan suunnittelussa sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistamista.

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi fysiikassa vuosiluokilla 7-9

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, projekteiksi tai kokeellisiksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Kokeellisen työskentelyn arviointi voi edetä hierarkkisesti työskentelyn, havainnoinnin ja mittaamisen perustaidoista ohjeistettuihin tutkimustehtäviin ja lopulta avoimiin tutkimuksiin. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsitteisiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentamista. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja suunnataan huomiota kohti uusia kehittämishaasteita. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita kuten kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta sekä opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Oppimista edistävä palaute on luonteeltaan laadullista ja kuvailevaa, oppimisen solmukohtia analysoivaa ja ratkovaa vuorovaikutusta. Edistävän palautteen tulee auttaa oppilaita hahmottamaan ja ymmärtämään mitä heidän on tarkoitus oppia, mitä he ovat jo oppineet, miten he voivat edistää omaa oppimistaan ja parantaa suoriutumistaan. Oppimisen edistymisen dokumentointitapoja fysiikassa voivat olla esimerkiksi tuntiaktiivisuus, formatiiviset kokeet, vihkotyöskentely, itsearviointit, keskustelut, projektityöt, työselostukset, kokeellisen työskentelyn arviointi ja työkokkeet. Oppimista edistävää palautetta annetaan vähintään neljä kertaa lukuvuodessa.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona fysiikan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut fysiikan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso fysiikan päättöarvioinnin kriteereihin. Fysiikassa oppilaan osaaminen kehitty yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki

valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikkomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

15.4.8 Kemia

Oppiaineen tehtävä

Kemian opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittämistä. Kemian opetus auttaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetus tukee oppilaiden valmiuksia tehdä valintoja sekä käyttää tietoja ja taitoja elämän eri tilanteissa. Opetus välittää kuvaa kemian merkityksestä kestävästä tulevaisuudesta rakentamisessa: kemialla tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa oppilaita ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Kemian opetuksen tehtävänä on tukea kemian liittyvien käsitteiden rakentamista sekä ilmiöiden ymmärtämistä. Vuosiluokilla 7-9 opiskelun pääpaino on makroskooppisella tasolla, mutta oppilaiden abstraktin ajattelun kehityksessä yhteyttä submikroskooppisiin ja symbolisiin malleihin vahvistetaan. Oppilaiden aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkikielellä. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.

Kemian opetuksen lähtökohdaksi on elinympäristöön liittyvien aineiden ja ilmiöiden havainnointi ja tutkiminen. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden sisäistämiseksi, tutkimisen taitojen oppimiseksi ja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Tutkimusten tekeminen kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa oppilaita kemian opiskeluun. Opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita hahmottamaan kemian osaamisen merkitystä myös jatko-opintojen ja työelämän kannalta. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla oppilaille mahdollisuuksia soveltaa kemialla erilaisissa konteksteissa sekä tutustua monipuolisesti ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

7. luokka

Kemian opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 7. vuosiluokalla

Kemian opetuksen tavoitteena on kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun. Oppilasta kannustetaan ja ohjataan tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylle sekä työskentelemään pitkäjänteisesti ja turvallisesti. Oppilasta ohjataan ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa.

Oppilasta kannustetaan muodostamaan ja esittämään kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi. Oppilasta ohjataan työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti sekä toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa. Oppilasta ohjataan tulkitsemaan, käsittelemään ja esittämään tutkimustensa tuloksia. Oppilasta ohjataan arvioimaan tuloksia ja tutkimusprosessia. Oppilasta opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tuetaan oppilaan oppimista simulaatioiden avulla. Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä harjoitellaan tutkimusten eri vaiheissa.

Kemian opiskelussa kiinnitetään huomiota turvallisen työskentelyn periaatteisiin ja perustyötaitoihin. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Tutkitaan seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten liukoisuutta. Tutustutaan aineen koostumiseen atomeista ja atomin rakenteeseen. Tutustutaan kemian merkikielen käyttöön. Käytetään malleja yhdisteiden rakentamisen hahmottamisessa. Havainnollistamiseen voidaan käyttää esimerkiksi pallomalleja. Harjoitellaan yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista. Havainnoidaan reaktionopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Tutustutaan kodin kemikaaleihin, palamiseen ja paloturvallisuuteen.

Hyvän osaamisen (8) kriteerit kemiassa vuosiluokalla 7

Oppilas

- osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi
- osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearvioinnin perusteella
- osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä
- hallitsee perustyötaidot, osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ohjeiden tai suunnitelman mukaan
- osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa suljettuja ja avoimia tutkimuksia
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia
- osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen
- osaa tehdä havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta
- osaa kuvata ja selittää ilmiöitä kemian keskeisten käsitteiden avulla
- osaa kuvata aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä malleilla tai kuvauksilla.

8. luokka

Kemian opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 8. vuosiluokalla

Kemian opetuksen tavoitteena on kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun. Oppilasta kannustetaan ja ohjataan tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylle sekä työskentelemään pitkäjänteisesti ja turvallisesti. Ohjataan oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Oppilasta ohjataan käyttämään kemian osaamistaan kestävästä tulevaisuudesta rakentamisessa ja arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävästä käytöstä ja tuotteen elinkaaren kannalta.

Tavoitteena on kannustaa oppilasta muodostamaan ja esittämään kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi. Oppilasta ohjataan työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti sekä toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa. Oppilasta ohjataan tulkitsemaan, käsittelemään ja esittämään tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan tuloksia ja tutkimusprosessia. Oppilasta opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Tuetaan oppilaan oppimista simulaatioiden avulla. Oppilasta ohjataan hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemialla soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa.

Oppilasta ohjataan käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä. Oppilasta ohjataan käyttämään kemian ilmiöihin liittyviä käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä. Oppilasta ohjataan hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa. Oppilasta ohjataan käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelevaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla.

Ohjataan oppilasta ymmärtämään peruseriaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista. Ohjataan oppilasta soveltamaan kemian tietoa ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa. Tarjotaan oppilaalle mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä.

Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentamisen hahmottamisessa.

Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista. Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa.

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tällöin voidaan tutustua esimerkiksi metallien kemiaan. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Hyvän osaamisen (8) kriteerit kemiassa vuosiluokalla 8

Oppilas

- osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi
- osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearvioinnin perusteella
- osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa
- osaa kuvata kemian osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa
- osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian osaamista tarvitaan kestävässä tulevaisuuden rakentamiseksi
- osaa kuvata erilaisia valintoja luonnonvarojen kestävässä käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä
- osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia
- hallitsee perustyötaitoja, osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ohjeiden tai suunnitelman mukaan
- osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa suljettuja ja avoimia tutkimuksia
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia
- osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta
- osaa kuvata joitakin esimerkkejä kemian soveltamisesta teknologiassa
- osaa työskennellä yhteistyössä yksinkertaisen kemian soveltavan ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen
- osaa tehdä havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta
- osaa käyttää kemian keskeisiä käsitteitä oikeassa asiayhteydessä ja yhdistää niitä toisiinsa
- osaa kuvata ja selittää ilmiöitä kemian keskeisten käsitteiden avulla
- osaa kuvata aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä malleilla tai kuvauksilla
- osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä
- osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla
- osaa kuvata kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä
- osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa
- osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutoksien keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa
- osaa käyttää kemian tietoa ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa tai tilanteissa, jossa kemian sovelletaan eri ympäristöissä.

9. luokka

Kemian opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 9. vuosiluokalla

Kemian opetuksen tavoitteena on kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun. Oppilasta kannustetaan ja ohjataan tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti ja turvallisesti. Ohjataan oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Oppilasta ohjataan käyttämään kemian osaamistaan kestävässä tulevaisuuden rakentamisessa ja arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävässä käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.

Tavoitteena on kannustaa oppilasta muodostamaan ja esittämään kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi. Oppilasta ohjataan työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti sekä toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa. Oppilasta ohjataan tulkitsemaan, käsittelemään ja esittämään tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan tuloksia ja tutkimusprosessia. Oppilasta opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Tuetaan oppilaan oppimista simulaatioiden avulla. Oppilasta ohjataan hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemian soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa.

Oppilasta ohjataan käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä. Oppilasta ohjataan ymmärtämään peruseriaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista. Oppilasta ohjataan käyttämään kemian ilmiöihin liittyviä käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä. Oppilasta ohjataan hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa. Oppilasta ohjataan käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelevaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla.

Tavoitteena on tukea oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten. Oppilasta ohjataan soveltamaan kemian tietoa ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuus tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Pehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään. Pehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa.

Kemian päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosana 8) oppimäärän päättyessä

Oppilas

- osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi
- osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearvioinnin perusteella
- osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa
- osaa kuvata kemian osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa
- osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian osaamista tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi
- osaa kuvata erilaisia valintoja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä
- osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia
- hallitsee perustyötaitot, osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ohjeiden tai suunnitelman mukaan
- osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa suljettuja ja avoimia tutkimuksia
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia
- osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta
- osaa kuvata joitakin esimerkkejä kemian soveltamisesta teknologiassa
- osaa työskennellä yhteistyössä yksinkertaisen kemian soveltavan ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen
- osaa tehdä havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta
- osaa käyttää kemian keskeisiä käsitteitä oikeassa asiayhteydessä ja yhdistää niitä toisiinsa
- osaa kuvata ja selittää ilmiöitä kemian keskeisten käsitteiden avulla
- osaa kuvata aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä malleilla tai kuvauksilla
- osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä
- osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla
- osaa kuvata kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä
- osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa
- osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutoksien keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa
- osaa käyttää kemian tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa kemian sovelletaan eri ympäristöissä.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Kemian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7-9

Monipuolisilla työtaivoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan kemian tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentamista ja tutkimisen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kokeellisessa työskentelyssä noudatetaan kemikaali- ja jätelainsäädäntöä sekä työturvallisuuslainsäädäntöä ja erityisesti nuoria työntekijöitä koskevia rajoituksia. Oppimisympäristöissä käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa luontevalla tavalla. Jotta kemian ja teknologian soveltamiseen voidaan tutustua monipuolisesti, koulun tilojen lisäksi hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia kuten lähiympäristöä sekä yhteistyötä yritysten ja asiantuntijoiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kemiassa vuosiluokilla 7-9

Kemian tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tunnistamaan oppimistapojaan. Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan, jotta oppilaille muodostuu käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia. Kokeellisessa työskentelyssä oppilaita ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta, jolloin oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa tai edetä yksilöllisesti ajattelutaitojen eri tasoille. Erilaisilla malleilla ja niiden käyttötaivoilla voidaan myös haastaa oppilaiden kehittyviä abstraktin ajattelun taitoja. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta, osallisuus toiminnan suunnittelussa sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistamista.

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi kemiassa vuosiluokilla 7-9

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, projekteiksi tai kokeellisiksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Kokeellisen työskentelyn arviointi voi edetä hierarkkisesti turvallisen työskentelyn periaatteista taitotehtäviin ja suljetuista tutkimustehtävistä aina avoimiin tutkimuksiin asti. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsitteitä. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentamista. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja suunnataan huomiota kohti uusia kehittämishaasteita. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita kuten kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta sekä opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Oppimista edistävä palaute on luonteeltaan laadullista ja kuvailevaa, oppimisen solmukohtia analysoivaa ja ratkovaa vuorovaikutusta. Edistävän palautteen tulee auttaa oppilaita hahmottamaan ja ymmärtämään mitä heidän on tarkoitus oppia, mitä he ovat jo oppineet, miten he voivat edistää omaa oppimistaan ja parantaa suoriutumistaan. Oppimisen dokumentointitapoja kemiassa voivat olla esimerkiksi tuntiaktiivisuus, formatiiviset kokeet, vihketyöskentely, itsearviointi, keskustelut, projektiyöt, työselosteet, kokeellisen työskentelyn arviointi ja työkokeet. Oppimista edistävää palautetta annetaan vähintään neljä kertaa lukuvuodessa.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kemian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kemian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso kemian päättöarvioinnin kriteereihin. Kemiassa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

15.4.9 Terveystieto

Oppiaineen tehtävä

Terveystieto on monitieteiseen tietoperustaan pohjautuva oppiaine. Terveystiedon opetuksen tehtävänä on oppilaiden monipuolisen terveysosaamisen kehittäminen. Lähtökohdiana on elämän kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä. Terveyyteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä tarkastellaan ikäkaudelle sopivalla tavalla terveysosaamisen eri osa-alueiden kautta. Näitä ovat terveyteen liittyvät tiedot, taidot, itsetuntemus, kriittinen ajattelu sekä eettinen vastuullisuus.

Opetuksessa huomioidaan terveyteen liittyvien ilmiöiden moniulotteisuus ja -tasoisuus: terveyttä tukevat ja kuluttavat fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset tekijät sekä näiden väliset yhteydet ja syy-seuraussuhteet. Terveyttä tarkastellaan ihmisen elämänkulun eri vaiheissa, yksilön, perheen, yhteisön ja yhteiskunnan tasolla sekä soveltuvin osin myös globaalisti. Oppilaiden kehittyessä ja elinpiiriin kasvaessa terveyteen liittyvien kysymysten tarkastelu laajenee ja syvenee. Keskeistä on ohjata oppilaita ymmärtämään terveyttä voimavarana jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetuksen tulee tukea oppilaiden yksilöllistä ja yhteisöllistä tiedon hankintaa, rakentamista, arviointia ja käyttämistä. Lisäksi tuetaan turvallisuustaitoihin, sosiaalisiin taitoihin sekä tunteiden tunnistamiseen ja säätelyyn liittyvien valmiuksien kehittymistä.

Terveysosaamisen avulla oppilaat hahmottavat terveyden laaja-alaisuutta ja saavat valmiuksia tehdä tarkoituksenmukaisia ja perusteltuja terveyteen liittyviä valintoja ja päätöksiä. Terveysosaaminen lisää kykyä tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat oppilaiden oman ja ympäristönsä terveyden ja hyvinvoinnin arvostamisen, ylläpitämisen ja edistämisen. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksia havainnoida ja tutkia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä omassa elin-, ja oppimisympäristössä, tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa sekä harjoitella ja soveltaa osaamista käytännössä.

Terveystietoa opetetaan vuosiluokilla 1-6 osana ympäristöoppia. Vuosiluokilla 7-9 opetuksessa syvennetään ja laajennetaan alempien vuosiluokkien aikana käsitellyjä teemoja ikäkauden mukaisesti. Opetuksessa pyritään aiempaa tarkempaan tiedonalakohtaiseen käsitteiden käyttöön ja vahvistetaan kriittiseen ajatteluun, itsetuntemukseen ja eettiseen pohdintaan liittyvää osaamista ikäkauden mukaisesti. Opetuksessa eri vuosiluokilla otetaan huomioon opetettavan aineksen ja siihen liittyvän osaamisen merkitys oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen näkökulmasta.

7. luokka

Terveystiedon opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 7. luokalla

Tavoitteiden pohjalta luodaan ehyitä, ikätasoisesti eteneviä opetuskokonaisuuksia. Opintokokonaisuudet rakentavat monipuolista tietoa ja osaamista terveydestä voimavarana, sen fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta osa-alueesta sekä näiden välisestä vuorovaikutuksesta. Opintokokonaisuuksissa otetaan huomioon elämänkulku, lapsuuden ja nuoruuden kasvu, kehitys sekä niiden kehitystehtävät. Sisältöjen valinnoissa hyödynnetään paikallisia ja globaaleja ajankohtaisia aiheita ja sovelletaan niitä tavoitteiden mukaisesti.

Sisällöissä painotetaan terveyden eri osa-alueiden kokonaisvaltaista hahmottamista terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta. Opetuksessa käsitellään elämänkulun sekä kasvun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta. Kasvun ja kehityksen sisällöissä painottuvat identiteetti, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen, huolenpidon sekä perheen ja läheisten merkitys, mielen hyvinvointi ja itsensä arvostaminen. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen sisällöissä kiinnitetään huomiota vuorovaikutustilanteissa toimimiseen, tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn. Lisäksi perehdytään ristiriitojen, ongelmatilanteiden, stressin ja kriisien rakentavaan käsitteeseen.

Sisältöjä valitaan syventäen tietoa ja ymmärrystä terveyttä tukevista voimavaroista ja sairauksia ehkäisevistä tekijöistä. Terveyden voimavaroista tarkastellaan mielenterveyttä, hyvinvointia tukevia ympäristöjä ja yhteisöjä sekä mielekästä vapaa-ajan toimintaa. Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon myös ajankohtaisia terveysilmiöitä sekä tarkastellaan terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta.

Terveyden vaaratekijöistä nostetaan esiin liikkumattomuus ja passiivinen elämäntapa, ravitsemuksen ja nukkumisen ongelmat, kiusaaminen ja stressi. Sisällöissä otetaan huomioon nuoren mielen pahoinvointi, riippuvuudet sekä päihteet ja niiden käytön ehkäisy.

Sisällöissä otetaan esille opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa. Kestävä elämäntapaa tarkastellessa otetaan huomioon sosiaalinen kestävyys ja vastuullinen kuluttaminen. Elinympäristön terveysvaikutuksia käsiteltäessä nostetaan esille keskeisiä terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn keinoja, terveyspalvelut, kansalaistoiminta ja ympäristön terveysriskit.

Tietolähteitä, erilaisia terveystietomerkintöiden ja vaikuttamisen keinoja tarkastellaan erityisesti tiedon luotettavuuden ja terveysvaikutusten näkökulmasta. Terveyden edistämisen sisällöissä otetaan huomioon kulttuurin terveyttä edistävä merkitys ja kulttuurinen herkkyys, kestävä elämäntapa, kansalaisten yhdenvertaisuus ja osallisuus sekä ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Sisältöjä käsiteltäessä otetaan huomioon eri näkökulmia kuten lapsuus ja lasten oikeudet, vanhuus, vammaisuus tai pitkäaikaissairaus.

Hyvän osaamisen (8) kriteerit terveystiedossa vuosiluokalla 7

Oppilas:

- osaa kuvata terveyden osa-alueet ja näiden välisiä vuorovaikutusta esimerkkien avulla sekä kuvata esimerkein mitä terveyden edistämällä tarkoitetaan
- pystyy esittelemään elämänkulun eri vaiheita, erityisesti nuoruuden kehitystä ja kuvaamaan esimerkkien avulla terveyden, kasvun ja kehityksen merkitystä elämän voimavarana
- osaa eritellä esimerkkien avulla yksilölliseen kehitykseen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta ja arvioida sosiaalisten suhteiden merkitystä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle
- pystyy nimeämään useita terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä kuvaamaan pääpiirteissään näiden välisiä yhteyksiä ja syy- ja seuraussuhteita
- osaa hakea terveyteen liittyvää luotettavaa tietoa erilaisista lähteistä ja käyttää sitä pääosin asianmukaisesti
- osaa eritellä terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä ja osaa selittää terveystottumuksiin liittyvien ilmiöiden muodostumista
- osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta usean tiedon luotettavuutta kuvaavan tekijän pohjalta
- osaa laatia opiskelu-, toiminta- ja työkykyä edistäviä suunnitelmia
- osaa kuvata miten hakeutua oman koulun ja kunnan terveyspalveluihin ja antaa useampia esimerkkejä siitä, miten niitä voi hyödyntää tarkoituksenmukaisesti eri tilanteissa
- osaa pohtia esimerkein sitä, miten perhe, lähiyhteisöt, muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin terveydestä
- osaa esimerkein eritellä omaa oppimistaan tukevia tekijöitä
- osaa eritellä elämäntapojen seurauksia toisille ja ympäristön terveydelle sekä esitellä esimerkein keinoja ja tapoja miten terveyteen voidaan vaikuttaa lähiyhteisöissä.

8. luokka

Terveystiedon opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 8. luokalle

Tavoitteiden pohjalta luodaan ehyitä, ikätasoisesti eteneviä opetuskokonaisuuksia. Opintokokonaisuudet rakentavat monipuolista tietoa ja osaamista terveydestä voimavarana, sen fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta osa-alueesta sekä näiden välisestä vuorovaikutuksesta. Opintokokonaisuuksissa otetaan huomioon elämäntapa, lapsuuden ja nuoruuden kasvu, kehitys sekä niiden kehitystehtävät. Sisältöjen valinnoissa hyödynnetään paikallisia ja globaaleja ajankohtaisia aiheita ja sovelletaan niitä tavoitteiden mukaisesti.

Sisällöissä painotetaan terveyden eri osa-alueiden kokonaisvaltaista hahmottamista terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta. Opetuksessa käsitellään elämäntulon sekä kasvun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta. Kasvun ja kehityksen sisällöissä painottuvat seksuaalinen kehittyminen, huolenpidon sekä perheen ja läheisten merkitys, mielen hyvinvointi ja itsensä arvostaminen sekä turvataidot. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen sisällöissä kiinnitetään huomiota vuorovaikutustilanteissa toimimiseen, tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn. Lisäksi perehdytään ristiriitojen, ongelmatilanteiden, stressin ja kriisien rakentavaan käsittelyyn.

Sisältöjä valitaan syventäen tietoa ja ymmärrystä terveyttä tukevista voimavaroista ja sairauksia ehkäisevistä tekijöistä. Sisällöissä perehdytään seksuaalisuuteen, seksuaaliterveyden eri osa-alueisiin ja seksuaalisen kehityksen monimuotoisuuteen. Terveyden voimavaroista tarkastellaan mielenterveyttä, hyvinvointia tukevia ympäristöjä ja yhteisöjä sekä mielekästä vapaa-ajan toimintaa. Lisäksi käsitellään turvallisuustaitoja ja -valmiuksia, ensiaputaitoja, itsehoitoa sekä tuen ja avun hakemista. Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon myös ajankohtaisia terveysilmiöitä sekä tarkastellaan terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta.

Terveyden vaaratekijöistä nostetaan esiin liikkumattomuus ja passiivinen elämäntapa, ravitsemuksen ja nukkumisen ongelmat, kiusaaminen ja stressi. Sisällöissä otetaan huomioon nuoren mielen pahoinvointi, riippuvuudet sekä päihteet ja niiden käytön ehkäisy.

Sisällöissä otetaan esille opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa. Kestävää elämäntapaa tarkastellessa otetaan huomioon sosiaalinen kestävyys ja vastuullinen kuluttaminen. Elinympäristön terveysvaikutuksia käsiteltäessä nostetaan esille keskeisiä terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn keinoja, terveyspalvelut, kansalaistoiminta ja ympäristön terveysriskit.

Tietolähteitä, erilaisia terveystieteen ja vaikuttamisen keinoja tarkastellaan erityisesti tiedon luotettavuuden ja terveysvaikutusten näkökulmasta. Terveyden edistämisen sisällöissä otetaan huomioon kulttuurin terveyttä edistävä merkitys ja kulttuurinen herkkyys, kestävä elämäntapa, kansalaisten yhdenvertaisuus ja osallisuus sekä ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Sisältöjä käsiteltäessä otetaan huomioon eri näkökulmia kuten lapsuus ja lasten oikeudet, vanhuus, vammaisuus tai pitkäaikaissairaus.

Hyvän osaamisen (8) kriteerit terveystiedossa vuosiluokalla 8

Oppilas:

- osaa kuvata terveyden osa-alueet ja näiden välistä vuorovaikutusta esimerkkien avulla sekä kuvata esimerkein mitä terveyden edistämällä tarkoitetaan
- pystyy esittelemään elämäntulon eri vaiheita, erityisesti nuoruuden kehitystä ja kuvaamaan esimerkkien avulla terveyden, kasvun ja kehityksen merkitystä elämän voimavarana
- osaa nimetä useita tunteita sekä osaa antaa esimerkkejä tunteiden ja käyttäytymisen välisestä vuorovaikutuksesta ja käyttäytymisen säätelystä
- pystyy tuottamaan ratkaisuja ristiriitatilanteiden selvittämiseen sekä esitellä keinoja stressin ja kriisien käsittelyyn
- osaa eritellä esimerkkien avulla yksilölliseen kehitykseen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta ja arvioida sosiaalisten suhteiden merkitystä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle
- osaa nimetä ja kuvata yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tilanteita tuottaa niihin vastuullisia ratkaisuja
- pystyy nimeämään useita terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä kuvaamaan pääpiirteissään näiden välisiä yhteyksiä ja syy- ja seuraussuhteita
- osaa käyttää keskeisiä terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä asianmukaisesti
- osaa hakea terveyteen liittyvää luotettavaa tietoa erilaisista lähteistä ja käyttää sitä pääosin asianmukaisesti
- osaa kuvata esimerkein tai esittää asianmukaisia toimintamalleja itsehoitossa, avun hakemisessa ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa
- osaa eritellä terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavien tekijöiden ja osaa selittää terveystottumuksiin liittyvien ilmiöiden muodostumista
- osaa kuvata elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esimerkkejä käyttäen arvioida elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksia
- osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta usean tiedon luotettavuutta kuvaavan tekijän pohjalta
- osaa kuvata elinympäristön aiheuttamia keskeisiä suoria ja epäsuoria vaikutuksia terveyteen sekä esitellä yhteisöjen, kulttuurin, median ja tieto- ja viestintäteknologian yhteyksiä terveyteen
- osaa laatia opiskelu-, toiminta- ja työkykyä edistäviä suunnitelmia
- osaa kuvata miten hakeutua oman koulun ja kunnan terveyspalveluihin ja antaa useampia esimerkkejä siitä, miten niitä voi hyödyntää tarkoituksenmukaisesti eri tilanteissa
- osaa pohtia esimerkein sitä, miten perhe, lähiyhteisöt, muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin terveydestä
- osaa esimerkein eritellä omaa oppimistaan tukevia tekijöitä
- osaa arvioida terveyteen liittyvän viestinnän luotettavuutta ja merkitystä sekä perustella terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä käsityksiä
- osaa eritellä elämäntapojen seurauksia toisille ja ympäristön terveydelle sekä esitellä esimerkein keinoja ja tapoja miten terveyteen voidaan vaikuttaa lähiyhteisöissä.

9. luokka

Terveystiedon opetuksen tavoitteet, sisällöt ja päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle 9. luokalle

Tavoitteiden pohjalta luodaan ehyitä, ikätasoisesti eteneviä opetuskokonaisuuksia. Opintokokonaisuudet rakentavat monipuolista tietoa ja osaamista terveydestä voimavarana, sen fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta osa-alueesta sekä näiden välisestä vuorovaikutuksesta. Opintokokonaisuuksissa otetaan huomioon elämäntapa, lapsuuden ja nuoruuden kasvu, kehitys sekä niiden kehitystehtävät. Sisältöjen valinnoissa hyödynnetään paikallisia ja globaaleja ajankohtaisia aiheita ja sovelletaan niitä tavoitteiden mukaisesti.

Sisällöissä painotetaan terveyden eri osa-alueiden kokonaisvaltaista hahmottamista terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta. Opetuksessa käsitellään elämäntulon sekä kasvun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta. Kasvun ja kehityksen sisällöissä vahvistetaan identiteettiä, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentamista, seksuaalinen kehitystä, huolenpitoa sekä perheen ja läheisten merkitystä, mielen hyvinvointia ja itsensä arvostamista sekä turvataitoja. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen sisällöissä kiinnitetään huomiota vuorovaikutustilanteissa toimimiseen, tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn. Lisäksi perehdytään ristiriitojen, ongelmatilanteiden, stressin ja kriisien rakentavaan käsittelyyn.

Sisältöjä valitaan syventäen tietoa ja ymmärrystä terveyttä tukevista voimavaroista ja sairauksia ehkäisevistä tekijöistä. Terveyteen liittyvistä tottumuksista käsitellään arkityö, uni, ravitsemus ja liikunta. Terveyden voimavaroista tarkastellaan mielenterveyttä, hyvinvointia tukevia ympäristöjä ja yhteisöjä sekä mielekästä vapaa-ajan toimintaa. Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon myös ajankohtaisia terveysilmiöitä sekä tarkastellaan terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta.

Terveyden vaaratekijöistä nostetaan esiin liikkumattomuus ja passiivinen elämäntapa, ravitsemuksen ja nukkumisen ongelmat, kiusaaminen ja stressi. Sisällöissä otetaan huomioon nuoren mielen pahoinvointi, riippuvuudet sekä päihteet ja niiden käytön ehkäisy. Sairauksien ehkäisyyn liittyvistä sisällöistä valitaan keskeiset ja ajankohtaiset

tartuntataudit sekä kansantaudit ja tapaturmat.

Sisällöissä otetaan esille opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa. Kestävää elämäntapaa tarkastellessa otetaan huomioon sosiaalinen kestävyys ja vastuullinen kuluttaminen. Elinympäristön terveysvaikutuksia käsiteltäessä nostetaan esille keskeisiä terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn keinoja, terveyspalvelut, kansalaistoiminta ja ympäristön terveysriskit.

Tietolähteitä, erilaisia terveystieteen markkinoinnin ja vaikuttamisen keinoja tarkastellaan erityisesti tiedon luotettavuuden ja terveysvaikutusten näkökulmasta. Terveyden edistämisen sisällöissä otetaan huomioon kulttuurin terveyttä edistävä merkitys ja kulttuurinen herkkyys, kestävä elämäntapa, kansalaisten yhdenvertaisuus ja osallisuus sekä ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Sisältöjä käsiteltäessä otetaan huomioon eri näkökulmia kuten lapsuus ja lasten oikeudet, vanhuus, vammaisuus tai pitkäaikaissairaus.

Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosana 8) oppimäärän päättyessä

Oppilas:

- osaa kuvata terveyden osa-alueet ja näiden välistä vuorovaikutusta esimerkkien avulla sekä kuvata esimerkein mitä terveyden edistämällä tarkoitetaan
- pystyy esittelemään elämänsä eri vaiheita, erityisesti nuoruuden kehitystä ja kuvaamaan esimerkkien avulla terveyden, kasvun ja kehityksen merkitystä elämän voimavarana
- osaa nimetä useita tunteita sekä osaa antaa esimerkkejä tunteiden ja käyttäytymisen välisestä vuorovaikutuksesta ja käyttäytymisen säätelystä
- pystyy tuottamaan ratkaisuja ristiriitailanteiden selvittämiseen sekä esitellä keinoja stressin ja kriisin käsittelyyn
- osaa eritellä esimerkkien avulla yksilölliseen kehitykseen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta ja arvioida sosiaalisten suhteiden merkitystä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle
- osaa nimetä ja kuvata yhdessä toimimisen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tilanteita tuottaa niihin vastuullisia ratkaisuja
- pystyy nimeämään useita terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä kuvaamaan pääpiirteissään näiden välisiä yhteyksiä ja syy- ja seuraussuhteita
- osaa käyttää keskeisiä terveyden ja sairauteen liittyviä käsitteitä asianmukaisesti
- osaa hakea terveyteen liittyvää luotettavaa tietoa erilaisista lähteistä ja käyttää sitä pääosin asianmukaisesti
- osaa kuvata esimerkein tai esittää asianmukaisia toimintamalleja itsehoitossa, avun hakemisessa ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa
- osaa eritellä terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä ja osaa selittää terveystottumuksiin liittyvien ilmiöiden muodostumista
- osaa kuvata elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esimerkkejä käyttäen arvioida elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksia
- osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta usean tiedon luotettavuutta kuvaavan tekijän pohjalta
- osaa kuvata elinympäristön aiheuttamia keskeisiä suoria ja epäsuoria vaikutuksia terveyteen sekä esitellä yhteisöjen, kulttuurin, median ja tieto- ja viestintäteknologian yhteyksiä terveyteen
- osaa laatia opiskelu-, toiminta- ja työkykyä edistäviä suunnitelmia
- osaa kuvata miten hakeutua oman koulun ja kunnan terveyspalveluihin ja antaa useampia esimerkkejä siitä, miten niitä voi hyödyntää tarkoituksenmukaisesti eri tilanteissa
- osaa pohtia esimerkein sitä, miten perhe, lähiyhteisöt, muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin terveydestä
- osaa esimerkein eritellä omaa oppimistaan tukevia tekijöitä
- osaa arvioida terveyteen liittyvän viestinnän luotettavuutta ja merkitystä sekä perustella terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä käsityksiä
- osaa eritellä elämäntapojen seurauksia toisille ja ympäristön terveydelle sekä esitellä esimerkein keinoja ja tapoja miten terveyteen voidaan vaikuttaa lähiyhteisöissä.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Terveystiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Eriaisia työtapoja hyödyntävä tutkiva oppiminen, arjen terveysilmiöiden käsitteleminen ja ajankohtaisuuden huomioiminen luovat perustaa oppimiselle, osaamisen soveltamiselle sekä kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymiselle.

Ilmiölähtöisyyden avulla oppilaita rohkaistaan omien tietojen ja kokemusten esiintuomiseen, kysymysten esittämiseen ja vastausten etsimiseen, tietojen jäsentämiseen, johtopäätösten tekemiseen ja niiden perusteleamiseen. Oppilaita ohjataan eri tekijöiden merkityksellisuuden arviointiin sekä laajempien asiakokonaisuuksien hahmottamiseen. Aktiivinen toiminta, tavoitteellisuus ja pohtiva työskentely kehittävät sekä eettisiä valmiuksia että tunne-, vuorovaikutus-, ajattelu- ja yhteistyötaitoja.

Monipuolisen fyysisen ympäristön lisäksi terveystiedon keskeisiä oppimisympäristöjä ovat ihmisten väliset vuorovaikutustilanteet, yhteisöt ja sähköiset ympäristöt. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa tulee huomioida, että ne mahdollistavat tiedon rakentamisen yksin ja yhdessä, toiminnallisuuden, liikunnallisuuden, kokemuksellisuuden, draaman ja tarinoiden käytön sekä terveyteen yhteydessä olevien ilmiöiden tutkimisen mahdollisimman luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä.

Oman oppimisympäristön aktiivinen havainnointi, oppilaiden mukaan ottaminen oppimisympäristöjen ja työtapojen valintaan sekä voimavara- ja terveyden ja turvallisuuden edistäminen tarjoavat mahdollisuuksia terveysosaamisen harjoittelulle ja soveltamiselle koulu-yhteisössä. Ne tukevat samalla yhteenkuuluvuutta, yhteisöllistä hyvinvointia ja osallisuutta omassa opetusryhmässä ja koko koulu-yhteisössä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki terveystiedossa vuosiluokilla 7-9

Monet terveystiedon aihepiirit koskettavat oppilaiden kehitysvaihetta, yksilöllisiä kokemuksia ja elämäntilannetta. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen ja koskemattomuuteen itseään koskevilla terveyden ja sairauteen liittyvissä kysymyksissä.

Opetus suunnitellaan siten, että se mahdollistaa yhteistyön eri oppiaineiden, kouluterveydenhuollon ja muun oppilashuollon kanssa ja tarjoaa mahdollisuuksia harjoitella ja soveltaa terveysosaamisen eri osa-alueita osana yhteisöllistä oppilashuoltoa ja koulun toimintakulttuuria. Yhteistyöllä varmistetaan myös oppilaan tarvitsema henkilökohtainen tuki oppimiseen ja elämäntilanteeseen liittyvissä kysymyksissä.

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi terveystiedossa vuosiluokilla 7-9

Terveystiedon arvioinnin kohteena on terveysosaamisen eri osa-alueiden arviointi. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on tukea oppimista ja kannustaa oppilaita kehittämään terveysosaamistaan sekä soveltamaan sitä arjessa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti, opetuksen eri vaiheissa ja osaamisalueen ominaispiirteet huomioon ottaen. Oppimisen tukena käytetään myös itsearviointia ja vertaispalautetta. Terveystiedossa on erityisen tärkeitä huolehtia siitä, että arviointi ei kohdistu oppilaan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen, sosiaalisuuteen, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Eettistä pohdintaa ja itsetuntemusta koskevissa tavoitteissa kiinnitetään huomiota siihen, miten oppilas pohtii ja perustelee käsiteltävää aihetta terveyden näkökulmasta, tiedonalan käsitteitä ja erilaisia lähteitä käyttäen.

Näyttöä antavat yksilö- ja ryhmätehtävät sekä testit ja kokeet. Oppilasta ohjataan tekemään jatkuvaa itsearviointia. Oppilasta ohjataan arvioimaan omaa tekemistään myös oman ryhmän jäsenenä. Tämä voi olla suullista tai kirjallista. Palaute koteihin annetaan Wilma-viesteinä, vanhempaintapaamisessa, sekä todistusarvosanana.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona terveystiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut terveystiedon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso terveystiedon valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen terveystiedossa kehittyä oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

15.4.10 Uskonto

Uskonnon opetuksen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opetus perehdyttää oppilaita opiskeltavaan uskontoon ja sen monimuotoisuuteen. Se tutustuttaa uskonto- ja katsomusperinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa. Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Oppilaita ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa oppilaita kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Opetuksessa tutustutaan opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen sekä katsomusten eettiseen ajatteluun ja rohkaistaan oppilaita pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Opetus tukee oppilaiden itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämänhallintataitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan. Opetus antaa oppilaille aineksia oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnon opetus tukee jokaisen oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailmankansalaiseksi.

Vuosiluokilla 7-9 uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.

Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

7. luokka evankelisluterilainen uskonto

Evankelisluterilaisen uskonnon opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 7. luokalla

Uskontojen maailma

Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena.

Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntaan ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Tavoitteena on ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten oppia, tapoja ja symboleita. Opetuksessa vahvistetaan kulttuurista ja katsomuksellista lukutaitoa.

Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen monimuotoisuutta, käsitteilyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia. Oppilasta ohjataan havaitsemaan ja arvioimaan argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen välisiä eroja. Oppilaita kannustetaan esittämään omia mielipiteitä, perustelee niitä, ja heitä ohjataan rakentamaan keskustelua. Tärkeää on oppia näkemään asioiden eri puolia ja toisia kuuntelemalla näkemään asioita myös heidän näkökulmastaan. Opiskelussa ohjataan oppilaita toisen ihmisen kunnioittamiseen ja edistetään suunnitelmallisesti kunnioitusta ja luottamusta muita kansoja ja ihmisryhmiä kohtaan. Mahdollisuuksien mukaan tutustutaan eri uskontoihin käytännön kautta lähiympäristössään ja teknologiaa hyödyntäen.

Uskonnon opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja katsomuksesta; niiden vaikutuksista ja merkityksestä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina omassa elinympäristössään sekä maailmanlaajuisesti. Opetuksessa käytetään monenlaisia lähteitä ja tekstejä, joiden kautta monilukutaito ja kulttuurinen ymmärrys vahvistuu. Opetuksen tulee rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin sekä rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla.

Hyvän osaamisen (8) kriteerit uskonnossa vuosiluokalla 7

Oppilas

- ymmärtää uskonnon merkityksen yhteiskunnassa ja kulttuurissa
- tuntee eri uskontojen ja katsomusten opit, tavat ja symbolit
- ymmärtää uskontojen monimuotoisuuden
- osaa suhtautua kriittisesti tietoon
- osaa perustella mielipiteensä
- osaa suhtautua toiseen ihmiseen ja erilaisuuteen kunnioittavasti.

8. luokka evankelisluterilainen uskonto

Evankelisluterilaisen uskonnon opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 8. luokalla

Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisältö koostuu teemoista, jotka käsittelevät kristinuskon syntyä, sen monimuotoisuutta ja suhdetta muihin uskontoihin. Tarkastelun kohteena ovat kristinuskon juuret, lähteet, opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet. Kristinuskon opetuksessa tuetaan oman kulttuuri-identiteetin rakentumista ja kulttuurisesti kestävästä elämäntapaa, joka perustuu ihmisoikeuksien kunnioittamiselle.

Opetuksen tulee ohjata oppilasta syventämään aikaisemmin opittua tietoa kristinuskosta ja sen vaikutuksista lähiympäristössään ja maailmanlaajuisesti sekä soveltamaan koulun ulkopuolelta saatuja taitoja ja tietoja uskonnon opiskelussa. Opetuksen tulee ohjata oppilasta tunnistamaan kristinuskon ilmeneminen mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa. Lisäksi pohditaan, mikä on kristinuskon merkitys maailmassa ja miten se ohjaa omia ja muiden ihmisten valintoja.

Uskonnon opetuksessa ohjataan oppilasta esittämään omat mielipiteet perustellusti ja rakentavasti sekä opetellaan katsomaan asioita erilaisista näkökulmista, myös kriittisesti. Oppilaita ohjataan havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja mm. erilaisten tekstilajien kautta. Opetuksessa vahvistetaan kulttuurista ja katsomuksellista lukutaitoa. Oppilaita kannustetaan käyttämään ilmaisussaan monenlaisia tapoja, myös eri viestimiä ja teknologiaa sekä vuorovaikutteisia kanavia.

Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä sekä omien ja kristinuskon arvojen suhdetta niihin. Siinä luodaan edellytyksiä myönteiseen suhtautumiseen toisia ihmisiä kohtaan ja rohkaistaan heitä kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla.

Hyvän osaamisen (8) kriteerit uskonossa vuosiluokalla 8

Oppilas

- ymmärtää kristinuskon vaikutuksia maailmassa
- osaa esittää mielipiteensä ja perustella ne
- osaa katsoa asioita erilaisista näkökulmista ja suhtautua tietoon kriittisesti
- osaa käyttää ilmaisussaan monenlaisia tapoja
- osaa suhtautua myönteisesti ja kunnioittavasti toiseen ihmiseen ja erilaisuuteen.

9. luokka evankelisluterilainen uskonto

Evankelisluterilaisen uskonnon opetuksen tavoitteet, sisällöt ja päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle 9. luokalla

Hyvä elämä

Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Oppilaan kanssa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Mediaympäristöä analysoidaan ja sen vaikutuksia opetellaan arvioimaan. Opetuksessa vahvistetaan kulttuurista ja katsomuksellista lukutaitoa.

Sisällöissä tulee korostua kristinuskon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka, etiikan keskeinen käsitteistö sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa. Opetuksessa innostetaan oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustetaan kestävään elämäntapaan. Koulun ulkopuolelta saatuja taitoja ja tietoa sovelletaan opetuksessa.

Oppilaita ohjataan ja kannustetaan esittämään omat mielipiteet perustellusti erilaisilla tavoilla ja välineillä, vuorovaikutusta unohtamatta. Heitä ohjataan kunnioittamaan toisten ihmisten ja erilaisen katsomuksen omaavan ihmisen näkökulmia ja ajatuksia sekä keskustelemaan niistä rakentavasti. Heitä ohjataan myös havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja etiikan osa-alueella. Oppilaita tulee rohkaista kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla. Heitä ohjataan näkemään kulttuurien erilaisuus rikkautena.

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Oppilas

- tunnistaa ja osaa nimetä uskontoon liittyviä piirteitä ympäröivässä kulttuurissa
- osaa kuvailla opiskelunsa uskonnon syntyhistoriaa ja vaikutusta
- tuntee uskonnon perusopetukset sekä osaa mainita tärkeimmät lähteet
- osoittaa hallitsevansa perustiedot suurista maailmassa vaikuttavista uskonnoista ja uskonnottomuudesta
- osaa kuvailla uskonnoissa ja katsomuksissa vallitsevaa moninaisuutta
- osaa nimetä eri uskontoperinteiden tapoja ja symboleja
- osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista aiheista mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa
- tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä erilaisista argumentaation tavoista sekä joistakin uskonnon ja tieteen kielen välisistä eroista
- tuntee ja osaa nimetä etiikan keskeisiä käsitteitä
- osaa nimetä tärkeimmät ihmisoikeussopimukset ja kertoa niiden keskeisestä sisällöstä
- tuntee opiskeltavan uskonnon sekä muiden uskontojen ja katsomusten eettisiä periaatteita
- osaa kuvailla ja arvioida uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina
- pohtii ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja osaa kertoa ajankohtaisista eettisistä kysymyksistä
- pohtii omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja osaa kertoa niiden vaikutuksesta omaan ja toisten ihmisten hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on ilmentää uskontojen ja katsomusten moninaisuutta kunnioittavasti ja arvostavasti. Asioita tarkastellaan kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen avulla. Keskeistä on opittavien asioiden syventävä käsitteellistäminen ja käsitteiden yhteinen pohdinta. Uskonnon opetuksessa käytetään

oppimista edistäviä tietoteknisiä sovelluksia siten, että oppilaiden oma aktiivisuus ja vuorovaikutus korostuvat. Opetuksessa pyritään kiireettömyyteen. Keskustelu on tärkeä osa opetusta. Opetuksessa voidaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntää vierailuja ja vierailijoita. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonossa vuosiluokilla 7-9

Oppimäärien toteutuksessa tehdään toimintaa ja opetukseen liittyvät ratkaisut huomioiden oppilaiden erilaiset uskonnolliset ja katsomukselliset taustat sekä kehittyvä kielitaito. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta, sekä vuorovaikutus- ja dialogitaitoja edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi uskonossa vuosiluokilla 7-9

Arviointi perustuu työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin sekä oppilaiden monimuotoisten tuotosten tarkasteluun. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita. Arviointi on monipuolista ja oppilaille annettava palaute ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään arvioinnin tukena.

Näyttöä antavat yksilö- ja ryhmätehtävät sekä mahdolliset testit ja kokeet. Oppilasta ohjataan tekemään jatkuvaa itsearviointia. Oppilasta ohjataan arvioimaan omaa tekemistään myös oman ryhmän jäsenenä. Tämä voi olla suullista tai kirjallista. Palaute koteihin annetaan Wilma-viesteinä, vanhempaintapaamisissa, sekä todistusarvosanana.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päätyttyä saavuttanut uskonnon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehitty kumulatiivisesti oppilaiden ajattelun taitojen syventyessä. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerin määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Ortodoksinen uskonto

Opetuksen hyvät käytännöt

Hyviä käytäntöjä

Koulujen omat suunnitelmat

Tähän tulee linkki koulujen omiin toimintasuunnitelmiin.

Kunnan OPS-sisältö

Koulutuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- mitkä ovat oppiaineen tavoitteet ja keskeiset sisällöt vuosiluokilla 7, 8 ja 9

- mitkä ovat kunkin oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyvät mahdolliset erityispiirteet vuosiluokilla 7-9

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Tässä oppimääräkuvauksessa tarkennetaan kaikille yhteisiä uskonnon sisältöjä. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan uskonnon yhteisten tavoitteiden ja sisältökuvausten sekä eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvauksen perustalle.

S1 Suhde omaan uskontoon: Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksinen kirkon näkökulmasta. Perehdytään syvällisemmin kirkon leviämiseen ja lähetystyöhön sekä kristinuskon saapumiseen Suomeen idästä ja lännestä. Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikakauteen kirkon hallinnollisen muotoutumisen ja kirkkotaiteen näkökulmasta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Syvennetään tietämystä Raamatusta kirjana ja tutkitaan sen syntyhistoriaa, sisältöä ja käyttöä kirkon toiminnassa. Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat uskontunnustus, jumalanpalvelukset, mysteerit, kirkkotaide ja kirkkomusiikki sekä kirkkovuosi kirkon opin ilmentäjinä sekä niihin liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto. Perehdytään ortodoksinen kirkon toimintaan Suomessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa.

S2 Uskontojen maailma: Tutustutaan uskonnollisuuteen inhimillisen elämän piirteinä, suomalaisten muinaisuskontoon ja tämän ajan uskonnollisuuteen sekä uskonnottomuuteen elämäntarkoituksena. Perehdytään kristillisen kirkon leviämiseen, katoliseen ja luterilaiseen kirkkoon sekä muihin keskeisimpiin kristillisiin kirkkoihin ja yhteisöihin. Keskeisinä sisältöinä ovat suuret maailmanuskonnot, niiden tapakulttuuri ja erityispiirteet, ja uudemman ajan uskonnot sekä perehtyminen uskontojen välisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin suhteessa toisiinsa ja ortodoksisuuteen. Perehdytään ortodoksisiin patriarkaatteihin ja muihin ortodoksiin tai sitä lähellä oleviin kirkkoihin. Uskontojen ja ortodoksisuuden kulttuuri- ja yhteiskunnallinen vaikutus ja näkyminen sekä Suomessa että ortodoksinemmistöisissä maissa sekä uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi tulee ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa. Syvennetään ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemusta.

S3 Hyvä elämä: Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat. Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Tutkitaan ortodoksinen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta ja Raamatun kertomuksia. Syvennetään tietoa ortodoksisista kirkollisista käytänteistä hyvän elämän tukena. Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista,

soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisoikeusetiikka.

Katolinen uskonto

Opetuksen hyvät käytännöt

Hyviä käytäntöjä

Koulujen omat suunnitelmat

Tähän tulee linkki koulujen omiin toimintasuunnitelmiin.

Kunnan OPS-sisältö

Koulutuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- mitkä ovat oppiaineen tavoitteet ja keskeiset sisällöt vuosiluokilla 7, 8 ja 9

- mitkä ovat kunkin oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyvät mahdolliset erityispiirteet vuosiluokilla 7-9

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Tässä oppimääräkuvauksessa tarkennetaan kaikille yhteisiä uskonnon sisältöjä. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan uskonnon yhteisten tavoitteiden ja sisältökuvausten sekä eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten perustalle.

S1 Suhde omaan uskontoon: Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksisen kirkon näkökulmasta. Perehdytään syvällisemmin kirkon leviämiseen ja lähetystyöhön sekä kristinuskon saapumiseen Suomeen idästä ja lännestä. Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikakauteen kirkon hallinnollisen muotoutumisen ja kirkkotaiteen näkökulmasta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Syvennetään tietämystä Raamatusta kirjana ja tutkitaan sen syntyhistoriaa, sisältöä ja käyttöä kirkon toiminnassa. Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat uskontunnustus, jumalanpalvelukset, mysteerit, kirkkotaide ja kirkkomusiikki sekä kirkkovuosi kirkon opin ilmentäjinä sekä niihin liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto. Perehdytään ortodoksisen kirkon toimintaan Suomessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa.

S2 Uskontojen maailma: Tutustutaan uskonnollisuuden inhimillisen elämän piirteinä, suomalaisten muinaisuuskontoon ja tämän ajan uskonnollisuuden sekä uskonnottomuuden elämäntarkastuksena. Perehdytään kristillisen kirkon leviämiseen, katoliseen ja luterilaiseen kirkkoon sekä muihin keskeisimpiin kristillisiin kirkkoihin ja yhteisöihin. Keskeisinä sisältöinä ovat suuret maailmanuskonnot, niiden tapakulttuuri ja erityispiirteet, ja uudemman ajan uskonnot sekä perehtyminen uskontojen välisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin suhteessa toisiinsa ja ortodoksisuuteen. Perehdytään ortodoksiin patriarkaatteihin ja muihin ortodoksiin tai sitä lähellä oleviin kirkkoihin. Uskontojen ja ortodoksisuuden kulttuuri- ja yhteiskunnallinen vaikutus ja näkyminen sekä Suomessa että ortodoksinemmistöisissä maissa sekä uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi tulee ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa. Syvennetään ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemusta.

S3 Hyvä elämä: Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat. Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta ja Raamatun kertomuksia. Syvennetään tietoa ortodoksisista kirkollisista käytännöistä hyvän elämän tukena. Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisoikeusetiikka.

Islam

Opetuksen hyvät käytännöt

Hyviä käytäntöjä

Koulujen omat suunnitelmat

Tähän tulee linkki koulujen omiin toimintasuunnitelmiin.

Kunnan OPS-sisältö

Koulutuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- mitkä ovat oppiaineen tavoitteet ja keskeiset sisällöt vuosiluokilla 7, 8 ja 9

- mitkä ovat kunkin oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyvät mahdolliset erityispiirteet vuosiluokilla 7-9

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Tässä oppimääräkuvauksessa tarkennetaan kaikille yhteisiä uskonnon sisältöjä. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan uskonnon yhteisten tavoitteiden ja sisältökuvausten sekä eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten perustalle.

S1 Suhde omaan uskontoon: Opetuksessa perehdytään Islamiin eri puolilla maailmaa. Opetuksessa syvennetään osaamista islamin historiasta profeetta Muhammedin ajoista islamilaisen valtakunnan kasvuun ja islamilaisen teologian vakiintumiseen. Keskeisinä sisältöinä ovat islamin monimuotoisuus, sen pääsuuntaukset, modernit

islamilaiset liikkeet ja poliittinen islam. Pohditaan uskonnollista suvaitsevaisuutta ja rinnakkaiseloja. Tärkeitä sisältöjä ovat islam ja muslimit Suomessa, Koraanin ja perimätiedon kokoamisen historia, rakenne ja tulkinnat, islamin opilliset perusteet ja uskonnollisten velvollisuuksien vaikutus elämän eri osa-alueisiin sekä islamin kulttuurivaikutus taiteessa ja tieteessä. Jäsennetään omaa suhdetta islamiin, suomalaisuuteen ja islamilaiseen maailmaan.

S2 Uskontojen maailma: Perehdytään suurten maailmanuskontojen levinneisyyteen, perusopetukseen ja niiden vaikutukseen kulttuuriin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen elämäntarkastuksena. Perehdytään uskonnon tutkimukseen sekä uskonnollisen ja tieteellisen kielen eroihin. Autetaan oppilaita huomaamaan uskonnot kulttuurissa, mediassa ja populaarikulttuurissa sekä tunnistamaan uskontojen vaikutus politiikassa. Pohditaan uskonnollisen erilaisuuden hyväksymistä sekä uskontoa osana kulttuuri-identiteettiä.

S3 Hyvä elämä: Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat islamilaisen etiikan rakenne, teot ja niiden seuraukset sekä islamilaisen lain tulkinnat yhteiskunnassa ja muslimiyhteisössä. Pohditaan islamilaisen lain suhdetta lainoppiin ja lakikoulukuntiin sekä perehdytään islamilaisiin käytöstapoihin. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Ihmisoikeuksien julistus ja ihmisoikeusetiikka sekä erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset. Perehdytään uskontodialogiin ja uskontojen merkitykseen yhteiskuntarauhan rakentamisessa. Pohditaan vastuuta ympäristöstä sekä sen merkitystä ihmisille.

Juutalainen uskonto

Opetuksen hyvät käytännöt

[Hyviä käytäntöjä](#)

Koulujen omat suunnitelmat

Tähän tulee linkki koulujen omiin toimintasuunnitelmiin.

Kunnan OPS-sisältö

Koulutuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- mitkä ovat oppiaineen tavoitteet ja keskeiset sisällöt vuosiluokilla 7, 8 ja 9

- mitkä ovat kunkin oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyvät mahdolliset erityispiirteet vuosiluokilla 7-9

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Tässä oppimääräkuvauksessa tarkennetaan kaikille yhteisiä uskonnon sisältöjä. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan uskonnon yhteisten tavoitteiden ja sisältökuvausten sekä eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten perustalle.

S1 Suhde omaan uskontoon: Keskeisinä opittavina asioina ovat juutalaisuuden synty, leviäminen ja jakaantuminen suuntauksiin. Opetuksessa perehdytään merkittävimpiin juutalaisuuden suuntauksiin kuten ortodoksisuuteen, konservatiivisuuteen ja liberaalisuuntaukseen sekä niiden alasuuntauksiin ja erityisesti moderniin ortodoksismiin. Autetaan oppilaita ymmärtämään suuntausten merkitys ajassa ja paikassa sekä tutkitaan niiden levinneisyyttä ja keskeisiä opetuksia. Tutkitaan juutalaisuutta Suomessa ja globaalisti, painottaen nykytilannetta. Keskeisiä sisältöjä ovat juutalaisen Raamatun synty, rakenne ja tulkinta sekä sen keskeinen sisältö ja kulttuurivaikutus.

S2 Uskontojen maailma: Perehdytään suurten maailmanuskontojen syntyyn ja levinneisyyteen, perusopetukseen ja vaikutukseen kulttuuriin sekä uskonnottomuuteen tietoisena elämäntarkastuksena. Tarkastellaan uskontoja tieteellisestä näkökulmasta. Keskeisinä sisältöinä ovat uskon ja tiedon sekä uskonnollisen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa.

S3 Hyvä elämä: Opetuksessa perehdytään etiikan peruskäsitteisiin ja teorioihin. Tutustutaan juutalaisuuden ja muiden Lähi-idän uskontojen eettiseen opetukseen. Tutkitaan juutalaisuuden suuntausten eettisiä painotuksia ja Tooran (5 Mooseksen kirjaa) ja juutalaisuuden muiden pyhien kirjojen (Tanach = juutalainen raamattu, Talmud, Mishnei Torah ja Sulchan Aruch) keskinäisiä eroja ja etiikan suhdetta niihin. Tutustutaan Aasian uskontojen ja alkuperäiskansojen eettiseen ajatteluun. Perehdytään Kymmenen käskyn ja muiden mitzvojen eli uskonnollisten käskyjen etiikkaan. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus ja siitä nouseva ihmisoikeusetiikka sekä uskontodialogi. Syvennyttään oppilaiden elämäntarkastuksiin, suomalaiseen yhteiskuntaan ja globaaliin vastuuseen sekä ympäristöön liittyviin eettisiin kysymyksiin.

15.4.11 Elämäntarkastustieto

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Elämäntarkastustiedon opetuksen ydintehtävänä on edistää oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää. Elämäntarkastustiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriin uusintavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä toiminnassaan ja kanssakäymisissä ympäröivän maailman kanssa. Katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämäntarkastustiedossa painotetaan ihmisten kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Tämä koskee myös oppilaiden opiskelua ja oppimista. Siksi on keskeistä sovitaa opetukseen ja opiskeluun oppilaan oma ajattelu- ja kokemusmaailma.

Elämäntarkastustiedon opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitsevaisiksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tämä edellyttää elämäntarkastustiedon opetukselta monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi eettisen ja kriittisen ajattelu- ja toimintakyvyn sekä oppimisen taitojen kehittämistä. Elämäntarkastustiedossa kriittinen ajattelu ymmärretään perusteita etsivänä, asiayhteydet hahmottavana ja tilannetaajuksena sekä itseään korjaavana. Siihen liittyy avoin ja pohdiskelleva asenne.

Elämäntarkastustieto tukee laaja-alaisen osaamisen kehittämistä, erityisesti ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja, kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taitoja, itsestä huolehtimista ja arjen taitoja sekä osallistumista, vaikuttamista ja vastuullisuutta.

Vuosiluokilla 7-9 elämäntarkastustiedon opetuksen erityisenä tehtävänä on kasvattaa oppilaiden kykyä oman tulevaisuutensa hahmottamiseen ja suunnittelemiseen. Oppilaiden identiteettiä ja elämäntarkastuksen rakentamisen tukemisessa otetaan erityisesti huomioon yleissivistävän tietoperustan laajentaminen sekä oppilaiden omakohtaiset valinnat perusopetuksen jälkeen. Oppilaita tuetaan omakohtaisten hyvän elämän mallien löytämisessä.

7. luokka

Elämänkatsomustiedon opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit vuosiluokalla 7

Elämänkatsomustiedon opetuksen erityisenä tehtävänä on kasvattaa oppilaiden kykyä oman tulevaisuutensa hahmottamiseen ja suunnittelemiseen. Oppilaiden identiteetin ja elämänkatsomuksen rakentamisen tukemisessa otetaan erityisesti huomioon yleissivistävän tietoperustan laajentaminen sekä oppilaiden omakohtaiset valinnat perusopetuksen jälkeen. Oppilaita tuetaan omakohtaisten hyvän elämän mallien löytämisessä.

Tavoitteena on ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä. Lisäksi oppilasta kannustetaan tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään Unescon maailmanperintöohjelmaan.

Tavoitteena on myös auttaa oppilasta tuntemaan erilaisia uskonnottomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa. Lisäksi ohjata oppilasta tuntemaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita sekä tutustumaan katsomusvapauteen ihmisoikeutena sekä sen turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja. Oppilasta autetaan hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita sekä kannustamaan oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen.

Tavoitteena on lisäksi ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan ja innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti. Lisäksi tavoitteena on ohjata ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkityksen ymmärtämiseen.

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Sisältöjen valinnassa pyrkimys yleissivistävään tietoon yhdistetään oppilaiden kokemusmaailmaan ja identiteetin ja elämänkatsomuksen etsintään. Olennaista on löytää sisältöjä, joiden kanssa työskenteleminen antaa oppilaalle mahdollisuuden rakentaa tiedosta ja omakohtaisesta pohdinnasta katsomuksellista arvostelukykä.

Sisältöalueita käsitellään kaikilla vuosiluokilla ja on tarkoitus, että kahdeksannella ja varsinkin yhdeksännellä luokalla perehdytään tarkemmin kuhunkin aiheeseen.

Katsomus ja kulttuuri: Perehdytään maailmankuvan ja maailmankatsomuksen käsitteisiin. Käydään oppilaan elämänkatsomuksen ja identiteetin rakentamista tukevia keskusteluja. Perehdytään Unescon suojelemaan maailman kulttuuri- ja luonnonperintöön ja seurataan kulttuurin ilmenemistä muun muassa mediassa ja taiteessa. Perehdytään teistisiin ja ateistisiin katsomuksiin nykymaailmassa, esimerkiksi sekulaariin humanismiin, kristinuskoon ja islamiin. Tutustutaan valittuihin katsomusten historian ja niiden kohtaamisen käännteisiin sekä arvioidaan katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa

Hyvän osaamisen (8) kriteerit elämänkatsomustiedossa vuosiluokalla 7

Oppilas osaa:

- käyttää katsomuksellisia käsitteitä ja tunnistaa niiden välisiä suhteita
- hankkia tietoa erilaisista kulttuureista ja katsomuksista
- kertoa Unescon maailmanperintö- ohjelman lähtökohdista ja nimetä joitain maailmanperintökohteita
- nimetä keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä ja kehityskulkuja, erityisesti seemiläisen monoteismin ja sekulaarin humanismin historiallisia, kulttuurisia ja yhteiskunnallisia vaiheita
- kertoa, miten katsomuksia voi tarkastella tutkivasti ja tieteellisesti
- selittää uskonnollisen ajattelun luonnetta ja antaa esimerkkejä uskontokritiikin pääpiirteistä
- antaa esimerkkejä katsomusvapaudesta ihmisoikeutena ja joistakin katsomusvapauden turvaamisen mekanismeista sekä niiden puutteista erilaisissa tilanteissa
- osaa kuvata erilaisten ihmisten katsomuksellisten valintojen taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita
- kuvata monimuotoisuutta ja antaa esimerkkejä ihmisten yhdenvertaisesta kohtelusta
- käyttää eettisiä käsitteistöä sekä tulkita ja soveltaa sitä
- nimetä keskeisiä luonnon ja yhteiskunnan kestävään tulevaisuuteen liittyviä piirteitä ja tarkastella kestävä elämäntavan merkitystä tulevaisuudelle
- tuntee keinoja vaikuttaa paikallisesti ja globaalisti
- nimetä tärkeimmät ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyvät käsitteet ja perustella ihmisoikeuksien merkitystä.

8. luokka

Elämänkatsomustiedon opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit vuosiluokalla 8

Elämänkatsomustiedon opetuksen erityisenä tehtävänä on kasvattaa oppilaiden kykyä oman tulevaisuutensa hahmottamiseen ja suunnittelemiseen. Oppilaiden identiteetin ja elämänkatsomuksen rakentamisen tukemisessa otetaan erityisesti huomioon yleissivistävän tietoperustan laajentaminen sekä oppilaiden omakohtaiset valinnat perusopetuksen jälkeen. Oppilaita tuetaan omakohtaisten hyvän elämän mallien löytämisessä.

Tavoitteena on ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä. Lisäksi oppilasta kannustetaan tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään Unescon maailmanperintöohjelmaan.

Tavoitteena on myös auttaa oppilasta tuntemaan erilaisia uskonnottomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa. Lisäksi ohjata oppilasta tuntemaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita sekä tutustumaan katsomusvapauteen ihmisoikeutena sekä sen turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja. Oppilasta autetaan hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita sekä kannustamaan oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen.

Tavoitteena on lisäksi ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan ja innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti. Lisäksi tavoitteena on ohjata ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkityksen ymmärtämiseen.

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Sisältöjen valinnassa pyrkimys yleissivistävään tietoon yhdistetään oppilaiden kokemusmaailmaan ja identiteetin ja elämänkatsomuksen etsintään. Olennaista on löytää sisältöjä, joiden kanssa työskenteleminen antaa oppilaalle mahdollisuuden rakentaa tiedosta ja omakohtaisesta pohdinnasta katsomuksellista arvostelukykä.

Sisältöalueita käsitellään kaikilla vuosiluokilla ja on tarkoitus, että kahdeksannella ja varsinkin yhdeksännellä luokalla perehdytään tarkemmin kuhunkin aiheeseen.

Etiikan perusteita: Tutustutaan etikan peruskäsitteisiin ja pääsuuntiin. Pohditaan hyvän elämän lähtökohdista ja yleisinimmillisiä arvoja: totuus, hyvyys, kauneus ja oikeudenmukaisuus. Perehdytään teon eettisen arvioinnin näkökulmiin, kuten teon tahallisuuteen, tekijän tarkoitukseen ja teon seurauksiin. Sovelletaan eettisiä

lähestymistapaa ja käsitteistöä nuorten arjessa esiintyviin tilanteisiin. Perehdytään sosiaalisessa mediassa ja muissa tiedotusvälineissä esiintyviin ajankohtaisiin kysymyksiin eettisestä näkökulmasta. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä.

Hyvän osaamisen (8) kriteerit elämäntiedossa vuosiluokalla 8

Oppilas osaa:

- käyttää katsomuksellisia käsitteitä ja tunnistaa niiden välisiä suhteita
- hankkia tietoa erilaisista kulttuureista ja katsomuksista
- kertoa Unescon maailmanperintö- ohjelman lähtökohdista ja nimetä joitain maailmanperintökohteita
- nimetä keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä ja kehityskulkuja, erityisesti seemiläisen monoteismin ja sekulaarin humanismin historiallisia, kulttuurisia ja yhteiskunnallisia vaiheita
- kertoa, miten katsomuksia voi tarkastella tutkivasti ja tieteellisesti
- selittää uskonnollisen ajattelun luonnetta ja antaa esimerkkejä uskontokritiikin pääpiirteistä
- antaa esimerkkejä katsomusvapaudesta ihmisoikeutena ja joistakin katsomusvapauden turvaamisen mekanismeista sekä niiden puutteista erilaisissa tilanteissa
- kuvata erilaisten ihmisten katsomuksellisten valintojen taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita
- kuvata monimuotoisuutta ja antaa esimerkkejä ihmisten yhdenvertaisesta kohtelusta
- käyttää eettistä käsitteistöä sekä tulkita ja soveltaa sitä
- nimetä keskeisiä luonnon ja yhteiskunnan kestävään tulevaisuuteen liittyviä piirteitä ja tarkastella kestävä elämäntavan merkitystä tulevaisuudelle
- tuntee keinoja vaikuttaa paikallisesti ja globaalisti
- nimetä tärkeimmät ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyvät käsitteet ja perustella ihmisoikeuksien merkitystä.

9. luokka

Elämäntiedon opetuksen tavoitteet, sisällöt ja päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle 9. luokalla

Elämäntiedon opetuksen erityisenä tehtävänä on kasvattaa oppilaiden kykyä oman tulevaisuutensa hahmottamiseen ja suunnittelemiseen. Oppilaiden identiteettiä ja elämäntiedon rakentamisen tukemisessa otetaan erityisesti huomioon yleissivistävän tietoperustan laajentaminen sekä oppilaiden omakohtaiset valinnat perusopetuksen jälkeen. Oppilaita tuetaan omakohtaisten hyvän elämän mallien löytämisessä.

Tavoitteena on ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä. Lisäksi oppilasta kannustetaan tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään Unescon maailmanperintöohjelmaan.

Tavoitteena on myös auttaa oppilasta tuntemaan erilaisia uskonnottomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa. Lisäksi ohjata oppilasta tuntemaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita sekä tutustumaan katsomusvapauteen ihmisoikeutena sekä sen turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja. Oppilasta autetaan hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita sekä kannustamaan oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen.

Tavoitteena on lisäksi ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan ja innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti. Lisäksi tavoitteena on ohjata ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkityksen ymmärtämiseen.

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Sisältöjen valinnassa pyrkimys yleissivistävään tietoon yhdistetään oppilaiden kokemusmaailmaan ja identiteettiä ja elämäntiedon etsintään. Olennaista on löytää sisältöjä, joiden kanssa työskenteleminen antaa oppilaille mahdollisuuden rakentaa tiedosta ja omakohtaisesta pohdinnasta katsomuksellista arvostelukykyä.

Sisältöalueita käsitellään kaikilla vuosiluokilla ja on tarkoitus, että kahdeksannella ja varsinkin yhdeksännellä luokalla perehdytään tarkemmin kuhunkin aiheeseen.

Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus: Perehdytään ihmisarvoon, ihmisoikeuksiin ja ihmisten väliseen yhdenvertaisuuteen. Tutustutaan ihmisoikeuksien kehitykseen ja ihmisoikeusloukkauksiin, kuten holokaustiin. Tutustutaan erilaisiin käsityksiin ihmisen ja luonnon suhteesta, esim. humanistiseen, utilistiseen, mystiseen ja luontokeskeiseen. Perehdytään luonnon ja yhteiskunnan kestävään tulevaisuuden mahdollisuuksiin sekä ympäristöetiikkaan liittyviin kysymyksiin kuten eläinten oikeuksiin. Pohditaan, miten voidaan toimia vastuullisesti kestävään tulevaisuuden hyväksi.

Elämäntiedon päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Oppilas osaa:

- käyttää katsomuksellisia käsitteitä ja tunnistaa niiden välisiä suhteita
- hankkia tietoa erilaisista kulttuureista ja katsomuksista
- kertoa Unescon maailmanperintö- ohjelman lähtökohdista ja nimetä joitain maailmanperintökohteita
- nimetä keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä ja kehityskulkuja, erityisesti seemiläisen monoteismin ja sekulaarin humanismin historiallisia, kulttuurisia ja yhteiskunnallisia vaiheita
- kertoa, miten katsomuksia voi tarkastella tutkivasti ja tieteellisesti
- selittää uskonnollisen ajattelun luonnetta ja antaa esimerkkejä uskontokritiikin pääpiirteistä
- antaa esimerkkejä katsomusvapaudesta ihmisoikeutena ja joistakin katsomusvapauden turvaamisen mekanismeista sekä niiden puutteista erilaisissa tilanteissa
- kuvata erilaisten ihmisten katsomuksellisten valintojen taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita
- kuvata monimuotoisuutta ja antaa esimerkkejä ihmisten yhdenvertaisesta kohtelusta
- käyttää eettistä käsitteistöä sekä tulkita ja soveltaa sitä
- nimetä keskeisiä luonnon ja yhteiskunnan kestävään tulevaisuuteen liittyviä piirteitä ja tarkastella kestävä elämäntavan merkitystä tulevaisuudelle
- tuntee keinoja vaikuttaa paikallisesti ja globaalisti
- nimetä tärkeimmät ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyvät käsitteet ja perustella ihmisoikeuksien merkitystä.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Elämäntiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Työtapojen valinnassa on oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä taata turvallinen ja avoin oppimis- ja keskusteluympäristö, jossa oppilas kokee tulevansa kuulluksi ja arvostetuksi. Erityisesti kunkin uuden ryhmän aloittaessa ryhmäytyminen on olennainen osa oppimisympäristön rakentamista. Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesäätelytaitojen kehittymistä. Oppilaat elävät globalisoituvassa mediamaailmassa, jota erilaiset digitaaliset sovellukset muokkaavat. Siksi elämäntiedon oppimisympäristössä on olennaista, että välitön henkilökohtainen yhteisöllinen kanssakäyminen voi yhdistyä erilaisten medioiden ja digitaalisen vuorovaikutuksen pedagogisesti monipuoliseen hyödyntämiseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 7–9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa oppilaan osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Elämäkatsomustieto oppiaineena tukee oppilaan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja rakentaa omaa katsomuksellista identiteettiä yhdessä muiden kanssa. Ohjausta ja tukea tarvitaan oppiaineen käsitteellisen sisällön hahmottamiseen erityisesti eettisissä kysymyksissä sekä vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymiseen. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet sekä mahdollisuus syventymiseen ja yksilölliseen etenemiseen otetaan huomioon työtapojen ja sisältöjen valinnassa.

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 7–9

Elämäkatsomustiedon arviointi perustuu työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin ja argumentaatioon sekä oppilaiden monimuotoisten tuotosten tarkasteluun. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita kuten kysymysten muodostamista, perusteluiden rakentamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Itsearviointia ja vertaisarviointia käytetään myös osana arviointia. Lisäksi tehdään yhteistyötä kodin kanssa ja tiedotetaan oppilaan arvioinnista.

Näyttöä antavat yksilö- ja ryhmätehtävät sekä mahdolliset testit ja kokeet. Oppilasta ohjataan tekemään jatkuvaa itsearviointia. Oppilasta ohjataan arvioimaan omaa tekemistään myös oman ryhmän jäsenenä. Tämä voi olla suullista tai kirjallista. Palaute koteihin annetaan Wilma-viesteinä, vanhempaintapaamisissa, sekä todistusarvosanana.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päätyttyä saavuttanut elämäkatsomustiedon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso elämäkatsomustiedon valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehitty kumulatiivisesti oppilaiden ajattelun taitojen syventyessä. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

15.4.12 Historia

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Historian opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden historiatietoisuutta ja kulttuurien tuntemusta sekä kannustaa heitä omaksumaan vastuullisen kansalaisuuden periaatteet. Menneisyyttä koskevan tiedon avulla oppilaita ohjataan ymmärtämään nykyisyyteen johtanutta kehitystä, henkisen ja aineellisen työn arvoa sekä pohtimaan tulevaisuuden valintoja. Oppilaita ohjataan näkemään yksilön merkitys historiallisena toimijana sekä oivaltamaan toiminnan taustalla esiintyviä tekijöitä ja ihmisten motiiveja. Tarkoituksena on tukea oppilaiden identiteetin rakentumista sekä edistää heidän kasvuaan aktiivisiksi ja erilaisuutta ymmärtäviksi yhteiskunnan jäseniksi.

Historianopetuksessa oppilaat paneutuvat erilaisten toimijoiden tuottaman tiedon kriittiseen käsittelyyn ja historiallisen lähdeaineiston ulottuvuuksiin. Opetuksessa syvennyttään lisäksi historiantutkimuksen lähtökohtaan, jonka mukaan menneestä pyritään muodostamaan mahdollisimman luotettava kuva saatavilla olevan todistusaineiston perusteella. Opetuksen tavoitteena on kehittää historian tekstitaitoja: taitoa lukea ja analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä sekä tehdä päteviä tulkintoja niiden tarkoituksesta ja merkityksestä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään historiatiedon tulkinnallisuutta ja moniperspektiivisyyttä sekä selittämään historiallisessa kehityksessä ilmenevää muutosta ja jatkuvuutta. Historianopetus auttaa oppilaita tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja, arvojännitteitä ja niissä tapahtuneita muutoksia eri aikoina.

Vuosiluokilla 7–9 historian opetuksen tehtävänä on syventää oppilaiden käsitystä historiallisen tiedon luonteesta. Opetus tukee oppilaiden oman identiteetin kehittymistä ja perehdyttää kulttuurien vaikutuksiin yksilöihin ja yhteiskuntiin. Opetuksessa korostetaan vuorovaikutuksellisia ja monimuotoisia opiskelumuotoja.

7. luokka

Historian opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 7. luokalle

Merkitys, arvot ja asenteet

Oppilasta ohjataan kiinnostumaan historiasta tieteenalana ja omaa identiteettiä rakentavana oppiaineena.

Tiedon hankkiminen menneisyydestä

Opetuksen tavoitteena on johdattaa oppilasta tutustumaan erilaisiin historian lähteisiin ja ohjata oppilasta arvioimaan niiden luotettavuutta ja historiallisen tiedon tulkinnallisuutta.

Historiallisen tiedon ymmärtäminen ja hahmottaminen

Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta ymmärtämään historiallista aikaa sekä eri aikakausiin liittyviä historiallisia käsitteitä. Oppilasta opastetaan tiedostamaan ihmisen toiminnan motiiveja ja päätöksenteossa vaikuttaneita tekijöitä eri aikakausina. Oppilasta ohjataan arvioimaan ja löytämään erilaisia syitä ja seurauksia historiallisille tapahtumille ja ilmiöille. Opetuksen tavoitteena on auttaa oppilasta analysoimaan muutoksia paikallishistoriasta maailmanhistoriaan.

Historiallisen tiedon analysointi ja hyödyntäminen

Oppilasta ohjataan tulkintojen tekemiseen historiasta ja harjaannutetaan häntä hahmottamaan ihmisen toiminnan tarkoituksiperiä sekä historiallista muutosta ja jatkuvuutta. Lisäksi oppilasta autetaan ymmärtämään, miksi historiaa voidaan tulkita ja käyttää tulkitsijan motiivien mukaan eri tilanteissa. Tässä ohjataan oppilasta kriittiseen ajatteluun historiallisten tulkintojen suhteen. Oppilasta opastetaan käyttämään erilaisia lähteitä ja vertailun pohjalta muodostamaan oman perustellun tulkintansa historiallisista ilmiöistä. Tähän perustuen autetaan oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä pohjalta.

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista. Historian opiskelu on hyvä aloittaa perehtymällä historian tiedon luonteeseen oppilaan suvun tai lähiyhteisön menneisyyden avulla. Keskeisissä sisältöalueissa kiinnitetään huomio oman perheen, paikkakunnan ja lähialueen historiaan soveltuissa kohdissa. Sisältöalueita voidaan käsitellä joko kronologisesti tai teemaattisesti:

Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys:

Perehdyttään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa.

Ihmiset muuttavat maailmaa:

Tutustutaan merkittävimpiin yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten erilaiset ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan ja

osallistumaan omalla aikanaan.

Imperialismin aikakausi:

Perehdytään aikakauden ilmiöihin ja vaikutuksiin eri alueiden historialliseen kehitykseen sekä ensimmäisen maailmansodan pääpiirteisiin.

Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan:

Tutustutaan uuden valtiotyhteyden murrosvaiheisiin autonomian aikakaudella. Perehdytään erilaisten ihmisten elämään autonomian ajan muuttuvissa olosuhteissa. Tutustutaan kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla.

Hyvän osaamisen (8) kriteerit historiassa vuosiluokalle 7

Historiatiedon hankkiminen: oppilas osaa etsiä tietoa erilaisista historian tiedonlähteistä ja havaitsee niiden luotettavuudessa eroja.

Lähteiden tulkitseminen: oppilas osaa lukea ja tulkita erilaisia lähteitä.

Kronologian ymmärtäminen: oppilas osaa sijoittaa opiskelemissaan asioita ajallisiin yhteyksiinsä ja niiden avulla aikajärjestykseen.

Historiallinen empatia: oppilas pystyy asettautumaan menneen ajan ihmisen asemaan ja kuvailemaan tämän toiminnan motiiveja.

Syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen historiassa: oppilas osaa erotella historiallisia tapahtumia tai ilmiöitä selittävät tekijät vähemmän tärkeistä.

Muutoksen ja jatkuvuuden ymmärtäminen: oppilas osaa selittää, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen samoin tai toisin kuin nykyään.

Ihmisen toiminnan selittäminen: oppilas osaa kuvailla ihmisen toiminnan tarkoituksia.

Historiallisten tulkintojen selittäminen ja arvioiminen: oppilas osaa arvioida historian tapahtumista tai ilmiöistä tehtyjen tulkintojen luotettavuutta

8. luokka

Historian opetuksen tavoitteet, sisällöt ja päättöarvioinnin hyvän osaamisen kriteerit 8. luokalle

Merkitys, arvot ja asenteet

Oppilasta ohjataan kiinnostumaan historiasta tieteenalana ja omaa identiteettiä rakentavana oppiaineena.

Tiedon hankkiminen menneisyydestä

Opetuksen tavoitteena on johdattaa oppilasta tutustumaan erilaisiin historian lähteisiin ja ohjata oppilasta arvioimaan niiden luotettavuutta ja historiallisen tiedon tulkinnallisuutta.

Historiallisen tiedon ymmärtäminen ja hahmottaminen

Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta ymmärtämään historiallista aikaa sekä eri aikakausiin liittyviä historiallisia käsitteitä. Oppilasta opastetaan tiedostamaan ihmisen toiminnan motiiveja ja päätöksenteossa vaikuttaneita tekijöitä eri aikakausina. Oppilasta ohjataan arvioimaan ja löytämään erilaisia syitä ja seurauksia historiallisille tapahtumille ja ilmiöille. Opetuksen tavoitteena on auttaa oppilasta analysoimaan muutoksia paikallishistoriasta maailmanhistoriaan.

Historiallisen tiedon analysointi ja hyödyntäminen

Oppilasta ohjataan tulkintojen tekemiseen historiasta ja harjaannuttaa häntä hahmottamaan ihmisen toiminnan tarkoituksia sekä historiallista muutosta ja jatkuvuutta. Lisäksi oppilasta autetaan ymmärtämään, miksi historiallista voidaan tulkita ja käyttää tulkitsijan motiivien mukaan eri tilanteissa. Tässä ohjataan oppilasta kriittiseen ajatteluun historiallisten tulkintojen suhteen. Oppilasta opastetaan käyttämään erilaisia lähteitä ja vertailun pohjalta muodostamaan oman perustellun tulkintansa historiallisista ilmiöistä. Tähän perustuen autetaan oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä pohjalta.

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista. Historian opiskelu on hyvä aloittaa perehtymällä historian tiedon luonteeseen oppilaan suvun tai lähiyhteisön menneisyyden avulla. Keskeisissä sisältöalueissa kiinnitetään huomio oman perheen, paikkakunnan ja lähialueen historiaan soveltuvissa kohdissa. Sisältöalueet voidaan käsitellä joko kronologisesti tai teemaattisesti.

Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan:

Tutustutaan Suomen itsenäistymiseen ja siihen johtaneisiin taustatekijöihin. Perehdytään itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen ja sen ajan haasteisiin sisällissodan jälkeen. Autetaan oppilasta hahmottamaan kulttuurin merkitystä itsenäisen Suomen alkuaikoina.

Maailmansotien välinen aika - demokratian ja diktatuurin välinen kamppailu:

Johdatetaan oppilaita tutustumaan merkittävimpien Euroopan poliittisten järjestelmien muutoksiin esimerkkeinä natsi-Saksa ja Stalinin Neuvostoliitto. Vertailukohtana voidaan käyttää Yhdysvaltojen kehitystä.

Suurten sotien aika:

Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen, erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikkeisiin kuten holokaustiin ja muihin kansanvainoihin sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen:

Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria. Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen.

Nykyisen maailmanpolitiikan juuret:

Syvennytään kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

Historian päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Historiatiedon hankkiminen: oppilas osaa etsiä tietoa erilaisista historian tiedonlähteistä ja havaitsee niiden luotettavuudessa eroja.

Lähteiden tulkitseminen: oppilas osaa lukea ja tulkita erilaisia lähteitä.

Kronologian ymmärtäminen: oppilas osaa sijoittaa opiskelemissaan asioita ajallisiin yhteyksiinsä ja niiden avulla aikajärjestykseen.

Historiallinen empatia: oppilas pystyy asettautumaan menneen ajan ihmisen asemaan ja kuvailemaan tämän toiminnan motiiveja.

Syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen historiassa: oppilas osaa erotella historiallisia tapahtumia tai ilmiöitä selittävät tekijät vähemmän tärkeistä.

Muutoksen ja jatkuvuuden ymmärtäminen: oppilas osaa selittää, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen samoin tai toisin kuin nykyään.

Historian tulkitseminen: oppilas osaa muodostaa historian tapahtumista ja ilmiöistä omia perusteltuja tulkintoja.

Ihmisen toiminnan selittäminen: oppilas osaa kuvailla ihmisen toiminnan tarkoituksia.

Historiallisten tulkintojen selittäminen ja arvioiminen: oppilas osaa arvioida historian tapahtumista tai ilmiöistä tehtyjen tulkintojen luotettavuutta

Historiatiedon tuottaminen: oppilas osaa vastata menneisyyttä koskeviin kysymyksiin käyttämällä eri lähteistä saamaansa informaatiota.

Historiatietoisuus: oppilas osaa kuvailla, miten menneisyyden tulkinnoilla perustellaan tulevaisuuden valintoja

Oppimisympäristöt ja työtavat

Historian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Ajankohtaisten tapahtumien historiallisia juuria tarkastelemalla liitetään opiskeltavat sisällöt yhteiskuntaopin keskeisiin käsitteisiin.

Oppiaineiden tavoitteiden kannalta keskeistä on korostaa tutkimuksellisia työtapoja, esimerkiksi erilaisten ikätasolle sopivien ensi- ja toisen käden lähteiden tutkimista sekä avoimien oppimisympäristöjen käyttöä historiallisissa tutkimustehtävissä. Tavoitteena on kannustaa oppilaita omien tulkintojen tekemiseen ja eriävien tulkintojen arvioimiseen.

Oppilaita innostetaan hankkimaan tietoa koulun ulkopuolisesta historiakulttuurista, kuten peleistä, elokuvista ja kirjallisuudesta, sekä kehittämään historiallisen ajattelun taitojaan ja kriittistä arviointikykyään niiden avulla.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki historiassa vuosiluokilla 7–9

Historian opiskelussa rohkaistaan monipuoliseen havainnointiin, kommunikointiin, tekstin ja puheen tuottamiseen ja tulkintaan sekä draaman ja kuvallisen ilmaisun käyttöön. Tarvittaessa erilaisten tekstien ymmärtämiseen ohjataan yksinkertaistamalla tekstejä ja avaamalla tekstissä käytettyjä käsitteitä.

Jotkut historianopetuksessa käytetyt käsitteet (esimerkiksi yhteiskunta ja demokratia) ovat sellaisia, joiden ymmärtämistä syvennetään koko peruskoulun ajan oppilaan siirtymässä konkreettisesta ajattelusta käsitteelliseen ajatteluun.

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi historiassa vuosiluokilla 7–9

Historian opetuksessa palautteella pyritään rohkaisemaan oppilaita omiin tulkintoihin ja näkemystensä argumentointiin. Kirjallisten tehtävien ohella arvioinnissa on otettava huomioon oppilaiden monimuotoiset työskentelyn ja tuottamisen tavat. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun hallintaan. Itsearviointia ja vertaisarviointia käytetään myös osana arviointia. Lisäksi tehdään yhteistyötä kodin kanssa ja tiedotetaan oppilaan arvioinnista.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona historian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten kukin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut historian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla jokaisen oppilaan osaamisen taso historian valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Historian osaamisen kehittyminen on kumulatiivinen prosessi, jossa opiskeltavia sisältöjä käytetään oppilaiden historiallisen ajattelun vahvistamiseen. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Historian arvioinnissa pyritään tukemaan oppilasta oman oppimisprosessinsa ymmärtämisessä ja auttamaan häntä näkemään oma edistyminen koko oppimisprosessin ajan. Arvioinnissa käytetään monipuolisia vertais- ja itsearviointitapoja. Arvioinnin tulisi olla oppilaiden osallisuutta edistävää, keskustelevaa ja vuorovaikutteisia toimintatapoja edistävää.

15.4.13 Yhteiskuntaoppi

Oppiaineen tehtävä vuosiluokalla 9

Yhteiskuntaopin opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden kasvua aktiiviseksi, vastuuntuntoiseksi ja yritteliäiseksi kansalaiseksi. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisuutta ymmärtävässä, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa kunnioittavassa moniarvoisessa yhteiskunnassa demokratian arvojen ja periaatteiden mukaan.

Oppiaineen tehtävänä on antaa yhteiskunnan toiminnasta ja kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista tiedollinen perusta sekä rohkaista oppilaita kehittymään oma-aloitteisiksi yhteiskunnallisiksi ja taloudellisesti toimijoiksi.

Yhteiskuntaopin opetuksessa oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia kysymyksiä ja tapahtumia sekä ymmärtämään niiden yhteyksiä omaan elämään. Heitä harjaannutetaan hankkimaan ja arvioimaan kriittisesti erityyppisten toimijoiden tuottamaa tietoa sekä soveltamaan sitä kohtaamissaan tilanteissa.

Oppilaita kannustetaan osallistumaan sekä toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti erilaisissa tilanteissa ja yhteisöissä. Heitä ohjataan ymmärtämään, että yhteiskunnallinen päätöksenteko perustuu valintoihin, joita tehdään vaihtoehtoisten mahdollisuuksien välillä pyrkimyksenä löytää yhteisymmärrys.

Vuosiluokan 9 opetuksessa korostetaan oppilaiden vaikuttamismahdollisuuksia ja -taitoja demokratiassa sekä vastuuta omaan elämään liittyvien valintojen tekemisessä. Päätöksentekoa ja vaikuttamista harjoitellaan koulu yhteisössä ja muiden lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

Opetuksessa kiinnitetään huomiota yhteiskunnan ja yhteisöllisen elämän rakenteisiin sekä niihin liittyviin käsitteisiin. Oppilaita ohjataan arvioimaan yhteiskunnan ja talouden kysymyksiä sekä vertailemaan niihin liittyviä erilaisia mielipiteitä ja toimintavaihtoehtoja erilaisten ihmisryhmien ja arvopäämäärien kannalta. Yhteiskunnallisten asioiden opiskelussa näkökulma laajenee kattamaan myös globaalit kysymykset.

9. luokka

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteet, sisällöt ja päättöarvioinnin hyvän osaamisen kriteerit 9. luokalle

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on ohjata oppilasta syventämään kiinnostustaan ympäröivään yhteiskuntaan ja yhteiskuntaoppiin tiedonalana. Sekä auttaa häntä harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin sekä taloudellisiin kysymyksiin.

Oppilaita ohjataan pohtimaan asioita eri näkökulmista ja tarkastelemaan omia ajattelutapoja. Heitä innostetaan kysymään ja etsimään vastauksia ja uutta tietoa. Opiskelussa on tärkeää ohjata vuorovaikutteiseen ongelmanratkaisuun ja käyttää toiminnallisia työtapoja. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys itselle, lähiyhteisölle, yhteiskunnalle ja luonnolle.

Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys

Tavoitteena on ohjata oppilasta hahmottamaan oikeusvaltion periaatteita, ihmisoikeuksien yleismaailmallista merkitystä sekä syventämään tietoa suomalaisen oikeusjärjestelmän toiminnasta. Heitä ohjataan tunnistamaan miten kulttuurit, uskonnot, ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa. Heille luodaan edellytykset kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Kokemuksen kautta he oppivat vaikuttamista, päätöksentekoa ja vastuullisuutta.

Tavoitteena on lisäksi auttaa oppilasta syventämään ja pitämään ajan tasalla yhteiskuntaa, talouden toimintaa ja yksityistä taloudenpitoa koskevia tietoja ja taitoja sekä arvioimaan kriittisesti median roolia ja merkitystä. Heille annetaan mahdollisuus tutustua ja käyttää erilaisia oppilaille merkityksellisiä tekstejä, jolloin he voivat harjoitella taitoja sekä perinteisessä että monimediasisäisessä, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä. Heitä opastetaan käyttämään teknologiaa turvallisesti, vastuullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen

Tavoitteena opetuksessa on rohkaista oppilasta kehittämään yritteliäiseksi ja vastuulliseksi, taloudelliseksi toimijaksi, joka tuntee yrittäjyyttä ja työelämää sekä niiden tarjoamia mahdollisuuksia ja osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan. Oppilaille tehdään tutuksi lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteet ja keskeiset toimialat.

Tavoitteena on myös auttaa oppilasta tarkastelemaan yhteiskunnallista toimintaa sekä eri yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä monipuolisesti ja avarakatseisesti. Heitä ohjataan näkemään kulttuurien moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä asiana. Heille annetaan tilaisuuksia, joissa he voivat harjoitella mielipiteiden rakentavaa esittämistä ja eettistä toimintaa.

Opetuksessa ohjataan oppilaita laajentamaan yhteiskunnallisia näkemyksiään, osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskusteluun sekä käyttämään mediataitojaan ja tietoaan yhteiskunnasta omien käsitystensä muodostamisessa ja kansalaisena toimimisessa.

Oppilasta autetaan myös ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteita ja demokraattisia toimintatapoja paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla sekä globaalisti ja toimimaan aktiivisena, omaa lähiyhteisöä kehittävänä kansalaisena. Tavoitteena on lisäksi ohjata oppilasta talouden perusteiden ymmärtämiseen, oman talouden hallintaan ja vastuulliseen kuluttamiseen kestävästä kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Oppilaita rohkaistaan suhtautumaan uusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti. Oppilaita harjaannutetaan toimimaan sekä itsenäisesti että yhdessä toisten kanssa. Heitä kannustetaan sisukkuuteen työn loppuunsaattamisessa ja tulosten arvostamiseen.

Arkielämä ja oman elämän hallinta

Perehdytään yksilön vastuisiin, velvollisuuksiin, oikeuksiin sekä oman elämän ja talouden hallintaan. Paneudutaan erilaisiin mahdollisuuksiin oman tulevaisuuden suunnittelussa tutustumalla työelämään ja elinkeinoihin. Käsitellään sekä oman että lähiyhteisöjen, kuten perheiden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämistä.

Tutustuminen demokraattiseen yhteiskuntaan

Paneudutaan demokraattisen yhteiskunnan ja oikeusvaltion periaatteisiin ja toimintatapoihin. Opetuksessa perehdytään ihmisoikeuksiin ja niihin liittyviin kansainvälisiin sopimuksiin.

Opetuksen sisältönä ovat erityisesti yhteiskunnan rakenteet ja vallankäyttö. Tarkastellaan lisäksi mielipiteiden kanavoitumista yksilön, järjestöjen, median ja julkisen vallan toiminnaksi ja päätöksenteoksi Suomessa ja kansainvälisesti.

Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinoihin. Tutustutaan taloudellisessa toiminnassa tarvittaviin taitoihin luomalla aitoja tilaisuuksia koulun arjessa aktiiviselle, vastuulliselle ja rakentavalle yhteistyölle ja vaikuttamiselle myös yhteistyössä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Taloudellinen toiminta

Perehdytään talouden peruskäsitteisiin, ilmiöihin ja keskeisiin toimijoihin sekä tarkastellaan taloutta myös kestävästä kehityksen ja erilaisten taloudellisten toimijoiden näkökulmasta. Lisäksi perehdytään talouden ja hyvinvoinnin kysymyksiin muun muassa työn, ammattien ja yrittäjyyden kautta. Talouden ilmiöiden tarkastelussa huomioidaan paikalliset ja globaalit näkökulmat.

Yhteiskuntaopin päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä**Oppilas**

- osaa kuvailla ja selittää ihmisoikeusperiaatteita, oikeusvaltion keskeisiä periaatteita sekä suomalaisen oikeusjärjestelmän rakennetta ja toimintaa
- osaa kuvailla yhteiskunnan, talouden ja median toimintaa sekä tarkastella niihin liittyvää julkista keskustelua
- osaa kuvailla työelämän ja yrittäjyyden yhteiskunnallista merkitystä ja arvioida niiden tarjoamia mahdollisuuksia myös oman tulevaisuutensa kannalta
- pystyy tarkastelemaan ja keskustelemaan erilaisista yhteisöistä ja vähemmistöistä rakentavasti ja jäsenyteen
- osaa antaa esimerkkejä poliittisesta päätöksenteosta, vallankäytöstä, yhteiskunnan rakenteista ja toiminnasta sekä paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla että globaalisti sekä toimia omaa lähiyhteisöä kehittäen demokraattisten pelisääntöjen ja toimintaperiaatteiden mukaisesti
- osaa perustella säästämisen, sijoittamisen ja kuluttamisen merkityksen sekä omassa elämässään että kansantaloudessa
- osaa ilmaista perustellun mielipiteensä tarkoituksenmukaisin keinoin, käyttää erilaisia vaikuttamistaitoja ja toimia rakentavasti osallistuvana kansalaisena lähiyhteisössä.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Yhteiskuntaopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 9

Tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua aktiiviseksi kansalaisiksi käyttämällä monipuolisia toiminnallisia työtapoja. Jatkuva ajankohtaisten asioiden ja tapahtumien seuraaminen, analysoiminen ja niistä keskusteleminen on keskeistä. Vuorovaikutus yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa on niin ikään tärkeää. Opetuksessa voidaan käyttää myös oppiainerajat ylittäviä lähestymistapoja esimerkiksi erilaisten projektien yhteydessä. Yhteistoiminnallisten työtapojen lisäksi tutkiva oppiminen korostuu. Median tarkastelulla ja tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämisellä on keskeinen osa opiskelussa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki yhteiskuntaopissa vuosiluokalla 9

Oppiaineen tavoitteiden ja luonteen kannalta keskeistä on ohjata oppilaita näkemään itsensä kansalaisyhteiskunnan jäsenenä sekä tukea heidän kasvuaan erilaisten yhteisöjen aktiiviseksi jäseniksi. Oppilaiden monipuolista kommunikointia, osallisuutta ja yhteistoimintaa tuetaan käytännön harjoitteilla. Heitä harjaannutetaan etsimään, ymmärtämään ja soveltamaan yhteiskuntaa ja taloutta koskevaa tietoa, jonka merkitystä he arvioivat paitsi omasta myös yleisestä näkökulmasta. Oppiaineen käsitteellinen luonne ja esimerkiksi kuvien, graafien ja tilastojen avaaminen otetaan huomioon opetusjärjestelyissä ja työtapoissa.

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi yhteiskuntaopissa vuosiluokalla 9

Oppimisen arviointi on yhteiskuntaopissa oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolisella palautteella oppilaita kannustetaan toimimaan aktiivisesti omista lähiyhteisössään ja soveltamaan käytännön arjessa yhteiskunnallista ja taloudellista osaamistaan. Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden monimuotoiset toiminnan ja tuottamisen tavat. Arvioinnilla tuetaan yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen soveltamista kiinnitetään huomiota siihen, miten monipuolisesti ja näkemyksiään perustellen oppilaat oppivat rakentamaan omaa käsitystään yhteiskunnasta.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona yhteiskuntaopin opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut yhteiskuntaopin oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso yhteiskuntaopin valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Yhteiskuntaopissa oppilaan osaaminen kehittyy kaikilla tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka.

Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Yhteiskuntaopin arvioinnissa pyritään tukemaan oppilasta oman oppimisprosessinsa ymmärtämisessä ja auttamaan häntä näkemään oma edistyminen koko oppimisprosessin ajan. Arvioinnissa käytetään monipuolisia vertais- ja itsearviointitapoja. Arvioinnin tulisi olla oppilaiden osallisuutta edistävää, keskustelemaa ja vuorovaikutteisia toimintatapoja edistävää.

15.4.14 Musiikki

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnossa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliaista suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta. Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä.

Yläkoulun musiikin opetus luo mahdollisuuksia musiikillisen osaamisen ja maailmankuvan laajentamiseen. Samalla opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin merkityksiä ja jäsentämään musiikkiin liittyviä tunteita ja kokemuksia. Opetuksen tehtävänä on myös kehittää oppilaiden kriittistä musiikkikulttuurien lukutaitoa ohjaamalla heitä analysoimaan ja arvioimaan, miten musiikilla viestitään ja vaikutetaan. Oppilaiden toimijuutta ja ajattelua vahvistetaan kertaamalla ja syventämällä aiemmin opittuja musiikillisia taitoja. Lisäksi oppilaat saavat tilaisuuksia oman oppimisensa suunnitteluun ja arviointiin. Heillä on mahdollisuus monipuoliseen luovaan musiikilliseen ilmaisuun ja musiikin tuottamiseen yksin ja yhdessä muiden kanssa. Tätä tuetaan luomalla yhteyksiä muihin ilmaisumuotoihin. Käyttäessään tieto- ja viestintäteknologiaa oppilaat tutustuvat musiikin ja digitaalisen median tekijänoikeuksiin ja käyttömahdollisuuksiin sekä niihin liittyviin mahdollisiin eettisiin ongelmiin.

7. luokka

Musiikin opetuksen tavoitteet, sisällöt päätösarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle 7. luokalle

Seitsemännen luokan musiikin opetuksessa huomioidaan se, että osalla oppilaista peruskoulun musiikin opetus päättyy. Näin ollen tavoitena on koota aiemmin opittuja tietoja ja taitoja rohkaisten osallistumaan erikokoisissa ryhmissä yhteismusiointiin. Musiikin tekeminen on kannustavaa, eheyttävää, elämyksellistä, esteettistä ja monipuolista. Oppilaan kanssa keskustellaan musiikin vaikutuksesta hyvinvointiin ja tunteisiin.

Oppilasta ohjataan ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen.

Lauluvalikoima pidetään monipuolisena. Laulu-, kuuntelu- ja soitto-ohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston tavoitteellisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luomat tuotokset ja sävellykset.

Musisoinnissa hyödynnetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Soitinvalikoima on monipuolinen: käytetään laajasti keho-, rytm-, melodia-, ja soitinsoittimia, sekä mahdollisuuksien mukaan oppilaiden omia instrumentteja. Ohjataan oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan määrätietoisesti harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.

Oppilasta kannustetaan improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen sekä taiteidenväliseen työskentelyyn. Oppilasta rohkaistaan monipuoliseen musiikkiliikunnalliseen kokemukseen ja ilmaisuun. Opetuksessa huomioidaan musiikkitekniikan tarjoamat mahdollisuudet musiikin tekemisessä ja osana monialaisia kokonaisuuksia.

Peruskoulun musiikin opetuksen tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolinen ja joustava musiikin opiskelukokonaisuus, jossa oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilasta ja sitouttavat häntä kehittämään musiikillista osallisuuttaan. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

Musiikin päätösarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Oppilas

- toimii musiikillisen ryhmän jäsenenä, huolehtii osuudestaan ja kannustaa toisia
- käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun välineenä ja osallistuu yhteislauluun sovittaen osuutensa osaksi kokonaisuutta
- soittaa keho-, rytm-, melodia- ja soitinsoittimia ja osallistuu yhteissoittoon melko sujuvasti
- osoittaa hahmottavansa musiikin perussykkeen liikkeussaan ja soittaa liikeilmaisuaan kuulemaansa musiikkiin
- kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia ja osaa kertoa havainnoistaan
- osaa käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä kehittäessään ja toteuttaessaan uusia musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä
- osaa käyttää musiikkitekniikan tarjoamia mahdollisuuksia omassa tai ryhmän ilmaisussa

- osaa jäsentää musiikin käyttötapoja ja ilmenemismuotoja ja kertoa havainnoistaan
- käyttää musiikin peruskäsitteitä ja merkintätapoja sekä termejä musiikillisessa toiminnassa
- käyttää laitteita ja soittimia musisointitilanteissa ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen sekä muut turvalliseen toimintaan liittyvät tekijät
- asettaa ohjattuna musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun liittyviä tavoitteita sekä arvioi edistymistään suhteessa niihin.

Oppilaan kanssa keskustellaan musiikin vaikutuksista hyvinvointiin ja tunteisiin, mutta tavoitetta ei oteta huomioon päättöarvosanan muodostamisessa.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolinen ja joustava musiikin opiskelukokonaisuus, joissa erilaiset musiikilliset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaisevat heidät kehittämään musiikillista osaamistaan. Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Musiikkikäsitteitä opiskellaan musiikillisin työtavoin. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vuosiluokilla 7-9

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, aikaisempi oppiminen ja kiinnostuksen kohteet. Työtavoja, opetusvälineitä ja soittimistoa sekä ryhmätyöskentelyä koskevat ratkaisut tehdään oppilaita kuullen. Ratkaisuilla luodaan musiikin oppimista edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita sekä vahvistetaan oppilaiden itsetuntoa, työskentelytaitoja ja oma-aloitteisuutta. Työtavojen valinnassa kiinnitetään huomiota musiikkikulttuurin ja musiikin opetuksen mahdollisten sukupuolittuneiden käytäntöjen muuttamiseen.

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 7-9

Musiikin opetuksessa oppilas tarvitsee realistista ja samalla kannustavaa ja rohkaisevaa palautetta myös perusopetuksen 7-9 vuosiluokilla. Ohjaava palaute auttaa oppilasta hahmottamaan yhä paremmin soivaa musiikillista toteutusta, musiikillista ilmaisua ja musiikin merkityksiä. Palautetta oppilas tarvitsee erityisesti, kun hän toteuttaa luovaan tuottamiseen ja musiikkiteknologiaan liittyviä kokonaisuuksia.

Musiikin päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona musiikin opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut musiikin yhteisenä opettavan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso musiikin valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Musiikissa oppilaan osaaminen kehittyy kaikilla tavoitealueilla oppimäärän päättymiseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikkomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Käytännössä musiikin arviointi tapahtuu usein suoraan musisointitilanteissa. Se on luonteeltaan sekä opettaja- että oppilaslähtöistä. Korostetaan rohkaisevaa ja rakentavaa otetta. Palautteen antamisessa kiinnitetään huomio oppilaan omiin vahvuuksiin. Oppilasta ohjataan arvioimaan omaa tekemistään myös oman ryhmän jäsenenä. Tämä voi olla suullista tai kirjallista (itsearviointilomake musisointitehtävän jälkeen). Oppilaille annetaan tilaisuus näyttää musiikillista osaamistaan myös erillisessä kirjallisessa kokeessa. Tällöin hänelle on selkeästi etukäteen ilmoitettu, mitä musiikin tietoa mitataan.

Palaute koteihin annetaan Wilma-viesteinä, vanhempaintapaamisissa, sekä todistusarvosanana. Musiikin tekeminen näkyy koulun arjessa ja juhlissa monin tavoin: oppilaat valmistavat esityksiä koulun tilaisuuksiin, juhliin ja esiintyvät myös ajoittain pieninä ryhminä koulun ulkopuolisissakin tilaisuuksissa, kuten opetussuunnitelman henkeen kuuluukin. Nämä kaikki ovat palautetilanteita oppilaan edistymisestä myös huoltajille.

15.4.15 Kuvataide

Oppiaineen tehtävä vuosiluokille 7-9

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteettien rakentumista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Oppilaiden omat kokemukset, mielikuvitus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kuvataiteen opetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Oppilaille tarjotaan tapoja arvottaa todellisuutta ja vaikuttaa siihen. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistamalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Kuvataiteen opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille toimijuudelle.

Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaat tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuuri-kohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

Oppilaita ohjataan syventämään omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin sekä asettamaan määrätietoisia tavoitteita toiminnalleen. Opetuksessa vahvistetaan oppilaiden kuvallisen tuottamisen taitoja sekä kannustetaan häntä toimimaan erilaisissa visuaalisissa ympäristöissä. Oppilaita harjaannutetaan tutkimaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä sekä käyttämään niitä osallistumisen ja vaikuttamisen muotoina. Opetuksessa kehitetään yhdessä toimimisen taitoja sekä rakennetaan yhteyksiä ajankohtaisiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin toimintatapoihin ja ilmiöihin. Opetus harjaannuttaa hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa ja verkkoympäristöjä luovasti, kriittisesti ja vastuullisesti. Oppilaille tarjotaan riittäviä edellytyksiä perusopetuksen jälkeisille opinnoille sekä huomioidaan työelämässä ja yhteiskunnassa tarvittavia yleisiä valmiuksia.

Kunnan OPS-sisältö

Koulutuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- mitkä ovat oppiaineen tavoitteet ja keskeiset sisällöt vuosiluokilla 7, 8 ja 9

- mitkä ovat kunkin oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyvät mahdolliset erityispiirteet vuosiluokilla 7-9

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Oppiaineen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteettien rakentamista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Oppilaiden omat kokemukset, mielikuvitus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kuvataiteen opetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Oppilaille tarjotaan tapoja arvottaa todellisuutta ja vaikuttaa siihen. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistamalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Kuvataiteen opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille toimijuudelle.

Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaat tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

Vuosiluokilla 7-9 oppilaita ohjataan syventämään omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin sekä asettamaan määrätietoisia tavoitteita toiminnalleen. Opetuksessa vahvistetaan oppilaiden kuvallisen tuottamisen taitoja sekä kannustetaan häntä toimimaan erilaisissa visuaalisissa ympäristöissä. Oppilaita harjaannutetaan tutkimaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä sekä käyttämään niitä osallistumisen ja vaikuttamisen muotoina. Opetuksessa kehitetään yhdessä toimimisen taitoja sekä rakennetaan yhteyksiä ajankohtaisiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin toimintatapoihin ja ilmiöihin. Opetus harjaannuttaa hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa ja verkkoympäristöjä luovasti, kriittisesti ja vastuullisesti. Oppilaille tarjotaan riittäviä edellytyksiä perusopetuksen jälkeisille opinnoille sekä huomioidaan työelämässä ja yhteiskunnassa tarvittavia yleisiä valmiuksia.

Kuvataiteen opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu		
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan, taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L5
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelevaan näkemyksiään	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L5
Kuvallinen tuottaminen		
T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6
T5 ohjata oppilasta tutkimaan lähestymistapaa itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5
T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omista kuvistaan	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7
Visuaalisen kulttuurin tulkinta		
T7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä	S1, S2, S3	L1, L4, L5, L6
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista	S1, S2, S3	L2, L3, L6, L7
T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan	S1, S2, S3	L1, L2, L5, L6
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen		
T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin	S1, S2, S3	L3, L4, L6, L7
T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Kuvataiteen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Kuvataiteen opetuksen tavoitteita lähestytään omia kuvakulttuureja, ympäristön kuvakulttuureja ja taiteen maailmoja tutkimalla. Sisältöalueet ovat toisiaan täydentäviä ja opetuksessa tarkastellaan myös niiden välisiä yhteyksiä. Sisältöjen valinnan lähtökohtia ovat oppilaille merkitykselliset taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin teokset, tuotteet ja ilmiöt. Sisällöt rakentavat yhteyksiä oppilaille tuttujen ja heille uusien kuvakulttuurien välille. Oppilaita kannustetaan ottamaan osaa opetuksen sisältöjen, tarkasteltavien kuvastojen, työskentelymenetelmien ja välineiden valintaan. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia.

S1 Omat kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Opetuksen sisältöjä valitaan myös oppilaiden omia kuvakulttuureja uudistavista ilmiöistä. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä omaan elinympäristöön sekä yhteiskuntaan vaikuttamisen kannalta.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Sisältöjen valinnalla kehitetään oppilaan tietoisuutta erilaisista ympäristöistä ja medioista koskevista laajemmista kysymyksistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään erilaisten ympäristöjen ja medioiden merkitystä sekä oppilaiden elinpiiriin että globaalin maailman näkökulmista.

S3 Taiteen maailmat: Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä. Oppilaat syventyvät erilaisiin taidekäsityksiin ja taiteen ilmiöihin tarkastelemalla niitä taiteilijan ja vastaanottajan sekä taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuurisen moninaisuuden vaikutuksia sekä taiteen tuottamiseen että tulkintaan yksilön ja yhteiskunnan näkökulmista.

Kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisekeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen. Opetustilanteissa luodaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri. Pedagogisilla ratkaisuilla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä aktiivista ja tavoitteellista taideoppimista. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisun tarpeet ja

mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Vuosiluokilla 7-9 tuetaan tutkivaa ja ilmiökeskeistä työskentelyä taiteen traditioita ja aikaistaiteen toimintatapoja hyödyntämällä. Opetuksessa luodaan mahdollisuuksia verkko- ja mediaympäristöjen monipuoliselle käytölle, taiteidenvälisille ja koulun ulkopuolisille projekteille sekä globaalien kysymysten käsittelylle.

Ohjaus, tuki ja eriyttäminen kuvataiteessa vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Taideoppimisen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukee oppilaan identiteettien rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Taideoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisun rohkaiseva ilmapiiri, jossa oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea. Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvita erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä. Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä voidaan hyödyntää esimerkiksi leikinomaisuutta, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia. Vuosiluokilla 7-9 tavoitteena on vahvistaa oppilaan osaamista kuvataiteessa perusopetuksen jälkeisiin opintoihin valmistavasta näkökulmasta.

Oppilaan oppimisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 7-9

Oppimisen arviointi kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Arvioinnilla tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Oppilaita ohjataan arvioinnilla omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppimisen arviointi kohdistuu kaikkiin opetuksen tavoitteissa määriteltyihin taideoppimisen ulottuvuuksiin.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kuvataiteen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kuvataiteen oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso kuvataiteen valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Kuvataiteessa oppilaan osaaminen kehittyy kaikissa opetuksen tavoitteissa kuvatuilla taideoppimisen ulottuvuuksilla oppimäärän päättymiseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Kuvataiteen päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet kuvataiteessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu			
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan, taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä	S1, S2, S3	Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas osaa käyttää erilaisia havaintovälineitä ympäristön ja sen kuvien tarkastelussa
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemään näkemyksiään	S1, S2, S3	Havaintojen ja ajattelun vaikutusten pohtiminen	Oppilas osaa sanallistaa havaintojaan ja ajatteluaan taiteesta, ympäristöstä ja muusta visuaalisesta kulttuurista
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä	S1, S2, S3	Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
Kuvallinen tuottaminen			
T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan	S1, S2, S3	Kuvailmaisun taitojen syventäminen	Oppilas osaa käyttää tavoitteellisesti erilaisia kuvallisen tuottamisen materiaaleja, tekniikoita ja keinoja kuvailmaisussaan
T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä	S1, S2, S3	Tutkivan lähestymistavan käyttäminen	Oppilas osaa käyttää tutkivaa lähestymistapaa itsenäisesti tai ryhmässä työskennellessään
T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan	S1, S2, S3	Kuvallisen tuottamisen avulla vaikuttaminen	Oppilas pyrkii vaikuttamaan ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kuvallisin keinoin
Visuaalisen kulttuurin tulkinta			
T7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinna menetelmiä	S1, S2, S3	Kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen	Oppilas osaa käyttää joitakin kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista	S1, S2, S3	Visuaalisen kulttuurin merkityksen tarkasteleminen	Oppilas osallistuu tulkintoiltaan keskusteluun taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksestä
T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan	S1, S2, S3	Kulttuuristen kuvailmaisun tapojen soveltaminen	Oppilas osaa soveltaa joitakin kulttuurisesti erilaisia kuvailmaisun tapoja
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen			
T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin	S1, S2, S3	Näkemysten esittäminen	Oppilas osaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista
T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurin moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla	S1, S2, S3	Kuvallinen ilmaiseminen ja vaikuttaminen	Oppilas tarkastelee kuvailmaisussaan kulttuurista moninaisuutta ja kestävä kehitystä sekä tunnistaa kuvilla vaikuttamisen mahdollisuuksia

7. luokka

Kuvataiteen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja päättöarvioinnin hyvän osaamisen kriteerit 7. luokalle

Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu 7. luokalla

Oppilasta rohkaistaan havainnoimaan ympäristöä, taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti. Häntä ohjataan sanallistamaan havaintojaan ja ajatteluaan ja osallistumaan keskusteluun omia näkemyksiään perustellen.

Oppilasta autetaan havaitsemaan, arvioimaan ja ymmärtämään ympäristön, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä. Tätä voidaan pohtia sekä oppilaiden elinpiiriin että globaalin maailman näkökulmista. Opetuksen sisällöksi voidaan valita oppilaiden tekemiä kuvia ja heidän elämänpiiriinsä liittyvää kuvastoa.

Oppilas tutustuu erilaisiin taidekäsityksiin ja taiteen ilmiöihin tarkastelemalla niitä taiteilijan ja vastaanottajan sekä taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista. Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta opiskeluun liittyvien tavoitteiden asettamisesta, työn suunnittelusta ja oman työskentelyprosessin ja etenemisen arvioinnista.

Kuvallinen tuottaminen 7. luokalla

Oppilasta innostetaan ilmaisemaan havaintonsa ja ajatuksensa kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen. Häntä kannustetaan käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä. Oppilasta ohjataan soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita, teknologioita ja ilmaisukeinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan. Omia ja ympäristön kuvakulttuureja sekä taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohdaksi. Omia kuvakulttuureja voivat olla esimerkiksi sarjakuvat, pelit, nettitaide, katutaide ja nykykansantaide. Kuvakulttuurien sisältöjä valitaan myös monipuolisesti rakennetuista ja luonnonympäristöistä sekä mediasta.

Oppilasta ohjataan asettamaan määrätietoisia tavoitteita toiminnalleen. Häntä rohkaistaan tunnistamaan ja kehittämään omia taipumuksiaan, vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan sekä tekemään opintoihin ja työhön liittyvät valintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan. Oppimisympäristöt ja työtavat mahdollistavat työskentelystä nauttimisen yksin ja ryhmässä sekä kannustavat tutkivaan ja kokeilevaan oppimiseen. Oppiainerajat ylittävä, kokeileva, tutkiva ja toiminnallinen työskentely on tärkeää.

Oppilasta rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omilla kuvissaan. Oppilaille muodostuu käsitys siitä, miten tieto- ja viestintäteknologiaa voi hyödyntää kuvataiteen opiskelussa, myöhemmissä opinnoissa ja työelämässä sekä yhteiskunnallisessa toiminnassa ja vaikuttamisessa.

Visuaalisen kulttuurin tulkinta 7. luokalla

Oppilas harjaantuu käyttämään sekä soveltamaan joitakin kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä. Oppilasta ohjataan tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöiden henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä. Oppilasta rohkaistaan osallistumaan tulkintoihin keskusteluun. Oppilas tutustuu erilaisiin taidekäsityksiin ja taiteen ilmiöihin. Niitä voidaan tarkastella taiteilijan ja vastaanottajan sekä taiteen instituutioiden (esim. maalaus-, kuvanveisto-, valokuva-, keramiikka- ja yhteisötaide sekä muotoilu ja arkkitehtuuri) ja yhteiskunnan näkökulmista. Oppilas soveltaa eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisuutta omassa töissään.

Oppilaita ohjataan lukemaan ympäristön kulttuurisia viestejä, tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä tunnistamaan siihen liittyviä arvoja. Mediaympäristöä analysoidaan ja sen vaikutuksia opitaan arvioimaan. Kulttuuriperintöön tutustutaan monipuolisesti ja osallistutaan sen ylläpitoon ja uusintamiseen. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä. Toimimalla yhteistyössä muiden tahojen kanssa koulu tarjoaa oppilaille monenlaisia tilaisuuksia ilmaista kulttuurista osaamistaan ja vaikuttaa esimerkiksi taiteen keinoin.

Oppilaita ohjataan kehittämään kuvanlukutaitoa käyttämällä erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä ja esittämisen tapoja. Medialukutaitoa syvennetään osallistumalla ja työskentelemällä eri medioiden parissa. Oppilaita kannustetaan ilmaisemaan näkemyksiään monipuolisten viestinnän ja vaikuttamisen keinojen avulla. Oppilaat syventävät tieto- ja viestintäteknologian taitojaan ja hyödyntävät opiskelussaan koulun ulkopuolella opittua.

Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen 7. luokalla

Oppilasta ohjataan ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin. Hän tutustuu kuvilla vaikuttamisen mahdollisuuksiin. Oppilasta kannustetaan ottamaan omassa ilmaisussaan huomioon kulttuurinen rikkaus ja kestävä kehitys. Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkitys itselle sekä lähiyhteisölle, yhteiskunnalle ja luonnolle.

Kuvataiteen päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Oppilas:

- osaa käyttää erilaisia havaintovälineitä ympäristön ja sen kuvien tarkastelussa
- osaa sanallistaa havaintojaan ja ajatteluaan taiteesta, ympäristöstä ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- osaa käyttää tavoitteellisesti erilaisia kuvallisen tuottamisen materiaaleja, tekniikoita ja keinoja kuvailmaisuudessaan
- osaa käyttää tutkivaa lähestymistapaa itsenäisesti tai ryhmässä työskennellessään
- pyrkii vaikuttamaan ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kuvallisin keinoin
- osaa käyttää joitakin kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä
- osallistuu tulkintoihin keskusteluun taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksestä
- osaa soveltaa joitakin kulttuurisesti erilaisia kuvailmaisuuden tapoja
- osaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista
- tarkastelee kuvailmaisuudessaan kulttuurista moninaisuutta ja kestävä kehitystä sekä tunnistaa kuvilla vaikuttamisen mahdollisuuksia.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen. Opetustilanteissa luodaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri. Pedagogisilla ratkaisuilla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä tutkivaa ja tavoitteellista taideoppimista. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisuuden tarpeet ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Vuosiluokalla 7 tuetaan tutkivaa ja ilmiökeskeistä työskentelyä taiteen traditioita ja aikaistaiteen toimintatapoja hyödyntämällä. Opetuksessa luodaan mahdollisuuksia verkko- ja mediaympäristöjen monipuoliselle käytölle, taiteidenvälisille ja koulun ulkopuolisille projekteille sekä globaalien kysymysten käsittelylle.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, tuki ja eriyttäminen kuvataiteessa vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Taideoppimisen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukee oppilaan identiteettien rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Taideoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuun rohkaiseva ilmapiiri, jossa oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea. Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvita erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä. Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä voidaan hyödyntää esimerkiksi leikinomaisuutta, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia. Vuosiluokalla 7 tavoitteena on vahvistaa oppilaan osaamista kuvataiteessa perusopetuksen jälkeisiin opintoihin valmistavasta näkökulmasta.

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 7-9

Oppimisen arviointi kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Arvioinnilla tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Oppilaita ohjataan arvioinnilla omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppimisen arviointi kohdistuu kaikkiin opetuksen tavoitteissa määriteltyihin taideoppimisen ulottuvuuksiin.

Oppilas arvioi sanallisesti omia ja muiden töitä. Keskustellaan pareittain, ryhmässä tai opettajan kanssa. Arviointi voidaan antaa myös tekstinä esimerkiksi kirjeen tai ajatuskupan muodossa. Palaute huoltajille annetaan vähintään kaksi kertaa lukuvuodessa. Arvioinnit on hyvä liittää portfolioon.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kuvataiteen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päätyttyä saavuttanut kuvataiteen oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso kuvataiteen valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Kuvataiteessa oppilaan osaaminen kehittyy kaikissa opetuksen tavoitteissa kuvatuilla taideoppimisen ulottuvuuksilla oppimäärän päättymiseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

15.4.16 Käsiyö

Oppiaineen tehtävä luokille 7-9

Vuosiluokilla 7-9 käsiyön opetus vahvistaa ja syventää oppilaiden omasta elämänsämaailmasta nousevaa innovointia ja ongelmanratkaisua sekä käsiyön tekemiseen, ilmaisuun ja suunnitteluun liittyvien tietojen ja taitojen osaamista. Käsiyön opiskelu pohjautuu rakennetun ympäristön ja monimateriaalisen maailman havainnointiin, tutkimiseen ja tiedon soveltamiseen. Tekemisen taitoja syvennettäessä tunnustetaan myös erilaisia teknologisia toimintaperiaatteita ja niihin liittyviä käytännön ongelmia. Käsiyön kasvatustehtävänä on tukea oppilaiden hyvinvointia ja elämäntaitoja sekä työelämään ja ammattiin liittyviä valintoja.

7. luokka

Käsiyön opetuksen tavoitteet, sisällöt ja päättöarvioinnin hyvän osaamisen kriteerit 7. luokalle

Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi. Käsiyöhön pyritään asettamaan omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsiyöprosessi ja arvioimaan oppimistaan. Oppilas tutustuu ja käyttää monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittää innovaatiotaan. Tavoitteena on käyttää sujuvasti käsiyön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistaa visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuun. Ohjataan oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsiyöprosessissa. Käytetään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsiyön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa. Ohjataan oppilasta käsiyön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitykseen omassa elämässä, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä. Ohjataan oppilasta taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsiyöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävästä elämäntapaa.

Sisältöjen toteuttaminen antaa oppilaalle monipuolisen kokemuksen käsiyön alueista ja mahdollisuuden useiden käsiyötaitojen omaksumiseen. Sisältöalueista muodostetaan yhtenäisiä oppimistehtäviä, joissa useat sisällöt liittyvät yhtäaikaaisesti toisiinsa. Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsiyön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja vahvistaen samalla itseilmaisuun. Käsiyöprosessin edetessä tehdään itse- ja vertaisarviointia. Puhutaan asumisen, liikkumisen ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä, nykisyysyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa. Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Sovelletaan ohjelmoitua suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin. Kokonainen käsiyöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsiyön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Työskennellään turvallisesti. Tutustutaan yrittäjämäiseen oppimiseen, yrittäjyyteen ja järjestöyhteistyöhön havainnollisesti, virtuaalisesti, opintokäynnillä tai yritysvierailuilla. Huomioidaan käsiyöosaamisen merkitys työelämälle. Tutkitaan käsiyön ja tuotteiden erilaisia merkityksiä yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmasta. Pohditaan käsiyötä hyvinvoinnin ja kestävästä kehityksen edistäjänä. Harjoitellaan käsiyöllä osallistumista ja viestimistä.

Käsiyön päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päätyttyä

Oppilas

- suunnittelee työskentelyään, osaa tehdä valintoja ja etsiä työhönsä omia ratkaisuja
- osaa asettaa työskentelylleen tavoitteita sekä työskentelee käsiyöprosessin mukaisesti ja arvioi realistisesti oppimistaan käsiyöprosessin aikana
- osaa valita tarkoituksenmukaisia materiaaleja sekä tekniikoita ja työvälineitä ja osaa käyttää niitä valmistaessaan suunnittelemaansa tuotetta/teosta
- käyttää käsiyön keskeisiä käsitteitä ja osaa esittää ideansa selkeästi sekä toteuttaa ne suunnitelmaan perustuen ottaen huomioon esteettisyyden ja toimivuuden
- osaa arvioida työskentelyn vaaroja ja riskejä sekä toimia turvallisesti käsiyöprosessissa
- osaa käyttää käsiyöprosessin dokumentoinnissa tieto- ja viestintäteknologiaa
- osaa esimerkkien avulla kuvailla käsiyön merkitystä arjessa, yhteiskunnassa ja työelämässä
- osaa perustella käsiyön merkityksen kestävästä elämäntavasta ja tehdä sen mukaisia valintoja työskentelyssään.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Käsiyön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet luokille 7-9

Monipuoliset laitteet, koneet, työvälineet ja ympäristöt mahdollistavat monimateriaalisen käsiyön oppimisen ja vastuullisen työskentelyasenteen omaksumisen. Arkielämää, luontoa, rakennettua ja esineympäristöä havainnoidaan ja hyödynnetään käsiyön suunnittelussa ja valmistuksessa. Käsiyössä hyödynnetään mobiililaitteita ja harjaannutetaan kolmiulotteisten piirrosten ja mallien tekemiseen. Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja. Toiminnallista oppimista tuetaan tutkivan oppimisen projekteilla yhteistyössä ulkopuolisten asiantuntijoiden ja eri tahojen kanssa oppiaineiden rajoja ylittäen. Käsiyöhön tutustutaan museo- ja näyttely- ja yritysvierailuilla.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityössä luokille 7-9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen/tuen järjestämisessä on huomioida pedagogisesti erilaiset työ- ja vuorovaikutustavat, joilla tuetaan oppilaiden käsityötaitojen oppimista, suunnittelua ja yhteisöllistä työskentelyä. Yksilö-, ryhmä- ja yhteisöllisillä työtavoin kannustetaan oppilaita osallisuuteen, aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet käsityön opiskeluun ja tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien oppimisympäristöjen, työvälineiden, työtapojen ja työtehtävien valinnassa.

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi käsityössä vuosiluokilla 7–9

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Arviointi perustuu kokonaiseen käsityön prosessiin, sen tavoitteisiin ja kriteereihin sekä opiskelun aikana tehtyyn jatkuvaan arviointiin ja dokumentointiin. Huolehditaan siitä, että oppilaat tietävät arvioinnin perusteet. Eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä. Oppilaat saavat monipuolista palautetta edistymisestään ja osaamisestaan. Arvioinnilla tuetaan laaja-alaisen käsityötaitojen kehittymistä. Oppilaille annetaan erilaisia mahdollisuuksia osoittaa edistymistään ja kannustetaan omien vahvuuksien ylläpitämiseen sekä kehittymässä olevien taitojensa hallitsemiseen. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia. Palautteen anto on vuorovaikutteista, jolloin myös opettaja saa palautetta käyttämistään menetelmistä tai työtapoista.

Käsityön arvioinnissa pyritään tukemaan oppilasta oman oppimisprosessinsa ymmärtämisessä ja auttamaan häntä näkemään oma edistyminen koko oppimisprosessin ajan. Arvioinnissa käytetään monipuolisia vertais- ja itsearviointitapoja. Arvioinnin tulisi olla oppilaiden osallisuutta edistävää, keskustelevaa ja vuorovaikutteisia toimintatapoja edistävää.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut käsityön oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso käsityön valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyy koko opiskelun ajan. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikommalla suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta. Numeroarvosana laaditaan yhdessä käsityön opetuksen osallistuneiden opettajien kesken.

15.4.17 Liikunta

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Liikunnan opetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Oppiaineessa tärkeitä ovat yksittäisiin liikuntatunteihin liittyvät positiiviset kokemukset ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen. Oppitunneilla korostuvat kehollisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhdessä tekeminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurien moninaisuutta. Opetus on turvallista, ja se perustuu eri vuodenaikojen ja paikallisten olosuhteiden tarjoomiin mahdollisuuksiin. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti. Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestävään toimintaan ja oppimisilmapiiriin.

Liikunnassa oppilaat kasvavat liikkumaan ja liikunnan avulla. Liikkumaan kasvamisen osatekijöitä ovat oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen fyysisesti aktiivinen toiminta, motoristen perustaitojen oppiminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoittelu. Oppilaat saavat tietoa ja taitoja erilaisissa liikuntatilanteissa toimimiseen. Liikunnan avulla kasvamiseen kuuluu toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksen kehittyminen. Liikunta tarjoaa mahdollisuuksia iloon, keholliseen ilmaisuun, osallisuuteen, sosiaalisuuteen, rentoutumiseen, leikinomaiseen kisailuun ja ponnisteluun sekä toisten auttamiseen. Liikunnassa oppilas saa valmiuksia terveytensä edistämiseen.

Vuosiluokilla 7-9 pääpaino on monipuolisessa perustaitojen soveltamisessa ja fyysisten ominaisuuksien harjoittamisen opiskelussa eri liikuntamuotojen ja -lajien avulla. Erityisen tärkeää on vahvistaa oppilaan myönteistä minäkäsitystä ja oman muuttuvan kehon hyväksymistä. Opetus tukee oppilaiden hyvinvointia, kasvua itsenäisyyteen, osallisuuteen sekä kannustaa terveyttä edistävään omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen. Oppilaat osallistuvat kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun sekä ottavat vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta.

7. luokka

Liikunnan opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 7. luokalle

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetuksen valitaan havainto- ja ratkaisuntekötaitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehittäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetuksen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisan ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetuksen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittamaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Tehdään valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantarjestelmä Move!n mittaukset.

Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan ja kehittämään omaa sosiaalista toimintakykyään. Liikunnan opetuksen valitaan erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon sekä auttamaan ja avustamaan muita. Tehtävien myötä opitaan vastuun ottamista yhteisistä asioista ja niiden järjestelystä sekä säännöistä. Myönteistä yhteisöllisyyttä lisätään ryhmätehtävillä. Oppilasta kannustetaan osallistumaan erilaisiin liikuntatahtumiin, joissa hän saa kokeilla ja kehittää sekä fyysistä toimintakykyään että sosiaalisia ja psyykkisiä taitojaan.

Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjänteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä. Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestä kasvuun ja kehitykselle, tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa.

Hyvän osaamisen (8) kriteerit liikunnassa vuosiluokalla 7

Oppilas

- osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja
- tekee useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa
- osaa käyttää tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetuksissa liikuntamuodoissa

- osaa käyttää välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetuissa liikuntamuodoissa
- osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja sen pohjalta harjoittaa voimaa, nopeutta, liikkuvuutta ja kestävyyttä
- osaa uida
- pyrkii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla
- osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla
- noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa ottavansa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista
- osaa useimmiten työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.

8. luokka

Liikunnan opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit 8. luokalle

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotoitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehitteviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisen ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!-n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan ja kehittämään omaa sosiaalista toimintakykyään. Liikunnan opetukseen valitaan erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon sekä auttamaan ja avustamaan muita. Tehtävien myötä opitaan vastuun ottamista yhteisistä asioista ja niiden järjestelyistä sekä säännöistä. Myönteistä yhteisöllisyyttä lisätään ryhmätehtävillä. Oppilasta kannustetaan osallistumaan erilaisiin liikuntatapahtumiin, joissa hän saa kokeilla ja kehittää sekä fyysistä toimintakykyään että sosiaalisia ja psyykkisiä taitojaan.

Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä. Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestä kasvulle ja kehitykselle, tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa.

Hyvän osaamisen (8) kriteerit liikunnassa vuosiluokalla 8

Oppilas

- osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja
- tekee useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa
- osaa käyttää ja yhdistää tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetuissa liikuntamuodoissa
- osaa käyttää ja yhdistää välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetuissa liikuntamuodoissa
- osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja sen pohjalta harjoittaa voimaa, nopeutta, liikkuvuutta ja kestävyyttä
- osaa uida ja pelastautua
- toimii turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla
- osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla
- noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa ottavansa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista
- osaa pääsääntöisesti työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.

9. luokka

Liikunnan opetuksen tavoitteet, sisällöt ja päättöarvioinnin hyvän osaamisen kriteerit 9. luokalle

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotoitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehitteviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisen ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Tehdään valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!-n mittaukset.

Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan ja kehittämään omaa sosiaalista toimintakykyään. Liikunnan opetukseen valitaan erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon sekä auttamaan ja avustamaan muita. Tehtävien myötä opitaan vastuun ottamista yhteisistä asioista ja niiden järjestelyistä sekä säännöistä. Myönteistä yhteisöllisyyttä lisätään ryhmätehtävillä. Oppilasta kannustetaan osallistumaan erilaisiin liikuntatapahtumiin, joissa hän saa kokeilla ja kehittää sekä fyysistä toimintakykyään että sosiaalisia ja psyykkisiä taitojaan.

Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä. Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestä kasvulle ja kehitykselle, tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa.

Liikunnan päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Oppilas

- osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja
- tekee useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa
- osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetuissa liikuntamuodoissa
- osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetuissa liikuntamuodoissa
- osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja sen pohjalta harjoittaa voimaa, nopeutta, liikkuvuutta ja kestävyyttä
- osaa uida, pelastautua ja pelastaa vedestä
- toimii turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla

- osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla
- noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa ottavansa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista
- osaa pääsääntöisesti työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen. Opetuksessa otetaan huomioon vuodenaikat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa. Liikuntateknologian hyödyntämisellä tuetaan liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamista. Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttäytymistä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 7-9

Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä. Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoiminen ja opetusviestinnän selkeys. Pätevyyskokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla palautteella. Vuosiluokkien 7-9 opetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota toimintakyvyn tukemiseen ja mieluisan liikuntaharrastuksen ylläpitämiseen tai löytämiseen.

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 7-9

Oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla tuetaan monipuolisella, kannustavalla ja ohjaavalla palautteella ja arvioinnilla. Ne tukevat oppilaiden myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Palautteessa ja arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset vahvuudet sekä kehittymistarpeet ja tuetaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet sekä ikätaso.

Liikunnan arviointi perustuu fyysisen-, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arvioinnin kohteina ovat oppiminen ja työskentely, joten fyysisten kuntoominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Move!-mittausten tuloksia ei käytetä oppilaan arvioinnin perusteina. Arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä siten, että oppilailla on mahdollisuus osoittaa parasta osaamistaan. Oppilaita ohjataan itsearviointiin esimerkiksi seuraamalla omaa fyysistä kehittymistään yleisimmillä testeillä.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut liikunnan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso liikunnan valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen liikunnassa kehittyy kumulatiivisesti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikkomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Käytännössä liikunnan arviointi tapahtuu usein suoraan liikuntatilanteissa. Arvioinnissa korostetaan rohkaisevaa ja rakentavaa otetta. Palautteen antamisessa kiinnitetään huomio oppilaan omiin vahvuuksiin. Oppilasta ohjataan arvioimaan omaa tekemistään myös oman ryhmän jäsenenä.

Palaute koteihin annetaan Wilma-viesteinä, vanhempaintapaamisissa, sekä todistusarvosanana. Liikunnan tekeminen näkyy koulun arjessa ja juhlissa monin tavoin: oppilaat valmistavat esityksiä koulun tilaisuuksiin ja juhliin.

15.4.18 Kotitalous

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Kotitalouden opetuksen tehtävänä on kehittää kodin arjen hallinnan sekä kestävän ja hyvinvointia edistävän elämäntavan edellyttämiä tietoja, taitoja, asenteita ja toimintavalmiuksia. Opetuksessa edistetään kädentaitoja ja luovuutta sekä kykyä tehdä valintoja ja toimia kodin arjessa kestävästi. Opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden kotitaloudelliselle osaamiselle, mikä merkitsee taitoa toimia eri ympäristöissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Opetuksella tuetaan oppilaiden kasvua kodin arjen perusedellytysten ylläpitämisestä huolehtiviksi kuluttajiksi. Kotitalousopetuksessa kehitetään kanssaihmisistä huoltajaviksi lähimmäisiksi ja kasvatetaan perheen, kodin ja yhteiskunnan aktiiviseksi jäseniksi.

Opetus antaa valmiuksia vuorovaikutukseen ja yhdessä elämiseen. Kotitalousopetuksessa luodaan perusta kestäväan asumiseen, ruokaosaamiseen ja kuluttajuuteen. Oppilaat saavat käsityksen kodin teknologisoituvasta arjesta, kustannustietoisesta toiminnasta sekä tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämisestä kotitalouden toiminnassa.

Kotitalouden keskeisten sisältöjen ja oppimistehtävien avulla kehitetään oppilaiden suunnittelu-, organisointi-, työskentely- ja voimavarojen hallinnan taitoja. Kotitalouden tehtävänä on vahvistaa valmiuksia pitkäjänteiseen työskentelyyn, yhdessä toimimiseen ja kriittiseen tiedonhallintaan. Erityistä huomiota kiinnitetään jokaisen oppilaan yhdenvertaiseen ja tasapuoliseen osallisuuteen oppimistilanteissa. Oppiaine kasvattaa toiminnallisuuteen ja yritteliäisyyteen sekä vastuullisuuteen ja taloudellisuuteen.

Oppiaine soveltaa toiminnaksi eri alojen tietoa, ja yhteistyö muiden oppiaineiden kanssa monipuolistaa oppimiskokemuksia. Eheyttävä opetus tukee erilaisten kodin arkeen liittyvien käsitteiden, asioiden tai ilmiöiden keskinäisten yhteyksien ja syy-seuraussuhteiden ymmärtämistä syventäen oppimista. Kotitalouden opetus kattaa laaja-alaisen osaamisen kaikki osa-alueet.

Kotitalousopetus rakennetaan suunnitelmalliseksi oppimista tukeväksi jatkumoksi, jolloin tiedot ja taidot syvenevät vaiheittain kokonaisuuksiksi. Oppilaiden itsenäisyys ja vastuu kasvavat vähitellen, ja opetus ohjaa ongelmanratkaisuun, tiedon ja taidon soveltamiseen ja luovuuteen. Oppitua sovelletaan ja syvennetään omassa kodissa ja lähipiirissä kotitehtävien avulla.

Kotitalousopetusta voidaan opetuksen järjestäjän niin päättäessä antaa jo alemmilla vuosiluokilla. Tällöin noudatetaan kotitalouden oppimäärän opetussuunnitelman perusteita oppilaiden iän huomioon ottaen. Opetuksen tavoitteet, keskeiset sisältöalueet ja toteutus määritellään paikallisessa opetussuunnitelmassa opetussuunnitelman perusteita soveltaen.

7. luokka

Opetuksen tavoitteet, sisällöt ja päättöarvioinnin hyvän osaamisen kriteerit vuosiluokilla 7-9

Kotitaloudessa tavoitteet jaetaan kolmeen taitoalueeseen; käytännön-toimintataitoihin, yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoihin sekä tiedonhallintataitoihin. Kotitalous on arjen hallinnan oppiaine, jonka tavoitteet perustuvat kodeissa läsnä oleviin ilmiöihin ja toimintoihin. Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä, toimintaa ja ajankäyttöään. Erilaisten oppimistehtävien avulla harjoitellaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti. Oppilas tutustuu ja käyttää oppimistehtävien apuna erilaisia materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa. Oppilas harjaantuu lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja jotka käsittelevät kotilouutta ja lähiympäristöä. Oppilasta kannustetaan ongelmanratkaisuun, luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen unohtamatta käytettävissä olevia voimavaroja. Oppilasta ohjataan kuuntelemaan ja keskustelemaan rakentavasti oppimistehtävien toteuttamisessa ja suunnittelussa sekä yksin että ryhmässä. Oppilasta kannustetaan toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa. Oppilasta aktivoidaan tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä. Tavoitteena on ohjata ja kannustaa oppilasta kestävään elämäntapaan kiinnittämällä huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen sekä hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää luotettavaa tietoa, joka on arjen valintojen perustana.

Kotitaloudessa kehitetään hyvinvointia kolmella keskeisellä sisältöalueella; ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri, asuminen ja yhdessä eläminen sekä kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa. Sisältöjen valinnoissa otetaan huomioon monipuolinen kotitaloudellisen osaamisen ja ajattelun kehittyminen sekä kestävään tulevaisuuteen tähtäävä toiminta. Paikallisia, alueellisia ja globaaleja ajankohtaisia aiheita hyödynnetään, ja niitä sovelletaan oppimistehtävien suunnittelussa. Kotitalouden tavoitteisiin liittyvät oppimistehtävät vaihtelevat oppilaiden, oppimisen paikallisten olosuhteiden ja koulun omien painotusten mukaisesti.

Ruokaosaamisen ja ruokakulttuurin sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ruoanvalmistus- ja leivontataitojen kehittymistä. Aterioita suunnitellaan ja toteutetaan ravitsemussuosituksiin, elintarviketuntemukseen ja taloudellisuuteen pohjautuen. Samalla harjoitellaan erilaisia ruokailutilanteita. Ruokaan ja syömiseen liittyviä valintoja ja tottumuksia tarkastellaan myös ruokaturvallisuuden, ruokaketjun, eettisyyden sekä ruokaan liittyvän luotettavan tiedon näkökulmasta. Opetussisältöihin kuuluvat ruoka- ja tapakulttuuri osana identiteettiä sekä kodin juhlia.

Asumisen ja yhdessä elämisen sisällöt valitaan siten, että ne tukevat yhdessä elämisen taitoja. Oppilas pohtii asumisen ympäristö- ja kustannustietoisuuden kehittymistä sekä arvioi asumiseen ja kotitalouteen liittyviä palveluita. Arjessa tarvittavien puhtaanapito ja tekstiilien ja materiaalien hoidossa käytettäviä taitoja harjoitellaan tarkoituksenmukaisilla aineilla, laitteilla, välineillä ja työtavoilla. Oppilasta perehdytetään hyviin tapoihin, tasapuoliseen voimavarojen käyttöön ja vastuunottoon perheessä.

Kuluttaja- ja talousosaamisen sisällöt valitaan siten, että ne ohjaavat oppilaita asioimaan sekä tuntemaan vastuitaan ja oikeuksiaan valintoja ja sopimuksia tekevinä kuluttajina kodeissa. Median- ja teknologian käyttö arjen työvälineenä johdattaa ja kannustaa pohtimaan vertaisryhmän ja median vaikutusta omiin kulutusvalintoihin. Kotitalouksien rahankäyttöön liittyviä tilanteita ja ongelmia ohjataan tunnistamaan vastuullisella päätöksenteolla ja ajankohtaisen tiedon hankinnalla.

Kotitalouden päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Oppilas

- asettaa tavoitteita toiminnalleen ja työskentelee niiden saavuttamiseksi
- arvioi itse tavoitteiden saavuttamista ja omaa työskentelyään
- tunnistaa omaa osaamistaan itsearvioinnin, opettajan antaman palautteen ja vertaispalautteen perusteella
- osaa käyttää tavallisimpia työmenetelmiä ruoan valmistuksessa ja leivonnassa sekä asumiseen liittyvien perustehtävien toteuttamisessa ja ottaa huomioon esteettiset näkökulmat
- valitsee ja käyttää taloudellisesti materiaaleja ja teknologiaa kotitalouden toiminnassaan sekä pohtii valintoja terveyden ja kestävyuden kannalta
- osaa toimia annettujen ohjeiden mukaisesti vaiheittain ja järjestystä ylläpitäen sekä suunnitella ajankäyttöään sen mukaisesti
- työskentelee ohjeiden mukaan hygieenisen ja turvallisen työskentelyn periaatteita noudattaen sekä ajan, kustannusten tai energiankäytön kannalta tarkoituksenmukaisesti
- pyrkii kiinnittämään huomiota ergonomiaan
- pyrkii kuuntelemaan eri näkökulmia ja ilmaisemaan rakentavasti omia näkemyksiään yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa
- osaa kuvailla kodin arkirutiineja ja antaa esimerkkejä erilaisista perherakenteista ja kotitalouksien perinteistä sekä pohtia niiden vaikutusta arjen rutiineihin
- osaa työskennellä yksin ja pyrkii toimimaan ryhmässä rakentavasti ja työtehtävistä neuvotellen
- osaa selittää, mitä tarkoittaa tasapuolinen työnjako sekä pääsee sopimukseen ajankäytöstä ja työtehtävien jakamisesta osallistumalla päätöksentekoon
- osaa etsiä kotitalouden sisältöalueisiin liittyviä tietoja eri tietolähteistä ja pohtia erilaisen tiedon luotettavuutta sekä osaa tulkita pakkausmerkintöjä
- tuntee ruoka- ja ravintoaineryhmät ja niiden ominaisuuksia
- osaa tulkita ja käyttää kotitalouden toimintaohjeita ja osaa nimetä tyypillisiä kotitalouden merkkejä ja symboleja sekä tulkita niitä arjen ilmiöiden yhteydessä
- pystyy käyttämään kotitalouden käsitteitä, tietojaan ja taitojaan monenlaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa kotitalouden osaamista sovelletaan eri ympäristöissä
- osaa kuvailla erilaisia kotitalouden palveluita ja pohtia niiden merkitystä ja mahdollisuuksia arkielämässä
- osaa huolehtia kodin jätteiden peruslajittelusta ja osaa selittää mittamisen ja laskemisen sekä ympäristöä säästävän kodin arjen toiminnan yhteydet osana kustannus- ja ympäristötietoista toimintaa.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet kotitaloudessa vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä oppimisympäristön valinnassa on, että se mahdollistaa seuraavat tekijät: vuorovaikutteinen toiminta, yhteisöllinen tiedon rakentaminen ja osaamisen jakaminen, tutkiva ja soveltava opiskelu sekä työskentelyn arviointi. Työn arvostaminen ja loppuun saattaminen, pitkäjänteinen tapa tehdä työtä, kunnioittava ja kiireetön ilmapiiri sekä mahdollisuus oppia myös epäonnistumisista ovat osa turvallisuutta. Opetuksessa hyödynnetään niin luokkayhteisöä,

koulutiloja ja kouluympäristöä kuin digitaalisia ympäristöjä ja yhteistyöverkostoja. Oppimistehtävät vahvistavat oppilaiden näkemystä arjen rakentumisesta ja monimuotoisuudesta sekä harjaannuttavat soveltamaan koulussa opiskeltuja asioita omaan perhevaiheeseen. Työtapojen ja menetelmien valinnassa on keskeistä tiedon ja taidon kietoutuminen yhteen ja soveltaminen käytäntöön.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kotitaloudessa vuosiluokilla 7-9

Kotitalouden oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden motivaation, oman toiminnan ohjauksen ja itseohjautuvuuden asteittainen lisääntyminen. Lisäksi olennaista on työskentelyn kehittyminen vuorovaikutteiseksi, pitkäjänteiseksi ja tietoperustaiseksi. Oppimistilanteen ja tietoympäristön selkeä rakenne sekä vaikeustason mielekkyys korostuvat opetuksen suunnittelussa. Eriyttämisen lähtökohdista ovat oppilaiden osaamistason mukaiset arkipäivän rakentumiseen liittyvät oppimistilanteet ja joustavat opetusjärjestelyt.

Käytännön toimintataitojen tukemisen suunnittelussa korostuu arkipäivän ilmiöiden ja kotitalouden oppimistilanteiden kietoutuminen toisiinsa. Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen tukemisessa keskitytään sosiaalisten tilanteiden harjoitteluun. Tiedonhallintataitojen kehittymistä tuetaan käyttämällä yksinkertaisia ja selkeitä ohjeita ja kuvia. Oppitunnin siirtymävaiheiden tunnistaminen edellyttää ohjausta ja tukea ajanhallinnassa ja oppimistehtävän jäsentelyssä. Kotitalouden oppiaineena antaa mahdollisuuden soveltaa koulussa opittuja ja harjoiteltuja asioita oppilaiden omassa arjessa.

Ohjauksella tuetaan oppilaiden kiinnostusta syventää ja laajentaa kotitalouden oppimista sekä luodaan valmiuksia siirtyä perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen ja sen kautta kotitaloudellista asiantuntijuutta edellyttävään työelämään.

Oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi kotitaloudessa vuosiluokilla 7-9

Kotitaloudessa arvioidaan käytännön toimintataidoissa, yhteistyö- ja vuorovaikutustaidoissa ja tiedonhallintataidoissa edistymistä. Arviointi painottuu oppimisen tavoitteiden mukaan toiminnallisuuteen, yritteliäisyyteen, vastuullisuuteen ja tavoitteellisuuteen. Arvioinnin perustana on jatkuva käytännön työskentelyn antama näyttö taidosta suunnitella, säädellä ja arvioida omaa työtään ryhmässä, vastuullisessa välittämisen ilmapiirissä. Itse- ja vertaisarviointiin lisäksi näyttöä antavat yksilö- ja ryhmätehtävät, testit ja kokeet sekä käytännön osaamista mittaavat taitokokeet ja käytännön kotitehtävät.

Kotitaloudessa oppimisen arviointi on monimuotoista, ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaat saavat palautetta taidostaan toimia eri asiayhteyksissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Ajattelua tuetaan ohjaamalla oppilaita pohtimaan tapaansa hahmottaa ja käsitellä omaa ympäristöä. Huomiota kiinnitetään myös kotitalouden käsitteiden hahmottamiseen ja sisältöjen omaksumiseen. Opetuksessa huolehditaan siitä, että jokainen oppilas ja hänen huoltajansa ovat tietoisia tavoitteista, arviointiperusteista ja päättöarvioinnin kriteereistä. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kotitalouden oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso kotitalouden oppiaineen valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyä koko yhteisen kotitalouden opetuksen ajan vahvistavana ja etenevänä oppimisena. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

15.4.19 Oppilaanohjaus

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaiden siirtymistä vuosiluokkien 7-9 oppimisympäristöön ja työskentelytapoihin. Vuosiluokkien 7-9 aikana jokaista oppilasta ohjataan edelleen kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja opiskelunvalmiuksiaan. Oppilaita autetaan hahmottamaan valintojen vaikutusta opintoihin ja tulevaisuuteen. Oppilaanohjauksen tehtävänä yhdessä muiden oppiaineiden kanssa on selkeyttää opiskeltävien oppiaineiden merkitystä jatko-opintojen ja työelämätaitojen kannalta sekä laajentaa oppilaiden käsityksiä työelämästä, työtehtävistä, yrittäjyydestä ja tulevaisuuden osaamistarpeista. Päävastuu oppilaanohjauksen toteuttamisesta on opinto-ohjaajalla.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa, opintojen nivelvaiheissa sekä työuran siirtymissä. Oppilaat oppivat käyttämään ja hyödyntämään erilaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita. Ohjauksella vahvistetaan oppilaiden toimijuutta ja oma-aloitteisuutta koulutus- ja uravalintojaan koskevassa päätöksenteossa. Oppilaanohjaus tarjoaa oppilaille tietoa ja tutustumismahdollisuuksia peruskoulun jälkeisiin koulutus- ja opiskeluvaihtoehtoihin yhteistyössä vastaanottavan oppilaitoksen sekä huoltajien kanssa. Ohjauksen tehtävänä on edistää opintojen loppuun saattamista sekä yhteishaun yhteydessä tehtävän jatkosuunnittelun avulla tukea siirtymistä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin.

7. luokka

Oppilaanohjauksen tavoitteet ja sisällöt 7.luokalle

Oppilasta perehdytetään yläkoulun toimintaan mm. tutustuttamalla häntä koulun henkilökuntaan, käytäntöihin ja tiloihin sekä käymällä läpi koulun järjestysääntöjä ja mahdollisesti perusopetuslakia. Tarkoituksena on, että oppilas harjoittelee toimimaan yhteisössä ja erilaisten ryhmien jäsenenä. Oppilasta ohjataan asettamaan ja arvioimaan lyhyen ja pitkän aikavälin tavoitteita esimerkiksi arvosanojen ja keskiarvojen avulla (mitä arvosanaa tai keskiarvoa oppilas aikoo tavoitella ja miten). Oppilaan kanssa perehdytään tavoitteiden saavuttamiseen vaikuttaviin asioihin, kuten motivaatioon, oppimistyyliin ja oppimistekniikoihin ja kannustetaan kehittymään näissä. Oppilas käy läpi Suomen koulutusjärjestelmää, joka antaa kuvan jatko-opintomahdollisuuksista.

8. luokka

Oppilaanohjauksen tavoitteet ja sisällöt 8.luokalle

Oppilasta ohjataan itsetuntemukseen, jotta hän voi tehdä omia valintoja kykyjensä, edellytystensä sekä kiinnostuksensa mukaisesti. Oppilas harjoittelee asettamaan tavoitteita, tekemään suunnitelmia ja arvioimaan niiden toteutumista. Samoin oppilas ymmärtää opiskeltävien oppiaineiden merkityksen tulevien opintojen ja työelämän kannalta.

Oppitunneilla oppilaalle annetaan perustietoa suomalaisesta koulutusjärjestelmästä sekä kehitetään valmiuksia hakea itsenäisesti tietoa koulutuksesta ja työelämästä. Tet-jaksolla (työelämään tutustuminen) oppilasta kannustetaan ymmärtämään työn merkitys oman elämän ja yhteiskunnan kannalta.

9. luokka

Oppilaanohjauksen tavoitteet ja sisällöt 9.luokalle

Oppilasta tuetaan itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista 9. luokalla erityisesti jatko-opintoihin peilaten. Edelleen vahvistetaan oppilaan itsetuntemusta, itsearviointitaitoja, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitoja sekä taitoja ratkaista ongelmia, joihin valmista ratkaisua ei ole. Erityisesti näitä taitoja tarvitaan 9. luokalla jatko-opintoja pohdittaessa. Oppilasta autetaan ymmärtämään työn merkitys sekä omalla kohdalla että yhteiskunnan kannalta ja autetaan oppilasta hahmottamaan mahdollista omaa paikkaa yhteiskunnassa ja työelämässä.

Oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltävien oppiaineiden merkitys työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta edistetään myös 9. luokalla. Työelämässä tarvittavat tiedot ja taidot voivat konkretisoitua oppilaalle esimerkiksi vierailujen, vierailijoiden tai erilaisten elämänpolkujen esittelyn kautta. Tärkeässä roolissa on myös TET, työelämään tutustuminen. TET:in avulla oppilaat tutustuvat työelämään ja sen eri aloihin sekä harjoittelevat työnhakemista. Oppilasta ohjataan kehittämään taitojaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja. Tärkeää on, että oppilaan itsetuntemuksen taidot ovat kasvaneet riittävästi, jotta oppilas voi pohtia omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteita suhteessa eri ammattien sisältöihin. Ohjauksessa tulee kiinnittää huomiota myös työelämän tasa-arvokysymyksiin. Oppilaan ohjauksen tulee 9. luokalla myös vahvistaa oppilaan valmiuksia hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta peruskoulun jälkeen.

Oppilasta opastetaan hankkimaan tietoa koulutusmahdollisuuksista ja työelämästä Suomessa, ulkomailla ja monikansallisissa opiskelu- ja työympäristöissä. Myös oppilaan taitoja tunnistaa kulttuuritaustansa sekä kykyä toimia kulttuurien välisissä kohtaamisissa ja yhteistyötilanteissa tuetaan. Oppilasta ohjataan edelleen käyttämään monikanavaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä arvioimaan eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta. Erityisen tärkeää on, että oppilas tutustuu niihin verkkopalveluihin, joiden kautta jatko-opintoihin hakeudutaan sekä 9. luokan että toisen asteen opintojen jälkeen.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppilaanohjauksen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Oppilaanohjauksen työtapoja käytetään monipuolisesti oppilaiden yksilölliset sekä ryhmäkohtaiset tarpeet ja valmiudet huomioiden. Ohjausmuotoina ovat yksilöllisiin kysymyksiin syventyvä henkilökohtainen ohjaus, pienryhmäohjaus ja luokkamuotoinen ohjaus. Ryhmiä muodostetaan joustavasti ohjauksen sisältö ja vertaistuen mahdollisuudet huomioiden. Henkilökohtaisessa ohjauksessa oppilaalla on mahdollisuus keskustella opintoihinsa, koulutus- ja ammatinvalintoihinsa sekä elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Pienryhmäohjauksessa oppilas oppii ryhmässä käsittelemään kaikille yhteisiä tai kunkin ryhmään osallistuvan oppilaan henkilökohtaisia, muiden oppilaiden kanssa jaettavissa olevia ohjauksellisia kysymyksiä. Ohjauksen jatkumo turvataan tarjoamalla oppilaanohjausta kaikilla luokkatasoilla. Huoltajalle järjestetään tarvittaessa tilaisuuksia neuvotella oppilaan opiskeluun ja valintoihin liittyvistä kysymyksistä opettajan, opinto-ohjaajan, oppilaan ja huoltajan yhteisissä tapaamisissa.

Oppimisympäristöinä hyödynnetään koulun ja verkkoympäristöjen rinnalla lähiympäristöä ja työelämää. Oppilaalle tulee järjestää perusopetuksen 7–9 vuosiluokkien aikana työelämään tutustumisjaksoja (TET) koulutus- ja ammatinvalintojensa perustaksi ja työn arvostuksen lisäämiseksi. Oppilaan tulee voida hankkia omakohtaisia kokemuksia työelämästä ja ammateista aidossa työympäristössä. Työelämään tutustumisen yhteydessä oppilaalle tulee järjestää mahdollisuus arvioida hankkimiaan tietoja ja kokemuksia. Työelämään tutustumista toteutetaan yhdessä muiden oppiaineiden kanssa hyödyntäen niiden oppisisältöjä ja työtapoja.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7-9

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7–9

Oppilaanohjauksessa huomioidaan jokaisen oppilaan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet. Ohjausta eriytetään ottamalla huomioon oppilaiden henkilökohtaiset tavoitteet, kokemukset, harrastukset, kiinnostuksen kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Keskeistä on eri toimijoiden yhteistyö erityisesti opiskeluun kuuluvien siirtymä- ja nivelvaiheiden ohjauksessa. Jatko-opintoihin liittyvä ohjaus aloitetaan riittävän varhain. Monialaista yhteistyötä tehdään erityisesti myös tehostettua henkilökohtaista ohjausta ja tukea tarvitsevien oppilaiden sekä erityisestä syystä koulutuksen ulkopuolelle jäämässä olevien nuorten opintojen jatkumisen turvaamisessa.

Oppilaalla, joka tarvitsee perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää tukea, on oikeus saada oppilaanohjauksen lisäksi tarpeidensa mukaista tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta vuosiluokilla 8 ja 9¹. Tehostetussa henkilökohtaisessa oppilaanohjauksessa painopisteenä on oppilaan jatko-opintovalmiuksien kehittäminen sekä ohjaaminen oppilaalle sopiviin jatko-opintoihin. Tavoitteena on, että jokaiselle oppilaalle löytyy jatko-opiskelupaikka, jossa oppilas jatkaa oppivelvollisuuden suorittamista perusopetuksen jälkeen.

Oppilas jatkaa perusopetuksen jälkeen² toisen asteen tutkinnon suorittamiseen, toiselle asteelle valmentavaan koulutukseen tai muuhun oppivelvollisuuslaissa³ määriteltyyn koulutukseen. Tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen tarpeen arvioi ensisijaisesti oppilaanohjaaja oppilaanohjauksen sisältöjen ja tavoitteiden näkökulmasta.

1 Perusopetuslaki 1216/2020 11 a §

2 Oppivelvollisuuslaki 1214/2020 10 §

3 Oppivelvollisuuslaki 1214/2020 4 § ja 5 §

Tehostetussa henkilökohtaisessa oppilaanohjauksessa oppilaalle annetaan henkilökohtaista ja muuta oppilaanohjausta sekä laaditaan henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma⁴. Henkilökohtaiseen jatko-opintosuunnitelmaan kirjataan oppilaan vahvuuksia sekä tavoitteita siirtymisestä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin. Näitä vahvistetaan suunnitelmallisesti oppilaan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet huomioiden.

Oppimisen ja koulunkäynnin tukea tarvitsevan oppilaan kohdalla jatko-opintoihin liittyvä ohjaus aloitetaan riittävän varhain. Suunnittelussa otetaan huomioon oppilaan yksilölliset taipumukset, oppimisen ja opiskelun tuen tarve ja koulutuksen mahdollistamat työllistymisnäkökulmat. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tarjotaan mahdollisuuksia tutustua oppilaalle soveltuviin perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintomahdollisuuksiin. Oppilaalle ja huoltajalle annetaan riittävästi tietoa oppimisen ja opiskelun tuen jatkumisen mahdollisuuksista perusopetuksen jälkeisissä opinnoissa sekä tarvittaessa muista tukimuodoista.

4Perusopetuslaki 1216/2020 11 a §

Liitteet

Liite 1 Kalajoen tuntijako

Kalajoen tuntijako

Aineryhmä/oppiaine	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	Yhteensä
Äidinkieli ja kirjallisuus	7	8	6	5	4	4	4	3	3	44
A1-kieli (englanti)	1	1	2	2	3	2	2	3	2	16
B1-kieli (ruotsi)						2	1	1,5	1,5	6
Matematiikka	3	3	4	4	4	3	4	3	4	32
Ympäristöoppi	2	2	2	2	3	3				14
Biologia ja maantieto							2	2	3	7
Fysiikka ja kemia							2	3	2	7
Terveystieto							1	1	1	3
Ympäristö- ja luonnontietoaineet yhteensä										
Uskonto/elämänkatsomustieto	1	1	2	1	1	1	0,5	1	1,5	10
Historia ja yhteiskuntaoppi				2	2	1	2	2	3	12
Musiikki	1	1	1	1	1	1	2			8
Kuvataide	1	1	2	1	1	1	2			9
Käsityö	2	2	2	2	1	1	2			12
Liikunta	2	2	2	2	3	2	2	3	2	20
Kotitalous							3			3
Taide- ja taitoaineiden valinnaiset				2	2	2		3	2	11
Taide- ja taitoaineet yhteensä										
Oppilaanohjaus							0,5	0,5	1	2
Valinnaiset aineet						2		4	4	10
Vuosiluokan tuntimäärä	20	21	23	24	25	25	30	30	30	226
Vapaaehtoinen A2-kieli	****	****				12				12
Vapaaehtoinen B2-kieli	****	****	****	****	****	****		4		4

Ohjausryhmä esittää, että vapaaehtoista B2-kieltä tarjotaan oppilaille valittavaksi.

Yhteiskuntaoppia 2 vvt neljännellä luokalla, 3 vvt yhdeksännellä luokalla.

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit sekä valinnaiset aineet päätetään koulukohtaisesti.

Liite 2 Oppilaanohjaussuunnitelma

Ohjaus esiopetuksessa ja alakouluun siirtyminen

Ohjaus esiopetuksessa ja alakouluun siirtyminen

TEHTÄVÄ	TEHTÄVÄN SISÄLTÖ JA AJOITUS	VASTUUHENKILÖT
Koulumaiseen toimintaan perehdyttäminen	- Harjoitellaan ohjeiden kuuntelua, oman vuoron odottamista, jonossa kulkemista, ryhmässä toimimista, pöytätason työskentelyä (kynäote, työskentelyasento) sekä esikoulutarvikkeista ja pienistä läksyistä huolehtimista - Osallistutaan koulun tilaisuuksiin mahdollisuuksien mukaan	Esikoulunopettaja Lastentarhanopettaja
Kodin ja koulun välinen yhteistyö	- Vanhempainilta syksyllä ja keväällä - Keskustelut vanhempien kanssa - Päivittävät tapaamiset vanhempien kanssa	Esikoulunopettaja Lastentarhanopettaja
Esikoulun ja ympäröiväyhteisön välinen yhteistyö	- Tutustumiskäyntejä lasten vanhempien työpaikoille, postiin, kauppaan, kotikirkkoon mahdollisuuksien mukaan	Esikoulunopettaja
Tuen tarpeen kartoitus	- Havainnot lapsesta esikoulussa ja kotona (havainnointikaavake esikoulussa) - Kielellisten ja matemaattisten valmiuksien arvioiminen erilaisilla testeillä (mm.Mavalka) - Mahdollisuus osallistua kouluvalmiuden ryhmätutkimukseen helmikuussa sekä mahdollisiin jatkotutkimuksiin perheneuvolassa - Tarvittaessa tehostetun ja erityisen tuen aloittamisesta päättäminen ja sen järjestäminen moniammatillisesti yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa	Esikoulunopettaja Laaja-alainen erityisopettaja Lastentarhanopettaja Erityislastentarhanopettaja Psykologi
Oppilashuolto	- Yksikkökohtainen yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä sekä yksilökohtainen oppilashuolto	Esiopetuksen henkilökunta Kuraattori Kouluterveysneuvoja Psykologi Tarvittaessa muut asiantuntijat
Tiedonsiirto	- Tiedonsiirto neuvolasta esikouluun esikoulunopettajalle - Tiedonsiirto esikoulusta kouluun tulevalle opettajalle, erityisopettajalle ja rehtorille	Neuvolan terveydenhoitaja Esikoulunopettaja Luokanopettaja Erityisopettaja Rehtori
Tulevien ekaluokkalaisten perehdyttäminen	- Tutustumispäivä koululla - Tarkistetaan aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistumisen tarve	Esikoulunopettaja Luokanopettaja Rehtori Ilt- ja aamupäivätoiminnan ohjaaja

Ohjaus 1.- 2. luokalla

Ohjaus 1.- 2. luokalla

TEHTÄVÄ	TEHTÄVÄN SISÄLTÖ JA AJOITUS	VASTUUHENKILÖT
Tavoitteiden asettamisen harjoittelu	-Oman ja yhteisen työn suunnittelemista, tavoitteiden asettamista ja työskentelyn arviointia harjoitellaan -Yhdessä pohditaan, milloin työssä on onnistuttu ja mistä sen tietää. Oppilaita ohjataan havaitsemaan edistymistään, tunnistamaan omat vahvuutensa oppijoina ja iloitsemaan onnistumisistaan	Luokanopettaja, erityisopettajat
Yhteistyötaitojen harjoittelu	-Oppilaita rohkaistaan ja ohjataan myönteiseen vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Oppitunnit, juhlat, leikit, pelit, ruokailuhetket sekä yhteistyö koulussa ja koulun ulkopuolella tarjoavat tilaisuuksia harjoitella toimimista monenlaisten ihmisten kanssa. Oppilaita kohdellaan arvostavasti ja ohjataan ystävällisyyteen ja hyviin tapoihin.	Koulun henkilökunta, luokanopettaja
Vastuun ottamiseen ohjaaminen	- Harjoitellaan oppilaiden ikäkaudelle sopivista vastuutehtävistä huolehtimista luokka- ja koulu yhteisössä - Tavoitellaan yhteisten sääntöjen ja hyvien tapojen hallintaa - Kiinnitetään huomiota itsenäiseen ja turvalliseen liikkumiseen lähiympäristössä sekä turva- ja suojavälineiden käyttöön	Koulun henkilökunta, luokanopettaja, sidosryhmät
Demokratia koulussa	- Oppilaiden kanssa keskustellaan, mitä oikeudenmukaisuus, yhdenvertaisuus ja vastavuoraisuus merkitsevät. Omien kokemusten kautta oppilaat tutustuvat demokraattisen toiminnan sääntöihin ja toteutumiseen käytännössä -Oppilaskunta antaa oppilaille osallistumisen ja vaikuttamisen kanavan toiminta	Luokanopettaja
Monilukutaito opetuksessa	- Monilukutaidon kehittymistä tuetaan perustamalla opetus moniaistisuudelle, kokonaisvaltaisuukselle ja ilmiökeskeisyydelle.	Luokanopettaja
Tieto- ja viestintä teknologia opetuksessa	- Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian perustaitoja ja opitaan käyttämään niitä opiskelun välineinä	Luokanopettaja
Ammatteihin ja työelämään tutustumista	- Aloitetaan tutustuminen ammatteihin huomaamalla luokan ja koulun sisällä oppilaiden lähelle tulevat työtehtävät sekä oppilaan lähipiirin ammatit.	Luokanopettaja
Opintojen etenemisen seuranta ja tuki	-Jatkuva pedagoginen arviointi tunneilla sekä erityiset arvioinnit - Sanallinen väliarviointi lukukausittain - Itsearviointi lukukausittain - Tarvittaessa oppilaan ja opettajan väliset keskustelut - Käytetään erilaisia toimia oppimisen tueksi (esim. eriyttäminen, tukiopetus, osa-aikainen erityisopetus, oppimissuunnitelma, ohjattu läksyjenteko) - Tarvittaessa tehostetun ja erityisen tuen aloittamisesta päättäminen ja sen järjestäminen pedagogisessa asiantuntijaryhmässä yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa - Tarkistetaan lakisääteisesti erityisen tuen tarpeellisuus ennen kolmannelle luokalle siirtymistä, 2. luokan kevätlukukauden alkupuolella	Luokanopettaja Aineenopettaja Erityisopettaja
Kodin ja koulun välinen yhteistyö	Tarjotaan huoltajille mahdollisuus keskustella ja saada tietoa oman lapsensa edistymisestä esim. vanhempainvarttien tai -iltojen ja/tai henkilökohtaisten keskustelujen kautta. - Yhteydenpito koteihin aina tarvittaessa - Luokan ja/tai koulun vanhempainillat	Luokanopettaja erityisopettaja
Oppilashuolto	- Yksikkökohtainen yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä sekä yksilökohtainen oppilashuolto	Luokanopettaja Erityisopettaja Kuraattori Kouluterveydenhoitaja Psykologi Tarvittaessa muut asiantuntijat
Tiedonsiirto ennen 3. luokalle siirtymistä	- Oppilaan opetuksen järjestämiseksi tarpeellisten tietojen siirto mahdolliselle uudelle opettajalle sekä muille uusille opettajille	Luokanopettaja erityisopettaja

Ohjaus 3.-6. luokalla

Ohjaus 3.-6. luokalla, siirtyminen yläkouluun

TEHTÄVÄ	TEHTÄVÄN SISÄLTÖ JA AJOITUS	VASTUUHENKILÖT
Oppilaan pitkäjänteisen ja tehokkaan työskentelyn tukeminen	<ul style="list-style-type: none"> - Ohjataan oppilasta suhtautumaan vastuullisesti omaan koulutyöhönsä ja tehtäviinsä - Opetellaan eri aineissa tarvittavia opiskelutekniikoita: huomioidaan erityisesti uudet oppiaineet - Autetaan oppilasta löytämään itselleen sopivia tapoja oppia - Ohjataan oppilasta kokeisiin valmistautumisen tekniikoissa - Ohjataan oppilasta työskentelemään kykyään vastaavalla tasolla - Tuetaan oppilasta tarvittaessa eriyttämällä, tukiopetuksella ja erityisopetuksella - Tehostettu tuki ja erityinen tuki tarvittaessa - Ohjataan oppilasta opiskelemaan laajempia asiakokonaisuuksia, soveltamaan tietoa jo opittuun sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta 	<p>Luokanopettaja yhdessä oppilaan ja huoltajien kanssa</p> <p>Aineenopettajat</p> <p>Erytisopettajat</p>
Oppilaan henkisen kasvun tukeminen	<ul style="list-style-type: none"> - Tuetaan oppilaan itsetunnon kehittymistä esim. kannustamalla oppilasta löytämään omat vahvuutensa ja hyväksymään itsensä sellaisena kuin on - Ohjataan oppilasta toimimaan luokan sosiaalisissa vuorovaikutustilanteissa aktiivisena osallistujana - Korostetaan yhteisten sääntöjen ja sopimusten merkityksen ymmärtämistä - Huomataan jokaisen yksilön oma vastuu ryhmän jäsenenä - Kivakoulu -materiaalin läpikäyminen sovitulla luokka-asteilla ja kertaaminen muilla luokilla - Tapakasvatus 	Luokanopettaja yhdessä muiden oppilasta opettavien opettajien kanssa
Demokratia koulussa	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilaiden kanssa keskustellaan, mitä oikeudenmukaisuus, yhdenvertaisuus ja vastavuoroisuus merkitsevät. Omien kokemusten kautta oppilaat tutustuvat demokraattisen toiminnan sääntöihin ja toteutumiseen käytännössä - Oppilaskunta antaa oppilaille osallistumisen ja vaikuttamisen kanavan toiminta 	Luokanopettaja
Monilukutaito opetuksessa	<ul style="list-style-type: none"> - Monilukutaidon kehittymistä tuetaan perustamalla opetus moniaistisuudelle, kokonaisvaltaisuudelle ja ilmiökeskeisyydelle 	Luokanopettaja
Tieto- ja viestintä teknologia opetuksessa	<ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian perustaitoja ja opitaan käyttämään niitä opiskelun välineinä 	Luokanopettaja
Oppilaan henkilökohtainen ohjaus	<ul style="list-style-type: none"> - Tarvittaessa henkilökohtainen keskustelu opettajan ja oppilaan välillä 	<p>Luokanopettaja</p> <p>Tarvittaessa erityisopettaja tai opo</p>
Ammatteihin ja työelämään tutustuminen	<ul style="list-style-type: none"> - Opastetaan oppilaita tutustumaan eri ammatteihin lähipiirissä, koulussa ja koulun ulkopuolella ja ymmärtämään niiden ja yleensä työn merkitys yhteiskunnassa, erityisesti perheiden arjen ja toimeentulon kannalta - Yhteistyö huoltajien ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa rikastaa työskentelyä - Vierailaan yrityksissä mahdollisuuksien mukaan - Ohjataan yritysikäisyyteen 	Luokanopettaja
Opintojen etenemisen seuranta ja tuki	<ul style="list-style-type: none"> - Jatkuva pedagoginen arviointi tunneilla sekä erityiset arvioinnit - Väliarviointi lukukausittain (sanallinen, numeerinen tai niiden yhdistelmä) - Itsearviointi lukukausittain - Tarvittaessa oppilaan ja opettajan väliset keskustelut - Käytetään erilaisia toimia oppimisen tueksi (esim. eriyttäminen, tukiopetus, osa-aikainen erityisopetus, oppimissuunnitelma, ohjattu läksyjenteko) - Tarvittaessa tehostetun ja erityisen tuen aloittamisesta päättäminen ja sen järjestäminen moniammatillisesti yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa - Tarkistetaan lakisääteisesti erityisen tuen tarpeellisuus ennen seitsemännelle luokalle siirtymistä, 6. luokan kevätlukukauden alkupuolella - Uusien oppiainien alkaessa niiden erityispiirteisiin ja opiskelutapoihin tutustuttaminen 	<p>Luokanopettaja</p> <p>Aineenopettaja</p> <p>Erytisopettaja</p>
Kodin ja koulun välinen yhteistyö	<ul style="list-style-type: none"> - Tarjotaan huoltajille mahdollisuus keskustella ja saada tietoa oman lapsensa edistymisestä esim. vanhempainvarttien tai -iltojen ja/tai henkilökohtaisten keskustelujen kautta. - Yhteydenpito koteihin aina tarvittaessa - Luokan ja/tai koulun vanhempainillat (vanhempainilloissa voidaan käsitellä esim. Kiva-koulua, uusia oppiaineita, oppilaskuntatoimintaa, verson ja väikkäri liikuttajan tehtäviä ja tarkoitusta jne.) - Yhteistyö mahdollisen vanhempainyhdistyksen ja luokkatoimikunnan kautta 	<p>Luokanopettaja</p> <p>Aineenopettaja Terveystenhoitaja</p> <p>Rehtori</p>
Oppilashuolto	<ul style="list-style-type: none"> - Yksikökohtainen yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä sekä yksilökohtainen oppilashuolto 	<p>Luokanopettaja</p> <p>Erytisopettaja</p> <p>Kuraattori</p> <p>Kouluterveystenhoitaja</p> <p>Psykologi</p> <p>Tarvittaessa muut asiantuntijat</p>

Ohjaus ennen yläkouluun siirtymistä (6. luokan kevätlukukaudella)

Ohjaus ennen yläkouluun siirtymistä (6. luokan kevätlukukaudella)

Sujuva siirtyminen alakoulusta yläkouluun	<p>6. luokan kevätlukukaudella</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustuminen yläkoulun tiloihin, toimintatapoihin yms. esim. tutustumispäivän avulla, opon vierailulla alakouluihin ym. - Mahdolliset tulevien 7.luokkalaisten haastattelut - Tiedustelut ystävyysseustoista ym. luokkien muodostamista varten - Vanhempainilta tulevien 7.luokkalaisten vanhemmille keväällä tai 7. luokan alettua syksyllä 	<p>Opo</p> <p>Luokanopettaja</p> <p>Tuleva luokanvalvoja, Erytisopettaja alakoulusta ja yläkouluusta Terveystenhoitaja, Rehtori</p>
Tiedonsiirto	<ul style="list-style-type: none"> - Tiedonsiirtopalaverit vastuuhenkilöiden kesken - Tiedon siirtäminen erityisessä ja tehostetussa tuessa olevien oppilaiden tuen tarpeista 	<p>Luokanopettaja</p> <p>Erytisopettaja</p> <p>Opo</p> <p>Aineenopettajat</p> <p>Luokanvalvojat</p>

Ohjaus 7. luokalla

Ohjaus 7. luokalla

TEHTÄVÄ	TEHTÄVÄN SISÄLTÖ JA AJOITUS	VASTUUHENKILÖT
Koulun käytäntöihin perehtyminen	-Koulun säännöt, eri oppiaineiden käytännöt, opiskelutavat ja arviointi syyslukukauden alussa	Luokanvalvoja Aineenopettajat Opo
Opintojen etenemisen seuranta ja tuki, jatkuva seuranta	-Jatkuva pedagoginen arviointi tunneilla sekä erityiset arvioinnit -Oppilas asettaa itselleen tavoitteita ja arvioi oppimistaan -Tarvittaessa oppilaan ja opettajan väliset keskustelut -Tarvittaessa tehostetun ja erityisen tuen aloittamisesta päättäminen ja sen järjestäminen moniammatillisesti yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa	Opo Aineenopettajat Luokanvalvoja Erityisopettaja
Oppimaan oppimisen ja opiskelun taidot, syyslukukauden alussa	-Opinto-ohjauksen opittunella tutustutaan omiin oppimistapoihin erilaisten harjoitusten avulla -Aineenopettajat käsittelevät asiaa omien aineidensa näkökulmasta	Opo Aineenopettajat
Valinnaisainevalinnat	-Oppilaat tekevät valinnaisainevalinnat 8. ja 9. luokkaa varten kevätlukukauden alussa	Opo Valinnaisaineiden opettajat Rehtori
Arviointi	-Oppilaiden itsearviointia opettajien harkinnan mukaan	Luokanvalvoja Aineenopettajat Opo
Ohjauskeskustelut	-Opo tapaa oppilaan vähintään kerran lukuvuodessa -Kuraattori on 7. luokkalaisten tavattavissa -Terveydenhoitaja tapaa kaikki oppilaat kerran lukuvuodessa -Aineenopettajien keskustelut tarvittaessa -Luokanvalvojan keskustelut tarvittaessa -Luokanvalvojan tuokio kerran viikossa koko luokalle	Opo Luokanvalvoja Aineenopettaja Koulukuraattori Terveydenhoitaja
Työelämäyhteistyö	-Mahdollisia vierailijoita eri aloilta -Mahdollisia työpaikkavierailuja -Mahdollisia opettajien TET-jaksoja -Mahdollisia oppilaiden TET-jaksoja	Opo Rehtori Aineenopettajat
Kodin ja koulun välinen yhteistyö	-Vanhempainiltoja esim. valinnaisaineista -Mahdolliset vanhempainvarit -Mahdollisen vanhempainyhdistyksen toiminta	Luokanvalvoja Rehtori Opo Vanhempainyhdistys
Oppilashuolto	-Yksikökohtainen yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä sekä yksilökohtainen oppilashuolto.	Rehtori Opo Aineenopettajat Luokanvalvoja Kuraattori Kouluterveydenhoitaja Muut asiantuntijat

Ohjaus 8. luokalla

Ohjaus 8. luokalla

TEHTÄVÄ	TEHTÄVÄN SISÄLTÖ JA AJOITUS	VASTUUHENKILÖT
Opintojen etenemisen seuranta ja tuki	-Jatkuva pedagoginen arviointi tunneilla sekä erityiset arvioinnit -Oppilas asettaa itselleen tavoitteita ja arvioi oppimistaan -Tarvittaessa oppilaan ja opettajan väliset keskustelut -Tarvittaessa tehostetun ja erityisen tuen aloittamisesta päättäminen ja sen järjestäminen moniammatillisesti yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa	Opo Aineenopettajat Luokanvalvoja Erityisopettaja
Arviointi	-Oppilaiden itsearviointeja opettajien harkinnan mukaan	Luokanvalvoja Aineenopettajat
Ohjauskeskustelut	-Opo tapaa oppilaan vähintään kerran lukuvuodessa -Kuraattori on 8. luokkalaisten tavattavissa -Terveydenhoitaja tapaa kaikki oppilaat kerran lukuvuodessa -Aineenopettajien keskustelut tarvittaessa -Luokanvalvojan keskustelut tarvittaessa -Luokanvalvojan tuokio kerran viikossa koko luokalle	Opo Luokanvalvoja Aineenopettaja Terveydenhoitaja
Työelämäyhteistyö	-Mahdollisia vierailijoita eri aloilta -Mahdollisia työpaikkavierailuja -Mahdollisia opettajien TET-jaksoja -Mahdollisia oppilaiden TET-jaksoja	Opo Rehtori Aineenopettajat
Valinnaisainevalinnat	-Oppilaat tekevät valinnaisainevalinnat 8. ja 9. luokkaa varten	Opo Aineenopettajat
Kodin ja koulun välinen yhteistyö	-Vanhempainiltoja esim. valinnaisaineista -Mahdolliset vanhempainvarit -Mahdollisen vanhempainyhdistyksen toiminta	Luokanvalvoja Rehtori Opo Vanhempainyhdistys
Oppilashuolto	-Yksikökohtainen yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä sekä yksilökohtainen oppilashuolto.	Rehtori Opo Aineenopettajat Luokanvalvoja Kuraattori Kouluterveydenhoitaja Muut asiantuntijat

Ohjaus 9. luokalla ja siirtyminen jatko-opintoihin

Ohjaus 9. luokalla ja siirtyminen jatko-opintoihin

TEHTÄVÄ	TEHTÄVÄN SISÄLTÖ JA AJOITUS	VASTUUHENKILÖT
Opintojen etenemisen seuranta ja tuki	-Jatkuva pedagoginen arviointi tunneilla sekä erityiset arvioinnit -Oppilas asettaa itselleen tavoitteita ja arvioi oppimistaan -Tarvittaessa oppilaan ja opettajan väliset keskustelut -Tarvittaessa tehostetun ja erityisen tuen aloittamisesta päättäminen ja sen järjestäminen moniammatillisesti yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa	Opo Aineenopettajat Luokanvalvoja Erityisopettaja
Arviointi	-Oppilaiden itsearviointeja opettajien harkinnan mukaan	Luokanvalvoja Aineenopettajat
Ohjauskeskustelut	-Opo tapaa oppilaan vähintään kerran lukuvuodessa -Kuraattori on 8. luokkalaisten tavattavissa -Terveydenhoitaja tapaa kaikki oppilaat kerran lukuvuodessa -Aineenopettajien keskustelut tarvittaessa -Luokanvalvojan keskustelut tarvittaessa -Luokanvalvojan tuokio kerran viikossa koko luokalle	Opo Luokanvalvoja Aineenopettaja Koulukuraattori Terveydenhoitaja
Työelämäyhteistyö	-Mahdollisia vierailijoita eri aloilta -Mahdollisia työpaikkavierailuja -Mahdollisia opettajien TET-jaksoja -Mahdollisia oppilaiden TET-jaksoja	Opo Rehtori Aineenopettajat
Kodin ja koulun välinen yhteistyö	-Vanhempainilta jatko-opintomahdollisuuksista -Mahdolliset vanhempainvarit -Mahdollinen vanhempainyhdistyksen toiminta	Luokanvalvoja Rehtori Opo Vanhempainyhdistys
Oppilashuolto	-Yksikkökohtainen yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä sekä yksilökohtainen oppilashuolto	Rehtori Opo Aineenopettajat Luokanvalvoja Kuraattori Kouluterveydenhoitaja Muut asiantuntijat
Yhteishaun tekeminen	-Oppilaan tukeminen yhteishaussa tai muun jatkosuunnitelman laatimisessa -Mahdollisten liitteiden toimittamisen varmistaminen, pääsy- ja soveltuvuuskokeisiin valmistautuminen ja niissä käyminen	Opo Rehtori Koulusihteeri
Tiedonsiirto 9. luokan kevätlukukaudella	-Varmistetaan tiedonsiirtolupa huoltajilta (esim. pedagogisten asiakirjojen siirtäminen vastaanottavaan oppilaitokseen) -Mahdolliset tiedonsiirtopalaverit	Opo Erityisopettaja Rehtori Kuraattori Luokanvalvoja Kouluterveydenhoitaja Muut asiantuntijat
Opiskelijavalintojen seuranta ja mahdollinen jälkiohjaus kesällä	-Jatkosuunnitelman varmistaminen kaikille oppilaille	Opo Etsivä nuorisotyö Nuorisotyö Erityisopettaja

Liite 3 Laatuksikirja

Johdanto

Lainsäädännön mukaan opetuksen järjestäjän tulee arvioida antamaansa koulutusta ja sen vaikuttavuutta. Arvioinnin käytännöt ovat paikallisesti päätettävissä ja arviointi on suhteutettava niihin tavoitteisiin, joita toiminnalle on asetettu. Valtuusto päättää kunnan strategiasta, jonka pohjalta päätetään talousarvioin yhteydessä toiminnallisista tavoitteista. Kansallisella tasolla opetukselle asetetut tavoitteet määrittellään lainsäädännössä ja opetussuunnitelman perusteissa. Arviointi on kunnissa painottunut pitkälti määrälliseen arviointiin. Viime aikoina laadullisen itsearvioinnin näkökulma on vahvistunut.

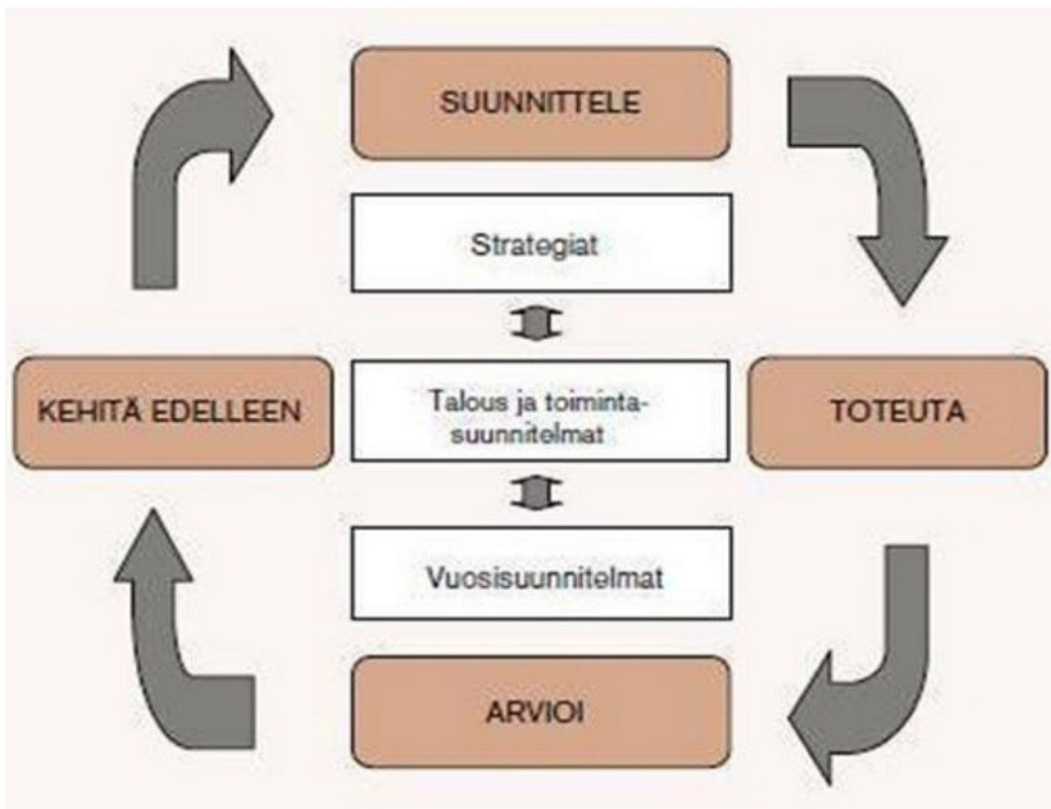
Opetusministeriö on julkaissut perusopetuksen laatuksikirjat vuonna 2009. Laatuksikirjat tarjoavat käytännöllisen työkalun arvioida koulutoimea koskevien päätösten lyhyen ja pidemmän aikavälin vaikutuksia koulujen toimintaan. Laatuksikirjasto on johtamisen väline, jonka avulla arvioidaan toiminnan nykytilaa ja kehitetään sitä. Koulutuksen järjestäjä tarvitsee arviointitietoa nähdäkseen ovatko tulokset tavoitteiden suuntaisia ja tehdäkseen oikeita päätöksiä. Koulut tarvitsevat puolestaan arviointitietoa lisätäksään tietoisuutta tavoitteista sekä tehdäkseen tulevaisuutta koskevia päätöksiä. Arvioinnin tulee olla luontainen osa opetuksen kehittämisprosessia ja koko perusopetuksen henkilöstön, niin järjestäjä- kuin koulutasolla, tulee olla sitoutunut laadun kehittämiseen.

Laatuksikirjat antavat mahdollisuuden alueelliseen yhteistyöhön. Nivalan ja Kalajoen kaupungit saivat laadunarviointityöhön hankerahaa, jonka avulla alueellinen suunnittelu ja koulutautuminen aloitettiin. Kehittämistoiminnan perusrakenteesta ja kehittämistyön kokonaisuudesta vastasivat kuntien ohjausryhmät. Hankkeessa kehitettiin oma laadunhallintamalli, jonka avulla pyritään varmistamaan opetuspalvelujen korkea laatu.

Opetustoimen laadunhallintamalli

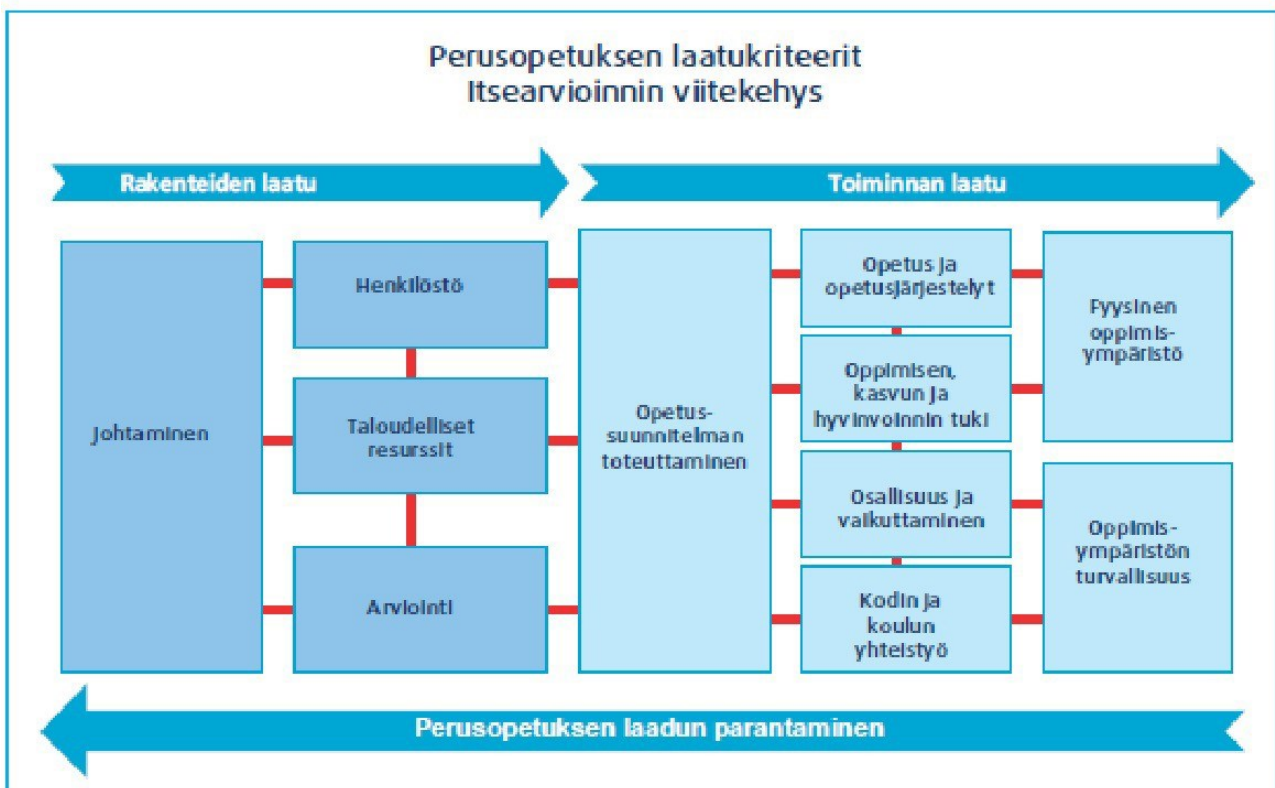
Opetustoimen laadunhallintamalli

Kalajoen ja Nivalan kuntien perusopetuksessa laadunhallintamallina käytetään Perusopetuksen laatuksikirjien viitekehystä (Opetusministeriön julkaisu 2010:6). Hankkeen aikana luotiin perusopetuksen oma laadunhallintamalli, joka pohjautuu sisällöllisesti ja rakenteellisesti Demingin kehittämään PDCA-menetelmään (plan-do-check-act) sekä perusopetuksen laatuksikirjeihin.

Kuvio 1 Opetuksen laadun jatkuva kehittäminen (Opetusministeriön julkaisuja 2010:6)

Demingin mallia soveltaen opetuksen laadun jatkuva kehittäminen on suunnitelmallinen ja vaiheittainen prosessi, jossa voidaan erottaa suunnittelun, toteuttamisen, arvioinnin ja edelleen kehittämisen vaiheet. Perusopetuksen laatu pohjautuu keskeisesti opetuksen laadun jatkuvaan kehittämiseen sekä sen mahdollistamiseen kouluissa. Itsearvioinnin kautta löydetään omat vahvuudet ja parantamisalueet sekä sitoutetaan organisaatio opetuksen laadun jatkuvaan parantamiseen ja toiminnan kehittämiseen.

Kuvio 2. Perusopetuksen laatukriteereiden viitekehys.

Perusopetuksen laatukriteereiden viitekehyksessä on kaikkiaan 11 laatukorttia. Viitekehyksessä laatukortit on jaettu rakenteiden laatuun ja oppilaan kohtaamaan toiminnan laatuun. Rakenteiden laatu kuvaa ulkoisia olosuhteita ja oppilaan kohtaaman toiminnan laatu oppilaan kokemaa laatua.

Rakenteiden laatuun kuuluu neljä laatukorttia:

- johtaminen
- henkilöstö
- taloudelliset resurssit
- arviointi

Oppilaan kohtaaman toiminnan laatuun kuuluu seitsemän laatukorttia:

- opetussuunnitelman toteuttaminen
- opetus ja opetusjärjestelyt
- oppimisen, kasvun ja hyvinvoinnin tuki
- osallisuus ja vaikuttaminen
- kodin ja koulun yhteistyö
- fyysinen oppimisympäristö
- oppimisympäristön turvallisuus

Perusopetuksen laatukriteereiden viitekehyksessä laatukortit on osittain määritelty erikseen opetuksen järjestäjätasolle ja koululle. Nivalalle ja Kalajoelle luotiin omat laatukortit (10kpl), jotka on tiivistetty Perusopetuksen laatukriteereistä (Opetusministeriön julkaisuja 2010:6). Perusopetuksen laatukriteereiden kortit 10 Fyysinen oppimisympäristö ja 11 Oppimisympäristön turvallisuus yhdistettiin niiden sisältöjen samankaltaisuuden vuoksi sekä käytännön arviointityön helpottamiseksi. Laatukortit jaettiin erikseen koulutason (liite 1) ja opetuksen järjestäjätason (liite 2) kortteihin. Kortteihin tehtiin kysymyksiä helpottamaan ja ohjaamaan arviointia.

Lukuvuoden 2010-2011 kuluessa suunniteltu, kehitetty ja testattu malli jalkautetaan perusopetuksen toimivaksi arviointijärjestelmäksi. Arviointimallia tulee jatkossa arvioida ja kehittää vastaamaan joustavasti laadunarvioinnin tarpeisiin. Opetuksen laadun arvioinnin suunnitteluun, toteutukseen ja kehittämiseen kunnassa tulee olla ohjausryhmä, joka koostuu laatukoordinaattorista ja laatuvaavasta.

Laadun arviointityön toteuttaminen

Laadun arviointityön toteuttaminen

Arviointisession käytännön toteutus perustuu yhteistoiminnallisen oppimisen periaatteisiin. Sen mukaan ihmistä motivoi parhaiten, että hän kokee pystyvänsä vaikuttamaan itseään koskevan prosessin kaikkiin vaiheisiin, suunnittelusta toteutukseen ja niiden arviointiin. Keskustelun ja kriittisen pohdiskelun kautta löydetään opetuksen vahvuudet ja kehittämiskohteet sekä keinot tavoitteiden saavuttamiseksi. Tilanarvion jälkeen seuraa selkeisiin toimenpiteisiin johtava vaihe, jossa päätetään, mitä asioita ja missä järjestyksessä lähdetään kehittämään.

Laatutyön onnistumisen kannalta on tärkeää, että ennen arviointityön aloittamista arviointialueiden kuvauksiin ja laatukriteereihin perehdytään huolellisesti. Arviointisijoille lähetetään materiaali (Perusopetuksen laatukriteerit, Nivala-Kalajoen laadunarviointikriteerit ja Nivala-Kalajoen perusopetuksen laadunarviointikäsikirja) tutustuttavaksi 2-3 viikkoa ennen arviointipäiviä.

Arvioinnin suorittamiseen varataan aikaa vähintään 3-4 tuntia. Koulutason arviointi järjestetään maaliskuussa ja opetuksen järjestäjätason arviointi kesäkuun alussa. Edellä oleva aikataulus mahdollistaa sen, että koulutason arvioinneista saadaan arviointitulokset opetuksen järjestäjälle ennen opetuksen järjestäjän suorittamaa omaa arviointia. Aikataulus mahdollistaa myös sen, että laadun arvioinnin tulokset voidaan ottaa huomioon talousarviesityksen valmistelussa ja koulujen vuosisuunnitelmissa.

Arviointipäivänä laatuvaava kuvaa lyhyesti laatukriteerit ja käytettävän menetelmän. Arviointisession aikana arvioidaan kaikki kymmenen laatukorttia. Arviointisijat jakautuvat ennalta sovittuihin ryhmiin, joiden jakamisessa on otettu huomioon sen jäsenten heterogeenisyys.

Jokainen ryhmä arvioi kaksi laatukorttia. Kortit on ryhmitelty sisällön samankaltaisuuden perusteella seuraavasti:

Ryhmä 1 laatukortit johtajuus ja henkilöstö (laatukortit 1 ja 2)

Ryhmä 2 arviointi sekä oppimisen, kasvun ja hyvinvoinnin tuki (laatukortit 4 ja 7)

Ryhmä 3 opetussuunnitelman toteuttaminen sekä opetus ja opetusjärjestelyt (laatukortit 5 ja 6)

Ryhmä 4 taloudelliset resurssit sekä fyysinen ja turvallinen oppimisympäristö (laatukortit 3 ja 10)

Ryhmä 5 osallisuus ja vaikuttaminen sekä kodin ja koulun yhteistyö (laatukortit 8 ja 9)

Ryhmille osoitetaan paikat, joissa on valmiina arvioitavien korttien kuvaukset (Perusopetuksen laatukriteerit) ja Nivala-Kalajoen omat laatukriteerit sekä niihin liittyvät kysymykset. Jokainen ryhmän jäsen tutustuu ensin annettuun materiaaliin. Tämän jälkeen kukin arviointiryhmän jäsen arvioi kortin ja kirjaa siitä kolme vahvuutta ja kolme kehittämiskohtetta kokonaisina virkkeinä. Seuraavaksi siirrytään keskusteluun, jossa kukin arviointisija kertoo löytämänsä vahvuudet ja kehittämiskohteet. Keskustelun jälkeen ryhmä valitsee mielestään tärkeimmät asiat kirjattavaksi fläppitalulle. Jokaisen ryhmän jäsenen on valmistauduttava esittelemään ryhmänsä tuotoksen (ei peukalokyytiläisiä). Tämän jälkeen ryhmä arvioi toisen laatukortin edellä mainitulla tavalla ja molemmat fläpit asetetaan saliin/käytävän seinälle.

Ryhmät jaetaan uudelleen siten, että alkuperäisen ryhmän jäsenet jakautuvat eri ryhmiin. Toteutetaan galleria-kävely, jolloin ryhmät kiertävät taululta toiselle. Jokaisen taulun edessä sen tekemiseen osallistunut henkilö esittelee fläpin sisällön. Tutustuva ryhmä keskustele taulun sisällöstä ja merkitsee kommenttinsa erivärisellä tussilla. Näin kaikki arviointisijat pääsevät vaikuttamaan kunkin laatukortin arviointiin. Ryhmä kiertää kaikki fläppitalut laatuvaavien huolehtiessa aikataulusta.

Arviointisession päätteeksi kokoonnutaan keskustelemaan tuotoksista. Koulujen kehittämiskohteet voidaan valita välittömästi tai koulut valitsevat ne myöhemmin laatuvaavien toimitettua yhteenvedon fläppitaluista kullekin koululle. Päivän päätteeksi on hyvä keskustella myös arviointikokemuksista ja –menetelmästä.

Esimerkki toteutuksesta

Esimerkki arviointi-iltapäivän aikatauluksesta.

Arviointiin osallistuu noin 30-50 henkilöä jaettuna viiteen ryhmään:

12.00-12.30 kahvi

12.30-13.00 alustus ja ryhmäjako

13.00-13.40 ryhmä arvioi kaksi laatukorttia, yhden kortin käsittelyyn aikaa 20min.

13.40-13.50 siirtyminen saliin ja fläppitaulujen asettaminen esille

13.50-15.05 galleria-kävely 15 minuuttia/kaksi fläppiä (5*15 minuuttia)

15.05-16.00 yhteinen koonti ja ohjeet jatkotoimenpiteitä varten/
kehityskohteiden valinta yhteistoiminnallisesti

Arviointiryhmät

Opetuksen järjestäjätason arviointiryhmä

Opetuksen järjestäjätasolla arviointiin osallistuvat:

- sivistystoimenjohtaja ja opetuspäällikkö
- sivistyslautakunnan jäsenet
- sivistyslautakunnan varajäsenet
- koulujen rehtorit
- vararehtori/apulaisrehtori isoilta kouluilta
- kaupunginhallituksen ja -valtuuston edustajat
- laatukoordinaattori

Henkilöille, jotka eivät ole perusopetuksen piirissä, järjestetään ansionmenetyksen korvaus sovitulla tavalla.

Koulutason arviointiryhmä

Koulutasolla arviointiin osallistuvat:

- koulun rehtori tai vararehtori tai apulaisrehtori
- opettajat
- koulunkäyntiohjaajat
- johtokunnan/vanhempainyhdistyksen edustaja(t)
- oppilaskunnan edustaja yläkoululla

Yhtenäiskoulut, yläkoulut ja suuret alakoulut muodostavat omat arviointiryhmänsä. Pienemmät koulut muodostavat 30-60 hengen ryhmiä.

Arviointityö pyritään tekemään veso-ajalla. Mikäli arviointityötä tehdään opetusvelvollisuusajan ulkopuolella, siitä maksetaan korvaus. Henkilöille, jotka eivät ole perusopetuksen piirissä, järjestetään ansionmenetyksen korvaus sovitulla tavalla.

Jatkotoimenpiteet opetuksen järjestäjätasolla

Jatkotoimenpiteet opetuksen järjestäjätasolla

Opetuksen järjestäjätaso miettii kehittämishankkeita, jotka toteutetaan jatkossa. Kehittämiskohteiden toteuttaminen tulee vastuuttaa. Arvioinnista tehdään raportti, joka lähetetään tiedoksi sivistyslautakunnalle, kaupunginhallitukselle ja valtuustolle sekä kaikille kouluille. Käytännön toiminnan organisoinniseksi voidaan tehdä kehittämissopimus, josta ilmenee kehittämishankkeet, aikataulutus, sovitut vastuuhenkilöt ja mittarit tavoitteiden saavuttamiselle (liite 3).

Opetuksen järjestäjätason laadun arviointi on tarkoituksenmukaisinta toteuttaa joka toinen vuosi eli kaksi kertaa valtuustokaudessa. Arviointiryhmän kokoonpanon tulee pysyä samana koko valtuustokauden. Väli vuosina tarkastellaan laadun arvioinnin pohjalta valittujen kehittämiskohteiden toteutumista sekä otetaan esille mahdollisesti joitakin uusia kehittämiskohteita, joita on syytä viedä eteenpäin. Väli vuosien tarkastelu tulee raportoida ja lähettää tiedoksi kunnanhallitukselle ja -valtuustolle sekä kaikille kouluille. Ensiarvoisen tärkeää on, että asiat eivät jää vain paperille, vaan ne saadaan muuttumaan parempaan suuntaan myös käytännössä. Arvioinnin tulee olla luontainen osa opetuksen kehittämisprosessia. Tärkeää on myös, että saamme niin henkilöstön kuin päättäjätkin sitoutumaan laadun kehittämiseen.

Jatkotoimenpiteet koulutasolla

Jatkotoimenpiteet koulutasolla

Kehittämiskohteista voidaan valita vain muutama, joita lähdetään viemään eteenpäin. Tämän vuoksi niitä joudutaan asettamaan tärkeysjärjestykseen ja arvioimaan, mitkä kehittämiskohteet ovat opetustoimen laadun parantamisen kannalta tärkeimpiä. Tärkeysjärjestykseen asettamisessa voidaan käyttää apuna oheisen kuvion tavoitetasoja. Valituista kehittämiskohteista määritellään nykyinen taso ja tavoitetaso, johon pyritään sovitun aikataulun mukaisesti. Kehittämiskohteista tehdään kehittämissopimus, johon kirjataan kohteet, tavoiteaika, sovitut vastuuhenkilöt ja mittarit tavoitteiden saavuttamiselle (liite 3). Käytännössä edellä mainittu voidaan toteuttaa arviointisession päätteeksi tai myöhemmän ajankohtana omilla kouluilla.

ARVIOINTIKRITEERIT	NYKYINEN TASO
Arviointialueeseen liittyvä toiminta ei ole aktiivista eikä järjestelmällistä. Arviointialueelta ei ole riittävästi tietoa.	1
Arviointialueeseen liittyvä toiminta on suunniteltu.	2
Arviointialueeseen liittyvä toiminta on suunniteltu ja käytöön otettu.	3
Arviointialueeseen liittyvä toiminta on suunniteltu, käytöön otettu ja arvioitu.	4
Arviointialueeseen liittyvä toiminta on suunniteltu, käytöön otettu ja arviointien pohjalta toimintaa on parannettu.	5
Arviointialueeseen liittyvä toiminta on suunniteltu ja käytöön otettu.	6
Toimintaa on parannettu ja arviointialue on jatkuvan kehittämisen kohteena.	

Kuvio 3. Laatu-kriteerin arviointitasot

Opetuksen kehittämisen kannalta on keskeistä, että laadun arvioinnissa syntyneet tulokset osataan hyödyntää oikealla tavalla. Kehittämissopimus lähetetään tiedoksi sivistyslautakunnalle ja se liitetään koulujen vuosisuunnitelmiin. Koulujen toimintakertomuksista tulee ilmetä kehittämiskohteiden eteneminen ja tuloksellisuus.

Ensimmäisenä vuonna arvioidaan kaikki kymmenen laatukorttia. Arviointi voi muodostaa esimerkiksi kolmen vuoden syklin, jossa ensimmäisenä vuonna arvioidaan kaikki kortit. Seuraavana kahtena vuonna arvioidaan viisi korttia kerralla tai keskitytään ainoastaan kehittämiskohteiden arviointiin. Vaihtoehtoisesti arvioinnin voi suorittaa ensimmäisen arvioinnin jälkeen viisi korttia vuodessa. Laatukoordinaattori ja koulujen laatu vastaavat suunnittelevat arvioinnin laajuuden ja toteutuksen.

Ensiarvoisen tärkeää on, että asiat eivät jää vain paperille, vaan ne saadaan muuttamaan parempaan suuntaan myös käytännössä. Arvioinnin tulee olla luontainen osa opetuksen kehittämisprosessia. Tämän takaamiseksi myös laadunarvioinnin käsikirjaa ja menetelmiä tulee arvioida ja kehittää jatkuvasti. Tärkeää on myös, että saamme niin opetushenkilöstön kuin päättäjätkin sitoutumaan laadun kehittämiseen.

Liitteet

Koulutason laatukortit

KOULUTASON LAATUKORTIT

JOHTAMINEN KORTTI 1

-Koulun johto luo asianmukaiset edellytykset opettamiselle ja oppimiselle yhteistyössä opettajien, oppilaiden ja huoltajien kanssa.	- Miten johtaminen tukee opetustyön toteuttamista?
-Koulussa on kannustavat käytänteet, jotka tukevat vuorovaikutteisuutta, yhteistyötä, oma-aloitteellisuutta ja oman työn kehittämistä.	-Miten koulun arvopohja ja toiminta-ajatus näkyvät koulun arjessa?
	-Miten johtamisessa on huomioitu vuorovaikutteisuus ja osallistuminen?
	-Miten koulun johto tukee yhteistyötä opettajien, oppilaiden ja huoltajien kesken?
	- Miten koulun johto kannustaa opettajia oman työn kehittämiseen?

HENKILÖSTÖ KORTTI 2

-Opetustoimen henkilöstön rakenne, määrä ja osaaminen vastaavat kunkin koulun toiminnan tarpeita.	-Miten koulun henkilöstön rakenne ja määrä vastaavat opetuksen tarpeita?
-Henkilöstölle järjestetään perehdyttämiskoulutusta sekä mahdollisuudet oman ammattitaidon aktiiviseen ylläpitämiseen ja kehittämiseen.	- Täytetäänkö virat toistaiseksi voimassa olevilla työsuhteilla?
-Opetushenkilöstön työn tukena on tarjolla kouluterveydenhuollon ja sosiaalitoimen riittävät palvelut. Yhteistyö eri ammattiryhmien välillä on sujuvaa.	-Miten henkilöstön osaaminen ja kehittämistarpeet tunnustetaan ja miten ne otetaan huomioon?
-Henkilöstön työhyvinvointi on kehittämisen kohteena.	-Miten uusien opettajien perehdyttäminen hoidetaan?
	-Onko henkilöstön kehittäminen suunnitelmallista ja onko sitä varten toimivaa seurantajärjestelmää (esim. kehityskeskustelut)?
	-Miten henkilöstön täydennyskoulutus järjestetään?
	-Miten henkilöstön työhyvinvointia edistetään?
	- Miten sijaisuusjärjestelyt hoidetaan?
	-Onko henkilöstön tukena riittävät kouluterveydenhuollon ja sosiaalitoimen palvelut?

TALOUDELLISET RESURSSIT KORTTI 3

-Perusopetukselle suunnatut taloudelliset resurssit takaavat opetussuunnitelman mukaisen opetuksen ja ohjauksen jokaiselle oppilaalle jokaisena koulupäivänä.	-Miten koulun taloudellisten resurssien riittävyys on selvitetty?
-Toiminnan ja talouden suunnittelussa lähtökohtana on mahdollisimman hyvien edellytysten luominen opetus- ja kasvatusyöille.	-Miten koulun resursseissa on huomioitu opetusryhmien koko, opetustuntimäärät, erityisoppilaiden määrä, kiinteistöjen kunto ja ruokahuollon järjestelyt?
	-Miten oppilaiden oppilashuollosta ja turvallisesta oppimisympäristöstä jokaisena koulupäivänä on huolehdittu (lomautukset)?

ARVIOINTI KORTTI 4

<p>-Opetuksen järjestäjällä ja koululla on systemaattinen arviointijärjestelmä, jonka avulla kehitetään toimintaa ja suunnitellaan taloutta.</p> <p>- Opetuksen järjestäjän ja koulujen arviointiosaamista kehitetään suunnitelmallisesti.</p>	<p>- Onko koululla systemaattinen arviointijärjestelmä, jonka avulla kehitetään toimintaa?</p> <p>-Miten arviointitietoa käytetään opetuksen kehittämiseen ja toiminnan suunnitteluun?</p> <p>-Miten koulun arviointitieto saatetaan opetuksen järjestäjän, henkilöstön, oppilaiden ja huoltajien tietoon?</p> <p>-Miten on huomioitu oppilaiden, vanhempien ja oppilashuoltohenkilöstön osallistuminen arviointi- ja kehittämistoimintaan?</p>
--	---

OPETUSSUUNNITELMAN TOTEUTTAMINEN KORTTI 5

<p>-Opetushenkilöstö osallistuu opetussuunnitelman laadintaan sekä sen toimivuuden ja toteuttamisen arviointiin ja kehittämiseen.</p> <p>- Opetushenkilöstön ammatillista opetussuunnitelman tekoa tuetaan eri keinoin.</p> <p>- Yläkoulussa oppilaat saavat yleistä tietoa opetussuunnitelmasta, tietoa sen opetustarjonnasta ja ohjausta valintoihinsa. (kommentteja yläkoulun opettajilta?)</p> <p>- Opetussuunnitelma on perustana koulun itsearvioinnille ja työn jatkuvalle kehittämiselle.</p>	<p>-Miten opetussuunnitelmatyö on toteutettu koulussa?</p> <p>-Miten koulun johto, opettajat ja koulun muu henkilöstö, oppilaat ja oppilaiden huoltajat osallistuvat opetussuunnitelmatyöhön?</p> <p>-Miten opetushenkilöstöä tuetaan opetussuunnitelman teossa ammatillisesti ja taloudellisesti?</p> <p>-Miten paikallisen ja koulukohtaisen opetussuunnitelman toteutumisesta huolehditaan vuosittain opetuksessa ja miten sitä arvioidaan?</p> <p>-Miten koulu huolehtii valintoihin liittyvästä tiedottamisesta ja ohjauksesta?</p>
---	--

OPETUS JA OPETUSJÄRJESTELYT KORTTI 6

<p>-Opetuksessa sovelletaan monipuolisia opetusmenetelmiä ja työtapoja opetusryhmän koon, oppilaiden yksilöllisyyden ja erityisten tarpeiden mukaan.</p> <p>-Koulun resurssit tarjoavat edellytykset monipuoliseen opetukseen.</p> <p>- Koulun opetustoimintaa ja oppilasarviointia toteutetaan, arvioidaan ja kehitetään opetussuunnitelman pohjalta.</p>	<p>-Miten oppilaiden tarpeet ja edellytykset otetaan huomioon opetuksessa?</p> <p>-Miten opetusryhmien koko on vaikuttanut oppilaiden opetukseen, ohjaukseen ja tukeen?</p> <p>-Miten koulun tilat, varustetaso, opetusmateriaalit ja tuntikehyt tukevat opetussuunnitelman tarkoituksenmukaista toteuttamista?</p> <p>-Miten koulun arviointikäytänteet tukevat kasvatukselle ja opetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja oppilaiden yhdenvertaista kohtelua?</p> <p>-Miten opetuksen monipuolistamisessa otetaan huomioon tietotekniikan ja verkkopedagogiikan tarjoamat mahdollisuudet?</p>
--	---

OPPIMISEN, KASVUN JA HYVINVOINNIN TUKI KORTTI 7

<p>-Opettajilla on riittävästi tiedollisia, taidollisia ja oppimisympäristöön liittyviä valmiuksia opettaa myös erityistä tukea tarvitsevia oppilaita lähikoulussa.</p> <p>-Koulussa kehitetään ja käytetään joustavia toimintamutoja, joilla koulut pystyvät kohtaamaan tukea tarvitsevan oppilaan joustavasti ja tarkoituksenmukaisesti.</p> <p>-Erialaisten ongelmatilanteiden hoitamiseen on olemassa selkeät moniammatillisesti sovitut varhaisen puuttumisen toimintatavat.</p> <p>-Koulussa on käytössä yhteisesti sovitut toimintatavat sekä koulun ja varhaiskasvatuksen että koulun ja toisen asteen nivelvaiheisiin.</p>	<p>-Miten tehostettu ja erityinen tuki oppilaille on järjestetty?</p> <p>-Miten varmistetaan oppilaille riittävä ohjaus ja tuki?</p> <p>-Miten varhainen puuttuminen toteutuu?</p> <p>-Miten siirtyminen yleis-, erityis-, ja sairaalaopetuksen sekä varhaiskasvatuksesta kouluun tapahtuu?</p> <p>-Miten varmistetaan siirtyminen perusopetuksen jälkeiseen koulutuksen?</p> <p>-Miten opettajien riittävä moniammatillinen tuki varmistetaan?</p>
---	---

OSALLISUUS JA VAIKUTTAMINEN KORTTI 8

<p>- Koulun toimintakulttuuri on avoin, vuorovaikutteinen sekä oppilaiden ja heidän huoltajiensa osallistumista arvostava.</p> <p>- Oppilaiden osallisuuden toteutumisesta opetuksessa ja koulun muussa toiminnassa on huolehdittu ikäkauden mukaisesti.</p> <p>(Oppilaskunnan toiminta ja resursointi?)</p>	<p>-Miten koulussa on kehitetty osallisuutta ja vaikuttamista tukevaa toimintakulttuuria?</p> <p>-Miten oppilaat voivat osallistua ja vaikuttaa opiskeluun ja oppimisympäristöön liittyvään päätöksentekoon?</p> <p>-Miten oppilaat osallistetaan ehkäisemään koulukiusaamista?</p> <p>-Miten koulussa kehitetään oppilaiden ja opettajien välistä avointa ja vuorovaikutteista toimintakulttuuria?</p> <p>-Miten oppilaskunnan toiminta on resursoitu?</p> <p>-Onko oppilaskunnan toiminta suunnitelmallista, tavoitteellista ja oppilaiden osallisuutta lisäävää?</p>
--	---

KODIN JA KOULUN YHTEISTYÖ KORTTI 9

<p>-Kodin ja koulun yhteistyötä suunnitellaan, kehitetään ja arvioidaan yhdessä huoltajien ja oppilaiden kanssa.</p> <p>-Kodin ja koulun yhteistyö on lähtökohdiltaan positiivista ja keskustelevaa.</p> <p>-Kodin ja koulun yhteistyö otetaan huomioon koulun henkilökunnan työtehtävissä, ja sen toteuttamiseen varataan riittävät resurssit ja tuki.</p>	<p>-Miten kodin ja koulun yhteistyötä, suunnitellaan, toteutetaan, kehitetään ja arvioidaan koulussa?</p> <p>-Onko kodin ja koulun yhteistyö lähtökohdiltaan positiivista ja keskustelevaa?</p> <p>-Miten kodin ja koulun yhteistyö edistää oppilaiden kasvua ja oppimista?</p> <p>-Miten huoltajat ovat mukana kodin ja koulun yhteistyön sisältöjen ja menetelmien kehittämisessä?</p> <p>-Miten kodin ja koulun yhteistyö on resursoitu ja tuettu?</p> <p>-Miten vanhemmille suunnatussa viestinnässä hyödynnetään teknologian suomia mahdollisuuksia?</p>
---	---

FYYSINEN JA TURVALLINEN OPPIMISYMPÄRISTÖ KORTTI 10

<p>-Oppimis- ja työympäristö on terveellinen, turvallinen ja edistää koulussa viihtymistä.</p> <p>-Koulutilat, kalustus ja välineet ovat asianmukaisia ja helposti muunneltavia erilaisiin opetustilanteisiin.</p> <p>-Tieto- ja viestintätekniset ratkaisut ovat suunnitelmallisia ja vastaavat nykyisen kehityksen haasteisiin.</p> <p>- Opettajat ja oppilaat edistävät yhdessä terveellisten ja turvallisten koulutilojen säilymistä.</p> <p>- Koululla on ajan tasalla olevat turvallisuussuunnitelmat, jotka ovat kaikkien tiedossa ja joiden toimivuutta harjoitellaan säännöllisesti.</p> <p>- Koulussa on oppilaiden kanssa yhdessä valmistellut järjestyssäännöt ja niiden toimivuutta arvioidaan säännöllisesti oppilaiden ja huoltajien kanssa.</p>	<p>-Onko fyysinen oppimisympäristö terveellinen, turvallinen ja edistääkö se koulussa viihtymistä?</p> <p>-Miten koulutilojen, kalustuksen ja välineiden ajanmukaisuudesta ja huollosta huolehditaan?</p> <p>-Miten suunnitelmallista koulutilojen sekä tieto- ja viestintäteknisten ratkaisujen kehittäminen on?</p> <p>-Miten koulun henkilökunnan mielipiteet otetaan huomioon oppimis- ja työympäristön kehittämisessä?</p> <p>-Miten opettajat ja oppilaat ylläpitävät terveellisiä ja turvallisia koulutiloja?</p> <p>-Onko koululla ajan tasalla olevat turvallisuussuunnitelmat ja harjoitellaanko niiden toimivuutta?</p> <p>-Miten koulu on varmistunut, että koulussa noudatetaan työturvallisuuteen liittyviä säännöksiä ja määräyksiä?</p> <p>-Miten koulun järjestyssääntöjen tiedottamisesta ja päivityksestä huolehditaan?</p>
---	--

Koulutason laatukortit

Järjestäjätason laatukortit

Järjestäjätason laatukortit

JOHTAMINEN KORTTI 1

<p>-Opetustoimea ja koulua koskeva toiminta-ajatus, arvopohja ja strategia on laadittu. Johto henkilöstö on sitoutunut niiden toteuttamiseen .</p> <p>-Opetuksen järjestäjällä on rakenteet ja menettelytavat, joiden avulla tuetaan opetustoimen ja koulun johtamista sekä hyvän hallinnon toteutumista.</p> <p>-Opetuksen järjestäjällä on selkeät tavoitteet opetuksen järjestämisen kehittämiseksi.</p>	<p>-Onko sivistystoimen strategia laadittu ja onko se saatettu opetushenkilöstön tietoon?</p> <p>-Miten opetuksen järjestäjä on sitoutunut sivistystoimen strategian toteuttamiseen ja kehittämiseen?</p> <p>-Miten johtajuutta tuetaan ja kehitetään?</p> <p>-Miten eri johtamistehtävissä olevat saavat palautetta toiminnastaan?</p> <p>-Miten opetuksen järjestäjä tukee opetuksen kehittämistä?</p> <p>-Miten koulujen johdon ja järjestäjätason vuorovaikutus on järjestetty?</p>
---	---

HENKILÖSTÖ KORTTI 2

<p>-Opetustoimen henkilöstön rakenne, määrä ja osaaminen vastaavat kunkin koulun toiminnan tarpeita.</p> <p>-Henkilöstölle järjestetään perehdyttämiskoulutusta sekä mahdollisuudet oman ammattitaidon aktiiviseen ylläpitämiseen ja kehittämiseen.</p> <p>-Opetushenkilöstön työn tukena on tarjolla kouluterveydenhuollon ja sosiaalitoimen riittävät palvelut ja yhteistyö eri ammattiryhmien välillä on sujuvaa.</p> <p>-Henkilöstön työhyvinvointi on jatkuvan seurannan ja kehittämisen kohteena.</p>	<p>-Miten opetustoimen henkilöstön rakenne, määrä ja osaaminen vastaavat kunkin koulun tarpeita.</p> <p>-Täytetäänkö pysyvät tehtävät toistaiseksi voimassa olevilla työsuhteilla?</p> <p>-Miten opetushenkilöstön osaaminen ja kehittämistarpeet tunnustetaan ja miten ne otetaan huomioon?</p> <p>-Miten henkilöstön kehittymistä tuetaan ja arvioidaan?</p> <p>-Miten opetustoimen henkilöstön täydennyskoulutus on resursoitu?</p> <p>-Onko opetushenkilöstön tukena riittävä määrä kouluterveydenhuollon ja sosiaalitoimen palveluja?</p> <p>-Miten henkilöstön työhyvinvointia edistetään?</p>
---	--

TALOUDELLISET RESURSSIT KORTTI 3

<p>-Perusopetukselle suunnatut taloudelliset resurssit takaavat perusopetusta koskevan lainsäädännön ja opetussuunnitelman mukaisen opetuksen ja ohjauksen jokaiselle oppilaalle jokaisena koulupäivänä.</p> <p>- Toiminnan ja talouden suunnittelussa lähtökohtana on mahdollisimman hyvien edellytysten luominen opetus- ja kasvatustyölle.</p>	<p>-Miten opetuksen järjestäjän strategia sekä toiminnan ja talouden suunnitelmat linjassa keskenään?</p> <p>-Miten taloudellisten resurssien riittävyys on selvitetty?</p> <p>-Huomioidaanko toiminnan ja talouden suunnittelussa hyvien edellytysten luominen oppimiselle? (lapsikeskeisyys)</p>
---	--

ARVIOINTI KORTTI 4

<p>-Opetuksen järjestäjällä ja koululla on systemaattinen arviointijärjestelmä, jonka avulla kehitetään toimintaa ja suunnitellaan taloutta.</p> <p>- Opetuksen järjestäjän ja koulujen arviointiosaamista kehitetään suunnitelmallisesti.</p>	<p>-Miten varmistetaan opetuksen järjestäjän arviointi- ja kehittämistoiminnan suunnitelmallisuus ja se, että arviointi tuottaa kehittämistä tukevaa tietoa?</p> <p>-Miten arvioinnin tuottamaa tietoa käytetään opetuksen kehittämiseen ja toiminnan suunnitteluun?</p> <p>-Miten opetuksen järjestäjän arviointiosaamista kehitetään?</p>
--	---

OPETUSSUUNNITELMAN TOTEUTTAMINEN KORTTI 5

-Opetussuunnitelmatyö on suunnitelmallista, hyvin johdettua ja informoitua sekä asianmukaisesti resursoitua.	-Miten opetuksen järjestäjä huolehtii opetussuunnitelman laadinnasta, arvioinnista, kehittämisestä ja resursoinnista?
-Opetussuunnitelman toimivuutta, toteuttamista ja toteutumista seurataan, arvioidaan ja kehitetään suunnitelmallisesti koulun eri yhteistyötahot huomioiden.	-Miten eri yhteistyötahot ovat mukana opetussuunnitelmatyössä?
-Kieliohjelman ja valinnaisten aineiden tarjonta turvataan yhdenvertaisesti tarvittaessa yhteistyötä laajentamalla.	-Miten opetuksen järjestäjä osallistuu opetussuunnitelmatyöhön?
	-Miten sivistystoimessa huolehditaan oppilaiden yhdenvertaisuudesta kieliohjelman ja valinnaisten aineiden tarjonnassa?

OPETUS JA OPETUSJÄRJESTELYT KORTTI 6

- Opetusryhmät muodostetaan siten, että voidaan toteuttaa opetus ja ohjaus opetussuunnitelman mukaan, saavuttaa opetukselle asetetut tavoitteet ja ottaa huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet.	-Miten opetuksen resursointi tukee opetussuunnitelman tarkoituksenmukaista toteuttamista?
- Opetuksen järjestäjä vahvistaa opetusryhmätavoitteet, esimerkiksi opetusryhmien enimmäiskoon välyksen tai opetustuntimäärä/oppilas/vuosiopintuntin määrän välyksen taikka aikuisten määrän oppilaita kohden.	-Miten opetusryhmien koko on vaikuttanut oppilaiden opetukseen, ohjaukseen ja tukeen?
	-Miten koulujen tilat, varustetaso, opetusmateriaalit ja tuntikeyhukset tukevat opetussuunnitelman tarkoituksenmukaista toteuttamista?
	-Miten opetustointa resursoitaessa otetaan huomioon erityistä tukea tarvitsevat oppilaat, eri kieli- ja kulttuuritaustaiset oppilaat, yhdysluokat ja työturvallisuusasiat?

OPPIMISEN, KASVUN JA HYVINVOINNIN TUKI KORTTI 7

-Kunnassa on suunnitelmallinen, moniammatillinen tukiverkosto ja resurssit erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden opetuksen järjestämiseksi.	-Miten kunnassa on järjestetty oppilashuollon riittävä saatavuus ja monipuolisuus?
-Kouluilla on käytettävissä riittävät henkilöstöresurssit oppilaanohjaukseen ja oppilashuoltoon.	-Miten varmistetaan oppilaille riittävä ohjaus ja tuki?
-Opetuksen (varhaiskasvatus, ala- ja yläkoulu, jatko-opinnot) nivelvaiheiden järjestelyt on suunniteltu ja toiminta on sujuvaa.	-Miten oppilashuollon ja oppilaanohjauksen resursoinnista on huolehdittu?
	-Miten opetuksen nivelvaiheiden järjestelyt on suunniteltu ja resursoitu?

OSALLISUUS JA VAIKUTTAMINEN KORTTI 8

-Kunnassa on luotu asianmukaiset lasten ja nuorten osallistumisen ja vaikuttamisen toimintatavat päätöksenteossa. Toimintatapoja arvioidaan ja kehitetään säännöllisesti.	-Miten opetuksen järjestäjä on kehittänyt osallisuutta ja vaikuttamista tukevaa toimintakulttuuria?
	-Miten oppilaat voivat osallistua heitä koskevaan päätöksentekoon kunnassa?

KODIN JA KOULUN YHTEISTYÖ KORTTI 9

-Opetussuunnitelmassa on määritetty ja täsmennetty kodin ja koulun yhteistyön tavoitteet, toimintatavat ja sisällöt.	-Miten kodin ja koulun yhteistyötä suunnitellaan, toteutetaan ja kehitetään ja arvioidaan kunnassa?
	-Miten huoltajat ovat mukana kodin ja koulun yhteistyön sisältöjen ja menetelmien kehittämisessä?

FYYSINEN JA TURVALLINEN OPPIMISYMPÄRISTÖ KORTTI 10

-Oppimis- ja työympäristö on terveellinen ja edistää koulussa viihtymistä.	-Miten fyysisistä oppimisympäristöä kehitetään niin, että se edistää oppimista ja tervettä kasvua?
-Koulutilat, kalustus ja välineet ovat asianmukaiset ja niiden vuosikorjauksista huolehditaan suunnitelmallisesti.	-Miten koulutilojen, kalusteiden sekä tieto- ja viestintästrategisten välineiden ajanmukaisuudesta ja huollosta huolehditaan yhdenvertaisesti eri koulujen kesken?
-Tieto- ja viestintätekniset ratkaisut ovat suunnitelmallisia ja vastaavat nykyisen kehityksen haasteisiin.	-Miten opetuksen järjestäjätasolta ottaa huomioon henkilökunnan mielipiteet oppimis- ja työympäristön kehittämisessä?
-Turvallisuutta edistetään ja valvotaan säännöllisesti, ja havaitut epäkohdat korjataan.	-Miten opetuksen järjestäjä on varmistanut, että kouluilla on ajan tasalla olevat turvallisuussuunnitelmat?
-Kriisitilanteita varten on kehitetty yhtenäiset toimintamallit, joita päivitetään säännöllisesti. Keskinäisestä vastuunjaosta on sovittu.	-Miten opetuksen järjestäjä valvoo turvallisuussuunnitelmien noudattamista ja toteuttamista?
	-Miten opetuksen järjestäjä huolehtii rakennusten ja tilojen korjauksesta ja kunnossapidosta?

Kehittämissopimus**Kehittämissopimus**

KEHITTÄMISSOPIMUS
Kehittämiskohteet, toteutus ja arviointi
Kehittämiskohde 1
Vastuuhenkilöt
Aikataulu (tavoiteaika)
Mittarit tavoitteiden saavuttamiselle, so. mistä näkee, että se on saavutettu?
Kehittämiskohde 2
Vastuuhenkilöt
Aikataulu (tavoiteaika)
Mittarit tavoitteiden saavuttamiselle, so. mistä näkee, että se on saavutettu?
Kehittämiskohde 3
Vastuuhenkilöt
Aikataulu (tavoiteaika)
Mittarit tavoitteiden saavuttamiselle, so. mistä näkee, että se on saavutettu?
Seuraamme tavoitteiden ja kehittymisen toteutumista (joka kokouksessa, kuukausittain?)
Mitkä ovat suurimmat uhat/esteet tavoitteidemme saavuttamisessa?
RESURSSIT
Aineelliset (raha, materiaali, työvälineet ym.)
a) nykyiset
b) toiveemme
Aineettomat (osaaminen, erityisaidot, kokemus, koulutusmahdollisuudet, ulkopuolinen tuki jne)
a) nykyiset
b) toiveemme
Muuta tärkeää huomioitavaa

Liite 4 Aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma

Kalajoen kaupungin aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma 2016

Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen lähtökohdat

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla tarkoitetaan perusopetuslain mukaista perusopetuksen oppilaille suunnattua ohjattua toimintaa, jonka kokonaisuudesta kunta vastaa. Perusopetuslain mukaisesti Opetushallitus päättää aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä antamalla toimintaa varten perusteet.

Aamu- ja iltapäivätoiminta pohjautuu perusopetuksen arvoihin, joita ovat ihmisoikeudet, tasa-arvo, demokratia, luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön elinkelpoisuuden säilyttäminen sekä monikulttuurisuuden hyväksyminen.

Toiminnan tulee perusopetuksen tavoin edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä yksilön oikeuksien ja vapauksien kunnioittamista.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen yhteiskunnallisena lähtökohtana on turvallisen kasvuympäristön tarjoaminen lapselle. Toiminnan keskeisenä tarkoituksena on tukea lapsen kasvu- ja kehitystä sekä tukea myös perhettä ja koulua niiden kasvatustehtävässä. Aamu- ja iltapäivätoiminnan tehtävänä on lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen.

Aamu- ja iltapäivätoiminta

- pyrkii vähentämään lasten yksinäistä aikaa ilman turvallisen aikuisen läsnäoloa ja ohjausta
- huolehtii toimintaympäristön turvallisuudesta ja siitä, että lapset eivät joudu kiusaamisen, häirinnän tai väkivallan kohteiksi
- vahvistaa lasten itseluottamusta ja monipuolisten vuorovaikutustaitojen kehittymistä
- ohjaa lasta itsestä huolehtimiseen ja antaa mahdollisuuksia luovaan itsensä toteuttamiseen
- suunnittelussa otetaan huomioon sekä yksilölliset että yhteisölliset näkökohdat
- on ryhmätoimintaa, ja ryhmää ohjaavat säännöt ja arvot muovaavat osaltaan lasten sosiaalista kasvu

Toiminnalla on oma erityisluonteensa, sillä se perustuu vapaaehtoisuuteen ja sijoittuu lasten vapaa-aikaan. Lasten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen toteutuu parhaiten luonnollisia kasvuympäristöjä ja pedagogista osaamista hyödyntämällä ja yhdistämällä.

Toimintaa järjestettäessä otetaan huomioon eri kieliryhmien tarpeet sekä eri-ikäisten lasten tarpeet. Myös eri kulttuuriryhmiin kuuluvien lasten tarpeet samoin kuin paikalliset erityispiirteet otetaan huomioon mahdollisimman hyvin.

Aamu- ja iltapäivätoiminta voidaan hankkia myös ostopalveluna kokonaan tai osittain. Kunnan ja palveluntuottajan välille laaditaan sopimus.

1. Tavoitteet

Aamu- ja iltapäivätoiminnan yleisenä tavoitteena on tukea kodin ja koulun kasvatustyötä sekä lapsen tunne-elämän kehitystä ja eettistä kasvu. Toiminnan tulee lisäksi edistää lasten hyvinvointia ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa sekä ennaltaehkäistä syrjäytymistä ja lisätä osallisuutta.

Kotien työtä tuettaessa lähtökohtana on, että lapsen huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen kasvatuksesta. Ohjaajilla on aamu- ja iltapäivätoiminnassa ammatillinen vastuu lapsen kasvatuksesta.

Koteja kannustetaan osallistumaan yhteistyöhön ja edistetään huoltajien aktiivista roolia.

Aamu- ja iltapäivätoiminta ja perusopetus toimivat yhteistyössä ja kehittävät yhteistyöhön sopivia rakenteita ja toimintatapoja. Aamu- iltapäivätoiminta yhdessä oppilashuollon palveluita tuottavan henkilöstön kanssa tukee lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja koulunkäyntiä. Yhteisen päämäärän näkyy yksittäistä lasta koskevien asioiden hoidossa, tiedonsiirrossa ja aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstön osallistumisesta tarpeen mukaan lasta koskeviin neuvotteluihin huoltajien luvalla. Avoin ja luottamuksellinen vuorovaikutus luo pohjan hyvälle yhteistyölle ja tiedottamiselle.

Toiminnan tavoitteena on lasten hyvinvoinnin, tunne-elämän, ja sosiaalisen kehityksen tukeminen.

Ohjaajan myönteisellä suhtautumisella ja läsnäololla on tässä suuri merkitys. On tärkeää, että jokainen lapsi kokee olevansa arvostettu ja hyväksyty.

Lapset tarvitsevat myös kaveripiirin hyväksyntää ja tunteen ryhmään kuulumisesta. Yhdessä toimimalla opitaan sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tarvittavia taitoja, kuten vastavuoroisuutta ja erimielisyyksien ratkaisua myönteisin keinoin. Lasta ohjataan menettelytapoihin, joilla mahdollisia ongelmatilanteita voidaan käsitellä myönteisesti ja ratkaisukeskeisesti.

Lapsia ohjataan tunnistamaan erilaisia tunteita ja säätämään omaa toimintaansa.

Lasten rohkaisu ja kannustaminen tukevat itsetunnon kehitystä, ja samalla lapset oppivat luottamaan omiin taitoihinsa. Osallistumisen iloa ja onnistumisen kokemuksia korostetaan. Aamu- ja iltapäivätoiminta tukee lasten harrastuneisuutta ja tutustuttaa mahdollisuuksien mukaan erilaisiin vapaa-ajan harrastuksiin.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tulee sekä kasvuympäristönä että ilmapiiriltään olla kiireetön ja turvallinen. On tärkeää, että toiminnassa lapsilla on mahdollisuus sekä levähtämiseen ja rauhoittumiseen että ulkoiluun ja fyysiseen aktiivisuuteen.

Aamu- ja iltapäivätoiminta tukee lasten eettistä kasvua ja käsitystä ihmisten yhdenvertaisuudesta. Yhteisöllinen vastuu, luottamuksen ja huolenpidon ilmapiiri aamu- ja iltapäivätoiminnassa edistää eettistä kasvua. Eettisessä kasvatuksessa hyödynnetään ryhmän vuorovaikutusta, eri tilanteisiin liittyviä keskusteluja, taiteen, leikin ja liikunnan tarjoamia mahdollisuuksia.

Lapsia ohjataan kasvamaan vähitellen vastuuseen omasta hyvinvoinnista ja terveellisistä elämäntavoista, toisten hyvinvoinnista sekä siihen liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista, oman toiminnan aiheuttamista tunteista ja seurauksista itselle ja toisille. Lasta ohjataan ottamaan vastuuta ryhmän toimintaan liittyvistä säännöistä ja sopimuksista sekä myönteisestä suhtautumisesta ympäristöön, luontoon ja kestävään elämäntapaan.

1. Toiminnan sisältö

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa korostuu lasten oikeus turvalliseen lapsuuteen ja kasvuympäristöön. Toiminnan sisällön suunnittelussa otetaan huomioon lasten tarpeet ja omat toiveet. On tärkeää, että lapset tulevat kuulluiksi toiminnassa ja voivat osallistua sen suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Toiminta tarjoaa kasvua ja kehitystä tukevaa sosiaalista vuorovaikutusta, ilon ja virkistyksen kokemuksia, esteettisiä kokemuksia ja mahdollisuuden kehittää erilaista osaamista.

Sisältöjä valittaessa kiinnitetään huomiota lasten ikätason mukaiseen kasvuun ja kehitykseen tukevaan leikkiin, luovaan toimintaan ja myönteisiin elämyksiin.

Aamu- ja iltapäivätoiminta kootaan seuraavista sisällöllisistä kokonaisuuksista:

- eettinen kasvu ja yhdenvertaisuus
- leikki ja vuorovaikutus
- liikunta ja ulkoilu
- ruokailu ja lepo
- kulttuuri ja perinteet
- käden taidot ja askartelu
- kuvallinen, musiikillinen, kehollinen ja kielellinen ilmaisu
- mediataidot
- arkiaskareet, elinympäristö ja kestävä elämäntapa
- erilaiset tiedolliset ja taidolliset aihepiirit

Liikkuminen ja ulkoilu kuuluvat jokaisen päivään. Liikunnallisuus on Kalajoen kouluissa yksi painopistealue.

Lapsille järjestetään mahdollisuus rentoutumiseen ja levähtämiseen.

Välipalan nauttimiseen liitetään kasvatuksellista ohjausta. Lapsia ohjataan hyvin ruokavalintoihin ja ruokailutapoihin kiireettömässä ympäristössä.

Toimintayksikkö laatii oman vuosisuunnitelman lapsiryhmän toiveet ja rakenteen huomioiden.

1. Tukea tarvitsevan lapsen aamu- ja iltapäivätoiminta

Aamu- ja iltapäivätoiminta vahvistaa lasten kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä. Silloinkin, kun kyse on tukea tarvitsevista lapsista, toiminnan järjestämisen ja toteuttamisen lähtökohtana ovat aamu- ja iltapäivätoiminnan yleiset tavoitteet ja sisällöt. Erityistä tukea saavien oppilaiden aamu- ja iltapäivätoiminta pyritään pääsääntöisesti järjestämään muun aamu- ja iltapäivätoiminnan yhteydessä.

Yhdessä toimimisen taitoihin ja myönteisen vuorovaikutuksen edistämiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Aamu- ja iltapäivätoiminta voi tarvittaessa olla osa perusopetuksessa oppilaalle annettavaa oppimisen ja koulunkäynnin tukea.

Tehostetun tuen aikana käytettävä oppimissuunnitelma sekä erityiseen tukeen kuuluva henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) voivat tarvittaessa sisältää kuvaukset oppilaan osallistumisesta aamu- ja iltapäivätoimintaan.

1. Aamu- ja iltapäivätoiminnan laajuus

Toimintaa järjestetään perusopetuksen ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaille sekä

muiden vuosiluokkien osalta oppilaille, joilla on perusopetuslain mukainen päätös erityisestä tuesta. Toimintaa järjestetään, jos aamutoimintaan (klo 7-9) osallistuu vähintään 8 oppilasta, iltapäivätoiminnan (klo 12 -16.30) järjestäminen edellyttää 8 lapsen osallistumista. Toimintaa järjestetään ainoastaan koulupäivinä pääsääntöisesti klo 12 – 16.30. Toimintaa ei järjestetä koulujen loma-aikoina, lauantaityöpäivinä eikä lukukausien päätöspäivinä.

Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvalla lapsella ei järjestetä kuljetusta.

Aamutoimintaa järjestetään tarvittaessa klo 7.00 alkaen. Aamutoiminnassa on tarjolla tila

ja valvova aikuinen koulupäivän alkamista edeltävään välituntiin asti.

Toiminta on pääasiassa omatoimista leikkimistä, pelaamista, lukemista tai piirtelyä työntekijöiden ohjauksessa. Lapsi voi ottaa mukaansa aamupalaeväät.

Kuntouttavan iltapäivätoiminta tarkoitus on taata erilaiselle oppijalle, hänen tasonsa, toimintakykynsä ja erityistarpeidensa mukainen kuntouttava iltapäivätoiminta; jossa hänen ikänsä, tasonsa ja kuntoutuksen yksilölliset tarpeet huomioidaan.

Ensisijaisesti kehitysvammaisuuden perusteella annettu aamu- ja iltapäivähoito on katsotaan kehitysvammalain 2 §:ssä tarkoitetuksi hoidoksi ja muuksi huolenpidoksi, joka on toteutettava lain mukaisena erityishuoltona.

Iltapäivätoimintaan osallistuville tarjotaan välipala.

1. Ilmoittautuminen

Ilmoittautuminen tapahtuu kouluun ilmoittautumisen yhteydessä.

Paikan saamisesta ilmoitetaan kirjallisesti alkavaa lukuvuotta edeltävän kesän aikana. Ilmoittautumisia vastaanotetaan hakuajan jälkeenkin ja paikka myönnetään, mikäli ryhmässä on tilaa. Muussa tapauksessa lapsi on jonossa, kunnes mahtuu ryhmään.

Lukukauden alussa varmistetaan päivät ja kellonajat, jolloin lapsi osallistuu toimintaan.

Irtisanoutuminen on tehtävä kirjallisesti irtisanomiskuukautta edeltävän kuun loppuun

mennessä. Irtisanomiskuukaudelta peritään toiminnasta normaali maksu. Kesken lukukauden irtisanottu paikka myönnetään uudelleen ennen seuraavan lukukauden alkua vain erityisen perustellusta syystä.

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa on toiminnan järjestämistä huomioon ottaen riittävä määrä ammattitaitoisia ohjaajia.

1. Aamu- ja iltapäivätoiminnasta perittävät maksut

Aamu- ja iltapäivätoiminta järjestetään perusopetuslain (628/1998) mukaisesti joko 760 tuntia tai 540 tuntia/ toimintavuosi.

Toiminnasta peritään perusopetuslain mukainen, sivistyslautakunnan päättämä kuukausimaksu. Maksu peritään jokaiselta sellaiselta kuukaudelta, jona lapsi osallistuu aamu- tai iltapäivätoimintaan.

Jos lapsi ei sairautensa vuoksi voi kalenterikuukauden aikana osallistua aamu- tai iltapäivätoimintaan yli 10 päivänä, maksusta peritään vain puolet. Jos sairaudesta aiheutuva poissaolo kestää koko kalenterikuukauden, maksua ei peritä. Jos lapsi ei muusta syystä osallistu toimintaan koko kalenterikuukautena, maksuna peritään puolet kuukausimaksusta.

Jos toiminta järjestetään kehitysvammaisten erityishuollossa annetun lain 2 § 10 kohdan mukaisena muuna vastaavana erityishuollon toteuttamiseksi tarpeellisenä toimintana, joka on kirjattu erityishuolto-ohjelmaan, on palvelu tällöin maksutonta alle 16 vuotta täyttäneillekin sen lukuvuoden loppuun saakka, jonka aikana lapsi täyttää 16 vuotta. Toiminta voidaan toteuttaa myös erityishuollon yksiköissä.

1. Aamu- ja iltapäivätoiminnan arviointi

Käyttäjämääriä seurataan kuukausittain. Laadullista kehittämistä varten palautetta toiminasta kerätään lapsille ja vanhemmille suunnatuilla kyselyillä. Opetushallitus seuraa valtakunnallisilla kyselyillä aamu/iltapäivätoiminnan toteutumista kunnissa.

Liite 5 Koulujen ja kirjaston yhteistyö

Koulujen ja kirjastojen yhteistyö

KALAJOEN JA MERIJÄRVEN KOULUJEN JA KIRJASTOJEN YHTEISTYÖ

Koulun ja kirjaston yhteistyö luokka-asteittain

ALAKOULU

Esikouluikäisille suositellaan vierailua kirjastossa tai kirjastoautossa sekä kirjastokortin hankkimista.

1. luokalla käydään kirjastossa opettajan kanssa, jolloin oppilaille esitellään kirjastoa, sen perustoimintoja ja lastenosaston aineistoja. Tarkoituksena on, että oppilaat tulevat mielellään asioimaan kirjastossa ja osaavat pyytää neuvoa henkilökunnalta. Opettaja sopii käynnistä kirjaston kanssa syyslukukaudella. Ne koulut, joilla käy kirjastoauto, voivat tehdä kirjastovierailun kirjastoautoon.
2. luokalla säännöllisiä vierailuja kirjastossa tai kirjastoautossa suositellaan.
3. luokalla kerrataan kirjastonkäytön perusasioita, esitellään aakkostusta ja alustavasti luokitusta, esitellään lyhyesti verkkokirjasto ja opetellaan etsimään kirjoja hyllyistä. Opettaja sopii käynnistä kirjaston kanssa. Mahdollisuuksien mukaan käynti voidaan toteuttaa myös kirjastoautossa.

3.-luokkalaisten järjestetään kirjavinkkaustunti. Mahdollisuuksien mukaan myös 4.-luokkalaisten.

4. luokalla säännöllisiä vierailuja kirjastossa tai kirjastoautossa suositellaan.

5.-luokkalaisten vierailut kirjastossa ja harjoittelevat tiedonhakua esitelmää tai projektia varten. Opettaja sopii tiedonhaun opetustunnin järjestämisestä kirjaston kanssa.

6. luokalla säännöllisiä vierailuja kirjastossa tai kirjastoautossa suositellaan.

YLÄKOULU

7. luokan oppilaille esitellään kirjastoa ja kirjastojen toimintaa tarkemmin. Käsiteltävät asiat ovat seuraavat:

- kirjaston tarjoamiin mahdollisuuksiin tutustuminen
- luokitusjärjestelmä
- tiedonhaku verkkokirjastosta

Oppilaat tekevät vaativampia tiedonhakehtäviä kirjastossa. Opettaja sopii kirjastonkäytön opetustunneista kirjaston kanssa.

7. luokan oppilaille järjestetään yksi kirjavinkkaustunti.

8. ja 9. luokilla vierailuja kirjastossa suositellaan. Vierailuja suositellaan toteutettavaksi myös muiden oppiaineiden kuin äidinkielen tunneilla.

Yläkoulun aikana jokainen oppilas saa osallistua kirjailijavierailuun.

YLEISTÄ

Kirjasto voi lainata koululuokille kirjoja isommissa erissä. Tarvittaessa lisäkappaleita voidaan tilata muista kirjastoista. Äidinkielen opettaja voi ehdottaa kirjastolle luokkasarjojen hankkimista.

Mahdollisuuksien mukaan järjestetään kirjastovälitunteja tai käyntejä kirjastoautossa.

Suosittelaaan lukudiplomin suorittamista. Kirjasto toimittaa lukudiplomiohjeet 1. luokan opettajille ja yläkoulun äidinkielen opettajille syyslukukauden alussa.

Koulu järjestää vuosittain lukukampanjan yhteistyössä kirjaston kanssa.

Koulut ja kirjasto tekevät yhteistyötä kirjailija- ja kirjavinkkarivierailujen toteuttamiseksi.

Liite 6 Monialainen oppimiskokonaisuus -kaavake

Monialainen oppimiskokonaisuus

Oppilaan osallistuminen vähintään yhteen oppimiskokonaisuuteen/lukuvuosi on toteuduttava.

SUUNNITTELULOMAKE

MONIALAISEN OPPIMISKOKONAIJUUDEN NIMI
Käytännön järjestelyt
* ajankohdat
* tuntimäärät
* koko koulu vai osaa oppilasta koskettava
Laaja-alaisen osaamisen painopistealueet:
Tavoitteet:
Sisällöt:
Työtavat:
Miten oppilaat ovat olleet suunnittelussa mukana?
Oppimiskokonaisuuden päävastuuhenkilöt:
Muut osallistuvat opettajat ja koulun henkilöstö:
Kokonaisuuden suunnitteluun, toteutukseen, arviointiin tai dokumentointiin osallistuvat muut henkilöt tai ulkopuoliset tahot, myös vanhemmat:
Ympyröi ne oppiaineet, jotka osallistuvat oppimiskokonaisuuteen.
AI MA RU EN YMP BI GE FY KE TT
UE HI YH MU KU LI KO KS OPO MUUT, mitkä? _____

Muistutukseksi monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin liittyen:

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamista ohjaa oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä:

- * hyvinvointi ja turvallinen arki
- * vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely
- * kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus
- * osallisuus ja demokraattinen toiminta
- * yhdenvertaisuus ja tasa-arvo
- * vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen

Muistutukseksi erilaisista oppimiskokonaisuuksien toteuttamistavoista:

Moninaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamistapoja OPS:n perusteiden mukaan:

1. Monialaisia oppimiskokonaisuuksia toteutetaan kokonaisopetuksena, jossa kaikki opetus toteutetaan eheyttynä kuten esiopetuksessa.
2. Monialaisia oppimiskokonaisuuksia toteutetaan muodostamalla oppiaineista integroitua kokonaisuuksia.
3. Monialaisia oppimiskokonaisuuksia toteutetaan suunnitteleamalla monialaisia, pitempikestoisia oppimiskokonaisuuksia, joiden toteuttamiseen osallistuu useampia oppiaineita ja joihin voi sisältyä allaolevia eheyttämistapoja.
4. Monialaisia oppimiskokonaisuuksia toteutetaan jaksottamalla eli järjestämällä samaan teemaan liittyvät asiat peräkkäin opiskeltaviksi.
5. Monialaisia oppimiskokonaisuuksia toteutetaan rinnastamalla eli opiskellessa samaa teemaa kahdessa tai useammassa oppiaineessa samanaikaisesti.
6. Monialaisia oppimiskokonaisuuksia toteutetaan järjestämällä toiminnallisia aktiviteetteja kuten teemapäiviä, erilaisia tapahtumia, kampanjoita, opintokäyntejä ja leirikouluja. ?

TOTEUTTAMINEN

Mitä oppimiskokonaisuudessa tehtiin?
Mitä oppimisympäristöjä käytettiin?
Miten yhteistyö eri-ikäisten oppilaiden välillä toteutettiin?
Miten oppilaat arvioivat itseään ja toisiaan oppimiskokonaisuuden aikana? Entä sen jälkeen?

ARVIOINTI

	Kyllä	Ei	Jos ei, miksi?
Oppilailla on ollut mahdollisuus olla mukana tavoitteiden, sisältöjen ja työskentelytapojen suunnittelussa.			
Oppilaat ovat saaneet tuoda esiin merkitykselliseksi kokemiaan kysymyksiä sekä käsitelleet ja edistäneet niitä.			
Oppilaat ovat opiskelleet erilaisissa ja eri-ikäisten oppilaiden ryhmissä.			
Oppilaat ovat saaneet työskennellä useiden eri aikuisten kanssa.			
Oppilailla on ollut mahdollisuus yhdistää koulun ulkopuolinen oppiminen koulutyöhön.			
Oppimiskokonaisuus on antanut tilaa älylliselle uteliaisuudelle ja luovuudelle.			
Oppimiskokonaisuus on haastanut monenlaisiin vuorovaikutus- ja kielenkäyttötilanteisiin.			
Oppimiskokonaisuus on vahvistanut arkiosaamista.			
Oppimiskokonaisuus on vahvistanut kestävästä elämäntavan mukaista toimijuutta.			
Oppimiskokonaisuus on innostanut oppilaita toimimaan yhteisöä ja yhteiskuntaa rakentavalla tavalla.			
Mikä oppimiskokonaisuudessa onnistui?			
Mitä kehitystarpeita nousi esiin?			

Mikä muuttui?

oppilaan kannalta?

opettajan kannalta?

koulun kannalta?

Liite 7 Suunnitelma kasvatustieteiden ja kurinpidollisten keinojen käytöstä

Suunnitelma kasvatustieteiden ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista

SUUNNITELMA PUUTTUMISKEINOJEN, KASVATUSTIETEIDEN JA KURINPIDOLLISTEN KEINOJEN KÄYTTÄMISESTÄ JA NIIHIN LIITTYVISTÄ MENETTELYTAVOISTA**Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 s. 44**

Opetuksen järjestäjä vastaa kasvatustieteiden ja kurinpidollisia keinoja koskevan suunnitelman laatimisesta. Suunnitelma voi olla osa paikallista opetussuunnitelmaa, jolloin siitä tulee mainita opetussuunnitelmassa. Tässä suunnitelmassa on kuvattu:

- millaisissa tapauksissa kasvatustieteilijä käytetään ja mitkä ovat keskustelujen toteuttamisen käytännöt
- mitkä ovat lainsäädäntöä tarkentavat ja täydentävät menettelytavat riike-, vilppi- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämistä, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt
- miten hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattaminen varmistetaan kurinpidollisia keinoja käytettäessä

Koulujen henkilökunnat on perehdytetty suunnitelmaan. Uudet opettajat perehdytetään suunnitelmaan ja varmistetaan heidän osaamisensa kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä.

Tämä suunnitelma on opetussuunnitelman liitteenä ja löytyy Kalajoen perusopetuksen opetussuunnitelmasivuilta <https://peda.net/kalajoki/ops-2016>.

Koulujen järjestysäännöt löytyvät koulujen Pedanet-sivuilta.

Koulujen yhteisölliset oppilashuoltoryhmät seuraavat määräajoin suunnitelman toteutumista ja arvioivat sen vaikuttavuutta: koulukohtaiset tiedot kasvatustieteiden, kurinpidollisten toimien, häiritsevän ja turvallisuutta vaarantavan oppilaan poistamisen, esineiden ja aineiden haltuunotto-oikeuden sekä oppilaan tavaroiden haltuunotto-oikeuden käyttöä ja kaikkien edellämainittujen toimien kehittymistä ja vaikuttavuutta.

PUUTTUMISKEINO	KUULEMINEN	ILMOITTAMINEN	KIRJAAMINEN	TOIMIVALTA	HUOM!
<p>Kotitehtävien suorittaminen työpäivän päätyttyä</p> <p>Kotitehtävänsä laiminlyönyt oppilas voidaan jättää tekemään tehtäviä.</p>		Huoltajalle ilmoitetaan Wilma-viestillä.	Wilma	Opettaja	<p>Kesto enintään 1 tunti.</p> <p>Valvonta järjestettävä.</p>
<p>Velvollisuus siivota omat jälkensä</p> <p>Jos tekijä on varmuudella tiedossa, hänet voidaan määrätä puhdistamaan tai uudelleen järjestämään tahallaan tai huolimattomuuttaan likaaman tai epäjärjestykseen saattaman koulun omaisuuden tai tilan</p>		Huoltajalle ilmoitetaan Wilma-viestillä.	Wilma	Opettaja tai rehtori	<p>Kesto enintään 2 tuntia. Valvonta järjestettävä.</p> <p>Tehtävä ei saa muodostua oppilaan ikä ja kehitystaso huomioon ottaen oppilaalle vaaralliseksi tai raskaaksi. Oppilas ei voi tehtävän suorittamisen vuoksi jäädä pois opetuksesta.</p> <p>Tehtävän suorittaminen otetaan huomioon päätettäessä perusopetuslain mukaisista kurinpidollisista toimenpiteistä ja lasketaan korvattavan vahingon määrää, mikäli lisäksi vaaditaan vahingonkorvauksia.</p>
<p>Kasvatuskeskustelu</p> <p>on ensisijainen keino puuttua oppilaan häiritsevään ja epäasialliseen käyttäytymiseen, vilpin käyttöön tai koulun järjestyssääntöjen rikkomiseen.</p>		Huoltajalle ilmoitetaan Wilma-viestillä.	Huoltajalle ilmoittaminen ja kasvatuskeskustelun syy kirjataan Wilman kurinpitomakkeelle.	Opettaja tai rehtori	<p>Järjestetään mahdollisimman pian tapahtuman jälkeen. Kesto enintään 2 h.</p> <p>Voidaan järjestää kerralla tai useammassa osassa koulupäivän aikana tai sen ulkopuolella.</p> <p>Kasvatuskeskustelussa yksilöidään toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti yhdessä oppilaan kanssa ja tarvittaessa selvitetään laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä keinot koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi.</p>
<p>Jälki-istunto</p> <p>Oppilas, joka kasvatuskeskustelun jälkeen jatkaa opetuksen häiritsemistä, koulun järjestyssääntöjen rikkomista tai vilpillistä menettelyä voidaan määrätä jälki-istuntoon.</p>	Oppilasta kuullaan ennen jälki-istunnon toteuttamista.	Huoltajalle ilmoitetaan ennen jälki-istunnon toteuttamista.	Huoltajalle ilmoittaminen, oppilaan kuuleminen, jälki-istunnon syy kirjataan Wilman kurinpitomakkeelle.	Opettaja tai rehtori	<p>Kesto enintään 2 tuntia, valvonta järjestettävä.</p> <p>Voidaan istuttaa hiljaa tai teettää kirjallisia tai suullisia tehtäviä, harjoituksia ja tehtäviä, jotka tukevat kasvatusta, opetusta ja kehitystä ja ovat oikeassa suhteessa oppilaan tekoon sekä ikään ja kehitystasoon.</p> <p>Ei voida järjestää siten, että oppilas jäisi pois opetuksesta tai koulun muusta toiminnasta.</p>
<p>Luokasta / muusta opetustilasta / koulun järjestämästä tilaisuudesta poistaminen</p> <p>jäljellä olevan oppitunnin/tilaisuuden ajaksi</p>		Huoltajalle ilmoitetaan Wilma-viestillä.	Huoltajalle ilmoittaminen ja poistamisen syy kirjataan Wilman kurinpitomakkeelle.	Opettaja ja/tai rehtori	<p>Valvonta järjestettävä.</p> <p>Opettajalla tai rehtorilla yksin tai yhdessä on oikeus poistaa oppilas, joka ei noudata suullista määräystä poistua.</p> <p>Vastarintaa tekevä oppilas voidaan poistaa käyttäen sellaisia oppilaan poistamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Voimakeinojen käyttämisestä on annettava kirjallinen selvitys opetuksen järjestäjälle.</p> <p>Voimankäyttövälineitä ei saa käyttää.</p>
<p>Opetuksen epäminen enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi</p> <p>On olemassa vaara, että oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii väkivaltaisen tai uhkaavan käytöksen johdosta tai opetus vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käytöksen vuoksi.</p>		Huoltajalle soimitaan pyydetään häntä mahdollisuuksien mukaan noutamaan oppilas koululta. Ilmoitetaan sosiaalihuollon toimeenpanosta vastaavalle viranomaiselle.	Opetuksen epäamisen syy ja huoltajalle ilmoittaminen kirjataan Wilman kurinpitomakkeelle.	Rehtori	<p>Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa.</p> <p>Opettajalla tai rehtorilla yksin tai yhdessä on oikeus poistaa oppilas, joka ei noudata suullista määräystä poistua.</p> <p>Vastarintaa tekevä oppilas voidaan poistaa käyttäen sellaisia oppilaan poistamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Voimakeinojen käyttämisestä on annettava kirjallinen selvitys opetuksen järjestäjälle.</p> <p>Voimankäyttövälineitä ei saa käyttää.</p> <p>Järjestetään tarvittava oppilashuolto.</p>
<p>Kirjallinen varoitus</p> <p>Oppilas häiritsee opetusta, rikkoo koulun järjestyssääntöjä, menettelee vilpillisesti.</p>	Oppilasta kuullaan ja huoltajalle varataan tilaisuus tulla kuulluksi ennen päätöstä.	Kirjallinen päätös valitusosoituksineen huoltajalle.	Päätös tehdään Dynastyyn.	Rehtori	<p>Kirjataan varoituksen syy ja teko tai laiminlyönti kuvataan tarkemmin. Kirjataan tekoon liittyvä kurinpitohistoria.</p> <p>Järjestetään tarvittava oppilashuolto.</p>
<p>Määräaikainen erottaminen</p> <p>Vakava rikkomus tai toistuva piittaamattomuus, joka jatkuu jälki-istuntojen ja/tai varoituksen jälkeen.</p>	Oppilasta kuullaan ja huoltajalle varataan tilaisuus tulla kuulluksi ennen päätöstä.	Kirjallinen päätös valitusosoituksineen huoltajalle. Ilmoitetaan sosiaalihuollon toimeenpanosta vastaavalle viranomaiselle.	Hallinnollinen päätös, joka voidaan panna täytäntöön sen estämättä, ettei päätös ole lainvoimainen.	Sivistyslautakunta	<p>Kesto enintään 3 kk.</p> <p>Yksilöitävä teko, hankittava selvitys, järjestettävä oppilashuolto. Opetus on järjestettävä niin, että oppilas ei jää jälkeen muusta ryhmästä. Oppilaalle laaditaan ops:aan perustuva henkilökohtainen suunnitelma opetuksesta (toteutus ja seuranta).</p> <p>Järjestetään tarvittava oppilashuolto.</p>

<p>Poisotto-oikeus</p> <p>Häiritsevät ja vaaralliset esineet tai aineet:</p> <p>Jos oppilaalla on häiritsevät tai vaaralliset esineet tai aineet, jolla oppilas häiritsee opetusta, opettajalla tai rehtorilla on oikeus ottaa se pois. Häirintään käytetty esine tai aine palautetaan oppilaalle oppitunnin tai koulun tilaisuuden päättymisen jälkeen. Jos on todennäköistä, että häirintä jatkuu, häirintään käytetty esine tai aine luovutetaan oppilaalle viimeistään työpäivän päätyttyä.</p> <p>Kielletyt esineet ja aineet:</p> <p>Kouluun ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussaan sellaista esinettä/ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä. Kiellettyjä ovat mm. alkoholin ja tupakkalain mukaiset tuotteet, teräaseet, ampuma-aseet, aseiden osat, patruunat, ammuksot, kaasusumuttimet, räjähteet, syövyttävät ja lamauttamiseen soveltuvat aineet.</p> <p>Kielletyt esineet ja aineet luovutetaan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Laittomat esineet ja aineet luovutetaan poliisille tai muulle laissa säädetylle viranomaiselle, jos oppilaalla, tämän huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla ei lain mukaan ole oikeutta pitää niitä hallussaan. Ennen luovuttamista esine tai aine tulee säilyttää huolellisesti. Esineiden ja aineiden luovutus tulee järjestää mahdollisimman pian haltuunotosta. Haltuun otetut huumausaineet, ampuma-aseet, aseiden osat, patruunat, ammuksot ja kaasusumuttimet sekä räjähteet tulee luovuttaa poliisille välittömästi.</p> <p>Jos huoltaja ei 3 kk:n kuluessa nouda esinettä tai ainetta, se voidaan todisteellisesti hävittää. Suositeltavaa on, että ennen hävittämistä muistutetaan noutovelvollisuudesta ja hävittämisestä tietynä päivänä, ellei esinettä tai ainetta noudeta.</p>	<p>Ilmoitettava oppilaan huoltajalle mahdollisimman pian.</p>	<p>Kirjataan Wilman kurinpitomakkeelle.</p> <p>Myös esineiden ja aineiden luovuttaminen ja hävittäminen tulee kirjata.</p>	<p>Rehtorilla tai opettajalla yhdessä tai erikseen.</p>	<p>Viimesijainen puuttumiskeino.</p> <p>Haltuun ottamisessa noudatetaan hienotunteisuutta ja kunnioitetaan henkilökohtaista koskemattomuutta ja yksityisyyttä mahdollisimman pitkälle. Jos haltuun otettava vaarallista tai kiellettyä esinettä tai ainetta hallussaan pitävä oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää haltuun ottamisen, rehtorilla tai koulun opettajalla on oikeus käyttää sellaisia esineen tai aineen haltuun ottamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan käyttää puolustettavana oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Epävarmassa tilanteessa pyydetään poliisi paikalle.</p> <p>Voimakeinoja käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle.</p>
<p>Tarkastamisoikeus</p> <p>Opettajalla tai rehtorilla on oikeus tarkastaa oppilaan mukana olevat tavarat, hänen hallinnassaan olevat koulun säilytystilat ja päällisin puolin hänen vaatteensa, jos on ilmeistä, että oppilaan hallussa on sellainen kielletty esine tai aine, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta ja oppilas pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole. Tarkastusoikeus ei ulotu häiritsevän esineen tai aineen etsintään. Tarkastusoikeutta ei ole muulla henkilökunnalla.</p>	<p>Huoltajalle ilmoitetaan mahdollisimman pian.</p>	<p>Kirjataan Wilman kurinpitomakkeelle.</p>	<p>Opettaja tai rehtori</p>	<p>Viimesijainen puuttumiskeino.</p> <p>Oppilaalle tulee ennen tarkastusta ilmoittaa tarkastuksen syy ja sen perustelu.</p> <p>Tarkastajan tulee olla oppilaan kanssa samaa sukupuolta. Tarkastuksessa tulee olla läsnä tarkastajan lisäksi toinen täysi-ikäinen koulun henkilökuntaan kuuluva. Oppilaan pyynnöstä tarkastuksessa tulee olla läsnä hänen valitsemansa koulun henkilökuntaan kuuluva, jos tämä on saapuvilla. Näistä säännöistä voidaan kuitenkin poiketa, jos asian kiireellinen luonne ja turvallisuus sitä välttämättömästi vaativat.</p> <p>Tarkastaminen on tehtävä mahdollisimman turvallisesti ja hienotunteisesti. Oppilaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen ei saa puuttua enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi. Vaatetuksen ja ihon väliseltä alueelta ei tarkasteta edes silloin, kun esineen tai aineen sijainnista on varma tieto. Tällöin kutsutaan poliisi paikalle. Vaatteiden päällisin puolin tunnustelu erogeeniseksi luokiteltavien alueiden kohdalta on kielletty. Tarkastusta tehtäessä on oltava erityisen varovainen ja otettava huomioon, ettei esimerkiksi ilmeinen teräse aiheuta vahinkoa tarkastettavalle tai tarkastajalle.</p>
<p>MUUTA HUOMIOITAVAA</p> <p>Korvaaminen</p> <p>Se, joka tahallisesti tai tuottamuksesta aiheuttaa toiselle vahingon, on velvollinen korvaamaan sen. Kahdeksatoista vuotta nuorempi vahingonaiheuttaja on velvollinen korvaamaan vahingosta määrän, joka hänen ikänsä ja kehitystasoonsa, teon laatuun, vahingon aiheuttajan ja vahingon kärsineen varallisuusoloihin sekä muihin olosuhteisiin katsoen harkitaan kohtuulliseksi. Ilmoitetaan oppilaan huoltajalle. Korvaamisesta voidaan tapauskohtaisesti sopia. Jos korvataan rahalla, pääsääntöisesti huoltaja käyttää puhevaltaa. Vahingonkorvauksen vaatiminen ja teosta rankaiseminen ovat toisistaan riippumattomia toimenpiteitä. Vahingonkorvausta ei saa käyttää rangaistuksenomaisesti.</p> <p>Syyteen vireilläolo</p> <p>Jos oppilasta vastaan on vireillä syyte tuomioistuimessa, se estää aloittamasta tai jatkamasta koulun rangaistusmenettelyjä. Jos syyte on vapauttava oppilaalle, häntä voidaan rangaista koulussa, kun teko ei ollut rikos, mutta koulussa rangaistava teko. Jos oppilas on tuomittu, samasta asiasta ei voida antaa kurinpitorangaistusta (eli varoitusta tai määräaikaista erottamista).</p> <p>Määräaikaisen erottaminen on kuitenkin tällöinkin mahdollinen, jos se oppilaan tekemän rikoksen tai siihen liittyvien seikkojen perusteella on perusteltua.</p>				

Liite 8 Koulukuljetuksia koskevat periaatteet

Yleiset periaatteet

Yleiset periaatteet

Tässä yhteenvedossa esitellään ne periaatteet, joiden mukaisesti oppilaalle myönnetään koulukuljetus Kalajoen kaupungin esi- ja perusopetuksessa. Ohjeissa kerrotaan myös koulukuljetusten käytännön järjestelyistä ja pelisäännöistä.

Koulukuljetusten toteuttamisessa noudatetaan perusopetuslain 32 §:ä ja sivistyslautakunnan vahvistamia ohjeita. Maksuttomaan koulukuljetukseen oikeuttamattoman oppilaan huoltaja on itse velvollinen järjestämään lapsensa kuljetuksen parhaaksi katsomallaan tavalla. Myös maksuttomaan koulukuljetukseen oikeutetun oppilaan huoltaja voi järjestää lapsen koulumatkan omalla kustannuksellaan, mikäli huoltaja katsoo, ettei kaupungin tarjoaman koulukuljetuksen taso ole riittävä. Huoltaja on ensisijaisesti velvollinen opettamaan lastaan liikkumaan turvallisesti liikenteessä.

Perusopetuslaki ja sivistyslautakunnan hyväksymät ohjeet määrittelevät ne ehdot, joiden täytyessä kaupunki järjestää oppilaalle maksuttoman koulukuljetuksen. Esiopetuskuljetuksissa noudatetaan samoja sääntöjä.

Koulumatkan pituus

Pituus

Kalajoen kaupunki järjestää 0-2 luokan oppilaalle maksuttoman koulukuljetuksen, kun koulumatka on yli 3 km ja 3-9 luokan ja lisäopetuksen oppilaalle maksuttoman koulukuljetuksen, kun koulumatka on yli 5 km. Oppilaan varsinaisella koulumatkalla tarkoitetaan oppilaan päivittäistä kodin ja koulun välistä matkaa, jonka oppilas kulkee kouluun mennessään. Koulumatka mitataan kotitontin rajalta koulutontin rajalle lyhintä jalankulkukelpoista tietä pitkin. Kuljetuksia ei järjestetä ovelta-ovelle-kuljetuksina, ellei ole erityisperusteita. Tämä koskee myös esikoululaisia. Oppilaat kerääntyvät ns. "taksipysäkeille" samalla tavoin kuin linja-autoa käyttävät oppilaat kerääntyvät linja-autopysäkeille.

Kaupunki ei ole velvollinen järjestämään koulukuljetusta koko koulumatkalle, vaan kuljetus voidaan järjestää osalle matkaa, kunhan oppilaan omatoimisesti kulkema matka ei ylitä 0-3 luokkien oppilailla 3 km ja 4-9 luokkien oppilailla 5 km tai kun koulumatkaan käytettävä kokonaisaika ei ylitä (kts. jäljempänä).

Kodin ja taksipysäkin/linja-autopysäkin välille ei muutoin kuin erityisperusteella (sairaus, vamma yms.) järjestetä kuljetuksia.

Kilometrirajat ovat pisimpiä mahdollisia omavastuumatkoja, jotka oppilaan tulee varautua kulkemaan omin neuvoin. Oppilas tarvitsee kävelemäänsä 1 km matkaan aikaa 15 minuuttia. Oppilas voidaan ohjata käyttämään kävelemäänsä matkaa pitempään reittiä jos koulumatkan turvallisuus vaatii sitä.

Koulumatkan vaarallisuus

Vaarallisuus

Jos koulumatka tai osa koulumatkasta määritellään vaaralliseksi, kaupunki on velvollinen järjestämään kuljetuksen vaaralliseksi katsotulle koulumatkan osuudelle tai korvaamaan huoltajalle koulumatkakustannuksia oppilaan kuljettamisesta. Koulumatkan vaarallisuus määritellään tähän tarkoitukseen hankitulla Koululiituoajelmalla. Ohjelma tarkastelee koulumatkan liikenteellisiä olosuhteita. Vaaratekijöitä ovat tien toiminnallinen luokka, nopeusrajoitus, keskimääräinen vuorokausiliikenne (kevyt- ja raskasliikenne), näkemät (valta- ja kantatie) piennarleveys ja tien leveys, tien reunan käyttö-mahdollisuus, asutus jne. Ohjelman turvakertoimia ovat kevyen liikenteen väylä, tien-valaistus, kunnossapitoluokitus jne. Sivistyslautakunta on päättänyt 24.3.2011 § 17, että Kalajoen kaupungissa käytetään 1.8.2011 alkaen seuraavia riskilukuja:

- 0 luokat 175, 1-2 luokat 185, 3-4 luokat 220, 5-6 luokat 245 ja 7-9 luokat 270.
- että 3-6 luokkalaisille alennetaan eo. riskilukuja viidellä (5) pisteellä talvikuukausien ajaksi (marras-maaliskuu)
- että oikeus maksuttomaan koulukuljetukseen myönnetään alakoulujen 3-6 luokkien oppilaille, joiden koulumatka on yli 4 km, koulumatkalla ei ole pyörätietä eikä katuvaloja yli 1 km matkalla sekä teosuudella on 80 km tai suurempi nopeusrajoitus. Näiden kaikkien kriteerien pitää täytyä. Koskee vain niitä oppilaita, jotka eivät ole koulukuljetusten piirissä.

Kaupungin kuljetuskoordinaattori ottaa yhteyttä niihin perheisiin, joille tulee oikeus maksuttomaan koulukuljetukseen koulumatkan vaarallisuuden perusteella.

Lisäksi sivistyslautakunta on päättänyt 15.6.2012 § 40, että 7-9 luokkalaisille eo. riskilukuja alennetaan 5 pisteellä talvikuukausien ajaksi (marras-maaliskuu).

Koulumatkan vaikeus tai rasittavuus

Vaikeus tai rasittavuus

Kaupunki on velvollinen järjestämään koulukuljetuksen tai korvaamaan huoltajalle koulumatkakustannuksia, jos matka on oppilaalle liian vaikea tai rasittava. Koulumatka saattaa olla liian vaikea esim. oppilaan henkilökohtaiseen kehitystasoon nähden tai liian raskas, jos oppilaalla on terveydellisiä esteitä kulkea koulumatka omin neuvoin. Kuljetuksen järjestäminen koulumatkan vaikeuden tai rasittavuuden perusteella edellyttää aina asiantuntijan lausuntoa. Lausunnon voi antaa lääkäri, psykologi tai muu asiantuntija tapauksesta riippuen. Lausunnot on ilmentävä kuljetustarpeen syiden ja perustelujen lisäksi asiantuntijan suositus kuljetuksen kulkumuodosta. Lausunnot on myös mainittava selkeästi, mille ajanjaksolle asiantuntija suosittelee koulukuljetuksen järjestämistä. Lisäksi huoltaja täyttää koulukuljetusanomuksen, joita saa koulutoimistosta sekä Kalajoen kaupungin www-sivuilta (www.kalajoki.fi/peruskoulu).

Lausunto on uusittava joka lukuvuosi ellei se ole luonteeltaan pysyväisluonteinen. Tällaisessa tapauksessa asia sovitaan erikseen.

Muussa kuin lähikoulussa koulua käyvät oppilaat

Muu kuin lähikoulu

Perusopetuslain 6 § mukaan kaupunki osoittaa esiopetukseen tulevalle lapselle esiopetuspaikan ja oppivelvolliselle oppilaalle lähikoulun. Kaupunki on velvollinen järjestämään koulukuljetuksen ainoastaan oppilaan lähikouluun tai esiopetuspaikkaan. Mikäli huoltaja haluaa vaihtaa oppilaan koulunkäyntipaikaksi muun kuin lähikoulun, huoltajalla on siihen oikeus, mutta huoltaja on velvollinen itse huolehtimaan oppilaan koulukuljetuksesta.

Mihin koulukuljetusta järjestetään?

Mihin järjestetään?

Koulukuljetus järjestetään vain kodin ja koulun väliselle matkalle.

Jos oppilaan huoltajat asuvat eri osoitteissa, niin oppilas kuljetetaan vain sinne missä hän asuu väestörekisterin mukaisesti.

Hoitopaikkakuljetukset eivät kuulu koulutoimen tehtäväkenttään, poikkeuksena esikoululaiset, joilla on oikeus kuljetukseen kodista suoraan esiopetukseen tai päivähoitosta esiopetukseen ja esiopetuksesta kotiin tai päivähoitoon.

Miten toimitaan, jos oppilas ei voi käyttää julkista liikennettä?

Ei voi käyttää julkista liikennettä

Jos oppilas ei erityisyistä voi käyttää julkista liikennettä, tulee hänelle hakea koulukuljetusta taksilla. Kuljetushakemuslomakkeita saa koulutoimistosta tai Kalajoen kaupungin www-sivuilta. Kuljetushakemuslomakkeet palautetaan koulutoimistoon. Koulukuljetus haetaan jokaiselle lukuvuodelle erikseen ja asiantuntijalausunto on toimitettava joka lukuvuosi hakemuksen mukana ellei se ole pysyväisluonteinen.

Koulukuljetusten käytännön järjestelyt

Käytännön järjestelyt

Koulukuljetuksissa käytetään ensisijaisesti julkista liikennettä. Muita kuljetusmuotoja, tilauslinja-autoja ja takseja, käytetään täydentämään julkisen liikenteen yhteyksiä. Julkista liikennettä käytettäessä kuljetusoppilaalle annetaan linja-autokortti koulumatkojen maksamista varten.

Oppilas voi joutua käyttämään koulumatkallaan useita eri kuljetusmuotoja. Aikatauluista johtuen oppilas voi joutua odottamaan kuljetusta aamulla ja/tai illalla. Lain mukaan oppilaan koulumatka voi kestää enintään 2½ tuntia päivässä odotuksineen. Lukuvuoden alussa 13 vuotta täyttänyt tai perusopetuslain 17 § 2 momentin tarkoittamassa erityisopetuksessa olevan oppilaan koulumatka odotusaikoinen voi kuitenkin kestää enintään 3 tuntia päivässä. Odotusajat pyritään pitämään kohtuullisina.

Maksuttomaan koulukuljetukseen oikeutetun oppilaan huoltajalle voidaan maksaa koulumatkakustannusten korvausta, jos huoltaja itse hoitaa oppilaan kuljetuksen. Korvaus maksetaan liikenne- ja viestintäministeriön vahvistaman linja-auton alennuslipputaksan mukaisena korvauksena/matka tai km-korvauksena.

Päätös korvauksen maksamisesta tehdään aina tapauskohtaisesti lukuvuodeksi kerrallaan ja korvausanomus on jätettävä jokaiselle lukuvuodelle erikseen.

Kaupunki on vakuuttanut kaikki oppilaat koulussa tai koulumatkalla tapahtuvan tapaturman varalta. Vakuutus koskee varsinaista kouluaikaa ja koulumatkaa, kouluhammashoitokäyntejä, koulun ja vanhempien yhdessä sopimia oppilaan terveyteen liittyviä käyntejä sekä koulun järjestämiä opinto- ym. retkiä. Vakuutus korvaa tapaturman aiheuttamat hoitokulut. Esinevahinkoja ei korvata. Vakuutus ei korvaa oppilaan tahallaan aiheuttamaa vahinkoa toiselle osapuolelle eikä vaatteiden, silmälasien tms. rikkoutumista. Vahingontekijä (myös alaikäinen) tai hänen huoltajansa joutuu korvaamaan aiheuttamansa vahingon.

Poikkeuksellisten sääolosuhteiden (esim. kova pakkanen) vuoksi ei järjestetä erillisiä kuljetuksia. Kuljetusoppilaat kuljetetaan tavalliseen tapaan. Lapsilta edellytetään aina säänmukaista pukeutumista.

Jos oppilaalle on varattu paikka aamu- tai iltapäivien ajaksi aamu/iltapäivätoiminnasta joko kaikille päiville tai osittain, kaupungilla ei ole velvoitetta järjestää koulukuljetusta kouluun/kotiin. Huoltajat vastaavat lapsen kuljetuksesta myös sellaisina koulupäivinä, milloin oppilas ei mene aamu- tai iltapäivätoimintaan.

Koulukuljetusten pelisäännöt

Yleiset periaatteet

Koulun järjestyssäännöt ovat voimassa koulumatkan aikana ja niitä valvotaan mahdollisuuksien mukaan. Koulukuljetusten odotteluun ja autosta poistumiseen liittyy kuitenkin monia riskejä. Oppilas voi vaikuttaa omaan turvallisuuteensa koulukuljetuksen ja julkisen liikenteen käyttäjänä. Kuljettajalle on taattava työrauha. Oppilaat eivät myöskään saa häiritä muita matkustajia. Koululiikuntaa varten autossa saa kuljettaa urheiluvälineitä. Jotta koulukuljetukset sujuisivat mahdollisimman joustavasti ja turvallisesti, on oppilaiden ja huoltajien oltava tietoisia seuraavista periaatteista ja noudatettava niitä.

Turvavyön käyttö koulukuljetuksessa

Turvavyön käyttö

1. Taksin kuljettaja ohjaa ja valvoo oppilaiden turvavyön käyttöä.
2. Mikäli oppilas toistuvista kehoituksista huolimatta ei noudata ohjetta, taksin kuljettaja on velvollinen ilmoittamaan siitä koululle.
3. Koulun rehtori / johtaja ottaa yhteyttä oppilaan kotiin, kertoo tilanteen ja ilmoittaa, ettei oppilaan omavaltainen ja ohjeista piittaamaton käyttäytyminen voi jatkua, sekä kertoo taksin voivan kieltäytyä ottamasta omaa ja muiden liikenneturvallisuutta vaarantava oppilas koulukuljetukseen.
4. Mikäli tilanteessa ei tapahdu muutosta taksin kuljettaja ilmoittaa uudelleen asiasta rehtorille, joka ilmoittaa asian edelleen kuljetuskoordinaattorille.
5. Kuljetuskoordinaattori siirtää koulukuljetuksen järjestämisen huoltajan vastuulle. Kuljetuskoordinaattori tiedottaa muuttuneesta järjestelystä ja sen ajankohdasta koululle ja taksiryttäjälle.
6. Suomessa on turvavöiden käyttöpakko myös linja-autojen istumapaikoilla, joihin vyö on asennettu. Linja-autoissa turvavöiden käytöstä vastaa matkustaja itse.

Huoltajan muistilista

Huoltajan muistilista

Kuljetuskoordinaattori osoittaa lapselle pysäkin paikan, joka voi olla linja-autopysäkki, "taksitilppa", liittymä tai muu liikenteellisesti turvallinen paikka. Lapsi ohjataan aina turvallisemmalle linja-autopysäkillä (mm. katuvalot), vaikka tälle pysäkillä olisi pitempi matka.

- keskustele lapsen kanssa pysäkillä ja autossa käyttäytymisestä
- huolehdi siitä, että lapsi on ajoissa odotuspaikalla
- tarkista, että lapsen ulkoiluvaatteissa on heijastimet tai lapsi käyttää heijastinliiviä
- huolehdi siitä, että lapsi on pukeutunut sään mukaisesti
- opasta lasta asianmukaiseen käyttäytymiseen ja turvallisuuteen koulumatkojen aikana
- ilmoita taksille/koululle kuljetuksiin liittyvistä lapsen terveydentilaa koskevista vakavista asioista
- ilmoita taksille lapsen sairastumisesta tai muusta poissaolosta, ettei auto aja turhia reittejä
- koulukuljetuksen tarkoituksena on huolehtia oppilas koulun jälkeen suoraan kotiin. Ei ole tarkoituksenmukaista, että oppilas jää koulun jälkeen esim. kaverin luo, kirjastoon ja tämän takia jättää kaupungin järjestämän koulukuljetuksen käyttämättä. Kyydistä pois jäänti; vastuu oppilaasta siirtyy vanhemmille
- huoltaja on velvollinen sopimaan liikenneoitsijan kanssa, jos lapsi aiheuttaa autolle vahingon. Kaupunki ei korvaa oppilaiden autoille aiheuttamia vahinkoja.
- huoltaja ei voi itse tehdä muutoksia kuljetusreitteihin.

Kuljetusoppilaan muistilista

Kuljetusoppilaan muistilista

- ole aina ajoissa (väh. 5 min. ennen) sovitussa noutopaikassa
- odota kuljetusta pysäkillä tai sovitussa paikassa, ei ajoradalla
- hämärän ja pimeän aikana käytä aina heijastinta tai heijastinliiviä
- anna kuljettajalle ajoissa pysähtymismerkki. Hämärässä ja pimeällä merkki kannattaa antaa heilauttamalla heijastinta

- auto ei ole myöhässä, jos se saapuu pysäkillä 10 minuutin kuluessa sovitusta ajasta; Ajokelin ollessa erityisen huono tai muusta erityisyydestä voi joskus käydä niin, että linja-auto tai taksi ei pääse kulkemaan aikataulun mukaisesti. Oppilaan ei pidä kuitenkaan odottaa kuljetusta pysäkillä loputtomiin, vaan on parasta, että hän menee takaisin kotiin ja ottaa yhteyttä kouluun.
- älä ryntää autoon muita matkustajia töniä
- tervehdi kuljettajaa
- käytät aina taksissa turvavyötä, samoin linja-autossa jos turvavyö on asennettu
- käyttäydy autossa hyviä tapoja noudattaen rauhallisesti
- muista linja-autokortti (hyvä säilytyspaikka on reppu), kortti on henkilökohtainen
- mikäli linja-autokortti katoaa tai vahingoittuu, ota yhteyttä koululle
- linja-auton istumapaikkoja ei ole varattu repuille
- on kohteliasta antaa pienempien lasten nousta ensimmäisenä linja-autoon
- yläkoulun oppilaita pyydetään täyttämään linja-auto perältä alkaen, jos olet pahoinvoiva niin siinä tapauksessa voit jäädä etuosaan
- linja-autojen etuosa on tarkoitettu pienemmille oppilaille
- linja-autossa tai taksissa ei saa liikkua paikasta toiseen kuljetuksen aikana
- kerro kuljettajalle, jos matkan aikana tulee ongelmia itsellesi tai toiselle
- * kuljettaja saa puuttua kuljetuksen aikana tapahtuvaan häiriköintiin tilanteen vaatimalla tavalla
- * kun olet jäämässä pois bussin kyydistä, paina merkinantopainiketta ajoissa
- * tarkista, että et unohtanut mitään autoon
- **ODOTA, että auto on lähtenyt pysäkillä ja että näet joka suuntaan ennen kuin lähdet ylittämään ajorataa.**

Koulukuljettajan muistilista

Koulukuljettajan muistilista

- muista, että olet oheiskasvattaja, käyttäytymisesi on esimerkillistä ja pidät yllä järjestyksestä. Kielenkäyttösi on oltava ystävällistä ja asiallista
- muista, että pienimmät - ja erityisoppilaat tarvitsevat usein erityishuomiota
- muista liikennesäännöt ja liikennekäyttäytyminen, koululaiskuljetuksissa ajoneuvokohtainen nopeusrajoitus on enimmillään 80 km/h
- tarkista, että koulukyytimerkki paikallaan ja asianmukainen (Koulukuljetusasetus 5 §)
- pyri olemaan täsmällinen aikataulussa ja huomioi kelivara
- aja odotusalueelle rauhallisesti
- ota lapset kyytiin ja jätä kyydistä sovitussa paikassa
- mikäli huomaat epäkohtia kuljetusoppilaan otto- tai jättöpaikassa, ilmoita asiasta kuljetuskoordinaattorille
- Kuljetusoppilaita ei tule hakea kotoa tai viedä kotiin, paitsi kuljetuskoordinaattorin hyväksymällä erityisperusteella. Mahdolliset oppilaskohtaiset erityisperusteet ovat mainittu oppilaslistoissa, jotka jaetaan kuljettajille ennen koulun alkua
- huolehdi, että autoon siirtyminen ja poistumien tapahtuvat rauhallisesti ja kiireettä
- kuljettajan on käytettävä turvavyötä
- tarkista, että lapset ovat kyydissä ja turvavöissä (takseissa) ennen kuin lähdet liikkeelle. Pienimmät oppilaat voivat tarvita apua vöiden kiinnityksessä. Huom. Auto ei lähde liikkeelle ennen kuin kaikki ovat turvavöissä.
- jos etupenkillä on alle 135 cm pituinen lapsi, on hänellä oltava turvaistuin
- jos kuljetuksessa esiintyy ongelmia esim. oppilas irrottaa turvavyön kesken ajon, auto on välittömästi pysäytettävä ja oppilaan tulee kiinnittää turvavyö. Auto ei jatka matkaa ennen kuin oppilas on vöissä. Kuljettaja ottaa yhteyttä kuljetuskoordinaattoriin, joka ilmoittaa asiasta kotiin.

Kuljetuksen laatuun liittyvät kysymykset

Kuljetuksen laatu

Mahdollinen laaturviheitä koskeva palaute osoitetaan kaupungin kuljetuskoordinaattorille. Kaikki tulleet valitukset selvitetään liikennöitsijän kanssa. Mikäli tapahtuu vakavia rikkomuksia, kuten liikennelainsäädännön rikkomista, tulee asianosaisten ottaa suoraan yhteyttä poliisiin.

Lisätietoja:

Yhteyshenkilö:

Kuljetuskoordinaattori Jani Lamminpää

044 4691 439

jani.lamminpaa@kalajokki.fi

Yhteystietoja

Koulut

Koulut

Etelänkyliän koulu	puh. 044 4691 453
Mehtäkyliän koulu	puh. 044 4691 442
Merenojan koulu	puh. 044 4691 645
Pohjankylän koulu	puh. 044 4691 297
Raution koulu	puh. 044 4691 456
Rahjan koulu	puh. 044 4691 484
Raumankarin koulu	puh. 044 4691 873
Tyngän aluekoulu	puh. 044 4691 312
Vuorenkallion koulu	puh. 044 4691 486
Esikoulu Lankilantie	puh. 044 4691 423

Esikoulu Satumajakka puh. 044 4691 851

Liikennöitsijät

Liikennöistijät

- Kamusen liikenne puh. 08 4694 440
- Pohjolan Matka puh. 0201 303560

Taksit

Taksit

Seppo Mustonen	puh. 0400 468 964
Siermalan tilataksi	puh. 0400 780 173
Tallilan tilataksi taksi	puh. 0440 696 394
Pauli Koivusipilä	puh. 040 5627 742
Tuovi Nauha	puh. 044 2971 291
Tallila / Tynkä	puh. 0500 696 394
Himangan Taksipalvelu Korpi	puh. 0400 866 183
Pahkalan taksi Markku Kyösti	puh. 0500 268 909

Liite 9 Käyttäytymisen arviointi ja sen perustana olevat tavoitteet ja arviointiperusteet

Käyttäytymisen arviointi ja sen perustana olevat tavoitteet ja arviointiperusteet

Käyttäytymisen arviointi ja sen perustana olevat tavoitteet ja arviointiperusteet:

Erinomainen (10)

Oppilas

- toimii yhteistyökykyisesti ja myönteisesti
- on rehellinen
- ottaa muut huomioon ja hyväksyy erilaisuuden
- luo ja ylläpitää työrauhaa ja myönteistä ilmapiiriä
- ratkoo ristiriitatilanteet rauhanomaisesti ja rakentaa sopua
- käyttäytyy tilanteeseen sopivalla tavalla
- noudattaa sääntöjä, ohjeita ja hyviä tapoja

Kiitettävä (9)

Oppilas

- toimii yhteistyökykyisesti ja myönteisesti
- on rehellinen
- ottaa muut huomioon ja hyväksyy erilaisuuden
- pyrkii ylläpitämään työrauhaa ja myönteistä ilmapiiriä
- haluaa ratkoa ristiriitatilanteet rauhanomaisesti ja rakentaa sopua
- käyttäytyy tilanteeseen sopivalla tavalla
- noudattaa sääntöjä, ohjeita ja hyviä tapoja

Hyvä (8)

Oppilas

- toimii yleensä yhteistyökykyisesti ja myönteisesti
- on rehellinen
- ottaa yleensä muut huomioon ja hyväksyy erilaisuuden
- huolehtii omalta osaltaan työrauhasta
- haluaa ratkoa ristiriitatilanteet rauhanomaisesti
- käyttäytyy yleensä tilanteeseen sopivalla tavalla
- noudattaa yleensä sääntöjä, ohjeita ja hyviä tapoja

Tyydyttävä (7)

Oppilas

- suhtautuu muihin oppilaisiin ja työyhteisön jäseniin vaihtelevasti
- saattaa käyttäytyä vilpillisesti
- kykenee ohjatusti ratkaisemaan ristiriitatilanteita

- häiritsee ajoittain työrauhaa
- käyttäytyminen tilanteeseen sopivalla tavalla vaihtelee
- tuntee säännöt, ohjeet ja hyvät tavat, mutta ei aina noudata niitä

Kohtalainen (6)

Oppilas

- on toistuvasti vaikeuksia ottaa toiset ihmiset huomioon
- käyttäytyy vilpillisesti
- ei kykene ratkaisemaan ristiriitatilanteita rauhanomaisesti
- häiritsee työrauhaa usein
- tarvitsee jatkuvasti ohjausta ja neuvontaa käyttäytymisessä
- suhtautuu välinpitämättömästi sääntöihin, ohjeisiin ja hyviin tapoihin

Välttävä (5)

Oppilas

- ei yleensä tule toimeen muiden kanssa
- käyttäytyy vilpillisesti
- syyllistyy jatkuvasti rangaistaviin rikkomuksiin
- on haluton tekemään yhteistyötä
- häiritsee työrauhaa jatkuvasti
- ei välitä säännöistä, ohjeista eikä hyvistä tavoista

Kuitenkin, jos oppilas syyllistyy henkiseen, fyysiseen väkivaltaan tai kiusaamiseen, voi oppilaan käytösnumero olla korkeintaan seitsemän. Jos henkinen, fyysinen väkivalta tai kiusaaminen on toistuvaa tai törkeää, voi numero olla enintään kuusi.

Hylätty (4)

Oppilaan

- käyttäytyminen normaaliin koulu yhteisöön on täysin sopimatonta.

Liite 10 Todistukset ja muut arviointilomakkeet

Todistukset ja muut arviointilomakkeet

Todistus- ja arviointilomakkeita työstetään parhaillaan. Kun ne saadaan valmiiksi, ne liitetään tänne.

Liite 11 Väli- ja lukuvuosiarviointi

Väli- ja lukuvuosiarviointi

	Väliarviointi	Lukuvuositolodistus	Nivelvaiheet
1. lk	AI, MA sanallinen	AI, MA sanallinen, muista hyväksyty-merkintä	
2. lk	AI, MA sanallinen	AI, MA sanallinen, muista hyväksyty-merkintä	Laaja arviointikeskustelu kevätlukukaudella
3. lk	AI, MA, EN sanallinen	AI, MA, EN sanallinen, muista hyväksyty-merkintä	
4. lk	AI, MA, EN numerot, YL, UE, YH sanallinen	AI, MA, EN, YL, UE, YH numerot, taide- ja taitoaineet sanallinen	
5. lk	AI, MA, EN, YL, UE, HI numerot, taide- ja taitoaineet sanallinen	AI, MA, EN, YL, UE, HI numerot, taide- ja taitoaineet sanallinen	
6. lk	Numerot	Numerot	Laaja arviointikeskustelu kevätlukukaudella
7. lk	Numerot	Numerot	
8. lk	Numerot	Numerot	
9. lk	Numerot	Numerot	

Vanhempainillat pidetään vuosittain.
Vanhempainvartit pidetään vuosittain.
Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista merkitään todistuksiin sanallinen arvioi (6.-9. lk)

Oppiainelyhennykset

Liite 12 Kalajoen oppilashuoltosuunnitelma

Liite 13 Kalajoen perusopetuksen suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusamiselta ja häirinnältä

Yleistä

Väkivalta voi olla suoraa tai epäsuoraa sanallista tai fyysistä voimankäyttöä tai sosiaalista manipulointia, joka loukkaa ihmisen koskemattomuutta. Tekijänä voi olla oppilas, koulussa työskentelevä aikuinen tai koulu yhteisön ulkopuolinen henkilö. Väkivallalla tarkoitetaan tarkoituksellista itseän, toiseen henkilöön, ryhmään tai yhteisöön kohdistettua fyysisen voiman tai vallan käyttöä, uhkailua tai toteutettua. Sen seurauksena voi olla vamma, psyykinen haitta tai kehitykseen liittyvä vaikeus.

Henkinen väkivalta on pitkään jatkuvaa, toistuvaa kiusaamista, sortamista, mitätöintiä tai muuta kielteistä käyttäytymistä, jonka kohteena lapsi tuntee itsensä puolustuskyvyttömäksi. Se voi ilmetä esimerkiksi olankohautuksina, puhumattomuutena, pilkkaamisena ja uhkailuna.

Kiusaamisella tarkoitetaan systemaattista, tahallista ja toistuvaa samaan henkilöön tai ryhmään kohdistuvaa sanallista tai fyysistä kielteistä toimintaa. Kiusaamiselle on ominaista kiusaajan ja kiusatun välinen voimasuhteiden epätasapaino. Tavallista on myös se, että kiusaaminen tapahtuu ryhmässä.

Kiusaamisen siirtyminen nettiin ja sosiaaliseen mediaan aiheuttaa sen, että lapsi tai nuori ei pääse karkuun kiusaamista edes vapaa-ajallaan. Suurin osa kiusaajista ja kiusatuista tuntee toisensa. Anonyyminä toimiminen saattaa hämärtää käsitystä siitä, että kiusaaminen satuttaa. Nettikiusaamista ovat pilkkaavat tai uhkaavat viestit, juurujen tai henkilökohtaisten tietojen levittäminen, valokuvien manipulointi ja levittäminen, toisen nimellä esiintyminen, sulkeminen ryhmän tai keskustelun ulkopuolelle tai salasanojen huijaaminen.

Epäsuoralla kiusaamisella ja häirinnällä tarkoitetaan kohteen satuttamista kiertoteitse vahingoittamalla

hänen vuorovaikutussuhteitaan tai sulkemalla hänet pois joukosta. Se voi olla esimerkiksi uhrin arvostelemista hänen selkänsä takana tai vahingollisten juurujen ja perättömien juttujen levittämistä.

Häirintää on epäasiallinen kohtelu ja puhe, joka voi sisältää seksistisiä vihjailevia ilmeitä, eleitä tai kaksimielistä puhetta tai ei-toivottua koskettelua. Sitä on myös ei-toivottu sukupuolinen huomio.

Ennaltaehkäisevä työ ja eri tilanteiden käsittely

Koulun taso

Ennaltaehkäisevän työn sekä väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteiden käsittelyn vaiheet

Ennaltaehkäisevä työ

Nettikiusaamisen ehkäisemiseksi oppilaita tulee valistaa netin järkevästä käytöstä, lainsäädännöstä, nettikiusaamisen mahdollisista seuraamuksista sekä antaa tietoa väylyistä, joiden kautta oppilas voi hakea aikuisten apua ja tukea ongelmatilanteissa. Oppilaita rohkaistaan ottamaan yhteyttä luotettaviin aikuisiin nettikiusaamistilanteissa. Kouluissa annettavan mediakasvatuksen tueksi on mahdollista käyttää koulujen ulkopuolisten tahojen palveluita.

Tärkein osa ennaltaehkäisevää toimintaa on Kiva-toiminta, jota täydentää yhteistyö kuraattorin ja kouluterveydenhoitajan kanssa. Yhteistyötä tehdään muiden tahojen kuten esim. poliisin ja nuorisotoimen kanssa.

Oppilaita ohjataan hyvään käytökseen, erillaisuuden hyväksymiseen ja vastuuntuntoon arkipäivän tilanteissa. Vastuuntuntoon kuuluu mm. muiden huomioon ottaminen, ympäristöstä huolehtiminen, heikompien puolustaminen sekä toisten auttaminen. Kannustetaan myönteisen ilmapiirin ja turvallisen oppimisympäristön luomiseen. Kaikille tehdään selväksi, että kiusaamista ei hyväksytä.

Koulussa järjestetään yhteisöllisyyttä vahvistavia tapahtumia.

Oppilaat osallistuvat koulun sääntöjen laadintaan.

Koulussa järjestetään välituntivalvonta kiusaamisen syntymiselle otollisten tilanteiden välttämiseksi.

Perehdytetään koulun henkilökunta, yhteistyötahot, huoltajat ja oppilaat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laadittuun suunnitelmaan.

Kummi- ja tukiohjelmat toiminnan avulla luodaan turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä oppilaille.

Koulukohtaiset lisäykset:

Puuttuminen, toiminta ja jälkiseuranta

Jokainen koulussa työskentelevä aikuinen puuttuu väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteeseen välittömästi tilanteen edellyttämällä tavalla ja estää tilanteen jatkumisen. Apua pyydetään lähellä olevilta ja muilta tarvittavilta tahoilta sekä tiedotetaan rehtoria tilanteesta. Työskennellään kaikkien koulu yhteisön jäsenten turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Vakavat tapaukset käsitellään harkinnan mukaan yhteisöllisessä oppilashuoltoryhmässä ja hyödynnetään sen asiantuntemusta. Tarvittaessa rehtori sopii tilanteesta tiedottamisesta yhteistyössä kriisiryhmän, poliisin ja muiden tilanteessa olevien viranomaisten kanssa.

Tapahtuma/tapahtumat käsitellään yhteisesti koko koulu yhteisön kanssa. Keskustellaan yhteisistä käytännöistä turvallisuuden luomiseksi ja ylläpitämiseksi. Tapauksen vakavuuden mukaan huoltajille tiedotetaan asiasta tai järjestetään vanhempainilta, jossa keskustellaan tapahtuneesta.

Asiat kirjataan KiVa Koulu-lomakkeelle ja jälkiseuranta tapahtuu lomakkeen mukaisesti.

Koulukohtaiset lisäykset:

Luokan taso

Ennaltaehkäisevän työn sekä väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteiden käsittelyn vaiheet

Ennaltaehkäisevä työ

Luodaan hyvää luokkahenkeä erilaisilla ryhmäytymistehtävillä. Oppilaat osallistuvat luokan toiminnan suunnitteluun ja yhteisten sääntöjen tekemiseen.

Käytetään säännöllisesti KiVa-koulu –materiaalia ja niiden avulla keskustellaan hyvistä käytöstavoista ja toisen huomioonottamisesta. Näin vahvistetaan hyvän ja turvallisen oppimisympäristön edellytyksiä. KiVa-koulu –tuntien avulla annetaan myös ohjeita kiusaamistapauksissa toimimiseen.

Luokan tilannetta kartoitetaan vuosittaisella Kiva-kyselyllä ja THL:n kouluterveyskyselyllä. Kyselyjen tuloksia analysoidaan opettajakokouksissa tai koulun yhteisöllisessä oppilashuoltoryhmässä ja niiden pohjalta kehitetään ennaltaehkäisevää toimintaa.

Keskustellaan luokassa oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laaditusta suunnitelmasta, jotta oppilaat tiedostavat koulun toimintatavat edellä mainituissa tilanteissa. Oppilaille selvitetään heidän oikeusturvansa ja velvollisuutensa toisia ihmisiä kohtaan. Samalla muistutetaan, ettei vahingonkorvauksella ole ikärajaa.

Koulukohtaiset lisäykset:

Puuttuminen, toiminta ja jälkiseuranta

Tilanteessa oleva aikuinen puuttuu väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteeseen välittömästi tilanteen edellyttämällä tavalla ja estää tilanteen jatkumisen. Apua pyydetään lähellä olevilta ja muilta tarvittavilta tahoilta sekä tiedotetaan rehtoria tilanteesta. Työskennellään kaikkien ryhmän jäsenten turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Kun on kyse koko luokkaa koskevasta tapauksesta, käsitellään sitä tarvittaessa yhteisöllisessä oppilashuoltoryhmässä ja hyödynnetään sen asiantuntemusta.

Luokanopettaja/luokanvalvoja sopii tilanteesta tiedottamisesta yhteistyössä rehtorin ja muiden tilanteessa mahdollisesti mukana olevien viranomaisten kanssa.

Työskennellään tilanteen parantamiseksi eri tahojen kanssa yhteistyössä. Huomioidaan koko luokka ja käsitellään tapahtumat yhteisesti. Keskustellaan yhteistä käytännöstä turvallisuuden ja hyvän ilmapiirin luomiseksi ja ylläpitämiseksi. Käydään läpi KiVa-koulu –materiaalia tapahtumaan liittyen. Tiedotetaan huoltajille tai keskustellaan heidän kanssaan luokan vanhempainilloissa. Tilanteen kehittymistä seurataan jatkossa ja siihen puututaan tarvittaessa.

Asiat kirjataan KiVa Koulu-lomakkeelle ja jälkiseuranta tapahtuu lomakkeen mukaisesti.

Koulukohtaiset lisäykset:

Yksilön taso

Ennaltaehkäisevän työn sekä väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteiden käsittelyn vaiheet

Ennaltaehkäisevä työ

Kannustetaan oppilasta keskusteluun ja asioiden esiin ottamiseen sekä rohkaistaan oppilasta toimimaan aktiivisesti kiusaamista vastaan. Oppilas osallistuu oman oppimisensa ja muun koulutyön suunnitteluun. Opettaja ja/tai opinto-ohjaaja seuraavat ja valvovat oppilaan hyvinvointia.

Koulukohtaiset lisäykset:

Puuttuminen, toiminta ja jälkiseuranta

Mahdolliset esiin nousevat väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteet voivat olla keskenään hyvin erilaisia. Seuraavassa kuvataan pääpiirteittäin menettelytapa, jota sovelletaan tilanteen mukaan:

- Tilanteeseen puuttuu välittömästi aikuinen, joka huomaa tai jota tiedotetaan väkivallan uhasta, kiusaamisesta tai häirinnästä.
- Selvitetään, mitä on tapahtunut ja ketkä ovat osallisena.
- Tilanteeseen puuttunut aikuinen vie tarvittaessa asian KiVa-tiimille.
- Keskustellaan osapuolten kanssa ja selvitetään tilanteen taustat.
- Tarvittaessa keskustellaan tilanteen näkneiden oppilaiden kanssa.
- Tilanteen salliessa voidaan käydä kaikkien osapuolten kanssa yhteiskeskustelu, jossa oppilaat saavat esittää ratkaisumalleja.
- Ilmoitetaan huoltajille, mitä on tapahtunut, miten asia on selvitetty ja mitä oppilaiden kanssa on sovittu.
- Asiat kirjataan KiVa Koulu-lomakkeelle ja jälkiseuranta tapahtuu lomakkeen mukaisesti.
- Fyysisen väkivallan kohteeksi joutuneen oppilaan vammat dokumentoi joko kouluterveydenhoitaja tai lääkäri.
- Vakavissa väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätapauksissa päätetään tapauksen käsittelystä vastaavat henkilöt, jotka kirjaavat asian käsittelyn ja seurannan.
- Tarvittaessa kutsutaan osapuolten huoltajat koululle tapaamiseen.
- Sovitaan seurantatoimenpiteistä ja seuranta-aikataulusta.
- Sovitaan seuraamuksista, jos väkivaltaa, kiusaamista tai häirintää vielä tapahtuu seurannasta huolimatta.
- Tarvittaessa kootaan monialainen asiantuntijaryhmä yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi: esim. tarvittava hoito ja muut toimenpiteet.
- Tarvittaessa käsitellään asia koko luokan/ryhmän kanssa.
- Tarvittaessa kutsutaan koolle koko luokan vanhemmat.
- Ilmoitetaan tietoon tulleesta koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta niihin syyllistyneen ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle. Kerrotaan huoltajille, etteivät koulun järjestysäännöt ja opettajan toimivalta määrätä rangaistuksia ole voimassa koulumatkoilla.

Koulukohtaiset lisäykset:

Yhteistyö huoltajien kanssa

Yhteistyö huoltajien kanssa

Väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ennaltaehkäisevää työtä ovat koulun yhteiset vanhempainillat, luokkien vanhempainillat sekä muut tiedonvälityskäytännöt, joissa käsitellään avoimesti kasvatukseen liittyviä asioita. Huoltajien keskinäinen yhteistyö on myös kiusaamista ennaltaehkäisevää toimintaa.

Kiusaamisen vastaisessa työssä koulun ja kodin välinen yhteistyö on merkittävää. Huoltajien tulee kannustaa lasta kertomaan kiusaamisesta kotona ja myös koulussa.

Huoltajia ja oppilaita ohjeistetaan ilmoittamaan väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteista mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ensisijaisesti omalle opettajalle tai luokanvalvojalle. Ohjeistus koskee sekä tilanteiden kohteeksi joutuneita että näiden aiheuttajia.

Väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteissa yhteyttä huoltajiin ottaa ensisijaisesti opettaja, joka epäilee/havaitsee väkivaltaa, kiusaamista tai häirintää tai selvittää tilannetta koululla. Yhteyttä otetaan sekä tilanteen kohteeksi joutuneiden oppilaiden huoltajiin että tilanteen aiheuttaneiden oppilaiden huoltajiin Wilma-viestillä. Kiireellisissä tapauksissa pyritään soittamaan huoltajille, mutta asia on myös dokumentoitava kirjallisesti.

Kaikkien väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteiden hoidossa edetään yhteistyössä huoltajien kanssa. Tilanteen kehittymisestä informoidaan huoltajia säännöllisesti, ja tarvittaessa järjestetään koululla tapaamisia osapuolten kesken. Kaikista toimenpiteistä ja käydyistä keskusteluista pidetään kirjaa.

Koulukohtaiset lisäykset:

Yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa

Yhteistyö tarvittavien viranomaisien kanssa

Väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän kohteeksi joutuneen ja teon aiheuttaneen sekä heidän huoltajiansa kanssa sovittuun yhteisneuvotteluun kutsutaan tarvittaessa mukaan oppilashuoltohenkilöstöä.

Mikäli oppilasta on pahoinpidelty koulupäivän aikana, on huoltajalla oikeus päättää asianomistajana rikosilmoituksen tekemisestä.

Vakavissa pahoinpitelyissä tehdään lastensuojeluilmoitus. Ilmoituksen tekemisestä tiedotetaan huoltajia suullisesti. Harkinnan mukaan ollaan yhteydessä poliisiin.

Koulukohtaiset lisäykset:

Perehdyttäminen ja tiedottaminen

Suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille

Henkilöstö perehdytetään suunnitelmaan kouluyhteisössä käytävien keskustelujen avulla. Oppilaat perehtyvät suunnitelmaan Kiva-koulu tuntien aikana.

Huoltajat perehtyvät suunnitelmaan koulu- tai luokkakohteisissa vanhempainilloissa. Erityisesti nivelvaiheiden (1. ja 7. luokan alussa) vanhempainilloissa on tärkeää keskustella huoltajien kanssa suunnitelmasta.

Suunnitelma on osa paikallista opetussuunnitelmaa ja se on luettavissa koulujen tiedotuskanavien kautta.

Koulukohtaiset lisäykset:

Suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi

Suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi

Suunnitelman toteutumista arvioidaan lukuvuoden aikana opettajakokouksissa ja yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän palavereissa. Suunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän toimesta samalla tavalla kuin muutakin oppilashuollon suunnitelmaa.

Koulukohtaiset lisäykset:

Liite 14 Kalajoen esiopetuksen suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Yleistä

Kiusaamista on puolustuskyvyttömän toistuva ja tahallinen vahingoittaminen, esimerkiksi joku joutuu syrjityksi useiden muiden taholta. Tällaisissa tilanteissa kiusattu ei usein uskalla kertoa kiusaamisesta kenelläkään.

Kiusaaminen voi olla luonteeltaan näkyvää tai piilossa olevaa. Näkyviä kiusaamisen muotoja ovat toisen fyysinen ja sanallinen vahingoittaminen. Epäsuora kiusaaminen on luonteeltaan huomaamattomampaa ja sen avulla vahingoitetaan kiusatun sosiaalisia suhteita.

Riidat ja erimielisyydet eivät ole kiusaamista. Lasten välisissä suhteissa ilmenevät erimielisyydet ja välien selvittelyt eivät ole sinänsä paha asia, vaikka ne voivatkin joskus tuottaa pahaa mieltä. Riidat ja erimielisyydet eroavat kiusaamisesta siinä, että ne ovat yleensä ohimeneviä ja hetkellisiä eikä niiden kohteeksi joudu jatkuvasti sama lapsi.

Pienten lasten tapoja kiusata: leikin ulkopuolelle jättäminen, sosiaalisten suhteiden manipulointi, kiristäminen, uhkailu, lyöminen, töniminen, kivien ja hiekan heittäminen, leikkien sotkeminen ja rikkominen, haukkuminen, nimittely ja lällättely. Usein kiusaaminen tapahtuu ns. vapaiden leikkien aikana (sisällä ja ulkona).

Kiusaamisen tunnistaminen voi olla haastavaa. Kiusaaminen on aina

- tahallista
- toistuvaa ja
- kiusattu on kiusaajiinsa nähden jollain tavoin puolustuskyvytön tai heikommassa asemassa.

Usein kiusaajat pyrkivät saamaan muita lapsia tukseen. Lapsia on hyvä ohjeistaa, että omalla toiminnalla voi suuresti vaikuttaa siihen, ettei kiusaamista ole. Lapsia muistutetaan, ettei kiusaajan mukaan kannata lähteä. Lisäksi lapsia rohkaistaan siihen, että jos he näkevät kiusaamista päivähoitossa, niin he uskaltavat kertoa asiasta aikuisille.

Ennaltaehkäisevä työ sekä tilanteisiin puuttuminen, toiminta ja jälkiseuranta

Ennaltaehkäisy, puuttuminen, toiminta ja jälkiseuranta

Ennaltaehkäisevä työ

Kiusaamista voidaan ehkäistä mm. vanhempien ja päivähoiton hyvällä vuoropuhelulla, sekä tukemalla lasten välisiä suhteita ja sosiaalisia taitoja sekä auttamalla heitä hallitsemaan aggressiota.

Varhaiskasvatuksessa kiusaamista ehkäistään vaikuttamalla lapsiryhmän toimintaan, luomalla turvallinen ilmapiiri ryhmään sekä vahvistamalla vuorovaikutustaitoja. Lapsia ohjataan hyvään käytökseen, erilaisuuden hyväksymiseen ja vastuuntuntoon arkipäivän tilanteissa. Vastuuntuntoon kuuluu mm. muiden huomioon ottaminen, ympäristöstä huolehtiminen, heikompien puolustaminen sekä toisten auttaminen. Kaikille tehdään selväksi, että kiusaamista ei hyväksytä. Päiväkodeissa on käytössä Askeleittain tuokiot. Lapset osallistuvat päivähoiton sääntöjen laadintaan. Päivähoiton työntekijöiden tulee huolehtia, että jokainen lapsi pääsee leikkiryhmiin mukaan. Työntekijä ohjaa lasten leikkejä.

Tilanteisiin puuttuminen, toiminta ja jälkiseuranta

Aikuisen sitoutuminen lapsiryhmään on tärkeää. Silloin kiusaamisen havaitsee helpommin ja siihen voidaan puuttua ajoissa.

Aikuisten ei pidä jättää lapsia yksin kiistojensa keskelle, vaan opastaa selvittelytilanteissa. Kiusaajaa tulee ohjata ja tarjota apua uusien parempien ratkaisujen löytämiseksi silloin, kun kiukku ja kiusaamisen halu kiehuvat sisällä.

Jokainen päivähoitossa työskentelevä aikuinen puuttuu väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteeseen välittömästi tilanteen edellyttämällä tavalla ja estää tilanteen jatkumisen. Selvitetään, ketkä ovat osallisina ja keskustellaan osapuolten kanssa mitä on tapahtunut ja mitkä ovat tilanteen taustat. Tilanteen salliessa myös lapset voivat esittää ratkaisumalleja. Päivähoitossa työskennellään kaikkien päivähoitoyhteisön jäsenten turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Huoltajille kerrotaan, mitä on

tapahtunut, miten asia on selvitetty ja mitä lasten kanssa on sovittu. Tarvittaessa kutsutaan osapuolten huoltajat päivähoitoon yhteiseen tapaamiseen. Päivähoidon puolesta näihin tapaamisiin osallistuu vähintään kaksi työntekijää. Tällöin sovitaan yksilöllisestä tuesta, tarvittavasta hoidosta ja muista toimenpiteistä teon tekijän ja sen kohteena olevan osalta. Sovitaan myös asian seurannasta.

Perehdytetään päivähoidon henkilökunta, huoltajat ja lapset lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laadittuun suunnitelmaan. Päivähoidon työntekijöille pyritään järjestämään koulutusta kiusaamisen ehkäisyyn. Päivähoidon henkilöstön kesken voidaan pitää säännöllisiä palavereja, joissa käsitellään kiusaamiseen liittyviä ilmiitä ja asioita.

Yhteistyö huoltajien kanssa

Yhteistyö huoltajien kanssa

Väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ennaltaehkäisevää työtä ovat päivähoidon vanhempainillat ja eri tapahtumat sekä muut tiedonvälityskeinot, joissa käsitellään avoimesti kasvatukseen liittyviä asioita. Huoltajien keskinäinen yhteistyö on myös kiusaamista ennaltaehkäisevää toimintaa.

Kiusaamisen vastaisessa työssä päivähoidon ja kodin välinen yhteistyö on merkittävää. Huoltajien tulee kannustaa lasta kertomaan kiusaamisesta kotona ja päivähoitossa. Vanhempia rohkaistaan keskustelemaan lastensa kanssa päivän kulusta ja kertomaan lapselle suvaitsevaisuuden ja toisen kunnioittamisen tärkeydestä.

Huoltajia ja lapsia ohjeistetaan ilmoittamaan väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteista mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ensisijaisesti omalle opettajalle tai hoitajalle. Ohjeistus koskee sekä tilanteiden kohteiksi joutuneita että näiden aiheuttajia.

Kaikkien väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteiden hoidossa edetään yhteistyössä huoltajien kanssa. Tilanteen kehittymisestä informoidaan huoltajia säännöllisesti, ja tarvittaessa järjestetään päivähoitossa tapaamisia osapuolten kesken. Kaikista toimenpiteistä ja käydyistä keskusteluista pidetään kirjaa.

Suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, lapsille, huoltajille ja yhteistyötahoille

Perehdyttäminen ja tiedottaminen

Henkilöstö perehdytetään suunnitelmaan päivähoitoyhteisössä käytävien keskustelujen avulla. Lapset perehtyvät suunnitelmaan omissa ryhmässään toimintatuokiolla.

Huoltajat perehdytetään suunnitelmaan vanhempainillassa. Suunnitelma on osa paikallista varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmaa ja se on luettavissa päivähoiton tiedotuskanavien kautta.

Suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi

Päivittäminen, seuranta ja arviointi

Suunnitelman toteutumista arvioidaan toimintakauden aikana henkilöstön toimesta ja päivähoiton johtoryhmässä. Suunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan johtoryhmän tekemän päätöksen mukaisesti.

Liite 15 Kriisisuunnitelma

Yleistä

Vasemmalla olevasta valikosta löytyy Kalajoen koulujen kriisisuunnitelma.

Kriisitilanteiden hallinta edellyttää etukäteen sovittuja toimintamalleja. Jokaisen työntekijän tulee tietää, miten kriisitilanteessa toimitaan ja mistä saa apua. Parasta ennaltaehkäisyä on se, että koululla on kriisityöryhmä, jonka tehtävistä ja työnjaosta on sovittu. Kriisisuunnitelma pidetään ajan tasalla ja koko henkilökunta tietää miten kriisitilanteissa pitää toimia.

Tämä kriisisuunnitelma sisältää toimintamalleja kriisitilanteita varten. Kouluissa voidaan käyttää myös hyväksi havaittuja toimintamalleja. Suunnitelmassa on kuvattu toimijat ja toiminta sekä jälkihoito eri kriisitilanteissa. Suunnitelman sisältää taustoittavaa tietoa erilaisista kriisitilanteista ja vinkkejä asioiden käsittelyyn koulussa.

Koulun kriisiryhmän tehtävät

Tehtävät

Kriisiryhmän tehtävät

- perehdyttää koulun henkilöstö suunnitelmaan
- ensisijaisesti toimintavastuu kriisitilanteissa on aluksi aina läsnä olevalla aikuisella. Kriisityöryhmän kutsuu koolle ensimmäiseksi tiedon saanut aikuinen. Kokonaisvastuu kriisitilanteissa kuuluu koulun rehtorille.
- koulun kriisiryhmä kutsutaan kokoon rehtorin avuksi kriisitilanteissa
- miettii jatkotoimenpiteet yhdessä kodin kanssa
- harkitsee ja tarvittaessa järjestää ulkopuolisen avun henkilökunnalle ja oppilaille
- organisoii toimintaa kriisitilanteissa
- organisoii paikallisten yhteistyötahojen kanssa riittävän tuen
- arvioi toimintaa kriisitilanteissa -> toimivuus, kehittäminen

Tiedottaminen kriisitilanteessa

Henkilö, joka on saanut tiedon tapahtuneesta, tiedottaa siitä rehtorille. Jos rehtori ei ole paikalla, asiaa hoitaa vararehtori.

Rehtori selvittää

- ketä asia koskee
- mitä on tapahtunut ja missä
- miten kaikki tapahtui ja mitä tapahtumasta tiedetään

Rehtori kutsuu kriisiryhmän avukseen.

Opettajakuntaa ja muuta koulun henkilökuntaa informoidaan tapahtuneesta. Opettajat saavat ohjeita asian käsittelystä luokissa – huhujen ehkäiseminen, oikeat tiedot.

Kaikki tiedottaminen koulun ulkopuolelle tapahtuu ensisijaisesti rehtorin kautta. Harkinnan mukaan tiedottaminen voi siirtyä sivistysjohtajalle.

Arviointi kriisitilanteen jälkeen

- henkilökunta arvioi kriisiryhmän kanssa, miten tilanne hoidettiin
- käydään avointa keskustelua ketään syylistämättä
- tehdään tarvittaessa muutoksia kriisisuunnitelmaan
- seuranta
- toimenpiteet kriisivalmiuden ylläpitämiseksi

Tärkeitä puhelinnumeroita

Tärkeät puhelinnumerot

Tärkeitä puhelinnumeroita:	Tiedon välittäjän tulee ilmoittaa seuraavat asiat:
Yleinen hätänumero 112	- ilmoittajan henkilöllisyys
(paloilmoitus, poliisi, ambulanssi)	- mitä on tapahtunut
	- missä ja milloin
Terveyskeskus:	- kuka on tapahtuman uhri
Himanka 044 469 1802	- mikä on tilanne juuri tällä hetkellä
Kalajoki 044 469 1505	- onko jokin muu taho ryhtynyt toimenpiteisiin
Myrkytyskeskus 09 471977 tai vaihte 09 4711	Koulun osoite:
Sosiaalipäivystys 112 kautta	
Kriisiryhmä:	
Himanka 06 8789306	
Kalajoki 08 4691505	
Mitä numeroita lisäksi?	

Toiminta eri kriisitilanteissa

Väkivalta koulussa

Väkivalta koulussa

Oppilas oppilasta kohtaan

- kehota lopettamaan väkivalta
- estä väkivallan jatkuminen
- älä arkaile pyytää poliisia paikalle 112
- opettaja/avustaja/muu henkilökuntaan kuuluva hälyttää paikalle kouluterveydenhoitajan tai järjestää uhrille muuten hätäensiavun
- asiasta tiedotetaan rehtoria
- tarvittaessa rehtori kokoaa koulun kriisiryhmän, joka järjestää kriisiapua
- kiistan osapuolet sijoitetaan eri tiloihin rauhoittamaan aikuisen valvonnassa
- opettaja informoi tapahtuneesta asianomaisten oppilaiden huoltajia
- väkivaltilanne sovitellaan mahdollisimman pian kaikkien osapuolten läsnä ollessa, ei taideta sovitella, jos pahoinpitelystä nostetaan syyte
- tarvittaessa rehtori evää väkivaltaiselta oppilaalta koulunkäyntioikeuden loppupäiväksi tai pidemmäksi ajaksi
- tilanteessa mukana ollut aikuinen kirjoittaa muistion tapahtumista

Oppilas opettajaa/muuta henkilökuntaa kohtaan

- aikuinen pyrkii rauhoittamaan tilanteen ja puolustaa itseään
- aikuinen ilmoittaa rehtorille, joka ottaa yhteyden oppilaan huoltajiin
- koulun kriisiryhmä arvioi jatkotoimenpiteiden tarpeen

Opettaja/muu henkilökunnan jäsen oppilasta tai työyhteisön jäsentä kohtaan

- kaikki tietoon tulleet tapaukset tutkitaan ja käsitellään koulun kriisiryhmässä
- koulun kriisiryhmä suunnittelee tarvittavat jatkotoimenpiteet

Tapaturmat ja onnettomuudet koulussa / oppilas

Tapaturmat ja onnettomuudet / oppilas

Välittömät toimenpiteet:

- paikalla oleva opettaja/avustaja/muu henkilökuntaan kuuluva aikuinen vastaa onnettomuuteen joutuneen oppilaan välittömästä auttamisesta
- arvioi, mitä on tapahtunut ja millaista apua tarvitaan
- tilaa tarvittaessa ambulanssi 112
- aloita ensiapu
- pyri poistamaan muut oppilaat onnettomuuspaikalta
- oppilas viedään tarvittaessa terveysasemalle, ota oppilaan tiedot mukaan, tiedota oppilaan huoltajia asiasta. Jos huoltajaa ei tavoiteta, lähtee joku koulun aikuisista mukaan saattajaksi.
- ilmoita asiasta rehtorille
- rehtori antaa opettajan/avustajan tehtäväksi ottaa selvää, ketkä näkivät onnettomuuden
- lähimmässä luokassa oleva opettaja tai avustaja huolehtii onnettomuusoppilaan opettajan luokasta, kunnes opettaja voi palat työtehtäviinsä
- tapahtuneen nähnyt ja luokanopettaja/luokanvalvoja täyttävät vahinkoilmoituksen Wilmassa (kopio ilmoituksesta ao. koululle)
- asiaa käsitellään oppilaiden ja henkilöstön kanssa
- järkyttyneimmät oppilaat kotiin vain aikuisen mukana

Tiedottaminen:

- luokanopettaja/luokanvalvoja ilmoittaa oppilaan kotiin onnettomuudesta
- rehtori informoi koulun henkilöstöä ja perusopetuksen palvelualuejohtajaa
- oppilaille kerrotaan tapahtuneesta:
- * puhutaan avoimesti, rehellisesti ja konkreettisesti
- * oppilaiden tulee saada puhua siitä mitä ajattelevat ja tuntevat
- * suunnitellaan yhdessä turvallinen kotiin meno, niin ettei oppilaan tarvitse olla yksin kotona
- rehtori tiedottaa onnettomuudesta tarvittaessa muita koteja Wilma-viestillä
- vain rehtori tiedottaa medialle
- vakavissa onnettomuustapauksissa rehtori tiedottaa muita kouluja asiasta

Jälkityö:

- oppilaiden seuranta
- ensikeskustelun jälkeen 'jätkipuinti' luokassa 1-3 vuorokauden sisällä
- jos loukkaantunut oppilas joutuu olemaan pitkään pois koulusta, voi opettaja yhdessä oppilaiden kanssa pitää yhteyttä oppilaaseen
- kriisiryhmä miettii tapauskohtaisesti tarvitaanko koulun ulkopuolista asiantuntija-apua psykososiaalisen tuen järjestämiseen

Tapaturmat ja onnettomuudet koulussa / henkilökunta

Tapaturmat ja onnettomuudet / henkilökunta

Välittömät toimenpiteet:

- anna potilaalle välitön ensiapu
- pyri poistamaan oppilaat onnettomuuspaikalta
- tilaa tarvittaessa ambulanssi 112
- potilas viedään tarvittaessa terveysasemalle
- ota yhteys rehtoriin
- rehtori/henkilökunta selvittää, ketkä näkivät onnettomuuden
- muu henkilökunta huolehtii onnettomuuteen joutuneen työntekijän välittömistä työtehtävistä

Tiedottaminen:

- rehtori ilmoittaa työntekijän lähiomaisille onnettomuudesta
- rehtori kertoo tapahtuneesta henkilökunnalle
- oppilaille tiedottamisesta sovitaan yhdessä henkilökunnan kanssa:
- * tapahtuneesta puhutaan avoimesti
- * opettaja selvittää, ketkä luokasta näkivät onnettomuuden
- * oppilaiden tulee saada puhua siitä mitä ajattelevat ja tuntevat
- * suunnitellaan yhdessä turvallinen kotiin meno, niin ettei oppilaan tarvitse olla yksin kotona
- rehtori tiedottaa onnettomuudesta tarvittaessa koteja Wilma-viestillä
- rehtori ilmoittaa tarvittaessa tapahtuneesta kunnan kriisiryhmälle
- rehtori tiedottaa esimiehelleen tapahtuneesta

Jälkityö:

- ensikeskustelun jälkeen 'jätkipuinti' henkilökunnan kesken 1-3 vuorokauden sisällä
- kriisiryhmä miettii tapauskohtaisesti tarvitaanko koulun ulkopuolista asiantuntija-apua psykososiaalisen tuen järjestämiseen

Vakava sairaus / oppilas

Vakava sairaus

- sairastuneen oppilaan huoltajan kanssa sovitaan, mitä kerrotaan muille oppilaille
- sairastuneen oppilaan omaa mielipidettä kunnioitetaan
- pyritään saamaan lupa kertoa luokan oppilaille ja muulle henkilökunnalle
- asiaa käsitellään sairastuneen, hänen ystäväpiirinsä ja luokan kanssa

- laaditaan toimintaohjeet sairauskohtauksen varalta
- oppilaita seurataan, tarjotaan tukea ja keskustelumahdollisuutta
- kriisiryhmä organisoii paikallisten yhteistyötahojen kanssa mahdollisesti tarvittavan tuen

Päihtynyt oppilas

Päihtynyt oppilas

- otetaan yhteys huoltajaan
- ilmoitetaan sosiaaliviranomaisille
- jos oppilaan tila huono, tilataan ambulanssi
- jos aiheuttaa vakavia häiriöitä tai vaaratilanteita, soitetaan poliisi paikalle
- tehdään lastensuojeluilmoitus

Kuolemantapaus / oppilas

Kuolemantapaus / oppilas

KUOLEMANTAPAUSET/OPPILAS

Välittömät toimenpiteet:

- rehtori ilmoittaa oppilaan kuolemasta henkilökunnalle
- rehtori sopii omaisten kanssa, mitä asioita kerrotaan koulussa
- opettajat sopivat yhteisesti menettelytavoista
- opettaja kertoo oppilaille tapahtuneesta, keskustellaan asiasta
- oppilaille kerrotaan tosiasiat, estetään huhujen leviäminen
- koulun kriisiryhmä toimii opettajien tukena

Tiedottaminen:

- kuolleen oppilaan luokkakavereiden koteihin lähetetään Wilma-viesti, jossa kerrotaan tapahtuneesta, kuolemaa seuraavista toimenpiteistä koululla – tarvittaessa viesti lähetetään kaikkiin koteihin
- rehtori ottaa yhteyttä kaupungin kriisiryhmään, jonka kanssa sovitaan jatkotoimista

Jälkityö:

- muistaminen koulussa: suruliputus, hiljainen hetki, muistohetki
- seurakunnalta voidaan pyytää apua tilaisuuden järjestämiseen
- luokanopettaja/luokanvalvoja selvittää kuolleen oppilaan vanhemmilta, toivovatko he, että jotkut luokan oppilaista tai luokka osallistuisi hautajaisiin – on tärkeää, että lapsella on hautajaisissa seuranaan myös aikuisia
- jos omaiset toivovat, että luokkakavereita osallistuisi hautajaisiin, opettaja lähettää oppilaiden koteihin Wilma- viestin
- oppilaiden seuranta, erilaiset surureaktiot
- muistaminen ja keskustelu luokassa (miten käsitellä tilannetta luokassa: ohjeita kriisisuunnitelman lopussa)
- kaupungin kriisiryhmä auttaa tarvittaessa psykososiaalisen tuen antamisessa

Kuolemantapaus / henkilökunta

Kuolemantapaus / henkilökunta

Välittömät toimenpiteet:

- kun tieto työyhteisön jäsenen kuolemasta tulee koululle, järjestää rehtori tiedotustilaisuuden
- omaisia kuultuaan, rehtori tiedottaa lisää (henkilökunta/oppilaat/vanhemmat)
- sovitaan kuka on yhteydessä omaisiin ja hoitaa suruvalittelut
- keskustellaan oppilaiden kanssa tapahtuneesta

Jälkityö:

- muistaminen koulussa: suruliputus, hiljainen hetki, muistohetki
- seurakunnalta voidaan pyytää apua tilaisuuden järjestämiseen
- jos hautajaisiin on julkinen kutsu/tai tulee henkilökohtainen kutsu, keskustellaan miten toimitaan
- jos omaiset toivovat, että oppilaita osallistuisi hautajaisiin, lähetetään oppilaiden koteihin Wilma-viesti
- työyhteisön ja oppilaiden seuranta, erilaiset surureaktiot
- muistaminen ja keskustelu työyhteisössä ja luokissa (miten käsitellä tilannetta luokassa: ohjeita lopussa)
- kaupungin kriisiryhmä auttaa tarvittaessa psykososiaalisen tuen antamisessa

Läheisen kuolema / oppilas

Läheisen kuolema / oppilas

Välittömät toimenpiteet:

- kun opettaja saa tietää oppilaan läheisen kuolemasta, kysytään oppilaan vanhemmilta lupa käsitellä asiaa luokassa/luokissa/koulussa
- jos kuolemasta saadaan tietää kesken koulupäivän, opettaja tai lähiomainen kertoo oppilaalle tapahtuneesta
- varmistetaan, ettei oppilas joudu olemaan yksin kotona
- opettaja keskustelelee asiasta luokkansa kanssa läheisensä menettäneen oppilaan poissaollessa, kerrotaan vain tosiasiat tapahtuneesta
- oppilaita valmistellaan kohtaamaan läheisensä menettänyt luokkakaveri ja autetaan heitä ymmärtämään, että luokkakaveri tarvitsee tapahtuman jälkeen tukea ja myötätuntoa

- harkitaan tapauskohtaisesti seuraavia asioita: osanottokortti, kukat/käynti perheessä

Jälkityö:

- oppilasta seurataan
- oppilaan ystävät ja luokkakaverit auttavat häntä, ettei hän jää yksin
- luokkakavereiden mahdollisista pelkotiloista (menettää oma perheenjäsen) keskustellaan avoimesti luokassa
- tarvittaessa oppilaalle ja kodille tarjotaan kouluterveydenhuollon ammattilaisten (psykologi, kouluterveydenhoitaja, koulukuraattori) apua
- palataan mahdollisimman pian koulun ja luokan arkirutiineihin, ne tukevat lapsen selviytymistä surusta

Läheisen kuolema / henkilökunta

Läheisen kuolema / henkilökunta

Välittömät toimenpiteet:

- jos saat tietää työkaverin läheisen kuolemasta, kerro rehtorille
- jos työntekijän läheisen kuolemasta saadaan tietää kesken työpäivän, rehtori kertoo asiasta läheisensä menettäneelle työntekijälle
- rehtori informoi tarvittaessa oppilaita tapahtuneesta
- jos työntekijä joutuu olemaan työstään poissa pidemmän aikaa, rehtori harkitsee koteihin annettavan informaation tarvetta
- rehtori kysyy työntekijältä, minkä verran asiaa voi käsitellä työyhteisössä
- työntekijä saatetaan tarvittaessa kotiin
- harkitaan tapauskohtaisesti seuraavia asioita: osanottokortti työntekijän kotiin, kukat, käynti perheessä

Jälkityö:

- työyhteisö pitää huolta läheisensä menettäneestä työkaverista
- rehtori huolehtii, että tarvittaessa työntekijälle tarjotaan ammattiauttajan apua

Itsemurhauhkailu / oppilas

Itsemurhauhkailu / oppilas

- ota aina oppilaan itsemurhauhkailu vakavasti, älä vähättele
- puhu oppilaan kanssa suoraan kiertelemättä, älä jätä yksin
- kysy pystyykö oppilas lupaamaan, ettei tee itselleen mitään
- yhteys **heti** kotiin ja kouluterveydenhoitajaan tai koulukuraattoriin
- järjestä yksilökohtaisen monialaisen asiantuntijaryhmän palaveri

Itsemurha oppilas / henkilökunta

Itsemurha oppilas / henkilökunta

Välittömät toimenpiteet:

Jos itsemurha tapahtuu koulussa:

- huolehditaan etteivät oppilaat pääse tapahtumapaikalle tai poistuvat sieltä heti
- kutsutaan ambulanssi, poliisi ja koulun kriisiryhmä
- suruviestin vie kotiin poliisi tai lääkäri, tämän jälkeen rehtori yhteydessä kotiin
- toimenpiteet jatkuvat alla olevan mukaisesti

Itsemurhasta tulee tieto koululle:

- koulun kriisiryhmä kokoontuu
- sovitaan kodin kanssa miten toimitaan, pyritään saamaan lupa kertoa tosiasiat, jotta ei tulisi perättömiä huhuja
- sovitaan, miten asiasta tiedotetaan oppilaille sekä henkilökunnalle ja mistä on lupa puhua ja mitä asiasta tiedetään
- keskustellaan asiasta, kuunnellaan oppilaita
- oppilaille kerrotaan tosiasiat, estetään huhujen leviäminen
- sovitaan kuka on yhteydessä omaisiin ja hoitaa suruvalittelut
- rehtori ottaa yhteyttä kunnan kriisiryhmään

Tiedottaminen:

- opettaja vastaa siitä, että kuolleen oppilaan luokkakavereiden koteihin lähetetään Wilma- viesti, jossa kerrotaan tapahtuneesta, kuolemaa seuraavista toimenpiteistä koululla – tarvittaessa viesti lähetetään kaikkiin koteihin
- rehtori vastaa tiedottamisesta, kun on kyse työyhteisön jäsenestä

Jälkityö:

- samoin kuin oppilaan tai henkilökunnan kuoleman yhteydessä
- on tärkeää keskustella oppilaiden kanssa itsemurhasta, kuunnella heidän ajatuksiaan ja tuntojaan ja antaa asiallista tietoa
- itsemurha voi aiheuttaa oppilaissa ahdistunutta tunnekuohua ja alttiutta samantyyppiseen itsetuhoiseen käytökseen -> on tärkeää estää itsemurhan ja kuoleman ihannoitit ratkaisuna vaikeuksiin
- erityinen tuki ja seuranta mahdollisille silminnäkijöille ja lähimmille ystäville
- myös koulun työyhteisössä tapahtunut itsemurha voi käynnistää vaikeita tunteita
- koulun kriisiryhmä organisoii paikallisten yhteistyötahojen kanssa riittävän tuen

Koulun ulkopuolelta tuleva väkivallan uhka

Koulun ulkopuolelta tuleva väkivallan uhka

Ulkopuolisen henkilön väkivaltainen käyttäytyminen koulussa tai sen ympäristössä (esim. uhkaava henkilö jonkinlaisen aseensa kanssa, pistooli, teräase yms.)

- pidä oppilaat pois ovien ja aukkojen edestä
- estä uhkaajan pääsy sisään (lukitsemalla ovet, tekemällä esteitä ym.) Huomioi, että mikäli ovia lukitaan yleisissä tiloissa voi käydä niin, että joku/jotkin muut eivät pääse poistumaan.
- tarvittaessa huomioi, missä ovat rakenteelliset suojat, kuten pilarit, kivi/tiili seinät (mikäli uhkaavalla henkilöllä on ampuma-ase)
- toimi, muista rauhallisuus
- hälytä 112
- mikäli, joku tunnistaa tekijän nimitä, kerro tieto jo hälytysvaiheessa hätäkeskukseen
- ilmoita rehtorille, joka vastaa jatkotoimista poliisin/pelastusviranomaisen tulon saakka
- rehtori ohjeistaa koulun henkilökuntaa ja oppilaita (kuulutus)
- havainnoi uhkaajan tuntomerkit, aseistus, mieliala, fyysinen tila, mikäli se on turvallista
- odota lisäohjeita ja huolehdi siitä, että oppilaat tietävät mitä tehdä ja toimivat sen mukaan
- kuulutusohje oltava 'kuulutuspaikalla':

esim. Huomio, Huomio!

Tämä on rehtorin käsky kaikille koulussa oleville!

Siirrykää välittömästi lähimpään luokkatilaan.

Lukitkaa ovet, kun kaikki ovat päässeet sisään.

Siirrykää luokan perälle odottamaan lisäohjeita.

Apua on jo tulossa.

Tiedottaminen:

- rehtori sopii viranomaisten kanssa erikseen tapauskohtaisesti sisäisestä ja ulkoisesta tiedottamisesta
- lähiympäristön tiedottaminen on muiden viranomaisten harkinnassa
- tiedota kaupungin ja opetustoimen kriisiviestintäohjeiden mukaan.

Jälkityö:

- koulun kriisiryhmä organisoii paikallisten yhteistyötahojen kanssa riittävän tuen ja arvioi jatkotoimenpiteiden tarpeen kaikkien osapuolten kanssa.

Pommiuhkaus

Puhelimitse tehty pommiuhkaus

PUHELIMITSE TEHDYSSÄ POMMIUHKATILANTEESSA

- ole rauhallinen ja ystävällinen
- älä keskeytä soittajaa, vaan tarjoa neuvottelua
- koeta ylläpitää puhelua
- kysy soittajalta esim.

Milloin pommi räjähtää?

Missä pommi on?

Minkäköinen pommi on?

Miksi pommi on asetettu?

- soita 112, ilmoita rehtorille
- toimi Hätäkeskuksen ohjeiden mukaan
- kirjaa mahdollisimman pian paperille soittajan henkilöllisyys (mies/nainen/lapsi), ääni (korkea/kimeä/matala/hiljainen/selkeä/soperteleva), puhe (nopeaa/hidasta/änkyyttävä/kiroilevaa), murre (paikallinen/vieras), asenne (rauhallinen/kihtynyt), taustäänet (koneiden melu, musiikki, katuliikenne, ihmisten äänet)

Koulun ulkopuoliset onnettomuudet ja kriisitilanteet

Koulun ulkopuoliset onnettomuudet ja kriisitilanteet

Näitä ovat kansainvälisesti, kansallisesti tai paikallisesti merkittävät suuronnettomuudet tai kriisitilanteet, jotka aiheuttavat yleistä ahdistuneisuutta ja/tai pelkotiloja oppilaiden keskuudessa.

Informaation jakaminen:

- mikäli mahdollista, sovitaan koulutoimen yhteisestä linjasta
- rehtori ottaa selville tosiasiat ja informoi muuta henkilökuntaa
- käytetään tarvittaessa asiantuntija-apua (kaupungin kriisiryhmä)
- asiaa käsitellään luokissa oppilaiden kanssa avoimesti ja rehellisesti keskustellen
- oppilaat saavat puhua asiasta ja esittää kysymyksiä
- tiedotetaan asian käsittelystä ja mahdollisista reaktioista koteihin ja tarvittaessa järjestetään yleinen informaatiotilaisuus

Kriisiavun järjestäminen:

- ensivaiheen käsittelyn jälkeen järjestetään ongelman jälkipuinti 1-3 päivän sisällä tapahtuneesta
- tarvittaessa käytetään kunnan kriisiryhmää apuna

- luodaan auttamisilmapiiri ja empaattinen asenne

Jälkityö:

- palataan koulun rutiineihin mahdollisimman pian
- seurataan oppilaita ja tarkkaillaan poissaoloja
- tarvittaessa keskustelua jatketaan ja järjestetään henkilökohtainen keskustelumahdollisuus kouluterveydenhuoltaja/psykologin/kuraattorin/perhetyöntekijä kanssa

Kriisin käsittely ja jälkihoito koulussa

Kriisin käsittely ja jälkihoito koulussa

Välittömät tukitoimet

Koulussa tarjotaan välitöntä psyykkistä tukea, koteja tiedotetaan ja tuetaan kriisin käsittelyssä. Koulun aikuisia ohjeistetaan kohtaamaan lasten ajatuksia ja tunteita tapahtuneesta sekä käsittelemään tapahtunutta luokissa. Toimintatavoista on hyvä kertoa oppilaille ja huoltajille, jotta he tietävät miten koulussa lähipäivän toimitaan, mitä oppilaita odotetaan koulutyön suhteen ja millaista tukea on olemassa.

Tapauksesta riippuen oppilaille tarjotaan keskusteluhetkeä kouluterveydenhoitajan, psykologin tai kuraattorin kanssa yksin tai ryhmässä. Koulun henkilökunnan keskinäiselle pohdinnalle varataan aikaa ja selvitetään työterveyshuollon mahdollisuus tukea henkilökuntaa.

Psykologinen jälkipuinti (sovitaan tarvittaessa kaupungin kriisiryhmän kanssa)

Psykologinen jälkipuinti järjestetään aina kolmen vuorokauden sisällä traumaattisesta tapahtumasta. Ensimmäisen kolmen vuorokauden aikana ihminen on avoin tapahtuman käsittelylle, sen jälkeen psyykkiset puolustuskeinot voivat estää asian käsittelyä. Jälkipuinnin vetävät siihen koulutetut työntekijät.

Jälkipuinnin tarkoituksena on tukea normaalin surutyön käynnistymistä ja estää posttraumaattisen stressihäiriön syntyminen. Jälkipuinnissa annetaan tietoa tapahtumien kulusta, jottei mielikuvitus tai huhut paikkaisi aukkoja. Jälkipuinti antaa mahdollisuuden jäsentää osallistujien ajatuksia ja tunteita. Siellä annetaan tietoa mahdollisista jälkireaktioista ja avunsaantipaikoista sekä kartoitetaan avun tarvetta.

Purkukokous

Purkukokous järjestetään traumaattisissa tilanteissa auttajina toimiville. Se tarjoaa mahdollisuuden keskustella välittömästi tapahtuneesta ja purkaa kokemuksia. Kriisiryhmä voi järjestää itselleen purkukokouksen ilman ulkopuolistakin vetäjää.

Myöhempi tuen tarve

Ihmisten myöhempi tuen tarve on yksilöllinen ja siihen vaikuttaa traumaattisen tapahtuman luonne. Suru lähimmäisen kuolemasta ei häviä muutamassa kuukaudessa, ei ehkä koskaan, siksi surulle toipumiselle on annettava aikaa. Joillakin oppilailta tai opiskelijoilla voi olla tarve keskustella ja työstää asioita useaan kertaan, jolloin oppilashuollon henkilöstö voi järjestää heille yksilöllisiä tai ryhmätapaamisia. Erityisen traumaattisen tilanteen jälkeen lapsi tai nuori voi olla myös traumaterapian tarpeessa, jolloin hänet tulee ohjata mielenterveyspalveluihin. Myös koulun työntekijöillä voi olla myöhempää tuen tarvetta.

Tietoa kriiseistä

Tietoa kriiseistä

Kriiseistä puhutaan yleensä silloin, kun ihminen on joutunut elämäntilanteeseen, jossa hänen aiemmat kokemuksensa ja opitut toimintatavat eivät riitä sen ymmärtämiseen ja psyykkiseen hallintaan. Kehityskriisit (esim. murrosikä) ovat luonnolliseen kehitykseen ja kypsymiseen liittyviä siirtymävaiheita. Suurin osa ihmisistä selviytyy näistä vaiheista omin avuin.

Traumaattiset kriisit

Traumaattiset kriisit aiheutuvat äkillisestä, odottamattomasta ja epätavallisen voimakkaasta tapahtumasta, joka tuottaisi kenelle tahansa huomattavaa kärsimystä. Tilanne, johon ihminen ei voi toiminnallaan vaikuttaa, aiheuttaa epävarmuutta sekä ristiriitaisia ja voimakkaita tunteita. Varsinaisen traumaattisen tapahtuman lisäksi ne vaikuttaa siis haavoittavasti ihmisen psyykeen.

Traumatisoivia tapahtumia voivat olla yksittäisten tilanteiden lisäksi myös pitkän ajan kuluessa koetut vaurioittavat kokemukset, kuten esimerkiksi perheväkivalta tai seksuaalinen hyväksikäyttö. Traumaattisen kriisin ensisijaisia uhreja ovat ne, joita tapahtuma koskettaa suoraan. Tukea tarvitsevat myös toissijaiset uhrin, kuten läheiset, ystävät, luokkatoverit, silminnäkijät jne.

Jokainen kriisitilanne on ainutlaatuinen henkilökohtainen kokemus. Kriisin psyykkisissä reaktioissa voidaan kuitenkin erottaa erilaisia vaiheita. Yksittäisten vaiheiden kestossa ja järjestyksessä voi olla vaihtelua riippuen mm. itse tapahtuman luonteesta, sen merkityksestä kriisissä olevalle ja saatavasta sosiaalisesta tuesta. On tärkeää tiedostaa, että kriisireaktiot ovat normaaleja reaktioita ylivoimaisiin tilanteisiin !

Shokkivaihe "Ei voi olla totta!"

- Kestää hetkestä muutamaan vuorokauteen ja tarkoitus suojata tuskallisessa tilanteessa. Tällöin ihmisen on vaikea käsittää tapahtunutta ja hän voi reagoida tavallisuudesta poikkeavalla tai tilanteeseen sopimattomalla tavalla (tyyni rauha, sekavuus, epätodellinen olo, lamaantuminen, raivo, tms.). Hän ei ehkä jälkeenkään muista tämän vaiheen tapahtumia, eikä myöskään annettuja ohjeita.
- Välitön tuki: rauhoittava ja turvallisuutta luova ilmapiiri, levollinen läsnäolo, myötäeläminen ja huolenpito, eläytyvä kuunteleminen (pyri olemaan puhumatta omista vastaavista kokemuksistasi tässä vaiheessa) tyhjien sanojen ja liiallisten lupauksen välttäminen

Reaktiovaihe "Mitä tapahtui?"

- Voi olla muutaman viikon tai muutaman kuukauden mittainen. Ihminen alkaa pikku hiljaa ymmärtää tapahtunutta. Hän tarvitsee useimmiten aktiivista apua vaikka ei sitä itse osaa useinkaan pyytää. Saatua tuki auttaa tapahtumien jäsentämisessä ja itsessä tapahtuvien reaktioiden ymmärtämisessä. Vaiheelle ovat tyyppisiä voimakkaat tunnereaktiot, erilaiset ruumiilliset oireet, ruokahaluttomuus ja univaikeudet.

Käsittelyvaihe "Miten tästä selviää?"

- Tapahtumaa ja siihen liittyviä tunteita, ajatuksia ja merkityksiä aletaan käydä läpi. Suru alkaa saada tilaa, psyykkiset ja fyysiset oireet alkavat väistyä. Kestää muutamista kuukausista vuoteen. Kriisireaktio voi myös lukkiutua ja muuttua posttraumaattiseksi stressihäiriöksi, jolloin ammattiauttajan tuki on tarpeen.

Uudelleen suuntautumisen vaihe "Elämä voittaa..."

- Kriisistä on päästy yli; ihminen kykenee käsittelemään tapahtunutta ilman, että se rajoittaa elämää. "Haava" arpeutuu. Oma itseluottamus, usko elämään ja toisiin alkaa palautua. Parhaassa tapauksessa ihminen voi olla vahvempi ja valmistautuneempi kokemaan jatkossa vastoinkäymisiä.

Kriisi lisää tarvetta läheisyyteen ja yhdessä asioiden jakamiseen. Myös lapsille on annettava avoimesti ja rehellisesti tietoa kriisitapahtumista ja niistä aiheutuvista tavallisista reaktioista. Lapsen persoonallisuus, ikä ja kehitystaso, aikaisemmat kokemukset, muiden mahdollisten riskitekijöiden samanaikaisuus, saatavilla oleva tuki jne. vaikuttavat siihen, miten hän tapahtumiin reagoi.

Aikuisen on hyvä huomioida lapsen tarve käydä tapahtunutta läpi. Siinä on kuitenkin edettävä lapsen ehdoilla. Puhumisen sijaan lapsen voi olla helpompi aluksi työstää kokemuksiaan toimimalla, leikkimällä, piirtämällä tai vaikkapa kirjoittamalla. Aikuinen voi kertoa omia ajatuksiaan tapahtuneesta tunteita peittelemättä, silti turvallisena, empaattisena aikuisena pysyen. On myös hyvä muistaa, että lapsen surutyön jänneväli on usein pidempi ja vaihtelevampi kuin aikuisella.

Kriisiin liittyvien tunteiden ja ajatusten käsittely on tärkeää, mutta samalla on tuettava palautumista normaaliin työskentelyyn ja arjen turvallisuutta tuottaviin rutiineihin.

Posttraumaattinen stressireaktio (PTSD)

Traumaattisten tapahtumien jälkiseurauksena kehittyvä PTSD:n oireet ovat normaaleja tapahtuman jälkeisinä viikkoina. Häiriö on kyseessä vasta, kun stressireaktiot ovat jatkuneet yli kuukauden. Diagnostiset kriteerit (tautiluokitukset ICD-10, Stakes 1995) ovat seuraavat:

Henkilö on kokenut epätavallisen, huomattavaa kärsimystä tuottavan tapahtuman esim.

- vakava uhka henkeä tai fyysistä koskemattomuutta kohtaan
- lapsiin, puolisoon, vanhempiin tai muihin sukulaisiin, ystäviin kohdistunut uhka
- onnettomuuden tai väkivallanteon seurauksena vakava loukkaantuminen
- kuolleen henkilön näkeminen

Trauman uudelleen kokeminen vähintään yhdellä seuraavista tavoista

- mieleen tunkeutuvat muistot (kuvat, ajatukset, havainnot, pienten lasten kohdalla toistavat leikit)
- toistuvat tapahtumaan liittyvät painajaiset
- tapahtuman kokonaisvaltainen uudelleenkokeminen (mm. aistiharhat)
- voimakas levottomuus tapahtumaa symboloivien tai sitä muistuttavien asioiden kanssa

Jatkuva traumaan liittyvien ärsykkeiden välttäminen tai tunneherkkyden turtuminen (jota ei ole esiintynyt ennen traumaa), josta osoituksena vähintään kolme seuraavista:

- tapahtumaan liittyvien ajatusten tai tunteiden välttäminen
- traumasta muistuttavien toimintojen tai tilanteiden välttäminen
- kyvyttömyys palauttaa mieleen traumaan liittyviä tärkeitä tekijöitä
- merkittävästi vähentynyt kiinnostus tärkeitä toimintoja kohtaan (pienillä lapsilla esim. jo opitun kehitysvaiheeseen liittyvän taidon menettäminen)
- tunneilmaisun rajoittuneisuus
- tunne kaventuneista tai puutteellisista tulevaisuuden mahdollisuuksista

Itsepintaisia vireystilan oireita (eivät olleet todettavissa ennen traumaa), joista osoituksena vähintään kaksi seuraavista:

- univaikeudet (nukahtamis- ja heräämisongelmat)
- ärtyisyys ja vihanpuuskat
- keskittymisvaikeudet
- liiallinen varuillaanolo
- liiallinen pelokkuus
- herkistyneet ruumiilliset reaktiot traumaattista tapahtumaa muistuttavissa tilanteissa

Miten käsitellä kriisiä luokassa?

Kriisin jälkihoito luokassa

ÄKILLINEN KRIISI LUOKASSA/KOULUSSA

Kohtaa lapsen suru

Avoin ja rehellinen kommunikaatio

- Anna lapselle helposti ymmärrettävää selitystä, ottaen huomioon lapsen ikä ja kehitystaso.
- Selvitä väärinkäsitykset, vastaa rehellisesti kaikkiin kysymyksiin.
- Vältä kaunistelevia ilmaisuja. Älä vertaile kuolemaa nukkumiseen tai matkaan (lapsi ajattelee konkreettisesti: nukkua = kuolema).

Anna lapselle aikaa ymmärtää

- Ole avoin kysymyksille ja valmis keskustelemaan silloin, kun lapsi niin haluaa. Älä kuitenkaan odota pitkiä keskusteluja.

Tee menetyksestä todellisuus

- Näytä lapselle omat tunteesi.
- Aseta esille valokuva tai kynttilä.

Tue lapsen kykyä hallita tunteita

- Keskustele lapsen kanssa kuolemanpelosta (oman tai vanhempien).
- Jatkuvuus koulussa on tärkeää.

Keskusteluaiheita koululuokkaan äkkikriisin jälkeen

On tärkeää että koulun ja kodin aikuiset ovat valmiita keskustelemaan lasten ja nuorten kanssa tuoreesta järkyttävästä tapahtumasta. Keskustelutuokioiden ei tarvitse olla pitkiä. Keskustelun keskeinen ote on tässä-ja-nyt.

Mahdollisia keskusteluaiheita:**Mitä todella on tapahtunut**

Varmistetaan faktat senhetkisen tiedon mukaisiksi.

Miten sait tietää

Missä olit, mitä olit tekemässä juuri silloin.

Mitä ajattelit

Käydään läpi ajatukset tapahtuman/tiedon saamisen hetkellä.

Mitä tunsit

Tunteet saattavat herätä vasta myöhemminkin. Usein on ensin vain kummastusta ja järkytystä, tai tunteiden puutetta.

Miten keho reagoi

Kehossa voi tapahtua muutoksia (jännittymistä, kipuja, levottomuutta..) huomaamatta – ne palautuvat.

Miten voi auttaa itseään/toista eteenpäin

Puhuminen, muistelu, arki, liikunta...

Mitä koulupäivän jälkeen tapahtuu

Välitetään kotiin tietoa että asiaa on käsitelty koulussa ja kannustetaan puhumaan myös kotona.

KOULUN ULKOPUOLISET ONNETTOMUUKSET JA KRIISITILANTEET**Miten puhua luokissa?**

- yritä säilytä normaali työjärjestys, koska arjen rytmi ja jatkuvuus luovat turvallisuutta, josta kuitenkin tilanteen edellyttämällä tavalla
- anna aikaa lasten ja nuorten esittämille kysymyksille, ajatuksille ja tunteille
- kuuntele, ota kysymykset vastaan ja jäsennä tietoa yhdessä lasten ja nuorten kanssa
- pyri luomaan rauhoittava ja turvallinen ilmapiiri, jossa saa puhua ja myötäileä tapahtunutta
- voit virittää keskustelua kysymällä, onko kotona katsottu uutisia, onko tapahtuneesta puhuttu kotona tai kavereiden kesken, millaisia ajatuksia se on herättänyt ja miltä se tuntui?
- välitä tunne siitä, että koulussa ollaan turvassa eikä kenelläkään ole vaaraa. Jos aikuinen ei tiedä vastausta esitettyihin kysymyksiin, sekin on hyvä sanoa ääneen. Samanaikaisesti tulee viestittää, että lapsia / nuoria ei jätetä yksin.
- erilaisissa kriisitilanteissa aiemmin koetut asiat voivat aktivoitua, vaikka henkilö ei itse olisi ollut läsnä kriisitilanteessa. Siksi on hyvä seurata oppilaiden käyttäytymistä ja tarvittaessa ottaa yhteyttä kotiin ja oppilashuollon henkilöstöön.
- nuorilla saattaa olla tarve pohtia joukkotiedotusvälineiden lisäksi myös erilaisia verkkosivustoja

Käsittely lasten kanssa

Alla esitetyt näkökohdat ovat mahdollisuuksia, ei suoritettavia ohjeita. Jokainen tilanne on erilainen ja aikuinen tietää itse parhaiten, miten juuri hänen lapsiryhmänsä kanssa tulee toimia.

Keskustelu kannattaa yleensä aloittaa lapsia kuuntelemalla:

- katsoitko televisiota, luitteko lehtiä, mitä olette jutelleet kotona, mitä kavereiden kanssa (tapahtumien käyminen läpi)
- mitä siitä ajattelette, miltä se tuntui (tunteet ja tapa ymmärtää asiat)
- tässä yhteydessä erityisesti nuoremmat voivat myös innostuneesti kertoa siitä, miten jännittävää se kaikki on – kauhistus aikuiselle. Tätä ei kuitenkaan pitäisi moralisoida, vaan sanoa (tilanteeseen soveltaen) esimerkiksi näin: "Niin, tehän leikitte paljon pyssyleikkejä ja näette televisiosta ampumisia ja se on jännää. Nyt tämä ei ollutkaan leikkiä, vaan todella surullista."
- jossain vaiheessa opettaja rauhallisesti kertoo, mitä on tapahtunut -> lapset saavat mielikuvista järkeenkäyvän kokonaisuuden. Tapahtumien kulku tulee esittää rauhallisesti, ilman kauhistelua ja syytelyä. Surua ei tarvitse peittää, ja sen voi myös kertoa lapsille. Osa lapsista ei mahdollisesti tiedä asiasta juurikaan, vaikka suuri osa lapsista tietää paljon. Näille lapsille on erityisen tärkeää, että aikuinen kertoo tapahtumat yksinkertaisesti ilman pelon ja ahdistuksen latausta.
- vastaa lasten kysymyksiin mahdollisimman rehellisesti, mutta kuitenkin ottaen huomioon lapsen kehitystaso. Lapsille voi myös sanoa, että en tiedä tai sitä ei tiedetä vielä, mutta kerron sitten kun asiasta tiedetään.
- päivä on hyvä päättää johonkin luokalle tuttuun yhteiseen tekemiseen, jossa jokaisella on paikka – leikki, peli, mikä tahansa, joka luo tutun ja myönteisen tunteen. Tämä koskee kaiken ikäisiä. - Näin vahvistetaan turvallisuuden tunnetta: meillä on hyvä olla yhdessä, me pidämme toisistamme huolta, me tuemme toisiamme, meillä on hauskaa. Tätä voi jatkaa pidemmän aikaa, niin kauan kuin kriisitapahtumat elävät lasten mielisissä.
- kriisitilanteeseen liittyvä informaatiotulva ja aineistojen käsittely voi lisätä ahdistuksen, pelon ja turvattomuuden tunteita. Ryhmissä on siksi hyvä rohkaista oppilaita etsimään ja käsittelemään tietoa siitä, mitkä asiat ovat kriisitilanteiden hallinnassa tärkeitä ja minkälaisia selviytymisen ja tuen muotoja on olemassa.

Miten käsitellä kriisiä kotona? Ohjeita huoltajille

Ohjeita huoltajille kriisin käsittelyyn

LAPSI ÄKILLISESSÄ KRIISISSÄ - ohjeita kohtaamiseen

- Anna lapselle oikeaa tietoa – suojaa tietotulvalta
- käy lapsen kanssa asiaa läpi
- kysy, mitä lapsi tietää, mitä ajattelee asiasta, ja mitä juuri hän näki / kuuli / koki
- kerro mitä itse tiedät
- selvitä väärinkäsitykset
- vältä monimutkaista kuvakieltä, älä esim. vertaa kuolemaa uneen tai matkaan
- suojaa lasta liialta media-altistukselta, rajoita etenkin dramaattisten aistivaikutelmien syntyä (järkyttävät kuvat, ääniefektit)
- siirrä omaa uutisten seuraamista myöhäiseen iltaan
- lapsen suojaamiseksi – hiljennä ääntä kun lapsi on levolla

Anna lapselle aikaa ymmärtää -tee tapahtuneesta toden tuntuinen

- ole avoin lapsen kysymyksille

- juttele kun hän sitä haluaa, mutta älä odota juttutuokioista pitkiä
- vahvista lapsen turvallisuuden tunnetta – hän ei ole vaarassa nyt
- ole valmis pohtimaan lapsen kanssa kuolemaa ja väkivaltaa, vaikka et itsekään olisi varma vastauksistasi

Auta lasta selviytymään

- anna tilaa vaihteleville tunneilmaisuille ja sille, että ne välillä näyttävät katoavat kokonaan
- salli onnettomuusleikit (mm. kuoleminen, onnettomuudet), mutta auta lasta löytämään lohduttava ratkaisu leikkiin
- auta lasta käsittelemään myös syyllisyyden ja vihan tunteitaan, kuoleman pelkoa ja muita yllättäviä reaktioita
- salli lapsen myötäelää, mutta älä salli vastuun ottamista aikuisen jaksamisesta
- näytä omat tunteesi ja kerro että luotat selviytymiseesi niistä huolimatta

NUORI ÄKILLISESSÄ KRIISISSÄ - ohjeita kohtaamiseen**Anna nuorelle oikeaa tietoa**

- käy nuoren kanssa asiaa läpi
- kysy, mitä hän tietää, mitä ajattelee asiasta ja mitä hän näki / kuuli / koki
- kerro mitä itse tiedät
- selvitä väärinkäsitykset
- vältä monimutkaista kuvakieltä, älä esim. vertaa kuolemaa uneen tai matkaan

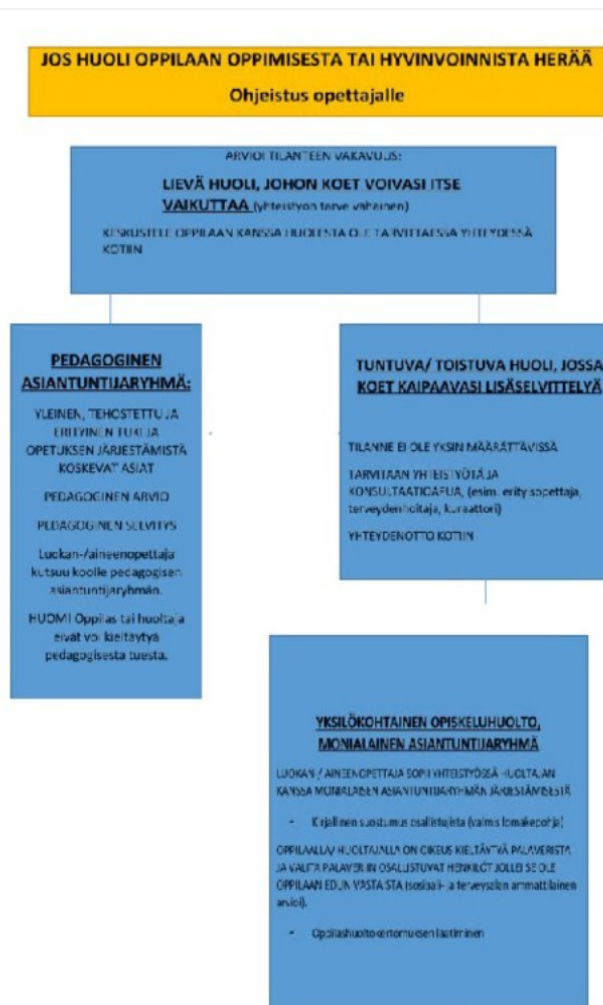
Ota myös huomioon

- henkilökohtaisen ja eläytymisen kautta syntyneen menetyksen tunteet voivat olla yhtä voimakkaita
- ole avoin nuoren kysymyksille
- juttele kun hän sitä haluaa - älä odota juttutuokioista pitkiä
- tue nuorta siihen, että asiasta tulee tahattomia muistutuksia eri yhteyksissä tiedotuksen ja keskusteluitten kautta ja että se saattaa aktivoita tunteet
- pidä kiinni perheen normaalisäännöistä, mm. kotiintuloajoista ja suhteesta alkoholinkäyttöön

Auta nuorta selviytymään

- anna tilaa vaihteleville tunneilmaisuille ja sille, että ne välillä katoavat kokonaan
- salli surupohdinnat (mm. kuoleminen, onnettomuudet, hautajaiset)
- auta nuorta käsittelemään myös syyllisyyden ja vihan tunteitaan, kuoleman pelkoa ja muita yllättäviä reaktioita
- salli nuoren myötäelää, mutta älä salli vastuun ottamista aikuisen jaksamisesta
- varmista, että aikuinen on saatavilla, vaikka nuori hakeutuisi korostuneesti ikäistensä seuraa
- näytä omat tunteesi ja kerro että luotat selviytymiseesi niistä huolimatta

Liite 16 Pedagoginen asiantuntijaryhmä ja yksilökohtaisen oppilashuollon monialainen asiantuntijaryhmä**Pedagoginen asiantuntijaryhmä**

MINIOPS oppiaineet

Äidinkieli

Miniops äidinkieli

1. luokka

Oppilas

- oppii luku- ja kirjoitustaidon perusteet
- harjoittelee kuuntelemaan muita ja kertomaan oman mielipiteensä

2. luokka

Oppilas

- vahvistaa luku- ja kirjoitustaidon nopeutta ja sujuvuutta
- osaa kuunnella muita ja rohkaistuu mielipiteensä kertomisessa

3. luokka

Oppilas

- rohkaistuu ilmaisemaan itseään ja harjaantuu kuuntelemaan toisten kerrontaa
- harjoittelee lukemaan ikätasolleen sopivia tekstejä ja asioimaan kirjastossa sekä innostuu oman lukuharrastuksen aloittamiseen
- tottuu käyttämään tiedon etsinnässä useita tietolähteitä
- kehittyy oikeinkirjoituksessa ja harjoittelee kirjoittamaan kertovia ja kuvaavia tekstejä käsin ja koneella

4. luokka

Oppilas

- osaa ilmaista myönteisen ja kielteisen mielipiteensä rakentavasti ja hallitsee asiallisen kielenkäytön
- tekee pienimuotoisia esityksiä ja esitelmiä esimerkiksi draaman avulla
- löytää lukemastaan tekstistä olennaiset asiat
- suunnittelee ja tuottaa omaa tekstiään ymmärtäen puhe- ja kirjakielen erot

5. luokka

Oppilas

- pohtii, miten omalla puheellaan voi vaikuttaa, ja ymmärtää sanattoman viestinnän merkityksiä
- harjoittelee eri tekstilajien tunnistamista ja päätelmien tekemistä luetuista teksteistä
- käyttää entistä monipuolisemmin tietolähteitä ja arvioi niiden luotettavuutta ja käyttökelpoisuutta
- harjoittelee mielipidetekstien kirjoittamista
- opettelee analysoimaan kielen rakenteita, aikamuotoja ja sanaluokkia

6. luokka

Oppilas

- opettelee tunnistamaan omat vahvuutensa viestijänä
- jakaa omia lukukokemuksiaan
- toimii vastuullisesti verkossa ja merkitsee lähteet asianmukaisesti
- harjoittelee tiivistämistä ja kappalejakoa
- tunnistaa sijamuotoja ja lauseen pääjäseniä sekä kirjallisuuden termejä, kuten kertoja, aihe ja teema

7. luokka

Oppilas

- laajentaa taitojaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä
- kehittää erilaisia lukemiseen liittyviä taitoja ja laajentaa erilaisten tekstien ymmärtämistä, tulkintaa ja analysointia
- rohkaistuu ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla, tuottaa monimuotoisia tekstejä ja kehittää omia vahvuuksiaan tekstin tuottajana.
- syventää kielitietoisuuttaan ja kiinnostustaan kielen rakenteita ja eri rekistereitä kohtaan

8. luokka

Oppilas

- monipuolistaa ryhmäviestintä-, perustelu- ja tiedonhankintataitojaan
- tuottaa erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä myös monimediasissa ympäristöissä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa

9. luokka

Oppilas

- syventää taitojaan toimia erilaisissa viestintäympäristöissä ja vahvistaa valmiuksiaan ilmaista itseään erilaisissa viestintätilanteissa
- syventää omaa viestijäkuvaansa sekä tiedon arviointi- ja hankintataitojaan

Ruotsi

Toinen kotimainen kieli

6. luokka

Oppilas

- tutustuu suomen ja ruotsin asemaan kansalliskielinä
- harjoittelee erilaisia tapoja oppia ruotsia ja tunnistaa oman tapansa oppia
- harjoittelee toimimaan kohteliaasti erityisesti suullisissa tilanteissa
- harjoittelee sanastoa kirjallisesti ja suullisesti aihealueina esim. minä itse, perhe, koulu, harrastukset ja vapaa-aika
- harjoittelee perusrakenteita esim. lukusanat, verbien perusmuoto ja presens, perusasiat substantiivien ja adjektiivien taivutuksesta sekä pronomineista

7. luokka

Oppilas

- tutustuu pohjoismaiseen kieliympäristöön, erityisesti Ruotsiin
- hahmottaa ruotsin kielen säännönmukaisuuksia
- osaa asettaa tavoitteita opiskelulle ja arvioida oppimistaan
- harjoittelee uutta nuoren elämänpiiriin liittyvää sanastoa sekä toimimaan myönteisesti ja kohteliaasti ruotsin kielellä niin, että hänen viestinsä välittyy
- kertaa aikaisemmin opittuja rakenteita sekä harjoittelee imperatiivin ja persoonapronominien objektimuotojen käyttöä

8. luokka

Oppilas

- tutustuu edelleen Ruotsiin ja sen kulttuuriin sekä havainnoi ruotsin kielen säännönmukaisuuksia
- harjoittaa itsenäistä työskentelyä ja tiedonhankintaa sekä yhteistyötaitoja
- rohkaistuu suullisen ja kirjallisen kielitaitonsa käyttämisessä
- kertaa aikaisemmin opittuja rakenteita
- tutustuu ruotsin kielen sanajärjestykseen (sivulause uutena)
- harjoittelee menneen ajan aikamuotoja

9. luokka

Oppilas

- tutustuu pohjoismaiseen kieliympäristöön ja pohjoismaisiin arvoihin
- tutustuu ikätasolle sopiviin teksteihin ja oleellisimpiin rakenteisiin sekä harjoittelee kohteliaasta kielenkäyttöä monenlaisissa vuorovaikutustilanteissa
- syventää ruotsin kielen perusrakenteiden hallintaa
- perehtyy uusina rakenteina konditionaalin ja infinitiivin muodostukseen ja käyttöön

Englanti

Englanti

3. luokka

Oppilas

- tutustuu englannin kieleen ja sen asemaan maailmassa
- harjoittelee muun muassa seuraavia kielen rakenteita: I, you, he/she, do, can, prepositioita, yksikkö, monikko
- harjoittelee englannin kielen sanastoa aihealueena oma itse ja perhe
- harjoittelee käyttämään aakkosellista sanastoa
- tutustuu alustavasti foneettisiin merkkeihin
- harjoittelee tervehtimään ja esittäytymään
- harjoittelee kirjoittamaan lyhyitä lauseita ja viestejä
- harjoittelee erilaisia kielenoppimistapoja

4. luokka

Oppilas

- kertaa aikaisemmin opittua ja opettelee uutta sanastoa
- opettelee uusia kielen rakenteita: epäsäännöllinen monikko, have/has, olla-verbi, yksikön 3. persoona, kellonajat
- harjoittelee pieniä kuullun- ja luetunymmärtämisen tehtäviä
- kertoo laajemmin itsestään ja elinympäristöstään suullisesti ja kirjallisesti
- harjoittelee tunnistamaan enenevissä määrin foneettisia merkkejä
- etsii englanninkielistä aineistoa esim. verkosta ja kirjastosta

5. luokka

Oppilas

- kertaa aikaisemmin opittuja rakenteita
- opettelee uutta sanastoa
- harjoittelee monipuolisempia kielen rakenteita: adjektiivien vertailumuodot, artikkelit, yleispreesens, kestopreesens
- harjoittelee runsaasti erilaisia suullisia ja kirjallisia viestintätilanteita
- suunnittelee ja toteuttaa erilaisia teemoja/projekteja
- valitsee itselleen sopivia kielenopiskelutapoja
- harjoittelee ääntämistä, erityisesti intonaatiota

6. luokka

Oppilas

- vahvistaa edellisten vuosiluokkien taitoja
- opettelee uutta sanastoa
- harjoittelee laajenevassa määrin kielen rakenteita: imperfekti, pitkien adjektiivien vertailu, prepositiot
- tuottaa ja ymmärtää laajempia teksti- ja puhekokonaisuuksia aihealueena koko maailma
- pääättelee sanojen merkityksiä asiayhteyksien perusteella
- havaitsee eri kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä

7. luokka

Oppilas

- tutustuu seuraaviin sisältöihin: koti, perhe ja suku, lähiympäristö ja koulu, ruoka, ystävät ja ystävyys, muoti ja pukeutuminen, ulkonäkö sekä harrastukset
- kertaa yleispreesensin ja -imperfeitin sekä futuurin
- opettelee seuraavat rakenteet: perfekti ja pluskvamperfekti, epäsäännölliset verbit, prepositiot, there is ja there are, it is, artikkelit

8. luokka

Oppilas

- harjoittelee monipuolisesti sanastoa eri nuoren elämää koskettavista aihepiireistä
- opettelee seuraavat kielioppirakenteet: futuuri ja ehtolause, 1. ja 2. konditionaali, adverbit, indefiniittipronominin, liitekysymykset, sanajärjestys, artikkelit maantieteellisten nimien yhteydessä, can ja must

9. luokka

Oppilas

- harjoittelee monipuolisesti sanastoa
- opettelee ja kertaa seuraavia kielioppirakenteita: aikamuodot, passiivi, epäsuora esitys ja kysymys, vaillinaiset apuverbit, 2. konditionaali, infinitiivi ja -ing -muoto, paljoussanat, yksikkömuotoiset substantiivit, relatiivipronominin

Matematiikka

Matematiikka

1. luokka

Oppilas

- oppii lukukäsitteen, lukujonotaidot 0-100 ja hajotelmat 1-10
- oppii yhteen- ja vähennyslaskun alkeet 0-20
- oppii vaiheittaisten toimintaohjeiden noudattamisen (ohjelmointi)

2. luokka

Oppilas

- oppii lukujonotaidot 0-100 ja kertotaulut 1-5 ja 10
- opettelee yhteen- ja vähennyslaskutaitojen soveltamista
- opettelee vaiheittaisten toimintaohjeiden laatimista (ohjelmointi)

3. luokka

Oppilas

- opettelee kertotaulut 1-10 ja peruslaskutoimitukset
- tutustuu tavallisimpiin mittayksiköihin ja murto- ja desimaaliluvun käsitteeseen
- tutustuu kappaleisiin ja tasokuvioihin
- harjoitellaan graafisen ohjelmointiympäristön käyttöä

4. luokka

Oppilas

- vahvistaa peruslaskutoimituksia
- harjoittelee jakolaskua ja negatiivisia kokonaislukuja
- harjoittelee piirin ja pinta-alan käsitteitä ja koordinaatistoa
- harjoitellaan graafisten ohjelmointiympäristöjen käyttöä

5. luokka

Oppilas

- hallitsee peruslaskutoimitukset
- opettelee lukujen pyöristämistä ja likiarvoja
- tutustuu prosenttien ja tuntemattoman käsitteisiin
- harjoittelee kulman mittaamista ja piirtämistä
- tutustuu erilaisiin diagrammeihin
- laatii toimivan ohjelman graafisessa ohjelmointiympäristössä

6. luokka

Oppilas

- harjoittelee prosenttilaskuja
- tutustuu yhtälön ratkaisun alkeisiin
- harjoittelee suorakulmaisen särmiön tilavuuden laskemista
- laskee murto- ja desimaaliluvuilla
- opettelee mittakaavaa, suurennosta ja pienennöstä

7. luokka

Oppilas

- harjoittelee peruslaskutoimituksia reaali- luvuilla
- laskee potenssilaskuja
- hallitsee tasogeometrian perusteet
- syventää algoritmista ajattelua (ohjelmointi)

8. luokka

Oppilas

- harjoittelee neliöjuuren, polynomien ja yhtälöiden käyttöä
- tutustuu ympyrägeometriaan
- oppii käyttämään Pythagoraan lausetta
- opettelee hyviä ohjelmointikäytäntöjä

9. luokka

Oppilas

- syventää prosenttilaskutaitojaan
- oppii käyttämään yhtälöpareja
- osaa käyttää funktiota
- opettelee trigonometriaa ja avaruusgeometriaa
- tulkitsee tilastoja ja osaa laskea todennäköisyyksiä
- käyttää tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua

Ympäristöoppi

Ympäristöoppi

1. luokka

Oppilas

- tutustuu elämän perusedellytyksiin, ihmisen kehon osiin ja elämäntapaan
- tunnistaa elollisen ja elottoman luonnon eroja
- tutustuu karttaan ja Suomeen alueena sekä tutustuu lähiympäristöön (sis. luonnonympäristö, kulttuuriympäristö, ammatit, kestävä kehitys)
- tunnistaa tavallisia eliökunnan ryhmiä, eliölajeja, elinympäristöjä ja rakennettuja ympäristöjä
- havainnoi eri vuodenaikojen luonnonilmiöitä
- tutustuu veden ominaisuuksiin ja kiertokulkuun

2. luokka

Oppilas

- tutustuu liikennesääntöihin, hätätilanteissa toimimiseen ja ensiaputaitoihin
- tutustuu ihmisen elintoimintoihin ja elämän perusedellytyksiin sekä ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään
- opettelee Pohjoismaiden karttaa ja Suomen naapurimaita sekä avaruutta
- opettelee seuraavia asioita: vuodenaikat, vuorokausi, kuukausi, vuosi, säälliö, luonnonympäristö, rakennettu ympäristö, kartamerkit, ilmansuunnat, kestävä kehitys sekä selkärangaiset ja selkärangattomat eläimet
- tutustuu kotiseutuun

3. luokka

Oppilas

- pohtii arjen terveystottumuksia ja tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä
- harjoittelee yhteisöissä toimimista (luokkahenki, ystävyys, kiusaaminen ja perhe)
- edistää turvallisuutta ja kehittää turvataitoja (liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat ja myrkytykset)
- tutustuu Suomen luontoon, kulttuuriin, karttaan ja paikannimistöön sekä kulttuuriperintöön
- tutustuu vesieläimiin ja niiden lisääntymiseen sekä veteen ja rantaan elinympäristönä
- tutustuu seuraaviin asioihin: aineiden olomuodot ja ominaisuudet, palaminen, veden kiertokulku, aineen ja energian säilyminen, jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet, maa- ja kallioperä, sää, lämpötilan mittaaminen, lämpöenergiäsite, kodin sähkölaitteet, monikulttuurisuus, kestävä kehitys ja ympäristövastuullisuus

4. luokka

Oppilas

- tutustuu Pohjoismaihin ja Baltiaan
- tutustuu erilaisiin eliöihin, niiden elinympäristöihin ja lisääntymiseen sekä ravintoketjuun ja yhteyttämisen periaatteeseen
- opettelee tunnistamaan ja säätelemään oman kehon ja mielen viestejä, mm. tunteita sekä opettelee mielenterveystaitoja
- tietää hyvät terveystottumukset ja harjoittelee sairauksien ehkäisyä ja hoitoa sekä turvataitoja
- tutustuu seuraaviin asioihin: elollinen ja eloton luonto, rakennettu ja sosiaalinen ympäristö, kestävä kehitys, ympäristövastuullisuus, ilmastonmuutos, ravinnontuotanto, metsien hyötykäyttö, kotiseutu, jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet, ääni- ja valoilmioit sekä laitteiden toimintaperiaatteet

5. luokka

Oppilas

- tutustuu ihmisen rakenteeseen, keskeisiin elintoimintoihin, kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin sekä seksuaaliseen kehitykseen ja lisääntymiseen
- tutustuu metsän eliöihin ja metsään elinympäristönä
- tekee pienen kasvion ja tunnistaa yleisimpiä kasvilajeja metsästä ja pihalta
- tutustuu Venäjään sekä Keski- ja Etelä-Eurooppaan
- tunnistaa erilaisia materiaaleja ja aineita (alkuaine, yhdiste, puhdas aine ja seos) sekä aineiden ominaisuuksia (olomuoto, happamuus ja liukoisuus)
- tutustuu seuraaviin asioihin: eri laitteiden toimintaperiaatteet (esim. pyörä, vipu, kalteva taso), lähiavaruus, vuodenaikat, päivän ja yön vaihtelu, maapallon rakenne
- tutustuu erilaisiin arjen ilmiöihin (maan vetovoima ja kitkavoima) ja aineen säilymisen periaatteeseen (veden kiertokulku, palaminen ja yhteyttäminen)

6. luokka

Oppilas

- tutustuu eri maanosiiin (mm. luonto, kartta, paikannimistö)
- harjoittelee turvataitoja (aiheina esim. palo- ja sähköturvallisuus, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa)
- tutustuu laitteiden toimintaperiaatteisiin (esim. virtapiirit)
- perehtyy energian säilymisen periaatteisiin mm. lämpöenergian avulla
- tunnistaa oman kehon ja mielen viestejä, harjoittelee mielenterveystaitoja sekä sairauksien ehkäisyä ja itsehoitoa
- tunnistaa metsän ja suon eliöitä ja tutustuu suohon elinympäristöinä
- tutustuu eläinten ja kasvien lisääntymiseen sekä metsien hyötykäyttöön
- tietää aineiden olomuodot ja ominaisuuksia sekä aineen muutokset ja aineen säilymisen periaate (palaminen ja yhteyttäminen)
- toteuttaa yhteistyössä toisten kanssa vaikuttamisprojektin (esim. kirpputori, tavaravaihtopäivä, uusiopaperin valmistaminen, hyväntekeväisyysseuraksi)
- oppii vaalimaan omaa kulttuuriperintönsä

Biologia

Biologia

7. luokka

Oppilas

- tutustuu vesiluontoon ja vesiekosysteemin perusrakenteeseen ja toimintaan
- tunnistaa vesielölajeja, kuvailee niiden rakennetta ja elintoimintoja sekä vesiympäristöön sopeutumista
- vertailee erilaisia ekosysteemejä
- tekee tutkimuksia koulussa ja koulun ulkopuolella käyttäen biologian tutkimusvälineistöä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa
- liikkuu luonnossa vastuullisesti
- vahvistaa luontosuhdettaan ja ympäristötietoisuuttaan

8. luokka

Oppilas

- tutustuu metsä-, suo, tunturi ja kaupunkiekosysteemin eliölajeihin, lajintuntemukseen ja lajien vuorovaikutussuhteisiin
- opettelee eliöiden rakennetta, elintoimintoja ja sopeutumista eri elinympäristöihin
- tutustuu ekosysteemin perusrakenteeseen ja toimintaan sekä tutkii ja vertailee ekosysteemeitä
- kokoaa eliökokoelman ja kasvattaa kasvin
- opettelee käyttämään biologian tutkimusvälineistöä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa, laborointia ja maastotyöskentelyä biologisessa tutkimuksessa erilaisissa oppimisympäristöissä
- vahvistaa luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta sekä liikkuu luonnossa vastuullisesti

9. luokka

Oppilas

- perehtyy ihmisen kehitykseen, rakenteeseen sekä kehon toimintaan
- perehtyy perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin
- ymmärtää ihmisen vaikutuksen ympäristöön ja oppii tekemään eettisesti perusteltuja valintoja
- ymmärtää luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen tärkeyden
- ymmärtää ilmastonmuutoksen teorian ja merkityksen ympäristöön
- osaa käyttää luonnonvaroja kestävästi ja ottaa huomioon kestävä kehityksen ajatuksen
- tunnistaa muutoksia lähiympäristössä
- ymmärtää luonnonsuojelun tavoitteet, keinot ja saavutukset
- käyttää biologian tutkimusvälineistöä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa eliöiden rakenteen ja toiminnan laboroinnissa ja maastotutkimuksissa eri oppimisympäristöissä

Maantieto

Maantieto

7. luokka

Oppilas

- oppii arvostamaan oman alueensa ja Suomen luonnon ja kulttuurin erityispiirteitä ja ymmärtää, missä suhteissa olemme samanlaisia tai erilaisia kuin muut.
- oppii ymmärtämään ja seuraamaan mediasta ympäristön muuttumista lähellä ja kaukana.
- oppii lukemaan ja tuottamaan karttoja, diagrammeja ja muuta geomeediaa
- ymmärtää viimeisimmän jääkauden muokanneen Suomen pinnamuotoja ja maaperää

8. luokka

Oppilas

- kykenee hahmottamaan maailmankartan sekä tuntee käsiteltyjen alueiden (mm. Eurooppa) tärkeimmän paikannimistön sekä kykenee tuottamaan ja esittämään maantieteellistä tietoa myös itse.
- ymmärtää luonnonvarojen kestävä käytön merkityksen ja pystyy itse tekemään kestävä käytön kannalta järkeviä kulutusvalintoja.
- ymmärtää ja arvostaa luonnon ja kulttuurin alueellista ja globaalia monimuotoisuutta

9. luokka

Oppilas

- oppii arvostamaan oman alueensa ja Suomen luonnon ja kulttuurin erityispiirteitä ja ymmärtää, missä suhteissa olemme samanlaisia tai erilaisia kuin muut.
- oppii ymmärtämään ja seuraamaan mediasta ympäristön muuttumista lähellä ja kaukana.
- oppii lukemaan ja tuottamaan karttoja, diagrammeja ja muuta geomeediaa
- ymmärtää viimeisimmän jääkauden muokanneen Suomen pinnamuotoja ja maaperää

Fysiikka

Fysiikka

7. luokka

Oppilas

- työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti
- toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa

- käsittelee, tulkitsee, esittää ja arvioi tutkimustensa tuloksia
- muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä
- yhdistää ilmiöön siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet
- käyttää vuorovaikutuksiin, värähdyksliikkeen jaksollisuuteen, olomuodon muutoksiin, massaun, tiheyteen, sähköisiin ja magneettisiin vuorovaikutuksiin sekä yksinkertaisiin virtapiireihin liittyviä keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa

8. luokka

Oppilas

- tekee fysikaalisia tutkimuksia ja laborointeja sekä esittää tutkimustulokset hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa
- yhdistää ilmiöön siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet
- ymmärtää teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita
- tutustuu valon ominaisuuksiin, heijastumiseen, taittumiseen
- tutustuu hiukkassäteilyn lajeihin
- tutkii tasaista ja muuttuvaa liikettä, erilaisiin vuorovaikutuksiin liittyviä voimia, painetta, mekaanista työtä ja tehoa
- tuntee energian säilymisen periaatteen

9. luokka

Oppilas

- toteuttaa, käsittelee, tulkitsee, esittää ja arvioi kokeellisia tutkimuksia sekä niiden tuloksia hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa
- yhdistää ilmiöön siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet
- käyttää ja arvioi eri tietolähteitä kriittisesti
- tutustuu fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin ja nykypäivän tutkimukseen
- tutustuu lämpölaajenemiseen, lämpöenergiaan, olomuodon muutoksiin ja lämmön siirtymiseen
- tutkii jännitteitä, sähkövirtoja, resistanssia, sähköenergiaa ja magnetismia

Kemia

Kemia

7. luokka

Oppilas

- oppii suunnittelemaan, toteuttamaan ja dokumentoimaan kokeellisen tutkimuksen sekä tulkitsemaan, käsittelemään, arvioimaan ja esittelemään tutkimustuloksia; hallitsee turvallisen kokeellisen työskentelyn perustaidot ja välineet
- tutkii puhtaan aineen ja seoksen ominaisuuksia
- opettelee aineen rakennetta (atomi, atomin rakenne, alkuaine, yhdiste) ja kemian merkkikieltä (alkuaineiden kemialliset merkit, yhdiste) sekä harjoittelee atomimallin tulkitsemista
- harjoittelee tulkitsemaan yksinkertaisia reaktioyhtälöitä ja havainnoi reaktionopeutta
- tutustuu palamiseen ja paloturvallisuuteen sekä kemian ilmiöihin omassa elämässä ja elinympäristössä (esim. kodin kemikaalit)

8. luokka

Oppilas

- suunnittelee ja toteuttaa kokeellisen tutkimuksen ja kirjaa tekemänsä havainnot sekä tulkitsee ja esittelee tutkimustulokset ja -prosessin
- havainnoi kemian ilmiöitä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa
- tutustuu kemian sovelluksiin luonnossa, teknologiassa ja elinkeinoelämässä huomioiden luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren
- perehtyy aineen rakenteeseen ja malleihin (atomi, atomin rakenne, jaksollinen järjestelmä, yhdisteet)
- opettelee kemian merkkikieltä ja käsitteitä sekä kemiallisia reaktioita ja reaktioyhtälöitä
- tuntee käsitteet pitoisuus ja happamuus sekä perehtyy aineen ominaisuuksiin
- opettelee metallien kemiaa
- hankkii tietoa ja tutkimustuloksia, arvioi kriittisesti, käsittelee ja esittää tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

9. luokka

Oppilas

- suunnittelee, toteuttaa, dokumentoi, tulkitsee, käsittelee, esittää ja arvioi kokeellisia tutkimuksia sekä niiden tuloksia tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen
- tutustuu kemian merkitykseen omassa elämässä, elinympäristössä, yhteiskunnassa ja jatko-opinnoissa sekä kemian sovelluksiin luonnossa, teknologiassa ja elinkeinoelämässä
- tutustuu kemian ajankohtaisiin ilmiöihin ja sovelluksiin
- tutustuu aineen rakenteeseen, osaa käyttää kemian käsitteitä ja tulkita reaktioyhtälöitä
- ymmärtää luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren
- tutustuu hiilen kiertokulkuun ja orgaaniseen kemiaan (hiilen yhdisteet, orgaaniset yhdisteryhmät, ravintoaineet)

Terveystieto

Terveystieto

7. luokka

Oppilas

- tiedostaa terveyden edistämisen terveyden eri osa-alueiden kautta
- perehtyy kasvuun ja kehityksen sisältöihin
- ymmärtää eri riippuvuuksien ja päihteiden käytön haittavaikutukset

8. luokka

Oppilas

- tiedostaa terveyden edistämisen terveyden eri osa-alueiden kautta

- vahvistaa turvallisuustaitoja ja -valmiuksia
- perehtyy seksuaalisuuden kehitykseen

9. luokka

Oppilas

- tiedostaa terveyden edistämisen terveyden eri osa-alueiden kautta
- ymmärtää unen, ravitsemuksen ja liikunnan merkityksen terveydelle
- perehtyy ajankohtaisiin tartuntatauteihin, kansantauteihin ja tapaturmiin

Uskonto

Uskonto

1. luokka

Oppilas

- tutustuu oman perheen uskonnolliseen ja katsomukselliseen taustaan
- tutustuu joulun ja pääsiäiseen sekä Raamatun kertomuksiin näistä juhlista
- tutustuu kristinuskon monimuotoisuuteen ja myös uskonottomuuteen
- ymmärtää myös muita uskontoja tapoineen
- pohtii omien tekojen seurauksia, vastuuta toisista ihmisistä ja luonnosta
- tutustuu alustavasti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen ja Kultaiseen sääntöön.
- tutustuu virsiin ja muuhun hengelliseen musiikkiin

2. luokka

Oppilas

- tutustuu kristinuskoon ja seurakuntaan liittyviin keskeisiin käsitteisiin ja symboleihin
- perehtyy kirkkovuoden juhliin, perhejuhliin ja seurakunnan työmuotoihin
- tutustuu kristilliseen jumalakäsitykseen ja kirkkorakennukseen sekä valittuihin Raamatun kertomuksiin
- perehtyy omiin uskonnollisiin juuriinsa ja myös muihin uskontoihin tapoineen
- pohtii omien tekojen seurauksia, vastuuta toisista ihmisistä, luonnosta
- tutustuu virsiin ja muuhun hengelliseen musiikkiin

3. luokka

Oppilas

- tutustuu jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan sekä rukoukseen
- perehtyy Jeesuksen merkitykseen kristinuskossa sekä valittuihin Raamatun kertomuksiin
- tutustuu virsiin ja muuhun hengelliseen musiikkiin
- tutustuu juutalaisuuteen ja islamiin
- pohtii omia valintojaan ja toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta

4. luokka

Oppilas

- tutustuu seurakunnan toimintaan, jumalanpalvelukseen ja rukoukseen sekä keskeisiin käsitteisiin ja symboleihin
- tutustuu Jeesuksen elämään, opetukseen ja niiden merkitykseen kristinuskossa
- tutustuu Raamatun kertomuksiin sekä virsiin ja muuhun hengelliseen musiikkiin
- ymmärtää ihmisarvon, elämän kunnioittamisen ja luonnon vaalimisen tärkeyden - pohtii omia valintojaan ja toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta

5. luokka

Oppilas

- perehtyy luterilaisuuden oppiin ja sakramentteihin sekä kristinuskon moninaisuuteen ja erityisesti protestanttisuuteen osana kristinuskoa
- tutustuu kymmeneen käskyyn, kultaiseen sääntöön ja rakkauden kaksoiskäskyyn sekä uskonnollisen kielen erityispiirteisiin ja vertauskuvallisuuteen
- tutustuu kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan sekä hengelliseen musiikkiin
- tutustuu juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin sekä niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa
- pohtii omia valintojaan ja toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta

6. luokka

Oppilas

- tarkastelee kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia
- ymmärtää kristinuskon moninaisuuden ja erityisesti protestanttisuuden osana kristinuskoa
- tutustuu Martti Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina
- tutustuu virsiin ja muuhun hengelliseen musiikkiin
- perehtyy juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutukseen ja historiaan Euroopassa
- tarkastelee YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta
- pohtii omia valintojaan ja toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta

7. luokka

Oppilas

- kunnioittaa ja ymmärtää erilaisuutta, esim. eri uskonnot ja uskonottomuus
- tutustuu maailman suuriin uskontoihin sekä eri uskontojen tapoihin, katsomusten oppeihin ja symboleihin
- ymmärtää uskontojen merkityksen osana kulttuuria ja yhteiskuntaa sekä pohtii uskontoja tieteen näkökulmasta
- tarkastelee uskontojen monimuotoisuutta, käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia
- esittää ja perustelee omia mielipiteitä sekä keskustelelee rakentavasti

8. luokka

Oppilas

- tutustuu kristinuskon syntyyn ja kulttuurivaikutuksiin sekä pohtii sen suhdetta muihin uskontoihin
- rakentaa omaa kulttuuri-identiteettiään ja kulttuurisesti kestäväää elämäntapaa
- tutustuu ihmisoikeuksiin ja kristinuskon ilmenemiseen mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa
- esittää omien mielipiteitä perustellusti ja rakentavasti
- opettelee katsomaan asioita erilaisista näkökulmista, myös kriittisesti
- pohtii ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia aiheita

9. luokka

Oppilas

- osaa esittää omia mielipiteitä rakentavasti ja erilaisuus ymmärtäen
- osaa etiikan keskeiset käsitteet ja tutustuu ihmisoikeussopimuksiin
- tutustuu kristinuskon eettisiin periaatteisiin ja kristinuskon merkitykseen kristittyjen valintojen perusteena ja ohjaajana
- tarkastelee ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja tutustuu ajankohtaisiin eettisiin kysymyksiin
- ymmärtää omien valintojen eettiset ulottuvuudet ja niiden vaikutukset omaan ja toisten ihmisten hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen
- vahvistaa kulttuurista ja katsomuksellista lukutaitoa

Elämäkatsomustieto**Historia**

Historia

5. luokka

Oppilas

- perehtyy esihistorialliseen aikaan, maanviljelykulttuurin murrukseen ja sivilisaation syntyyn
- perehtyy ihmisen elämiseen pienissä populaatioissa ja metsästyskulttuuriin
- tutustuu vanhaan aikaan ja antiikin perintöön
- perehtyy demokratian orastukseen Kreikassa ja roomalaiseen yhteiskuntaan
- perehtyy Pohjolan asuttaminen ja keskiaikaiseen maailmankuvaan
- tutustuu idän ja lännen kulttuuriin yhtäläisyyksiin ja eroavaisuuksiin ja niiden vaikutuksiin eri ihmisryhmille

6. luokka

Oppilas

- perehtyy keskiaikaan
- perehtyy Suomen siirtymiseen historialliseen aikaan ja Ruotsin yhteyteen sekä Suomen kehitykseen osana Ruotsia
- tutustuu uuden ajan murrosvaiheeseen
- tutustuu tieteessä, taiteessa ja ihmisten uskomuksissa tapahtuneisiin muutoksiin
- tutustuu kehitykseen Suomessa 1600–1700-luvuilla

7. luokka

Oppilas

- tutustuu teollisuusyhteiskunnan syntyyn ja kehitykseen
- opiskelee 1800-luvun yhteiskunnallisia aatteita sekä niiden merkityksiä ja seurauksia
- tutustuu Imperialismin aikakauteen ja ensimmäinen maailmansotaan
- tutustuu uuden valtioyhteyden murrosvaiheisiin autonomian aikakaudella: Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- tutustuu aikakauden kulttuuriin ja ihmisten elämään
- harjoittelee lukemaan ja tulkitsemaan erilaisia lähteitä
- oppii kronologian tärkeyden historiassa
- ymmärtää syy- ja seuraussuhteita historiassa

8. luokka

Oppilas

- tutustuu Suomen itsenäistymiseen ja siihen johtaneisiin taustatekijöihin
- tutustuu maailmansotien väliseen aikaan - demokratian ja diktatuuriin väliseen kamppailuun
- perehtyy maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen
- syvenny kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa
- harjoittelee lukemaan ja tulkitsemaan erilaisia lähteitä sekä ymmärtää kronologian historiassa
- osaa selittää ja arvioida historiallisia tulkintoja ja ihmisen toimintaa eri vaiheissa sekä tuottaa historiatietoa

Yhteiskuntaoppi

Yhteiskuntaoppi

4. luokka

Oppilas

- osaa selittää yhteisten sääntöjen merkitystä ja toimia niiden mukaisesti sekä perustella, miksi ihmisoikeudet ovat tärkeitä ja mihin oikeusjärjestelmää tarvitaan
- ymmärtää työnteon ja yrittämisen merkityksen
- ymmärtää demokratian käsitteen ja demokratian vaikutuksia
- osaa perustella omaan rahankäyttöön ja kuluttamiseen liittyviä asioita
- osaa käyttää mediaa yhteiskunnallisen ajattelun ja toiminnan välineenä sekä ymmärtää oman median käyttöään

9. luokka

Oppilas

- oppii tarkastelemaan asioita kriittisesti ja analysoimaan ajankohtaisia asioita
- tiedostaa yksilön vastuut, velvollisuudet ja oikeudet
- oppii käyttämään mediataitoja
- ymmärtää vaikuttamisen yhteiskunnassa ja lähiympäristössä, myös käytännössä
- oppii yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteet ja demokraattiset toimintatavat
- oppii toimimaan yritteliäästi, vastuullisesti ja taloudellisesti
- tunnistaa lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteet ja keskeiset toimialat
- ymmärtää työelämän ja yrittäjyyden yhteiskunnallisen merkityksen
- oppii säästämisen, sijoittamisen ja kuluttamisen merkityksen sekä oppilaan omassa elämässä että kansantaloudessa

Musiikki**Musiikki****1. luokka**

Oppilas

- laulaa monipuolisesti ikäkaudelle sopivia lastenlauluja
- opettelee musiikin kuuntelua
- käyttää kehorytmejä sekä rytmisoittimia
- innostuu omaan musiikilliseen keksimiseen

2. luokka

Oppilas

- tunnistaa laulaessaan helppoja melodian kulkuja
- kuulostelee omaa laulamistaan ja soittamistaan suhteessa ryhmään
- tutustuu laattasoittimiin ja 5-kieliseen kanteleeseen
- toteuttaa pienimuotoista musiikillista keksintää ryhmässä

3. luokka

Oppilas

- laajentaa lauluohjelmistoa suomalaisiin kansanlauluihin
- kuulee ja tuottaa voiman (piano, forte) ja tempon (hidas, nopea) vaihtelua
- soittaa helppoja melodioita esim. laattasoittimilla ja nokkahuilulla
- tutustuu erilaisiin nuotinnustapoihin (esim. kuvionuotit, äänipartituurit)

4. luokka

Oppilas

- laulaa kaanoneita sekä samansointuisia yhtäaikaista lauluja
- harjoittelee duurin ja mollin erottamista
- säestää helpoilla soinnuilla, esim. ukulelella
- suunnittelee ja toteuttaa pienimuotoisia sävellyksiä esim. omia symboleja käyttäen

5. luokka

Oppilas

- laajentaa lauluohjelmistoa eri kulttuurien lauluihin ja laulaa helppoja kaksiaänisiä lauluja
- tunnistaa muotorakenteita sekä tutustuu eri soittimiin ja niiden kokoonpanoihin
- soittaa erilaisissa kokoonpanoissa rytmi- ja melodiasoittimilla (uutena esim. koskettimet, kitara, basso ja rummut)
- kokeilee tieto- ja viestintäteknologian käyttöä omassa musiikillisissa tuotoksissaan

6. luokka

Oppilas

- laajentaa lauluohjelmistoa nuorisomusiikin suuntaan ikätason puitteissa
- laulaa moniäänisiä ja -kielisiä lauluja
- harjoittelee monipuolisesti erilaisia sointukompeja ja kehittää omaa soittamistaan ryhmässä
- käyttää laitteita ja soittimia vastuullisesti ottaen huomioon äänen ja musiikin voimakkuuteen liittyvät tekijät
- käyttää omassa musiikillisissa tuotoksissaan monipuolisesti ääntä, musiikkia, liikettä, kuvaa sekä musiikkiteknologian mahdollisuuksia

7. luokka

Oppilas

- ylläpitää ja kehittää äänenkäyttö- ja laulutaitoaan
- laulaa ja kuuntelee monipuolisesti huomioiden musiikin eri aikakaudet ja tyylit
- soittaa keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuu yhteissoittoon
- käyttää musiikin tekemisessä monipuolisesti ja luovasti musiikillisia elementtejä, erilaisia merkintätapoja sekä teknologiaa
- osaa suunnitella ja asettaa musiikin tekemiselleen tavoitteita sekä arvioida omaa tuotostaan suhteessa niihin

Kuvataide

Kuvataide

1. luokka

Oppilas

- harjoittelee erilaisten välineiden käyttöä (esim. lyijykynä, hiili, tussi, liituväri, digitaaliset välineet, peite- ja vesivärit, muovailuvaha, savi)
- harjoittelee erilaisia tekniikoita (esim. piirtäminen, erilaiset sivellintekniikat, koho- kaavio- ja leimasinpainanta, laattavedokset, muovailu, rakentelu)
- ottaa valokuvia ja videokuvaa ja tallentaa ne tietokoneelle sekä harjoittelee kuvankäsittelyn ja editoinnin alkeita

2. luokka

Oppilas

- tunnistaa pää- ja välivärit sekä lämpimät ja kylmät värit
- tutustuu uutis- ja mainoskuviin sekä sommittelun ja symboliikan alkeisiin
- harjaantuu syvyyssvaikutelman luomiseen esim. kokoerojen avulla ja harjoittelee ihmisen mittasuhteita
- tarkastelee erilaisia kuvatyyppejä (esim. kollaasit, ornamentit)
- harjoittelee ja syventää kuvallista ilmaisua
- tutkii ympäristön kuvakieltä ja mahdollisuuksien mukaan käy näyttelyissä ja museoissa

3. luokka

Oppilas

- käyttää monipuolisesti eri piirtimiä ja harjoittelee erilaisia maalaustekniikoita
- muovailee ja muotoilee erilaisilla materiaaleilla ja tekniikoilla
- harjoittelee valon ja varjon sekä erilaisten muotojen kuvaamista
- kertaava pää- ja välivärit
- kokeilee jotain kohopainomenetelmää
- kuvaa eri välineillä, harjoittelee kuvankäsittelyä, tutustuu esim. kuvakokoihin
- tutustuu sommittelun periaatteisiin esim. koon, suunnan ja välimatkan vaihtelu

4. luokka

Oppilas

- harjoittelee tummuusasteen kuvaamista ja syvyyssvaikutelman luomista
- tutustuu murrettuihin ja taitettuihin väreihin
- harjoittelee maalaamisessa erilaisia värisävyjä
- kokeilee jotain syväpaineimenetelmää sekä rakentelee ja muovailee eri materiaaleista
- syventää kuvaamis- ja kuvankäsittelytaitojaan, harjoittelee kuvakulmia
- tutustuu sommittelun periaatteisiin, esim. tasapaino, jännite, symmetria

5. luokka

Oppilas

- piirtää eri välineillä, harjoittelee esim. syvyyssvaikutelman luomista
- ilmaisee tunteita värien avulla ja tutustuu värisymboliikkaan
- vahvistaa grafiikan keinojen tuntemusta
- muotoilee, rakentelee syventäen kolmiulotteista hahmottamista
- vahvistaa kuvankäsittelytaitojaan ja tutustuu editointiin
- tarkastelee erilaisia kuvatyyppejä teoksen tekijän ja katsojan näkökulmasta
- keskustele visuaalisen kulttuurin arvoista

6. luokka

Oppilas

- harjoittelee ilmaisemaan itseään erilaisin kuvallisin keinoin yksin ja ryhmässä
- piirtää, maalaa ja valokuvaa
- tutustuu värisymboliikkaan ja värien viesteihin
- tutustuu elokuvan tekemiseen
- kertaava grafiikan, muotoilun ja rakentelun ilmaisukeinoja

7. luokka

Oppilas

- tarkastelee ja tulkitsee taidekuvia sekä sanallisesti että omia kuvia tehden
- tutustuu taiteilijan työhön ja taidekäsityksiin sekä käy taidenäyttelyssä
- tekee havaintoja ympäristöstä ja esineistä sekä ilmaisee havaintoja eri kuvataiteen keinoin
- opettelee kolmiulotteista kuvaamista (esim. perspektiivi)
- tutustuu erilaisiin kuvallisiin kulttuureihin lukemalla (erilaiset tekstit - monilukutaito) ja tekemällä (esim. sarjakuvat, pelit, nettitaide, katutaide ja nykykansantaide)
- tutustuu tieto- ja viestintäteknologiaan taiteessa
- valokuvaa ja videoi sekä harjoittelee kuvankäsittelyä ja editointia, tekee esim. animaation tai musiikkivideon
- tavoittelee ymmärrystä taiteen roolista ja moninaisista ilmaisutavoista sekä visuaalisen kulttuurin vaikutuskeinoista

Käsityö

Käsityö

1. luokka

Oppilas

- suunnittelee säilyttimen
- kokeilee eri materiaaleja, esimerkiksi puuta, metallia, muovia, kuituja, lankaa ja kangasta
- harjoittelee liittämistä, leikkaamista, yhdistämistä, muokkaamista, työstämistä ja viimeistelyä

2. luokka

Oppilas

- tutustuu eri käsityövälineisiin ja -laitteisiin sekä kokeilee turvallisesti eri työtapoja ja materiaaleja
- harjoittelee liittämistä, leikkaamista, yhdistämistä, muokkaamista, työstämistä ja viimeistelyä

3. luokka

Oppilas

- tutustuu käsityön käsitteisiin, sanastoon ja symboleihin
- tutustuu työstämismenetelmiin, työvälineisiin, koneisiin ja laitteisiin sekä harjoittelee käyttämään niitä turvallisesti
- harjoittelee laatimaan käsityöprosessille suunnitelman ja muuttaa sitä tarvittaessa sekä valmistaa käsityötuotteen suunnitelmansa pohjalta
- harjoittelee yhdistämään värejä, muotoja ja kuvioita
- kokeilee erilaisia materiaaleja

4. luokka

Oppilas

- kokeilee erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi
- harjoittelee yhdistämään erilaisia pintoja
- tutustuu käsityön peruskäsitteistöön
- valmistaa erilaisia tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään käsityön tekniikoita

5. luokka

Oppilas

- tutustuu materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksiin
- harjoittelee dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti esim. käyttäen mittoja, määriä ja mittakaavoja
- käyttää asianmukaista työvälineistöä turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti
- hyödyntää tieto- ja viestintätekniikkaa käsityöprosessin eri vaiheissa

6. luokka

Oppilas

- tutustuu kulutus- ja tuotantotapojen vaikutuksiin tuotteen elinkaareissa
- opettelee käyttämään alan peruskäsitteistöä
- tutustuu turvallisiin materiaaleihin
- perehtyy laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin
- valmistaa omaan tai yhteiseen suunnitelmaan perustuvan tuotteen tai teoksen, jossa on otettu huomioon esteettisyys ja toimivuus

7. luokka

Oppilas

- suunnittelee, etsii, tutkii, kokeilee ja dokumentoi käsityöprosessin käyttäen tieto- ja viestintäteknologiaa
- tutustuu ja käyttää monipuolisesti ja turvallisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja työtapoja
- käyttää sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja
- harjoittelee erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käyttää luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita
- valmistaa erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia
- tutustuu yrittäjyyteen

Liikunta

Liikunta

1. luokka

Oppilas

- rohkaistuu kokeilemaan erilaisia perusliikuntamuotoja leikkien
- saa myönteisiä liikuntakokemuksia
- oppii liikkumaan erilaisissa oppimisympäristöissä vuodenajat huomioiden

2. luokka

Oppilas

- kokeilee erilaisia perusliikuntamuotoja leikkien
- ilmaisee itseään liikunnan avulla ja saa myönteisiä liikuntakokemuksia
- oppii liikkumaan erilaisissa oppimisympäristöissä vuodenajat huomioiden

3. luokka

Oppilas

- saa myönteisiä liikuntakokemuksia ja vakiinnuttaa motorisia perustaitoja
- kehittää nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa
- havainnoi omaa liikunnallista edistymistään

4. luokka

Oppilas

- vahvistaa myönteisiä liikuntakokemuksia ja vakiinnuttaa motorisia perustaitoja
- kehittää nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa
- havainnoi omaa liikunnallista edistymistään
- ymmärtää liikunnan harrastamisen tarpeellisuuden

5. luokka

Oppilas

- vahvistaa myönteisiä liikuntakokemuksia ja vakiinnuttaa motorisia perustaitoja
- kehittää nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa
- ymmärtää Move!-mittauksen kautta fyysisen toimintakyvyn yhteyden terveyteen
- ymmärtää liikunnan harrastamisen tarpeellisuuden

6. luokka

Oppilas

- syventää myönteisiä liikuntakokemuksia
- vakiinnuttaa motorisia perustaitoja
- vahvistaa nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa
- seuraa omaa fyysistä toimintakykyään
- omaksuu liikunnallisen elämäntavan

7. luokka

Oppilas

- vahvistaa minäkäsitystään ja pätevyyden kokemuksiin
- soveltaa monipuolisesti oppimiaan perustaitoja
- harjoittelee nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa
- seuraa omaa fyysistä toimintakykyään Move!-mittauksen avulla
- omaksuu liikunnallisen elämäntavan

8. luokka

Oppilas

- vahvistaa minäkäsitystään ja pätevyyden kokemuksiin
- soveltaa monipuolisesti oppimiaan perustaitoja
- harjoittelee nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa
- seuraa omaa fyysistä toimintakykyään Move!-mittauksen avulla
- omaksuu liikunnallisen elämäntavan

9. luokka

Oppilas

- vahvistaa minäkäsitystään ja pätevyyden kokemuksiin
- soveltaa monipuolisesti oppimiaan perustaitoja
- harjoittelee nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa
- seuraa omaa fyysistä toimintakykyään Move!-mittauksen avulla
- omaksuu liikunnallisen elämäntavan

Kotitalous

Kotitalous

7. luokka

Oppilas

- suunnittelee ja organisoii työtä ja toimintaa
- käyttää tavallisimpia työmenetelmiä ruoanvalmistuksessa, leivonnassa ja asumiseen liittyvissä tehtävissä
- huomioi taloudelliset, teknologiset ja esteettiset näkökulmat
- työskentelee turvallisesti, hygieenisesti ja tarkoituksenmukaisesti
- työskentelee yksin ja ryhmässä, toteuttaen tasapuolista työnjakoa ja toimien annettujen ohjeiden mukaan
- tutustuu kotitalouden sisältöihin liittyvään tietoon ja eri tietolähteisiin

Oppilaanohjaus

Oppilaanohjaus

7. luokka

Oppilas

- tietää koulun käytännöt sekä tutustuu yläkouluun ja omaan luokkaan
- asettaa tavoitteita ja arvioi niitä huomioiden opiskelutekniikat, motivaation ja oppimistyylit
- tutustuu koulutusjärjestelmään
- tutustuu valinnaisaineisiin

8. luokka

Oppilas

- opettelee itsetuntemustaitoja
- tutustuu Suomen koulutusjärjestelmään
- opettelee hakemaan tietoja koulutuksiin ja työelämään liittyen
- osallistuu TET-jaksoon

9. luokka

Oppilas

- opettelee itsetuntemustaitoja ja vastuullisuuteen liittyviä taitoja ammatinvalintaan liittyvissä kysymyksissä
- tutustuu työ- ja koulutusmahdollisuuksiin Suomessa ja ulkomailla
- käy oppilaitosvierailuilla
- osallistuu TET-jaksoon

MINIOPS vuosiluokat**1. luokka****1. luokka**

Vuosiluokkien 1-2 erityisenä tehtävänä on luoda perusta oppilaiden myönteiselle käsitykselle itsestä oppijana ja koululaisena sekä kehittää valmiuksia myöhempää työskentelyä ja oppimista varten.

ÄIDINKIELI

Oppilas

- oppii luku- ja kirjoitustaidon perusteet
- harjoittelee kuuntelemaan muita ja kertomaan oman mielipiteensä

MATEMATIIKKA

Oppilas

- oppii lukukäsitteen, lukujonotaidot 0-100 ja hajotelmat 1-10
- oppii yhteen- ja vähennyslaskun alkeet 0-20
- oppii vaiheittaisten toimintaohjeiden noudattamisen (ohjelmointi)

YMPÄRISTÖOPPI

Oppilas

- tutustuu elämän perusedellytyksiin, ihmisen kehon osiin ja elämänkulkuun
- tunnistaa elollisen ja elottoman luonnon eroja
- tutustuu karttaan ja Suomeen alueena sekä tutustuu lähiympäristöön (sis. luonnonympäristö, kulttuuriympäristö, ammatit, kestävä kehitys)
- tunnistaa tavallisia eliökunnan ryhmiä, eliölajeja, elinympäristöjä ja rakennettuja ympäristöjä
- havainnoi eri vuodenaikojen luonnonilmiöitä
- tutustuu veden ominaisuuksiin ja kiertokulkuun

USKONTO

Oppilas

- tutustuu oman perheen uskonnolliseen ja katsomukselliseen taustaan
- tutustuu joulun ja pääsiäiseen sekä Raamatun kertomuksiin näistä juhlista
- tutustuu kristinuskon monimuotoisuuteen ja myös uskonnottomuuteen
- ymmärtää myös muita uskontoja tapoineen
- pohtii omien tekojen seurauksia, vastuuta toisista ihmisistä ja luonnosta
- tutustuu alustavasti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen ja Kultaiseen sääntöön.
- tutustuu virsiin ja muuhun hengelliseen musiikkiin

MUSIIKKI

Oppilas

- laulaa monipuolisesti ikäkaudelle sopivia lastenlauluja
- opettelee musiikin kuuntelua
- käyttää kehorytmejä sekä rytmisoittimia
- innostuu omaan musiikilliseen keksimiseen

KUVATAIDE

Oppilas

- harjoittelee erilaisten välineiden käyttöä (esim. lyijykynä, hiili, tussi, liituväri, digitaaliset välineet, peite- ja vesivärit, muovailuvaha, savi)
- harjoittelee erilaisia tekniikoita (esim. piirtäminen, erilaiset sivellintekniikat, koho- kaavio- ja leimasinpainanta, laattavedokset, muovailu, rakentelu)
- ottaa valokuvia ja videokuvaa ja tallentaa ne tietokoneelle sekä harjoittelee kuvankäsittelyn ja editoinnin alkeita

KÄSITYÖ

Oppilas

- suunnittelee säilyttimen
- kokeilee eri materiaaleja, esimerkiksi puuta, metallia, muovia, kuituja, lankaa ja kangasta
- harjoittelee liittämistä, leikkaamista, yhdistämistä, muokkaamista, työstämistä ja viimeistelyä

LIIKUNTA

Oppilas

- rohkaistuu kokeilemaan erilaisia perusliikuntamuotoja leikkien
- saa myönteisiä liikuntakokemuksia
- oppii liikkumaan erilaisissa oppimisympäristöissä vuodenaajat huomioiden

2. luokka

2. luokka

Vuosiluokkien 1-2 erityisenä tehtävänä on luoda perusta oppilaiden myönteiselle käsitykselle itsestä oppijana ja koululaisena sekä kehittää valmiuksia myöhempää työskentelyä ja oppimista varten.

ÄIDINKIELI

Oppilas

- vahvistaa luku- ja kirjoitustaidon nopeutta ja sujuvuutta
- osaa kuunnella muita ja rohkaistuu mielipiteensä kertomisessa

MATEMATIIKKA

Oppilas

- oppii lukujonotaidot 0-100 ja kertotaulut 1-5 ja 10
- opettelee yhteen- ja vähennyslaskutaitojen soveltamista
- opettelee vaiheittaisten toimintaohjeiden laatimista (ohjelmointi)

YMPÄRISTÖOPPI

Oppilas

- tutustuu liikennesääntöihin, hätätilanteissa toimimiseen ja ensiaputaitoihin
- tutustuu ihmisen elintoimintoihin ja elämän perusedellytyksiin sekä ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään
- opettelee Pohjoismaiden karttaa ja Suomen naapurimaita sekä avaruutta
- opettelee seuraavia asioita: vuodenaajat, vuorokausi, kuukausi, vuosi, sääilmiöt, luonnonympäristö, rakennettu ympäristö, karttamerkit, ilmansuunnat, kestävä kehitys sekä selkärangattomat ja selkärangattomat eläimet
- tutustuu kotiseutuun

USKONTO

Oppilas

- tutustuu kristinuskoon ja seurakuntaan liittyviin keskeisiin käsitteisiin ja symboleihin
- perehtyy kirkkovuoden juhliin, perhejuhliin ja seurakunnan työmuotoihin
- tutustuu kristilliseen jumalakäsitykseen ja kirkkorakennukseen sekä valittuihin Raamatun kertomuksiin
- perehtyy omiin uskonnollisiin juuriinsa ja myös muihin uskontoihin tapoineen
- pohtii omien tekojen seurauksia, vastuuta toisista ihmisistä, luonnosta
- tutustuu virsiin ja muuhun hengelliseen musiikkiin

MUSIIKKI

Oppilas

- tunnistaa laulaessaan helppoja melodian kulkuja
- kuulostelee omaa laulamistaan ja soittamistaan suhteessa ryhmään
- tutustuu laattasoittimiin ja 5-kieliseen kanteleeseen
- toteuttaa pienimuotoista musiikillista keksintää ryhmässä

KUVATAIDE

Oppilas

- tunnistaa pää- ja välivärit sekä lämpimät ja kylmät värit
- tutustuu uutis- ja mainoskuviin sekä sommittelun ja symboliikan alkeisiin
- harjaantuu syvyysvaikutelman luomiseen esim. kokoerojen avulla ja harjoittelee ihmisen mittasuhteita
- tarkastelee erilaisia kuvatyyppejä (esim. kollaasit, ornamentit)
- harjoittelee ja syventää kuvallista ilmaisua
- tutkii ympäristön kuvakieltä ja mahdollisuuksien mukaan käy näyttelyissä ja museoissa

KÄSITYÖ

Oppilas

- tutustuu eri käsityövälineisiin ja -laitteisiin sekä kokeilee turvallisesti eri työtapoja ja materiaaleja
- harjoittelee liittämistä, leikkaamista, yhdistämistä, muokkaamista, työstämistä ja viimeistelyä

LIIKUNTA

Oppilas

- kokeilee erilaisia perusliikuntamuotoja leikkien
- ilmaisee itseään liikunnan avulla ja saa myönteisiä liikuntakokemuksia
- oppii liikkumaan erilaisissa oppimisympäristöissä vuodenaajat huomioiden

3. luokka

3. luokka

Vuosiluokkien 3-6 erityisenä tehtävänä on oppimaan oppimisen taitojen kehittäminen sekä omien opiskelutapojen ja -taitojen tunnistaminen ja kehittäminen.

ÄIDINKIELI

Oppilas

- rohkaistuu ilmaisemaan itseään ja harjaantuu kuuntelemaan toisten kerrontaa
- harjoittelee lukemaan ikätasolleen sopivia tekstejä ja asioimaan kirjastossa sekä innostuu oman lukuharrastuksen aloittamiseen
- tottuu käyttämään tiedon etsinnässä useita tietolähteitä
- kehittyy oikeinkirjoituksessa ja harjoittelee kirjoittamaan kertovia ja kuvaavia tekstejä käsin ja koneella

ENGLANTI

Oppilas

- tutustuu englannin kieleen ja sen asemaan maailmassa
- harjoittelee muun muassa seuraavia kielen rakenteita: I, you, he/she, do, can, prepositioita, yksikkö, monikko
- harjoittelee englannin kielen sanastoa aihealueena oma itse ja perhe
- harjoittelee käyttämään aakkosellista sanastoa
- tutustuu alustavasti foneettisiin merkkeihin
- harjoittelee tervehtimään ja esittäytymään
- harjoittelee kirjoittamaan lyhyitä lauseita ja viestejä
- harjoittelee erilaisia kielenoppimistapoja

MATEMATIIKKA

Oppilas

- opettelee kertotaulut 1-10 ja peruslaskutoimitukset
- tutustuu tavallisimpiin mittayksiköihin ja murto- ja desimaaliluvun käsitteeseen
- tutustuu kappaleisiin ja tasokuvioiden
- harjoitellaan graafisen ohjelmointiympäristön käyttöä

YMPÄRISTÖOPPI

Oppilas

- pohtii arjen terveystottumuksia ja tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä
- harjoittelee yhteisissä toimimista (luokkahenki, ystävyys, kiusaaminen ja perhe)
- edistää turvallisuutta ja kehittää turvataitoja (liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat ja myrkytykset)
- tutustuu Suomen luontoon, kulttuuriin, karttaan ja paikannimistöön sekä kulttuuriperintöön
- tutustuu vesieläimiin ja niiden lisääntymiseen sekä veteen ja rantaan elinympäristönä
- tutustuu seuraaviin asioihin: aineiden olomuodot ja ominaisuudet, palaminen, veden kiertokulku, aineen ja energian säilyminen, jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet, maa- ja kallioperä, sää, lämpötilan mittaaminen, lämpöenergiäksite, kodin sähkölaitteet, monikulttuurisuus, kestävän kehityksen periaatteet ja ympäristövastuullisuus

USKONTO

Oppilas

- tutustuu jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan sekä rukoukseen
- perehtyy Jeesuksen merkitykseen kristinuskossa sekä valittuihin Raamatun kertomuksiin
- tutustuu virsiin ja muuhun hengelliseen musiikkiin
- tutustuu juutalaisuuteen ja islamiin
- pohtii omia valintojaan ja toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta.

MUSIIKKI

Oppilas

- laajentaa lauluohjelmistoa suomalaisiin kansanlauluihin
- kuulee ja tuottaa voiman (piano, forte) ja tempon (hidas, nopea) vaihtelua
- soittaa helppoja melodioita esim. laattasoittimilla ja nokkahuilulla
- tutustuu erilaisiin nuotinnustapoihin (esim. kuvionuotit, äänipartituurit)

KUVATAIDE

Oppilas

- käyttää monipuolisesti eri piirtimiä ja harjoittelee erilaisia maalaustekniikoita
- muovailee ja muotoilee erilaisilla materiaaleilla ja tekniikoilla
- harjoittelee valon ja varjon sekä erilaisten muotojen kuvaamista
- kertoo pää- ja välivärit
- kokeilee jotain kohopainomenetelmää
- kuvaa eri välillä, harjoittelee kuvankäsittelyä, tutustuu esim. kuvakokoihin
- tutustuu sommittelun periaatteisiin esim. koon, suunnan ja välimatkan vaihtelu

KÄSITYÖ

Oppilas

- tutustuu käsityön käsitteisiin, sanastoon ja symboleihin
- tutustuu työstämismenetelmiin, työvälineisiin, koneisiin ja laitteisiin sekä harjoittelee käyttämään niitä turvallisesti
- harjoittelee laatimaan käsityöprosessille suunnitelman ja muuttaa sitä tarvittaessa sekä valmistaa käsityötuotteen suunnitelmansa pohjalta
- harjoittelee yhdistämään värejä, muotoja ja kuvioita
- kokeilee erilaisia materiaaleja

LIIKUNTA

Oppilas

- saa myönteisiä liikuntakokemuksia ja vakiinnuttaa motorisia perustaitoja
- kehittää nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa
- havainnoi omaa liikunnallista edistymistään

4. luokka**4. luokka**

Vuosiluokkien 3-6 erityisenä tehtävänä on oppimaan oppimisen taitojen kehittäminen sekä omien opiskelutapojen ja -taitojen tunnistaminen ja kehittäminen

ÄIDINKIELI

Oppilas

- osaa ilmaista myönteisen ja kielteisen mieltänsä rakentavasti ja hallitsee asiallisen kielenkäytön
- tekee pienimuotoisia esityksiä ja esitelmiä esimerkiksi draaman avulla
- löytää lukemastaan tekstistä olennaiset asiat
- suunnittelee ja tuottaa omaa tekstiään ymmärtäen puhe- ja kirjakielen erot

ENGLANTI

Oppilas

- kertaa aikaisemmin opittua ja opettelee uutta sanastoa
- opettelee uusia kielen rakenteita: epä säännöllinen monikko, have/has, olla-verbi, yksikön 3. persoona, kellonajat
- harjoittelee pieniä kuullun- ja luetunymmärtämisen tehtäviä
- kertoo laajemmin itsestään ja elinympäristöstään suullisesti ja kirjallisesti
- harjoittelee tunnistamaan enenevässä määrin foneettisia merkkejä
- etsii englanninkielistä aineistoa esim. verkosta ja kirjastosta

MATEMATIIKKA

Oppilas

- vahvistaa peruslaskutoimituksia
- harjoittelee jakolaskua ja negatiivisia kokonaislukuja
- harjoittelee piirin ja pinta-alan käsitteitä ja koordinaatistoa
- harjoitellaan graafisten ohjelmointiympäristöjen käyttöä

YMPÄRISTÖOPPI

Oppilas

- tutustuu Pohjoismaihin ja Baltiaan
- tutustuu erilaisiin eliöihin, niiden elinympäristöihin ja lisääntymiseen sekä ravintoketjuun ja yhteyttämisen periaatteeseen
- opettelee tunnistamaan ja säätelemään oman kehon ja mielen viestejä, mm. tunteita sekä opettelee mielenterveystaitoja
- tietää hyvät terveystottumukset ja harjoittelee sairauksien ehkäisyä ja hoitoa sekä turvataitoja
- tutustuu seuraaviin asioihin: elollinen ja eloton luonto, rakennettu ja sosiaalinen ympäristö, kestävä kehitys, ympäristövastuullisuus, ilmastonmuutos, ravinnontuotanto, metsien hyötykäyttö, kotiseutu, jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet, ääni- ja valoilmiot sekä laitteiden toimintaperiaatteet

USKONTO

Oppilas

- tutustuu seurakunnan toimintaan, jumalanpalvelukseen ja rukoukseen sekä keskeisiin käsitteisiin ja symboleihin
- tutustuu Jeesuksen elämään, opetukseen ja niiden merkitykseen kristinuskossa
- tutustuu Raamatun kertomuksiin sekä virsiin ja muuhun hengelliseen musiikkiin
- ymmärtää ihmisarvon, elämän kunnioittamisen ja luonnon vaalimisen tärkeyden - pohtii omia valintojaan ja toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta

YHTEISKUNTAOPPI

Oppilas

- osaa selittää yhteisten sääntöjen merkitystä ja toimia niiden mukaisesti sekä perustella, miksi ihmisoikeudet ovat tärkeitä ja mihin oikeusjärjestelmää tarvitaan
- ymmärtäää työnteon ja yrittämisen merkityksen
- ymmärtää demokration käsitteen ja demokration vaikutuksia
- osaa perustella omaan rahankäyttönsä ja kuluttamiseen liittyviä asioita
- osaa käyttää mediaa yhteiskunnallisen ajattelun ja toiminnan välineenä sekä ymmärtää omaa median käyttöään

MUSIIKKI

Oppilas

- laulaa kaanoneita sekä samansointuisia yhtäaikaista lauluja
- harjoittelee duurin ja mollin erottamista
- säestää helpoilla soinnuilla, esim. ukulella
- suunnittelee ja toteuttaa pienimuotoisia sävellyksiä esim. omia symboleja käyttäen

KUVATAIDE

Oppilas

- harjoittelee tummuusasteen kuvaamista ja syvyysvaikutelman luomista
- tutustuu murrettuihin ja taitettuihin väreihin
- harjoittelee maalaamisessa erilaisia värisävyjä
- kokeilee jotain syväpainomenetelmää sekä rakentelee ja muovaa eri materiaaleista

- syventää kuvaamis- ja kuvankäsittelytaitojaan, harjoittelee kuvakulmia
- tutustuu sommittelun periaatteisiin, esim. tasapaino, jännite, symmetria

KÄSITYÖ

Oppilas

- kokeilee erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi
- harjoittelee yhdistämään erilaisia pintoja
- tutustuu käsityön peruskäsitteistöön
- valmistaa erilaisia tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään käsityön tekniikoita

LIIKUNTA

Oppilas

- vahvistaa myönteisiä liikuntakokemuksia ja vakiinnuttaa motorisia perustaitoja
- kehittää nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa
- havainnoi omaa liikunnallista edistymistään
- ymmärtää liikunnan harrastamisen tarpeellisuuden

5. luokka

5. luokka

Vuosiluokkien 3-6 erityisenä tehtävänä on oppimaan oppimisen taitojen kehittäminen sekä omien opiskelutapojen ja -taitojen tunnistaminen ja kehittäminen

ÄIDINKIELI

Oppilas

- pohtii, miten omalla puheellaan voi vaikuttaa, ja ymmärtää sanattoman viestinnän merkityksiä
- harjoittelee eri tekstilajien tunnistamista ja päätelmien tekemistä luetuista teksteistä
- käyttää entistä monipuolisemmin tietolähteitä ja arvioi niiden luotettavuutta ja käyttökelpoisuutta
- harjoittelee mielipidetekstien kirjoittamista
- opettelee analysoimaan kielen rakenteita, aikamuotoja ja sanaluokkia

ENGLANTI

Oppilas

- kertoo aikaisemmin opittuja rakenteita
- opettelee uutta sanastoa
- harjoittelee monipuolisempia kielen rakenteita: adjektiivien vertailumuodot, artikkelit, yleispreesens, kestopreesens
- harjoittelee runsaasti erilaisia suullisia ja kirjallisia viestintätilanteita
- suunnittelee ja toteuttaa erilaisia teemoja/projekteja
- valitsee itselleen sopivia kielenopiskelutapoja
- harjoittelee ääntämistä, erityisesti intonaatiota

MATEMATIIKKA

Oppilas

- hallitsee peruslaskutoimitukset
- opettelee lukujen pyöristämistä ja likiarvoja
- tutustuu prosenttiin ja tuntemattoman käsitteisiin
- harjoittelee kulman mittaamista ja piirtämistä
- tutustuu erilaisiin diagrammeihin
- laatii toimivan ohjelman graafisessa ohjelmointiympäristössä

YMPÄRISTÖOPPI

Oppilas

- tutustuu ihmisen rakenteeseen, keskeisiin elintoimintoihin, kasvin ja kehityksen eri vaiheisiin sekä seksuaaliseen kehitykseen ja lisääntymiseen
- tutustuu metsän eliöihin ja metsään elinympäristönä
- tekee pienen kasvion ja tunnistaa yleisimpiä kasvilajeja metsästä ja pihalta
- tutustuu Venäjään sekä Keski- ja Etelä-Eurooppaan
- tunnistaa erilaisia materiaaleja ja aineita (alkuaine, yhdiste, puhdas aine ja seos) sekä aineiden ominaisuuksia (olomuoto, happamuus ja liukoisuus)
- tutustuu seuraaviin asioihin: eri laitteiden toimintaperiaatteet (esim. pyörä, vipu, kalvea taso), lähiavaruus, vuodenajat, päivän ja yön vaihtelu, maapallon rakenne
- tutustuu erilaisiin arjen ilmiöihin (maan vetovoima ja kitkavoima) ja aineen säilymisen periaatteeseen (veden kiertokulku, palaminen ja yhteyttäminen)

USKONTO

Oppilas

- perehtyy luterilaisuuden oppiin ja sakramenteihin sekä kristinuskon moninaisuuteen ja erityisesti protestanttisuuteen osana kristinuskoa
- tutustuu kymmeneen käskyyn, kultaiseen sääntöön ja rakkauten kaksoiskäskyyn sekä uskonnollisen kielen erityispiirteisiin ja vertauskuvallisuuteen
- tutustuu kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan sekä hengelliseen musiikkiin
- tutustuu juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin sekä niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa
- pohtii omia valintojaan ja toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta.

HISTORIA

Oppilas

- perehtyy esihistorialliseen aikaan, maanviljelykulttuurin murrukseen ja sivilisaation syntyyn
- perehtyy ihmisen elämiseen pienissä populaatioissa ja metsästyskulttuuriin
- tutustuu vanhaan aikaan ja antiikin perintöön
- perehtyy demokratian orastukseen Kreikassa ja roomalaiseen yhteiskuntaan

- perehtyy Pohjolan asuttaminen ja keskiaikaiseen maailmankuvaan
- tutustuu idän ja lännen kulttuuriin yhtäläisyyksiin ja eroavaisuuksiin ja niiden vaikutuksiin eri ihmisryhmille.

MUSIIKKI

Oppilas

- laajentaa lauluohjelmistoa eri kulttuurien lauluihin ja laulaa helppoja kaksiäänisiä lauluja
- tunnistaa muotorakenteita sekä tutustuu eri soittimiin ja niiden kokoonpanoihin
- soittaa erilaisissa kokoonpanoissa rytmii- ja melodiasoittimilla (uutena esim. koskettimet, kitara, basso ja rummut)
- kokeilee tieto- ja viestintäteknologian käyttöä omissa musiikillisissa tuotoksissaan

KUVATAIDE

Oppilas

- piirtää eri välineillä, harjoittelee esim. syvyysoikeuden luomista
- ilmaisee tunteita värien avulla ja tutustuu värisymboliikkaan
- vahvistaa grafiikan keinojen tuntemusta
- muotoilee, rakentelee syventäen kolmiulotteista hahmottamista
- vahvistaa kuvankäsittelytaitojaan ja tutustuu editointiin
- tarkastelee erilaisia kuvatyyppejä teoksen tekijän ja katsojan näkökulmasta
- keskustelee visuaalisen kulttuurin arvoista

KÄSITYÖ

Oppilas

- tutustuu materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksiin
- harjoittelee dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti esim. käyttäen mittoja, määriä ja mittakaavoja
- käyttää asianmukaista työvälineistöä turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti
- hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa käsityöprosessin eri vaiheissa

LIIKUNTA

Oppilas

- vahvistaa myönteisiä liikuntakokemuksia ja vakiinnuttaa motorisia perustaitoja
- kehittää nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa
- ymmärtää Move!-mittauksen kautta fyysisen toimintakyvyn yhteyden terveyteen
- ymmärtää liikunnan harrastamisen tarpeellisuuden

6. luokka**6. luokka**

Vuosiluokkien 3-6 erityisenä tehtävänä on oppimaan oppimisen taitojen kehittäminen sekä omien opiskelutapojen ja -taitojen tunnistaminen ja kehittäminen

ÄIDINKIELI

Oppilas

- opettelee tunnistamaan omat vahvuutensa viestijänä
- jakaa omia lukukokemuksiaan
- toimii vastuullisesti verkossa ja merkitsee lähteet asianmukaisesti
- harjoittelee tiivistämistä ja kappalejakoja
- tunnistaa sijamuotoja ja lauseen pääjäseniä sekä kirjallisuuden termejä, kuten kertoja, aihe ja teema

RUOTSI

Oppilas

- tutustuu suomen ja ruotsin asemaan kansalliskielinä
- harjoittelee erilaisia tapoja oppia ruotsia ja tunnistaa oman tapansa oppia
- harjoittelee toimimaan kohteliaasti erityisesti suullisissa tilanteissa
- harjoittelee sanastoa kirjallisesti ja suullisesti aihealueina esim. minä itse, perhe, koulu, harrastukset ja vapaa-aika
- harjoittelee perusrakenteita esim. lukusanat, verbien perusmuoto ja preesens, perusasiat substantiivien ja adjektiivien taivutuksesta sekä pronomineista

ENGLANTI

Oppilas

- vahvistaa edellisten vuosiluokkien taitoja
- opettelee uutta sanastoa
- harjoittelee laajenevassa määrin kielen rakenteita: imperfekti, pitkien adjektiivien vertailu, prepositiot
- tuottaa ja ymmärtää laajempia teksti- ja puhekokonaisuuksia aihealueena koko maailma
- päätelee sanojen merkityksiä asiayhteyksien perusteella
- havaitsee eri kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä

MATEMATIIKKA

Oppilas

- harjoittelee prosenttilaskuja
- tutustuu yhtälön ratkaisun alkeisiin
- harjoittelee suorakulmaisen särmiön tilavuuden laskemista
- laskee murto- ja desimaaliluvuilla
- opettelee mittakaavaa, suurennosta ja pienennöstä
- syventää ohjelmointitaitojaan

YMPÄRISTÖOPPI

Oppilas

- tutustuu eri maanosiin (mm. luonto, kartta, paikannimistö)
- harjoittelee turvataitoja (aiheina esim. palo- ja sähköturvallisuus, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa)
- tutustuu laitteiden toimintaperiaatteisiin (esim. virtapiirit)
- perehtyy energian säilymisen periaatteisiin mm. lämpöenergian avulla
- tunnistaa oman kehon ja mielen viestejä, harjoittelee mielenterveystaitoja sekä sairauksien ehkäisyä ja itsehoitoa
- tunnistaa metsän ja suon eliöitä ja tutustuu suohon elinympäristöinä
- tutustuu eläinten ja kasvien lisääntymiseen sekä metsien hyötykäyttöön
- tietää aineiden olomuodot ja ominaisuuksia sekä aineen muutokset ja aineen säilymisen periaate (palaminen ja yhteyttäminen)
- toteuttaa yhteistyössä toisten kanssa vaikuttamisprojektin (esim. kirpputori, tavaravaihtopäivä, uusiopaperin valmistaminen, hyväntekeväisyystempaus)
- oppii vaalimaan omaa kulttuuriperintönsä

USKONTO

Oppilas

- tarkastelee kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia
- ymmärtää kristinuskon moninaisuuden ja erityisesti protestanttisuuden osana kristinuskoa
- tutustuu Martti Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina
- tutustuu virsiin ja muuhun hengelliseen musiikkiin
- perehtyy juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutukseen ja historiaan Euroopassa
- tarkastelee YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta
- pohtii omia valintojaan ja toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta

HISTORIA

Oppilas

- perehtyy keskiaikaan
- perehtyy Suomen siirtymiseen historialliseen aikaan ja Ruotsin yhteyteen sekä Suomen kehitykseen osana Ruotsia
- tutustuu uuden ajan murrosvaiheeseen
- tutustuu tieteessä, taiteessa ja ihmisten uskomuksissa tapahtuneisiin muutoksiin
- tutustuu kehitykseen Suomessa 1600–1700-luvuilla

MUSIIKKI

Oppilas

- laajentaa lauluohjelmistoa nuorisomusiikin suuntaan ikätason puitteissa
- laulaa moniäänisiä ja -kielisiä lauluja
- harjoittelee monipuolisesti erilaisia sointukompeja ja kehittää omaa soittamistaan ryhmässä
- käyttää laitteita ja soittimia vastuullisesti ottaen huomioon äänen ja musiikin voimakkuuteen liittyvät tekijät
- käyttää omista musiikillisista tuotoksistaan monipuolisesti ääntä, musiikkia, liikettä, kuvaa sekä musiikkiteknologian mahdollisuuksia

KUVATAIDE

Oppilas

- harjoittelee ilmaisemaan itseään erilaisin kuvallisin keinoin yksin ja ryhmässä
- piirtää, maalaa ja valokuvaa
- tutustuu värisymboliikkaan ja värien viesteihin
- tutustuu elokuvan tekemiseen
- kertaa grafiikan, muotoilun ja rakentelun ilmaisukeinoja

KÄSITYÖ

Oppilas

- tutustuu kulutus- ja tuotantotapojen vaikutuksiin tuotteen elinkaareissa
- opettelee käyttämään alan peruskäsitteistöä
- tutustuu turvallisiin materiaaleihin
- perehtyy laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin
- valmistaa omaan tai yhteiseen suunnitelmaan perustuvan tuotteen tai teoksen, jossa on otettu huomioon esteettisyys ja toimivuus

LIIKUNTA

Oppilas

- syventää myönteisiä liikuntakokemuksia
- vakiinnuttaa motorisia perustaitoja
- vahvistaa nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa
- seuraa omaa fyysistä toimintakykyään
- omaksuu liikunnallisen elämäntavan

7. luokka**7. luokka**

Vuosiluokkien 7-9 erityisenä tehtävänä on ohjata ja tukea oppilaita näiden voimakkaiden kehitysvuosien aikana, huolehtia perusopetuksen oppimäärän opiskelun loppuunsaattamisesta ja kannustaa kaikkia oppilaita opintojen jatkamiseen.

ÄIDINKIELI

Oppilas

- laajentaa taitojaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä
- kehittää erilaisia lukemiseen liittyviä taitoja ja laajentaa erilaisten tekstien ymmärtämistä, tulkintaa ja analysointia
- rohkaistuu ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla, tuottaa monimuotoisia tekstejä ja kehittää omia vahvuuksiaan tekstin tuottajana.
- syventää kielitietoisuuttaan ja kiinnostustaan kielen rakenteita ja eri rekistereitä kohtaan.

RUOTSI

Oppilas

- tutustuu pohjoismaiseen kieliympäristöön, erityisesti Ruotsiin
- hahmottaa ruotsin kielen säännönmukaisuuksia
- osaa asettaa tavoitteita opiskelulle sekä arvioida oppimistaan
- harjoittelee uutta nuoren elämänpiiriin liittyvää sanastoa sekä toimimaan myönteisesti ja kohteliaasti ruotsin kielellä niin, että hänen viestinsä välittyy
- kertaa aikaisemmin opittuja rakenteita sekä harjoittelee imperatiivin ja persoonapronominien objektimuotojen käyttöä

ENGLANTI

Oppilas

- tutustuu seuraaviin sisältöihin: koti, perhe ja suku, lähiympäristö ja koulu, ruoka, ystävät ja ystävyys, muoti ja pukeutuminen, ulkonäkö sekä harrastukset
- kertaa yleispreesensin ja -imperfektin sekä futuurin
- opettelee seuraavat rakenteet: perfekti ja pluskvamperfekti, epäsuoralliset verbit, prepositiot, there is ja there are, it is, artikkelit

MATEMATIIKKA

Oppilas

- harjoittelee peruslaskutoimituksia reaailuvuilla
- laskee potenssilaskuja
- hallitsee tasogeometrian perusteet
- syventää algoritmista ajattelua (ohjelmointi)

BIOLOGIA

Oppilas

- tutustuu vesiluontoon ja vesiekosysteemin perusrakenteeseen ja toimintaan
- tunnistaa vesieläölajeja, kuvailee niiden rakennetta ja elintoimintoja sekä vesiympäristöön sopeutumista
- vertailee erilaisia ekosysteemejä
- tekee tutkimuksia koulussa ja koulun ulkopuolella käyttäen biologian tutkimusvälineistöä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa
- liikkuu luonnossa vastuullisesti
- vahvistaa luontosuhdettaan ja ympäristötietoisuuttaan

MAANTIETO

Oppilas

- kykenee hahmottamaan maailmankartan sekä tuntee käsiteltyjen alueiden tärkeimmän paikannimistön
- ymmärtää maapallon planetaarisuudesta johtuvia ilmiöitä, esim. vuodenaikojen vaihtelu, lämpövyöhykkeet
- ymmärtää luonnonolojen ja ihmisen toiminnan välistä vuorovaikutusta

FYSIIKKA

Oppilas

- työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti
- toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa
- käsittelee, tulkitsee, esittää ja arvioi tutkimustensa tuloksia
- muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä
- yhdistää ilmiöön siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet
- käyttää vuorovaikutuksiin, värähdysliikkeen jaksollisuuteen, olomuodon muutoksiin, massaun, tiheyteen, sähköisiin ja magneettisiin vuorovaikutuksiin sekä yksinkertaisiin virtapiireihin liittyviä keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa

KEMIA

Oppilas

- oppii suunnittelemaan, toteuttamaan ja dokumentoimaan kokeellisen tutkimuksen sekä tulkitsemaan, käsittelemään, arvioimaan ja esittelemään tutkimustuloksia; hallitsee turvallisen kokeellisen työskentelyn perustyötaidot ja välineet
- tutkii puhtaan aineen ja seoksen ominaisuuksia
- opettelee aineen rakennetta (atomi, atomin rakenne, alkuaine, yhdiste) ja kemian merkkikieltä (alkuaineiden kemialliset merkit, yhdiste) sekä harjoittelee atomimallin tulkitsemista
- harjoittelee tulkitsemaan yksinkertaisia reaktioyhtälöitä ja havainnoi reaktionopeutta
- tutustuu palamiseen ja paloturvallisuuteen sekä kemian ilmiöihin omassa elämässä ja elinympäristössä (esim. kodin kemikaalit)

TERVEYSTIETO

Oppilas

- tiedostaa terveyden edistämisen terveyden eri osa-alueiden kautta
- perehtyy kasvuun ja kehityksen sisältöihin
- ymmärtää eri riippuvuuksien ja päihteiden käytön haittavaikutukset

USKONTO

Oppilas

- kunnioittaa ja ymmärtää erilaisuutta, esim. eri uskonnot ja uskonnottomuus
- tutustuu maailman suuriin uskontoihin sekä eri uskontojen tapoihin, katsomusten oppeihin ja symboleihin

- ymmärtää uskontojen merkityksen osana kulttuuria ja yhteiskuntaa sekä pohtii uskontoja tieteen näkökulmasta
- tarkastelee uskontojen monimuotoisuutta, käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia
- esittää ja perustelee omia mielipiteitä sekä keskustelee rakentavasti

HISTORIA

Oppilas

- tutustuu teollisuusyhteiskunnan syntyyn ja kehitykseen
- opiskelee 1800-luvun yhteiskunnallisia aatteita sekä niiden merkityksiä ja seurauksia
- tutustuu Imperialismin aikakauteen ja ensimmäinen maailmansotaan
- tutustuu uuden valtioyhteyden murrosvaiheisiin autonomian aikakaudella: Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- tutustuu aikakauden kulttuuriin ja ihmisten elämään
- harjoittelee lukemaan ja tulkitsemaan erilaisia lähteitä
- oppii kronologian tärkeyden historiassa
- ymmärtää syy- ja seuraussuhteita historiassa

MUSIIKKI

Oppilas

- ylläpitää ja kehittää äänenkäyttö- ja laulutaitoaan
- laulaa ja kuuntelee monipuolisesti huomioiden musiikin eri aikakaudet ja tyylit
- soittaa keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuu yhteissoittoon
- käyttää musiikin tekemisessä monipuolisesti ja luovasti musiikillisia elementtejä, erilaisia merkintätapoja sekä teknologiaa
- osaa suunnitella ja asettaa musiikin tekemiselleen tavoitteita sekä arvioida omaa tuotostaan suhteessa niihin

KUVATAIDE

Oppilas

- tarkastelee ja tulkitsee taidekuvia sekä sanallisesti että omia kuvia tehden
- tutustuu taiteilijan työhön ja taidekäsityksiin sekä käy taidenäyttelyssä
- tekee havaintoja ympäristöstä ja esineistä sekä ilmaisee havaintoja eri kuvataiteen keinoin
- opettelee kolmiulotteista kuvaamista (esim. perspektiivi)
- tutustuu erilaisiin kuvallisiin kulttuureihin lukemalla (erilaiset tekstit - monilukutaito) ja tekemällä (esim. sarjakuvat, pelit, nettitaide, katutaide ja nykykansa- ja taide)
- tutustuu tieto- ja viestintäteknologiaan taiteessa
- valokuvaa ja videoi sekä harjoittelee kuvankäsittelyä ja editointia, tekee esim. animaation tai musiikkivideon
- tavoittelee ymmärrystä taiteen roolista ja moninaisista ilmaisutavoista sekä visuaalisen kulttuurin vaikutuskeinoista

KÄSITYÖ

Oppilas

- suunnittelee,ideoi, tutkii, kokeilee ja dokumentoi käsityöprosessin käyttäen tieto- ja viestintäteknologiaa
- tutustuu ja käyttää monipuolisesti ja turvallisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja työtapoja
- käyttää sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja
- harjoittelee erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käyttää luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita
- valmistaa erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia
- tutustuu yrittäjyyteen

LIIKUNTA

Oppilas

- vahvistaa minäkäsitystään ja pätevyyden kokemuksiaan
- soveltaa monipuolisesti oppimiaan perustaitoja
- harjoittelee nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa
- seuraa omaa fyysistä toimintakykyään Move!-mittauksen avulla
- omaksuu liikunnallisen elämäntavan

KOTITALOUS

Oppilas

- suunnittelee ja organisoii työtä ja toimintaa
- käyttää tavallisimpia työmenetelmiä ruoanvalmistuksessa, leivonnassa ja asumiseen liittyvissä tehtävissä
- huomioi taloudelliset, teknologiset ja esteettiset näkökulmat
- työskentelee turvallisesti, hygieenisesti ja tarkoituksenmukaisesti
- työskentelee yksin ja ryhmässä, toteuttaen tasapuolista työnjakoa ja toimien annettujen ohjeiden mukaan
- tutustuu kotitalouden sisältöihin liittyvään tietoon ja eri tietolähteisiin

OPPILAANOHAUS

Oppilas

- tietää koulun käytännöt sekä tutustuu yläkouluun ja omaan luokkaan
- asettaa tavoitteita ja arvioi niitä huomioiden opiskelutekniikat, motivaation ja oppimistyyliä
- tutustuu koulutusjärjestelmään
- tutustuu valinnaisaineisiin

8. luokka

8. luokka

Vuosiluokkien 7-9 erityisenä tehtävänä on ohjata ja tukea oppilaita näiden voimakkaiden kehitysvuosien aikana, huolehtia perusopetuksen oppimäärän opiskelun loppuunsaattamisesta ja kannustaa kaikkia oppilaita opintojen jatkamiseen.

ÄIDINKIELI

Oppilas

- monipuolistaa ryhmäviestintä-, perustelu- ja tiedonhankintataitojaan
- tuottaa erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä myös monimediasissa ympäristöissä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa.

RUOTSI

Oppilas

- tutustuu edelleen Ruotsiin ja sen kulttuuriin sekä havainnoi ruotsin kielen säännönmukaisuuksia
- harjoittaa itsenäistä työskentelyä ja tiedonhankintaa sekä yhteistyötaitoja
- rohkaistuu suullisen ja kirjallisen kielitaitonsa käyttämisessä
- kertoo aikaisemmin opittuja rakenteita
- tutustuu ruotsin kielen sanajärjestykseen (sivulause uutena)
- harjoittelee menneen ajan aikamuotoja

ENGLANTI

Oppilas

- harjoittelee monipuolisesti sanastoa eri nuoren elämää koskettavista aihepiireistä
- opettelee seuraavat kielioppirakenteet: futuuri ja ehtolause, 1. ja 2. konditionaali, adverbti, indefiniittipronominit, liitekysymykset, sanajärjestys, artikkelit maantieteellisten nimien yhteydessä, can ja must

MATEMATIIKKA

Oppilas

- harjoittelee neliöjuuren, polynomien ja yhtälöiden käyttöä
- tutustuu ympyrägeometriaan
- oppii käyttämään Pythagoraan lausetta
- opettelee hyviä ohjelmointikäytäntöjä

BIOLOGIA

Oppilas

- tutustuu metsä-, suo-, tunturi ja kaupunkiekosysteemin eliölajeihin, lajintuntemukseen ja lajien vuorovaikutussuhteisiin
- opettelee eliöiden rakennetta, elintoimintoja ja sopeutumista eri elinympäristöihin
- tutustuu ekosysteemin perusrakenteeseen ja toimintaan sekä tutkii ja vertailee ekosysteemeitä
- kokoa eliökokoelman ja kasvattaa kasvin
- opettelee käyttämään biologian tutkimusvälineistöä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa, laborointia ja maastotyöskentelyä biologisessa tutkimuksessa erilaisissa oppimisympäristöissä
- vahvistaa luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta sekä liikkuu luonnossa vastuullisesti

MAANTIETO

Oppilas

- kykenee hahmottamaan maailmankartan sekä tuntee käsiteltyjen alueiden (mm. Eurooppa) tärkeimmän paikannimistön sekä kykenee tuottamaan ja esittämään maantieteellistä tietoa myös itse
- ymmärtää luonnonvarojen kestävän käytön merkityksen ja pystyy itse tekemään kestävän käytön kannalta järkeviä kulutusvalintoja
- ymmärtää ja arvostaa luonnon ja kulttuurin alueellista ja globaalia monimuotoisuutta

FYSIIKKA

Oppilas

- tekee fysikaalisia tutkimuksia ja laborointeja sekä esittää tutkimustulokset hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa
- yhdistää ilmiöön siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet
- ymmärtää teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita
- tutustuu valon ominaisuuksiin, heijastumiseen, taittumiseen
- tutustuu hiukkassäteilyn lajeihin
- tutkii tasaista ja muuttuvaa liikettä, erilaisiin vuorovaikutuksiin liittyviä voimia, painetta, mekaanista työtä ja tehoa
- tuntee energian säilymisen periaatteen

KEMIA

Oppilas

- suunnittelee ja toteuttaa kokeellisen tutkimuksen ja kirjaa tekemänsä havainnot sekä tulkitsee ja esittelee tutkimustulokset ja -prosessin
- havainnoi kemian ilmiöitä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa
- tutustuu kemian sovelluksiin luonnossa, teknologiassa ja elinkeinoelämässä huomioiden luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren
- perehtyy aineen rakenteeseen ja malleihin (atomi, atomin rakenne, jaksollinen järjestelmä, yhdisteet)
- opettelee kemian merkikieltä ja käsitteitä sekä kemiallisia reaktioita ja reaktioyhtälöitä
- tuntee käsitteet pitoisuus ja happamuus sekä perehtyy aineen ominaisuuksiin
- opettelee metallien kemiaa
- hankkii tietoa ja tutkimustuloksia, arvioi kriittisesti, käsittelee ja esittää tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

TERVEYSTIETO

Oppilas

- tiedostaa terveyden edistämisen terveyden eri osa-alueiden kautta
- vahvistaa turvallisuustaitoja ja -valmiuksia
- perehtyy seksuaalisuuden kehitykseen

USKONTO

Oppilas

- tutustuu kristinuskon syntyyn ja kulttuurivaikutuksiin sekä pohtii sen suhdetta muihin uskontoihin
- rakentaa omaa kulttuuri-identiteettiään ja kulttuurisesti kestäväää elämäntapaa
- tutustuu ihmisoikeuksiin ja kristinuskon ilmenemiseen mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa
- esittää omien mielipiteitä perustellusti ja rakentavasti
- opettelee katsomaan asioita erilaisista näkökulmista, myös kriittisesti
- pohtii ihmisyhteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia aiheita

HISTORIA

Oppilas

- tutustuu Suomen itsenäistymiseen ja siihen johtaneisiin taustatekijöihin
- tutustuu maailmansotien väliseen aikaan - demokratian ja diktatuurin väliseen kamppailuun
- perehtyy maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen
- syvennyy kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa
- harjoittelee lukemaan ja tulkitsemaan erilaisia lähteitä sekä ymmärtää kronologian historiassa
- osaa selittää ja arvioida historiallisia tulkintoja ja ihmisen toimintaa eri vaiheissa sekä tuottaa historiatietoa

LIIKUNTA

Oppilas

- vahvistaa minäkäsitystään ja pätevyyden kokemuksiaan
- soveltaa monipuolisesti oppimiaan perustaitoja
- harjoittelee nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa
- seuraa omaa fyysistä toimintakykyään Move!-mittauksen avulla
- omaksuu liikunnallisen elämäntavan

OPPILAANOHJAUS

Oppilas

- opettelee itsetuntemustaitoja
- tutustuu Suomen koulutusjärjestelmään
- opettelee hakemaan tietoja koulutuksiin ja työelämään liittyen
- osallistuu TET-jaksoon

9. luokka**9. luokka**

Vuosiluokkien 7-9 erityisenä tehtävänä on ohjata ja tukea oppilaita näiden voimakkaiden kehitysvuosien aikana, huolehtia perusopetuksen oppimäärän opiskelun loppuunsaattamisesta ja kannustaa kaikkia oppilaita opintojen jatkamiseen.

ÄIDINKIELI

Oppilas

- syventää taitojaan toimia erilaisissa viestintäympäristöissä ja vahvistaa valmiuksiaan ilmaista itseään erilaisissa viestintätilanteissa
- syventää omaa viestijäkuvaansa sekä tiedon arviointi- ja hankintataitojaan

RUOTSI

Oppilas

- tutustuu pohjoismaiseen kieliympäristöön ja pohjoismaisiin arvoihin
- tutustuu ikätasolleen sopiviin teksteihin ja oleellisimpiin rakenteisiin sekä harjoittelee kohteliasta kielenkäyttöä monenlaisissa vuorovaikutustilanteissa
- syventää ruotsin kielen perusrakenteiden hallintaa
- perehtyy uusina rakenteina konditionaalin ja infinitiivin muodostukseen ja käyttöön

ENGLANTI

Oppilas

- harjoittelee monipuolisesti sanastoa
- opettelee ja kertoo seuraavia kielioppirakenteita: aikamuodot, passiivi, epäsuora esitys ja kysymys, vaillinaiset apuverbit, 2. konditionaali, infinitiivi ja -ing -muoto, paljoussanat, yksikkömuotoiset substantiivit, relatiivipronominin

MATEMATIIKKA

Oppilas

- syventää prosenttilaskutaitojaan
- oppii käyttämään yhtälöpareja
- osaa käyttää funktiota
- opettelee trigonometriaa ja avaruusgeometriaa
- tulkitsee tilastoja ja osaa laskea todennäköisyyksiä
- käyttää tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua

BIOLOGIA

Oppilas

- perehtyy ihmisen kehitykseen, rakenteeseen sekä kehon toimintaan
- perehtyy perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin
- ymmärtää ihmisen vaikutuksen ympäristöön ja oppii tekemään eettisesti perusteltuja valintoja
- ymmärtää luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen tärkeyden
- ymmärtää ilmastonmuutoksen teorian ja merkityksen ympäristöön
- osaa käyttää luonnonvaroja kestävästi ja ottaa huomioon kestävä kehityksen ajatuksen
- tunnistaa muutoksia lähiympäristössä
- ymmärtää luonnonsuojelun tavoitteet, keinot ja saavutukset
- käyttää biologian tutkimusvälineistöä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa eliöiden rakenteen ja toiminnan laboroinnissa ja maastotutkimuksissa eri oppimisympäristöissä

MAANTIETO

Oppilas

- oppii arvostamaan oman alueensa ja Suomen luonnon ja kulttuurin erityispiirteitä ja ymmärtää, missä suhteissa olemme samanlaisia tai erilaisia kuin muut
- oppii ymmärtämään ja seuraamaan mediasta ympäristön muuttamista lähellä ja kaukana
- oppii lukemaan ja tuottamaan karttoja, diagrammeja ja muuta geomeediaa
- ymmärtää viimeisimmän jääkauden muokanneen Suomen pinnamuotoja ja maaperää

FYSIIKKA

Oppilas

- toteuttaa, käsittelee, tulkitsee, esittää ja arvioi kokeellisia tutkimuksia sekä niiden tuloksia hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa
- yhdistää ilmiöön siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet
- käyttää ja arvioi eri tietolähteitä kriittisesti
- tutustuu fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin ja nykypäivän tutkimukseen
- tutustuu lämpölaajenemiseen, lämpöenergiaan, olomuodon muutoksiin ja lämmön siirtymiseen
- tutkii jännitteitä, sähkövirtoja, resistanssia, sähköenergiaa ja magnetismia

KEMIA

Oppilas

- suunnittelee, toteuttaa, dokumentoi, tulkitsee, käsittelee, esittää ja arvioi kokeellisia tutkimuksia sekä niiden tuloksia tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen
- tutustuu kemian merkitykseen omassa elämässä, elinympäristössä, yhteiskunnassa ja jatko-opinnoissa sekä kemian sovelluksiin luonnossa, teknologiassa ja elinkeinoelämässä
- tutustuu kemian ajankohtaisiin ilmiöihin ja sovelluksiin
- tutustuu aineen rakenteeseen, osaa käyttää kemian käsitteitä ja tulkita reaktioyhtälöitä
- ymmärtää luonnonvarojen kestävä käyttö ja tuotteen elinkaaren
- tutustuu hiilen kiertokulkuun ja orgaaniseen kemiaan (hiilen yhdisteet, orgaaniset yhdisteryhmät, ravintoaineet)

TERVEYSTIETO

Oppilas

- tiedostaa terveyden edistämisen terveyden eri osa-alueiden kautta
- ymmärtää unen, ravitsemuksen ja liikunnan merkityksen terveydelle
- perehtyy ajankohtaisiin tartuntatauteihin, kansantauteihin ja tapaturmiin

USKONTO

Oppilas

- osaa esittää omia mielipiteitä rakentavasti ja erilaisuus ymmärtäen
- osaa etiikan keskeiset käsitteet ja tutustuu ihmisoikeussopimuksiin
- tutustuu kristinuskon eettisiin periaatteisiin ja kristinuskon merkitykseen kristittyjen valintojen perusteena ja ohjaajana
- tarkastelee ihmisyhteyden kuuluvia elämänkysymyksiä ja tutustuu ajankohtaisiin eettisiin kysymyksiin
- ymmärtää omien valintojen eettiset ulottuvuudet ja niiden vaikutukset omaan ja toisten ihmisten hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen
- vahvistaa kulttuurista ja katsomuksellista lukutaitoa

YHTEISKUNTAOPPI

Oppilas

- oppii tarkastelemaan asioita kriittisesti ja analysoimaan ajankohtaisia asioita
- tiedostaa yksilön vastuut, velvollisuudet ja oikeudet
- oppii käyttämään mediataitoja
- ymmärtää vaikuttamisen yhteiskunnassa ja lähiympäristössä, myös käytännössä
- oppii yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteet ja demokraattiset toimintatavat
- oppii toimimaan yritteliäästi, vastuullisesti ja taloudellisesti
- tunnistaa lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteet ja keskeiset toimialat
- ymmärtää työelämän ja yrittäjyyden yhteiskunnallisen merkityksen
- oppii säästämisen, sijoittamisen ja kuluttamisen merkityksen sekä oppilaan omassa elämässä että kansantaloudessa

LIIKUNTA

Oppilas

- vahvistaa minäkäsitystään ja pätevyyden kokemuksiin
- soveltaa monipuolisesti oppimiaan perustaitoja
- harjoittelee nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa
- seuraa omaa fyysistä toimintakykyään Move!-mittauksen avulla
- omaksuu liikunnallisen elämäntavan

OPPILAANOHAUS

Oppilas

- opettelee itsetuntemustaitoja ja vastuullisuuteen liittyviä taitoja ammatinvalintaan liittyvissä kysymyksissä
- tutustuu työ- ja koulutusmahdollisuuksiin Suomessa ja ulkomailla
- käy oppilaitosvierailuilla
- osallistuu TET-jaksoon